CONSULTA VARIA THEOLOGICA, IURIDICA, ET REGULARIA PRO...

Juan Bautista : de Lezana

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
ROMA
8
19 — M
4

CONSVLTA VARIA

THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA
pro Conſcientiarum inſtructione,

CIRCA CONTROVERSIAS IN ALMA VRBE,
Etiam apud Sacra Tribunalia agitatas;

Quorum vltimum pro coronide eſt de ſingulariſsimo D. Petri Papatu in Eccleſiam, D. Paulo Apoſtolo etiam excluſo:

Conformiter ad mentem, Decreta, Declarationes, & Deciſiones S. Sedis Apoſtolicæ, & SS. Congregationum.

Ad Eminentiſs.mum & Reuerendiſs.mum Dominum

CARDINALEM DE LVGO

PER P. M. IO. BAPTISTAM DE LEZANA
S. Congreg.s Indicis Conſultorem, Beneficiorum Examinatorem, & Lectorem Sapientiæ Romanæ; Hiſpanum Matritenſem Ordinis Carmelitarum.

VENETIIS, Apud Franciſcum Baba. M. DC. LI.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Eminentissimo Principi, & Reuerendissimo Domino

CARDINALI DE LVGO.

Fr. Ioannes Baptista de Lezana Carmelita.
F. P.

DEstinatum diu, Tibique addictum, opus, demum iam sistitur, prompto animi affectu, Cardinalis Amplissime. Promiseram supplex, patrocinium quærens; reddo cliens Patronum inueniens: omni sanè iure debitum. Cui etenim Consulta *Theologica*, *Iuridica*, & *Regularia* pro conscientiarum quiete exarata, nuncupari debeant, nisi illi, qui in similis, & Eminentioris Hierarchiæ præstandis consilijs ad Theologicam œconomiam, Iuridicam lancem, & Asceticam disciplinam spectantibus, vt sydus in Alma Vrbe præfulget? Tibi, inquam, in quo veluti in Sacrarum Litterarum penu tot scientiarum peritia reconditur. Tibi equidem, qui sapientia, & prudentia pollens, Apostolicæ Sedis gloriæ amplificandæ sedulò studes: solicitus de ipsa tuenda apud Orthodoxos, & apud Acatholicos propaganda. Hoc in te æternæ memoriæ Vrbanus VIII. Pontifex agnoscens, talem Consultorem sacris Purpuratorum Patrum congressibus dignum dijudicans, Cardinalitia infula, nihil de tanto honore præ molestia, & religiosa humilitate, cogitantem, prouidè, nec sine speciali Numinis flatu, decorauit. Vt iure Tibi illud Cypriani *lib. 4. ep. 2.* adaptari videatur, dum de Cornelio Papa ageret. *Episcopatum ipsum nec postulauit, nec voluit, nec vt cæteri, quos arrogantiæ, & superbiæ suæ tumor inflat, inuasit, sed quietus, & modestus, & quales esse consueuerunt, qui ad hunc locum diuinitus eliguntur, pro pudore virginalis conscientiæ suæ, & pro humilitate ingenitæ sibi, & custodiæ verecundiæ, non, vt quidam, vim fecit, vt Episcopus* (Cardinalis) *fieret, sed ipse vim passus est, vt Episcopatum susciperet.* Equidem, vt singulari doctrina, ex iugi studio mentis acie, ac quotidiana praxi adepta, communia S. R. E. negotia dispiceret, dispiciendo iuuaret, iuuando ad debitum finem, maiorem Dei videlicet gloriam (quod in votis semper veræ sapientiæ cultoribus est) promoueret. Consultè quoque in tuis pono manibus mea *Consulta*, quia tua alioquin sunt, conformia quidem sanæ illi doctrinæ, quam in Hispania (quæ Te protulisse meruit) primum; Romæ deinde in Lycæo Romano, toti Orbi postea voluminibus non paucis editis euulgasti. Memor vtique illius Syracidis gnome cap. 20. *Sapientia absconsa, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?* ac Gregoriani alterius 1. Pastor. c. 9. *Pecuniam in sudario ligare est percepta dona sub otio lenti torporis abscondere.* Taceant ergo qui sub humilitatis (vilitatis forsan) pallio segnitiem celant, nec audiunt sponsum cœlestem dicentem: *Amici auscultant, fac me audire vocem tuam.* Non sic primi Monastici germinis frutices (Essenos Alexandræos dico) à Philone commemorati; non sic Anachoretæ, & Eremitę vetusti, prout in libris *Vit. Patr.* legitur; non sic Monachi S. Martini Turonensis

 2 comi-

comites, Seuero teste: hi namque omnes libris pro communi vtilitate conscribendis, & si mundo altiores, & Deo ecstatici, diligenter vacabant. Idem obseruatum in Monasterijs S. Epiphanij, & Venerabilis Bedæ, prout ipsorum Acta referunt. Monachorum ergo propria librorum scriptio.

Nec titulus *Regularia*, quem Consulta hæc præseferunt præsentiam tuam abhorret, iure quin potissimo Te tutelarem efflagitat, qui ab incunabulis pubertatis ascecticam, & regularem vitam sub toti Orbi celeberrimæ Societatis ferula peregisti, & nunc extra claustrum claustraliter (qua decet) viuens, religiosa parsimonia collætaris. Quidni ergo ex ascęterijs nisi tam conspicuus pro Ecclesia Doctor, & virtutis merito Purpuratus euaseris? Vnde enim Hieronymus, Augustinus, & Gregorius ex quatuor Ecclesiæ columnis, nisi è cœnobijs prodierunt? Vnde Aquinas Angelicus, & Bonauentura Seraphicus? Vnde Cyrillus, nisi ex Eliæ Carmelo? Vnde Basilius, Nazianzenus, Chrysostomus, Epiphanius, & vnde Scriptorum ac Doctorum myriades nisi ex Monachis, & Monasterijs? Quis Hispaniæ nostræ Isidorum, Leandrum, Illefonsum, ac plerosque alios, nisi Monachismus peperit? Quis Galliæ Hilarios, Martinos, Lerinenses, & innumeram Sacrorum Doctorum progeniem nisi Monastica conuersatio dare potuit? Taceo Italiæ Orbis Reginæ, Asiæ, Africæ, Græciæ, Germaniæ, & Angliæ Sapientissimorum Virorum cohortem ex Monachis progenitam; dum tamen taceant ij, qui hæc ob oculos cunctis opposita obliuisci videntur.

Singularia porrò à Te mihi exhibita beneficia, quæ in mente sunt, & semper erunt, leuidense hoc munusculum in grati animi obsequium postulabat; quod eo gratius præsto, cum sciam Te facilem aditu, comitate affabilem, humanitate benignum esse, nec humilia solitum fastu respuere, sed cunctos amplecti, qui protectionis vmbram quærunt. Charitas enim *multitudinem operit*. At quia omni laude superiora hæc sunt, & sic Tu in eis enites, vt explicare nequeam, cohibenda est oratio, ne grauitas epistolaris in panegyrim diffluat, reddaturque tuis auribus eò molestior, quò huiusmodi præconijs audiendis ad fastidium vsque peruenerunt; meaque simplicitas, qua nulli mortali assentari, nihil terrenum appetere, sed soli Deo placere quæro, extra metas prosilijsse videatur. Haud tamen temperare me possum, quin cum Te in S. Inquisitionis Tribunali cum primis aliis Ecclesiæ Proceribus coram Patre Patrum Iudicem agere conspiciam, quo Catholici gloriam, & Hæretici confusionem exhauriunt, illud accinam quod olim Paulinus Augustino ep. 31. *O lucerna dignè super Ecclesiæ candelabrum posita, quæ latè Catholicis de septiformi lychno pastum oleo lætitiæ lumen effundens, densas licet Hæreticorum caligines discutis, & lucem veritatis è confusione tenebrarum, splendore clarifici luminis enubilas.* Deumque optimum maximum oro, & obtestor, vt, quò facilius quæ agis agere posis, ac semper de sacris studiis, & studiosis benè merearis, firmam corporis valetudinem, & vitam longæuam largiatur; ac postea æternam, iuxta illud à Daniele promissum: *Qui docti fuerint fulgebunt tamquam splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Hoc & mihi ipsi, modulum iuxta meum, etiam exopto; & non terrenum aliud, ad pedes Eminentissimæ, & Reuerendissimæ tuæ dignitatis. Amen.

A D.

ADMONITIO AVTHORIS Ad Lectorem.

Onendus, mi Lector, quod etsi aliqua ex his Consultis scripta à me sint, occasione litium, seu Controuersiarum, quæ in Vrbe, apud Sacra etiam Tribunalia, agitabantur; partibus etiam, vel alijs interesse habentibus id postulantibus: nihilominus absit vt credas, me, Aduocatum, Causidicum, aut Patronum harum forensium causarum agere voluisse. Memor etenim sum eorum, quæ cap. 1. & 2. de postulando *ex Concilio Lateranensi, et Innocentio III. &* cap. multa, & cap. non magnoperè ne Clerici vel Monachi *ex Concilio Moguntino, et Alexandro III. ac alijs iuribus statuta fuerunt contra personas Ecclesiasticas huiuscemodi fori externi causarum patrocinium assumentes. Ergo pro* veritate, conscientiæ foro, *&* conscientiarum instructione *à me dictata existimes: quod Religiosis extraneum munus non esse prudens nemo refragabitur.*

APPRO-

APPROBATIONES.

IVssu Reuerendissimi Patris Magistri Ioannis Antonij Philippini nostri S. Carmelitarum Ordinis Generalis librum, cui titulus *Consulta Varia &c.* à nostro Reu. Adm. P. Magistro Ioanne Baptista de Lezana compositum, qua potui diligentia euolui, ac perlegi, in quo cùm nihil, quod orthodoxæ, catholicæque fidei, ac moribus Christianis obesse, benè tamen quod vtrique plurimùm prodesse potest, repererim, opus dignum censeo, quod typis mandetur, vt vel sic faciliori negotio quod doctissimus, pijssimusque Author theoricam iam in lucem editam ad praxim trahens, Theologicæque ius vtrumque mirabiliter connectans sapientissimè pro omnium vtilitate docet, ad omnium manus deueniat. Dat. Romæ in nostro Conuentu Sanctæ Mariæ Transpontinæ die 3. Augusti 1650.

Fr. Vincentius Iustus Carmelita.

Nos Fr. Io. Antonius Philippinus Magister Generalis Ordinis Carmelitarum antiquæ Obseruantiæ Regularis.

AVctoritate nostra tenore præsentium, Tibi dilecto Nobis in Christo Adm. R. P. Mag. Ioanni Baptistæ de Lezana nostræ Prouinciæ Castellæ professo Sacerdoti, licentiam impertimur, quantum ad Nos spectat, typis mandandi librum, cui titulus est *Consulta Varia*, à Magistris Theologis nostri Ordinis, quibus id commisimus, perlectum, & approbatum. In fidem &c. Dat. Romæ die 22. Iulij 1650.

Fr. Io. Antonius Philippinus Generalis Carmelitarum.

Fr. Gauinus Cattayna Secretarius.

Imprimatur si videbitur Reuerendissimo D. Sac. Pal. Apost. Magistro

Ascanius Riualdus Vicesgerens.

Imprimatur.

Fr. Vincentius Candidus Sacri Pal. Apost. Mag. Ord. Prædic.

I N-

INDEX CONSVLTORVM.

Quæ in hoc Opere continentur.

De

Indicis Consultorum Finis.

CON-

CONSVLTA VARIA THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA,

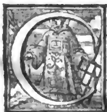
Per

P. M. IOANNEM BAPTISTAM DE LEZANA.

CONSVLTVM PRIMVM.

De conditionibus requisitis ad Canonizationem, seu Beatificationem Sanctorum; eorum præsertim, qui Religiosi fuerunt, maximè propter decreta fælic. recordat. Vrbani VIII.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num.1.
Sedis Apostolicæ, & Sacræ Congregationis Rituum præseruatio. ibidem.
Negotium Canonizationis, seu Beatificationis spectat ad Papam. numero 2.
Non ad Episcopos. num.3.
Nec ad legatos etiam de latere. numero 4.
Etiam ex commissione Papæ. num.5.
Definire res fidei non est delegabile. num.6.
An Concilium id facere possit. num.7.
Antiquitus id spectabat ad Episcopos. num.8.
Testimonio D.Cypriani. ibidem.
Cur solum ad Sedem Apostolicam. num.9.
Quæ requirantur ad Beatificationem, & Canonizationem. num.10.
Bulla Gregorij IX. pro Sancto Antonio Patauino n.11.
Cur requirantur miracula. num.12.
Secus de potentia absoluta Papæ. num.13.
Qualia debent esse miracula. num.14.
Quas conditiones debeant habere. num.15.
Pro Martyribus an sint necessaria. num.16.
Saltem modus passionis inuestigandus. num.17.
Plures mortem passi pro falsa secta. num.18. & 19.
Multiplicatæ preces Magnalium requisitæ. num.20.
Decreta varia S.Congregationis. num.21.
Per illa moderanda Molfesij doctrina. ibid.
Decretum S.Inquisitionis. num.22.
Quid de illo remissiuè. num.23.
Alia eiusdem decreti. num.24.
Ipsorum explicatio. num.25.
Declaratio Vrbani VIII. num.26.
Alia eiusdem. num.27.
Altera concessio ipsius. num.28.
Alia decreta. num.29.
Quomodo accipienda. num.30.
Decreta alia sub eodem Vrbano. num.31.
Notatio circa illa. num.32.
Litteræ in forma Breuis eiusdem Papæ. num.33.
Declaratio. num.34. & 35.
Longissimum tempus quod. num.36.
An per æquipollentia suppleri possint. num.37.
In hoc negotio proceditur cum magna maturitate. num. 38.
Requiruntur certæ, & euidentes probationes. numero 39.
Fama non sufficit. num.40.

Maximè dum agitur de miraculis. num. 41.
Quid quando est notoria. num. 42.
Quid de scripturis. num. 43.
Maximè repertis in Archiuijs. num. 44.
Quid de Archiuijs authenticis. n. 45.
Quid de lapidibus. n. 46.
Quot Congregationes faciendæ pro his causis. numero 47.
Quomodo capiendæ informationes. n. 48.
Nullatenus à superioribus Religionum. Ibid.
Canonizatio, et Beatificatio in quo differat. numero 49. & 50.
Cultus sanctorum. num. 51.
Distinctio à Beatificatione. n. 52.
Beatificatio respicit futuram Canonizationem. numero 53.
Quæ virtutes requirantur. n. 54.
Maximè pro Religiosis. n. 55.
Canonizati proponuntur imitandi, vt norma. numero 56.
Heroicitas virtutum requisita. n. 57.
Stylus Summorum Pontificum. n. 58.
Qua certitudine teneatur Ecclesiam non posse errare. numero 59.
Diuerso modo proceditur in Canonizatione, & Beatificatione. num. 60.
Stylus Bullarum Canonizationis. n. 61.
Beatificationis. n. 62.
An possit omitti officium de Beatificato. n. 63.
Cultus diuerso modo præscribitur Canonizato, quàm Beatificato. num. 64.
Canonizationis ethimologia. n. 65.
Est quædam fidei protestatio. n. 66.
[illegible] n. 67.
Verba decreti Canonizationis. n. 68.
Qui Canonizatur specialiori modo proponitur toti Ecclesiæ. num. 69.
Collectæ quæ pro Canonizatis dicuntur. n. 70.
Pro Canonizatione fiunt tria consistoria. n. 71.
Forma Decreti Canonizationis. n. 72.
Alia forma. num. 73.
Enodatio quorundam dubiorum. n. 74.
Ecclesia in his causis procedit ordine iudiciario. numero 75.
In omnibus seruandus ordo. n. 76.
Iudex debet esse legitimus. n. 77.
Nullitas Iudicis insanabilis. n. 78.
Pro Iudice tria requiruntur. n. 79.
Ex decretis Sac. Congregationis. num. 80.
Tales commissiones præsentantur. n. 81.
Quid quando pro vno Iudice alius subrogatur. numero 82.
Rescriptum secundum reuocat prius. n. 83.
Subrogatio noua commissio. n. 84.
Actor legitimus requiritur. num. 85.
In his causis postulatur cultus, & veneratio. numero 86.
Ex decretis Sac. Congregationis. num. 87.
Promotor debet citari. n. 88.
In omni iudicio requiruntur tria. n. 89.
Promotor est, veluti Ecclesiæ Procurator. n. 90.
Est veluti pars. num. 91.
Testes omnes examinandi. n. 92.
Etiam sigillatim. n. 93.
Et per extensum. num. 94.
Iudices sunt delegati. num. 95.
Forma seruanda. num. 96.
Miraculi natura. num. 97.
Est pignus omnipotentiæ Dei. num. 98.
Quædam Dei locutio. num. 99.
Sigillum diuinum. num. 100.
Effectus supernaturalis. num. 101.
Secundum substantiam, vel modum. num. 102.
Magi non faciunt miracula. num. 103.
Miraculum est res insolita. num. 104.
Iustificatio, & transubstantiatio an miracula. numero 105.
An quia fiunt ex opere operato. ibid.
Discrimen inter vera, & falsa. num. 106.
Falsa sunt phantastica. num. 107.
Fiunt præstigiosè. num. 108.
Malo fine. num. 109.
Releuantia, & validitas in processibus huiusmodi. numero 110.
Releuantia sumitur ex certa probatione contentorum. numero 111.
Ex testium idoneitate. num. 112.
Si sint in numero copioso. n. 113.
Si miracula probentur facta à Deo. num. 114.
Aliquando fiunt per malos. num. 115.
Apollonius Tyanæus, & alij fecerunt prodigia. numero 116.
Mali homines quomodo operentur miracula vera. numero 117.
Ad releuantiam requiruntur miracula facta intuitu sanctitatis. num. 118.
Facta non solum in vita, sed post mortem. numero 119.
Facta post mortem sunt certa signa Sanctitatis, maximè si fuerint plura. num. 120. & 121.
Releuantia habetur ex publica voce, & fama de sanctitate. num. 122.
Ex cultu, & veneratione. num. 123.
Ex deuotione circa reliquias. num. 124.
Præcipuè ex cultu publico, & anniuersario. numero 125.
Ac maximè ex fama. num. 126.
Quas ob causas. ibidem.
An per defectum rerum minimarum derogetur. numero 127.
Quid de æquipollentibus. num. 128.
Quid de valdè difficilibus. num. 129.
An ad vnguem omnia obseruanda. numero 130.
Quid quando Canonizandus nunquam laborauit infamia. num. 131.
De superfluis additis. num. 132.
Omnium ratio. num. 133.
Pro iudice stat præsumptio. num. 134.
Releuantia historiarum vnde sumatur. n. 135.
Non tollitur per aliquos errores accidentales. numero 136.
Quid de antiquitate historiarum. n. 137.
Quid si authores sint de heresi suspecti. n. 138.
Processus defectuosi possunt repeti. n. 139.
In his causis proceditur ordine iudiciario. numero 140.

Com-

IESVS MARIA

Casus, seu Factum.

1 COntigit sæpius, vt Serui, vel Ancillæ Dei, Religiosæ etiam vel Religiosi, cum opinione Sanctitatis (accedentibus etiam signis, vel miraculis) è vita decedant, & à Sede Apostolica pro ipsorum, vel ipsarum Canonizatione, seu Beatificatione postuletur, ac proindè inquiratur de conditionibus requisitis pro tali Canonizatione, vel Beatificatione, & in processibus formatis, multæ, ipsæque grauissimæ occurrant difficultates, idcircò hoc consultum, de cuius materia sæpius interrogatus fui, primò discutiendum est; ea tamen protestatione præmissa, vt omnia subdita sunto Sedis Apostolicæ, & Sac. Congregationis Rituum sapientissimæ, & prudentissimæ censuræ.

Responsio.

2 PRimò, negotium Canonizationis, seu Beatificationis seruorum Dei spectat hoc tempore ad Sedem Apostolicam. Ita enim habetur ex Alexandro III. *in cap. Audiuimus*, & Innocentio III. *cap. Cùm ex eo de reliq. & venerat. Sanct.* vbi Innocentius, Ioannes Andreas, Hostiensis, & alij Canonistæ, Summistæ, *verbo Canonizatio*, & alij Doctores communiter. Id etiam supponitur ab Vrbano VIII. in Bulla
seu Breui *Cælestis Hierusalem* annò 1634. Vnde ad
Episcopos nullatenus id spectat. Iacobus Castellan.
3 *de Canonizat. Sanct. qu.3. art.1.* Felix Contilorius cum
ipso *num.17.* Troilus Maluetius *de Canonizat. Sanctor.*
dub.2. nu.1. & seqq. Augustinus Triumphus *de potest.*
Eccles. q.14. n.2. & alij communiter. Neque etiam ad
Legatum de latere. Castellanus *d. qu.3. art.2. num.3.*
Illustrissimus, & Reuerendissimus Episcopus Vgentinus Barbosa *in Collectan. Doct. in d. ca. Audiuimus de*
4 *reliquijs num.7.* Et quod maius est, nec etiam ex commissione Pontificis, vt tenent Alphonsus de Castro
5 *de iust. hæret. punit. lib.1. c.6. col.4. vers. Rursus,* Contelorius *in addit. ad Iacob. Castellan. d. qu.3. art.2. num.4.*
Probatur quia Papa non potest delegare potesta-
6 tem definiendi res fidei alteri. Aragon. *in 2.2. qu.1.*
art.10. in trac. de Concil. vers. Tertia conclusio in fin. &
vers. ad primum argumentum. Bannez etiam *in 2.2. qu.*
1. art.10. dub.4. vers. Quapropter. Et quod etiam Concilium vniuersale non possit per se solùm Sanctos
Canonizare, nisi interueniente Romani Pontificis
auctoritate, resoluunt Iacob. Castellan. *d. qu.3. art.5.*
7 *à princ.* vbi Contelor. *à n.10.* Angelus Rocca *de Cano-*
8 *niz. Sanct. c.4. vers. Quod ad solum.* Dixi autem *hoc tempore*; quia antiquitus canonizare seruos Dei, saltem
Canonizatione particulari, pro vna scilicet Prouincia, natione, vel Regno spectabat ad Episcopos, prout ex nostro Thoma Vualdensi *tom.3. de Sacrament.*
tit.14. c.122. eliciunt Bellarm. *tom.2. li.1. de Beatitud.*
& Canon. Sanc. c.8. Laym. *lib.4 tr.7. c.5. n.1.* Baldellus
tom.2. li.3. disp.12. nu.2. & alij plures, qui id maximè
colligunt ex eo quod D. Cypr. Carthag. Episcopus
li.3. ep.6. præcipit, vt sibi scribatur si quis martyr de
nouo occumbat, vt eius memoria celebretur.
9 Ratio porrò cur Canonizatio, seu Beatificatio ad
Sedē Apostolicā duntaxat spectet ea est; quod sit publicū Ecclesiæ testimonium de vera sanctitate, & gloria alicuius iam defuncti, & simul iudicium, ac sententia, qua ei decernuntur honores illi, qui debētur sanctis cum Deo regnantibus. Bellarm. *supr. c.7.* Fortun.
Scacc. *de cult. & vener. seru. Dei lib.1. sec.1. c.8.* Baldell.
supr. Ex hoc autem sequitur solùm spectare hoc negotium ad Summum Pontificem, cùm ipse solus sit
caput, & supremus Iudex in Ecclesia, & is ad quem
spectat tales honores decernere, & tale testimonium dare.
10 Secundò ad Canonizationem, seu Beatificationē
requiruntur communiter in canonizando, seu beatificando vitæ sanctitas, & miracula. Ita .n. expressè
Greg. IX. in Can. S. Antonij de Padua in sua Constitut. quæ incipit: *Cùm dicat Dominus,* (& refert Cherubin. *to.1. Bul. in constit. eius 4. in cuius §.3.*) ait: *Nos atten-*
11 *dentes quod licet ad hoc, vt aliquis sanctus sit apud Dominum in Ecclesia triumphante, sola sufficit finalis perseuerantia iuxta illud: Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Ad hoc tamen, vt Sanctus habeatur apud homines in Ecclesia militante duo sunt necessaria. Virtus morum, & veritas signorum, merita videlicet, & miracula, vt hæc & illa sibi ad inuicem contestentur, cùm nec merita sine miraculis, nec miracula sine meritis plenè sufficiant ad perhibendum inter homines testimonium sanctitatis.* Sicque tenent communiter DD. Mascardus
de probat. volum.1. conclus.260. Contilorius *de Canon.*
SS. cap.19. ex alijs, Carena *in trac. de offic. S. Inquis. p.2.*
trac.17. §.12. n.42.

12 Re-

12 Requiruntur autem vltra bonam vitam miracula ad Canonizationem, seù beatificationem, quia licèt vt dixit Gregorius IX. *supra* bona vita *sufficiat ad sanctitatem erga Deum*, seu pro Ecclesia triumphante, non tamen ad sanctitatem erga homines, & Ecclesiam militantem. Et quia potest contingere quod ij qui secundum apparentiam vitam gerunt bonam, in occulto tamen improbi sint. Innocentius *in cap. Audiuimus de reliquijs, & veneratione, n.1. in fin.* Peirinis *tom.1. Priuileg. Minim. in Constit.16. Leon. X. n.8.*

13 Dixi autem *communiter* requiri miracula ad Canonizationem &c. quia absolutè, & de potentia veluti absoluta Papæ potest canonizari aliquis ex sola Sanctitate vitæ, & finali perseuerantia benè constita. Sic enim colligitur ex Leone X. in Canonizatione S. Brunonis, vt refert Surius *in vita ipsius*, & Sixt. IV. in Bulla Canonizationis S. Bonauenturę. Triumphus *supra qu.15. art.2.* Contelorius *de Canoniz. sanct. c.19.* Baldellus *sup. n.13.* Molfesius infra referendus *n.59.*

14 Miracula porrò ista, quæ requiruntur, debent esse post mortem patrata; nam quæ solùm in vita gesta sunt non plenè conuincunt. Constat enim plures improbos dum viuerent mirabilia patrasse, vel ex dono, & gratia gratis data, quæ potest haberi etiam sine charitate, prout colligi videtur ex illis reprobis, qui, vt dicitur Matth. 7. dicturi sunt in die iudicij: *Domine in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus.* Et tamen, vt benè notat S. Augustin. *in Ps.103. vers. Qui tegis.* Et habetur *cap. Prophetauit 1. q.1.* non illis dicetur *mentimini*, sed dicetur, *non noui vos*. Quia scilicet potuit contingere quod illa patrauerint opera dæmonum, vt Magi Pharaonis, Simon Magus, & alij. S. Thom. 2.2. qu.178. art.2. Contelorus *sup. c.20.* Baldellus *supr. disp.14. n.2.* Castellinus *de Dilation. Canonizat. pag.134.*

15 Miracula etiam, quæ requiruntur ad Canonizationem, vel beatificationem quatuor conditiones debent habere. Prima quod ex Deo, non ex aliqua arte cōtingant, nec ex diabolo. Nam miracula fiunt quandoque, vt diximus, per malos, *cap. teneamus 1. q.1.* & *cap. Prophetauit 2. q.7. §. item Balaam.* Secundò quod sint supra naturam, id est, supra facultatem omnium causarum naturalium. S. Thom. *1. p. qu.110. art.4. & 2.2. qu.178. art.2.* Theologi, & Canonistæ communiter. Talia sunt resuscitatio mortui, restitutio visus cæcinati, & similia. De quo vlterius *n.101. & seqq.* dicetur. Tertiò quod non ex vi verborum, sed hominis meritò contingant, nam panis, & vinum virtute verborum miraculosè transubstantiantur in corpus, & sanguinem, vt in *cap. quia corpus de consecr. dist.2.* Quartò secundum plures quod sint ad corroborationem fidei. Hostiensis *in Summa tit. de relig. & vener. Sanct. lib.3. n.3.* Peirinis *sup. num.7.* Mascardus *sup. à num.23.* Licet alij id negent, quos sequitur Molfesius *tom.2. Addit. ad qq. vsual. cons.46. num.85.* Vide Castellinum *de Dilatione Canoniz. pag.55.*

16 Pro Martyribus autem non esse necessariam miraculorum comprobationem tenent August. Triumphus *qu.16. art.3.* Angelus Rocca *de Canonizat. Sanct. c.35.* Baldellus *supr. disp.14. n.4. & 14.* asserens decisionem Rotæ, stylum Curiæ in pluribus Canonizationibus, & plura alia fundamenta, Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar. schol.2. ad Constit. 4. Alexandri 3. & schol.1. ad Constit. 11. Innocentij 4.* & Carena *in tract. de offic. S. Inquisit. par.2. tract.17. §.12. num.42.* Requiritur tamen probatio causæ propter quam passi sunt. Quia causa non pœna facit martyrem, vt inquit S. August. *Epist.61. & 166.* Quæ quidem causa debet esse defensio, seu confessio fidei Christianæ prout regulariter contingit. Vel etiam eorum quæ fidei annectuntur, siquidem constat S. Ioannem Baptistam pro Martyre haberi, eo quod occisus fuerit ab Herode ob reprehensionem adulterij. Augustinus Triumphus, Rocca, Cherubinus, & Carena re-

17 lati. Modus item, seù causa patiendi diligenter inuestigari debent, prout ijdem Triumphus, Rocca, & Cherubinus. Maximè Mascardus *de probationibus volum.1. conclus.261. n.10.* vbi sic rectè: *Non est respiciendum ad supplicij genus, vel tormentorum asperitatem, nisi causa, propter quam quis patitur à Sancta Romana Ecclesia approbata, & confirmata sit. Quot enim hisce nostris infelicissimis, ac deplorandis temporibus vidimus qui blanditijs, falsisque hæreticorum doctrinis in fraudem pellecti, & seducti, laqueisque diabolicis irretiti, quoduis etiam crudelissimum genus mortis perpeti non dubitarunt, quam vel latum quidem vnguem à peruersa sua hæretica*

18 *scabie discedere.* Quod probat exemplis Georgij Cella Nouariensis, cuiusdam alterius Anglici, & aliorum hæreticorum (etiam fœminarum) qui pertinacissimè vitam pro sua secta exposuerunt. Casu autem quod causa martyrij non constet sufficienter,

19 tunc videntur necessaria miracula, prout probat Baldellus *d. disp.14. n.15.*

Quia etiam veneratio Sanctis exhibita vna est de maioribus Ecclesiæ causis, ideò ante beatificationem, ac maximè ante Canonizationem requirunt Pontifices præter vitę sanctitatem, ac miracula, multiplicatas preces magnatorum intercedentium, cō-

20 stantem famam de sanctitate, continuationem miraculorum, & plura alia, de quibus Canonistæ *in c.1. & 2. de reliq. & vener. Sanct.* Iacobus Castellanus, Troylus, Rocca, & alij in libris *de Canonizatione Sanctorum*, ac Peña *in vita S. Didaci, & in vita S. Raymundi*, ac ita supponitur in decretis *pro Canonizatione, & beatificatione Sanctorum*, iussu Vrbani 8. editis, de quibus modò dicetur. Nota tamen, quòd licet regulariter requirantur Principum, & Magnatum preces, sufficere tamen possunt ea quæ fiunt ab Episcopis, vel Prælatis Religionum, vt probat Molfesius *eo consil.46. num.78.* ex Panuino.

21 Extant etiam plura, & varia decreta Sacrarum Congregationum Sanctissimæ Inquisitionis, & Rituum iussu, vel approbatione fel. rec. Vrbani VIII. edita circa cultum, aut venerationem defunctorum, *qui cum sanctitatis, vel martyrij fama, vel opinione decesserunt*, & circa processus in causis Canonizationis, vel beatificationis Sanctorum, & modum procedendi in illis, ac circa alia concernentia, quorum notitia maximè necessaria est pro dictis causis Canonizationis, vel beatificationis. Animaduertendo primò, Molfesium *supra cons.45.* plura doctè dicere de cultu huiusmodi viris sanctitate insignibus debito, quæ tamen moderanda sunt ad mentem horum decretorum, quæ ipse videre non potuit.

22 Primò ergo ex decreto Sac. Congregationis Sanctissimæ Inquisitionis iussu eiusdem Vrbani die 13. Martij 1625. edito præcipitur, *ne quorumuis hominum*

cum sanctitatis, seu martyrij fama (quantacunque illa sit) defunctorum Imagines cum laureolis, aut radijs, seu splendoribus, & quodcunque aliud, venerationem, & cultum præseferens, & indicans in Oratorijs, aut locis publicis seù priuatis, vel Ecclesijs tam secularibus, quàm Regularibus cuiuscunque Religionis, Ordinis, Instituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apostolica Sede Canonizentur, aut Beati declarentur, & (si quæ apposita sunt) amoueantur, prout eas statim amoueri mandauit.
23 De cuius decreti materia dixi *tom.* 4. *verb. Sanctorum cultus num.* 7. & de ipso Carena *supra num.* 49. *&* 50. Baldellus etiam *supra n.* 27. *& disput.* 13. *n.* 1. Additur autem in alijs decretis de anno 1642. editis non posse apponi tales imagines, neq; in altari priuato, aut quocunque alio loco.

Habentur etiam in eodem decreto sequentia. *Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros, eorundem hominum, qui sanctitatis, siue martyrij fama, vel opinione*
24 *(vt præfertur) celebres è vita migrauerint, gesta, miracula, vel reuelationes, seù quæcunque beneficia tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione ordinarij, qui in ijs recognoscendis, Theologos, aliosque pios, ac doctos viros in consilium adhibeat, & ne deinde fraus aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium instructum ad Sedem Apostolicam transmittat, eiusque responsum expectet. Reuelationes verò, & miracula aliaque beneficia supradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & gesta continentibus, hactenus sine recognitione, atque approbatione huiusmodi impressa sunt*
25 *nullo modo approbata censeri vult mandatque sua Sanctitas.* Additur etiam in alijs decretis de anno 1642. Responsum quod à Sede Apostolica in vim predictorum decretorum expectare debent ordinarij &cet. non detur nisi cum infrascriptis protestationibus in dictis libris, & historijs referendis. Declarando expressè quod tales libri, seu historiæ, licet ab ordinarijs reuisæ, & post Sedis Apostolicæ responsum approbatæ, non faciant maiorem gradum probationis in ordine ad Canonizationem, seu beatificationem, quàm quę alias absque tali approbatione de iure fecissent, non obstante quocunque longissimi temporis cursu. Has verò protestationes, habet Rector in nostro 4. *tom. Summæ verbo Sanctorum cultus n.* 9. *&* 10.

Non obstante autem huiusmodi decretis extat iuridica declaratio eiusdem Vrbani in generali Cõ-
26 gregatione Sacræ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis Romæ habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis die 5. Iunij anno 1631. coram Eminentissimis ac Reuerendissimis Cardinalibus Inquisitoribus &c. Cũ enim Vicarius Generalis Capuccinorum, nomine totius Definitionis generalis per memoriale exhibitum Sanctitati suæ exponeret, *quod in Annalibus dictæ Religionis iuxta communem modum, atque vsum loquendi, & scribendi, plures dicuntur, & narrentur fuisse viri sancti & perfectæ, & sanctæ vitæ, & sanctarum operationum, & plura gessisse, quæ videntur miracula; absque eo tamen, quod illi pronuncientur, & declarentur absolutè Sancti, & hęc pronuncientur, & declarentur absolutè miracula, sed omnia solùm referantur, vt habita à personis fide dignis, & ex fama, & dictis multorum, & super his omnibus idem Vicarius Generalis humiliter supplicaret, vt Sanctissimus dignaretur declarare*
27 *mentem sui decreti, & Bullæ super his editæ.* Idem Sanctissimus dicto memoriali audito declarauit non debere admitti elogio Sancti, aut Beati absolutè, & quę cadant super personam; benè tamen posse admitti per Magistrum S. Palatij ea, quæ cadunt supra mores, & opinionem (eorum videlicet) cum protestatione in principio, quod ijs nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana, sed fides sit tantùm penes authorem. Sic refert Baldell. *sup. disp.* 13. *num.* 21. qui etiam addit in vim huius declarationis fuisse postea à PP. Iesuitis Romæ sæpius impressas litteras Indicas super martyrio aliquorum, cum sola protestatione, quòd non intenderent vllam authoritatem, aut fidem illis præbere, nisi purè humanam. Et quod iterum de anno 1640. vi eiusdem declarationis obtenta sit facultas ab eodem Vrbano VIII. & Congrega-
28 tione Rituum imprimẽdi Cathalogum scriptorum Societatis, præmissa dicta protestatione. Ex quo etiam infert hoc modo non esse dicendum prohiberi miracula contra antiquissimum Ecclesiæ vsum, & voluntatem Dei volentis, vt sciantur; & prudentissimè caueri ne maior fides illis adhibeatur, quàm debeat, & ne paulatim per ea irrepat cultus publicus sine authoritate Ecclesiæ. Quare decreta relata intelligi videntur tum generaliter de omnibus Ordinarijs, non verò de Magistro S. Palatij de quo specialiter est sermo in declaratione illa eiusdem Vrbani pro Patribus Capuccinis, tum quando non adsunt limitationes in ea declaratione positæ. Adde quòd hoc modo videntur practicata prefata decreta in aliquot libris impressis, præsertim extra Vrbẽ.

Habentur etiam in eodem decreto sequentia: *Ad*
29 *horum hominum sepulchra vetuit etiam ac inhibuit tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, seù ex alia quacunque materia tam pictas, quàm fictas, atque exculptas appendi, seu affigi, & lampades, seù alia quæcunque lumina accendi sine recognitione ab Ordinario, omnino, prout suprafacienda, Sedique Apostolicæ referenda, ac probanda.* De cuius etiam decreti materia Carena
30 *supra num.* 50. dicens cauendum esse ab Andrea Molfessio *conf.* 45. *num.* 33. *& seqq.* vbi voluit ad sepulchra & imagines non Canonizatorum posse deferri tabellas, & alia dona receptarum gratiarum inditia. Dixi etiam de eadem materia *eo verbo Sanctorum cultus n.* 12. Et quod attinet ad prohibitionem lampadum Baldellus *sup. disp.* 13. *n.* 22. latè.

Postea verò die 2. Octobris eiusdem anni 1625. ab eodem Vrbano in eadem S. Congregatione sta-
31 tutum est, *vt quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumve alium publicum, secularem, seu regularem tabellas, & imagines, aliudve simile quispiam detulerit ac intercessione hominum inter Sanctos, vel Beatos non ascriptorum, quamuis cum martyrij, vel Sanctitatis fama demortuorum, optata sese impetrauisse dixerint, liceat Ecclesiasticis personis Ecclesiarum, locorumve prædictorum curæ Præpositis, tabellas, & imagines siue pictas, siue ex quauis materia fictas, atque alia quæcunque collatæ gratiæ fidem facientia simul cum deferentis, aliorumque qui conscij fuerint attestationibus recipere, atque, approbantibus Ordinarijs, ad quos referre statim omnia teneantur, in secreto aliquo seorsum ab Ecclesia loco custodire, ibidemque amota collocare, & asseruare, vt si quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, seù Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiusmodi sanctitatis qualescunq; probationes, Apostolicæ*

stolicæ Sedis iudicio tunc examinanda, contrarijs quibuscunque non obstantibus.

32 Nota autem quod quamuis in hoc decreto præcipiatur, quod si prædictæ tabellæ, imagines &c. deferantur, custodiri debeant in secreto aliquo seorsim ab Ecclesia loco; nihilominus in nouissimis decretis de anno 1642. permittuntur custodiri in Sacrario, secreto tamen, & eo modo, quo cultum, & venerationem non præseferant.

33 Præterea idem Vrbanus in litteris sub forma Breuis datis die 5. Iulij 1634. quæ incipiunt: *Cœlestis Hierusalem*, pro obseruantia horum Decretorum, hæc habet: *Demùm verò, vt eiusmodi decreta obseruarentur indubiè, ac omnimodam sortirentur executionem, cum eisdem Cardinalibus re pariter communicata, deque eorundem consilio, præmissis addidimus, statuimus, decreuimus, atque declarauimus, ne ex tunc deinceps quispiam Ordinariorum, aut ab Apostolica Sede ad hoc specialiter delegatorum super alicuius vtriusque sexus cum sanctitatis, aut martyrij fama vel opinione defuncti miraculis, reuelationibus, alijsue eiusmodi sanctitatem redolentibus ex integro informationes quoquomodo reciperet, aut processum instrueret, vel hucusque receptas informationes, instructumque processum vlterius prosequeretur, nisi postulator prius per legitimas iuridicè susceptas probationes circa personam eius, de cuius miraculis, reuelationibus, alijsque rebus gestis sanctitatem præseferentibus ageretur, præscriptam in præfato nostro decreto formam omninò seruatam extitisse docuerit, & nisi postea successiuè idẽ Ordinarius, aut ab Apostolica Sede ad hoc specialiter delegatus diligenti prahabita disquisitione circa eandem personam supracitato decreto nullatenus contrauentũ esse ritè pronunciauerit. Vtque id inuiolabiliter obseruetur statuimus insuper, & decreuimus ne transmissi ad Vrbem vndecumque huiusmodi processus à Congregationis Sacrorũ Rituum Secretario, minusue à Sanctæ fidei Promotore* (imò etiam *à Prothonotario Apostolico, vel quocunque alio deputato*, prout additur in decretis de anno 1642.) *quomodolibet aperiantur, nisi prius in ipsa Sacrorum Rituum Congregatione alio sciunctim oblato authentico processu, ex eo Ordinarium, aut ab Apostolica Sede specialiter delegatum ritè, ac rectè, vt præmittitur cognouisse, ac pronunciasse prælibato decreto nequaquam contraitum esse plenè constiterit, ac deinde à nobis iudicialiter aperiendi eos processus facultas indulta fuisset*. Declaratum autem etiam est in posterioribus decretis 34 de anno 1642. huiusmodi processum super cultu nõ adhibito faciendum etiam esse *quando aliquis postulator allegaret* se versari in vno ex casibus exceptuatis; nempe *quod cultus fuerit adhibitus ex indulto Summorum Pontificum, vel permissione Sacræ Congregationis, vel per communem Ecclesiæ consensum, vel per immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, atque tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij*, vt semper appareat in primis fuisse satisfactum supradictis decretis.

35 Quia autem idem Vrbanus in præfatis decretis de die 13. Martij 1625. declarauit, quod *per suprascripta præiudicare in aliquo non vult, neque intendit ijs, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij coluntur*, ex eo sanè quia hæc æquiualent, vel æquipollent Canonizationi, vel beatificationi, vt notant Sanchez *lib. 2. in Decalog. c. 43. n. 11.* Bonacina *in primum præcept. Decalog. disp. 3. q. 1. punc. 2. n. 3.* Baldellus *supr. disp. 12. n. 26.* 36 *& disp. 13. n. 4.* ideo ad huius decreti explicationem postea declarauit, prout habetur in dictis litteris sub forma Breuis de die 5. Iulij 1634. *tale longissimum tẽpus, illiusue immemorabilẽ cursum, de quo in prædicto decreto, esse tempus centum annorum metam excedens*. Quare huiusmodi declaratione supposita non potest sustineri sententia Bonacinæ *supra §. Excipiendum tamẽ in impressione Lugdun.* dicentis tempus 30. aut 40. annorum ad id sufficere. Baldellus supr. *eo n. 4.*

Ex quo obiter dicendum videtur ea quę in huiusmodi decretis, & alijs infra referendis continentur 37 suppleri posse per æquipollentia. Siquidem Æquipollentium eadem est disciplina. *l. si mater* cum Glossa, & Bartolo, *C. de instit. & substit. sub condit. fact.* Bertachinus in Repertor. Quod tamen limitandum, vt non intelligatur de ijs, quæ pro forma in ipsis statuũtur: forma namque, cùm sit de genere indiuisibilium *l. si veritas, C. de fideico.* Tiraquellus *de iur. mar. glos. 6. num. 4.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. glos. 18. num. 76.* non potest suppleri per æquipollentia *l. 3. §. fin. l. qui per salutem ff. de iureiur.* Surdus *cons. 318. num. 10.* Scaccia *de conuent. glos. 5. num. 22. & §. 1. qu. 1. n. 151.* Boerius *decis. 1. n. 45.* Nisi forsan quando forma respicit certum effectum, qui per æquipollens potest effectualiter consequi. Scaccia *sup. n. 152.* Barbosa *in axio. iur. axiom. 100. n. 16.* Quæ valdè pro praxi dictorum decretorum obseruari debent. De quibus vlterius infrà *num. 128.*

38 *In causis Canonizationum, & Beatificationum propter earum grauitatem solet Sedes Apostolica procedere cum magna maturitate*. Ita in decretis de anno 1642. Et meritò sanè, quia circa maiora maius periculum versatur, ideo cautius est agendum, diuturna tarditate, & considerata maturitate. *c. quiescamus 40. dist. cap. miramur 61. dist. cap. nuper 7. q. 2. c. vbi periculum in principio de elect. in 6. & in l. 1. §. Sed etsi quis ff. de carben. edit.* Mascardus *de probat. vol. 1. concl. 261. nu. 61.* Rocca *supr. cap. 31.* Pasqualigus *in qq. moral. Canonic. centur. 1. q. 69. n. 10.* Canonizationis autem, seu Beatificationis negotium est de maioribus Ecclesiæ caussis, vt habet Glossa *cap. vnico verbo Sedis Apostolicæ de reliq. & vener. Sanct. in 6.* & communiter Doctores. Propterea, vt habetur in eisdem decretis Vrbanus 8. præcepit S. Rituum Congregationi ne deinceps procedat in præfatis causis *nisi lapsis quinquaginta annis ab obitu*, & tunc *nisi habita prius, & expressè obtenta licentia à Sanctitate sua, vel eius successoribus*. Lucas etiã Castellinus librum scripsit *de dilatione Canonizationis Sanctorum*. vbi ex professo de hac maturitate maximè à pag. 30.

Propterea etiam in causis Canonizationis, vel Beatificationis requiruntur certæ, & euidentes probationes, nec sufficiunt præsumptiuæ, & coniectura-39 les, quia hæ non sunt veræ probationes. *l. Lucius ff. de condit. & demonstr.* vbi Bartolus, & Imola Romanus *l. 1. C. de testam. milit.* Ruinus *cons. 128. n. 2. lib. 4.* Natta *cons. 29. num. 5. & cons. 581. n. 9.* Baldus *ca. 1. §. cum autem de contron. inuestit.* Pasqualigus *supr. n. 1.* Etiam si simus in antiquis; propter grauitatem materiæ, quę pertinet ad regimen vniuersalis Ecclesiæ. Petrus Gal-

Gallesinus *p.3. de Canonizat. S. Didaci c.6. §. cuius singularis, & c.8. 10. & seqq.* Iacobus Castellinus *de Canonizat. SS. q.7. §. quaero qualiter*, Troylus *de Canoniz. c.1. n.15. & c.4. n.64.* Castellinus *supr. à pag.86.*

Fama regulariter, & communiter non sufficit pro probatione in huiusmodi causis, quia non facit ple-
40 nã probationem. *l.3. §. eiusdem quoque ff. de testib.* Accursius *verb. confirmat.* Bartolus *ibid.* Cardinalis Alban. *num.2.* Decius *cap.1. de probat.* Castellinus *supr. à pag.101.* Maximè si agatur de probandis miraculis, quia circa ipsa debet fieri diligens & exacta inquisitio, itaut de singulis circumstantijs innotescat, de
41 quibus *in c. Causam de testib.* vt notat, & firmat Bart. *tract. de testib. §. qualitas siue substantia, n.56.* Et proinde debent testes interrogari vnus seorsim ab alio, vt notat Ioannes Andreas *cap. venerabili, verb. singillatim de testib.* Troylus Maluetius *trac. de Canoniz. Sanc. §. Aggredior, num.54.* Mascardus *supr. num.41. & 42.* Pasqualigus *supr. num.14.* Castellinus *supr.* multa habens de huiusmodi testibus *pagin.87. 94. 96. & seqq.* Molfesius *eo consil.46. à num.62.* plura de his testibus congerens.

42 Nihilominus quando fama miraculorum est notoria, & probabilibus coniecturis, aut verisimilibus argumentis innititur, praestat indicium efficacissimũ ad effectum beatificationis, seu Canonizationis Sãctorum. Hoc enim colligitur ex Bullis, seu diplomatibus Summorum Pontificum pro Canonizatione, vel Beatificatione; vt patet in litteris *Dominum excelsum* Paschalis II. pro Beatificatione Petri Episcopi Ananiensis, Alexandri III. in litteris *Redolet Anglia* pro Canonizatione S. Thomae Cantuariensis; Gregorij IX. in litteris *Mira circa nos* pro Canonizatione S. Francisci; Honorij III. in litteris pro Canonizatione S. Laurentij Episcopi Dublinensis, quas, & alias refert ad intentum hoc Fortunatus Scacchus *de cultu, & veneratione Sanctorum libr.1 sect.9. cap.7.* Quod idem patet in nouissimis Canonizationibus, & Beatificationibus, vt patet in Instrumentis Canonizationis S. Andreae Corsini, & litteris Beatificationis B. Marię Magdalenae de Pazzi, & alijs similibus. Vide infra *n.126.*

43 Nec etiam sufficiunt scripturae priuatę, vel tabellae etiam in publico expositae ad probandam sanctitatem alicuius, seu miraculã; quia cùm non sint authoritate publica confectae, non excludunt terminos scripturae priuatae secundum doctrinam Innocentij *cap.1. de fid. Instrum.* Vnde de se nullam fidem faciũt, iuxta ea, quae tradunt communiter Doctores *in Authent. At si contractus c. de fid. Instrum. & in l. scripturas C. qui potior. in pign. habean.* & per adducta à Maranta *p.6. speculi, vers. Et producuntur scripturae, & num.34.*

44 Quod verum est etiam si scripturae in aliquo archiuio reperiantur, nam tunc solum scripturis in Archiuio repertis fides adhibetur, quando archiuium est publicum, in quo solùm scripturae publicę, & authenticae recondi soleant, *cap. Ad audientiam de praescriptionib. & l. Census*, vbi Gloss. *ff. de prob.* & notat Bart. *l.1. ff. si certum petatur.* Corneus *consil.333. n.7. volum.1.* cum Glossa *cap. peruenit verb. Archiuijs 30. quaest.1. ex Authent. Ad haec. C. de fide Instrum.* Imò etiam si in
45 Archiuio quo solùm scripturae authenticae seruari solent reperiretur aliqua scriptura narrans alicuius sanctitatem, aut miracula, non sufficeret in ordine ad Canonizationem, aut Beatificationem, nisi simul exprimeretur, quod sanctitas, & miracula illa auctoritatiuè & eo modo, quo debent examinari, fuissent examinata, aut approbata; aut nisi per modum processus exprimerentur omnia necessaria pro iuridica examinatione, itaut posset procedi ad examinandum: quia cùm talis scriptura se habeat vt purũ testimonium testificans de sanctitate & miraculis, nisi sufficienter testificetur pro examine instruendo, vt insufficiẽs reijciendum est, sicut reijcerentur processus insufficientes. Ita Pasqualigus *supra num.15.*

46 Idem subiungens *num.16.* pro casu quo alicuius vitę sanctitas, vel miracula in lapidibus in publico expositis incisa essent, nisi authenticè & authoritatiuè id factum comprobaretur, prout ex iuribus, & Doctoribus comprobat. Quid verò dicendum de historijs, de quibus videtur ratio esse diuersa, cũ sint scripturę publicae, dicetur infra *num.135.* Maximè si sint antiquae, propter eandem rationem, iuxta dicenda *ibidem.*

47 Statuitur etiam in eisdem decretis de anno 1642. editis, quot Congregationes fieri debeant pro huiusmodi causis tractandis; quinam eisdem assistant; qui modus in eis seruandus; & quod iuramentũ praestari solitum in Congregatione SS. Inquisitionis sub poena excommunicationis latę sententiae Papae reseruata praestetur etiam in huiusmodi causis de non reuelandis &c. quod ab hac excommunicatione nullus, nec etiam summus Poenitentiarius, absoluere possit; quae forma commissionis generalis seruanda; quibus committendae litterae Remissoriales; quae sit forma ipsarum; & quomodo formandi processus.

48 Extat etiam sequens decretum circa prohibitionem capiendi informationes super sanctitate, aut miraculis alicuius defuncti. *Cum in tota Ecclesiae gubernatione nihil maius, nihil sit augustius Beatificatione, & Canonizatione Sanctorum, vtpote homines iam demortuos etiam cum fama sanctitatis, ac miraculorum declarare pro sanctis, eosque vti tales colendos, & venerandos decernere. Sacra Rituum Congregatio, vt res haec planè amplissima atque grauissima ritè, sanctèque conficiatur, prohibet omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis tam secularibus, quàm Regularibus etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Societatis Iesu, vel aliorum quantumuis speciali nota dignorum, ne audeant ipsi per se, aut per alios capere informationes super sanctitate, aut miraculis alicuius defuncti, neque vllo modo exquirere, aut obtinere ad hunc effectum extraiudiciales testificationes, aut subscriptiones sub poenis arbitrio S. Congregationis infligendis. Quod si superiori, Sacristae, seu alteri officiali illius Ecclesiae, in qua requiescit corpus ipsiusmet defuncti, vel alterius etiam Ecclesiae, fuerint reuelata aliqua miracula, seù prophetiae dona, possint ea recipere sub sigillo secreti ab ipsis tantùm relatoribus, in quorum gratiam contigisse narrabitur; teneantur tamen quamprimùm commodè poterunt, eadem deferre, vel obsignata transmittere Episcopo loci cum expressa declaratione, quod reuelationes sic, vt supra receptae, non faciant aliquem probationis gradum, etiam cuiusuis longissimi temporis cursu.* Vnde infertur quod superiores Religionum nullam habent facultatem ad fabricandum processus super sanctitate vitę, aut miraculis alicuius Religiosi, nec talibus processibus fidem aliquam adhiberi debere. Quod etiam habetur ex Rota *in relatione S. Hiacinthi fol.37.* & no-

& notat Contelorius *de Canonizatione cap. 4. num. 24.*
49 Meritò etiam in his & alijs decretis indiscriminatim, & indistinctim fit sermo de Canonizatione, & Beatificatione, quia quamuis secũdum Fortunatum Scacchum supra *sect. 1. cap. 8.* Canonizatio essentialiter distinguatur à Beatificatione in eo quod in Canonizatione Papa procedit vt Iudex vniuersalis Ecclesiæ, & per sententiam diffinitiuam decernens alicui cultum deberi in Ecclesia militanti; in Beatificatione autem non procedit vt Iudex, neque definiendo, sed vt Princeps in Ecclesia priuilegium concedendo huic vel illi Ecclesiæ, Regioni, vel Religioni, vt absque incursu pœnarum latarum contra superstitiosos, & eos qui absque licentia Sedis Apostolicæ alicui præstant cultum, liceat illis talem, vel talem cultu Sanctorum venerari. Nihilominus communior sententia est non differre essentialiter, cùm or-
50 dinentur ad cultum, & venerationem sanctis exhibenda, quod videtur essentialis ratio ipsarum, sed solùm accidentaliter, in quantum Beatificatio est quædam veluti via ad Canonizationem; prior illa, minus solemnis, & magis particularis; ac veluti pars ipsius. Canonizatio verò fit posterior, generalior, solemnior, & veluti totum quoddam. Vnde beatificatio vocatur *particularis Canonizatio*; immò ab aliquibus vocatur *semicanonizatio*, seu *Canonizatio secundum quid*, & ab alijs videlicet à Carena *in trac. de offic. Sanc. Inquisit. par. 2. tit. 17. §. 12. num. 51.* species veræ Canonizationis. De quibus Angelus Rocca *de Canonizat. cap. 38.* Peyrinis *supr. in constit. illa 16. Leonis X. num. 1.* Contilorius *de Canonizat. cap. 2. num. 4. & seqq.* ex Peña Tuscho, & alijs Baldellus *d. disp. 12. num. 18.* Castrus Palaus *p. 1. oper. moral. trac. 4. disp. 1. punc. 5. §. 5.* Secundò quia cultus omnes qui Canonizatis deferuntur, vt in plurimum, & magna ex parte etiam
51 deferri possunt beatificatis, vt probat Baldell. *supr. num. 19.* & colligitur ex Castro Palao *supra*. Tertiò, quia probabile est eadem certitudine tenendum esse Pontificem errare non posse in beatificatione
52 Sanctorum, sicut neq; in Canonizatione: Tum quia Doctores antiqui loquentes de Canonizatione quãtum ad hoc nullam distinctionẽ inter ipsam & beatificationem fecerunt: Tum quia eo ipso quod Pontifex beatificans aliquem Missæ sacrificium in illius honorem celebrari concedit, cùm Missa nomine totius Ecclesiæ offeratur, ipsique tota Ecclesia medio Sacerdote veluti assistat, proponitur toti Ecclesiæ vt Sanctus venerandus. Castrus Palaus *sup. n. 4.* Lodoui-
53 cus Caspensis *in cursu Theologic. tomo poster. trac. 15. disp. 2. sect. 8. num. 82. & 83.* Castellinus supra à pag. 114. alijs inhærens. Quartò, quia beatificator respicit futuram Canonizationem, & habet cõnexionem cum illa, & ad illam dirigitur à Papa, vt patet in Bullis beatificationis tam antiquis, quàm modernis, præsertim B. Petri Anagni edita à Paschali II. B. Philippi Benitis à Leon. X. quas refert Fortunatus Scacchus *supra sect. 1. cap. 8.* & B. Mariæ Magdalenæ de Pazzi Carmelitæ, vbi dicitur: *Vt donec Canonizationis honor dictæ ancillæ Dei Mariæ Magdalenæ ob eius excellentia merita, diuinaq; inspirante gratia, ab Apostolica Sede decernatur, eadem ancilla Dei Maria Magdalena Beata nuncupari, atque officium, & Missa de ea, vt infra, recitari, & celebrari possit.* Pro alijs differentijs Canonizationis, & Beatificationis legendus Lucas Castellinus *supra pagina 18. & seqq.*
54 Hinc tam pro beatificandis, quàm pro Canonizandis requiruntur virtutes non communes, & ordinariæ; sed illæ, quæ à Theologis appellantur *heroicæ*, seu in gradu heroico, veluti diuinæ, & super humanæ, per quas, quantum fieri potest homo coniungitur Deo. De quibus Aristoteles *lib. 7. moral. c. 1.* S. Th. *ibi*, Bonauentura *in 3. dist. 34. q. 1.* Gerson. *4. part.* Piccolomineus *in lib. de moribus gradu 6. c. 1. 2. & 3.* Fortunatus relatus *sect. 2. cap. 4.* exemplis explicans aliquas actiones Sanctorum in quibus hæ virtutes heroicæ reluxerunt.
55 Specialiter tamen pro Canonizatione, seu beatificatione alicuius personæ Regularis, seu Religiosæ præter miracula, virtutes etiam in gradu heroico, & alia relata, requiritur quoque exactissima, & vigilantissima obseruantia, & custodia illorum omnium, quæ ad statum Religiosum spectant, scilicet votorum Regulæ, & statutorum, seu Constitutionum sui
56 Ordinis. Primò quidem, quia qui ab Ecclesia beatificantur, seu Canonizantur proponuntur fidelibus imitandi, vt norma morum, & virtutum, ac per consequens vt exacti & perfecti obseruatores suarum obligationum, quales requirit Christus suos speciales discipulos, dum dicit Matth. 5. *Estote perfecti sicut & pater vester cælestis perfectus est.* Molfesius *tom. 2. Add. ad qq. vsual. cons. 46. num. 5. & 6.* ex Patribus, &
57 Doctoribus. Secundò, quia heroicitas virtutum pro illis requisita stare non potest sine illa rigorosa obseruantia suarum obligationum. Tertiò, quia ita est stylus Summorum Pontificum in Bullis Canoniza-
58 tionis, prout ex Innocentio IV. pro S. Petro martyre, Eugenio IV. pro S. Nicolao Tolentino, Sixto V. pro S. Didaco, & Clemente VIII. pro SS. Hyacinto, & Raymundo affert Fortunatus non solùm *sectio. 6. cap. 3.* sed maximè *cap. 4.* Non tamen pro illis requiruntur illa opera, quæ illis competere non possunt, vt sunt, v.g. peregrinationes respectu Monialium, largitiones eleemosynarum respectu paupertatem profitentium, & similia. Non enim requiritur aliud exercitium virtutum, nisi illud quod ipsis secundum suum gradum competere potest. Contelorius *supra capit. 15. num. 10.* ex varijs Rotæ relationibus pro Sanctis.
59 Illud præterea notandum, quod licèt iuxta dicta in superioribus ex Castro Palao, & Ludouico Caspensi, (quod etiam Doctissimis viris Vrbis arridet) videlicet, quod probabile sit eadem certitudine tenendum esse Papam non posse errare in Beatificatione Sanctorum sicut neque in eorum Canonizatione, ac proinde quod vtrunque sit de fide, nihilominus multo maior, & exactior diligentia fieri debet pro Canonizatione alicuius Sancti, quàm pro ip-
60 sius Beatificatione. Primò, quia siue dicamus Canonizationem, & beatificationem essentialiter differre iuxta opinionem Fortunati Scacchi superius relatam, siue non differre, iuxta communiorem aliorum, vt superiùs etiam diximus, nihilominus negari non potest, Papam diuerso modo procedere in Canonizatione, quàm in Beatificatione Sanctorum; nam in Beatificatione non procedit vt Iudex (strictè loquẽdo) definiendo, aut decernendo, sed vt Princeps concedendo facultatem, indultum, seu priuilegium alicui Ecclesiæ, Prouinciæ &c. particulari, vt possit

possit facere officium &c. de tali Sancto, &c. At verò in Canonizatione Papa procedit vt Iudex vniuersalis Ecclesiæ per definitiuam sententiam statuendo, vel determinando, quod de tali Sancto fiat officium, Missa, &c. in vniuersali Ecclesia &c. Dicit enim in Bullis Canonizationis, vt patet in Instrumento Canonizationis S. Andreæ Corsini *Decernimus, & diffini-*
61 *mus bonæ memoriæ Andream &c. Sanctum esse, ac Sanctorum Catalogo ascribendum, ipsumque Sanctorum Catalogo ascribimus, statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia anno quolibet in die obitus ipsius festum deuotè, & solemniter celebretur.* In Bullis autem Beatificationis solum dicit, vt patet in Bulla Beatificationis B. M. Magda-
62 lenæ de Pazzi; *vt ipsa ancilla Dei Beata nuncupari, officiumque, & Missa de ea, &c. in tali, vel tali loco, recitari, & celebrari possit concedimus, & indulgemus.* Notat hanc differentiam inter Canonizationem, & Beatificationem Fortunatus Scacchus *sup. lib. 1. sect. 1. c. 8.* §. *nec aliquem* ex ea inferens, quod cum iuxta Iurisperitorum sententiam. *Vnusquisque possit renunciare priuilegio sibi concesso*, ideò illa Religio, Ecclesia, vel
63 Prouincia, cui concessum fuerit de aliquo Beatificato officium facere, potest id omittere, indicans oppositum de Sancto Canonizato, quia scilicet Sancto Canonizato officium, & cultus præscribuntur ex necessitate. Ex eo autem sequitur ad intentum quod multò maior, & exactior diligentia fieri debet pro
64 Canonizatione, quàm pro Beatificatione. Secundò ad idem: Nam in Canonizatione procedit Pontifex cultum præscribendo Sancto Canonizato per modũ legis vniuersalis; in Beatificatione verò per modum concessionis indulti, & priuilegij particularis. Certũ autem est, quod exactior diligentia requiritur in Principe pro concedenda lege vniuersali, quàm pro concedendo speciali priuilegio; quia in primò attenditur ad bonum commune, in secundò autem ad bonum particulare. *l. 1. ff. de legib. cap. Abbate de verb.*
65 *signif.* DD. *ibid.* Tertiò, ex nomine ipso *Canonizatio*, quod ortum habet à voce græca *Canon*, idest *Regula*; nam Sanctus Canonizatus est ad totius perfectionis regulam examinatus, atque probatus, ac ex omni parte perfectus, & verè Sanctus inuentus. Angelus Rocca *de Canonizat. Sanct. c. 2.* Quæ sine dubio maiorem indaginem indigitant necessariam pro Cano-
66 nizatione, quàm pro Beatificatione. Quartò, quia Canonizatio est quædam protestatio fidei prout habet idem Rocca *supr. c. 4.* Et colligitur ex D. Thoma *quodlibet. 9. art. vlt.* & Bannez 2. 2. *q. 1. art. 10. dub. 7.* quemadmodum ergo pro definitione alicuius propositionis de fide requiritur exactissima diligentia;
67 sic & pro Canonizatione. Præsertim quia ex eo videtur, quod Canonizatio sit fidei protestatio, quia quemadmodum fides habet pro obiecto immediato Deum; sic Canonizatio respicit *Deos*, id est *Sanctos*, quos Ioann. 10. Christus vocauit *Deos*, id est, specialissimè participantes Dei bonitatem. Vnde Canonizatio vocatur à Græcis *Apotheosis*, latinè *Deificatio*, & ipsi Sancti vocantur *Diui, & Indigetes*, quasi in Dijs agentes, vel nullius rei indigentes. D. Augustin. *lib. 9.*
68 *de Ciu. Dei c. 20.* Rocca *supr. c. 2.* Quintò, quia in decreto Canonizationis, quod extat *in libro Cæremoniarum*, dicit Pontifex se in Canonizatione talis Sancti procedere. *De venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, omniumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia existentium consilio, & vnanimi consensu, matura deliberatione præhabita, summaque diligentia ex maiorum institutis, etiam abundantiùs adhibita.* Et infra: *De cuius puritate fidei, excellentia vitæ, & miraculorum in vita, & morte factorum claritate nobis plenissimè constat.* Quæ omnia denotant exactissimam diligentiam pro Canonizatione requisitam, supra eam quæ adhibita est in Beati-
69 ficatione. Demùm sextò & principaliter, quia Sanctus qui Canonizatur ab Ecclesia non quomodolibet declaratur Sanctus, sed specialiori, & singulari modo proponitur toti Ecclesiæ, vt verum sanctita-
70 tis exemplum cunctis imitandum. Vnde in nouissima Canonizatione S. Andreæ Corsini Pontifex in Oratione, seù Collecta dixit: *Deus, qui in Ecclesia tua noua semper instauras exempla virtutum, da populo tuo, &c.* Et in oratione S. Catharinæ Senensis: *Tantæ virtutis proficiamus exemplo. In alijs autem orationibus: Per eius ad te exempla gradiamur.* Quo sensu in decreto Canonizationis dicit Pōtifex se Sanctum illum Canonizare *ad exaltationem fidei Catholicæ, & Christianæ Religionis augmentum.* Quæ omnia cùm non procedant in Beatificatione Sanctorũ, manifestant maiorem, & magis exquisitam diligentiam adhibendam esse in Canonizatione, quàm in Beatificatione. De quo etiam Contelorius *d. cap. 2. num. 5. & sequentib.* conformiter ad doctrinam Peñæ, Malueti, & aliorum.

71. Ne tamen curiosus lector desideret aliqua, quæ iuxta ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ fieri solent in Canonizatione Sanctorum, ideo aliqua hic apponenda ex ijs, quæ ex sacris cæremonialibus scripsit Angelus Rocca superius relatus, & verbis ipsius. Præmittendo prius hanc formam antiquitus variam fuisse, prout ostendit Contelorius relatus *c. 3. num. 5.* ex testimonio Magistri cæremoniarum tempore Leonis X. *Fiunt tria consistoria. In primò, quod secretum vocant, vnus ex tribus Cardinalibus delegatis Iudicibus in Congregatione, antiquior, siue primarius, orationem habet, in qua de viri Canonizandi vitæ sanctitate, fideiq; integritate (qua in re totius negotij summa consistit) necnon de laudabili eiusdem obitu, deq; miraculis siue in vita, siue in morte factis verba facit: His omnibus recitatis, Cardinales sententias rogantur num in ijs, quæ ad Canonizationem pertinent, sit vlterius progrediendum. Postremo iuxta Cardinalium consilium, & assensum, quid hac in re faciendum sit, decerni solet. In secundo consistorio, quod publicum appellatur, Aduocatus Consistorialis orationem habet, in qua vel alicuius Regis aut Principis, qui virum illum Canonizandum curat, ardentissimum, ac perpetuum desiderium cum Christiano zelo coniunctum egregiè commendatur, eiusdem viri Canonizandi sanctimonia, admirabilis virtutum progressionis, & miracula præsertim insignia enarrantur. In peroratione autem vel Regis, ac Regni, seu Principis ac Prouinciæ, necnon Ciuitatis nomine postulatur, vt vir ille, tantopere in sanctitate vitæ laudatus, in sanctorum numerum referatur. Tum demum Secretarius Apostolicus ex præscripto Summi Pontificis respondet, Christianamque postulantis pietatem, diuturnamque rei tam piæ postulationem laudat, ac tandem propensam Papæ in eo Canonizando voluntatem declarat: Sed huius generis negotium tam graue, tamque arduum, cuiusmodi est sancti alicuius Canonizatio, maturius ac diligentius considerandum esse ostendit. Hinc sacrum*

erum denique Cardinalium Collegium, Patriarchas, item, Archiepiscopos, & Abbates hortatur, ut in eam tanti ponderis rem pro suffragijs ferendis toto mentis conatu incúbant, ac Deum in primis orent, vt sanctitatis suæ mentem lumine diuino illustret quo rect.us actionem tantam dirigat, tum ad ipsius Dei gloriam, tum etiam ad Ecclesiæ Sanctæ amplitudinem Christianaque pietatis fructus vberrimos. In tertiò Consistorio, quod semipublicum nuncupatur, suffragia feruntur, num ille, de quo agitur, in sanctorum numerum sit referendus. Ad hoc Consistorium non solum S.R.E. Cardinales; Verum etiam Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates pro suffragijs ferendis acciti conueniunt. Pronotarij Apostolici eidem Consistorio intersunt, ad fidem circa ea, quæ ibi decernuntur, exhibendam. Auditores autem Rotæ, & præsertim illi, quibus curã indicandi processum in rem tantam præstitum dem mdata fuit ad idem Consistorium admittuntur, vt, si in processu aliqua oriretur controuersia vel difficultas, eam explicent, ac declarent. Antea verò quam suffragia ferantur, Summus Pontifex è solio suo habet orationem, in qua de re ad tam grauem, tamque arduam actionem pertinente, verba facit: deinde pro Sancto Canonizando sententias dici iubet; tum suo quique statim ordine sententias dicunt. Hæc Angelus Rocca supra ca.37. Subiungens postea qualiter sententijs, seu suffragijs auditis, Pontifex diem Canonizationis faciendæ, ac locum in quo facienda est, denunciat.

72 Forma autem decreti pro Canonizatione Sancti Confessoris, prout Rocca relatus ex Sacrarum cæremoniarum libris refert, talis est. *Ad honorem sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis gaudium, & exultationem supernæ ac triumphantis Hierusalem matris nostræ, & exaltationem fidei catholicæ, & christianæ Religionis augmentũ, auctoritate eiusdem sanctæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti; Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra, de Venerabilium fratrum nostrorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, omniumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia existentium consilio, & vnanimi consensu, matura deliberatione præhabita, summaque diligentia ex maiorum institutis, etiam abundantiùs adhibita, Beatum N.N. (de cuius puritate fidei, excellentia vitæ, & miraculorum in vita, & in morte factorum claritate, nobis plenissimè constat) decernimus sanctorum confessorum catalogo adscribendũ, prout nunc adscribimus, eumque sanctum à fidelibus venerandum esse mandamus, statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia, anno quolibet, in die N. festum ipsius, & officium sicuti pro vno sancto confessore tantùm deuotè, & solemniter celebrentur; vtque in eius honorem, Ecclesiæ, & Altaria, in quibus Deo sacrificia offerantur, erigi, & fundari possint.*

73 Aliam etiam formam canonizationis breuiorem ex Codice Rituali cæremoniarum Sacrarij Pontificij extractam, quæ est huius tenoris, sic damus. *Ad honorem sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & exaltationem fidei Catholicæ, ac Christianæ Religionis augmentum, authoritate eiusdem Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Beatorum Apostolorũ Petri, & Pauli, & nostra, de fratrum nostrorum consilio decernimus, & diffinimus, bonæ memoriæ N. N. sanctum esse, & sanctorum Catalogo ad scribendum, ipsumque Catalogo huiusmodi adscribimus, statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia anno quolibet in die N. festum ipsius, & officium sicut pro vno confessore* (si sit confessor) *vel martyre* (si sit Martyr) *deuotè, & solemniter celebrentur*. De ijs quoque Troilus Maluitius *in trac. de Canon. Sanct.* & Mascardus *de probat. vol. 1. concl. 261*.

74 Ex his porrò Sanctorum canonizationis latris, & Apostolicis formis, adiunctis decretis Pontificis, & Sacrarum Congregationum, de quibus suprà, elici potest enodatio quorumdam dubiorum, quæ in formatione processuum pro iisdem Sãctis canonizandis emergere solent; maximè pro Regularibus, qui in hoc negotium quàm sæpiùs incumbunt. Etenim, in huiusmodi causis procedit Ecclesia ordine iudicia-
75 rio, prout, & B. Augustino *in libell. de pœnitent. Medicina cap. 3.* elicitur, & constat ex praxi S. Congregat. Rituum, vt videre est in Augustino Triumpho *q. 16. art. 1.* Angelo Rocca *de Canoniz. Sanctor. c. 34.* & alijs. Hac enim de causa Pontifex in forma canonizationis dicit: *De cuius* (scilicet canonizandi) *puritate fidei, excellentia vitæ, & miraculorum in vita, & in morte factorum claritate, nobis plenissimè constat*; declarans etiã
76 se procedere, *matura deliberatione præhabita, summaq; diligentià ex maiorum institutis, etiam abundantius adhibita*. Et meritò sanè, quia si in omnibus rebus ordo seruari debet, iuxta Aristotelem *lib. 2. Metaph.* Diu. Ambrosium relatum à Baldo *in prohæmio Digestorum*, & totum titulum de *Ordine cognitionum lib. 2. decretal.* multò magis in re arduissima, & grauissima. Idcircò pro SS. Canonizatione obseruanda sunt, quæ ad ordinem iudiciarium sunt necessaria.

77 Vnde primò Iudex coram quo formantur processus debet esse legitimus, id est, habere veram, & legitimam iurisdictionem. Tum quia hoc est de ratione, & essentia ordinis iudiciarij, seu iudicij, quod est iuxta S. Thom. 2. 2. qu. 60. art. 1. & Expositores ibidẽ, *Actus iudicis in quantum iudex est.* Tum quia Iudex est idem, quòd ius dicens, & iudicium est iurisdictio. *ca. forus de verbor. significat.* & Doctores *ibid.* Tum quia iudicium vbi adest Iudex incompetens, seu non habens iurisdictionem est nullum. *cap. At si Clerici de iudicijs.* Et dicitur vsurpatum. *De pœnitentia dist. 6. §. fin.* Sylueſter *in Summa verbo iudicium q. 3. & 4.* Et talis
78 nullitas adeò exosa regibus est, vt quamuis aliquis iurasset non oppositurum de nullitate, nihilominùs hanc nullitatem de defectu iurisdictionis opponere posset. Crauetus *cons. 383. num. 16.* ex Felino, Ruino, & alijs. Imò talis nullitas est insanabilis. Verallus *decis. 38. num. 2. li. 3.* Thomas Triuisanus *Venet. deci. 11. num. 2. lib. 2.* Barbosa *in collectan. DD. in d. cap. At Clerico de iudicijs*, plura ad intentum afferens. Accedit
79 quod, & communiter dicitur, ad hoc, quod Iudex sit verus, quatuor debet habere, scilicet potestatem, veritatem, formam, & vim executionis. Toletus *in Summ. lib. 5. c. 56.* ex S. Th. 2. 2. q. 60. ar. 2.

Specialiter etiam id constat ex Decretis, & forma conficiendi processus pro causis beatificationis, & Canonizationis Sanctorum iussu Vrbani VIII. an-
80 no 1642. editis. Ibi enim in petitione facta Papæ pro Remissorialibus concedendis petitur ab ipso, vt hanc causam committat aliquibus Episcopis cum *facultatibus opportunis* ad faciendum in genere inquisitionem *de fama, miraculis*, &c. & etiam in specie ad *inquisitionem specialem*, &c. & in Remissorialibus ipsis datur talis commissio per verba *committimus, & mãdamus*, & cum clausulis *decernentes irritum, & inane*, &c. & alijs similibus, quę secundum iura, & Doctores impor-

importāt iurisdictionem. In litteris quoque ad Nuncios,& ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, quarum forma habetur inter prædicta decreta idem supponitur. Vnde Fortunatus Scacchus *de cultu, & veneratione seruor. Dei lib.1.c.5.sect.11.§. in quo tria* ad solemnitatem,seu essentiam processuū in hac materia primò requirit,quod sint fabricati à Iudice competenti.

81 Colligitur id etiam ex eo, quod tales commissiones præsentantur illis,ad quos diriguntur,& mox ab illis acceptantur, quod est signum formatæ iurisdictionis. *cap.præterea. cap.quamuis de offic.delegat.* Abbas *in cap.venerabilis num.2.de testibus.* Gabriel *de execut.rei iudic.concl.3.in princip.* Rota coram Coccino *in relatione ad Vrb.VIII.pro Canon.B.Philippi.* Ex hoc porrò infertur hoc Iudices commissarios necessario debere habere iurisdictionem.

82 Si autem,prout contingere solet, S.Congregatio Papæ nomine designet tres Episcopos pro processibus,& informationibus conficiendis,videlicet Episcopum A. Episcopum B. & Episcopum C. & quia Episcopi B. & C. sunt impediti, eorum loco deputet,& subroget Episcopos D. & E. in tali casu dicti Episcopi B.& C.non sunt legitimi Iudices iam in talibus causis.*cap.ex litteris de offic.& potest.iudic. deleg. §.si verò constiterit* Rota *decis.8.eod.tit.in antiquis*. Nā rescriptum secundum prioris reuocatorium reddit

83 illud nullum. Innocentius *in d.cap.ex litteris verbo reuocatas,* Hostiensis *col.vlt.num.6.in verbo per secundas, & num.7.*& alij, quos refert, & sequitur Rendina *in promptuar.recept.sentent.tit.103.num.3.* Et per subrogationem censetur reuocata commissio illorum, in quorum locum subrogantur. Eo quod talis subrogatio est in plenum ius, & subrogatum sapit naturam eius,in cuius locum subrogatur.*l.eum qui ita §.qui iniuriarum ff. si quis caution.* vbi Iason *num.4.* Anchara-

84 nus *conf.110.num.3.* Cardin. Thuscus *practicar.concl. tom.7.littera S.concl.757.num.54.* Imò ipsa subrogatio videtur noua commissio, quia est deputatio eum eisdem facultatibus. Ita enim declarari solet à Sac. Congregatione in similibus causis. Quæ maximè procedunt quando subrogatum habet easdem qualitates,quas habet is in cuius locum subrogatur. Menoch.*cons.784.num.12.* Barbosa *in Axiom.iur.axiom. 213.num.1.& 2.* Quod contingit in præsenti, siquidem subrogati sunt etiam Episcopi, sicut, & illi, in quorum locum sunt subrogati. Et (quod valdè notandum) non subrogantur quasi conditionatè, & dum durauerit impedimentum aliorum Episcoporum;sed absolutè, & simpliciter, eo quod S.Congregationi compertum est,tales Episcopos habere illud impedimentum.

Secundò debet constare pro legitimatione processuum,seu informationum de legitimatione etiam

85 Actoris in huiusmodi causis. Certum enim est,quod ad essentiam Ordinis iudiciarij, seu iudicis requiratur legitimus actor *S.Thom.2.2.qu.67.artic.3.* & alij Theologi. Vnde,quando actor est minor, & agit sine licentia curatorum,vel est seruus,vel Monachus,excommunicatus,&c.quia illi agere non possunt, iudicium est nullum.*C.de iudic.l.properandum,& C.qui leg. person.in iudic.l.1.* Syluester *ver.iudicium q.4.* Speciali-

86 ter de huiusmodi iudicijs, in quibus agitur de canonizatione, seu beatificatione Sanctorum id probatur, quia in illis petitur, seu postulatur ab Ecclesia cultus aliquis,seu veneratio pro aliquo, ergo necessariò debet interuenire Actor. Patet hæc consequētia, quia Actor est qui agit, & pulsat rem aliquam à Iudice petens in iudicio. *l.in tribus ff.de iudic.l.iudiciū ff.si regum.* Syluest.*supra verbo actio,actor,& actu.* Tertiò etiam specialissimè, nam, vt constat ex præfatis decretis Romę impressis anno 1642. ad huiusmodi processus formandos nō solùm remotè requiruntur preces Regum,Principum, & aliarum grauium per-

87 sonarum,qui Actores remoti dici possunt,sed etiam proximè. Nam in libello supplici ad Papam porrecto pro concedendis Remissorialibus siue in genere, siue in specie,fit mentio Procuratoris; & in ipsis litteris Remissorialibus dicitur; *Quamobrem pro parte N.de N. Procuratoris in huiusmodi causa deputati, prout de eius legitimo mandato docuit;* & infra: *A personis legitima mandata Procuræ habentibus recipiatis.* Inferius etiam in alio decreto dicitur: *Positiones, & articulos infrascriptos dat, exhibet, & producit Procurator, & cet.* Procurator autem est Actor, vel gerit vices Actoris.

88 Maximè etiam tertiò pro legitimatione talium processuum debet etiam constare de legitima citatione Promotoris,seu subpromotoris fidei; Promotoris quidem si fiant in Curia, subpromotoris verò, si fiant in partibus. Quod probatur ratione generalissima S.Thom.*2.2.qu.67.art.3.* quam prosequuntur Caietanus *ibid.* Sotus *lib.5.de iustitia qu.4.art.3.* Nam

89 in omni iudicio requiruntur tria. Primò,quidem Iudex, quia ab ipso petitur iustitia, & ipse est iustitia quædā animata; deinde,quia iustitia est inter duos, intercedere debet is qui petit, scilicet Actor, & is à quo petitur, scilicet Reus in criminalibus, in ciuilibus verò pars aduersa. Promotor autem fidei, seu Subpromotor gerit vicem partis aduersæ, quia est contradictor legitimus, & Procurator, & defensor

90 Ecclesiæ à qua petitur cultus, vel veneratio pro Sācto canonizando. Necessario ergo debet citari,sicut in iudicijs alijs Reus, vel pars contraria citari debet. Id etiam supponitur, & præcipitur in relatis decretis de anno 1642.Romæ editis. Nam in libello supplici ad Sanctissimum porrecto dicitur procedendū in his causis *citato,& audito fidei Promotore*; & infra: *audito R.P.D.fidei Promotore;* & inferius: *audito pariter,& citato Domino Promotore fidei.* Clarius inferius *Præuia citatione, & cum interuentu D. Promotoris, vel eius Subpromotoris.* Vnde postea adiungitur hoc decretum: *Aduertendum est,quod in omnibus actis citari debet in Vrbe Promotor fidei, iuxta formam Breuis à Sanctissimo D.N.eidem concessi, & extra Vrbem Subpromotor, &c.* Item in litteris Remissorialibus siue in genere,siue in specie, in quibus conceditur facultas fabricandi huiusmodi processus dicitur:*Citato in omnibus actis D. N. Subpromotore fidei per Promotorem in Curia nominato,& non aliàs,aliter,nec alio modo.* Quod etiam inculcatur postea in alijs decretis. Clausula autem ista *non aliàs, aliter, nec alio modo* indicat præcisam necessitatem, vt censuit Rota apud Cencium *post tract.tum de Censibus decis.113.nu.4.*& necessitatem facit,vt dixit etiam Rota in Bononiensi *bonorū de Borrijs* coram Millino 20.Februarij 1598.& inducit formam. Bocrius *decis.243.num.11. post medium*, Cenedus *singular.65.num.1.*& actus contra eam factus ipso iure est nullus,ac si nihil actum fuisset. Iaso.

in l.

in *l.fin.C.de iure emphyteut.num.*142. Rolandus *consil.* 42.*num.*12.*lib.*2.Menoch.*de arbitr.cas.*237. *num.*34. & plures alij apud Barbosam *de clausul. clausula* 81.
91 *num.*9.*& seqq.* Quorum omnium ratio est, quia Promotor, seù Subpromotor fidei est constitutus à Sede Apostolica in huiusmodi causis, veluti pars interesse habens in illis,ac proindè ipso non citato, nihil decidi potest; cùm citatio partis, vt se defendat omni iure in causis controuersis necessaria sit. *ca.*1. *de caus. posses.*Panormit.*ibid.num.* 4. Ioan. Andreas, Innocent.Imola, Hostiens. & alij *ibid.* Clementina Pastoralis *de sent.& re iudic.& 2.quæst.*1.*Can.Deus & Can.caueant.& Can.omnia* 3.*q.*9.Cum innumeris alijs Iuribus,& Doctoribus. Audio tamen Dom.Contelorium virum doctissimum contendere non esse ita necessariam huiusmodi citationem Promotoris, vel Subpromotoris,vt ea non præmissa processus sit nullus,conformiter ad ea,quæ ipse scribit in d.Tractatu de Canonizat.*cap.*25.*num.*40.*& seqq.*Cæterum esto de iure communi id dici possit, post publicationem tamen talium decretorum,& in vim illorum oppositum est asserendum.

92 Præsertim quoque in dictorum processuum formatione obseruandum est, vt testes omnes pro illis inducti examinentur. Ità enim supponitur tum in d. Memoriali relato, tum in dictis litteris Remissorialibus ibi:Omnes,& singulos testes. Etenim clausula *Omnia,& singula*,seù *omnes,& singuli* ita geminata, includit prorsus omnia,& omnes absque vlla limitatione Glossa *verb.omnia,& singula in cap.vt circa de elect.lib.*6.Marius Alterius *de censur.tom.*1.*disput.*15. *lib.*5.*c.*1.*litt.C.& disp.*5.*ca.*2.*litt.D.* Et operatur,quod omnia simul singulariter censeantur comprehensa, prout ex Baldo,Deciano,& Oldrado concludit Cardinal.Thuschus *pract.conclus.tom.*1.*litt.C. concl.*296.
93 *num.*1. Imò sigillatim esse examinandos non solùm colligitur ex prædictis decretis,sed etiam ex *cap.venerabilis de testibus*,Gotfredus *in Sum.de Reliquijs, & venerat.Sanctor.*Franciscus Curtius *in tractat.de testib. conclus.*37. *num.*80. quos cum alijs in hac causa Canonizationis affert Mascardus *de probationib. volum.* 1.*conclus.*261.*num.*39.Quorum omnium ratio desumitur non solùm ex arduitate, & grauitate causæ istius,sed etiam,quia si omnes testes semel producti, aut inducti non examinentur timeri potest hoc ita contingere, quia timet actor, quod sint vacillaturi aut destructuri sua,vel aliorum dicta, & sic veritatem patefact iri. Quæ omni conatu indaganda est in causa Canonizationis. Aretinus *cons.*142.*nu* 2.Aymon *de antiq.temp.par.*1.§.*quæritur.*Baptista de Toro *in Compend.decis.Neapol.par.*1.*verb.testes citati.*

94 Propter eandem etiam causam est quoque necessarium, vt dicti testes *per extensum* examinentur super articulos contentos in litteris Remissorialibus. Ità enim habetur in formula dd.Litterarum ibi: *Super quibus examinabuntur primò iuxta dicta interrogatoria,& deinde super positionibus, & articulis prædictis per extensum coram vobis.*Et infrà; *Vt ijdem testes quæcumque habent,explanatè,& per extensum deponant,nec se referant ad attestationes alias redditas, neque eis recitentur, quæ aliàs ipsi deposuerunt.* Colligitur etiam ex *cap.Per tuas de testib.*vbi Honorius III. definit testes non esse repetendos, nisi à principio non fuerint interrogati super omnibus Capitulis. Ex quo elicitur testes de omnibus, & singulis Capitulis interrogandos esse.Contilorus *de Canon.cap.*25.*num.*81.Caualcant.*de testib.part.*5. *num.*132. Quorum etiam ratio est tum arduitas,& grauitas huius causæ, tum quia Pōtifex in forma decreti Canonizationis dicit eum decernere *summa diligentia etiam abundantius adhibita*,& constare de sanctitate vitæ,& miraculorum talis Canonizandi *plenissimè*.

95 Præ omnibus etiam, & generaliter obseruandum est, quòd cum Iudices deputati pro fabricatione processuum sint delegati,& Commissarij Sedis Apostolicæ debent adamussim, & ad vnguem obseruare omnia, quæ in litteris dimissorialibus illis præscribuntur. Quia ea omnia habentur pro forma,& forma consistit in indiuisibili, & ad vnguem est obseruanda,iuxta commune placitum DD.*in cap. cum dilecta de rescript. cap. venerabili de offic. delegati, & in l.cum hi* §.*Prætor ff.de transact.* Et vnusquisque tenetur seruare formam suæ commissionis.Rota *dec.*39. *n.*1.apud Farinacium *part.*1. *recent.* Caputaquensis *dec.*152.*num.*2.*p.*1.*& decis.*250.*num.*4.*p.*2.Et si non seruat,corruit actus.Felinus *in ca.cum dilecta relatum num.*6.*circa medium.*Tuschus *practicar.conclus.tom.*3. *litt.F.concl.*415. Rota apud Farinac.*decis.*671.*num.* 2.*tom.*2.*par.*1. Etiam si in minimis deficiat, saltem loquendo de substantialibus, nam de accidentalibus infra dicetur *num.*127. *& sequentibus*. Rota apud eundem Farinacium *decis.*345. *num.*1. *part.*2.*recent.* Caputaquensis *decis.*143.*num.*5. *par.*3. Tiraquell.*de retract.lignag.*§.1.*glos.*21.*num.*11. Vnde quemadmodum procurator excedens formam mandati non obligat principalem *l.*3.*ff. mandati*. Angelus *consil.* 388.Tuschus *practicar.conclus.tom.*5. *littera M. concl.* 39.*num.*55. sic Iudices isti deputati pro processibus formandis in causis Canonizationis si excedant formam mandati, non obligāt Papam,seu Sedem Apostolicam ad Canonizationem faciendam. Vide quæ dixi *tom.*4. *Summæ verbo mandatum quoad Regulares*. Et pro dictis de formatione processuum Contelor. *sup.c.*23.24.& 25.

97 Nec præterea prætermittendum, quod cùm in huiusmodi processibus sæpissimè de miraculorum comprobatione agatur, maximè noscendam esse naturam miraculi,& conditionum,quę pro verò miraculo requiruntur.Est autem miraculum,*pignus quoddam omnipotentiæ Dei*, vt dixit Chrysostomus *homil.* 14.*in Matth.*quia est proprium opus eius, iuxta illud Psalm.71.& 135. *Qui facit mirabilia magna solus*. Ratio est, quia de ratione miraculi est,vt sit opus extraordinarium, & rarum præter legem ordinariā Dei, & supra omnem virtutem causarum naturalium; vt sumitur ex D.Thom.1.*par.qu.*105.*art.*7.*& 8. & lib.* 3.*contra Gentil.cap.*101.& ex August.*libr.*3. *de Trinit. cap.*4.*&* 5.*& lib.*26.*contr.Faustum cap.*3. *& seqq.& lib.*6.*de Genes.ad lit.cap.*13. Vnde ipse August. *tom.*6. *lib.de vtilitate credendi cap.*16.*Miraculum* (inquit) *voco quidquid arduum, aut insolitum supra spem, vel facultatem mirantis apparet*. Quod amplius declarans S.Thom.1.*par.qu.*105.*art.*7.ait, quod *nomen miraculi ab admiratione sumitur*. Et infra: *Miraculum autem dicitur quasi admiratione plenum,quod scilicet habet causam simpliciter, & omnibus occultam. Hæc autem est Deus. Vnde illa, quæ à Deo fiunt præter causas naturales nobis notas,miracula dicuntur.* Vnde patratio miracu-

lorum virtutem infirmitam requirit. De quo Delrius *Disquis. Magicar. lib. 2. q.* Binsfeldius *de confess. Magor. & Sagar.* [illegible] 57. cum alijs. Hinc miracula merito dicuntur *quædam Dei locutio*. Ideò enim Pau-
99 lus ad Hebr. 2. miracula dixit esse quandam Dei locutionem: *Contestante*, inquit, *Deo signis, & portentis*: vbi Theodoretus ait, *Deum per miracula ferre prædicationis testimonium*. Sunt ergo miracula ipsa aliquo modo vox Dei; vnde Augustin. *Epist. 49. q. 6.* absolutè dixit, *Deus mirabilibus operibus loquitur*, & D. Thom. *2. 2. qu. 178. art. 2. ad 3.* inquit, *quod semper miracula sunt vera testimonia eius, ad quod inducuntur*. Immò dici possunt *sigillum diuinum*, quo Deus confirmat, vel
100 sigillat aliquam doctrinam, prout ex illo ad Hebr. 2. *Contestante Deo signis, & portentis*, & Marci vlt. *Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis*, colligit D. Cardinalis Lugo *de virt. fid. disput. 2. sect. 1. num. 20.*

101 Ex quibus omnibus infertur aliquas esse notas, seu conditiones ad verum miraculum requisitas. Prima est esse effectum supernaturalem quoad substantiam, vel saltem quoad modum, quia cum proprium miraculum sit illud, quod superat facultatem naturæ eo ipso est illi indebitum, ac proindè supernaturale. Ita enim colligitur ex D. Augustino, & S. Thoma, quos Theologi communiter sequuntur. Erit autem supernaturale quoad substantiam, si effectus sit secundum suam substantiam supernaturalis, vt si daretur substantia supernaturalis, prout secundum aliquos Theologos dari potest; vel si duo corpora ponerentur in eodem loco, aut corpus mor-
102 tale fieret impassibile, & immortale, prout continget in gloria. Erit vero supernaturalis quoad modū, si secundum suam substantiam, & entitatem naturalis est, & solum ex parte eius, in quo efficitur est supernaturalis, prout est suscitatio mortui, restitutio visus cæco nato, & similia. Vel quia modus in se supernaturalis est, vt subitanea immutatio aeris, plu-
103 uia, &c. S. Thom. *1. p. qu. 105. art. 8.* Vnde illa, quæ Magi Pharaonis gesserunt *Exod. 7.* & quæ alij Magi, seu Incantatores suis Magicis artibus efficiunt, non sunt vera miracula, cùm sint effectus naturales, & non excedant facultatem naturalem hominis, vel Angeli. Etsi quia magna celeritate, vel modo extraordinario fiunt sint res mirabiles. De quibus infra etiam dicetur. Et dicunt aliqui de columba in aera volante, quæ dicitur fabricata ab Archita Tarentino, & de serpentibus æneis sibilantibus, & auibus garrientibus fabricatis à Bohetio Philosopho. Troylus *de Canoniz. Sanct. dub. 3. num. 39.* Contelorius *de Canonizat. cap. 17. num. 1.* Molfesius *d. consf. 46. n. 5.*

104 Secunda nota, seu conditio miraculi est, quod sit effectus rarus, & insolitus, prout ex D. Augustino, & D. Thoma relatis elicitur. Immò propterea miraculum dicitur tale ab *admiratione*, vt inquit S. Thomas; nam id quod est rarum, & insolitum sui admirationem generat. Vnde præsentia Christi Domini in Eucharistia, etiamsi supernaturalissima sit, nihilomi-
105 nus propriè, & rigorosè loquendo miraculosa non est, quia non est rara, seu insolita, sed quotidie contingens. Similiter iustificatio peccatoris, seu remissio peccatorum, quamuis sit etiam supernaturalissima, nihilominus, quia non est rara, & insolita, sed consueta, ideo propriè, & rigorosè miraculosa non est. Sotus *in 4. dist. 34. qu. vnic. art. 3. col. 6. versic. vnum autem*, Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 93. nu. 8.* Iacobus Granados *in 1. 2. controu. 8. sect. 7. num. 57.* Addunt alij non esse ista miracula, quia non fiunt intercessione Sanctorum, aut ex merito operantium, sed ex opere operato. Iacobus Castellanus *de Canonizat. Sanctor. qu. 6. in princip.* Troylus *sup. num. 41.* Contelor. *ca. 17. num. 3.* De quo etiam dixi *sup. n. 15.*

106 Specialiter etiam signa, seu effectus mirabiles facta à viris sanctis his notis distinguuntur à factis à peccatoribus. Primò, quia, vt inquit August. *lib. 83. quæst. qu. 79. Magi mira faciunt per priuata commercia cum dæmone. Sancti verò ea faciunt publica administratione, & iussu eius cui omnis creatura subiecta est. Magi ergo per priuatos contractus; Sancti verò per publicam iustitiam hæc operantur*. Secundò, quia quæ faciunt
107 Magi, seu peccatores sæpè sunt tantùm phantastica, & simulata, ideoque non sunt diuturna, sed mox detegitur eorum falsitas, & vanitas, prout contigit in illis signis, quæ Magi Pharaonis fecerunt in Ægypto *Exod. 7.* & notat Theodoret. *ibid.* vel sunt planè inutilia, immò etiam perniciosa. At verò, quæ fiunt à viris sanctis sunt opera vera, solida, & vtilia hominibus, nec nisi magna quapiam vtilitate, aut neces-
108 sitate facta. Tertiò Magi, seu peccatores in huiusmodi effectibus vtuntur multis præstigijs, mendacijs, ludificationibus hominum, varijsque signis, & figuris v. g. litteris, & verbis, vel nihil, vel absurda significantibus, alijsque superstitiosis cæremonijs, miscentque sacra profanis, itaque ea profanant, & contaminant: nihil tale faciunt Sancti, sed per preces, signum Crucis, aliasque res sacras miracula operan-
109 tur. Quartò Magi, & peccatores mira faciunt malo fine, puta ob lucrum, vanam ostentationem, gloriam, vel honorem, vt diuinum nomen, & cultum sibi concilient, vel vt peruertant veram fidem, falsamque hominibus persuadeant, vel ad patranda maleficia, & scelera, vti sunt furta, adulteria, neces hominum, & animalium. Sancti verò ea faciunt, vt Deum honorent, & glorificent; vtque Sanctam Ecclesiam ædificent, & illustrent, atque homines tum in corpore, tum magis in animo, & spiritu adiuuent. *Magi*, inquit S. Augustinus supra, *faciunt, quæ videntur miracula quærentes gloriam suam. Sancti verò faciunt miracula quærentes gloriam Dei.* De his Cornel. à Lapide *in locum Exodi relatum*.

110 Quia tamen circa huiusmodi processus pro Canonizatione Sanctorum fabricatos sæpissimè, Sanctissimo etiam præcipienti, præter validitatem ipsorum, quæ desumitur ex iurisdictione Iudicis, legitimatione actoris, legitima citatione Illustrissimi Promotoris, vel Subpromotoris, & ex obseruantia solemnitatem à iure, vel decretis Summorum Pontificum, præsertim Vrbani VIII. requisitarum, agitur etiam de releuantia ipsorum: ideo notandum processuum huiusmodi releuantiam ex multis probari.
111 Primò, quidem ex certa probatione contentorum in talibus processibus. Certa enim res est, quod probatio dubia, & incerta nō releuat probantem iuxta text. *in cap. In præsentia de probationib. & l. neque natales, C. de probat.* Ægidius *cons. 2. num. 37.* Ioannes de Imola *cons. 96. per totum*. Hippolytus *cons. 20. num. 8.*
112 & Rota coram Seraphino *decis. 1103. n. 2.* Secundò si testes, qui suum testimonium proferunt in dictis pro-

processibus sint idonei,& concludentes. Tales enim testes habent eandem vim, quam instrumenta legitima *l. in exercendis, C. de fid. instrum. C. cum Ioannes eod. tit.* Alexander *consl.64. vers. corroborantur libro 2.* Mascardus *de probat. in proemio qu.5. concl.1095. n.3.*
113 Tuschus *tom.6 litt.P. conclus.771.* Tertiò, si sint in numero copioso, quia *integrum est iudicium, quod plurimorum sententijs comprobatur.* Iuxta *cap. prudentiam, de off. deleg. Clem.1. de sent. excommunic. cap. de quib. 20. dist. & per plures homines perfectissima veritas reuelatur, l. fin. C. de fideicomm. &* Prouerb.14. *ibi salus, vbi multa consilia,* & 15. *dissipantur cogitationes, vbi non est consilium, & vbi plures sunt consiliarij, confirmantur.* Quar-
114 tò, quoad miracula, si ea probentur facta à Deo, non quomodolibet, sed propter intercessionem seruorum Dei, de quorum sanctitate agitur in dictis
115 processibus, & propter ipsorum bonitatem. Non solùm, quia miracula aliquando fiunt per malos, & peccatores arte quadam magica, & diabolica. *Can. teneamus 1. q.1. cap. nec mirum in 2. columna 26. qu.5.*
116 Inter quos numeratur Apollonius Tyanæus, qui plurima prædixit futura, quæ ita vt prædixit euenerunt, qui cæcos, claudos atque ab immundis spiritibus vexatos quibusdam prestigijs sanauit. Hic Ephesum vrbem graui peste laborantem liberauit. Hic cum in Palatio publicè custodiretur apud Domitianum accusatus, ab eius conspectu euanuit, atque Puteolis eo die inuentus est, quo Comitem præmiserat, atque vt illic se expectaret, mandarat. Hic etiam imperante Nerone, cùm in Tiglini manu libellus esset, in quo eius accusatio continebatur, prodigiosè effecit, vt apertus liber nulla in parte scriptus inueniretur. Fulgos. *lib.8. cap.2.* Philostratus *in vita Apollonij lib.3. cap.4.* Huiusmodi fuerunt etiam Arphaxat, & Zoroes Magi, qui se pro *Dijs* venditarant in Nadauer vrbe Æthiopiæ fictis miraculis clari. Mascardus *de probat. conclus.261. n.25. & seqq.* ex Troy-
117 lo, & alijs. Non inquam solum propter hoc, sed etiam, quia etsi mali homines operentur miracula vera, nihilominùs hoc fit à Deo propter fidem Ecclesiæ confortandam, quo sensu D. Thomas 1. *part. qu.110. art.4. ad 2.* inquit: *Mali autem Christiani faciunt miracula per signa publicæ iustitiæ,* & *2.2. qu.178. artic. 2.* inquiens: quod *ad veritatis prædicatæ confirmationem miracula possunt fieri per quemcumque, qui veram fidem prædicat, & nomen Christi inuocat, quod etiam interdum per malos fit. Et secundum hunc modum etiam mali possunt miracula facere. Vnde super illud Matth.7. Nonne in nomine tuo prophetauimus, &c. dicit Hieron. Prophetare, vel virtutes facere, & dæmonia ejicere interdum non est eius meriti, qui operatur. Sed inuocatio nominis Christi hoc agit, vt homines Deum honorent ad cuius inuocationem fiunt tanta miracula.* Item Albertus Magnus *in Summa part.2. tract.8. qu.30. & in 2. dist. 18. artic.1.* inquiens, quod mali homines operantur miracula *in sanctitate Ecclesiæ, non in sanctitate perso-*
118 *næ.* Ex quibus colligitur, quod ad releuantiam processuum huiusmodi requiratur, quod miracula in illis comprobata facta fuerint intuitu bonitatis, & sanctitatis seruorum Dei. Quia vt inquit S. Thomas relatus *hoc modo non fiunt miracula nisi à Sãctis, ad quorum sanctitatem denunciandam miracula fiunt, vel in*
119 *vita eorum, vel etiam post mortem.* Quintò si probentur facta non solum in vita, sed etiam post mortem. Prout ex Troylo, Hostiensi, Ioanne Andrea, & alijs probat Mascardus *supr. num.43.* Imò quamuis plures Canonistæ æquè videantur requirere pro Canonizatione miracula pro vita, & morte; nihilominus
119 verior est sententia asserens sufficere sola miracula post mortem iuxta dicta *supr. num. 14.* Ita enim colligitur ex verbis relatis S. Thomæ: *Miracula fiunt vel in vita eorum, vel etiam post mortem.* Cassanæus *in Catalog. Glor. Mund. p.3. consider.49. in princip.* Troylus *de Canoniz. Sanct. dub.3. num.73.* & patet ex diplomate Canonizationis S. Homoboni ibi: *Duo tamen, &c. Opera scilicet pietatis in vita, & miraculorum signa post mortem, vt quis reputetur Sanctus in militari Ecclesia requiruntur.* Pro quo plures affert Rotæ decisiones in relationibus pro Canonizationibus Sanctorum Cõ-
120 telorius *de Canoniz. Sanct. cap.20. num.2.* Et ratio omnium est, quia miracula post mortem sunt certa, & indubitata signa sanctitatis, vt colligitur ex Sancto Thoma *supra art.1.* & habet Contelorius *supra n.3.* Miracula autem in vita non hoc habent, quia potuit qui ea fecit mori in peccato, & damnari. Troylus *loc. rel.* Contelor. *sup. num.8.* Castellinus *supr. pag.134.* ex pluribus Rotæ relationibus, & Doctori-
121 bus. Sextò, & maximè si talia miracula fuerint plura, itaut qui ea patrauerint in multis fuerint gloriosi. Tunc enim releuatur causa pro ipsorum Canonizatione, iuxta illud Ecclesiast.44. *Laudemus viros gloriosos, &c.* adiuncto eo quod subiungitur veluti pro causa: *multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua à sæculo,* &c. *Homines magni virtute.* De quo Mascardus *sup. num.45.* Troylus *num.6.* Contelorius *cap.20. nu.9.* ex relationibus Rotæ pro Sanctis Hiacintho, & Andrea Corsino.
122 Maximè septimò colligitur releuantia ex dictis processibus, quatenus ex illis habetur publica vox, & fama de Sanctitate, & in virtutibus in gradu heroico, iuxta *ca. si testes 4. q.2. & 3.* ac maximè iuxta Bullas Canonizationis S. Homoboni, & S. Antonij Patauini. Et quia actus Canonizationis fundatur in excellenti Sanctitate illius, qui debet Canonizari, prout *ex cap. Venerabili de testib.* Butrio, Aretino, & pluribus alijs affert Contelorius *supr. cap.14. à num.2.* Vide dicenda *nu.126.* De quo etiam Fortunatus Scacchus *lib.1. de notis, & signis Sanctitatis sect.9. c.5.*
123 Item octauò ex cultu, & veneratione talibus Dei seruis exhibitis à populo Christiano, lampadibus, & cereis accensis ad eorum sepulchra, & imagines, votis, & tabellis appensis ex argento, ligno, cera, & cet. ad sepulchrum, si de assensu Sedis Apostolicæ fiant, & publicè, idest publicitate loci, & personæ illa admittentis nomine Ecclesiæ, seu Ecclesiæ illa instituentis, vt benè Contelor. *de Canoniz. Sanct. cap.22. num.7.* & Fortunatus Scacchus *lib.1. de not. & sign. Sanct. sect.10. c.1.* Quia tunc sunt quædam publica veneratio, prout colligitur ex Rota *in relation. S. Caroli in 2. p. arg. 14.* Hæc enim omnia præsertim in magno numero arguunt tum famam Sanctitatis, tum miraculorum, seu gratiarum intercessione eorum obtentarum, propter quę populus Christianus veluti dicet illud Euangelij: *Nemo potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Ita enim habetur ex illo Psalm.38. *Nimis honorificati sunt amici tui Deus,* vbi Hieronymus. *Quàm honorabiles facti sunt amici tui.* Quia scilicet honor ille solum amicis Dei est debi-

 tus,

tus,& proportionatus. Item ex decretis Vrb.VIII.*de Canoniz.Sanct.* ubi talis cultus solùm conceditur Canonizatis, vel Beatificatis. Item ex verbis S.Thomæ *quodlib.9.qu.7.art.16.*videlicet; *Honor quem Sanctis exhibemus quadam professio fidei est, qua Sanctorum gloriam credimus*. Ex tali ergo honore rectè infertur Sanctitas ipsorum, siquidem ille, vt inquit S.Thomas est *professio fidei*, cui non potest subesse falsum. Ita etiam colligitur ex Rot.*in relat.S.Hiacynthi* §.*istis miraculis*,& *in relat. S.Ignatij de temperantia* §. *quinto continuata*.Contelor.*sup.cap.14.num.*41. Videndus Baldellus *sup.disp.*13 *num.*11.*&* 12.vbi plura de huiusmodi tabellis appensis in cultum, & honorem Sanctorum.

124 Nonò etiam ex deuotione populi circa reliquias ipsorum. Hoc enim etiam arguit genus quoddam cultus, & venerationis illorum. Prout colligitur *ex cap. Audiuimus de reliq.& vener.SS.& cap. non oportet de consecrat.dist.*1.Peña *in vit.S.Didaci lib.*2. *cap.*5. *&* 6.Molfesius *in addit.ad qq. vsual.tom.* 2. *consil.* 35. *num.*10. *& seqq.* ac maximè Rota *in relat. B. Thomæ de Villanoua* §.*qui quidem honor*.Dummodò tamen id fiat de Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij legitimo consensu, aliàs non; cùm constet aliquando vel ex malitia, vel simplicitate quorundam venerationem habuisse corpora,& reliquias etiam hæreticorum, scilicet cuiusdam Petri Ioannis Ordinis N.de quo *in* 2. *p.direct.Inquis.comm.*51.& Guidon.de Luca, de quo Scacchus *supr.*ex Prateolo.

125 Præcipuè verò decimò huiusmodi processuum releuantia probatur ex cultu publico, & anniuersario festiuo,& solemni cum officio, & Missa, ac concursu populi in illis diebus in quibus tales serui Dei ex hac vita ad cælestem migrarunt. Hic enim est maximus cultus, qui ab Ecclesia illis tribui potest,& per quem veluti constituuntur in vltima, seu proxima dispositione ad Canonizationem. Et ita colligitur ex praxi Ecclesiæ apud Clementem *lib.*8. *Constitut. Apostolic.*Tertullianum *in lib. de corona militis*,& Cyprianum *Epist.*37.& ex Leone X. pro B. Philippo Benitio,& Paulo V. pro Sancta Francisca Romana, quibus innititur Fortunatus Scacchus *supr. sect.* 10. *c.*2.ac ex relationibus Rotæ pro S. Hyacintho; Sancto Raymundo; S.Andrea Corsino; S.Carolo; Sancto Ignatio; S.Isidoro Matritensi, quibus etiam innititur Contilor.*d.c.*14.*n.*40.

126 Attenditur etiam pro releuantia processuum ad publicam,& constantem vocem, & famam Canonizandi. Primò quidem, quia, iuxta illud Prouerb.10. *Memoria iusti cum laudibus, & nomen impiorum putrescet*.Seu vt 70.Interpretes legunt: *Memoria iusti cum encomio, nomen verò iniusti extinguitur*. Id est, memoria iusti est constans, perpetua,& æterna; memoria autem peccatoris labilis, fragilis, corruptibilis, &c. Cùm ergo per Canonizationem serui Dei declarentur iusti ab Ecclesia, oportet, quod constet de publica, constante, & perpetua fama eius sanctitatis, & quod non fuerit solùm ad tempus. Secundò ad idē, quia cùm iuxta illud Psalm.111.*In memoria æterna erit iustus, ab auditione mala non timebit*, & è contra Psal.9.dicatur de peccatoribus: *Perijt memoria eorum cum sonitu*, vt Ecclesia aliquem æstimet iustum necesse est cognoscat an fama illius sanctitatis sit perpetua, constans,& immutabilis; an vero perierit, aut desierit esse. Tertiò, quia *consentiens fama confirmat rei, de qua quæritur, fidem*, prout ex rescripto Hadriani ad Valerium *lib.*22.*digest.tit.de testib.l.testium fides* affert ad hoc intentum Fortunatus Scacchus *libr.*1. *de notis, & signis sanctitatis sect.*9.*cap.*5. Quartò, quia talis fama est tantæ efficaciæ, vt expurget omnem suspicionem contrariam. Crauetus *cons.*145.*in fin.* quem referunt Cardin.Tuschus *practicar. concl.tom.* 3.*littera F.concl.*69.*nu.*17. & Barbosa *in Axiomatib. Axiomate* 95. Quintò, quia famæ probatiò cum adminiculis sufficit pro iustificatione. Prout habetur ex Rota in Clusina *Pensionis* 28. Ianuar.1575. coram Blanchetto,& in Neritonensi *Pensionis* 24. Nouembris 1606. coram Gregor. XV. inter eius decisiones *num.*277. Quæ maximè procedunt quando talis fama est notoria notorietate facti, quia tunc ex ea sumitur efficacissimum probationis argumentum, & nulla alia indiget probatione. Surdus *decis.*259.*num.* 14.& *decis.*326.*num.*82.Farinac.*in praxi crimin.part.* 1.*qu.*21.*à num.*80.Scacchus *supra eo c.*5.§. *Sed longè.* Maximè Castellinus *supra pag.*104. vbi multa ad intentum.

127 Non videtur autem derogari validitati, seu releuantiæ dictorum processuum, quod in illis sit aliquis defectus quoad res minimas non substantiales, sed accidentales. Nam minima non sunt in consideratione, siue de minimis non curat Prætor *l.Scio ff.de in integr.restit.l.*4.*in fin.ff.de adilit.edic.*Iason *in l.sciendum num.*7.*cum seqq.ff.qui satisd.cog.*Bald.*in cap. Cum adeo num.*3.*cum seqq.de rescript.*latè Crauet.*cons.*182. *num.*14.*&* 15.*cum seqq.*Etiamsi illa minima sint data pro forma, quia talis defectus in minimo formæ non vitiat actum. Angelus Aretinus *cons.*68.*num.*6. §.*Quinimmò*.Barbosa *in Axiom.iur. Axiom.*150.*n.*3. Multò magis quando illud minimum pertinet ad solemnitatem Lancellot.*lib.*2.*num.*2.Aretinus,& Barbosa *supra*. Fauet etiam illud aliud axioma iuris: Modica non nocent, *cap.Si proponente* 42.vbi *gloss.*1. *de rescript.*Tiraquellus *in l.si vnquam, verb.donationem largitus num.*107.*C.de reuocand.donat.*& *in tract.de indicio in reb.exig.vers.*29. quia de modico non est curandum *l.si oleum*,§.*fin.cum l.seq.ff.de dolo l.in rebus*,§. *possunt,ff.commodati*, Thomas de Thomassettis *in florib.leg.reg.*422.Quod benè limitat nisi modica essent essentialia, Bertazolus *in repet.l.si quis maior, Cod.de transact.num.*422.Aloysius Riccius *in prax.rerum fori Ecclesiast.decis.*39.*nnmer.*3.*in* 1. *edit.* aliàs *resolut.* 36. *in* 2.*edit.*

128 Nec etiam derogatur d.validitati, seu releuantiæ si defectus illi circa minima suppleantur per æquipollentia, quia nihil refert aliquid ex æquipollentibus fieri, dum adimpletur factum, & conditio, *vulg.l.fin.vbi glos.fin.C. de donat.quæ sub mod.l.si mater, vbi glos.in verb.sua causa C.de instit.glos.in l.Gallus*,§.*Et quid si tantum in verb.Emancipatus ff. de liber. & posthum.*vbi Bartolus, & alij communiter, & est regula vulgata. Et in terminis Canonizationis Sanctorum, & processuum pro illa efformatorum Andreas Molfesius *in Addit. ad qq. vsual.tom.*2. *cons.* 46. *num.* 37. Quod etiam est verum pro casu, quod aliquid esset faciēdum in forma specifica; itaut sufficiat fieri per æquipollens. Quia ita credi debet de intentione talia præcipientis, seu Summi Pontificis. Andreas *in cap.Imperialem sub n.*11. *vers.Semper enim fit, de prob. feud.*

feud.aliena. per Federic. vbi Camerar.*fol.*52.*littera K. aliàs fol.*76.*litt.P.* de Ponte *conf.*37.*vol.*1.*num.*27. vbi *num.*29.rationem assignat,quia in his magis sensum, quàm verba spectare debemus, iuxta Glos.communiter receptam *in l.sed,& Celsus,§.in emptis, ff.de contrahend.empt.* cum vulgatis alijs, de quibus Molfesius *sup.num.*39.

129 Similiter non derogatur tali validitati, vel releuantiæ si defectus isti sint in rebus minimis,quę valdè difficile obseruari possint. Quoniam secundum iura valdè difficile æquiparatur impossibili. *l.nepos procul.ff.de verb.signif.l.si seruus ff.de noual. l.diuortio ff. negot.gest.* Albericus *in l.qui ex liberis ff. de bon.possess.* Baldus *cons.*101.*lib.*1. Decian.*cons.*39. *num.* 125. *& seqq.lib.*2.Sebastianus Medices *de casib.fortuit.*1.*part. qu.*4.*num.*13.Farinac.*Frag.criminal.par.*2.*litt.E.num.*143.Impossibilium enim, & valdè difficilium idē est iudicium,*l.apud Iulianum §.constat ff.de legat.*1.Lucas Castellinus *de dilatione Canon.Sanct.pag.*50.

130 Vnde etiam non derogatur d.validitati, & releuantiæ, quod Ordo præscriptus in Remissorialibus non obseruetur ad vnguem in prædictis rebus minimis.Sic colligitur ex Hostiensi,Ioanne Andrea,Cardinali,& alijs *in cap.*1.*de reliq. & vener. Sanctor.* & ex Panuino in Relatione Canonizat. S. Bonauent. *p.*2. *art.*7.*circa fin.*quos refert, & sequitur Molfesius *sup. num.*21.Extat autem hæc relatio inter opera eiusdē Sancti in fine quarti tomi.

131 Multò magis hæc procedunt, quando Canonizandus nunquam laborauit infamia,sed semper notoriè bonus fuit bonum testimonium populi semper habens.Hęc enim notitia excludit necessitatem tam exacti, & rigorosi examinis processuum pro ipsius Canonizatione. Qui enim notus est non examinatur,sed sine probatione recipitur.*Can. valdè, dist.*94. *cap.Ad Apostolicæ de regular.*Panuinus *in d.Relat.Canoniz.S.Bonauenturæ par.*1.*art.*9.Molfesius *supra num.*30.*&* 41.

132 Pariter hæc omnia dici debent in casu quo dd. processibus adiuncta sint aliqua superflua, seu non necessaria in rebus modicis,& non magni momenti. Etsi enim superfluitas semper euitanda sit, vt per Cardinalem Thuscum *pract.conclus. tom.*7.*litt.S.conclus.*895.*nu.*36.Menochium *cons.*81.*num.*32.& alios habetur;nihilominus potiùs toleratur superfluitas, quàm quod quis damnum indebitè patiatur. Thuscus *ibid.num.*56 Surdus *dec.*36.*num.*19.*&* 20. Gonzales *ad regul.*8.*Cancell.glos.*6.*num.*32.Præsertim quia hìc intrat axioma illud commune: vtile per inutile non vitiatur *l.*1.*§.Item quæritur,ff.de aqua quotidiana, & æstiua,*& communiter apud Iuristas.

133 Quorum omnium ratio est, quia ad alicuius serui Dei Canonizationem duo tantùm sunt substantialiter necessaria, scilicet Sanctitas ipsius, ac miracula per ipsum patrata.*Can.teneamus* 1.*q.*1. Troylus *de Canoniz.Sanct.dub.*3.*num.*73. Panuinus *supra* relatus. Cùm hæc ergo duo consistere possint sine dd. minimarum circumstantiarum obseruantia, vtique defectus illarum non irritabit validitatem, seu releuantiam processuum. Cuius signum est sæpissimè Summos Pontifices ad Canonizationem Sanctorum processisse sine prædictis minimis, & etiam maximis circumstantijs obseruatis.Vt probat Molfesius *supr. à nu.* 22. in Leone III. quoad Canonizationem Sancti Suisberti,Gregor.IV.in Canonizatione Solæ Abbatis, Adriano II. in Canonizatione S.Vualburgis, Alexandro III. in Canonizatione S.Eduardi Regis, Ioanne XV.in Canonizatione S.Vdalrici.Et fuit obseruatum in Canonizatione S.Bonauenturæ, vt dicit Panuinus in relatione de hac re *par.*2.*art.*7.*præcipuè circa fin.§.Hic autem Ordo.*

134 Est etiam notandum,quod in dubio facti,an sint vel non sint obseruatæ omnes circunstantiæ etiam minimæ pro fabricatione processuum, stat præsumptio pro parte Commissariorum, qui illum fabricarunt.Non solùm propter vulgarissimum principium iuris, quod in dubio de validitate actus iudicari debeat pro ipsis,sed specialiter, quia *in ca.bonæ memoriæ de elect.*expressè habetur: *Pro his, quæ à Iudice sunt acta, præsumitur*. Vnde *pro Iudice semper iura præsumunt*, vt per Marantam *de ordin.iudic.*2.*p.*6.*princip. tit.*9.*num.*21.Menoch.*cons.*100.*num.*1. *& seqq. & de præsumptionibus lib.* 2.*præsumpt.* 67. & alios plures. Quod maximè procedit in Iudice qualificato,qualis est Episcopus, cui regulariter demandari solet hoc negotium.

135 Quia etiam pro qualificatione processuum formatorum pro seruorum Dei Canonizatione postulari solet à Summo Pontifice *releuantia historiarum*, ideo notandum eam probari. Primò ex eo,quod authores ipsarum veridici existimentur. Etenim *quicquid verè,& grauiter explicatur historia dici potest*. Budeus *in Commentar.linguæ Græcæ*. Anima namque omnis historiæ est veritas. Vnde rectè Strabo *libr.*1. *Geographiæ:Historiæ finis est veritas,nec ostentationi, sed fidei veritatique componitur. Ergo historia,* inquit ille, *non debet egredi veritatem: & honestè factis veritas sufficit.* Et Polyb.*lib.*1.*histor.Perindè ac si quis oculos animantis effoderit, quicquid superest corporis inutile fit: ita dempta ex historia veritate, narratio omnis inutilis est.* Fortunatus Scacchus *de not.& sign.Sanctit. lib.*1.*sect.*11.*cap.*6.Secundò ex eo,quod Authores illarum sint noti,& certi; nec ignorentur ipsorum nomina. Ità enim colligitur ex decreto Concilij Trident.*sess.*4. vbi prohibentur libri incerti authoris, Et *cap.Sancta Romana Ecclesia,dist.*15. quod est Gelasij primi. Et decreto Concilij 70. Episcoporum Romæ habiti, in quo cùm ageretur de gestis aliquorum Sanctorum Martyrum acta, quæ de ipsis loquebantur reiecta fuerunt eo quod,vt ibidem dicitur: *Quia eorum, qui conscripsere nomina penitus ignorantur.* Fortunatus etsi nec hoc admittatur ab omnibus, prout colligitur ex Ioanne Andrea *in cap.vltim.sub num.*12.*de regul.iur. in* 6.Felinus *in cap.*2.*num.*49.*in fin.de rescriptis*. Et in terminis Chronicæ S. Francisci ex Panuino *in relat. S.Bonauenturæ part.*2.*cap.*18.ac ex Bellarmino *tom.*1. *lib.*1.*cap.*2.*de libris Apochriph.* Tertiò, si à maioribus fides illis adhibita fuerit.Bart.*in l.*1.*num.*22.*ff.si cert. petat.*Felinus *in cap.*2.*num.*49.*de rescript.*Cassaneus *in Catalog.gloriæ mundi par.*10.*considerat.*45. Rota *decis.*718.*num.*2.*par.*4.*diuers.& decis.*353.*num.*27.*part.*5. *recent.* Quartò, si tales historiæ communi applausu receptæ fuerint. *cap. cum causam de probat.*Abbas *ibi in principio.*Pannuinus *in Relatione S. Bonauenturæ par.*2.*art.*8.Contilorus *cap.*14.*num.*11.& Rota *dicta decis.*353.*num.*28.*&* 80.Quintò,si tales historiæ scriptæ sint ab eis,qui res in eis narratas videre, vel audire potuerunt.Iuxta illud Christi Ioann.18. *Interroga*

eos, qui audierunt. Et quia testes de visu, & auditu sunt maximè idonei. Fortunatus *supr.* Idque colligitur ex *l. qui testamento* §. *fin.* vbi latè Bartholus, & Doctores *ff. de testament.* Mascardo *de probation. conclus.* 656. *num.* 2. & alijs. Sextò, si longissimo tempore fuerint approbatæ. Felinus *cap. ex parte num.* 146. *ff. de rescriptis, & cap. Inter dilectos de fid. instrum. nu.* 12. Mascardus *de probat. conclus.* 287. *num.* 10. post Bartholum, & Romanum. Multò magis si fuerint solemniter receptæ, aut in iudicio pro legitimis habitæ. Rota *decis.* 101. *num.* 1. *& decis.* 146. *num.* 2. *p.* 7. *& decis.* 403. *num.* 1. *& decis.* 496. *num.* 1. *p.* 4. *tom.* 2. *Recent.* Mascardus *supra concl.* 1294. Quod ampliandū itaut Chronicarum, & historiarum exemplum (intellige, si habeant conditiones assignatas) etiam fidē faciat. Bartholus, & Alexander *in l.* 1. *ff. si certum pet.* per *text. in cap. Cum causam de probat.* Mascard. *dicta concl.* 287. *num.* 1. ex pluribus alijs. Qui etiam *num.* 2. ampliat hoc procedere etiamsi author huiusmodi historiarum ex aliorum sententia loquatur. Soccin. *in l.* 1. *ff. si cert. pet.* & ibi Purpurat. *num.* 156. affatim. Felinus *in cap. cum causam col.* 1. *num.* 1. *sub. fin. extra de probat.* Septimò generaliter, si tales historiæ antiquæ fuerint, id est excedentes spatium centum annorum, tunc enim ratione antiquitatis venerabiles sunt; inducentes præsumptionem; exacta, & plena probatione non egentes; coniecturis, & adminiculis sufficienter suffultæ; & cum debita solemnitate factæ existimandæ. Prout ex pluribus iuribus, & Doctoribus probat Mascardus *de probationib. concl.* 103. 104. 105. *& sequentibus.*

136 Nec obstat historiarum releuantiæ, quod in ipsis aliqui errores reperiantur, & quia, vt habet Parisius *cons.* 23. *num.* 253. *libr.* 1. *Historicus in vno falsus in reliquis reputatur falsus.* Hoc enim solum tenet verum quando est error in parte substantiali, prout loquitur Parisius relatus, vel quando est error ex malitia non de erroribus accidentalibus ob inaduertentiam incursis. Aliàs nulla humana historia etiam à Sanctis Patribus, & Doctoribus antiquis scripta fidem mereretur, cùm plus æquo constet historias omnes legentibus nullam omninò esse, præter Sacras, & Canonicas, in quibus non vnus, sed plures errores per incuriam irrepserint. Vnde Baronius *in not. ad Martyrolog. die* 9. *Octobris*, inquit: *Quod si ob vnum errorem, vel alterum in vitis sanctorum inuentum, cætera quæ remanent fide carere dixerimus, profectò omnes ferè Sanctorum Vitas in maximum discrimen inducimus, cùm penè in omnibus aliquid notari possit, quod corrigendum videatur; sicque Canonicarum tantum scripturarum singularis prærogatiua, vt in eis cuncta vera, inconcussaque narrentur, & præsertim quando in reliquis alijs habeant Adstipulatores.*

137 Nec etiam obstat, quod sola antiquitas non præbeat plenam fidem scripturis. Hoc enim solùm est verum de historijs antiquis non authenticis, neque adminiculatis, non vero de illis, ad quarum authenticationem non solùm concurrunt superiùs adducta, sed vlteriùs, quòd Sancti, de quibus in illis est sermo publico, & continuò cultu, veneratione, celebratione festi, electione Cappellarum, & Altarium, approbatione Sedis Apostolicæ coluntur, eorumque historia multorum scriptorum sequela comprobatur. Mascardus *de probat. conclus.* 287. Gratianus *descept. forens. cap.* 893. *num.* 7. Rota *decis.* 718. *numer.* 2. *par.* 4. *diu. & decis.* 353. *n.* 21. *par.* 5. *recent.*

138 Nec etiam tollet releuantiam harum historiarum, quod quandoque illarum authores sint de hæresi, vel simili macula suspecti. Si enim hoc esset, profectò corruet authoritas historiarum Origen., Tertulliani, Eusebij Cæsariensis, Ruffini, Palladij, Socratis, Sozomeni, Cassiani, & aliorum; siquidem Origenes, & Tertullianus inter hæreticos censentur; Eusebius creditur Arrianus; Ruffinus, & Palladius suspecti sunt de Origenismo; Socrates, & Sozomenus existimantur Nouatiani; & Cassianus Pelagianus. Nihilominus Ecclesia non reijcit historias, & vitas Sanctorum, quas scribunt, sed illis vtitur etiam in Breuiarijs, Martyrologijs, Menologijs, & alijs Tabulis communibus.

139 Casu etiam dato, quod in formatione processus pro Canonizatione alicuius serui Dei aliqui defectus reperti fuerint, potest peti, & concedi noua Remissoria pro supplendis talibus defectibus. Primò generalissimè, quia Ecclesia procedit in huiusmodi
140 causis ordine iudiciario, prout ex D. Augustino *in libello de pœnit. medicin.* elicit Angelus Rocca *de Canoniz. Sanct. cap.* 34. & constat ex praxi, & stylo Sac. Congregationis Rituum; Ordo autem Iudicialis postulat vt parti concedantur probationes, quando eas postulauerit, & fuerint necessariæ ad ostensioné suæ iustitiæ. Prout ex multis quæ affert Farinacius *in prax. q.* 77. *cap.* 1. elicitur. Ex eo etiam quia aliàs
141 veritas occultaretur. Secundò, & generaliter, quia ista causa Canonizationis comparatur causæ ciuili, licet in ea cautissimè procedatur. Maluetius *de Canoniz. dub.* 3. *num.* 65. Pauuinus *in relat. S. Bonauenturæ p.* 2. *art.* 4. Contelorius *de Canoniz. c.* 18. *n.* 25. In causis autem ciuilibus concedendas esse Remissorias pro examine testium tam absentium, quàm præsentium
142 habet latissimè idem Farinacius *supra*. Addens *ibid. num.* 4. quod à negatione talis Remissoriæ, si eam Iudex in causa ciuili denegauerit, detur appellatio. Et *n.* 22. quod Remissoria est concedenda, quādo petitur ex iusta causa, iuxta *l. Iudices*, vbi DD. C.
143 *de fide Instrum.* Tertiò, & specialiter, quia in causa Canonizationis non agitur de præiudicio alicuius personæ, animæ, vel fidei, sed potius è contrario de augmento deuotionis, fidei, &c. Maluetius *supr. num.*
144 68. Contelorius *supr. num.* 26. Quartò, quia testis, qui nulliter est examinatus potest repeti, vt habent Felinus *in cap. per tuas* 48. *num.* 2. *in fin. de testib.* Butr. *ibid. num.* 9. Imola *num.* 3. & Rota *dec.* 720. *num.* 1. *& fin. par.* 2. *recent.* Similiter quando examinatus est si
145 ne interrogatorio, permittitur parti petere, quod repetatur, vt habent Speculator *de testib.* §. 6. *num.* 21. *par.* 1. Innocentius, Bellamera, Francus, & multi alij apud Contelorium *supr. c.* 25. *n.* 84. Multò ergo magis in causa pia, qualis est ista, repeti etiam possunt iidem testes ad supplendum defectus, si qui fuerunt in primo processu, & dari Remissoria ad illum de nouo formandum.

146 Consequenter etiam quando iura vigore primæ Compulsationis, seu priorum litterarum Compulsorialium extracta, non fuerunt legitimè compulsata, concedi debet noua Compulsoria, seu nouæ litteræ Compulsoriales. Ita enim expresè Rota coram Buratto *dec.* 555. in Salernitana *prætensæ contributio-*

butionis. Quia, vt ibi dicitur, & applicari potest ad causas Canonizationis Sanctorum *iniquum prorsus esset Moniales succumbere ob defectum non iuris, sed com-*
147 *pulsationis non benè factæ*. Excipit tamen Rota casum, in quo esset vehemens suspicio, seu præsumptio de malo iure. Sed specialiter concedendam esse nouam Compulsoriam, quādo testes sunt nulliter examinati affert ex Boccacio, Farinacio, & alijs Rotæ decisionibus.

148 Pro quorum intelligentia nota, quod hoc nomē *Compulsatio* deriuatur à verbo *Compulso* quod, iuxta Calepinum significat *vrtare vna cosa con l'altra*. Vnde secundum vsum Curiæ sumitur pro extractione, seu exemplatione Iurium, Instrumentorum, seu scripturarum ad causam pertinentium. Et processus compulsorialis est ille, qui datur ad effectum com-
149 pulsandi, & exemplandi omnes, & quascunque scripturas, documenta, & iura ad causam facientia. Contelorius *de Canoniz. Sanct. cap. 24. in princ.* Atque ita litteræ Compulsoriales solent dari quando concurrunt hęc duo, videlicet existentia Iurium extrahendorum, & releuantia eorum, prout habet Rota supra relata coram Buratto. Hinc etiam clausula
150 *Iuribus compulsatis* denotat Iura, Instrumenta scripturas, seu documenta ad causam spectantia extracta esse, exemplata, & verificata. Ita colligo ex Rotæ decisione coram Coccino in Compostellanen. *Thesaurariæ* de ann. 1608. inter decisiones Coccini *dec. 404. nu. 2.* & ex alia Burgensi *Beneficij* coram eodem Coccino de ann. 1605. *num. 1.* inter decisiones ipsius *dec. 262.* ac ex alia Perusina *Beneficij* coram Remboldo de ann. 1619.

151 Quia tamen plura ex his, quæ à nobis dicta sunt, plura quoque alia perutilia ad intentum continentur in grauissima, & omni eruditione plena S. Rotæ Romanæ relatione ad Summum Pontificem Paulum V. facta pro Canonizatione nostri S. Andreæ Corsini, quam ad litteram refert Abraham Bzouius *tom. 14. Annal. circa ann. Christi 1375. n. 9.* Ideo operepretium, & pro studiosis vtilissimum iudicaui, dictā relationem hic apponere. Quæ talis est.

RELATIO S. ROTÆ,

Quam Paulo V. Pontifici Maximo dederunt tres Rotæ Auditores deputati, videlicet Franciscus Sacratus Archiepiscopus Damascenus, Ioannes Baptista Coccinus Decanus, Alphonsus Mançanedo. Super Processu Canonizationis B. Andreæ Corsini Episcopi Fesulani.

152 Beatissime Pater. Relaturi S. V. vt ea nobis mādauit per suum rescriptum, quid gestum, quidque probatum sit in causa Canonizationis bon. mem. Serui Dei Andreæ Corsini Episcopi Fesulani, animaduertimus sępè euenire in huiusmodi relationibus, vt vna eademque propositio pluribus locis vsurpetur repetitis rationibus, & argumentis quibus ea confirmetur, quem laborem aut fastidium, vt nos euitaremus expedire visum est præmittere generalia quædam principia huius materię, quæ verè totam Canonizationis rationem, in eo quod ad praxim spectat constituunt, quibus semel adductis, ac probatis vteremur deinde quoties opus esset, & suo loco exhiberemus quasi regulam quandam, & lapide lydio ad discernenda omnia quæ nobis oblata sunt circa vitam, & miracula præclari huius famuli Dei, quo S. V. distinctiùs, & faciliùs rem totam cognoscere, & quid sibi super Canonizationes viri huius statuendum sit deliberare possit. Erunt igitur sex partes relationis nostræ. In prima agemus de Sanctitate Canonizandorum. In secunda de eorum miraculis. In tertia de modo probandi vtrumque. In quarta de Sanctitate B. Andreæ. In quinta de eius miraculis. In sexta de actis huius causæ, & legitima illorum confectione.

PRIMA PARS

De Sanctitate Canonizandorum.

153 Vt quis pro Sācto Canonizari possit sanctum fuisse oportere indubitatum videtur, quandoquidem Canonizatio non dat Sanctitatem, sed illam tantùm, quæ prius fuit in Canonizando declarat, & facit obseruari, qua ratione, vt ad Canonizationem deueniri possit probādam esse in primis sanctitatem concludunt omnes *in cap. 1. de reliqu. & vener. Sanct. in cap. Venerabilis de test. & in cap. nec mirum 26. qu. 5.* Videndum igitur primo loco se offert quid sit ista sanctitas, in quo consistat, & quanta requirantur ad effectum, vt sit locus Canonizationi.

154 Sanctitas tam quoad comprehensionem, quàm quoad intensionem siue excellentiam largè, & strictè accipitur; Etenim quoad comprehensionem sanctitatis aliquando importat virtutem generalem, continentem omnes virtutes S. August. *lib. de doctrin. Christ.* S. Thom. *2. 2. qu. 81. art. 8.* vbi latè Caietan. *in Comment.* aliquando refertur ad solam charitatem. S. August. *lib. 1. de doctr. Christ. c. 27.* ibi *ille sanctè viuit, qui ordinatam habet charitatem, &c.* Aliquando ad so-
155 lam iustitiam, idem S. August. *lib. de salut. docum.* ibi: *Sanctitas consistit in operibus iustitiæ.* Aliquando ad solam munditiam, & temperantiam à sordibus carnis, S. Thom. *d. qu. 81. art. 8.* Aliquando videtur consistere in renunciatione bonorum temporalium, & distributione illorum inter pauperes. Matth. cap. 19. *Si vis esse perfectus vade, & vende omnia, &c.* Aliquando denique distinguitur inter sanctitatem animæ, & sanctitatem corporis. S. August. *lib. de salut. docum. cap. 9. Sanctitas, inquit, corporis est castitas, animæ verò charitas, & humilitas.*

156 Quo autem ad intensionem siue excellentiam sanctitatis aliquando capitur ita strictè, vt solus Deus Sanctus dici possit, iuxta illud quod canit Ecclesia: *Quoniam tu solus Sanctus: Tu solus Dominus:*
157 *Tu solus altissimus Iesu Christe.* Aliquando verò ita largè, vt quilibet iustus Sanctus dicatur. Psalm. 17. ibi *cum Sancto Sanctus eris.*

158 Quod spectat ad rem nostram Canonistæ locis supra citatis capiunt sanctitatem largè quoad *comprehensionem*, vt scilicet canonizandus fuisse debeat præditus omnibus virtutibus, & strictè quoad *excel-*
159 *lentiam*, vt scilicet in illis fuerit valdè excellens. Fundant autem eorum intentionem præcipuè Hostien. Innoc. Ioan. Andr. & Butr. *in d. cap. 1. de reliq. & vener. Sanct.* in illo Ecclesiast. cap. 44. *Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua, multam glo-*

gloriam fecit Dominus magnificentia sua à seculo. Dominantes in potestatibus suis homines magni virtute, & prudentia
160 dentia sua præditi, &c. Laudemus viros, ecce Canonizatio Sanctorum, quam facit Ecclesia, quia non iubet Spiritus Sanctus laudari mortuos ad finem humanum. Parentes nostros, ecce quod soli fideles canonizantur, quia paucissimis exceptis, soli parentes Hebræorum tunc fuerant fideles. Multam gloriam, ecce excellentiam canonizandorum, quos non sufficit esse simpliciter gloriosos, id est bonos, sed debet esse multũ gloriosi, id est plusquam boni. Fecit Domi-
161 nus, Ecce, quod bonitas, & excellentia debet esse à Domino, hoc est circa virtutes infusas, nec sufficiunt merè naturales, aut habituales. Magnificentia sua, Ecce necessitas gratiæ plusquam sufficientis, & particularis electionis, quia alias Dominus cum eis magnificè non egisset, sed secundum suam ordinariam bonitatem. A seculo, quod exponunt, id est ab initio eorum conuersionis vsque ad finem, ecce necessitas perseuerantiæ. Homines magna virtute, & prudentia sua præditi, ecce multiplicitas virtutum.

162 Rursus quod Canonizandus pro Sancto debeat fuisse præditus omnibus virtutibus, & in gradu excellenti quoad omnes virtutes, sic probatur, Sancti sunt membra Christi, S. Hieronym. relat. in cap. Si quis hominem 11. q. 13. membra verò debent esse benè ordinata ergà suum corpus, aliàs esset monstrum, iuxta illud Humano capiti ceruicem pictor æquinam iungere
163 si velis, &c. vt quis autẽ dicatur benè ordinatus erga Christum tanquam suum corpus debet nõ solum esse benè ordinatus erga illum immediatè, sed etiã mediatè, nempè erga proximum, & erga se ipsum propter Deum, vt patet ex præceptis Decalogi quorum aliqua ducunt hominem immediatè ad Deum, vt illud: Non habebis Deos alienos coram me, &c. ali-
164 qua verò ad proximum, vt non furtum facies &c. aliqua demum ordinant illum erga se ipsum siue in se ipso tantum, vt non concupisces, &c. Sola enim concupiscentia non nocet proximo, sed ipsum tantum concupiscentem inordinat. Erga Deum immediatè ordinamur per virtutes Theologicas, quæ propter hoc à verbo θεὸς, Theologales dicuntur, erga proximum autem, & nosmetipsos per morales, quæ, & Cardinales, id est principales vocantur, quarum vna præcipuè respicit proximum, quæ est iustitia, aliæ duæ nosmetipsos, nempè fortitudo, & temperantia, quarta tanquam moderatrix, & electiua medij in quo consistit virtus, vt per Phylosoph. 2. Ethic. cap. 6. respicit omnes tres. Quin etiam ipsismet Theologalibus famulatur, nam circa fidem possumus errare, porrigendo imprudenter aures falsis magistris, & sophisticis eorum argumentis; circa spem præsumendo de bonitate Dei plusquam conuenit, puta quod nec etiam perseuerantes in peccato sit puniturus; circa charitatem per Zelum indiscretum, velut si quis priuatus existimaret se licitè posse occidere blasphemantem Sanctissimum Christi nomen, vel posse cum vno peccato etiam veniali conuertere ad fidem christianam totum mundum.

165 Rursus etiam tertiò probatur necessitas omniũ virtutum, quia virtutes sunt arma, quibus armamur contra tela hostis generis humani. S. Paulus XIII. ad Rom. Induamur arma lucis, & 6. ad Ephes. Induite in loricam sumentes scutum fidei. Latius D. Hieronymus relat. cap. nisi 23. qu. 5. Cæterum, quia tela hostis generis humani non sunt omnia vnius naturæ, sed se-
166 ptemplicis, singulæ enim virtutes habent sua vitia opposita, vt docet S. Anton. in sum. part. tit. 1. cap. 1. ideo sunt necessariæ omnes virtutes, quibus aduersus singula vitia nosmetipsos tueamur, quia aliàs sicut vulnus illatum ab vno telo occidit totum corpus, ita per lapsum in vno vitio omnium rei essemus, iuxta illud S. Iacob. relat. in cap. Consideret, d. 5.
167 Vnde vnam virtutem sine alijs esse non posse, concludit S. Thom. 1. 2. qu. 65. art. 1. & hunc sensum habuerunt maiores nostri in relatione S. Francisçi in fin. 1. art. par. 2. vbi concluserunt, illum verè sanctum dici posse, qui omnium virtutum generibus decoratur.

168 Quod autem præmisimus de necessitate omnium virtutum explicauimus solum in Theologicis, & moralibus, nam virtutes merè intellectuales, vt sapientia, scientia, & similes impropriè, & largo modo dicuntur virtutes, cum non perficiant hominem quoad voluntatem, in quo consistit vera virtus, & sanctitas, sed tantùm quoad intellectum vnde illas habentes possunt esse mali, vt latè explicat S. Anton. in sua sum. p. 4. in princ.

169 Illud etiam nõ prætereundum existimamus circa necessitatem omnium virtutum, nẽpe, quod circa Theologicas quisque Christianus nedum Sancti, est obligatus operari, ex quo nũquam defuit obiectum hoc est ipse Deus, circa verò morales distinguẽdum est inter abstinentiam, & operationem in quib. consistunt istæ virtutes iuxta illud Psalm. 33. Diuerte à
170 malo, & fac bonum. Circa abstinentiam quisque est obligatus semper, & in omnibus esse virtute præditus, hoc est nunquam cogitatione, verbo, vel opere declinare in aliquod, quod sit vni ex prædictis virtutibus contrarium, alias omnium reus esset, per ea, quæ diximus supra. Circa operationem, subdistinguendum est, quia ad aliquas operationes tenemur sub pœna peccati puta ex præcepto Ecclesiæ, officio assumpto, necessitate proximi, & similibus, & tunc
171 non solum perfecti, sed quilibet Christianus tenetur operari, alias diuinam gratiam, & inde habitum virtutis amittit, aliquæ verò operationes non sunt nobis iniunctæ sub pœna peccati, & tunc abstinendo ab illis non amittimus habitum virtutis, sed benè deficimus in excellentia, quæ requirit bonam operationem quotiescumque se offert occasio, vt mox dicetur.

172 Circa excellentiam in virtutibus non est dubium singulas virtutes habere suos gradus, itaut in illa vnus dicatur excellentior altero, quin vna, & eadem persona potest in dies proficere in eadem virtute, vt latè per S. Anton. in sum. p. 4. tit. 1. cap. 4. & habetur in cap. Cum Sanctam d. 2.

173 Quod autem pro sanctis non debeat canonizari nisi perfecti, & excellentes in virtutibus apparet, quia Canonizatio fit vel immediatè ob gloriã Dei, iuxta illud Psalm. 67. Mirabilis Deus in Sanctis suis, vel mediatè, nempe vt illos inuocemus pro nostris mediatoribus apud Deum, vel vt imitemur eorum virtutes non diffidentes posse homines ope diuina ad perfectionis gradus peruenire, vel denique propter retributionem, nempe in præmium, & retributionem ipsorummet Canonizandorum, quæ omnia

tan-

tandem resultant in gloriam Dei, & hæc singula re-
quirunt excellentiam in virtutibus,& speciale meri-
tum,quia aliàs in simplici virtute,& ordinario meri-
to Deus non esset admirabilis plusquam sit in nu-
mero infinito Beatorum, quos certi scimus esse in
Cœlis,iuxta illud Ioan.in Apoc.cap.7. *Post hæc vidi
turbam magnam, quam denumerare nemo poterat*. Nec
isti essent meliores intercessores, quàm illi, aut ma-
gis imitabiles, vel mererentur istam particularem
gloriam.

174 Remanet igitur difficultas, vt videatur in quo
consistat ista excellentia. Et certum est illam consi-
stere in charitate, quia *vinculum perfectionis est chari-
tas*,vt dicit S.Paulus III.ad Colos.quod repetit San-
ctus Gregorius *lib.7.mor.*& alibi dicit idem D. Pau-
lus finem præcepti charitatis esse verum,quia in hac
Ecclesia militanti sunt necessariæ operationes Ia-
cob cap.2.& latè prosequitur Sotus 2. *de nat.& grat.
d cap.3. vsque ad 8. & de occultis non indicat nostra Ec-*
175 *clesia cap. 1. de clandestinis despons.* Rom.*consil.* 106.
*num.*11. Ideò illum dicemus habere maiorem cha-
ritatem, atque inde perfectionem, qui meliores ope-
rationes facit, quam praxim nos docuit Christus
magister in Euangelio Matth.cap.7. *Ex fructibus eo-
rum cognoscetis eos*. Illas verò dicemus esse meliores
operationes, quæ nobis minus sunt communes cum
ethnicis, vt nos docuit idem Magister noster apud
Matth.cap.5.ibi:*Nam,& hoc ethnici faciunt*. Istæ au-
tem, quę nobis minimè sunt communes cum ethni-
cis,erunt in primis omnes operationes,quę spectant
176 ad virtutes Theologicas, quarum peritiam mini-
mè habent ethnici,& inter morales etiam sunt non-
nullæ species,seu gradus virtutum ad quos non per-
uenerunt ethnici.Dominus apud Matth.cap. 5. ibi:
Ego autem dico vobis diligite, &c. Item profunda hu-
militas, quæ virtus fuit ignota ethnicis, vt docet
Caietan.super D.Thom.2.2.*qu.*161.*art.*1.*in solut.*1.
& S.August.*de Virgin.cap.*31. dicit solùm Christum
fuisse illius magistrum,& doctorem.Item Virginitas
virtus christiana appellari potest, quandoquidem
non modò apud Ethnicos minimè fuit in pretio,sed
neque apud Hebræos,vt docet S. Thom. 3.*p.q.*8.*art.*
4.per illud Exod.23. *non erit infecunda, nec sterilis in
terra tua*. Et Deuteron.*Non erit apud te sterilis vtriuſ-*
177 *que sexus*.Item maceratio carnis,& castigatio pro-
prij corporis sunt virtutes, quas non habuerunt eth-
nici,& signanter perseuerantia, & quod quis fuerit
in omnibus sui similis est proprium virtutis christia-
næ;nam infidelis homo benè potest viribus naturali-
bus facere aliquos actus virtutis,& etiam acquirere
habitum in aliqua specie virtutis, sed non semper,
& in omnibus,vt docet S.Anton.*in sua Sum.p.*4. *tit.*1.
*c.*1.§.De quo latè per eum.

Rursus quod diximus de necessitate omnium vir-
tutum, & perseuerantia in illis intelligimus quoad
illos, qui post suam conuersionem habuerunt tem-
178 pus operandi; nam certum est multos ob vnum a-
ctum perfectissimæ charitatis in hora mortis fuisse
canonizatos,vt de bono latrone, Sancto Maximo,&
Ianitore 40.Coronatorum, & alijs qui eodem tem-
pore fuerunt conuersi ad fidem Christianam,& pas-
si martyrium legimus in martyrologio.

179 Adest alia species sanctitatis illorum scilicet,qui
nullum omninò actum virtutis operati sunt, sed ad-
huc infantes propter Christum passi fuerunt mar-
tyrium, prout S.Innocentes, qui sub Herode passi
sunt,de quibus per S.August.*lib.serm.de Sanct. serm.*8.
cum tribus seqq.& de causa illorum venerationis,Spe-
cul.*in rational.diuin.lib.*7. *c.*42. super quibus non in-
sistimus, cùm non faciant ad casum nostrum, sed
iam ad miracula properamus.

PARS SECVNDA.

De miraculis Canonizandorum.

180 VLtra excellentiam in virtutibus requiri etiã
quod canonizandus fecerit miracula con-
cludunt omnes *in d.c.*1.*de reliq.& vener.Sanctor.& in
c.venerab.de testib.* vbi satis hoc indicat littera in ver-
bo *miracula*, & ibi etiam not.glos. cuius rei duplex
181 assignari potest ratio.Prima est, quod multi in hac
vita incedunt, induti pellibus ouium, cùm tamen
intus sint lupi rapaces.Matth.7.adeo vt nec marty-
rium sub prætextu Christi nominis supportatum sit
concludẽs argumentum sanctitatis, cùm & hoc pos-
se fieri ob vanam gloriam indicet S. Paulus relatus
in cap.Vide 1.*qu.*1.vbi glos. Et proindè vbi magis est
periculum deceptionis euidentiora argumenta re-
182 quirunt. *cap. vbi periculum de elect.in* 6.*cap.num.*7.
*qu.*2.*cap.quiescamus* 42.*d.* Secunda ratio est, quia
etiam supposita sanctitate non omnes sanctos vult
Deus in hoc seculo canonizari,id est nominatim co-
li pro sanctis, fortè ne cultus,qui per homines debe-
tur Sanctis multitudine Sanctorum, & assiduitate
exercitij vilescat,iuxta not.*in cap.Epis.*80.*d.& in cap.
legimus ad fin.*93.Hostien.*in d.cap.*1.*num.*10.*de reliqu.
& vener.Sanctor.*glos.*in cap.vnic.verb.Sedis,vers.*5.*ne
in infinitum,eod.tit.in* 6.Vnde infinitorum martyrum,
& aliorum Sanctorum nomina sunt nobis adhuc in-
cognita.

Nec propterea tales sancti non canonizati desi-
nunt habere suam mercedem in cœlis, iuxta Augu-
stinum relatum *in cap.teneamus* 1. *qu.*1. *Erant quidam
Christiani*, &c. Expectandum igitur est, vt Deus suis
183 signis ostendat,& quis verè fuerit sanctus, & quem
velit pro tali in hac sua Ecclesia militanti nomina-
tim coli.

Miraculum alij aliter diffiniere,nos autem diffini-
mus,vt sit *factum insolitum supra vires, vel præter ordi-
nem totius naturæ creatæ*.Diximus *factum* ad exclusio-
nem nonnullarum illusionum, per quas Dœmones,
ac etiam homines vafri faciunt nobis videri factum,
quod verè non est factum, de quo per S.Thom.2.2.
184 *qu.*128.*artic.*2.*& in lib.*3.*contra Gentil.cap.*103. *&*
104.*Insolitum*,quia solita nec re, nec nomine conue-
niunt miraculo. Non re, quia miracula præcipuè
fiunt ad duplicem effectum, nempe vel ad con-
firmationem prædicationis verbi Dei, iuxta il-
lud Matt.cap.16.*Illi autem profecti prædicauerunt vbi-
que Domino cooperante, & sermonem confirmante se-
quentibus signis*. Vel fiunt ad denunciandam facien-
tis sanctitatem,vt infra dicetur; solita autem neu-
trum operantur, nam ex apparentia solitorum ne-
que confirmaretur sermo verbi Dei; nec ostendere-
tur sanctitas facientis, vt de se patet. Non etiam
con-

conueniunt nomine, quia miracula dicuntur ab admiratione, quam secum afferunt, vt per Archid. *in d. cap. Nec mirum num. 6. 26. qu. 5.* Bartol. *trac. de testib. vers. qualitas siue substantia num. 57.* solita autem non mouent admirationem, vnde S. Augustinus *lib. 10. de Ciuit. Dei* dicit *miracula visibilium naturarum licet maiora sint ijs, quę rarò fiunt, attamen propter illorum assiduitatem non mouere admirationem*. *Supra* non contra, vt dicit glos. *in ca. vnic. verb. Sedis Apostolicæ vers. secundo, quod sit contra naturam de reliq. & vener. Sanct. in 6. cum concord.* quia miracula fiunt à solo Deo, vt infra dicetur. Natura autem non contrariatur suo creatori, sed cum illo est in ordine obedientiali, & illi libenter cedit, *cap. Cum Martæ §. requisisti* ibi, cedit natura miraculo *de celebr. Miss.* not. specie S. Thom. *p. 1. q. 110. art. 2.* S. August. *lib. 3. de Trinit. cap. 8.* Archid. *in cap. nec mirum num. 6. vers.* Et dicitur miraculum Bellam. *num. 3. 26. qu. 5.* Io. Andr. *in ca. 1. num. 4.* Butr. *nu. 7. de reliq. & vener. Sanct.* Ioan. Monac. *in cap. 1. n. 11. de Confess. in 6.* Castellin. *in Trac. de Canoniz. Sanct. q. 6. princ. vers. secundum quod sit,* Simonett. *in relat. S. Fran-*
186 *cisci de Paula §. Illud tamen*. *Vires* quia nihil est, quod possit facere natura, quod miraculum dici possit, siue hoc procedat ex singulari artificio hominis, prout de columba lignea volanti Architæ, & æneis serpētibus sibilantibus Boetij, legitur apud Gellium *lib. 10. cap. 12.* Cassiod. *lib. 1. variar. epist. 45.* siue hoc fiat ex veloce operatione facta per dæmonem applicando actiua passiuis, de quo per S. Thom. *p. 1. qu. 114. art. 4. ad 2.* *Preter ordinem,* nam multa sunt miracula, quæ propriè non possunt dici supra vires naturæ, sed tantum præter ordinem, nam natura in dies illud facit, sed non eo ordine: exemplum est in febricitante in instanti sanato, quod pro miraculo est canonizatum, & in socru Petri, de quo Luc. 4. & in mul-
187 tis modernis canonizationibus. Natura enim in dies pellit febrim, sed non illo ordine, hoc est in instanti, de quo infra in gradibus miraculorum agetur. *Totius naturæ*, quia multa præter ordinem vnius naturæ contingunt, quæ non sunt miracula, cùm sint secundum ordinem alterius naturæ, vnde non fuit miraculum eleuatio corporis Simonis Magi per aera, de quo per Egesip. *lib. 3. de excid. Hierosolym. cap. 2.* Sur. *de vita Sanct. de vita Sanc. Petri,* neque minus corporalis transportatio strigarum, de quo latè per
188 bon. mem. Peniam collegam nostrum *in Direct. p. 2. comm. 68. litt. R.* nam licet hoc sit præter, vel super naturam humanam, non est tamen præter, vel supra naturam dæmonis, qui hoc operatur. *Creatæ,* quia nihil est supra vires naturæ increatæ, id est Dei omnipotentis, vnde respectu illius nihil potest dici miraculum, vt concludunt S. Thom. *p. 1. qu. 105. artic. 8.* Castell. *de Canoniz. Sanct. qu. 6. vers. interdum in fin.* & maiores nostri *in relatione super processu S. Raymundi art. 6. vers. Alterum p. 2.* Item diximus *creatæ,* quia non est dubium, quod Deus potest creare nouas naturas, iuxta illud Augustini *lib. 21. de Ciuit. Dei: Sicut non fuit Deo impossibile, quas voluit naturas instituere, ita ei non est impossibile*, inquit, *quod voluerit, quas instituit mutare*. Hæc ille. Vnde infertur, quod licet quando Dominus noster Iesus Christus instituit Sāctissimum Sacramentum Eucharistiæ, Baptismi, & aliorum fecerit maximum miraculum, dando illam admirabilem naturam sine vim illis, *Hoc est corpus meum*, & illis *Ego te baptizo*, & alijs quæ in confectione Sacramentorum, quasi non possunt dici nouum miraculum, quia sunt effectus resultantes ex antiqua institutione illius Sanctissimi Sacramenti.

189 Ex quibus posset resolui quæstio, quæ aliàs occurrit de facto, nempe an ebullitio sanguinis S. Ianuarij in Ciuitate Neapolitana, vel fluxio mannę ex sepulchro S. Nicolai Baren, vel excrescens vnguis S. Catherinæ Bono. seu mirabilis incorruptio, & suauis odor, qui ex corpore plurimorum Sanctorum in dies emanat possit dici vnum miraculum, vel plura.

190 Item per præfata includuntur omnia requisita ad miraculum, de quibus Gloss. *in cap. 1. de reliqu. & venerat. Sanct.* Hostien. & Goffr. *in Sum. d. tit. nu. 3.* Bellam. *in cap. Venerabilis de testib. num. 3.* Cassan. *in Cathal. gloriæ mundi p. 3. consid. 49.* Nam primum, quod sit ex Deo resultat eo ipso, quod est verum miraculū, quia solus Deus potest facere miracula, vt supra dictum est. Secundum requisitum, quod sit *supra vires naturæ* comprehenditur in verbis nostræ diffinitionis. Tertium, quod non *ex vi verborum* includitur per [illegible] quod iam diximus super verbo *creatæ*; Quartum, quod ad corroborationem fidei verę non videretur necessarium, cùm possit dari casus, quod miracula fiant ad alium finem, nempe ad denunciandam intercedentis sanctitatem. Beda relat. *in cap. Quærendum de pœnit. dist. 2.* S. Thom. *2. 2. qu. 178. art. 2.* Bellam. *in c. nec mirum 26. q. 5. num. 10.* qualia videntur esse miracula, quæ in dies fiunt inter Catholicos, quorum respectu miracula non essent necessaria, iuxta illud Isidor. *lib. 1. de summo bono: mira-*
191 *cula,* inquit ille, *in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus, quia signum fidelibus non est necessarium, qui iam crediderunt, sed infidelibus, vt conuertantur, vnde Paulus pro non credentium infidelitate patrem Publij de Infirmitate febris curat; infirmantē verò Timotheum fidelem non oratione sed medicinaliter curat, vt noueris miracula pro incredulis, non pro fidelibus fieri.* Hæc ille.

192 Controuersia est inter Doctores, an de substantia miraculi sit quod fiat in instanti, de quo per Archid. *in cap. nec mirum, num. 8. vers. sed quæro an sit necesse.* Bellam. *num. 5. qu. 5.* Gemin. *in cap. vnic. num. 17. de reliq. & vener. Sanct. in 6* Troil. Maluet. *tract. de Canon. Sanct. dub. 3. num. 51.* latè Castell. *eod. tract. qu. 6.*
193 *vers. quæro an sit necesse*. Nos fœdere distinctionis opiniones cōciliari posse existimamus, nempe quod aut natura cum processu temporis poterat causare illud factum, de quo quæritur, an sit miraculum, puta sanare infirmitatem, & tunc de substantia miraculi est, quod fiat continuo, ac statim, aliàs non erit miraculum, cùm possit esse, quod sanatio processerit ex operatione naturæ. Ex qua possibilitate excluditur miraculum saltem quoad probationem *ad l. non hoc C. vnde legit. cum concordan.* vltra quod in illo modo operandi non concurrit *insolitum*, quod est vnum ex requisitis pro miraculis, vt supra demonstratum est. Quod tamen diximus necessarium esse, quod fiat illicò, intelligendum est cum temperamento, nempe sufficere, quod incontinenti recedat morbus princi-
194 palis, licet remaneat consequētia morbi, puta lassitudo, cicatrix, & similia, vt fuit ponderatum in pluribus relationibus in hac materia factis, & signanter *in relatione S. Raymundi p. 2. art. 5. vers. quod si quandoque*, aut verò factum non erat tale, quod posset

set per naturam ex interuallo temporis contingere, puta illuminatio cæci à natiuitate, resurrectio mortui, & similia, & tunc, etiamsi intercedat interuallum temporis, non videtur cessare vis miraculi, quia qualitas corporis cùm minimè conferat ad actum nullius est considerationis, iuxta not. per Abb. *in ca. Ad aures num.* 2. Dec. *num.* 3. *de rescript.* Calder. *cons.* 10. *ead. tit.*

195 Et eadem distinctione solui potest alia quæstio: An de substantia miraculi sit, quod nullum remediū humanum omninò fuerit adhibitum, nempè, vt inspiciatur an illud remedium esset aliquo modo proportionabile ad producendum illum effectum, quod si non est, minimè tollit vim miraculi, & proindè nec puluis, qua vsus fuit Dominus noster in illuminatione cæci, de qua per Ioan. *cap.* 9. necnon pallium quo vsus fuit S. Franciscus de Paula, & S. Raymundus in transfretando mari, sustulerunt miraculi vim, quia nullam habebant proportionem ad illa facta, & multo minùs tollent vim miraculi remedia adhibita post substantiam facti ad tollendum reliquias morbi, de quo per Maluet. *trac. de Canon. Sanct. dub. num.* 92.

196 Similiter occurrit dubitare, an dolor, qui plerumque interuenit in miraculosa sanatione, vt euenisse in modernis processibus, in hac materia factis passim legitur tollat vim miraculi, & pro affirmatiua allegatur, quod Deus, qui solus facit miracula non habet opus seruare modum, quo natura plerunque vtitur in expulsionibus morborum, vt scilicet fiant cum dolore, vt ad propositum animaduertit Troyll. *tract. de Canoniz. Sanct. dub.* 3. *num.* 52. & 54. Item quod Deus solet esse in suis liberalissimus, & Spiritus Sanctus cui principaliter attribuuntur miracula. *c. de Spiritu de Consecrat. d.* 5. *cap. quærendum de pœnit. d.* 2. Cassan. *Catal. glor. mund. cons.* 49. *versic.* 1. quod ex Deo dicitur Spiritus consolationis; dicitur enim Paracletus quasi consolator, *gloss. interlinealis super Ioan. cap.* 14. Vnde posset dubitari, an tale factum processerit operatione diuina.

196 Contrarium tamen resoluerunt maiores nostri in relatione super processu S. Caroli *p.* 3. *mirac.* 2. *post mortem in fin.* & nosmetipsi in relatione super processu B. Theresiæ *art.* 4. *super* 11. *mirac. post mortem in fin.* quod scilicet dolor non tollat vim miraculi, ex quo nec cum dolore potest natura operari illud factum, & dolor ea forte ratione relinquitur, vt in memoriā peccatorum, iuxta illud Genes. *c.* 3. *in dolore paries filios*; quasi quod sic sanati, debeant recordari morbū illum sibi contigisse ratione peccati, si non actualis, saltem originalis.

197 Solent etiam Doctores ponderare gradus miraculorum, vt scilicet illud maius dicatur miraculum, quod magis excedit vires naturæ. S. Thom. 1. *par. qu.* 105. *art.* 8. & maiores nostri in relatione super processu S. Raymundi *artic.* 6. *de grad. mirac. vers. alterum p.* 2. S. Franciscæ *p.* 3. *vers. quartò permittendum est*, & S. Caroli *p.* 3. *de mirac.* Et consequenter quāto maiora erunt miracula concurrente probatione sanctitatis, vt diximus supra, tantò euidentiùs constabit, & de sanctitate Canonizantium, & de voluntate Dei, quod Canonizetur.

198 Canonistæ constituunt duos gradus miraculorum, vt primus sit quoad factum, id est illud, cui natura penitus repugnat, quod fiat, puta quod sol stet; alterum quoad modum, puta quod febricitans confestim sanetur, nam non repugnat naturæ, quod febricitans sanetur, cùm mille febricitantes singulis mensibus sanetur, sed repugnat modo, hoc est, quod extemplo sanetur, ita Archid. *in cap. nec mirum* 26. *qu.* 5. quem alij passim sequuntur. Theologi autem inter istos duos constituunt vnum gradum medium, quod vocant *in subiecto*, siue *in eo*.

199 In quo exemplum dant in resuscitatione mortui, & illuminatione cœci; potest enim natura dare vitam, & lumen, sed non cæco, aut mortuo. Ita S. Th. *p.* 1. *qu.* 105. *art.* 8. vbi Dominicus Bañes, idem S. Tho. *lib.* 3. *contra Gent. c.* 100. Priorem opinionem scilicet, quod duæ sint tantùm species sequutus fuit Ias. Simonet. *in relat. super process. S. Francisci de Paula.* Sed posterior, quod scilicet sint tres placuit maioribus nostris in relatione S. Raymundi *p.* 2. *ar.* 6. & S. Franciscæ *p.* 3. *art.* 1. *vers. quartò præmittendum est*, & S. Caroli *p.* 3. *de mirac. in genere vers. quartò licet*, & nobismetipsis *in relat. B. Theresiæ*, vnde nunc illam sequimur.

200 Vlterius per S. Thom. *p.* 1. *q.* 114. *art.* 4. *ad* 3. *arg.* datur praxis discernendi vera miracula à non veris, nempe *efficacia, vtilitate, & fine*, quam differētiam benè explicat Tostatus in Exod. *ca.* 7. *qu.* 11. *vers. differunt signa*, quibus credimus addi posse qualitatem personæ, quæ facit miraculum, nempe si sit aliundè probata in Catholica fide, præstans in operibus, iusta, in moribus excellens, quia tunc faciliùs concludi potest, quod sit miraculum Dei, non autem opus Diaboli, cum quo tales homines non habent commercium; immo, vt dicit S. Gregorius *lib.* 24. *moral. Diabolus illis tanto est infestior, quantò videt illos posse sua virtute aliis prodesse.* Et hæc in quantum dubitatur an sit opus Diaboli. Sed quando dubitatur an sit opus naturæ; exempli gratia, quidam præcedente inuocatione alicuius, qui pro Sancto datur, reperitur sanatus, dubitatur an sit miraculum. Hoc pendet ab eo an infirmitas secundum ordinem naturæ esset absolutè incurabilis, vel saltem non eo modo curabilis, tunc dicimus, esse recurrendum ad peritos, & illis standum, iuxta notata per scribentes *in cap. fin. de frigid. & malefic.* etsi alia miracula eiusdem inuocati fuerunt clarè probata, faciliùs admittitur, & hoc fuisse miraculum, arguendo à consuetis, vt per Scribentes *in cap. prudentia in princ. de offic. deleg. & in l. Si quis donatus*, vbi gloss. *verb. vsitatum ff. de vsufr.*

201 Amplius quæritur, an miracula possint fieri per malos. Super quo illud in primis aduertendum, quod licet Doctores, & textusmet *in d. cap.* 1. *de reliq. & vener. Sanct.* passim vtantur hoc modo dicendi, quod homines faciant miracula; veritas tamen est, quod solus Deus facit miracula, & homo, cuius intercessione fit, deseruit tantùm pro instrumento. S. Thom. 2. 2. *qu.* 178. *art.* 1. *ad* 3. & *ar.* 2. *in corpor.* & *ad* 2. & facit illud *Psalm.* 135. *Qui facit mirabilia solus.* Quod pertinet ad propositam quæstionem, concluditur etiam malos quandoque facere vera miracula. *cap. teneamus*, vbi Archid. *num.* 3. Turrecrem. *num.* 1. Bellam. *num.* 2. *prim. qu.* 2. S. Thom. 2. 2. *qu.* 178. *artic.* 2. glos. *in cap. unico vers. Sedis Apostolicæ vers.* 1. *quod ex Deo de reliq. & venerat. Sanct. in* 6. Hostien. & alij *supr. alleg. cap.* 1. *eod. tit.* Aretin. *in cap. venerabil. num.* 2. *de testib.*

teftib. Caffan. *Catalog. glor. mund. confider. 49. verfic. 1.*

202 Quod prou[illegible]hit, vel ex omnimoda fide, quæ poteft fine charitate operari miracula, iuxta illud D. Pauli 1. *ad Corinth. Et fi habuero omnem fidem, itaut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil fum*, vel ob virtutem Sanctiffimi nominis Chrifti inuocati, vt per Hieron. fuper illo Matth. c. 7. *Nonne in nomine tuo multas virtutes fecimus.* Vel ob confufionem, & iuftiorem condemnationem facientis, vt de prophetia Caiphæ. S. Hieronymus, vbi proximè *fupra.* Quod tamen procedit in vita, nam poft mortem nonnifi Sancti faciunt miracula, vt infra dicetur.

203 Occurrit etiam dubitare, an fufficiat Canonizandum feciffe vnum miraculum, vel potius requirantur plura. Et quicquid de iure dici poffet, placuit praxis, quod debeat expectari plura, vt per Archid. *in c. nec mirum 26. qu. 5. num. 7.* vbi Bellam. *nu. 4. verf. & nota*, Maluet. *tract. de Canoniz. Sanct. dub. 3. num. 60.* Et tenuerunt maiores noftri *in relat. fuper processu S. Hyacinthi tit. de mirac. verf. Iure etiam merito.* Cuius ratio effe poteft, quia *in geminatis non cadit error*, ficut poteft cadere in vno actu, vel circa ipfum factum, nempe quod verè fit miraculum, vel circa intercefforem, vel circa caufam interceffionis, quod fcilicet miraculum minimè fuerit factum ad denotandam intercedentis fanctitatem. Ad quæ faciunt *not. in l. Balifta ff. ad Trebell. glof. in §. Et hoc vero auth. vt mille Iud. & in c. 1. verf. nofcatur de conftitut. in 6.*

204 Rurfus difputari folet, an fufficiant miracula facta per Canonizandum in eius vita, abfque eo quod probentur facta poft mortem. Et in hoc placuit, quod non fufficiant miracula in vita, quàm etiam maiores noftri fequuti fuerunt *in relatione fuper processu S. Hyacinthi c. 2. verf. quibus addimus, & S. Francifcæ p. 3. art. 1. verf. quinto promitten.* Et ratio eft, quia in vita etiam mali quandoque faciunt miracula, vt fupra dictum eft, vnde non eft concludens argumentum fanctitatis; poft mortem autem non nifi fancti faciunt miracula, vt videtur fentire S. Thom. 2. 2. *qu. 178. art. 2.* Ceffant enim rationes fupra ponderatæ, ob quas mali faciunt vera miracula, poffet enim effe, quod non fuerint vera miracula, fed illufiones diabolicæ, vt mediante illo ad cuius interceffiones fiunt, homines adducantur in aliquem errorem, vt de geftis per Simonem Magum, & de gerendis per Antichriftum legitur. Poft mortem autem ceffat iftud periculum, quando ille ad cuius inuocationem fiunt nullum reliquit malum dogma, vel exemplum, per quæ poffent fideles in errorem adduci. Præterea dato, quod miracula in vita fuerint vera miracula, & qui fecit fuerit illo tempore in ftatu perfectionis, potuit recedere à via falutis ante mortem, vnde legimus 3. *Reg. c. 3.* de Propheta miffo ad Roboam, qui apud illum fecit tria miracula, & poftea feductus à quodam falfo Propheta contra præceptum Dei manducauit apud eundem Roboam, propter quam inobedientiam paulò poft in itinere occifus

205 fuit à leone. Propterea concluditur requiri miracula, quæ arguant fanctitatem de tempore mortis. Ad illum autem, quod diximus miracula non fieri per malos poft mortem non obftat, quod textus *d. cap. 1. de reliqu. & vener. Sanct.* loquens de occifo in ebrietate, fubdat illa verba ibi, *etiamfi per eum miracula fierent.* Vnde videtur fupponere, quod miracula per malos etiam poft mortem poffint fieri, quia textus ibi accipit *miraculum* largo modo, nempe pro portento, & illufione diabolica, quæ videntur miracula, cùm verè non fint. Quod fentit Glof. *ibi* fuper verbo *miraculum*, quæ alleg. pro concordan. *text. in cap. teneamus 1. qu. 1.* qui textus exprefsè loquitur de miraculis Magorum Pharaonis, & Simonis Magi, quæ certè non erant miracula. Demum illud omninò iudicari volebat Papa *d. ca. 1.* non fuiffe venerandum pro Sancto illum occifum in ebrietate, etiamfi per eum fibi viderentur fieri miracula, quia verè nō fuerint miracula, fed illufiones diabolicæ fortè operatæ eo fine, vt populi nō haberent pro malo ebrietatem, in qua ille homo occifus fuerat; vel etiam Papa vfus fuit verbo *miraculo* ad tollendas iaculationes, quafi dicat, fiue fit, fiue non fit verum miraculum, non licet vobis quenquam venerari pro Sancto fine auctoritate Sedis Apoftolicæ; fed non propterea ex fuppofito inferendum eft ad affertionem affirmatiuam, quando fequeretur abfurdus intellectus, *ad l. [illegible]am abfurdum ff. de bon. libert. cap. in Gen. de elect.*

206 Verùm licet miracula in vita non fint omninò concludens argumentum fanctitatis illorum, tamen fuit femper habita magna ratio in Canonizationibus noftri temporis, quia miracula regulariter non fiunt per malos, iuxta illud Ioan. *c. 9. relat. in cap. verum. dift. 2. Scimus, quia peccatores non exaudit Deus*, & dicit Beda relat. *in cap. quærendum de pœnitent. dift. 2.* quod Spiritus Sanctus illa operatur, vt interceffores, quales intus funt fores appareant; vnde quando operationes non difcrepant funt magnum argumētum Sanctitatis, vt dicit Anchar. *in cap. Venerabilis*

207 *num. 2. de teftib.* Qua occafione oritur alia dubitatio: An vltra miracula poft mortem de neceffitate requirantur ad Canonizationem ifta miracula in vita, & licet glof. *in cap. vnic. verb. Sedis Apoftolicæ, verf. quærendum etiam eft de reliqu. & vener. Sanct. in 6.* Syluest. *in fum. verb. Canonizatio num. 1. verf. requiritur etiam.* Hoftien. *in fum. de reliq. & vener. Sanct. num. 3. verf. Item quærendum eft.* Bellam. *in cap. Venerabilis num. 2. verf. 4. nota de teftib.* Troyl. Maluet. *trac. de Canon. Sanct. dub. 3. num. 73.* tenuerint pro affirmatiua, nos tamen credimus veriorem effe negatiuam, quā S. Thom. 2. 2. *qu. 178. art. 2. ver. 2.* Caffan. *Catal. glor. mundi p. 3. conf. 49. in princip.* Pacin. *in relat. Canonizat. S. Bernard. Senen. p. 1. art. 3.* & maiores noftri *in relatione fuper proc. S. Hiacynthi cap. 3. verf. quibus addimus, S. Raymundi p. 2. art. 7. verf. nos licet, S. Francifcę p. 3. art. 1. verf. 5. permittendum, & S. Caroli p. 3. verf. veritas eft*, quam etiam nos ipfi fequuti fuimus in relatione fuper processu B. Therefiæ *in princ. verf. Et quamuis.*

208 Cuius ratio effe poteft illud, quod dicit S. Auguftinus *lib. 83. q. 79. tom. 4.* nempe quod in vita *Deus de facili non operatur miracula per interceffionem Sanctorū, ne infirmi decipiantur æftimantes effe maius bonum miraculum, quàm opera iuftitiæ, quæ ijdem Sancti faciunt.* Vnde veneramur pro Sanctis Alexium Romanum, & alios quoque, quorum Sanctitas fuit incognita, eorum vita durante, quod effe non poffet fi necefsaria efset operatio miraculorum in vita, quod fi illa fuifsent, innotuifset illorum Sanctitas. Vnde prudenter etiam Ecclefia laudat virtutes Sanctorum in vita, & miracula poft mortem illis carminibus:

Qui

Qui pius, prudens, humilis, pudicus;
Sobrius, castus fuit, & quietus,
Vita dum præsens vegetauit eius
Corporis artus.
Ad sacrum cuius tumulum frequenter
Membra languentum modò sanitati
Quolibet morbo fuerint grauata
Restituuntur.

PARS TERTIA.

De modo probandi Sanctitatem, & miracula.

209 SAtis diximus de ijs, quæ requiruntur in illo, qui pro Sancto debet Canonizari. Cæterum, quia in iure nostro paria sunt non esse, & non apparere *l. penult. ff. de probat. cap. 1. ium. cap. laudabili de frigid. & malef.* & quod non est de actis rectè negatur esse mũdo. Castren. *in l. ait prætor §. si Iudex, vers. Et probo ff. de re Iud.* Ideo ne quid in hac quæstione desideretur necessarium videtur agere de probatione non quidem in genere, & prout ista materia est communis cum alijs, quia esset reuoluere immensum pelagus probationum, sed de quibusdam singularibus, quæ occurrunt in materia Canonizationis.

In probationibus tria solent præcipuè considerari. Primum, quod probatio sit legitimè proposita, nempè coram habente potestatem illam recipiendi citatis citandis cum similibus. Secundum, quod sit perfecta in genere suo. Tertium est, quod materia de cuius probatione agitur sit probabilis per illud genus seu gradum probationis.

§. I.

De prima consideratione.

210 CIrca primum, quod scilicet probatio sit legitimè proposita. Primò occurrit dubitare, an probationes factæ coram Ordinario suffragentur ad effectum Canonizationis. Rationem dubitandi facit, quod actus Canonizationis sine dubio est de reseruatis Papæ *cap. 1. & ibi glos. vers. miracula Innoc. num. 2.* Hostien. *num. 3. & 7. cum pluribus seqq.* Put. *num. 7. de reliq. & vener.* Gemin. *in cap. vnic. num. 11. eodem tit. in 6.* Bellam. & Aret. *in cap. Venerabilis in 1. not. ante nu. 1. de testib.* Castell. *trac. de Canoniz. Sanct. qu. 1. vers. per Papam*, & latius *qu. 3. vers. contrarium cum plur. seqq.* Troyl. Maluet. *eod. tractat. dub. 2.* Vnde videtur, quod processus tanquam necessarium antecedens Canonizationis (regulariter enim iudicatur, secundum acta, & probata, *l. illicitas, §. veritas*, vbi Bart. & alij, *ff. de offic. præsid.*) sit, & ipse reseruatus, necessarium enim antecedens solet determinari sicut suum consequens, *l. 2. ff. de Iurisd. omn. Iud. l. illud ff. de acquir. hæred.* Item causa propter quam Summis Pontificibus sit reseruata Canonizatio videtur esse

211 ne in materia tam graui concomitetur error, verùm error Canonizationis potest oriri etiam ex processu, quia regulariter Canonizationes fiunt secundum acta, & probata, vt dictum est, ergo id ius debet constitui circa processum, quod circa Canonizationem *ad l. Illud ff. ad l. Aquil. cum concord.* In contrarium dicitur, quod Episcopus est Iudex competens in qualibet causa occurrente in sua diœcesi. *cap. cum contingat de foro compet. c. conquerente*, & ibi glos. *vers. Iurisd. de offic. Iud. ordin. c. cum Episc. eod. tit. in 6. c. omnes Basilic. 16. qu. 7.* Bellam. *cons. 6. numer. 4.* Verall. *decis. 306. p. 1.* Et proindè cùm non reperiatur Papæ fuisse reseruatum plusquam actum Canonizationis cœtera remanent in dispositione Iuris, & sic coram ordinario *ad l. commodissimè ff. de liber. & posthum.* Nec esse eandem rationẽ in processu, quàm in Canonizatione, quia in Canonizatione potest dici, quod ideò Papæ sit reseruata, quia debet facere ius in vniuersa Ecclesia Catholica; Vnde non erat cõueniens, quod fieret per particulares Episcopos, quibus extra suam diœcesim nulla debetur obedientia; & propterea potuisset euenire, quod quis in vna Diœcesi fuisset cultus pro Sancto, & in alia fuisset detestatus pro malo, quod esset mali exempli in Ecclesia Dei, & durum videtur dicere, quod diffidere debeamus de omnibus ordinarijs, quibus ex dispositione Diuina salus tot millium animarum est commissa. Et ad illud, quod ordinarij possint errare circa processum respondetur, quod ideo non errabit Papa in Canonizatione, quia verior videtur opinio, quod Papa cui assistit Spiritus Sanctus in ijs, quæ cõ-

212 cernunt ordinationem vniuersalem Ecclesiæ Catholicæ non possit errare in faciendis Canonizationibus, de quo per Troyll. Maluet. *de Canoniz. §. Aggredior num. 46.* latè Ambros. Cat. *de certa Sanct. glor. lib. 1. per tot.* Domin. Bañes *2. 2. q. 1. ar. 10. dub. 7.* Cardinal. Bellarm. *de Sanct. beatit. lib. 1. c. 9.* Et propterea processus Ordinarij poterunt deseruire pro illa diligentia humana, quàm Papa tenetur facere etiã circa ea in quibus non potest errare, de quo per Bañes *2. 2. q. 1. d. art. 10. dub. 3.*

Nos in hoc articulo sequimur mediam opinionem, quàm in effectu postremo loco sequuti sunt maiores nostri *in relatione super Canonizatione S. Caroli in vers. Quia Mediolan.* quod scilicet probationes factæ coram ordinarijs non reijciantur, sed cum illis solis non fiat Canonizatio, sed addatur processus Apostolica authoritate fabricatus, qui si correspondeat probatis coram Ordinario ex omnibus simul iunctis proceditur ad Canonizationem. Hoc tamẽ, quod diximus habendam esse rationem processus fabricati coram ordinario intelligẽdum est nisi Papa iam apposuisset manus, quia tum non potest amplius inferior se intromittere. Mohed. *dec. 9. num. 5. & 6. de præben.* Put. *dec. 158. l. 1.* Cres. *dec. 2. de Paroc.* Quod autem diximus de non reijciendis probationibus factis coram ordinario procedere etiam in factis coram Vicario tenuerunt maiores nostri *in relat. super processu S. Raymundi p. 1. art. 2. versic. quia omitto, & vers. Ideoque, & vers. Quod decretum.*

213 Secundò quæritur quis sit ordinarius in istis materijs, nempè vel ille in cuius diœcesi seruatur corpus Canonizandi, vel in cuius diœcesi extat fama Sanctitatis, siue successit miraculum examinandi. Nos credimus vtrumque esse competentem Iudicem, quia materia Canonizationis est publica, cùm respiciat gloriam diuinam iuxta illud *Psalm. 67. Mirabilis Deus in sanctis suis*, & proindè videtur, quod iure ordinario possit recipere probationes, quæ occurrunt in sua Diœcesi, cùm qualibet Diæcesis sit sub dominio illius, de cuius gloria agitur, iuxta illud

fes in modernis relationibus; maximè quando est continuata per magnum temporis spatium, quia non est verisimile, quod in materia tam graui Deus permittat populos fideles errare per magnum temporis spatium, vt dixerunt maiores nostri in relatione super processu S. Hiacynthi *ad fin. vers. Cœterum*, & S. Raymundi *p.2. art.2. vers. pro quibus*. Et sicut àd probandum delicta in specie multum defertur genericæ diffamationi *l. de minore §. tormenta*, & ibi glos. *verb. examinationis* Bart. *num.4. ff. quæst. cum alijs* per Gomez *var. resol. lib.3. c.13. nu.20.* ita è conuerso ad probãdum virtutes in specie multum confert fama sanctitatis in genere, vt contrariorum eadem sit disciplina, iuxta *not. in l.1. ff. de ijs quæ sunt sui vel alieni iur. & in l. & si contra ff. de vulg. & pupil.*

221 Secundò è conuerso dubitatur, an sit necessariũ probare, quod Canonizandus excelluerit in singulis speciebus virtutum, vel potius sufficiat probare aliquam virtutem in specie, & postea sanctitatem in genere. In hoc placuit nobis sententia posterior; quia pro sanctitate non est necessarium quod Canonizandus se exercuerit in omni specie virtutum, vt exemplo S. Pauli primæ Eremitæ, & aliorum latè probat Simoneta vir nostri Collegij *in relat. S. Francisci de Paula vers. postremò non omitten.* Et proindè si Canonizandus se non exercuit in omnibus impossibile est probare omnes species, & excellentiam, quæ non nisi per actus exteriores dignoscitur.

222 Tertiò ex istis resultat quæstio, an scilicet adsit aliqua virtus priuilegiata itaut sit in specie probanda. Nos fuimus in voto, quod saltem excellentia virtutum Theologicarum sit in specie probanda, cum in illis consistat sanctitas, vt latè explicauimus *supr. p.1.* & signanter visa fuit necessaria probatio fidei: non quia fides sit maior cœteris, cum immò charitas sit maior illa S. Paul. *1. ad Corinth. c.3.* & probauimus *d. p.1.* sed quia etiam infideles prætendunt se habere virtutes tam Theologicas, quàm morales, amant enim illum, quem credunt esse Deum, & ab illo sperant bona, & propter hoc etiam aliquando benè se habent circa mores: cum tamen ex præfatis veras virtutes minimè consequantur, nam sine fide impossibile est habere veram spem, & veram charitatem, &cet. quomodo enim posset quis sperare in Deum, quem non credit, nec illum amare, vt dicit S. Gregor. *in Ezechiel*, & quoad mores, vltra quod sine fide impossibile est multum proficere in illis, vt probauimus *sup. p.1.* etiamsi viderentur optimi sine fide non erant virtutes, sed falsa species illarum, vt probat S. Augustinus relat. *in cap. penult. 28. qu.1.* Ex quibus apparet probationem fidei esse admodum necessariam in cognoscendis alijs virtutibus. Vnde Canonistæ passim explicant excellentiam fidei, cœteras verò virtutes sub vno nomine sanctitatis vitæ, vel excellentiæ vitæ pertranseunt. Ita Innoc. in sæpe alleg. *cap.1. de reliq. & vener. Sanct.* vbi Hostien. *nu.5.* Io. Andr. *num.4.* Butr. *num.7.* & alij. Cœterum quia excellentia fidei sicut aliæ virtutes tanquam consistentes in animo Canonizandi non possunt probari nisi per signa exteriora, quæ signa in eo quod specialiter spectat ad fidem de facili non occurrunt, quando Canonizandus vixit inter Catholicos, quãdoquidem inter istos non occurrit ostendere separatum martyrio, vel ardenter insectari hæreses, & similia, quæ propriè spectant ad fidem, existimamus sufficere, quod appareat de Baptismo, & professione nominis Catholici. Ex quibus probatur fides Catholica. Simonet. in relat. super processu S. Francisci de Paula *vers. quod si æquus rerum Iudex*. Excellentiã autem fidei petendam esse, vel ex magna spe, & cõfidentia, vnde Centurio, & Cananæa, qui illas habuerunt per Christum fuerunt laudati de fide Matth. *c.8.* Luc. *ca.7.* & è conuerso Petrus, qui ambulans super aquas in ea defecit reprehenditur à Domino tanquam *modicæ fidei*, Matth. *c.8.* vel ex contemptu rerum temporalium. S. Augustinus *super illo Paul. ad Hebr. 2. fide Moysis grandis factus*. S. Anton. *p.4. cap.3.* §.7. Denique per excellentiam operum. Nam si verum est, vt est verissimum, quod *fides sine operibus mortua est*. S. Iacobus *in epist. & qui bona opera non facit, Christum dicatur negare*. S. Gregor. *in homil. Ascensionis* super illo Marc. *c.16. Qui vero non crediderit condemnabitur*, vbi refert Paulum, & Ioannem sic dicentes, erit etiam verum, quod quanto maiora erunt opera maior erit fides arguendo à contrarijs, vt idem operetur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, de quo *in l. fin. §. fin.* & ibi Bart. *ff. de legat.3.* Bald. *in l.1. num.3. quando liceat ab emptore disc.* Ias. *in l. si ex tot. num.1. ff. de leg.1.* Et quod fides se extendat ad operationem docet S. Thom. *2.2. qu.9. art.3.* Et signanter ad probandam excellentiam fidei multum conferunt miracula operata per Canonizandum in vita, quæ regulariter procedunt à magna fide iuxta illud Marci 11. & D. Pauli *1. ad Corinth. cap.13. Et si habuero omnem fidem, itaut montes transferam*, iuxta ponderata vbi supra. S. Chrysost. *homil.29.* dicit *fidem esse matrem signorum*.

223 Non omittimus, quod fama sanctitatis, & virtutum Canonizandi debet esse continuata post mortem. Vnde in processu super Canonizatione Sanctæ Franciscæ, licet in processibus fabricatis per multum tempus ante esset plenè probata fama sanctitatis, & deuotio populorum erga illam, voluerunt tamen maiores nostri, quod probaretur continuatio vsque ad diem reassumpti negotij, & proindè super hoc fabricarunt nouum processum, moti fortè ea ratione, quod licèt Deus per aliquod tempus permittat populos fideles errare in existimatione sanctitatis, vt exemplo ebriosi de quo *in ca.1. de reliq. & vener. Sanct.* supra demonstratum, & legitur de quodam institutore hæresis Fraticellorum, non tamen permittit hoc per valdè longum tempus. Simonet. *in d. relat.* super proc. S. Francisci de Paula *§. Vltra hæc qua ratione*. Nec esse properandum in Canonizationibus Sanctorum docent Hostien. Io. Andr. Butr. & Abb. & alij in *d. c. de reliq. & venerat. Sanct.* Augustin. Triumph. *trac. de Ecclesiast. potest. qu.16. art.12.* & fuit dictum in relat. super processu S. Franciscæ *p.3. art.7.* & hic applicatur, quod dicit Paulus *relat. in c. quid est 78. dist. nemini citò manus imponas*, & Leonis Papæ *in cap. Miramur 60. dist.* quod *cœlestes dignitates, & diuinæ munera non sunt nisi spatio temporis dispensanda*. Et hæc quantum ad Sanctitatem, sed circa miracula in hoc secundo cap. occurrit.

224 Primò videre, quomodo testes possint concludere miracula in dicto, cum miraculum non habeat sua principia, ex quibus perficitur cognitio, vt per Io. Andr. *in cap. 1. num.4.* Monac. *n.12. vers. quia direc.*

Gemin. *num. 8. vers. nam probatio de confess. in 6.* Archid. *in c. nec mirum nu. 6. vers. quia directa*, Bellam. *nu. 3. eod. vers. 26. q. 5.* Ad hoc respondetur, quod miracula non probantur directè, sed indirectè, quippe, cum videmus aliquid quod ad principia naturalia reduci non potest indirectè, & per consequentiam miraculum dicimus. Ita Archid. *in d. c. nec mirum nu. 6.* Bellam. *num. 3. vers. sed dico quod indirectè 26. qu. 5.* Io. Monac. *d. c. 1 num. 12. & 13.* Gemin. *n. 8. de confess. in 6.* Castell. *tract. de Canoniz. qu. 7. in princ.* Simonet *in relat. S. Francisci de Paula, §. Illud tamen.* Hinc infertur non sufficere, quod testis dicat N. miraculosè fecit talem rem, sed debet referre circumstantias facti, ex quibus S. V. possit arbitrari an verè illud factum fuerit miraculum, & hoc etiam non interrogatus, ex quo res non est perceptibilis sensu corporis ipsius testis, iuxta not. per Abb. post Innoc. *in l. Cum causam 1, 12. num. 6.* Felyn. *num. 3. vers. fallit 2. de testib.* Alex. *cons. 198. num. 5. lib. 2.* & tradunt in specie Bald. *in l. Solam num. 11. C. de testib.* Aut. *in c. vener. in fin. eodem tit.* Castell. *tractat. de Canoniz. quaest. 7. vers. Adde etiam praefatis.*

225 Vnde etiam potest negatiuè resolui alia quaestio, an scilicet sufficiat, quod testis deponat se scire, vel publicam vocem, & famam esse, quod N. fecit miracula absque eo quod deueniat ad miracula indiuidua. Pro quo faciunt ea quae diximus supra circa probationem sanctitatis in genere in principio huius §. *in vers. quoad 2.* Maiores tamē nostri habuerunt semper rationem famae miraculorum, & multitudinis tabellarum votiuarum, & donariorum, existimantes impossibile esse, quod in excessiua quātitate illorum non adsint vera miracula, & quod tot fideles in eadem re fuerint decepti. Ita in relatione S. Hiacinthi *fol. 24. vers. & quamuis ac fol. 51. vers. postremo.* & Sanct. Raimundi *par. 2. artic. 2. vers. quae continuata.*

226 Item quaeritur quomodo probetur miracula fuisse facta ad intercessionem talis, vel talis, nam certum est non sufficere ad effectum Canonizationis N. probare, quod fuerit factum miraculum, sed oportet probare, quod fuerit factum ad intercessionem dicti N. Respondetur intercessionem probari, quocunque modo dictus N. fuerit inuocatus, & statim fuerit sequutum miraculum, siue in persona inuocantis, siue tertij super quo fuerit facta inuocatio, etiam in absentia illius, iuxta illud Ioannis *ca. 4. de filio reguli* in eius absentia à Christo Domino nostro sanato, quin ex solo contactu Canonizandi probatur intercessio ad exemplum Domini Nostri Iesu Christi. Luc. *c. 6. Virtus de illo exibat, & sanabat*, &c. & in relatione Sanctae Franciscae *part. 3. artic. 2. mirac. 10. in fin. & miracul. 11.* & B. Teresiae *mirac. 2. in vita.* Item ex contractu vestium inuocati, vt in relatione super prooeur. Sanctae Franciscae *par. 3. art. 2. mirac. 11.* & S. Caroli *par. 3. mirac. 14. post mortem.*

§. III.

De Tertia consideratione.

227 Remanet tertia, & vltima consideratio, quod scilicet materia sit probabilis per illum gradum probationis, vnde occurrit videre, qui gradus probationis requirantur in hac materia. Et quidem quod sufficiat minor semiplena non est qui asserat, sed an sufficiat semiplena, stat difficultas. Pro affirmatiua adducitur, quod hic non agitur de praeiudicio tertij, vt latè per Aegid. *decis. 672. & 673.* vbi autem non agitur de praeiudicio tertij solet sufficere semiplena probatio. Innoc. *in rubr. de consecr. Eccles. num. 1.* Butr. *in cap. proposuisti num. 7.* Io. Andr. *num. 8.* Abb. *num. 6. eod. tit.* seu dictum vnius Testis, qui aliàs nō facit nisi semiplenam probationem, vt per Bart. *in l. admonendi num. 36. ff. de liber. & posth.* tradiderūt in specie. Bald. *in cap. licet vniuersi num. 4.* Felin. *in fin. de Test.* Ias. *in repet. l. admonendi num. 198. ff. de iureiur.* Lap. *alleg. 104. in fin.* Cuius dicti illa ratio assignari potest, quod cessat omnis suspicio subornationis, cum non adsit cuius intersit fieri Canonizationem, cessante verò commodo, debet cessare omnis praesumptio doli, & simulationis *l. & eleganter §. final.* vbi Bart. *in summ. ff. de dol.* Alex. *cons. 127. num. 11. lib. 4.* Crauett. *cons. 319. num. 3.* Ruin. *consil. 8. in fin. libr. 4.* Cornel. *cons. 33. num. 9. lib. 3.* Menoch. *de praesump. lib. 3. praesumpt. 130. num. 42.* Confirmantur praefata: quia illa, quae ad Canonizationem requiruntur, regulariter non nisi inter Catholicos eosdem magis deuotos, ac Dei timorosos eueniunt, vnde fit verisimile, quod non velint peccare in eo, quod principaliter profitentur. *l. 1. C. de praed. de Cur. lib. 10. l. 2. de offic. ciuil. iud.* Bald. *in l. accusationis num. 2. C. quod met. caus. 3.* habemus exemplū Sancti Leonis Papae Tertij, qui Canonizauit Sanctum Guibertum cum solo libro scripto per Marcell. Preb. de quo testatur Sanctus Lugedius *in Epist. ad Perfridum Episcopum Traiecten. cap. 9.*

228 In contrarium, quod requiratur plena probatio suadet imprimis grauitas causae, quia agitur de violando Christi corpore, nam vt dicit. S. Hieronymus *relat.* in cap. *Si quis dixerit. 11. quaest. 1. Si quis dixerit nō iustum, iustum, abominabilis est Deo, si verò non Sanctum, Sanctum, Christi corpus violat*, vbi ponderanda est illa distinctio inter Sanctum, & iustum, vt cognoscamus non solum errare, qui dixerit non Sanctum, hoc est hominem preditum bonitate ordinaria, Sanctum, id est, perfectum: quod probatur ratiocinando secundum similitudinem corporis, & membrorum, de quibus *in dict. cap. Si quis*: etenim sicut violaretur corpus humanum non solum per appositionem membri, quod non esset membrum humanum, sed etiam per appositionem membri humani loco tamen incongruo, puta si pes collocaretur loco manus, ita quantum in nobis est vitiaretur corpus Christi non solum, si non iustus inter iustos collocaretur: Verum
229 etiam si simpliciter iustus inter Sanctos, hoc est perfectos, & electissimos poneretur.

Secundò, quod requiretur plena probatio facit, quia multi in hac vita sunt hypocritę, & incedunt induti vestimentis ouium, cum tamen intus sint lupi rapaces. Matth. *cap. 7.* & propterea sicut simulant sanctitatem, ita possent etiam confingere miracula, nisi cautè procederetur.

Tertiò iste videtur sensus Doctorum dum ponūt antequàm committatur causa super Canonizatione faciendum esse processum informationem, an causa sit committenda, & alia plura, de quibus per Hostie. *in d. cap. 1. num. 2.* quem sequuntur Io: Andr. *num. 3.*

Butr.

Butr. & Abb. *num.5. de reliqu. & vener. Sanct.* Cassan. *Catal. glor. mund. consider. 50. lat.* Troil. Malu. *de Canoniz. dub. 4. num. 7. cum plur. seqq.* quæ quidem diligentiæ minimè fiunt in causis ordinarijs. Signum ergo est euidens, quod ista materia non est leuiter tractanda, & cum semiplena probatione concludenda.

230 Ad primum contrarium argumentum, quod nō agatur de præiudicio tertij respondetur non agi de præiudicio hominis particularis, sed Christi, & eius Ecclesiæ, cuius interest, ne quantum in nobis est apponamus membrum Christo, quod verè non sit, vel apponamus loco incongruo, & deformetur Ecclesiastica Hierarchia, vnde dicitur agi de præiudicio omnium, quia causa Religionis, & pietatis dicitur causa publica. l. *sunt personæ*, vbi Albert. & alij *ff. de relig. & sumpt. funer.*

231 Ad secundum, quod non sit verisimile testes in hac materia, in qua nihil temporale possunt lucrari, vel ex se ipsis deseraturos, vel ab alijs subornandos, Respondetur, hanc veri similitudinem non procedere respectu malitiæ, & pecuniæ, sed respectu affectionis, & imperfectę deuotionis aliquorum, qui existimant bonum opus agere si addant aliquid de suo, in honorem illius, quem iam animo suo conceperunt pro Sancto. Præterea testis vnicus non cessat facere plenam probationem, ex eo solum quod dubitetur de illius fide, sed etiam, quia dubitatur de eius sensu, & intellectu quandoquidem docet experientia plures homines, vel propter copiam humoris melancolici, vel aliàs propter imbecillitatem humanam existimare se vidisse, quod non viderunt. Vnde propter hanc etiam causam attestatio plurium desideratur, vt considerauit Rota in causa Calaguritana *liquidationis 9.* Iunij 1614. coram me Sacrato.

232 Ad tertium de exemplo Papæ Leonis Tertij, respondetur non constare, quòd non adesset alia probatio, quàm illa, quæ habebatur in illo libro. Item posse esse, quod Papa fuerit ductus particulari impulsu Spiritus Sancti in illo casu, iuxta illud Paul. relat. *in cap. duæ sunt.* Vnde casus non extrahendus ad exemplum, & nos cum hac posteriori opinione trāsimus, cum moderamine tamen, quod sufficiat semiplena in casu, in quo duo concurrunt nempè, quod plena haberi non possit, & quando miraculum est certum, & quæritur tantùm de intercessore, vel circumstantia, prout quando inuocatur Sanctus in corde solum per illum, qui obtinuit miraculum, vel quādo illi soli apparet visio. Ita in relatione S. Franciscæ *par. 3. art. 3. mirac. 8. ead. par. 3. art. 3. mirac. 9.* Sancti Caroli *part. 3. mirac. 4. & 78. post mortem* S. Raymundi *par. 2. art. 2. vers. nos autem,* quæ distinctio fundatur duplici ratione, primâ, quia quando materia de sui natura est difficilis probationis, admittuntur probationes, quæ aliàs non admitterentur. Iaso *in l. 1. in 2. lect. num. 48. in fin. & num. 50. C. de sum. Trinit. & de fid. Cath.* Dec. *conf. 342. num. 2. & 3.* Grammat. *cons. ciuil. 50. num. 14.* Secunda, quia circumstantia, & qualitates facilius probantur, quam ipsa rei substātia, hoc est miraculum Angel. *in l. si cert. amis nu. 11. C. de pact.* Soc. *conf. 164. num. 10. libr. 2.* Dec. *conf. 442. num. 22.* Surd. *dec. 322. num. 7.*

233 Non tamen requiri plenissimam probationem existimamus, sed sufficere vnum Testem de certa scientia cum duobus de publica voce, & fama, vt fuit sæpè firmatum per maiores nostros in relatione S. Francisci de Paula §. *videri* S. Hiacynthi *fol. 51. ver. Superioribus annis,* & in relatione S. Caroli, ac alijs.

234 Et propterea non requiri in hac materia qualitatem, quod testes probent omni exceptione carentes, sed sufficere, quod non appareat Canonicum impedimentum, & euenit in relatione S. Hiacynthi *fol. 15. vers. quatenus ad testium qualitatem,* & alibi, & signanter fuit sæpius reiecta opinio Vincentij, quod sit necessarium omnes testes deponere de omnibus miraculis. Ita in relat. S. Francisci de Paula §. *non omitto* in S. Hiacynthi *fol. 50. vers. nam præterquam.* Satis etiam fuit, & de bono, & de æquo in huiusmodi causis, vt semper actum reperimus per maiores nostros, & quantum fieri potuit fuerunt saluati processus, & probationes. Vnde in causa S. Hiacynthi fuerunt saluati testes, qui non concordabant de anno miraculi, vt legitur *fol. 48. vers. sed leuem,* & in relat. S. Franciscæ, qui non concordabant de verbis dictis à Canonizando, vt *p. 3. art. 2. mirac. 4.* & ibidem *p. 1. art. 6. vers. nec obstare diximus,* & super singulis articulis posse Notarium scribere, quod dixerunt omnes testes, & sic scindere in partes depositionem in eadem S. Franciscæ *d. vers. neque obstare,* & in S. Caroli *p. 1. super valid. processus vig. remiss. vers. 3. respectu iuramenti fuerunt saluati testes,* in quorum iuramento Notarius non dixerat *tactis,* & cet. stante, quod iuramentum fuerat præstitum in præsentia Iudicum sicut etiam *ibid. vers. 2. Censuimus cum tribus seqq.* fuerunt saluati testes non examinati super omnibus interrogatorijs, ex quo interrogatoria erant irreleuantia, quod ad articulos super quibus illi testes erāt examinandi, non obstante, quod regula sit, quod testes debeant examinari super omnibus interrogatorijs *cap. per tuas,* vbi Abb. *num. 1. vers. & nota in quātum.* Felin. *nu. 20. vers. item fallit nisi dolo de testib.* Alex. *conf. 104. in fin. lib. 5.* & in *ead. par. 1. super valid. proc. vig. remiss. vers. Cæterum consider.* admissi sunt testes examinati super articulis additionalibus datis in partibus pro explicatione cuiusdam articuli dati in Curia. Rursus *in eadem par. 3. mir. 18. post mortem* habetur ratio dicti cuiusdam sanati de ijs, quæ ibi euenerunt in infantia, & S. Didaci, & S. Hiacynthi *folio 22.* multum defertur libro scripto de vita Canonizandi, & in eadem S. Hiacynthi *fol. 4. cum trib. seqq.* Saluatur processus non existens in forma probanti ex quibusdam tantùm circumstantijs, vt in S. Hiacynthi *fol. 22. vers. nec est nouum cum seq.* & in S. Franciscæ *p. 2. art. 12.* enumerantur multæ Canonizationes factæ ex solitis libris.

PARS QVARTA.

De Sanctitate Beati Andreæ Corsini principium.

235 Dicturi de Sanctitate huius serui Dei proponemus primo loco argumenta, ex quib. probatur sanctitas in genere, quod quidem genus probationis multùm confert ad probandum Sanctitatem in specie, vt diximus supra *p. 2. §. 2. vers. quoad secundum.* Secundò proponemus argumenta super particularibus virtutibus, Tertiò agemus in specie de excellentia fidei.

§. I.

De Sanctitate in genere.

236 SAnctitas igitur in genere probatur primò ex communi opinione totius populi, & deuotione fidelium erga hunc Dei famulum,& concursu ad eius sepulturam, & inuocatione illius intercessionis pro habendis gratijs cum affixione tabularum votiuarum,& signorum pro gratijs receptis, quæ omnia fuerunt cõtinuata per spatium 240.annorum, quod factum probant 7.8.15.22.25.33.37.& plures te-
237 stes iuxta 10.& super 38.39.& 40.de visu,& certa scientia,quoad nostræ memoriæ tempora, & publica voce,& fama,quoad antiqua,quæ publica vox,& & fama sufficit quoad antiqua. Bald.*in l.propriet.nu. 3.C.de probat.*Alexand.*in l.rem quæ numer.* 16.*de test.* Crauett.*de antiq.tempor.§.viso in hac prima parte*. Castad.*decis.2.de probat.*Verall.*decis.*344.*num.* 3.& 347.*num.4.p.3.* Rot.*decis.*171.*num.3.p.1. diuers.* accedente maximè pro adminiculo instantia Reipublicæ Florentinæ, quod iste Canonizaretur pro Sancto, de qua constat ex diuersis litteris missiuis scriptis,& instructionibus datis eius Oratoribus *in Proc. actor.fol.*294.*& seqq.*& etiam præfata communis reputatio sanctitatis probatur ex quamplurimis historijs, quarum aliquæ sunt antiquæ, vltra 100. annos,& aliæ grauissimorum virorum, vnde illis multum defertur in hac materia.*c.1.§.in fin.de Sac.Vnct. glos.in c.inter dilectos §.sed contra verb.magis*, & ibi Abb.*num.13.in fin.de fid.Instrum.*Bart.*in l.1.num.22.* Ias.*num.25.*Dec.*num.2.in fin.*Bologn.*nu.49.ff.si cert. pet.*Fel.*in c.secundò,num.49.de rescrip.mill.in vers.scriptura noui,& veteris,vers.quædam enim*, Soc.*reg.*238. *incip.Liber seu scriptura*,Fall.2.Natt.*cons.*636.*nu.*91. *libr.3.*& signanter in hac materia Canonizationis Castell.*trac.de Canoniz.qu.7. vers.quæro an in Canonizatione Sanctorum Cronicis*, & maiores nostri in relatione super processu S. Hiacynthi *fol.28. vers.nec prædictorum fides*, & S.Raymundi *p.2.art.2. vers.hic verò cum duobus seqq.*

238 Secundò habemus cultum publicum, & non nisi Sanctis debitum siquidem dies eius obitus tanquàm festus cum Missa, & officio proprio ante annũ 144. vsque in præsens fuit semper celebratus in Ecclesia B.Mariæ de Monte Carmelo Florentiæ in toto diœcesi Fesulana, vt probatur ex d.officio relato in librum asseruatum in Sacrario Ecclesiæ Fesulanæ,& indè extracto in dicto processu actorum *fol.* 252.& 238.& per 7.8.15.22.25.33.37.& alios testes super 37.quin hoc idem fuit obseruatum in toto ordine Carmelitano,vt habetur in eius Missali, & Breuiario impresso vsque de anno...... Et cum Episcopus Fesulanus anno 1538.(nescitur de qua causa.) consuluerit fel.record.Gregorium XIII. super celebratione huius festi, Cardinalis Sirletus per suas literas respondit,Papam annuisse, vt posset celebrari Missa,& officium proprium iuxta Missale, & Breuiarium Carmelitanum, quod factum probatur ex literis eiusdem Cardinalis Sirleti in processu actorũ *fol.*271.aliàs 280.vt per testes supracitatos. Vlterius de anno 1440. Respublica Florentina ob memoriam Victoriæ partę per huius serui Dei intercessionem, vt commemorabimus infra cum de miraculis agetur, de licentia Eugenij Papæ quarti cum multis Cardinalibus tunc Florentiæ degentis, decreuit solẽnem processionem tam Ecclesiasticorum, quàm sæcularium ab Ecclesia maiori ad Ecclesiam S. Mariæ de Carmine, vbi extat sepulchrum huius Sancti viri,vbique celebrari Missam solennem, prout hæc omnia facta cum concursu populi, & Missæ astiterunt plures Cardinales, & fuit habita solennis oratio de vita,& miraculis B.Andreæ, in qua orator de consensu Summi Pontificis Andream Sanctum, & Beatum semper nominauit,& denique cum luminaribus,& thurificationibus,cantibus,& sono organorum fuit ostensum corpus huius Beati, acclamante populo *Sancte Andrea ora pro nobis, S.Andrea intercede pro nobis*,hoc factum referunt dict.Castan.Raz. *pag.penult.*& testes de publica voce, & fama *dict. artic.* 29. quæ probatio sufficit per supra allegata, & præbent maximum adminiculum iuxta mox dicenda.

239 Non contenta Respublica ordinauit, quod singulis annis in secũda Dominica Iunij,Domini Priores libertatis,vexillifer iustitiæ,& alij Magistratus deberent accedere ad Ecclesiam B. Mariæ de Carmine, & ibi cum cereis accensis offerre donarium in honorem B.Andreæ. Cumque de anno 1466. per aliquot paucos annos dicta oblatio fuisset intermissa,fuerunt in Consilio narrata historia reuelationis, & effectus victoriæ, ac dicta decreta tunc in memoriam beneficij in Consilio facta, & fuit decretum ne memoria dictæ reuelationis omitteretur,quod loco dictæ oblationis vestirentur 10.Nouitij dicti Monasterij B.Mariæ de Carmine, qui processionaliter ire deberent ad Ecclesiam S.Petri maioris, & indè ad dictam Ecclesiam de Carmine, quod vsque ad præsens seruatur, vt in dicto decreto de quo *in d.process. fol.*289.& referunt Castan.*pagin.fin. vers. & appresso ordinato*,& vt deponunt 7.8.15.22.25.33.37.& alij testes sub.29.& 30.

240 Insuper adest in d.Ecclesia B. Mariæ de Carmine Altare cum icone huius B.in quo apparet pictum miraculum illuminationis cœci, vbi etiam conseruantur mitra,baculus pastoralis, & calceamenta, & catena ferrea, quibus vtebatur iste Dei vir, & tanquam reliquiæ à populo habentur in veneratione, vt constat ex visitatione dd.Iudicum Remissorię, de qua in prima parte *process.remiss.fol.*147.quæ omnia tendunt ad cultum publicum, vt habetur ex S. Trident.Concil.*sess.* 25. *tit. de Inuoc. & venerat. reliqu. Sanct.*& per D. Cardinalem Bellarminum *de Sanct. Beatit.c.*10.*lib.*1. Ex hoc cultu publico huic B.exhibito de consensu Summorum Pontificum insurgit magnum fundamentum sanctitatis;siquidem cultus publicus non debetur nisi Sancto.*cap.2. de reliqu. & vener.Sanct.*& vbi DD. Cardinal.Bellarminus *d.cap.* 10.*de Sanct.Beat.lib.*1.& Pontifices,qui illum permiserunt non fecissent hoc nisi tunc fuissent sibi exhibita magna signa sanctitatis, vt fuit ponderatum *in relat.S.Hyacinthi fol.*33.*vers.& quamuis.*

241 Tertium generale argumentum sanctitatis huius Beati præbent miracula per illum tam in vita, quàm in morte operata, de quibus infra suo loco. Licet enim miracula in vita non sint concludens argumentum sanctitatis, *vt supra in 2.par.* demonstratum est,attamen, vt ibi diximus, magno argumento sunt

sunt miracula verò post mortem, si verè sunt miracula, concludunt sanctitatem, vt ibidem latè explicauimus.

242 Quartum generale argumentum sunt duo, quæ præcesserunt natiuitatem huius serui Dei, quorum primum illud est, quod cum Nicolaus, & Peregrina eius parentes Nobiles Florentini, & Dei timorosi, per multum tempus simul cohabitarent sine prole, vterque, altero inscio, eadem die, & anno, scilicet circa principium anni 1301. & in eadem Ecclesia Carmelitanorum ante eandem Iconem B. Virginis orauit pro suscipienda prole, & vouit se Deo, & ipsi B. Virgini dicarunt primum filium, quem suscipere contingeret, domumque reuersi votum simul cum admiratione communicauerunt, & ratum esse voluerunt, nec ita multò post Peregrina prægnans huius partus euasit. Secundum fuit, quod ipsa Peregrina dum esset. Prægnans orans ad Deum obdormiuit, visaque est sibi in somnijs apparere lupum, qui ingrediens Ecclesiam statim candidus agnus euasit. Hoc factum probatur per eos, qui eius vitam scripserunt, videlicet Castan. *in d. proc. act. fol. 304. in fin. vers. Cum igitur, & seq.* Vorag. *circa princip. Sum causa princ.* Flam. *causa princip. vers. Erano questi.* Franc. Archid. *fol. 34. in princ.* Maff. *post princ. vers. Ma vn giorno innanzi.* Raz. *causa princ. vers. Onde hauendo vna volta.* Et de fama per 4.5.7.8.15. & alios testes super 2. & 3. vtrinque ex prædictis effectus est subsequutus, nam B. Andreas ex illa prægnantia natus anno decimoquinto suæ ætatis ante Iconem B. Virginis antequam fuerit factum dictum votum præsentibus, & auctorizantibus eisdem parentibus se Deo, & B. Virgini, ingrediens Religionem Carmelitanorum dicauit, & etiam idem Andreas vsque ad ingressum Religionis lupus fuit, siquidem parentibus inobediens, canes alere, conuersationes parare, rixas quærere consueuit, vt tradunt ijdem, de quibus proximè supra. Post ingressum verò agnus candidus fuit, vt infra, cum de eius virtutibus in particulari agetur, demonstrabitur, huiusmodi signis natiuitatem Sanctorum suorum solet Deus omnipotens præmonstrare, vt legimus de S. Dominico, S. Brigida, S. Arnulpho, S. Alberto Carmelita, S. Elia, pariter Carmelita, S. Nicolao, & alijs.

243 Quintum argumentum est admirabilis vocatio huius serui Dei ad munus Episcopale, quæ sic se habuit, anno 1348. vacante Ecclesia Fesulana per obitum sui Prælati Capitulum nemine discrepante elegit B. Andream, quo audito per Andream humiliter existimans se tanto oneri imparem fugit ad Carthusienses ibique latitauit, facta autem per electores diligentia de illo reperiendo, cum eum non inuenissent cogitauerunt de alio, quamobrem dum essent denuò congregati, puer 3. annorum dixit eis, *Elegit Deus Andream in Sacerdotem sibi, de alio non cogitetis, ad Carthusienses iter arripite, & ibi orantem inuenietis.* Et ita præcisè euenit, & Andreas agnoscens Dei voluntatem, onus suscepit. Hoc factum probatur ex relatione eorundem historicorum videlicet. Castan. *fol. 314. tit. quomodo factus fuit Episcopus.* Vorag. *col. 3. vers. Onde essendo morto, &c.* Suri *pag. 3. vers. non longè post, &c.* Flam. *pag. 4. vers. dopò, ch'egli hebbe, &c.* Alar. *pag. 2. ante fin. vers. 4. est in extremum.* Maff. *pag. 11. vers. Era in quei giorni, &c.* Razz. *p. 6. vers. Passato poi certo tempo, &c.* & de fama per dd. 4.5.7.8.15. & alios testes sub 16. &c. quæ species probationis sufficit per ea, quæ diximus supra in primo argumento, vbi illud etiam addunt puerum candidum apparuisse B. Andreæ, illumque adhortatum fuisse, ne timeret subire onus Episcopale, quia ipse illius custos & Maria in adiutorium futuri erant.

244 Sextum argumentum sanctitatis facit qualitas mortis huius serui Dei, cum enim in principio anni 1374. in nocte Natiuitatis Domini B. Andreas antequam primam Missam cantasset in Ecclesia Beatæ Mariæ Fesulan. post celebrationem Missæ dum oraret, apparuit ei B. Virgo, prædixitque illi futurum, vt in nocte Epiphaniæ immediatè sequenti, esset animam Deo redditurus, promisitque se ad eum venturam, & eius animam ad Cœlum associaturam, quo nuncio B. Andreas tanto gaudio perfusus est, vt statim facies eius rosæ, & Cherubino similis euaserit. Cum autem die sequenti febris superuenisset visionem cuidam Canonico reuelauit, in nocte autē Epiphaniæ, cum ciues suos ad pacem hortatus fuisset, symbolumque fidei deuotè recitasset, cubiculum in quo iacebat factum fuit luminosum sicut in meridie, & post spatium vnius horæ dicto Cantico *Nunc dimittis* anno 72. suæ ætatis obdormiuit in Domino, eiusque anima ab aliquibus deuotis visa fuit ascendere ad cœlum, hoc factum probatur ex d. vita Beati Andreæ, & in specie Castan. *fol. 318. tit. de suo glorioso obitu.* Vorag. *col. 4. vers. Con queste forti, &c.* Suri *pag. 4. vers. anno igitur, &c.* Flam. *pag. 5. vers. nell'anno, &c.* Alarez *ante finem, vers. anno igitur ætatis, &c.* Maf. *pag. 14. vers. Con simil passi, &c.* Raz. *pag. 8. vers. l'anno adunque, &c.* & de fama per dd. 7.8.15.22.25.33.37. & alios testes super 26. & 27. & ex lib. D. Monasterij S. Mariæ de Carmine in *d. proc. act. fol. 303.* releuantia de se patet.

245 Vltimum generale argumentum pro sanctitate huius serui Dei deducitur ex miraculoso odore, & incorruptione illius corporis, nā testes & historiæ supra proximè citatæ dicunt corpus B. Andreæ post mortem remansisse ita odoriferum, vt ex tali odore multi ex suis infirmitatibus fuerint liberati, & ad hoc adest visitatio corporis per peritos ex ordine delegatorum Apostolicorum facta, de qua in primo *processu remiss. fol. 149.* in qua fuit dictum corpus repertum integrum, & immaculatum perindè ac si hodie defunctus fuisset, & præterea esse odoriferum, quæ omnia medici, qui partes dicti corporis diligenter inspexerunt, & tetigerunt, non sine miraculo fieri posse retulerunt. Hoc factum maximè ad sanctitatem pertinere videtur, quia hoc signo solet Deus post mortem honorare corpora, quæ in vita præbuerunt illi fidele ministerium, vt legitur de cadauere Sanctæ Euphemiæ apud Nicephor. *libr. 15. cap. 14.* Sancti Ottimarij, S. Alberti Rothomagensis, S. Maximi Regiensis. & fuit ponderatum in Relatione Sancti Raymundi *par. 2. artic. 11. miracul. 8.* & nouissimè per nosmetipsos *in Relat. Beatæ Theresiæ.*

§. II.

§. II.

De virtutibus particularibus B. Andreæ.

246 Ipsius virtutes particulares Andreas post suā conuersionem ad Deum, cum lacrymis,& singultibus,vt dicunt Castag.& alij authores, & testes supra relati *comprobat.4.argumenti generalis* sanctum Monasterium ingressus tanta fuit humilitate, vt viliora quæque Monasterij officia inseruiendo,vel ipsi etiam coquo obiret, per ciuitatem cum sporta ostiatim quærere eleemosynam à notis præcipuè,& consanguineis non erubescens, quas ob res cùm ab ipsis irrisiones,iniurias,& probra pateretur, non solùm non irascebatur, sed etiam gaudebat, & se illis vltro ob Dei amorem offerebat. Pluribus visionibus B. Virginis, & Angelorum quas habuit non modo non elatus est, sed in humilitate sua magis confirmatus euasit. In oratione fuit semper assiduus, & contemplationi deditus, itaut sæpè fratres coram se astantes, & Psalmos canentes neque videret, neque audiret;contra mundi,carnis,& diaboli tentationes fortis,& inuictus; vnde legitur diabolum illi quandoque in forma humana apparuisse, multisque argumentis vitæ mutationem suasisse, sed signo Crucis expulsum abijsse,quod,& ipsum accidit eius consanguineis illum ab incepto abducere studentibus, contra quos illud Psalmistæ S. vir pronunciauit, *discedite à me omnes,qui operamini iniquitatem, quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei*. Nullius fuit vnquam maior erga superiores suos obedientia, sicut nec maior abstinentia,& maceratio carnis,quandoquidem non tantùm ieiunia ab Ecclesia, & Religione sua in dicta obseruauit, sed ex septem prætereà diebus hebdomadæ *in 2.4.& 6.*ferijs, & in die Sabbathi in honorem B.Mariæ Virginis in pane,& aqua
247 continuò ieiunauit: addidit insuper lectum straminenm,disciplinas,& cilicia, & catenam ferream, quæ ad hæc vsque tempora piè conseruantur.Obseruator regulæ ante omnes alios; primus siquidem fuit semper in choro, & alijs regulæ suæ functionibus, quibus non reperitur, quod vna tantum vice defuerit. Illius castitas,& pudicitia eò vsque euasit, vt nedum exterarum mulierum, sed etiam propriæ sororis colloquia extimesceret, quod si alloqui illā necessitas ferret, hoc nonnisi defixis ad terram oculis exequeretur, vnde cæcus, surdus, & mutus à fratribus suis fuit quandoque appellatus. Silentium,& solitudinem præcipuè adamauit, sola cella, chorus, & hortus fuerunt eius delitiæ; nunquam sine necessitate verbum fecit cum aliquo. Non caruit etiam S. vir literarum præcipuè sacrarum scientia, & bonarum artium disciplina, quibus nedum per aliquod tempus nempè grammaticæ,& humanitati ante ingressum Religionis operam dedit,sed etiam post ingressum alijs scientijs, ac Theologiæ præsertim per triennium Parisijs. Quantum fuerit contemptor rerum huius seculi ex eo facilè dignosci potest, quod vitam nobilis,& diuitis, vnde primarios Reipublicæ Florentinæ honores præsidio amicorum, & consanguineorum,quibus affluebat, sperare poterat, cum humili, inopique obedientiali vita commutauit, quin etiam Apostolicæ Sedis honores de facili sperare potuisset, sicut alios de eadem familia ad illa vsque tempora consequutos fuisse legimus. Quando-
248 quidem de Petro Cardinali Corsino per illa tempora in Ciuitate Auenionensi commorante,ad quē causa visitationis accessit iste Deo amabilis à studio Parisiorum reuertens, mentionem faciunt in eius vita Castag.*in proc.fol. 312. vers.eo tempore*. Sur.asserens D.Cardinalem ibi legationis officio functum fuisse in *vers.post paucos annos, &c.* Idem Vorag. *in vers.Studiò nell'Vniuersità*. Ioan. Auer.*in versic. Post paucos autēannos*.& Flam.*in vers.Di là non molto*. Raz. *in vers.Passati poi non molt'anni*. Et Maff.*in versic. De'*
249 *quali fauori*. Nec mediocre fuit indicium oblatam sibi dignitatem Episcopalem respuisse, fugaque, & latebris, quantum in se fuit, euitasse sicut supra demonstratum est. Indicibile est quanta fuerit illius charitas in curandis infirmis, & sedandis fratrum etiam ciuium controuersijs, cui negotio specialiter semper incubuit;in distribuendis postquam Episcopus factus fuit redditibus suis inter Christi pauperes etiam ijs, quibus egebat pro vsu proprio, qua occasione contigit insigne miraculum multiplicationis panis,de quo infra suo loco.Vnde etiam,& ex contemptu rerum secularium,& alacritate in morte de quibus supra firmissima eius spes, & confidentia in Deo colligi potest. Admirabilis fuit semper istius viri prudentia,singularisque in rebus gerendis dexteritas, qua ratione, & media,in quibuscunq; rebus semper inuenit,& Prælaturas suę Religionis, & Episcopale munus summa cum omnium comprobatione administrauit, ciuilesque populorum controuersias penitus extinxit, edocuitque hęc esse opera dæmonum quod,& signis comprobauit. Etenim quodā
250 die cùm in platea Fesulana astantibus quibusdam Florentinis verbum Dei prædicaret, & incidisset in sermonem de Florentinorum discordijs. *Surgite*,inquit,*& leuate capita vestra, & videte vnde Florentinorum discordiæ procedunt.* Et surgentes viderunt infinitam coruorum,& miluorum super Ciuitate Florentiæ præliantium quantitatem, quos esse dæmones non fuit qui dubitaret. Hanc viri prudentiam, & specialem dexteritatem agnoscens Vrbanus Papa Quintus illum ad sedandas Bononiensium controuersias destinauit. Verùm cùm altera pars in non parendo mandatis Apostolicis se nimium pertinacem ostenderet, sanctus vir,cui pectus virile non deerat, contumaces excommunicauit, verum illi nequiores facti B.Andream in carcerem,& compedes coniecerunt, eiusque familiares extra Ciuitatem eiecerunt, quam iniuriam vir Dei summa cum patientia pertulit,sed Deus Opt.Max. sceleris authores intensissimo renum, & brachiorum dolore percussit, itaut nulla humana arte posset dolor leuari, vel aliqua ex parte diminui, quamobrem illi in se reuersi virum Dei è carcere eduxerunt, illique obedientiam præstantes corporis, & animæ medelam obtinuerunt. In prædicto vitæ tenore famulus Dei perseuerauit ab eius conuersione vsque ad obitum, quin in virtutibus semper auxit, nam postquā creatus fuit Episcopus non solùm remisit aliquid de sua humilitate, & maceratione, seu vitæ austeritate, (quod plerique faciunt,) sed in illis semper maior factus lauando in qualibet feria quinta pedes pauperum, eisdemque proprijs manibus cibum ministran-

strando, panemque distribuendo. Solitis ieiunijs addidit totalem abstinentiam ab esu carnium, & certũ pondus cibo, & potui, qui erat aquæ modico vino tinctæ, ordinauit lectulus, qui erat prius straminum, factus fuit sermentorum, cilicia nouo cingulo ferreo, catenaque strinxit, & ligauit. Hæc facti series circa virtutes particulares B. Corsini modo supra immediatè narrato probatur ex Castag. Vorag. Turio. Nar. Flam. Muff. Raz. & multis alijs, qui eius vitã scripserunt. Hier. Plat. *de bon. stat. Relig. lib. 2. cap. 29. reg. in d. process. act. fol.* 304. & ex fama publica, de qua per 4.5.7.8.15.22.25.33.37. & alios testes super 8.9.10.12.14.15.19.21. & 23. Quæ species probationum sufficiunt in materia antiquissima, vt probauimus *supra, ac eadem par.* 4.

251 Quod autem ex istis proximè recitatis, vltra latè deducta in superiori §. remaneat probata Sanctitas, iuxta requisita, de quibus per nos *in 1. par.* huius nostræ relationis, res ipsa demonstrat. Siquidem ex hac facti serie apparet, in hoc Dei viro omnes virtutes, & quidem in gradu excellenti emicuisse.

§. III.

De excellentia fidei B. Andreæ Corsini.

252 EX deductis *in* 1. §. satis patet, in hoc seruo Dei emicuisse omnes virtutes, & præcipuè spem, & charitatem, restat vt de excellentia in fide, iuxta ordinem per nos *supr. p.* 3. §. 3. præscriptum aliquid dicamus. Quod igitur fuerit Christianus, & Catholicus nullum dubitandi locum relinquunt hæc quæ sequuntur, nempè ipsum natum fuisse inter Catholicos, ex pijs, & Catholicis parentibus, & se talem vbique professum, & pro tali ad Sacros ordines, culmenque Episcopalis dignitatis admissum, quandoquidem ex istis maximè simul iunctis probatur fides Catholica. *cap. veniens de presb. non baptiz.* Hostien. *in sum. eod. tit. num. 2. vers. Sed quis.* Castell. *de Canonizat. qu. 4. princ. vers. 2. per textum.* Simonett. *in relat. Sancti Francisci de Paula §. quod si æquus rerum iudex.*

253 Quod verò ad excellentiam in fide, illa personaliter remanet probata ex generali probatione sanctitatis ex multitudine bonorum operum, & ex miraculis quibus simul iunctis probatur excellentia in fide, vt latè demonstratum est *supra par.* 3. §. 3. sed vlterius concurrunt in isto seruo Dei quatuor argumenta, quæ specialiter inferunt ad excellentiam in fide, iuxta S. Anton. *sum. 4. p. tit. 8. cap. 3. §. 7.* nempè primò, quod quis alta de Deo sentiat. Secũdò, quod transitoria pro præmio æterno contemnat. Tertiò, vt in aduersis de Deo confidat. Quartò, vt à bono opere non desistat nam quantum ad primum sicut Centurio, (qui datur pro exemplo per S. Anton. *vbi supr.*) credidit Filium Dei potuisse sanare puerum suum, absque eo quod tectum suum ingrederetur, ita credidit iste Beatus, posse eundem Dominum sanare plures infirmos, & cum modico pane satiare turbas, vt infra cum de miraculis huius serui Dei agetur. Quod iste contempserit transitoria pro præmio æterno *supra in proximo §. demonstratum est*. Tertiò de confidentia in aduersis, patet ex dictis *in eodem* §. tam circa superatas tentationes, quàm circa supportatos carceres, & compedes, & alacritate in morte. Quartò de perseuerantia vsq; ad extremum vitæ spiritum pariter probatum remanet ex ijs, quæ diximus supra ab ingressu Religionis, vsque ad felicem obitum.

PARS V.

De miraculis Beati Andreæ Corsini principium.

254 EXpediti de Sanctitate B. Andreæ Corsini, deuenimus ad illius miracula, & licet probatio miraculorum in genere non sufficiat, & miracula in vita non sint necessaria, vt diximus supra *in 3. par.* nihilominus cum vtrunque conducat ad effectum, de quo agitur, vt ibidem explicauimus, de vtroque agemus, & sic ista 5. pars erit diuisa *in* 3. §. in quorũ primo agemus de miraculis in genere, 2. de miraculis particularibus in vita, in 3. de miraculis particularibus post mortem.

§. I.

De miraculis in genere.

255 PRobatur in genere istum Dei famulum multa fecisse miracula. Primò, ex pluribus historijs supra narratis, quæ vno ore affirmant istum Beatum multa fecisse miracula, quæ historiæ in antiquissimis plenè probant, vt diximus *sup. p.* 4. §. 1.

256 Secundò confirmatur ista probatio ex epitaphio antiquo super huius Beati sepulchro *in proc. fol.* 336. quod inter alia habet hæc carmina.

Qui qualis fuerit miracula multa fatentur,
Quæ Deus ostendit corporis ad tumulum.

257 Istis enim epitaphijs de iure multum defertur. Bart. & Bald. *in l. monumentum, C. de relig. & sumpt. funer.* Angel. Aret. *in §. nihil autem inst. de testam.* Calcan. *cons. 90. nu. 7.* Rot. *in caus. Viterbien. Castror.* 29. Aprilis 1613. coram me Sacrato, & in istis terminis Pauin. *in relat. super Canoniz. S. Bonauenturæ p. 2. art.* 8. Iacob. Castell. *tract. de Canoniz. qu. 7. c. fin.* & Auditores nostri in Canonizat. S. Raymundi *p. 3. art.* 1. huius rei in nostris terminis specialis ratio assignari potest, nempè quod Ordinarij, qui præsumuntur esse soliciti de his, quæ spectant ad eorum officium, Rot. *decis. 6. num. 2. 3. & 11. de iur. patr. in nou.* Put. *decis. 243. in fin. l.* 2. non permisissent istas assertiones affigi in loco publico, & per longissimum tempus permanere, si non essent verę prout in simili de signis, & marmoribus enunciantibus iuspatronatum Ecclesiæ tradunt Bald. *in cons. 310. lib.* 5. Dec. *cons. 1305. num.* 1. Ioan. de Anna *cons. 86. cap. fin.* Ferret. *cons. 293. num.* 9.

258 Tertiò conducit ad probationem miraculorum in genere magnus numerus votiuarum tabellarum, & signorum æreorum, & argentorum ad sepulchrũ huius Beati appensatorum, vt constat ex visitatione, de qua *in proc. act. fol.* 318. quibus illi qui affixerũt testantur se per intercessionem huius Dei viri fuisse miraculosè à diuersis infirmitatibus sanatos, licet enim non sit credendum omnia fuisse vera miracula, attamen è contra redditur omninò inuerisimile, quod inter illa non adsint aliqua, quæ verè fuerint miracula, & quod tot homines in eadem re fuerint decepti, vel Deus omnipotens, qui custodit mentes, & cor-

& corda fidelium permiserit illos errare, vt ponderauimus *sup.p.*4.§.1.

259 Quartò adest communis opinio, publica vox, & fama, quod iste Beatus fecerit miracula, quod genus probationis in antiquissimis planè probat, vt diximus *supr.d.p.*4.§.1.& præbent insigne adminiculum antiquissimæ litteræ Reipublicæ Florentinæ, de quibus *in proc.act.fol.*298. *& seqq.* in quibus asseritur, istum Beatum fecisse multa miracula, & etiā quoddam instrumentum extractum ex prothocollo Ser. Pauli Laurentij Notarij publici Florent. de quo *in proc.act.fol.*228. vbi narrantur duo miracula intercessione huius famuli Dei facta, alterum scilicet de annò 1438.& alterum de anno 1440.

§. II.

De particularibus miraculis B. Andreæ Corsini in vita.

260 INter miracula in vita illud primo loco se offert, quod B.Andreas cum Ioanne Corsino agnato suo lupæ morbo laborante operatus est. Cum enim dictus Ioannes à præfato morbo in crure per dies, noctesque vehementer cruciaretur, vt minus sentiret cruciatum, quocunque genere ludorum vti consueuerat, itaut eius domus ludorum porticus appellaretur; huius rei misertus vir Dei sic fertur fuisse Ioanni alloquutus; Ioannes si meis consilijs acquiesces pristinæ saluti restitueris, & ab hostium tuorum insidijs diuino numine liberaberis. Ioannes licet vix crederet Andream in conspectu Dei talem gratiam inuenisse, vt eius intercessione tales infirmitates curari possent: attamen motus desiderio recuperandæ sanitatis, pollicitus est se facturum quidquid Andreas imperaret; tunc ait Andreas: Opus inprimis est, vt omnes has ludorum consuetudines abijcias, post hæc, vt ieiunijs vacando Virginem Mariā summis precibus dies 8.flectere nitaris. Ioannes perfecit, quod sibi imperatum fuit, & finitis 8. diebus à sua infirmitate omninò, liber euasit, itaut sicut per prius in lecto semper iacebat, ita postea sine aliqua difficultate, vbique liberè ambularet, & vbi prius carnes erant corrosæ vsque ad os factæ fuerunt veluti pueri paruuli. Hoc factum referunt Pet. Casta. *fol.*309.*in fin.* Iacob. de Volag.*fol.*103. *in princ. Auctor.*Ant.*relat.per Sur.to.*1.*de Vit.Sanct.die* 6. *Ian.pag.* 148.*alias* 144.*vers.ea tempestate.*Gab.Flam.*lib.*1. *de Vit.Sanct.die* 6. *Ian.fol.*29. *vers. Era allhora in Fiorenza*, Silua Razz.*fol.*560.*vers.in quei tempi*, & nouissimè Io.Pet.Maff.*de vit.* 17.*confess.Christi fol.*490. *vers.E nō lasciaua, &c.* & testes de publica voce, & fama super 11.articulo; ex quibus simul iunctis in materia antiquissima erit plena probatio, per ea, quæ diximus *supr.p.*4.*§.*1. Hoc idem asseritur in Breuiario Carmelitano in festo huius serui Dei *in* 5.*lect.*Et præbet adminiculum lata probatio miraculorum in genere, de quibus in proximo §. & probatio aliorum miraculorum in specie de quibus infra, quia vnum factum alteri eiusdem speciei adminiculatur, vt considerauimus *sup.p.*3.§.2. Quod autem hoc factum sit miraculum, non videtur dubitandum, quia hoc genus morbi inueteratum non videtur curabile saltem per breue tempus 8.dierum, vt tradit Galen. *lib.de atra bile c.*3.& signanter non videtur, quod tam breui spatio caro potuerit crescere, & fieri quasi pueri paruuli vnde hoc pro magno prodigio in curatione Nahaman connumeratur à scriptura *lib.*4. *Reg.c.*5. *n.*14. Quod autem fuerit operatum intercessione huius serui Dei probatur ex præcedenti illius promissione cum effectu subsequuto.

261 Pro secūdo miraculo in vita illud refertur, quod cum in Ciuitate Florentię quidam nobilis, & diues ciuis vnicam haberet aliam hectica febri laborantē, pro qua sananda, cum iuxta consilium medicorum omnia possibilia fecisset, nihilque profuisset, tādem ad puellam conuersus, illam percunctari cœpit num aliquod aliud remedium amplius desideraret eius anima, se enim nullo pacto eius desiderio defuturū, tunc puella respondit se in solo auxilio, & gloriosæ Virginis præsidio spem salutis habere, & propterea desiderare, vt Frater Andreas de Corsinis aduocaretur, vt manibus suis sanctissimis sibi cibum præpararet seruus Dei accersitus venit, & præuia oratione propinauit cibum puellæ, & statim obdormiuit puella, & paulo post excitata petit vestimenta, quoniam ab Andrea vocabatur, illis itaque induta pedibus suis sine alicuius auxilio Deo gratias actura libera, & sana, cunctis mirantibus, & Deum laudantibus, proporauit, Andreas verò, vt fieret monialis S.Annæ curauit, & obtinuit.

Hoc factum referunt auctores supra in proximo miraculo relati, & testes de publica voce, & fama *super* 13.*art.* & concurrunt eadem adminicula de quibus proximè supra. Quod hoc factum fuerit miraculum apparet, quia per prius fuerunt adhibita omnia remedia, quæ non profuerant; item quia morbus agnoscebatur pro incurabili. Item quia curatio fuit in instanti, quod non facit natura, vt ponderauimus *supr.p.*3. Et denique, quia nedum incontinenti recessit febris, sed infirma recuperauit vires, & facultates ambulandi, quod non solet contingere in morbis lōgis, & diuturnis. Quod autem miraculum contigerit per intercessionem huius serui Dei apparet ex firma spe infirmæ, quod per illius intercessionem erat liberanda ex propinatione cibi, & oratione super infirma per B.Andream facta; per ea, quæ diximus *sup.p.*3.§.2.

262 Tertium locum obtinet insigne miraculum illuminationis cœci, quod sic se habuit: Cum reuerteretur seruus Dei à studio Parisiense, applicuissetque Auenionem visendi causa Petrum Cardinalem Corsinum gentilem suum, cuius mentionem fecimus *supra p.*4.*§.*2. visitaretque Ecclesias, & loca pia eiusdē Ciuitatis in Ecclesia S.Mariæ de Donis, hora meridiei inuenit ante ostium dictæ Ecclesiæ cœcum quēdam eleemosynam petentem, quem cum interrogasset, quomodo cœcus euasisset, respondit cœcus, artem suam fuisse purgare aurum, & argentum, qua vxorem, & filios sustentare consueuerat, cumque vt ars ferebat, fixis oculis in igne continuò permanere cogeretur, se calore, & nimio lumine offusum cœcum euasisse, seque dolere vehementer non tam propter se, quàm propter filios, qui tam paruuli erant, vt non possent sibi victum quærere, & propterea se rogare Andream, vt pro eo ad Dominum intercederet. Non potuit seruus Dei continere lacrymas, responditque: *Deus, qui est vera lux te illuminare digne-*

dignetur, vt valeas ad sui laudem filios tuos nutrire. Quibus prolatis, cum Ecclesiam introisset, & ante altare maius prætentus per modum Crucis procubuisset, ac per spatium vnius ferè horæ permansisset, indè consurgens ad hominem cœcum properauit quem aqua benedicta aspersit, dixitque: *Deus, & Dominus noster Iesus Christus, qui cœcum à natiuitate illuminauit, & lumen cæco in via reddidit, sua virtute, & potentia lumen tibi reddat*. Istis verbis prolatis, statim cœcus aperuit oculos, & clarè vidit, & gratias Deo agens per vniuersam Ciuitatem, vt debuit publicauit. Hoc factum tanquam verum miraculum recenserit Petr. de Castag. Auct. ann. relat. per Sur. Iacob. de Vorag. Gab. Flam. Sil. Mag. Io. Petr. Maff. *locis supra allegatis*, & vltra illos Franciscus Nar. *de vit. Sanct. fol.* 35. *vers. post paucos annos*, & concurrit publica vox, & fama per testes super 14. art. quę probationes sufficiũt per ea quæ diximus in proximis miraculis. Quod illuminatio cœci sit miraculum non indiget probatione; & quod euenerit per intercessionem huius serui Dei, constat ex serie facti, videturque hoc miraculum commemorandum in secundo gradu miraculorum per ea, quæ diximus *sup. par. 2. vers. solent etiam*.

263 Quartum non minus illustre, quàm tertium se offert nempe de multiplicatione panis, quod sic refertur. Postquam B. Andreas Episcopus fuit in quadam magna annonæ penuria singulis diebus panem inter pauperes dispensare consueuerat, cum quadã die pauperes in tanto numero multiplicassent, vt solitus panis non sufficeret, pluriesque ad locum vbi panis asseruabatur reuerti opus fuisset: cumque neque hoc sufficeret, seruus Dei custodi panis, vt denuò panem afferret imperauit, custos respondit se 15. tantum panes reseruasse, qui erant necessarij pro prandio, & propterea illos afferre recusauit. Seruus Dei quasi non crederet deesse panem, suum custodẽ ad arcam panis venire iussit, quo vbi fuit peruentũ, cum custos arcam claue aperuisset, inuenta fuit arca plena pane recenti, & calido, qui panis inter pauperes dispensatus fuit. Hoc factum recensent auctores in proximo miraculo citati, & habetur in Breuiario Carmelitano in facto huius serui Dei in octaua lectione.

Et super hoc adsunt testes super 18. art. de publica voce, & fama, quæ probationes sufficiunt per ea, quæ diximus in proximis miraculis, nec videtur elaborandum in probando, quod multiplicatio panis sit miraculosa, cum inter insignia, & illustria miracula referatur tam in veteri, quàm in nouo testamẽto, vt habetur de multiplicatione panis facta per Eliseum *lib. 4. reg. c. 4. in fin.* & per D. N. Iesum Christum *Matth. c. 14. Marc. c. 6. Luc. c. 9.* Vnde non immeritò similem multiplicationem in altiori gradu miraculorum connumerauimus in relatione B. Theresiæ *cap. 4.* Quod miraculum euenerit intercessione B. Andreæ, agnouit ipsemet custos, & referunt prædicti auctores, deponunt ijdem testes super 8. art. & habetur in Breuiario Carmelitano, & ipsamet facti series ostendit.

264 Quintum miraculum de paupere habente tibias putrefactas integrè sanato non videtur omittendũ, cum maximè patefaciat profundam serui Dei humilitatem, & possit non magis iuuare exemplo, quã mouere admirationem miraculo. Consueuit B. Andreas, vt dictum fuit *in 4. par.* §. 2. in singulis quibuscunque hebdomadis in 5. feria lauare pedes pauperum, & illis proprijs manibus cibum subministrare, quadam die cum seruus Dei postquam lauasset pedes aliquorum, ad vnum deuenisset: recusauit ille se posse ab Episcopo lauacri, interrogatus de causa, respondit se habere tibias adeo putrefactas, vt indignum sit tantum virum illas videre, nedum tangere, aut lauare, cui Beatus Episcopus, veni, inquit, frater, & confide de potẽtia, & misericordia Dei, quoniam ipse sanabit omnes infirmitates tuas; obediuit pauper, misitque pedes, & tibias in peluim, Episcopus autem eas lauit, tersit, & cum lachrymis osculatus fuit, quo pretioso lachrymarum vnguento æger statim sanus euasit. Hoc factum legitimè probant auctores in proximis miraculis citati, & concludunt testes de publica voce, & fama super 2. art. & habetur in eodem Breuiario Carmelitano in festo huius B. *in 9. lectione*. Quod sit miraculum denotat subitanea sanatio, quod ex intercessione Beati de quo loquimur ipsa facti series demonstrat.

§. III.

De particularibus miraculis B. Andreæ Corsini post mortem.

265 Restat, vt iuxta ordinem per nos in principio huius quintæ partis præscriptum agamus de miraculis, quæ post felicem Andreæ obitum D. O. M. per eius intercessionem operari dignatus est, & ad hæc vsque tempora operatur, ita tamen vt prius referantur miracula antiqua, deinde verò recentiora.

Primo loco se offert, quod concorditer scribunt historici supra in hac quinta parte enumerati de suaui odore, qui ex corpore B. Andreæ defuncti emanauit, itaut non solum mirum in modum oblectaret sensum odoratus, verum etiam multi ex diuersis languoribus, ac morbis fuerint liberati. Hoc factum videtur legitimè probatum auctoritate prędictorum auctorum, & ex testibus de publica voce, & fama super 27. art. qui etiam deponunt de odore, qui exalauit ex eodem corpore tempore translationis eius de Ecclesia Fesulana ad Ciuitatem Florentiæ, quod genus probationis in antiquissimis cõcurrentibus adminiculis, continuationis, deuotionis, & aliorum sufficere latè probauimus *sup. p. 4.* Quod autem sit miraculum, quod corpus defuncti exhalet suauem odorem, & talem per quem curentur infirmi satis per se patet, cum ex cadaueribus pessimus odor, & ex illo infirmitates, & pestilentiæ oriri soleant, & similis casus inter miracula fuit computatus in relat. S. Raymundi *p. 2. art. 10. mirac.* 8. & nouissimè per nos in alia B. Theresiæ *art. 4. mirac. post mortem*.

266 Secundum miraculum recensetur in persona cuiusdam D. Bettæ quæ cum anno 1440. careret vsu brachij sinistri, & similiter parte sinistra capitis, quod non poterat erigere, nec aure sinistra audire dum in Ecclesia plebis Sanctæ Mariæ de Prato audiret quendam Magistrum Petrum prædicantem miracula serui Dei Andreę Corsini firma spe concepta eius

eius se meritis liberari posse, mēte conuersa ad Beatum Corsinum, illum ex toto corde rogauit, vt apud Deum pro sua sanitate intercedere dignaretur, quo facto fuit somno correpta, & obdormiuit per spatiū medietatis horæ dū præfatus Magister Petrus persequitur suam concionem, dumque obdormiret, visum sibi fuit aliquid descēdere de capite, & brachio, & expergefacta sanam se esse deprehendit, quoniam brachium in altum leuauit, & audire cepit. Quam sanitatem tanquam miraculosè acceptam per intercessionem huius serui Dei agnouit, & propalauit, & desuper instrumentum publicum rogatis Notario, & testibus confici voluit, quod fuit registratum in hoc processu. Factum igitur probatur per assertionē infirmæ, de qua in præfato processu, & hoc idem recensuit Casta in vita huius serui Dei circa finem, quod genus probationis in materia antiquissima visum fuit sufficere; miraculum apparet ex instantanea sanatione sine remedio humano; quod per intercessionem serui Dei operatum, ipsa facti series demonstrat, nempè inuocatio, & statim subsequuta liberatio.

267 Tertium miraculum nobilitate operis, multiplicitate factorum, & claritate probationis, superat omnia alia, & sic se habet. *Anno Incarnationis Domini 1440. Eugenio Papa IV. Florentiæ commorante, Philippus Maria Mediolani Dux Summo Pontifici, & Florentinis bellum intulit, ac per Nicolaum Piccininum præfectum sua militiæ Florentinorum oppida deuastare cœpit. Cùmque multa deuastasset, & iamiam exercitus loca Ciuitati Florentinæ propinqua occupasset, iamque Florentinos, Cardinalesque ac Summum Pontificem magnus terror inuaderet, hisque rebus permota Ciuitas trepidare, armisque diffidere cæpisset; fuerunt electi decē viri, qui rebus bellicis præpositi darent operam, ne quid mali Respublica pateretur. Collectis itaque per eos vndique militibus, paratisque quantum pro temporis angustia fieri potuit legionibus, cùm iam tanto belli discrimine eorum animi in ambiguo versarentur, quippe, quia videbant se imparatos aduersus magnas, fortesque hostium copias, euenit, vt cum ex maxima deuotione, quam tunc temporis vniuersa Ciuitas habebat erga istum seruum Dei, populus ad Ecclesiam, vbi illius corpus requiescit, & adolescens quidam præcipuæ erga illum deuotionis vnà cum cæteris adueniret, apparuit ei B. Antistes dicens. Adolescens propera ad viros belli præfatos, meaque hæc verba referas: Deus qui Israel de manu Pharaonis eripuit ipse confringet aduersarios vestros, ne timeatis cum hoste congredi, nam Deus dissipabit vires illorum, itaque audacter 5. die à proximo festo S. Ioannis Baptistæ, quod intra dies 8. celebrabitur cum hoste congredimini, quia de illis victoriam reportabitis. Paruit adolescens, & præfectis militiarum, quæ Sanctus apparens sibi dixit, nunciauit præsentibus auditis, Magistratus fidem adhibuit, & die præfixo cum hoste conflixit, cùmque multum hinc indè pugnatum fuisset, tandem pro Florentinis stetit victoria, hostiumque copiæ vndique fusæ sunt, præcipuè ex magno hostium exercitu fuga euaserunt, vixque Piccininus eorum Dux; quam victoriam tanquam miraculosam, & per intercessionem huius serui Dei agnoscētes Florentini duxerunt processionem ad Ecclesiam Carmelitanorum, vbi fuit habita solemnis oratio de sanctitate vitæ huius serui Dei, & illius corpus cum funalibus, & thurificatione ostensum,* vt dictum est *supra in 4. p. in* §. 1. Hoc factum sicut supra narratum cōcorditer referunt scriptores vitæ huius serui Dei, nempe Andr. Cast. Iacob. Deuerard. Gabr. Flam. Sil. Raz. Franc. Catan. Sur. & Io. Tomag. *p. 2. hist. mundi lib. 9.* narrat factum de magno exercitu exiguis Florentinorum copijs fuso, licet non narret intercessionem serui Dei, tanquàm illud, quod non erat sui instituti. Corroboratur probatio istius facti per decretum Reipublicæ Florentinæ factum anno 1446. & & sic per 6. annos post, de quo *supr. p. 4.* §. 1. per quod fuit ordinatum magistratibus, quod in memoriam accepti beneficij à seruo Dei Corsino, singulis annis impensis communitatis 20. pauperes vestirentur, quod paulò post fuit etiam ordinatum, vt decem Nouitij professi Conuentus S. Mariæ de Carmine, vbi asseruatur corpus istius Beati, vestirentur, & quædam alia præstarentur, de quibus in processu actorum *fol. 289. aliàs 299.* & testes super 29. & 31. Quod autem factum contineat miraculum, immò plura miracula, non videtur posse negari, consideratis circumstantijs, nempè apparitione serui Dei, prædictione victoriæ, quæ successit in die præfixo, & quod cum paruo exercitu ex gentibus collectitijs, & inexpertis comparato superatus fuerit exercitus magnus, & veteranus, & illuc vsque victor, & ductus ab Imperatore inter insignes illius tēporis, & quod mirabile est minimo victorum damni, adeò vt refert Tarend. decem, & secūdum alios vnus tantum vir, nec quidem armis inimicorum, sed casu perierit, sunt enim illius verba hæc. *Dell' esercito vincitore non ne morirono più che dieci, alcuni vogliono, che in tutta la battaglia più che vno solo huomo non si morisse ne già diferite, ma caduto da cauallo, e calpestrato dagli altri.* In sacris litteris extant exempla similia, inter quæ nobis retulisse sat erit de exercitu Gedeonis *lib. 1. Iud. ca. 7.* vbi paruus exercitus innumerabilem fudit gētium copiam, nullo de victore interfecto, quod miraculo attributum est. Vt similiter miraculo tribui potest prophetia, siue prænunciatio huius facti in die præciso, cùm prophetare sit miraculum, iuxta illud Petri *c. 1. non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu sancto inspirati loquuti sunt sancti Dei homines,* S. Thom. 2. 2. *qu.* 172. probat etiam adminiculum, quod fuerit miraculum illud, quod pro tali à maioribus vsq; ad minores habitum fuit, vt apparet ex solemni gratiarum actione, de qua supra, etenim plusquàm inuerisimile est, quod tātus numerus, qui interuenit facto, & vidit circumstantias, errauerit in habendo pro miraculo illud, quod non erat. Quod autem miraculum successerit intercessione serui Dei apparet per præfatam eius visionem, prædictionem, & communem totius Senatus, populique Florētini reputationem, quin etiam DD. Cardinalium, Prælatorum, & Curiæ, qui interuenerunt præfatæ solemni gratiarum actioni, vt dictum est *sup. 4. p.* §. 1. ac etiam ipsiusmet Pontificis, qui eas modo ita solemni agi permisit, & signanter ex præcedenti totius populi inuocatione, & concursu ad illius sepulchrum pro gratia habenda, cùm iste sit vnus ex modis probandi intercessionem, vt diximus *supr. p. 3.* Alia itidem miracula inter antiqua narrat Petr. Andr. Casta. *lib. de quo supr.* nempè de quadam Bilia muliere Florentina, graui infirmitate sanata; de quodam Petro Victorio ab alta Turri cadente ope serui Dei liberato; & de infantula patiēte morbum

bum

bum vermium; & de punitione cuiusdam Nicolai, qui irridebat eos, qui venerabantur seruum Dei; & de curatione cuiusdam Leonardæ ab infirmitate brachij; & de liberatione Marci Antonij ab infirmitate,& dolore decennali in tibia; & liberatione Prouincialis Carmelitani à febri, & à dolore capitis, quæ non fuerunt per nos reiecta, sed tanquam minus necessaria, & non ita clara, vt superiora probata,illa volunrariè prætermissa iudicauimus tamen posse seruire pro adminiculo.

268 Quartum locum,licet longo interuallo inter miracula post mortē obtinebit sanatio Bonauenturæ infantis duorum annorum filij Cassandræ quondam Angeli Ricci. Quandoquidem iste de mense Augusti 1607.stetit per dies septemdecim in cuna, & in vltimis tribus diebus,neque cibum,neque potum sumpsit, adeo vt Parochus, & Medicus illum pro mortuo declarauerint; quibus permota eius mater curauit ad puerum perferri reliquias B. Andreæ prout factum fuit 25.eiusdem mensis Augusti, admotis ad puerum reliquijs, & recitatis nonnullis orationibus, puer statim experrectus fuit, vocando *Mamma*, quæ puerum in brachijs accepit suis, & cum tunc per viā transiret quidam dicens: *pira cotta*,puer subiunxit: *Mamma pere cotte*, cumque mater dedisset illi vnum est dictis piris,puer illud manducauit, & alios deinde cibos suscepit,voluit vestiri, & in viam adduci ad ludendum cum alijs pueris, & nullum aliud malum amplius sensit.Hoc factum probant tres testes iuxta 12.& deponunt de visu, nēpè Cassandra mater pueri Catharina mater Cassandræ, & Gineura soror eiusdem Cassandræ, qui testes plenè probant factū, iuxta illud in ore duorum vel trium, &cet. nec illud quod sint consanguinei pueri liberati tollit aliquid de earum fide, cum non agatur de interesse liberati iuxta not. per Bald.*in l.qui testam.* §. *quacunque col.*2. *in fin.vers.tu autem dic*.Alb.*num*.5. Aret. *pariter num.* 5.*ff.de testam.*Abb.*in c.super eo il* 2.*num*.2. *& nota* 4.*de testib.*Gabr.*concl.*17.*num*.11.*eod. tit.* Miraculum resultat ex instantanea liberarione à longa infirmitate sine aliquo remedio humano, & totali abstinentia à cibo per tres dies, & signanter ex subita recuperatione virium,itavt potuerit se regere pedibus, & ludere cum alijs. Intercessio probatur ex deuotione matris, & admotione reliquiarum.

269 Quintum miraculorum locum obtinet casus sororis Angelicæ de Castro de Rio.Hæc mulier portauerat manus leprosas per 30.annos continuos, & pro sanatione adhibuerat omnia remedia medicinalia,assumendo vsque aquam ligni, sed frustra omnia fuerunt; quo viso,cum audiret fieri multa miracula per B.Andream recurrit ad eum, & rogauit,vt vellet à Deo impetrare sanitatem, promittens illaturam se duas manus votiuas,quæ statim cæpit conualescere,& infra octo dies fuit penitus mundata, & nunquam amplius malum huiusmodi sensit. Hoc factum recenset ipsa Soror Angelicæ 28.testis, omnes iuxta 12. nempe Angelica de facto proprio, & aliæ de visu. Probatio legitima oritur ex depositione trium testium.Miraculum ex instantanea liberatione à morbo habituali 30.annorum, non curato per remedia medicinalia adhibita,& licet intercesserint octo dies, attamen attenta subita melioratione, & quod octo dies non erat tempus sufficiens ad curationem tanti morbi, nullo maximè adhibito remedio exteriori, visum fuit non cessare vim miraculi per ea quæ diximus 1. *p.*2. *vers. nos fœdere distinctionis.*Intercessio probatur per eosdem testes.

270 Sextò loco succedit liberario Gineuræ q. Angeli Ricci de anno 1596. quæ in partu filij masculi incidit in infirmitatem, quę durauit per tres menses, & curatio medicorum priuauit eam lacte, & beneficio menstruorum,& consequenter mentis sanitate,itavt amiserit omnium cognitionem, & faceret multas fatuitates, in quo statu medicus consuluit mutationem aeris, & Cassandra eius soror illam portare fecit ad locum Camalduli,vbi ipsa habitabat, & dicta Gineura ibi adducta faciebat maiora,& omnia proijciebat per terram, & retineri non poterat, quæ videns d.Cassandra recurrit pro auxilio ad Beatum Andream, & eius sanctas reliquias ad d.locum portari curauit, quibus supradictam Geneuram positis, incontinenti recuperauit cognitionem, & in spatio trium horarum penitùs liberata fuit. Hoc factum probant ipsa Geneura 31.testis, quantum sibi licuit percipere,& clariùs Cassandra 3.testis, Catharina 10.testis omnes iuxta 12. & deponunt de visu, quia fuerunt pręsentes,factum legitimè probatur ex pręfato numero testiū;miraculum ex instātanea liberatione,intercessio ex depositione eorundem testium.

271 Septimum miraculum contigit in persona Elisabethæ de Cenanella infirma febrī continua, & morbo comitiali, quo cadebat per quatuor vices in qualibet die cum omni asperitate; cumque hæc mala portasset per 30. menses, nullo adhibito remedio ob sui paupertatem, quadam die audiens, quod in domum vicinam debebant portari reliquiæ B. Andreæ pro quadam puella infirma, rogauit vt postea etiam ad ipsa portabātur,& interim toto corde orauit ad B.Andream, vt dignaretur pro ea impetrare à Deo sanitatem, & portatæ fuerunt reliquiæ ad orantem, & positæ super lectulo, super quo iacebat infirma,quæ statim remansit libera à febri, & morbo comitiali,& sanata surrexit,& sic per annos quatuor cum dimidio vsque ad examen transactos conseruata fuit.Factum sic vt supra narratum est,deponūt ipsamet Elisabetha 65.testis Dominicus q.Thomæ eius maritus 92. testis, Magdalena Nicolai 67. testes omnes de visu, & præsentia iuxta 12. factum probatur ex præfato numero testium; miraculum ex instantanea liberatione à longo morbo præsertim comitiali,& hæc absque vllo remedio humano, intercessio Beati ex illius inuocatione, & admotione reliquiarum.

272 Octauum miraculum successit in persona Flammettæ Iacobi Ferri Florentini. Hæc mulier in vesperis D.Petri anno 1603.in propria domo cadens in terram confregit suum brachium sinistrum, & pro eo curando,stante sua paupertate,accessit ad hospitale S.Mariæ nouę,vbi dictum brachium fuit illi curatum, & data illi quædam medicamenta, cum quibus mederi brachium deberet, cum istis domum suā reuersa expectauit per septem hebdomadas,& cum non solum dicta medicamenta brachium non solidauerint,verumetiam manum extraxerint,& dolores extremos induxerint,postquam pluries se B.Andreæ commendauerat,quadam die audiens Missam in Ecclesia de Carmine ad Altare eiusdem B. Andreæ

dreæ posuit dictum Brachium confractum super d. Altari,& ex corde cum rogauit, vt vellet à Deo impetrare, vt posset cum d.brachio laborare,& sua negotia peragere, quo facto refert ipsa, vt infra *all'hora mi senti vna cosa, che mi toccò il braccio, e mi pareua, che mi dicesse và via, che adoperarai il tuo braccio, e sei guarita*; Et sic rediit domum, & vsa fuit d.brachio in suis negotijs, & nihil aliud mali in eo habuit, de hoc facto deponit ipsa Flammetta 169.testis, & sunt cōtestes Iacobus Ferrus eius maritus 82.testis,& Magdalena q.Iacobi 71. testis, omnes iuxta 12. factum probatur ex præfato sufficienti numero testium, miraculum ex subitanea liberatione à morbo, cui non profuerant remedia humana; Intercessio ex eisdem testibus, & signanter admotione brachij super Altare eius Beati.

273 Postremum miraculorum legitimè probatorum locum obtinet illud, quod contigit in Catharina vxore Iulij del Garbo. Hæc per longum tempus surda, & nihil audiens permansit, cumque illi per natus significatum fuisset, quod in die Ascensionis proxima, debebat ostendi populo corpus B.Andreæ in Vigilia de sero, contulit se ad Ecclesiam Carmelitarum, & fratri qui ascendebat ad sepulchrum ad admouendas coronas cum maxima deuotione,& fiducia dedit suam coronam, & postquam frater descēdit, illam sibi restitutam deuoluta fuit, & facta ratione granum illius immisit in suas aures,& incontinenti *si senti vna cosa, che li calò abbasso*, & auditum recuperauit,& nunquam dum vixit surditatem passa fuit. De huiusmodi facto deponunt Soror Maria Hyacintha eius filia 95. testis Margarita Ioan. eius famula 98.testis, & Benedictus de Raistors 108. testis, omnes iuxta 12. qui sufficiunt quoad numerum, & concludunt miraculum, in subitanea liberatione à morbo inueterato sine remedio humano, & probatur intercessio ex ipsamet serie facti.

PARS SEXTA.

De actis causæ, & legitima illorum confectione.

275 DIximus supra in principio tertiæ partis circa probationes tria solere considerari. 1.quod sint legitimè propositæ. 2.quod sint perfectæ in genere suo. 3.quod materia sit probabilis per illud genus, seu gradum probationis. De ijs quæ pertinent ad 2.& 3.considerationem diximus in 4.& 5.parte, dum disseruimus de sanctitate,& miraculis B.Corsini, vnde restat tantum prima consideratio, sub qua cadit legitima ratio processuum in hac causa factorum.

276 Duo tantum reperiuntur fabricati processus in hac causa, primus de anno 1602.coram Ordinario Fesulano ex sua potestate, coram quo fuerunt extracta plura iura, & examinati 181.testes. Secundus fuit fabricatus per Subdelegatos ab Auditorib. Rotæ à fel.record. Clemente VIII. in hac causa deputatos, nempe à bon.mem.Penia, & Iusto, & D.Mellino nunc S.R.E. Cardinali meritissimo in quorum locum successiue sumus post ea nos tres per S. V. subdelegati.

277 Super primo processu non potuit per nos fieri fundamentum, quia fuit repertum fel.rec. Paulum PP. II. & Sixtum PP. IV. prius in hac causa apposuisse manus committendo illum tribus Cardinalibus, vt patet ex pluribus litteris, & instructionibus Reipublicæ Florentinæ per illa tempora datis, de quibus in 2.processu actorum fol. 294. vsq; ad fol.300. quæ in materia antiquissima visa fuerunt probare dictam manus appositionem ad trad.per Alex.*cons.* 90.*num.*1.*lib.*6. Aretin. *cons.*42.*num.*1.Soc.*cons.*86. *num.*2.*lib.*1. Dec.*cons.*13.*num.*8. Crauett.*de antiqu. tempor.p.*1.*vers.ampliatur nunc n.*12.*cum duobus seqq.* quæ manus appositio operatur, vt inferior ex post non possit se intromittere, vt diximus *sup.p.*3.§.1.*in* 1.*dub.* nec potest dici instantiam per lapsum 150. annorum fuisse peremptam, quia de iure Canonico per lapsum temporis minimè perimitur instantia *c.venerab.de iudic.* existimarunt tamen prædecessores nostri, per quos iste articulus fuit disputatus sub die Sabbati 21. April.1607. priuatum processum posse deseruire pro adminiculo.

278 Circa secundum processum ad fuit modica difficultas, quia concurrunt omnia per nos firmata *super p.*3.§.1.*per tot.* Etenim de iurisdictione præfatorum Rotæ Auditorum constat ex commissionibus Apostolicis, de quibus in d. proc.fol.11.& in actis Notarij causæ, & præfatas commissiones præcesserunt magnæ instantiæ apud Sedē Apostolicam, nempe Henrici IV.Francorum Regis,& Mariæ eius vxoris, necnon Ferdinandi Magni Etruriæ Ducis, totius Carmelitarum religionis, & denique nobilis Corsinorum familiæ, vbi patet ex dictis commissionibus. Ad fuit etiam in substantia dicti processus generalis informatiuus, cum pro illo deseruierit fabricatus potestate ordinario,& interuenerunt alia de quibus per scribentes *in c.*1.*de reliq.& vener.Sanct.* licet non sint omninò necessaria, & teneat processus etiamsi talis ordo non fuerit seruatus, vt per Hostien.*d.c.*1. *num.*5.& Io.Andr.*num.*3.*circa fin.* quos alij sequuti fuerunt.

279 De subdelegatione facta per dd. Auditores de Iudicibus, qui examinarunt testes, & extraxerunt iura, super quibus est fundata quarta, & quinta pars huius nostræ relationis, constat ex litteris Remissorialibus de quibus *in d. proc. fol.* 11. Aduertendum est, quod vnus ex tribus se excusauit, vt poterat iuxta formam Remissoriæ, vt in eius requisitione, de qua *in proc.fol.*8.& in litteris missiuis 16. *fol.* 36. De deputatione Notarij, qui de prædicto processu fuit rogatus, constat in eius actis. De acceptatione facta per Iudices circa examen testium reperimus fuisse per dd.Indices processum seruatis seruandis, nempè præuio iuramento, congruis modo, loco, & tempore præstito, iuxta *not.in l.Iurisiurandi cum ibi not. C.de test.* citatio verò fisci, vel alterius pro illo non fuit habita pro necessaria per ea, quæ diximus supra *in* 3.*p.*§.1. Testes fuerunt examinati, primò super interrogatorijs, & postea super articulis iuxta formā Remissoriæ,& quilibet de per se, & secretò, iuxta not.*in c.cum venerabili de test.* & fuit per nos dictum *d.p.*3.§.1.

280 Quod extractionem iurium cū in processu actorum ordinarij saluato pro adminiculo, vt diximus supra reperiuntur omnia iura ad causam facientia, Procurator Religionis cum DD.de Corsinis die 14. Apri-

Aprilis 1606. produxit d. processum coram præfatis Dominis Archiepiscopo Florentino, & Episcopo Fesulano Iudicibus Remissorialibus, ac petijt, ac ab eis obtinuit mandari coram se exhiberi originalia iurium, instrumentorum, literarum, aliarumq; scripturarum in d. processu registratarum, illaque recognosci, & cum eis exempla d. processus collationari, vt in d. processu Remissoriali, *p.3. fol.1.*

281 Et die 17. eiusdem in archiuio publico reformationum Florentin. à custodibus fuerũt præfatis DD. Iudicibus exhibiti liber prouisionum, & liber minutarum literarum Reipublicæ Florentinæ de anno 1466. & à duobus testibus medio iuramento fuerũt recogniti pro libris in dicto archiuio conseruatis pro libris Reip. & legalibus, & successiuè tenores literarum, & decretorum d. Reipublicæ in d. processu inserti fuerunt collationati cum dd. originalibus, & concordantes reperti *in d.3. p. fol.5. & seq.*

282 Postea die 19. eiusdem coram eisdem DD. Iudicibus scriba, & custos Curiæ Episcopalis Fesulan. & eius scripturarum exhibuit librum memoriale Episcopi nuncupatum, scriptum manu B. Andreæ, & alios libros dictæ Curiæ, & litteras missiuas à B. Andrea eius Vicario scriptas. Instrumentum duorum miraculorum de annis 1438. & 1440. & transumptũ literarum bonæ memoriæ Cardinalis Sirleti, quæ iura pariter à duobus saltem testibus eo modo, quo potuit, fuerunt recognita, & cum illis copię registratæ in d. processu fuerunt collationatæ, & concordatę vt *in d.3. p. fol.10. & seq.14. & 16.*

283 Deinde eadem die D. Gaudentius Canonicus Fesulanus exhibuit coram DD. Iudicibus præfatis librum Sacristę Ecclesiæ Fesulanæ, in quo relatum est officium B. Andreæ, qui à legitimo numero testiũ fuit recognitus, & copia dicti officij scripta in d. processu fuit collationata, & concordata cum d. originali, *vt in d.3. p. fol.19.* Quod autem d. Iudices habuerint facultatem non solùm examinandi testes super dictis articulis, sed etiam compellendi ad exhibenda iura, examinandi testes super illorum recognitione, eademque transumptandi patet ex literis Remissorialibus de quibus *in 1. p. proc. fol.11.*

284 Neque obstare visum fuit, quod testes in recognitione dd. scripturarum antiquarum non dicant cognouisse manum, quia fuit responsum, quod impossibilitas ob maximam antiquitatem operatur, quod sufficiat recognitio librorum Archiuij, & per comparationem literarum, de quib. agitur ad trad. per Bald. *in auth. quas actiones num.18. C. de Sacros. Eccles.* Alex. *consil.101. num.9. & 10. lib.7.* Afflict. *decis.251. num.7.* Put. *decis.151. libro 1.* Rot. *decis.54. p.1. diuers.*

285 Historias verò impressas quas allegauimus *supr. in 4. & 5. par.* non visum fuit esse opus producere, vel recognoscere, cùm sint notoriæ, ex quo omnes illas sciunt, vel de facili scire possunt iuxta not. per Bart. *in l. scriptus num.2. vers. sed dicas ff. de reliqu. & sumpt. fun. quod verum notorium.* Menoch. *de arbit. cas. 166. num.7.* Et propterea sufficit illas simpliciter allegare, non opus est probare illarum existentiam. Glos. *in Clem. appellanti verb. alias causa de appell.* Innoc. *in cap. tua nos num.2. & de cohabit. Cler.* Bald. *in l. si vero §. qui pro rei num.1. ff. qui satisd. cog. cum concord.*

286 Ex quibus conclusimus processus esse legitimè confectos, & generaliter causam esse in eo statu, vt possit S.V. quotiescunque sibi placuerit, deuenire ad solemnem huius serui Dei Canonizationem, & in Albo Sanctorum descriptionem ad laudem Dei omnipotentis, &c.

CONSVLTVM SECVNDVM.

De Sanctis Religionum non Canonizatis, nec expressè beatificatis, quoad celebrationem Officij de ipsis.

SVMMARIVM.

De consuetudine faciendi officia de Sanctis Religionum. num.1.
Cultus Sancti non tribuitur sine Papæ authoritate. num.2.
Hæc est ex causis maioribus Ecclesiæ. num.3.
Competebat olim, sed non modò Episcopis. num.4.
De Canonizatis non fit officium sine nouo decreto. n.5.
Etiamsi in Bulla Canonizationis id videatur concessum. n.6.
Quia non præscribitur ritus. num.7.
De Beatificatis qui facere possint officium. num.8.
Dubium est de alijs. num.9.
De illis, de quibus est consuetudo fieri potest. n.10.
Consuetudo æquipollet veritati. num.11.
Parem habet vim cum lege. num.12.
Potest introducere, quod Princeps. num.13.
Et quod priuilegium. num.14.
Aliæ ipsius proprietates. num.15.
Maximè respectu vtentium Breu. Rom. n.16.
Ex Gregorio XIII. num.17.
Quid de Religionibus vtentibus alio Breuiario. n.18.
Quid de Carmelitis. num.19.
Ex decreto S. Congregationis. num.20.
Maximè si inserti sint Martyrologio Romano. n.21.
Quid de non insertis. num.22.
De alijs Martyrologijs. num.23.
Obstantia ex Bulla Pij V. num.24.
Dispositio generalis restringitur ex ratione particulari. n.25.
Rescripta Summorum Pontificum, quomodo exponenda, num.26.
An hæc consuetudo sit rationabilis. num.27.
Semper cautum est in Ecclesia ne de falsis sanctis fiat officium. num.28.
Quid in præsenti. num.29.
De Sanctis Prouinciarum, Ecclesiarum, &c. num.30.
Consuetudinis legitimæ conditiones. num.31.
Vrbani VIII. decretum. num.32.
Ordinarij nomen in illo, quid importet. num.33.
Quæ festa dicantur solemniter *celebrari. num.34.*
Vbi verba non conueniunt dispositio non habet locum. n.35.
Verbum solemniter *quid importet. num.36.*
Singularem aliquem cultum. num.37.
Quæ officia facienda. num.38.
Opinio Rodriguez. num.39.
De Sanctis Carmelitarum. num.40.
Decretum Capituli Generalis. num.41.
Antiqua Ordinis consuetudo. num.42.

IESVS MARIA.

1 QVæritur an consuetudo recitandi officium, & dicendi Missam de Sanctis Religionum, qui Canonizati non sunt ab Ecclesia, aut expresse Beatificati, retineri possit.

Responsio.

2 PRæmittendum primò, cultum, aut reuerentiam Sancti non posse alicui tribui, quantumuis miracula per eum fieri dicantur, sine Papæ authoritate. Ita enim habetur expresse *cap. Audiuimus, & ea. cum ex eo de Reliquijs, & venerat. Sanct.* vbi DD. communiter. Specialiter Innocentius, Butrius, Hostiensis, & Ioannes Andreas *in d. cap. Audiuimus,* & docet S. Antoninus *in Sum. par. 3. tit. 22. c. 5. §. 5.* Tabiena, & alij Summistæ *verbo Canonizatio.* Bellarmin. *de Sanct. Beatitud. tom. 1. p. 2. lib. 1. cap.* 8. Contelorius *de Canonizatione cap. 8. num. 1. & 2. & c. 22.* afferens duo Diplomata Vrbani V. quibus præcepit acriter procedendum contra quosdam Religiosos, qui cultum Sācti tribuebant aliquibus sine consensu Papæ. Vide Directorium Inquisitor. *par. 2. comment.* 51. Et meritò, quia hæc est vna ex causis maioribus, quæ ad Se-
3 dem Apostolicam spectare debent, iuxta *cap. maiores de Baptismo,* cùm Ecclesiæ esset valdè nocens publicè colere, vt Sanctum, qui verè sanctus non est. S. Congregatio Rituum die 12. Martij, teste Sellio *in Select. Canonic. c. 1. num. 22.* Gloss. *in cap. vnic. de Reliq. & venerat. Sanctor. in 6.* Layman. *lib. 4. tract. 7. ca. 5. num. 1.* Vnde esto olim id competeret Episcopis ex tacito consensu Ecclesiæ Romanæ. Bellarminus, & Layma-
4 nus *supra.* Modò tamen hoc nequeunt facere. Iacobus Castellanus *de Canonizat. sanctor. qu. 3. art. 1.* fœlix Contelorus *in Addit. ad illum,* apud Barbosam *in collectan. DD. ad d. cap. Audiuimus num. 6.* & *in trac. de Canonizatione Sanctor. cap. 4. num. 4. & sequentib.* Nec etiam legati à latere. Iacob. Castellanus *supr. art. 2. num. 3.* Barbosa *num. 7.*

5 Præmittendum secundò, quod nec de Sanctis Canonizatis fieri potest officium, aut celebrari Missa sine nouo decreto S. Cōgregationis distincto à Bulla, seu decreto Canonizationis, prout dixi *tomo 1. Summæ c. 12. num. 37.* Ex Gauanto, & Barbosa afferentibus decretum eiusdem S. Congregationis sub die 9. Decembris 1628. circa hoc.

6 Non obstante, quod in Bullis Canonizationis cōcedi soleat generaliter facultas celebrandi officium eorum quolibet anno in die obitus ipsorum; prout in Instrumento Canonizationis S. Andreæ Corsini his verbis expressit Vrbanus VIII. anno 1629. *Ad honorem S. & indiuiduæ Trinitatis, & exaltationem fidei Catholicæ, & Christianæ Religionis augmentum, authoritate eiusdem Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & nostra, de Fratrum nostrorum consilio decernimus, & definimus bonæ memoriæ Andream Corsinum Florentinum Ordinis Carmelitarum, & Episcopum Fesulanum Sanctum esse, ac Sanctorum Cathalogo ascribendum, ipsumque Cathalogo huiusmodi ascribimus, statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia anno quolibet in die obitus dicti Andreæ festum, & officium ipsius sicut pro vno Confessore Pontifice deuotè, & solemniter celebretur.* Ratio verò huius est, quia
7 quamuis ex vi decreti, seu Bullæ Canonizationis concedatur generaliter cunctis facultas celebrandi officium, & festum Sancti Canonizati, non tamē præscribitur ritus, quo celebrari debeat, an scilicet sub duplici, semiduplici, &c. nec id exprimitur in Rubricis Breuiarij, & propterea necessarium est nouum Papæ decretum de tali ritu; quia iuxta *cap. gloriosus Deus de reliq. & vener. Sanctor.* solus Papa potest vnum Sanctum præ alijs extollere, ac proindè facere decretum de tali ritu. Contelorius *supra cap. 1. num. 22.* Gauant. *Commentar. in Rubric. Breuiar. Rom. sect. 2. ca. 2. num. 30.* referens decretum S. Congregat. Rituum de hoc ipso casu interrogatæ. Et ita praxi receptum est in tota Ecclesia, cum constet non fieri generaliter ab omnibus officia de Sanctis omnibus Canonizatis, sed solum de aliquibus.

8 Præmittendum tertio, quod de Sanctis Beatificatis nec ab alijs personis, nec alio die, aut loco quā designantur in Bulla Beatificationis fieri potest officium, aut celebrari Missa. Ratio est, quia cultus Sancti Beatificati omnibus est prohibitus, nisi ijs, quibus expresse est concessus, nam inclusio vnius est exclusio alterius *l. cum præter ff. de iu dic. & l. Maritus C. de procurat.* Torres 2. 2. *tom. 1. cap. 13. dub.* 8. Molfesius *in Summ. tom. 1. trac. 11. ca. 6. nu.* 51. Diana *par. 2. tr. 15. resol.* 55. & ego loco relato ex *tom. 1. Summæ;* sicque determinatum dicitur per Theologos Salmanticenses. Fauet Bordon. *Resol. 30. num. 26.*

9 Dubium ergo præsens solùm est de Sanctis non Canonizatis, nec speciali Bulla, aut decreto Beatificatis, de quibus tamen ex consuetudine Religionum fieri solet officium, an scilicet talis consuetudo retineri possit.

Et

10 Et respondendum affirmatiuè. Prout tenent Thomas de Iesu *in Regul. Carmelitar. par. 3. c. 7. dub. 3.* Rodrigu. *tom. 2. quæst. Regular. qu. 69. art. 5.* referentes ex Doctoribus Complutensibus Franciscum Martinez, Vasquez, Salzedum, & Felicianum. Idem sequitur alter Rodriguez *in Compend. Resolut. 65. num. 10.* & fauet Bordonus *sup. num. 36.* & Anellus *trac. de Horis Canonic. c. 6. dub. 3. num. 11.* Ac etiam Molfesius *tom. 2. in Addition. ad qq. vsual. cons. 45. num. 75. & seqq.* afferens responsiones Clementis VIII. & Pauli V. circa similes consuetudines colendi Sanctos non Canonizatos.

11 Constat id primò ex vi, & natura consuetudinis, quæ Primò æquipollet veritati *l. 1. ff. de seruit. & aqua.* Bald. *cons. 289. in princip. lib. 4.* Cardinal. Thusc. *concl. 806. num. 17.*

12 Secundò, parem vim habet cum lege *l. de quibus ff. de legibus §. ex non scripto. Instit. de iur. nat. gentium, ca. fin. de consuet. cap. consuetudo 1. dist. l. 2. C. quæ sit long. consuetudo.* Guido *singular. 83.* Belletus *disquis. Cleric. p. 1. tit. de fauore Clericor. §. 3. num. 10.*

13 Tertiò, quidquid potest Princeps concedere potest consuetudo inducere. *l. si quisquam ff. de diuersi. & tempor. præscript. & lib. 1. C. de feud. cap. super quibusdã §. præterea de verbor. significat.* Henricus Boich *in cap. quanto de iure iuran. dist. 2.* Mising. *centur. 4. sing. obseru. 24.* Moron. *in responsis responso 3. num. 8.*

14 Quartò ad idem, potest introducere quidquid potest priuilegio concedi. Oldradus *consil. 172. in princip. & cons. 146. in fin. & cons. 254. num. 8.* Ancharan. *consil. 50.* Baldus *cons. 49. lib. 1.* Ex quibus, & aliis proprietatibus consuetudinis, scilicet, quod *faciat de non licito licitum*; quòd *sit optima legis interpres*; quòd *tollat omne ius, quod non sit naturale, vel diuinum*, & si-

15 milibus, de quibus Doctores, rectè eliciunt, quod de sanctis, de quibus est consuetudo faciendi officiũ possit fieri, etiamsi Canonizati, aut beatificati non fuerint.

16 Id maximè constat respectu Religiosorum vtentium Breuiario Romano ex ipsomet Breuiario, *vbi in Rubrica 1. de officio duplici* sic dicitur: *Officium fit duplex, &c.* & post alia: *Et in festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes consueuerunt solemniter celebrari, cum officiis propriis à Sede Apostolica approbatis, aut ex eiusdem Sedis authoritate receptis, vel recipiendis (seruata tamen forma huius Breuiarii) alioquin de cõmuni, etsi prædicta festa in hoc Kalendario non sint descripta.* En iam quomodo ipsummet Breuiarium approbat consuetudinem faciendi Officiũ (etiam sub ritu duplici) de Sanctis, qui *apud Religiones consueuerunt solemniter celebrari*, quales

17 sunt Sancti earum Religionum. Thomas de Iesu, & Rodriguez cum aliis *supra*. Idem quoque supponitur in Bulla Gregorii XII. quæ præmittitur Martyrologio Romano, & de qua infra.

18 Respectu autem Religiosorũ vtentium aliis Breuiariis distinctis à Breuiario Romano, procedunt ea quæ diximus de consuetudine. Hæc enim etiam extenditur ad diuinorum officiorum celebrationem, & ritum (accidentalem) Sacramentorum. Abbas *in cap. pastoralis num. 9. de offic. iudic. ordinar.* Moronus *in Responsis Responso 47. num. 10.* iuxta *ca. Trina. de con-*

19 *secrat. dist. 4.* Et respectu nostrorum Carmelitarum vtentium Breuiario particulari iuxta vsum antiquũ Ecclesiæ Hierosolymitanæ specialiter ex rubrica 2. gener. eiusdem Breuiarii, vbi dicitur: *Item fit officiũ duplex minus de Sanctis tam contentis in Kalendario, quã non contentis, quorum corpora, aut notabilis reliquia est in Ecclesiis nostris: vel quibus intitulatæ fuerint Capellæ; seu quorum festa in nostris celebrãtur solemniter Ecclesiis.* Per quæ posteriora verba denotari videntur Festa Sanctorum Religionum, cum illa sint, quæ principaliter celebrantur solemniter in Ecclesiis Regulariũ.

20 Generaliter etiam ex decreto S. Congregationis Rituum, quod referunt Sellius *in select. Canonic. c. 33. num. 18.* & Barbosa *in Collectan. Bullar. verbo officium diuinum 1. & in Apostolic. dec. collectan. collectan. 532. num. 11.* vbi in vna Visensi 21. Iunii 1605. sic dixit eadem S. Congregatio. *Officium pro sanctis etiam non Canonizatis potest recitari de communi, vbi viget consuetudo immemorialis recitandi.* Vidi etiam eiusdem Sac. Congregationis decretum pro fratribus tertii Ordinis S. Francisci, in quo idem, quod in Rubrica Breuiarii Romani conceditur ipsis indulgetur. Fauet etiam Decretum Vrbani VIII. in generalis, & vniuersalis Inquisitionis Cõgregatione de anno 1625. quod retuli *tom. 1. Summæ cap. 12. num. 39.* & cuius verba referam infra.

21 Quod maximè procedit si tales sancti inserti sint in Martyrologio Romano; eo enim ipso censeri debent approbati, vt de illis fiat officium respectiuè in Ecclesiis, Religionibus, &c. Vnde Gregorius XIII. in Bulla *emendato iam* præmissa eidem Martyrologio præcipit omnibus. *Vt in peragendo diuino in choro officio* eo tantùm vtantur. Quod etiam, vt inquit idem Pontifex, cupit vt fiat ab iis, qui horas Ecclesiasti-

22 cas priuatim dicunt. Ne autem è contra existimaretur, quòd non possit fieri officium de sanctis, qui non sunt in Martyrologio adiungit Pontifex: *Si quos alios habuerint sanctos in suis Ecclesiis aut locis celebrari solitos eos in hunc librum ne inferant, sed separatim descriptos habeant.* Quo etiam approbat id quod diximus, scilicet celebrari posse in Ecclesiis, aut locis Sanctos *celebrari solitos*.

23 Idem quod diximus de Martyrologio Romano dici etiam potest non solùm de Martyrologiis antiquis Bedæ, Flori, Vsuardi, Adonis, &c. sed etiam respectiuè de modernis Ioannis Molani, & Philippi Ferrarii Alexandrini; quia, & à viris doctis conscripta, & conformiter ad Ecclesiarum, & Religionum laudabilem consuetudinem. Licet enim in ordine ad Canonizationem vel beatificationem seruorũ Dei, qui in ipsis referuntur, parum efficax argumentum desumi testetur Fortunatus Scacchus *in lib. de cult. & venerat. seruor. Dei sect. 11. c. 4.* nihilominus quoad recitationem officii Sanctorum, si adsit talis consuetudo, procedit eadem ratio.

24 Nec obstat contra dicta, quod Pius V. in Bulla *Quod à nobis* anno 1568. edita decreuerit, quod recitantes officium conformari deberent Breuiario Romano, non obstantibus quibuscunque consuetudinibus in contrarium. Nam primò, solùm loquitur cum eis, qui receperunt illud Breuiarium, non cum aliis, quos in eadem Bulla excipit. Secundò, idem Pontifex in eodem Breuiario apponit Rubricam, de qua supra, & in qua conceditur celebratio Sanctorum, qui ex consuetudine celebrantur: Ne ergo dicamus Pontificem sibi ipsi esse cõtrarium in eadem

dispositione, dicendum non excludere consuetudines illas positas in ea Rubrica. Quia dispositio ge-
25 neralis restringitur ex ratione particulari. *l.cum prætor §.dulcissimis ff.de legat.2.l.si de certa re, C. de transac.*Gironda *de priuileg. seu exempt.significat.num.* 277.Surdus *cons.*389.*num.*9.*& seq.* Et non comprehendit casum specialiter definitum *l. cum in test.mento §.final. ff.de hered.instit.l.seruo manumisso ff. de pecul. leg.*Barbosa *in Axiomat.iur.Axiom.*73. *n.*9. Tertiò,
27 quia rescripta Summorum Pontificum exponi debent, iuxta iuris communis regulas, *cap.cum causam de rescript. cap.licet de præbend.* Rubricæ autem Breuiarij sunt veluti iuris communis totius Ecclesiæ regulæ.Thomas de Iesu *sup.§.Secundò.quia rescripta.*

27 Nec etiam obstat si secundò dicatur huiusmodi consuetudines Religionum faciendi officium de Sanctis non Canonizatis, aut Beatificatis ab Ecclesia, expositas esse magno periculo falsitatis, & cultus falsi exhibiti ijs,qui verè sancti non sunt,nec in cœlo, Prout sæpè contigit in Ecclesia, specialiter in casu *cap.Audiuimus de reliquijs, & vener. Sanctor.*relato,qui fuit de quibusdam, qui hominem quendam in potatione,& ebrietate occisum quasi sanctum venerabantur:& in alio, quem refert Seuerus Sulpitius *in vita S.Martini Turonensis* de alijs, qui colebant, vt Martyrem quendam latronem; ad quod accedit illud S.Augustini: *Multorum corpora honorantur in terris,quorum animæ torquentur in gehenna.* Vnde propte-
28 rea semper in Ecclesia magna diligentia cautum est,vt falsis sanctis veneratio aliqua non exhibeatur; vt patet ex Concil.Carthag.*1.c.2.* Laodiceno *ca.9. & 34.*Grangrensi *c.20.*Carthag.*5.c.14.* Bracarensi *c.5.alias 6.*Mogunt.*c.51.*Lateranensi sub Innoc. III. & maximè Tridentino *sess.25.in tit.de Inuocat.Venerat.& reliq.Sanctorum,*quæ refert Carena *de off.S.Inquisit.p.2.tit.17.§.12.num.41.* Hoc inquam non ob-
29 stat,non solum,quia casus relati, & alij similes fuerunt particulari Dei prouidētia manifestati, & verba illa S.Augustini vel in ipso non reperiuntur,& casu quo reperiantur,intelligi debent de peccatoribus qui sumptuosissimis sepulchris honorantur in terris, cum eorum animæ ardeant in infernis; vel de Donatistis hæreticis,qui suos colebant vt Martyres, vt habet Bellarminus *tom.2.lib.1. de Beatitudine Sanctorum cap.9.* sed etiam,quia si argumentum propositū efficax esset,probaret etiam solùm canonizatos,aut beatificatos ab Ecclesia Romana, & eius capite Summo Pontifice haberi debere,vt sanctos, cum infallibilitas proponendi ea,quæ pertinent ad cultum vniuersalem Sāctorum solum ad Romanam Ecclesiam, & Summum Pontificem spectet;constat autem innumeros coli, vt sanctos in particularibus Ecclesijs, Prouincijs,Regnis,&c.sine canonizatione, aut beatificatione Ecclesiæ Romanæ,imo sine expresso consensu eiusdem Ecclesiæ,aut Pontificis, sed solùm tacito,& implicito,qui in etiam dici potest adesse cum adest consuetudo legitima, prout in præsenti loquimur.Nam,iuxta dicta *num.4. verbo leges Regularium num.55.* ad consuetudinem legitimam introducen-
31 dam requiritur non solum, quod sit rationabilis, vniuersalis, voluntaria, longæua, & inducta ab ijs, qui legem seruare tenentur, sed etiam, quod adsit consensus,saltem tacitus Principis. Et sane,cum illa consuetudo in Religionibus non sit introducta nisi per totam Religionem, ac per consequens sit vniuersalis, & consuetudines vniuersales non censeantur ignoratæ à Principe *cap.1.de constitut.in 6.* fundari debent in scientia,& tacito consensu Papæ;ac per consequens habent eam moralem certitudinem,quę
32 in hac re esse potest. Vnde Vrbanus VIII.in Congregatione S.& vniuersalis Inquisitionis ann. 1625. habita,quam retuli supra,prohibens venerationem, & cultum hominibus cum sanctitatis, vel martyrij fama defunctis,expresse declarauit: *Quod per suprascripta præiudicari in aliquo non vult, neque intendit ijs, qui aut per communem Ecclesiæ consensum,vel immemorabilem temporis cursum,aut per patrum, virorumque Sanctorum scripta,vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ,vel Ordinarij coluntur.* Ecce
33 iam quomodo absque expressa Canonizatione, aut beatificatione alicuius Sancti permittitur ipsi cultus,& veneratio, propter longissimi temporis scientiam,ac tolerantiam Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij. Cuius,scilicet, Ordinarij nomine venire possunt Prælati supremi Religionis scilicet Generalis, ac maximè Capitula Generalia propter dicta tum ex iure communi, tum ex aliquibus priuilegijs Religionum *tom.5.meæ Summæ in Marimagno Carmel. numero 399.& 479.*

34 Quia tamen tam in Rubricis Breuiarij Romani, quàm Carmelitani dum conceditur facultas celebrandi festa Sanctorum, quæ consueuerunt celebrari etiam si in Kalendarijs contenta non sint, est sermo de festis, quæ *solemniter* celebrantur, ideò hæc concessio suffragari non poterit Religionibus, nisi talia festa *solemniter* celebrare consueuerint. Sine enim dicamus hoc esse ius commune, siue priuilegium,commune est omni dispositioni, quod vbi ver-
35 ba non conueniunt dispositio non habet locum,*l.4. §.toties,ff.de damno infecti,l.quod constitutum, ff.de milit.testam.*Bartol.*in d.l.4.§.Prætor ait,*Gemin.*cons.*65. *in princ.num.2.*latè Tiraqu.*in l.si vnquam verb. libertis,num.2.C.de reuocand.donat.*vbi *numer.5. cum seqq.* intelligit in legibus, statutis, & omni alia dispositione,Cardin.Tusch.*tom.8.litt.V.concl.89. à princ.* Mari.Anton.*var.resol.lib.3.resol.9.num.4.* Quid autem importet verbum *solemniter.*Gauant.*supr.numer.29.*
36 inquit,quod respectu Cleri secularis significat festiuitatem,aut populi, aut Cleri cum pompa exteriori;puta processione,apparatu,concursu,& huiusmodi. & ita declarauit Sacra Rituum Congregatio die 28. Augusti 1628. Respectu verò Regularium, & Congregationum significat singularem quendam
37 cultum communem alijs Festis de Calendario. Cæterum credo dicendum significare singularem aliquem cultum vltra communem alijs Sanctis,alias esset superfluum tale verbum: cum tamen verba debeant aliquid operari, & non esse superflua in omni dispositione *l.3. in princ.ff. de iure iur.l.si quando 109. de legat.1.l.fin.ff.ne quid in loco publico, cap.si Papa in fin.de priuil.lib.6.cap.si à Iudice,de appell.eod.lib.*Felin. *in cap.qualiter,& quando,num.25. de accus.* Alex.*cons.* 214. *Ponderatis,num.10.& seq.lib.6.*

38 Quia etiam in dicta Rubrica Breuiarij Romani dicitur:*Cum officijs proprijs à Sede Apostolica approbatis,aut ex eiusdem Sedis authoritate receptis,vel recipiendis, alioquin de communi*, ideò officia dictorum Sanctorum, qui apud Religiones *consueuerunt celebrari*, acci-

accipienda sunt de communi,nisi adsint officia propria à Sede Apostolica approbata. Quod enim inquit Rodriguez non solùm *tom.2. qu.regular. qu. 69. art.5.* relato,sed etiam *tom.1.quæst.42.art.21.* scilicet
39 *posse in Religionibus recitari officia propria de his Sanctis, etiam si hæc officia à Sede Apostolica non sint approbata,dummodò digna sint,vt approbentur, vel Religio eis vtatur animo ea à Sede Apostolica confirmandi:* probans id ex prædictis verbis Rubricæ,in qua dicitur, *ex eiusdem Sedis auctoritate receptis, vel recipiendis.* Defendi non potest;nam illa verba prædictæ Rubricæ *recipiendis* non intelligantur, antequam recipiātur, sed pro tunc quando officia fuerint recepta, & non ante. Ita docet Layman *tom.2.lib.4.trac.1.cap.5. num.6.dicto 2.* quem sequitur Bonacina *tom.1. tract. de Hor.Can.disp.1.qu.3.punc.1. num.22.* in impressione Lugdunensi,& Annellus *supra num.13.*

40 Ex quibus omnibus obiter colligitur quo iure Carmelitæ officium faciant de Sanctis Elia, Eliseo, Dionisio Papa,Gerardo Episcopo,& Martyre, Petro Thoma Episcopo etiam, & Martyre, Angelo Martyre:Anastasio Martyre,Cyrillo Alexandrino, Andrea Corsino, Serapione, Spiridione, & Alberto Episcopis; Alberto quoque alio,Cyrillo Doctore, Bertholdo, Brocardo, Simone, Auertano Confessoribus;Euphrasia,Euphrosina, Theresia,& Magdalena de Pazzi Virginibus. Vt enim prætermittamus Theresiam,& Magdalenam posteriores, (ex quibus Theresia non solùm ratione Canonizationis, sed, & specialis concessionis Sedis Apostolicæ; Magdalena verò ratione specialis beatificationis à nostris celebrantur)pro aliorum Sanctorum celebrando officio in Capitulo Generali Ordinis Romæ celebrato an-
41 no 1564. in Conuentu S. Martini in Montibus factum fuit decretum huiusmodi: *Sancti Ordinis nostri redigantur in Catalogum seu Calendarium Sanctorum, & de illis fiat officium duplex.* Ex vi cuius decreti eodem anno Romæ apud Antonium Bladum Impressorem Cameralem typis mandatum est Calendarium officiorum recitandorum in Ordine, in quo prædicta
42 Festa Sanctorum continentur. Ex eo autem, quod prædicta Sanctorum Festa in Catalogum redacta sint Romæ apud Impressorem Cameralem, venia à superioribus concessa, vt dicitur in fine illius libelli, infertur antiquam fuisse Ordinis consuetudinem ex antiquioribus Capitulis, vsuque Religiosorum receptam,prędicta officia recitare;neque enim alio modo Capitulum Generale id præciperet, aut Romani Reuisores illud Calendarium imprimi permitterent, maximè sub S. Cardinali Borromeo Ordinis tunc Protectore,& Romæ existente, sine cuius assensu, & consilio nihil à Capitulo actum (maximè in rebus tanti momenti)credi debeat.

43 Deinde ex Pio V. in Bulla *Quod à nobis* anno 1568. edita(tribus scilicet annis post prædictum decretū, & Calendarium, in quo prædicta festa Sanctorum erant,typis mandatum.) In qua cum Breuiarium Romanum reformasset Papa, & alia Breuiaria non approbata reprobasset,ea tamen permisit, quæ erāt in vsu in Religionibus, seù Monasterijs, *quæ ab ipsa prima institutione à Sede Apostolica approbata, vel consuetudine, quæ, vel ipsa institutio ducentos annos antecedat, alijs certis Breuiarijs vsa fuisse constiterit.* Cum ergo
44 institutio nostræ Religionis supra ducentos,& multò plures annos ante Pium quintum fuerit; Breuiarium nostrum, in quo prædicta festa Sanctorum ex decreto relati Capituli Generalis inserta, vel inserenda erant, & ipsa festa Sanctorum, ab ipso Pio V. approbata virtualiter dici debent. Vnde Didacus de Curia nostri Ordinis eo tempore Scriptor *lib.12. cap.10.* affirmat Pium V.approbasse, & confirmasse
45 prædicta festa Sanctorum Ordinis nostri illi à Generali Baptista Rubeo præsentata; & in Bulla pro Breuiario Romano recipiendo,& alijs reprobandis, nostrum Breuiarium excepisse, & approbasse, absdubiè propter dicta.

46 Accedit, quod prædicti sancti, vel continentur in Martyrologio Romano, prout sunt Elias, Eliseus, Angelus,Cyrillus Alexandrinus, Albertus, Anastasius,Dionisius Papa,Gerardus,Serapion, Spiridion, Euphrasia,& Euphrosina; vel in Martyrologio Ioannis Molani Antuerpiæ apud Philippum Nutium anno 1583.vt sunt Albertus Episcopus,Petrus Thomas Martyr, Cyrillus, Bertholdus, Brochardus, & Simon Confessores. Auertanus autem in Catalogo Sanctorum Philippi Ferrarij Alexandrini doctissimi Authoris, qui dicit ex Molano *in addit.* illum sumpsisse. Iure ergo de prædictis Sanctis officium celebrari potest, siquidem eo ipso, quod in Martyrologijs recensentur digni videntur isto cultu.

47 Præsertim tertiò, quia quamuis in correctione Breuiarij Carmelitani, & illius restitutione, & accommodatione ad Breuiarium Romanum facta sub Gregorio XIII. anno 1585. plures ex prædictis Sanctis sint prætermissi, nec positi in dicto Breuiario,vt infrà dicetur, propter rationes ibi assignandas nihilominus sub Paulo V.anno 1610.illos resūpsit Religio authoritate Apostolica, prout constat ex breui Cathalogo, seu Kalendario Romæ impresso eo anno apud Iacobum Mascardum superiorū per-
48 missu, cuius titulus est: *Officium Sanctorum Ordinis gloriosissimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo, quod olim in dicto Ordine recitabatur, nunc denuò authoritate Apostolica,reassumptum.* Quod obtinuisse Henricum Siluium eo tempore Ordinis Generalem supponunt Franciscus Cherascus in vita ipsius, & Augustinus Biscaretus in M.S. cui titulus est *Palmites Vineæ Carmeli* dum agit de Henrico Silujo.

49 Nec obstat si dicatur,quòd cum in Breuiario Carmelitano,de quo dictum est correctum, & restitutū fuisse ad normam Breuiarij Romani, & quod authoritate Gregorij XIII. approbatum fuit per Bullam *Vt Breuiarij* anno 1584.prædicto Breuiario præmissam,non contineantur multi ex prædictis Sanctis aut festiuitates ipsorum, imò in dicta Bulla præcipiatur Carmelitis,vt illo solo Breuiario vtantur,nec illi aliquid addere præsumant, nullatenus fuit postea in potestate Religionis reassumere Sanctos illos Apostolica authoritate illis sublatos,aut eos Breuiario inserere. Nam hæc ablatio Sanctorum ex dicto Breuiario non fuit facta ab ipso Gregorio, quasi ipse Pontifex ex se ipso voluerit de prædictis Sanctis celebrari non posse à Carmelitis.Constat enim euidenter contrarium ex ipsa Bulla; in qua habetur,ex decreto Capituli Generalis tunc proximè Romę celebrati statutum fuisse,quod Ioannes Caffardus tūc
50 temporis Prior Generalis Ordinis curam susciperet Breuiarij corrigendi, idq; egisse,adhibitis alijs pijs, & do-

& doctis eiusdem Ordinis Professoribus, illud restituendo ad normam Breuiarij Romani, quãtum fieri potuit, cum antea prædictũ Breuiarium iuxta Hierosolymitanæ Ecclesiæ consuetudinem confectum fuerit, Pontificemque Gregorium prædictam restitutionem, correctionem, & emendationem approbasse, Breuiarioque sic restituto, & emendato solùm in posterum illis vti præcepisse. Hæc enim sunt verba
51 Bullæ: *In Generali Capitulo postremò Romæ celebrato statutum fuit, vt dilectus filius Ioannes Baptista Caffardus Prior Generalis dicti Ordinis tunc electus Breuiarij ipsius corrigendi curam susciperet. Quod cum ipse (sicut nobis relatum est) adhibitis alijs pijs, & doctis eiusdem Ordinis Professoribus diligenter sit exequutus, &c.* Et infra: *Nos restitutionem prædictam*, &c. Ex quibus manifestè eli-
52 citur correctionem prædicti Breuiarij, restitutionẽ ipsius ad normam Romani, & omissionem festiuitatum prædictorum Sanctorum, de quibus in præsenti, non fuisse facta præcipiente, mouente, aut cogente Summo Pontifice, sed spontanea, libera, & vltronea voluntate Religionis volentis complacere Summo Pontifici, qui Breuiarium Romanum à cunctis Ecclesijs recipi cupiebat. Ac per consequens, re posteà meliùs perspecta, potuisse dictas festiuitates reassumere non solùm accedente authoritate Apostolica, qua ea reassumptio dicitur facta in relato Kalendario, sed etiam authoritate propria, vt inferiùs dicetur. Prædictas autem festiuitates Sanctorum non ideò omissas, aut pretermissas esse à Religione Carmelitarum eo quod dubitaret de ipsorum Sanctorum sanctitate constat.

53 Primò, ex eo quòd inter illos multi sunt indubitatæ sanctitatis, vt sunt Dionisius, Serapion, Spiridion, Euphrasia, Euphrosina, & Gerardus, qui propterea in Martyrologio Romano collocantur; aliorum autem sanctitas, etsi non tam manifesta sit, verumtamen tam ex historijs, quàm ex miraculis ab ipsis respectiuè factis, vsuque antiquo illos colendi, tacito, vel expresso Ecclesiæ accedente consensu, sufficienter constat etiam.

54 Secundò, ex eo, quòd etiam omiserunt, seù prætermiserunt in prædicta correctione Breuiarij quãplures alios Sanctos indubitatæ Sanctitatis, qui in antiquo Calendario Carmelitanorum decreto prædicti Capituli generalis anno 1564. edito continebantur, vt sunt Telesphorus Papa, & Martyr; Paulus primus Eremita; Barbasianus Episcopus, & martyr; Leander Episcopus; Herculanus Episcopus, & martyr; Victor Papa, & martyr; Anastasius Papa, & martyr; Ioannes Papa, & martyr; Honuphrius Heremita; Melchiades Papa, & Martyr; Lazarus Episcopus, & martyr; & alij plures quos etiam omiserunt.

55 Ratio ergo talis omissionis Sanctorum ea fuit, quàm diximus, scilicet, vt conformarentur Breuiario Romano, quòd Ecclesia Romana, quæ est mater aliarum Ecclesiarum suscipit, & vt complacerent Summo Pontifici Gregorio, qui prędictam reductionem desiderabat; insuper vt iuxta intentionem Ecclesiæ officia feriarum celebrare possent. Nisi etiam
56 dicatur ideò Sanctos illos tam sui Ordinis, quàm alios omisisse, quia Carmelitas, vt veros filios Virginis Mariæ adstringere volebant ad recitandum officium paruum ipsius Virginis, quod aliàs non recitarent, saltem ex obligatione, & præcepto, si de illa multitudine Sanctorum, quàm omiserunt, officia facerent.

57 Nec obstat si dicatur Religionem renunciasse iuri suo in omissione talium Sanctorum, quando suum Breuiarium corrigens non posuit in eo ipsorum officia; ac proindè posteà nequiuisse iterum reassume-
58 re eorum festiuitates. Primò enim responderi potest, quod cum recitatio prædictorum Sanctorum fuerit ex vi decreti Capituli generalis, consuetudinis Religionis, & Bullæ Pij V. (prout dictum est) talis omissio non fuit renunciatio priuilegij, atque ita nõ procedere in præsenti communem regulam, scilicèt, *quod priuilegia amittantur per ipsorum renunciationem*.
59 Secundò dicendum, esto quod Religio derogauerit sibi prædicta omissione quantum ad hoc, quod est dictos Sanctos in corpore Breuiarij collocari, non tamen quoad hoc, quod est de illis posse facere of-
60 ficium. Renunciatio enim strictè est interpretanda, vt minus lædat renuntiantem, quàm fieri possit. *l. si domus, ff. de seru. vrb. præd.* Becc. *cons.* 111. *sub num.* 31. Surd. *cons.* 446. *num.* 22. Rot. in vna Alexandrina *Archipresbyteratus* coram Merlino anno 1627. Quę etiã addit sequentia, quæ ad intentum nostrum deser-
61 uiunt. *Liberè cedens, & renuntians licet dicatur perdere dominium, & possessionem saltem de iure: attamen si posteà incumbat de facto, & realiter inhæreat possessioni, adhuc ad statum est manutenendus, imò, & reintegrandus, si spolietur*, Innoc. *in c. super hoc de renuntiat.* Calderin. *cons.* 4. *eod. tit.* & sequitur Rota *decis.* 1. *num.* 2. *in nouis.* Cassad. *decis.* 4. *de restit. spoliat. num.* 2. & 4. *vers. credit tamen*.

62 Accedit ad hæc, saltem à simili, quod cùm Patres nostri Discalceati ex vi Quinterni Sanctorum Religionis illis sub Sixto V. concessi non possent facere officium de omnibus illis Sanctis Ordinis, de quibus modo est sermo, sed solùm de aliquibus, illis scilicet, qui in dicto Breuiario Carmelitano sub Gregorio XIII. ad normam Breuiarij Romani restitutum erat continebantur: nihilominus posteà innitentes tum ipsorum sanctitati, vsui, seu consuetudini faciendi festa ipsorum, & auctoritati Capitulorum generalium, eosdem vt beatos approbantium, ac præcipuè
63 voto Illustrissimorum Dominorum Auditorum Rotæ Francisci Peñæ, Horatij Lancellotti, & Dionisij Simonis de Marquemont (quod apud me habeo authenticum) officia etiam aliorum Sanctorum, qui in dicto Quinterno non continebantur, celebrare cæperunt. Potuit ergo etiam totum corpus Religionis id efficere propter similes rationes.

64 Denique ijs omnibus prætermissis, præfata officia à nostris Carmelitis celebrari posse, & debere constat clarè ex concessione, & approbatione S. Congregationis Rituum sub Vrbano VIII. die XII. Iunij anni 1628. in qua cum Quinternum Sanctorum Religionis, inter quos hi, de quibus est controuersia, erant, eidem Sacrę Congregationi proponeretur, edidit hoc decretum in fine dicti Quinterni impressum. *Officia supra scripta Sanctorum Ordinis Carmelitarum ad instantiam Generalis eiusdem Ordinis, & fratrum Reformatorum, quos Discalceatos vocant, qui Breuiarium*
65 *Romanum acceptarunt, ad vsum dicti Breuiarij Romani reformata, ab Illustrissimo, & Reuerendiss. Cardinali de Torres recognita, & subscripta, & quorum aliqua aliàs sub die 20. Iunij 1609. ab Illustriss. ac Reuerendiss. Cardinali*

nali Bellarmino de mandato Sac. Rituum Congregationis reuisa,& approbata fuerunt,eadem S.Congregatio, vt ab vniuerso Carmelitarum ordine liberè,& licitè recitari,ac etiam pro maiori commoditate imprimi possint, licentiã, & facultatem dedit,& concessit. Die 12. *Iun.*1628.*Cos. Cardinalis de Torres.F.Fuluius Benign.Secret.locus* † *sigilli*. Ex cuius decreti vi non solum ea recitat tota
66 Religio, sed &, iuxta concessionem in ipso factam, inserta sunt in Breuiarijs Carmelitanis posteà impressis.

67 Quia autem sæpius de istorum Dei seruorum non Canonizatorum, nec beatificatorum ab Ecclesia sanctitate inquiritur,& dubitatur an de ipsis officiũ fieri possit, præter dicta Consulto primo, quæ ad hoc intentum deseruiunt;monendi Religiosi, quod, etsi sanctitas secundum D.Dionisium *c.* 12. *de diuin. nominib.* sit omninò immaculata munditia ab omni immunditia libera;seu, secundum S.Tho.2.2.*qu.*81. *art.*8.*ad* 1.sit generalis virtus complectens omnium virtutum actus,in Deum relatos.Troilus Maluetius *de Canonizat.Sanctor.dub.*1.*num.*5.Felix Contelorius *de Canonizat.Sanctor.cap.*14. *num.* 3. Nihilominus signa sanctitatis non solum sunt miracula, & Marty-
68 rium,vt alibi diximus;sed etiam primò,odor suauis è corpore defuncti manans. Rota *in relatione B.Paschalis Bailon,& in relatione S.Isidori Matritensis*, *& in relatione S.Theresiæ*.Graffius *lib.*5.*consil. de sent.excommunicat.conf.*17.Contel.*supr.num.*19.Secundò,liquor odoriferus manans è corpore serui Dei. Rota *in relatione B.Paschalis,& in relatione S.Andreæ Corsini*, & constat in eo liquore manante è corpore S. Nicolai Barensis.Contelorius *supr.n.*20.Tertiò, conuersatio in vita cum Angelis. Rota *in relatione S.Raimundi,& in relatione S.Franciscæ,& in relatione S.Isidori*. Contelorius *supr.num.*21. Quartò,splendor,seu fulgor in facie relucens dum viueret. Rota *in relatione S.Ignatij,& in relatione B.Bertrandi*. Contelorius *supr.nu.*22. Quintò,& multò magis, si id contingat post mortẽ. Rota *in relatione B.Bertrandi*.Graffius,& Contelorius *supr*.Sextò,Harmonia cælestis audita in loco vbi defuncti corpus post mortem adseruatur.Rota *in d.relatione B.Bertrandi*.Contelorius *n.*25. Septimò,ecstasis,raptus,seu eleuatio à terra.S.Thomas 2.2.*q.*175. *ar.*1.*&* 5.Rota *in relatione S.Xauerij*, Contelor.*n.*27. Octauò,Prophetia.S.Thom.2.2.*qu.*172.*ar.*4.Augustinus Triumphus *de potest. Eccles.qu.*15.*art.*5.Rota *in relatione B.Paschalis*. Nonò, habere reuelationes diuinas.S.Thom.2.2.*qu.*172.*art.*6.Tostatus *in Math. c.*23.*q.*244.Antiochus Brondus *in Apocalyps.disp.*2. *q.*1.Decimò, quod irrationalia obediant seruis Dei contra naturalem inclinationem, vt si aues, pisces, arbores,flumina, vel alia huiusmodi aliquid agant, vel patiantur supra ipsorum naturas. Rota *in relatione S.Raimundi*. Panuinus in relatione S. Bonauenturæ.Vndecimò,ebullitio sanguinis, vel fluxus illius longo tempore post mortem,vel quod corpus sit ita flexibile, vt possit in quamcunque partem verti. Vnguium, vel capillorum continua augmentatio. Rota *in relatione S.Xauerij*, Contelor.*sup.n.*35.36.& 37.Et illi qui loquuntur de S.Ianuario, cuius san-
69 guis ebullit sæpius Neapoli.Hæc porrò omnia,& similia sunt signa sanctitatis, eo quod cum sint supra naturam debent ascribi miraculo, iuxta Rotam *in relationibus S.Franciscæ,S.Caroli, S.Andreæ Corsini, & S.Hiacinthi* ex doctrina S.Thomæ, & aliorum Theologorum, ac Glossæ *in cap.*1. *verb.Sedis Apostolicæ de reliq.& venerat. Sanctor.in* 6. & Panuini *in relatione S. Bonauenturæ*.

70 Hæc porrò signa non esse semper infallibilia, nisi quando sunt adminiculata, & ex circumstantijs manifestatiua sanctitatis, eo quod ferè similia contingere possint per illusionem, aut ante dœmonis, seu magorum, rectè ostendit Fortunatus Scacchus *in libro relato de notis,& signis sanctitatis*, Vnde non propter aliquod, vel aliqua ipsorum moueri possunt Religiosi ad faciẽdum officium pro aliquo putato Dei seruo, nisi seruatis aliàs seruandis, præsertim Sedis Apostolicæ consensu. Pro qua materia legendus est Andreas Molfesiius *in Addit.ad quæstiones vsuales cõsil.*45. Vbi multa eruditè, etsi cautè legenda, quia author non vidit decreti nouissima S. Congregationis sub Vrbano VIII.

71 Votum porrò Illustrissimorum DD.S. Rotæ Romanæ Auditorum per Auditorem Cameræ authenticatum, de quo *supr.n.*63.mentionem fecimus, hic placuit adiungere, quia ex ipso nonnulla ad intentum nostrum depromere poterit studiosus lector.

VOTVM DD. AVDITORVM S. Rotæ Romanæ.

IN nomine Sanctissimæ, & Indiuiduæ Trinitatis Patris,& Filij,& Spiritus Sancti. Amen. Nouerint Vniuersi,& singuli hoc præsens publicum transumpti Instrumentum visuri,lecturi, pariterque audituri. Quod Nos Petrus Paulus Crescentius Prothonotarius Apostolicus, vtriusque signaturæ Sanctissimi Domini Nostri Papæ Referendarius, necnõ Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor,Romanæque Curiæ Iudex ordinarius, sententiarumque, & causarum tam in eadem Romana Curia,quàm extra eam latarum ac litterarum Apostolicarum quarumcumq; vniuersalis, & merus Executor ab eodem Sanctissimo Domino Nostro Papa specialiter deputatus ex parte, & ad Instantiam R.Patris Ferdinandi à Sancta Maria Vicarij Generalis ordinis Discalceatorum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo per publicum edictum,vt moris est citari mandauimus,& fecimus omnes, & quoscumque sua Communiter, vel diuisim interesse putantes ad dicendum contra infra dicenda Iura in actis exhibita,& excipiendus quicquid volunt, & possunt,illaque adiecti videndus, ac per Infrascriptum Curiæ Nostrę Notarium transumi,& exemplari, & in publicam transumpti formam redigi mandari, qua quidem citatione coram Nobis reproducta, & in ter.illius comparuit.Idem R.Pater Ferdinandus Vicarius Generalis, & repetijt. Dubium propositum cum resolutionibus factis à Reuerendissimo Domino Francisco Penia vtriusque Signaturę Sanctissimi Domini Nostri Papę Referendario,& Sacrę Rotę Auditore, & Decano,& Reuerendissimis DD.Horatio Lancellotto,& Dionisio Simone de Marquemont. Pariter vtriusque Signaturę Sanctissimi D.N.Papę Referendarijs, ac Sacrę Rotæ Auditoribus in calce dicti dubij annotatis sub infrascripto tenore V.S. In Religione

gione Carmelitana fuit plures Sancti diuturna tẽporum serie existimati, & ita in Cronicis eiusdem antiquis in Martyrologio Vsuardi, & alijs auctoribus vocati nondum tamen Canonizati, de quibus in Breuiarijs eiusdem ordinis à quadraginta circiter annis ex auctoritate expressa, vel Capitulorum generalium, vel ipsorum generalium fuerunt recitata Diuina officia, & an auctoritate Apostolica, non constat quę consuetudo celebrandi eorum festa perseuerauit vsque ad annum 1584. quo dum Breuiarium Carmelitanum ad normam Romani emendaretur nullo monente, vel cogente omissi fuit ab ipsis Religiosis Correctoribus plures ex eisdem sanctis, & auctoritate fel. rec. Gregorij Papæ Decimi tertij fuit dicta Correctio ita confirmata, vt nihil addi, detrahi, vel immutari liceret; Regulares verò eiusdem ordinis Discalceati accepto Breuiario Romano, & auctoritate Apostolica retentis ijsdem Sanctis in dicta Breuiarij Carmelitani correctione positis vi Rubricæ primæ eiusdem Breuiarij Romani, quod eo vtentes Regulares possint etiam ritu duplicis officij celebrare festa Sanctorum, qui apud ipsorum Religiones consueuerunt solemniter celebrari, licet prędicta festa in Calendario Romano non sint descripta reassumpserũt dictorum Sanctorum emissorum festa, & in eorum postremò Capitulo generale statuerunt de illis tantùm celebranda festa, quorum certa haberetur fides fuisse Carmelitanę Religionis professores, posteà anno 1602. Clem. Papa octauus facultatem faciens generali dicti Ordinis Calceatorum Breuiarium Carmelitanum prædictum de nouo corrigendi, & conformandi quantum fieri poterit ad normam noui Breuiarij Romani concessit, quod præfati ordinis Breuiarium noua adhibita diligentia accuratius debeat inspici, examinari, & si quæ deprauata aut omissa præsertim circa festa Sãctorum dicti ordinis esse, & recognitione indigere videbitur ad prædicti Noui Breuiarij Romani normam emendari, & restitui procuretur. Quæritur an in huiusmodi emendatiore liceat restituere prædictos Sanctos, de quibus recitabatur Diuinum officium, & an, licet non sint Canonizati, vigore tamen prędictæ consuetudinis ex decreto Capitulorum generalium, vel ipsorum fortè tantum generalium inductæ, liceat etiam, vt prius de illis horas Canonicas, & Diuinum officium recitare. Pro affirmatiua videtur sentiendum, quia nihil de nouo inducitur, sed solum, quod olim obseruabatur in Religione B.M. de Monte Carmelo retinetur, licet non appareant Apostolica diplomata super eorum Canonizatione, concurrunt tamen tria, quæ eam arguunt, Chronica vetusta, & aliquot martirologia eos Sanctos appellantia, auctoritas Capitulorum generalũ eosdem beatos approbantium, nec est verisimile, quod leuiter fuerint inducti patres ad eos recipiendos, & eorum officium recitandũ, & denique obseruantia subsecuta, quia sine contradictione multis temporibus eorum officium fuit receptum, & recitatum, noua disputatio, & inquisitio à Sanctissimo D.N. Clemente Papa Octauo institutum super præcauenda veneratione hominum mortuorum, nondũ Canonizatorum, aut Beatificatorum non comprehendit beatos, de quibus hic quæritur, quia Sanctissimus expresè præseruat antiquos, atque ita sentio in hoc facti specie, Ego Franciscus Penia Rotæ Auditor sub censura tamen Sanctissimi, & Sanctæ Sedis Apostolicæ. Romæ die 11. Augusti 1603. Et ego Horatius Lancellottus Rotæ Auditor sub censura Sanctissimi subscribo me supradictę sententiæ R.P., & D. mei Decani, maximè respectu Congregationis Fratrum Discalceatorum, apud quos fuit semper in vsu, & consuetudo, quæ etiam huc vsque seruatur recitandi prædicta officia, & prędictorum Sanctorũ festiuitates celebrandi, quod videtur conforme Rubr. primæ, & secundę Breuiarij Romani die 16. Martij 1609. Horatius Lãcellottus, &c. Et ego Dionysius Simon de Marquemont Rotæ Auditor sub censura Sanctissimi subscribo me supradictæ sententiæ RR. PP. & DD. mei Decani, & Lancellotti, maximè respectu Congregationis Fratrum Discalceatorum ex ratione per D.M. Lancellottum, considerata die 18. Martij 1609. Dionisius Simon de Marquemont. D. Io: Maria Lucidus de Calderola medietatis recognouit manus retroscriptorum RR. PP. DD. Francisci Peniæ, & Horatij Lancellotti in forma hac die 30. Augusti 1610. Illustr. Bartolomæus Francus Tirasonen. Diœcesis medietatis, &c. recognouit supradictas manus retroscriptorum. RR. PP. DD. Francisci Peniæ, & Horatij Lancellotti S. Rotæ Auditorum in forma omni, &c. Illustriss. & R.D. Io: Lumbrer. presbyter Cęsaraugustanus Medietatis, &cet. recognouit per similitudinem manus retroscriptorum RR. PP. DD. Francisci Peniæ, & Horatij Lancellotti in forma sub die 30. Augusti 1610. Illustriss. & Excellentiss. P. D. Baldus Morscius de Camerino V.I. D. Franciscus Sassola Clericus Linconensis med., &cet. recognouerunt manum retroscriptorum DD. Dionisij Marci Montij in forma dicta die. Postmodum vero. Idem R. Pater Vicarius petijt prædicta omnia transumi, & exemplari, & in publicam transumpti formam redigi mandari. Nos igitur attendentes requisitionem huiusmodi fore iustam, & rationi consonam, quodque iuxta petenti non est denegandus assensus, prædicta omnia transumi, & exemplari, & in publicam transumpti formam redigi mandauimus, decernentes, & statuentes, quod huic Nostro publico transumpto talis, & tanta fides in Iudicio in Curia, & extra, & vbique locorum detur, & adhibeatur quanta daretur, & adhiberetur si ipsamet originalia in medium exhiberentur, super quibus omnibus, & singulis tanquam ritè, rectè, & legitimè gestis, & factis nostram, nostrique officij auctoritatem pariter, & decretum interponendũ duximus, & interposuimus. Et in quorum omnium, & singulorum fidem, &c. Datum Romæ ex Ædibus Nostris anno Domini. Millesimo sexcentesimo decimo Indictione octaua, die verò vigesima Mensis Septemb. Pontific. Sanctiss. in Christo Patris, & D.N.D. Pauli Diuina Prouidentia Papæ Quinti. Anno sexto subscr. M. Burattus &c.

Loco † Sigilli appensi Iulius Oliuellus Cur. earum Cameræ Apostolicæ Notarius.

Præsens copia extracta fuit ex suo originali in carta pergamina scripto propter R. P. Vicariũ generalem ordinis Discalceatorum B. M. de Monte Carmelo existẽ. cum quo collationata concordat.

In fidem hac die 12. Septembris 1635.

Ita est Franciscus M. Belgius Notarius.

CON-

CONSVLTVM TERTIVM.

De officio S. Eliæ Prophetæ.

SVMMARIVM.

Senibus reuerentia debita. num.1.
Ex Cicerone, Solone, & alijs. num.2.
Elias quasi in ius vocatus. num.3.
Quæ notare deberent, qui eum vocant. num.4.
Honor Regis iudicium diligit. num.5.
Facultas faciendi eius officium antiqua. num.6.
Approbatum à Gregorio XIII. num.7.
Breuiarium Carmelitarum iuxta Ierosolymitanum. num.8.
Et à Sixto V. num.9.
Consuetudine Religionis. num.10.
A Clemente VIII. num.11.
Pro Græcis. num.12.
Sub Paulo V. num.13.
A S. Congregatione. num.14.
Iterum ab eadem. num.15.
Consequenter à Sede Apostolica. num.16.
De alio Eliano officio. num.17.
De alio antiquissimo Chrisostomi tempore. num.18.
De Breuiario Angriensi. num.19.
De Missarum solemnijs. num.20.
In antiquo Missali Carmelitano. num.21.
In alio sub Rubeo Generali. num.22.
In alio Bibliothecæ Vaticanæ. num.23.
Quam antiquum sit. num.24.
Argumentum petitum ex Eliæ sanctitate. n.25.
Ex Rubricis Breuiarij. num.26.
Emmanuelis Rodriguez doctrina. num.27.
Ex antiqua consuetudine. num.28.
Ex iuribus talis concessionis. num.29.
Secundum aliquos est verè beatus visione Dei. n.30.
Duo errores fugiendi. num.31.
Non est mortuus. num.32.
Docent hoc Patres. num.33.
Apocalypsis locus. num.34.
Elias septimus humanæ vitæ continuator. num.35.
Hebræorum placita. num.36.
Non est corpore glorificatus. num.37.
Argumentis probatur. num.38.
Vbinam sit. num.39.
Ex Patribus. num.40.
Regis Angliæ opinio. num.41.
Tertulliani, Irinæi, & Iustini verba. num.42.
Eorum intentio. num.43.
An videat Deum. num.44.
Affirmant aliqui num.45.46.& 47.
Consonant alij. num.48.
A Patribus indicatum. num.49. & sequentibus.
Et ab illis, qui dicunt in cœlum esse receptum. n.57.
Qui tales sint. num.58. & sequentibus.
Alij authores. num.65. & sequentibus.
Maximè Gregorius Hieromonachus. num.69.
Item qui Eliam Beati *nomine decorant. num.70.*
Qui hi sint. num.71. & sequentibus.
Beati nomen pro fœlici vsurpatur. num.75.
Crebrius pro eo, qui Deum videt. num.76.
Senecæ testimonium. num.77.
Ecclesiæ testimonia. num.78. & sequentibus.
Missale antiquissimum. num.82.
Zachariæ III. testimonium. num.83.
Martyrologia. num.84.
Eliæ festiuitas. num.85.
Sedis Apostolicæ approbationes. num.86.
Templa sub titulo Eliæ. num.87. & sequentibus.
Pro pluuia ipsius precibus impetranda. num.90.
Rabbi Salomonis traditio. num.91.
Fauet textus. num.92.
Conuenientia Eliæ cum alijs Diuis. num.93.
An visione beatifica fruatur. num.94.
Ex temporis diuturnitate. num.95.
Ex rei amatæ absentia. num.96.
Metaphrastes quid sentiat. num.97.
Quid Chrysostomus. num.98.
Negant plures Eliam frui Dei visione. num.99.
Potest coli, & inuocari. num.100.
Ex Patribus ostenditur. num.101.
Potest intercedere pro inuocantibus ipsum. num.102.
Ex Patribus probatur. num.103.
Ex Theologis. num.104.
Ex Ecclesiæ testimonijs. num.105.
Curam de suis deuotis habet. num.106.
Ex 4. Reg. 2. testimonio. num.107.
Ex illo Pater mi, Pater mi, &c. *num.108.*
Ex Rabbi Salomone. num.109.
Ex Hebræorum traditionibus. num.110. & 111.
Ex illo Eli Eli lamasabbactani. *num.112.*
Ex illo Eliam vocat iste. *num.113.*
Theophylacti expositio. num.114.
Hebræorum precationes. num.115.
S. Ioannis Euangelistæ exemplum. num.116.
An sit mortuus. num.117.
Sanctis viuentibus templa dicata. num.118.
Quid de animabus Purgatorij. num.119.
De animabus Lymbi. num.120.
Eliæ Prophetia de duratione mundi. num.121.
A Patribus comprobata. num.122.
Congruentia ipsius. num.123.
Incerta duratio mundi. num.124.
Relatio apparitionum Eliæ. num.125.
Historia S. Patritij Hiberni. num.126.
Chrisostomi verba. num.127.
An Elias censeri debeat à Deo Canonizatus. num.128.
Potest Canonizari. num.129.
Non obstat, quod sit superstes. num.130.
Tituli, quibus id fieri potest. num.131.
Quid à S. Congregatione determinatum. num.132.
Hymnus Eliæ Sclauonicus. num.133.

IESVS MARIA.

Occasio scribendi hoc Consultum.

1 SEnes non debere in ius *sine venia vocari* lex est, ad quam, non tam docti, quàm facti, non instituti, sed imbuti sumus. Præscribitur hoc *in l. generaliter ff. de in ius voc.* Hinc apud Homerum *lib.3. Iliad.* Neptunus Iouis ex vtroque parente frater ipsum Iouem reueretur, nec audet illi palam obsistere, quod esset maior natu. Et Cicero disertè dixit, *miseram esse senectutem, quæ se oratione defenderet*, quasi indi-

indiga non ſit huiuſmodi adminiculis, quæ de ſe ve-
2 nerabilis eſt. Solon Athenienſis legiſlator, cùm ex eo
aliquando Piſiſtratus quæreret, qua tandem ſpe fre-
tus ſibi tam audacter obſiſteret, *ſenectute*, reſpondit:
Authore Tullio *de Senec.* Marcus Caſtritius, dum
Placentiæ magiſtratum gereret, Cn. Carbone Con-
ſule iubente decretum fieri, quo ſibi obſides à Pla-
centinis darentur, nec ſummo eius Imperio obtem-
perauit, nec maximis viribus ceſſit, atque etiam di-
centi, *ſe multos gladios habere*, reſpondit: *Et ego annos.*
Teſtis eſt Valerius *lib.6.ca.2.* Tarteſij adeò ſenectu-
tem venerabantur, vt non liceret minori contra na-
tum maiorem teſtimonium dicere. Tradit Stobæus
ca.42. Sed, & Phariſæi, vt à Philone proditum, maio-
res natu ſic venerabantur, vt nec contrarium alicui
3 reſpondere auſi eſſent. Elias tamen venerabiliſſimus
ſenex, longæuus, annoſus, probatus, quaſi in ius voca-
tus his diebus. Sed non *ſine venia*, quia non niſi à pijs,
doctiſque dum in dubium vertitur, quo iure Carme-
litana familia eiuſdem Eliæ feſtum, Miſſarumque
ſollennia, ritu annuo celebret. Optari ſanè deberet
per doctos Theologos aſpexiſſe, quę Liuius quodam
4 *1.Dec.lib.1.* dixit, *Antiquitas humana diuinis miſcuit,*
& lib.5. Antiquis in rebus, ſi qua veris ſimilia pro veris
accipiuntur, & 4.Dec. lib.4. nihil notum ex antiquo pro-
babile eſt. Ac ſi diceret, antiqua omnia certa, quod
dixit Papa Gregorius *ſuper 7. Pſ. antiquorum geſta*
nobis Prophetiæ ſunt. Hæc enim animaduertentes fa-
cilè crederent, antiquum ritum celebrandi Eliana
ſollemnia in Carmelitana familia non ſine magno
fundamento viguiſſe. *Nobilia ingenia* (Baronius dice-
bat) *tom.12. in Appendic. ad tom.1. magis laborent quo-*
modo, quod per tot annos oſtenditur in Eccleſia eſſe recep-
tum conſtare poſſit; & vt firmum perſiſtat, quæque aduer-
ſantia receptæ conſuetudini corrigant, & emendent. Quia,
vt ipſe *ibid.* ex Auguſt. *epiſt.118.* optimo. *Ipſa mutatio*
conſuetudinis etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate per-
turbat. Quapropter quæ vtilis non eſt, perturbatione infru-
ctuoſa conſequenter noxia eſt. Quid ſi dicamus vetuſta-
tem ipſam vim probationis habere, vel teſte Ouidio
lib.4. Faſtor.

Pro magno teſte vetuſtas
Creditur

Et *lib.1. Metamorſ.*

Saxa quis hoc credat? niſi ſit pro teſte vetuſtas ponere
duritiam expere.

Quia tamen boni zelatores rationem petunt fidei, qua
hucuſque Elianum feſtum Canonicis precibus cele-
brauimus, totique Eccleſiæ Eliam inuocandum egi-
mus; rationem reddere fas ſit, *bonor enim Regis indi-*
5 *cium diligit.* *Pſ.98.* Maximèque ſi cauſa agatur pa-
terna, de qua *cura habenda vſque ad vltimum ſpiritum,*
(inquit Chryſoſtomus *hom.24. in Ioan.*)

Reſponſio.

6 Dicimus, quod Antiqua eſt, & venerabilis, ſępius-
que confirmata facultas à Sede Apoſtolica,
facta Patribus Carmelitanis, recitandi officium San-
cti Prophetæ Eliæ, prout ex Breuiarijs, Quinternis,
& alijs antiquis monimentis Religionis conſtare po-
terit. Primò enim in Breuiario antiquo Venetijs a-
7 pud Iuntas anno 1585. approbato à Gregorio De-
cimo tertio, & iuſſu Prioris Generalis Magiſtri Io-
annis Baptiſtæ Caſardis de Senis edito, inter alia fe-
ſta, & officia Sãctorum, Elianum hoc officium, etiam
cum octaua à fol.806. reperitur. Approbatio autem
Gregorij Decimi tertij eſt in Bulla *Vt Breuiarij* in
principio eiuſdem ſita, anno 1584. edita, vbi inter
alia ſic habetur. *Nos reſtitutionem prædictam à diligen-*
tibus, & ſcientia præditis viris, quibus eius recognoſcendæ
munus demandauimus, probari intelligentes, ne eiuſdem
ordinis Fratres in diuino officio, alio, atque alio modo, reci-
tando vagentur, eorumque quaſi fluctuet deuotio; prædi-
ctum Breuiarium, ſicut præfertur, recognitum, & refor-
matum Authoritate Apoſtolica, tenore præſentium ap-
probamus, omni alio vſu deinceps omnibus interdicto.
8 Cum verò conſtet prædictum Breuiarium Carmeli-
tanum iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſię conſuetudi-
nem à multis ſeculis fuiſſe in vſu Religionis, (vt ipſe-
met Gregorius Decimus tertius in principio prædi-
ctæ Bullæ teſtatur dicens, *Vt Breuiarij, quo dilecti filij*
Fratres Ordinis Beatæ Mariæ Carmelitarum, iuxta Hiero-
ſolymitanæ Eccleſiæ conſuetudinem multis ſeculis vtun-
tur, &c. videtur inferri officium Sancti Eliæ recitatũ
fuiſſe à tota Religione Carmelitana à tot ſeculis, vt
horum principium propter antiquitatem aſſignari
non poſſit.
9 Quidquid hoc ſit. Deinde Sixtus Quintus in bul-
la, *Eximium, quod in nobis*, anno 1589. *die 27. Iunij* edi-
ta, & habetur *in 2.tom. Bullar.pag.665.* approbat of-
ficia Sanctorum Ordinis Carmelitarum pro Patrib.
Diſcalceatis eiuſdem Ordinis, *dummodò* (inquit Pon-
tifex) *tam in Miſſa, quàm in recitandis horis Canonicis*
diurnis, ac nocturnis, modum, & formam deſcriptam in
Quinterno, ſeu libello per dilectos Filios noſtros Antoniũ
Sanctorum Ioannis, & Pauli Garrafam, & Vincentium
Sanctæ Mariæ in via titulorum Præsbiteros Cardinales
Montis Regalis nuncupatos, de mandato noſtro reuiſo, cor-
recto, & approbato, indè obſeruetis, & nihil penitus adda-
tis, aut minuatis. Cum autem in hoc Quinterno, ſeu
libello Officium Sãcti Patris Eliæ reperiatur fol.38.
in impreſſione Segobienſi pro comperto eſt, prædi-
ctum officium à Sixto Quinto approbatum eſſe, vt-
potè de mandato ipſius reuiſum, correctum, & ap-
10 probatum. Similiter cum in prædicta bulla dicatur.
Quia vetus iam diu viget in veſtro ordine laudabilis cõ-
ſuetudo dies feſtos in honorem Beatæ Mariæ, & quorun-
dam Sanctorum ſollemniter celebrandi. Cum inter illa
prædictum feſtum Sancti Eliæ contineatur, conijci-
tur id quod, & ſupra diximus, ex antiqua, & laudabi-
li Religionis conſuetudine tale feſtum celebratum
fuiſſe.
11 Præterea à Clemens Octauus in bulla, quę incipit,
Romanus Pontifex, ſub datis Ferrariæ *die 30. Iulij*
1598. conceſſit, & indulſit Præsbiteris, & Monachis
Gręcis, præſertim Ordinis S. Baſilij, vt vti poſſent
Breuiario quodam, Græco, græciſque litteris, & cha-
racteribus impreſſo, in quo officium Sancti Elię Pro-
phetæ *pag.459.* continetur. Fuit autem prædictum
Breuiarium ab Antonio Arcudio Archipræsbitero
Soleti Hydrunt. Diœceſis ex mandato Cardinalis
Iulij Antonij S. Seuerinæ in compendium redactum,
& abſolutum, ad ipſumque Clementem Octauum
per prædictum Arcudium Archipræsbiterum dedi-
catum, vt ex Epiſtola ipſius in principio talis Bre-
12 uiarij conſtat. Ex hoc autem habetur Elianum of-
ficium,

ficium, præter approbationes supradictas, habere etiam illam à Sede Apostolica, & Clemente Octauo pro Præsbiteris,& Monachis Ecclesiæ græcæ.

13 Præsertim quartò, sub Paulo Quinto anno 1609. Sac. Rituum Congregatio pro eisdem Patribus Carmelitanis Discalceatis approbauit Officia propria Sanctorum Ordinis Carmelitarum contenta in quodam libello, seu Quinterno Romæ impresso apud Guilielmum Faciotum prædicto anno 1609. de mãdato eiusdem Sacræ Congregationis diligenter recognita,& subscripta à Cardinali Bellarmino, prout in fine prædicti Quinterni habetur. In eo autem *pag.* 65. reperitur festum, & Officium Sancti Eliæ Prophetæ cum sua Octaua pro vigesima die Iulij, & se-

14 quentibus. Ac per consequens clarè constat illud à Sede Apostolica,& Sac. Congregatione Rituum iam iterum approbatum, recognitum,& reuisum.

15 Post quæ ad instantiam Patris Generalis nostri Ordinis Magistri Gregorij Canalis Veneti eadem Sacra Rituum Congregatio approbauit aliũ Quinternum, seu libellum Romæ ex typographia Reu. Cameræ Apostolicæ 1629. vt constat ex ipsius Sacræ Congregationis decreto die 12. Iunij 1628. edito,& subscripto à Cosma Cardinali de Torres. In eo autem à pag. 107. reperitur idem officium, ac festum Sancti Elię cum octaua pro vigesima die Iulij, & se-

16 quentibus. Vnde clarè constat officium hoc non semel, aut bis, sed sæpius à Sede Apostolica, Sacravè Congregatione approbatum extitisse, re maturissimè, vt solitum est, reuisa,& discussa.

17 Verumtamen, de alio quoque Eliano officio, antiquo sanè, vtpotè, quod ante Concilium Florentinum in vsu apud incolas Cretensis Insulæ videtur fuisse, agit Gregorius Hieromonachus Magnus protosincelus *in responsionibus ex varijs Sanctorum sententijs ad Epistolam Marci Ephesij in responsione ad obiectionem contra Beatitudinem Sanctorum*, asserens, Incolas prædictæ Insulæ rogasse Venerabilem Ephesi Præsulem, *vt sermonem scriberet, quem annua Sancti Eliæ celebritate in officio legerent*, annuisseque petitioni ipsorum, *non absque mercede*, inquit, *tum à Sancto ipso exigenda, tum exacta per vinum in vase, quod vulgo Barilem vocant*, scripsisseque sermonẽ cuius principium tale est. *Opus profecto, &c.* Huius verò Authoris liber 4. *t. Concil. impressionis Colonniensis* post acta Concilij Florentini extat impressus. Quo, sine dubio plusquam mediocris Authoritatis esse declaratur, & officium Elianum apud veteres illos Ecclesiæ græcę Christianos in vsu fuisse, siuè Ecclesiæ Romanæ assensu, & permissu, siuè suorum Antistitum Catholicorum concessu, vt moris antiquitùs erat.

18 Quod tamen celebrati officij, solemnisque festi Eliani apud veteres christianos maximum indicium præstat, id est, quod antiquissimus Ecclesiæ Doctor S. Ioannes Chrysostomus, qui circa ann. Dom. 400. floruisse noscitur, homilias, conciones, seu sermones tres de Elia Sancto scripserit, vt ex 1 *tom. oper.* eiusdẽ Chrysostomi, vbi habentur, liquescit. Harum enim homiliarum, seu concionum declamatio fiebat in Sanctorum solemnijs, quæ populus ritu annuo celebrabat, in natalitijs præsertim Diuorum. Simeon quoque Metaphrastes, qui ante ann. 859. Sanctorum homilia, aut sermones scripsit, pro Eliæ quoque natali homiliam scripsisse cõstat, quam Surius latinam pro die 20. Iulij habet. In ea autem de Eliano festo verba faciens dicit: *Hunc diem habentes admirabilem, nobis complanantem eam, quæ ad ipsum ducit semitam, & ad cælestia deducentem tabernacula*. Quibus Elianum festum, & officium publicè ab Ecclesia receptũ fuisse, non incongruè elicitur. Nec indè parum roboris nostrum intentum desumit.

19 Hinc fortè ortum habere potuit, quòd in Breuiario Ecclesiæ Angriensis in Hungaria, quod in Bibliotheca Collegij S. Alberti Carmelitarum Hispali reseruatur, fuitque Venetijs ann. 1514. typis editũ pro die 20. Iulij Antiphonę, & Oratio sequentes quas refert Munozius *in propugnaculo Eliæ lib. 3. tit. 2. ca. 2. art. 3. num. 5.* habentur. Antiph. ad Benedict. *Cælestis lætitiæ fac nos quæsumus participes tuis sanctis precibus, Iordanis, qui flumina sicco pede transmeasti, & in curru igneo per turbinem cælum ascendere meruisti*. Antiph. ad Magnif. *Vatum summè, in hoc mundo qui fuisti vir pilosus, zona pellicea cinctus renibus, nos ad summa trahe post te superna gratia*. Oratio. *Deus, qui Beatum Eliam Prophetam tuum varijs virtutibus decoratũ igneo curru ad cælum sublenasti, tribue fidelibus tuis ipsius meritis adiuuari, & patrocinijs communiri*, &c. Alia in fine huius consulti ex Ecclesia Sclauonica habebit lector ad intentum.

20 Sed quoad sollemnia Missarum de ipso Sãcto Propheta Elia, præter Missas Officijs supra relatis respondentes, quę in Missalibus, seu Quinternis à Sede Apostolica approbatis in vsu Carmelitanæ Religionis sunt, Extant quoque antiquiora Missalia, in quibus Missa de eodem Sancto Propheta sępius recepta conspicitur. Primò enim in antiquo Missali Carme-

21 litano, quod in Biblioteca S. Mariæ Traspontinę de Vrbe reseruatur, Venetijs impresso tempore Iulij tertij anno 1551. habetur Missa de eodem Sancto Propheta Elia folio 230. Cum autem in principio Missalis dicatur illud *secundum vsum Hierosolymitanæ Ecclesiæ* confectum fuisse, percipi datur hãc Mis-

22 sam antiquam in Ecclesia esse. Eadem quoque Missa habetur in alio eiusdem ordinis antiquo Missali sub Ioanne Baptista Rubeo Generali Venetijs impræsso, ad ritum etiam, & secundum vsum Ecclesiæ Hierosolimitanæ. Cum autem prædicta Missa, etiã ante tempora Gregorij decimi tertij in vsu fuerit in ordine, manifestò liquet Gregorium Decimum tertium, aut Sixtum Quintum non fuisse primos, qui hanc Missam Religioni concesserant, sed credi par est, ab alijs antiquioribus illam accepisse, nisi dicamus à tempore, cuius principij memoria non extat hanc inoleuisse consuetudinem.

23 Sed quod maioris antiquitatis euidentiora signa præstat, illud est, quod in antiquissimo Missali in Sacra,& Apostolica Bibliotheca Vaticana repetto, antiquis,& vetustis literis manuscripto, & membranis compacto, Missa in natali S. Elię Prophetę sub die 17. Iunij habetur. Ipsius verò introitus est idem, qui pro Missis SS. Confessorum assignatur ab Ecclesia, videlicet: *Os iusti meditabitur sapientiam*. Vers. *Noli æmulari*, &c. Numerus folij, seu paginę est 159. Orationes quoque illius non leuiter S. Eliam comprehẽsorem esse indicant, vt infra ostendetur. Quo autem

24 tempore Missale hoc descriptum fuerit, aut in prædicta Bibliotheca ad custodiam repositum, nec suspicari licet; Credere tamen fas est, ipsum ex vsu com-

communi(non incerto, aut apochrypho) extractum,
prędictę Bibliothecę ad custodiam traditum fuisse.
Nec de authoritate huius Missę, & Misfalis dubitet
quispiam, quòd pro 17. Iunij assignetur, cum alias
frequenter pro 20. die Iulij talis Missa Eliana in a-
lijs Missalibus conspiciatur. Hoc enim euenire po-
tuit ex varietate opinionum circa diem, quo raptus
Eliæ ad Paradisum contigit, licet enim tam in Græ-
ca, quàm in latina Ecclesia communiùs die 20. Iulij
euenisse credatur, hoc tamen apud omnes certum
non est, cum constet in Martyrologio Molani sub
die 17. Iunij reponi. Hac ergo forsan de causa præ-
dicta die talis Missa in dicto Missali fuit posita. De
hoc tamen quidquid sit, negari non potest Missam
in vetustissimo Missali repertam, & in Vaticana Bi-
bliotheca asseruatam, magnum authoritatis pon-
dus, pro causa, quam disquirimus, habere.
Nec omitti iure potest, quod supposita Eliæ no-
25 tissima sanctitate, quam solus Hęreticus negare po-
terit, cum ex Sacra Scriptura sępissimè, Ecclesiæ tra-
ditione, Patrum, Theologorumque testimonio ro-
borata, liquidò cunctis innotescat; cum Carmelita-
na Religio eum, vt singularissimum Ordinis Patrē,
& patronum semper habuerit, vt ex Summorum
Pontificum bullis officijs approbatis, alijsque ex hu-
mana authoritate petitis fundamentis, facilè de-
monstrari potest, videtur potuisse, etiam seclusa
speciali concessione Ecclesiæ, de ipso officium Ec-
clesiasticum celebrare, in eoque inniti consuetudi-
nem ipsius festum colendi, rituque Ecclesiastico ho-
26 norandi. Ex rubricis namque Breuiarij Romani *in*
§. de officio duplici festum duplex celebrari concedi-
tur de Patronis Titularibus, vel Sanctis, *qui apud*
quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes con-
sueuerunt sollemniter celebrari. Adiungiturque id fieri
posse *etiam si prædicta festa in Calendario non sint descri-*
pta. In Carmelitano quoque Breuiario *in rubr. 1. de*
officio duplici maiori tale festum celebrare pręcipitur:
In festo Patroni vnius, vel plurium alicuius loci, vel titu-
laris Ecclesiæ. Vnde Emanuel Rodriguez *tom. 1. qu.*
27 *Regul. q. 42. art. 21.* asserit posse Religiones recitare
officia Sanctorum, qui Patroni, vel Titulares Eccle-
siæ fuerint, etiam si prædicta officia à Sede Aposto-
lica non sint approbata (intellige specialiter) dum-
modò digna sint, vt approbentur, & consuetudo sit
talia officia celebrandi. Quę omnia in Sancti Eliæ
officio concurrunt, cum & ipse sit Religionis Patro-
nus multarum Ecclesiarum titularis dignus, vt tali
officio decoretur, (vt constat ex adductis, & addu-
cendis) sitque consuetudo in Religione illud reci-
tandi. Ac perindè videtur, etiam cessante speciali
Ecclesiæ concessione, posse de ipso Ecclesiasticum
officium celebrari. Pro quo etiam faciunt dicta. Cō-
sulto secundo.
28 Habetur iam ex dictis, Elianum officium, Missa-
rumque sollemnia in Carmelitana Familia celebra-
ri solita, Summorum Pontificum, Sacrarumq; Con-
gregationum concessionibus ac Breuiarium Rubri-
cis inniti, roburque, & firmitatem longa consuetu-
dine id faciendi accepisse. Cum enim antiqua sit
vim præscriptionis quasi induit, quę vt Iurisconsul-
tis perspicuum est, *Excludit omnem actionem contra*
rem pręscriptam, habet vim assensus Superioris, ipsa
est Titulus, vel ita efficax, ac si titulus esset, ac tandē
habet vim Priuilegij à Principe concessi. Satisfa-
ctumque putetur pijs zelatoribus de Titulo, quo
Carmelitanus Ordo prædictum officium celebrare
consueuit. Nunc iam in sequentibus, qualiter San-
29 ctus Elias dignus sit tali officij celebratione tot Iu-
ribus illi, nobisque concessa, enucleatiùs expenda-
mus.
30 Inter huius autem priuilegij titulos primum ob-
tinere locum potest, quod, iuxtà plurium sentētiam
(quos inferiùs adducimus) visione fruatur beatifica
in Paradiso, seu alio loco, in quo à Deo viuus serua-
tur; de quo quid sentiendum inferius quoque di-
cemus.
31 In pręsenti autem extremos duos errores fugere
compellimur, vt per illorum medium permeantes
tanquàm inter Carybdim, & Scyllam, veritatis por-
32 tum attingere possimus. Primus est, quorumdam
Rabinorum, qui(vt Genebrardus de illis scribit *lib.*
1. Cronolog.) *putant, Eliam in illo suo raptu, laxatum*
corpore, & in sua solutum elementa, vbi ad ignis sphæram
peruenisset, Vnde verè mortuum iam esse Hebrei isti
33 credunt. Eorum tamen error non modò alijs peri-
tioribus ex Hebræis contrarius est, sed, (quod pon-
deris) Ecclesiæ Patrum venerandæ cohorti contra-
dicit. Hi sunt Irenæus *lib. 5. aduersus hæreses cap. 5. &*
lib. 4. cap. 30. Iustin. Philosoph. & Mart. *in qu. ad Or-*
thodoxos q. 85. Tertull. *lib. aduers. Iudęos cap. 2. & libro*
de anima cap. 35. & 50. & lib. de resurrectionis cap. 58.
Clemens Romanus *lib. 5. constit. Apost. cap. 8.* D. Cy-
prian. *lib. de montibus Sion, & Sina.* D. Hieron. *epist. 61.*
ad Pammachium, & lib. 3. contra Pelagianos, & in epis.
ad Marcell. D. Basil. *hom. 11. in Hexamer.* D. Chrysost.
hom. 21. in Genesim, & hom. 22. in epist. ad Hebr. D. Am-
bros. *lib. de Paradiso cap. 3. lib. 4. de fide cap. 1. & lib. 2.*
in Luc. Epiph. *lib. 1. aduers. hęreses, Hæresi 64.* D. Aug.
lib. 9. de Gen. ad litteram cap. 6. & lib. 1. de peccatorum
meritis, & remissione cap. 3. Theodor. *lib. quæst. in Gen.*
q. 45. D. Gregor. *lib. 9. Moral. cap. 4. & lib. 21. Mor. ca.*
36. Euchar. *lib. 1. in Gen. cap. 18.* D. Anselmus, Theo-
phyl. Oecum. D. Thom. *in c. 11. epist. ad Hebræos*, &
alij Hystoriographi etiam, qui res in mundo gestas
diligentissime exquisierūt, veritatem hanc commu-
niter amplexati sunt. Ex millibus vnum, vel alterum
proferam. Videlicet Otton. Frisingens. *in Chron. cap.*
30. & Herman. Contrac. *circ. ann. mundi 3064.* Quod
ille prior conceptis sic expressit verbis. *Elias igneo*
curru in aera viuus transuectus, adhuc manere creditur
superstes. Et posterior sic. *Elias curru igneo rapitur quasi*
in vsque cœlum. Clariùs Gotfridus Viterbiensis in
Chron. p. 8. sic. *Igneus est currus submissus ab Aethere*
cœli, viuus Elias, quo, scripto perhibente, resedit, viuere
perpetuò cui Deus ipse dedit. Et meritò sanè prædicti
omnes Eliam Sanctum nondum mortuum tradide-
runt; cum Sacra scriptura id non obscurè subindi-
cet, cum eum *4. Reg. 2.* in Cœlum translatum referat,
& Ecclesiast. 48. receptum dicat *in turbine, & inscriptū*
34 *in Iudicijs temporum, lenire iracundiam Domini &c.* Ac-
cedit, quod de communi Patrum, Doctorumque sen-
tentia, duo illi testes Christi, de quibus *Apoc. 11.* di-
citur. *Hi sunt duæ oliuæ, & duo Candelabra in conspectu*
Domini terræ stantes, Elias, & Enoc sunt. De illis autē
paulò post docet à Bestia, idest Antichristo, occidē-
dos. *Et cum finierint testimonium suum, bestia, quæ ascen-*
dit de abysso, faciet aduersum eos bellum, & vincet illos,
& oc-

& occidet eos. Si autem occidendi sunt, ergo nunc superstites, & inter viuos numerantur, nondum vita priuati. Melius ergo sapiunt Hebræorum alij, qui
35 Eliam, *septimum humanæ vitæ continuatorem* dicunt, estque illorum traditio, septem viris omnem à mundi principio vsque in finem, vitam humanam continuatam esse. Primus est Adam, cuius vita vsque ad Mathusalam peruenit. Secundus hic Matusalem, qui vixit vsque ad Sem filium Noë. Sem iste, qui fuit tertius peruenit vsque ad Iacob. Quartus Iacob vsque ad Amram patrem Moysis. Hic Amràm quintus in hac continuatione Ahiam Silonitem attigit. Sextus Ahias vsque ad Eliam, qui septimus vsque in finem mundi est victurus. Ita ex Sixto Senense *in Bibliotheca Sancta lib. 2. in verbo, Elias* extraximus.
36 Quin etiam, si hac de re hostium Christianæ Religionis Iudæorum, testimonia audire cupimus (nam veritas quæ ab inimico pectore, & ore interdum extorquetur, gratior esse solet) qui post alios scribens suam, & præcedentium sententiam explicauit, Rabbinus Dauid Pomarius, hæc habet in Tsemach Dauid: *Sapientes locum vbi delicianiur Iusti, necnon, & acceptionem mercedis ipsorum, Gan Eden, idest Deliciarum hortum vocauerunt. Alij Pardes, seu Paradisum appellitant, eo quod Hortus ille, quem Deus plantauit in Eden fuit, in quo collocauit primum Hominem. Et locus iste eligibilior est toto mundo proculdubio, idcircò istas delicias Gan Eden, idest Deliciarum hortum nominarunt. Et sunt, qui interrogant dicentes, postquàm notum est locum illum in terra esse, qui Eden appellatur, de quo, & signa prodit Scriptura, quod sit in Eden versus Orientem, qui fiat, quod non extiterit vllus homo, qui eo in loco fuerit, viderítque hunc locum, & hortum istum? Responsio. Non est. Chanoch, & Elia, verùm quotquot eò venerunt, non sunt reuersi propter multas delicias, quæ inueniuntur ibi. Quis enim tam stultus, qui indè denuò discederet? Qum potius eo in loco remanent. Aut fortassis accessum prohibet flamma gladij versatilis, vt in Genesi habetur, qui adhuc hodie ibi perseuerat, vnde nemo est (nolente Deo) qui possit ingredi.* Hæc ille. Ex quibus ad intentum nostrum id solum accipimus, nugis alijs Iudaicis explosis, quod Elias noster, etiam Hebræis assentientibus, terrestris Paradisi incola superstes sit. Quod etiam Galilæos quosdam (circuncisorum abs dubiè) Monachos tradidisse, qui post longam trium annorum nauigationem ad terrestris Paradisi mænia vti fabulosè narratur peruenere ex libro quodam in Ecclesia Sancti Matthæi vltra Brittaniam reperto, apud Goefridum Viterbiensem *in Chronic. p. 2.* habetur.
37 Secundus error in hac parte vitandus est quorundam, qui nedum mortuum Eliam dicunt, sed anima, & corpore glorificatum, cælestem Ciuem credunt. A Caluinistis forsan hunc hausit errorem Iacobus sextus Angliæ Rex, qui de Enoc, & Elia hæc protulit. *Qui possi hoc, cum Theologia, vel ratione consistere, vt hæc duo glorificata corpora de Paradiso, cælovè descendant, prædicent, pugnent contra Antichristum, & interficiantur ab eo?* Quod rursus confirmat hoc dilemmate. *Nunc oportet illos, aut in Cælo esse, aut in Paradiso, si in Cælo (quod haud dubiè verum est) glorificata sint corpora eorum oportet, cum nihil corruptibile eo possit penetrare. Apoc. 20. Quod si sunt in terrestri Paradiso, primù*
38 *scire oportet, vbi sit ille Paradisus?* Hoc vero Regis dogma sine errore non posse defendi, conuincitur ex vniuersali Sacræ Scripturæ Regula, qua clarè habetur, nullum hominem cælestem gloriam, cælestemve Paradisum, aut patriam ante Christum primum propalatorem ascendisse. id docuit ipse Christus Ioan. 3. dicens. *Nemo ascendit in Cælum, nisi qui descendit de Cælo*, & Paulus ad Hebr. 10. *Habentes itaque fratres fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi, quam initiauit nobis viam bonam*, idest vt Theofilatus exponit. *Nouam viam fecit, per quam primus iuit*, vnde ipse Christus Apostolis, & omnibus fidelibus Ioan. 14. dixit. *Vado parare vobis locum*. Ac si Christus pro ingressu Hominum in Cœlos ipsorum præcursor esset, prout conceptis verbis id expressit Paulus ad Hebr. 6. *vbi præcursor pro nobis intrauit Iesus:* Meritò ergo Innocentius tertius in cap. Maiores de baptismo, *regnum Cælorum vsque ad mortem Christi fuisse omnibus obseratum*. Et Ecclesia in hymno. *Te Deum laudamus*, quem Lutherus hæreticorum omnium impudentissimus reijcere non est ausus, dicit: *Tu deuicto mortis aculeo aperuisti credentibus regna cælorum*. Immeritò
39 ergo Rex Iacobus Eliam nostrum cælestem incolam credit. Si verò quærat vbi nam sunt? In primis dicimus, quæstionem hanc curiosam plusquam necessariam esse. Sic respondet Augustinus *lib. 2. de pecc. orig. cap. 23.* Et Chrysost. *hom. 21. in Gen.* de Enoc loquens. Ne tamen Eliam, & Enoc *viridariorum more vltro, citroque Cælum inter, & terram cursitantes*, vt Rex, quasi irridendo dixit, faciamus; dicimus ipsos Paradisi Terrestris incolas esse, in eoque nunc exi-
40 stere. Quod præterquàm ab innumeris Patribus, Sacrisque Theologis asseritur, quos longum esse recensere, ex eo conuincitur, quod D. Irenæus 5. *aduersus Hæreses cap. 5.* dixit, *hanc traditionem se à Præsbiteris, qui Apostolos audierunt accepisse*. Quare mirum est, quod Rex Iacobus, qui antiquam fidem Ecclesiæ dicit se profiteri hanc veritatem reijciat. Sed, in-
41 quit, *blasphemum esse credere, ex quo Adam ab illo Paradiso eiectus est aliquem ex Adami posteris illuc peruenisse*. Hoc verò si de accessu ad Paradisum propria virtute diceretur, tolerabile foret; De ascensu tamẽ non propria virtute humana, sed diuina, vel saltem Angelica, qua Ecclesia, & Patres, Eliam in Paradisum subuectum fuisse credunt, non blasphemum, sed pium, & religiosum dogma à fidelium cætu reputatur.
42 Nec refert si dicatur, Patres quosdam Enoc, & Eliam immortalitate donatos credere, sic enim Tertullianus *lib. de resurr. Car. cap. 58.* ipsos appellat. *Aeternitatis candidatos*. Iren. *lib. 1. cap. 5. coauspicantes incorruptelam*, & Iustinus Martyr *q. 85. ad Orthodoxon*, manere *in immortalitate*. Horum enim Patrum sensus est, Diuos istos etsi mortali carne vestitos, mor-
43 talitatis tamen ærumnis, fame scilicet, siti, æstu, intemperieque orbatos. Ideo enim Tertullianus ipsos *Aeternitatis candidatos* dixit, non Consules vt Bellarmi. *in Apolog.* aduertit, Irinæus *coauspicantes*, non habentes, idest auspicia, non perfectionem incorruptelæ possidentes, & Iustinus *in immortalitate* non immortales. Nec etiam quemquam moueat, quòd Elias *in cælum* raptus 4. Reg. 2. describatur: verbum enim *cælum*, vel aeris regionem, quæ supra nos est, designat, vt cuique aut mediocriter in sacris Paginis edocto visum est, vel idem est *in cælum*, ac *quasi vsque in cælum*, vt graphicè Hermannus contractus in suo

suo Chronicon circa ann. mundi 3064. edixit. Abeant ergò protestantes, qui cum Rege Eliam, & Enochum cœlestis Paradisi Colonos, corporeq; gloriosos efficiunt; nos enim Catholicæ Ecclesiæ traditioni credentes, illos Paradisi terrestris solummodò incolas veneremur.

44 In hoc ergo loco (vel esto sit in alio extra cœlum, si alicui placuerit) graues quidam Theologi astruunt Diuos istos Eliam, & Enochum animæ beatitudine, visione scilicet, fruitioneque beata gaudere. Hi sunt Procopius Gazæus *in Genes.* Ambrosius Catharinus *in libello de consum. Gloriæ Christi.* Augustinus Eugubi-
45 nus *in cap. 2. Genes.* Quam etiam sententiam Benedictus Pererius *lib. 7. in Gen. q. 5.* probabilem putat, licet vt probabiliorem sibi oppositam teneat. Clarè etiam Eliam Sanctum visione Dei, vt verum comprehensorem, modò potiri probat Petrus Thomas Saracenus de Bononia *in vita S. Eliæ.* Qui tamen clarissimè hanc sententiam defendunt, Sanctos Eliam, & Enoc verè beatos, & comprehensores esse probantes, sunt ex recentioribus duo grauissimi, qui soli, si alij authores non essent, illam probabilem redde-
46 rent. Primus est Alphonsus Salmeron *t. 11. tract. 32.* circa illa verba *Ioan. 24. Sic eum volo manere, &c.* vbi clarè docet Enoc, & Eliam *in Paradiso terrestri seruatos iam beatitudine visionis Dei, ac fruitionis secundum Animas donatos esse*, (sic enim loquitur.) Referens pro eadem sententia Beatum Antoninum, & alios. Probansque illam tum ex eo, quod ab Ecclesia inuocantur, tum quia illis esset iniuria, quodammodo à Deo irrogata, si post tanta merita Beatitudinis, remunerationem tanto tempore ipsis distulisset. Eam etiam probat ex testimonio D. Augustini *lib. de Assumpt. Mariæ* inferius adducendo. Secundus est Seba-
47 stianus Barradas *4. t. hist. Euang. lib. 9. c. 4.* vbi eandem sententiam eisdem quoque fundamentis comprobat, concludens, non voluisse Deum *priuare Sanctissimos hos viros visione sua, qua dignissimi sunt per tot annos*.

48 His adde, nobilis notæ Theologos, & inter alios Thom. de Maluenda Dominicanum *lib. 9. de Antichristo c. 5.* Franciscum Suarez *t. 2. in 3. p. disp. 55. sect. 1.* & Gabriel. Vasq. *1. 2. disp. 216. n. 37.* asserentes Enoc, & Eliam esse extra statum merendi, neq; modò quicquam apud Deum mereri, donec tempore Antichristi aduersus ipsum pugnaturi in mundo conspiciantur. Hoc enim istorum Theologorum assertum nescio, qua probabilitate affirmari possit, nisi dicatur Sanctos istos viros, Eliam præsertim, faciali Dei visione potiri: si enim vt Patres, & Theologi ferè communiter astruunt in altissima Dei contemplatione, & quod ex indè sequitur feruidissimis charitatis actibus viri isti sancti, ad minus semper insistunt, quo iure merendi dignitatem ab illis tollunt? & quod communibus iustis Catholici contra Caluinistas concedunt, iustissimis, sanctissimis heroicisque viris denegare præsumunt? Certè non alio, nisi quia ipsos credunt extra communem hominum etiam Sanctorum Regulam viuere, quasi cælicos ciues illos reputantes, nec communi mensura aliorum iustorum, communibusque regulis Sacræ scripturæ metiendos. Quod sanè odorasse visus est Gottfridus Viterbiensis *in suo Chronico par. 2.* loquens de Enoch, de quo sic metricè cantat. *Inter iniquorum turbas, & gesta malorum, gemma Beatorum fit Enoch, & forma bonorum; quem legimus solum tunc meruisse polum.*

49 Nec mirum hos Theologos in hanc sententiam de Beatitudine Sancto Eliæ concedenda irruisse (quidquid sit de ipsius veritate, de qua posteà) cum ipsa non leuiter à Patribus indicata fuerit. Primò enim Sanctus Epiphanius *hæres. 64.* de Elia sic loqui-
50 tur. *Assumptus est in curru igneo, & est adhuc in carne. Carne autem spirituali, & non opus habente, vt per Coruos nutriatur veluti cum in hocm undo fuit, & vt de torrente Chorat bibat, & pellem ouilem induat: sed vt nutriatur alio quodam spirituali alimento, cuius suppeditator est, qui occulta cognoscit, & inuisibilia creauit, Deus, Ambrosium, quemdam, ac incorruptibilem cibum habens.* Gregorius Nazianz. *orat. 2. de Theolog.* de Enoc (de quo eadem quoad hoc militat ratio, ac de Elia) sic loquitur. *Enochus autem translatus est ille quidem, nondum tamen liquet, naturam ne Dei iam comprehendat, an adhuc comprahensurus sit.* Diuus Hieronym. clarius
52 loquitur *in Epist. ad Pamachium*, sic. *Enoc translatus est in carne, Elias carneus raptus est in Cœlum, nec dum mortui, & Paradisi iam coloni, habent quoque membra, cum quibus rapti sunt, atque translati. Quod nos imitamur ieiunio, illi possident Dei consortio. Vescuntur cælesti pane, & saturantur omni verbo Dei, eundem habentes Dominum, quem, & cibum.* Sequitur Bern. *sermone 6. Ascens. Domini.* Sic de Elia, & Enoc sermonem insti-
53 tuens. *Felices nimirum viri illi, per quos Dominica ascensio legitur præsignata, Enoc raptus, translatus Elias. Felices planè, qui soli iam Deo viuunt, soli vacant intelligendo, diligendo, fruendo. Neque enim corpora, quæ corrumpuntur illas aggrauant animas, aut terrena inhabitatio sensus eorum, tanquam multa cogitantes deprimit, qui cum Deo ambulasse noscuntur. Factum est impedimentum omne de medio, occasio vniuersa sublata; materies nulla relicta est, quæ eorum affectum aggrauet, vel deprimat intellectum.* Nec modus loquendi Augustini sententiã illam reijcit, sed potius amplecti videtur, dum *lib. 9.*
54 *de Genesi ad litteram* de Elia sic loquitur *ca. 6. Neque arbitrandum est, Eliam vel sic esse iam sicut erunt Sancti quando peracto operis die denarium accepturi sunt, vel sic quemadmodum sunt homines, qui nondum ex hac vita migrarunt, de qua tamen ille non morte, sed translatione migrauit.* Vbi cum Eliæ medium quemdam statum concedat, illo, quem habent Sancti in Terris superiorem, eo autem, quem habent in cœlis inferiorem, non leuiter suspicari permittit, ipsum beatitudinem Animæ, non verò corporis, Eliæ Sancto tribuere. Hoc etiam indicare videtur in ijs, quę immediatè subiungit, videlicet. *Iam itaque aliquid melius habet, quàm in hac vita posset;* non ergo Dei sola contemplatione, quę est per fidem, fruitur, cum illa sępius in hac vita potitum fuisse credatur. Quę verò subiecit, scilicet: *Quamuis nondum habeat, quod ex hac vita rectè gesta in fine habiturus est; pro nobis enim meliora prouiderunt, ne sine nobis perficerentur,* ex se ipsis manifestant loqui de gloria corporis, qua simul omnes in cœlo donabimur. Clarius id habet idem Augustin. *in li. de Assumpt. Mariæ.* (Alphons. Salmer. referente vt supr.)
55 per hæc verba. *Nihil,* inquit, *de Elia, & Enoch, postquam rapti sunt, vitæ felicitate commendat, cunctis liquidò scientibus eos beatè viuere, quos Dominus ex hinc in futurum saluandos voluit rapere.* Hęc Augustinus. Fauet, & Ambrosius, qui *lib. de Naboth. ca. 15.* Cum Elia, curru,

curru, & equitibus quasi ad cœlum vecto sic fatur.
56 *Constantiæ merito hos accepisti currus, hos equos ad diuina currentes, quia moderatorem te humanarum mentium Dominus comprobauit, ideo tamquam boni aurigæ certaminis victor æterno præmio coronaris*. Quorum verborum vltima sententiæ præiacte abs dubiè adstipulātur. Idem etiam Ambrosius *libro de Paradiso cap.3.* inter eos, *qui operati iustitiam perceperunt repromissiones* Eliam connumerat. *Et lib.1. de Cain, & Abel ca.2.* dicit, *Eliam cum Dei Filio esse*.

57 Possumus his Patribus alios adiungere idem propositum amplectentes, eo quod Enoch, & Eliam in Cœlum esse receptos, atque ibidem nunc degere, existimare visi sint. Cum enim de vero Cœlo Empyreo intelligi non possint, (cum ea, quæ adduximus erroneum hoc dogma esse ostendant,) metaphoricè loquutos credendum est, itavt per Cœlum, locum, in quo Deus facialiter, & sine ænigmate cognoscitur denotare velint. Hoc in sensu prouerbialiter apud multos dicitur, *Vbi Rex, ibi aula regia*. Et (secundùm aliquos) Christus ad latronem dixit, *Hodie mecum eris in Paradiso*. Quod est, vt illi volunt, *clarè Dei videbis essentiam*. Hoc etiam forsan sensu loquitur Hermanus Contractus *in suo Chron. circa ann. 3064. Elias curru igneo rapitur quasi vsque in cœlum*. Verbum enim *quasi in cœlum* iuuare pro præsenti causa videtur. Clariusque opitulantur quæ supra ex Gotfrido Viterbiensi attulimus. Ergo ad intentum, hos Diuos assumptos in Cœlum ideo isti Patres dicent, quia eo loco, in quo sunt, Dei visione fruantur. Horum pri-
58 mus est Sanctus Ambrosius loco adducto *ex libro de Paradiso, & Epist. ad Simplicianum* dicens, *Diues Enoch, qui quod habuit secum transtulit, & omnem illum suæ bonitatis censum cælestibus intulit receptaculis. Diues Elias, qui virtutum suarum thesauros curru igneo sublimis sedibus æthereis inuexit*. Et *libro de Pœnitentia c.5. Quia descensurus erat è Cœlo, & in Cœlum ascensurus, Eliam ad Cœlum leuauit, indè eum terris placito tempore rediturus*. Legatur etiam *serm.84.* Secundus est Diu.
59 Hieronymus *Epist.152. ad Minerium, & Alexandrū*, vbi refert Theodorum quemdam Heracleotem sic loquentem. *Enoch, & Elias mortis necessitate superata, ita vt erant in corporibus de terrena conuersatione ad cælestia regna translati sunt*. Idem quoque de Apollinario referens ibidem, subiungit Hieronymus: *quod nunc de Enoch, & Elia credimus*, quo non longè abesse ab hac sententia demonstrare videtur. Accedit ter-
60 tius Chrysostomus verbis inferiùs afferendis. *Homilia* etiam *de Ascensione Eliæ*, sic loquitur. *Mirum prorsus, & incredibile penè spectaculum equis currere supinis, vtique ad regna cælestia tendentibus*. Item ibidem clarissimum se huius partis fautorem ostentat, inquiens; *Quod si, quod credere magis libet, quia hàc iter ad Cœlum est, summum Regem visurus ascendis?* Rursus, Deum cum Elia ante raptum sic loquentem inducit. *Impeccabiles contuberniones posthac habiturus es, inter Angelorum Choros habitare te faciam*. Quæ si rectè librentur non leuiter huic parti fauent. Clarissimè
61 quoque Dorotheus *in synopsi Proph. in Vita Eliæ* inquiens. *Hic Elias primus ex hominibus est, qui hominibus cursum ad cœlos submonstrauit, primus, & ex hominibus, vnam Angelorum, & hominum viam ostendit, qui terra fuerat sortitus domicilium, Cœlum quoque subitò penetrauit, qui mortalis factus fuerat, cum immortalibus conuersatur, qui humi incedebat, instar spiritus cum Angelis in Cęlis agit*. Mirum sanè est, quàm clarè, & luculenter Eliam cœli incolam, Angelorumque collegam credat Dorotheus. Sanctus etiam Ephrem Syrus *serm.*
62 *de Transfigurat.* sic ait. *Imperauit Christus Cœlo, & Eliam deduxit: innuit terræ, & Moysen suscitauit*. Fauet,
63 & S. Augustinus *serm.1. de Dominic. 1. Quadrages.* per hæc. *Elias post quadraginta dierum ieiunia ad superna cœlorum de hoc mundo translatus est*. Et S. Gregorius
64 *lib.20. moral. cap.26.* dicens. *Ad cœlum raptus Elias esse perhibetur*. Quo etiam loquendi modo sybillina oracula sic de Elia rationabantur.

Tunc quoque cælesti curru deuectus inibit
Terras de cœlo Thesbites, signaque trina
Ostendet toti mundo vitæ pereuntis.

65 Alij quoque authores in Ecclesia celebres, iureque inter Patres numerandi, eadem phrasi Eliam cœlum, cœlique sedes ascendisse credunt. Et vt omittatur Michael Psellus non satis notus author, de quo apud Steucum *in cap.2. Genesis*. Sedulius insi-
66 gnis Christianus Poeta assumptionem Eliæ hoc pacto metricè descripsit *lib.1. oper. Paschal.*:

Aurea flammigeris euectus in astra quadrigis,
Qua leuis æthereos non exprimit orbita sulcos,
Sidereum penetrauit iter, curruque corusco
Dexteriora petens, spatio maiore triumphum
Duxit, & humani metam non contigit æui.

67 Alcimus Auitus de Elia, & Enoch canens, in cœlestes, & supernas habitationes subuectos sic dicit, & primo de Enoch *l.4. de diluu. c.6.*

—— *Quem prisca fides, & conscia virtus*
In cœlum sine morte tulit, sic celsa petenti.

De Elia autem.

Quamquam quò Noë proauus conscenderat Enoch
Elias cursu post tempora longa secutus
Scribitur ignitis scandens penetrasse quadrigis.

68 Claudius quoque Marius Victor de Enoch hæc carmina cecinit *lib.2. Carm. in Genes.* quæ etiam Eliæ aptè congruunt, cum vterque, Ecclesia plaudente, in eodem loco ascenderit.

Cuius de serie pollens virtutibus Enoch
Descendens, meritis non etiam impar auitis,
Redditus in sedes Patrias, orbemque beatum
Viuit adhuc, & habet vitæ iam regna futuræ.

69 Sed liceat quoque inter huiusmodi Patres alium speciatim referre, qui nedum Eliam cœli incolam credit, sed & ipsum Dei visione, & fruitione gaudere, clarissimè tuetur. Gregorium scilicet Hieromonachum magnum Protosyncelum, & à confessionibus Summi Pontificis, qui posteà Patriarcha, & Romæ sepultus miraculis claruisse dicitur. Hic *in responsionibus ad Epistolam Marci Ephesij*, prout habetur in fine Concilij Florentini 4. *t. Concilior.* ex typis Coloniensibus, cum Marcus ille beatitudinem Sanctorū, velut hæreticus, & schismaticus negare videretur, ac proindè Sanctorum intercessionem refragari, illum impugnans, & vtrumque errorem falsitatis conuincere contendens, hæc habet de Elia nostro, cuiusdam quoque Ephesij Presulis, quem ipse venerabilem vocat, verba referens. *Opus profectò esset nobis sermo granditate verborum turgidus, atque in cælestia peruolans, dum cupimus per eum vnà cum Sancto Dei aspectu dignato* (Elia scilicet) *sublimia petere*. Et inferiùs. *Ego verò licere quidem ipsi, sicut, & animabus Sanctorum* quo-

quocunque voluerit per tempus sese conferre, vbiquè dicata templa visisere, atque ad eos accedere, qui eius opem implorant, necessarium arbitror, & verum esse. Non tamē propterea dixerim abesse illum à Cælis, & micantibus illic splendoribus, aut cum Angelis, & ipsum non assistere Domino, ita enim fieret, vt cæteris Sanctis minus haberet, qui ferè omnibus anteit, si quia carnem gestat, orbatus esset eorum consortio, & clara Dei visione non frueretur, cuius præcipuæ fruitionis non caruit per totum vitæ curriculum. Hæc ille inter alia, à quibus si tollas hoc solū, quòd Eliam Cœli incolam facere videatur (quod solum metaphoricè intelligendum credo) quoad reliqua, & pium Theologum, Eliæque propugnatorem illum Patrem ex Græcis habemus.

70 His porrò Patribus, & Theologis consonant etiam aliorum quoque Patrum dicta, quibus Sanctum Eliam sæpius *Beatum* appellare solent; Beati autem nomen veram animæ beatitudinem sonare omnibus innotescit. Ex quibus Chrisostomus *hom. 2. ad populum Antiochenum* sic de Elia. *Nonì quòd iustum illum Beatum putatis, & velletis quisque esse vt ille.* Et *homil. 15. ex varijs in Matthæum. Abijt ergo Beatus Elias.* Deinde *hom. 42. in Genesis cap. 18. Talis erat*, inquit, *Beatus Elias.* Item *serm. in Eliam Prophetam qui tomo primo habetur. Violentia, quam Beato Eliæ, Deus omnium Dominus propter illos fecit.* Sanctus Ambrosius *libro 2. Officiorum cap. 4.* de Elia loquens. *Numquid ideo minus*
71 *Beatus, quia pauper erat sibi? Minimè. Immò eò magis Beatus, quia Deo diues.* Quæ si librentur non parum adstipulantur, & cum sequentibus cohærent: *Meritò ibi volebat Petrus esse vbi illos videbat. Meritò in monte cum Christo in gloria apparuerunt.* Item *lib. 1. de Iacob cap. 8. Neque enim*, inquit, *minus Beatus Elias quàm Moyses.* D. Hieronymus etiam in vita Pauli Eremitæ titulo *Beati* Eliam nominat. Ioannes quoque Hierosolymitanus Patriarcha in libro sæpius a nobis
72 inferius afferendo *de Institutione Monachorum cap. 2.* eodem *Beati* titulo ipsum exornat. Cyrillus etiam Alexandrinus *lib. 3. contra Iulianum.* Enoch, cui semper consors est Elias, *Beatissimum* appellat. Basilius Seleuciensis Chrysostomi coætaneus *oratione 15. de Elia* illum vocat *Beatum illum, & magnum Eliam.* Et inferius, *O beate Elia.* Veniamus ad Augustinum, qui mirus est in hac parte pro titulo hoc Elianæ magnitudinis, sermone enim 201 *de Tempore, qui est sermo*
73 *secundus de Dominica tertia post Trinitatem*, vix duabus lineis interiectis, eodem Beati nomine ipsum bis compellat dicens. *Beatus enim Elias typum habuit Domini Saluatoris. Sicut enim Elias à Iudæis persecutionem passus est, ita & verus Elias Dominus noster ab ipsis reprobatus est, & contemptus. Elias reliquit gentem suam, & Christus deseruit Synagogam. Elias abijt in desertum, & Christus venit in Mundum. Elias in deserto coruis ministrantibus pascebatur, & Christus in deserto Mundi huius gentium fide reficitur. Corui enim illi, qui Beato Eliæ, iubente Domino, ministrabant, gentium populum figurabant.* Sed quid moramur? idem *Beati* cognomen ab Augustino Eliæ esse concessum octies, aut decies in illo vno sermone legenti comprobatur. Diuus Eu-
74 cherius etiam *4. lib. in libros Regum* eodem titulo cohonestat Eliam. *Habebat*, inquit, *Beatus Elias.* Rupertus quoque Abbas *in libros Reg. lib. 5. cap. 19.* explicans illud, *Currus Israel*, simili *Beati* titulo Eliam decorat. *Currus*, inquit, *quo moris erat Reges, ac Principes vectari, dignitatem significat Beati viri.* Ex Patribus alia curiosus inuestigator non difficilè eliciet, nobis autem adducta sufficiunt. Ex eis verò non contemnendum pro hac parte de Beatitudine Eliæ argumentum confici videtur. Etsi enim Beati nomen non modò apud prophanos, sed & apud sacros etiam
75 authores, pro illo sæpius inculcetur, qui fœlix, vel Fortunatus alioquin dicitur, quo sensu Iuuenal. *Satyr. 1.*

Nunc via processus vetulæ vesica beatæ.

Et Horat. *l. 2. Carm. od. 4.*

Nescias an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.

Et *in Odis.*

Nihil est ab omni parte beatum.

In Sacra quoq; Pagina non rarò idem conspici posset. *Luc. 3. Beatæ steriles & ventres.* Et *3. Reg. 10. Beati serui tui.* Esa. *Beati qui seminant super omnes aquas.* Ex
76 vsu tamen Ecclesiæ, quem non ignorant Patres; quin ex illis, Augustino præsertim, loquendi modulos aucupari soleat, *Beati* nomen crebrius pro animæ gloria, & Deum videntium felicitate vsurpatur. Ea enim sola est, quæ strictiori titulo (forsan, & pro priori) hoc sibi nomen vendicat. Cum iuxta Boetiū
77 sit ipsa *status omnium bonorum aggregatione perfectus.* Quòd etiam subodorari visus est, sapiens ille, licèt ethnicus, Seneca *lib. 6. epist.* dicens. *Hoc nos docuit beatum non eum esse, quem vulgus appellat, ad quem pecunia magna confluxit. Sed illum, cui bonum omne in animo est erectum, & mirabilia calcantem. Qui neminem videt, cum quo se commutatum velit, qui hominem ea solum parte existimat, qua homo est, qui natura magistra vtitur, ad illius leges componitur, sic viuit quomodo illa præscripsit, cui bona illa nulla vis excutit, qui mala in bonum conuertit, certus iudicij, inconcussus, intrepidus quem si aliqua vis mouet nulla perturbat, quem fortuna cum in eū, quod habuit telum nocentissimum vi maxima intorsit, pūgit, non vulnerat. Sed talem hactenus videre haud licuit. Nemini enim summa illa Beatitudo, nisi exuto corporis impedimento potest contingere; adeo vt verissima videatur Solonis illa apud Poetam sententia, scilicet*

Vltima semper
Expectanda dies homini est, dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

Hæc ille. Ergo cum Patres non hoc ignorent, cum *Beati* titulum Eliæ concedunt, animæ gloriam per illum innuere videntur.

78 Sed soli Patres hoc *Beati* titulo Sanctū insigniunt Eliam? Nonnè, & Ecclesiæ officia? Si illa namq; consulamus, idem quoque reperiri pro comperto erit. Ergo in Missa S. Eliæ in Missali illo antiquo apud Transpōtinæ Bibliothecam reperto in collecta Missæ sic habetur. *Deus, qui Beatum Eliam Prophetam per turbinem mirabiliter curru igneo sublenasti ad Cælum, quique Beato Eliseo spiritum duplum petenti tribuisti, interueniente Magistro, da nobis ita viuere, vt ad eandem requiem mereamur peruenire.* Ecce non solum *Beati* titulum Eliæ concessum, sed, & per illum denotari animæ gloriam, quam omnes ambimus, expositum. In oratione etiam, quæ *secreta* dicitur, in eadem Missa, sic legitur. *Præsta nobis quæsumus omnipotens Deus, vt nostræ humilitatis oblatio, & pro tuorum grata sit honore Sanctorum, & intercedente Beato Elia,* &c. In oratione etiam post communionem sic, *Clementissime Deus no-*

stra

stra ignosce delicta, qui Beato Elia orante, *&c.* Insuper
79 in officio Eliano sæpius, vt diximus, ab Ecclesia approbato, oratio, quæ pro laudibus, Vesperis, & alijs horis habetur, sic dicit. *Præsta quæsumus omnipotens Deus, vt sicut Beatum Eliam Prophetam tuum ante communem mortem curru igneo aereum eleuasti ad cælum, ita nos facias, eo interueniente, dum viuimus à terrenis semper ad cælestia spiritu subleuari, & cum eo in resurrectione iustorum pariter gaudere.* Eadem oratio pro collecta Missę repetitur. Insuper in illa, quæ post cōmunio vocatur, sic habetur. *Deus, qui per Sanctum Angelum tuum Beato Eliæ Prophetæ tuo cibum, & potū*
80 *tribuisti, &c.* Idem etiam reperiri constat in Missa quoque alia extraordinaria, & votiua pro SS. Prophetis Elia, & Eliseo in Missali quoque Carmelitano ab Ecclesia approbato repertā; in orationibus etenim eodem titulo *Beati* decoratur. Cum ergo *Beati* nomen à Beatitudine, quæ sanctis viris conceditur, vsurpetur, propriè, illam innuere videtur Ecclesia Sancto Eliæ competere, cum simili nomine illum insignit.

81 Maximi tamen momenti, grauissimæque Auctoritatis pondus affert, quod in Missali illo vetustissimo in Sacra, & Apostolica Bibliotheca Vaticana reperto, de quo supra diximus, in Oratione quadam Missæ Sancti Eliæ, quæ sub die 17. Mensis Iunij in prædicto Missali reponitur, incipit autem, *Quæsumusque æterna Deus*, (quæ an significet per orationē, vel præfationem liquidò constare non potest ob antiquitatem Missalis, insolitosque Caracteres) in fine ipsius sic habet, præcedentibus prætermissis, quæ nullatenus intelligi valuerunt. *Vbi etiam beatissimus Prophetas tuus Elias*, (manifestus est hic error scribētis pro *Beatissimus Propheta tuus Elias*) *sociatus exultat. Petimus ergo vt memor sit misericordiarum tuarum, & de tua misericordia nobis impetret beatitudinis suæ consortium.* Vbi cum Elias Sanctus non modò *beatissimus* compelletur, sed etiam *suæ Beatitudinis consortium* à nobis per ipsius intercessionem petatur, manifestum videtur, antiquissimam videri, & in Ecclesia receptā sententiam illam, quę ipsum visione, & fruitione Beatifica potiri sustinet. Alioquin nec prædicta verba in sano sensu dici potuissent, nec Missale antiquitatis maximum monumentum ea contineret.

82 Nec minoris ponderis est, quod in officio, seu Menologio Græcorum (quod quantæ auctoritatis apud omnes sit, doctis in promptu est) in Hymno, seu Oratione, vbi Sancti Eliæ laudes referuntur, sic dicitur. *Propheta præco Christi, qui numquam à Throno Maiestatis separaris*, seu vt Gregorius ille supra adductus legebat, *Propheta Christi præco, tu numquam à Sede Maiestatis abiungeris.* Hæc verò themati nostro fauere ambiget nemo. Quid enim de Diuo aliquo, cum in eius officio, seu precibus ab Ecclesia receptis dicitur, *à Sede, Throno Maiestatis non separari*, aut *non abiungi*, intelligi valet, nisi illum Dei præsentia consortioque frui? Nec credi difficile erit verba hęc, vel similia ex Sacra Scriptura mendicare potuisse Græcorum Ecclesiam, *Zachar.* namque 4. sic de Elia, & Enoch iuxta D. Hieronym. Gregorium, Aretam, & alios vatici-
83 natur Propheta. *Isti sunt duo filij olei, qui assistunt dominatori vniuersæ terræ.* Et *Apocalyps.* 11. *Hi sunt duæ oliuæ, & duo candelabra in conspectu Domini terræ stantes.* Quid enim est assistere, aut stare *in conspectu Domini*, quod in his locis describitur, quam *à Throno Maiestatis* non separari, aut abiungi, vt Græci laudes Eliæ referentes canunt? An autem ex his Zacharię, & Ioannis testimonijs id quod in præsenti intenditur eliciatur, S. videlicet Eliam, Dei præsentia, visionequè beata potiri, doctiores iudices sunto. Hoc solum addimus, si prædicta testimonia hoc sensu accipiantur, proprissimè, & rigorosè sumi, cum verbum *assistere*, & *in conspectu Domini stare*, luculenter visioni beatorum adaptari possit.

84 Ad idem quoque intentum de Eliæ beatitudine Ecclesię Martyrologia non leuiter iuuant, cum in illis solùm de verè comprehensoribus Diuis memoria nobis proponi soleat. Martyrologium ergo Romanum authoritate Greg. XIII. roboratum, & ad hoc (vt Pontifex inquit) institutum, *vt in peragendo diuino officio* ipso vti possint Ecclesiæ, die 20. Iulij sic habet. *In monte Carmelo S. Eliæ Prophetæ.* In Martyrologio Molani, & additionibus ad Vsuardum die 17. Iunij, sic. *In Arabia raptus in cælum S. Eliæ Prophetæ Domini, & Carmelitanæ Religionis Patriarchæ, qui tantam inuenit coram Domino gratiam, vt verbo clauderet, & aperiret cælum.* In Menologio etiam Græcorū ex Bibliotheca, & interpretatione Gulielmi Sirleti Cardinal., die 20. Iulij sic dicitur. *Natalis B. Prophetæ Eliæ, qui de cælo ignem detulit, pluuiam detinuit annis tribus, & mensibus sex, duos quinquagenarios combussit, in monte Choreb Deum vidit, Iordanem scidit melote, & in cælum curru igneo assumptus est.* Item in Kalendario Ruthenorum, quo Russia, & Moscouia vtitur, & de quo Posseuinus *in Appar. tom. 3. verbo Rutheni* pro ea die 20. Iulij etiam habet *S. Elia Propheta*. Ex alio etiam Græcorum Menologio die 20. Iulij, hæc accepimus. *Elias Thesbites Propheta*. Idemque haberi in veteribus Menologijs, & Martyrologijs Græcorum ex relatu Reuerendiss. Dom. Fortunati Scacchi Sanctiss. D. N. Sacristæ, traditum tenemus. Ex eo autem redit argumentū factum de Eliana beatitudine non leuiter comprobanda, eò, vel maximè, quòd ex Menologio Sirleti Cardinalis nomen Beati Eliæ concessum, conspiciatur.

85 Fauet præterea, quòd de S. Elia non modò Ecclesiasticum officium, vt vidimus, sed & solemne festum ab Ecclesia Græca, nec quoad hoc à Latina correcta, celebretur. Vt enim constat ex Emmanuelis Imperatoris constitut. apud Theodorum Balsamonem *in nomoc. Photij tit. 7. c. 11.* & refert Baronius *in addition. ad Martyrolog. Rom. die 20. Iulij*, Græci prædictū diem sic colunt, vt in eo abstineant ab operibus seruilibus. Vnde Simeon Metaphrastes in homil. huius diei, illum *admirabilem* appellat, *nobis complanantem eam, quę ad illum ducit semitam, & ad cælestia deducentem tabernacula*. Quibus non modò Eliam comprehensorem facit, sed diem quoque natalem ipsius à multis sæculis in Ecclesia solemnem ostendit, cum Metaphrastes circa ann. Dom. 800. claruerit. Eodem die festum hoc commendant Genebrardus in Calendario, & Thomas Maluend. *l. 9. de Antichr. c. 12.* Luitprandus quoque, seu, si mauis, Eutrandus *in lib. suæ legat.* refert se inuitatum ab Imperatore Nicephoro interfuisse Constantinopoli solemnissimę celebritati Eliæ incredibili pompa, spectaculis, & iubilo demonstratæ. Ex eo autem ad intentum sic elicitur Eliana beatitudo. Nam festa Sanctorum, ea ma-

maximè in quibus fideles ab operibus seruilibus vacant, ideo ab Ecclesia statui, & definiri solent, vt ipsorum Diuorum beatitudine, Deique visione, qua perfruuntur allecti, *imitari non pigeat, quod celebrare delectat*. Etenim, vt inquit Augustinus serm. 47. de Sanct. *Qui Sanctos vel in quantum potuerit, noluerit imitari, ad eorum beatitudinem non poterit peruenire*. Solùm ergo Sanctorum verè beatorum festa ab Ecclesia celebranda proponuntur, ac perindè cum Ecclesia La-
86 tina (vt ex Gregorij XIII. Sixti V. & Sacrarum Congregationum approbationibus, quæ adductæ sunt, constat) & Græca, festum S. Eliæ celebrandum a fidelibus statuant, credi par est, ipsum verè visione beatifica fruentem reputari, verèque comprehensorem esse. Vnde Franciscus Suarez *tom. 2. in 3. p. disput. 55. sect. 3*. probat S. Ioannem Euangelistam esse Beatum, quia Ecclesia celebrat festum ipsius: *Cum tamen*, inquit, *neminem colat, nisi beatum, Deoque fruentem*. Quæ verba accuratè sunt perlibranda ad intentum nostrum, vtpote à doctissimo huius temporis Theologo prolata.

87 Ad quod præterea deseruit, quod cum, nedum in Græca, sed in Latina quoque Ecclesia, templa Deo sub titulo S. Eliæ dedicata sint (quasi in hoc sensu accipiens illud Petri ad Christum Matth. 17. *Faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum*) ipso facto eadem Ecclesia innuere videtur ipsum beatitudine animæ gaudere, Deique præsentia intuitiua frui, in loco sibi ad Dei beneplacitum designato. Ea enim est, & semper fuit, Ecclesiæ consuetudo, vt nunquam templa Deo, nisi in honorem Sanctorum verè beatorum erigerentur (loquor de illis, qui ex hominum consortio sunt assumpti; nam aliquibus inter viuos commorantibus templa, & Ecclesia dicata fuisse constabit ex dicendis.) Idemque argumentum fit de altaribus ipsi S. Eliæ dedicatis,
88 quorum multa in Christiano Orbe reperiuntur; nũquam enim Deo altaria, sicut nec templa, eriguntur in honorem eorum, quos nondum visione ipsius Dei potiri credat Ecclesia, vt patebit per singula discurrenti. Porrò templa S. Eliæ dedicata fuisse euidens est, de Æde namque Eliæ, nomine *Dominicum* nuncupata extat Epigramma S. Gregorij Nazianz. *in edit. Leuuencl*. Deinde de templo Eliæ per Basilium Imperatorem restituto meminit Cedrenus in *Compendio Hist. in Basil*. & Genebrardus *Cronolog*. lib. 1. anno 3284. de Elia loquens sic: *Ei post raptum Synagoga, siue Sacellum in Carmelo monte (vulgato ipsius habitaculo) habitum est, in quo vigebat oraculum, de quo Sueton. in Vespas. cap. 5. apud Iudæam Carmeli, Dei oraculum consulentem Vespasianum ita confirmauere sortes, vt quidquid cogitaret polliceretur*. Hìc, vt credo Philosophatus quondam fuit Pythagoras, Iamblico auctore apud Lypomanum *(in ps. 4.)* De hoc autem templo Eliæ post raptum erecto Ioannes de Iesu *in Comp. vit. S. Theresiæ ad Paul. V*. & Thomas Sarrazenus *in Menolog. de Elia*. Insuper Nicephorus Callixtus *lib. 8. hist. c. 30*. scripsit Imperatricem Elenam Ædem siue Ecclesiam Eliæ Thesbitæ dedicasse, quod & tradidit Andriconus *in Theatro Terræ Sanctæ in Tribu Issachar n. 91*. In tribu etiam Ephraim de Torrente Carith loquens, dicit eo loco eandem Elenam postea Ecclesiam erexisse, quam absdubiè in Eliæ honorem dicatam locus tanto Prophetæ sacer demonstrat. Insuper in Tribu Zabulon *n. 95*. de Thabor monte, vbi transfiguratus est Christus loquens, Elenam Petro, Iacobo, & Ioanni Apostolis templum extruxisse af-
89 firmat, subiungitque: *huic templo accesserunt postea duo monasteria, vt hic essent quasi tria ex Petri desiderio tabernacula. Quorum vnum inuenio esse Græcorum, atque D. Eliæ consecratum, verisimile autem est, alterum fuisse Moysi dedicatum. Vtrumque autem videtur habuisse Abbatem*. De hoc autem Græcorum monasterio Eliæ sanctitati erecto forsan loquitur Nicolaus Eluchen *in suo Itinerario* dum illud cum pulchra Ecclesia, in loco, vbi raptus fuit Elias extructum fuisse commemorat. Præterea Hierosolymorum ciuitatem describens Adricomius *n. 221*. de alia quadam Ecclesia proculdubio etiam in honorem Eliæ erecta hæc dicit: *Domus Eliæ, in qua Elias Propheta aliquando habitasse perhibetur, vbi etiam postea constructa est Ecclesia*. Sed & de celebri alio templo, & monasterio Græcorum Monachorum sub insigni etiam titulo Eliæ instituto in itinere Hierosolymæ versus Betlehem mẽtio fit apud quosdam. Videantur sacerdos Gallicus in *suo Perclerin*, & Ægidius Camart. *l. de gest. Eliæ c. 5. sect. 9*. In Concilio quoque Constantinopolitano de Monasterio Eliæ habetur mentio, quod forsan fuit aliquod ex prædictis. Inter Patrum namque illius Concilij subscriptiones hæc habetur. *Silas Dei misericordia Presbyter, & Prior monasterij Eliæ*. Beniami-
90 nus quoque Iudæus *in Itiner. p. 38*. sic habetur: *Littori maris ex latere vno mons Carmeli imminet, ad montisque radices Israelitarum quamplurimorum sepulchra sunt; inquè ipso monte Eliæ Prophetæ antrum visitur, iuxta quod Christiani sacellum construxerunt S. Eliæ dictum*. Legatur Salianus *in Annal. ann. 3127*. Ex fideli quoque relatu Reuerendissimi nostri D. Petri Vespæ in Cypri partibus Episcopi, & Sedis Apostolicæ ibidem Legati accepimus, in prædicta Cypri Insula Ecclesiã Sancto Eliæ dicatam reperiri; quod etiam de Insula Zanthes sub dominio Veneto, & de alia Ecclesia sub titulo S. Eliæ in possessione Patrum Dominicanorum ibidem existenti retulit. In Insula etiam Sardiniæ, & diœcesi Turritana duas alias Ecclesias rurales sub inuocatione S. Eliæ esse, & eas maximo populorum concursu, deuotionis ergo, frequentari, ex authentico testimonio Illustrissimi illius Archiepiscopi, quod apud me habeo compertum est. Alia quoque templa in Eliæ honorem dicata fuisse pro certo est; cum & Iranensis Archiepiscopalis Ecclesia in Appulia sub Eliæ nomine insignis extet, & apud Litium eiusdem Appuliæ ciuitatem ad quatuor milliaria Ecclesiam aliam Eliæ Sancto erectam ex fide digno relatu acceptum sit. Quin ad hãc Elianam domum populum ariditate terræ faucium, pluuiam postulantem accedere solitum, non sine fructu Propheticæ intercessionis, ab illius Religionis incolis haud ignoratur. Quod idem asseritur de Terra Cryptalearum in eadem Prouincia propter similem Ecclesiam eidem magno Eliæ dicatam.

Quàm iustè verò templa, aut oratoria Deo in Eliæ Sancti honorem dedicata sint, vbi pro pluuia, aut imbre Dominum precentur fideles, eiusdem Eliæ patrocinijs innixi, nunc obiter ex quadam, nec inepta Hebræorum traditione, ex magno apud illos Do-

ctore

ctore Rabbi Salomone, Lyra, & alijs non refragantibus, emendicata, placuit confirmare. Asserit enim Rabbinus iste, quod cum Elias 3. Reg. 18. in celebri illa contra Baalistas pro Dei cultu suscepta palęstra, curauit, accedente ad se populo, altare quod destructum fuerat, *fecitque* (vt sacer textus loquitur) *aquaductum quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris*,
91 iubens, vt ibidem etiam habetur, vt duodecim hydriæ aquæ super holocaustum funderentur; tunc Eliseo ministro Eliæ vnam ex illis hydrijs effundente, aquam super manus Eliæ cecidisse, quę sic diuinitùs multiplicata est, vt cum magno incremento in fossam decidens, nedum ipsa impleretur, sed & aquæ circum altare abundè effluerent. Sic enim textus sacer loquitur: *Et currebant aquæ circum altare, & fossa aquæductus repleta est*. Qui enim tam paucæ hydriæ aquæ alueos efficere, & magnam fossam implere abundè possent (inquit Salomon) nisi quia aqua ipsa Eliæ manus primò tangens, indè sic diuinitus aucta efflueret, vt affluens, & redundans per altare, & fossam cerneretur? Fauet huic Hebræorum placito,
92 quod dum Vulgatus noster loco adducto habet, fecitque aquæductum quasi *per duas aratiunculas in circuitu altaris*, ex Hebræo sic legat iste Salomon: *Fecit in circuitu fossam quinquaginta cubitos patentem*. Tam grandis enim, seu profunda cauerna impleri duodecim aquæ hydrijs neutiquam posset. Hoc etiam sensu illud 4. Reg. 3. quando seruus Iosaphat Regis tribus Regibus siti pereuntibus, & Prophetam, qui aquam præberet quæritantibus dixit: *Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliæ*, accipiendum esse dicunt. Quasi diceret: Quemadmodum iste Eliseus olim aquam in manus Eliæ fundēs, aquæ fluenta inundare fecit, sic & nunc aquam è terræ latebris erumpentem nobis ministrabit. Traditio hęc Hebræorum à Lyrano, Petro Thoma Sarrac. in *vit. S. Eliæ*. Francisco Mendoza *in 1. Reg. ca. 4. n. 11.* & & alijs relata nedum confirmat Ecclesiæ vsum pluuiam à Deo Eliæ meritis postulantem, sed, & iure quoque ad illam obtinendam templa in ipsius honorem dicata fuisse. Ex quo etiam, & ad nostri capitis intentum, meritò dixisse comprobatur S. Chrysostom. *serm. 2. de Elia*: *Clauis cœli fit sermo Eliæ, iubet, & clauditur cœlum, orat postmodum, & aperitur, vt Sanctorum meritum monstraretur, non solùm in terris posse, quod voluit, sed in cœlestibus posse impetrare quodcunq; petierit*.

93 Ad quod præterea expendi oportet, nullam vnquam, Ecclesiam, inter Sanctum Eliam, aliosque Diuos Dei visione gaudentes, distinctionem fecisse, discrimenvè apposuisse, neque aliquod signum, quo Sanctum Eliam nondum Beatum crederet, adhibuisse. Sicut enim beatis alijs Canonica officia præstitit, sic & Eliæ, vt constat ex dictis. Si sub Diuorum aliorum titulis templa, aras, & altaria Deo dicauit sic quoque sub titulo Eliæ. Si alijs Sanctis imagines cum radijs, Diadematibus, insignibusque Beatitudinis apposuit, idem permisit Eliæ. Sanctos alios inuocandos esse Ecclesia concedit, Sanctum quoq; Eliam inuocandum fidelibus proponit, præsertim Carmelitis, qui in litanijs in breuiario à Gregorio Decimo tertio approbato illum inter Prophetas post Sanctū Ioannem Baptistam retinent. Aliorum Diuorum reliquias religiosè veneratur Ecclesia, & Eliæ nostri partem pallij summa obseruātia custodit arca Ouetana, quę in Hispaniam per S. Fulgentium Episcopum Astigianum fuit adducta, authore Sebastiano Episcopo Salmanticensi *in sua historia* septingentis,
94 & plus annis retrò literis commendata. Videtur ergo quasi per traditionem ab Ecclesia receptum indicari, Sanctum Eliam eo loco quo à Deo reseruatus creditur, sicut, & Diuos alios in Cœlo, Dei visione quidditatiua perfrui. *Si autem est traditio* (inquit Chrysostomus *hom. 4. sup. c. 2. ad Thessalonic. 2.*) *nihil aliud quæras*.

95 Ad id vltimò deseruit, quod cum Deus, iuxta Theologicum proloquium, *pronior sit ad præmiandum, quam ad puniendum, promptior ad misericordiam, quam ad iram*, cur per tam longum tempus Sanctissimum, sibiq; charissimum Eliam beatitudinis mercede, tot, tantis, tamque eximijs operibus pro merita priuabit? Quorsum tanta, tamque diuturna, & longæua debiti denarij procrastinatio apud eum, qui *Leuitici 19.* dixit, *Non morabitur opus mercenarij tui apud te vsque mane*, & *Tobiæ 4. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim et mercedem restitue, & merces mercenarij tui apud te omninò non remaneat*; Et *Ecclesiast. 7. Non lædas seruum in veritate operantem neque mercenarium dantem animam suam?* Hac autem ratione vtuntur Salmeron, & Barradas superius adducti, & verè efficax videtur ad intentum. Quorsum enim munificentissimus, & misericordiarum Pater Deus
96 per duo millia, & quingentos aunos, & eo fortè amplius, quo Eliam ab hominibus transtulit visione sui, tantopere desiderata orbari permisit? Rei amatę absentia quancumque temporis moram vnum sęculum æstimat. Hinc nostri temporis Poeta.

Si credis amanti
quolibet in spatio sæculo mille traho.

Quid supra duo mille, & quingentos annos superstes dicet Elias? Iure, & meritò Gregorius ille Hieromonachus fidei Catholicæ Concilij Florentini propugnator iam adductus dixit. *Ita fieret, vt cæteris Sanctis minus haberet, qui ferè omnibus anteit, si quia carnem gestat, orbatus esset eorum consortio, & clara Dei visione non frueretur*. Abs dubiè clamare posset Elias Sanctus cum Dauide. *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Et, si lōgitudine dierum repleuit me Deus quare non est mihi ostensum salutare ipsius? & similia.
97 Vnde Metaphrastes *20. die Iulij in sermone de Elia* hunc locum psalmi in ipso adimpletum fuisse, & sententiam quam intendimus de eius beatitudine sic profitetur: *Elias ne in hodiernum quidem diem mortis fecit periculum, sed assumptus manet expers senij, qui vt arbitror, vna versatur cum Angelis, quorum incorruptionem, & materiæ vacuitatem per puram vitam est imitatus, de quo maximè à Dauide quoque dictum est, longitudine dierum eum esse impletum, & Dei salutare ei esse ostensum*.

98 Sed tandem pro Eliæ causa Chrysostomum patronum producamus; eiusque verba ex homilia quadam de ipso Elia, ex tom. 1. operum eiusdem Chrysostomi excerpta, nostroque proposito concinnè apta audiantur. *Apud quosdam veteres Reges moris erat, vt si quis fortiter pro Rege fecisset in bello, & corpus, & animam periculis obijcere non timuisset, curru, atque alijs Regiæ dignitatis insignibus donaretur. Igitur*

Reges

Reges terreni, atque mortales, ita sibi deuotissimos remunerare consueuerunt. Quanto magis omnipotens Deus, quia Rex Regum, & Dominus Dominorum est, Eliam suum, tota se corporis, & animæ deuotione zelantem, post multorum laborum sudores, post dirarum persecutionum grauissimas fatigationes, post tantorum bellorum magnas, illustresque victorias, opima de mundo, & Diabolo spolia referentem, igneo curru, atque equis flammantibus impositum, triumphali gloria præfulgente ad sua regna voluit peruenire? Oportebat namque errantis populi rectorem, gubernatorem sacrorum, moderatorem discrepantium voluptatum, Israelis aurigam, qui ad iugum timoris Dei lasciuos, & vagos animos reuocauit, frænis, lorisque astrinxit, & ad iter disciplinæ recto tenore currendum concordi quadam copulatione composuit, ad regna cælestia, curru, atque equis transuolaret euectus. Si ex his Chrysostomi verbis illa, *sua regna*, & *regna cælestia*, beatitatem solum animæ Eliæ demonstrent, & nostræ intentioni, & veritati congrua, facilè æstimari possunt.

99 Quamuis autem probabiliter sanè fundamenta adducta comprobare videantur Eliam nostrum, quoad animæ gloriam comprehensorem esse, prout etiam relati authores tenuerunt; meritòque proindè in publicis disputationibus, & grauissimis Gymnasijs in offenso pede sententia hæc à nostris sit propugnata; Quia verò multi, nec infimæ notæ Theologi, propter generales S. Paginæ locutiones, quibus Dei visio negatur hominibus in hac vita degentibus, & quia hoc videtur fuisse peculiare Christi Seruatoris priuilegium, sicut quod simul esset viator, & comprehensor, Dei visionem Beatum Eliæ, & Enoch concedere renuunt, nos huius litis decisionem fidei Censoribus remittimus, iudicium nostrum interponere nolentes, sed Vaticani Responsa expectare. Ne tamen prædicta Pontificia concessio de officio Elię dubiæ opinioni inniti credatur, ideò in sequentibus, etiamsi Elias Sanctus comprehensor nullo modo sit, nec Dei fruatur intuitiua, claraque visione, nihilominus tali Officio Canonico ab Ecclesia honestari potuisse, pro virili ostendetur, ex eo sanè fundamento, quod in eo statu, quo est ab Ecclesia coli, venerari, & inuocari possit.

100 Cum enim Elias (vt communis consensus Ecclesiæ tenet, omnesque Theologi, etsi non explicitè, implicitè tamen suffragantur (in altissimo sanctitatis gradu, donoque perseuerantię, & confirmatione in gratia (prout specialiter tradunt Franciscus Suarez *3.p. disp.55. sect.1.t.2.* & Blasius Viegas *in Apocalyp.c.11.sect.4.* Ægidius Camartus *de gestis Eliæ ca.3.sect.17.* Sanch.*l.4.Reg.cap.2.n.33.* & ante eos Abulensis *ibid.q.14.*) constitutus sit, & à Spiritu sancto in Sacra scriptura sæpius ob signa, miracula, & portenta prodigiosa ab ipso patrata Canonizatus, dubium non erit, quin possit ab Ecclesia ne dum coli, venerari, & inuocari, sed medio quoque Canonico eius intercessio apud Deum pro nobis piè postulari.

101 Id etiam indicant ex Patribus non modo illi, qui Sanctum Eliam cælicolam, cœlique ciuem putare videntur, quales sunt Ambrosius, Hieronymus, Chrysostomus, Dorotheus, Augustinus, Ephrem, Gregorius, Sedulius, Alcimus, & Marius Victor relati, (si enim Eliam cum beatis alijs cœli palatia ascẽdisse credunt, abs dubiè, eadem qua Diuorum cœteros veneratione colendum affirmabunt) sed & alij quoque, qui etsi Eliam terrestris Paradisi colonum æstiment, eum tamen statu quasi cœlesti potiri profitentur, ac proindè quasi cælestem hominem venerari posse. Ex quibus. Author Augustini nomine gloriosus *de mirab. Sac. Script. l.2.* Eliam dicit, *ab omnibus, commutatum ad sublimiorem statum euectum.* Abulensis *4.Reg.2.q.24.* sic ad intentum. *Elias, & Enoch assumpti sunt, ad statum tam perfectum, & iam potius sunt cælestes, quàm humani viri.* Fauet, & Tertullian. *de resurrect. carn. cap.58.* sic. *Enoch, & Elias nondum resurrectione dispuncti, quia nec morte functi, quo tamen de orbe translati, & hoc ipso iam æternitatis candidati, ab omni vitio, & ab omni damno, & ab omni iniuria, & contumelia immunitatem carnis ediscunt.* Et infra. *Credi oportet hęc futuræ integritatis esse documenta.* Adstipulatur etiam Sanctus Martyr Irinæus *lib.5.c.5.* sic habens. *Plantauit Deus Paradisum in Edem contra Orientem, & posuit ibi Hominem, quem plasmauit, & indè proiectus in hunc mundum non obediens; quapropter dicunt Presbiteri, qui sunt Apostolorum discipuli, eos qui translati sunt, scilicet Enoch, & Eliam, illuc translatos esse. Iustis enim hominibus, & Spiritum habentibus præparatus est Paradisus, & ibi manere eos, qui translati sunt vsque ad consummationem coauspicantes incorruptelam.* Dorotheus. *in Synopsi. Elias, qui terræ sortitus fuerat domicilium, cælum quoque subitò penetrauit, qui mortalis factus erat, cum immortalibus conuersatur; qui humi incedebat, instar Spiritus cum Angelis in cœlis agit.* Lege Hieronymũ, Epiphan. & Bernardum supra relatos. Hęc ergo, & alia, quæ ex Patribus, cuique obuia erunt, cum statum cælestem, aut quasi cęlestem, & supra terrigenas Eliæ concedant, abs dubiè indicant, illum, sicut, & cælites alios à nobis venerari posse.

102 Porrò ipsum posse pro illis, qui eius intercessionem petunt intercedere, ac perindè ab omnibus inuocari, à Theologis supponitur. Ex quibus Thomas Maluenda iam relatus de illo, & Enoch sic loquitur. *Quod autem ad bona animi attinet, non hæsitamus asserere, eosdem vitam innocentissimam traducere, in precibus, Orationibus, Meditationibus, ac laudibus Dei perpetuò versantes pro Ecclesiæ statu continuas ad Deum preces effundere.* Et eosdem *lib. cap.14.* explicans vaticinium. *Zachariæ 4. Isti sunt duo filij olei, qui assistunt Dominatori vniuersæ terræ,* de Enoch, & Elia, sequens Diuum Hieronymum, Victorinum, Gregorium, Andream, Aretam, & alios, dicit, *Ideo hos Diuos dici assistere Domino, quia stant in conspectu Domini orantes pro gente Iudæorum, pro felici statu Ecclesiarum Christi, &c.* Si tamen ab illo petamus, vnde preces ad ipsos fusas percipere possunt Enoch, & Elias, quasi respondens subiungit. *Frui frequenter colloquijs Angelorum diuinis imbui reuelationibus;* ac si diceret medijs illustrationibus, & reuelationibus diuinis preces ad ipsos fusas cognoscere posse. Cui accinit Franciscus Suarez *vt supra,* sic inquiens. *Tertiò colligo, maximis Dei consolationibus, diuinisque illustrationibus, ac frequentibus reuelationibus gaudere, de ijs saltem rebus, quæ eorum statui consentaneæ sunt.* Cum autem nihil magis consentaneum Eliæ statui videatur, quàm quòd preces illæ, & orationes, quibus ipsius intercessio, & patrociniũ apud Deum postulatur, exaudiat medijs reuelationibus, & illustrationibus diuinis, quibus à Deo decoratur; certum videtur tales orationes exaudire, pre-

cesque.

cesque, quę ad ipsum funduntur, cognoscere, ac proindè posse vicem pro illis rependendo, Dominum exorare. Optimè etiam, & maximè ad intentum nostrum Gaspar Sanchez doctus, & pius Bibliorum interpres *sup. lib. 4. Reg. cap. 2.* hæc scripsit. *Satis ergo habent viri illi sanctissimi* (scilicet Enoch, & Elias) *dum Angelicis fruuntur alloquijs, mirisquè rerum illustrationibus fruuntur, quo se oblectent, & quo diuturnam illam moram non solum patienter, sed etiam perquàm suauiter ducant. Quòd si illi humana curant adhuc, neque humanarum rerum statu ed[...]tur ab Angelis, qui non semper optimus est, semper varius, neque deesse poterit materies, de qua familiaris instituatur sermo, neque quid doleat, aut curet, Dei, & gentis suæ maximus Zelator Elias, qui licet abstractus à suis, non tamen de illorum salute curam abiecit.* Et paucis interiectis, quæ nos inferiùs inseremus. *Nec est verisimile ignorare duos hosce Principes, quid rerum fiat in mundo, in quo adhuc ipsi morabantur.* Habeatur ergo ex hisce Theologis, Eliam, & Enoch in eo statu esse, quo mundiales non ignorent res, quin de illis, diuinis illustrationibus irradientur, ac perindè preces nostras exaudire, & ad illos dirigi posse.

103 Ex Patribus id quoque supponit D. Basilius *homil. 40.* dicens: *Fortassis aliquem pium aduocabis, vt precibus, velut Propheta Thesbites Elias remissionem tibi malorum impetret.* Clarius S. Gregorius *in 9. cap. Iob cap. 12.* Hoc de Elia encomium proferens. *Qui furorem Dei placat alijs per intercessionem*. Adhuc clarius antiquus author Metaphrastes *in serm. de Elia* apud Surium *die 20. Iulij. Seu enim ille, vel assumptus magna largiri ijs, qui ei germanè, & sincerè adhærent: quoniam ille accepit à Deo omnium maxima*. Vnde in eodem sermone sic ab ipso inuocatur. *Is quoque adsit orationi, & proponatur argumentum, & maximè cum sit eius dies, quem iam celebramus*. Idque indicare visus est Drogus Hostiensis Episcopus *in serm. 1. de passion.* dum dicebat. *Noli obliuisci pallium Eliæ, alioquin torrens tibi sine illo non diuidetur*. Alludens sanè ad factum Elisei, dum fluenta Iordanis pallio Eliæ, ipsiusque inuocatione diuisit, vt & dicemus inferius *n. 8.* Omnium tamen enucleatius rem attigit Gregorius ille Hieromonachus *cap. præcedenti num. 10.* relatus, verbis illis, *ex 4. s. Concil.* post Concilium Florentinum depromptis. *Ego verò licere quidem ipsi, sicut de animas sanctorum quocunque voluerit per tempus se se conferre, sibique dicata templa inuisere; atque ad eos accedere, qui eius opē implorant, necessarium arbitror, & verum esse.* Quæ si librentur, nostrum intentum clarè roborare cernuntur.

104 Idipsum confirmat communis plurium Theologorum consensus *circa q. 12. 1. p. S. Th.* asserentium, preces, & orationes, quæ ad Beatos in cœlo existentes à nobis viatoribus funduntur ab ipsis cognosci, non quidem ex vi visionis beatæ, vt dicitur, quasi id necessariò talis visionis natura exigatur, cum posset bene sine illo consistere; sed, vel per particulares reuelationes extra visionem factas, vel per eandem concomitanter visionem, itaut, quę, suaptè natura ad Dei essentiam solùm terminabatur, ex voluntate, & peculiari Dei concursu ad tales orationes cognoscendas terminetur. Hocque ita contingat, eo quod talium precum, & orationum notitia ad statū Beatorum pertineat. Cum ergo ad statum etiam Sancti Eliæ Prophetæ spectet, preces, quæ ad ipsum funduntur, cognoscere; illas dicendum erit intelligere ex illis reuelationibus, & illustrationibus, quibus à Deo perfruitur. Non enim apparet cuius alterius obiecti congruentius diuinæ reuelationes ipsi fiant, nisi de illis, quæ ab ipso per orationes postulantur. Si autem illas cognoscit, cur nō pro postulantibus exorare poterit, cum id & eximia ipsius charitas, & nostra necessitas efflagitare videatur?

105 Deinde ipsum Sanctum Eliam pro nobis intercedere, pręcesque nostras, & orationes, exaudire posse ex ijs, quas Ecclesia in officijs pro ipso approbatis ad ipsum fundit, intelligere possumus. Neque enim cum illo loquens petitiones suas vnquam Ecclesia proferret, nisi eas noscere, & audire certò putaret. Ex ijs autem plura ex prædictis officijs excipi valent. Primò enim in offitio ipsius sæpè, vt diximus, ab Ecclesia Carmelitanis concesso, in hymno ad primas Vesperas sic dicitur.

O Pater salue, placidus tuosque
excipe alumnos.

Clarius in hymno laudum.

Nos nunquam auxilium destituat Pater,
Optatusque tuus perpetuò fauor,
Nobis quin potius munera spiritus
Augeri prœce postula.

Et in hymno pro secundis Vesperis.

Nos tui præsens clypeo, fauoris,
Ac tua magna bonitate fretos.
Supplices dextra famulos benigna
Protege semper.

In officio etiam B. Petri Thomæ ab Ecclesia quoque, & S. Congregatione Eminentiss. DD. approbato lect. 5. dicitur, quòd cum ille pro sui Ordinis conseruatione, & augmento frequentius exoraret, responsum acceperit à B. Virgine. *Confidito Petre, Religio enim Carmelitarum in finem vsque seculi est perseueratura. Elias namque eius institutor iam olim etiam à filio meo id impetrauit.* Ecce Eliam pro suis exorantem deuotis.

In Menologio etiam Græcorum, vbi sunt orationes, præces, & lectiones pro Sanctis, quorum festiuitates celebrantur, (inter quas,) vt diximus ex approbatione Clementis Octaui habetur de Sancto Elia sub die 20. Iulij) in quadam oratione quę ad Christum dirigitur, sic subditur. *Huius deprecationibus salua nos.* Et in alia, de qua etiam mentionem facit Gregorius ille Hieromonachus iam adductus sic dicitur. *Propheta præco Christi, qui numquam à Trono Maiestatis separaris, & vnicuique infirmo præstò es in altissimis ministrans, mundum benedicis, vbique glorificatus, petē propitiationem animabus nostris.* Alij aliter vertere videntur sic.

Propheta Christi præco
Tu nunquam à Sede maiestatis abiungeris:
Et singulis ægrotantibus semper ades.
In Ecclesijs fundens pro omnibus praces
Orbi terrarum beneficia tribuis
Et laudibus vbique celebraris.

Et post dictum *Gloria Patri*, &c. in alia oratione, quę subditur, sic habetur. *Eius præcibus* (idest Eliæ) *Christe Deus miserere nostri.* Et in oratione quæ sedendo dicitur. *Propterea ad te clamamus* (supple ad Eliam) *intercede apud Christum Deum, vt delictorum remissionem concedat*. Demum in alia Oratione hæc habentur.

Pro-

Propheta, & præuisor magnalium Dei nostri, Elia celeberrimè, qui tuo dicto firmasti imbriferas nubes, intercede pro nobis, vnicum hominum amatorem, id est Christum, vel Deum. Omittimus, quod in oratione, seu collecta pro officio latino, & eius Missa, eius intercessio postulatur dum Deum petimus: *Eo interueniente dum viuimus à terrenis semper ad cælestia spiritu subleuari, & cum eo in resurrectione iustorum pariter gaudere*. Idem conspicitur in alijs orationibus Missarum eiusdem. Omitti tamen non debet, quod in Missa, quæ in antiquo illo Missali in Bibliotheca Transpôtinæ reperto sic habetur in versu post Alleluia. *Propheta venerande obsecra Omnipotentem, vt pluuiam nobis tribuat congruentem*. Multòque minus omittẽdum erit, quod in antiquissimo Missali illo in Vaticana Bibliotheca reperto, de quo superius diximus, Orationes Elianæ Missæ etiam ipsius intercessionem apud Deum interpellant. Vnde in illa, quam retulimus, *vt nobis impetret suæ Beatitudinis consortium*, ab eo postulatur. Quantum verò ipsius oratio pro vbertate terræ, seu pluuia pro ipsa postulanda fidelibus proficiat, ex allatis ex veteri illa Rabbi Salomonis traditione à Catholicis non reiecta, conspici valet, vt meritò exclamare cum D. Chrysostomo *serm. 2. de Elia* possimus. *Clauis cœli fit sermo Eliæ Sanctissimi, iubet enim, & clauditur cœlum, orat postmodum, & aperitur*. Quod expenditur *Iacobi* 5. dum dicitur *Elias homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit vt non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex, & rursum orauit, & Cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum*.

106 Item Eliam nostrum in eo statu, in quo modò est, post raptum, curam de suis amicis, & deuotis habere, non incongruè ex Sacra scriptura habetur 2. *Paralip*. 21. vbi ad Regem Ioramum allatę sunt literæ ab Elia Propheta missæ, in quibus, (vt Hebræi tradunt, (quæ ipsi euentura erant, explicabat, nimirum plagam totius Populi, & Vxorum, ac filiorum, morbum viscerum ipsius, &c. quemadmodum etiam tradunt Iosephus *lib. 2. Antiquitatum cap. 2.* Aben Ezora *in 4. Malach.* Lyranus in prædictum locũ, Genebrardus *lib. 1. Cronolog.* Acosta *lib. 3. de nouis temp. ca. 7.* Tornellius *in 5. ætat. circa annum* 3139. Sacer autem textus sic habet. *Allatæ sunt autem ei literæ ab Elia Propheta, in quibus scriptum erat; Hęc dicit Dominus Deus*, &c. Ex quibus literis ab Elia Missis inferunt Sebastianus Barradas *tomo 1. lib. 5. cap.* 11. Gaspar Sanchez 4. *lib. Reg. cap.* & Thomas Malucenda *vt supra cap. 2.* curam habere Sanctum Eliam in eo statu, in quo est, de rebus ad se spectantibus. Ex quo etiam infertur necessariò, eas cognoscere, ac per consequens ad ipsum posse preces nostras fundi, vt intercessio ipsius sit apud Dominum. Imò, & Genebrardus vt supra, ex ijs Elianis literis infert: *Ita Sanctis mortuis res viuorum sunt curæ*; manifestè subindicans Eliam nostrarum curam gerere rerum.

107 Efficaciùs tamen, vt credimus, Eliæ in Paradisum euecti merita, & intercessionem ab hominibus implorari posse, ex alio loco Sacræ scripturæ, quem vt Herculeum nodum Aduersarijs soluendum offerimus, animaduertere possumus. Ergo, cum Eliseus Sanctus pij parentis Eliæ in cœlum euectioni testis oculatus astitisset, ne quid bonus hæres ex intestati bonis non susciperet, vt ait Sacra pagina 4. *Reg. 2. leuauit pallium Eliæ, quod ceciderat ei.* Postque: *Reuersusq; stetit supra ripam Iordanis, & Pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas, & non sunt diuisæ, & dixit, vbi est Deus Eliæ. Etiam nunc*. Seu, vt Caldæus habet; *Suscipe petitionem meam Domine Deus Eliæ, etiã ipse*. His enim conspicuè sanè demonstratur, Eliseum, cum palliò Eliæ sibi derelicto Iordanis aquas in prima percussione non scidisset, ad Deum orando meritis, & fauore Eliæ fidenter recurrisse, vt quod proprijs demeritis sibi à Deo, sancta humilitate, denegatũ credebat, Eliæ Sanctissimi opitulatione adipisceretur. Neque enim alia de causa Deum Eliæ compellaret, nisi quia Eliæ opem, & auxilium apud Deum profutura non diffidebat. Hæc est expositio Carthusiani verba illa, *Vbi est Deus Eliæ?* Sic interpretantis. *Hoc est, non meritis meis, sed pietate, & gratia Dei, meritisque Eliæ precor hanc Iordanis impetrare diuisionem*. Quidam etiam ex 70. legunt. *Vbi est Deus, & Elias?* in quo conspicuè Eliæ intercessio à Discipulo postulatur. Fauet huic expositioni Ambrosius *in psalmum* 37. Ex eo enim putat Eliseum Deum Eliæ inuocasse, quia *præsentiam eius in beneficijs requirebat*. Clariùs Tostatus *quæst. 28. super hunc textum*; quærens enim cur in prima percussione non fuerint diuisæ Iordanis aquę, causam subiungit, *Vt compelleretur orare ad Dominum, non fuerunt diuisæ in prima vice. Item factum est hoc, vt crederet Eliseus non meritis suis se ista obtinere, sed meritis Eliæ, ideo non diuisæ sunt aquæ, quousque dixit, Vbi est Deus Eliæ? Et tunc illico diuisæ sunt; In quo manifestè apparuit sanctitas Eliæ*. Idem sequitur Iacobus Salianus 4. *tomo Annal. super hunc locum lib. Reg.* Cœteris tamen breuiùs, & clariùs Cardinalis Caietan. ibidem. *Quia non fuerant*, inquit, *aquę Iordanis diuisæ à Pallio Eliæ, ad merita Eliæ inuocanda apud Deum confugit, & sic altera percussione diuisæ sunt aquæ*. Dixerat autem idem Caietanus superiùs, ideo Deum per Eliam Eliseo petenti duplicem Spiritum ipsius respondisse, *Si videris me erit tibi, quod petisti*, scilicet, *vt accenderetur magis Elisei mens, & pr*æ*pararetur ad tantum donum, & ipsius Eliæ preces crescerent pro Eliseo*. Quo nihil maius pro Eliæ intercessione extollenda dici potuit, vt potè cum Deus, quasi illius desiderio ardeat, ipsamque cupidè expetat.

108 Nec minus fauet themati nobis præfixo locus ille 4. *Reg.* 2. Vbi parentem Eliam per Æthera volantem suspiciens Eliseus clamabat, *Pater mi, Pater mi currus Israel, & auriga eius*; quo celebri Encomio nihil aliud vt putamus, significari, aptius potest, quàm Eliam Sanctum, magnum, summumque præsidium, amicorumque columen, & anchoram, siue dum cum viuis moraretur, siue cum modò extra illorum contubernium existit, esse. Explorarunt hoc doctè huius loci interpretes, Hebræorum illud esse prouerbium putantes, simile illi Horatij *lib. 2. Ode* 17. quòd de suo Mæcenate dixit.

Grande decus, columenque rerum.

Quòd multis Maro assecutus non est verbis *li.* 12. *Æneid.* apud quem sic Latini vxor ad Turnum.

—— Spes tu nunc vna senectæ
Tu requies miserę, decus imperiumque Latini
Te penes, in te omnis domus inclinata recumbit.

Id etiam clarè, concinnè, & aptè ad intentum expressit Caldæus, quem sequitur Vatablus, dum ita reddit. *Qui melior eras Israeli oratione tua curribus, &*

Equi-

Equitibus. Fauet Caietanus, adstipulaturque Theodoretus, dum *qu.8.* inquit. *Ea de causa magnum Eliam appellauit, & currum, & equitem Israel, vt qui solus sufficeret ad profligandos, & fundendos hostes, & ad dandam alienigenis victoriam*. Auspicem quoque habemus Gregorium hom.22.*in Ezech.* aientem. *Quid est quod Elias Currus, & Auriga Israel dicitur, nisi quia Auriga agitat, currus portat?* Et rursus; *Currus quia tolerando portat, Auriga quia exhortando agitat; Currus quia mala sustinet, Auriga quia Populum bonis admonitionibus exercet*. Fauet quoque huic prouerbiali formę loquendi verbum, *Currus*. Is enim languidos portat, lassos subleuat, frumenta conuehit, in acie milites sustinet, ac demum humanæ naturæ magna, multaque subsidia subministrat. Ergo Eliam Currum, & Aurigam (idest *Equitem* prout Hebraica vox sonat) ab Eliseo nuncupatum, idem sonat, ac ipsius intercessionis, fauorisque erga populum fidelem sibi deuotum explicatissimum Encomium. Adstipulatur hebræus textus ex Abulensi 4.*Reg.2.q.19.* sic legens. *Currus est Israel, & militia eius*. Quod sic exponit Rabbi Salomon apud eundē Abulens. *Quod ipse Elias erat currus Israel, & militia eius. Quasi dicat; Gentes quando pugnant confidunt in curribus, & in militia; Israel aūt habebat Eliā, dum viueret inter eos loco currūs, & militiæ, quia preces eius erant sufficientes magis ad defendendū Israel quàm currus, & arma.* Ex quo quantū roboris nostri capitis intentū resumat, cunctis liquidò notescit.

109 Nec minus corroborat intentum eiusdem Rabbi Salomonis hebręorum præcipui sententia affirmans, (vt apud Abulensem *q.18.* liquet) ideo Eliseo ab Elia magistro duplicem spiritum petenti responsum esse, *Si videris me, erit tibi, quod petisti. Innuens Elias* (inquit Salomon,) *quòd quando manebat cum ipso non poterat ei conferre hanc gratiam; postquàm verò recederet, poterat conferre. Motiuum autem est, quia Elias quādo manebat inter homines erat in minori statu; cum verò raptus esset, erat in excellentiori gradu, ideo poterat aliqua facere, quæ priùs non poterat.* Hoc autē intelligendum est (inquit Abul.) *per modum orationis, & meriti*. Ex ijs verò maximè concluditur, ex Hebręorū etiam mente Eliā, i loco, quo modò est posse pro nobis itercedere, necdū vt antea poterat, sed, & plus etiā, & efficaciùs.

110 Ad id quoque deseruiunt aliæ Hebræorum traditiones, quibus apud eos notissimum esse constat, Eliam Sanctum rerum nostrarum non paruam, aut modicam gerere curam; ac perindè iure à nobis in nostrarum miseriarum subsidium interpellari posse. Primò ergo *in Seder olam cap.17.* (Genebrardo referente) sic habent. *Elias post raptum scribit gesta omnium ætatum, & temporum.* In Cronologia autē maiori, quæ *Seder Olam Rabba* inscribitur, sic legitur. *Reconditus est Elias, neque comparebit, donec veniat Christus. Tum etiam apparebit, & recondetur secundo, donec prodeat Gog, & Magog. Nunc interim singularum ætatum res, & acta conscribit.* Adeo quoque recepto consensu tenent Eliam Sacræ scripturæ nodos, ac difficultates explanaturum, vt vulgariter hoc prouerbium vsurpent: *Thisbi soluet dura*; hoc est quæstiones, & dubia, perplexitates, & ambiguitates paginæ sacræ, vt notant Ioannes Cellarius, & Ioannes Quinquarboreus *in abbreuiationibus Hebræorum*. Insuper recepta traditione putant Hebræi Eliam cunctis Iudeorum circumcisionibus præsentem assistere. Tradunt enim Deum hac gratia Eliam ornasse, vt nulla circuncisio apud ipsos fieri cōtingeret, cui Elias præsens in-

111 uisibiliter nō adesset. Quapropter statuisse Magistros Hebræorum, vt quoties circuncisio alicuius Infantis facienda esset, duæ ornatissimæ sedes pararentur, vna pro infante recepturo, alia pro Elia futuro ibidem præsenti. Mentionem huius traditionis faciunt Thalmudici *in tract. Berachoth*, Kimchius *in Malachia 4. & alibi*; & aliquot ex nostris, vt Galatinus *lib.10.de Arc.Cath.ver.cap.6.* Genebrardus *lib.1. Cronograph.pag.115.* Vnde insignis quidam Rabbinus Iudas exponens, cur dicatur à Mosè panis ille, qui coram Domino proponebatur, *Panis facierum*, hæc ait apud Galatinum *lib.10.cap.6. Quia transmutabitur ex substantia Panis, cùm sacrificabitur in substantiam Corporis Messiæ, qui descendet de Cælis, eritque inuisibilis, & impalpabilis. Cuius rei fidem facit sedes Eliæ.* Hæc ipse acutè sanè; nam sicut Elias præsens in Sella sedebat, (vt isti putant) diuersis simul locis, vbi contingebat fieri infantium circuncisiones, ita Christus simul præsens adest diuersis Hostijs, in diuersis locis sub Eucharistia. Hęc ex Hebræis attulimus, non quia ipsorum traditiones apud nos indubitatam generēt fidem, cùm constet eas solùm veritatem continere posse, quæ fidei normæ non aduersantur, sed vt ex eis liquidò innotescat, totum hunc Populum Iudaicum in hoc vnum confluere videri, vt credāt, Eliam Sanctum in Paradiso degentem nostrarum rerum sollicitum indagatorem, prouisoremque esse, ac proindè piè, & rectè ab Ecclesia eius intercessionem apud Deum inuocari posse.

112 Nec omitti debet id non leuiter ex Sacræ paginæ contextu, si rectè expendatur elici posse. Constat enim *ex Matth.cap.27.* Christo Domino in Cruce posito voce magna clamante *Eli Eli lammasabacthani*, hoc est latinè, *Deus meus, Deus meus vt quid dereliquisti me? Quidam illic stantes, & audientes dicebant, Eliam vocat iste, & continuò currens vnus ex eis acceptam spongiam impleuit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei bibere; cæteri verò dicebant, sine, videamus an veniat Elias liberans eum.* Ex qua Euangelica hystoria non incongruè credi potest Ecclesiam illam populi hebraici putasse, Christum iam ferè exanimem Eliæ adiutorium postulasse, ideoque illorum vnum acceptam spongiam, & aceto plenam Christi ori obtulisse, vel vt citiùs moreretur, vt Theophilactus, & Recentiores volunt antequam Elias suppetias Christo dedisset, vel, vt accepto aceto recrearetur, vitamque vsque ad Elię aduentum differret, vt Maldonatus exponere visus est. Quodcunque autem horum dicatur, intentum nostrum non leui suspicione suadetur, nempè vt credamus Eliam in eo statu à populo Iudaico semper reputatum esse, quo ab hominibus inuocari, & illis opitulari posset. Quod adhuc corroborat sententia à Hieronymo, & Beda non improbata existimantium ver-

113 ba illa, *Eliam vocat iste*, non ab imperito Hebræorū vulgo, vt Theophilactus asseruit, sed à Doctis Iudæorum Sacerdotibus, nempè Scribis, & Pharisæis prolata fuisse. Quin, etsi diceremus Romanos milites, qui inter Iudæos morabantur, Eliam inuocasse Christum credidisse, vt putant Hieronymus, Beda, Strabus, & Euthimius, adhuc suspicioni adductæ locus relinquitur. Cùm enim gentiles illi Hebræorum opi-

opinionem cognitam haberent de Eliç inuocatione, & patrocinio postulando, poterant simul cum illis, cum Christus *Eli Eli lammasabacthani* protulit, credidisse, Eliam compellasse, vt sibi adiutorium moribundo præberet. Ex quo vt diximus, non leuidensę indicium habetur, Iudæorum Synagogam constanti semper traditione tenuisse, Eliam ab illis compellari, & ipsis in angustia positis suffragari posse. Maximè quoque hoc confirmat intentum, quod cū Christus seruator in Transfiguratione de morte, & passione sibi futura in Hierusalem cum Moyse, & Elia colloqueretur, Petrus ob nimiam erga Christum dilectionem ipsum à morte eripere contendens, dixit

114 *Domine, bonum est nos hic esse. Matth.* 17. Ac si clariùs, vt Theophilactus hic exponit; *Bonum est hoc loco manere, & non descendere, & occidi; Nam si quis huc venerit, habemus, & Moysem, & Eliam nos adiuuantes. Moses quidem Ægyptios deuicit, Elias autem ignem è cœlo deduxit. Tales erunt in inimicos, si qui huc contra nos venturi sunt.* Ecce concordem populi hebraici mentem, Eliam hominibus opitulari, & patrocinari posse.

115 Sed quid plura? Nonnè id liquidò constat ex Diuorum precationibus, quas populus iste incredulus, & recutitus adhuc retinet? In illis namque, prout videre est apud Genebrardum, qui illas collegit, post finem suæ Chronologiæ, sic habet. *Iniquitatis in proximum, & prauaricationis in Deum, ne recorderis; recordare autem obsecro Eliæ, atque Elisei.* Et rursus. *Qui exaudisti Eliam in monte Carmelo, exaudisti nos.* Adeò quoque Eliæ nomen Iudæi venerantur, vt cum venturum, & gloriosum Messiam futurum credant, apud Ioannem Pfefer Korn olim Iudæum. Hinc diebus Sabbathi ei mensam stratam relinquunt, vt refert Antonius Margarita. Mirabilis quoque est versio illa Caldęi circa locum *Thren.* 4. *Impleta est iniquitas tua filia Sion, non addet vltra vt transmigrare te faciat,* Sic enim vertit Caldæus. *Postea finire faciet iniquitatem tuam, ò Synagoga Sion, & redimeris per Christum, & Eliam sacerdotem Magnum.* Quibus nedum huius capitis intentum, sed qualiter Elias apud Hebræos in maxima quoq; veneratione semper fuerit, liquescit.

116 Sed hęc ex Hebraicis traditionibus missa faciētes, ex alijs capitibus propositum nobis thema, videlicet de officio Ecclesiastico iure Eliæ Sanctitate ab Ecclesia concesso, quin esto quòd visionis beatæ pręmio à Deo decoratus non sit nihilominus, & à fidelibus coli, & honorari; officioque prædicto ipsius intercessionem postulari posse, ex simili ferè alio exēplo in Ecclesia reperto non leuiter confirmare liceat. Cum enim de fide certum non sit, Sanctum Ioannem Euangelistam mortuum esse, ac perindè nec verè diuinitatis comprænhensorem, (quod est apud Antigonistas nostros euidens argumentandi genus) nihilominus Ecclesia festum ipsius indubitanter celebrat; absdubiè credens, ad hoc, quod aliquis Sanctus ab Ecclesia solemni ritu officij diuini colatur, necessarium non esse, illum esse mortuum, comprænhensorem, aut beatum; sed verè Sanctum, in gratia confirmatum, & in tali statu, quo fidelium preces, quæ ad Deum per eius intercessionem funduntur exaudire possit. Quæ cum Sancto Eliæ, vt probatum est in superioribus competant, neutiquam videtur negandum, illum tali honore ab Ecclesia decorari posse. Si verò obnixè aliquis contendat de fide cer-

117 tum esse Ioannem Euangelistam è viuis excessisse, non vero Eliam, attendant obsecro tot Patres, & Theologos nondum mortuum esse Ioannem asserere, vt dogma istud de fide non esse manifestè conuincant. Hi sunt Hippolytus Martyr *oratione de consum. Mundi.* Sanc. Ambros. *in* 7. *cap. Lucæ* indicantq; Theophilactus *Ioan.* 21. illis verbis. *Sic eum volo manere donec veniam*, & Euthim. *in Matth.* 17. Eandemque sententiam docuisse inueniuntur Theophilus, & Ioannes Dominici Cardinalis vir sanctitate, & doctrina suo tempore clarus apud Sanctum Antoninum 4. *p. Theolog. tit.* 13. *cap.* 4. §. 3. Abbas Ioachim *in* 10. *Apocalip.* Treculphus *in Chronico t.* 2. *lib.* 2. *ca.* 9. Sabellicus *lib.* 1. *de dictis, & factis memorabilib. cap.* 8. Georgius Trapezuntius *peculiari libello in dictum Domini Ioan.* 21. *Sic eum volo manere, &c.* Catherinus *in* 2. *Genes.* Vielmius *de sex dieb. conditi orbis lectione* 20. Pineda *in Ecclesiastica Monarchia lib.* 10. *c.* 38. §. 4. & alij, inter quos Alphonsus Salmeron, & Sebastianus Barradas relati superius id clarius defendunt.

118 Hoc idem confirmat non dissimile argumentum ex varijs, & antiquis Historiarum monumentis desumptum; Ex quibus liquidò innotescit, Hominibus Sanctis adhuc in hac vita degentibus, templą, & Ecclesias à Fidelibus dedicata fuisse, velut melius, & rigorosius loquamur, Deo in honorem ipsorum. Primò enim de Ecclesia Beato Petro viuenti Senonis erecta mentionem facit Lyranus *in ps.* 18. *& Matth,* 24. & adstipulantur Adrianus Phinus *lib.* 5. *flagelli c.* 10. Petrus Canis. *lib.* 5. *de Maria cap.* 23. Deinde Martham, & Sororem eius Mariam intemeratæ Deiparę adhuc viuenti Ecclesiam apud Masiliam extruxisse annales Francorum referunt, & notant Canisius *vt sup.* & Vincentius Bellouacensis *lib.* 8. *specul. c.* 29. Apud Antaradum insulam in mari Phœniceo, Sāctum Petrum Apostolum ædificasse facellum Diuæ Virgini adhuc in humanis agenti, in quo primum idem Apostolus Missæ sacrificium peregerit, ex incolarum fideli traditione acceperunt, qui cum Gotthifredo Bullonio in memorabilem illam Terræ Sanctæ expeditionem profecti sunt, & literis commendarunt Marinus Sanutus Torsellus *in lib.* 3. *part.* 14. *cap.* 2. & Iacobus de Vitriaco *in hist. Ierosolymit. c.* 46. Iam quis nescit, quam certa, constansque sit Cęsaraugustana Ecclesia, ac totius cum primis Hispaniæ fidelis traditio, Sacrosanctam Deiparentem cum adhuc Ierosolymis in vita superstes esset Iacobo Apostolo Zebedæi filio in Hispanijs prædicanti, & ad ripas amnis Iberi Cæsaraugustæ oranti super Iaspideam columnam apparuisse, moxque ab eodem Apostolo Mariæ monitu, ipsi Diuæ Deiparæ Templum, seu Sacellum constructum, consecratum fuisse, quod nūc dicitur *Nuestra Señora del Pilar*, ac totius orbis veneratione celebratur: vt cuncti Hispaniarum Annales etiam testantur? Pręterea Sāctum Marcum primum Alexandriæ Episcopum in eadem Vrbe Ecclesiam nomine Sancti Petri sui Magistri nondum defuncti fundasse, testatur Gelasius Papa Primus *in Concil. Rom.* & Petrus etiam Damianus *serm. de S. Marco.* Apud Clementem quoque Romanum Pontificem *lib.* 10. *Recognit. cap. vlt.* legitur, Theophilum nobilem quendam Ciuem Antiochenum à Petro Apostolo ad fidem conuersum, domum suam Ecclesiam in honorem eiusdem Apostoli viuentis consecrari fecis-

fecisse, in eaque Petri Cathedram collocasse. Ad hęc celebrem apud Germanos vigere traditionem, veteresque Coloniensis, & Treuerensis Ecclesiæ docere Annales, maternum ex primis Petri Apostoli discipulis non procul à Molsheim propè Argentinam, templum in eiusdem Petri nondum defuncti honorem extruxisse, *domum Petri*, siue Germanicè *Thompeter*, appellatum, Canisius testatur *lib. 5. de B. Virgine cap. 23*. Agit de Materno Rom. Martyrolog. 14. *Septemb.* Denique Ephesi Basilicam Ioanni Apostolo, & Euangelistæ in terris adhuc viuenti erectam, auctor apud Abdiam Babylonium *in vitis Apostolorum* narrat. Ex his autem non incongruum pro causa quam defendimus sumitur patrocinium; Si enim Hominibus adhuc in hac vita degentibus eò præcisè, quia ipsos Sanctos, & in gratia confirmatos Ecclesia putabat, Aræ, & templa dedicata fuerũt, quidni de Elia idem affirmari possit?

119 Nec contemptibilis ea ratio habebitur, quæ à similitudine animarum Purgatorij sumitur. Etsi.n. illarum status, cum satisfactorius, & pœnalis sit, iure non mereatur, vt Ecclesia illis festum, aut sollemnitatem officij Ecclesiastici concedat, verumtamen piè inuocari posse à fidelibus, multi Theologi affirmant, vt Gabriel *in Can. lect.* 58. Medina *Codice de Orat. q. 4. & 5.* Bellarm. *lib. 2. de Purg. c. 15.* Valent. *3. t. disp. 6. q. 2. punc. 6.* Quod fieri credibile constat ex D. Gregor. *lib. 4. Dialog. c. 40.* Apud quem animæ Paschasij, & Seuerini miracula operabantur, etiam in Purgatorio existentes, quod euidens indicium affert, ipsas fidelium præcibus motas Dei auxilium impetrasse pro illis. Legatur Petrus Damianus Cardin. *in Epist. de miraculis tui temporis.* Si autem Sanctorum Animæ in Carcere, & tribulationibus detentæ eò apud Deũ ponderis, & valoris habentur, vt propter earum intercessionem beneficia sua alijs elargiatur, quid dicendum sit de Sanctissimo Propheta Elia, nõ in Carcere tribulationis sed in Paradiso exultationis, non in terra miseriæ, & tenebrarum, sed in splendidissimo, & amænissimo totius orbis habitaculo constituto, dicere fas est? Certè nullus, (vt credimus) Theologus, inficiari poterit, quin ipsius intercessio apud Deum plurimum, & pro plurimis donis à Deo impe-

120 trandis valeat. Idem Argumentum, vel simile conficere licet ex eò quod Animę Sanctorum non in Paradiso, sed in Limbo Patrum detentæ ante Christi Aduentum pro fidelis Populi statu, & augmentum Dominum exorabant, vt fidei Dogma est ex Sacra pagina *2. Machab. cap. 15.* vbi de Onia summo Sacerdote dicitur, *orare pro omni Populo Iudæorum*, & de Ieremia Propheta. *Hic est fratrum amator, & populi Israel: hic est, qui multum orat pro populo, & vniuersa Sancta Ciuitate.* Liceat ergo, Pij Theologi, idem de altero Sancto Dei Propheta non in Limbi custodia, sed in terrestris Paradisi gaudio existente Catholicè sentire. Ac proindè dignum æstimare quod ab Ecclesia officij Canonici pręcibus intercessio ipsius apud Dominum interpellari possit. Quod expendẽs Gaspar Sanchez egregius Bibliorum interpres, *Reg. 4. c. 2.* dicebat. *Si enim Ieremias in loco, & statu non magis ad orandum idoneo, in sinu videlicet Abrahæ, orabat tamen pro laborante populo, cur non idem de Elia, qui adhuc erat in viuis, licet à viuis procul, existimandum?*

121 Nec multum a Thematis propositi tramite deuiare censebimur, si vt intentum anteà præiactum de cura videlicet, ingentique sollicitudine, qua Sanctus Elias totius mundi res, acta, gestaque librat, aliquid vlterius adiungamus. Est enim peruulgata quædam, celebrisque traditio, Eliam Sanctum de fine, consummatione, & duratione mundi prophetasse. De hac ex monumentis Hebræorum accepta agens Rabbi Iacob filius Salomonis, hæc ait; *Docet domus,* hoc est Schola, vel Academia, seu secta Eliæ: *Sex mille annis erit mundus. Duobus mille inanitas: Duobus mille lex: Duobus mille dies Christi. At propter iniquitates nostras, quæ multiplicatæ sunt, elapsi sunt hi quos præterisse cernimus.* Ita ex Talmud *trac. Sanhedrin cap. Helec*, interprete Genebrardo accipitur. Etsi enim Eliam istum, non Tesbitem, & Prophetam nostrum fuisse, sed Rabbinum quemdam Caballicum, aut Thalmudicum, seu vt alij credunt, grammaticum, plures existimarint cum Genebrardo *lib. 1. Cronol. p. 1.* & alij cũ Fino *lib. 5. cap. 11.* & Costo *in typo Messiæ*, prædictam traditionem adscribant Filio viduæ Sareptanæ ex mortuo ad vitam ab Elia reuocato, posteaque ipsius socio, & discipuli, qui secundum Hieronymum *in præfatione Commentarij ad Ionam*, fuit ipse Ionas Propheta; aliorum tamen sententia est nec contemnendæ authoritatis, Eliam Tesbitem, Prophetam magnum, huius propheticæ traditionis primum authorem extitisse. hi sunt inter alios Stratonicus Cumarum Episc. *in Collectaneis.* Franc. Georgius *Harmonia Mundi Cant. 3. tono 7. ca. 7.* Ludou. Viues *in li. 20. de Ciuitate Dei cap. 7.* Sixtus Senensis *lib. 2. Biblioth. in Helia & lib. 5. annot. 190.* & alij. Valeat ergo istorum assertio, non vt certa, & indubitatæ fidei, (sed vt probabilis dumtaxat.) Eò præsertim, quod inter Thalmudica dogmata reperitur descripta, inter quæ nugas, & mendacia multa conspici Catholicis pro comperto est. Illud tamen annotare licebit, in ora quoque ma-

122 gnorum Ecclesiæ Patrum traditionem hanc de sex millenaria duratione mundi irrepsisse, hi sunt Iustin. Martyr *in qu. ad Gentiles qu. 71.* Irenæus *libr. 5. aduersus Hæreses cap. 28.* Andreas Cesarien. *in Apoc.* Lactantius Firm. *lib. 7. c. 14.* D. Hieronym. *in Epis. expositione ps. 89. ad Ciprianum* clarissimè; elucidans nãque illud Dauidis. *Quoniam mille anni ante oculos tuos sicut dies hesterna, quæ præterijt*, hæc scribit: *Ego arbitror ex hoc loco, & ex Epistola, quæ nomine Petri inscribitur, mille annos pro vna die solitos appellari, vt scilicet quia mundus in sex diebus fabricatus est, sex millibus tantum annorum credatur subsistere, & postea venire septenarium numerum, & octonarium, in quo verus exercetur*

123 *Sabbatismus, & Circumcisionis puritas redditur:* Nec desunt rationes, aut coniecturæ probabili apparentia non penitus destitutę, quibus sex millenaria hæc mundi duratio suaderi videatur. Prodit eas magni nominis Rabbinus Isaac *Gen. 1.* in hanc fermè sententiam. *Primam, quia primus versus Genesis, qui continet summam operis Domini, & fabricæ mundi, Hæbraicè conscriptus, sexies litteram Aleph exprimit: Aleph autem in notis numerorum mille significat. Deindè sicut Deus sex diebus fabricauit, & absoluit mundum, & septimo requieuit, ac Sabbatum consecrauit, ita cum mille anni apud Deum sint vna dies, par est, vt labor generationis humanæ, & mundi opificij in sex millibus annorum consummetur, & septimo millenario conquiescat. His accedit quod senarius laboris, & septenarius requiei, tam in diebus, quàm*

in annis diuina lege corroboratur; nam sex dies hebdomadæ ad opera exercenda lege conceduntur, septimus vero requiei dedicatur: sex annis pro agris colendis indultis, septimo tam agro, quam cultori requies indicitur. Non mirum igitur si postquam per sex millia annorum varijs ærumnis, ac diuersis magnisque agitationibus concussum laborauerit genus humanum, atque adeo ipsa Christi Ecclesia sub gladio Satanæ vehementer ingemuerit; tandem in septimo millenario sub felici illo venturi seculi statu sabbatizet. Denique sex primi parentes humani generis Satores, nempè Adam Seth, Enos Cainan, Malaleel, Iared mortui sunt, septimus vero Enoc viuit ad hunc vsque diem in quempiam locum translatus, sic etiam post sex millenarios annorum quibus labor, & mors in mundo viguerit septimus millenarius erit initium quietæ, immortalis, atque
124 *beatæ vitæ*. Hæc ideo à nobis adducta sunt, non vt credamus mundi consummationem alicui vnquam sine Dei reuelatione innotuisse, cum *de die illo vel hora nemo sciat, neque Angeli in Cælo*, sed ne laneis, aut arundineis nixa fundamentis appareat sententia tenens Eliam Sanctum Dei Prophetam authorem esse traditionis de sex millenaria Mundi duratione. Ex ea vero id solum ad nostrum intentum deducimus, prædictum S. Eliam, & nostrarum rerum curam, memoriamque retinere, nec omninò à mundi consortio extorrem, aut exulem putandum, ac perindè, (quod consecta rerum erit) nostris precibus iure ipsius fauorem interpellari posse.

125 Propius ad thema propositum accedere volentes, quę ex fideli traditione pij, & Religiosi viri accepimus, hic placuit inserere. Ex eis enim liquidò innotescere quibit, qualiter Elias Sanctus, huius mundi, sibique deuotorum præcipuè, curam sollicitè gerat, vt meritò proindè ab Ecclesia possit eius patrocinium apud Deum precibus, & officio Canonico postulari. Ergo, vt ex prædicti Religiosi, qui apud Persas diù commoratus est, relatu, testimonioque subscripto, & sigillato à R. Patre sacerdote Arabum, vel Caldæorum apud Persidem quoque commorantium, sub datis die 17. Martij 1608. hic Romæ commorantes perspeximus, celebris est, & peruulgata opinio apud Gentes illas S. Eliam illis sæpè apparuisse, sub eiusque tutela quendam locum ibi existentem, esse, multis indicijs crebrò submonstrasse. Est autem apud illam Persidis Regionē ciuitas quædam nobilis vulgò *Aspahano* nominata, Regis, & Principum magnifica sedes. Extra quam versus meridianam partem à tergo hortorum Regis, *Chiarbach* vulgò, parua quædam habitatio, seu domus (*serraglio* apud illos) sub dominio Emir Raffiadir Mehomed Califfæ est, quam Rex, pro retinendis quibusdā Caldæorum familijs in bello Turcico captis, concesserat. Ad cuius ianuam, & manum læuam à parte interiori, est locus quidam aptus ad sedendum, vbi, illis hominibus testimonium ferentibus, sæpius varijs sub formis S. Elias apparuit. Primò enim vnus ex maioribus, *Anna* nomine, in quiete vidit S. Eliam cū duobus alijs versus portam illius habitationis venientem, tresque papiliones, cortinas, seu vela coloris viridis inde quasi remouentem; ipsique præceptum, locum luminibus, & incenso in posterum venerari. Quidam alius *Abdal Aet* relato somnio illudens, nocte sequenti ab Elia Sancto strangulari se vidit: veniam poposcit, subitòque liber extitit. *Nuri* quidam ab alio saxo percussus, & auriculæ vulnere infirmatus, morbo inualescente, voluit in loco Eliæ dicato, vel paululum requiescere, vt ab infirmitate liber esset: illum ergo veste viridi indutum, & tribus vicibus pedem supra læsam auriculam ponentem in modum crucis vidit, & sanus factus est continuò. Fæmina etiam quædam nomine *Chan BeiK* Sanctum vidit Prophetam venientem cum alio quodam, vestibus albis indutos lanceas manibus gestātes, & equos super quos ascenderant ipsi tradentes: ingressosque prædictum locum disparuisse. Quædam alia *Sanaiz* nomine testata est se vidisse Eliam supra pellem quandam sedentem; legentique Euangelium duos alios astitisse manus supra pectus cancellatas in signum obedientiæ tenentes: Eliamque protulisse: *Ego sum Elias ille, adhuc viuens; curatè ne huic loco incensa, aut lumen desint*. Quidam nomine *Iusuf* cum alio litigans, pro Arbitro iusiurandum in loco Eliæ dicato elegere: vbi cum *Iusuf* falsò iurasset, os sibi versus collum, & posteriorem capitis retortum pro supplicio recepit: donec post sex menses humiliter in eodem loco sanctum deprecatus ad pristinam sanitatem restituitur. Mulier etiam quædam Suriana *Anna* nomine, inter Christianos illos solita cognatos inuisere, dum per portam domus exiret, Sanctum Eliam habitu, & barba albicantibus obuium habuit, interrogatusque quis esset, respondit: *Ego sum Elias, meus locus est iste*. Cum quidam iuuenis Armænus, loci sancto sacri inscius, rem ibi indecoram facere aggressus esset, ab Elia sub specie iuuenis robusti reprehensus, per vnum mensem infirmatus, & ferè moribundus, cum facti pœnituisset, sanus effectus fuit. *Abdalla* quoque quidam cum alio altercatus, domumque suam mæstus reuersus, cum dormitum iret, vidit S. Eliam barbam prælongam, & albam habentem, candidaque veste indutum: cui duo alij socij assistebant, imberbis vnus, alter nigra barba, vesteque albicante ornatus, cereisque accensis in manu. Illum Elias consolatus quod post *Annam* locum sibi sacrū venerari cæperit, vindictam de inimico promisit: quod post decem dies euenit. Demum illorum Christianorum Pater, seu Parochus, nomine *Cassis Petrus*, qui horum miraculorum examen (cum P. Ioanne Carmelitano ex Discalceatis qui Sedis Apostolicæ benedictione in illis Persiæ partibus ad Christi Euāgelium prædicandum assistunt) faciebat, cum locum S. Eliæ sacrum inuiseret quadam die ad auroram de illo exeuntem, habitu Carmelitano indutum, & versus Ciuitatem iter facientem, recognouit. Hæc verò cum alijs, quæ ex prædictorum Patrum Discalceatorum relatu accepimus non incongruè, S. Eliam huius mundi rerum curam gerere, ipsiusque auxilium postulantibus præsto assistere, suadere videntur. Rectèque ab Ecclesia vniuersali inuocari posse, & per officium Canonicum eius intercessionem exorari, cōfirmant.

126 Accedit quod in hymno quodam, seu sequentia de S. Patritio Hyberno ex vetusto Missali manuscripto deprompto, quem in florilegio Sanctorum Hyberniæ Thom. Mesingamus transcripsit, sic dicatur:

Opprimens per triduum
Satan hunc vexauit,
Sed Elias artuum
Robur reparauit.

Quo-

Quorum verborum hic est sensus, quod cum semel S. Patritius Satanæ vexatione in membris suis torqueretur, Eliam Prophetam inuocans, ad eum veniens ab inimici pressura liberauit, artuum, sensuum, & membrorum robur restituendo. Habetur hoc *in vita eiusdem S. Patritij cap.19.* prout à prædicto Mesinghamo scribitur. Ex quo intentum de fauore Eliam inuocantibus ab ipso præstito clarè innotescit.

127 Audiatur circa hos os aureum Ecclesiæ (Chrysostomum dico) cuius hæc sunt notanda verba *in sermone quodam de S. Elia*, quibus quantum apud Deum ipsius intercessio ponderis sit, liquidò innotescet. *Stabat*(inquit)*Elias medius inter Deum, & populum; stabat inquam inter sacrilegos Sanctus, inter peccatores iustus, inter prophanos deuotus: Aduocationem populis cunctis præstaturus, obiurgat populum, exorat Deum, iram Domini auertit, & errantem populum à Dei cultura ad Dei latriam reuocauit. Coniungit Dominum populo, & Deo populum. Fit per Eliam vna concordia inter Deum, & hominem, inter populum, & genitorem. Et vt vniuersi dicerent: Verè Dominus Deus ipse est Deus. Clauis cæli fit sermo Eliæ Sanctissimi. Iubet enim & clauditur, orat postmodum, & aperitur. Claudit; inquam, cælum, & aperit, ligat, & soluit, reserat quod conclusit vt Sanctorum meritum monstraretur, non solum in terris posse quod voluit, sed & in cælestibus posse impetrare quodcunque petierit.* Expendantur illa, *Aduocationem populis cunctis præstaturis.* Et *Clauis cœli fit sermo Eliæ*, quibus nihil aptius aut desiderari potest. Ex sermone quoque alio eiusdem Chrysostomi adeò eximia extrahi possent, vt seipsum in Elianis laudibus energia verborum, efficaciaque Eliæ intercessionis memoranda superare credatur. En pauca: *Viuit Dominus, inquit, & non erunt per annos illos ros, & pluuia. Deinde cum Deus ei responderet: Quid ergo si pœnitentes illi mihi blandientur, si lachrymas afferentes spectem, si à delictis resipiscentes videam, statim ne debeo dare pluuiam? Minimè, inquit, viuit Dominus, nisi per os meum. Non viuit Dominus, illi Idolis se addixerunt; ego per deitatem tuam iuro. Ostende mihi, quod iuramentum hoc, & contra te valeat, vt & per hoc Idolorum infirmitas declaretur. Non viuit Dominus, non erit tribus annis ros, & pluuia, nisi per sermones oris mei. Non quando tibi videbitur pœnæ finem facias. Tibi enim pro clementia tua semper videtur misericorditer agendum. Sed tunc quando ego pro eis orauero, & iudicauero, quod dignam animę suæ curam gerant probeque resipiscant. Igitur propheticam sententiam reueritus est Deus, & honorem iuramento illi dedit.* O verè singulariter miranda verba? quibus similia in laudem alicuius apud nullum ex Patribus reperiri queant. *Propheticam sententiam*(scilicet Eliæ) *reueritus est Deus, & honorem iuramento illi dedit.* Et rursum. *Non quando tibi videbitur pœnæ finem facias* (inquit Elias) *sed quando ego pro eis orauero, & iudicauero.* Quibus, ni fallimur, summa ferè efficacitas orationis, & intercessionis Eliæ, clarè demonstratur, simulq; quanto iure à fideli populo inuocari possit, ac debeat, & quod exindè sequitur Ecclesiastico officio decorari non leuiter suadetur.

128 Rem concludit, quod Catholicè loquendo Sanctus Dei Propheta Elias à Deo Canonizatus censeri debet: ac proindè quod nullus remaneat scrupulus quominus à fidelibus inuocari possit, & ab Ecclesia officio Canonico celebrari, Canonizatum porrò Eliam esse sic habemus ex Bellarmino *tom.2. li.1. de Sanctor. beatitud. c.7. §. His ergo*, vbi sic: *Viles esse Sanctos Canonizari, his argumentis demonstrari potest. Primò, quia Deus ipse voluit à Sanctis scriptoribus annotari in particulari gloriosam vitam, & mortem eorum, qui tempore ipsorum floruerunt, vt patet de Ecclesiastico qui cap.44. & sequentibus Canonizauit plurimos Sanctos, vt Henoch, Noè, Abraham Isaac, Iacob, Moysem, Aaronem, Phinees, Iosue, Chaleb, Samuelem, Dauidem, Heliam, & Heliseum*, &c. Ergò ex mente Bellarmini Elias canonizatus est ab Ecclesiastico *cap. 44. & sequentib.* vbi illum, & prędictos numerando præmisit eorum laudes dicens: *Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua &c.* Quod etiam tenet Contelorius *de Canoniz. Sanctor. cap.3.* & Gaspar Sanch. *in d. c.44. Ecclesiastici vers.2. §. Triplex hæc gloria*, loquens de commendatione hac Sanctorum veteris testamēti relata ab Ecclesiastico, & inquiens: *Hæc fuit prima martyrum, sanctorumque Canonizatio, quam deindè secuta est particularis illa, & solemnis, quæ de more fit à Pontificibus.* Prudenter etiam Iacobus Granados *in 2.2. controu.1. de fide tract.7. disp.3. sect.2. n.10.* de Enoch, & Elia inquit. *Si attendatur quod de illis S. Scriptura testatur, & quod habet perpetua Ecclesiæ traditio constat eos gratos esse Deo, & in loco speciali nunc degere vitam sanctissimam, à qua nunquam excident, licet in fine mundi redituri sint ad cōuersationem humanam, & nouo triumpho nouam coronam reportaturi, quod satis superque est, vt Dei testimonio canonizati censeri debeant.* Pro quo refert se ad Azorium *tom.2. lib.5. cap.6. qu.4.* & ad seipsum *3. p. in controu. de nouissimis ferè in initio.* Fauet etiam Lucas Castel. *de dilatione Canonization. pag.16.* sequens Iacobum Castellanum, & Iansenium.

129 Immò potest Elias Sanctus ab Ecclesia Canonizari canonizatione illa solemnissima, qua alios Sanctos Canonizare solet. Ita enim de ipso, & alijs sanctis veteris testamenti, & si lustrali lauacro regenerati non sint, tenet Panuinus *in Relatione S. Bonauenturæ*, quem refert Castellan. *de Canonizat. q.4. §. quæro*, & sequitur Contelor. *supra cap.11. num.11.* Eo quod in Cantico Ambrosij, & Augustini nominentur ibi: *Te Prophetarum laudabilis numerus*, Et in Litanijs inuocentur ibi: *Omnes Sancti Patriarchæ, & Prophetæ orate pro nobis;* & quia ab Ecclesiastico 44. illis verbis: *Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua*, &c. canonizantur, vt dictum est.

130 Nec obuiat huic Canonizationi faciendæ, sicut nec cultui, aut officio Canonico illi ab Ecclesia concesso, quod adhuc in vita superstes sit. Nam translatio illius in Paradisum, separatio à communi consortio hominum, vitęque incorruptio, eum facit quasi ciuiliter moraliter, & politicè mortuum, seu defunctum; vt optimè Abulensis *4. Reg.2. qu.24.* de ipso, & Enoch dixerit: *Elias, & Enoch assumpti sunt ad statum tam perfectum, & iam potius sunt cælestes, quàm humani viri.* Et Iacobus Salian. *4. tom. Annal. circa annum mūdi 3139.* ita de ipso Elia: *Abijt ab hominibus, & quamuis sine morte, perindè tamen fuit tam suis, quàm alienis, ac si iam vitam sicut cæteri, cum morte commutasset.* Sequitur Bonacina *de Incarnat. disput.3. qu.1. punct.1. §. secundo*, dicens de Elia, & Enoch: *Non sunt propriè viatores, & quodammodo sunt extra viam.* Rectè etiam Iacobus Granados *supra disp.3. sect.1.* reijcit definitionem Canonizationis traditam à Bellarmino, vi-

delicet: *Canonizatio est publicum Ecclesiæ testimonium de vera Sanctitate, & gloria alicuius hominis iam defuncti, &c.* inquiens: *In hac definitione illud non omninò placet, quod minus generalis sit; complectitur enim solos Canonizatos ab Ecclesia, cum tamen alij sint ipsius Scripturæ, aut traditionis authoritate Canonizati: & præterea nullum adhuc viuentem comprehendit, cùm tamen Enoch, & Elias, qui adhuc viuunt, sint absolutè Sancti, & de hoc secundo recitetur, in illiusque honorem offeratur sacrificium à religiosis Ordinis Carmelitarum, & licet S. Ioannes Euangelista nondum mortuus fuisset, vt aliqui, licet falsò putauerunt, censeri deberet Canonizatus.* Quibus etiam fauent plurima Patrum, & Doctorum testimonia de ipso Elia, quorum aliqua sunt iam relata, alia verò in Patribus, & Doctoribus alijsque Sacræ paginę Expositoribus obuia sunt; ipsorum autem quædam in *tom.* 1. nostrorum Annal. habet Lector.

131 Tituli porrò, motiua, seù rationes, quibus Ecclesia Sancta permota Canonizationis solemnissimæ, & vsualis gratiam Eliæ concedere potuit; sicut etiam cultum, & officium Canonicum iampridem, vt sępius ostensum est, concessit, ferè innumera sunt: itavt Ouidianum illud *Metamorph.* 15. *Meritis expendite causam*, dicere possimus. Præsertim cum Ecclesiasticus 48. *cap.* de ipso dicat: *Quis potest similiter sic gloriari tibi? Et* alibi: *Amplificatus est Elias in mirabilibus suis.* Fuit etenim expressissima Christi figura; Sacerdos, & Propheta; Virgo, & Virginitatis in veteri lege Antesignanus; Monachus, & Anachoreta; immò Monachorum, ac Eremitarum in eadem veteri lege primus Archimandrita; zelantissimus diuinæ legis prædicator, insigniumque miraculorum patrator. In fine quoque mundi Christi præcursor futurus est, & Martyr: Immò, iuxta plures Apostoli quoque munere dignus. Hæc, & alia passim in Patribus reperiet Lector, & aliqua in nostris Annalibus loco relato.

132 Quibus rectè, & diligenter recognitis, & expensis à Sacra Congregatione sancitum est, vt præfatum officium S. Eliæ à nostris quotannis, more solito, celebraretur imposito veluti perpetuò silentio pijs zelatoribus, qui in illud impegerant. *Trepidauerunt timore, vbi non erat timor.* Nec sine specialissimæ Dei prouidentiæ signo, vt dicebatur; Quod iustis de causis silentio inuoluimus. In tantæ ergo victoriæ trophęum hymnum eiusdem S. Eliæ ex Sclauonico idiomate in latinum translatum, qui vel ob singularem raritatem Lectori placebit, hìc apponimus.

HYMNVS
DE S. HELIA PROPHETA,
Ex Slauonico in Latinum Translatus,

Cuilibet Strophæ accinitur versiculus,

Propheta Domini ora Deum pro nobis.

133 VIdere cupientes Heliæ miracula, ignitam virtutem; in fortitudine Spiritus, specie ignis apparentis linguæ merito conuenimus.

O Deifer, aperi os ignorãtis linguæ, humilitatem quoque, & paupertatem vocis, virtute illius, qui in te est, Spiritus, & perfice ad cantanda miracula tua.

O Sanctissime, vox fuisti verbi. Propterea voces nostras ad te directas suscipe Propheta Helia, liberans nos à malis intercessione tua.

O Propheta, vt electus ciborum Minister, ipse à Coruis sustentatus omnes cibas procurrentes ad te.

Gratias agimus Benefactori, & Dispensatori, qui Viduam, & Prophetam cibauit indicibili prouisione.

Ille, qui conclusit plenas imbribus nubes ne pluerent; deficiente cibo Sareptæ, reliquias ciborum indesinenter manare fecit.

Sapientissime Propheta, malitiam ad radicem excidisti, bona opera vero plantasti, propterea Te benedicimus.

Reprehendit te verbis fœmina, & exprobrauit mortem, Pueri Resurrectionem credens.

Figurans Gloriam Trinitatis expressè, terna inspiratione, Matri Filium viuum donauit.

O Helia, lex Patrum te laudat, vt Deprecatorem, cõuertentem naturas rerum, & Sanctum sacrificium aquis comburentem.

Confudisti excellenter, vt seruus veritatis, Prophetas abominabiles; Sanctissime Helia, expressè designans Trinitatis virtutem.

Verbo gratiæ sanctificans, occidisti Sacerdotes improbos, Innocentibus manibus, Sicut igne Zelo consumptus.

O Helia, Deifer, miraculosissime, fuisti columna Pietatis, & Castimoniæ, Plantator Castitatis, Similis Archangelis.

O miraculosè Helia, ira commotus es in Prophecticidam fœminam, qui potuisti ligare, & soluere.

Ascendisti, genua incuruasti, (Intellectus altissimus oculus) prece excellenti soluens Cœlos, & glebas terræ inebriasti tempestate.

Gloriosè induisti tibi præparatam Diuinam virtutem, Ieiunio quadraginta dierum; reliquisti falsam viam. Atque ita in monte Horeb cecinisti: *Benedictus Deus Patrum nostrorum.*

Sibilum auræ tenuis ostendit tibi Dominus, dum Zelas pro omnipotente: neque Te terret Spiritus vehemens, neque terræ motus, neque ignis. Propterea mitissimo Iesu accinuisti: *Benedictus Deus Patrum nostrorum.*

Dignus factus es visionis Diuinæ, & Prophetię vt magnus Moyses, Prophetas, & Reges vngens Spiritu, & gloriam Christi in monte Tabor videns clamasti. *Benedictus Deus Patrum nostrorum.*

Excellentem probauit Achab Heliæ gloriam, de homicidio Prophetæ reprehensionem, turpis homicidij abominabilem inuentionem Thesbites vero Ignito intellectu Creatorem laudabat.

Ignis Te Cęlestis glorificauit Helia, comburens quinquagenarios, vt Dei electum seruum.

Secretarium Te fecit Christus, vt Plantatorem Castitatis, Virginitatis diuina propago, Diuinæ Incarnationis, & Diuinitatis lux incomprehensibilis, in sua carne, in monte Tabor, seipsum tibi reuelauit.

Innocentes vias cũ hominibus in terra absoluens, virtute Pallij flumina Iordanis transijt Thesbites, per aerem viam in Cœlum reperit.

Pic-

Pietatis Zelo correptus Thesbytes, supra igneum currum assumitur pallium verò relinquens, & Eliseum cooperiens dat illi gratiam Diuinam.

Miraculum, Thesbytes Deum videns cum Moyse videt, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor terrigenarum ascendit, Incarnatum Deum omnipotentem in monte Tabor.

CONSVLTVM QVARTVM.

De Episcopo intromittente se in gubernio cuiusdam Monasterij Monialium Mendicantium, & acceptante obedientiam ipsarum.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 Monasterium Monialium de Scotijs nuncupatum in partibus Galliarum à prima seu fundatione fuit sub obedientia Generalis Ordinis N. cuius Ordinis sūt dictę Moniales. Volentes autem aliquæ ipsarum à Generalis obedientia se eximere D.Episcopi N. se subiecere, & ipse aliquos actus iurisdictionis in dictum Monasterium exercuit, vt propterea res ad S.Congregationem Episcoporum, & Regularium venerit, pluresque declarationes circa eam emanauerint. Quæritur de iure dicti D.Episcopi, & Monialium.

Responsio.

2 Subsistit immobiliter, parte etiam aduersa, id, licet inuita, fatente, monasterium de Scotijs in Gallijs nominatum sub Generalis potestate institutū fuisse. Ex quo proindè sequitur, nec moniales d.monasterij submittere se potuisse iurisdictioni D. Episcopi N.Ordinarij illius diœcesis, nec ipsum D.Episcopum potuisse acceptare huiusmodi summissionē. Certi enim iuris quoad bona, loca, monasteria, ac personæ ordinum mendicantium immediatè subij-
3 ciuntur Papæ, prout constat ex Maremagno Eremitarum S.Augustini §.31. propter priuilegium Bonifacij Papę confirmatum à Sixto IV. *ibidem* §.42. & ex Marimagno Carmelitarum, propter priuilegia Ioannis XXII. & Clementis VI. *ibid.* §.5. & 6. relata, & approbata à Sixto IV. *ibidem* §.60. Ex hoc enim Infertur contra ius Papę esse dictum monasterium, aut
4 sanctimoniales ipsius iurisdictioni Episcopi se subijcere. Sicut esset contra ius Episcopi quod Clerici, aut Ecclesia aliqua illi subiecta immediatè alteri Episcopo subijcerentur. *cap. significasti de for. compet.* Pro quo maximè iuuat Rotæ decisio in vna Vlisip-
5 ponen. *monasterij* coram Coccino 19. Nouemb. 1625. vbi in casu renunciationis cuiusdam monasterij monialium Ordinis minorum deciditur, & probatur non solum ipsas moniales non potuisse se subijcere iurisdictioni Ordinarij, sed neque Prælatum regularem illius Monasterij potuisse illud renunciare, ex eo scilicet quod illæ moniales exemptæ essent à iurisdi-

risdictione Ordinarij, & Sedi Apostolicæ immediatè subiectæ. Confirmatur, quia personæ, bona, & loca Mendicantium non solùm sunt immediatè subiecta Sedi Apostolicæ, sed etiam sunt in ius, & proprietatem B. Petri, & Apostolicæ Sedi assumpta, prout constat ex Marimagno Eremitarum S. Augustini §. 31. propter Priuilegium Bonifacij VIII. & ex Marimagno Carmelitarum §. 5. propter priuilegium Ioannis XXII. & ex Marimagno Seruitarum §. 6. propter priuilegium Vrbani VI. Ex hoc enim infertur non potuisse dd. moniales subijcere se Episcopo, aut Episcopum illas recipere quia hoc est contra ius ipsius
8 Sedis Apostolicę, & S. Petri, cui traditę sunt. Ad quod
8 iuuat Sac. Rotę decisio in vna Salisburgen. *exemptionis Præpositur* coram Seraph. anno 1593. vbi ex eo quod aliquod monasterium fundatum sit sub tuitione Sedis Apostolicæ infertur acquisitū fuisse Ecclesiæ Romanæ, cui oblatum fuit, ad *text. in c. dilectissimis §. omnes vero, &c. Videntes* 12. *qu.* 1. ac proindè esse effectum iuris B. Petri, & Ecclesiæ Romanæ per hanc oblationem, ita quod ad aliam Ecclesiam spectare non potest. Oblata enim efficiuntur eius Ecclesię cui
9 offeruntur, *ca.* 1. *de stat. Monach. c. cum inter vos, de ver. signif.* Fauet valdè *cap. cum tempore de arbitr. in fin. & cap.* 2. *de in integr. restitut. & cap. cum olim de priuilegijs.* Glossa, Butrius, Panormitanus, Felinus, Ioannes Andreas, Iason, Mandosius, Tuschus, Rodrigu. Cochierus, & Tamburinus, quos retuli *tom.* 5. *meę Summæ* in Marimagno Carmelitarum *num.* 264. Et nouissimè Franciscus Cepedes *in tract. de exempt. Regular. ca.* 23. ex Porcello.

10 Quod etiam verum esset adhuc pro casu quo D. Episcopus simplex Legatus Sedis Apostolicę esset. Propter eadem fundamēta, & exemptionem, quam ab huiusmodi legatis habent in suis priuilegijs Mendicantes, Carmelitę præsertim, vt patet ex Marimagno Prædicatorum §. 17. Minorum §. 15. 16. & 17. Carmelitarum nostrorum §. 35. 46. & 88. Seruitarū §. 60. & Minimorum §. 10. Quod etiam ex *ca. Si Abbatem de elect. in* 6. *& cap.* 1. *de verbor. significat. in* 6. firmat Sanch. *tom.* 2. *consil. moral. lib.* 6. *cap.* 9. *dub.* 1. *num.* 19. post Siluestrum, Angelum, Tabienam, Rosellam, Antoninum, Imolam, Panormitanum, Hostiensem, Francum, & alios, quos refert. Iungo Rodrigu. *tom.* 2. *q. Regul. q.* 63. *art.* 4. vbi affert priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis quod *nullus Ordinarius, seu legatus*
11 *quauis authoritate vtens quamcumque superioritatem super prædictos fratres sibi vendicare præsumat*, (quæ etiam affert nouissimè Pellizza. *tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *sect.* 1. *num.* 2.) & *art.* 5. vbi refert priuilegium Eugenij IV. pro Monialibus Minoritis, quo per communicationem fruuntur Carmelitanæ, & quo eximuntur *ab omni iurisdictione, ac dominio, & potestate quorumcumque legatorum, & Prælatorum Ecclesiasticorum.*

12 Quod autem, prout supponitur, dictum Monasterium sit, semperque sub obedientia, gubernio, & iurisdictione Generalis Ordinis Carmelitarum fuerit, omnino compertum est, nec vnquam sub lite. Constat enim ex litteris Sixti IV. datis Romę apud S. Petrum ann. 1483. Franciscam Britāniæ quondam Ducissam, & tunc temporis Priorissam dicti Monasterij, aliasque Sorores exposuisse Papæ, qualiter dicta Francisca Monasterium fundasset propè Ciuitatem Venetensem *sub dicto Ordine B. Mariæ de Monte Carmelo obseruantia*, dictio namque *sub* potestatē, &
13 iurisdictionem indicat, vt colligitur ex *l. Pronunciatio §.* 1. *ff. de verbor. signif.* & ex vsu communi latinorū. Subiungitur etiam in dictis litteris expressius eandē Franciscam *professionem per Sorores eiusdem Ordinis emitti solitam emisisse.* Quod, & denotat intentum; nam professio fratrum, & sororum Carmelitarum est sub
14 expressa obedientia Generalis, illis verbis *Deo, & B. M. Virgini de Monte Carmelo, & Reuerendiss. P. N. Priori Generali, &c.* Clàrius inferiùs: Cum enim dixisset dictum Monasterium authoritate Apostolica translatum fuisse ad locum *de Scotijs* nominatum, vbi modo est, subiunxit: *Et præfata Francisca, quę iam ad senium vergit, quando dictum Ordinem intrauit, per Priorem Generalem, & Religiosos dicti Ordinis de vera obseruantia &c. reformari, & visitari intendebat.* Reformatio enim, & visitatio facienda à Generali proculdubio veram ipsius potestatem, & iurisdictionem in tale Monasterium demonstrat. Adhuc pressius, & clariùs infert iùs: cum enim propterdubium, quod habebant dicta Francisca, & aliæ sorores quod præfatum Monasterium per Prouincialem, & fratres Cōuentuales visitari, & reformari deberet à Papa postulasset, *Vt eas, & earum quamlibet, necnon domum de*
15 *Scotijs huiusmodi, & quascumque personas tam intra, quam extra dictam domum nunc, & pro tempore existentes sub generalis Prioris dicti Ordinis protectione perpetuò ponere, & deputare, & ipsas, ac earum quamlibet, necnon personas prædictas ab omni iurisdictione, & superioritate Prouincialium Priorum, & quorumcumque aliorum inferiorum dicti Ordinis pro tempore existētium perpetuò eximere, & liberare dignaretur*; Pontifex hoc totum illis concessit eisdem verbis, quibus ab ipso postulatum fuit. Ex hoc enim, nisi cæci simus, manifestè colligitur dictum Monasterium, & personas illius relictas esse sub obedientia, iurisdictione, & gubernio Generalis, exclusis solum Prouincialibus, & alijs inferioribus dicti Ordinis. Quod euidenter demonstratur. Primò, quia concessum dicitur quid-
16 quid expresè non prohibetur. *l. necnon §. quod eius ff. ex quibus causis maiores*, Campanile *in diuersor. iur. Canonic. rubr. c.* 7. *c.* 5. *n.* 1. Cum ergo hic non prohibeatur expressè Generali authoritas, & iurisdictio quā alias habebat, censetur ea concessa. Secundò, quia exceptio firmat regulam in contrarium, *l. quæsitum*
17 *§. denique ff. de fundo instrum.* Glossa *in rubric. de regul. iur. in* 6. vbi Dynus Bartolus *in l.* 1. *in fin.* vbi Dec. *num.* 20. & Cagnolus *num.* 31. *&* 34. *ff. eod. tit.* Exceptio ergo Prouincialium, & inferiorum Religiosorum à potestate, & iurisdictione super dictas Moniales firmat eam quam habet iure communi Generalis. Tertiò ad idem, quia *inclusio vnius est exclusio alterius l.*
18 *Cum Prætor ff. de iudic. l. cum maritus, C. de Procuratorib. l. Quamuis C. de pignoribus*, cum ergo in ista exemptione Monialibus his concessa solum includantur Prouinciales, & inferiores alij Generali, rectè infertur Generalem non esse comprehendum, sed relictū
19 in suo iure. Præsertim cum hoc axioma in omni dispositione, priuilegio, & prescriptione includente certum locum, tempus, rem vel personas locum habeat, vt ex pluribus firmat Barbosa *in Axiomatib. iuris axioma.* 120. *num.* 2. Ad quod maximè quartò de-
20 seruit, quod cum authoritas ordinarij Prælati sit priuilegiatissima, tum iure communi, *cap. cum contin-*

gat

gat de foro compet.cap.1. de offic.ordinar.cap.cum venerabilis de Religiosis domib.& alijs iuribus, tum etiam propter innumera priuilegia Mendicantium, nunquam censeri debet exclusa,nisi expresse id dicatur.

21 Eò etiam quintò, quia cum exemptio à iurisdictione Ordinarij,qualis est Generalis,sit valdè odiosa, & strictè interpretanda, vt quam fieri possit minus noceat,nunquam est admittenda nisi sit clara, & manifesta.*cap.pastoralis de priuilegijs*. Francus *in cap.1.de priuileg.in 6.not.3*.CoKier *de iurisdict.exemptor.par.1.q.3.n.7*.cum alijs multis.

22 Vnde propterea in eadem Sixtina expressè declaratur hæc authoritas Generalis supra dictũ Monasterium illis verbis. *Cum omnimoda potestate, quam præfatus Prior Generalis in eas*(scilicet Moniales illius Monasterij) *habet*. Et illis: *Possitque nihilominus Prior Generalis præfatus per se ipsum,*&c.*visitare*,intellige,dictum Monasterium. Et in casu amotionis fratrum pro seruitio dicti Monasterij infra.*Solum per Priorem Generalem,vel Visitatorem præfatos amoueantur*.Ac inferiùs. *Quodque in euentu quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmissis, vt præmittitur,prouidere*. Propterea etiam à tergo talis diplomatis hæc potestas Prioris Generalis,eiusque iurisdictio etiam ex vi illius sic declaratur. *Exemptio monasterij Monialium de Scotijs Ordinis B. M.de Monte Carmelo Nannetensis Diœcesis de Obseruantia à Iurisdictione Prouincialium, & omnium inferiorum, & repositio sub protectione, & iurisdictione solius Generalis Prioris,& Magistri dicti Ordinis*.

23 Tollitur autem omnis scrupulus, si quis potest esse, non solum, quia ab eo tempore, per 170. circiter annos Monasterium illud semper fuit sub obedientia,regimine,& iurisdictione Generalium, illud visitando, provt personaliter fecit Generalis Nicolaus Audeth, vel Visitatorem mittendo prout fecit Generalis Ioannes Baptista Caffardus, qui anno 1587. Petrum Bertault Prouincialem Turoniæ pro Visitatore designauit, vt narrat Augustinus Biscarretus in libro, cui titulus *Palmites vineæ Carmeli*, dum de eadem Francisca loquitur, vbi etiam expressè habet, quod à Sixto IV.(vtique propter hoc diploma) constitutæ sunt illæ Moniales *sub immediata obedientia Prioris Generalis*; sed etiam, & præcipuè,quia Vrbanus VIII. anno 1639. litteris datis Romæ apud S. Mariam Maiorem, pro die 7.Iun.approbauit, & confirmauit decretum S. Congregationis Episcoporum, & Regularium, in quo inter alia dicebatur: *Dictas moniales cum fratribus illis inseruientibus iuxta*

24 *formam dictorum priuilegiorum immediatè subiectas fore,& esse Patri Generali pro tempore dicti Ordinis*. Priuilegia autem ista,de quibus Pontifex, & S.Congregatio sunt ea, de quibus in hac Bulla Sixti IV. & in alijs Innocentij VIII.Alexandri VI.Iulij II. Leon.X. & Pauli III.de quibus ibi est mentio. Additur etiam in eadem Vrbani Bulla: *Decretum prædictum cum omnibus, & singulis ad quos spectat*, &c.*non obstantibus*, &c. *priuilegijs,indultis, & litteris Apostolicis eisdem Monialibus*,&c.*concessis, confirmatis, & innouatis*. Quibus verbis derogaretur Bullæ Sixtinæ,si in ipsa exemptæ essent dictæ Moniales à iurisdictione Generalis.

25 Item in alio Breui eiusdem Vrbani de ann.1642. edito,vbi hæc sunt verba ad eundem Episcopum directa: *Cum aliàs debuisses temerarios præfatarum monialium rebellium,& inobedientium ausus reprimere, & pro eorundem priuilegiorum tuitione, & conseruatione tuam authoritatem interponere, occasionem sumpsisti vsurpandi eiusdem monasterij iurisdictionem*, &c. *Memineris te non posse in eiusdem monasterij gubernio ingerere, & non posse superiores præfatos iure sibi attributo spoliari*. Quæ cum

26 clarissima sint expositione non egent.Quibus etiam accessit declaratio alia S.Congregationis Episcoporum, & Regularium, quæ, Eminentiss.D.Cardinali de Spada referente ann.1646.die 27.Iulij,dixit Moniales illas esse subiectas Generali Ordinis sui, & ordinetur tribus Episcopis, vt eas protegerent, & defenderent à molestijs per Ordinarium illatis, seu inferendis.

27 Nec contra hanc certissimam Generalis authoritatem obstat,quod in ea Sixtina dicatur *Sorores prædictas, & earum quamlibet,nec non domum, & personas huiusmodi sub Generalis Prioris dicti Ordinis protectione perpetuò ponimus,& deputamus*. Ea enim quæ adducta sunt, tum ex ipsa Bulla Sixti, tum ex alijs Vrbani, & decreto S.Congregationis, tum ex vsu, & praxi Religionis, qua constat Generales semper exercuisse authoritatem, & iurisdictionem in prædictum monasterium, manifestè conuincunt hãc protectionem non debere sumi eo modo, & cum ea restrictione, & natura, qua accipitur in DD. Cardinalibus Protectoribus Religionum, qui delegatam in certis tantũ casibus authoritatem habent super Religiosos ipsarum,de iure speciali,& exorbitanti,vt constat ex eorum Protectorijs,seu Bullis,quarum plures extant in Bullario communi; sed accipi debere in latiori acceptione, pro speciali scilicet commendatione facta potestati, & iurisdictioni ordinariæ, & quæ de iure ordinario competit ipsi Generali, & propterea latius interpretanda,vtpotè de iure communi competens. Ad eum sanè modum quo subditus aliquando dicitur recipi sub protectione sui superioris,non quidem vt excludat subiectionem,sed vt superior propterius, & diligentiùs attendat ad eius defensionem quoties ab aliquo iniustè grauatus fuerit. Ita pulchrè Abbas *in cap.recepimus num.5.de priuileg*. Et An-

28 charanus *ibi num.4*. notãs propterea quod licet omnes Ecclesia subsint Papæ, tamen Papa quandoque recipit aliquas sub sua protectione speciali,vt magis timeantur, & gaudeant aliquo speciali priuilegio, vtque Sedes Apostolica promptius excitetur ad eis succurrendum. Nec talis protectio est inutilis, quia vt Glossa *cap. Ex parte de priuileg. verbo subtrahuntur*, inquit: *Solet plus timeri quod specialiter pollicetur,quàm quod generaliter impetratur*. Et sanè si poni præfatum Monasterium sub protectione Generalis arguit excludi ab eius potestate,& iurisdictione, pari licentia dicere posset aliquis, quòd cum Papa recipit Religiones (prout de facto recipit plures) sub sua protectione, cesserit dominio iurisdictioni, & potestati, quas super illas habet,quo nihil absurdius.

29 Vnde protectio hoc loco designat plenam iurisdictionem Generalis in d. Monasterium iuxta doctrinam Baldi *in l.vnic.num.9. C.si quis prædit.potest*, vbi notat, quod nomine protectionis plena iurisdictio continetur. Et ita Baldum intelligit Natta *cons.636.num.98*.& colligitur ex Rota apud Seraphinum *decis.1025*.

30 Accedit nouum non esse quod Papa mandet seu com-

committat alicui Ordinario cognitionem causarum suorum subditorum in quibus alias iurisdictionem ordinariam habebat, ac proindè mirum non esse quod Sixtus Papa in illa Bulla committat, seu mandet Generali Carmelitarum specialem protectionē illius Monasterij. Quemadmodum ergo per tale mādatum, aut commissionem nullatenus censetur derogari iurisdictioni Ordinarij, nec illi delegare iurisdictionem, seu nouam ipsi concedere; sed potiùs antiquam, & ordinariam ipsius excitare, prout ex *cap.licet de offic.ordinar.* communiter eliciunt DD. specialiter ibi Abbas *num.3*. Felinus *num.1. & 4*. Idem Abbas in *cap.relatum de offic.delegati*, Iason *in l.ius ciuile nu.2. ff.de iust.& iure*. Cenedus *ad decret. collect.157. num.1*. Menoch. *de præsumpt.lib.2. præsumpt.16. num.24.* sic etiam in præsenti per protectionem demandatam
31 Generali à Papa nullatenus alterata, aut diminuta est eius potestas, aut iurisdictio ordinaria, sed solum excitata, & vocata ad specialem protectionem, & curam illius Monasterij. Præsertim, cum non addat Pontifex clausulam *authoritate nostra*, vel *tanquam delegatus à nobis*, aut similem, per quam quandoque superior solet iurisdictionem ordinariā inferioris mutare in delegatam, iuxta textum *in l.1.§.si quis simpliciter vers.cum adijcitur ff.de verb.oblig.* & DD. quos refert, & sequitur Barbos. *de clausul.vsu frequent.clausul.12. num.3.*

32 Pariter nec obstat quod idem Sixtus in ea Bulla post quædam priuilegia dictis Monialibus concessa, (quorum aliqua sublata sunt à S.Congregatione, & Vrbano VIII. in Bulla relata) dicat: *Quodque in euentu quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmissis, vt præmittitur, prouidere, Episcopus Nannetensis pro tempore existens, quoties pro parte Priorissæ, & Sororum prædictarum super hoc requisitus fuerit, in omnibus, & singulis præmissis, & alijs necessarijs authoritate Apostolica, & sub censuris Ecclesiasticis prouidere valeat, eadem authoritate tenore præsentium concedimus pariter, & indulgemus*. Etenim ex his solum habetur prefatum Nannetensem Episcopum constitutum esse à Papa Sixto Conseruatorem dicti Mo-
33 nasterij, & Monialium ipsius pro executione dictorum priuilegiorum illis concessorum. Quod luce clariùs constat ex sequentibus ibi: *Eisque tam in præmissis quam quorumcunque priuilegiorum, libertatum, & iurium dictæ domus conseruatione, efficacis defensionis præsidio assistens faciat Priorissam pro tempore, & Moniales ac personas præfatas*, &c. *pacifica possessione gaudere, non permittens eas, seu ipsarum aliquam contra exemptionem, liberationem*, &c. *impediri, seu molestari*, &c. Si enim expendatur clausula illa *in Conseruatione*, & quod omnes aliæ clausulæ ibi contentæ generaliter, & communiter apponuntur in alijs Bullis Conseruatorijs Religionum euidentissimè cōstabit solum præfatum Episcopum designatum à Papa fuisse Conseruatorē
34 dicti Monasterij pro suorum priuilegiorum executione. Quod clarè etiam denotatur in Breui illo relato Vrbani de anno 1642. ibi: *Cùm aliàs debuisset*, &c. *Pro eorundem priuilegiorum tuitione, & conseruatione tuam authoritatem interponere*. Cum autem iurisdictio Conseruatorum sit delegata, & determinata solum pro certis causis particularibus *cap.1. & vlt.de offic.delegat.in 6.* vbi DD. communiter, quorum plures allegat Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg.106. n.2. & 3.* Quo iure, aut fundamento affirmare potest pars contraria Episcopum constitutum esse superiorem Ordinarium dicti Monasterij? Vnde nec in rigore potest vocari Iudex delegatus à Sede Apostolica,
35 propter multas, & varias differentias, quę sunt inter Iudices Conseruatores, & Iudices delegatos, de quibus DD. *in d.cap.1. & vlt.de offic. deleg.in 6.* Azorius *tom.2. Instit.moral.lib.5.c.34.qu.5*. Ludouic.Miranda *in Man. Prælat.tom.2.q.47.art.3. concl.vnic.* & Barbosa *supr.n.6.* Imò cum authoritas hæc Episcopo concessa solùm sit Iudicis Conseruatoris, videtur dici posse (quod tamen sapientissimo iudicio S.Congre-
36 gationis relinquo) reuocatam, & cassatam esse per Gregorium XV. in Bulla *Sanctissimus*, vbi reuocantur, & cassantur omnes electiones Iudicum Conseruatorum Religionum, Monasteriorum, &c. vsque ad illud tempus factas in vim quorundam priuilegiorū, etiam Apostolica authoritate concessorum, & additur: *Seu alias quocunque iure, vel titulo hactenus factas*. Quibus denotari videtur cassari, & annullari etiam conseruatorias à Papa datas, qualis est, de qua in præsenti.

37 Casu etiam dato, & nullatenus concesso, quod per verba relata in Sixtina fingeremus concessam esse prefato Episcopo authoritatem, & iurisdictionem ordinariam in dictum Monasterium, adhuc tamen nullo pacto censeri deberet sublata iurisdictio, & potestas etiam ordinaria, quam Generalis habet in illud. Certi enim iuris est, quod semper in dubio iurisdictio censetur data *cumulatiuè*, & non *priuatiuè* respectu superioris ordinarij; cum Papa nunquam censeatur derogare voluisse Ordinarij iurisdictioni,
38 nisi hoc exprimat quod non facit in præsenti. Ita Abbas *in cap.Cæterum num.7.de Iudic.* Bartolus *in l.1. ff.de offic.præfecti Vrb.* Afflictus *dec.41*. Menochius *de arbitr.q.20.à num.1*. Rota apud Farinacium *dec.121. num.4.p.1.rec.& dec.30.nu.3. p.2.* & plures alij DD. apud Barbosam *de offic.& potest.Episc.alleg.124.n.1.* Ac propterea in tali casu daretur locus præuentioni, prout ex Guttier.*lib.3.pract.qu.24.* & alijs habet idem Barbosa.

39 Ex quibus penitus corruit existimatio partis contrarię dicentis potuisse Moniales d.Monasterij subijcere se prefato Episcopo, cum, vt ostensum est, hoc fit in præiudicium non solum Religionis, & legitimorū Prælatorum eiusdem, sed etiam ipsius Sedis Apostolicæ, & talis Episcopus sit merus conseruator, & solum pro causa particulari, scilicet conseruatione priuilegiorum Monasterij, ita vt nec debeat vocari propriè loquendo Iudex delegatus Apostolicæ Sedis, & casu quo esset talis Iudex, imò Ordinarius, nihil agere possit in preiudicium Generalis, qui est magis legitimus ordinarius, vtpotè qui praxi, & vsu habet fundatam suam intentionem, quam non habet Episcopus, cum nunquam illam exercuerit. Vnde
40 non releuat quod dicitur ab aduersarijs, quod quāuis exemptus non possit se subijcere simplici Ordinario, potest tamen se subijcere Papæ delegato, eo quod iste Papam repræsentet; hoc etenim solum admitti potest de Papæ delegato ad vniuersitatē causarum, seu sine limitatione, qualis solet esse legatus à latere, non de eo, qui est merus conseruator, & non delegatus nisi pro aliqua causa particulari, & indiuidua, scilicet pro priuilegijs alicuius Monasterij exe-

executioni mandandis, prout contingit in præsenti.

41 Eò etiam quod talis limitata authoritas non est ipsi demandata, nisi, prout dicitur in d. Sixtina. *In euentu, quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmissis, vt præmittitur, prouidere.* Cum enim ista conditio faciat dispositionem conditionalem, ea non subsistente, nec dispositio sortitur suum effectum. *l. qui hæredi. l. Mæuius ff. de condit. et demonstrat.* DD. ibid. Tiraqu. *de retrac. tit.* 2. §. 2. *glos.* 1. *num.* 3. *&* 4. Rota *decis.* 315. *num.* 3. apud Farinacium *p.* 1. *recent.* Non subsistit autem ista conditio, quia semper Generalis vult conseruari dicto Monasterio sua priuilegia, & semper potest, saltem per Vicarios, aut Commissarios suos, qualis est in præsenti P. Leo a S. Ioanne Commissarius tum Apostolicus, tum Generalis in illis partibus. *Posse enim dicitur qui facit quo minus possit. l. si bona fide* 12. *ff. de noxalib. actionib.*

42 Minimè etiam obstat clausula illa d. Sixtinæ, *& alijs necessarijs*, ex qua nimis abusiuè pars contraria prætendit præfatum Episcopum esse verum superiorem illius Monasterij, & potuisse acceptare obedientiam, quam aliquæ Moniales per ignorantiam, forsan per dolum illi exhibere voluerunt. Non solū, quia, vt dictum est solum id posset esse pro casu quo Generalis non posset, aut nollet prouidere, quod nō

43 subsistit, quia semper vult, & potest. Sed etiam, quia clausulæ generales, qualis est ista, restringūtur solum ad expressa, & enunciata. Riccius *in collect. decis. p.* 4. *collect.* 1100. Gratian. *discept. forens. ca.* 795. *num.* 18. Rota in Romana *societatis officij* 13. Ianua. 1600. coram Iusto. Marta *de clausulis p.* 4. *clausul.* 1 *num.* 8. *&* 9. Et non extenduntur ad non verisimilia, quale est

44 intentum partis aduersæ, prout ex pluribus probat Barbosa *in trac. de clausul. clausul.* 62. *num.* 14. Eo quoque quòd dictio *alius* denotata ibi *alijs necessarijs* est

45 relatiua, & repetitiua similium in substantia, & qualitate, pro quo sunt innumeri DD. apud Barbosam *in Tract. de dictionib. dict.* 26. *num.* 1. 3. 4. *&* 9. Quod, & notatur sæpissimè à Rota. Vt in vna Romana *Censuum* 24. Februarij 1612. coram Gregorio XV. & apud Paulum de Rub. *dec.* 104. *n.* 10. *to.* 3. *d. u.* & in alia Rom. *Mensæ nummulariæ* 30. Iun. 1614. corā Cocc. & in Carpentoraten. *pensionis* 29. Maij 1602. coram Lancelloto. Videant ergo modo aduersarij quo iure clausulam illam *Alijs necessarijs* ex determinata materia, quæ est executio priuilegiorum illius Monasterij, amplient ad rem tam diuersam in substantia, & qualitate, & tam exorbitantem, qualis est quòd propter illam dictus Episcopus censeatur habere posse iurisdictionem ordinariam, & acceptare obedientiam Monialium, aut eam ipsi dari posse.

46 Vnde, salua reuerentia tum S. Cōgregationi, tum huic Domino Episcopo debita, videtur dicendum, quòd exigendo aut etiam recipiendo obedientiam à prædictis Monialibus, imò vsurpando, vt colligitur ex verbis Vrbani in Breui de anno 1642. relatis transgressus fuerit præceptum Alexandri Quarti in Marimagno Carmelitarum *n.* 38. quo præcepit Prælatis Ecclesiarum, ne ab ipsis obedientiam contra tenorem suorum priuilegiorum exigere, vel accipere præsumerent, sub pœna *indignationis Dei, & Apostolorum Petri, & Pauli*, quæ peccatum mortale arguit, prout dixi *tom.* 3. *verb. clausula num.* 34. *&* 35. Imò etiam incurrisse excommunicationem Papæ reseruatam, quam imposuit Eugenius IV. in fauorem Congregationis Montis Oliueti contra perturbantes Iurisdictionem Religionis; & Iulij Secundi pro Augustinianis contra occupantes ipsorum bona; quæ priuilegia propter communicationem priuilegiorū competunt etiam Religioni ad quam pertinet Monasterium Monialium, de quo in præsenti, & de illis dixi *tom.* 2. *cap.* 19. *num.* 51. ex Rodriguez, & Portello.

47 Ex quo etiam patet quid respondendum sit ad aliquos casus, qui propter obedientiam acceptatam ab hoc Domino Episcopo contigerunt. Primus est, quod, cum Generalis præcepisset dictis Monialibus ne procederent ad electionem Priorissæ sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipsis intimata,

48 nihilominus ad electionem processerunt. Secundus, quod admisit aliquas ex dictis Monialibus ad professionem. Tertius, quia extra casum visitationis ingressus fuerit clausuram dicti Monasterij. Quartus, quod illis designauit confessarios sibi beneuisos, non approbatos, neque receptos à superioribus Religionis.

49 Etenim ad primum dicendum, Moniales istas contra præceptum formale sui Generalis ad electionem procedentis transgressas fuisse dictum præceptum, ac proindè incidisse in excommunicationem latæ sententię à Generale impositam. Ratio est, quia cum Generalis sit verus, & legitimus ipsarum, superior, ac Prælatus, & id quod præceperit, fuerit de materia licita, & honesta, ac conuenienti ipsarum regimini; & alia parte Prælati Regulares, maximè Generales; qui sunt supręmi Prælati Religionum, propter Iurisdictionem, quam habent in vtroque foro, possint per censuras procedere contra sibi subditos, iuxta ea, quę dixi *tom.* 1. *meæ summæ cap.* 18. *num.* 22. *& tom.* 3. *verb. Censura Ecclesiastica, num.* 2. nullus relinquitur locus dubitandi, quin potuerit Generalis imponere illud præceptum sub pœna excommunicationis latę sententiæ, & quod Moniales illud transgredientes in illam inciderint.

50 Per accidens tamen, aliquæ illarum, simpliciores præsertim, excusari poterunt, saltem in foro conscientiæ, ab excommunicatione, si ex ignorantia, vel timore cadente in virum constantem, ad electiones processerunt, iuxta doctrinam generalem de requisitis ad incurrendas censuras, de quibus aliqua dixi co *verbo Censura Ecclesiastica, num.* 11.

51 Ad secundum dico, professiones illas emissas à dd. Monialibus omninò inualidas, & irritas esse. Ratio est, quia, iuxta ea, quæ dixi *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 25. *& tom.* 4. *verbo professio Regularis, num.* 13. ad validitatem professionis requiritur authoritas, seu potestas in admittente, seu acceptante; Dominus autem Episcopus talem authoritatem non habebat, non solum, quia illi denegata est per Breuia relata Vrbani Octaui, quibus declaratur non debere se in eius Monasterij gubernio ingerere, & præcipitur, ne vsurpet iurisdictionem Ordinis, aut ipsum expoliet iure, quod habet supra d. Monasterium; sed etiam, quia professio, cum sit contractus onerosus vltro, citroq; obligatorius, quo professus fidem suam astringit Deo, obligaturq; Religioni, & Religio ipsa obligatur Religioso ad retinendum eum, & alendum, &

tra-

tractandum iuxta Religionis institutum, sola Religio, vel ex ipsius commissione aliquis alius habet talem authoritatem, seu potestatem.

52 Confirmatur, quia cùm d. Dominus Episcopus non sit Prælatus illius Monasterij, vtpotè exempti omninò ab ipsius iurisdictione, nullum omnino ius habet ad recipiendum moniales ad ipsum, prout cōstat ex cap. *Porrectum de Regularibus*. Et cap. *ad Apostol. eod. tit.* & docent Abbas, *& cap. porrectum num.* 12. Rosella *verbo nouitius num.* 21. Angel. *verb. Professio num.* 1. Syluest. *verbo Religio.* 3. *q.* 14. Armilla *ver. Nouit. num.* 11. Et ibi Tabiena *q.* 8. *n.* 9. Nauarr. *lib.* 3. *conf. tit. de Regularib. in* 1. *edit. conf.* 6. *à nu.* 2. *vsque ad* 6. *in* 2. *conf.* 40. *à n.* 2. *vsque ad* 6. Antonius Cuchus *lib.* 3. *Institution. tit.* 1. *n.* 62. Rodriguez *tom.* 3. *qq. reg. q.* 17. *art.* 11. Azor. *lib.* 12. *Instit. moral. cap.* 5. *q.* 4. Sanch. *in Decalog. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 74. Præsertim, quia admittere nouitias ad professionem solùm est illius superioris, qui

53 potest illas Religioni incorporare, quod solùm competit superiori Regulari, non autem Episcopo, vt docent Rodriguez *supra art.* 11. Azor *sup.* Bonac. *de clauſ. q.* 2. *punc.* 10. §. 6. *diff.* 2. *n.* 4. Tambur. *de Iur. Abbatiſs. disp.* 6. *q.* 5. *n.* 6.

54 Confirmatur secundò, ex pluribus priuilegijs Religionibus concessis, quibus gaudent, vel propter cōmunicationem amplissimam priuilegiorum moniales dicti Monasterij, & quibus subijciuntur solū Prælatis Religionum, & eximuntur omnimodè à subiectione Episcoporum. Specialiter Greg. XIII. pro Monialibus S. Benedicti in Bulla quæ incipit *Ex nostri*, & Pij V. pro Cistercienſibus in Bulla quæ incipit *In eminenti*, & Pauli V. pro Fulienſibus reformatis in Bulla, quę incipit *Quæ Regulares*, & pro Monialibus ordinis Minorum ex diuersis priuilegijs Summorum Pontificum apud Confectium *in Eugenio IV. Bulla* 1. *&* 2. Rodriguez *tom.* 1. *qq. regul. qu.* 17. *art.* 8. Lucam Vuadingum *tom.* 1. *Annal. in fin. in regiſtr. Pontific. Constit.* 35. *Innocentij IV.* Et Tāburinum, *de Iure Abbatiſs. disp.* 14. *q.* 1. *n.* 4. 5. 6. *&* 7. Fauet, & priuilegium Nicol. V. apud Mirandam *trac. de Monialib. qu.* 8. *art.* 1. Hieron. Rodrig. *in Compend. resolut.* 101. *n.* 2. Ex quo habetur nullam feminam admitti posse ad habitum, vel professionem, nisi de suorum superiorum licentia. Vnde in vna S. decisione Rotæ Vlisbonensis *Monasterij* coram Coccino 19. Nouembris 1625. expresſè habetur Moniales S. Claræ esse exemptas à iurisdictione Ordinarij Sedi Apostolicæ immediatè subiectas, & sub gubernio Prælatorum Ordinis. Et in alia Marsicana *Iurisdictionis* coram Comitolo ann. 1589. inter decisiones ipsius *n.* 83. deciditur illas esse sub gubernio Abbatis priuatiuè quoad Episcopum. Hinc etiā Rodriguez *tom.* 3. *qq. regular. qu.* 9. *art.* 2. & alter Rodriguez eius Compendiator *d. resolut.* 101. *nu.* 2. expresſè aiunt receptionem Monialium omnium Religionum pertinere ad Superiores illarum, intellige, priuatiuè ad alios quoscunque.

55 Ad tertium dico. Videri vnum Episcopum ingredientem præfatum Monasterium sine necessitate, & legitima licentia Superioris Regularis eiusdem Monasterij incidisse in excommunicationem positam à Concilio Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. illis verbis: *Ingredi autem intra septa Monasterij nemini liceat cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda.* Etenim sub De-

56 creto isto Concilij includi Episcopos ingredientes Monialium Monasteria sibi non subdita sine Superioris licentia in scriptis, resoluunt Nauar. *Comment.* 4. *de regular. in cap. Statuimus* 19. *q.* 3. *nu.* 39. *verſ. quartus*. Gratianus *discept. forenſ. cap.* 393. *num.* 5. *&* 20. Barbosa *de offic. & poteſt. Episc. alleg.* 102. *num.* 42. *& in Collect. ſuper hunc locum Concilij num.* 61. Tamburinus *de Iure Abbatiſ. disp.* 24. *q.* 9. *n.* 1. & resolutum esse in vna Ianuensi 10. Maij 1631. resoluit Aldana *in Compend. Canonic. resolut. lib.* 3. *tit.* 25. *num.* 8. Similiter

57 personæ aliæ cuiuscunque sexus fuerint ingressæ dictam clausulam incurrerunt eandem excommunicationem. Cùm ea generaliter omnes comprehendat, prout patet ex verbis relatis. Quamuis autem hæc

58 excommunicatio à Concilio imposita reseruata non sit ab ipso Concilio, reseruata tamen postea fuit à Gregorio XIII. in Bulla: *Vbi gratiæ*. Vbi etiam contra transgressores imponuntur pœnæ *priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda.* Additur etiā in eadem Bulla: *Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto*

59 *incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscunque personis Ecclesiasticis, & secularibus, ac etiam Ordinum quorumcunque etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantum ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi, neve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.* Ex ijs autem vltimis

60 verbis elicitur easdem pœnas incurrisse Moniales ianuas aperientes, & consentientes ingressui. Quia tamen Pontifex vtitur *verbo præsumant*, ideò personę seculares ingredientes, & Moniales illas admittentes ex bona fide licentiæ Episcopi non incurrent illas.

61 Cùm enim in aliqua lege, seu Constitutione ponitur hoc verbum, denotatur solùm per dolum, & præsumptionem, non per bonam fidem incurri culpam, & pœnam talis Constitutionis, vt benè notant Rodrig. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 47. *art.* 1. Suarez *de Censur. disput.* 22. *sect.* 6. *n.* 14. Nauarr. *in Manual. cap.* 27. Azor. 1. *par. Instit. moral. lib.* 13. *cap.* 8. *qu.* 6. Ludouicus Beia *respons. caſ. conscient. part.* 1. *caſ.* 30. Campanile *in diuerſ. iur. can. rubr.* 12. *cap.* 16. Armend. *in addit. ad recopil. leg. Nauar. lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de religionibus, n.* 106. Vgolin. *de offic. Episcopi cap.* 21. §. 3.

62 Addo etiam, quod casu quod Episcopus prætenderet curam, & regimen illius Monasterij ad se pertinere non potuisset ingredi ipsius clausuram, nisi in casibus necessitatis, & à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitatum sub grauissimis pœnis, & censuris impositis ab eodem Gregorio XIII. in Bulla *Dubijs quæ emergunt* anno 1581. vbi sic: *Declaramus Prælatos omnes tam seculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit facultate sibi ex officio attributa ingrediendi Monasteria prædicta ità demum vti posse si id faciant in casibus necessitatis, & à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, nec non quorumvis Ordinum Abbates, Priores, Ministros, & alios quoscunque Superiores regulares seriò monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent,*

bent, præterquam in casibus, vt refertur, necessariis, neutiquam vtantur. Quod si contra fecerint statuimus qui Pötificalis dignitatis fuerint pro prima vice qua contra fecerint, Ecclesiæ ingressu interdictos, pro secunda, à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere; regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos excommunicationi similiter subiacere.

63 Ad quartum constat ex dictis Episcopum nullatenus potuisse designare Confessarios dd. Monialium, nec ipsos Confessarios earum confessiones audire, aut ipsas cum ipsis confiteri, & confessiones factas irritas, & nullas esse. Certi enim iuris est Monialium Confessarios eos solùm esse, qui à suis legitimis Superioribus licentiam habent ad earum Confessiones audiendas, Dominus Episcopus autem iste non solū non erat legitimus earum Superior, eo quod ipsę essent sub gubernio Religionis, sed, & specialiter ex Declaratione Vrbani Octaui in Breui relato. Ergo non potuit in eius Monasterij gubernio se ingerere, ac proindè nec de Confessarijs illis prouidere. Acce-

64 dit ad hoc concessio Sixti Quarti in Marimagno Prædicatorum §. 29. & 30. Et in Marimagno Minorum §. 31. & 32. Et in Marimagno Carmelitarum §. 97. & 98. Et Iulij Secundi in Marimagno Minimorum §. 24. in quibus locis Pontifices præcipiunt vt subditi dd. Religionum solùm Prælatis ipsarum, & ab eis facultatem habentibus confiteri possint sua peccata, & inhibent Prælatis Ecclesiarum, ne circa eorum Confessiones se intromittant. Quæ concessiones de iure communi competunt ipsis Prælatis Religionum, cùm ipsi sint legitimi Pastores sibi subdito-

65 rum, & non Episcopi. Casu verò quo illæ aliquod Priuilegium continerent, extenditur etiam ad Moniales, etsi ibi non exprimantur, quia certum est ipsas gaudere Priuilegijs fratrum, prout ex varijs Declarationibus, & Doctoribus dixi 5. *tomo*, *p.2. in Marimagno Carmelitarum*, *num.* 385. Et specialiter circa Confessiones faciendas *in eodem Marimagno Carmelitarum* §. 371. & 372. Idque manifestè supponitur à Gregorio XV. in Bulla *Inscrutabili*, vbi solum declaratur dictos Confessarios Monialium subditarum Religionibus non posse earum confessiones audire; nisi præmisso examine, & approbatione Episcoporum. Legantur Sorbus *in Annotationib. ad Compend. Mendicantium, verb. Quod præter*, Azor. *p.1. lib.13. c.9. qu.2.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. lib.16. rubr.12. nu.53.* Tamburin. *de Iur. Abbatiss. disput.16. qu.2.* Quod adeò verum est, vt ne Confessarius extraordinarius

66 assignari possit ab Episcopo, Monialibus exemptis à sua Iurisdictione, sed solùm à Prælatis ipsarum, vt probant Lipæus *de Iur. Pontif. nouo, lib.3. n.3.* Polacc. *de Confessarijs Monial. n.4. vers. Monialibus*, etiam ex Decreto S. Congregationis ad Episcopum Antuerpiensem anno 1609. & sequitur Tamburinus *d. disp. 16. quæsit. 2. num.3.* dicens: *In hac re non amplius immorandum est, cùm praxis hodierna vbique obseruata, & Romæ præsertim doceat, vt diximus, Confessarium tam ordinarium, quàm extraordinarium dandum, proponendum, & præsentandum esse à proprijs Prælatis Monialium Ordinario loci, à quo debent approbari, & admitti ad præscriptum supradictæ Bullæ.*

67 Addendum pro coronide casu, quo D. Episcopus intromittere se posset in gubernium d. Monasterij,

hoc solum esset subsidiariè, & conditionatè, id est, posito quod Generalis non posset, aut nollet id facere. Vt dictum est, & patet ex illis verbis Sixtinæ: *In euentu quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmissis prouidere*. Vnde oporteret quod constaret D. Episcopo de impossibilitate, aut non voluntate Generalis. Quia facultas alicui

68 data cum certa qualitate, aut conditione, antequam constet de illa qualitate, seu adimpletione conditionis, non potest exerceri. Felinus *in cap.1. num.2. vers. dicant de offic. delegati*, Soccinus *in cap. significasti num.21. de for. compet.* Eo quòd facultas data sub conditione ante impletionem conditionis non subsistit actu, sed habitu, vel spe. Glossa *in cap. cum plures de offic. delegati in 6.* Soccinus *consil.99. num.10. lib.3.* Hoc autem non constabat, nec constare potuit D. Episcopo.

69 Similiter, cùm in dicta Sixtina dicatur *Quoties pro parte Priorissę, & Sororum prædictarum super hoc requisitus fuerit*, quæ verba referuntur ad Priorissam, & Moniales coniunctim, & in eis agatur de commodo, seu interesse totius Monasterij, vtique denotant, quod Capitulariter, & non vt singulę deberent facere huiusmodi requisitionem, iuxta pulchram doctrinam Antonij de Butrio *in cap. si diligenti num.12. de foro competent.* & Rotæ in Toletana *Iuris celebrandi* 20. Februarij 1620. Quia ergo non est facta secundū hanc formam, sed à nonnullis Monialibus, particularibus nullatenus suffragari potest D. Episcopo. Quia ipsæ non constituunt aliquod corpus nisi insimul conueniant. Abbas *in cap. scriptum num.6. in fin. de elect.* Imola *ibi num.6.* Felinus *in ca. Pastoralis num. 9. de constit.*

70 Claudat hoc consultum decretum Sacri Concilij Tridentini *sess.25. de Regularib. cap.9.* ibi. *Monasteria sanctimonialium*, &c. *quæ à deputatis in Capitulis Generalibus, vel ab alijs Regularibus reguntur, sub eorum cura, & custodia relinquantur.*

71 Quia tamen hæc causa in S. Congregatione Episcoporum, & Regularium agitata est; etiam si non viderim eiusdem Sac. Congregationis decisionem, protestor nihilominus nullatenus ab ipsa velle discedere, sed promptè, & humiliter acquiescere tali decisioni, si quæ fuerit, iuxta ipsius Sac. Congregationis mentem, quam semper sequi desidero.

CONSVLTVM QVINTVM.

De quadam professione cuiusdam nobilis Equitis S. Ioannis Ierosolymitani.

S V M M A R I V M.

Casus, seu factum. n.1.
Videtur sustinenda professio in vtroque foro. n.2.
Actus in dubio debet interpretari validus. n.3.
Omnis interpretatio admittitur vt sustineatur. n.4.
Interpretatio quæ fit pro validitate actus est Regina interpretationum. n.5.
Superat hæc præsumptio omnes alias præsumptiones. n.6.
Maximè cùm agitur de validitate professionis. n.7.
S. Rota consentiente. num.8.

G *Ver-*

IESVS MARIA.

Factum, seu Casus.

1 N. Nobilis professionem fecit in Religione militari Hierosolymitana, & per quinquennium, & vltra, in ea secundum propria statuta, sicut & cœteri Religiosi militares, vixit. Quia tamen in emissione professionis non illi imposuerunt ensem super femur; habita restitutione in integrum à Sanctissimo, prætendit professionem eius nullam esse, eò quod in statutis eius Religionis, in titulo, de receptione fratrum Cap. 2. sic habetur: *Hora chi trouandosi atto, & idoneo secondo la forma degli Statuti, e consuetudine, dimanderà di essere riceuuto alla professione dell'Ordine nostro in grado di Caualiere; prima che pigli l'habito, e faccia la professione, è necessario che sia ornato del Cingolo della Militia.*

2 Et videtur omninò sustineri debere in vtroq; foro dictam professionem. Primò quidem, quia generalis regula iuris est, tàm pro conscientia, quàm pro externo foro, quòd quando pensatis pensandis dubitatur de validitate actus, censendum sit validum esse, & interpretari validum. Ex hac enim regula manifestè sequitur professionem hanc censeri debere validam in vtroque foro, præsertim propter adminicula inferius expendenda. Regula autem illa, scilicet, quod actus in dubio debeat interpretari validus
3 habetur *ex l. quoties ff. de reb. dub. l. quoties ff. de verbor. oblig. l. si quando ff. de legat. 1. Abb. in conf. 62. in controu. col. 1. num. 7. vers. Tertiò, lib. 2. Roland. à Vall. consil. 61. num. 23. & seq. vers. Quintò considerandum, lib. 3.* vbi extendit ad omnem actum. latè *Roman. consil. 180. si admittimus, num. 4. cum seqq.* vbi extendit ad omnem dispositionem, videlicet contractum, testamentum, iuramentum, attestationes, & priuilegia. *Bertazol. de clauf. instr. clauf. 1. glos. 4. num. 5.* & *in repet. l. si quis maior C. de transact. num. 506. Pichard. ad §. si quis alium num. 4. instit. de inutil. stipul. Ferrer. in Constit. Cath. glos. 1. num. 151. Scacc. de appell. q. 2. num. 29. & qu. 3. num. 3. & 4. & q. 15. num. 225. in fin. Rot. decis. 469. n. 3. par. 2. recent. Cardin. Tusch. tom. 1. litt. A. conclus. 136. Mar. Ant. var. resol. lib. 1. resolut. 20. num. 16. Surd. cons. 44. num. 2. Gitrb. decis. 36. num. 18.* Nam omnis interpretatio admittitur ad sustinendum actum. *Rot. decis.*
4 *469. num. 3. part. 2. recent. Roland. à Valle dicto consil. 61. num. 26. lib. 3. Card. Tusc. dicta lit. A. conclus. 136.*
5 *num. 14.* Et ista quæ fit pro validitate actus, est Regina aliarum interpretationum. *Ceph. cons. 51. num. 39. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 12. titul. 17. num. 13.* etiamsi aliquid quandoque disponatur præter intentionem agentium. *ca. 1. §. idem quoque in fin.* de

de desponsat.impub.lib.6. Federic. de Sen.cons.15.num. 4.vers.Item contra; vel quatenus verba improprientur.Fulgos.cons.87. visis superius allegatis col. 2. vers.ex illa quoque vulgari.Abb.consil.62.in controuersia col.3. num.7.vers.Tertiò principaliter lib.2.Roman.dicto cons. 180.num.4.in fin.& num.seq. Cardin.Tusc. dicta concl.
6 136.num.32.& seq.Nam tanta est præsumptio, quæ oritur propter validitatem actus, vt omnes alias vincat præsumptiones. Dec.in c.quoniam Abbas num. 49.vers.secundo limita de offic.deleg.& cons.77. num.5. Ruin.cons.72.num.4. lib.2. Alciat. de præsumpt. reg.1. præsumpt.30.num.5.Roland.a Vall.cons.61.n.27. lib.3. Vnde si verba possunt referri ad actus validos,& inualidos,etiam quod sint prolata in genere, & in certa scientia,referri debent ad actus validos. Bolognin. cons.30.num.14.vers.Tertiò, quem refert Cardin.Tusch. tom.4.litt.I.concl.330.num.60. Rot. decis.643. num.4. p.2.in posth.Farin.alias p.4.recent. Hæc omnia Barbos. in tract.var.in trac.de Axiomat.Iur. Axiomat. 12.num. 17.18.& 19.

7 Procedit autem efficacius hæc regula in præsenti, quia agitur de validitate, non cuiuslibet actus, sed professionis, quæ instar matrimonij est omnino indissolubilis,nisi propter vrgentissimas causas: Ita vt in dubio de validitate professionis iudicandum sit, quod valeat, vt docent Barbat. cons.59.num.12.post med.vol.2.Nauar.lib.3.cons.13.num.10. in 2. edit.de regul.Sanchez de matrim.lib.7.disp.37.num.12. ad fin.Stephan.Gratian.tom.3.discept.foren.cap.413.n.17.Suarez tom.2.de Relig.lib.7.cap.2.num.6.Less.lib.2. c.41.dub. 7.num.66. Idcircò Rota adhærens huic opinioni di-
8 xit,professionem in dubio præsumi validam,nisi contrarium probetur. Ita habetur in decis.1361.num.7. coram Cardin.Seraph.& dictum etiam fuit in vna Romana Professionis 23 Iunij 1623. coram R. P. D. Remboldo.Quæ omnia Barthol.de Vecch.in prax. nouit.disp. 13.dub.12.n.22.

Casu autem dato,& non concesso, quod pro validitate actus,etiam professionis, iudicari non debeat in dubio illius; adhuc suppetunt plura, propter quæ dici debet professionem præfatam validam fuisse. Primò, quia cùm solum in eo statuto habeatur illud
9 verbum,E necessario, illudque sit idem quod, oportet; & verbum,Oportet, denotet solum decentiam, & honestatem, vt per Glos.etiam verb.oportere in can.1.25. quæst.1.vbi Archid.num. vnic.Turrecrem.num.2.& post Felin.& Socc.notát Steph.Gratian.cap.146.num.18.Salon.2.2.qu.77.art.1.contron.8. col.5. vers.ex quibus sequitur.Carbo de legib.lib.7.disput.4.ad fin.Sanchez in præcept.Decalog.tom.2.lib.6.cap.4. num.37.versic. Ac verius: Solùm ex eo infertur,congruum, decens, & consentaneum fuisse id quod ibi dicitur de ense accingendo. Idem dicendum est,si verbum illud, E necessario,idem importet,quod necesse est. Dictio enim
10 ista potius indicat consilium, & honestatem, quàm præceptum,& necessitatem simpliciter, prout colligitur ex cap.Tuæ fraternitati, de spons.Suar.de legib.lib. 3.cap.15.num.10.Sanchez de matrim.lib.2.disputat.31. num.6.& alij. Casu verò quo tàm dictio, necesse est,
11 importare deberet omnimodam necessitatem præcepti,id solùm esset iuxta subiectam materiam, & in re grauissima, qualis non est ceremonia ista accidentalis de ense accingendo, de quo Giurb.decision.13. num.1.

12 Admisso etiam quod verbum illud, è necessario, importaret necessitatem,obligationem, & præceptum;cùm in dicto statuto non apponatur clausula irritans, & annullans professionem factam non accincto ense,aut cingulo militari professuro, non est aliquod fundamentum ad credendum eam esse nullã. Tritum enim est illud ex c.Ad Apostolicæ, de Regul. desumptum: Multa fieri prohibentur,quæ si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem,glos.in cap.penult. de desponsi. impub.Suarez de legib.lib.5.cap.29.num.1.Eò præsertim, quod non solum in dicto statuto nulla sit clausula irritans,sed quod in statut.17.de Receptione fratrum, etiam habetur idem verbum, è necessario, vt petens admitti ad gradum militarem probet se genitum parentibus nobilibus: & nihilominus est certum,quod si iste talis profiteatur in eo gradu cum falsis probationibus nobilitatis, non propterea corruit eius professio simpliciter;vt colligitur ex statuto 24.& 25. Ex hoc enim manifestè colligitur, verbum illud solum denotare prohibitionem actus, non autem ipsius irrita-
13 tionem. Eò quoque præcipuè, quod quando in illis statutis decernitur aliquid cum irritatione actus cõtrarij,id decernitur cum clausula irritanti;ergo dum hic non apponitur, signum est talem ceremoniam non esse essentialem, aut substantialem professioni, sed posse sine illa constare.

14 Nec dici potest,in eo statuto positam esse formam recipiendi Professuros ad professionem, ac proindè deberi obseruari ad vnguem, ita vt si non seruetur, actus corruat.l.cum hi §.si Prætor ff.de transact.l.traditionibus, C.de pact.cap.cum dilecta de rescript.cap.quia propter de elec.c.1.de reb. Eccles.non alien. in 6. cap.quæ contra de reg.iur.in 6.

15 Hæc enim procedunt in forma substantiali, & essentiali,non in accidentali:accidentalis namque forma solum est quædam solemnitas, aut circumstantia extrinseca, quæ etiamsi deficiat, non propterea corruit actus,vt patet in Sacramentis,matrimonio, electione, iuramento, &c.Hunc autem cingulum militiæ, aut ensem &c.præscriptum in tali statuto non pertinere ad formam substantialem, sed solùm ad accidentalem, colligitur ex eo, quod quoties datur
16 alicui facultas ad faciendum id, quod antea poterat facere, præscribendo modum, seu formam, quo id fieri debet, talis modus, seu forma est accidentalis. c.dilectus 2. de præbend. l.1.C.de appell. l.penult.Cod.de sent.Glos.in Clem.1.de Iurepatr.verb.Inhibentes. Felin.& alij,quos refert,& sequitur Suar.de legib. lib.5.ca.31. num.10.quos,& alios sequutus sum 4.tom.Sum. verb. leges Regularium num. 46.Per huiusmodi autem statutum dari facultatem faciendi aliquid, quod antea
17 fieri poterat, & præscribi solum in illo modum, quo id fieri deberet, certò constat, cùm sit factum pro Religione, quæ à primæua sui institutione facultatem habebat recipiendi ad illam, & admittendi ad professionem equites.

18 Ex pluribus etiam alijs capitibus colligitur mentem illius statuti non fuisse præscribere in eo aliquã formam substantialem pro professione, & sine qua non subsisteret; sed solum accidentalem solemnitatem.Primò quidem, quia vt patet ex illis verbis statuti, secondo la forma de gli statuti,e consuetudine, solum videtur mens illius, hunc esse vsum, & consuetudinem laudabilem Religionis; non autem formam

substantialem professionis. Secundò expendendo illa verba, *È necessario che sia ornato del Cingolo della Militia: se però da alcuno Principe Cattolico, ò vero da altro, che habbia auttorità di concedere il grado di Caualleria, non hauerà ottenuti gli ornamenti della Militia*. Ex his
19 enim infertur manifestè, talem impositionem cinguli non esse de substantia professionis, cum id quod de substantia professionis est, solùm in professionis actu exerceri debeat, non antea. Videndum ergo, quoad factum spectat, An N. ab aliquo Principe eo cingulo fuerit antea decoratus, Quod factum non fuisse, ab ipso est probandum, qui se fundat in negatiua; maximè cum Religio sit in possessione suæ pro-
20 fessionis, & validitatis illius. Tertiò, quia cum ad legis, seu constitutionis explicationem maximè conducat proœmium, seu præfatio, quibus legislator in ea condenda vtitur, quia vt plurimum causam finalem illius continet. *l. fin. ff. de hæred. instit. l. Titia §. idem*
21 *respondit, ff. de verb. oblig. & l. Item quia §. fin. ff. de pact.* Cum in hoc statuto in principio solum exprimatur agere de differentia graduum, qui sunt in Religione Hierosolymitana. *Triplice è la differenza de' nostri fra-*
22 *telli; percioche alcuni sono Caualieri, altri Sacerdoti, & altri Serventi. Di più l'ordine de' Sacerdoti e Serventi, è diuiso in due gradi, cioè quello de' Sacerdoti conuentuali, e Sacerdoti d'obedienza; e quello de' Seruenti in Seruenti d'arme, cioè riceuuti in Conuento, e Seruenti d'ostaggio, ò sia d'offitio*. Colligi videtur mentem huius statuti solùm fuisse, assignare huiusmodi distinctionem graduum, munera, & fines, ad quæ sunt instituti, non aliud spe-
23 ctans ad formam substantialem professionis. Idem quoque colligitur ex titulo talis statuti: qui talis est: *Della diuisione de' gradi de' fratelli dell'Ordine nostro*.
24 Quartò, quia cum habitus non faciat Monachum, prout habetur *cap. Porrectum de Regul. & Conc. Trid. sess. 14. de Reform. cap. 6.* designatio habitus pro professione religiosa (quod maximè procedit in eo quod est solum pars habitus, & non totus habitus, prout in præsenti casu contingit) nō potest denotare formam substantialem professionis, sed merè accidentalem,
25 & extrinsecam. Vnde communiter DD. post *Abb. in d. cap. Porrectum num. 13. specialiter Syluest. verb. Religio 3. qu. 1. & 18. in fin. Azor. tom. 1 instit. mor. lib. 12. cap. 5. qu. 7. in fin. Sanch. in Decal. lib. 5 cap. 3. numero 4.* post alios, & *Barbos. in d. cap. Porrectum num. 9.* expressè tenent, quod quamuis Religionis regula certam profitendi formam præscribat, non sunt ea verba ita necessaria, vt aliàs facta professio sit irrita, sed quibuscumque alijs facta valebit.
26 Quintò, nec minus efficaciter colligitur non esse mentem illius statuti, talem cinguli positionem esse substantialem, aut essentialem formam professionis, ex eo quod non solum professio dumtaxat supponit pro emissione trium votorum ex deliberatione, & oblatione spontanea voluntatis in manibus superioris, & non pro alio quocumque, prout habetur ex *cap. Cum ad monasterium de stat. Monach. & cap. vnic. de voto in 6. & cap. 2. de regul. eod. lib. Rota in Tirasonen. Pensionis coram Seraphino anno 1570. num. 8. & in Neapolitana professionis coram Bubalo anno 1584. num. 4. & in Meten. professionis coram Vbaldo anno 1614. num. 1. & in alia eiusdem tituli coram Cerillo anno 1636.* Sed maximè ex vsu, acceptatione, stylo, & consensu Religionum. Etsi enim apud omnes fermè sint statuta, quibus decernitur forma professionis cum tali vel tali habitu, tali vel tali modo, aut talibus ceremonijs, aut benedictionibus, benedicto, aut consecrato; nihilominus vix auditum vnquam fuit quod propter defectum impositionis alicuius partis habitus benedictionis, vel consecrationis ipsius, professio censeatur nulla, vel irrita, aut professus propterea reclamauerit. Cur ergo hoc tam scrupulosè accipiendum est in sola Religione Hierosolymitana sancti Ioannis, quę in genere Religionis minus stricta, & rigorosa est quàm plurimæ aliæ?
27 Accedit, quod in Religionibus, in quibus est distinctus habitus Clericorum, & Conuersorum, vt in Dominicana, in qua Clerici gestant Scapulare album, & Conuersi nigrum; si ex aliquo accidenti contingeret, quod in professione Clerici non daretur illi scapulare album, sed nigrum, nullus Theologus dicet professionem illam esse inualidam: sicut nec è contra, quando Conuersus in sua professione reciperet Scapulare album pro nigro ex aliquo accidēti. Idem dico, si casu aliquo Clericus non profiteretur cum corona clericali, vel Conuersus cum illa. Et sanè cum Eques Hierosolymitanus possit à Religione propter culpas priuari gradu militari, manente nihilominus vero religioso; sicut in alijs Religionibus propter culpas possunt ex statu Clericorum deijci ad statum, & habitum Conuersorum; manifestè conuincitur gradum, & habitum in Religione Sancti Ioannis, & gradum, habitumque particularem in alijs Religionibus, non diuersificare essentialiter illas, ac proindè nec designationem determinati habitus in ordine ad gradum importare conditionem intrinsecam, aut essentialem,
28 Insuper accedit, quod ceremonia illa creandi Equites Sancti Ioannis cum ense, calcaribus, &c. non est præscripta in vltimis Ceremonialibus pro Pontificatibus Clementis VIII. Leonis XI. Pauli V. Gregorij XV, & Vrbani VIII. (quo tempore dictus N. professionem suam fecit) nec practicata saltem generaliter, id testante Magistro Ceremoniarum Sanctiss. D. N. Innocentij X. ex hoc enim manifestè infertur, Romam, quæ est Caput Vrbis, magistra veritatis, & in qua residet, & gubernat Summus Pontifex, qui est Generalissimus omnium Religionum, qui & potest tollere, abrogare, & præsertim explicare, & declarare omnium illarum statuta, non existimasse hanc ceremoniam dandi cingulum militare, seu ensem Equitibus Religionis S. Ioannis, esse essentialem, aut substantialem, sed potius accidentalem, nec necessariam.
29 Nec releuatur inualiditas professionis ex eo, quod in noua ordinatione reformatorum statutorum huius Religionis innouetur *statutum de receptione fratrū* supra relatum, & dicatur quod si secus fiat, *ita nullum fore, vt semper de inualiditate, & nullitate professionis impugnari possit, &c.* quod denotare videtur irritationem professionis aliter factæ, ac per consequens istius, in qua deficit ceremonia illa de cingulo, vel ense, de qua in dicto statuto. Hoc enim nihil probat: quia cum illud statutum habeat duas partes; in quarum prima tractat de gradibus huius Religionibus, in quibus fratres sunt recipiendi: in altera de modo,
30 seu ceremonijs, quibus recipi debent: d. ordinatio solùm innouat illud statutum, quantum ad primum, non

non quantum ad secundum, ac proindè clausula illa irritans trahi non debet nisi solùm ad primum: ita scilicet, vt qui recipiuntur in ea Religione, solum recipi debeant in aliquo ex tribus gradibus ibi assignatis: non verò ad secundum, scilicet de ceremonijs, quibus recipi debent ad illos gradus. Et quod hoc sit ita dicendum, colligitur primò ex his quæ dixi
31 tom.3.*verb.clausula num.*3. scilicet quod clausula in fine posita (qualis est ista de irritatione) *refertur ad omnia præcedentia, quando est eadem ratio in ipsis, & quando salua recta ratione ad illa referri potest, aliàs solùm refertur ad id quod potest de Iure determinari*. de quo etiam *Surd.decis.88.num.13. Peretr. de potest.dig. cap.11.num.27.Tusc.concl.291.num.7.Rot.decis.231. num.1.par.1.diuers.& decis.767. num.5.part.2. recent.* Manifestum autem est non esse eandem rationem de distinctione graduum in hac Religione, ac de Ceremonijs, quibus ad illos recipi debent fratres; cum primum sit substantialissimum, & essentialissimum Religioni, secundum verò nimis extrinsecum, & accidentale. Secundò, quia salua recta ratione non potest dicta clausula irritans referri ad illud secundũ: nam si referretur, vtique necessario dici deberet ipsamet statuta sibimet contraria esse. si quidem Cap. 24. decernunt, *vt qui præter formam statutorum receptus fuerit, si fuerit frater miles, redigatur in fratrem seruientem armorum, sitque inhabilis ad bona Religionis*. Hoc enim statutum pœnale manifestè, & sine tergiuersatione denotat defectum formæ commissum in receptione fratrum, culpabilem quidem esse, sed non irritare professionem: quomodo ergo fieri potest, vt irritetur in d.ordinatione talis professio, quæ à Religione aliàs admittitur? Præsertim cum iura iuribus debeant concordare, & iurium correctio semper sit
32 vitanda. *cap.cum expediat de elect. in 6.Surd.decis.21. num.19. Tusc.pract. concl.tom.2.litt. C. conclus. 1036. Pichard.ad princip.instit.de leg. Falcid.num.34. Cephal. cons.323, num. 18. vol.3*. Omitto id colligi ex verbis ipsius ordinationis ibi. *Declarant, & mandant, ne de cætero tam in Conuentu, quam extra, aliquis ad habitum nostrum suscipiendum alio quocumque modo, gradu, seu denominatione admittatur, nisi in tribus distinctis gradibus declaratis in statutis 2. 29. & 30. de recept. fratr.* Et postea ponitur clausula irritans. Item quod finis ta-
33 lis legis, vt colligitur *ex statuto 29.* solum fuit reprimere aliquos, qui prætextu alicuius seruitij in suis commendis, exhibiti recipiebant ad habitum Ordinis in gradibus insolitis, & diuersis à tribus assignatis. Item quod Appostill. d.ordinationis cognoscendo, substantiam illius solum consistere in prohibitione recipiendi fratres in gradibus non expressis, sic epilogauit ipsum. *Veruno può essere riceuuto nella Religione, se non in grado di fra Caualiere, ò di fra Cappellano, ò di fra Seruente; altrimente sia nulla la professione, e*
34 *sia costretto à depor l'habito*. Quod cum fuerit impressum de mandato Capituli Generalis, optimè ostendit qualis fuerit eius sensus in d.ordinatione. Clarè ergo ex dictis elicitur d. ordinationem, quatenus clausuram irritatoriam continet, solum trahi debere ad statutum relatum, quantum ad id, quod in eo habetur de non admittendis fratribus, nisi solùm in tribus illis gradibus; non verò quantum ad alia, quæ solum accessoriè in eo ponuntur.
35 Eneruatur etiam vis d. ordinationis non solùm ex eo, quia non fuit facta à toto Capitulo, seu Religione, sed à sexdecim Capitularibus (condere autem legem perpetuam solùm spectat ad totam Communitatem, vel ad eum qui authoritatem habet ab ipsa, iuxta doctrinam *S.Thom.1.2.qu.90.art.3*. Sexdecim verò illi nec erant tota Communitas Religionis Hierosolymitanæ, nec constat ab illa habuisse hanc facultatem; vnde Rota in vna Meleuitana *Commendæ de Mazara 15. Iunij 1635. coram Motmanno num. 23.* expressè habet quod Religio Hierosolymitana solùm per Capitulum Generale, non verò per sexdecim Equites Capitulares repræsentatur) sed etiam, & specialiter eò quod dato quod illi sexdecim Equites possent d.ordinationem facere, adhuc ipsa non subsistet: nam ordinationes factæ in ista Religione in vno Capitulo generali, solùm durant vsque ad aliud Capitulum generale, nec trahuntur vltra nisi rursus in nouis Comitijs confirmentur, vt tradit Rota *in vna Meleuitana Pensionis 29.Maij 1637. coram Ghisle-*
36 *rio num.1*. Et quamuis confirmata fuerit in vltimo Capitulo generali anni 1631. hæc tamen confirmatio eodem modo claudicat sicut prima ordinatio, quia fuit facta non à toto Capitulo, sed à sexdecim illis; & præsertim quia talis confirmatio robur non habet, nisi à Sede Apostolica confirmetur, eo quod Vrbanus VIII. solùm sub ista conditione id concessit, & idem Capitulum eam expressè reseruauit; nunquam autem hæc confirmatio à Sede Apostolica facta est, & constans veritas est, quod cum beneplacitum Apostolicum est reseruatum (maximè si aliàs est de iure necessarium: prout contingit in proposito, propter Vrbani VIII. decretum) si non habeatur, decisio frustratur, vt colligitur *ex Rota in Pisana Bonorum 28.Octobris 1585. coram Brauo, & in Aretina Capellaniæ 16.Ianuarij 1616. coram Buratto, & in Ferrarien. Decimarum 23. Iunij 1617. coram D. Patriarcha Pamphilio, & coram Greg.decis.192.num.1*. Et in materia alienationis bonorum Ecclesiæ, supponitur cõmuniter ab eadem Rota specialiter in *Treueren. bonorum coram Dunozetto 15.Martij 1621.num.11.& 12. & in Romana, seu Viterbien. Cessionis bonorum coram Buratto anno 1619.num.1.*

Nec prætermittendum, sed expendendum ad intentum, quod casu dato, & nullatenus concesso, quod præfatus N. ratione defectus Cinguli militaris legitimus professus non esset, nec professio ipsius valeret in ratione professionis Equitis militaris; nihilominus valere deberet in ratione professionis in altero gradu, & è tribus, qui reperiuntur in dicta Hierosolimitana in Religione. Verissima enim est regula il-
37 la, quæ sumitur ex *Cap.vnic.de despons. impub.in 6.* scilicet, *quod quando actus non valet eo modo quo fit, valet eo modo quo valere potest*, quam approbat *Sanch.lib.5.*
38 *in Decalog.cap.4.num.104.* in professione inualida: & necessario admitti debet in casu matrimonij inualidi, quia hic est casus illius textus. Ex hac autem regula ad intẽtum applicata elicitur, quod etiam professio à N. facta non valeret in ratione professionis ad gradum Equitis, propter illum defectum; nihilominus deberet valere in ratione professionis ad aliquem alium gradum Religionis. Quod maximè corroboratur ex eo, quod in dictis statutis *stat. 24. de recept.fratr.* dicatur *admissum ad gradum contra formam statutorum, esse reducendum ad inferiorem gradum*. Ex

hoc enim euidenter infertur, quod si professio fuit inualida ad aliquem gradum ob defectum aliquem, debeat censeri valida in ordine ad inferiorem gradum, ad quem non requiritur illa forma.

Quibus omnibus addendum, quod casu gratis dato, quod professio expressa ab N. ob dictum defectũ
39 inualida esset, nullatenus tamen negari potest tacitam professionem emisisse, quæ per Conc. Trid. sublata non est, & sæpissimè à S. Rota Canonizata, specialiter in vna coram *Greg. XV. decis. 385. num. 6.* & *in Meteñ professionis coram Vbaldo an. 1615. & in Vlixboneñ professionis coram Merlino anno 1621. num. 7. & in alia Meteñ professionis coram Carillo anno 1636. num. 3. & 7.* Hanc verò tacitam professionem emisisse N. euidenter constat, ex eo, quod illam emisit duplici illo modo, quo iure communi inducitur, scilicet, dela-
40 tione habitus professorum, iuxta *cap. ad nostrum, de Regul. & cap. constit. eod. tit. in 6.* & per exercitium actuum, qui proprij sunt professorum, iuxta *cap. vidua, de regul.* Etenim prædictus N. Crucem gestauit in Pallio: Crux autem illa est habitus professorum, & per quam distinguuntur à Nouitijs, vt in *statut. 3. de recept. fratr.* habetur. Similiter actus proprios professorum fecit, vocando se in actibus publicis, & priuatis fratrem Religionis Hierosolymitanæ, & acceptando eum titulum à Religione, & Religiosis ipsi cō-
41 cessum. Item acceptando commissionem ipsi delegatam à Religione pro faciendis probationibus nobilitatis cuiusdam petentis admitti ad illam. Delegationem autem illam, & acceptationem, solis professis propriam esse colligitur *ex ordinatione 19.* Similiter cum vocatus esset ad Insulam Melitensem, & nō comparuisset, Religio eum adnotauit inter professos contumaces: ipse verò non negans, se esse professum, sed potius id admittens, excusationes adduxit. Præterea iudicialiter confessus est se esse professum, etiam facto ipso, petendo, & obtinendo assignationem sibi debitam in casu emissæ professionis. Partis autem confessionem efficacissimam esse ad probandum, constat ex *Paul. l. 1. ff. & C. de Confes.* vbi quod *confessus pro iudicato est*: ipsamque esse fortissimam probationem, elicitur ex *l. generaliter de probat. c. per tuas de offic. ordin. cap. si sacerdos de inter. ac l. 1. §. fin.*

42 Nec potest dici, non intrare in hoc casu tacitam professionem, eò quod N. ignorauerit nullitatem expressæ. Constat enim ipsum esse virum scientem, & prudentem, & per consequens nullatenus præsumendum de ipso, ignorare ea, quæ substantialiter spectabant ad professionem suam. Eò vel maximè, quod ex litteris per ipsum receptis ab Equite quodã Vecchietto, sciuerit ob prætensum defectum nō fuisse suam professionem à Vicecancellario registratam inter alias cum cingulo emitti solitas. Habuit ergo ipse sufficientem causam dubitandi de validitate professionis. Cum ergo perseuerauerit in illa, deferendo habitum, & exercendo opera propria professorum per quinquennium; procul dubio intrauit de plano ratificatio professionis, & professio tacita. Hæc enim est causa, quare Concil. Trid. *sess. 25. de regul ca. 19.* non admittit reclamationem professi post quinquennium; quia scilicet præsupponit, ac præsumit, illum eo tempore ratificasse suam professionem, seu tacitè illam emisisse, prout dixi *tom. 4. verf. profess. regul. num. 21.*

Dato etiam quod ad validitatem huiusmodi ratificationis, seu tacitæ professionis, requisitus sit nouus consensus Religionis (de quo variæ extant DD. sen-
43 tentiæ) procul dubio adfuit in præsenti. Tum quia, vt constat ex præfatis litteris Equitis Vecchietti, fuit hoc delatum ad Cancellarium; & Officiales Religionis, & nihilominus Religio non solùm permisit N. in ea manere, sed etiam illi tribuit ea, quæ solùm professis conuenire poterant: scilicet, delegare illi commissionem ad faciendum informationes pro nobilitate cuiusdam: vocare seu citare illum ad comparendum ad Insulam Melitensem, adnotando illum inter professos contumaces ob non comparitionem; & admittendo postea ipsius excusationem. Tum etiam, quia cùm eademmet Religio cap. 24. *de recept. fratr.* disponat, *quòd receptus contra formam statutorum, si fuerit Eques, reducatur ad statum fratris Seruientis: Si frater Cappellanus ad fratrem Obedientiæ; Si frater Seruiens, ad seruitutem officij: quodque sit inhabilis ad omnem*
44 *administrationem, & bona Ordinis*; manifestè supponit vnum de duobus: vel quòd ex inobseruantia formæ statutorum Ordinis non erat inducta nullitas professionis; vel quòd ipsa Religio approbat tacitam professionem illius, qui illam expressè emisit; non obseruata forma statutorum. Aliàs enim, quomodo non professum expressè, aut tacitè puniret, redigendo illum ad statum inferiorem, & inhabilitando ip-
45 sum ad bona communia Ordinis? Expressio enim dictæ pœnæ & supponit, eum, cui infligitur, subditum esse; & declarat validè professum. Bald. *in l. non dubium C. de legib. num. 28.* Abb. *in cap. 2. nu. 5. circa med. vers. si autem nullitas*, ibique Felin. *sub num. 1. vers. sed inter alios, de testib. Card. in Clem. 1. num. 2. post med. versic. sed si punit factum, de rescript.* Siluest. *in sum. verb. lex num. 28. ante fin. vers. secundò Cardinalem.*

46 Nec aliquid refert, quod Vicecancellarius (vt dicitur) noluerit registrare professionem factam à N. propter defectum in ea assertum cinguli militiæ, aut Insignium militarium. Cùm enim hoc sit factum particulare cuiusdam personæ, non potest derogare professioni factæ, & acceptatæ auctoritate Apostolica, & ratificatæ tum ab ipso profitente, tum à Religione ipsa, vt ostensum est; præsertim cùm pro illa facienda non desideraretur essentialiter talis ceremonia, vt etiam ostensum est ex statutis eiusdem Religionis. Sicut nec derogat baptismo, aut matrimonio aliquorum, quòd Parochus propter aliquam causam non scripserit illos, prout tenetur, in libris
47 ad hoc designatis. Ad quod accedit, quod ipse Vicecancellarius, prout constat ex litteris ipsius datis Melitæ 2. Decembris 1645. videtur id fecisse authoritate propria, non vero supremi Generalis Religionis, prout requirebatur pro re tanti ponderis, qualis est reprobare professionem factam in Religione, quæ professiones factas cum simili defectu approbat, & ratificiat, taliter professos, vt legitimè professos tractans, & reputans. Quod clarius, & manifestius procedit, loquendo de professione tacita, ad quam nullatenus requiruntur tales, aut similes ceremoniæ registrationis, &c.

Sic pro conscientia, & veritate interrogatus sentio, Doctiorum censuræ me submittens. Romæ apud Transpontinam 6. Ianuarij 1647.

48 Quia tamen pro contraria parte adducebatur nouum

nonum motiuum, ideo iussus illi satisfacere hoc etiam votum scripsi.

49 Interrogatus pro conscientia, An subreptiones, vel obreptiones prætensæ in Breui fel. record. Vrbani VIII. concesso ad instãtiam N. Illustrissimi Equitis Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, vt posset emittere professionem in manibus Eminentissimi Cardinalis Antonij Barberini, illud reddant irritũ, & cassum, ac per consequens etiam professionem ex vi illius emissam nullam, & irritam faciant. Censeo dicendum contrarium; itaut Breue illud Vrb. VIII. legitimum credam, & professionem ex vi illius factam validam. Quod sic ostendo.

50 Nam tales subreptiones, vel obreptiones (si fuerunt in tali Breui) vtiq; essent affectatæ, malitiosæ, & dolosæ; quia erant de rebus, quas impetrans ignorare non poterat, scilicet de complemento Nouitiatus, & conditionibus requisitis ad professionem faciendam, quæ quidem notissima sunt Nouitijs Religionum ex praxi quotidiana illarum, lectione statutorum, & instructione suorum Magistrorum. Hoc autem nullatenus credi debet de viro probo, qualis est prædictus Illustrissimus, non solùm quia bonus
51 quilibet in dubio præsumitur *l. meritò ff. pro socio. l. quoties §. qui dolo ff. de probat. cap. vnic. de scrutin. in ordin. fac. cap. Dudum, & cap. vlt. de præsumpt.* & ibi DD. sed etiam, quia delictum in dubio non præsumitur, & ideo actus qui potest sonare in delictum, & non delictum semper interpretatur vt absit delictum. *l.*
52 *meritò ff. pro socio l. Prætor §. docere ff. de vi bon. rap. ca. Estote de reg. iur. in decret.* & ibi etiam DD. Adeo vt
53 interpretatio semper facienda sit, vt excludat delictum, Abbas *in cap. Cum tu de testibus.* Mascardus *de probat. conclus. 496.* Farinacius *in prax. crimin. p. 3. qu. 85. num. 1.*

54 Quod maximè procedit, cum agitur de persona de bono genere nata, qualis est prædictus Illustris. Thomas de Thom. *in florib. leg. reg. 67.* Et bonæ educationis, qualis etiam est. Farinacius *in prax. p. 1. qu. 47. num. 282.* Ac præcipuè cum agitur de salute ani-
55 mæ. Menochius *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 1. nu. 29.* Et magis ad intentum nostrum, quando agitur de professione religiosa, quæ est veluti alter baptismus, & per quam plenissima omnium criminum commissorum condonatio conceditur, vt D. Hieronymus, Bernardus, Anselmus, & alij Patres, & Doctores
56 demonstrant. Prorsus ergo incredibile est prædictum Illustris. ea occasione voluisse grauissimè peccare mortaliter, Papam decipiendo, prædictos defectus dolosè, & malitiosè in Breui permittendo, aut professionem fictè emittendo.

57 Secundò, quia tales defectus dolosi, & malitiosi proculdubio nihil iuuare possunt ipsum ad intentionem inualiditatis suæ professionis. Dolus enim nemini debet patrocinari, *l. nec ex dolo ff. de dol. l. 3. ff. de transact. l. is qui dolo ff. de rei vendic. l. pen. in fin. ff. de Iur. dot. l. Si ex dolo ff. de re Iudic. l. etiam §. 1. ff. solut. matrim. c. audiuimus de collus. deteg.* Et casu quo illi aliquate-
58 nus patrocinari possent hoc non potest esse si id cedat in damnum alterius; Religionis videlicet Hierosolymitanæ, & alterius partis interesse habentis in validitate professionis illius, propter renunciationem illi factam de bonis ipsius. Dolus enim vnius non debet alteri nocere *l. eleganter in princ. ff. de dol.* Card. Tuscus *pract. conclus. tom. 2. litt. D. conclus. 582.* vbi *num. 2.* post Castr. *cons. 412. viso facto num. 3. lib. 1.* Verum quidem est Religionem potuisse non accep-
59 tare dictam professionem factam ex vi Breuis sic dolosi (si tale esset,) & cogere impetrantem ad ratificandum illam, iuxta doctrinam Basilij Pontij de Leone *lib. 2. de matrim. c. 5. n. 11. & lib. 4. ca. 15. n. 10.* & si id non fecerit, sed potius acceptauerit, vt dixi in alio scripto de hac re. Ipsi tamen impetranti dictum Breue dolus, & malitia ipsius nullatenus suffragari possunt.

60 Tertiò arma retorquendo contra eundem Illustrissimum. Si enim Breue concedens gratiam emittendi professionem extra Conuentum in manibus Eminentissimi Cardinalis Antonij redditur nullum, & subreptitium ob falsitatem ab eo expositam; vel ex eo quod non expressit ea quæ exprimere debebat, sequitur etiam manifestè subreptitium quoque esse aliud Breue eiusdemmet Summi Pontificis Vrbani VIII. quo illi concessit gratiam restitutionis in integrum ad reclamandum contra professionem non obstante lapsu quinquennij ad id requisiti à Concilio Tridentino, ac proindè nullatenus audiri posse in hac causa inualiditatis professionis suæ. Et-
61 enim in postulatione gratiæ huius secundi Breuis exponere debebat subreptiones, & obreptiones, quæ erant in primo Breui, vel saltem (quod sine dubio videtur) exponere se velle impugnare professionem propter nullitatem prouenientem ex dolo, malitia, & fraude sua. Procul dubiò namque si hoc exposuisset sinistrum aliquod de illo suspicatus fuisset Summus Pontifex, & non concessisset facultatem reclamandi contra professionem ex vi illius factam, potius illum puniret pœnis à iure taxatis. *cap. ad falsariorum in fin. de crimin. fals.* contra decipientes Papam, & impetrantes malitiosè, & dolosè literas Apostolicas.

62 Et casu quo non puniret, ad minus non concederet nouam gratiam, non solùm quia indignus esset ea, sed etiam quia in eo quo quis peccat in ipsa puniri debet. *ca. quanto de translat. Episc. c. Cum olim de offic. & potest. Iudic.* & ibi DD.

63 Siue autem dicatur prædictos defectus Breuis contigisse ex dolo, & malitia postulantis, siue ex ignorantia, & bona fide ipsius adhuc dicendum perseuerare illius validitatẽ propter consensum eiusdẽ impetrantis, qui ex vi illius professionem emisit, & millies postea ratificauit, verbis, & factis continuatis per quinquennium, appellando se fratrem, gerendo Crucem in pallio (qui est proprius, & characteristicus habitus professorum) commissiones sibi, vt professo delegatas acceptando, & exequendo, ac reum se cognoscendo in transgressione præceptorũ Religionis circa accessum ad Insulam pro illius defensione, & demum ab eadem Religione supplicando pro absolutione à contumacia incursa propter transgressionem talium præceptorum, vt patet in
64 Summarijs. Etenim, vt habet Thesaurus vir doctissimus, & Pœnitentiarius Apostolicus S. Petri de Vrbe *in prax. Eccles. p. 2. verb. Gratia c. 8. §. Limita etiam,* subreptio literarum Apostolicarum in preiudicium tertij sanatur consensu eius de cuius interesse agitur, ad quod adfert Rotam Seraphini *decis. 463.* vbi *n. 6.* habetur, eum qui acceptauit gratiam sibi factã,

ea

ea vtendo sibi præiudicasse, & hoc præiudicium non tam ex Principis dispositione, quàm ex ipsius consensu oriri, iuxta doctrinam Parisij, & Socini. Et *n.7.* quod gratia etiam in præiudicium tertij facta teneat, ipso tertio volente, etiamsi superueniat voluntas post gratiam, iuxta doctrinam Deciani, Antonij de Butrio, & aliorum. Ad quod deseruit regula
65 illa factum proprium nemo impugnare potest *l. post mortem ff. de adopt. l. & per fundum ff. de seruit. rustic. præd. l. sicut ff. de action. & obligat. l. cum à matre, C. de rei vendic. l. generaliter §. fin. ff. de non numer. pecun. l. non idcirco, C. de contrah. empt. l. si creditoribus Cod. de seru. com. pig. dat. l. cum profitearis C. de reuoc. donat. l. 1. C. de remiss. pign. c. veniens de fil. Presbyt. c. cum super de concess. præbend.* Thomas de Thomass. *in florib. leg. regul. 26.*

66 Maximè etenim procedit hæc regula *factum proprium nemo impugnare potest* in præsenti, eo quod prorsus euidens videatur quod casu dato, & nullatenus concesso quod professio expressa istius Illustrissimi valida non fuerit propter hos, vel alios defectus prætensos; nihilominus negari non potest quin propter ratificationem illius, & tacitam professionem, quam fecit modis supra assignatis, de quibus in alio meo scripto de hac professione (accedente præsertim consensu Religionis eandem professionē approbantis, primò eum adnotando inter Professos in libris communis Ærarij. Secundò eidem delegando commissionem vti Professo. Tertiò, & imperando tanquam professo, vt ad Insulam veniret. Quartò eum inter contumaces referendo ob non accessum; ac demum. Quintò eum absoluendo, & inter Professos absolutos referendo) sit verè, & legitimè
67 professus, & pro tali semper iudicandus, & habendus: maximè cùm agatur de validitate professionis, in qua quando res est dubia, aut probabilis semper iudicandum est pro valore illius, vt ostendi in meo scripto relato.

68 Rebus tandem vtrinque diligentissimè disputatis, & prout decebat maturissimè discussis, S. Rota die Veneris 10. Decembris 1646. coram Illustrissimo D. Roxas hanc edidit decisionem. In causa Meleuitana *nullitatis Professionis.*

Ob defectum integri anni Nouitiatus requisiti à Sacro Concilio Trident. sess. 25. cap. 15. de regul. & per Statutum Religionis Hierosolymitanæ cap. 28. sub tit. de recept. fratr. ac ob omissionem ornatus Cinguli Militaris contra dispositionem dicti Statuti sub cap. 2. eod. tit. diu controuersa professione D. Petri Corsini coram Eminentissimis DD. Ginetto, Cæsio, & Vidman; placuit Sanctissimo committere, vt ipsi procederent de voto Rotæ, & hodie discussa causa professionem esse validam DD. responderunt.

Nam defectus integri anni Nouitiatus ex facto tollitur, dum certum est profitentem permansisse ante professionem non solum spatio vnius anni iuxtà disposita per Sacrum Concilium Tridentinum, & Statutum prædictum, sed spatio 21. mensium, ex quo admissus fuit in Conuentu 6. Februarij 1637. à quo solum discessit 4. Nouembris 1638. Et licèt dicatur à Petro, quod post dictum tempus discesserit è Conuentu non emissa professione cum licentia Magni Magistri habente conditionem redeundi infra terminum duorum annorum ad Nouitiatus annum peragendum, & cum tempus probationis fuerit prorogatum, debebat ante professionem nouum annum perficere; Nihil obstat, dum prædicta conditio in omnibus licentijs apponi solita non importat obligationem peragendi nouum annum, sed solùm illum perficiendi, quatenus non esset completus, cum hoc denotet verbum peragere, quod significat perfectionem, & complementum anni suscepti, non autem reiterationem, vt notat *gloss. in l. qui procuratorem sub verb. peragere, & ibi Angel. & Castr. ff. de procurat.* & probat *text. in l. non distinguimus §. Item si quis Romæ ff. de recept. arbitr. l. filius §. multò magis de inoffic. testam. Rebuf. in l. 3. verb. peragendum ff. de verb. signif.* Stante perfectione anni Nouitiatus, & vltra validè poterat professionem emittere, maximè quia recessus à Conuentu etiam sine licentia Superioris, non tamen animo dimittendi habitum, non obligat ad reiterandum annum Nouitiatus, vt firmant *Siluest. in verb. Religio 5. qu. 4. Roderig. quæst. regul. 15. art. 10. ad fin. Sanch. ad decalog. libro 5. cap. 4. num. 34.* sed admittitur ad professionem qui peracto Nouitiatus anno extra Conuentum commoratus fuit, nisi aliud obstet, vt censuit Sacra Congregatio Concilij relata per Barb. *de iur. Eccles. lib. 1. cap. 42. num. 129. & collect. decis. collect. 525. num. 8. & collect. 612. num. 4.* Imò nec minus per huiusmodi recessum annus interrumpitur, vt admittit *Suar. de Religion. tom. 3. lib. 5. cap. 15. num. 6. ad fin. Dian. part. 3. tract. 2. resol. 84. ad fin. & par. 5. tract. 5. resol. 19. circa fin. vers. si verò. Bordon. de profess. regul. cap. 14. qu. 13. sub vers. Galuanus, & quæst. 19.* Hocquè comprobatur ex fide Equitum attestantium huiusmodi licentias cum hac conditione solitas esse expediri tam pro Nouitijs, qui impleuerant annum Nouitiatus, quàm pro illis, qui eum non perfecerant, sed illa conditio arctat solùm eos ad Nouitiatus annum perficiendū, qui eum non compleuerunt, non autem alios, qui illum iam perfecerunt; Idcircò non obligat in casu proposito, dum prædictus annus perfectus remāsit.

Defectus verò Cinguli Militaris, quem prætendebant esse necessarium in actu professionis emittendæ nullo modo illius omissio reddere potest inualidam ipsam professionem ex duplici ratione. Primò, quia dictus Cingulus non est de substantia professionis, quæ consistit solùm in obligatione directa Deo per emissionem trium votorum, non autem in habitu, vel alijs actibus extrinsecis *cap. porrectum de regul. vbi Abb. num. 13. Suarez de relig. tom. 3. lib. 6. cap. 12. num. 24. Castropal. oper. moral. par. 3. tit. de suscept. relig. stat. disput. 2. punc. 1. num. 1. in fin. & punct. 6. num. 9. cum alijs relatis per Rotam decis. 216. num. 3. par. 2. diuers. & in Vlixbonen. nullitatis professionis 29. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Arguelles.*

Nec refert, quod statutum in *dicto cap. 2. de recept. fratr.* disponat, quod Eques ante receptionem habitus, & emissionem professionis necesse est, vt decoratus sit Cingulo militari, vnde dicta solemnitas ornatus vti de necessario requisita omitti non poterat absque vitio nullitatis, attento præsertim decreto irritanti apposito in *ordinatione 2. de recept. frat.* Tum quia dd. verba vti preceptiua non sufficiant pro nullitate professionis *Abb. in cap. quia in Insulis nu. 4. & cap. porrectum num. 13. de regul. Azor. institut. moral. par.*

par.1.lib.12.cap.5.quæst.7.in fin. Sanch.in decalog. lib.5.cap.3.num.4.Suarez de legib.lib.5.cap.29. nnmero 7. Mirand.in manual. Prælat. quæst.24. conclus.2. num.2. cum alijs per Modernum de profess.cap.2.qu.49.& hanc sententiam amplexa fuit Sac. Congregatio Concilij Tridentini,vt refert *Peyrin.de Prælat.reg.qu.3.cap.1. §.6.num.178.tom.2.Barbos.de potest.Episc.part.3. allegat.101.num.105.& in collect. ad Concil.dicta sess.25. cap.15.num.12. & seq.* vt in simili dicitur de Coniugibus absque licentia Episcopi profitentibus contra dispositionem *cap.si vir,& vxor 27.quæst.1.* vbi prohibetur huiusmodi professio sine licentia, & tamen absque illa facta valet, vt refert *Sanchez de matrim. lib.7.disputat.32.num.3.vers.quantum ad primum*, & de Nouitia professionem emittente non præcedente examine suæ voluntatis contra formam traditam à Sacro Concilio Tridentino sess.25. cap.17. de reg. & tamen dicta professio est valida, vt aduertit *Menoch.consil.396.num.22.Sanch.in decalog.lib.5. cap.4. numero 84. Pelizzar.de monial. cap.3. session. prima num.3.*

Tum etiam quia dicta solemnitas Cinguli,vt Domini ponderarunt, inducta dumtaxat fuit ad distinctionem graduum militum,non autem pro validitate professionis,dum in *ca.1.dicti statuti de recept.fratr.* vbi tribuitur certa forma in professione facienda à Militibus nunquam legitur, quod profitens debeat esse Cingulo militari decoratus, vel decorandus, in secundo verò capite ordinato solummodò ad distinctionem graduum militum dicitur,quod solũ Eques Iustitiæ decoratus sit dicto Cingulo, quem non requirit in alijs Equitibus Sacerdotibus, & seruientibus; Vnde infertur, quod dictus Cingulus requisitus solùm ad distinguendos milites,vt apparet ex lectura tàm rubricæ dicti cap.ibi, *della diuisione de gradi de fratelli del nostro Ordine*, ex hac enim colligitur quænam fuit mens disponentis,& causa dispositionis, vt firmant *Roman.cons.16. num.4. Curt.iun. consil.107. num.2.Honded.consil.14.num.13 lib.1.Mascard. de gen. statut.interpr.conclus.2.num.192. & dixit Rota coram me in Fanen.nullitatis apocæ 13. Martij 1648. §. Prima enim*. Quam ex verbis dicti cap.ibi, *Triplice è la differenza de nostri Fratelli, perciò che altri sono Sacerdoti, altri Serventi, & altri Caualieri, Hora chi trouandosi idoneo domandarà d'esser riceuuto in grado di Caualiero, prima che pigli l'habito è necessario, che sia ornato del Cingolo della militia, però li Cappellani, e Seruienti non è necessario ornarli di tali Insegne militari*. Idcircò dici debet, quod ornatus Cinguli necessarius non est pro validitate professionis faciendæ, sed solum ad distinctionem militum, maximè quia de illo nulla prorsus fit mentio in dicto primo cap.quod dat certam formam profitendi; Ideo non potest ex illius omissione induci nullitas professionis, vt dicitur de profitente absque habitu Religionis, cuius omissio non inualidat professionem, cum non habitus, sed professio faciat Monachum *ad text.in d.ca.porrectum de regular.*

Itaque non afficit decretum irritans appositum *in ordinat.prima de recept.fratr.* vbi cum decreto irritanti prohibetur, ne aliquis ad habitum admittatur, nisi in tribus distinctis gradibus recensitis *in dicto cap.2.*ac factis, & exhibitis probationibus Nobilitatis, & legitimitatis; Quia dictum decretum respicit solum casum admissionis in alios quam in tribus gradibus relatis,& non facta legitima, & valida probatione Nobilitatis, & legitimitatis de quibus dumtaxat in illo fit mentio, ideo dictum decretum non est extendendum ad omissionem Cinguli, sed solum ad casum expressum,cum agatur de annullatione actus, in qua strictissima fieri debet interpretatio *l.sancimus C.de testam.Duran.decis.48. numer.14. Seraphin.decis.627.nu.10.* præsertim quia decretum irritans non egreditur terminos casus expressi, sed regulatur secundum naturam dispositionis, cui adijcitur *Put.decis.301.num.2.lib.1. Mantica decis.359. sub num.4.Comitul.decis.19.num.11.Duran.dicta decis. 48.num.22.& decis.632.num.45.par.3. diuers.* ac firmatum fuit *in Tarraconen.Parochialis 10. Nouembris 1634.coram Eminentissimo Panzirolo §. quibus non obstat,in Hispalen.matrimonij 22.Iunij 1644. coram Reu. P.D.meo Corrado, §. Quoniam ille, ac in Monasterien. Canonicatus 10.Iunij 1648.coram Reuerendissimo Dom. Terracinen.§.non obstat;* Idquè comprobatur ex fide Episcopi Meliteñ, & Prioris Ecclesiæ, ac ex depositionibus Testium attestantium, professos omissa etiam dicta solemnitate ornatus Cinguli pro veris Religiosis habitos fuisse, & haberi.

Secundò, quia quamuis omissio prædictæ solemnitatis irritaret professionem factam, quod tamen ex deductis expressè refellitur, nihilominus prædicta locum sibi vendicant solummodò in solitis professionibus faciendis in Conuentu, non autem in hac professione in Vrbe emissa coram Eminentissimo Cardinali Antonio Barberino Delegato Apostolico, in qua satis fuit pro eius validitate obseruare formam præscriptam in Pontificali Romano cõfirmato per Clementem Octauum de anno 1596. in quo sub *tit.de creat.milit.regul.* non requiritur dicta solemnitas in actu professionis, quod comprobauit subsequuta obseruantia,vt testantur Magistri Ceremoniarum. Quapropter quamuis non interuenerit dicta solemnitas Cinguli, illa tamen necessaria non erat ex recepta conclusione,quod in solemnitatibus attendenda est dispositio Constitutionis illius loci, vbi actus celebratur *Anchar.in repet.cap.1.de Constit. quæst.12.in princ.Mascard.de gener.statut.interpr.concl. 7.n.41.vers.sexto quia solemnitas.*

Et ita vtraque,&c.

CONSVLTVM SEXTVM.

De statutis Religionum à Papa confirmatis.

SVMMARIVM.

Casus seu factum.n.1.
Breue Vrbani VIII. ibidem.
Dubium circa illud.n.2.
In rebus leuibus,frequentibus,& proprijs dispensant Prælati Religionum.n.3.
Authores id fatentur.n.4.
Colligitur ex Concilio Tridentino. n.5.
Item ex D.Bernardo.n.6.

Tales

IESVS MARIA.

CASVS.

1 Congregatio Casinensis Ordinis S. Benedicti habet quasdam Constitutiones, ac declarationes super Regulam S. Benedicti, factas in quodam Capitulo Generali eiusdem Congregationis; approbatas,& confirmatas ab Vrbano VIII. litteris datis Romæ apud S.Petrū 27.Martij 1642.his verbis: *Constitutiones, & declarationes prædictas in d.Capitulo generali, vt petitur, correctas, & declaratas, dummodò tamen S. Canonibus, ac Concilij Tridentini decretis, ac Constitutionibus Apostolicis non aduersentur, neque sint reuocatæ aut sub aliqua reuocatione comprehensæ, Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus,& approbamus, illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, ac omnes, & singulos,tam iuris,quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet interuenerint supplemus, atque Constitutiones, & declarationes huiusmodi in eadem Congregatione perpetuò obseruari, sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari,& diffiniri debere,ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obstan. &c.*

2 Quæritur modo an alia Congregatio Generalis, seu Diffinitores Capituli, seu Congregationis Generalis eiusdem Congregationis Casinensis possint,non obstante dicta approbatione,seu confirmatione dictarum Constitutionum,& declarationum à Papa obtenta, sine Sedis Apostolicæ authoritate in iisdem dispensare, si aliquando ratio publici boni,vel alia vrgens,& rationabilis causa super illas dispensari postulauerit;

Responsio.

3 Dicendum primò, quod si sermo sit de rebus *leuibus*,id est,paruis obseruantijs, siue in Regula, siue in constitutionibus huius Religionis à Sede Apostolica modo relato approbatis, & simplici ordinatione intimatis;siue de rebus *frequentibus*,ijs videlicet, quæ ordinariè, & fermè quotidie contingunt;siue *de proprijs*, illis nempè, quæ sunt propria, peculiaria, & veluti municipalia alicuius Conuentus,non solum Congregatio Generalis,sed etiam inferiores Prælati, & Abbates respectiuè possunt in ipsis dispensare, causa iusta, & rationabili subsistente.

4 Ita communiter DD. specialiter Caietanus 1.2. *qu.97.art.4.*Sotus *lib.1.de instit.qu.7.art.3.* Rodrigu. *tom.1.qu.Regular.qu.27.art.5.*Val.*tom.2.disp.7.qu.5. punct.9.*Suar.*de legibus lib.6.cap.14.à num.9.* Peirinis *tom.1.de subdito qu.1.cap.8.§.5.* Tamburinus *de iure Abbat.tom.3.disp.4.quæsit.8.*& alij.Colligitur primò
5 ex Concil.Trid.*sess.25.cap.1.de Regularib.* vbi præcipiens Religiosis,Superioribus præsertim,obseruātiam Regulæ,& præceptorum subiungit. *Cùm compertum*

pertum sit ab eis non posse eam quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent relaxari. *Si enim illa, quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium necesse est.* Ex quibus, cùm, iuxta commune illud: *Exceptio firmat regulam in contrarium*, & à contrario sensu (ex quo validum sumitur argumentum *l.1.* §. *huius rei ff. de officio eius*, *l. qui testamento* §. *mulier ff. de testament. l. si procuratorem* §. *si ignorantes ff. mandati*, & alijs iuribus, & DD.) colligitur Superiores Religionum dispensare posse in illis, quæ non pertinent *ad substantiam Regularis vitæ*, nec sunt *bases, aut fundamenta Regularis disciplinæ*, prout sunt ista *leuia, frequentia*, & *propria*.

6 Secundò ex D. Bernardo *in lib. de precept. & dispensat.* ibi: *Patet ergo quod magna ex parte Regularis traditio subest ei, qui praeest, etsi non voluntati, certè discretioni.* Intellige, quoad ista minoris momenti. Vnde de illis etiam habet: *Ita necessaria dixerim, vt eis minimè præiudicetur necessarijs, rationabilibusque dispensationibus.*

7 Tertiò, quia tales Prælati dispensant cum suis subditis in præceptis Ecclesiasticis, ieiunij videlicet, abstinentiæ, &c. prout communiter docent Theologi, præsertim Suarez infra referendus *ca.12. à num. 18.* Ioannes de Cruce *lib.1. de Voto obedientiæ cap.6. dub. 21.* Tamburinus *supr. qu.8. n.8.* & ego *tom.1. Summæ cap.18. num.55.* tum propter ius commune, quia scilicet habent iurisdictionem veluti Episcopalem supra subditos; tum propter multa priuilegia Religionum. Multo ergo magis possunt in huiusmodi obseruantijs dispensare. Quartò, ratione, quia eo ipso quod huiusmodi sunt *leuia, frequentia*, & non communia toti Religioni, sed *propria* alicuius Monasterij

8 prudentissimè creditur nolle Papam (multo magis alios Prælatos) esse sibi reseruata, sed commissa cuicunque Prælato etiam inferiori eo ipso quod illi commissa est cura Religiosorum, qui de ipsis, vtpotè accidentibus, quæ possunt adesse, vel abesse Religioni, pro bono communi, vel malo aliquo euitando, *vt prudens, & fidelis dispensator, quem constituit Dominus super familiam suam.* Luc.12. prouidere possit. Rodriguez *supr. qu.26. art.1.* Tambur. *supr.* innitentes D. Bernardo, D. Thomæ, Siluestro, & Soto. Quæ omnia

9 eo vel maximè procedunt, quia dispensatio in istis frequenter est necessaria pro bono regimine Religionis, & si ea non esset Prælatis concessa non esset sufficienter Regulari vitæ prouisum. Suarez *4. tom. de Relig. trac.8. lib.2. cap.12. num.26.* in his ergo poterit Congregatio Casinensis, & Prælati ipsius dispensare, non obstante dicta confirmatione ab Vrbano Papa emanata.

10 Porrò causæ istæ ad dispensandum super huiusmodi obseruantijs Regulæ, vel Constitutionum, *leuibus* scilicet, *frequentibus*, & *proprijs*, prout relati DD. loquuntur, communiter sunt prima, *tempus*,

11 quando videlicet propter solemnitatem alicuius festi oporteat Regulæ rigorem mitigari. Secunda,

12 *vtilitas*, maximè spiritualis, vt si contingat quod si cum aliquo Religioso rigidius, iuxta Regulam, vel Constitutiones procedatur, timetur desperatio, vel aliquod magnum peccatum ipsius; tunc enim mitius

13 cum ipso est agendum. Tertia, *qualitas personæ*, sic enim cum Religioso graui, & benemerito de Religione dispensari potest in aliquibus punctis, v.g. de cœna in refectorio; & cum occupato in studijs de assistentia ad chorum, prout Clemens VIII. ordinauit *in decretis pro Reformat. Regular.* Quarta, *necessitas*,

14 ipsa enim sicut caret lege, sic petit vt quando adest dispensetur in ieiunijs, abstinentijs, & similibus.

15 Quinta, *pietas*, sic enim dispensari potest cum Religioso vt in vtilitatem propriorum parentum aliqua efficiat, quæ aliàs secundum Regulam, & Constitu-

16 tiones fieri non deberent. Sexta, *euitatio scandali*, propter quam prudenter Prælatus parcit alicui Religioso pœnam ipsi debitam, ne scilicet in ciuitate

17 scandalum oriatur. Septima, *euitatio offensæ*, alicuius nempè extranei magnæ authoritatis, qui offenderetur si rigor Religionis in aliquibus casibus obseruaretur. De his tamen, & similibus Siluester, Angelus, Armilla, Rosella, Pisanella *verbo dispensatio*, Miranda *in Manual. Prælator. tom.2. qu.30. art.5.* Salas *de legibus disp.20. sect.8.* Peirinis *supra* §.5. *conclus.4.* Tamburinus *sup. q.10.*

18 Loquendo autem de alijs obseruantijs tam Regulæ, quàm Constitutionum prædictarum à Sede Apostolica modo dicto approbatarum, & confirmatarum, quæ non sunt *leues, frequentes*, & *propriæ* alicuius Monasterij, sed graues, notabiles, extraordinariæ, & communes toti Congregationi, quamuis dispensari non possint à communibus Prælatis ipsius, probabilius tamen censeo (sub eiusdem S. Sedis censura) posse dispensari à Congregatione Generali, non obstante dicta confirmatione, seu approbatione Vrbana.

19 Primæ partis ratio est, quia inferior non potest in legibus suorum Superiorum dispensare *Can. Inferior 21. dist. cap. Cum inferior de maior. & obed. Clem. ne Romani de elect. l. fin. C. de legibus. l. formam Cod. de officio Præfecti*, & ibi Doctores communiter. Regula autē, & Constitutiones Religionum maximè à Sede Apostolica approbatæ sunt leges Superiorum, scilicet fundatoris, vel institutoris; vel Capitulorum Generalium, non ergo possunt in illis inferiores Prælati dispensare. Salas *de legib. disp.8. sect.16. num.68.* Bonacina *de legib. disp.1. q.2. punc.1. nu.12.* Tamburinus *supr. qu.7. num.15.* Procedit autem hoc præcipuè in

20 Regula, eo quod ipsa sit veluti anima, seu forma substantialis Religionum. Etenim S. Gregorius Nazianzenus *Iambl.15.* Officium religiosi complexus dicebat: *Quid est monachus? Est qui viuit, & regulæ, & Deo.* Vt propterea communiter teneant DD. Prælatum non posse dispensare super regulam, nisi quantum illi à Regula permittitur, vel priuilegio, vel à iure. Innoc. *in cap.2. de eo qui fur. ord. recepit*; & *in cap. fin. de postul. Prælat fine.* Abbas *in cap. At si Clerici* §. *de adulterijs num.13. de iudic. Et cap. Officij de elect. num.4.* Angelus *verb. Dispensatio num.7.* Syluester *eod. qu.14. num.20. & qu.4. num.8.* D. Thomas *prima 2. quæs.97. art.4. ad 3.* Rosellas *verb. Dispensatio num. vlt.* Peirinis

21 *supra* §.5. *concl.1.* Suo etiam modo procedit in Constitutionibus, seu statutis Religionum, eo quod ordinata sint ad Regulæ obseruantiam, & pertineant ad perfectionem, seu complementum Religionum.

22 Ratio autem secūdæ partis desumi potest ex priuilegijs non solùm aliarum Religionum, cum quibus (vt credo,) communicationem habet Congregatio Casinensis, sed specialiter tum ex priuilegio amplissimo Eugenij IV. sub Dat. anno Incarnationis

23 Dominicæ 1432. quod incipit *Etsi ex sollicitudinis debito.*

debito. Tum ex altero consimili, & maiori Alexandri VI. datum anno 1501. incipien *Inter cæteros Religionis Monasticæ professores*. Qui duo Summi Pontifices concedunt diffinitoribus Capitulum Generale repræsentantibus non solùm facultatem instituendi, ordinandi, interpretandi, declarandi omnia, & singula, quæ regulæ statum, obseruantiam, & indemnitatem tam in spiritualibus, quàm in temporalibus concernunt, verum etiam sic instituta, ordinata, interpretata, vel declarata in toto, vel in parte, prout rerum, ac temporum qualitas exegerit *alterandi, & amouendi*, absque tamen ipsius Regulæ variatione

24 substantiæ. Ex his enim elici datur concedi dicto Capitulo Generali facultatem dispensandi in ijs, quæ pertinent ad Regulæ statum, qualia sunt dictæ cõstitutiones. Verba enim *alterandi, & amouendi* hæc important, cùm dispensatio sine dubio sit quædã legis alteratio, & amotio illius, quoad obligationem.

25 Nec dicatur, hæc, & similia priuilegia sublata esse in d. Breui Vrbani VIII. illis verbis: *Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & quatenus opus sit quibusuis alijs Ordinis, & Congregationis huiusmodi etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrarijs quibuscunque*. Etenim, præter dicenda inferius, (& omisso, an per clausulas tam generales derogari possit priuilegijs, priuilegiatissimis Religionum, quæ requirere videntur

26 specificam derogationem) huiusmodi derogatoriæ clausulæ solum respiciunt contenta in ipso Breui, scilicet, tollere ea quæ impedire possent, quod dictæ constitutiones non sint approbatæ, & confirmatæ à Sede Apostolica, quod non habeant Apostolicæ firmitatis robur, &c. Non tamen quod in aliqua illarum rationabili subsistente causa dispensari à Capitulo generali non possit. Etsi enim decernatur dictas Constitutiones, & declarationes in ea Congregatione *perpetuò obseruari*, hoc tamen non tollit di-

27 ctam dispensationem. Certum enim est regulas Sãctorum Basilij, Augustini, Benedicti, Francisci, & Alberti dici *perpetuò obseruari* à Religionibus, quæ sub illis militant, etiamsi, vt constat, obseruentur cum aliquibus dispensationibus.

28 Declaratur hoc ex differentia quæ est inter abrogationem, seu derogationem legis ex vna parte, ac dispensationem ex alia: quod videlicet abrogatio est cessatio totius legis tam quoad materiam, quàm quoad personas. Derogatio verò est cessatio legis pro aliquo tempore, vel pro aliqua parte communitatis, vel legis. Constat ex *l. derogatur 102. ff. de verbor. signific. & ex l. derogatur ff. de reg. Iur.* ibi *derogatur legi cum pars detrahitur, abrogatur cum prorsus tollitur*. Sanch. *lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 1.* Salas *de legib. disp. 20. sect. 1.* Basilius Legionen *de matrim. lib. 8. cap. 1.*

29 *num. 5.* At verò dispensatio nullo pacto est cassatio legis, neque in toto, neque in parte, sed relaxatio illius, seu exemptio ab ipsius obligatione. Sic colligitur *ex cap. de multa de præben. cap. necessaria, ca. dispensationes, cap. tanta, cap. Si qui 1. q. 7.* quibus in locis vocatur dispensatio relaxatio, seu moderatio Canonum, & *in cap. ipsa pietas §. si inquirat 23. q. 4.* vocatur ab Augustino *vulnus contra integritatem seueritatis*. Denotans sanè quod per dispensationem solùm vulneratur lex, non corrumpitur; relaxatur non cassatur; moderatur non tollitur. Salas *supr.* Legionen *sup. num. 3.* Suarez *lib. 6. de legib. c. 10. nu. 7.* Castrus Palaus *p. 1. trac. 3. disp. 6. punc. 1. num. 2.* & alij communiter.

30 Ergo ad intentum nostrum etiamsi aliqua Constitutio ex prædictis dispensari possit, aut dispensetur, non propterea tollitur quominus dictæ Constitutiones dici possint *perpetuò obseruari*, prout Pontifex Vrbanus decernit.

31 Quicquid tamen sit de hac dispensatione in vim Priuilegiorum, nihilominus in vim iuris communis posse Capitulum generale d. Congregationis in dictis Constitutionibus, aliquibus videlicet ipsarum dispensare, colligitur ex eo quod certi iuris est potestatem dispensandi in legibus competere legislatori

32 ipsarum. Quia obligatio legis humanæ inducitur pro voluntate legitimi Superioris præcipientis. Ergo etiam per ipsius volũtatem potest auferri; iuxta illud *Res per quas causas nascitur, per easdem dissoluitur*. Quod habetur ex *Can. omnis 27. quæst. 2.* Et *cap. Omnis res de reg. Iur.* Et sic tenent communiter omnes specialiter Vasqu. *de legib. disp. 178. ca. 2.* Azor *tom. 1 lib. 5. cap. 15. q. 5.* Salas *sup. disp. 20. sect. 3. n. 16.* Bonacina *de legib. disp. 1. qu. 2. punct. 1. num. 3. & 4.* Castrus Pa-

33 laus *supr. pun. 4. num. 1.* Cùm ergo Capitulum Generale d. Congregationis has leges, seu constitutiones condiderit, poterit in illis in iure communi stando dispensare. Colligitur etiam hoc ex *cap. Cum ad Monasterium de stat. monach. §. In Refectorio verò*, vbi postquam esus carnium monachis prohibetur, subditur: *Quamuis ex indulgentia possit Abbas interdum aliquos fratrum, nunc hos, nunc illos (prout necessitas postulauerit) aduocare, ipsosque secum in Camera sua melius, & plenius exhibere*. Vnde Glossa ibi *verb. Indulgentia* non

34 solùm in hoc casu, sed etiam in alijs posse dispensare Abbatem. Dicit enim: *Sic ergo Abbas potest dispensare in regula Monachali quantum ad esum carnium, vt hic, & argum. de Consecrat. dist. 5. Carnem. Item in Cella speciali constituenda. 20. qu. vlt. Monachum. Item dispensat in Ordine. infra de eo qui fur. or. recepit cum Hostien. Item dispensat cum eo qui excommunicatus ordines suscepit. in-*

35 *fra de sent. excomm. cum illorum. Io.* Ex quibus efficax argumentum desumitur ad intentum. Si enim Abbas, qui est Prælatus particularis, potest in Regula Religionis, & alijs assignatis à Glossa dispensare, certe, & multò magis Capitulum generale, quod totam Religionem repræsentat id poterit facere. Fa-

36 net etiam *Can. Monacho 20. qu. 4.* vbi conceditur Abbati facultas tollendi, siue dispensandi in votis factis à suis subditis. Si enim in obligatione voti, quæ est de iure diuino, & veluti naturali, potest dispensare Abbas, cur non generalis Congregatio, quæ est Superior omnibus Abbatibus non poterit dispensare in legibus à se latis?

37 Accedunt ex axiomatibus Iuris commune illud: *Prohibitum quod non inuenitur per legem concessum censetur. l. necnon 28. post princ.* ibi: *Sed si lex non prohibeat, & §. quod eis*, iuncta glos. *verb. prohibeant, ff. ex quibus causis maior l. 1. ff. de testib. l. mutus §. quæritur, ff. de procur. l. ab ea parte, ff. de probat. l. Statuas, c. de relig. & sumpt. funer. cap. omnes*, & ibi glos. 3. *distinc. cap. 1. de translat. Prælat.* vbi glos. *verb. non inuenitur, cap. nuper 29. vers. in secundo. c. cum illorum 32. de sentent. excomm.* & ibi DD. ex quibus plurimos refert Barbosa *in axiom. Iuris axiom. 193. n. 7.* Item aliud ipsi simi-

simile, videlicet: *Permissa esse censentur omnia, quæ non sunt prohibita*. Oldradus *consil*.228. Ancharanus *cons*. 243. Alexander *cons*.57.*nu*.2.*lib*.1. quos refert Tuschus *pract.conclus.tom.6.litt.P.concl*.298.*n*.1. Quod adeo inualuit inter Doctores, vt lege non prohibitũ censeri prohibitum superstitiosa prætensio dicatur, prout ex Surdo *cons*,173.*num*.72.& *cons*.222.*num*.5. elicit Barbosa *supr.axiom*.178.*num*.1. Ex his porrò validum etiam argumentum pro præsenti desumi-
39 tur. Nam cum talis dispensatio nullo modo sit prohibita in aliquo Iuris Canonici loco, censeri debet permissa, & tolerata Capitulo generali, quod habet summam authoritatem in Religione post Papam; Non solum de iure communi, sed & ex particulari Religionum iuxta priuilegia Innocentij VIII. pro Cistertiensibus, Martini V. Eugenij IV. & Leonis X. pro Camaldulensibus. Rodriguez *tom*.1.*quæst.Regular.qu*.41.*artic*.2. Suar.4.*tom.de Relig.tr*.10.

40 Accedit præterea sententia plurium DD. qui generaliter loquentes volunt quemlibet Prælatum posse dispensare in legibus suorum Superiorum etiã Papæ, quando necessitas reuera magna est, & est periculum in mora, vel impotentia adeundi Superiores, vel Papam; tunc enim ex rationabili interpretatione voluntatis eorum Superiorum, & etiam Summi Pontificis censentur habere eam potestatem. Prout tradunt Panormitanus, Felinus, Rebuffus, Siluester, Angelus, Armilla, Nauarrus, Sanchez, & alij, quibus subscribit Suar. *de legib.lib.6.cap*.14. *in fin*. Ex hac enim doctrina, saltem elici valet posse d. Con-
41 gregationem Casinensem in prædictis casibus magnæ necessitatis, periculi in mora, & impotentiæ adeundi Papam in aliqua ex prædictis constitutionibus dispensare.

42 Quod præcipuè firmatur ex alia doctrina generali S.Th.1.2.*qu*.97.*ar*.4. vbi etiam Expositores ipsius, quod scilicet Doctores multitudinis possint in legibus dispensare. Hæc enim generalis doctrina ad minus applicari potest ad casus *leues*, *frequentes*, & *proprios*, iuxta dicta superius, & etiam ad casus extraordinarios, in quibus dictæ circumstantiæ necessitatis, periculi, & impotentiæ concurrunt.

43 Generaliter autem, & extra istos casus posse d. Congregationem, Capitulum videlicet Generale ipsius in dictis constitutionibus, aliqua videlicet, vel aliquibus ipsarum dispensare, non obstante approbatione, seu confirmatione illarum à Sede Apostolica, & Vrbano VIII. facta, colligitur ex multis. Primò
44 quidem, quia dicta confirmatio solum est in forma communi, non in forma speciali id est, ex certa sciẽtia, motu proprio, ac de plenitudine potestatis, vt patet ex contextu Bullæ, seu Breuis; ac proindè etiã si faciat quod dictæ constitutiones sint maioris authoritatis, intra limites constitutionum Religionis, & magis timeantur *ca.quamquam* 23.*dist*. quia funiculus triplex difficilè rumpitur *cap*.1.*de tregua*, &
45 *pace*; non tamen propterea facit quod illę censeantur leges Papales; aut eas extrahit à ratione constitutionum Religionis. Eo quod habet rationem causæ accessoriæ, ac per consequens sequitur naturam principalis, cui adiungitur, iuxta illud commune: *Accessorium sequitur naturam sui principalis*, quod desumitur ex *l.etiam C.de iure dotium*, & ex *Regula Accessorium de regulis iuris in* 6. Sic fermè Rodrigu. *to*.1. *quæst.Regular.qu*.68.*ar*.5. iuxta doctrinam Baldi, & Decij, & eius Compendiator alter Rodriguez *in Comp.qq.regul.resol*.90.*num*.35. ac Suar. *lib.6.de legib. cap*.26. *num*. 22. Secundò id colligitur ex eo quod dicta confirmatio nõ tam videtur facta in fauorem Religionis, quam in fauorem eorum, qui tales constitutiones fecerunt, scilicet Capituli Generalis, vt patet ex contextu Breuis Vrbani.

46 Postquam enim in eo retulit Põtifex Gregorium de Parma Ordinis Procuratorem Generalẽ illi exposuisse dictas constitutiones, & Regulæ declarationes factas fuisse in quodam Capitulo Generali, subiungit: *Nos igitur eundem Gregorium specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, & à quibusvis excommunicationis*, &c. *absoluentes*, &c. *huiusmodi supplicationibus inclinati, Constitutiones, & declarationes prædictas, in d.Capitulo Generali, vt petitur, correctas*, &c. *confirmamus, & approbamus*, &c. Hæc ergo confirmatio, &
47 approbatio constitutionum fauor, gratia, & priuilegium est concessa à Papa illis qui dictas constitutiones, & declarationes fecerunt, scilicet Capitulo Generali, in quo id factum est. Si autem est gratia seu priuilegium, ergo potest illi renunciari ab eo cui est concessum. Generaliter enim quilibet potest priuilegio, & fauori suo renunciare, *cap.si terra, cap.accedentibus de priuileg.cap. ad Apostolic. de Regularib. l.si quis in conscribendo C.de pactis*, DD. *ibid*. & Summistæ *verbo priuilegium*. Cum ergo concessum sit Capitulo Generali dictæ Congregationis poterit illi renunciare, & dispensare in suis constitutionibus ac si non essent à Sede Apostolica confirmatæ. Ita in termi-
48 nis Rodrigu. *tom*.1. *qu. Regular. qu*.10.*art*.4. iuxta doctrinam Bartoli, Miranda 2.*tom.Man.Prælat.qu*. 29.*art*.8. quos sequor *tom*.1.*meæ Summæ c*.8.*num*.22. Emmanuel Sà *in Summa verbo lex num*. 30. Portellus *in Dub.Regular.verbo statutum num*.11. Tertiò, & ad idem, quia dicta confirmatio non est, vt inquiunt DD. essentialis, sed tantum accidentalis. Quod est dicere non est talis, vt per ea velit Pontifex vt dictæ constitutiones obseruentur veluti nomine suo, & vt ab ipso factæ, prout essent si per modum decreti, aut mandati ab ipso confirmarentur; sed solum lauda-
49 uit, approbauit, & confirmauit illas, prout factas à Religione, ac proindè non sunt leges Papales, sed merè municipales, & Religiosæ. Sic colligo ex Bonacina *de legibus disp*.1.*q*.2.*punct*.1.*nu*.15. & 16. Tamburino *de iure Abbat.tom*.3.*disp*.3.*quæsit*.7.*numero* 6. quos etiam retuli loco citato in vltimis impressionibus Venetis. Iunge Suarez *de legibus lib*.6.*c*.26. *num*. 16. ex multis alijs Salas *de legibus disp*.20.*sect*.3.*num*. 29. Basilium de Leone *lib*.8.*de matrim. cap*.5.*num*.6. Castrum Palaum *par*.1 *tract*.3.*disp*.6.*punct*.4.*num*.6.

50 Confirmationis autem accidentalis, & non substãtialis signum est quod tales leges fieri potuerunt à Religione, & ab illa habere potestatem obligandi. Tunc enim denotatur confirmationem non fuisse à Papa petitam ad hoc quod ipse dictas Constitutiones suas faceret, sed ad hoc quod illæ maiorem authoritatem, & robur acciperent intra limites tamen Constitutionum municipalium. Sic fermè Suarez, Bonacina, Castrus Palaus ex alijs.

51 Nec obstat, quod Pontifex in huiusmodi confirmatione decernat dd. Constitutiones, & declarationes *perpetuò obseruari*. Hæc enim clausula, vt tantum

est in Superioribus nullatenus tollit facultatem dispensandi in illis, sed solum denotat perpetuitatem dictarum Constitutionum, Primò quidem prout emanatarum à Religione, & secundum obligationem, quam à Religione participant. Secundò, quantum ad abrogationem, seù totalem mutationem ipsarum; Ita videlicet vt à Religione non possint abrogari, inconsulto Rom. Pontifice, Tertiò, si quoad dispensationem quoad illam faciendam illegitimè, vt sine causa, vel a Prælatis particularibus, non verò quoad dispensationem faciendam legitimo modo,
52 vt dictum est. Quod, præter alia, ex eo colligitur, quod si Pontifex voluisset auferre à Religione facultatem dispensandi in illis constitutionibus id expressisset, quod nullatenus fecit. Verissimum namque est illud iuris axioma *lex si voluisset, expressisset*, quod desumitur ex *l. vnica* §. *Sin autem ad deficientis C. de caduc. tollend. l. si seruus* §. *Prætor ait ff. de adquirend. hæredit, cap. ad audientiam 2. de decim. cap. 2. de transact. Prælat.* Quod axioma exornant Tiraquellus, Menochius, Surdus, Gutierrez, Gonzalez, Thuscus, & alij Iuristæ. Cum ergo nullum verbum sit in Breui Pontificio, quo exprimatur hæc ablatio potestatis dispensandi, & illa alias competat Religioni tum iure communi, tum ex priuilegijs, vt dictum est, vtique ex hoc habetur ablatam non fuisse.

53 Pariter nec obstat quod in Breui post illa *perpetuò obseruari* apponantur illa verba: *Irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus*: Ex his enim colligi videtur non esse in potestate Religionis statuentis dictas constitutiones eas immutare; dicta
54 enim clausula *Irritum, & inane* eam vim habet, vt statuta à Papa confirmata cum ipsa non possint ab eisdem statuentibus reuocari, prout colligitur ex *cap. dilecto de præbend. verbo huiusmodi clausula*, Glossa *ibi*, Abbas *num. 14.* Baldus *l. ex placito C. de rerum permutatione, & l. omnium C. de testamentis*, facit Rota coram Seraphino *decis. 538. num. 1.* Salas *disp. 18. sect. 5. num. 11. & disp. 20. sect. 3. n. 28.* Suar. *dict. cap. 26. num. 24.* Bonacina *supr. num. 15.* §. *hoc tamen limita*, & alij.

55 Hoc inquam non obstat primò, quia dici potest clausulam illam *irritum, & inane*, &c. non referri ad omnia præcedentia, ac per consequens non ad illa *perpetuò obseruari*, sed tantum ad immediata, & proxima illa: *Sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, ac diffiniri debere.* Etsi enim clausula in fine posita referri soleat ad omnia præcedentia, hoc tamen intelligi debet quando est eadem ratio in omnibus, prout dixi *tom. 3. Summa verbo clausula num. 3. & 4.* Ex Decio, Nauarro, Sanchez, & alijs, in proposito autem non est eadem ratio in omnibus præcedentibus dictam clausulam *irritum, & inane*, ac propterea non est, quod cogat dicere referri debere ad omnia præcedentia, sed sufficit quod referatur ad proxima, & immediata.

56 Deinde, gratis admisso quod ea referri debeat ad omnia præcedentia, ac perindè ad illa *perpetuò obseruari*, ex hoc tantum elicitur, vt dictum est, dictas constitutiones non posse abrogari, aut in totum tolli, seu immutari à sola Religione, sine Papæ consensu, quo sensu intelligi debent *dict. cap. dilecto*, & DD. relati, non verò, quod in eis non possit dispensari quoad vnam vel alteram legitimo modo, prout etiam est dictum,

---

CONSVLTVM SEPTIMVM.

De quadam causa ciuili quorumdam Religiosorum in qua quidam D. Episcopus se intromisit.

SVMMARIVM.

Casus seu factum. n. 1.
D. Episcopus non potuit se immiscere in hac causa. n. 2.
Religiosi isti sunt exempti ab illo. n. 3.
Exemptione personali, locali, & reali. n. 4.
Ex Sixto IV. num. 4. & 5.
Decretum Sac. Congregationis sub Paulo V. n. 6.
Bulla Pauli V. num. 7.
Nullus prætextus iuuat D. Episcopum. n. 8.
Declarationes S. Congregationis. n. 9. & 10.
Nec excusat ignorantia. n. 11.
Non ignorantia iuris. n. 12.
Non facti. n. 13. & 14.
Priuilegia solemnia non cadunt sub dubium. n. 15.
Nauarri doctrina. n. 16. & 17.
Exemptio illa est notoria. n. 18.
Notorium quid sit. n. 19.
Non refert non allegasse suam exemptionem. n. 20.
Quia erat notoria. n. 21.
Et quia solus Papa de ipsa iudicare poterat. n. 22.
Nec requirebatur probatio illius. n. 23.
Notorium probatione non eget. n. 24.
Num renunciauerint Religiosi isti dictæ exemptioni. numero 25.
Iuri suo quilibet renunciare an possit. n. 26.
Renuncians an habeat regressum ad ius renunciatum. numero 27.
An iure communi competat ista exemptio. n. 28.
An iure diuino. ibid.
Quando potest quis suo iuri renunciare. n. 29.
Priuatum commodum, non commune est sub dominio. num. 30.
Priuilegia concessa vniuersitati non perdit subditus. n. 31.
Exemptus non prorogat iurisdictionem Ordinarij. ibid.
Exemptionis renunciatio est præiudicialis Papæ. n. 32.
Per illam Papa se facit ordinarium. n. 33.
Interest Papæ habere sibi immediatè subiectos. n. 34.
Exponitur cap. cum tempore de arbitr. *n. 35.*
Doctorum sententia. n. 36.
S. Rota decisio. n. 37.
Aliæ decisiones. n. 38. & 39.
Quid pro casu quo Episcopus esset in possessione. n. 40.
In cuius manibus fieri debebat renunciatio. n. 41.
Sententia lata est nulla. n. 42.
Religiosi possunt resilire ab illa. n. 43.
Quomodo possunt se tueri. n. 44.
Interpretatio priuilegiorum ad quem spectat. n. 45.
Causa auocanda est ad Prælatos Ordinis. n. 46.
An peccauerit D. Archiepiscopus. n. 47.
Incurrit ne aliquas pœnas. n. 48.
Doctrina ad intentum. n. 49.

IE-

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum:

1 CVm quidam secularis litẽ mouisset quibusdam religiosis Ordinis Carmelitarum super quadam summa pecuniarum, quam ab ipsis prætendebat coram D. Archiepiscopo N. ipsi coram ipso respondissent, ab eo condemnati sunt ad soluendam dictam summam. Queritur de validitate huius causæ processus, & sententiæ datæ.

Responsio.

2 IN primis D. Archiepiscopus nullatenus potuit se intromittere in huiusmodi causa, aut formare processum, multoque minus sententiam ferre contra dictos religiosos. Primò, quidem quia certissimi
3 iuris est eos exemptos omninò esse in omnibus, & quibuscunque causis à iurisdictione Ordinariorum, paucis casibus exceptis per Concil. Trident. scilicet *sess.6.c.3.sess.7.c.14.sess.25.c.4. & 14.* propter amplissima priuilegia Innocentij IV. Alexandri IV. Innocentij VI. Gregorij XI. Ioannis XXII. & Clementis VI. quæ approbat, & confirmat Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quę est Maremagnum huius Religionis anno Domini 1476. & habetur *in nostro 5. tom. Sum. quæst. Regular.*

4 Est autem huiusmodi exemptio tum personalis, tum localis, seu realis, & vniuersalis non solum quoad principalia, sed etiam quoad accessoria. Vt patet ex dicta Bulla §.60. vbi sic: *Exemptionem quoque Ordinis domorum fratrum, & bonorum prædictorum per Innoc. IV. Alexan. IV. Innoc. VI. Greg. XI. Ioan. XXII. & Clement. VI. prædecessorum eorundem litteras prædictas concessam, & illius approbationem, & extensionem in Clementis VI. præfati litteris prædictis contentam, vtpotè notorias, allegatione, & probatione non indigere, ac quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscunque processus quasuis pœnas, & sententias generales, vel speciales continentes, quos, & quas promulgari vel haberi, & omnia, quæ contra Fratres, domos, loca, ac personas oblatas, & mantellatas d. Ordinis, & in illius exemptione huiusmodi quomodolibet comprehensa, etiam ratione cuiuscunque contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur, vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat, fieri, vel haberi contigerit, etiam exemptione huiusmodi aliter non allegata, vtpotè notoria, nullius roboris, vel momenti, & pro infectis haberi debere pari motu, scientia, & authori-*
5 *tate decernimus.* Et etiam §.71. vbi sic etiam Pontifex derogando Constitutioni Innocentij IV. quæ incipit *Volentes: Et ne prætextu Constitutionis Innocentij IV. prædecessoris nostri, quæ incipit* Volentes, *locorum diœcesani, & alij Ordinarij, ac alij quicunque legati, aut quauis authoritate vtentes in personas, aut loca, & alia quæuis bona dictorum fratrum quouis iusto titulo ad eos pertinentia contra Ioannis XXII. & Clementis Sexti prædecessorum nostrorum Ordinationem sibi quamcumque iurisdictionem, vel superioritatem vendicare præsumant, districtius inhibemus, ne quis absque Sedis Apostolicæ speciali commissione, & authoritate huiusmodi, & aliorum prædecessorum nostrorum non in genere, sed verbo ad verbum specialem facientem mentionem, in personas, domos, loca, aut alia dictorum Fratrum Beatissimæ Dei Genitricis, semperq; Virginis Mariæ de Monte Carmeli bona, vtpotè prorsus exempta aliquas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias specialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare, aut in personas, domos, aut loca huiusmodi aliquam præeminentiam, aut superioritatem, & iurisdictionem quomodolibet exercere præsumāt, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, vel res ipsa consistat. Decernimus quoque ex nunc quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscunque processus quasuis pœnas, & sententias generales, vel speciales continentes quos, & quas promulgari, vel haberi, & omnia quæ contra fratres, domos, & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, vtpotè notoria, non aliter allegata nullius roboris, vel momenti esse, & pro infectis prorsus haberi debere.*

6 Accedit secundò decretum Sac. Congregationis sub Paulo V. & eiusdem Pauli V. Bulla illud approbantis, quæ retuli *tom.1. Summæ quæst. Regular. ca.11. num.19.* & quę hic transcribere libet ex 3. *tom.* Bullarij *in Paulo V. Constit. 34. aliàs 23. Religiosorum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium quieti prospi-*
7 *cere cupientes, quæ illam quoquo modo perturbare possevidentur opportuna nostra declaratione è medio tollere, ac alias desuper opportunè prouidere curamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Cum itaque nomine dilecti filij Basilij Anguissolæ Procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expositum fuerit in Hispaniarum Regnis, quosdam Ordinarios locorum contendere Religiosos intra claustra degentes coram ipsis Ordinarijs conueniri debere in causis ciuilibus cap. Volentes de priuileg. in 6. comprehensis, propter illius innouationem à Concilio Tridentino factam sess.7. cap.14. quo præfatos Religiosos eorum priuilegijs abrogatis defendunt comprehendi. Præterea eosdem locorum Ordinarios pariter contendere eosdē Religiosos intra claustra degentes in prima instantia coram ipsis conueniri debere ex decreto eiusdem Concil. Tridentini sess.24. cap.20. de reformat. Cumque ab eodem Basilio Procuratore generali in eadem Congregatione supplicatum fuerit, vt super vtraque re responsa darent; Ab eadem verò Congregatione fuerit responsum; Neque constitutione in generali Concilio Lugdunensi edita, quæ incipit Volentes, neque decreto Concilij Trident. cap.14. sess.7. comprehendi regulares; ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel Conseruatoribus esse conueniendos. Necnon decretum eiusdem Concilij Trident. dicto cap.20. sess.24. ad regulares non pertinere, nec eorum Conseruatorias imminuere, nec quoad primam illarum instantiam aliquid noui inducere, ipseque Basilius Procurator generalis nobis humiliter supplicari fecerit vt pro sui Ordinis quiete, supradictas declarationes ab eisdem locorum Ordinarijs seruari debere, Apostolica authoritate præcipere dignaremur. Nos illius huiusmodi supplicationibus inclinati omnibus, & singulis locorum Ordinarijs, in virtute Sanctæ Obedientiæ, per pręsentes districtè præcipiendo mandamus, ne Fratres, & Religiosos d. Ordinis Carmelitarum contra dispositionem declarationum*

prædictarum perturbare, vel inquietare quoquo modo audeant, vel præsumant, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari,

8 Ex qua Paulina,& decreta Sac.Congregationis non solum infertur illicitè, & inualidè D. Archiepiscopum Iudicem se in prædicta causa constituisse, sed etiam nullius momenti esse prætextus, quibus id facere potuisse prætendere poterat post priuilegia superius relata, scilicet decreta Concilij Tridentini, quibus innouari videtur *cap. Volentes* relatum, & concedi Episcopis primam instantiam omnium causarum.

9 Accedit tertiò, præter innumera priuilegia Prædicatorum,Minorum,Eremitarum S,Augustini,Seruitarum, & Minimorum, quæ retuli *to,5 in Marimagno ipsorum*, vbi etiam de alijs diuersarum Religionum in materia exemptionis, declaratio S.Congregationis anno 1573.in hæc verba: *Dubitatum fuit an Regulares possint ciuiliter coram Episcopo à creditoribus suis conueniri. Et fuit responsum quod possint conueniri, si non sint sub Regulari obseruantia; at si sint sub Regulari obseruantia non possunt conueniri coram Episcopo, quia habent proprium Superiorem, & nihil habent cum eis cõ-*

10 *mune Episcopi propter exemptionem*. Item alia declaratio per Paulum Quintum anno 1607. quam refert Gauantus *in Manua.Episcop,verb.Regularium iura sub Episcopis,num.*55. vbi sic: *In causis ciuilibus conueniantur Regulares coram Superioribus vel eorum Conseruatoribus*. Videantur etiam Nauarrus *com,2. de Regul, num.63*.Rodriquez *tom.2.quest.regul.quæst.2.artic.*8, Peirinis *tom.1. Priuileg.Minim.in Constitut.2.Sixti IV,* §.11, *num.*30. Barbosa *in Summ. Apostol. decis. verb. regularis,n.*45.

11 Nec excusatur D. Archiepiscopus propter ignorantiam prætensam talium priuilegiorum. Non solùm ex parte ipsius, quia est,& præsumitur vir doctus; sed nec ex parte ipsorum priuilegiorũ. Si enim illa ad ius pertineant non præsumitur ignorantia ipsorum, quia ignorantia iuris non præsumitur, nec

12 excusat, *cap.ignorantia de reg.Iur.lib.6.* Gaill.*obseruat.*48.*num.*22.Gabriel *sub tit.de regulis iuris, conclus,* 7.*numero* 1, Parisius *consil.*68. *à num.*302. *lib.*4. Menochius *præsumpt.*23. *à num,*10. Si verò pertineant ad factum, licet regulariter excuset ignorantia illo-

13 rum, quia ignorantia facti alieni in dubio præsumitur regulariter, & excusat, *l.verius ff.de probat.l.hoc autem ff.de administr.tutor,l.fin. in fin.ff.pro socio*, cum alijs citatis per Hondedeum *cons.9.n.*35.*& cons.*55. *n.*48.*& cons.*109.*num.*26.*lib.*1.Gabriel *comm.sub tit. de regul.Iur.concl.*5. *num.*11. Menochius *d.præsumpt.* 23. *à num.*51. Nihilominus non excusat vbi aliquid

14 proponitur, quod, & potuit, & debuit sciri per mediocrem diligentiam, vt quia factum vel est publicum, *cap.1.de postulat.Prælat.cap. Cum illorum de sentent.excommun.*Gabriel *d.concl.*5. *à num.*18. Mascardus *concl.*879. *à num.*11. Menochius *supra à num.*68. cum alijs, quos refert, & sequitur Barbosa *de axio-*

15 *mat.Iur.axiomat.*113.*num.*6. Ad quod accedit quod cum illa priuilegia sint solemnia de his non venit dubitandum,sicut de casu legis, & non indigent fori disceptatione, vt notant Baldus *l.2.ff.de stat.homin.* Tiraquellus, & alij quos refert Rolandus *cons.*57.*à num.*1. *vol.*3. Sanchez *tom.2.cons. moral.lib.6.cap.9.* *dub.*5.*num.*9. Vbi refert, & approbat sententiam

16 Nauarri, qua respondit Vicarium cuiusdam Episcopi non potuisse cognoscere de quodam censu,qui à Fratribus minimis petebatur,quia habent priuilegium exemptionis.

17 Item quod in quadam causa,in qua monasterium S.Augustini Cordubensis conuenit Cõuentum S. N. eiusdem Ciuitatis coram Ordinario Cordubensi, pronunciatum fuit à Prætorio Granatensi, Conseruatorem electum à Conuentu S.N. non intulisse vim

18 ordinario Cordubensi illum inhibendo. Præsertim accedit quod cum dictorum Carmelitarum exemptio sit notoria, vt constat ex priuilegij adductis, & alijs per communicationem de quibus *in 5, to.Sum,* dixi non potuit esse, aut præsumi ignorantia illius.

19 Etenim notorium est illud quod nulla tergiuersatione celari potest. Clarus §.*fin.qu.9.n.2.*Menochius *de arbitr.casu* 166.*n,*4. Cardin. Tuschus *pract.conclus, tom,5 litt.N.concl.*104.*num.*2.

20 Consequitur etiam nec potest excusari D.Archiepiscopus,ex eo quod dicti Religiosi ab eo citati,& à parte conuenti non allegauerint suam exemptionẽ. Nam vt constat ex dictis priuilegijs,cum ea sit notoria,non requiritur ipsius allegatio. Quia iuxta dicta *tom.3,verbo Exemptio Regularium n.*14. etsi quando exemptio non est notoria, teneantur exempti exhibere ordinarijs intra terminum ab illis præscriptum priuilegia suæ exemptionis,quia ita habetur ex *cap,*

21 *cum persona de priuil,in 6.* Et quia cum ordinarij habeant suam intentionem iure communi fundatam, qui se exempti esse prætendunt debeant exhibere priuilegium exemptionis, vt probent illam Syluest. *in Sum.verb.Exemptio q.*7. Sanchez *tom.2. cons.moral, lib.6.dub.*4.quando tamen ea est notoria, id non tenentur facere, prout colligi videtur ex Clement, *pastoralis de sentent. & re iudic.§.Notorium*. Et ratio est non solùm quia hoc esset facere Ordinarium Iu-

22 dicem in sua causa, quod non licet per text.*in l.qui iurisdictio ff.de iurisd.omn.Iudic.& C.ne quis in sua causa*;sed etiam quia cum dare exemptionem solùm ad Papam spectet, ideò solum ipse debet de priuilegio exemptionis iudicare.Syluestr. & Sanchez *supra*, & Tamburinus *de Iur.Abbat.tom.*1. *disput.*15. *quæsit.6.*

23 *num.*3. Multo minus requirebatur probatur talis exemptionis. Siquidem, vt priuilegia adducta clamant, est notoria, & iuxta commune proloquium, *Notorium probatione non eget*. Bellacombus *tom.primo*

24 *commun. opinion.lib.4. tit.9. num.*265. Surdus *decisio,* 259.*numero* 14. *& decis.*326.*numero* 82. Farinacius *in praxi crimin. part.* 1. *quæs.*21. *à numero* 80. & alij plures.

25 At dicet,prædictos Religiosos renunciasse priuilegijs suæ exemptionis eo ipso quo ab eodem D.Archiepiscopo citati comparuerunt, ad obiecta responderunt,aliaque acta in processu posita egerunt; Siquidem certi iuris est priuilegia ammitti per contrarium vsum, & contrarium vsum esse veluti renunciationem ipsorum, iuxta dicta in mea Summa *tom.4. verbo Priuilegia Regularium num.* 16. Præser-

26 tim,cum iuri suo quilibet renunciare possit, *l.si quis in conscribendo. C.de Episcopis, & Cleric.l.penult.Cod, de pactis, cap. tuis* 39. *versic. nisi de testibus, cap. ad Apostolicam de Regularib.cap.si de tertia de priuilegijs.* Tiraquellus *de iure primogenit.quæs.*24. *num.*4. *cum sequen-*

sequentib. Azorius *tom.* 1.*instit.moral.lib.*5.*c.*22.*q.*10. Cardin. Tuschus *tom.*6.*litt.R.concl.*170. *cum seq.* Ioan.Franc.Leo *in thesau.fori Ecclesiast.p.*2.*cap.*7.*nu.*49. Ex quibus sequi videtur sententiam prolatam à D. Archiepiscopo validam, ac legitimam fuisse, ac sustineri debere, nec potuisse postea declinari forum ipsius.

27 Eo quod Ius suum cedens, vel renuncians non habet amplius regressum ad illud, *l.quaeritur* §.*si vendita.ff.de aedilit.edicto,l.si maritus* §.*si negauerit.ff.de adulter.l.*1.§.*qui semel ff.de success.edicto.* Decius *cons.*389. *Visa longa,n.*10. Romanus *cons.*369.*circa primum, nu.*16. Afflictus *decis.*220.*num.*19. Iason *cons.*133.*in princip.lib.*4. Crauetta *cons.*74.*num.*4.*& cons.*166.*n.*6.*& cons.*191.*n.*3.

28 Haec verò nullatenus conuincunt intentum. Primò, quidem si dicamus cum quibusdam exemptionem Religiosorum non esse priuilegium, ac per consequens nec posse renunciari, sed esse iure communi exemptos à Praelatis Ecclesiarum. *Can.Quam sit necessarium, ca.nullam* 18.*q.*2.*cap.ne aliqui de priuileg.in* 6. exceptis grauissimis criminibus per quae venirent deponendi, vt ait Glossa *in cap.quod de offic.Ordin.* & alij multi, qui eam sequuntur, & communem testatur Romanus *cons.*375.*n.*2. & Boerius *dec.*271.*n.*4. qui mouentur auctoritate *cap.Sicut il* 2.*de Simon.* vbi probatur Abbates aliquando suos Monachos indicasse. Sed hoc omisso, & alio etiam, quod quidam dicunt asserentes, hanc exemptionem esse de iure diuino, ac per consequens irrenuntiabilem; ex alijs Capitibus ostenditur hanc obiectionem nullam vim habere.

29 Primò quidem, quia esto quod quilibet suo iuri, aut priuilegio renunciari possit, id tamen solùm procedit in ijs quae singulorum priuatam respiciunt vtilitatem, non ita si publicam, prout contingit in praesenti. Nam renunciatio exemptionis dictorum religiosorum totam Religionem offendit cum talis exemptio non sit ipsorum, sed Religionis. *l.ius publicum ff.de pactis, & in l.*2.§.*sed quia veremur, C.de iureiur.propter cal.& in cap.Si diligenti de foro compet.* Fortun.*in l.*1.§.*huius studij à n.*9.*ff.de iustit.& iure.* Couar. *in cap.quamuis pactum p.*2.§.1.*num.*5.*&* 6. Gutier. *de iuram.confirm.p.*1.*cap.*1.*à n.*2.*& cap.*16.*n.*50. Suarez *de legib.lib.*8.*cap.*6.*num.*2.*&* 3. vbi id probat ex *cap. si diligenti, & cap.contingit.de sent.excomm.& ex d.l.ius publicum ff.de pactis.* Et ratione quia priuatum ius, &

30 commodum est sub dominio vniuscuiusque, & ideo potest illi cedere per se loquendo: bonum autem commune non ita pendet ex vniuscuiusque voluntate. Atque ita haec doctrina communis est, quam locupletant Panormit. *in d.cap.Si diligenti, n.*7. & latius *ibi* Felinus, & ibi alij, & in *l.Si quis C.de pactis,* vbi praesertim Bartol. Baldus, & Iason. Vnde priuilegia concessa vniuersitati non amitti per actus subditorum,

31 neque actus particularium subditorum nocere vniuersitati, colligitur ex *c.accedentibus de priuil.* Glossa *ibid.in verb.renunciasse.* Innocentius similiter *n.*7.*in fin.* Iason *in l.fin.n.*58.*ff.de const.princ.* Natta *cons.*160. *n.*46.*incip.in causa quae agitur.* Moronus *in respons.respons.*21.*n.* 52.*&* 53. Et ad intentum exemptionis Rota coram Crescentio *in tit.de foro compet.decis.*3. vbi habetur exemptum à iurisdictione Ordinarij non posse prorogare iurisdictionem, nec in non suū Iudicem consentire, cum non de suo tantum, sed etiam superioris praeiudicio tractetur, iuxta doctr. Abbatis *in c.cum tempore* 5 *not.de arbitr.*

32 Secundò, & principaliter, quia dato, & non concesso quod etiam priuati, aut particulares Religiosi possent renunciare cuicunque iuri competenti suae religioni adhuc non possent renunciari huiusmodi exemptioni, eo quod talis renunciatio esset iniuriosa ac praeiudicialis Papae, vel Sedi Apostolicae conce-

33 denti ipsis dictam exemptionem. Nam per ipsum Papa, seù Sedes Apostolica constituit se immediatum superiorem Iudicem Ordinarium, & quasi Episcopum dioecesanum eorum: ac proindè sicut Clericus absque dioecesani licentia nequit se alieno Episcopo subijcere, & eius iurisdictionem prorogare *cap.significasti de foro compet.* quia consequenter noceret iurisdictioni proprij Episcopi; sic nec dicti religiosi possunt se subijcere Ordinario, quia hoc esset nocere iurisdictioni immediatè, quam habet Papa supra ipsos.

34 Interest enim Papae habere religiosos sibi immediatè subiectos, & sub iure, & proprietate ipsius: qualiter sunt Religiosi Mendicantes, propter innumera ipsorum priuilegia de quibus *tom.*5. diximus. Quod expresse probatur ex *cap. Cum tempore de arbitr.vbi* §.*fin.* Summus Pontifex approbat quoddam compromissum inter Ecclesiam exemptam cum quod-

35 dam Episcopo, & excipit quae contra libertatem illius Ecclesiae exemptae in eo compromisso continentur, hanc redens rationem: *Cum etsi spontè volueris, de iure tamen nequiueris sine licentia Romani Pontificis renunciare priuilegijs, vel indulgentijs libertatis, quae monasterium illud indicant ad ius, & proprietatem Romanae Ecclesiae pertinere.* Idem probatur ex *cap.*2. *ad fin.de integr.restit.* ibi: *Non tam ius suum, quàm nostrum,* & *cap.*

36 *Cum olim il* 2.*de priuileg.* ibi: *Ius nostrum, & Ecclesiae Romanae tuebatur.* Atque ita tenent Glossa *fin.in Clement.penult.de sent.excomm.* Anton. de Butr. *in cap.Significasti n.*12.& ibi etiam Panorm. *num.*10.*&* 11.& Marian. Soccin. *n.*42.*de for.comp.* idem Panorm. *in d. cap.Cum tempore n.*2.*&* 7.*de Arbitr.* Felin. *in cap. Cum accessissent in princ.de constit.* Ioan. Andr. *in reg.sciente de reg.iur.in Mercurial.* Iason *in l.si quis in conscribendo,* Mandos. *de signat.grat.verb. Exemptiones ab Episcopis, vers. Exemptus à iurisdictione.* Cardin. Tusch. *verb.renunciare concl.*171.*num.*9. Cokier *de iurisdict.ordin.in exempt.p.*13 *q.vltim.* Rodriguez *qq.regul. tom.*2. *q.*63. *art.*10. Sanch. *in decal.lib.*4.*cap.*39.*n.*29. *& alijs seqq.* Galerat. *de renunciat.tom.*2.*cent.*2.*renuncia.*140. *num.* 18. Tamburin. *de Iure Abbat.tom.*1. *disp.*15. *quaesit.* 12. Hieronymus Rodriguez *in Compendio Resolutione* 18.*num.*20.*& Resolut.*63.*nu.*23. nos *tom.*5.*in Mar. Magn.Carmelit.n.*280. Confirmat latè Rota in Vlixbonen *Monasterij* 2. Iunij 1625. coram Remboldo, & in eadem causa 19. Nouembris 1625. coram Coccino, in quibus contrarijs respondet, subditque non esse veram sententiam, Glossae *verb.libertatis, in cap.*

37 *Cùm tempore,* asserentis priuilegio exemptionis renunciari posse in praeiudicium exempti, non verò eximentis, quia non potest considerari aliquis effectus quantum ad exemptum; nam ius libertatis est ita coniunctum inter exemptum, & Superiorem, vt commodè separatio fieri non possit, prout obseruat Abbas *in d.cap.Cùm tempore num.*7. & idem firmauit

38 Rota coram Greg. XV, *decis.* 325. *num.* 23, & in Leodien *Decanatus* 15, Ianuarij 1629. coram Pirouano, Maximè verò, & clariùs ac nouissimè eadem Rota in Gandauensi *Exemptionis* coram D. Celso 10. Maij 1647. vbi in simili casu de renunciatione exemptionis quorumdam Religiosorum, quam prætendebat D. Episcopus Gandanensis, Rota dixit, *Renunciationem prædictam non sustineri ex quo non potest exemptus sine consensu Pontificis cui immediatè subiectus est renũciare priuilegijs Apostolicis, & iurisdictionem alterius prorogare.* Et infra, *Cum etsi spontè volueris, de iure tamen nequiueris sine licentia Romani Pontificis renunciare, &c.* Item infra. *Quia interest superioris ne subditus ab alio iudicetur.*

39 Est autem adeo efficax hæc ratio Doctoribus, vt etiam pro casu quo Episcopi essent in possessione

40 iudicandi de Religiosis exemptis suam vim haberet. Prout tenent Diana 3. *p. tract.* 2. *de regular. resol.* 134. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 105. *n.* 76. Bordonus *resolut.* 7. *num.* 100. innitentes relatæ Rotę decisioni sub Coccino. Quos etiam sequimur *tom.* 5. *in Marimagno Carmelitar. n.* 420.

41 Quibus pro maiori cautela addendum quod casu quo prædicti Religiosi renunciare vellẽt aut possent huic priuilegio exemptionis, id deberet esse nõ in manibus d. Archiepiscopi, aut cuiuslibet alterius Prælati, sed in manibus Papæ quia hic solum est illorum Superior, Sic Mandosius *in signat. grat. tit. resignationes vers. exempti, & tit. exemptiones ab Episcopis verb. exempti*, & ex ipso Sanchez *tom.* 2. *consil. moral. lib.* 6. *cap.* 9. *dub. primo, num.* 35. Fauet *cap. final. de renunciat. cap. Cum venerabilis de consuet.* Sanch. *supra.*

42 Consequenter etiam ad dicta non solum sententia lata à D. Archiepiscopo censeri debet irrita cassa, & inanis, propter priuilegia adducta, in quibus id exprimitur, nec transijt, nec transire potuit in rem iudicatam, nec debet exequutioni mãdari. Ad quod intentum Federicus *cons.* 14. *n.* 4. *q.* 2. Calderinus *consil.* 13. *de Iudicijs*, Castrens. *consil.* 342. *n.* 2. *lib.* 1. Cou. *pract. cap.* 6. & 7. Nauar. *cap.* 23. *num.* 13. Villalobos 2. *p. Sum. trac.* 35. *diffic.* 4. Hieronymus Rodriguez *in Compend. resolut.* 63. *n.* 17. & nos *tomo* 3. *ver. Exemptio Regularium n.* 8.

43 Item cum ex negligentia, passi sint dicti Religiosi subijci D. Archiepiscopo, adhuc possunt resilire, & se tueri ex iure, quod Papæ competit, contra quem non præscribitur nisi per spatium 100. annorum *ca. Ad audientiam de præscript.* vbi Panormitanus *n.* 12. Socinus *in cap. significasti de foro competent. n.* 42. Perez *in l.* 2. *tit.* 1. *lib.* 3. *ordinamen. glos.* 1. *qu. vlt.* Mandosius *de signatur. gratiæ tit. de exempt. ab Episcop. p.* 2. Rodrigu. *tom.* 2. *quæst. Regular. q.* 63. *artic.* 10. Alter Rodriguez eius Compendiator *d. resol.* 63. *n.* 23.

44 Secundò etiã se possunt tueri ex priuilegijs alijs, quæ adduximus *tom.* 4. *verbo Priuilegia Regularium nu.* 17. ex quibus habetur non perdi exemptionem Religiosorum ex eo quod per ignorantiam, vel negligentiam contra ipsam egerint.

45 Quod si hæc vel alia priuilegia voluerit D. Archiepiscopus interpretari agendum est contra ipsum ex alijs quæ adduximus eo verbo *Priuilegia Regularium numero* 11. & 12. ex quibus constat interpretationem priuilegiorum Ordinis non spectare ad Dominos Ordinarios, sed ad Sedem Apostolicam, vel Prælatos Regulares.

46 Causa ergo, de qua in præsenti auocanda est ad Prouincialem, vel Generalem, qui sunt Superiores legitimi eius Conuentus, cum quo agitur, vel saltem ad Conseruatorem illius, iuxta dicta supra ex Bulla Pauli V. & declarationibus S. Congregationis relatis, ac alijs adductis *tom.* 3. *verbo causa iudicialis Regularium n.* 4.

47 Quia autem in relata Bulla Pauli V. præcipitur omnibus ordinarijs in virtute S. Obedientiæ, ne Religiosos Carmelitas *contra dispositionem declarationũ prædictarum perturbare, vel inquietare audeant*, ideo timendum ne dictus D. Archiepiscopus culpam mortalem commiserit aliter faciendo.

48 Pro pœnis autem, seu censuris, quas propterea incurrere potuit, consulat lector, quæ diximus *tom.* 5. in Marimagno Prædicatorum *num.* 170. in Mari magno Minorum *num.* 158. & *sequentib.* in Bulla Aurea *num.* 16. in Mari magno Eremitarum Sancti Augustini *num.* 93. & *num.* 154. Specialiter in Marimagno Carmelitarum *num.* 526. & Seruitarum *nu.* 214. Maximè verò quæ Pater Thesaurus Pœnitentiarius Apostolicus in praxi Ecclesiastica *par.* 2. *verbo iurisdictio cap.* 19. dixit, quibus etiam ea quæ adduximus illustrantur, his verbis. *Si ordinarius Ecclesiasticus vsurpare contendat iurisdictionem in exemptos v. gr. Regulares, aut alios Sedi Apostolicæ immediatè subiectos.*

49 *Primò incurrit in excommunicationes contra vsurpantes iurisdictionem Ecclesiasticam latas in Trident. & Bulla Cœnæ Domini, de quibus dixi cap. præcedent. & in Trident. continentur etiam vsurpationi consentientes. Secundò secundum aliquos doctores incurrit in excommunicationem latam in Bulla in Cœna Domini, cap.* 20. *contra occupare, aut detinere præsumentes iura ad Romanam Ecclesiam pertinentia, vel supremam iurisdictionem Romanæ Ecclesiæ competentem, aut illam perturbare, aut vexare, aut in his auxilium, consilium, vel fauorem præstantes. Vnde etiam incurrunt in hanc pœnam ipsi exempti vsurpationi consentientes secundum eosdem authores, Ita tenet Erasm. CoKier tract. de Iurisd. in exempt. p.* 4. *qu.* 75. *num.* 1. & 7. *Sed contra est, quia communiter DD. intelligunt in dicto cap.* 20. *agi de vsurpatione iuris, & iurisdictionis temporalis ad Romanam Ecclesiam alicubi pertinentis, Ita Sayr. lib.* 3. *cap.* 24. *num.* 5. *Suarez de censur. disput.* 21. *sect.* 2. *num.* 10. & *de communi testatur Bonacin. qu.* 27. *punct.* 1. *num.* 15. *Illud verius est, quod Religiosi Prælati, seu officiales consentientes vsurpationi iurisdictionis in exemptos, seu subiectioni illi. Itemque Prælati vsurpantes talem iurisdictionem incurrunt in pœnas extrau. Ambitiosè, de quibus dixi verbo alienatio ca.* 1. *quia hæc renunciatio exemptionis est alienatio prohibita rei Ecclesiasticę cap. cum tempore de arbitris ibi Host. & Abbas num.* 3. & *quia hoc ius reputatur inter immobilia per d. c. & gloss. in c.* 2. *verbo, iura, de rebus Eccles. non alien. in* 6. & *text. in c. nulli extra eod. tit. & ibi Imola, & Redoan. cod. tract. tit. de alienat. redditũum, & iurium, num.* 22. & *talis renunciatio est nullius momenti d. c. cum tempore, & c. si diligenti de foro compet.* Hæc Thesaurus, satis ad nostrum intentum conformiter.

CON-

CONSVLTVM OCTAVVM.

De quodam Nouitiatu interrupto.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. n. 1.
Valida fuit professio. n. 2.
Doctores id tenentes. n. 3.
Hic Nouitius adimpleuit totum necessarium pro Nouitiatu. num. 4.
In dubio de professione præsumitur pro illa. n. 5.
S. Congregationis decisio. n. 6.
Regula Eum qui certus est certiorari vlterius non oportet. *n. 7.*
Nouitiatus quare introductus. n. 8.
Glossa in d. Regulam. n. 9.
Nullo iure cauetur continuitas Nouitiatus cum professione num. 10.
Decretum Concilij Tridentini. n. 11.
Quomodo accipiendum ex mente DD. n. 12.
Hæc interruptio habuit causam rationabilem. n. 13.
Decretum Concilij non est irritatiuum. n. 14.
Nouitius iste non renunciauit iuri suo. n. 15.
Habitus non facit Monachum. n. 16.
Adfuit consensus Religionis. n. 17.
Censetur mansisse in Religione. n. 18.
Non obstant authores contrarij. n. 19.
Quas ob causas. n. 20.
Nec immutatio personæ prætensa. n. 21.
Non fuit ea quæ obstare poterat. n. 22.
Fuit ex consensu Religionis. n. 23.
Admittens eum ad professionem. n. 24.
Impediri non potuit. n. 25.
Habuit ius ad professionem. n. 26.
Peccat qui retrahit aliquem à professione. n. 27.
Rota decisio, quę contraria videtur. n. 28.
Non est contraria. n. 29.
Dubium aliud soluitur. n. 30.

IESVS MARIA.

Casus.

1 N. Post completum integrum annum Nouitiatus, & obtentam approbationem à Religiosis vt posset admitti ad professionem, antequam illam emitteret egressus ex illo Conuentu dereliquit habitum eius Religionis, causa peragendi quædam negotia sibi vtilia; & illis peractis, cum esset in alia Ciuitate postulauit à Religiosis Conuentus eiusdem Ordinis in ea existentibus professionem; quibus annuentibus eam eo in loco emisit. Quæritur de valore huius Professionis.

Responsio.

2 Dicendum, quod si nihil aliud obstet valori dictæ professionis, nisi quod illam non emiserit immediatè post completum annum Nouitiatus, sed mediante egressu ex illo Conuentu, vbi Nouitiatum peregerat; & derelictione habitus, ac profectione in aliam Ciuitatem, suorum negotiorum agendorum gratia, professio valida est. Sic tenet Glossa *in Regulam iuris* 31. *Eum qui certus est &c.* referens Ber. Brix. *in suis quæstionib.* Ita etiam Lapus, Francus, D. Antoninus, Angelus, Siluester, Tabiena, Armilla, ac Gregorius Lopez relati, & citati à Sanchez *in præcept. decalog. lib. 5. c. 4. nu.* 34. *&* 31. Speculator à Siluestro, & Sanchez relatus, Rodriguez *tom. 2. Summ. c. 8. nu. 3. &* 3 *to. quæst. Regular. q.* 15. *ar.* 10. *ad fin.* ipse Sanchez *eo nu.* 34. Layman *lib. 4. de stat. Relig. Tract. 5. c. 5. num.* 2. Bonacina de clausura *q. 2. punct. 10. §. 2. difficult. 2. nu.* 4. Pellizzarius *in Man. Regular. Tract. 2. c. 1. nu.* 17. & ego *to. 4. meæ Summæ verbo professio Regularis nu.* 10.

4 Potissimum fundamentum sumitur ex eo, quod hic reuera adimpleuit totum, quod erat necessarium ad professionem emittendam. Etenim integrum annum Nouitiatus peregit, in ipsoque austeritates omnes Religionis expertus est, & Conuentus ille, in quo Nouitiatum peregit dignum, & idoneum professione iudicauit, hæcque omnia nullatenus immutata fuerunt per dimissionem habitus, & egressum à Religione, & profectionem ad aliam Ciuitatem ex rationabili, scilicet causa concludendi negotia sibi conuenientia; quid igitur aliud desiderari
5 poterit, vt professio ipsi ab alio Conuentu eiusdem Religionis concessa valida fuerit? Præsertim cum certi iuris sit quod in dubio de validitate professionis iudicandum sit in fauorem illius. Rota *dec.* 1361. coram Cardin. Seraph. & dictum etiam fuit in vna Romana *Professionis* 23. Iun. 1623. coram Remboldo. Et communiter DD. specialiter Sanch. *de matrimon. lib. 7. disputat. 37. num. 12. ad fin.* Stephanus Gratianus *tom. 3. di scept. forens. cap. 413. num.* 17. Suar. *to. 2. de Relig. lib. 7. cap. 2. num.* 6. Lessius *lib. 2. ca. 41. dub. 7. n.* 66. Sanctarellus *variar. resolut. tomo primo quæst. 48. num.* 48.

6 Accedit clarissima decisio S. Congregationis Cōcilij sub die 20. Martij 1621. quam refert Illustrissimus Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Professus*, videlicet: *Profiteri potest in Religione ille, qui cum esset duodecim annorum, & permanserit per annum integrum in nouitiatu, postmodum habitu retento fuit commoratus domi suæ vsque ad tempus 16. annorum requisitum ad professionem emittendam, & cum fuerit reuersus ad Religionem, petit admitti ad professionem, si aliud illa non opponat.* Eandem declarationem affert idem Barbosa *de Iur. Ecclesiast. lib. 1. ca. 42. num. 129. & in Summa Apostolic. decis. verb. Professio regularis num.* 4. & ante ipsum Sellius *in Select. Canon. c. 18. n.* 51.

7 Secundum fundamentum sumi potest ex regula illa inter regulas iuris *num.* 31. videlicet: *Eum qui certus est certiorari vlterius non oportet*, quæ desumitur *ex l. 1. ff de action. empt.* tradunt *Glos. verb. cognouerunt, in princ. in cap. Cùm inter 18. de elect.* Tiraquellus *de retract. lign. glos. 2. §. 36. num.* 24. Geminianus *consil.* 33. *num.* 5. vbi ampliat in actibus de sui natura pro-
8 hibitis. Cum enim Nouitiatus introductus sit in Ecclesia pro professuris Religionem, vt scilicet illi experiantur Religionis austeritates, Religio verò an sibi conueniat habere tales Religiosos, *cap. ad Apostolicam de Regul. cap. non solum eod. tit. in 6.* Rota *de-*

cis.

cis.175.num.2.p.1.recent. Item *decis.121.n.2.* Coram
Seraphino. Regulæ D.Basilij, Serapionis, Macarij,
Panuphij, & D.Benedicti, ac aliorum, apud Vec-
chium *de nouitiat.disp.11.dub.1.* Cùm in casu præsenti
totum hoc adimpletum fuerit, nihil desiderari po-
test ad rationem legitimi Nouitiatus necessarium,
ac per consequens ad professionem subsecutam. Vn-
de Gloss. *in d.Regul.Iur.* inquit: *Et est hæc regula in ar-*
gumentum ad quæstionem, qua quæritur an is qui ingres-
9 *sus Religionem in fine anni exiuit, si iterum eandem Reli-*
gionem ingreditur an debeat habere annum, & satis vide-
tur quod non, per hanc regulam.
10 Tertium est, quia nullum ius extat, quod petat
Nouitiatum continuari cum professione, aut quod
vetet fieri professionem, si inter Nouitiatum, & il-
lam tempus aliquod vitæ secularis intercedat. Etsi
11 enim Concilium Tridentinum *Sess.25. de Regularib.*
cap.16. dicat: *Finito tempore Nouitiatus, Superiores No-*
uitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittãt,
aut è monasterio eos eijciant. Nihilominus Prælatum,
& Conuentum, vel Capitulum dilationem ad profi-
tendum Nouitio post annum nouitiatus probato à
se pro idoneo, non obstante hoc decreto, iusta de
causa concedere posse, resoluunt Nauarrus *cons.29.*
in antiq. aliàs 30. in nouis de Regular. Sayrus *in florib.*
12 *decis. sub illo tit. dec.35.* Enriquez *in Summ. p.2. cap.8.*
num.3. & qq. regul. tom.3. q.15. art.10 in fin. & qu.17.
art.6. Bartholomæus à S.Fausto *lib.5. qu.168.* Lessius
de Iust. lib.2. c.41. dub.7. Sanchez *in præcept. Decal. lib.*
5. c.1. 4. num.6. Hieronymus Roderiquez *in Compend.*
qq. regular. resolut. 101. *num.* 83. qui duo posteriores
asserunt in Ordine Minorum vsque ad decimum
octauum posse dilatari professionem iuxta eorum
13 regulam. Hæc autem ratio procedit in præsenti, si
quidem dilatio huiusmodi professionis, ac interrup-
tio inter Nouitiatum, & ipsam habuerunt causam
14 rationabilem, scilicet quod ille Nouitius perageret
negotia illa sibi vtilia. Immò etiam casu dato quod
nulla causa talis dilationis, aut interruptionis exti-
terit, adhuc valor professionis subsistere deberet, nõ
obstante dicto Concilij decreto. Quia illud tantum
est præceptiuum, non autem irritatiuum professio-
nis, vt bene Diana 3. *par. tract. 2. resolut.* 138. iuxta
doctrinam Suarez, Castri Palai, & aliorum.

Quartum sumitur ex eo quod per talem interru-
ptionem nullatenus existimari debet Nouitius hunc
15 renunciasse suo iuri, quod habebat ad professionem
emittendam. Cuius ratio est, quia tali iuri non re-
nuntiauit propter dimissionem habitum, cùm cer-
tum sit iuris illud axioma, quod *habitus non facit mo-*
nachum. cap. Porrectum 13. de regular. vbi Gloss. *verb.*
16 *non faciat, cap. Consuluit qui Clerici, vel vouentes,* Con-
cilium Trident. *sess.14. de reform. cap.6.* Cardinal. Tu-
schus *pract. conclus. tom.4. litt.H. concl.12. n.1.* Cam-
panil. *in diuers. Iur. Canon. rubr.12. cap.4. n.5.* Belletus
disquis. clerical. p.1. tit. de disciplina clerical. §.15. n.10.
Bartholomæus de Vecchis *in prax. Nouit. disput.11.*
dub.10. sub num.1. Nec propter egressum à Conuen-
17 tu, & professionem in aliam Ciuitatem. Nam hoc
fuit, vt supponitur, factum ex consensu Prælati Con-
uentus in quo habuit Nouitiatum, ac per consequẽs
de licentia ipsius, vt proindè moraliter censeatur
fuisse intra Religionem. Quia in Monasterio dicitur
esse Monachus, etiamsi alibi existat de consensu sui
18 Prælati. Vt docent Panormitanus *in cap. Ex rescripto*
de Iureiur. n.5. Syluester *verb. Religio 3. qu.19. vers. Se-*
cundò inducitur, Nauarrus *Comm.4. de regul. num.74.*
vers. Aduertendum 3. Passarellus *in Schol. ex Genuensi*
n.21. Enriquez *lib.7. de Indulg. cap.24. n.3. in comm.*
litt.O. & Peyrinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constitut. 2.*
Sixti IV. § 11. num.22.
19 Nec obstat quod aliqui Authores, scilicet Suarez
tom.3. de Relig. lib.5. c.5. n.8. Peyrinis *de Relig. Prælat.*
q.3. c.1. n.99. Bartholomæus de Vecchis *supra dub.3.*
Et Castrus Palaus, *p.3. oper. moral. tract.16. disput.1.*
punc.12. §.2. num.10. Oppositum sustineant. Tum
20 quia sunt numero pauciores, quàm ij quos pro no-
stra sententia attulimus. Tum quia loqui videntur
generaliter, & non subsistente rationabili causa, &
consensu Religionis prout in præsenti contingit, vt
diximus. Tum quia non videntur habuisse notitiam
declarationis S.Congregationis, quam adduximus,
& quæ clarè probat nostram sententiam.
21 Nec etiam obstat secundò, quod plures ex au-
thoribus nostræ sententiæ sequentes Glossam in d.
Regulam *Eum qui certus*, eam limitent solùm pro
casu, quo conditio personæ illius, qui Nouitiatum
illum peregit, & ante professionem habitum, & Cõ-
uentum dimisit mutata non sit, in præsenti autem
casu videtur mutata conditio talis personæ.
22 Respondeo enim hanc immutationem personæ
debere intelligi quantum ad experientiam onerum,
seu asperitatum Religionis, vt benè Bonacina, &
Pellizzarius relati, quos, & sequor ego *d.n.10.* Dein-
23 de tollitur hìc scrupulus. Tum ex eo quod præfatus
Nouitius hæc egerit ex consensu Religionis. Tum
quia Prælatus illius Conuentus, in quo postea pro-
fessionem emisit id sciuit, aut scire poterat, & cum
24 nihilominus professionem illi concesserit censendus
est existimasse nullam talem mutationem interue-
nisse. Quia in fauorem Iudicis, seu Prælati iudican-
dum esse omnia iura clamant.

Dici etiam potest, quod posito Nouitiatu legiti-
mè peracto, & quod post illum Nouitius à Conuen-
25 tu legitimè per suffragia pro professione emitten-
da dignus, & idoneus approbatus fuerit, non po-
tuisse licitè impediri quominus professionem emit-
teret quando illam postulauit in alio Conuentu. Nõ
solum propter decretum Concilij Tridentini addu-
ctũ quo Superioribus præcipitur admittere ad pro-
fessionem Nouitios, quos habiles, expleto Nouitia-
26 tu inuenerint; sed etiam quia per approbationem
illam, seu electionem ad emittendam professionem
habuit ius ad rem respectu illius emittendæ. Ius au-
tem ad rem resultans ex electione, seu præsentatio-
ne considerabile esse, habet Rota in Tyrasconensi
eleemosinariæ coram Lancellotto 28. Ianuarij 1602.
apud Farinacium *decis.52. num.3. p.2. recent.* & Aloy-
sius Riccius *in praxi rerum for. Eccles. dec.195. n.204.*
27 Ad quod facit quod retrahens aliquem absque iu-
sta causa à professione emittenda peccat mortali-
ter, prout colligitur ex Paludano, Caietano, Soto,
Nauarro, Azorio, Sayro, Miranda, Suarez, & Lessio,
quos ad simile intentum refert Vecchius citatus *di-*
sput.12. dub.2. num.1. & 2.
28 Nec dictis obuiat quod nouissima Rota de hoc
anno 1649. in vna Burgensi *nullitatis Professionis* co-
rã Illustris. D. meo Arguelles dicat, videlicet quod
possessio

possessio per momentum temporis perditur, & quod possessio semel amissa non continuetur cum possessione de nouo adquisita. Item quod duæ possessiones diuersæ speciei non possint coniungi. Prout ex varijs iuribus, & DD. probat. Quæ ad intentum huius casus applicata pro-
29 bare videntur nullitatem istius professionis, propter dictam discontinuationem. Sed nihil minus, non solum quia casus huius decisionis Rotæ est valdè diuersus à nostro præsenti, quia est de Nouitiatu discontinuato, & professione violenter omissa; sed etiā quia separatio Nouitiatus à professione, de qua est in præsenti casu sermo, cum facta fuerit de consensu Religionis, & propter iustam, & rationabilem causam ab ipsamet Religione approbatam non efficit possessionem Religionis deperditam, amissam, diuersæ speciei, aut non continuatam moraliter cum professione.
30 Si ex alio capite obijciatur talem Nouitiatū validum non fuisse, quia professio non fuit facta in eodem Monasterio vbi habitus fuit nouitiatus. Respondeo parum ad rem id facere: nam nullo iure cautum est, vt professio fiat in eodem loco, vbi factus est Nouitiatus. Vt probat P. Diana *p.9. tract.7. resol.44.* ex Bordono, & Pellizzario, contra Franciscum Siluium.

CONSVLTVM NONVM.

De quodam Religioso prouiso in Abbatem cuiusdam Monasterij cum onere emittendi professionem in ea Religione.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

1 Vacāte Abbatia cuiusdam Monasterij Ordinis Præmonstratensis in Regno Poloniæ, quod est de iure Regis, prouisus est in Abbatem D.N. cum onere tamē emittendi professionem. Is, accepto Ordinis habitu, non contentus loco, qui sibi pro Nouitiatu peragendo designatus erat, de illo discessit, & abiens in Aulam extitit ibi per quinque fermè menses; postea verò rediit in locum quendam sibi pro Nouitiatu designatum, vbi post septem circiter menses à Nouitiatu solutus est, & post aliqs quinque emisit professionem in manibus cuiusdam Religiosi delegati à quodam Episcopo, & sic munus Abbatis exercere cœpit. Quæritur, an valida sit hæc professio.

Responsio.

2 In primis iure optimo ab isto D. N. requisitum fuit onus emittendi professionem in ea Religione, cuius erat illud Monasterium, ad quod assumebatur pro Abbate. Assumendus enim in Abbatem, seu Prælatum Regularem debet esse Religiosus professus, *cap. cum causam, cap. cum ad nostram, cap. cum in magistrum de elect.* Doctores *ibidem*. Ex quibus habetur quod non debet in magistrum assumi, qui non fuit discipulus, in ea scilicet facultate; nec præesse, qui non nouit subesse. Imò Glossa *in cap. cum causam* relatum *verbo irritetis* dicit in hoc non præualere
3 posse consuetudinem, quia est contra *can. Abbatem, & can. quam sit 18. qu.2.* ac per consequens contra ius commune, & receptum. Miranda *in Man. Prælat. tom.*

tom.2.qu.23.art.11. Rodriguez *tom.2. quæst.Regular. qu.52.art.8.* Suarez *de Relig.tom.4.trac.8.lib.2.cap.3. num.11.* Gonzalez *ad regul.8. cancell. gloss. 8. num.7.* Barbosa *in collectan.DD.ad iura relata.* Nec sufficit assu-
4 mendum in Abbatem esse professum in alia Religione, sed oportet quod profiteatur in illa, ad cuius Monasterij regimen assumitur. Clem.1. *de elect.* vbi prohibetur *ne Religiosus aliquis in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis vel habitus de cætero eligatur; quod si secus actum extiterit, sit eo ipso irritum, & inane.*
5 Cuius ratio assignatur à Pontifice, quia non cōgruit, *vt homines disparis professionis vel habitus simul in eisdem Monasterijs socientur.* Et ab Innocentio III. in *cap. cum causam* relato: *Cum secundum legem diuinam non sit in boue arandum, & asino, nec quisquam debeat veste induere de lana linoque contextam.* Id est, non debere coniungi homines, quibus vota, & studia sunt diuersa. *Canon.Noua 16.q.7.* Panormit. *in cap.Cum in magistrum in fin.de elect.* & Sacra Congregatio, teste Gonzal. *sup.* die 12. Decembris 1585. Tamburinus *de iure Abbat.tom.1.disp.5.quæsit.11.* post Rodriguez, Suar., & Sigismundum de Bononia. Adde Concil.Tridentinum *sess.14.de Reform.cap.10.* & Rotæ decisiones, quas ibi refert Barbosa *n.11.*

6 Deinde existimo sustineri debere professionem factam de qua in præsenti. Primò, propter generalem regulam, quæ tam pro conscientia, quàm pro foro externo procedit, quod quando pensatis pensandis dubitatur de validitate actus censendum sit
7 validum esse, *l.quoties ff.de reb.dubijs, l.quoties ff.de verb.signif.l.si quando ff.de legat.1.* Abbas *consil.62.in controu.col.1.n.7.vers.Tertiò,lib.2.* Rolandus à Valle *cons.61.n.23.& seq.vers.Quintò considerandum libro 3.* vbi extendit ad omnem actum, latè Romanus *cons.180.Si admittimus,n.4.cum seqq.* vbi extendit ad omnem dispositionem, videlicet contractum, testamentum, iuramentum, attestationes, & priuilegia. Bertazolus *de claus.instr.claus.1,glos.4.n.5. & in repert.l.si quis maior C.de transact.nu.506.* Pichard. *ad §. Si quis alium n.4.Instit.de inutil.stipul.* Ferrer *in constit.Cathol. glos.1.n.151.* Scaccia *de appell.q.2.n.29.& q.3.n.3. & 4.q.15.n.225.in fin.* Rota *decis.469.n.3.p.2.rec.* Cardin.Tuschus *tom.1. litt. A. concl.136.* Marc.Anton. *var.resol.lib.1.resol.20.n.16.* Surd. *cons.44.n.2.* Giur-
8 ba *decis.36.n.18.* Nam omnis interpretatio admittitur ad sustinendum actum. Rota *dec.469.n.3.p.2.rec.* Rolandus à Valle *d.cons.61.n.26.lib.3.* Card.Tusch. *d.litt.A.concl.136.n.14.* Et ista quæ fit pro validitate actus, est Regina aliarum interpretationum. Ce-
9 phal. *cons.51.n.39.* Cardin.Mantica *de coniect.vltim. volunt.li.12.tit.17.n.13.* Etiamsi aliquid quandoque disponatur præter intentionem agentium. *cap.1.§. idem quoque in fine de despons.impub.lib.6.* Federic.de Senis *cons.15.n.4.vers.Item contra.* Vel quatenus verba improprientur. Fulgos. *cons.83.visis superius allegatis col.2.vers.ex illa quoque vulgari.* Abbas *cons.62. in controu.col.3.n.7.vers.Tertiò principaliter lib.2.* Romanus *d.cons.180.n.4.in fine,& n.seq.* Cardin.Tusch. *d.concl.136.n.32.& seq.* Nam tanta est præsumptio,
10 quæ oritur propter validitatem actus, vt omnes alias vincat præsumptiones. Decius *in c.quoniam Abbas,n.49.vers.Secundò limita de offic.deleg. & cons.77. n.5.* Ruinus *cons.72.n.4.lib.2.* Alciat. *de præsumpt.reg.1.præsumpt.30.n.5.* Roland. à Valle *cons.61. num.27. lib.3.* De his omnibus Barbosa *in tract.de Axiom.Iur. Axiom.12.*

11 Hæc porrò regula fortius procedit in casu de validitate professionis, quæ cum instar matrimonij sit indissolubilis, nisi propter vrgentissimas causas, ideo in dubio de validitate illius iudicandum est quod valeat. *l.sunt personæ ff.de relig.& sumptib.funerum*, in qua dicitur. *Summa est ratio quæ pro Religione facit.* Rota coram Seraphino *decis.1361.* & in vna Romana *Professionis* coram Remboldo 23. Iunij 1623. Nauarrus *lib.3.cons.13.n.10.in 2. edit.de regul.* Sanchez *de matrim.lib.7.disp.37.n.12.ad fin.* Stephan.Gratianus *tom.3. discept.forens.cap.413.n.17.* Suar. *tom.2.de Relig.lib.7.cap.2.n.6.* Lessius *lib.2.cap.41.dub.7.n.66.* Bartholomæus de Vecchis *in praxi Nouit.disputat.13. dub.12. num.22.* Sanctarellus *var.resolut.par.1.quæst.48.numero 49.*

12 Deinde secundò, quia saltem videtur iste Dominus Abbas tacitè professus in dicta Religione. Nam cum tacita professio inducatur per delationem habitus professorum *c.ad nostram de regular. & cap.constitutionem eod. tit. in 6.* & Clem. *Fin.de regular.* & tradunt Abbas *in d.cap.ad nostram n.3.* Nauarr. *cons.43. de regular.n.2.& Comment.4. de regular.n.74. notab.3.* Rodriguez *tom.3.qq.regular.quæst.17.art.1.* Angelus *vers.Nouitius n.12.* Tabiena *eod.verbo q.5.n.6.* Syluc-
13 ster *verb.Religio 3.qu.19.* Secundò etiam inducatur per exercitium actuum qui sunt proprij professorum, iuxta *cap.Vidua de regular.* Abbas *ibid.n.6.* Azor *tom. 1.lib.12.cap.4.quæst.3.* Armilla *verbo Nouitius num.7.* Angelus *eod.verb.n.12.* Tabiena *quæst.5. n.6.* Syluest. *verb.Religio 3.q.19.vers.Primò ergo.* Sanctarellus *su-*
14 *pra num.53.* Et professio tacita non sit vllo modo per Concilium Trident. sublata, quin potius postea sæpius à Sac.Rota Canonizata, specialiter in vna coram Gregorio XV. *decis.385.n.6.* & in Meten. *professionis* coram Vbaldo an.1615. & in Vlixbonen. *professionis* coram Merlino ann.1622. *n.7.* & in alia Meten. *professionis* coram Carillo ann.1636. *n.3.* & 7. vt communiter Doctores, maximè Azor *tom.1.lib.12. cap.4.q.6.* Nauarrus *cons.28.de regular. n.5.* Rodrigu. *in Sum.tom.2.cap.8.n.1. & tom.3.qq.regular.q.17.art. 1.in fin.* Menochius *vol.4.cons.396.num.72.* Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant.verb. Nouitius notabil. 3. §.Primo aliquid operatur*, Palacius *in 4.dist.38. disp.1. col.32.vers.Porrò autem.* Siquidem iste Abbas habitum professorum per vnum annum, & aliquot men-
15 ses portauit, & officium Abbatis, (quod est etiam proprium professorum, vt ex relatis iuris habetur) per aliquod tempus exercuit, videtur tacitam professionem emisisse. Præsertim quia cum de illo credi debeat spontaneè, voluntariè, & scienter id gessisse, proculdubio non videtur saltem à tacita professione solutus.

16 Nec contra hoc obstat quod ad obtinendā d.Abbatiam requiratur expressa professio, nec sufficiat tacita, vt colligitur ex *cap.nullus de elect.in 6.* & ex Clement.vnica §. *Cæterum Prioratus vers.sanè de stat. Monach.* & firmauit Rota *decis.647.num.1.* coram Seraphino, ac confirmant Gloss. *in d.ca.nullus verb.nullus religiosus,& in d.Clem.verb.expressè.* Panormit. *in d.c.cum causam num.6.* Gemin. *in d.cap. Nullus num.1. & 6.* Franch. *in c.Ex eo num.1. de elect.* Bartholomæus de Vecch. *de Nouitiatu disput.14. dub.7. num.2.* & alij plu-

17 plures. Hoc enim intelligi debet quando talis Abbas, seu Prælatus regularis assumitur ad id munus per electionem, non autem quando assumitur per collationem, seù postulationem prout contigit in præsenti. In prouisione enim quæ fit per viam collationis, vel postulationis, sufficit professio tacita, nec requiritur expressa. Vnde collatio Abbatiæ facta non expressè professo valeret, vt post Ioannem Andr. notat Panorm. *in cap. Quia ingredientibus, num. 4. de testam.* Ratio autem est, quia *d. c. nullus* loquens de
18 electione, cum sit ius pœnale, non debet extendi ad prouisionem, vel postulationem. Tamburinus *supr. quæsit. 10. n. 8.* Vnde generaliter loquendo in odiosis
19 prouisio, non parificatur cum electione *cap. cum illis §. illis verò de præbend. in 6.* vbi Panormit. & Franch. *num. 6. & 7. & Clem. 1. eo tit.* Panorm. *in Clem. de elect. n. 1.* Cosm. *in pragm. sanct. tit. de reseruat. verb. dispositionem.* Felynus *in c. in nostra num. 28. ad fin. de rescript.* & nouissimè multis relatis Garzia *de benef. p. 1. cap. 6. num. 33.* & Sigismundus de Bonon. *de elec. Prælat. dub. 118. num. 7.*

20 Generaliter quoque contra dicta non obstat id quod supponitur in casu, scilicet quod cum habitum assumpsisset die 16. Augusti 1644. & fuisset illi assignatus locus pro Nouitiatu peragendo, qui ipsi nō placebat, discessit de illo cum licentia Commissarij generalis, manens in Aula vsq; ad mensem Decembris. Ex quo videtur sequi non inchoasse tunc Nouitiatum, ac perinde quod cum postea eadem 16. Augusti 1645. à Nouitiatu solutus sit non peregerit integrum annum Nouitiatus, qui tam pro professione expressa, quàm pro tacita requiritur à Concilio Tridentino *sess. 25. de regul. cap. 15.* Respondetur enim,
21 quod si vt supponitur d. Abbas eo tempore fuit cum habitu Religionis, & cum licentia Superioris, illud tempus computandum est pro Nouitiatu. Nam eo ipso quod aliquis est cum habitu alicuius Religionis, & sub obedientia Superioris illius censetur esse in probatione talis Religionis, & experiri austeritates præcipuas ipsius, scilicet præstationem habitus, & subiectionem ad Superiorem potentem reuocare illum de loco, in quo est, & constituere in alio, & præscribere illum modum vitæ quem gerere debet in
22 quocumque loco sit. Et etiam quia ipse gestans talem habitum ne credatur mundum decipere tenetur quoad posse obseruare Religionis obseruantias, itaut si illas non obseruat ipsi imputetur, non Religioni, quæ ex rationabili causa illi licentiam concessit extra Religionem manendi.

23 Colligo hoc ex Doctoribus asserentibus quod si Nouitius de licentia Superioris cum habitu aliqua iusta de causa intra annum probationis extra Monasterium egrediatur, & ibidem per aliquos dies cōmoretur, post reuersum potest licitè profiteri, annusque per hoc non dicitur discontinuus. Ita Nauarrus *cons. 10. n. 3. de cler. non resid. & cons. 42. de regular.* Iacobus de Graff. *p. 1. lib. 3. cap. 5. post num. 18.* Flamin. Paris. *q. 13. n. 12.* Ludouicus Beia *respons. casuum const. p. 4. cas. vltim. in fine.* Sayrus *in florib. decis. sub tit. de regular. decis. 15.* Lorich. *in thesauro tit. de Regularib. §. 9. vers. 4.* Aloys. Riccius *in prax. rer. flor. Eccles. decis. 501. in 1. edit. aliàs resolut. 392. n. 3. in 2. edit.* Armend. *l. 7. de relig. n. 13.* Bonac. *de clausura q. 2. punc. 10. diffic. 2. §. 2. n. 26.* Steph. Gratianus *discept. forens. c. 66. n. 14.* Suarez *tom. 3. de relig. lib. 5. cap 14. n. 13.* Bartholom.
24 de Vecchis *disp. 11. dub. 3. n. 10.* Adde, hoc etiam intelligi etiamsi licentia illa illicitè, & sine rationabili causa concessa esset, quia licet Superior præstans indebitè licentiam peccet, talis tamen culpa sicut non derogat quominus Nouitius maneat sub obedientia Superioris, sic neque ipsius Nouitiatui. Suarez *supra num. 14. post med.* Vecchius *n. 11.* Barbosa *de Iure Eccles. lib. 1. cap. 42. n. 125.* Generaliter quoque non in-
25 terrumpi Nouitiatum etiamsi Nouitius per multū tempus sit extra Monasterium, de licentia tamen sui Superioris, causa scilicet peregrinationis, locorum piorum visitationis, parentum, vel cognatorum inuisionis, seu morbi curationis; propter idem fundamentum, colligitur ex eisdem Authoribus, & alijs,
26 quos refert idem Barbosa *sup. n. 126.* Imò ex declaratione quadam S. Congregationis apud Armendar. *supr. n. 13.* & Vecchium *sup. n. 13.* in qua dicitur: *Si nouitia curandæ valetudinis causa de licentia Superiorum à Monasterio exierit, & postea reuertatur, eodem tempore professionem emittet, perindè ac si nunquam egressa esset.* Specialiter, & in terminis huius casus Suar. *eo n. 13.* approbat ex Nauarro *consil. 32. de Re-*
27 *gularib.* quod si Nouitius de mandato Prælati per magnam partem anni extra Monasterium versetur, etiam in Curia Principis tractans negotia semper intelligitur esse sub probatione, ac propterea possit suo tempore professionem emittere.

28 Hæc porrò omnia fundantur in receptissima doctrina Doctorum asserentium, quod Monachus censeatur esse in suo Monasterio, quando de licentia Prælati manet extra illud. Ex hoc enim infertur quod d. Abbas, siquidem extra Monasterium manebat de licentia sui Superioris, censeri debeat veluti manens intra illud, ac proindè non discontinuasse Nouitiatum. Illam autem doctrinam docent Abbas antiquus *c. cum illorum de sentent. excomm.* Panormit. *cap. ex rescripto de Iureiur. n. 5.* Angelus *verb. Nouitius n. 12.* Syluest. *v. Religio 3. p. q. 19. dict. 2.* Nauarr. *com. 4. de Regular.* Henriqu. *lib. 7. de Indulg. cap. 24. n. 2. in Commento litt. O. & cap. 25. n. 11.* Suar. *eo num. 13.* Sanchez *tom. 2. consil. moral. lib 6. cap. 9. dub. 2. n. 4.* Vecchius *supr. n. 10.* Et Peirinis, quem sequor *tom. 1. meæ Summæ cap. 11. n. 10.*

29 Minus obstat validitati dicti Nouitiatus aut professionis, quod illa non fuerit emissa finito anno Nouitiatus, sed aliquot postea transactis mensibus, scilicet mense Ianuarij anni 1646. Certi enim iuris est
30 non requiri quod professio fiat immediatè post Nouitiatum completum, sed sufficere quod fiat etiā post aliquod tempus. Vt obseruant Nauarrus *consil. 30. de Regular.* Emmanuel Sà *verb. Religio n. 3.* Rodriguez *tom. 3. qq. regular. q. 17. art. 10.* Miranda *in Man. Prælat. tom. 1. q. 25. art. 11.* Sanchez *in præcept. Decal. tomo 2. lib. 5. cap. 4. n. 21.* afferens ad id exemplum Ordinum Minorum, Minimorum, Societatis Iesu, & plurium Monialium.

31 Colligiturque ex declaratione quadam S. Congregationis quam refert idem Sanchez, maximè verò ex alia quam refero ex Barbosa *in Collectan. verb. Professus 4. tom. meæ Summæ verb. Professio Regularis num. 10.* & quam etiam refert idem Barbosa *supra n. 129.*

num. 129. In ea namque dicitur, posse profiteri in Religione illum, *qui cum esset duodecim annorum, & permanserit per annum integrum in Nouitiatu, postmodum habitu retento commoratus fuit domi suæ vsque ad tempus sexdecim annorum quo reuersus fuit ad Religionem, & petijt professionem*. Addo, quod etiamsi talis
32 dilatio professionis facta fuerit ob leuissimam, aut etiam nullam causam non propterea professio censebitur nulla. Quia licet Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 16. de Regular.* præceperit, quod finito anno probationis Nouitius statim ad professionem admittatur; nihilominus quia illam non annullat, aut irritat; ideò etiamsi talis dilatio fuerit illicita, non tamen propterea annullabitur professio. Quia
33 quando Statutum mandat fieri aliquid certo tempore actus contrafactus non est irritus, cum nôn intelligatur circumstantia illa temporis, vt forma apposita. Ita in terminis similis casus tenet Diana 3. *par. trac. 2. de dub. Regular. resol.* 128. dicens ita etiam sensisse aliquos Theologos Iesuitas, & Theatinos, & conformiter ad doctrinam Suarez, & Castri Palai, quos ibi refert.

34 Magis videtur obstare contra istam professionem D. Abbatis, quod ea facta fuerit in manibus cuiusdam Religiosi ex authoritate delegata per quendã Episcopum, ex eo ordine assumptum, quem Religiosi eius Religionis in suum Commissarium generalem confirmauerant. Talis enim Episcopus non videtur habuisse aliquam authoritatem ad acceptandum d. professionem, & multo minùs ad ipsam delegandam eo quod Paulus IV. in Bulla: *In sacra*, inter Bullas huius Pontif. *tom. 1. Bullar. n. 21*. Statuit nullũ
35 Episcopum ex quocunque Ordine assumptum eligi posse ad dignitates, officia, seu superioritates eiusdẽ Ordinis, aut ea assequi, vel obtinere. Ex quo sequi videtur non fuisse legitimum Commissarium d. Religionis. Cęterum multa sunt propter quæ dici potest huiusmodi professionem non vitiari ex hoc capite. Primò, quidem quia, vt patet ex titulo ipsius Bullæ, qui talis est. *Archiepiscopi, & Episcopi cuiuscunque Ordinis Professores ad claustra suorum Ordinum redeuntes, ad eius officia, & dignitates assumi non possint*.
36 Intentio ipsius solum esse videtur, ne illi qui ad Episcopalem dignitatem assumpti fuerunt si ad Religionem redeant possint habere talia officia, seu dignitates. Iste autem Commissarius non probatur redijsse ad Religionem.

37 Secundò, quia Bulla solùm prohibet, ne tales eligantur, aut prædicta munera per electionem assequantur, aut obtineant, non verò quod nequeant confirmari, aut tolerari à Religione in ea dignitate aut officio quod antea habebant; prout contingit in proposito, siquidem iste Episcopus antea erat Commissarius Generalis dictorum Religiosorum, & post assumptionem ad Episcopatum in eo munere confirmatus, & toleratus ob rationabilem causam.

38 Præterea. Tertiò, quia cum acceptatio Monachi ad professionem non sit propriè actus iurisdictionis, sed Superioritatis, vt docent Dominicus *in cap. Constitutionum, §. in alijs, n. 6.* Franch. *n. 7. de Regular. in 6.* Rosella *tit. Nouitius n. 21. in fine*, Tabiena *eod. tit. n. 8. in fine*. Sanchez *lib. 5. in præcept. decalog. c. 4. n. 78.* & Vecchius *supra disp. 12. dub. 1. n. 2.* quod adeo verum est, vt etiam frater laicus, imò, & Abbatissæ recipere
39 possint ad professionem, vt docent Archidiac. *in cap. Constitutionum n. 1. de regular. in 6.* Franch. *ibi n. 7.* Rosella *Nouitius n. 6.* Azorius *p. 1. lib. 12. cap. 5. q. 6.* & Vecchius *supra n. 14.* quod, & sequor loquens de Abbatissis *tom. 1. ca. 26. n. 18.* Ideo ad acceptandum Mo-
40 nachum ad professionem non requiritur dignitas, aut officium aliquod iurisdictionem importans, sed superioritatem tantummodò, qualem supponitur habuisse saltem de facto dictum Episcopum.

41 Quod etiam robur accipit ex eo quod professio admissa à Superiori à iure vel ab homine suspenso est valida, vt docent Sanchez *lib. 5. in decal. c. 4. n. 79.* Et sequitur Vecchius *supra n. 5.* quod deseruit ad intentum, etiamsi admittatur talem Episcopum propter assumptionem ad Episcopatum suspensum fuisse à Commissariatu, quem antea habebat. Quartò cessat difficultas si acceptatio ad professionem in ea Religione spectat ad Abbatem, & Monasterium.
42 Nam si ad vtrumque spectabat extat decisio *cap. si ad solum de elect. in 6.* vbi Pontifex decernit, quod vacante Monasterio si creatio Monachi spectabat ad Abbatem, & Conuentum possit Conuentus nouum recipere Monachum. Ex qua decisione colligitur quod etiamsi admittatur acceptationem huius professionis ex parte Episcopi gerentis vices Abbates fuisse inualidam, non tamen ex parte Conuentus tacitè vel expresè consentientis in dictam acceptatio-
43 nem. De iure autem communi creationem Monachorum spectare ad Abbatem, & Conuentum habetur ex Nauarro *cons. 9. n. 12. sub tit. de Constit. in 1. edit. alids cons. 17. n. 2. de voto in 2. edit.* & Barbosa *in Collectan. DD. ad d. cap. si ad solum*. Præterea. Quintò quia
44 esto præfatus Episcopus non esset legitimus Prælatus illius Monasterij, aut illorum Religiosorum, nihilominus, quia acceptatio ad professionem nullum, aut modicum præiudicium intulit legitimo Prælato eius Religionis, Generali videlicet, vel alij eius Vicemgerenti, & scientia, & patientia in his quæ sunt modici præiudicij operatur consensum, vt tradunt
45 Bartolus *in l. quæ dotis num. 24. ff. sol. matrim.* Panorm. *in c. nonne n. 3. de præsumpt.* & quamplures alij, quos cumulat, & sequitur Mascardus *de prob. concl.* 1158. *n. 34.* ideo ratione huius taciti consensus legitimi Prælati eius Religionis, quisquis is fuerit, sufficiet ad validitatem acceptationis.

46 Tacitam autem licentiam sufficere in præsenti tenet Vecchius *sup. n. 18.* & Sanctorus de Melfi *in Comment. moral. in Statut. Minor. c. 2. Statut. 20. dub. 2.* loquens pro casu longæ absentiæ Prælati ex Hugone de Dina, & Sorbo qui casus similis est ei de quo in præsenti.

47 Addendum vltimò, quod cum D. Abbas, de quo in præsenti, saltem emiserit professionem tacitam propter dicta in Superioribus, & Prælati non reclamauerint contra ipsam, censeri debere ratam ex ra-
48 tihabitione de præsenti. Eo quod ratihabitio contrahatur, & mandato comparetur, *Regul. ratihabitionem, de reg. iur. in 6.* atque ita docent Innoc. *cap. porrectum num. 5. de regular.* & ibi Hostiens. Ioan. Andr. *n. 4.* Henricus *num. 5.* Ancharan. *num. 6. & cap. finali ad fin. eod. tit. in 6.* vbi Francus *num. 6.* Rosella *verb. Nouitius num. 24.* & ibi Angel. *num. 13.* Syluest. *verb. Religio 3. q. 16.*

q.16.& q.18.dec.2.idem Angel. *verb.professio num.1.* vbi Armilla *num.1.* Tabiena *qu.1.n.2.* Nauarr.*lib.3. cons.tit.de regular.in 1.edit.cons.6.n.7. cons.40. num.7.* Antonius Cuccus *lib.3.Instit.maior.tit.1.n.56.& 77.* Azor *lib.12.Instit.moral.cap.5.q.7.* Rodriguez *2.tom. Sum.cap.8.num.13.concl.12. & qq.regular.tom.3. in qu.17.art.12.* Sanchez *supra num.* 80. Specialiter approbans doctrinam Franci de Conuentu vacante Prælato, quòd scilicet posset nomine Prælati futuri admittere ad professionem, & eo postea ratam eam habente, valeret. Quod valdè deseruit ad intentum.

49 Deseruiunt etiam ad illud, & hanc materiam duę decisiones Sac.Rotæ Romanæ, vna coram Puteo, & alia coram Seraphino, quas propterea huic loco adiungere operę pretium videtur.

Nouitij electi in Prælatum.

Coram Domino Iacobo Puteo.

S V M M A R I V M.

50 *Non potest quis eodem tempore, habitum suscipere, professionem emittere, & in Abbatem eligi.*

Decisio.

FVit resolutum in vna Melitensi Monasterij pro Reuerendissimo Parisio, coram D. Fabio 23. Martij 1545. quod eodem tempore, non poterat quis suscipere habitum, professionem emittere, & in Abbatem eligi. Quia qui non nouerat esse discipulus, non poterat esse Magister. Per text. *in ca. Officij in fine, de elect.* & non obstat quod poterat ante susceptionem esse instructus in Regula, & ideò in Abbatem poterat eligi: quia non sufficit quod quis sit instructus, sed prius debet discere subesse, quàm præesse, vt ibi dicit text.

Habetur hæc decisio inter decisiones Iacobi Putei *decis.254.lib.2.*

Vrgelleñ. Abbatiæ.

51 Coram D. Seraphino anno 1583.

S V M M A R I V M.

1 *Electio Abbatis, qui non est professus est nulla, & vigore Concilij Trident. Abb. debet saltem per annum stetisse in probatione antequam ad professionem admittatur.*

2 *Non debet admitti in Abbatem ille qui Monasticam regulam prius non didicit.*

3 *Electio Abbatis qui non sit in Sacris ordinibus constitutus, non tenet.*

4 *Dispositio* ca. quia propter. de electio. *procedit etiam in Abbatijs.*

1 FVit resolutum pro nullitate electionis Francisci sine aliqua difficultate primò, quia non erat expressè professus, *cap. nullus, de election. in 6.* quod autem non esset professus probatur, ex ipsomet instrumento electionis, & etiam ex eo, quod die decima Iunij 1577. ipse petijt sibi dari habitum regularem, qui fuit ei traditus, nulla tamen facta professione, & in omnem euentum etiam quod tunc fuisset professus, tamen cùm iste actus præcedat electionem per sex tantum dies non suffragatur propter decretum Sacri Concilij Trident. *sess.25.cap.15.de Regular.* vbi disponitur, quod suscipiens habitum stet in probatione per annum, antequam ad professionem admittatur, aliàs professio sit nulla, & tales non debent ad-
2 mitti in Abbates, qui prius Monasticam regulam non didicerint, *c. officij, & c. cum in Magistrum de elect.*
3 Put. *decis.261.lib.2.* Preterea non tenet electio, quia non erat in ordinibus Sacris constitutus. *c. tuam de ætat. & qual.* vbi Anton. de Butr. *n.4.* & Abb. *ibid. in 5. notab.* Tertiò, ex alio non tenet electio, quia non fuit
4 seruata forma *c. quia propter de election.* quod procedit etiam in Abbatijs. *Abb. ibid. num.7.* & 8. Et ex his conclusum pro nullitate electionis semoto etiam articulo Simoniæ, de qua in præsenti discussione non fuit habita ratio.

Habetur hæc decisio apud Seraphinum *dec.647.*

CONSVLTVM DECIMVM.

De confirmatione postulata cuiusdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipso factarum.

S V M M A R I V M.

Casus seu factum. n.1.
Capitulum non debet confirmari. n.2.
Celebratum est in discordia. n.3.
Cum violentijs, & metu. n.4.
Suspicio metus habetur pro metu. n.5.
Iura pro Iudice præsumunt. n.6.
Ad electiones admissi inhabiles. n.7.
Non potuerunt reualidari. n.8.
Extraneus quomodo posset admitti. n.9.
Quid importet admitti. Si, & in quantum. n.10.
Admissus est alius inhabilis. n.11.
Effectus protestationis. n.12.
Admissi electores illegitimi. n.13.
Electio trina vice repetenda erat. n.13. & 14.
Forma actus obseruari debet. n.15.
Etiam quoad minima. n.16.
Est de genere indiuisibilium. n.17.
Quid de forma accidentali. n.18. & 19.
Quando talis censeatur. n.20.
Trina repetitio electionis vt quid petita. n.21.
Quod pertinet ad obseruantiam iuris communis. n.22.
Generalis interpretatur constitutiones. n.23.
Quomodo possit vnusquisque cedere iuri suo. n.24.
Non si petatur vt forma. n.25.
In rebus fauorabilibus. n.26.
Et quæ respiciunt priuatam vtilitatem. n.27.
Constitutio confirmata authoritate Apostolica. n.28.
Electores se opposuerunt. n.29.
Omnes de collegio admitti debent. n.30.
In Capitulis agendum de custodia ordinis. n.31.

Duo fuerunt electi, *n.32.*
An sibi quis dare votum possit.n.33.
Ambitiosi indigni, etiamsi Sancti, n.34.& 35.
An hoc esset certum.n.36.
Violenta suspicio coarctat Iudicem.n.37.
Præcipuè in rebus secretis.n.38.
Electiones factæ in discordia.n.39.
Dare sibi votum non licet.n.40.
Constitutio ordinis.n.41.
Regula singula quæ non prosunt, &c. *quando currit. n.42.& 43.*
An requisitus legitimus oppositor.n.44.
Generalis ex officio procedit.n.45.
Quomodo id facere possit.n.46.& 47.
Simpliciter, Summariè, & de plano, &c.n.48.
Quid si electores consenserint in electiones.n.49.
Quid quando cum protestatione.n.50.
Electio etiam digni an cassari possit.n.51.& 52.
An in casu metus.n.53.
An in casu reclamationis.n.54.
Regula Tacens consentire videtur.*n.55.& 56.*
Dispensatio in inhabilitate quantum iuuat. num.57.& sequentibus.
Præses Capituli non admittit inhabiles.n.60.
De suffragatoribus ignoranter admissis.n.61.& 62.
Electio ante confirmationem indecisa.n.63.
Exceptio à Iudice potest poni.n.64.
Approbatur votum à S.Congregatione.n.65.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 IN quodam Capitulo Prouinciali Ordinis N. contigerunt aliqua, propter quæ meritò dubitatum fuit, à Reuerendiss. Generali eiusdem Ordinis potuerit, aut debuerit confirmari.

Responsio.

2 CApitulum Prouinciale Prouinciæ Ordinis N. celebratum in Conuentu N. ac electiones Prouincialis, Diffinitorum, & aliorum Officialium in eo factæ, non potuerunt, nec debuerunt confirmari à Reuerendissimo Generali eiusdem Ordinis.

3 Primò, quia d. Capitulum, ac per consequens electiones in ipso factæ celebratæ sunt in discordia, & tumultu notabili Religiosorum; itaut proindè nullatenus debeant confirmari. *Argum. cap. Indemnitatibus §. Postremo de elec. in 6. & cap. Ossius eod. tit.* Et quia vt inquit S. Basil. in quodda serm. *Iustitia violatur quotiescunque in communi Conuentu priuatæ aliquæ coitiones reperiuntur, aut sodalitates.* Fauet maximè *Can. si duo dist.79.* infra expendendus. Et ex Doctoribus Laurentius de Peirinis, qui in *Formulario littera C. cap.18.* ex Azorio, & Castellino approbat quod *electio facta in magna discordia, & sine magno excessu votorum possit à confirmatore cassari ad euitandas futuras discordias.* Quæ quidem pro casu præsenti valdè deseruiunt.

4 Secundò, quia celebratum est cum violentijs, & metu graui cadente in virum constantè incussis Præsidi Capituli, & electionum pro admissione ad suffragandum aliquorum, qui de iure Ordinis admittendi non erant. Electiones autem sic factas non solùm irritari debere, sed etiam pro ipso iure irritas esse colligitur ex *cap. Bonæ memoriæ de elec.* Nauarr. *cons.5. n.2. hoc tit.* Ludou. Miran. *in Man. Præl. tom.2. qu.23. artic.1.* Laurent. de Peirin. *tom.1. de Relig. subd. qu.1. de obedient. cap.31.* §.8. Castellino *de elect. cap.4. num.56.* Tambur. *de Iur. Abbat. tom.1. disput.5. qu.22. num.7. & 8.* Sigism. à Bonon. *de elect. dub.54.* Lauorio *var. lucubrat. tom.1. tit.4. cap.21. ex num.4.* Barbosa *in Collect. Doct. in d. cap. Bonæ mem. num.3. & 11.* Quod

5 adeò verum est, vt sola iusta, & probabilis suspicio metus ad id sufficiat, quia illa habetur pro metu. Bald. *in l. fin. num.7. C. de iur. delib.* Rimin. sen. *cons.15. num.6.* Alban. *cons.77. n.11.* quos refert, & sequitur Rota *decis.374. num.18.* coram Greg. XV. & Sigism. de Bon. *sup. nu.15.* In hoc autem Capitulo hunc metum interuenisse habetur tum ex processu, tum ex litteris Præsidis Capituli ad Generalem missis, cui maximè fidendum, vtpotè Legato misso ab eodem Generali, cuius actis credendum. *cap. Bon. mem.* relato, & quia vt ex Crau. *cons.6. num.24.* approbat Moronus *in Respons. respons.72.* quæ est *de elect. num.28.* De eo qui publicè *aliquem actum gessit non est præsumendum voluisse falsum committere.* Præsertim cùm iu-

6 ra semper pro Iudice præsumant. *l.1. in fin. ff. de offic. Præsid. l.2. §. Publicanus ff. de vi bonor. rapt. l. nimis, C. de adquir. poss. cap. in præsentia de renunciat.* DD. ibid. & latè Tusch. *pract. conclus. tom.6. litt. P. conclus.621.* Ac maximè quia de facto proprio, scilicet de metu, quē patiebatur tempore Capituli, deponit. Quo fit, vt magis ei credendum sit. Rota 4. *p. diuersor. decis.25. n.2.* ex Innocentio *in ca. inquisit. de accusat.* & Aymone *cons.2. n.9. & cons.73. n.30.*

Tertiò, quia ad electiones admissi fuerunt plures inhabiles, & non habentes vocem in illis contra *cap. Quia propter,* & alia iura *de elect.* & DD. ibidem, dicentes solùm habentes vocem actiuam, vel qui sunt de Collegio admitti posse in electionibus. Primò Prior Conuentus N. falsificator schedularū pro electione sui socij, qui Prior legitimè auditus, clarè cōuictus, confessus, & insufficienter se excusans, & defendens validè exclusus per Decretum Definitorij à

7 voce actiua habenda altera die extra tempus sine vlla figura iudicij illegitimè fuit reintegratus contra constitutiones Ordinis *par.4. cap.11. num.2.* vbi agitur de forma celebrandi Capitulum Prouinciale, & exclusi à voce Capituli non permittuntur admitti nisi in fine Capituli de consensu Definitorum.

8 Vnde non potuit tunc rehabilitari contradicentibus Ordinis Constitutionibus. Nec erat sufficiens causa ad id faciendum, etiam si posset; cùm potius ratione boni communis, & in exemplum aliorum deberet manere punitus. Castellinus *de elect. cap.20.*

9 *num.13. & 16.* Nec refert, quod vt dixi *tom.1. Summ. cap.15. num.20.* ex doctrina Nauarri, quæ etiam est aliorum, possit omninò extraneus admitti ad eligēdum ex quo videtur potuisse dictum Priorem etiam si alias priuatus esset voce admitti ad electiones. Tū quia, vt ibi dixi, id intelligitur ex vi iuris communis; cùm ergo ius particulare istius Religionis, vt dictum est, contradicat, non potuit id fieri. Tum quia, vt ibi etiam dictum est, id intelligitur, quando omnes de Capitulo, nemine discrepante, consentiunt, quod

non

non contigit in admissione talis Prioris, quia aliqui reclamauerunt contra illam. Tum præterea, quia quamuis extraneus admitti possit ad electionē modo dicto, id intelligitur de extraneo capaci non habente iuris resistentiam, qualis non erat dictus Prior; siquidem ad eius admissionem resistebant eius inca-
10 pacitas, & Ordinis constitutiones. Barb. *de Episc. elec. tit. 1. ca. 3. n. 24.* ex aliis. Præsertim quia admissus est, atque dispensatus, seu reintegratus non absolutè, sed solum cum protestatione *Si, & in quantum*, idest eatenus, quatenus eius acceptatio ad votum valida visa fuisset postea Iudici electionis, scilicet Confirmatori. Hæc enim clausula nihil ponit in esse, sed introducta est ne retardetur electio, & eius valor pendet à futuro iudicio Iudicis. Ricc. *in prax. rer. for. Eccl. dec. 517. num. 1. aliàs resol. 413.* Viuianus *in prax. Iurispat. p. 2. lib. 9. cap. 1. n. 3.* Marta *de clausul. p. 1. claus. 362. nu. 1.* Vnde operatur vt si ea est rationabilis censetur admissa secus si irrationabilis. Felynus *in cap. Cùm contingit de offic. deleg.* Marta *supr. nu. 4.* Barbosa *de claus. claus. 149. n. 8.* Cum ergo à Reuerendissimo Confirmatore iudicatum sit iustè exclusum esse à gremio Capituli dictum Priorem, proculdubio rationi voti ipsius electiones erunt inualidæ. Iustè autem priuatum fuisse voce Capitulari (esto aliis pœnis puniri posset) ex eo colligitur quod deliquerit in materia electionis, & quod in eo quis debet puniri in quo deliquit. *cap. quanto de translat. Episc. cap. An sit de appel.* Bordonus *resolut. 26. n. 4.*

11 Secundò admissus est ad suffragium dandū Prior Conuentus N. qui falsificauerat litteras sui socii circa diem electionis à qua pendebat validitas, vel inualiditas illius, & qui clarè conuictus, & confessus est hoc delictum licet cum qualitate insufficienter excusante, vt propterea admissus sit cum præfata protestatione. Vnde sicut dictum est de alio Priore, potuit, & debuit declarari à Reuerendiss. Confirmatore vt illegitimus suffragator, & infirmari electiones ad quas ipse concurrit, maximè electio Prouincialis, cum effectus huius protestationis sit saluare
12 Capitulum, seu protestantes à præiudicio, quod illis poterat contingere si electiones fierent sine illa, scilicet quòd essent illegitimæ, & non Canonicę. Seraphinus *decis. 1303. n. 7.* Vnde iuxta doctrinam Ricardi *in 4. dist. 18. artic. 7. q. 7. ad 3.* quæ innititur rationi naturali, quam explicat Suarez *in 5. tom. disp. 14. sect. 2. num. 11. & 12.* & defendit Sigism. de Bon. *de elect. dub. 66. n. 7. & 8.* quando aliqui admittuntur cum d. protestatione ad aliquam electionem, attendendum est si excessus suffragiorum ex parte electi tantus sit, vt etiam illis deficientibus adhuc supersit numerus sufficiens ad electionem illius, vel non; si enim non supersit talis numerus (prout contingit in præsenti, in qua solum per excessum vnius suffragii Prouincialis fuit electus) tunc ea electio non valet; si autem supersit talis sufficiens numerus, tunc ea electio valida erit. Quo posteriori sensu dixi *tom. 1. Summ. quæst. reg. cap. 15. num. 7. & tom. 3. verb. Clausula n. 64.* electiones factas cum admissione suffragatorum cum ea clausula valere; non in priori, prout aduersarii non rectè interpretantur.

13 Tertiò admissi sunt ad suffragium dandum Socii Conuentuum N. & N. illegitimè electi, eo quod eorum electio non fuerit in paritate votorum tertia vice facta, iuxta formam necessariam assignatam in
14 Constitutionibus huius Ordinis *p. 4. c. 23. n. 2.* & consuetudinem antiquissimam Religionis, ac nunquam interruptam, quod magis est, contra decreta *pro Reformat. Regular.* edita à Clem. VIII. & confirmata à Sac. Congregat. Concilii sub Vrban. VIII. illis verbis. ***In Superiorum, & Officialium omnium electionibus forma præscripta à S. Concil. Trident. & Ordinis Constitutionibus inuiolabiliter obseruetur.*** Nec releuat quod eo loco nō apponatur clausula irritans electiones sine prædicta trina repetitione factas. Nam præterquam quod, cum iste modus electionis ibi præcipiatur, & Generalis Confirmator potuerit, ac debuerit transgressores Constitutionum pœna proportionata, qualis est, quod in eo quis puniatur in quo delinquit, vt dictum est *sup.* Sine dubio potuit id facere.

15 Præter hoc inquam, cum in eo *cap. 23.* præscribatur forma faciendi electionem Socii Prioris ituri, ad Capitulum Prouinciale, & eo *n. 2.* dicatur in margine: *Qualiter sit Prioris socius eligendus*, proculdubio nō erat necessarium adiungere clausulam irritantem tali Constitutioni. Certi namque iuris est apud omnes quod quādo lex præscribit aliquid, vt formam, etiamsi talem clausulam non adiungat, ea debeat ad vnguem obseruari, aliàs actus nullus omninò erit. ***l. Mæuius, l. qui hæredi, ff. de condit. & demonstr. l. 1. & 2. C. quando prouocare non est necess.*** Glossa ***verb. irritum in cap. delicta***, & ibi Panorm. ***num. 4.*** & Felin. ***num. 6. de rescrip.*** & plures alii DD. apud Barbosam ***in Axiomatib. Iur. Axiomat. 100. num. 3.*** Adeo quod non seruata
16 forma, etiam in parte quantumuis minima totus actus corruit. ***l. cum hi, §. si Prætor, ff. de transac. l. qui Romæ §. Flauius, ff. de verbor. oblig.*** Bald. ***in cap. 1. in verb. vocationem, & de milite vassallo.*** Bartolus ***in l. 1. §. ait Prætor ff. ne quid in flum. public.*** Alex. Dec. Tiraquell. Calderin. & innumeri alii apud eundem Barbos. ***sup.***
17 ***num. 15.*** Vnde forma est de genere indiuisibilium, *l. si veritas, C. de fideicomm.* Tiraquel. *de iure mar. gloss. 6. num. 4.* Molina *de primog. lib. 1. c. 9. n. 17.* Rota *dec. 30. n. 5.* apud Farinac. *p. 1. recent.*

18 Nec etiam releuat si dicatur hæc intelligenda de forma substantiali, quæ dat esse rei, *l. Diuus ff de in integr. restit. l. Iulianus §. si quis rem, ff. ad exhibendum, l. qui hæredi l. Mæuius*, & aliis iuribus, & DD. Non autem de forma accidentali, quia ipsa non dat esse rei, & ideo solemnitas non vitiat si in modico sit omissa. Angel. Aretin. *consil. 68. num. 6. vers. quinimò*, Abbas *consil. 7. col. 2. lib. 2.* Suarez *de legib. lib. 5. cap. 31. num. 2.* Salas *de legib. quæst. 96. tract. 14. disp. 16. lect. 9. num. 36.*
19 Nam præterquam quod in dubio forma præsumitur substantialis, non accidentalis. Marches. *singul. 130. & 131.* Roland. *cons. 43. num. 13. lib. 2. & cons. 30. num. 1. & cons. 55. num. 26. lib. 3.* Vantic. *de nullitat. num. 52.* hanc repetitionem electionis socii substantialem, & non accidentalem esse ex eo conuincitur, quod est propter obseruātiam iuris communis, quod
20 statuit quod in nulla electione aliquis censeatur legitimè electus nisi habuerit maiorem partem suffragiorum Capituli, itaut nō sufficiat habere maiorem partem suffragiorum comparatiuè ad minorem partem, sed comparatiuè ad totum Capitulum, *c. Ecclesia vestra, cap. quia propter de elec. c. cum in cunctis de iis quæ fiunt*, vbi Abbas, & alii DD. cōmuniter, & ita fuit resolutum in Tarracoñeñ *Abbatiæ* 14. Ianuar. 1630.

21 coram D. Durano. Ad huius enim iuris communis obseruantiam petitur in dd. Constitutionibus trina repetitio electionis, vt scilicet vel electus habeat maiorem partem suffragiorum Capituli, vel saltem sistatur in tertia, ne detur processus in infinitum. Id
22 autem quod pertinet ad obseruantiam iuris communis sæpius in ipso inculcatam nullus dicere poterit non esse substantiale, sed solùm pertinere ad solemnitatem; & formam accidentalem. Tollitur autem omnis difficultas in hoc ex eo quod in Constitutionibus eius Religionis *p.2.ca.1.num.9.* datur facultas Generali interpretandi illas, immò, & faciendi omnia quæ Capitula Generalia facere possunt, pau-
23 cissimis exceptis; ex hoc enim infertur nonnisi temerè negari posse ipsum potuisse interpretari d.Cōstitutionem, intelligendo eam de forma substantiali, & simpliciter necessaria, non de accidentali tantū.

Minùs releuat, si dicatur, quod cum repetere scrutinium tribus vicibus quando vota sint paria fit in
24 fauorem eligentium, & vnusquisque possit cedere iuri suo *l.si quis in conscribendo, C.de Episcop.& Cleric.l.pen.C.de pact.cap.tuis 30.vers.nisi de testibus, c.ad Apostolicam de regular.cap. si tertia de priuileg.* Idcircò potuerunt electores iuri suo cedentes electum ante repetitionem trinam habere pro electo, vel ad abbre-
25 uiandam electionem. Hoc, inquam, nihil iuuat ad intentum. Tum quia id quod petitur vt forma non potest omitti, etiamsi id fiat ad faciliorem actus expeditionem. Glossa *in c.solet de sent.excommun.in 6.* Mascard. *de gener.statut.interpret.concl.9.num.57.* Barbosa *Axiom.100. num.3.* Tum quia id procedit etiam
26 in rebus fauorabilibus. Tiraquel. *de retract.lign.§.1.glos.21.nu.11.* Gram. *decis.79.num.11.& 14.* Roland. *cons.72.num.59.lib.3.* Mascard. *supr.n.64.* Tum præcipuè quia regula illa: *Liberum est vnicuique iuri suo cedere,* solùm debet intelligi de ijs quæ priuatam respi-
27 ciunt vtilitatem, non de ijs, quæ respiciunt publicum commodum, iuxta text. *in l.ius publicum ff.de pact.& in l.2.§.sed quia veremur, C.de iureiur.* Fortun. *in l.1.§.huius studij à num.9.ff.de iust.& iur.* Couar. *in ca.Quamuis pactum par.2.§.1.num.5.& 6.* Gutierrez *de iur.confirm.p.1.cap.1.à num.2.& cap.16.num.50.* Suar. *lib.8.de leg.cap.6.à princ.* Barb. *Axiom.135.num.14.* latè. In præsenti autem trina ista repetitio electionis ad inuenta est ad obseruantiam Iuris communis, vt dictū est, & ad hoc quod electiones fiant maiori consideratione quàm fieri possint, non pro vtilitate eligentium, saltem principaliter.

28 Addi potest quod cum hæc constitutio sit confirmata authoritate Apostolica Clem. VII. prout patet in constitutionibus Soretanis eiusdem Religionis *p.5.de capit.Conuent.c.3.* nullatenus fuit in potestate eligentium illam omittere propter quemcunque fi-
29 nem. Maximè addendum, & pro potiori cautela, quod, vt constat ex litteris testimonialibus Romam ad Generalem confirmatorem missis, electores se opposuerunt electioni ob defectum trinæ repetitionis.

Quartò, non potuit, aut debuit confirmari d.Capitulum eo quod ab ipso indebitè exclusus fuit so-
30 cius Conuentus N., prout probatur in processu. Etenim certissimi iuris est electiones ad quas non admittuntur omnes, qui sunt de collegio, vel debent habere vocem in illis, esse irritas, & inualidas, *cap.quod sicut, cap.coram, cap.bona, cap.in generi, & cap.quia propter de elect.* vbi Doct.communiter. Etiamsi vel vnus solus excludatur. Bellam. *in cap.Quia propter §.nisi forte vers.tertio quæro* Garzia *de benef.part.5.cap.4.num.184.* Azor. *2.tom.instit.moral.lib.6.c.14.q.7.* Sigism.de Bonon. *de elect.dub.3.num.8.* Rot. *in Treueren Abbatiæ §.2.principaliter circa fin.*

31 Quintò, insuper non potuit d.Capitulum confirmari, sed potius infirmari, & cassari, eo quod in ipso nihil prorsus actum sit de custodia Ordinis, & animarum salute, qui est finis celebrationis Capitulorū, vt colligitur ex Regula d.Religionis, vbi *cap.11.* dicitur: *Dominicis quoque diebus, vel alijs vbi opus fuerit de custodia Ordinis, & animarum salute tractetis: vbi etiam excessus, & culpæ fratrum si quæ in aliquo fuerint deprehensæ charitate media corrigantur.* Vel in pœnam ergo tantæ negligentiæ, & vt alijs esset exemplum potuit, & debuit Reuerendissimus confirmator ex vi sui officij Capitulum non approbare.

32 Specialiter electionē Prouincialis confirmari non debuisse præter dicta confirmat *Can.si duo dist.79.* vbi Honorius Augustus ad Bonifacium Papam hæc scribit: *Si duo fortè contra fas temeritate concertantium fuerint ordinati, nullum ex his futurum penitus Sacerdotem, sed illum solum in Sede Apostolica permansurum quem ex numero Clericorum noua ordinatione diurnum iudiciū, & vniuersitatis consensus elegerit.* Qui Canon manifestè applicatur casui præsenti, cum in illo *concertantibus gremialibus* fuerint duo electi, itaut vnus solùm vnico voto alium superauerit, vt dicetur. Sigism.de Bonon. *de elec.dub.47.num.5.& dub.100.num.4.* post Panorm. Butr.& alios.

33 Maximè verò, & principaliùs eo quòd cùm in electione Prouincialis essent 27. eligentes solum duo ex ipsis habuerunt vota pro Prouincialatu, videlicet M. D. vota 14.& M.T. vota 13. ex quo colligitur morali euidentia, (siquidem isti duo tantum competitores erant Prouincialatus) vnumquemque sibi votum dedisse, quod propterea computandum non est. Glossa *in cap.Cumana de elec.* Castellinus *de elect. cap.5.n.45.* Dare namque electorem in electione secreta sibi votum est signum intolerabilis ambitionis vtroque iure damnatæ, & irritantis electionem. Iure quidem ciuili ex *l.planè,* & ibi DD. post Gloss. *ff.quod cuiuscunque.l.si mandauero §.si tibi,* & ibi Bartol. *ff.mandati.* Iure autem Canonico *cap.per nostras de iurepatr.ca.in script.8.q.1.cap.fin.de Inst.* Anton.à Butr. *in cap.vbi periculum de elect.in 6.* Innoc. quem refert, & approbat Panormit. *in cap.cum post, num.5.de elect.&* DD. quos citat Bertach. *in suo repertor. verb. electio à quibus versic. Secundo.* Gonzal. *sup.reg.8.Cancell.gloss.2. nu.57.* & Rot. *dec.6.de elec.in antiq.* Sigism.de Bonon. *de elec. dub.24.& dub.115.* Barbosa *in Collect.in lib.1.Decret.super ca.*
34 *cùm in iure de elect.num.3.* Si autem tales electi ambitiosi fuerunt vtique indigni reputantur. Indignus autem nedum confirmari, sed potius (vt per hyperbolem dixit Sigism.de Bonon. *supra, num.61.*) decapitari meretur. Gloss. *in l.qui cum vno verb.temporalium ff.de re milit.* Felin. *in c.si quando num.7. de rescrip.* Rebuff. *in prax.tit. pœnæ contra collatores indignis conferentes, num.16.* Gonzal. *supr.reg.8. Cancell.glos.4. n.59.*
35 Ambitiosus deniq; etiamsi alias esset Sanctus (prout de istis PP. religiosis existimari debet) ex ambitione redditur indignus, vt dixi *tom.3.verb.Ambitio, nu.2.*

ex

ex c.principatus 1. qu.1. & Barbos. de iure Eccles.lib.1. cap.19.num.135.

36 Nec obstat si dicatur non constare certò, & euidẽter prædictos PP.M.D.& M. T. sibi dedisse votum pro Prouincialatu, cum dici possit vnum dedisse alteri suum suffragium. Nam cum vehementissima suspicione omnium fratrum illius Prouinciæ consensu firmata, ac ex eo fulcita quod totis neruis, & viribus ad inuicem cõtendebant sibi procurare vota, & à competitore auferre, id compertum sit, morali euidentia constat ita contigisse. Violentã autem, seu vehemen-

37 tem suspicionem arctare Iudicem ad credendum delictum, itaut tergiuersationibus non excusetur, tenent Vmbert. Locat. in Iudicial.Inquisitor. verb.Suspicio num.4. Eimericus in Direct.Inquisit.p.2. qu.55. n.6. Farinac.de hæres.q.187.num.45. Vnde in delictis occultis, & difficilis probationis, quale est istud, sufficit ad condemnandum, vt post Bald. Alexand. Hercul.

38 Paris. & plures alios DD. tenet idem Farin. in prax. crim.q.86.num.29.& 32.& 51. Præcipuè in tractatibus secretis, qualis est electio, vt etiam post Bald. Brunum, Carrer. Menoch. & alios affert idem Farin. ibi num.36.

Specialiter quoque debuit cassari, & infirmari d. Capitulum quantum ad electiones Diffinitorum, &

39 Sociorum pro Capitulo Generali, quia factæ in discordia, & tumultu cum violentia, & metu, & quia in eis etiam habuerunt votum dicti Priores, & Socij inhabiles, & illegitimi suffragatores. Preterquam quod

40 vnus ex Diffinitoribus vt primus Definitor eligeretur sibi ipsi proprium votum dedit, & vnus ex socijs pro Capitulo Generali multiplicauit supra numerũ sibi ipsi suffragia, electionem dehonestando. Propter quæ meritissimè Reuerendissimus confirmator nec potuit, nec debuit in conscientia pro bono regimine Religionis, & scandalo, ac prauo exemplo in ea euitando, dictum Capitulum confirmare, sed potius cassare, & irritare, prout sententia diffinitiua data etiã de iurisperitorum consilio fecit.

41 Nec contra hoc obstat quod in constitutionibus huius Religionis par.4.c.15.n.4. dicatur, dum est sermo de confirmatione Prouincialis electi: *Quem etiam prædictus Prior Generalis confirmare tenebitur, nisi in ipso, vel electoribus, aut electione error euidens appareret.* Tum quia ibidem subiungitur. *Quem errorem ab ipso Priore Generali iudicandum determinamus.* Ex quo infertur ad ipsum, & non ad alium spectare iudicium de euidentia talis erroris.

Tum quia ea quæ adduxi sufficienter probant euidentes errores in ea electione interuenire. Qui enim euidentiores errores esse possunt, quàm discordia, tumultus, metus, violentia, & admissio inhabilium? Et dato ac non concesso, quod quoad aliquos probabiliter defendi possit, nihilominus hic intrat regula illa *singula quæ non possunt simul collecta iuuant*, quæ desumpta est ex l.Spadonum, §.qui iura ff.de excus.

42 tutor.l.rationes, & l.Instrumenta C.de probat.cap.causam quæ eodem tit.l.stipulatus in principio ff. de vsuris. Quæ procedit præsertim in Ciuilibus, idest quando Iudex

5 non procedit ad vindictam, seu punitionem sed pro bono regimine, & vtilitate publica, vt in præsenti. Hippolyt.cons.20. nu.48. & Alex.cons.21. quos refert Cardin.Tusch.pract.concl.tom.7 litt.S.concl.276.num.14. vbi numer.15. post Alex. subdit procedere vbicunque agitur de re difficilis probationis.

44 Nec etiam obstat quod non adsit in hac causa legitimus oppositor, seu contradictor, siquidem nullus contra illud reclamauit, aut protestatus est, vel si id aliquis fecit, non fuit seruata forma cap.non licet de elect.in 6.cap.is qui contra eod.cap.vt circa etiam eod.& cap.concertationi de appellat. Hoc etenim non obstat, non solùm quia in ipso Capitulo fuit vnus ex grauioribus PP. Prouinciæ, scilicet M.S. qui se opponeret, & protestaretur contra illud, & eam oppositionem Romæ prosequeretur coram Reuerendissimo Generali, sed etiam, quia esto quòd per modum appellationis non adsit legitimus oppositor; tamen per modum recursus, & querelæ semper adest aditus ad postulandam retractationem actus inualidi, & cui fuit contradictum. Vt supponit Rota dec.289.in p.6. num.55. & ego in Relectione Capituli Prouincialis Vallisoletani.n.19. Et præcipuè, ac dato, & non concesso, quod nullus legitimus adesset oppositor, seu contradictor, quia d. Reuerendissimus ex vi sui officij, & muneris Generalis poterat, & tenebatur sine respectu ad oppositorem, & contradictorem aliquem, immò eo excluso, diligenter examinare electionis processum, personas electi, & eligentium, etiam si nihil contra illas obijceretur, & confirmare, vel cassare illud vt sibi videretur expedire, prout colligunt com-

45 muniter DD. ex c.cum nobis, & c.venerabilem vers.est enim generaliter de elect. & c.fin. de transact.Episc.in fin. Clement.Exiui §. demum de verb.signif. illis verbis *prius tamen ex officio, prout spectat ad ipsum diligenti examinatione præmissa confirmetur, vel infirmetur*. Et tradunt DD. nemine quoad viderim dempto in contrarium specialiter Nauarr.cons.1.in antiq. aliàs 2. in nouis hoc tit. Sayr.in florib.decis.sub eodem tit. dec.1. Sigismund. à Bonon.in tract.de elec.dub.46.num.8.& dub.47.num.7. cum seqq. Iul.Lauor.var.lucubrat.tit.4.cap.25.num.59. Barbosa in cap.postquam de elect. Peirin. tom.1. de subd. q.1.cap.31.§.11.concl.2. & in formulario litt.C. cap.18. num.3. post alios quos referunt.

46 Potuit ergo Reuerendissimus Confirmator independẽter ab oppositore, seu contradictore, viso processu procedere ad confirmationem, vel infirmationem d.Capituli. Immò id potuit facere siue iudicialiter in contradictorio iudicio, siue extraiudicialiter, prout habet relatus Sigismundus eo dub.46. & Peirinis in formulario loco relato num.7. ex varijs Doctoribus, & praxi Religiosorum id comprobans. Pro quo videndus Barbosa nouissimè in vot. decis. Canon. lib.1. vot.4.dub.2. vbi in casu simili probat ex multis Doctoribus potuisse Generalem Minimorum cassare electionem cuiusdam Prouincialis, vel per viam Iudicij cum processu compilato, & oppositores, vel ex-

47 traiudicialiter, & priuata scientia definiendo circa cassationem, vel confirmationem talis electionis, vnde subdit. *Cuius animum, & voluntatem in hac parte nullus Superior quacunque querela non obstante immutare poterit.* Ex quo infert quod à sententia cassationis prædictæ electionis non detur appellatio, id probans

47 ex varijs iuribus, & DD. Quibus iungitur quod Prælati regulares ex multis priuilegijs Summorum Pontificum possunt, imò sæpius debent, procedere *simpliciter, summariè, de plano, & sola veritate facti inspecta*, prout sæpius dixi in summa.

49 Nec præterea obstat quod cum electores consen-

Istrint in electiones factas in d. Capitulo, vt Prælatus, & Superiores agnoscendo eos, qui electi fuerant, non possint contra illas, seu illos se opponere; propter multa, quæ in defensione cuiusdam Capituli Ordinis Carmelitarum Vallis Oleti in Hispania celebrati dixi *in relectione quadam de eo Capitulo dub.* 1. *num.*6. ex varijs Iuribus, regulis, & DD. ac casibus Romæ contingentibus coram S. Congregationibus, & Eminentissimis Cardinalibus. Tum quia vt constat *ex cap. nulli de elect. in* 6. & alijs DD. ca *relect. nu.*7. relatis, etiam consentientes electioni se possunt illi opponere propter causas de nouo emergentes, & prius ignoratas, plura autem ex adductis ignorabantur ab electoribus tempore electionis.

50 Tum quia quemadmodum electores inhabiles admissi fuerunt non absolutè, sed cum protestatione, ita eodem modo, & retenta eadem protestatione, scilicet *si, & in quantum*, &c. admissi sunt electi, cum protestatio semper durauerit, nec opus esset illam in singulis actibus replicare. Felinus *in ca. cum M. Ferrarien. num.*70. *& sequentib. de constit.* Afflictus *decis.*78. *num.*5. Achiles de Grassis *decis.*11. *super Regul. Cancellar. tit. de pensionib.* Tum quia quicquid de hoc fuerit id non tollit authoritatem Confirmatoris, vt possit ex officio, etiam extraiudicialiter, prout sibi placuerit cassare, & annullare, dd. electiones, & Capitulum ob defectus in ipsis repertos, etiam si nullus contradictor adsit, vt dictum est. Præsertim (quod est valdè ponderandum,) quia cum electi sint obedientiarij, & subordinati Reuerendissimo Confirmatori, vtpotè ipsorum supremo Prælato possunt rationabili causa subsistente non confirmati, prout Rota in vna Legionen. *Confirmationis* coram Sanctissimo D. N. Innocentio X. 13. Febr. ann. 1612. & in alia eiusdem tituli 7. Nouembris 1616. cor. eod. Sanctissimo decreuit, quod saltem est verum in iure communi stādo, & posito quod ex vi voti obedientiæ religiosi non habent *velle, neque nolle*. Propter quam causam Dominicus

51 Bañez *de iust. & iure* 2. 2. *q.*67. *art.*2. *ad* 2. expresse ait posse cōfirmatorem cassare electionem etiam digni sine iniuria ipsius. Quod ad minus est verum posita rationabili causa, prout doctrinam Bañez limitant Lauorius *de elect. tit.*4. *cap.* 25. *num.*59. Castellinus *de elect. cap.*14. *num.*56. & Peirinis *in formulario littera C. cap.*18. *n.*6. Tum etiam quia cum d. Capitulum eiusque electiones cum violentia, & metu graui incusso celebrata fuerint in principio, durauit hoc per totum Capitulum. Metus enim, seu violentia tandiù durat, quandiù durat eius causa, quamuis in actu externo appareat omnimoda libertas; vnde quicunque actus fiat etiam si præseferat liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum, nedum metum non purgant, Panorm. *in c.*1. *de his quę vi met.* Natta *consil.* 451. *num.*3. Couar. *in epit.*4. *decret. p.*2. *cap.*3. §. 5. *num.* 1. Menochius *presump.*4. *num.*23. *lib.*3. Rota *dec.*705. *num.*1. *dec.*465. *nu.*3. *p.*2. *in rec.* & præsertim *dec.* 643. *num.*4. *p.*1. *in rec. dec.*771. *num.*8. *& dec.*863. *num.* 12.

52 *& seqq.* coram Card. Seraph. Sed potius eum magis confirmant, vt dixit eadem Rota in Neapolitana *professionis* 26. Iun. 1598. coram Orano, & *dec.*392. *nu.* 3. coram Greg. XV. & hoc procedit quamuis quodcunque temporis spatium intercedat inter actum, &

53 metum incussum ad illius effectum, Bald. Aret. Dec. & alij, & Rot. *decis.*392. coram Greg. XV. Quæ omnia Sigismund. de Bonon. *supr. dub.*54. *num.*14.

54 Similiter non obstat quod gremiales d. Capituli interrogati post electiones tribus vicibus: *Est ne qui se opponat?* nullus reclamauerit. Tum quia Axioma illud *tacens consentire videtur* desumptum ex *l.*2. §. *voluntatem ff. solut. matrim.* & ex *l. qui tacet*, non procedit quando ius resistit, prout contingit in proposito; siquidem contra ius, & fas admittebantur inhabiles ad electiones, & excludebantur aliqui ex habilibus, vt dictum est. Glossa *in c. per hunc* 2. *qu.*7. Masch. *de probat. concl.* 1153. *num.*52. Barb. *in Axiom. Iur. axio-*

55 *mat.* 217. *num.*6. Tum præcipuè quia quando tacens contradicendo actum impedire non potest tunc etiā si taceat non censetur consentire *l. Caius ff. de pign. act. l. sæpe* §. *cum autem ff. de re iud.* Gloss. *in l. sicut* §. *non videtur ff. quibus modis pignus, vel hypotheca*, Menoch. *consil.*129. *num.*10. Surdus *dec.*294. *num.*13. *& decis.*302. *num.*2. Pereira *de empt. & vend. cap.*33. *num.*81. Steph. Gratia. *discept. forens. cap.*38. *num.*21. *& ca.*68. *num.*16. Rota *dec.*543. *n.*5. apud Farinac. *p.*1. *rec.* Idem Grat. *cap.*730. *num.*41. At verò Gremiales huius Capituli ratione metus, & violentiæ illis incussæ, & perseuerantis, vt dictum est, securè reclamare non poterant,

56 Adde axioma istud intelligi in fauorabilibus, non in odiosis, maximè contrarijs bono communi, quale est admittere electiones non Canonicas. *l.* 1. §. *penult. ff. nautæ caupones l. qui patitur ff. mādati. l. si fideiussor in fin.* & alijs iurib. & DD. apud Barbosam *supra n.*2. Maximè adde, quòd cum ante prædictam interrogationē protestatum fuerit à M. S. de nullitate Capituli propter admissionem inhabilium, per talem taciturnitatem nihil derogatum protestationi. Quia vt habet Rota coram Seraphino in Romana *Prælationis* ann. 1576. *decis.*295. *n.*18. per taciturnitatem non receditur à prioribus protestationibus. Nec arguit renunciationem protestationis. Idem Seraphinus *decisio.* 1322. *num.*4.

57 Nihil etiam obstat quod contradicta opponitur, scilicet, quod cum à Præside Capituli gremiales illius absoluti, & dispensati fuerint ab omnibus, & in omnibus sententijs, pœnis, & irregularitatibus incursis ad effectum legitimæ electionis faciendæ, censeri debent omninò absoluti, & dispensati à quibuscunque impedimentis, & inhabilitatibus, ac proindè tam Capitulum, quàm electiones in illo factas confirmari debuisse. Hoc, inquam, nihil obstat. Prout enim habetur in forma absolutionis præstanda à Præside, & quā præstitit Præses huius Capituli, & si gremiales absoluti fuerint à censuris, & dispensati in pœnis, & irregularitatibus, id tamen intelligitur, prout dicitur in d. forma absolutionis *exceptis censuris, sententijs, pœnis, & irregularitatibus ob defectus ad electiones faciendas in isto Capitulo pertinentes contractis, vel ad forum contentiosum deductis.* Solùm ergo pro foro conscientiæ, non pro externo, & multò minus pro defectibus commissis in electionibus Capitularibus absoluti, & dispensati fuerunt gremiales.

58 Quod adeò certum est, vt etiam si id non exprimeretur in forma prædicta, adhuc eo dumtaxat sensu recipiēdæ sunt huiusmodi absolutiones, & dispensationes, quia illæ nihil obsunt foro contentioso, vt ex Panorm. Marches. Suar. Enriqu. Bonacin. & alijs tenet Sigism. *supr. dub.*9. *num.*6. *&* 7. Et sanè, si hæc absolu-

59 tio, & dispensatio operaretur totalem abolitionem om-

omnium inhabilitatum, superfluum omninò esset, quod confirmator inquisitionem faceret de habilitate Gremialium Capituli; quam tamen semper facit, & facere debet ex iure, & consuetudine Religionis. Casu verò dato, & non concesso, quòd foro externo obesse possunt, & propter illas liberarentur à pœnis priuationis vocis actiuæ, seù passiuæ, quas propter aliquas culpas incurrere potuissent, non propterea liberari possent ab irregularitatibus, seù defectibus inhabilitatis negatiuæ, quas habebant plures ex illis, scilicet socij Conuentuum Cassani, & Montisleonis, qui non erant legitimi suffragatores, vt dictum est; nec sanaretur Capitulum à libertate
60 qua carebat, aut ab indebita exclusione Socij N. & multominus ab alijs erroribus, qui in processu Capituli contigerunt. Cum nec Præses Capituli, nec ipsum Capitulum facultatem haberent admittêdi inhabiles, quibus nullo pacto competebat ius eligendi. Castellinus *de elec.c.20.n.30*.
61 Pariter nec obstat quod dixi *tom.1.Summ.cap.15. num.6.& tom.2.c.12. n.29.* quod scilicet suffragatores inhabiles ignoranter admissi nô vitiant electionem, etiam si postea constet de eorum inhabilitate; ex quo videtur colligi non posse cassari dictum Capitulum propter inhabiles suffragatores in eo ignoranter admissos, & postea de nouo cognitos.
62 Doctrina enim eo loco tradita intelligitur, sicut alia similis de excommunicato tolerato ad eligendum admisso, quando videlicet non interponitur exceptio, iuxta dicta *tom.3. verb. Excommunicatio quoad Regulares num.31. ex cap. denique, & cap. exceptionem de exceptionib.* Quæ quidem exceptio in quacumque iudicij parte opponi potest. Peregrinus *de iure fisci lib.3. tit.11. num.14.* Ricciulus *de iure personar. extra gremium Eccles. lib.4. cap.31. num.24.* Etiam post conclusum in causa. Surdus *de aliment. tit.8. priuileg.83. num.4.* Ricciulus *nu.24.* Quod maximè pro-
63 cedit in electione ante confirmationem; cum electio antecedenter ad confirmationem maneat indecisa non sit perfecta; & non tribuat electio ius in re, sed tantum ius ad rem; ac proindè) vt inquit Azorius *tom.2. institut. moral. lib.6. cap.14. qu.4.*) ius illud est *reuocabile, vel confirmabile*. Præsertim adhuc, & magis ad intentum nostrum, quia talis exceptio non
64 solum opponi potest à parte, sed etiam à Iudice ex officio. Socinus *in cap. Sacris num.337. de sent. excommunicat.* Peregrinus *d. titulo 11. num. 16.* Sanchez *de Matrimon. lib.3. disputat.22. num.36.* Ricciullus *d. cap. 31. num.29.* Barbosa *in Collectan. DD. in cap. Exceptionem de exceptionib. num.5.* Potuit ergo ritè, & legitimè Reuerendiss. Confirmator opponere dictam exceptionem dictis suffragatoribus inhabilibus admissis ignoranter, tum ad instantiam partis, tum ex officio, & propterea cum alijs adiunctis cassare, & irritare dictas electiones, & Capitulum.
65 Sic sentio sub censura, &c. & approbatum est à S. Congregatione Episcoporum, & Regularium die 10. Ianuarij 1648. declarante irritum, & inualidum fuisse dictum Capitulum.

CONSVLTVM VNDECIMVM.

De dispensatione cuiusdam Equitis S. Ioannis Hierosolymitani ad matrimonium.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Facti relatio.

1 Nobilis valdè N. Ierosolymitanæ Religionis S. Ioannis Eques desiderans à SS. D. N. obtinere dispensationem ad contrahendum matrimonium non obstante voto solemni dictæ militaris Religionis S. Ioannis, consilium petit de iure, & facto in hac materia.

Re-

Responsio.

2 ET primò dicendum, in genere, & vniuersaliter loquendo, posse SS. si sibi bene visum fuerit, dispensare cum isto Equite, vt validè, & licitè possit matrimonium contrahere. Nam sententia asserens posse Papam dispensare in solemni voto Religionis adeò grauissimorum DD. tum Theologorum, tum Iurisprudentium authoritate vallatur, fundamentis fulcitur, & Ecclesiæ praxi roboratur, vt non nisi temerè dici possit eam non esse probabilissimam. Ad quam etiam firmandam accedit robustissimum il-
3 lud, & Achilleum fundamentum, scilicet quod authoritati Pontificiæ nil denegandum sit, quod absque absurditate aliqua concedi ei valeat: atque ad Ecclesiæ regimen expediens esse possit. Quippe credendum est Christum Dominum suauiter omnia disponentem, sic Ecclesiæ consuluisse, ne necessarijs eius bono deficere videretur. At hanc potestatem in Ecclesia expedire in aliquo euentu, manifestum est, & constabit ex dicendis. Præsertim, quia in ea concedenda Summo Pontifici nulla est repugnãtia, neque ex parte promissionis iure diuino, & naturali obligantis, cùm hæc eadem obligatio in voto simplici castitatis reperiatur; nihilominus ipse, & sæpius inferiores Prælati, in eo dispensent: neque ratione solemnitatis; quia ipsa sicut est ab Ecclesia introducta, sic ab ipsa pendet in conseruari: neque ex traditione, quæ in voto solemni reperitur; cùm illa etiam pendeat à voluntate rationabili summi Vicarij Christi, qui in his rebus spiritualibus maximè, suprema administratoris potestate qua fruitur, potest illas ex vno ad alium possessorem transferre, rationabili causa perurgente. De his plura Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 7. q. 1.* & Sanch. *lib. 8. de matrimon. disp. 8. num. 7.* & Diana *par. 8. Tract. 1. Resolut. 73.* post innumeros alios.

4 Hæc autem multò magis procedunt in dispensatione voti solemnis castitatis, quod in Religione S. Ioannis Ierosolymitani emittitur. Talis namque
5 Religio, etsi essentiam veræ Religionis participet, nihilominus inter eas, quæ laxiores vocantur iure recensetur. Cum constet Religiosos illius, Equites videlicet, etsi aliàs clarissimos ob nobilitatem, & egregia facta in Ecclesiæ Sanctæ obsequium, nihilominus fermè vt sæculares Equites se gerere, in priuatis domibus degere, sæcularium vestibus vti, Principibus in bello deseruire, lautis conuiuijs pasci, amplis redditibus perfrui, & vix vllis austeritatis obseruantijs vacare, quàm illis, quæ necessariæ sunt pro bello contra infideles gerendo, quod est proprium ipsorum institutum. Vnde à multis obseruantijs Religiosis omnibus communibus sunt exempti.
6 Prout sunt à contributione pro seminarijs, de qua in Concil. Tridentin. *sess. 23. cap. 18.* ex Greg. XIII. Bulla Quo magis ann. 1580. A pœnis contentis in Bulla Pij V. *De salute gregis* contra Regulares agitationibus taurorum, aliarumue bestiarum assistentes; ex eodem Gregorio XIII. A Constitutione *de*
7 *largitione munerum* Regularibus interdictas, ex Clemente Octauo in eademmet Constitutione. Item à Constitutionibus Pontificijs, quibus cauetur, vt bona Regularium vbique decedentium ex illicita. Nec comprehenduntur Religiosorum nomine, quoties in institutione maioratuum apponitur clausula exclusiua Religiosorum. Etenim illicita negotiatione adquisita vti spolia ad Cameram Apostolicam spectent; ex Pio IV. in Constitutione *Romani* ann. 1561. Præterea non afficiuntur Bulla Gregor. XV. *De Conseruatoribus*, quoad Iudices ordinarios habentes ordinariam iurisdictionem intra limites suorum Prioratuum; vt declarauit Sac. Congregatio Concilij in vna *Melcuitana* de ann. 1627. De quibus omnibus Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo milites*, Ioannes Antonius Nouarius *in Summa Bullarij verbo de militibus D. Ioannis*, & ego sparsim *in mea Summa quæstion. Regular.* præsertim *tom. 2. ca. 5.* Paupertas, quam profitentur, est amplissima, nec in eis procedunt rationes, quæ in alijs Religiosis, & ita ca-
9 paces sunt obtinendi maioratus. Molina *tom. 3. de iustit. disp. 623. num. 5.* Sanch. *lib. 7. in Decalog. cap. 15. num. 5. 47. & 49.* Item succedunt in feudis, cùm tamen Religiosi omnes à successione feudorum excludantur. Baldus, Afflictus, Barbatius, Curtius, & alij quos sequitur Genuensis *in Tract. practicabil. Ecclesiast. qu. 20.* Quæ omnia, & alia, quæ afferri possent, manifestè concludunt Religionem Militum S. Ioannis à multis obseruantijs alijs Religionibus communibus liberam, & exemptam esse, ac proindè inter laxiores connumerandam, sicque facilius in voto solemni castitatis dispẽsari posse cum ipsius alumnis.

10 Quod autem Ecclesiæ, & Summorum Pontificum praxis sit in solemni voto castitatis Religiosorum, etiam arctiorum, & strictiorum Religionum, quàm sit Religio Militum S. Ioannis, dispensare, quamuis ex multis historijs, & authoribus comprobari posset, placuit tamen, quæ grauis author Ioannes Azorius supra relatus scripsit, hìc apponere, hisce ipsius verbis. *Legimus in vita B. Laurentij Iustiniani. Iustinianos omnes ad vnum, aut ferro, aut morbo extinctos fuisse præter aliquos senes, qui ad sobolem procreandam apti non erant; euenisse tamen vt vnus tantum superesset adolescẽs. Nicolaus nomine apud Monachos S. Nicolai. Tunc Vitalis Dux Venetus impetrauit ab Alexandro III. Pontifice Romano, vt liceret adolescenti Monacho soluere vinculum Religionis ad reparandam sobolem gentis, eique vnicam filiam nomine Annam despondet: faustæ fuere nuptiæ: dotauit eum Dominus sex filijs masculis, & tribus fœmellis: lætus tam prospera sobole Nicolaus, & Deo gratias agens voti veteris, & Religionis non immemor, ædificato prius apud Amianum Cœnobio Virginum sub nomine S. Adriani, in quo Anna vxor ipsa quoque monasticam vitam cœpit, ad monasterium reuersus est: multis miraculis ambo claruerunt. Item est etiam litteris consignatum, ac proditum Ramirum Aragoniæ Regem Monachum factum, cum pater eius sine prole decessisset, Romani Pontificis authoritate è cœnobio eductum purpura, & regio sceptro ornatum vxorem duxisse, & ex ea filiam suscepisse. Legimus quoque Casimirum huius nominis primum Poloniæ Regem Cluniacensem Monachum S. Benedicti Religionem professum, & Diaconum effectum auctoritate Benedicti IX. vel Clementis II. Romani Pontificis à voto, & professione monastica absolutum, ad regnum maiorum suorum euectum, vxorem accepisse, & liberos procreasse. Constantia Rogerij regis Siciliæ filia iam ferè quinquagenaria Cælestini III. Romani Pontificis consensu, & indulgentia à Cœnobio Panormitano educta, & vo-*

tiua

tiua virginitate soluta Henrico VI. nupsit. Auctoritate itidem Clemenus VII. multis religiosis Equitibus professis in ordinibus Militaribus Calatraua, & Alcantara concessum est, vt si vellent, vxores acciperent. Hæc Azorius, meritò carpens Dominicum Sotum, quod de his historijs dubitauerit, vel Summos Pontifices non iure, sed facto in hac causa processisse dicere velit. Vtrumque enim valdè licentiosum est, & indignum Doctore grauissimo. Refert similes dispensationes à Papa factas in solemni voto castitatis ex pluribus authoribus Barbosa *in Collect. DD. in cap. Cum ad Monasterium de stat. Monach. num.* 13. & addit duas alias. Prima est ex Cenedo *Collect.* 124. *num.* 5. de Alexandro VI. dispensante cum Cæsare Diacono Cardinali, vt vxorem duceret filiam Ducis Valentiniani. Secunda, & quæ est magis ad intentum, quam refert Bartholomæus a S. Fausto *in Thesauro Religiosor. lib.* 3. *qu.* 36. *à num.* 8. de Gregorio XIII. dispensante cum religioso quodam Capuccino, Sacerdote, & Prouinciali eius Religionis fratre Cardinalis Ioyosæ Galli, vt matrimonium contraheret. Easdem quoque dispensationes refert Pyrrus Corradus *in Praxi dispẽsationum Apostolicarum lib.* 8. *c.* 10. *n.* 27.

11 Si opponatur authoritas S. Thomæ, qui 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. negat Romanum Pontificem id facere posse. Respondeo cum Azorio ipso eidem S. Thomæ ipsummet S. Thomam opponi, qui 4. *d.* 38. *q.* 1. *art.* 4. ad 3. apertè ait, Papam posse dispensare in voto solemni Religionis. Et reuera S. Thomas ipsimet contrarius non est: cùm enim negat Ecclesiam posse in solemni voto castitatis dispensare solùm intendit non posse consistere Religionem cum matrimonij vsu: non verò quod quis Pontificia authoritate à Religione solutus nuptias contrahere, & matrimonio vti non possit. Quam expositionem voluntariam non esse, sed genuinã duo celeberrimi Thomisticæ scholæ sectatores Paludanus, & Caietanus, quos ipse Azorius refert, securitatem faciunt.

12 Si etiam opponatur authoritas Innocentij III. *in cap. Cum ad Monasterium de stat. Monachor.* illis verbis: *Abdicatio proprietatis sicut, & custodia castitatis adeo est annexa regulæ Monachali: vt contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* Respondetur, quod quemadmodum abdicatio proprietatis, seu votum paupertatis non consistit in indiuisibili, sed habet magnam latitudinem, itaut non solùm veram paupertatem obseruent, qui proprio carent in communi, & in priuato, vt Minores de Obseruantia, & Capuccini, sed, & Mendicãtes, & Monachi qui in communi proprio fruuntur, etsi non priuatim, imò etiã Patres Iesuitæ post biennalem professionem propriũ in communi, & in particulari habentes salua Religionis essentia iuxta Summorum Pontificum declarationem: sic pariter custodia castitatis in indiuisibili non consistet, sed suam latitudinem habere poterit, ita vt ad Religionis substãtiam non solùm sufficiat ea castitas, quæ omni venereo actui siue intra, siue extra coniugium renunciat, prout communiter in Religionibus claustralibus obseruatur; sed etiam ea, quam præfati PP. Iesuitæ post biennij professionem obseruant, & à qua possunt liberari à Superioribus, & vxores ducere, si ad sæculum dimittantur: imo, (& ad intentum nostrum) ea quæ intra cancellos legitimi connubij continetur, prout in istis Ordinibus Militaribus contingit, quæ vocatur castitas coniugalis. Ad rem ergo obiectæ oppositionis respondeo Innocentium III. solummodò velle non posse essentiam Religionis consistere, etiam Papæ Indulgentia accedente, sine aliqua abdicatione proprietatis, & custodia castitatis, coniugalis saltem, non cum omnimoda. Atque ita saluari Militares Ordines veras Religiones esse cum sibi proportionata abdicatione proprietatis, & custodia castitatis. Secundò respondeo Innocentium Papam eo in loco, hanc facultatem cum Monacho dispensandi Romano Pontifici denegasse, Monacho manente in statu Monachali: non enim Romanus Pontifex potest proprietatem cum paupertatis voto, matrimonium cum voto castitatis, & libertatem cum obedientiæ voto vnà, & simul coniungere. Non tamen ibi Romano Pontifici potestas denegatur, quo minus possit id facere successiuè ex aliqua vrgentissima causa, videlicet faciendo de Monacho non Monachum, & sic exemptum à Religione, vxorem ducere, proprium habere, & nulli in particulari esse subiectum. Quæ interpretatio ex dicti cap. contextu apertè colligitur; quia ibi Innocentius contra illum Abbatem Sublacen. qui existimabat ipsum habere facultatem concedendi Monacho, vt haberet proprium sic argumentatur. Pontifex non potest cum Monacho in hoc dispensare: ergo neque Abbas. At ibi non fuit dubitatum an Abbas posset Monachum facere non Monachum, sed tantùm an posset Monacho tali existenti proprietatem aliquam indulgere, quod Innocentius negat, ea motus ratione, quia hoc nec Romanus Põtifex potest Monacho tali permanenti indulgere. Ita Bartholomæus à S. Fausto *d. q.* 36. *num.* 11. Addit vlterius *num.* 10. nomine Summi Pontificis quo vtitur Papa Innocẽtius intelligi Episcopos, qui hoc titulo olim nuncupabantur, vt habetur ex Anacleto Papa *epist.* 2. *ad Episcopos Italiæ*, & Melchiade Papa *in epist. ad Hispanos Episcopos*, & tradit Isidorus *lib.* 7. *Etymol. cap.* 12. Addit quoque *num.* 12. Pontificem Innocentium eo loco rem non diffiniuisse, sed vt priuatum Doctorem suam sententiam sequutum fuisse. Cœterum his prætermissis, solutiones aliæ relatæ solidiores sunt, & difficultatem euacuant.

13 Si autem aliqua reperiatur ratio, propter quam Sanctissimo non placeat dispensare cum N. Equite relato vt ad statum merè laicalem, seu sæcularem transeat, aut vt matrimonium contrahere possit, nihilominus nullo pacto, nullove iure dici potest non posse eundem Sanctissimum cum ipso dispensare, vt possit ad Ordines alios militares, videlicet S. Iacobi, Alcãtaræ, Calatrauæ, vel similes transire. Ratio est, quia alids dici deberet, absurdè valdè, Papam non posse dispensare in transitu Religiosi ad laxiorem ordinem. Etenim præfatos Ordines S. Iacobi,

14 Alcantaræ, Calatrauæ, & similes, qui tria vota essentialia Religionis, scilicet obedientiam, castitatem, & paupertatem profitentur, veras Religiones esse, communior, & probabilior DD. sententia tenet. Prout sunt duo grauissimi Nauarrus, & Suarez, quos sequor *tom.* 2. *mea Summæ c.* 5. *num.* 6. Fortunius Garcia, Couarrubius, Medina, Auendario, Velluga, Bouadilla, & Rodriguez, quos etiam sequitur Sanchez *tom.* 1. *Summæ lib.* 4. *ca.* 16. *num.* 11. Hieronymus

Cenc-

Cenedo, & Basilius Pontius de Leone magnæ æstimationis author, qui *in Tract. de impedim. matrimon. caus. 27. q. 2. §. 4.* non solùm tenet dictos Equites verè, & substantialiter religiosos esse, sed etiam addit esse sibi tam certum, vt oppositum credat *nimis licentiosè dictum*, & subiungit *ne dicam grauius*. Adde nostrum Michaelem de Carranza, Ioannem Sancium, & alios, quos etiam refert, & sequitur P. Diana *p. 1. trac. 2. de Immunit. Eccles. resolut. 50.* & *p. 3. tract. 2. de dub. Regular. resol. 30.* & *p. 4. trac. 1. resolut. 86.* & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regularium verb. Milites num. 16. & 17.* Franciscum Bordonum *tom. 1. Resolut. 28. num. 23. & tom. 2. Resolut. 52. num. 330.* ac Pelizzarium *in Man. tom. 1. trac. 1. cap. 3. n. 28.* alios referentes. Plures quoque congerit Mota *de confirmat. Ordin. D. Iacobi lib. 2. cap. 2. §. 29.* & Ambrosius Machin Archiepiscopus Callarensis *in Defens. pro Iurisdict. trium Ordin. Equit. Milit. art. 1. num. 10.* addens eandem sententiam tenere triginta, & vnum authores nostri temporis, quos consuluit. Ea porrò non solùm tot Doctorum authoritate firmatur, sed etiam grauibus alijs ex ratione petitis fundamentis; qualia sunt primò, quod Summi Pontifices in suis litteris, seu diplomatibus eos *religiosos* appellent. Vnde Ambrosius Machinus relatus de quibusdam aduersæ partis fautoribus loquens (quod etiam affert Illustrissimus Didacus Trasmiera Siciliæ Inquisitor *lib. 3. de Polygam. q. 12. n. 26.*) inquit: *Si legissent Bullas Summorum Pontificum in fauorem istorum Ordinum emanatas, vtique hanc opinionem secuti fuissent, quod Equites horum trium Ordinum sint verè Religiosi*. Se-
15 cundò, quia profitentur vitam altiorem, & perfectiorem supra statum vitæ sæcularium cum obseruantia consiliorum Euangelij, scilicet obedientiæ, castitatis, & paupertatis, cum perpetua sui traditione ad obsequium Dei, & professione in manibus Prælatorum, quæ sine dubio sunt manifesta signa status religiosi. Tertio, quia viuunt, & profitentur viuere sub regulis Religiosorum, & à Sanctis Religiosis institutis. Nam Ordo S. Iacobi de Spatha sub regula S. Augustini, prout Tamburinus *de Iur. Abb. tom. 2. disp. 24. quæsit. 4.* habet, militat. Et ordines de Alcantara, & Calatraua sub regula S. Benedicti, vt idem Tamburinus *ibid. quæs. 5. num. 73. & 79.* Quartò, quia cum Clemens VIII. *in Constit. de largit. muner.* omnes religiosos sub illa comprehendi declarasset, nihilominus Equites militares expresse exclusit, quod necessarium non erat, si ipsi veri religiosi non essent. Quintò, quia filij ipsorum ex copula fornicaria procreati, sunt sacrilegi. In confessione explicare tenentur circumstantiam professionis emissæ: Si dimittunt temerariè Crucem peccant mortaliter, sicut alij Religiosi habitum dimittentes. Possunt quoque esse veri apostatæ si Ordinem, quem professi sunt, dereliquerint. Gaudent priuilegio fori, & Canonis. De quibus omnibus Mota *in lib. relato*. Addunt sextò aliqui cum Ioanne Sancio, Riccio, Nouario, Martino de Sancto Ioanne, ac alijs posse confiteri sua peccata Confessori idoneo etiam non approbato ab Episcopo sicut alij Religiosi possunt; & si hoc non admittam propter praxim, & consuetudinem, quam in contrarium esse puto. Addi tamen potest; in ipsorum Ordinum professionem commutari vota simplicia alias emissa, quod est singularissimum priuilegium veræ Religionis. Id porrò supponit Sac. Rota in vna Cauriensi *Iurisdictionis* coram Blancheto ann. 1582. dum de Ordine de *Alcantara*, qui prius vocabatur de *Tereiro* dicit: *Commutatio voti continentiæ in castitatem coniugalem non mutat Regulæ substantiam*. Et ad intentum præcipuum nostrum, approbans in eadem decisione reseruationem Magistratuum Ordinum S. Iacobi de Spatha, & de Calatraua, & Alcantara *gloriosissimo* (vt ibi dicitur) *Carolo V.* subiungit: *Quæ Pontificum Summorum enunciationes, cum sint super re, quæ ad Pontificiam authoritatem spectant, cum Papa sit caput omnium Religionum, & ipse sit bene informatus sub qua Regula Religiosi viuant, faciunt plenam fidem*. Quibus satis clarè Ordines istos *Religiones* vocat, & ipsorum *Religiosos*, & *Regulares*. Nec
16 de eo dubitare potest, qui animaduerterit habitum Militum de Calatraua fuisse à principio Scapulare Cistertiensium Monachorum, vt habet Innocentius III. in Bulla *Quoties à nobis*, apud Tamburinum *sup. n. 73.* & refert Barbosa *in Summ. Apostolicar. decision. collect. 306. n. 3.* & militum de Alcantara fuisse cucullum Cisterciense, vt idem Barbosa *ibid. Collect. 308. nu. 5.* Vnde de illis Iacobus Bossius *in Historia Ierosolymitanæ Religionis part. 1. lib. 8. circa ann. 1177.* inquit: *Portarono lungamente questi Caualieri per habito de la loro Religione vno scapulare da Frati*. Sic etiam Religiosorum more, quibus secundum iura nec in lectis habitum religiosum relinquere permittitur, tenebantur Equites Militiæ de Calatraua vestiti, & cincti dormire, vt habet Innocentius III. in Bulla relata, nihilominus à Clem. VII. instante Carolo V. Imperatore dispensati sunt in hac obseruantia religiosa, & concessum, vt nudi, & sine cingulo dormirent prout constat ex Bulla *Apostolicæ Sedis* eiusdem Clementis VII. in Bullario communi Laertij *num. 18.* Ne autem vel minimus scrupulus restet de veritate Religionis in ordine isto Militari de Calatraua
17 attendat Lector Innocentium III. in Bulla relata eos *veros fratres* Ordinis Cistercienfis appellare, regulamq; illis sicut veris fratribus assignare illis verbis: *Vestes quoque moderatas, honestas, & commodas secundum consilium Morimundensis Abbatis, & Magistri vestri, cum scapulari pro habitu Religionis habebitis; vestiti, & cincti dormietis; & in Oratorio, dormitorio, refectorio, & in coquina silentium iuge tenebitis. Cauebitis autem ne qualicunque veste ac superfluitatis argui, aut curiositatis notari possitis. Tribus verò in hebdomada diebus, scilicet feria tertia, quinta, & Dominica die cum precipuis solemnitatibus vobis carnibus vesci licebit; vno tantùm ferculo, & vnius generis, quòd ad carnes pertinet contenti eritis, & ad mensam silentium iuge tenebitis. Ab exaltatione S. Crucis vsque ad Pascha tribus diebus, scilicet, feria secunda, quarta, & sexta; præter Natale Domini, Epiphaniã, Hypapante, & festiuitates omnium Sanctorum Apostolorum omnes qui præsentes domi fuerint in septimana qualibet ieiunabunt; qui autem in castris militiæ fuerint, pro Magistri arbitrio ieiunium obseruabunt*. Sanè, qui hanc Regulam perspexerit, eis, quibus data est, leuiter nimis Religiosum statum denegabit.
18 Ex quibus omnibus tale, nec inefficax, ad intentum depromitur argumentum. Certi enim iuris est Papam posse trãsitum ex arctiori Religione ad minus strictam, seu laxiorem concedere. Ita enim colligitur ex *cap. statuimus*, *cap. mandamus 19. qu. 3. cap.* non

non est, cap. sanè, cap. significatum, & potissimè *cap. licet de Regularib.* & Conc. Trident. *sess. 25. de Regularib. c. 19.* ac ex communi DD. Atqui, vt abundè probatum relinquitur, Ordines isti militares sunt veræ Religiones: quamuis ergo Ierosolymitana strictior illis sit propter totale castitatis votum, quod in ea emittitur, hoc non tollet quominus Papæ authoritate ex ea ad istas transire Equites possint.

19 Ad hæc, si quid obstaret id esset quod castitatis votum quod Ierosolymitani milites emittunt sit perfectum, & totale, quod verò Iacobæi, Alcantarenses, & Calatrauenses faciunt, imperfectum sit, & veluti partiale, castitatis nempè coniugalis dumtaxat. Hoc tamen non ligat Summi Pontificis manus, nec eius supremam authoritatem (causa rationabili præsupposita) obliquat; cùm passim, & quotidie cernatur dispensasse in transitu ex Religione arctiori, & perfectiori ad laxiorem, & imperfectiorem; ex ea, in qua plura quàm tria vota substantialia emittuntur, ad eam in qua tria dumtaxat; & ex illa, in qua obseruantia viget, ad eam, quæ laxiorem vitam profitetur. Quæ omnia efficacius euincunt, si expendatur, quod secundum Philosophos, *Inter symbola facilis est transitus*, & secundum Iuristas. *A simili ad simile valet argumentum* sicuti docent Euerardus *in topic. legal. loc. 10.* Petrus Andreas Gammarus *in Dialect. legal. lib. 2. in loco à simili*. Et quia de similibus idem est iudicium, *l. non possunt*, & *l. seq. ff. de legib. §. rectè, Instit. mandati* Albert. *in trac. de hæretic. qu. 24. n. 9.* vix restat dubium de Summa Papæ auctoritate in hoc negotio, cùm Hierosolymitani Equites prorsus similes sint in vitæ ratione Alcantarensibus, & Calatrauensibus, ac Iacobæis, vno solo voto castitatis magis vel minus perfecto excepto.

Ne autem vltra chorum progrediamur, sed in
20 casu simili fortioribus etiam terminis Papam dispensasse cum Equitibus Ordinum Militarium Alcantaræ, & Calatrauæ, vt non obstante solemni voto suarum Religionum vxores ducere possent pro certo apud omnes est. Id etenim constat primò in Clemente VII. qui vt Azorius supra relatus dixit: *Concessit multis Religiosis Equitibus professis in Ordinib. militaribus Calatraua, & Alcantaræ, vt si vellent, vxores acciperent.* Secundò, & solemnius in Paulo III. qui votum castitatis perpetuum, & perfectum quod isti Equites in suis militaribus Ordinibus emittebant dispensatoriè commutauit in votum dumtaxat castitatis coniugalis. Rem sic exprimit Iacobus Bossius celebris Chronologus Ierosolymitanæ S. Ioannis Religionis dum *part. 1. eius historiæ lib. 8. circa annum* 1177. de Calatrauæ Ordine loquens, inquit: *Faceuano i Religiosi di quest'Ordine, à principio, ad imitatione de' nostri di S. Giouanni Gerosolimitano nella professione loro voto di osseruare perpetua castità. Ma furono anch'eglino come quei di Calatraua da Papa Paolo III.*
21 *à prieghi dell'Imperatore Carlo V. dispensati in modo, che quelli che per l'auuenire farebbono professione in detto Ordine, non potessero essere astretti à tal voto, ma solamente promettessero di osseruare castità matrimoniale.* Idem supponunt Dominicus Sotus *de Iust. & Iur. lib. 7. q. 5. art. 3.* Rota Cauriensis supra relata, eidem Soto inhærens, Rodrigu. *tom 2. qq. regular. q. 62. art. 13.* Azor. *tom. 1. Instit. Moral. lib. 13. cap. 3. §. Deinde illud*, vbi loquens de Militibus Calatrauæ, & Alcantaræ inquit: *Consultus Romanus Pontifex, sua auctoritate constituit, vt Milites deinceps coniugalem solummodò castitatem, regulam profitendo, vouerent, ac proindè vxores possent ducere, & habere, à Magistro Ordinis facultate impetrata. Iis verò Militibus, qui tunc temporis viuebant, & castitatem simpliciter promiserant, priuilegium concessit vt si vellent, vxores ducerent; eorum enim votum sua Pontificia potestate relaxauit.* Ascanius Tamburinus *loc. relat. num. 73.* loquens de Ordine Calatrauæ, & dicens vouere tantùm castitatem coniugalem *indulto Pauli III. anno 1540. cum hoc tamen, quod semel tantùm nubere possint*. Idemque dicit *num. 75.* de Equitibus de Alcantara. Carolus de Tapia *super authent. Ingressi verb. Monasteria, cap. 49. num. 3.* vbi de Calatrauensibus sic habet: *Abstinebant etiam ab vxoribus, donec Paulus III. die 4. Augusti 1544. dispensauit vt illas ducere possent, & sic castitatis perpetuæ votum in coniugale commutaretur, & in omnibus Militibus S. Iacobi æquiparauit.* Et alijs prætermissis Ambros. Machinus supra relatus *art. 2. num. 11.* Ex his autem clarè euincitur posse Sanctissimum cum vno solo Equite Ierosolymitano facere quod cum pluribus alijs eiusdem similis Militaris professionis Equitibus suos Prædecessores effecisse constat.

22 At inquient aliqui: Ad hoc quod Summus Pontifex in solemni voto castitatis dispensatoriam exerceat potestatem publicam causam desiderari, prout plures DD. sensisse videntur, & creditur affuisse in dispensationibus Ramiri Regis Aragoniæ, Casimiri Regis Poloniæ, & Constantiæ Regis Rogerij Siciliæ filiæ, scilicet Regnorum conseruationem, tranquillitatem, & pacem. Cœterum ex multis hoc obstaculum authoritati Pontificiæ obiectum debilitari in propatulo erit. Primò quidem (omittentes Hostiensem, & Pyrrhum Corradum, superius relatum, qui nullam causam præter supremam Papæ potestatem ad hoc requirunt,) quia plures, & graues DD. causam istam publicam nó exigunt sola causa boni priuati ipsius cum quo dispensatur contenti. Hi sunt Ricardus *in 4. d. 38. art. 9. q. 1. in corp. & ad 5.* Caieta. relatus à Sanch. *lib. 8. de Matrim. disp. 8. n. 8.* Et ex recentioribus multi, qui cum Ochagauia, Raphaele dela Torre, Laymano, & Lessio admittunt ad voti castitatis dispensationem causam priuatam sufficere, scilicet periculum damni spiritualis vouentis, qui propter suam fragilitatem moraliter loquendo castè viuere non potest. Quæ causa in præsenti militat, ipsomet Oratore fatente. Adde Franciscum Bordonum *in decision. Miscell. dec. 62.* dicente sufficere pro causa vtilitatem vnius ciuitatis insignis; quæ etiam in præsenti inueniri potest.

23 Secundò, quia qui ita loquuntur oportet, vt probent Alexandrum III. in dispensatione Nicolai Monachi ex familia Iustinianorum, & Clement. VII. in dispensatione Equitum Militarium Calatrauæ, & Alcantaræ, ac Gregorium XIII. in dispensatione religiosi Capuccini Fratris Cardinalis Ioyosæ, & Paulum III. in dispensatione tot militum regularium ad matrimonia contrahenda causam aliquam publicam respexisse. Quod facilè non obtinebunt. Quin potius reperient causas harum dispensationú fuisse vel priuatæ fragilitati voto astrictorum consulere,
24 vel saltem subuenire nobilissimis familijs successione carentibus ne ipsarum bona ad exteros perue-

niant.

niant. Quæ causæ in nostro etiam milite Oratore æquè procedunt. Vnde audiendus Dominicus Sotus superius relatus de similium militarium voto solemni, eiusque dispensatione loquens: *Commoditas autem dispensationis hæc est, quod castitas in eiusmodi vitæ instituto si humano loquamur more non est seruatu possibilis. Viuunt enim lautè, & splendidè, domi seruitrices habentes, forisque cum aulicis mulieribus iuge habentes commercium; torneamenta aliaque militaria exercitia meditantes. Qua ergo ratione isti voto castitatis astringēdi essent?* Tertiò, quia esto priuata hæc vtilitas sufficiens haud esset pro dispensatione in solemni voto castitatis Equitum Militarium S. Ioannis ad contrahendum matrimonium, prout aliqui cum Stephano Gratiano *discept.* 457. *num.* 16. tenere videntur, hoc solum esset pro casu, quo sic dispensati ad aliam Religionem non transirent, sed merè secularium more matrimonium contraherent. At noster Orator non absolutam dispensationem in suo voto à Sanctissimo postulat, sed contentus est commutatione in Religionem aliam Militarem ex assignatis. Commutationem autem voti multò minorem causam quàm eius dispensationem exigere certa veritas est, adeo vt pro ipsa confirmanda authores, & rationes afferre superuacaneum sit.

26 Sed ne oneri succumbere videamur causam publicam, & non dumtaxat priuatam in hac dispensatione seu commutatione reperiri ex eo constat, quia agitur de interesse vnius Illustrissimæ, & clarissimæ familiæ Regni Maioricensis, quæ tota perit, & in nihilum vergit, si præfatus N. Orator matrimonio cōtracto prolem non habeat. Hanc autem esse legitimam causam dispensationis, seu commutationis huiusmodi refragabitur nemo, si aspexerit eandem ob causam cum Iustinianeis dispensatum fuisse ab Alexandro III. & cum Religioso Capuccino à Grego-

27 rio XIII. imò ob similem causam non in vno, sed in multis matrimonij impedimētis dispensari solitum à Sede Apostolica tradunt multis specialiter Henriguez *lib.* 12. *cap.* 13. *num.* 9. *in gloss. littera D.* afferens exemplum nobilissimæ cuiusdam Comitissæ Hispanæ. Esse autem hanc causam publicam ex eo quoque notum est, quia nobilitas est *fulcrum Reipublicæ*. Et vt inquit Cicero in Orat. pro Sextio *vtile est Reipublicæ nobiles esse homines dignos maioribus suis*. De quo Tiraquellus *de nobilit. cap.* 21. *num.* 193. *& c.* 37. *num.* 80. Vnde ad bonum publicum spectare ne nobilissima familia extincta remaneat, vno ferè ore testantur DD. specialiter moderni, vt sunt Sanchez, Hurtadus, ConinK, Palaus, TrullenK, & innumeri alij, qui præ manibus omnium habentur, loquentes pro casibus dispensationis à Papa in impedimentis matrimonij obtinenda, iuxta *l.* 1. *§. denunciare ff. de ventre inspiciendo*.

28 Huic etiam rationi similis alia est quæ petitur ex conuenientia quæ omnium communi opinione est ne diuitiæ vnius familiæ ab ipsa eiusq; alumnis procuratæ ad alienos transferantur; quod necessariò eueniet si cum Oratore non dispensetur, prout postulat. Vnde hanc causam inter eas, quę mouere possunt Summum Pontificem ad dispensandum in Matrimonij impedimentis colligitur ex Gutier. *consil.* 18. *num.* 11. *in fin.* Castro Palao infra referendo, dum inquit: *Ad pietatem pertinet fauere patienti iacturam in proprijs bonis*. Et ita Catholicus Rex in litteris infra referendis, quibus Marchioni de Castel Rodrigo præcipit vt talem dispensationem à Sanctissimo sollicitet, inter alia habet: *Vendra a cessar la succession de su casa para los maiorazgos de sus padres, y pasaria a otros, de que se siguiria el desconsuelo que se dega considerar, por ser hazienda adquirida por sus padres*. Est enim familijs, nobilibus præsertim, huiusmodi translatio diuitiarum, seu bonorum valdè opprobriosa. Prout colligitur ex illo Threnor. 5. vbi Ieremias gemebundus ad Dominum dicebat. *Recordare Domine quid acciderit nobis: intuere, & respice opprobrium nostrum. Hæreditas nostra versa est ad alienos: domus nostræ ad extraneos*. Et ideò tanquam ignominiosum vulnus illud plangebat Isaias *cap.* 1. ibi: *Regionem vestram coram vobis alieni deuorant*. Et prophanis Maro Ecloga 1.

Impius hæc tam culta noualia miles habebit?
Barbarus has segetes? en quò discordia ciues
Perducit miseros: en queis conseuimus agros.

29 Adest & alia ratio, etsi priuata, non prætermittenda, quod videlicet Orator professionem suam in Ierosolymitana Religione emiserit non solùm leuiter, & inconsideratè, sed ex timore reuerentiali. Nā reuerentialis timor vel omninò irritat professionē, prout tenent Nauarrus, Rodriguez, Pontius, & plures quos refert Sanch. *lib.* 4. *de Matrimon. disp.* 6. *n.* 17. & sequitur P. Diana *par.* 3. *trac.* 2. *resolut.* 92. & non semel in Sacris Romæ Tribunalibus decisum est, satis conformiter ad *Capuella* 20. *q.* 1. *cap. cum virum de Regul. cap. præsens* 20. *qu.* 3. vel saltem, quod intendimus, reddit faciliorem talis professionis dispensationem, aut commutationem, quæ in casu præsenti à Sanctissimo postulatur. Esto enim in causa propria testificanti Oratori credendum in foro fori non videatur, quia tamen de facto proprio deponit, nec res aliter probari potest, ipsi fides adhibetur, iuxta doctrinam Castrensis *in l. quicunque nu.* 11. *C. de seru. fugit. n. & consil.* 331. *num.* 3. *part.* 1. Bartoli *de testibus num.* 57. *ad fin.* Gabriel. *de testib. concl.* 1. *num.* 18. *limit.* 3. & aliorum. Maximè, propter ingenuam valdè ipsius nobilitatem. Pro nobilitate etenim maximè præsumi probat Mascardus *de probationib. volum.* 2. *concl.* 1091. *n.* 1. ex Angelo, Ioanne Andrea, Romano, Corseto, Socino, Tiraquello, & alijs.

Accedit vltima, sed non vltimo loco habenda huius dispensationis, seu commutationis causa; po-

30 stulatio videlicet, & intercessio pro ipsa concedenda, Catholici Monarchæ Hispaniarum, de tota Ecclesia, ac Sede Apostolica vltra quam dici potest optimè meritissimi Regis. Quam maximi ponderis esse cordatus nullus vel in dubium reuocare poterit. Constat enim in grauissima, & arduissima Canonizationis, & Beatificationis Sanctorum causa vix vllum vel minimum passum Sedem Apostolicam facere solitam nisi Regum, vel Magnorum Principum precibus illectam. Vt videre facile est in nouissimis decretis pro eadem causa ab Vrbano VIII. felic. record. editis, relationibus S. Rotæ pro Sanctorum Canonizatione, Troylo Maluetio, Iacobo Castellano, Felice Cōtilorio, & alijs qui de simili causa scripserunt. Et in causis dispensationis matrimonij hanc in magno pretio habent communiter DD. Quia expedit Summum Pontificem remunerari Principes de Sede Apostolica benemeritos, vt vel sic alij animosio-

mosiores reddantur ad similia exercenda. Id etiam probat textus *c.Tali coniugio 1.qu.7.*ibi: *Vel euidens meritorum prærogatiua commendet.* Huc facit Centurionis historia Luc.7.ibi: *Dignus est,vt hoc illi præstes; diligit enim gentem nostram.* Sic Gallego *de cogn. spir. cap.22.num.17.*Sanch.*lib.8.de matrim.disp.19.nu.32.* Castrus Palaus post ConinK, & Basilium Poncium *de sponsal.disp.4.punc.vlt.§.2.n.2.* Adesse autem in præsenti Regis Catholici pro præfato N. Oratore intercessionem constat ex literis ipsius datis Matriti 6. Decembris 1637. ad Marchionem de Castel Rodrigo eius Oratorem apud Sanctissimum quæ tales sunt.

El Rey.

31 Illustre Marques de Castel Rodrigo, Primo, de mi Consego, y mi Embasador. En nombre de Pelaio Quinct del habito de S.Ioan natural de Mallorca, me ha si do representado, que por haber muerto el Capitan Nicolas Quinct su hermano sin dexar succession, y no poderse casar conforme al voto de su orden, vendra a cessar la succession de su casa para los Mayorasgos de sus padres, y pasaria a otros, de que se seguiria el des consuelo, que se dega considerar, por ser hazienda adquirida por sus padres. Y assi desea que su Sanctidad mande dispensar con el dicho voto paraquo pueda casarse. Supplicaseme que attento esto, y particularmente lo que me siruio su hermano en la occasion de la toma de las Islas de S.Honorato y S.Margarita, y lo que el se ha serialado en seruirme en las leuas de infanteria, que se han hecho en dicho Reyno de Mallorca sea seruido mandar escribiros sobre ello. Y considerando sus seruicios he tenido por bien en premio dellos, y por la iustificacion de las razones referidas, en cargar, y mandaros, que siempre y quando por parte del dicho Fr.Pelaio Quinct se a cudiere a su Sanctidad sobre la pretension que tiene de que mande dispensar con el voto de su Religion para poderse casar, hagais con su Sanctidad y sus ministros todos los officios y diligentias, que fueren necessarios mi conuengan para que mande concederle dicha dispensacion, representando las rasones que con coren, y obligan a esto. En que me seruireis, &c. Yo el Rey. Pedro de Villanueua Secretario.

32 Poterat etiam Rex in fauorem Oratoris repræsentare quod ipsius familia est ex Illustrissimis, & Clarissimis Regni Maioricæ; bene merita de Regia Corona ob seruitia illi exhibita, etiam cum proprijs triremibus, quas olim habuit; ac specialiter de Imperatore Carolo quinto gloriosæ memoriæ, qui in Palatio eiusdem commoratus fuit, dum Maioricæ versaretur.

33 Esto autem aliquæ ex huiusmodi assignatis causis seorsim acceptæ non sufficerent ad inclinandam SS. D. N. benignitatem, pro concessione gratiæ ab Oratore postulatæ; nihilominus copulatim sumptæ efficacissimæ videntur. Commune namque illud iuris axioma *Singula, quæ non prosunt, multa collecta iuuant* desumptum ex *l.Spadonem §. qui iura ff. de excusat.tutor.l.rationes, & l.instrumenta C.de probat.ca. causam quæ eod.tit.* & alijs iuribus, & DD. cum procedat in ciuilibus, in quibus agitur de modico præiudicio, Hippolyt.*cons.20.n.48.*Alexand.*cons.21.repetitio.in princip.lib.4.* quos refert Tuschus *litt.S.concl.276.nū.14.* Secundùm stylum curiæ applicatur ad dispensationes, quæ à SS. postulantur, ita vt legitima dispensationis causa consurgat ex pluribus simul sumptis, etiam si ipsæ sigillatim sumptæ insufficientes putarentur. Sic Gallego *de cogn.spir.cap.24.num.8.* Sanchez *d.disp.19.num.34.*ConinK *disp.33. dub.5.* Hurtadus *disputat. 26. difficult. 3.* Palaus *supra*, & alij post ipsas.

34 Nec dictis obstat Concilium Tridentinum, non solum, quia ex ipso nihil colligi potest pro contraria parte expressè; sed etiam quia ex *cap. significasti de elect.* habetur potestatem Pontificiam excipiendam esse à Conciliaribus decretis; & maximè, quia ipsummet Concilium *sess.25.cap.18. de reformat.* statuit rigores Canonum exactè ab omnibus obseruandos esse; sed excipitur *quando vrgens, iustaque ratio, & maior vtilitas* dispensandos postulauerint. Pro quo Franciscus Zipæus *in suo nouo Pontificio lib.4. tit.de eo qui consanguin.n.7.*Gutierrez *de matrim.cap.128.n.4.* Auersa *de Matrim.q.19.sect.4.in fin.* Diana *7.p.tract.12.resolut.36.in fin.*

CONSVLTVM XII.

De Prælato Regulari, cui manifestatum fuit quendam suum subditum hæreticum esse.

SVMMARIVM.

Factum. num.1.
Prælati regulares non possunt de causis pertinentibus ad S.Officium iudicare. num.2.
Antiquitus id poterant propter priuilegia. n.3.
Hæc facultas quoad hoc reuocata. num.4.
Cui solum concessa.num.5.
Quando dicitur aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri. num.6.
Talis Prælatus tenetur suum subditum manifestare. n.7.
Ex S.Scripturę testimonijs. num.8.
Hæresis æquiparatur Idolatriæ.num.9.
Quisquis est obligatus manifestare hæreticum quomodocunque sibi notum. num.10.
Etiam sub excommunicationis sententia. n.11.
Ex Patrum testimonijs.num.12.
Ex Decreto S. Inquisitionis.num.13.
Quod decretum obligat etiam pro casibus occultis. n.14.
Denuntiare hæreticos etiam occultos est necessarium ob bonum commune. num.15.
Bono commune præponendum bono particulari. n.16.
Hæresis pestiferum est venenum.n.17.
Denuntiare hæreticos occultos est etiam necessarium pro bono ipsorum. num.18.
Error cui non contradicitur approbatur. n.19.
An talis Prælatus possit procedere ad illius hæretici punitionem. num.20.
Manifestare aliquid Prælato vt patri, non est manifestare sub secreto.num.21.
Quilibet tenetur reuelare hæresim alterius quamuis sub secreto strictissimo, excepto Sacramentali.n.22.
Et de hoc rationes.num.23.

Etiam ſi quis ſub iuramento promiſit ſe non reuelaturum. num.24.

Iuramentum de re mala non obligat. n.25.

Iuramentum, quod eſt contra bonos mores non eſt obligatorium. num.26.

In malis promiſſis fides non eſt ſeruanda. n.27.

Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis. n.28.

Leges, & edicta publica priuatorum pactis, & promiſſionibus non poſſunt mutari. n.29.

Quid ſi quis alteri diceret: manifeſto tibi hoc ſub confeſſione. num.30.

Pater naturalis tenetur etiam denuntiare ſuum filium hæreticum. num.31.

Multò magis Prælatus, qui ſolùm veluti metaphoricè dicitur pater. num.32.

Tenetur Prælatus denuntiare, nulla præcedente ſecreta admonitione. num.33.

Et de hoc rationes, & authoritates. n.34.

Rariſſimè hæreticus per correctionem reſipiſcit. n.35.

Quid quando conſtaret aliquem incidiſſe in hæreſim ex ignorantia. num.36.

Quid nō paruerit edictis huiuſmodi nō leuiter peccat. n.37

Hæretici ſubdoli ſunt. num.38.

Denuntiandum eſt etiam ſi probari non poſſit hæreſis ab ipſo Prælato denuntiante. num.39.

Huius rei rationes. num.40.

Quilibet tenetur Superiori peccatum alterius manifeſtare, per quod infertur proximo grauis iniuria, & damnum. num.41.

Et hoc maximè procedit in hæreſi. n.42.

An tenetur aliquis denuntiare in alijs delictis, quod probare non poteſt. n.43.

An denuntiator reputari debeat calumniator. n.44.

De iure denuntiator tenetur probare denuntiationem, ſecus tamen de conſuetudine. n.45.

Quando aliquis excuſari poteſt à denuntiatione talis hæretici. num.46. & ſeqq.

Et quomodo hoc ſit accipiendū, & quid obſeruandū. n.50.

Quid dicendum ſit de Conſiliarijs, Aduocatis, & Procuratoribus. num.51.

An teneantur denuntiare. n.52.

Seruare ſecretum eſt de iure naturæ. n.53.

Hoc non obſtat in crimine hæreſis. n.54.

Quid dicendum de iiſdem Conſiliarijs, Aduocatis, &c. qui ſub ſigillo ſecreti ſciunt furem detinere bona alterius furto ſublata. num.55.

Secreti, fidei, promiſſionis, aut iuramenti ſeruandi obligatio, non poteſt eſſe in præiudicium alterius. n.56.

Huius rei limitatio. num.57.

Et quid aliud eſt attendendum. num.58.

Doctrina P. Dianæ. num.59.

Expenditur. num.60.

Quid pro Societate Ieſu. num.61.

IESVS MARIA.

Occaſio ſcribendi hoc Conſultum.

PRælato cuidam regulari manifeſtatum eſt, non vt Iudici ſed vt Patri dumtaxat, Religioſum quemdam ſibi ſubditum hæreticum eſſe, vel in hæreſim incidiſſe: & à me quæſitum, an talis Prælatus teneretur Religioſum illum Dominis Inquiſitoribus denuntiare, an vero illum punire aut contra ipſum procedere, vel ſaltem paternè corrigere poſſet, vel ad quid teneretur.

Reſponſio.

1 PRæmittendum primò Prælatos regulares nō
poſſe his temporibus de cauſis ſuorum ſubditorum pertinentibus ad S. Officium, quales ſunt hæ-
2 reſis, & ſimilia iudicare. Et ſi enim antiquitus plura
eſſent quoad hoc ipſis conceſſa à Summis Pontificibus priuilegia, ſpecialiter à Clemente VII. Carmeli-
3 tis, & Innocentio VIII. Seruitis, nihilominus propter Conſtitutiones Pauli V, ann. 1606. editam, vbi reuocat omnes facultates Superioribus Ordinum
4 quoad hoc conceſſas, & ſimiles cauſas ad Tribunal S. Inquiſitionis ſolùm pertinere decernit, præcipitque ſub magnis pœnis tam Prælatis religionum, quā religioſis ſubditis, quod religioſos de hæreſi ſuſpe-
5 ctos denuntient Inquiſitoribus, vel Ordinarijs locorum vicinioribus, nullo pacto poſſunt Prælati regulares dictis priuilegijs vti, ſed tenentur ſubditos ſuos de talibus criminibus ſibi notos ad S. Tribunal Inquiſitionis deferre. Peña *3. p. Direct. q.28. commentar.* 77. Caſtrus Palaus *tom.1. trac.4. diſp.3. punc.4. nu.19.* Et ego *tom.1. Sum. c.18. n.18. & tom.3. verb. Hæreſis, & Hæreticus num.1.*
6 Præmittendum ſecundò, tunc dici aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri, quando illis manifeſtatur non ad inquiſitionē, vel punitionē, ſed ad emendam, correctionem, & medelam. Ouandus *in 4. diſt. 19. poſt propoſit.* 18. §. *Concludendo dico*, Sanch. *lib.6. in Decal. ca.18. n.50. & 56.* Cardin. Lugo *tom.2. de Iuſt. & Iur. diſp.38. ſect.2. num* 1. Reuerendiſſimus Vincentius Candidus *tom.1. Diſquit. moral. diſqu.5. art.2. dub.1.* Et ego *tom.3. verb. Denunciatio num.3.*
7 His poſitis dicendum talem Prælatum, cui vt patri manifeſtatum eſt aliquem ſubditum ipſius hæreticum eſſe, teneri illum manifeſtare fidei cenſori-
8 bus. Colligitur primò *ex Deuteron. cap.13. verſ.6.* vbi dicitur: *Si tibi perſuadere voluerit frater tuus, vel filius, vel vxor, vel amicus clam dicens: Eamus, & ſeruiamus dijs alienis, non acquieſcas ei, nec audias, aut parcat ei oculus tuus, vt miſerearis, & occultes eum: Sed ſtatim interficies. Sit primum manus tua ſuper eum. & poſtea omnis populus mittat manum.* Quorum verborum ſenſus eſt, eum qui ad idola colenda alterum ſollicitat eſſe ſtatim accuſandum, vt interficiatur, quando nempè publicè à Iudice fuerit condemnatus, tunc enim qui illum accuſauit, debet primum in eum lapidem mittere, & poſtea totus populus.
9 Totum autem hoc optimè ad hæreſim accommodatur, quæ idolatriæ æquiparatur à S. Hieronymo *Ezech.18. & Oſeæ 10.* Quare ait Simanchas *de Cathol. Inſtit. tit.19. num.5. Ne putes hanc legem loqui de apoſtatis dumtaxat, & idolatris cum Hieronymus, & Auguſtinus, & Vincentius Lirinenſis hæreſes, & aliena ab Eccleſia dogmata vocent Deos alienos.* Idem etiam colligitur ex *Deuteron.17. in princ.* vbi dicitur. *Cum reperti fuerint apud te vir, aut mulier, qui ſeruiant dijs alienis, & hoc tibi fuerit nunciatum, audiensque inquiſieris diligenter, & verum eſſe repereris, lapidibus obruentur.* Quæ verba eundem ſenſum habent quem præcedentia

cap.13.

cap. 13. Nam vt notat Caietan. in d. cap. 13, hæc ver-
ba intelligenda sunt seruato rectæ rationis ordine,
& seruatis debitis circumstantijs. Sunt enim isti non
occultandi, sed denunciandi, & postquam à Iudici-
bus fuerint condemnati lapidibus sunt obruendi.
10 Colligitur secundò ex cap. 2. de Hæret. & cap. Qua-
propter 2. q. 7. Quos textus ad hoc intentum de obli-
gatione generali omnium ad manifestandum hære-
ticum quomodocunque sibi notum inducunt Gloss.
in d. ca. 2. Farinac. de Hæres. q. 197. nu. 35. Sanctarellus
trac. de Hæres. c. 9. dub. vnic. n. 2.
Maximè tertiò, id colligitur ex Bullis Summorum
11 Pontificum præcipientium denunciare hæreticos
quomodocumque notos etiam sub excommunica-
tionis sententia. Hi sunt Gregorius IX. Innocentius
IV. & Nicolaus III. quos communiter referunt Pe-
ña Farinac. Sanctarell. Carena de offic. S. Inquis. p. 2.
tit. 9. §. 1. & alij.
Quartò, ex Patribus, & specialiter S. Leone ser. 4.
12 de Collectan. vbi ait: *Manichæos vbicumque latentes ve-*
stris presbyteris publicate, magna est enim pietas prodere
latebras impiorum, & ipsum in eis cui seruiunt diabolum
debellare. Et infra: *Non sinantur*, inquit, *latere homines,*
qui Prophetis, & S. spiritui contradicunt. Et infra: *Cà-*
uendi sunt ne in aliqua Ciuitatis nostræ parte consistant.
Idem S. Leo serm. 5. de Ieiun. ex 10. mens. *Illud moneo*,
inquit, *dilectissimi, vt si cui vestrum innotuerit vbi habi-*
tent hæretici, vbi doceant, quos frequentent, & in quorum
societatem requiescant, nostræ solicitudini fideliter indice-
tis: contra communes hostes pro salute communi vna com-
munis debet esse vigilantia, ne de alicuius membri vlcere
etiam alia possint membra corrumpi, & qui tales non
prodendos putant, in iudicio Christi inuenientur rei de si-
lentio etiam si non contaminentur assensu. S. Ambrosius
lib. 2. offic. cap. 24. *In causa Dei*, inquit, *vbi contamina-*
tionis periculum est etiam dissimulare peccatum est non
leue. Alia ex Patribus omittimus.
Præsertim quintò, ex Decreto, seù edicto DD.
13 Cardinalium S. Romanæ, & Vniuersalis Inquisitio-
nis generalium Inquisitorum, quod tale est: *Vniuer-*
sis, & singulis Christi fidelibus tam Ecclesiasticis, quàm
secularibus vtriusque sexus, cuiusvis status, gradus, ordi-
nis, conditionis, & præeminentiæ existentibus, & quacun-
que dignitate, & auctoritate, & maxima fulgentibus ha-
rum serie, ac tenore auctoritate nostri, & huiusmodi nostri
officij, qua fungimur præcipimus, & mandamus quate-
nus infra duodecim dies proximè computandos, quorum
primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor proximis
quatuor immediatos pro secundo, & vltimos quatuor pro
tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione Cano-
nica assignamus omnes, & singulos hereticos, seù de hæresi
quomodolibet suspectos, de quibus notitiam habuerint,
debeant nobis, vel Romano Commissario nostro quoad ha-
bitantes in Vrbe, quo verò ad habitantes extra Vrbem, &
vbivis locorum degentes Inquisitoribus, vel locorum Or-
dinarijs, vel eorum Vicarijs generalibus sub excommuni-
cationis maioris latæ sententiæ pœna, quam in contrarium
facientes ipso facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius
excommunicationis maioris absolutionem S.D.N. PP. &
nobis reseruamus. Hoc. n. decretum, seu edictum com-
prehendit omnes Regularium Prælatos etiam re-
spectu suorum subditorum, & omnes, & quascunque
personas etiam Reges, Principes, & Duces, Suarez
de fid. disp. 20. sect. 4. n. 24. Car. supr. n. 28. Illud verò,

& similia decreta seù edicta à particularib. Inquisit.
promulgata omninò licita, & honesta esse, & obliga-
14 re respectiuè etiam pro casibus occultis, ex quo
etiam sequitur idem dicendum in præsenti casu, col-
ligitur ex Simancha, Sigismundo, Scaccia, Azor. &
alijs, quos refert, & sequitur Farinac. supr. n. 39. San-
chez, Rozas, Suarez, Bonacina, & alij, quos, & refert,
& sequitur Castr. Palaus tom. 1. tract. 4. disp. 3. punct. 4.
n. 2. Genuensis, Sanctarellus, Lelios Zecch. Lazarius,
& alij apud Carenam sup. n. 18. Specialiter Cardina-
lis Lugo tom. 2. de Iust. & Iur. disput. 38. sect. 2. n. 22. &
Candido supr. dub. 5.
15 Probatur primò, quia denuntiare tales hæreticos
etiam occultos est necessarium ob bonum commu-
ne aliorum fidelium, ergò anteponendum est cui-
cunque obligationi propter particulare bonum,
cum bonum commune præponendum sit bono par-
16 ticulari, & quilibet magis teneatur consulere Com-
munitatis incolumitati, quàm vnius priuati homi-
nis famæ, l. Sed illud, vers. Quæ est d. 45. ex l. penult. C. de
Primipilo l. 12. l. Actione §. Labeo ff. pro socio, cap. ratio
nulla de præbend. Præsertim cum hæresis sit pestilen-
17 tissimum venenum, quod citò, & facilè Prouincias,
& Regna inficit. Antecedens autē probatur; quia si
quantumuis occulti hæretici denunciari debent, ti-
more huius denunciationis non audebunt suos er-
rores propalare, multominus alijs persuadere, vt
eos sequantur; necessarium ergo est ob commune
bonum aliorum fidelium hæreticos quantumuis oc-
cultos manifestare.
18 Secundò, quia denuntiare tales hæreticos occul-
tos, etiā est necessarium pro bono ipsorum, ergo non
obstante, quod sint occulti debent denunciari; Con-
sequentia patet, quia semper quoad fieri potest at-
tendi debet ad bonum spirituale proximi. Antece-
dens autem patet: tum quia timore huius denuncia-
tionis multi non amplectuntur errores hæreticales.
Tum quia, quando denunciantur sæpissimè redeunt
ad bonam frugem, & fidem Catholicam, quod aliàs
raró faciunt. Tum quia aliàs non credent suos er-
19 rores reprobari, etenim error cui non contradici-
tur approbatur, cap. error d. 83. & negligere quod
potest perturbari est idem quod fouere, cap. negligere
2. q. 7. Interest ergo hæreticis occultis, vt errores eo-
rum manifestentur.
Tertiò, & maximè ad intentum casus nostri: Nam
vel talis Prælatus non potest manifestare hæresim
sui subditi, quæ sibi solùm, vt patri propalata fuit,
quia illa est occulta, aut quia solùm vt patri sibi ma-
nifestata est, aut quia manifestata sibi sub secreto.
Non primùm, vt ostensum est. Non secundum; quia
ex eo quod talis hæresis manifestata est Prælato vt
20 patri, solùm infertur iuxta dicta, vt non possit pro-
cedere ad illius punitionem, aut inquisitionem, vt
Iudex, præsertim cum Prælati regulares non possint
hoc tempore id facere, vt dictum est.
21 Non tertium; quia manifestare aliquid Prelato vt
patri non est formaliter loquendo manifestare sub
secreto. Tum quia solùm per talem manifestationē
fit quod Prælatus non possit, vt Iudex agere, non ve-
rò quod non possit de illo loqui quando oportuerit,
aut fuerit necessarium. Tum quia esto quod manife-
stari aliquid Prælato vt patri sit, manifestari sub se-
22 creto, nihilominus quilibet tenetur reuelare hære-

sim alterius quamuis sub secreto strictissimo, excepto Sacramētali illam sciat. Primò quidem quia alioquin præceptum de manifestando hęreticum occultum esset inutile cum quilibet alteri sub tali secreto
23 suam hæresim possit detegere ad eamque trahere. Secundò, quia Ecclesiastici Superiores iustissimis de causis præcipiunt vt hæretici denuncientur quāuis occulti, & de hoc edicta, & leges ferunt, ergo credēdum hanc legem esse iustissimam, ac illi standum nō obstante quocunq; humano secreto. Tertiò, denunciatio hæretici fit ob bonum commune, & spirituale tum aliorum, tum etiam ipsius hæretici, vt dictum est; at seruare secretum ordinatur ad bonum priuatum, & temporale, ergo denunciatio hæretici est anteponenda. Quartò, quia quilibet tenetur quæ sibi sub secreto commissa sunt reuelare, si vergant in dānum publicum, vel tertiæ personæ comminētis in futurum, vt ait S.Th. 2.2. *q.70. ar.2.* communiter receptus, at hæresis vergit in damnum publicum. Quintò, hic agitur de vitandis malis grauissimis imminētibus Ecclesiæ, & de consulēdo communi bono fidelium, ergo cum hæc sint rebus omnibus anteferenda lex de denunciando hæreticum tāquam fortior vin-
24 cit legem de seruando secreto. Quæ doctrina etiam est vera quando quis sub iuramento promisit se non reuelaturum, ita S.Th. 2.2. *q.70. ar.1. ad 2.* Guido Fulconius qui fuit postea Clem. IV. *in Consultat. ad Inquisitores q.8.* Roias *sing.3. n.23.* Peña *in direc. Inquis. p.2. Comm.18. vers. Et obligatio,* Roder. à Cunha *de confes. solicit. q.18. num.16.* Farinac. *sup. §.2. num.50.* Suar. *de fide disp.20. sect.4. num.17.* Sylu. *verb. Denunciatio in fi-*
25 *ne.* Nam tale Iuramentum est de re mala, & consequenter non obligat, immò non est seruandum, *cap. Quintauallis, cap. Sicut il Secondo, cap. Tua nos de iureiuran. cap.1. 22. qu.4. cap. Intimauit de testibus,* & Iura-
26 mentum quod est contra bonos mores non est obligatorium, *de regul. Iur. in 6.* & regul. In malis pro-
27 missis fides non est seruanda, *l. generaliter ff. de verbor. significat. l. Iuris gentium, §. & generaliter ff. de pactis,* & iuramentum non debet esse vinculum iniqui-
28 tatis, *cap. Quanto de iureiuran. cap. Inter cætera 22. qu. 4.* Deinde tale iuramentum includit tacitam conditionem nisi Superior aliud præceperit, alioquin iuramentum esset iniquum.
29 Præterea edita, & leges feruntur, vt hæretici etiā occulti denuncientur, at leges, & edicta publica priuatorum pactis, & promissionibus non possunt mutari, *l. Ius publicum l. Inter debitorem ff. de pactis, l. testamenti facti ff. de testam. cap. Si diligenti de foro compet. cap. Contingit in princip. de sentent. excommunicat. l. nec pignus ff. de reg. Iuris.* Est etiam hæc doctrina vera quando quis alteri diceret; manifesto tibi hoc sub
30 confessione; nam etiam in hoc casu tenetur homo reuelare occultam hæresim; nam hæc confessio non est Sacramentalis, nec ille habet animum confitendi, ita Nauarr. *in Summ. cap.17. num.55.* Caietan. 2.2. *qu.70. art.1. ad 2.* Sot. *de sigil. memb.7. qu.7. concl.4.* Aragon. 2.2. *qu.70. artic.1. ad 2.* Victor. *in Summ. de Confess. num.190.* Armil. *verb. Confessor num.6.* Sanctarell. *sup. num.10.*
31 Maximè id suadetur ex eo quod pater naturalis tenetur etiam denuntiare filium hæreticum; ex hoc enim manifestè colligitur multo magis patrem spiritualem; scilicet Prælatum, cui delatum est crimen
32 sui subditi, vt patri, & qui solum veluti metaphoricè pater dicitur, teneri suum subditum hæreticum denunciare. Porrò patrem naturalem teneri denunciare filium hæreticum habent Peña *p.2. Direc. Com. 15.* Petrus Binfeld *de Confess. malefic. membr.2. versic. Pro parte negatiua,* Vmbertus Locat. *post Iudicial. Inquis. quæs.5.* Lelius Zecch. *in Summ. p.1. tit. de fid. in Rubric. de hæresi cap.11. num.12.* Castrus *lib.2. de iusta hæresis punit. cap. vltim.* Roias *singular.3. num.29. & seqq. & singul. 12. num.1.* Mascardum *de probat. lib.2. conclus.857. num.18.* Ludouicus à Paramo *de orig. S. Inquisit. lib.3. qu.98. num.85.* Suarez *sup. sect.4. num.21.* Caietan. *in cap.13. Deuteron.* Farinac. *supra num.40.* Azor. *tom.2. lib.2. cap.8. qu.13.* Sanctarellus *supra num.14.* Sanch. *lib.6. consil. cap.2. dub.19. num.3.* Lugo *supr. num.34.*
33 Addendum teneri prædictum Prælatum denunciare illum subditum nulla præcedente secreta admonitione, seu correctione provt in praxi obseruandum dixi *tom.3. ver. denunciare num.4.* ita Suarez *sup. sect.4. num.11.* Auila *de Censur. p.2. ca.5. disp.4. dub.3. concl.1.* quia inquit, nunquam sperandum est eum, qui ausus est opponere se Ecclesiæ vniuersali corrigendum esse per meam monitionem, quæ ratione
34 vsus fui eo loco, Salmeron *tom.4. in Euangel. p.3. tract.11. §. Deinde,* Scaccia *de Iudic. caus. cap. 16. num. 13.* vbi ait de consuetudine sic seruari, nec tales monitiones esse in vsu, Farinac. *supr. §.2. num.39. Hæreticum,* inquit, *quis denunciare tenetur etiam non præcedente monitione secreta* Bañez 2.2. *quæst.33. artic.7. ad 4.* Simanch. *de Catholic. Institut. tit.19. num.10.* vbi ait, *Hæreticus quantumvis occultus protinus est Iudicibus indicandus, neque opus est, vt antecedat vlla fraterna correctio, id enim nec legibus cautum, & multi Theologi, & Iurisperiti magno consensu tradunt necessariam non esse correctionem fraternam ante hanc denunciationem,* & citat Albertin. *lib. de secret. num. 82.* Castr. *lib.2. de iu-*
35 *stit. hæret. punit. c.25.* qui ait: Quarta rarissimè accidit, vt per correctionem hæreticus resipiscat ideò securius censeo, vt in crimine hæresis sine vlla admonitione procedatur ad denunciandum, præsertim si hæreticus non est quiuis homo plebeius, & idiota,
35 quando verò constaret aliquem incidisse in hæresim ex ignorantia, tunc hic esset prius secretò admonendus, imò etiamsi ignoretur an ex ignorantia, vel malitia peccauerit, nam de proximo bonum semper, & non malum debemus præsumere quod præsertim verum est de homine idiota, aut parum docto; tūc enim pręsumendum est per ignorantiam errasse, & ità secretò admonendus; citat deinde Simanchas Sotum *de rat. tegen. secret. membr. 2. quæs. 4.* Idem Simanch. *num.11. quando,* inquit, *est magna spes quod hæreticus resipiscat, & nulli obsit, tunc quidam putant correctionem fraternam fieri debere, sed tamen nihilominus aiunt non esse fidendum huic correctioni, sed tutius esse, vt ad Inquisitores deferatur,* quam sententiam sequitur, & citat Canum *lib.12. de loc. cap.19. versus fin.* Idem Simanchas *d. tit.19. num.12. Hodiè,* inquit, *in Hispania occulti hæretici ad Inquisitores deferendi sunt nulla præcedente correctione fraterna.* Id enim iustissimis edictis præceptū est ex auctoritate Apo-
37 stolica sub pœna excommunicationis, & quicunque illis non paruerit, peccatum non leue committit. Adde quod hæretici subdoli sunt, & metu pœnæ

fingunt

38 fingunt se esse correctos, & nulla est lex, quæ iubeat hæreticum corrigendum priusquam Iudicibus indicetur. Idem asserit in *Enchirid.tit.23.num.5. & seqq.* Mandos. *in Addit.repert.Inquisit.verb.Denunciator*, vbi *talem*, inquit, *esse visum*, Royas *singul.3.num.21.ait, tutius, & rectius esse, vt confestim absque monitione aliqua denuncietur hæreticus*. Sanctarellus *supr. n.5*. Diana etiam qui *p.1.trac.4.resolut.2.* varijs relatis sententijs hanc dicit se sequi.

39 Addendum secundò, deberi denunciari etiamsi probari non possit hæresis ab ipso Prælato denunciante. Ratio est primò, quia etiamsi talis hæresis probari non possit à denunciante, nec eius testimonium sufficiat, vt Inquisitores possint contra illum procedere, aperit tamen illis viam ad vigilandum,
40 & præcauendum, & ad hoc quod accedente alio denunciatore, vel alijs indicijs sint plenè informati de tali delicto, & ita hæreses profligentur, & caueantur Genuensis *in prax. Archiepiscop. Neapol.cap.18.n.5.* & alij apud Farinac. *sup.n.36.* & Carenas *sup. num.18.* Lupo *sup.n.25. & 26.*

41 Tertiò, quia quilibet tenetur Superiori peccatum alterius manifestare per quod infertur proximo grauis iniuria, & damnum, præsertim quando Superior id præciperet, quamuis illud probare non possit, vt tradunt *Dried.lib.2.de libert.Christian.cap.7.in princip.* Nauar. *in Summ.cap.22.n.83.* Henriq. *lib.11. cap.14.n.5.* Couarr. *in 4.Decret.p.2.cap.6. §.10. n.21.* Vega *in Summ.lib.3. cas.136.* At ex non manifestatione hæresis occultæ alterius infertur grauissima
42 iniuria Deo, & Ecclesiæ, & redundat in notabilissimum damnum fidelium, vt patet ex dictis, ergo quilibet sub peccato mortali tenetur hæresim occultam alterius manifestare Inquisitoribus id præcipientibus per sua edicta, quamuis illam nequeat
43 probare. Tertiò, quia in alijs delictis propterea, non tenetur quis denunciare, quod probare non potest, quia per tale testimonium non potest vitari aliquod peccatum, at si denuntietur hæresis occulta alterius, potest illi obuiam iri; sic enim timebunt hæretici suas hæreses prodere, cum sciant posse, & debere eorum hæreses manifestari, nec requiri, vt probentur, ergo, cum per huiusmodi denunciationem vitentur hæreses, tenetur quilibet sub graui culpa eas manifestare, quamuis sufficienter illas probare non possit. De hoc tamen latè Diana *7.p. tract.12.resol.21.* vbi plura ad intentum.

44 Neque obstat denunciatorem, qui delictum improbabile defert reputari calumniatorem, & de iure denunciatorem denũciationem probare debere, & ei assistere, quia loco accusatoris habetur, *l.ab accusatore §.nunciatores ff.ad Turpilianum*, & tradit Repert. *ver.Denunciatio vers.An eo ipso*, Vmbert.Locat. *in Iudic.Inquis.eodem verb.Denunciatio n. 1.* Non in-
45 quam obstat, quia licet de iure denunciator teneatur probare denunciationem, de consuetudine tamẽ contrarium seruatur, etiam in Tribunali S.Inquisitionis iuxta dicta *tom.3.verb.Accusare n.12.* Et facit *cap.super his de accusat.* quia denuncians potest dicere solo Zelo boni communis motus delictum declarare, quod præcipuè locum habet in delicto hæresis ob eius grauitatem, & periculum infectionis, & bonum commune, & ita tradit Cymer. *Direct.3.par.de secundo modo procedendi in causa fidei n.68.in princip.* &

ibi Peña *comm.15.* Scaccia *in trac.de Iudic.caus.ca.22. n.4.* Ludouicus à Paramo *de Orig. S.Inquis.lib.3.qu.8. n.21.& 22.* Suarez *supr.* Sanctarellus *supr.n.13.* Diana *part.1.tract.4.resol.1.* Castr.Palaus *sup.n.2.*

46 Excusari tamen potest à denunciatione talis hæretici si certò credat illum pertinacem non esse, sed quod per ignorantiam, in hæresim incidit, tũc enim prius corrigendus est, & experiendum an resipiscat. Tolet. *lib.4.Summ.cap.5.n.1.* Farinac. *supr.n.39.* Bonacin. *disp.2.de Censur.q.6.punc.1.n.20.* Castr.Pal.
47 *sup.* Secundò, si id sibi reuelatum est à persona non fide digna; non enim tenetur illi credere, nam leuis tunc haberetur iuxta doctrinam Cordubæ *lib.1. qu.43.dub.2.§.Sexto quando, & in Summ.q.64.in fin.§ il sexto*, Petrus Nauar. *lib.2.de restit.cap.4.par.2.dub.10. n.108.* Rodrigu. *de ordin.Iudic.cap.4.conclus.10.n.12.* Gutier. *lib.1.qq.Canon.cap.11.n.71.* qui docent quod cum quis tenetur aliquid sub peccato mortali denunciare, seù reuelare excusari ab hac denuntiatione si id audiuit à persona leui, & indigna, cui habea-
48 tur fides. Tertiò, si forsan ipse sit socius talis criminis. Sicut enim hæreticus ipse non tenetur se prodere, vt habent S.Thom. *2.2.q.69. art.1.* Simanchas *de Catholic.Instit.tit.42. num.13.* Peña *in Director.part.3. comm.12.* Suar. *supr.sect.4. n.18.* Auila *de Censur.p.2. cap.5.disp.4.dub.3.concl.9.* Rojas *singul.3.nu.33.* Rodericus à Cunha *de confess.solicit.q.10.* Sot. *de rat.teg. secret.memb.2.q.7.* Bald. *in l.1.C.in quib.caus.& integr. restit.non est necess.in fin.* Alex. *in l.Cum quidam §. quod dicitur ff.de acquir.hæredit.n.13.* Felyn. *in cap.Cum olim de accusat.n.3.* & patet *ex cap.Quis aliquando de pœnit. d.1.* desumpto ex Chrysostomo *super Epist. Pauli ad Hebræos homil.31. & 41. ad Populum*, vbi dicitur; *Non dico tibi, vt te prodas, sed reuela ante Deum viam tuam.* Quod in casu hæresis, et procedere asserit Nauarr. *cons.5.n.3.de hæret.incip.Est pœnitens*; sic nec ipse complex, aut socius, quia non potest manifestare alium, quin etiã se ipsum manifestet. Si enim postea denunciatus interrogatur, vt debet interrogari, tenebitur denunciatorem Socium criminis manife-
49 stare. Sanctarel. *sup.n.16.* Castr.Pal. *supr.n.15.* Quartò, si ob denunciationem timeat se interimendum, aut notabiliter, & grauiter malè tractandum. Peña *2.p.Direct.q.53.Comm.78.* Scaccia *de Iudic.caus.c.56. n.4.* quos refert, & sequitur Farinac. *sup.n.53.* Sanctarell. *sup.n.16.* Barbosa *de potest.Episcop.alleg.96.n.70.*
50 Cum grano tamen salis hoc accipiendum, si enim nocumentum, quod Republicè obuenire potest sit valdè graue, nec alia via impedire potest, nisi denũciatione facta, tenetur illã facere, quia sine dubio bonum commune debet præferri priuato. Rojas *singul.3.n.30.vers.Septimo ampliatur.* Castr.Pal. *supra n.10.* Quintò excusabitur à denunciatione si illi certo constat subditum hæreticum se manifestasse, aut manifestandum fidei censoribus, quia iam cessat finis denunciationis, qui est certioratio Iudicis de crimine, & ex quo Iudex factus est certus fieri certior, *cap.Eum qui de reg.Iur.in 6.* & plures DD. apud Barbosam *sup.num.68.*

51 Ex quibus patet quid dicendum sit de Consiliarijs, Aduocatis, & Procuratoribus, quibus crimen hæresis fuit communicatum sub sigillo secreti ab aliquo ad petendũ consiliũ. Dicendum enim est eodem
52 modo, quod scilicet tenentur illud denunciare, nisi

adſit aliqua cauſa ex ſupra allatis ad omittendum denunciationem. Ratio eſt, quia licet ſeruare ſecretum alicui ſit de iure naturæ, maximè accedente
53 promiſſione illius cui concreditum eſt ſecretum, idque ſit neceſſarium pro commercio humano inter homines conſeruando, præſertim in caſu præſenti, quia aliàs arcerentur homines à petendo conſilio pro ſua conſcientia, quod cederet in magnum detrimentum animarum; nihilominus quando ſeruare
54 ſecretum cedit, aut cedere poteſt in graue detrimentũ Reipublicæ prout contingit in præſenti, quia hæreſis eſt cancer, & venenum Reipublicæ Chriſtianæ, tunc ad præcauendum tale damnum non debet ſeruari, ſed potius propalari, etiam ſi adeſſet iuramentum, vt dictum eſt ex parte audientis ſecretum, cum iuramentum, vt dictum eſt, non ſit vinculum iniquitatis nec poſſit eſſe contra bonos mores, nec debeat obſtare, vt damnum commune caueatur. Ita Nauarrus, Salon. Aragon. Sayrus, Filiuccius, Bonacina, Azor. & alij quos refert, & ſequitur Barboſa *ſupr. num.63*. Quibus iunge Sanchez *lib.6.conſ.moral.cap.2.dub.20.num.1*. Cardinal. Lugo *ſup.num.37*. & Reuerendiſſimum Candidum *ſupr.art.4. dub. 7. §.Dico duodecimo.*

55 Idem quoque dicendum de iiſdem Conſiliarijs, Aduocatis, Procuratoribus, &c. qui ſub Sigillo ſecreti ſciunt furem detinere bona alterius furto ſublata, & iubentur à Iudice per cenſuras, aut alio modo reuelare tale furtum.

56 Tenentur enim id facere propter rationem adductam, quia ſcilicet ſecreti, fidei, promiſſionis, aut iuramenti ſeruandi obligatio, non poteſt eſſe in præiudicium innocentis, aut contra ius alterius, tunc enim eſſet vinculum iniquitatis. Ita Authores relati, qui etiam loquuntur pro caſu quo obſeruatio ſecreti eſſet non ſolum in damnum commune Reipublicæ ſed etiam in damnum alicuius tertij, licet Candidus ſolùm videatur loqui quando eſſet contra vitam innocentis.

57 Limitant hoc benè Nauarrus *in Manual. cap.25. numero 44. & cap. Inter verba Corollar. 65. numero 805*. & Sanchez *ſupr.* Vt id ſolum ſit verum quando alia via damno illi tertiæ perſonæ conſuli nequit. Si enim alia via id fieri poteſt, ſeruandum eſt ius ſecreti. Attendendum etiam eſt, & prudenter conſide-
58 randum an damnum quod ſequitur furi ſit magni momenti, infamia v.g. fuſtigatio, &c. Et quod ſequitur innocenti ſit parui ponderis, ſcilicet reſtitutio rei parui pretij, tunc enim non videtur detegendum tale ſecretum, quia damnum parui ponderis innocentis non videtur præponendum iuxta charitatis regulam damno magni momenti peccatoris. Sic videntur intelligendi Nauarrus, & Sanch. relati, & fauet Candid. *ſup.art.4.dub.1.§.Dico tertio.*

Notet lector poſt hæc ſcripta me incidiſſe in ſeptimam partem grauiſſimi Authoris P. Dianæ, vbi
59 *trac.3.reſol.63* latè diſputatum video. An Hæretici ſint denuntiandi Inquiſitoribus ante præuiam correctionem paternam, & quid de alijs criminib. contentis in edictis DD. Inquiſitorum. Et poſt relatos Duuallium, Caſpenſem, Palaum, Fagundez, Caſtillum, vtrumque Hurtadum, Petrum Lorcam, & alios ſic reſoluiſſe quæſtionem: *Dicendum eſt igitur quod ſententia Doctorum aſſerentium eſſe præmittendam correctionem fraternam cum certa, & firma ſpe emendationis in delicto hæreſis, vel hæreſim ſapiente ſi eſt probabilis erit probabilis ſtando in iure naturæ, & communi, ſecus autem ſtantibus edictis, & præcepto DD. Inquiſitorum, nam amplius non videtur admittenda, ſed ſtatim omnia delicta in dictis Edictis contenta ſunt ſine præuia correctione ad Iudices fidei deferenda, & maximè delictum hæreſis, Confeſſariorum ſollicitantium, & ſagarum.* Poſtea verò *§.Hinc in omnium* refellit ſententiam quam
60 dicit eſſe meam *in Summa qq.regul.cap.10.n.34*. ſcilicet quod Confeſſarius ſollicitans (intellige ad inhoneſta) de quo probabiliter ſperatur emendatio, nõ debeat denuntiari ante præuiam correctionem. Cæterùm diligentiſſimus Author non animaduertit me non dixiſſe *de quo probabiliter ſperatur*, ſed de quo creditur eſſe fraternè corrigibilem, quod eſt aliquid maius quàm probabiliter ſperari. Deinde me adiunxiſſe ad maiorem cautelam. *Cautiſſimè tamen procedere debent Confeſſarij circa pœnitentes ab alijs ſollicitatos.* Quæ ſanè explicabatur doctrina antea tradita. Ac maximè, quia in poſterioribus alijs editionibus (ſunt autem tres poſt illam, quam P. Diana citat) ad tollendum omnem ſcrupulum, & denotandum ſententiam illam ſolùm ſpeculatiuè fuiſſe probabilem, eo quod eam plures Doctores defenderint, vt ſunt Peyrinis quem ibi retuli, & plures alij, quos ipſe Diana affert *part.1 trac.4. reſol.2*. non autem practicè, aut in praxi ſequendam dixi: *Et nota quod in praxi non debent ſollicitati credere Confeſſarios ſolicitantes eſſe fraternè corrigibiles, aut emendatos cum ſint de hæreſi ſuſpecti.*

Propterea tenentur illos ante quamcumque monitionem, ſeu correctionem Sancto Officio Inquiſitionis denuntiare. Quid clarius pro mea mente exponenda dici potuit? Omitto errore Typographi dici me *cap.10.Summæ* id ſcripſiſſe cum non niſi *cap.19*. ea ſcripſerim. Hæc porro ſalua venia ſapientiſſimi, & communis magiſtri dicta ſint.

61 Hæc autem doctrina de manifeſtatione hæretici vel de hæreſi ſuſpecti ad S. Tribunal Inquiſitionis etiam ante correctionem fraternam facienda procedit etiam poſita ſententia, quæ in Societate Ieſu recepta eſt; ſcilicet licitum eſſe reuelare Prælato vt patri peccatum occultum fratris abſque præuia correctione, quando melius ſit per ipſum Prælatum corrigendus.

Et ſi enim dicta ſententia admitti debeat, prout probant Suarez, Caſtrus Palaus, TrullencK, ConincK, Hurtadus, Caſpenſis, quos refert, & ex parte ſequitur P. Diana *p.7 tract.3. reſol.44*. nihilominus in caſu hæreſis, vel ſuſpicionis hereſis talis denuntiatio non ad Prælatum Societatis, ſed ad S. Tribunal deferri debet, prout probant adducta in ſuperioribus, & Authores relati.

CON-

CONSVLTVM XIII.

Circa controuersiam Romæ acriter agitatam de validitate cuiusdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipso factarum. In qua multa ad materiam de electione Prælatorum Regularium spectantia.

Notet lector huiusmodi Consultum typis editum fuisse in calce quarti tomi Quæstionum Regularium authoris; quia tamen illud continet notabilem doctrinam, ideo in hoc etiam loco, veluti magis proprio reponi debuit.

SVMMARIVM.

R[illegible]er [illegible] cuius [illegible] uen-

IESVS MARIA.

CASVS.

Vallisoleti in Hispania de anno 1642. celebratum fuit Capitulum Prouinciale Carmelitarum quietè, & pacificè, nemine reclamante, aut contradicente. Postea verò, sex, vel septem circiter mensibus transactis, PP. aliquot graues eiusdem Prouinciæ obedientiam negarunt Prouinciali, & Priori Matritensi, prętendentes ipsos non esse legitimos Prælatos, ac propterea abstinere debere ab exercitio suorũ officiorum. Cum autem ipsi contradicerent, & contra illos veluti rebelles procederent, eos etiam à Prouincia authoritate Illustrissimi Nuncij eijcientes, Romam idcircò venerunt, plures nullitates contra prȩfatum Capitulum, & electiones opponentes, primò coram Generali, deinde coram Sanctissimo, & ipsius delegatione, coram Eminentissimo, & Reuerendiss. Domino Cardinali Ginetto Ordinis Protectore, à quo cum Reuerendissimis alijs coniudicibus in duabus Congregationibus in ipsius Palatio habitis, lis, & controuersia decisa fuit. Quia tamen circa ipsam multa, grauiaque dubia discussa fuerunt, ideo hìc proponenda. Primum est, an contra Capitulum prȩfatum, & eius electiones aliqua opponi possent. Secundum, dato quòd possent opponi, an Patres prædicti legitimi oppositores essent. Tertium, an in eo casu contra inauditam partem Capituli aliquid decidi posset. Quartum, quod mandatum, vel procuratio requireretur, vt aliquis esset legitimus Procurator Romæ pro Capituli defensione. Quintum, an prædictum Capitulum, & eius electiones nullæ, & irritæ censeri deberent, eo quòd socij Conuentuum, qui in illo erant Gremiales, non essent electi ab omnibus Religiosis Conuentuum in Sacris constitutis. Sextum, an rectè impugnaretur prædictum Capitulum propter vota quædam in ipso adiuncta. Septimum, an propter non seruatam formam *cap. Quia propter de electione* quoad numerum Scrutatorum. Octauum, an electiones Priorum factæ in ipso Capitulo, & non in Conuentibus validæ essent. De quibus omnibus sigillatim agendum. Notando primò, quod, quamuis cognitio supra nullitate prędicti Capituli pertineret ad Reuerendiss. Generalem Ordinis, & non ad Emin. Protectorem, prout in simili declarauit Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium 17. Augusti 1640. in causa, & pro Patribus Augustinianis: nihilominus hæc lis, & controuersia specialiter pertinebat ad Eminentissimus ex delegatione SS.

DVBIVM PRIMVM.

An prædictum Capitulum, & electiones in ipso factæ impugnari possint.

2 Respondeo, tam prædictum Capitulum, & electiones in ipso factas, quàm omnia, & quęcunque Capitula, cum electionibus ipsorum, impugnari posse ab ijs, ad quos interest, seruatis tamen conditionibus, de quibus infra. Ita enim colligitur ex toto ferè titulo *de elec. in primo, & sexto Decretalium*, vbi id supponitur, & constabit ex Iuribus inferiùs referendis. Accedit, quòd si impugnatio electionis de aliquo Officiali ad inseruiendum Reip. competit cuilibet de populo, vt per Auendaño *de Exequendis mandatis p. 1. cap. 19. num. 27.* Azeuedo *l. 1. num. 6. tit. 4. li. 5. nouæ recop.* Burgo de Pace *cons. 10. n. 20.* Matienzo *l. 1. Glos. 8. tit. 14. l. 5. nouæ recopil.* Bobadilla *in sua politica l. 3. cap. 8. num. 17.* Cabedo *p. 1. decis. 112. & p. 2. decis. 84. num. 16. cum seq.* tenet Barbosa *in cap. vt circa de elect. in 6. num. 12.* multò magis impugnatio cuiuslibet Capituli, seu electionis competet cuilibet Religioso, cum ad illum spectet, vt Prælatus vel Officialis suæ Religionis sit talis qualis decet. Layma. *in quæstionib. Canonic. de Prælator. elec. c. 11. q. 115.*

3 Adde, etiam contra electionem confirmatam fieri posse obiectionem, seruatis etiam conditionibus seruandis. Quia si electio est inualida, confirmatio subsequens non dat illi validitatem. Abbas *in ca. accedens de accusat.* Petrus Biaxius *in Direct. elect. part. 3. cap. 45. num. 2. & 3.* Sigismundus de Bononia *de Elec. Prælat. par. 1. ca. 7. dub. 44. num. 19.* Quare quod idem Abbas *in cap. fin. qui matri accus. & in cap. cum olim de caus. possess.* & idem Biaxius *ibid.* dicunt, neminem esse audiendum post confirmationem factam, intelligi debet iuxta dicenda, & formam *cap. fin. de elect. in 6.* quando præcessit oppositor, & non comparuit termino præfixo ad opponendum. Sigismundus de Bononia *supr. dub. 46. num. 3.*

4 Dixi autem supra, ab ijs, *ad quos interest*, quia alij non interesse habentes non possunt se opponere, nisi nomine Ecclesiæ, seu eorum, ad quos id spectat. *cap. cum inter 1. de elect. l. 1. ff. de appell.* Castellinus *de elect. canon. cap. 16. num. 4.* Layman. *supr.* ex Innocentio, & Abbate. Adde Iulium Lauorium *de Elect. tit. 4. cap. 19. num. 119.*

5 Dixi etiam *seruatis tamen conditionibus, &c.* quia aliquæ sunt ad id faciendum necessariæ. Prima, quòd subsit magna, & notabilis causa. Tum quia Ius Canonicum maximè auersatur huiusmodi oppositiones *cap. fin. de dolo, & contumac.* Laym. *supr. q. 117.* Tum etiam, quia cum litium introductio criminum occasionem, & magna alia detrimenta præbeat, quę videri possunt apud Tiraq. *de Retract. lign. §. 8. glos. 7. à num. 20.* Rebuff. *in Probem. Concordata verbo sumptibus. pag. 511. & in l. litis nomen 36. ff. de verb significat.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. §. 7. Proem. num. 12. cum seqq.* Barbosam *de Offic. & potest. Episcop. allegat. 79. à num. 10. & in dict. cap. finem num. 2.* quæ maximè procedunt in Religiosis, qui omninò ab huiusmodi forensibus negotijs abstinere debeant; proculdubio non sine magna causa huiusmodi oppositiones, seù impugnationes electionum fieri debent.

6 Secunda est, quòd non consenserint tales oppositores in dictum Capitulum, & eius electiones; Quia si consenserunt, repelluntur ab oppositione, seu impugnatione illorum. Etenim, vt habetur ex Reg. Iuris *in 6. num. 21.* & sumitur ex *l. sicut C. de actionib. & obligat. Quod semel placuit, amplius displicere non potuit.* quod Glossa *ibidem* intelligit etiam in electo, iuxta *can. dilectissimi 8. q. 2.* Idemque confirmat Regula

gula alia etiam Iuris *in 6. num. 33.* quæ desumitur ex *l. nemo potest mutare ff. hoc titulo*, scilicet, *mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum*. Quam Regulam procedere etiam in electione probat Barbosa *ibid.* ex Iuribus, & Doctorib. Fauet etiam Regula illa generalis, scilicet, *nullus potest venire contra factum suum*. Argument. *cap. diuersis fallacijs de Cleric. coniugat. & cap. proposuit. de fil. Presbyt.* Glossa *in d. Regul. quod semel.* Layman. *supr. quæs. 116. in margine*. Consonat etiam *cap. concertationi de appellat. in 6.* vbi appellanti ab electione præscribitur spatiũ dierum decem, & ijs transactis solum conceditur vti Iuris remedijs, si tamen electioni non consenserit.

Ita colligunt ex textu Lapus, Abbas, Archidiaconus, & alij DD. quos ibi refert, & sequitur Barbosa. Pro quo maximè facit declaratio quædam nouissima Sac. Congregationis Episcop. & Regularium die 2. Decembris 1643. vbi sic. *Proposita fuit causa Prouinciæ Apuliæ, inter PP. electores eiusdem Prouinc. necnon Patrem Thomam à Grumo electum; & P. Magistrum Felicianum à Polignano eius Procuratorem ex vna, & P. Magistrum Gregorium Capullum, &c. & DD. negotio maturè discusso, fuerunt in voto institutionem P. Capulli non posse, nec deberi ab eis impugnari, cum semel in eam consenserint, nec obstare Constitutiones, &c.* Facit etiam quòd cum Eminentiss. & Reuerend. D. Cardinalis Ginettus Ordinis nostri Protector sciuisset quemdam Religiosum, qui ex vi Breuis SS. D. N. Vrbani institutus fuerat Prouincialis cuiusdam Prouinciæ, consensisse in electionem alterius, hunc, & non illum, vt legitimum Prouincialem hoc anno 1643. declarauit.

7 Tertia est, & veluti limitatio præcedentis, videlicet, quòd, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num. 37.* eligentes aliquem, vel consentientes ipsius electioni, non possunt illi se opponere, nisi ex causis postea emergentibus, vel propter defectus electi priùs ignoratos. Ita enim habetur expresè *cap. nulli licere de elec. in 6.* vbi Doctores communiter. Quibus iunguntur Iulius Lauorius *supra dicto cap. 19. num. 115.* Sigismundus de Bonon. *supr. dub. 46. num. 6.* Peirinis eo loco à me relatus, & Barbosa *super hoc cap.* Consonat etiam specialiter pro Ordine nostro, quòd in Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendissimo Theodoro Stratio Generali edita, & typis mandata Neapoli 1635. & quæ mitti solet ad Præsides Capitulorum Prouincialiũ, vt iuxta ipsam ea celebrari faciant, sic dicitur §. 21 *Qui in elect. expressè, vel tacitè, consenserint, illam postea secundùm Sacros Canones impugnare nequeunt, nisi ex noua causa, vel veteri, sed nouiter eis pandita, & manifesta*. In margine autem notatur dictum caput *Nulli*.

8 Quarta est, quando talis oppositio, vel impugnatio electionis fit per modũ appellationis, tunc enim, vt dixi supra *num. 6.* ex *cap. concertationi de appellat.* solùm admittitur talis appellatio intra decem dies, nec post illos vllo modo permittitur. Verum quidem est, quòd ex *cap. statuimus de elect. in 6. & cap. cupientes eod. tit.* extendi id potest ad vnum mensem. De quo Doctores *ibid.* & Sigismundus *supr. num. 22.* & Castellinus *supr. num. 5. 6. & 9.* ac Iulius Lauorius *supr. num. 122.*

9 Quinta est conformiter ad dicta *tom. 1. eo cap. 15. num. 37.* circa formam seruandam in oppositione, seu appellatione contra electionem. Taliter enim appellantes tenentur exprimere in instrumẽto publico coram personis authenticis, quæ super hoc testimonium perhibeant, omnia, & singula, quæ obijciunt, & simul iurare quòd credunt ea esse vera, & se posse illa probare, alioquin non possunt alia obijcere, nisi, iuxta dicta *supr. num. 7.* ex *cap. nulli de elect. in 6.* forsan essent aliqua de nouo emersa, vel quę verisimiliter ignorare potuissent.

Ita enim habetur expresè *in cap. vt circa de elect. in 6.* & tradunt ibi communiter Doctores. Quibus iunge Peirinis eo loco à me relatum, Castellinum *supr. num. 2. 13. 14. 15.* & *16.* & Sigismundum *supr. dub. 46. num. 11.* Notans *num. 12.* hanc formam esse ad vnguem obseruandam, ita vt sine illa opponens audiri non debeat. Nota tamen aliquo modo limitatam esse per Clement. *Constitutionem de elect. in 6.* quando quæ opponuntur directè respiciunt ius Ecclesiæ, vel opponentes. De quo Doctores *ibid.* maximè idem Sigismundus *supra* plura afferens ad intentum *num. 18. & sequent.*

10 Sexta, & veluti explicatio præcedentis, est, quòd, qui se opponit alicui electioni, & ad Sedem Apostolicam appellat, ita debet iurare quod omnia, quæ opponit, credit esse vera, & se posse illa probare, vt non sufficiat iurare se credere esse vera, & posse probare ea quæ de ipsis deberent sufficere. Ita. n. expresè habetur in *cap. is qui contra de elect. in 6.* vbi Doctores communiter, & Sigismundus *supr. d. dub. 46. num. 12.* Addens *num. 14.* id etiam esse verum in Procuratore appellãtis ab electione. Maximè etiam addendum, in d. Clement. *Constitutionem* §. *cæterum* sic haberi. *Cæterum cum circa crimina, vel defectus debitam circumstantiarum specificationem prędictus omittit appellans, non est postmodum in prosecutione negotij super his audiendus, etiam si circumstantias huiusmodi, vel probationes earum per iuramentum asserat ad se peruenisse de nouo*. De quo DD. sup. d. Clementinam, & Sigismund. *sup. num. 15.*

11 Nota autem, quòd impugnata electione ante confirmationem, si contra formam sit oppositum, electus tenetur probare se ritè electum; si autẽ post confirmationem contra formam opponatur, opponens probare tenetur; si verò oppositum sit contra personam, semper onus probandi incumbit opponenti. *c. 1. de elec. in 6. & c. si compromissarius*. Thesaurus *in Praxi p. 2. verb. Electio c. 4. §. nota 2.* ex Butrio, Innoc. Compostel. & Mascardo.

12 Adde etiam, quòd quando id quod opponitur post confirmationem, ante illam propositum, & discussum fuit, ac super eo pronunciatum, non debet admitti talis oppositio, quia iam taliter discussum, & pronunciatum transit in rem iudicatam. Cuchus *Instit. maior. tit. de confirm. potest. num. 4.* Biaxius *supra cap. 45.* Sigismundus *sup. dub. 46. num. 5.*

13 Quando verò oppositio est non contra electionem, sed contra electum, obseruandum est quod habetur *in cap. si fortè de elect. in 6.* videlicet, *si fortè inter cætera, quæ obijciuntur electo, aut postulato, seu aliàs promouendo ad aliquam dignitatem, euidentem scientiæ, vel alium personæ defectum opponi contingat, in discussione obiectorum illum statuimus ordinem incommutabiliter obseruandum, vt promouendus super defectu ipso ante omnia subijciatur examini, cuius*

euen-

euentus examinandus, alijs, aut dabit initium, aut negabit. Cæterum, si præmissi examinis exitus huiusmodi oppositiones docuerit veritate destitui, opponentes omnino à prosecutione causæ, in qua talia obiecerunt, excludimus, & proindè puniri decernimus, ac si penitus in probatione omnium, quæ obiecerunt, defecissent. Castellin. *sup. n.*8. Et quod magis est, non esse locū pœnitentiæ oppositori falso, *in c. ab eo. de elec. in* 6. sic decernitur. *Ab eo, qui contra electum, vel postulatum seu promouendum ad aliquam dignitatem, inter cætera quæ obijcit, euidentem, notorium, seu manifestum scientiæ, vel alium personæ defectum opponit: ipsius defectus oppositio, vel eius qualitas nequeunt postea reuocari.*

Cum enim opponens, si quid de defectu opposuit huiusmodi, destitus veritate contingat, à prosecutione causa debeat omnino excludi, & puniri perindè ac si probatione omnium, quæ obiecerat, defecisset: iustum est, vt postquam ad oppositionem eamdem procedit nequeat in præiudicium eius, contra quem opposuit, vlterius pœnitere. Doctores ibidem, & Sigismundus *supr. num.* 8. 9. & 10. Pro huiusmodi etiam oppositionibus contra electiones factas, quòd illis non obstantibus, electiones validæ censeantur, extant aliquæ declarationes Sac. Congregat. Episcop. & Regular. specialiter vna pro Minoribus Conuentualibus 7. Maij 1636.

DVBIVM SECVNDVM.

An prædicti Patres legitimi fuerint oppositores contra electiones factas in prædicto Capitulo.

14 RESpondendum est negatiuè, prout manifestè colligitur ex adductis in dubio præcedenti. Primò quidem, quia ea, quę contra præfatas electiones opposuerunt, nō sunt magni, aut notabilis momenti, prout constabit dubijs sequentibus ea euacuando. Nec talia credi possent cum præfatum Capitulum, eiusque electiones celebratæ fuerint à Religiosis grauibus, & valdè doctis, Doctoribus, & publicis lectoribus in Sacra Theologia in clarioribus Vniuersitatibus Hispaniæ, ac S. Tribunalis Inquisitionis Censoribus, & Consultoribus sub Præside Magistro *Ioanne* de Orbea viro nedum nobilissimo, & magnæ authoritatis, sed & magnæ quoque experientiæ in agendis, qui quinquies idem munus exercuit, & de quo proindè bona præsumptio semper haberi debeat. Cum pro Iudice semper iura præsumant *l. vir bonus ff. iudicatum solui l. fin. C. ad l. Iul. repet.*

15 Secundò, quia prædicti Patres oppositores consenserunt in dictum Capitulum, eiusque electiones, non repugnantes, contradicentes, reclamantes, aut aliquid contra ipsum, vel ipsas protestantes, quinimò, vt in Actis authenticis Capituli §. *iam ergo habetur, acceptata fuit electio Prouincialis nemine reclamante,* & infra: *tandem solitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent.* Eamdemque obedientiam pręstiterunt Diffinitoribus, & Patribus tunc electis, à mense Maij, quo celebratum est dictū Capitulum vsq; ad mensem Decembris, quo insurgere cęperunt contra Prouincialem, & Priorem Matritensem. Vnde propter regulas, & textus, de quib. supr. *dub.* 1. *n.* 6. manifestè excluduntur prædicti Patres à munere oppositorum, seu impugnatorum talium electionum.

16 Idem porrò, quæ dico de prædictis Patribus oppositoribus, qui fuerunt Gremiales ipsius Capituli, intelligendum etiam est de quodam alio Religioso, qui cum de gremio Capituli non fuerit, nihilominus etiam illud, & electiones in ipso factas impugnauit; & de quibusdam alijs eiusdem Prouinciæ alumnis. Illi enim omnes à mense Maij vsque ad mensem Decembris, Prouinciali, Diffinitoribus, & Priorib. obedientiam, & summissionem debitam multis actibus positiuis hinc, indèque, præstiterunt, quo gratum, & ratum habuisse comprobantur præfatum Capitulum cum gestis in ipso. Regula enim Iuris, quæ est 10. videlicet, *Ratihabitionem retrotrahi, & comparari mandato* in omni actu obtinet, vt notat Glossa *ibi,* & maximè Glossa *in cap. auditis de elect. vers. ex post facto,* vbi inquit, *ratihabitionem habere etiam locum in electionibus.*

17 Nec obstat si contra dicta objiciatur, quòd ex dicto *cap. auditis de elect.* electio inualida non ratificetur per subsequentem consensum. Ibi enim manifestè est sermo de electione facta per minorem partem Capituli, electiones verò, de quibus in præsenti, factæ fuerunt concorditer, vt ex ipsis Capituli Actis authenticis constat.

18 Tertiò, & maximè repelluntur dicti Patres à munere oppositorum, seu impugnatorum Capituli, & electionum in ipso factarum, quia scilicet causæ, quas contra ipsa obijciebant, non fuerunt de nouo emergentes, aut de nouo panditæ, aut cognitæ, sed antiquę, & tempore celebrationis Capituli ipsis manifestæ, & euidenter notæ. Clarè enim, & manifestè videbant, & sciebant quando Capitulum celebrabatur, quòd admittebantur vt legitimi suffragatores Socij Conuentuum, qui solùm ab habentibus viginti annos in professione erant electi, & aliqui de nouo adiuncti, & quòd erat sufficiens numerus scrutatorum, ac tandem, quòd Priores Conuentuum eligebantur in Diffinitorio ipsius Capituli, non in ipsis Conuentibus, quæ sunt causæ propter quas contendebant de nullitate Capituli, & electionum. Ex hoc autem manifestè infertur eos non potuisse admitti, vt oppositores, seu impugnatores illius, propter dicta sup. *dub.* 1. *n.* 7. ex *c. nulli licere. de elec. in* 6. & ex decreto Reuerendiss. Generalis Stratij ibi relato.

19 Similiter quartò expelli debuerunt à tali munere oppositorum, seu impugnatorum Capituli per modum appellationis, cum constet non solum post decem dies, aut vnum mensem à celebratione Capituli, sed post sex, & amplius menses, eam appellationem fecisse. Ex hoc enim constat repellendos necessariò fuisse, cum ex *cap. concertationi de appellat.* supra *dub. primo num.* 8. relato manifestè habeatur solùm intra decem dies admitti posse appellationem ab electione. Et ex *cap. statuimus de elect. in* 6. & *cap. cupientes eodem titul.* id extendatur ad vnum mensem. Nec illis suffragari potuit, quòd dicerent se non fuisse appellantes, sed merè ad Sedem Apostolicam recurrentes. Oppositum enim constat tum ex Memorialibus ab ipsis porrectis, tum ex responsione ad Decretum Illustrissimi Hispaniarū Nuncij, nunc

nunc Eminentiss. D. Cardinalis Panzirolæ, vbi sæpiùs se appellantes ad Sedem Apostolicam vocant.

20 Quintò etiam, repelli debuerunt à dicto munere ob non seruatam formam præscriptam in *cap. vt circa de elect. in 6.* quam retulimus *supr. dub. 1. num. 9.* Constat enim ex prædictis Memorialibus, & alijs scriptis, in quibus suam oppositionem manifestarunt, non seruasse dictam formam, nec id fecisse instrumento publico coram authenticis personis, nec sub iuramento eo loco præscripto.

21 Idem dico propter defectum sextæ conditionis pro oppositoribus contra electionem requisitæ, de qua *supr. dub. 1. num. 10.* ex *cap. is qui contra de elec. in 6.* Constat enim prædictos Patres oppositores variasse in oppositione causarũ cõtra validitatem Capituli, & electionum ipsius. Si quidem in scripto oblato Matriti die 4. Decembris 1642. Prouinciali dictæ Prouinciæ Castellæ solùm obiecerunt quòd Socij Priorum non fuerunt legitimi, eo quòd electi nõ fuerint nisi solùm ab habẽtibus 20. annos in professione. In Memoriali autem postea ab ipsis porrecto Reuerendissimo Patri Ordinis quando Romam venerunt, non solùm prædictam causam nullitatis, sed plures etiam alias obiecerunt.

In Memoriali verò postea Eminentissimo D. Cardinali Protectori oblato vlteriùs addiderunt aliam causam nullitatis Capituli, & electionum ipsius, videlicet quòd pro illis fuerint adiuncti aliqui suffragatores, qui de iure tales non erant. Ac demum postea post duos circiter menses opponere cœperunt, defecisse tres scrutatores in dicto Capitulo, & ipsius electionibus. Ex quo manifestè elicitur ipsos varios in opponendo extitisse, ac propterea repelli debuisse tum ex dicto *cap. is qui contra*, tum ex communi dicterio de teste, scilicet *testis varius, testis falsus*. Quod etiam oppositori, seu impugnatori electionis applicari potest.

22 Repelli etiam debuerunt prædicti Patres oppositores, iuxta dicta *supr. dub. 1. num. 12.* à munere impugnatorum, propterea quod cum ante confirmationem Capituli à Generali per litteras postulasset ne illud confirmaret, ipseque Generalis rem maturè discussisset, causasque, propter quas confirmationẽ negandam esse dicebant, considerasset, nihilominus ipsum confirmauit litteris datis eodem anno 1642. die 15. mensis Nouembris. Ex quibus omnibus liquido patet præfatos PP. legitimos oppositores non fuisse in causa præsenti.

DVBIVM TERTIVM.

An in casu quo prædicti Patres legitimi oppositores Capituli essent potuisset decidi causa non citata, vel audita parte Capituli.

23 Respondeo id nullo modo fieri posse. Primò ex *cap. 1. de causa possess.* vbi Gregorius Papa dicit, *nec Nos contra inauditam partem aliquid possumus definire*. Vbi verbum (*potest*) negatione præposita, importat necessitatẽ, vt ibi Panorm. *num. 4.* & Iason. *l. Gallus ff. de liber. & posthum. num. 17.* Glossa *cap. 1. de reg. Iuris in 6. versic. non potest.* De quo DD. in *d. cap. 1.* specialiter Ioann. Andr. Innocent. Imola, Hostiensis, & Ancharanus. Secundò, ex *cap. 1. de feudis sine culp. non amit.* vbi dicitur, *non debet quis priuari feudo etiam per Principem antequam de culpa sit conuictus*. Et Clement. *pastoralis de sentent. & re iud. versic. nec prædicta suppletio*, vbi dicitur, *Imperatorem non posse supplere citationem, quia est de iure naturali, & 2. quæst. 1. cap. Deus*, vbi dicitur, *Deum noluisse punire peccata Sodomorum, nisi descenderet, & videret, nec Adam, nisi priùs eo vocato, & eius defensione audita.* Et *c. caueant, & c. omnia 3. q. 9.* vbi habetur, *sententiam absque citatione nullam esse*. Tertiò, ratione, quia citatio partis, vt se defendat, est radix, & initium omnium litium. *Inst. de pœn. temp. litig. §. finali, & part. 3. tit. 7. initio*. Ergo velle sententiam ferre contra partem inauditam, est fundamentum totius processus iudicialis euertere.

Quartò, quia citare partem vt se defendat est de iure naturæ, quod dictat, vnicuique locum se tuendi concedendum esse. Item ius naturæ dictat ante sententiam esse plenè, & perfectè cognoscendam culpã, quod effici non potest nisi pars citetur, & audiatur, an aliquid habeat quo à culpa purgetur. Sed Princeps immutare nequit ius naturę, ergo non potest contra inauditam partem procedere. Hanc proindè conclusionem tenet Glossa *Extrauag. 1. de dolo, & contum. verbo Non obstantibus*, vbi dicit, *partis citationem esse de iure naturæ, contra quam nullus Princeps procedere potest*. Panorm. *cap. 1. de causa possess. num. 4. & 5.* vbi hæc dicit: *Etiam Princeps non potest supplere defectum citationis, nec valet sententia per Principem sine citatione lata, quia est contra ius naturæ non citare partem, & citatione præcedente, & causæ cognitione præsumendum est pro Principe, & non aliter.* Hæc Panormit. Qui & refert Cardinal. Et idem Panormit. *cap. inter quatuor de maior. & obedient. num. 1.* vbi inquit: *De absoluta potestate potest Princeps procedere absque citatione in ijs, quæ sunt in potestate ipsius Principis, secus in quibus non habet plenam dispositionem, quia tollere citationem est tollere defensionem, quæ est de iure naturæ.* Et Iason. *dicta l. Gallus num. 18.* vbi dicit: *Nec Papam posse de plenitudine potestatis omittere citationem, quia est contra ius naturæ.* vbi Angel. *l. si accusatorib. C. de accusat.* & Glossa *l. fin. C. de legib. vers. quo minus*, & ibi Bald. *num. 1. & l. cum Fratrem C. de ijs quibus, vt indig.* Con. *quæst. practic. cap. 23. num. 6.* Rebuffus *repetition. cap. 1. de possess. versic. sextò nota*. Pinellus plures referens *C. de rescind. vendit. 1. 1. p. rubricæ cap. 2. num. 21.* Alexan. *cons. 5. volum. 2. num. 2.* Oldradus, Maranta, Aretinus, Felinus, & alij Iuristæ.

Quibus iunge ex Theologis Sotum *l. 5. de iust. q. 3. art. 3. ad 1. versic. at vero vtrum*, vbi inquit, *si Princeps citra iudicij formam, & ordinem aliquid imperet, nefas est, nec parendum est, illi quia Princeps tenetur ordine iudiciario procedere.* Caiet. *verbo Homicidium*, Mirãdam *de ordine iudiciar. q. 14.* & alios.

24 Specialiter in materia electionis quòd ea non possit cassari nisi citatis, & auditis electis, habetur ex *cap. vlt. de elect. in 6.* vbi Doctores communiter. Viuianus *de Iure patronat. l. 9. cap. 1. num. 24.* maximè Rota in vna Illerdensi *electionis Abbatissæ* coram D. Roxas 2. Iunij 1636. ex Caualer. *decis. 376. num. 1.* De quo etiam Rotæ decio *in recent. decis. 139. num. 7. p. 7.* & Portell. *in Respons. p. 2. cas. 4. num. 3.* Ad mirbus

idest

idest clarissimum quando electio est in conformitate facta, confirmata, & in possessione posita, ac reclamantibus electis, prout erat in præsenti.

25 Nec obstat, Panorm. *cap. cum olim de sent. & re iudicat. num.* 20. *& cap. causam de rescript. num.* 3. Rebussum *vbi supr.* Felinum *dicto cap. cum olim num.* 11. Marantam *de Ordin. iudic. 6. par. verbo Citatio numero* 3. & quosdam alios, quos retuli, & ex parte secutus sum *tom. 3. Summ. verbo Iudex, & iudicium Regular. num.* 17. dixisse, posse aliquando Iudicem contra partem non citatam, nec auditam procedere. Nam, vt ipsos legenti constabit, loquuntur in casu, quo crimen est notorium, & liquidò, ac certo constat nullam defensionem esse reo, quod non procedit in proposito, vt euidenter constabit, euacuando ea, quæ Patres oppositores Capituli obijciebant.

26 Quare audiri non meruerunt aliqui insinuantes potuisse Eminentissimum D. Cardinalem Protectorem huius causæ Iudicem, vel etiam Reuerendissimum Generalem, electiones in dicto Capitulo factas extraiudicialiter, & sine strepitu iudicij, non auditis electis irritare, & cassare. Id enim contra Ius naturale, diuinum, & humanum esset.

Cum enim tales electiones non solùm in concordia factæ fuissent, sed etiam à Superiori confirmatæ essent, & per confirmationem adquisiuerint electi Ius in officijs, ad quæ fuerunt electi, & in ipsorum possessione per multos menses fuerint, & contradicerent tali causæ discussioni ipsis non citatis, aut nõ auditis; proculdubiò nihil potuit in causæ decisione agi sine ipsorum citatione. *cap. nosti, & cap. qualiter de elect. & cap. dudum de præbend. ca. fin. de elec. l. 6.* Petrus Gregorius *in partit. Iuris ca. non tract. de elect. num.* 4. Portellus *sup.*

DVBIVM QVARTVM.

Quod mandatum, vel procuratio requirebatur, vt aliquis esset legitimus procurator Romæ pro Capituli defensione.

27 SVppono, causas electionis agitari posse per procuratores tam partis impugnantis quam defendentis. Ita enim habetur ex *cap. 1. de elect. in 6.* vbi etiam terminus illis præfigitur ad prosequendam appellationem. Doctores communiter ibi. Layman. *sup. q.* 117. *& q.* 118.

28 Quo posito ad dubium propositum respondeo, procurationem, seu mandatum, quod requirebatur, vt aliquis esset legitimus procurator Romæ pro dicti Capituli defensione debere esse ab omnibus electis in ipso ad aliquod officium, videlicet Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, Prioribus &c. vel saltem ab ijs, qui repræsentant totam Prouinciam, scilicet Diffinitorio ipsius, quod conflatur ex Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, & Socio, seu Secretario.

29 Ratio primæ partis est, quia procurator legitimus est ille, qui à parte principali interesse habente accepit mandatum. Etenim iuxta Vlpianum *in l. 1. ff. de procurat.* procurator est, *qui aliena negotia mandato Domini administrat.* Et infra. *Qui rebus suis ipsi superesse, vel nolunt, vel non possunt, per alios possunt, vel agere, vel conueniri.* Certum autem est principalem partem interesse habentem in dicto Capitulo fuisse electos in illo ad aliquid officium. Ergo. Confirmatur ex Regula illa 29. inter Regulas iuris, quæ sumitur ex *l. 1. & vlt. C. de auth. præst. & ex per fundum* 11. *ff. de seruit. rustic. præd.* videlicet, *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari.* Constat autem negotium illius Capituli tangere omnes illos, qui in eo electi fuerũt ad aliquod officium in Religione, ac proindè procuratorem legitimum in hac causa illum fuisse, qui ab illis habuisset mandatum, seu procurationem.

30 Ratio etiam secundæ est, quòd idem, quod fit à principali, fieri etiam potest ab eo, qui ipsum repræsentat, vt patet in Vicario, Delegato, Commissario, Procuratore &c. Cum autem Diffinitorium repræsentet totam Prouinciam, vt colligitur ex nostris Constitutionibus *par. 4. cap. 19. num.* 1. 2. 11. 13. *&* 14. ac *cap. 20.* præsertim *num.* 4. ideo habens procurationem, seu mandatum à dicto Diffinitorio censeri debuit habere illud à tota Prouincia, ac per consequens ab Officialibus in dicto Capitulo electis.

31 Videtur autem necessarium fuisse in tali casu quòd omnes Gremiales Diffinitorij, Prouincialis scilicet, & Diffinitores, conuenirent in designatione procuratoris; nec sufficere quòd maior pars ipsorum id faceret. Ratio est, quia, licet ad statuendum ea, quę pertinent ad omnes vt vniuersos, vel in communi, sufficiat consensus maioris partis *cap. cum in cunctis de ijs quæ fiunt à maiori parte Capituli, & cap. auditis de elect.* nihilominus ad statuendum ea, quæ spectant ad omnes vt singulos, seu in particulari, quale est in hoc casu constitutio procuratoris; si quidem omnes de Gremio Diffinitorij sunt electi in tali Capitulo, requiritur consensus singulorum, ita vt in his habeat verum Regula iuris *in 6.* adducta. *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari. cap. cum omnes de constit. l. per fundum ff. de seruit. rustic.* Glossa *in d. cap. cum omnes verbo Constitutum.* Angelus Siluester, & alij Summistæ *verbo Capitulum,* & DD. communiter, quos refert Barb. *in d. cap. cum omnes, & super d. Regulam quod omnes tangit.*

32 Imò etiam videtur necessarium fuisse ad designationem talis procuratoris, quòd fieret à dicto Diffinitorio per modum Diffinitorij, congregato scilicet ad sonitum campanellæ, loco, & alijs circumstantijs, quæ secundùm consuetudinem Religionis obseruantur ad actiones Diffinitoriales. Hoc enim commune est omnibus, quæ fiunt à Collegio, Capitulo, Diffinitorio, &c. vt talibus. Vbi enim actus expediendus est de consensu alicuius Collegij, seu Cõmunitatis non sufficit illos de collegio separatim consentire, sed necessario requiritur vt in vnum congregati collegialiter consentiant alias actus est nullus. *cap. in gener. de elect. & l. 1. C. de decim. lib.* 10. Panormitan. *cap. cum Eccles. à num.* 14. *de caus. possess. cap. Eccles. 1. num. 2. de sortileg. cap. quia propter num.* 12. *de elect. & cap. cum omnes num.* 5. *de constit.* vbi latè Felin. *num.* 24. Gonzal. *sup. Regul. 8. cancellar. gl. 47. num.* 64. Sigismundus de Bononia *de elect. dub.* 111. *num.* 3. ex Rotæ decisione, & alijs authoribus. Quòd etiam ex eisdem fundamentis sequitur Tamburin. *de iure Abbat. tom. 3. disp. 1. quæst. 3. num.* 7.

33 Illud certiùs, procuratorem taliter constitutum potuisse renuere acceptare talem procurationem, & illam

illam recusare. Ratio est, quia mandatum est contractus à mandatore, & mandatario sponte initus, & nemo inuitus cogitur ad procurandum pro alio. *l.1.ff.mandat.l.inuitus C.de Procuratorib.* Azor *tom.3. Instit.moral.l.9. cap.5.* Bonacina *de Contractibus disp. 1.q.2.punct.6.num.11.* Layman.*lib.3.sect.5.Tract.4. cap.26.num.9.* Barbosa *de offic.& potest.Episc..Allegat. 79.num.35.* post alios, quos refert. Credo nihilominus, quòd si talis procurator esset eiusdem Religionis posset cogi à Superiori ipsius ad acceptandum tale mandatum, eo quòd, iuxta dicta *tom.1.cap.4.* ex vi voti obedientię obligatur Religiosus ad obediendum in rebus licitis, & honestis, & quæ concernunt Regulam, quale est hoc, vt munus Procuratoris gereret pro defensione Capituli suæ Religionis.

34 Credo etiam Procuratorem Generalem nostri Ordinis potuisse suscipere talis causæ defensionem, tum ex vi sui muneris, quod est defendere Religionem, tum propter priuilegium Bonifacij Noni pro Prædicatoribus, quod retuli *tomo quarto verbo Procuratores Religionum num.* 4. in quo Procuratoribus Generalibus conceditur facultas assumendi quascunque causas Ordinis, etiam in ijs, in quibus requiritur speciale mandatum, perindè ac si ab ijs, ad quos interest, data esset omnimoda potestas. Idque supponitur à Rota in vna Theatina *Iurisdictionis* coram D.Coccino anno 1614. vbi habetur, Procuratores Generales Religionum communicantium in priuilegijs cum Dominicanis posse vti concessione Bonifacij IX. relata. Oporteret tamen rectè instructum esse in causa ipsa, aliàs non posset nec licitè, nec validè eam assumere.

DVBIVM QVINTVM.

An prædictum Capitulum, & eius electiones annullari deberent eò quòd socij Conuentuum, qui in eis vocem habuerunt, non fuissent electi ab omnibus in Sacris constitutis.

35 SVppono ex dictis *tom.1. cap.15. num.4.* àd electiones, quæ fiunt inter Regulares, admitti vt electores Clericos omnes in Sacris constitutos, prout ex *cap.ex eo de electio. in 6.* & Clementin. *Vt ij de atat. & qualit.* ac Concilio Tridentino *session.22.cap.4.* dixi eo loco. Id etiam videtur esse de iure communi Religionis. Nam *part.4.cap. 24.numero primo* dicitur excludendos esse ab electionibus professos, qui in Sacris non existunt. Ex quo denotatur quòd omnes in Sacris existentes admitti debeant.

36 Nihilominus dicendum, propter ius particulare illius Prouinciæ non potuisse, nec debuisse ad electionem Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale admitti omnes in Sacris constitutos, sed solùm illos, qui viginti annos in professione habebant, ac proindè non propterea Capitulum Prouinciale prædictum, aut electiones in ipso factas impugnari posse.

37 Et primò, antequam id probetur, nullatenus audiendos fuisse prædictos Patres oppositores in hoc, non solùm liquidò habetur ex dictis toto dubio primo, & secundo; sed specialiter ex eo quòd in Actis prædicti Capituli in authentica forma ad Generalem Romam transmissis §. *Tunc Reuerendus Pater* sic habetur. *Et statim rationem posuit* (scilicet Præsidens) *cum Socijs Conuentuum, & ipsi litteras, in quibus status eorum, & bonorum eorumdem continebantur, exhibuerunt, quibus iam examinatis interrogauit: An quis esset qui impedimento aliquo Canonico, voce actiua, aut passiua esset priuatus, & nemine reclamante omnes habiles inuenti sunt, &, vt talia reputati à Rev.P.Præside.* Nullo ergo iure dicti Patres oppositores dicere potuerunt præfatos Socios Priorum illegitimos suffragatores fuisse, siquidem expressè, vel tacitè, ipsi, qui erant Gremiales Capituli, eos in eodem Capitulo *nemine reclamante* habiles inuenerunt. Procedunt enim contra illos adducta supra dubio primo, & secundo, & præsertim Regulæ illæ Iuris: *Quod semel placuit ampliùs displicere non potuit*, & illa *Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum*, ac illa, *Nullus potest venire contra factum suum*.

38 Deinde planè conuincitur quòd hic modus eligendi Socios debuerit omnino obseruari in Prouincia Castellæ. Cum enim priùs diuisa esset in duas Prouincias, quarum vna Castellę nouæ, & altera Castellæ veteris vocabatur, vnitæ fuerunt authoritate Pontificia, Regia, & ordinaria Generalis in vnam Prouinciam Castellæ cum certis pactis, & conditionibus, quarum vna fuit *num.13.* quòd solùm haberent vocem in electione Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale illi, qui habuissent viginti annos in professione, & quòd si alio modo fieret talis electio esset irrita, & omnino nulla ipso facto. Hæc autem conditio habebat robur, & firmitatem. Primò, quia facta est à Commissarijs vtriusque Prouinciæ nomine Religiosorum ipsius, qui proindè cesserunt iuri suo, si quod habebant, ad oppositum. Secundò, quia facta est authoritate ordinaria Generalis, qui, iuxta constitutiones Ordinis *part.2.cap.1.num.9. & 11.* non solùm habet facultatem dispensandi in constitutionibus Ordinis ex legitima causa; sed etiam (quod est maximè notandum) habet totam authoritatem, quam habet Capitulum Generale, præterquam in tribus casibus, in quibus non includitur iste. Constat autem euidenter potuisse Capitulum Generale facere prædictam cōditionem pro bono regimine Religionis. Tertiò, & præcipuè, ex eò quòd prædicta conditio facta fuit ex vi Breuis Sanctissimi D. N. Vrbani 30. Augusti 1636. in quo conceditur authoritas dicto Theodoro Generali eligendi aliquem Religiosum in Vicarium generalem cū authoritate Prouinciales vtriusque prędictæ Prouinciæ absoluendi à suis Prouincialatus Officijs, si illa spontè renuntiare *recusauerint, dictasque duas Prouincias in vnam Castellæ Prouinciam vnire cum illis pactis, & conditionibus, in quibus Fratres vnius, & alterius Prouincię Castellæ conuenerint.* Et postea in fine additur; *Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictique Ordinis &c. statutis, & consuetudinibus, &c.*

Quartò, quia huiusmodi conditio cum alijs recepta, & approbata fuit à Gremialibus vtriusque Prouinciæ Congregatis in Capitulo Prouinciali Ma-

---

IESVS MARIA.

Occasio scribendi hoc Consultum.

PRælato cuidam regulari manifestatum est, non vt Iudici sed vt Patri dumtaxat, Religiosum quemdam sibi subditum hæreticum esse, vel in hæresim incidisse: & à me quæsitum, an talis Prælatus teneretur Religiosum illum Dominis Inquisitoribus denuntiare, an verò illum punire aut contra ipsum procedere, vel saltem paternè corrigere posset, vel ad quid teneretur.

Responsio.

1 PRæmittendum primò Prælatos regulares non posse his temporibus de causis suorum subditorum pertinentibus ad S. Officium, quales sunt hæ-
2 resis, & similia iudicare. Et si enim antiquitus plura essent quoad hoc ipsis concessa à Summis Pontificibus priuilegia, specialiter à Clemente VII. Carmeli-
3 tis, & Innocentio VIII. Seruitis, nihilominus propter Constitutiones Pauli V, ann. 1606. editam, vbi reuocat omnes facultates Superioribus Ordinum
4 quoad hoc concessas, & similes causas ad Tribunal S. Inquisitionis solùm pertinere decernit, præcipitque sub magnis pœnis tam Prælatis religionum, quã religiosis subditis, quod religiosos de hæresi suspe-
5 ctos denuntient Inquisitoribus, vel Ordinarijs locorum vicinioribus, nullo pacto possunt Prælati regulares dictis priuilegijs vti, sed tenentur subditos suos de talibus criminibus sibi notos ad S. Tribunal Inquisitionis deferre. Peña *3. p. Direct. q.28. commentar.* 77. Castrus Palaus *tom. 1 trac. 4. disp. 3. punc. 4. nu. 19.* Et ego *tom. 1. Sum. c. 18. n. 18. & tom. 3. verb. Hæresis, & Hæreticus num. 1.*
6 Præmittendum secundò, tunc dici aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri, quando illis manifestatur non ad inquisitionẽ, vel punitionẽ, sed ad emendam, correctionem, & medelam. Ouandus *in 4. dist. 19. post proposit. 18. §. Concludendo dico,* Sanch. *lib. 6. in Decal. ca. 18. n. 50. & 56.* Cardin. Lugo *tom. 2. de Iust. & Iur. disp. 38. sect. 2. num 1.* Reuerendissimus Vincentius Candidus *tom. 1. Disquit. moral. disqu. 5. art. 2. dub. 1.* Et ego *tom. 3. verb. Denunciatio num. 3.*
7 His positis dicendum talem Prælatum, cui vt patri manifestatum est aliquem subditum ipsius hæreticum esse, teneri illum manifestare fidei censori-
8 bus. Colligitur primò *ex Deuteron. cap. 13. vers. 6.* vbi dicitur: *Si tibi persuadere voluerit frater tuus, vel filius, vel vxor, vel amicus clam dicens: Eamus, & seruiamus dijs alienis, non acquiescas ei nec audias, aut parcat ei oculus tuus, vt miserearis, & occultes eum: Sed statim interficies. Sit primum manus tua super eum, & postea omnis populus mittat manum.* Quorum verborum sensus est, eum qui ad idola colenda alterum sollicitat esse statim accusandum, vt interficiatur, quando nempè publicè à Iudice fuerit condemnatus, tunc enim qui illum accusauit, debet primum in eum lapidem mittere, & postea totus populus.
9 Totum autem hoc optimè ad hæresim accomodatur, quæ idolatriæ æquiparatur à S. Hironymo *Ezech. 18. & Oseæ* 10. Quare ait Simanchas *de Cathol. Instit. tit. 19. num. 5. Ne putes hanc legem loqui de apostatis dumtaxat, & idolatris cum Hieronymus, & Augustinus, & Vincentius Lirinensis hæreses, & aliena ab Ecclesia dogmata vocent Deos alienos.* Idem etiam colligitur ex *Deuteron. 17 in princ.* vbi dicitur. *Cum reperti fuerint apud te vir, aut mulier, qui seruiant dijs alienis, & hoc tibi fuerit nunciatum, audiensque inquisieris diligenter, & verum esse repereris, lapidibus obruentur.* Quæ verba eundem sensum habent quem præcedentia *cap. 13.*

*cap.*13. Nam vt notat Caietan. *in d. cap.* 13, hæc verba intelligenda sunt seruato rectæ rationis ordine, & seruatis debitis circumstantijs. Sunt enim isti non occultandi, sed denunciandi, & postquam à Iudicibus fuerint condemnati lapidibus sunt obruendi.

10 Colligitur secundò *ex cap.* 2. *de Hæret. & cap. Quapropter* 2. *q.* 7. Quos textus ad hoc intentum de obligatione generali omnium ad manifestandum hæreticum quomodocunque sibi notum inducunt Gloss. *in d. ca.* 2. Farinac. *de Hæres. q.* 197. *nu.* 35. Sanctarellus *trac. de Hæres. c.* 9. *dub. vnic. n.* 2.

11 Maximè tertiò, id colligitur ex Bullis Summorum Pontificum præcipientium denunciare hæreticos quomodocumque notos etiam sub excommunicationis sententia. Hi sunt Gregorius IX. Innocentius IV. & Nicolaus III. quos communiter referunt Peña Farinac. Sanctarell. Carena *de offic. S. Inquis. p.* 2. *tit.* 9. §. 1. & alij.

12 Quartò, ex Patribus, & specialiter S. Leone *ser.* 4. *de Collectan.* vbi ait: *Manichæos vbicumque latentes vestris presbyteris publicate, magna est enim pietas prodere latebras impiorum, & ipsum in eis cui seruiunt diabolum debellare.* Et infra: *Non sinantur*, inquit, *latere homines, qui Prophetis, & S. spiritui contradicunt.* Et infra: *Cauendi sunt ne in aliqua Ciuitatis nostræ parte consistant.* Idem S. Leo *serm.* 5. *de Ieiun. ex* 10. *mens. Illud moneo*, inquit, *dilectissimi, vt si cui vestrum innotuerit vbi habitent hæretici, vbi doceant, quos frequentent, & in quorum societatem requiescant, nostræ solicitudini fideliter indicetis: contra communes hostes pro salute communi vna communis debet esse vigilantia, ne de alicuius membri vlcere etiam alia possint membra corrumpi, & qui tales non prodendos putant, in iudicio Christi inuenientur rei de silentio etiam si non contaminentur assensu.* S. Ambrosius *lib.* 2. *offic. cap.* 24. *In causa Dei*, inquit, *vbi contaminationis periculum est etiam dissimulare peccatum est non leue.* Alia ex Patribus omittimus.

13 Præsertim quintò, ex Decreto, seù edicto DD. Cardinalium S. Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis generalium Inquisitorum, quod tale est: *Vniuersis, & singulis Christi fidelibus tam Ecclesiasticis, quàm secularibus vtriusque sexus, cuiusvis status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existentibus, & quacunque dignitate, & auctoritate, & maxima fulgentibus harum serie, ac tenore auctoritate nostri, & huiusmodi nostri officij, qua fungimur præcipimus, & mandamus quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor proximis quatuor immediatos pro secundo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione Canonica assignamus omnes, & singulos hæreticos, seù de hæresi quomodolibet suspectos, de quibus notitiam habuerint, debeant nobis, vel Romano Commissario nostro quoad habitantes in Vrbe, quo verò ad habitantes extra Vrbem, & vbivis locorum degentes Inquisitoribus, vel locorum Ordinarijs, vel eorum Vicarijs generalibus sub excommunicationis maioris latæ sententiæ pæna, quam in contrarium facientes ipso facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris absolutionem S. D. N. PP. & nobis reseruamus.* Hoc. n. decretum, seu edictum comprehendit omnes Regularium Prælatos etiam respectu suorum subditorum, & omnes, & quascunque personas etiam Reges, Principes, & Duces, Suarez *de fid. disp.* 20. *sect.* 4. *n.* 24. Car. *supr. n.* 28. Illud verò,
& similia decreta seù edicta à particularib. Inquisit. promulgata omninò licita, & honesta esse, & obliga-
14 re respectiuè etiam pro casibus occultis, ex quo
etiam sequitur idem dicendum in præsenti casu, colligitur ex Simancha, Sigismundo, Scaccia, Azor. & alijs, quos refert, & sequitur Farinac. *supr. n.* 39. Sanchez, Rozas, Suarez, Bonacina, & alij, quos, & refert, & sequitur Castr. Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 3. *punct.* 4. *n.* 2. Genuensis, Sanctarellus, Lelios Zeccli. Lazarius, & alij apud Carenam *sup. n.* 18. Specialiter Cardinalis Lugo *tom.* 2. *de Iust. & Iur. disput.* 38. *sect.* 2. *n.* 22. & Candido *supr. dub.* 5.

15 Probatur primò, quia denuntiare tales hæreticos
etiam occultos est necessarium ob bonum commune aliorum fidelium, ergò anteponendum est cuicunque obligationi propter particulare bonum, cum bonum commune præponendum sit bono par-
16 ticulari, & quilibet magis teneatur consulere Communitatis incolumitati, quàm vnius priuati hominis famæ, *l. Sed illud, vers. Quæ est d.* 45. *ex l. penult. C. de Primipilo l.* 12. *l. Actione* §. *Labeo ff. pro socio, cap. ratio nulla de præbend.* Præsertim cum hæresis sit pestilen-
17 tissimum venenum, quod citò, & facilè Prouincias,
& Regna inficit. Antecedens autē probatur; quia si quantumuis occulti hæretici denunciari debent, timore huius denunciationis non audebunt suos errores propalare, multominus alijs persuadere, vt eos sequantur; necessarium ergo est ob commune bonum aliorum fidelium hæreticos quantumuis occultos manifestare.

18 Secundò, quia denuntiare tales hæreticos occul-
tos, etiā est necessarium pro bono ipsorum, ergo non obstante, quod sint occulti debent denunciari; Consequentia patet, quia semper quoad fieri potest attendi debet ad bonum spirituale proximi. Antecedens autem patet: tum quia timore huius denunciationis multi non amplectuntur errores hæreticales; Tum quia, quando denunciantur sæpissimè redeunt ad bonam frugem, & fidem Catholicam, quod aliàs raró faciunt. Tum quia aliàs non credent suos er-
19 rores reprobari, etenim error cui non contradici-
tur approbatur, *cap. error d.* 83. & negligere quod potest perturbari est idem quod fouere, *cap. negligere* 2. *q.* 7. Interest ergo hæreticis occultis, vt errores eorum manifestentur.

Tertiò, & maximè ad intentum casus nostri: Nam vel talis Prælatus non potest manifestare hæresim sui subditi, quæ sibi solùm, vt patri propalata fuit, quia illa est occulta, aut quia solùm vt patri sibi manifestata est, aut quia manifestata sibi sub secreto. Non primùm, vt ostensum est. Non secundum; quia ex eo quod talis hæresis manifestata est Prælato vt
20 patri, solum infertur iuxta dicta, vt non possit pro-
cedere ad illius punitionem, aut inquisitionem, vt Iudex, præsertim cum Prælati regulares non possint hoc tempore id facere, vt dictum est.

21 Non tertium; quia manifestare aliquid Prælato vt
patri non est formaliter loquendo manifestare sub secreto. Tum quia solùm per talem manifestationē fit quod Prælatus non possit, vt Iudex agere, non verò quod non possit de illo loqui quando oportuerit, aut fuerit necessarium. Tum quia esto quod manifestari aliquid Prælato vt patri sit, manifestari sub se-
22 creto, nihilominus quilibet tenetur reuelare hære-

ſim alterius quamuis ſub ſecreto ſtrictiſſimo,excepto Sacramẽtali illam ſciat. Primò quidem quia alioquin præceptum de manifeſtando hæreticum occultum eſſet inutile cum quilibet alteri ſub tali ſecreto
23 ſuam hæreſim poſſit detegere ad eamque trahere. Secundò, quia Eccleſiaſtici Superiores iuſtiſſimis de cauſis præcipiunt vt hæretici denuncientur quãuis occulti,& de hoc edicta,& leges ferunt, ergo credẽdum hanc legem eſſe iuſtiſſimam, ac illi ſtandum nõ obſtante quocunq; humano ſecreto. Tertiò, denunciatio hæretici fit ob bonum commune, & ſpiritua-le tum aliorum,tum etiam ipſius hæretici,vt dictum eſt; at ſeruare ſecretum ordinatur ad bonum priuatum,& temporale,ergo denunciatio hæretici eſt anteponenda. Quartò,quia quilibet tenetur quæ ſibi ſub ſecreto commiſſa ſunt reuelare,ſi vergant in dãnum publicum,vel tertiæ perſonæ comminẽtis in futurum,vt ait S.Th.2.2.q.70.ar.2. communiter receptus,at hæreſis vergit in damnum publicum. Quintò, hic agitur de vitandis malis grauiſſimis imminẽtibus Eccleſiæ, & de conſulẽdo communi bono fidelium,ergo cum hæc ſint rebus omnibus anteferenda lex de denunciando hæreticum tãquam fortior vin-
24 cit legem de ſeruando ſecreto. Quæ doctrina etiam eſt vera quando quis ſub iuramento promiſit ſe non reuelaturum,ita S.Th.2.2.q.70.ar.1.ad 2.Guido Fulconius qui fuit poſtea Clem.IV.in Conſultat.ad Inquiſitores q.8.Roias ſing.3.n.23. Peña in direc.Inquiſ.p.2. Comm.18. verſ.Et obligatio,Roder.à Cunha de confeſ. ſolicit.q.18.num.16.Farinac.ſup.§.2.num.50. Suar.de fide diſp.20.ſect.4.num.17.Sylu.verb.Denunciatio in fi-
25 ne. Nam tale Iuramentum eſt de re mala,& conſequenter non obligat,immò non eſt ſeruandum, cap. Quintauallis,cap.Sicut il Secondo,cap.Tua nos de iureiuran.cap.1.22. qu.4.cap.Intimauit de teſtibus, & Iura-
26 mentum quod eſt contra bonos mores non eſt obligatorium, de regul.Iur.in 6. & regul.In malis pro-
27 miſſis fides non eſt ſeruanda, l.generaliter ff. de verbor.ſignificat.l.Iuris gentium, §.& generaliter ff.de pactis, & iuramentum non debet eſſe vinculum iniqui-
28 tatis, cap.Quanto de iureiuran.cap.Inter cætera 22. qu. 4. Deinde tale iuramentum includit tacitam conditionem niſi Superior aliud præceperit, alioquin iuramentum eſſet iniquum.
29 Præterea edita,& leges feruntur, vt hæretici etiã occulti denuncientur, at leges,& edicta publica priuatorum pactis, & promiſſionibus non poſſunt mutari,l.Ius publicum l.Inter debitorem ff.de pactis,l.teſtamenti facto ff.de teſtam. cap. Si diligenti de foro compet. cap.Contingit in princip.de ſentent.excommunicat. l.nec pignus ff. de reg. Iuris. Eſt etiam hæc doctrina vera quando quis alteri diceret; manifeſto tibi hoc ſub
30 confeſſione; nam etiam in hoc caſu tenetur homo reuelare occultam hæreſim; nam hæc confeſſio non eſt Sacramentalis, nec ille habet animum confitendi, ita Nauarr.in Summ.cap.17.num.55.Caietan.2. 2.qu.70. art.1.ad 2.Sot. de ſigil.memb.7.qu.7.concl.4. Aragon.2.2.qu.70.artic.1.ad 2. Victor.in Summ.de Confeſſ.num.190.Armil.verb.Confeſſor num.6. Sanctarell. ſup.num.10.
31 Maximè id ſuadetur ex eo quod pater naturalis tenetur etiam denuntiare filium hæreticum; ex hoc enim manifeſtè colligitur multo magis patrem ſpiritualem; ſcilicet Prælatum, cui delatum eſt crimen
32 ſui ſubditi,vt patri, & qui ſolum veluti metaphoricè pater dicitur, teneri ſuum ſubditum hæreticum denunciare. Porrò patrem naturalem teneri denunciare filium hæreticum habent Peña p.2. Direc.Com. 15.Petrus Binfeld de Confeſſ.malefic.membr.2. verſic. Pro parte negatiua, Vmbertus Locat. poſt Iudicial.Inquiſ.quæſ.5. Lelius Zecch.in Summ.p.1. tit. de fid.in Rubric.de hæreſi cap.11.num.12. Caſtrus lib.2.de iuſta hæreſis punit. cap. vltim. Roias ſingular.3.num.29. & ſeqq.& ſingul. 12. num. 1. Maſcardum de probat. lib. 2.concluſ.857.num.18. Ludouicus à Paramo de orig. S.Inquiſit.lib.3.qu.98.num.85. Suarez ſup.ſect.4.num. 21. Caietan.in cap.13. Deuteron. Farinac. ſupra num. 40.Azor.tom.2.lib.2.cap.8.qu.13. Sanctarellus ſupra num.14.Sanch.lib.6.conſil.cap.2.dub.19.num.3. Lugo ſupr.num.34.
33 Addendum teneri prædictum Prælatum denunciare illum ſubditum nulla præcedente ſecreta admonitione,ſeu correctione provt in praxi obſeruandum dixi tom.3.ver.denunciare num.4. ita Suarez ſup. ſect.4.num.11.Auila de Cenſur.p.2.ca.5. diſp.4.dub.3. concl.1. quia inquit, nunquam ſperandum eſt eum qui auſus eſt opponere ſe Eccleſiæ vniuerſali corrigendum eſſe per meam monitionem, quæ ratione
34 vſus fui eo loco, Salmeron tom.4.in Euangel.p.3.tract.11.§.Deinde, Scaccia de Iudic.cauſ.cap. 16. num. 13. vbi ait de conſuetudine ſic ſeruari,nec tales monitiones eſſe in vſu,Farinac. ſupr.§.2.num. 39. Hæreticum, inquit, quis denunciare tenetur etiam non præcedente monitione ſecreta Bañez 2.2.quæſt.33.artic.7.ad 4.Simanch.de Catholic.Inſtitut.tit.19.num.10.vbi ait, Hæreticus quantumvis occultus protinus eſt Iudicibus indicandus, neque opus eſt, vt antecedat vlla fraterna correctio,id enim nec legibus cautum, & multi Theologi,& Iuriſperiti magno conſenſu tradunt neceſſariam non eſſe correctionem fraternam ante hanc denunciationem, & citat Albertin.lib.de ſecret.num. 82. Caſtr.lib.2.de iu-
35 ſtit.hæret.punit.c.25.qui ait:Quarta rariſſimè accidit, vt per correctionem hæreticus reſipiſcat ideò ſecurius cenſeo, vt in crimine hæreſis ſine vlla admonitione procedatur ad denunciandum, præſertim ſi hæreticus non eſt quiuis homo plebeius, & idiota,
35 quando verò conſtaret aliquem incidiſſe in hæreſim ex ignorantia, tunc hic eſſet prius ſecretò admonendus,imò etiamſi ignoretur an ex ignorantia, vel malitia peccauerit, nam de proximo bonum ſemper, & non malum debemus præſumere quod præſertim verum eſt de homine idiota, aut parum docto; tũc enim prȩſumendum eſt per ignorantiam erraſſe, & ità ſecretò admonendus; citat deinde Simanchas Sotum de rat.tegen.ſecret. membr. 2.quæſ. 4. Idem Simanch.num.11.quando, inquit, eſt magna ſpes quod hæreticus reſipiſcat, & nulli obſit, tunc quidam putant correctionem fraternam fieri debere, ſed tamen nihilominus aiunt non eſſe fidendum huic correctioni, ſed tutius eſſe, vt ad Inquiſitores deferatur, quam ſententiam ſequitur, & citat Canum lib.12.de loc.cap.19. verſus fin. Idem Simanchas d. tit.19. num.12. Hodiè, inquit, in Hiſpania occulti hæretici ad Inquiſitores deferendi ſunt nulla præcedente correctione fraterna. Id enim iuſtiſſimis edictis præceptũ eſt ex auctoritate Apo-
37 ſtolica ſub pœna excommunicationis, & quicunque illis non paruerit, peccatum non leue committit. Adde quod hæretici ſubdoli ſunt, & metu pœnæ

ſingunt

38 fingunt se esse correctos, & nulla est lex, quæ iubeat
hæreticum corrigendum priusquam Iudicibus indi-
cetur. Idem asserit in *Enchirid.tit.23.num.5. & seqq.*
Mandos.*in Addit.repert.Inquisit.verb.Denunciator*, vbi
talem, inquit, *esse vsum*, Royas *singul.3.num.21.* ait, *tu-
tius, & rectius esse, vt confestim absque monitione aliqua
denuncietur hæreticus*. Sanctarellus *supr.n.5*. Diana
etiam qui *p.1.trac.4.resolut.2.* varijs relatis senten-
tijs hanc dicit se sequi.
39 Addendum secundò, deberi denunciari etiamsi
probari non possit hæresis ab ipso Prælato denun-
ciante. Ratio est primò, quia etiamsi talis hæresis
probari non possit à denunciante, nec eius testimo-
nium sufficiat, vt Inquisitores possint contra illum
procedere, aperit tamen illis viam ad vigilandum,
40 & præcauendum, & ad hoc quod accedente alio de-
nunciatore, vel alijs indicijs sint plenè informati de
tali delicto, & ita hæreses profligentur, & caueantur
Genuensis *in prax.Archiepiscop.Neapol.cap.18.n.5.* &
alij apud Farinac. *sup.n.36.* & Carenas *sup. num.18.*
Lupo *sup.n.25.& 26.*
41 Tertiò, quia quilibet tenetur Superiori peccatum
alterius manifestare per quod infertur proximo
grauis iniuria, & damnum, præsertim quando Supe-
rior id præciperet, quamuis illud probare non pos-
sit, vt tradunt *Dried.lib.2.de libert.Christian.cap.7.in
princip.* Nauar.*in Summ.cap.22.n.83*. Henriq.*lib.11.
cap.14.n.5*. Couarr.*in 4.Decret.p.2.cap.6. §.10. n.21.*
Vega *in Summ.lib.3. cas.136*. At ex non manifesta-
tione hæresis occultæ alterius infertur grauissima
42 iniuria Deo, & Ecclesiæ, & redundat in notabilis-
simum damnum fidelium, vt patet ex dictis, ergo
quilibet sub peccato mortali tenetur hæresim oc-
cultam alterius manifestare Inquisitoribus id præci-
pientibus per sua edicta, quamuis illam nequeat
43 probare. Tertiò, quia in alijs delictis propterea,
non tenetur quis denunciare, quod probare non po-
test, quia per tale testimonium non potest vitari ali-
quod peccatum, at si denuntietur hæresis occulta
alterius, potest illi obuiam iri; sic enim timebunt hæ-
retici suas hæreses prodere, cum sciant posse, & de-
bere eorum hæreses manifestari, nec requiri, vt pro-
bentur, ergo, cum per huiusmodi denunciationem
vitentur hæreses, tenetur quilibet sub graui culpa
eas manifestare, quamuis sufficienter illas probare
non possit. De hoc tamen latè Diana *7.p. tract.12.re-
sol.21.* vbi plura ad intentum.
44 Neque obstat denunciatorem, qui delictum im-
probabile defert reputari calumniatorem, & de iu-
re denunciatorem denũciationem probare debere,
& ei assistere, quia loco accusatoris habetur, *l.ab ac-
cusatore §.nunciatores ff.ad Turpilianum*, & tradit Re-
pert.*ver.Denunciatio vers.An eo ipso*, Vmbert.Locat.
in Iudic.Inquis.eodem verb.Denunciatio nu. 1. Non in-
45 quam obstat, quia licet de iure denunciator tenea-
tur probare denunciationem, de consuetudine tamē
contrarium seruatur, etiam in Tribunali S.Inquisi-
tionis iuxta dicta *tom.3.verb.Accusare n.12*. Et facit
cap.super his de accusat. quia denuncians potest dice-
re solo Zelo boni communis motus delictum decla-
rare, quod præcipuè locum habet in delicto hæresis
ob eius grauitatem, & periculum infectionis, & bo-
num commune, & ita tradit Cymer. *Direct.3.par.de
secundo modo procedendi in causa fidei n.68.in princip.* &

ibi Peña *comm.15*. Scaccia *in trac.de Iudic.caus.ca.22.
n.4.* Ludouicus à Paramo *de Orig. S.Inquis.lib.3.qu.8.
n.21.* & *22.* Suarez *supr.* Sanctarellus *supr.n.13*. Dia-
na *part.1.tract.4.resol.1*. Castr.Palaus *sup.n.2.*
46 Excusari tamen potest à denunciatione talis hæ-
retici si certò credat illum pertinacem non esse, sed
quod per ignorantiam, in hæresim incidit, tũc enim
prius corrigendus est, & experiendum an resipi-
scat. Tolet.*lib.4.Summ.cap.5.n.1*. Farinac. *supr.n.39.*
Bonacin.*disp.2.de Censur.q.6.punc.1.n.20.* Castr.Pal.
47 *sup.* Secundò, si id sibi reuelatum est à persona non
fide digna; non enim tenetur illi credere, nam leuis
tunc haberetur iuxta doctrinam Cordubæ *lib.1. qu.
43.dub.2.§.Sexto quando, & in Summ.q.64.in fin.§.il
sexto*, Petrus Nauar.*lib.2.de restit.cap.4.par.2.dub.10.
n.108.* Rodrigu.*de ordin.Iudic.cap.4.conclus.10.n.12.*
Gutier.*lib.1.qq.Canon.cap.11.n.71.* qui docent quod
cum quis tenetur aliquid sub peccato mortali de-
nunciare, seù reuelare excusari ab hac denuntiatio-
ne si id audiuit à persona leui, & indigna, cui habea-
48 tur fides. Tertiò, si forsan ipse sit socius talis crimi-
nis. Sicut enim hæreticus ipse non tenetur se prode-
re, vt habent S.Thom.*2.2.q.69. art.1.* Simanchas *de
Catholic.Instit.tit.42. num.13*. Peña *in Director.part.3.
comm.12.* Suar. *supr.sect.4. n.18.* Auila *de Censur.p.2.
cap.5.disp.4.dub.3.concl.9.* Rojas *singul.3.nu.13*. Ro-
dericus à Cunha *de confess.solicit.q.10.* Sot. *de rat.teg.
secret.memb.2.q.7.* Bald.*in l.1.C.in quib.caus.& integr.
restit.non est necess.in fin.* Alex.*in l.Cum quidam §. quod
dicitur ff.de acquir.hæredit.n.13*. Felyn.*in cap.Cum olim
de accusat.n.3.* & patet *ex cap.Quis aliquando de pænit.
d.1.* desumpto ex Chrysostomo *super Epist. Pauli ad
Hebræos homil.31. & 41. ad Populum*, vbi dicitur;
*Non dico tibi, vt te prodas, sed reuela ante Deum viam
tuam*. Quod in casu hæresis, ēt procedere asserit Na-
uarr.*cons.5.n.3.de hæret.incip.Est pænitens*; sic nec ip-
se complex, aut socius, quia non potest manifestare
alium, quin etiā se ipsum manifestet. Si enim postea
denunciatus interrogatur, vt debet interrogari, te-
nebitur denunciatorem Socium criminis manife-
49 stare. Sanctarel. *sup.n.16.* Castr.Pal.*supr.n.15*. Quar-
tò, si ob denunciationem timeat se interimendum,
aut notabiliter, & grauiter malè tractandum. Peña
2.p.Direct.q.53.Comm.78. Scaccia *de Iudic.caus.c.56.
n.4.* quos refert, & sequitur Farinac.*sup.n.53*. Sancta-
rell. *sup.n.16*. Barbosa *de potest.Episcop.alleg.96.n.70.*
50 Cum grano tamen salis hoc accipiendum, si enim
nocumentum, quod Reipublicè obuenire potest sit
valdè graue, nec alia via impedire potest, nisi de-
nũciatione facta, tenetur illā facere, quia sine dubio
bonum commune debet præferri priuato. Rojas
singul.3.n.30.vers.Septimo ampliatur. Castr.Pal.*supra
n.10*. Quintò excusabitur à denunciatione si illi cer-
to constat subditum hæreticum se manifestasse, aut
manifestandum fidei censoribus, quia iam cessat fi-
nis denunciationis, qui est certioratio Iudicis de cri-
mine, & ex quo Iudex factus est certus fieri certior,
cap.Eum qui de reg.Iur.in 6. & plures DD. apud Bar-
bosam *sup.num.68.*
51 Ex quibus patet quid dicendum sit de Consilia-
rijs, Aduocatis, & Procuratoribus, quibus crimen
heresis fuit communicatum sub sigillo secreti ab ali-
quo ad petendũ consiliũ. Dicendum enim est eodem
52 modo, quod scilicet tenentur illud denunciare, nisi

adsit aliqua causa ex supra allatis ad omittendum denunciationem. Ratio est, quia licet seruare secretum alicui sit de iure naturæ, maximè accedente
53 promissione illius cui concreditum est secretum, idque sit necessarium pro commercio humano inter homines conseruando, præsertim in casu præsenti, quia aliàs arcerentur homines à petendo consilio pro sua conscientia, quod cederet in magnum detrimentum animarum; nihilominus quando seruare
54 secretum cedit, aut cedere potest in graue detrimentū Reipublicæ prout contingit in præsenti, quia hæresis est cancer, & venenum Reipublicæ Christianæ, tunc ad præcauendum tale damnum non debet seruari, sed potius propalari, etiam si adesset iuramentum, vt dictum est ex parte audientis secretum, cum iuramentum, vt dictum est, non sit vinculum iniquitatis nec possit esse contra bonos mores, nec debeat obstare, vt damnum commune caueatur. Ita Nauarrus, Salon. Aragon. Sayrus, Filiuccius, Bonacina, Azor. & alij quos refert, & sequitur Barbosa *supr. num.63*. Quibus iunge Sanchez *lib.6. consf. moral. cap. 2. dub. 20. num. 1*. Cardinal. Lugo *sup. num. 37*. & Reuerendissimum Candidum *supr. art. 4. dub. 7. §. Dico duodecimo*.

55 Idem quoque dicendum de iisdem Consiliarijs, Aduocatis, Procuratoribus, &c. qui sub Sigillo secreti sciunt furem detinere bona alterius furto sublata, & iubentur à Iudice per censuras, aut alio modo reuelare tale furtum.

56 Tenentur enim id facere propter rationem adductam, quia scilicet secreti, fidei, promissionis, aut iuramenti seruandi obligatio, non potest esse in præiudicium innocentis, aut contra ius alterius, tunc enim esset vinculum iniquitatis. Ita Authores relati, qui etiam loquuntur pro casu quo obseruatio secreti esset non solum in damnum commune Reipublicæ sed etiam in damnum alicuius tertij, licet Candidus solùm videatur loqui quando esset contra vitam innocentis.

57 Limitant hoc benè Nauarrus *in Manual. cap. 25. numero 44. & cap. Inter verba Corollar. 65. numero 805*. & Sanchez *supr*. Vt id solum sit verum quando alia via damno illi tertiæ personæ consuli nequit. Si enim alia via id fieri potest, seruandum est ius secreti. Attendendum etiam est, & prudenter considerandum an damnum quod sequitur furi sit magni
58 momenti, infamia v.g. fustigatio, &c. Et quod sequitur innocenti sit parui ponderis, scilicet restitutio rei parui pretij, tunc enim non videtur detegendum tale secretum, quia damnum parui ponderis innocentis non videtur præponendum iuxta charitatis regulam damno magni momenti peccatoris. Sic videntur intelligendi Nauarrus, & Sanch. relati, & fauet Candid. *sup. art. 4. dub. 1. §. Dico tertio*.

Notet lector post hæc scripta me incidisse in septimam partem grauissimi Authoris P. Dianæ, vbi
59 *trac. 3. resol. 63*. latè disputatum video. An Hæretici sint denuntiandi Inquisitoribus ante præuiam correctionem paternam, & quid de alijs criminib. contentis in edictis DD. Inquisitorum. Et post relatos Duuallium, Caspensem, Palaum, Fagundez, Castillum, vtrumque Hurtadum, Petrum Lorcam, & alios sic resoluisse quæstionem: *Dicendum est igitur quod sententia Doctorum asserentium esse præmittendam correctionem fraternam cum certa, & firma spe emendationis in delicto hæresis, vel hæresim sapiente si est probabilis erit probabilis stando in iure naturæ, & communi, secus autem stantibus edictis, & præcepto DD. Inquisitorum, nam amplius non videtur admittenda, sed statim omnia delicta in dictis Edictis contenta sunt sine præuia correctione ad Iudices fidei deferenda, & maximè delictum hæresis, Confessariorum sollicitantium, & sagarum*. Postea verò §. *Hinc in omnium* refellit sententiam quam
60 dicit esse meam *in Summa qq. regul. cap. 10. n. 34*. scilicet quod Confessarius sollicitans (intellige ad inhonesta) de quo probabiliter speratur emendatio, nō debeat denuntiari ante præuiam correctionem. Cæterùm diligentissimus Author non animaduertit me non dixisse *de quo probabiliter speratur*, sed de quo creditur esse fraternè corrigibilem, quod est aliquid maius quàm probabiliter sperari. Deinde me adiunxisse ad maiorem cautelam. *Cautissimè tamen procedere debent Confessarij circa pœnitentes ab alijs solicitatos*. Quæ sanè explicabatur doctrina antea tradita. Ac maximè, quia in posterioribus alijs editionibus (sunt autem tres post illam, quam P. Diana citat) ad tollendum omnem scrupulum, & denotandum sententiam illam solùm speculatiuè fuisse probabilem, eo quod eam plures Doctores defenderint, vt sunt Peyrinus quem ibi retuli, & plures alij, quos ipse Diana affert *part. 1 trac. 4. resol. 2.* non autem practicè, aut in praxi sequendam dixi: *Et nota quod in praxi non debent solicitati credere Confessarios solicitantes esse fraternè corrigibiles, aut emendatos cum sint de hæresi suspecti*.

Propterea tenentur illos ante quamcumque monitionem, seu correctionem Sancto Officio Inquisitionis denuntiare. Quid clarius pro mea mente exponenda dici potuit? Omitto errore Typographi dici me *cap. 10. Summæ* id scripsisse cum non nisi *cap. 19*. ea scripserim. Hæc porrò salua venia sapientissimi, & communis magistri dicta sint.

61 Hæc autem doctrina de manifestatione hæretici vel de hæresi suspecti ad S. Tribunal Inquisitionis etiam ante correctionem fraternam facienda procedit etiam posita sententia, quæ in Societate Iesu recepta est; scilicet licitum esse reuelare Prælato vt patri peccatum occultum fratris absque præuia correctione, quando melius sit per ipsum Prælatum corrigendus.

Et si enim dicta sententia admitti debeat, prout probant Suarez, Castrus Palaus, TrullencK, ConincK, Hurtadus, Caspensis, quos refert, & ex parte sequitur P. Diana *p. 7. tract. 3. resol. 44.* nihilominus in casu hæresis, vel suspicionis heresis talis denuntiatio non ad Prælatum Societatis, sed ad S. Tribunal deferri debet, prout probant adducta in superioribus, & Authores relati.

CON-

CONSVLTVM XIII.

Circa controuersiam Romæ acriter agitatam de validitate cuiusdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipso factarum. In qua multa ad materiam de electione Prælatorum Regularium spectantia.

Notet lector huiusmodi Consultum typis editum fuisse in calce quarti tomi Quæstionum Regularium authoris; quia tamen illud continet notabilem doctrinam, ideo in hoc etiam loco, veluti magis proprio reponi debuit.

SVMMARIVM.

IESVS

IESVS MARIA.

CASVS.

VAllisoleti in Hispania de anno 1642. celebratum fuit Capitulum Prouinciale Carmelitarum quietè, & pacificè, nemine reclamante, aut contradicente. Postea verò, sex, vel septem circiter mensibus transactis, PP. aliquot graues eiusdem Prouinciæ obedientiam negarunt Prouinciali,& Priori Matritensi, prętendentes ipsos non esse legitimos Prælatos, ac propterea abstinere debere ab exercitio suorũ officiorum. Cum autem ipsi contradicerent,& contra illos veluti rebelles procederent, eos etiam à Prouincia authoritate Illustrissimi Nuncij eijcientes, Romam idcircò venerunt, plures nullitates contra prę fatum Capitulum, & electiones opponentes, primò coram Generali, deinde coram Sanctissimo,& ipsius delegatione, coram Eminentissimo, & Reuerendiss. Domino Cardinali Ginetto Ordinis Protectore, à quo cum Reuerendissimis alijs conindicibus in duabus Congregationibus in ipsius Palatio habitis, lis, & controuersia decisa fuit. Quia tamen circa ipsam multa, grauiaque dubia discussa fuerunt, ideo hìc proponenda. Primum est, an contra Capitulum prę fatum, & eius electiones aliqua opponi possent. Secundum, dato quòd possent opponi, an Patres prædicti legitimi oppositores essent. Tertium, an in eo casu contra inauditam partem Capituli aliquid decidi posset. Quartum, quod mandatum, vel procuratio requireretur, vt aliquis esset legitimus Procurator Romæ pro Capituli defensione. Quintum, an prædictum Capitulum,& eius electiones nullæ,& irritæ censeri deberent, eo quòd socij Conuentuum, qui in illo erant Gremiales, non essent electi ab omnibus Religiosis Conuentuum in Sacris constitutis. Sextum, an rectè impugnaretur prædictum Capitulum propter vota quædam in ipso adiuncta. Septimum, an propter non seruatam formam *cap. Quia propter de electione* quoad numerum Scrutatorum. Octauum, an electiones Priorum factæ in ipso Capitulo,& non in Conuentibus validæ essent. De quibus omnibus sigillatim agendum. Notando primò, quod quamuis cognitio supra nullitate prędicti Capituli pertineret ad Reuerendiss. Generalem Ordinis,& non ad Emin. Protectorem, prout in simili declarauit Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium 17. Augusti 1640. in causa, & pro Patribus Augustinianis: nihilominus hæc lis,& controuersia specialiter pertinebat ad Eminentissimus ex delegatione SS.

DVBIVM PRIMVM.

An prædictum Capitulum, & electiones in ipso factæ impugnari possint.

2 REspondeo, tam prædictum Capitulum, & electiones in ipso factas, quàm omnia,& quęcunque Capitula, cum electionibus ipsorum, impugnari posse ab ijs, ad quos interest, seruatis tamen conditionibus, de quibus infra. Ita enim colligitur ex toto ferè titulo *de elec. in primo,& sexto Decretalium*, vbi id supponitur,& constabit ex Iuribus inferiùs referendis. Accedit, quòd si impugnatio electionis de aliquo Officiali ad inseruiendum Reip. competit cuilibet de populo, vt per Auendaño *de Exequendis mandatis p.1. cap.19. num.27.* Azeuedo *l.1. num.6. tit.4. li. 5. nouæ recop.* Burgo de Pace *cons.10. n.20.* Matienzo *l.1. Glos.8. tit.14. l.5. nouæ recopil.* Bobadilla *in sua politica l.3. cap.8. num.17.* Cabedo *p.1. decis.112.& p.2. decis.84. num.16. cum seq.* tenet Barbosa *in cap. vt circa de elect. in 6. num.12.* multò magis impugnatio cuiuslibet Capituli, seu electionis competet cuilibet Religioso, cum ad illum spectet, vt Prælatus vel Officialis suæ Religionis sit talis qualis decet. Layma. *in quæstionib. Canonic. de Prælator. elec. c.11. q.115.*

3 Adde, etiam contra electionem confirmatam fieri posse obiectionem, seruatis etiam conditionibus seruandis. Quia si electio est inualida, confirmatio subsequens non dat illi validitatem. Abbas *in ca. accedens de accusat.* Petrus Biaxius *in Direct. elect. part.3. cap.45. num.2.& 3.* Sigismundus de Bononia *de Elec. Prælat. par.1. ca.7. dub.44. num.19.* Quare quod idem Abbas *in cap. fin. qui matri accus.& in cap. cum olim de caus. possess.*& idem Biaxius *ibid.* dicunt, neminem esse audiendum post confirmationem factam, intelligi debet iuxta dicenda, & formam *cap. fin. de elect. in 6.* quando præcessit oppositor, & non comparuit termino præfixo ad opponendum. Sigismundus de Bononia *supr. dub.46. num.3.*

4 Dixi autem supra, ab ijs, *ad quos interest*, quia alij non interesse habentes non possunt se opponere, nisi nomine Ecclesiæ, seu eorum, ad quos id spectat. *cap. cum inter 1. de elect. l.1. ff. de appell.* Castellinus *de elect. canon. cap.16. num.4.* Layman. *supr.* ex Innocentio, & Abbate. Adde Iulium Lauorium *de Elect. tit.4. cap. 19. num.119.*

5 Dixi etiam *seruatis tamen conditionibus, &c.* quia aliquæ sunt ad id faciendum necessariæ. Prima, quòd subsit magna,& notabilis causa. Tum quia Ius Canonicum maximè auersatur huiusmodi oppositiones *cap. fin. de dolo,& contumac.* Laym. *supr. q.117.* Tum etiam, quia cum litium introductio criminum occasionem,& magna alia detrimenta præbeat, quę videri possunt apud Tiraq. *de Retract. lign. §.8. glos.7. à num.20.* Rebuff. *in Proem. Concordatæ verbo sumptibus. pag.511.& in l. litis nomen 36. ff. de verb significat.* Gonzalez *ad reg.8. Cancell. §.7. Proem. num. 12. cum seqq.* Barbosam *de Offic. & potest. Episcop. allegat.79. à num.10.& in dict. cap. finem num.2.* quæ maximè procedunt in Religiosis, qui omninò ab huiusmodi forensibus negotijs abstinere debeant; proculdubio non sine magna causa huiusmodi oppositiones, seù impugnationes electionum fieri debent.

6 Secunda est, quòd non consenserint tales oppositores in dictum Capitulum,& eius electiones; Quia si consenserunt, repelluntur ab oppositione, seu impugnatione illorum. Etenim, vt habetur ex Reg. Iuris *in 6. num. 21.* & sumitur ex *l. sicut C. de actionib. & obligat. Quod semel placuit, amplius displicere non potuit.* quod Glossa *ibidem* intelligit etiam in electo, iuxta *can. dilectissimi 8. q.2.* Idemque confirmat Regula

gula alia etiam Iuris *in 6.num.33*.quæ desumitur ex *l.nemo potest mutare ff.hoc titulo*, scilicet, *mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum*. Quam Regulam procedere etiam in electione probat Barbosa *ibid*.ex Iuribus, & Doctorib. Fauet etiam Regula illa generalis, scilicet, *nullus potest venire contra factum suum*. Argument.*cap.diuersis fallacijs de Cleric.coniugat. & cap. proposuit.de fil.Præsbyt*.Glossa *in d. Regul. quod semel*. Layman. *supr. quæs.116.in margine*. Consonat etiam *cap. concertationi de appellat. in 6*. vbi appellanti ab electione præscribitur spatiū dierum decem,& ijs transactis solum conceditur vti Iuris remedijs, si tamen electioni non consenserit.

Ita colligunt ex textu Lapus,Abbas,Archidiaconus,& alij DD.quos ibi refert, & sequitur Barbosa. Pro quo maximè facit declaratio quædam nouissima Sac. Congregationis Episcop.& Regularium die 2.Decembris 1643. vbi sic. *Proposita fuit causa Prouinciæ Apuliæ,inter PP. electores eiusdem Prouinc. necnon Patrem Thomam à Grumo electum; & P.Magistrum Felicianum à Polignano eius Procuratorem ex vna, & P.Magistrum Gregorium Capullum, &c. & DD. negotio maturè discusso, fuerunt in voto institutionem P. Capulli non posse, nec deberi ab eis impugnari, cum semel in eam consenserint, nec obstare Constitutiones, &c*. Facit etiam quòd cum Eminentiss.& Reuerend. D. Cardinalis Ginettus Ordinis nostri Protector sciuisset quemdam Religiosum,qui ex vi Breuis SS. D. N. Vrbani institutus fuerat Prouincialis cuiusdam Prouinciæ, consensisse in electionem alterius, hunc,& non illum,vt legitimum Prouincialem hoc anno 1643.declarauit.

7 Tertia est,& veluti limitatio præcedentis, videlicet,quòd,iuxta dicta *tom.1.cap.15.num.37*.eligentes aliquem,vel consentientes ipsius electioni, non possunt illi se opponere, nisi ex causis postea emergentibus, vel propter defectus electi priùs ignoratos.Ita enim habetur expresſè *cap. nulli licere de elec. in 6*.vbi Doctores communiter. Quibus iunguntur Iulius Lauorius *supra dicto cap. 19.num. 115*. Sigismundus de Bonon. *supr. dub.46. num.6*. Peirinis eo loco à me relatus, & Barbosa *super hoc cap*. Consonat etiam specialiter pro Ordine nostro, quòd in Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendissimo Theodoro Stratio Generali edita, & typis mandata Neapoli 1635.& quæ mitti solet ad Præsides Capitulorum Prouincialiū, vt iuxta ipsam ea celebrari faciant, sic dicitur §.21.*Qui in elect.expressè,vel tacitè, consenserint, illam postea secundùm Sacros Canones impugnare nequent,nisi ex noua causa, vel veteri,sed nouiter eis pandita,& manifesta*. In margine autem notatur dictum caput *Nulli*.

8 Quarta est,quando talis oppositio, vel impugnatio electionis fit per modū appellationis, tunc enim, vt dixi supra *num.6*. ex *cap. concertationi de appellat*. solùm admittitur talis appellatio intra decem dies, nec post illos vllo modo permittitur. Verum quidem est,quòd ex *cap.statuimus de elect.in 6.& cap.cupientes eod.tit*.extendi id potest ad vnum mensem. De quo Doctores *ibid*.& Sigismundus *supr.num. 22*.& Castellinus *supr.num.5.6.& 9*.ac Iulius Lauorius *supr. num.122*.

9 Quinta est conformiter ad dicta *tom.1.eo cap.15. num.37*. circa formam seruandam in oppositione, seu appellatione contra electionem. Taliter enim appellantes tenentur exprimere in instrumēto publico coram personis authenticis, quæ super hoc testimonium perhibeant, omnia, & singula, quæ obijciunt, & simul iurare quòd credunt ea esse vera, & se posse illa probare, alioquin non possunt alia obijcere,nisi,iuxta dicta *supr.num.7*.ex *cap.nulli de elect. in 6*.forsan essent aliqua de nouo emersa,vel quę verisimiliter ignorare potuissent.

Ita enim habetur expresſè *in cap. vt circa de elect. in 6*.& tradunt ibi communiter Doctores. Quibus iunge Peirinis eo loco à me relatum, Castellinum *supr.num. 2. 13. 14. 15.& 16*.& Sigismundum *supr. dub.46.num.11*.Notans *num.12*. hanc formam esse ad vnguem obseruandam, ita vt sine illa opponens audiri non debeat. Nota tamen aliquo modo limitatam esse per Clement. *Constitutionem de elect. in 6*. quando quæ opponuntur directè respiciunt ius Ecclesiæ,vel opponentes. De quo Doctores *ibid*.maximè idem Sigismundus *supra* plura afferens ad intentum *num.18.& sequent*.

10 Sexta,& veluti explicatio præcedentis, est, quòd, qui se opponit alicui electioni, & ad Sedem Apostolicam appellat, ita debet iurare quod omnia, quæ opponit,credit esse vera, & se posse illa probare, vt non sufficiat iurare se credere esse vera, & posse probare ea quæ de ipsis deberent sufficere. Ita.n. expresſè habetur in *cap.is qui contra de elect. in 6*.vbi Doctores communiter, & Sigismundus *supr.d.dub. 46.num.12*. Addens *num.14*. id etiam esse verum in Procuratore appellātis ab electione. Maximè etiam addendum, in d. Clement.*Constitutionem* §.*cæterum* sic haberi. *Cæterum cum circa crimina, vel defectus debitam circumstantiarum specificationem prędictus omittit appellans, non est postmodum in prosecutione negotij super his audiendus, etiam si circumstantias huiusmodi, vel probationes earum per iuramentum asserat ad se peruenisse de nouo*. De quo DD.sup.d.Clementinam, & Sigismund. *sup.num.15*.

11 Nota autem, quòd impugnata electione ante confirmationem,si contra formam sit oppositum, electus tenetur probare se ritè electum; si autē post confirmationem contra formam opponatur, opponens probare tenetur; si verò oppositum sit contra personam, semper onus probandi incumbit opponenti.*c.1.de elec.in 6.& c.si compromissarius*. Thesaurus *in Praxi p.2.verb.Electio c.4.§.nota 2*. ex Butrio, Innoc.Compostel.& Mascardo.

12 Adde etiam, quòd quando id quod opponitur post confirmationem, ante illam propositum, & discussum fuit, ac super eo pronunciatum, non debet admitti talis oppositio, quia iam taliter discussum, & pronunciatum transit in rem iudicatam. Cuchus *Instit.maior.tit. de confirm.potest.num.4*. Biaxius *supra cap.45*.Sigismundus *sup.dub.46.num.5*.

13 Quando verò oppositio est non contra electionem, sed contra electum, obseruandum est quod habetur *in cap.si fortè de elect. in 6*. videlicet, *si fortè inter cætera, quæ obijciuntur electo, aut postulato, seu aliàs promouendo ad aliquam dignitatem, euidentem scientiæ, vel alium personæ defectum opponi contingat, in discussione obiectorum illum statuimus ordinem incommutabiliter obseruandum, vt promouendus super defectu ipso ante omnia subijciatur examini, cuius cuen-*

euentus examinandus, alijs, aut dabit initium, aut negabit. Cæterum, si præmissi examinis exitus huiusmodi oppositiones docuerit veritate destitui, opponentes omnino à prosecutione causæ, in qua talia obiecerunt, excludimus, & proindè puniri decernimus, ac si penitus in probatione omnium, quæ obiecerunt, defecissent. Castellin. *sup. n.* 8. Et quod magis est, non esse locũ pœnitentiæ oppositori falso, *in c. ab eo. de elec. in 6.* sic decernitur. *Ab eo, qui contra electum, vel postulatum seu promouendum ad aliquam dignitatem, inter cætera quæ obijcit, euidentem, notorium, seu manifestum scientiæ, vel alium personæ defectum opponit: ipsius defectus oppositio, vel eius qualitas nequeunt postea reuocari.*

Cum enim opponens, si quid de defectu opposuit huiusmodi, destitui veritate contingat, à prosecutione causæ debeat omnino excludi, & puniri perindè ac si probatione omnium, quæ obiecerat, defecisset: iustum est, vt postquam ad oppositionem eamdem procedit nequeat in præiudicium eius, contra quem opposuit, vlterius pœnitere. Doctores ibidem, & Sigismundus *supr. num.* 8. 9. & 10. Pro huiusmodi etiam oppositionibus contra electiones factas, quòd illis non obstantibus, electiones validæ censeantur, extant aliquæ declarationes Sac. Congregat. Episcop. & Regular. specialiter vna pro Minoribus Conuentualibus 7. Maij 1636.

DVBIVM SECVNDVM.

An prædicti Patres legitimi fuerint oppositores contra electiones factas in prædicto Capitulo.

14 RESpondendum est negatiuè, prout manifestè colligitur ex adductis in dubio præcedenti. Primò quidem, quia ea, quę contra præfatas electiones opposuerunt, nõ sunt magni, aut notabilis momenti, prout constabit dubijs sequentibus ea euacuando. Nec talia credi possent cum præfatum Capitulum, eiusque electiones celebratæ fuerint à Religiosis grauibus, & valdè doctis, Doctoribus, & publicis lectoribus in Sacra Theologia in clarioribus Vniuersitatibus Hispaniæ, ac S. Tribunalis Inquisitionis Censoribus, & Consultoribus sub Præside Magistro Ioanne de Orbea viro nedum nobilissimo, & magnæ authoritatis, sed & magnæ quoque experientiæ in agendis, qui quinquies idem munus exercuit, & de quo proindè bona præsumptio semper haberi debeat. Cum pro Iudice semper iura præsumant. *l. vir bonus ff. iudicatum solui l. fin. C. ad l. Iul. repet.*

15 Secundò, quia prædicti Patres oppositores consenserunt in dictum Capitulum, eiusque electiones, non repugnantes, contradicentes, reclamantes, aut aliquid contra ipsum, vel ipsas protestantes, quinimò, vt in Actis authenticis Capituli §. *iam ergo* habetur, *acceptata fuit electio Prouincialis nemine reclamante,* & infra: *tandem solitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent.* Eamdemque obedientiam præstiterunt Diffinitoribus, & Patribus tunc electis, à mense Maij, quo celebratum est dictũ Capitulum vsq; ad mensem Decembris, quo insurgere ceperunt contra Prouincialem, & Priorem Matritensem. Vnde propter regulas, & textus, de quib. supr. *dub.* 1. *n.* 6. manifestè excluduntur prædicti Patres à munere oppositorum, seu impugnatorum talium electionum.

16 Idem porrò, quæ dico de prædictis Patribus oppositoribus, qui fuerunt Gremiales ipsius Capituli, intelligendum etiam est de quodam alio Religioso, qui cum de gremio Capituli non fuerit, nihilominus etiam illud, & electiones in ipso factas impugnauit; & de quibusdam alijs eiusdem Prouinciæ alumnis. Illi enim omnes à mense Maij vsque ad mensem Decembris, Prouinciali, Diffinitoribus, & Priorib. obedientiam, & summissionem debitam multis actibus positiuis hinc, indèque, præstiterunt, quo gratum, & ratum habuisse comprobantur præfatum Capitulum cum gestis in ipso. Regula enim Iuris, quæ est 10. videlicet, *Ratihabitionem retrotrahi, & comparari mandato* in omni actu obtinet, vt notat Glossa *ibi,* & maximè Glossa *in cap. auditis de elect. vers. ex post facto,* vbi inquit, *ratihabitionem habere etiam locum in electionibus.*

17 Nec obstat si contra dicta obijciatur, quòd ex dicto *cap. auditis de elect.* electio inualida non ratificetur per subsequentem consensum. Ibi enim manifestè est sermo de electione facta per minorem partem Capituli, electiones verò, de quibus in præsenti, factæ fuerunt concorditer, vt ex ipsis Capituli Actis authenticis constat.

18 Tertiò, & maximè repelluntur dicti Patres à munere oppositorum, seu impugnatorum Capituli, & electionum in ipso factarum, quia scilicet causæ, quas contra ipsa obijciebant, non fuerunt de nouo emergentes, aut de nouo panditæ, aut cognitæ, sed antiquę, & tempore celebrationis Capituli ipsis manifestæ, & euidenter notæ. Clarè enim, & manifestè videbant, & sciebant quando Capitulum celebrabatur, quòd admittebantur vt legitimi suffragatores Socij Conuentuum, qui solùm ab habentibus viginti annos in professione erant electi, & aliqui de nouo adiuncti, & quòd erat sufficiens numerus scrutatorum, ac tandem, quòd Priores Conuentuum eligebantur in Diffinitorio ipsius Capituli, non in ipsis Conuentibus, quæ sunt causæ propter quas contendebant de nullitate Capituli, & electionum. Ex hoc autem manifestè infertur eos non potuisse admitti, vt oppositores, seu impugnatores illius, propter dicta sup. *dub.* 1. *n.* 7. ex *c. nulli licere. de elec. in 6.* & ex decreto Reuerendiss. Generalis Stratij ibi relato.

19 Similiter quartò expelli debuerunt à tali munere oppositorum, seu impugnatorum Capituli per modum appellationis, cum constet non solum post decem dies, aut vnum mensem à celebratione Capituli, sed post sex, & amplius menses, eam appellationem fecisse. Ex hoc enim constat repellendos necessariò fuisse, cum ex *cap. concertationi de appellat.* supra *dub. primo num.* 8. relato manifestè habeatur solùm intra decem dies admitti posse appellationem ab electione. Et ex *cap. statuimus de elect. in 6. & cap. cupientes eodem titul.* id extendatur ad vnum mensem. Nec illis suffragari potuit, quòd dicerent se non fuisse appellantes, sed merè ad Sedem Apostolicam recurrentes. Oppositum enim constat tum ex Memorialibus ab ipsis porrectis, tum ex responsione ad Decretum Illustrissimi Hispaniarũ Nuncij, nunc

nunc Eminentiss. D. Cardinalis Panzirolæ, vbi sæpiùs se appellantes ad Sedem Apostolicam vocant.

20 Quintò etiam, repelli debuerunt à dicto munere ob non seruatam formam præscriptam in *cap. vt circa de elect. in 6.* quam retulimus *supr. dub. 1. num. 9.* Constat enim ex prædictis Memorialibus, & alijs scriptis, in quibus suam oppositionem manifestarunt, non seruasse dictam formam, nec id fecisse instrumento publico coram authenticis personis, nec sub iuramento eo loco præscripto.

21 Idem dico propter defectum sextæ conditionis pro oppositoribus contra electionem requisitæ, de qua *supr. dub. 1. num. 10.* ex *cap. is qui contra de elec. in 6.* Constat enim prædictos Patres oppositores variasse in oppositione causarũ cõtra validitatem Capituli, & electionum ipsius. Si quidem in scripto oblato Matriti die 4. Decembris 1642. Prouinciali dictæ Prouinciæ Castellæ solùm obiecerunt quòd Socij Priorum non fuerunt legitimi, eo quòd electi nõ fuerint nisi solùm ab habẽtibus 20. annos in professione. In Memoriali autem postea ab ipsis porrecto Reuerendissimo Patri Ordinis quando Romam venerunt, non solùm prædictam causam nullitatis, sed plures etiam alias obiecerunt.

In Memoriali verò postea Eminentissimo D. Cardinali Protectori oblato vlteriùs addiderunt aliam causam nullitatis Capituli, & electionum ipsius, videlicet quòd pro illis fuerint adiuncti aliqui suffragatores, qui de iure tales non erant. Ac demum postea post duos circiter menses opponere cęperunt, defecisse tres scrutatores in dicto Capitulo, & ipsius electionibus. Ex quo manifestè elicitur ipsos varios in opponendo extitisse, ac propterea repelli debuisse tum ex dicto *cap. is qui contra*, tum ex communi dicterio de teste, scilicet *testis varius, testis falsus*. Quod etiam oppositori, seu impugnatori electionis applicari potest.

22 Repelli etiam debuerunt prædicti Patres oppositores, iuxta dicta *supr. dub. 1. num. 12.* à munere impugnatorum, propterea quòd cum ante confirmationem Capituli à Generali per litteras postulasset ne illud confirmaret, ipseque Generalis rem maturè discussisset, causasque, propter quas confirmationẽ negandam esse dicebant, considerasset, nihilominus ipsum confirmauit litteris datis eodem anno 1642. die 15. mensis Nouembris. Ex quibus omnibus liquido patet prefatos PP. legitimos oppositores non fuisse in causa præsenti.

DVBIVM TERTIVM.

An in casu quo prædicti Patres legitimi oppositores Capituli essent potuisset decidi causa non citata, vel audita parte Capituli.

23 Respondeo id nullo modo fieri posse. Primò ex *cap. 1. de causa poss.* vbi Gregorius Papa dicit, *nec Nos contra inauditam partem aliquid possumus definire*. Vbi verbum (*potest*) negatione præposita, importat necessitatẽ, vt ibi Panorm. *num. 4.* & Iason. *l. Gallus ff. de liber. & posthum. num. 17.* Glossa *cap. 1. de reg. Iuris in 6. versic.* *non potest*. De quo DD. in *d. cap. 1.* specialiter Ioann. Andr. Innocent. Imola, Hostiensis, & Ancharanus. Secundò, ex *cap. 1. de feudis sine culp. non amit.* vbi dicitur, *non debet quis priuari feudo etiam per Principem antequam de culpa sit conuictus*. Et Clement. *pastoralis de sentent. & re iud. versic. nec prædicta suppletio*, vbi dicitur, *Imperatorem non posse supplere citationem, quæ est de iure naturali, &* 2. *quæst. 1. cap. Deus*, vbi dicitur, *Deum noluisse punire peccata Sodomorum, nisi descenderet, & videret, nec Adam, nisi priùs eo vocato, & eius defensione audita*. Et *c. caueant, & c. omnis 3. q. 9.* vbi habetur, *sententiam absque citatione nullam esse*. Tertiò, ratione, quia citatio partis, vt se defendat, est radix, & initium omnium litium. *Inst. de pœn. temp. litig. §. finali, & part. 3. tit. 7. initio*. Ergo velle sententiam ferre contra partem inauditam, est fundamentum totius processus iudicialis euertere.

Quartò, quia citare partem vt se defendat est de iure naturæ, quod dictat, vnicuique locum se tuendi concedendum esse. Item ius naturæ dictat ante sententiam esse plenè, & perfectè cognoscendam culpã, quod effici non potest nisi pars citetur, & audiatur, an aliquid habeat quo à culpa purgetur. Sed Princeps immutare nequit ius naturę, ergo non potest contra inauditam partem procedere. Hanc proindè conclusionem tenet Glossa *Extrauag. 1. de dolo, & contum. verbo Non obstantibus*, vbi dicit, *partis citationem esse de iure naturæ, contra quam nullus Princeps procedere potest*. Panorm. *cap. 1. de causa possess. num. 4. & 5.* vbi hæc dicit: *Etiam Princeps non potest supplere defectum citationis, nec valet sententia per Principem sine citatione lata, quia est contra ius naturæ non citare partem, & citatione præcedente, & causæ cognitione præsumendum est pro Principe, & non aliter*. Hæc Panormit. Qui & refert Cardinal. Et idem Panormit. *cap. inter quatuor de maior. & obedient. num. 1.* vbi inquit: *De absoluta potestate potest Princeps procedere absque citatione in ijs, quæ sunt in potestate ipsius Principis, secus in quibus non habet plenam dispositionem, quia tollere citationem est tollere defensionem, quæ est de iure naturæ*. Et Iason. *dicta l. Gallus num. 18.* vbi dicit: *Nec Papam posse de plenitudine potestatis omittere citationem, quia est contra ius naturæ*. vbi Angel. *l. si accusatorib. C. de accusat.* & Glossa *l. fin. C. de legib. versic. quo minus*, & ibi Bald. *num. 1. & l. cum Fratrem C. de ijs quibus, vt indig.* Con. *quæst. practic. cap. 23. num. 6.* Rebuffus *repetition. cap. 1. de possess. versic. sextò nota*. Pinellus plures referens *C. de rescind. vendit. 1. 1. p. rubricæ cap. 2. num. 21.* Alexan. *cons. 5. volum. 2. num. 2.* Oldradus, Maranta, Aretinus, Felinus, & alij Iuristæ.

Quibus iunge ex Theologis Sotum *l. 5. de iust. q. 3. art. 3. ad 1. versic. at vero vtrum*, vbi inquit, *si Princeps citra iudicij formam, & ordinem aliquid imperet, nefas est, nec parendum est, illi quia Princeps tenetur ordine iudiciario procedere*. Caiet. *verbo Homicidium*, Mirãdam *de ordine iudiciar. q. 14.* & alios.

24 Specialiter in materia electionis quòd ea non possit cassari nisi citatis, & auditis electis, habetur ex *cap. vlt. de elect. in 6.* vbi Doctores communiter. Viuianus *de Iure patronat. l. 9. cap. 1. num. 24.* maximè Rota in vna Illerdensi *electionis Abbatissæ* coram D. Roxas 2. Iunij 1636. ex Caualer. *decis. 376. num. 1.* De quo etiam Rotæ decio *in recent. decis. 139. num. 7. p. 7.* & Portell. *in Respons. p. 2. cas. 4. num. 3.* Ad mi[n]ùs idest

idest clarissimum quando electio est in conformitate facta, confirmata, & in possessione posita, ac reclamantibus electis, prout erat in præsenti.

25 Nec obstat, Panorm. *cap. cum olim de sentent. & re iudicat. num.* 20. & *cap. causam de rescript. num.* 3. Rebuffum *vbi supr.* Felinum *dicto cap. cum olim num.* 11. Marantam *de Ordin. iudic.* 6. *par. verbo Citatio numero* 3. & quosdam alios, quos retuli, & ex parte secutus sum *tom.* 3. *Summ. verbo Iudex, & iudicium Regular. num.* 17. dixisse, posse aliquando Iudicem contra partem non citatam, nec auditam procedere. Nam, vt ipsos legenti constabit, loquuntur in casu, quo crimen est notorium, & liquidò, ac certo constat nullam defensionem esse reo, quod non procedit in proposito, vt euidenter constabit, euacuando ea, quæ Patres oppositores Capituli obijciebant.

26 Quare audiri non meruerunt aliqui insinuantes potuisse Eminentissimum D. Cardinalem Protectorem huius causæ Iudicem, vel etiam Reuerendissimum Generalem, electiones in dicto Capitulo factas extraiudicialiter, & sine strepitu iudicij, non auditis electis irritare, & cassare. Id enim contra Ius naturale, diuinum, & humanum esset.

Cum enim tales electiones non solùm in concordia factæ fuissent, sed etiam à Superiori confirmatæ essent, & per confirmationem adquisiuerint electi Ius in officijs, ad quæ fuerunt electi, & in ipsorum possessione per multos menses fuerint, & contradicerent tali causæ discussioni ipsis non citatis, aut nō auditis; proculdubiò nihil potuit in causæ decisione agi sine ipsorum citatione. *cap. nosti, & cap. qualiter de elect. & cap. dudum de præbend. ca. fin. de elec. l.* 6. Petrus Gregorius *in partit. Iuris ca. non tract. de elect. num.* 4. Portellus *sup.*

DVBIVM QVARTVM.

Quod mandatum, vel procuratio requirebatur, vt aliquis esset legitimus procurator Romæ pro Capituli defensione.

27 SVppono, causas electionis agitari posse per procuratores tam partis impugnantis quam defendentis. Ita enim habetur ex *cap.* 1. *de elect. in* 6. vbi etiam terminus illis præfigitur ad prosequendam appellationem. Doctores communiter ibi. Layman. *sup. q.* 117. & *q.* 118.

28 Quo posito ad dubium propositum respondeo, procurationem, seu mandatum, quod requirebatur, vt aliquis esset legitimus procurator Romæ pro dicti Capituli defensione debere esse ab omnibus electis in ipso ad aliquod officium, videlicet Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, Prioribus &c. vel saltem ab ijs, qui repræsentant totam Prouinciam, scilicet Diffinitorio ipsius, quod conflatur ex Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, & Socio, seu Secretario.

29 Ratio primæ partis est, quia procurator legitimus est ille, qui à parte principali interesse habente accepit mandatum. Etenim iuxta Vlpianum *in l.* 1. *ff. de procurat.* procurator est, *qui aliena negotia mandato Domini administrat.* Et infra. *Qui rebus suis ipsi superesse, vel nolunt, vel non possunt, per alios possunt, vel agere, vel conueniri.* Certum autem est principalem partem interesse habentem in dicto Capitulo fuisse electos in illo ad aliquid officium. Ergo. Confirmatur ex Regula illa 29. inter Regulas iuris, quæ sumitur ex *l.* 1. & *vlt. C. de auth. præst.* & *ex per fundum* 11. *ff. de seruit. rustic. præd.* videlicet, *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari.* Constat autem negotium illius Capituli tangere omnes illos, qui in eo electi fuerūt ad aliquod officium in Religione, ac proindè procuratorem legitimum in hac causa illum fuisse, qui ab illis habuisset mandatum, seu procurationem.

30 Ratio etiam secundæ est, quòd idem, quod fit à principali, fieri etiam potest ab eo, qui ipsum repræsentat, vt patet in Vicario, Delegato, Commissario, Procuratore &c. Cum autem Diffinitorium repræsentet totam Prouinciam, vt colligitur ex nostris Constitutionibus *par.* 4. *cap.* 19. *num.* 1. 2. 11. 13. & 14. ac *cap.* 20. præsertim *num.* 4. ideo habens procurationem, seu mandatum à dicto Diffinitorio censeri debuit habere illud à tota Prouincia, ac per consequens ab Officialibus in dicto Capitulo electis.

31 Videtur autem necessarium fuisse in tali casu quòd omnes Gremiales Diffinitorij, Prouincialis scilicet, & Diffinitores, conuenirent in designatione procuratoris; nec sufficere quòd maior pars ipsorum id faceret. Ratio est, quia, licet ad statuendum ea, quę pertinent ad omnes vt vniuersos, vel in communi, sufficiat consensus maioris partis *cap. cum in cunctis de ijs quæ fiunt à maiori parte Capituli, & cap. auditis de elect.* nihilominus ad statuendum ea, quæ spectant ad omnes vt singulos, seu in particulari, quale est in hoc casu constitutio procuratoris; si quidem omnes de Gremio Diffinitorij sunt electi in tali Capitulo, requiritur consensus singulorum, ita vt in his habeat verum Regula iuris *in* 6. adducta. *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari. cap. cum omnes de constit. l. per fundum ff. de seruit. rustic.* Glossa *in d. cap. cum omnes verbo Constitutum.* Angelus Siluester, & alij Summistæ *verbo Capitulum*, & DD. communiter, quos refert Barb. *in d. cap. cum omnes, & super d. Regulam quod omnes tangit.*

32 Imò etiam videtur necessarium fuisse ad designationem talis procuratoris, quòd fieret à dicto Diffinitorio per modum Diffinitorij, congregato scilicet ad sonitum campanellæ, loco, & alijs circumstantijs, quæ secundùm consuetudinem Religionis obseruantur ad actiones Diffinitoriales. Hoc enim commune est omnibus, quæ fiunt à Collegio, Capitulo, Diffinitorio, &c. vt talibus. Vbi enim actus expediendus est de consensu alicuius Collegij, seu Cōmunitatis non sufficit illos de collegio separatim consentire, sed necessario requiritur vt in vnum congregati collegialiter consentiant alias actus est nullus. *cap. in gener. de elect. & l.* 1. *C. de decim. lib.* 10. Panormitan. *cap. cum Eccles. à num.* 14. *de caus. possess. cap. Eccles.* 1. *num.* 2. *de sortileg. cap. quia propter num.* 12. *de elect. & cap. cum omnes num.* 5. *de constit.* vbi latè Felin. *num.* 24. Gonzal. *sup. Regul.* 8. *cancellar. gl.* 47. *num.* 64. Sigismundus de Bononia *de elect. dub.* 111. *num.* 3. ex Rotæ decisione, & alijs authoribus. Quòd etiam ex eisdem fundamentis sequitur Tamburin. *de iure Abbat. tom.* 3. *disp.* 1. *quæst.* 3. *num.* 7.

33 Illud certiùs, procuratorem taliter constitutum potuisse renuere acceptare talem procurationem, & illam

illam recusare. Ratio est, quia mandatum est contractus à mandatore, & mandatario sponte initus, & nemo inuitus cogitur ad procurandum pro alio. *l.1.ff.mandat.l.inuitus C.de Procuratorib.* Azor *tom.3. Instit.moral.l.9.cap.5.* Bonacina *de Contractibus disp. 1.q.2.punct.6.num.11.* Layman *lib.3.sect.5.Tract.4. cap.26.num.9.* Barbosa *de offic.& potest.Episc.Allegat. 79.num.35.* post alios, quos refert. Credo nihilominus, quòd si talis procurator esset eiusdem Religionis posset cogi à Superiori ipsius ad acceptandum tale mandatum, eo quòd, iuxta dicta *tom.1.cap.4.* ex vi voti obedientię obligatur Religiosus ad obediendum in rebus licitis, & honestis, & quæ concernunt Regulam, quale est hoc, vt munus Procuratoris gereret pro defensione Capituli suæ Religionis.

34 Credo etiam Procuratorem Generalem nostri Ordinis potuisse suscipere talis causæ defensionem, tum ex vi sui muneris, quod est defendere Religionem, tum propter priuilegium Bonifacij Noni pro Prædicatoribus, quod retuli *tomo quarto verbo Procuratores Religionum num.* 4. in quo Procuratoribus Generalibus conceditur facultas assumendi quascunque causas Ordinis, etiam in ijs, in quibus requiritur speciale mandatum, perindè ac si ab ijs, ad quos interest, data esset omnimoda potestas. Idque supponitur à Rota in vna Theatina *Iurisdictionis* coram D.Coccino anno 1614. vbi habetur, Procuratores Generales Religionum communicantium in priuilegijs cum Dominicanis posse vti concessione Bonifacij IX. relata. Oporteret tamen rectè instructum esse in causa ipsa, aliàs non posset nec licitè, nec validè eam assumere.

DVBIVM QVINTVM.

An prædictum Capitulum, & eius electiones annullari deberent eò quòd socij Conuentuum, qui in eis vocem habuerunt, non fuissent electi ab omnibus in Sacris constitutis.

35 SVppono ex dictis *tom.1.cap.15.num.4.* ad electiones, quæ fiunt inter Regulares, admitti vt electores Clericos omnes in Sacris constitutos, prout ex *cap.ex eo de electio. in 6.* & Clementin. *Vt ij de ætat. & qualit.* ac Concilio Tridentino *session.22.cap.4.* dixi eo loco. Id etiam videtur esse de iure communi Religionis. Nam *part.4.cap. 24.numero primo* dicitur excludendos esse ab electionibus professos, qui in Sacris non existunt. Ex quo denotatur quòd omnes in Sacris existentes admitti debeant.

36 Nihilominus dicendum, propter ius particulare illius Prouinciæ non potuisse, nec debuisse ad electionem Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale admitti omnes in Sacris constitutos, sed solùm illos, qui viginti annos in professione habebant, ac proindè non propterea Capitulum Prouinciale prædictum, aut electiones in ipso factas impugnari posse.

37 Et primò, antequam id probetur, nullatenus audiendos fuisse prædictos Patres oppositores in hoc, non solùm liquidò habetur ex dictis toto dubio primo, & secundò; sed specialiter ex eo quòd in Actis prædicti Capituli in authentica forma ad Generalem Romam transmissis §. *Tunc Reuerendus Pater* sic habetur. *Et statim rationem posuit* (scilicet Præsidens) *cum Socijs Conuentuum, & ipsi litteras, in quibus status eorum, & bonorum eorumdem continebantur, exhibuerunt, quibus iam examinatis interrogauit: An quis esset qui impedimento aliquo Canonico, voce actiua, aut passiua esset priuatus, & nemine reclamante omnes habiles inuenti sunt, &, vt talia reputati à Reu.P.Præside.* Nullo ergo iure dicti Patres oppositores dicere potuerunt præfatos Socios Priorum illegitimos suffragatores fuisse, siquidem expressè, vel tacitè, ipsi, qui erant Gremiales Capituli, eos in eodem Capitulo *nemine reclamante* habiles inuenerunt. Procedunt enim contra illos adducta supra dubio primo, & secundo, & præsertim Regulæ illæ Iuris: *Quod semel placuit ampliùs displicere non potuit,* & illa *Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum,* ac illa, *Nullus potest venire contra factum suum.*

38 Deinde planè conuincitur quòd hic modus eligendi Socios debuerit omnino obseruari in Prouincia Castellæ. Cum enim priùs diuisa esset in duas Prouincias, quarum vna Castellę nouæ, & altera Castellæ veteris vocabatur, vnitæ fuerunt authoritate Pontificia, Regia, & ordinaria Generalis in vnam Prouinciam Castellæ cum certis pactis, & conditionibus, quarum vna fuit *num.13.* quòd solùm haberent vocem in electione Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale illi, qui habuissent viginti annos in professione, & quòd si alio modo fieret talis electio esset irrita, & omnino nulla ipso facto. Hæc autem conditio habebat robur, & firmitatem. Primò, quia facta est à Commissarijs vtriusque Prouinciæ nomine Religiosorum ipsius, qui proindè cesserunt iuri suo, si quod habebant, ad oppositum. Secundò, quia facta est authoritate ordinaria Generalis, qui, iuxta constitutiones Ordinis *part.2.cap.1.num.9. & 11.* non solùm habet facultatem dispensandi in constitutionibus Ordinis ex legitima causa; sed etiam (quod est maximè notandum) habet totam authoritatem, quam habet Capitulum Generale, præterquam in tribus casibus, in quibus non includitur iste. Constat autem euidenter potuisse Capitulum Generale facere prædictam cōditionem pro bono regimine Religionis. Tertiò, & præcipuè, ex eò quòd prædicta conditio facta fuit ex vi Breuis Sanctissimi D.N. Vrbani 30. Augusti 1636. in quo conceditur authoritas dicto Theodoro Generali eligendi aliquem Religiosum in Vicarium generalem cū authoritate Prouinciales vtriusque prędictæ Prouinciæ absoluendi à suis Prouincialatus Officijs, si illa spontè renuntiare *recusauerint, dictasque duas Prouincias in vnam Castellæ Prouinciam vnire cum illis pactis, & conditionibus, in quibus Fratres vnius, & alterius Prouincię Castellæ conuenerint.* Et postea in fine additur; *Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictique Ordinis &c. statutis, & consuetudinibus, &c.*

Quartò, quia huiusmodi conditio cum alijs recepta, & approbata fuit à Gremialibus vtriusque Prouinciæ Congregatis in Capitulo Prouinciali

Matriti celebrato 17. Octobris 1638. instrumento etiam facto coram Illustrissimo Domino Nuncio Hispaniarum tunc temporis Domino Campeggio, & eius Notarijs. Gremiales autem Prouinciæ omnes Fratres ipsius repræsentant, ac per consequens potuerunt recipere, & approbare prædictam conditionem cum alijs.

Denique quintò, quia Magister Michael Nauarrus eo tempore Prouincialis curare debebat prædictam conditionem simul cum alijs seruari ex vi iuramenti præstiti in Capitulo Prouinciali Matritensi anni 1638. in quo fuerat electus. Vt enim constat ex Actis authenticis eiusdem capituli §. *Deinde* post suã in Prouincialem electionem genuflexus in conspectu omnium Capitularium fecit iuramentum iuxta formam præscriptam in pactis, & conditionib. vnionis seruandi inuiolabiliter in vtroque foro prædicta pacta, & conditiones, inter quas erat ista.

39 Etsi autem confirmatione à Generali non egeret, vt potè, quia facta fuit authoritate Apostolica Papæ, authoritate etiam ordinaria Generalis, authoritate insuper Vicarij Apostolici, & Generalis, consentientibus, & approbantibus Gremialibus vtriusque Prouinciæ, qui illam totam repræsentant, vt præmissum est; nihilominus ab eodem Generali confirmata fuit Litteris patentibus datis 8. Iannarij 1639. Constat enim ex Actis authenticis capituli intermedij eiusdem Prouinciæ celebrati in conuentu Vallis morensi 28. Aprilis 1340. §. *Deinde*, Prouincialem exhibuisse Diffinitorio litteras eiusdem Generalis continentes confirmationem vnionis inter vtramque Castellam, & confirmationem legum, & conditionum sub quibus facta fuit vnio. Cui consonant Epistolæ eiusdem Generalis ad Prouincialem eiusdem Prouinciæ, & ad Magistrum Orbeam Præsidem capituli, de quo est controuersia, & ipsorum ad Generalem, quæ partim apud illos, partim in Registris litterarum pro Hispania cernuntur; ex quibus habetur hanc conditionem confirmatam fuisse cum cæteris à prædicto Reuerendissimo, simulque voluisse, vt ea exequutioni mandaretur. Idem etiam corroborat quòd huiusmodi etiam conditio innouata fuit in Capitulo Prouinciali, de quo est controuersia §. *tertia conditio*, quod nullatenus fieret, si ea à præfato Generali reprobata fuisset, vel non confirmata. Imò cum innouatio dictæ conditionis facta sit annuentibus, consentientibus, & subscribentibus dictis PP. oppositoribus, vt patet ex Actis dicti capituli, ideo nullatenus audiri poterant contra ipsam, propter dicta *sup. dub. 1. & 2.*

40 Nec obstat quod obijciebant Patres oppositores contra præfatam, & alias conditiones vnionis, esse videlicet contra præfatum Breue Sanctissimi, eo quod in ipso Papa concedat facultatem Vicario Generali a Generali deputato vniendi dictas Prouincias, & conuocandi ad Capitulum Prouinciale *pro noui Prouincialis electione, alijsque omnibus, & singulis facien͂. quæ in Capitulis Prouincialibus dicti Ordinis iuxta illius Constitutiones Apostolica auctoritate confirmatas fieri solent.*

Ex eo inferentes hanc conditionem inualidam esse, eo quòd contraria sit constitutionibus Ordinis. Sed futilem fuisse hanc obiectionem constat primò, quia, vt manifestè liquet ex ipso Breui ibi solùm loquitur Pontifex de Capitulo Prouinciali celebrato anno 1638. in quo completa fuit vnio Prouinciarũ, non de capitulo celebrato ann. 1642. de quo modò est controuersia. Secundò, quia ibi nihil præcipit, aut disponit, sed solùm refert, quæ fieri solent in capitulis Prouincialibus, nec in verbis adductis dicitur *fieri debent*, sed *fieri solent*. Vnde argumentum ex prædicto Breui SS. sumptum nullius momenti esse comprobatur.

41 Nec etiam obstant adducta in principio huius dubij ex Iure communi, & constitutionibus nostræ Religionis; non solùm, quia ibi, maximè in Iuribus relatis ex Iure communi, solùm videtur permitti, aut cōcedi quòd omnes Clerici adsint electionibus, non verò præcipi; sed etiam, & præcipuè, ex eo quòd, vt patet ex Breui Sanctissimi adducto supra *nu.* 38. idem Sanctissimus concedit facultatem reuniendi dictas Prouincias in vnam, cum illis pactis, & conditionibus, *in quibus Fratres vnius, & alterius Prouinciæ conuenerint*: addendo in fine, *non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictique Ordinis statutis, & consuetudinibus*. Per hæc enim satis denotatur ex vi authoritatis à Papa concessæ potuisse dictos Religiosos statuere hanc conditionem pro vnione Prouinciarum, non obstantibus Iure communi, aut constitutionibus Ordinis.

DVBIVM SEXTVM.

An prædictum Capitulum, & eius electiones inualida fuerint propter vota quædam in illo adiuncta.

42 EXtollebāt præterea Patres oppositores obiectionem aliam contra validitatem capituli, videlicet, quòd, vt constat ex Actis ipsius, in eo numerantur quinquaginta Gremiales; cũ tamen, iuxta ipsorum computationem, tot nequiuerint esse. Vnde dicebant suppletum fuisse numerum aliquorum absentium contra Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 6. de Regularibus*, ac per consequens electiones inualidas fuisse, & suffragatores adiunctos inhabiles postea ad omnia officia Ordinis. Dicit enim Concilium. *Nec in posterum liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscunque titulares ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere. Si verò contra huius decreti Constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit; & is, qui ad hunc effectum se in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis existat, facultatesque super his concessæ eo ipso abrogatæ censeantur, &, si in posterum aliæ concedantur, tanquam subreptitiæ habeantur.*

43 Hanc tamen obiectionem nullius momenti esse liquidò suadetur. Et primò quidem, cum nihil constaret de eo quod opponebatur, nec per testes idoneos, instrumenta authentica, aut processum formatum, proculdubiò Patribus oppositoribus credendum non erat. Sed si circa id fuisset aliquod dubium, citanda, & audienda esset pars Capituli, prout Iuris est, iuxta d. *sup. dub.* 3. Interim tamen secundò, audiri non debuisse præfatos Patres, cōuincitur,

fui; tum propter superius dicta *dub.* 2. tum specialiter, quia ipsimet personaliter assistentes electioni Prouincialis, in qua vocem habuerunt prędicti quinquaginta suffragatores, eam, vt legitimam, & Canonicam (idem dico de electione Diffinitorum) acceptarunt, & approbarunt.

Vt enim constat ex verbis dictorum Actorum authenticorum capituli *§. Iam ergo*, facta electione Prouincialis, *acceptatur* electio à R.P. *Præside, nemine reclamante, & ,vt canonica est habita*. Subditur postea, *& tandem solitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent*. Quam etiam exhibuerunt per sex menses post capitulum celebratum. Et sanè tertiò, cum, iuxta Iura, & antiquam Ordinis consuetudinem, prout colligitur ex Formula celebrandi capitula Prouincialia §. 21. & 26. quam retuli supra *num*. 7. finito Scrutinio pro electione Prouincialis, & Diffinitorum, Pręsidens capituli ter interroget Gremiales, an habeant illam electionem, vt legitimam, & prædicti Patres, qui Gremiales etiam erant, nihil dixerint, quin potiùs prædictas electiones acceptauerint, & approbauerint, proculdubio signum euidens est nullum illegitimum suffragatorem ad præfatas electiones admissum fuisse.

44 Ad maiorem etiam abundantiam, & tollendum omnem scrupulum, dico, potuisse Patres illius capituli ex vi vnius conditionis præfatæ vnionis *num.* 9. (quæ erat quòd, vt in Capitulis Prouincialibus essent semper paria vota vtriusque Prouinciæ vnitæ, scilicet, Castellæ nouæ, & veteris, possent Patres illius partis Prouinciæ, quæ habebat minora vota eligere sibi tot suffragatores, quot essent necessarij ad adæquandum vota, seu suffragatores alterius partis) eligere, seu creare aliquot suffragatores.

Quod fecerunt vtentes iure præfatę conditionis factæ authoritate Apostolica Papæ, ordinaria Generalis, & delegata Vicarij Generalis Apostolici, consentientibus non solùm Commissarijs vtriusque Prouinciæ, sed etiam Gremialibus illius totam Prouinciam repræsentantibus, vt dictum est supr. *dub.* 5. *num.* 38. Hoc autem licitum esse constat ex declaratione quadam Sacræ Congregationis, quæ habetur simul cũ alijs in Codice antiquo in Biblioteca Transpontinæ de Vrbe reseruato, vbi sic: *Cum Fratres Sancti Augustini postulassent declarari an institutio vocum, quæ non fit per creationem nouorum titularium, neque per supplementum vocum absentium, sed per habilitationem eorum, qui cum non essent vocales efficerentur vocales sit contra Concilium. Congregatio inclinauit non esse contra Concilium.*

45 Quod ergo dicebant huiusmodi adiunctionem votorum esse suppletionem votorum absentium sine ratione dicebatur, cum pariter dicere possent factam fuisse ad supplenda vota eorum, qui è vita discesserant. Non enim talis electio, seu institutio illorum suffragatorum fuit ad supplendum vota absentium (quod prohibet Concilium, & non ignorabant docti illi Patres Capitulares) nec ad supplendum vota defunctorum, sed præcisè, solùm, & formaliter ad adæquandum vota vnius partis Prouinciæ cum votis alterius, prout poterant, & debebant facere, ex vi pręfatæ conditionis.

46 Nec obstat si dicatur hanc conditionem nõ fuisse confirmatam à Generali Stratio, quin potius fuisse ab eo reprobatam, quia videbatur contraria Concilio Tridentino. Respondeo enim non constasse de tali non confirmatione, seu reprobatione; & dato quòd de illa constasset, adhuc executioni mandari potuisset. Tum quia cum illa facta fuerit ex vi Breuis Sanctissimi, de quo supra, authoritate etiam Generalis, & Vicarij Generalis ab ipso instituti, ac acceptata, & recepta à toto Gremio Capituli, non videbatur necessaria confirmatio Generalis, cum nullo Iure id probetur; & dato quòd ab ipso reprobata fuisset, solùm censeri debebat reprobata quatenus contraria præsumebatur esse Concilio Tridentino, videlicet, si per illam intenderetur supplere voces absentium, non alio modo. Quare, cum prædicta votorum adiunctio facta non fuerit ad supplendas voces absentium, cessaret præsumptio Generalis reprobantis illam, ac per consequens executioni mandari posset. Vt enim dixi 4. *tom. verbo Leges Regularium num.* 61. quando lex fundatur in præsumptione alicuius facti, vel defectus, seu delicti, si præsumptio cessat, eo quòd de contraria veritate constat, cessat etiam obligatio legis.

47 Addendum ad maiorem etiam abundantiam, quòd casu dato, & non concesso, quòd Patres illi capitulares supplerent votum alicuius absentis, cum id non fecerint propria authoritate, sed legitimè, & ex vi præfatæ conditionis, authoritate Pontificia, ordinaria, & delegata, vt præmissum est, nihil omnino contra mentem Concilij fecissent. Concilij enim intentio, dum negat vota absentium suppleri posse, solùm est, ne id fiat illegitimè, & authoritate solius Præsidentis Capituli, prout habent Rodrigu. *tom.* 2. *quæst. Regul. quæst.* 51. *artic.* 6. Miranda 2. *tom. Manual. Prælator. quæst.* 23. *artic.* 7. Iulius Lauorius *ca.* 17. *num.* 33. Franciscus Bordonus *Resolut.* 26. *num.* 6. Thesaur. *in Praxi part.* 2. *cap.* 11. §. *nota tertiò*. Referam autem Rodriguez, & Mirandæ verba, quos alij sequuntur. Rodriguez ergo sic habet: *Concilium enim solùm tollit consuetudinem quamdam antiquam, qua in aliquibus Religionibus Præsidentes in Capitulo vota absentium propria authoritate supplebant, dicendo, hic loco talis Prouincialis substituatur, & hic loco alterius, ad effectum electionis faciendæ, quod in magnum Religionis vertebatur detrimentum; cum hoc modo electiones non secundùm Deum fieri contingeret.* Miranda verò sic: *Mens ergo, atque intentio supradicti Concilij loco præallegato tantum fuit tollere, ac penitus amouere deprauatam quamdam antiquam consuetudinem, quam habebant Superiores, & Præsidentes in Capitulis ad effectum suarum faciendarum electionum, absentium vota supplendi, & votum, & vocem cui volebant tribuendi propria sua authoritate dicendo illi: Tu esto Prouincialis talis Prouinciæ loco absentis, nam ego te substituo, & sic de alijs &c. Quod quidem vergebat in magnam electionum fraudem, atque Religionum omnium detrimentum. Hoc itaque tantummodò fuit vetitum, atque prohibitum per supr. adictum Concil. Trident.*

48 Adde tamen, etiam ad maiorem abundantiam, prædictam adiunctionem votorum licitam, & legitimam fuisse. Quod probatur ex Reg. quadam a Doctoribus recepta ex *ca. vnico de desponsat. impub. in* 6. scilicet, quòd *quando actus non valet eo modo quo fit, valet eo modo, quo valere potest*. Propterea enim ibi deciditur, Matrimonium impuberum

quod ratione ætatis non valet, valere vt sponsalia; quia hoc modo valere potest. Vbi Glossa *ibid. versic. Matrimonium* ait, *si non valet vt ago, valet vt valere potest.* Et ita hanc Regulam vt certam supponit Sanchez *l. 5. in Decalog. cap. 4. num. 104. & 105.* ex alijs, & ex ea deduxi *tom. 1. cap. 2. num. 28.* professionem nullam ex defectu facultatis in acceptante illam, vel propter seruitutem, aut similes causas, saltem valere, vt votum simplex. Quod si professio ob defectum ætatis, aut anni Nouitiatus nulla, non valet; neque, vt votum simplex, ideo est, quia Concilium Tridentinum ita disposuit, iuxta dicta eo loco; si enim ita non disposuisset, valeret vtique ex vi dictæ Regulæ. Ex ea autem ad propositum efficaciter sic argumentari licet. Admisso, & non concesso illam adiunctionem votorum non valuisse præcisè, vt talem, nec ex vi conditionis factæ in vnione Prouinciarum, nihilominus quia facta est à toto gremio Capituli, nemine reclamante, aut contradicente, proculdubio valere debuit propter Regulam adductam in quantum valere potuit. Potuit autem valere in ratione institutionis, seu creationis nouorum votorum, ergo valuit hoc modo. Potuisse autem valere dictam adiunctionem votorum in ratione creationis, seu institutionis nouorum votorum, constat non solùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata supra *num. 44.* vbi id clarè habetur, sed etiam, quia iuxta communem doctrinam quam tradidi *tom. 1. cap. 15. num. 20.* omnes vnanimiter de Capitulo nemine discrepante possunt admittere extraneum ad eligendum cum eis; prout tenent Panormitanus *in cap. scriptum de elect. num. 3. & in cap. cum Vintoniensis eod. num. & titulo.* Nauarrus *l. 5. Consilior. de Simonia Consil. 9.* Passarellus *in Scholijs de elect. dub. 6.* & Peirinis *tom. 1. de Subdit. quæst. 1. cap. 31. §. 8. conclus. 9.* Et ratio est, quia sicut omnes vnanimiter de capitulo possunt totam potestatem eligendi in compromissarios transferre, iuxta dicta eo *cap. 15. num. 11.* ex *cap. Quia propter de elect.* multo magis poterunt communicare alijs, vt cum eis coeligant. Valuit ergo prædicta adiunctio votorum saltem isto modo, ac per consequens oppositio ex hoc capite petita nulla censeri debuit.

DVBIVM SEPTIMVM.

An tale Capitulum, & electiones in ipso factæ annullari deberent ob non seruatam formam *Capitis Quia propter de elect.* maximè quoad numerum Scrutatorum.

49 SVppono ex dictis *tomo primo cap. 15. num. 11. & tom. 2. cap. 12. num. 25.* & præsertim *tom. 3. verbo Electio inter Regulares num. 2.* in electionibus Prælatorum Regularium obseruari debere formam præscriptam in *cap. Quia propter de elect.* Videlicet, de tribus Scrutatoribus assumendis pro ipsis, qui singulorum eligentium vota exquirerent, & postea publicarent; propter plures Sac. Rotæ decisiones eo loco relatas, vbi etiam, & eodem *3. tom. verbo Capitulum num. 4.* qualiter nullum Capitulum possit alterare, immutare, aut supplere dictam formam eo *cap. Quia propter* designatam.

50 Ex quo magnum sibi argumentum contra validitatem Capituli, de quo modò agitur, & electionum in ipso factarum, desumere videbantur Patres oppositores. Credebant enim tantum in eo fuisse vnum Scrutatorem designatum, & non tres, eo quòd in Actis Capituli ipsius §. *Sabbato adueniente*, dicatur, cum esset sermo de electione Diffinitorum, *Et statim ad ipsam proceditur per suffragia secreta, instituto iam scrutatore R. P. M. Ioanne de Erias ad ipsa suffragia regulanda.*

51 Hanc verò prætensam nullitatem multa eneruant. Primum quidem, quia ibi non dicitur hunc tantum Scrutatorem institutum esse, sed illum fuisse institutum ad *Suffragia regulanda*, quo denotatur institutos esse alios duos Scrutatores simul cum ipso, sed huic soli commissum fuisse, vtpotè viro ætate, grauitate, & morum probitate claro, regulare suffragia, idest: vel scribere in cartula nomina eorum, qui eligebantur, vt postea constaret quinam haberet plura vota, vel extrahere vota ex vrna, numerare, & euoluere, quod vni ex Scrutatoribus committitur in Formula celebrandi Capitula, de qua *supr. num. 7. §. 19.* esto alij Scrutatores cum ipso vota suffragantium exquirerent, viderent, & in scriptis redacta publicarent, quæ sunt duo munia Scrutatorum ex eodem *cap. Quia propter.*

52 Redigere autem vota in scriptis, seu scribere nomina eorum, qui eliguntur, quod potest dici illa regulare, per vnum ex scrutatoribus fieri debet, vt aduertunt Abbas *in d. cap. Quia propter num. 9.* & Sigismundus de Bononia *supra dub. 21. num. 16.* Non explicatur autem hoc in prædictis Actis Capituli, quia in ipsis non referuntur per extensum, & ad longum gesta in ipso, sed solùm strictè, summariè, & imperfectè. Constat enim ex ipsis ea non esse perfecta, & completa, sed manca, mutilia, & imperfecta (in quo sanè repræhensione digni, qui in causa fuerunt quod sic fierent). Secundò, quia, cum Patres illius Capituli in celebratione ipsius obseruauerint formulam dictam celebrandi Capitulum Prouinciale à Generali Stratio illis traditã proculdubio designarunt tres Scrutatores pro electionibus, quia ita præscribitur in dicta formula §. 16.

53 Tertiò, quia cum electiones factæ in dicto Capitulo celebratæ fuissent de consensu omnium eligentium, nemine reclamante, contradicente, aut protestante in contrarium, quin potius cunctis verbo, & opere acceptantibus, & recipientibus electiones, & electos per ipsas, non solùm tempore Capituli, sed multo etiam post illud, euidenter etiam denotatur non contigisse hunc errorem in electionibus ipsius, aliàs Patres aduersarij, nisi cæci essent, reclamassent, vel monuissent Præsidem, ne committeretur tam grandis error, quod nullatenus fecerunt, nisi solummodo Romæ existentes, & nouas oppositiones contra Capitulum quæritantes.

54 Quartò, quia id quod dicitur de vno Scrutatore designato in prædictis actis Capituli solùm est pro electione Diffinitorum, non pro electione Prouincialis, aut aliorum Prælatorum; quia pro horum electione in dictis Actis, vtpotè imperfectis, & mutilis (vt dictum est) nihil habetur erga numerũ Scrutato-

tato-

tatorum. Formam autem iure communi præscriptam *cap. Quia propter* relato solùm esse attendendam in electione Prælatorum, non in electione Diffinitorum, Sociorum, Discretorum, &c. colligitur ex ipso *cap. Quia propter*, quia ibi solùm est sermo de electione eorum, quorum defectu Ecclesiæ manent viduatæ, quod solùm competit Prælatis, quia sunt sponsi ipsarum. Fauet *cap. Ne pro defectu, eod. tit. de elect.* Glossa *in d. cap. Quia propter*, verbo *Ecclesiis viduatis*. Glossa *in cap. Sicut de elect. in 6.* post alios, Silnester *in Summa verbo Electio 2. qu. 1.* Layman. *supra cap. 7. qu. 78.* Item Iulius Laurorius *supra cap. 19. num. 7.* & Barbosa *de Iur. Ecclesiastic. l. 1. cap. 19. num. 154.* expressè asserentes formam dicti *cap. Quia propter* non esse attendendam in electione Diffinitorium. Vnde infertur, quòd hæc nullitas à præfatis Patribus prætensa ob defectum Scrutatorum nullatenus ipsis fauere poterat, si quidem in Actis Capituli solùm id habetur pro electione Diffinitorum, pro quibus ipsi non sunt ex iure communi necessarij.

55 Quamuis autem ex dictis sufficienter euacuata fuerit obiectio à præfatis PP. oppositoribus facta contra electiones dicti Capituli, ob defectum Scrutatorum; nihilominus ad maiorem abundantiam, & pro veritatis explicatione addendum, quòd, quãuis formula illa celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiss. Generali Stratio pro celebratione illorum facta, iure obseruari debuerit in præfato Capitulo, & in alijs, si tamen non obseruaretur eo modo quo ab ipso præscripta fuit, vel in posterum non obseruetur (eo quòd cùm fuerit solùm decreto ipsius facta per illius mortem iam cessauerit eius obligatio) nihilominus electiones validæ essent, & in posterum validæ erunt, si Præsidens in ipsis simul cum duobus antiquioribus Gremialibus exerceant munus Scrutatorum, vota suffragatorum exquirendo, & postea publicando. Ratio est, quia iste modus celebrandi electiones antiquissimus est in Religione, & consuetudine receptus. Tum quia est introductus authoritate Apostolica Clementis VII. in Bulla *Cum acceperimus* per modum Breuis data Romę 2. Aprilis 1524. in qua in virtute Sanctæ Obedientiæ præcepit motu proprio, & ex certa scientia, Generali, ac Diffinitoribus Capituli Generalis Venetijs eo anno celebrandi, vt Reformationem vniuersalem Religionis, tam quoad mores, quàm quoad Ordinis instituta procedere deberent, dando illis omnimodam potestatem ad ea, ipsaque authoritate Apostolica confirmando, & roborando. Ex vi cuius facultatis prædicti Generalis, & Diffinitores constitutiones antiquas Ordinis per q. Reuerendissimum Generalem Ioannem Soreth, & Diffinitores Capituli Generalis Bruxellis celebrati ann. 1466. approbatas, & publicatas de nouo correxerunt, & emendarunt, atque ad meliorem, & probationem formam redegerunt, ipsasque toti Ordini obseruandas tradiderunt, vt patet ex *cap. vnico de Reformatione*, quod est in prædictis constitutionibus in principio. In prædictis autem constitutionibus Ioannis Soreth approbatis, & confirmatis à dicto Clemente VII. ex vi prædicti Breuis; imò ex vi eiusdem receptis *part. 5. de elect. Capituli Prouincialis cap. 6.* sic dicitur: *Electio autem Prouincialis fiat modo, & forma, quibus electio prioris Generalis fit. De qua supr. cap. 1. & diligenter obseruentur omnia illa, quæ ibi ponuntur, excepto quòd Prouincialis est per Priorem Generalem confirmandus antequam Officium exequatur*. Quia ergo cum agitur de electione Prioris Generalis in eisdem Constitutionibus sic dicitur: *Electio autem eius fiat hoc modo. Præsidens in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarum Prouinciarum conscribat voces singulorum Gremialium, ita quòd ipse qui præsidet primò vocem suam alijs nescientibus scribat; Deinde secundus solo Præsidente audiente; postmodum tertius audientibus duobus primis; Deinde singuli aliorum coram illis tribus*; ideo, vt dixi hæc forma celebrandi capitula, ita vt prædicti Præses, & duo antiquiores capituli Patres, gerant munus Scrutatorum, seruari potuit in capitulo Prouinciali, de quo est controuersia, & in alijs sequentibus totius Religionis.

56 Nec obstat Reuerendissimum Stratium in dicta formula celebrandi capitula §. 16. statuisse, vt Præsidens de assensu Diffinitorum assumere deberet tres ex Gremialibus capituli ad Scrutatorum munus exeqnendum, quo visus est supponere ipsum Præsidem, & duos antiquiores Patres Gremij non debuisse exercere hoc munus.

57 Respondeo enim (quod bona venia Reuerendissimi Generalis, & doctissimi viri dictum sit) ipsum non potuisse alterare, aut immutare modum præscriptum in præfatis constitutionibus Ioannis Soreth authoritate Apostolica, vt visum est approbatum. Ratio est, quia iuxta dicta à me *tom. 1. cap. 8. num. 22.* ex doctrina Nauarri ibi adducta, constitutiones, seu statuta Religionum authoritate Papę confirmata quando id fuit per modum decreti, mandati, aut ordinationis, non possunt, etiam à capitulis Religionum mutari. Quod multo magis procedit in Generali. Prędictam autem constitutionem, & omnes alias dicti Reuerendissimi Soreth hoc modo confirmatas fuisse à Clemente VII. constat ex verbis ipsius Breuis, quod habetur ante dictas constitutiones, & alias Reuerendissimi Generalis Audeth, quæ talia sunt: *Motu proprio, & ex certa nostra scientia vobis in virtute Sanctæ obedientiæ iniungimus, & mandamus, vt ad reformationem vniuersalem dictæ Religionis tam quoad mores quàm quoad reliqua dicti Ordinis instituta procedere velitis, & debeatis. Dantes vobis facultatem, & omnimodam potestatem reformandi omnia, & singula, quæ vobis ratione prauia in dicta Religione indigere reformatione videbuntur. Quæ omnia ex nunc, prout ex tunc, & è conuerso authoritate Apostolica confirmamus, & roboramus*. Ex quo habetur prædictam constitutionem, & alias eiusdem Soreth approbatas, & confirmatas fuisse per modum decreti, mandati, & ordinationis authoritate Apostolica; ac proindè non potuisse alterari, aut immutari sola authoritate Religionis.

58 Ex quo etiam cessat obiectio, quam aliqui facere possent, videlicet: prædictam constitutionem Ioannis Soreth reuocatam fuisse per posteriores constitutiones, quales sunt Reuerẽdissimi Baptistę Caffardi de Senis, & Capituli Generalis Romani de anno 1580. iussu editæ, *part. 4. cap. 6 num. 3. & cap. 15. num. 4.* aliæ etiam nouissimæ Reuerendissimi Gregorij Canalis, ac Capituli Generalis Romani de anno 1625. *par. 4. cap. 6 num. 3. & cap. 15. n. 14.* In eis enim om-

omnibus Constitutionibus nulla fit mentio de prædictis tribus Præside, & duobus primis Diffinitoribus, sed solū habetur quòd datis suffragijs per schedas, *vnus de præcipuis Gremialibus ad nutum Præsidentis singulatim dictas schedas extrahat, & euoluat, & alius audiente toto Gremio, vota singulorum eligentium legat, & pronunciet*. Additurque in omnibus illis *part. 5. cap. vltim. Quæcunque autem Statuta prædictis Statutis contraria, aut Regulæ nostræ dissonantia, in quibuscunque Capitulis præteritis edita, penitus reuocamus, & præsentia Statuta confirmamus. Prioribus Prouincialibus præcipientes per salutarem obedientiam, quatenus in singulis Conuentibus suarum Prouinciarum istas Constitutiones diligenter faciant custodiri omnibus alijs reuocatis.*

59 Respondeo n. nullatenus per prædictas Constitutiones posteriores censeri debere reuocatas priores illas Ioannis Soreth. Tum quia, vt dixi, id fieri non poterat sine authoritate Apostolica, cum priores illæ Ioannis Soreth Apostolica authoritate per modum mandati, & ordinationis editæ, & confirmatæ fuerint. Tum quia non sunt contrariæ ipsis, sed quod in prioribus illis Ioannis Soreth non exprimebatur de duobus illis, quorum vnus extraheret, & euolueret vota, & alius ea legeret, aut pronunciaret, exprimitur in posterioribus Baptistæ Caffardi, & Gregorij Canalis. Cuius signum est, quòd, secundum consuetudinem etiam immemorabilem Religionis id soleant facere, vel ipse Præsidens, vel antiquiores Patres, seu Diffinitores, qui munus Scrutatorum exercent, iuxta præscriptum dictæ Constitutionis Soreth.

60 Maximè videtur obstare contra prædictam Constitutionem Soreth, quòd videatur reuocata per Concilium Tridentinum *sess. 25. de Regularib. cap. 6.* vbi decernitur, electiones omnes inter Regulares debere fieri *per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur*. In præfata autem Constitutione oppositum habeatur, videlicet; *Præsidens in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarum Prouinciarum conscribat voces singulorum Gremialium, ita quòd ipse qui præsidet primò vocem suam alijs nescientibus scribat. Deinde secundus solo Præsidente audiente, postmodum tertius audientibus duobus primis. Deinde singuli aliorum coram illis tribus.* Et inferius in decreto electionis sic habetur: *Ego talis nomine meo, & nomine aliorum mecum in nominatione, & publicatione vocum in talem Fratrem concordantium eligo, & denuncio talem Fratrem esse Priorem Generalem Ordinis nostri, in quem tales, & tales consentiunt.*

61 Respondeo enim, quòd, etsi prædicta Constitutio Ioannis Soreth censeri debeat reuocata a Concilio quantum ad hoc vltimum, videlicet, quòd ille qui facit Decretum electionis dicat Generalem, vel Prouincialem electum fuisse illum *in quem tales, & tales consentiunt*, illos notando, quia hoc est expressè contra Concilium, & propterea sublatum in posterioribus constitutionibus Ioannis Caffardi, & Gregorij Canalis: nihilominus non est reuocata quantum ad primum, videlicet, quòd Scrutatores audiant, vel sciant illum cui Gremiales suffragatores præbent suum votum, seu suffragium viua voce: Concilium enim solùm præcipit quòd electiones fiant per vota secreta, *ita vt eligentium nomina nunquam publicentur*. Vnde non prohibet quòd Scrutatores sciant, vel audiant nomina eligentium, seu illum quem eligunt electores viua voce; cum adhuc id censeatur secretum, cum paucis sit cognitum, nec possint illud postea manifestare; imò ad id secretum astringi debeant iuramento, prout habetur in dicta Formula celebrandi Capitula §. 16. & consultum ac consuetū esse tenet Layman. *de elect. cap. 7. q. 72.* ex Rodriguez *tom. 2. quæst. Regular. q. 52. art. 2.* Consonant, quæ dixi *tom. 3. verbo Electio quoad Regulares num. 11. in fine* ex declarationibus Sacræ Congregationis, & ex Garzia, & Castellino, & *verbo Abbatissa, seu Priorissa nu. 3.* ex declaratione etiam Sacræ Congregationis apud Naldum, & Barbosam eo loco relatos. Maximèque consonat, quod habet Rota in Metensi *Monasterij* 5. Iulij 1621. coram D. Coccino *§. vltim.* allegans Rodrigu. Zerol. & Azorium, asserendo, scilicet, dispositionem *cap. Quia propter. de elect.* non esse sublatam per Concilium Tridentinum *vbi supra*, dum petit electiones fore secretas.

Fulcitur etiam ab eodem Concilio *cap. 7.* vbi decernitur, vt ille, qui electioni Abbatissarum &c. præest, *vota singularum audiat, vel recipiat*. Super quem locum Concilij Sac. Congregatio sic censuit, teste relato Garzia *de Benefic. par. 5. ca. 4. n. 190.* & Barbosa *ibid. Superior, qui electioni Abbatissarum præest, potest vnà cum Vicario, vel Secretario, vel alio ab Episcopo assumpto vota singularum Monialium oretenus audire.* Itē *super cap. 6. eiusdem Concilij*, eodem Garzia *ibidem n. 189.* & Barbosa *super illud cap.* testantibus, sic habet eadem Sac. Congregatio *Si electi fuerint à Superioribus aliqui, vt putà quatuor, qui vota omnium recipiant, electio reputabitur Canonica, & secreta.* Et iterum eisdem Authoribus testibus, *In electionibus Abbatissarum vota oretenus accipi possunt à suis Superioribus, licet quatuor aut quinque ea sciant*, prout Garzia *num. 190.* refert, vel, prout Barbosa *ibid. cum duobus testibus.* Vnde non obstante Concilio Tridentino posse fieri electiones per vota viua voce data Scrutatoribus, tenent Garzia relatus. Suar. *4. tom. de Relig. Trac. 8. l. 2. ca. 5. num. 10.* afferens etiam aliquas ex declarationibus relatis. Sigismundus de Bononia *supr. dub. 26. num. 11. & 12.* referens vlterius aliam Decisionem Rotæ in vna Treuereñ. coram D. Coccino, & Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1. disp. 5. q. 6. n. 10.*

62 Quamuis autem hæc ita sint, tutius tamen, & securius est, vt suffragia, seu vota per schedulas scriptas, & clausas Scrutatoribus tradantur, ita vt nec ipsis notum sit, quisnam à suffragatoribus eligatur. Tum quia iste modus approbatissimus, & receptissimus est in Religionibus, vt Authores relati testantur. Tum quia conformior videtur secreto requisito *in cap. Quia propter*, & maximè in Concilio Tridentino relatis, adeò, vt aliqui Authores, videlicet Miranda *in Manuali Prælator. tom. 2. qu. 23. art. 15. concl. 2. & art. 29. §. septimo*, quem sequitur Peirinis *tom. 1. de Subdito q. 1. cap. 31. §. Noto sexto*, dicant dictum *cap. Quia propter* derogatum esse per Concilium Tridentinum. Tum quia declarationes Sacræ Congregationis, & decisiones Rotæ præcipuè videntur loqui de electionibus inter Moniales, eo quod inter ipsas, vt notaui *3. tom. verbo Abbatissa num. 3.* aliquæ Moniales scribere nesciant, ac per consequens nec votum dare possint, nisi oretenus. Idque, maxime obser-

obseruari debet, in Ordine nostro, propter constitutiones Cassardi, & Gregorij Canalis dicta *par.4.cap. 6.num.3.* dictamque Formulam Stratij §. 14. & 17. Vnde propter idem secretum exactiùs seruandum, quamuis in dictis constitutionibus Cassardi statutũ esset, vt scriba à Præside capituli designatus ea vota scriberet, cautiùs tamen, & prudentiùs in constitutionibus Canalis, & dicta Formula Stratij statuitur, vt vnusquisq; propria manu votum suum scribat.

63 Præcipuè etiam videtur contra dictam constitutionem Sorethi obstare quòd illa contraria appareat dicto *ca. Quia propter.* si quidem in illo statuitur, quod tres dicti Scrutatores *assumantur de Collegio fide digni*, quo denotari videtur solùm ab ipso Collegio posse assumi dictos Scrutatores, & illos, qui sunt de Collegio, & in eo præsentibus committi examen, & cognitionem de tali qualitate Scrutatorum; ac per consequens quod non possint esse antea assumpti, seu electi, etiam ex vi alicuius constitutionis, cuius contrarium habetur ex dicta constitutione Sorethi. Respondeo enim, iuxta dicta *tom.2.cap.12.num.28.* & praxim multorum, talem designationem Scrutatorum per legem, seu constitutionem factam, & non ab ipsis, qui sunt præsentes in capitulo, non censeri contrariam dicto *cap. Quia propter*. Quia *personæ designatæ per legem præsumuntur esse fide dignæ; ordinariè enim designari solent, quæ ratione muneris, vel antiquitatis digniores censentur, vel certè quia nunquam excluditur consensus tacitus, vel expressus præsentium in tali Congregatione; quia illis nõ negatur ius suspicionem obijciendi, si talem personam non reputent fide dignam*. Ita bene Suar. *sup. dicto ca.5.n.7.* quæ procedunt in præsenti, & maximè deseruiunt ad intentum nostrum.

Fauet etiam Panormit. *in dictum ca. Quia propter.* Quem etiam sequuntur Tamburinus *dicto quæsito 6. num.6.* & Layman. *de elec. cap.7. q.72.* asserens quòd si tres aliqui inciperent scrutari, alijs videntibus, & tacentibus, electio valida esset, alijs seruatis, quia cum agatur de re meritoria, & concupiscibili sicut est, vt per canonicam electionem Ecclesiæ viduatæ de Pastore prouideatur, tacentes habentur pro consentientibus, non item in re onerosa, vel odiosa, tunc enim requiritur consensus expressus, vt in simili notant Glossa *in cap. Sicut. eodem tit. in 6. annotat.* Innoc. *in cap. in Genesi de elect.* & præfati Layman. & Tamburinus. Quæ doctrina probabilis est, quamuis Suarez supra de ea dubitet. Cessat præterea omnis difficultas in præsenti, cum præfata constitutio Sorethi facta sit, & confirmata authoritate Apostolica Clementis VII. qui potuit hoc modo explicare mẽtem dicti *cap. Quia propter*.

64 Sed ad maiorem abundantiam supposito quòd verum esset id, quod Patres oppositores capituli opponebant, scilicet tantùm fuisse vnum Scrutatorem in electionibus ipsius, quod tamen falsum esse diximus; adhuc tamen probabile est, sustineri posse prædictas electiones, si cum dicto vno Scrutatore duo alij testes assisterent, qui viderent vota, ne fieret aliqua fraus. Primò ex declaratione Sac. Congregationis, quam refert Barbosa *in cap.6. sess.25. de Regular.* videlicet, *in electione Abbatissarum vota oretenus accipi possunt à Superioribus cum duobus testibus*. Per quod denotatur numerum Scrutatorum suppleri posse per testes.

Nec obstat alia declaratio eiusdem Sac. Congregationis huic contraria, quam refert Garzia *sup. num.191.* quia, vt ipse Garzia testatur, procedit solũ quando testes adhiberentur per quos posset publicari electio. Secundò id colligo ex alia declaratione S. Congregationis, quam refert Peirinis *in Formulario littera E. cap.3. num.2.* vbi consuetudinem suæ Religionis, quòd in electionibus solùm sit vnus scrutator dicit approbatam esse à Sac. Congregatione, respondente, quòd Religio cõtinuaret in dicto modo eligendi. Tertiò, quia opinio est aliquorum, scilicet Vincentij Tancredi, Abbatis antiq. *num.17.* Midagot. *de elec. c.23. ver. Irritari.* Asserentium substantialia formæ *cap. Quia propter.* non incipere à verbis illis, *assumantur tres de Collegio*, sed à verbis immediatè sequentibus, *qui vota cunctorum, secretò, & sigillatim diligenter exquirant, &c.* Ex hac enim opinione sequitur, quod etiam si vnus tantum Scrutator in electionibus fuerit, maximè si fuerint etiam duo alij testes, vt dictum est, non propterea irritæ sint. Quartò, id expresè tenet ipse Peirinis ibi, & fauet Portellus *in dub. Regular. verbo Electio num.14.* dicens non esse de substantia electionis, quòd Scrutatores sint tres, dummodò adsint, qui sufficiant ad fraudem impediendam. Quintò, ratione, quia, iuxta dicta *tom.4. verbo Leges Regularium num.36.* in legis interpretatione attendendum est ad mentem, seu intentionem legislatoris, ea enim est veluti anima legis, prout ibi ex varijs textibus ostendi. Cum autem intentio Ecclesiæ in dicto *cap. Quia propter* in designandis scrutatoribus solùm fuerit, vt negotium electionis fideliter, & faciliùs perageretur, prout tenent Sigismundus *supra dub.19. num.1.* Barbosa *in Collectan. DD. in d. cap. Quia propter n.13.* ex Hostiensi, Petro Biaxio, Butrio, & Bertrando, idque saluetur cum vno Scrutatore, & duobus testibus, qui videant ne fiat aliqua fraus, ideo hoc videtur sufficere.

65 Dixi autem solùm probabile id esse, quia in praxi tenenda est communis sentẽtia docens tres Scrutatores, & non pauciores, adhiberi debere in electionibus Regularium. Prout tenent Panormitanus, Imola, Baldus, Ioannes Andreas, Butrius, Hostiensis, Cardinalis, Ancharanus, Gofredus, Hostiensis, Petrus Biaxius, Bertrandus, Rebuffus, Angelus, Siluester, Tabiena, Rosella, Azor, Rodriguez, & alij, quos referuntur, & sequuntur Sigismundus *d. dub.19. num. 1.* Tamburin. *d. q.6.* & Barb. *sup.*

66 Idem porrò quod dixi de vno Scrutatore (seu etiã de duobus tantùm) intelligi etiam debet de pluribus quam tres, ita scilicet, vt quamuis communis opinio quòd tantum in electionibus futuri sint tres Scrutatores, prout Authores relati supra tenent; cui fauent plures Sac. Rotæ decisiones, in praxi tenenda sit; nihilominus tamen probabile videtur, conformiter ad dicta *tom.2. cap.12. num.28.* quòd si quatuor Scrutatores fuerint non propterea electiones irritæ erunt. Primò, propter declarationes Sac. Congregationis, quas ex Suarez eo loco adduximus, quæ videntur eædem, vel similes cum illis, quas supra *num. 61.* retulimus.

Secundò, propter doctrinam Glossæ in dicto *cap. Quia propter verbo Sanior.* quæ talis est. *Quòd tres tantum debeant esse Inquisitores, non credo esse de substantia, dummodò tot sint Inquisitores quòd fraus fieri non possit.*

Ar-

Argum.sup.eod.cum dilecti. *Quia qui plus facit non videtur facere contra.ff.de ser.Vrb.præd.Si arborem. Et superflua non vitiãt, necessaria verò prætermissa diminuunt contractum.C.de testam.l.testamentum, & ff.de sup.leg. legatus in princip.& l.Labeo*. Hæc Glossa. Tertiò, quia, vt habet Laymanus *d.q.72*.referens Abbatem, probabile est, & vsu receptum, quòd Capitulum communi consensu alios viros idoneos præter dictos tres Scrutatores ad prædictum scrutinium faciendum adhibere possit.

Quartò, quia, vt dicitur, in Curia confirmata fuit electio Abbatis Tullensis, licet in ea fuissent electi sex Scrutatores, prout ex Mandagoto, Boerio, Menochio, & Cardinali, referunt Sigismund.*dicto dub.19.num*.8. & Barbosa *num*.15. Non constat autem an talis electio approbata fuerit ex benignitate Apostolica, an quia de iure posset sustineri. Quod magis sustineri potest, si electiones fiant per schedulas scriptas, ita vt nec nomina eligentium pateãt Scrutatoribus, prout diximus supra fieri debere, saltem, vt tutius, & securius. Tunc enim nec contra secretum electionum, nec contra earum fidelitatem, quod est intentum *c.Quia propter* aliquid fiet.

67 Id quoque vltimò addendum, quòd licet dispositio *cap.Quia propter* seruanda sit in omnibus electionibus Prælatorum Regularium, etiam Conuentualium, iuxta dicta *tom.3.verbo Electio inter Regulares num*.2.nihilominus tamen, ad intentum nostræ Religionis, iuxta dicta 4.*tom.verbo Prælatus Regularis num*.2. quando Priores Conuentuales eliguntur non à Conuentibus ipsis, sed solùm à Diffinitoribus in Capitulo Prouinciali, non videtur necessaria talis forma, eò quòd tunc non eliguntur dicti Priores ab Ecclesijs Viduatis, seu à Collegijs ipsarum, de quibus solùm loquitur *cap. Quia propter*, sed à Præside Capituli, & Prouinciali electo cum suis Assistentibus, scilicet Diffinitoribus. Præsertim, quia dispositionem prædicti capitis *Quia propter* non procedere quando Electores sunt pauci, prout contingit in præsenti, quia illi solùm sunt quinque, aut sex, tenent non solùm Layman.eo loco relatus ex Gotfrido, & Abbate, sed etiam Tamburinus *dicto qu.6.n*.8. post Innocentium, Angelum, & Siluestrum.

DVBIVM OCTAVVM.

An electiones Priorum factæ in dicto Capitulo, & non in Conuentibus validæ fuerint?

68 Objiciebant maximè prædicti Patres oppositores contra præfatum Capitulũ, quòd in Diffinitorio ipsius, quod vt dixi supra *dub.præcedenti num.vlt.* constat ex Præside Capituli, Prouinciali electo, & quatuor Diffinitoribus, factæ fuissent electiones Priorum Conuentuum, ex quo illas irritas, & nullus esse existimabant, quia dicebant solùm in Conuentibus, & à Fratribus ipsorum fieri posse.

69 Sed primò quidem, etsi admitteretur (quod omnino negamus) tales electiones inualidas esse, non propterea indè sequeretur Capitulum ipsum in quo factæ sunt, irritum esse, aut inualidum. Tales enim electiones solùm sunt actiones quædam Capitulares particulares. Deindè, legitimas omnino, & validas esse ex eo colligitur, quòd factæ fuerint iuxta constitutionem antiquam Ordinis approbatam à Clemente septimo, imò iussu ipsius factam, correctam, seu emendatam inter alias Ioannis Sorethi per Nicolaum Audeth, & Diffinitores Capituli generalis Venetijs celebrati iuxta dicta supr.*dub.præced. n*.55. In prędictis enim constitutionibus 5.*par.* dum agitur de electione Prouincialis *cap.* 10.(quod est de processu Capituli Prouincialis, & terminatione eiusdem) sic habetur. *Volumus quòd Prouincialis cum Diffinitoribus liberè possint absoluere Priores locales, & cæteros officiales, quorum institutio ex consuetudine, aut aliàs ad Prouinciale spectat Capitulum, seruato illæso indulto Apostolico in fauorem Obseruantiæ dato, quia Fratribus in Obseruantia efficaciter viuere studentibus non poterunt Priorem dare alium ab eo, quem elegerunt, sed habebunt confirmare. In cæteris autem poterunt ipsos Priores instituere, provt eis videbitur expedire.* His enim posteriorib. verbis manifestè conceditur Prouinciali, & Diffinitoribus, seu (quod idem est) Diffinitorio, posse instituere Priores in alijs Conuentibus, præter illos, de quibus loquitur Indultum Apostolicum, ac per consequens infertur Diffinitorium præfati Capituli validè, & licitè potuisse eligere Priores Conuentuum. Indultum autem Apostolicum, de quo est sermo in dicta constitutione, non comprehendere Conuentus Prouinciæ Castellæ, in qua celebratum fuit præfatum Capitulum, constabit ex dicendis infra.

70 Nec obstat si dicatur, quòd in constitutionibus posterioribus Ioannis Caffardi de Senis *part*.4. *cap*.19. *num*. 1. videatur correcta præfata constitutio. Dicitur enim ibi. *Volumus quòd Prouincialis cum Diffinitoribus liberè possint absoluere Priores locales, & cæteros officiales, quorum institutio ex consuetudine, aut aliàs ad Prouinciale spectat Capitulum; seruato illæso Indulto Apostolico in fauorem Regularis Obseruantiæ dato, vt in Conuentibus scilicet, in quibus extat vetusta, & laudabilis consuetudo quòd Priores ab eorum Gremialibus eligantur, non alius instituatur Prior; sed illum, quem ipsi Gremiales elegerint Prouinciales, & Diffinitores habeant confirmare.* Tum propter dicta supr.*dub.præced.num*.57. scilicet, quòd, cum prædicta constitutio Ioannis Soreth facta sit ex mandato Sedis Apostolicæ, corrigi, aut abrogari non potuit ex sola authoritate Religionis. Tum etiam, quia ex eo quòd ibi dicatur quòd *absoluere possint Priores.. quorum institutio spectat ad Capitulum, non autem illos qui ex consuetudine ab eorum Gremialibus eligi solent*, colligitur in præfato Capitulo potuisse Diffinitoriũ ipsius eligere præfatos Priores; ex eo videlicet quòd in dicta Prouincia fuerit talis consuetudo. Exstare autem illam testantur Patres ipsius Prouinciæ in Actis authenticis præfati Capituli §.*Sancitum est*. Item Patres Compromissarij, seu Commissarij pro conditionibus vnionis Prouinciarum Castellæ nouæ, & veteris in vnam Prouinciam Castellæ, de quibus *supr.dub.5.num*.38. In eis enim *cap.2. num.1*. expressè asseritur fuisse antiquam consuetudinem Prouinciarum faciendi Priores in Definitorio Capituli Prouincialis. Item Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Hieronym.

Dom-

Dominum Episcopus Caetanus, qui in litteris testimonialibus ad Eminentiss. Cardinalem Protectorem missis, etiam sub iuramento attestatur, qualiter in Ordine nostro (ex quo ad Episcopatum fuit assumptus,) tam in partibus Hispaniæ, quàm in alijs, in quibus diuersa munia pro Religione egerat, semper viderit, & audierit, electiones Priorum fieri in Diffinitorijs Capitulorum Prouincialium; etiam post cōstitutionem editam anno 1626. Quod etiam in Prouincijs Italiæ, & alijs Religionis contingere testantur per litteras testimoniales eidem Eminentissimo porrectas, Reuerendissimus Vicarius Generalis Apostolicus, & Reuerendus admodum Sebastianus Massius Prouincialis Romæ, ac Reuerendi adm. Magistri eiusdem Prouinciæ ex Prouinciales, Ioannes Antonius Philippinus, & Gregorius de Marchis.

71 Secundò, validas fuisse prædictas electiones Priorum constat ex eo quòd factæ fuerunt ex vi constitutionis, seu Statuti a Reuerendiss. Generali Chizzola edito auctoritate Apostolica Clemen. VIII. in Breui *Cum tu prope diem;* vbi facultatem ipsi concessit faciendi quascunque constitutiones. Constitutio autem, prout habetur in *c.10.* dictarum constitutionum talis est. *Priorum electiones deinceps non fiant nisi à Capituli Prouinciali. Ita enim existimamus Fratres nostros maiori cum quiete Domino seruire, & à multis molestijs, & iniurijs liberari, quibus, & verbo, & facto aliqui Priores indiscreti afficere solent eos, quos in prædicta electione sibi suffragia non dedisse, vel leuiter suspicantur, vtque omnis subornationis occasio tollatur, & tumultus, & factiones, & fraudes, & alia, quæ in eiusmodi electionibus solent euenire plerumque, quæ maximam pariunt perturbationem, penitus extinguantur.*

72 Tertiò, ex nouissima Formula celebrandi Capitula Prouincialia, de qua *supr.num.7.* quam Reuerendiss. Generalis Stratius typis edi curauit Neapoli 1635. & quæ mittitur ad Præsides Capitulorum, vt iuxta eam capitula celebrari faciant, & de qua ipse Generalis Theodorus in ipsa Formula dicit: *Necessarium duximus breuem hanc* tradere methodum à nostris Præsidentibus in celebrandis capitulis obseruandam; quamque Reuerendissimus Generalis Massarius litteris testimonialibus datis 17. Iunij 1643. etiam sub iuramento testatus est esse vniuersalem formulam in tota Religione obseruandam. In ea autem §.15.39.40.43.& 44. manifestè præscribitur, & supponitur electiones Priorum fieri debere in Diffinitorio capituli.

73 Nec obstat primum caput Regulæ nostræ, in quo dicitur, *Vnum ex vobis Priorem habeatis qui ex vnanimi omnium assensu ad hoc officiū eligatur.* Euidens enim est loqui ibi Regulam de electione Prioris Generalis, tum quia Beatus Brocardus, cui Regula data est, vt patet ex *cap.17.* ipsius illis verbis: *Tu autem Frater Brocarde,* Prior Generalis totius Ordinis fuit, vt nostri Ordinis Historici communiter tenent, specialiter Ioannes Paleonydorus *l.3.cap.2.* Didacus Coria Maldonatus *in Chronicis Carmelitarum l.10.ca.3.* Michael Muñozius *in Propugnaculo Eliæ l.2.tit.3.cap.1. art.2.* Tum quia id colligitur ex ipso *cap.1.* Regulæ, etenim post illa verba, *ad hoc officium eligatur,* subiungitur, *cui obedientiam promittat quilibet aliorum, &cet.* Constat autem certo Religiosos nostros nunquam promittere obedientiam Priori locali, sed solùm Priori Generali, vt patet ex verbis professionis illorum. Tum denique, quia hic est vsus, praxis, consuetudo, acceptatio, & stylus totius Religionis, vt Priores Generales semper eligantur à Fratribus, locales verò, vel ab ipso Generali solo, vel à Diffinitoribus in Capitulo Prouinciali. Quod saltem de Conuentibus paruis, & non habentibus octo voces admittebant aduersarij Patres, & constitutiones, quas ipsi afferebant; cum tamen verba Regulæ ad omnes Cōuentus extendi deberent, si de electione Priorum localium in illis esset sermo. Consuetudinem autem, seu acceptationem Religionis attendendam esse ad obligationem Regularum, sicut ad obligationem aliarum legum Ecclesiasticarum, habetur ex Abbate *cap. nam concupiscentiam num.4. de Constitut. & Rubric. de obseruat. ieiun. in fine, & cap. relatum num.6. ne Clerici, vel Monachi,* ex Siluestro *in Summa verbo Religio p.quæst.8. in fine &c.* Sanch. *lib.6. in Decalog. cap.4. num.23. & 27.*

74 Idem dicendum ad Ius commune, quod ijdem Patres afferebant, eo quòd ex illo haberi videatur electionem Abbatis ad Monasterium pertinere. Esto enim ita sit, iuxta dicenda infra *num.86.* consuetudo tamen nostræ, & aliarum Religionum, quę est optima legum interpres. *cap. cum dilectus de consuetudine l.si de interpretat. ff. de legib.* accedentibus constitutionibus authoritate Apostolica factis, & Decreto Reuerendissimi Generalis Stratij *num. 72.* relatis, prædicto Iuri communi sufficienter derogarunt.

75 Explodenda pariter est obiectio alia, quam Patres aduersarij sumebant ex Breui Calixti tertij, in quo dicitur, Conuentus reformatos eligere sibi debere Priores. Nam, vt constat ex ipso Breui, quod, etsi non extet, refertur tamen in alio Pauli secundi, quod habetur in Marimagno Ordinis, & ipsum Maremagnum extat apud Rodrig *in Bullario tom. primo Bulla* 37. tam ipse Calixtus, quam Pius II. & Paul. II. ibi relati, loquuntur de Conuentibus strictioris, & specialissimæ Obseruantiæ, ac Reformationis, quales sunt aliqui Prouinciæ Bœticæ, & Lusitaniæ in Hispania, plures etiam in Prouincijs Italiæ, Galliæ, & Flandriæ, non autem in Prouincia Castellæ, prout Reuerendiss. Generalis Massarius declarauit Eminentissimo Domino Cardinali Protectori. Idq; luce clarius colligitur ex dicto Breui. Loquitur enim de illis Conuentibus Reformatis, qui non possunt per Vicarium Prouincialem visitari, sed personaliter per ipsum Prouincialem, & de Conuentibus, in quibus Priores dum eliguntur promittunt tam confirmanti, quam Conuentibus ipsis, fideliter obseruare, obseruari facere Regulam Ordinis, quæ omnino in audita sunt in Prouinciæ Castellæ Conuentibus. Nota vlterius Breue Calixti tertij, de quo supra repertum fuisse post hæc scripta, & repositum *quinto tomo Summæ* in Marimagno Carmelitarum *num.241.*

76 Aliam quoque obiectionem ex nouissimis constitutionibus Gregorij Canalis *par.4.cap.19.num.1. & par.2.cap.2. num.4.* vbi habetur electiones Priorum Conuentuum maiorum, in quibus scilicet de familia fuerint vltra Priorem octo Fratres vocem, & locum habentes, debere fieri ab ipsis Conuentibus, quam Patres oppositores afferebant contra electiones Priorum in Diffinitorio, prorsus inanem esse facilè osten-

ostenditur. Primò quidem, quia ea constitutio, vt potè noua, & non facta in capitulo generali, ad quod solùm pertinet condere leges generales, non fuit recepta in Religione, vt constat euidenter in Prouincijs Italiæ, & aliarum Nationum.

Esto autem quòd in Prouincijs Hispaniæ aliquando executioni mandata fuerit, non tamen semper, ac proindè non fuit in viridi obseruantia. Constitutionem autem, seu legem humanam non acceptatam generaliter non obligare, saltem ex eo quòd legislator humanus esto possit, non tamen præsumitur velle obligare populum resistentem suæ legi, colligitur ex *cap. in istis dist. 4. & ex l. de quibus ff. de legib.* De quo Nauarrus *lib. 1. Consilior. tit. de constit. cons. 1. q. 5. & in Man. cap. 23. num. 41.* Rodrigu. *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 6. art. 10.* Toletus *lib. 8. cap. 18.* Azor. *tom. 1. Institut. l. 5. cap. 4. quæst. 1.* Valentia *1. 2. disputat. 7. qu. 5. punct. 5.* Naldus *in Summa verbo Lex n. 9.* Sanch. *l. 3. de Matrimon. disp. 18. num. 1.* & alij plures, quos secutus sum *4. tom. meæ Summæ verbo Leges Regularium num. 16. & 17.*

77 Secundò, infirma est prædicta constitutio, eo quòd, dato quòd recepta esset, ea non potuit abolere consuetudinem immemorialem, quæ semper fuit, etiam in Prouincijs Hispaniæ, ante annum 1626. quo facta fuit, faciendi electiones Priorum in Diffinitorio Capituli, & non in Conuentibus. Etenim, iuxta verissimam doctrinam Doctorum, consuetudo immemorabilis, cum sit priuilegiatissima, tantæ firmitatis, & roboris est, vt nullo modo abrogetur per legem contrariam, nisi id exprimatur in ipsa; quod nullatenus fit in præfata constitutione. Couarrubias *lib. 3. variar. resolut. cap. 13. num. 5.* Naldus *supr. verbo Consuetudo num. 22.* & alij plures. Fuisse autem talem consuetudinē in Prouincia Castellæ constat ex dictis sup. *num. 70.*

78 Tertiò, quia esto quòd talis constitutio recepta esset, & posset abrogare consuetudinem immemorialem in contrarium, non tamen posset abrogare constitutiones illas antiquiores Ioannis Soreth, & Generalis Chizzolæ, de quibus *supra num. 69. & 71.* Tum quia eæ fuerunt authoritate Apostolica factæ, ac per consequens maioris roboris, & firmitatis, quā quòd possent à lege ordinaria authoritate, & extra Capitulum Generale facta abrogari. Quia, vt dixi *4. tom. verbo Leges Regularium num. 35.* lex generalis non extenditur ad ea quæ specialiter prouisa sunt. Sanch. *l. 2. de Matrim. disp. 24. num. 6. & lib. 7. in Decalog. cap. 7. num. 34.* Naldus *in Summa verbo Lex numero 18.* Thesaurus *in Praxi p. 2. verbo Munera cap. 10. numero 6.*

79 Quartò, quia etiam dato, quòd præfata constitutio nullum ex prædictis defectibus haberet, adhuc tamen non propterea sequeretur electiones prædictas Priorum factas cōtra eam fuisse irritas, aut nullas. Etenim in dicta constitutione nulla est clausula irritans, aut cassans electiones aliter factas, nec in ea traditur forma substantialis talis electionis, nec apponitur pœna irritationis, aut cassationis, aut alia quantumuis minima contra transgressores ipsius, quod est signum solùm esse legem simpliciter præceptiuam, nullo autem modo irritatiuam actus contrarij.

Imò si rectè expendatur, neque lex præceptiua videtur, sed solùm permissiua, solùm enim in ea dicitur posse Conuentus primarios sibi eligere Priores. Legem autem simpliciter permittentem, aut prohibentem actum, nec præscribentem formam substantialem illius, non irritare ipsum, dixi dicto *verbo Leges Regularium num. 45.* ex trito illo, *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.* Glossa *in cap. penultim. de sponsat. impuber.* Suar. *de legib. lib. 5. cap. 29. num. 1.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Lex n. 9.*

80 Denique quintò, quia constitutio illa si quomodolibet obligare poterat, dispensata fuit, tum per Illustrissimum D. Nuncium Hispaniarum, nūc Eminentiss. D. Cardinalem Fachinettum, tum etiam ad maiorem abundantiam per Reuerendiss. Generalem Stratium, prout constat ex litteris ab ipso missis ad Magistr. Orbeam Præsidem Capituli, & Magistrum Nauarrum Prouincialem, quas apud se habent, & quarum copia in Registro litterarum pro Hispania habetur, quod esse authenticum agnouit Reuerendiss. Generalis Massarius.

81 Nec obuiat, quòd Patres aduersarij dicebant, videlicet, Generalem non potuisse dispensare in dicta constitutione per litteras missiuas, aut familiares, sed tantùm per litteras patentes. Vt enim Reuerendissimus Generalis Massarius, & R. Adm. Magister Franciscus Montius Prouincialis Saxoniæ, & Secretarius Ordinis, ac R. Ioannes de Colonia Secretariæ Coadiutor, & Amanuensis, testantur in litteris testimonialibus perillustri Domino Ludouico de Gratia Eminentissimi D. Protectoris Auditori ostensis, Reuerendissimi Generales Ordinis, iuxta stylum, & praxim Ordinis (quæ proculdubio legem faciunt) soliti sunt, iuxta temporis, locorum, & negotiorum indigentiam super constitutionibus dispensare, non solùm per litteras patentes verum etiam per litteras familiares, & missiuas, & quòd talibus dispensationibus per prædictas litteras missiuas, & familiares factis, fides adhiberi soleat à nostri Ordinis Religiosis, sicut si per litteras Patentes datæ essent.

82 Minus etiam obstat, quod Aduersarij obijciebant, scilicet talem dispensationem exhibitam non esse in Capitulo Prouinciali. Etenim sine fundamento id asserebatur; cum Magister Orbea Præsidens Capituli, & Magister Nauarrus ex Prouincialis, qui eam habebant, eam propalauerint non solùm alijs Patribus Diffinitorij, ad quos ex consuetudine Prouinciæ, constitutionibus authoritate Apostolica factis, & Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendissimo Generali edita, vt præmissum est, id spectabat, sed etiam Conuentibus ipsis, ad quos Magister Nauarrus Prouincialis in Litteris vocatorijs ad Capitulum scripsit ne procederent ad electiones Priorum, quia faciendæ erant in Diffinitorio. Vltra quòd præsumitur quòd fuerint productæ Litteræ talis dispensationis, dum nullibi probatur talis negatiua non productionis, ex quo enim facta fuit electio, & acceptata ab omnibus, præsumitur omnia præcessisse, quæ requiruntur pro validitate electionis, vt latissimè firmat Rota *in Recent. decis. 289. num. 26. p. 6.* & in Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ 25.* Iunij 1640. coram D. Coccino.

Casu autem dato, & non concesso, quòd prædictam dispensationem Conuentibus præfati Patres Magistri non ostendisent, cum Conuentus, eisdem,

vt par

vt par erat fidem in hoc adhibuerint, proculdubiò cesserunt iuri suo, si quod habebant, eligendi sibi Priores, maximè cum non reclamauerint, contradixerint, aut aliquid protestati fuerint. Ex quo proindè talium Priorum electio ad capitulum Prouinciale, seu Diffinitorium, iure deuoluta fuit.

83 Infirmum valdè quoque erat id, quod dicti PP. aduersarij obijciebant, scilicet, necessarium fuisse, quòd in electione talium Priorum declararetur eā fieri in vim talis dispensationis.

Primò, quia non constat id omissum fuisse, etsi in Actis Capituli Romam missis, quia non omnia in Capitulo gesta in illis referuntur, nihil de hoc habeatur. Et sanè, si id necessarium fuit, à viris illis doctis prætermissum non credendum, vel saltem interrogandi erant, quo titulo id fecerint, & ipsis credendum, quia vbi ille qui est causa efficiens, & formalis interpretatur seipsum, non est opus extraneo interprete, seu extrinseco intellectu. *l. cum de indebito §. fin. ff. de probat. l. ex facto, ff. de vulgari. cap. inter alia, de sentent. excommunic.* Baldus *cons.* 458. *num.* 2. *vol.* 3. *& in auth. nisi rogatus num.* 9. *C. ad Trebel.* Bart. *in l. pro herede num.* 3. *ff. de acquir. hæred.* Tiber. Decian. *cons.* 7. *à num.* 100. *volum.* 1. Idem Bald. *cons.* 313. *num.* 1. *versic. de animo autem suo interrogari quis potest, & statur eius responsioni. vol.* 4. Barb. *in Votis decisiuis Canonicis lib.* 1. *voto* 4. *num.* 2. *&* 3.

Secundò, quia cum electio talium Priorum de iure Ordinis pertineret ad Diffinitorium, propter cōsuetudinem Prouinciæ, constitutiones authoritate Apostolica factas, & Formulam celebrandi Capitula Prouincialia, de quibus supra absque dubio necessarium non erat dicere electiones talium Priorum fieri in vim talis dispensationis.

84 Pariter etiam est valdè debile, quod aduersæ partis Patroni obijciebant, scilicet dictam dispensationem à Generali dari non potuisse, eo quòd electio Priorum per Conuentuum sit præscripta in Regula, in qua Generalis dispensare non potest, cum sit à Summis Pontificibus confirmata. Iam enim probaui supra *num.* 73. Regulam solùm loqui de electione Prioris Generalis, non verò Prioris localis. Addo, communissimum, & certum esse inter Doctores, posse etiam Prælatos dispensare in Regula, saltem pro particularibus casibus. Angelus *in Summa verb. Dispensatio num.* 8. Siluester *in Summa verbo Dispensatio qu.* 14. Suarez 4. *tom. de Relig. Tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 12. *à num.* 25. & alij communiter.

85 Talis porrò dispensatio, etsi necessaria non esset propter dicta, postulata tamen meritò est, & concessa à Generali, tum quia aliqui ex ignorantia credere poterant talem constitutionem, etsi non legitimam, cum alijs tamen legitimis insertam, obligare. Tum ad pacandas conscientias scrupulosorum, & obstruendum ora inquietorum, & ad maiorem, & abundantiorem cautelam, quæ nulli nocere potest, & qua prudentiores Prælati vti solent. Cui consonat praxis, & stylus Curiæ, sæpè enim videmus à Summo Pontifice, & Sacris Congregationibus peti, & concedi solitas dispensationes, facultates, & licentias in casibus non necessarijs, ad obuiandum ignorantiæ, scrupulis, vel malignitati aliquorum. Ex quo cessat obiectio, quam aduersarij afferebant ex ista dispensatione petita, & obtenta.

86 Obiectio etiam alia, quam præfati Patres non omittebant, scilicet, quòd electiones prædictæ Priorum debebant fieri à Conuentibus, & non à Diffinitorio capituli, inspecto iure communi, iam est reiecta *supr. num.* 74. Etsi enim id verum sit propter *cap. primum de electione, & cap. congregatio* 15. *quæst. vltim.* & alia Iura, ac Doctores, quorum plures refert Barbosa *in Collectan. Doctorum in d. cap.* 1. *de elect.* nihilominus iuxta dicta supr. *num.* 74. consuetudine, vsu, & praxi nostræ Religionis (sicut, & plurium aliarum Religionum) constitutionibus authoritate Apostolica factis, & alijs relatis, oppositum habetur. Idque esse rationi magis conforme propter magna inconuenientia, quæ ex electionibus ab ipsis Fratribus factas oriuntur, tenent doctissimus Nauarr. *Commentario* 3. *de Regularibus nu.* 3. *§. septimò confirmatur.* Porez *in Regulam S. Benedicti cap.* 64. Suar. *tom.* 4. *de Religione tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 8. *& tractatu* 10. *li.* 10. *c.* 3. *à numero quinto.* Vbi non sine peculiari Dei prouidentia, & Spiritus Sancti inspiratione, hunc modum prouidendi Prælatos in Societatem Iesu, ait esse introductum.

Quibus fauent ex Patribus Basilius, Chrysostomus, & Gregorius ab eodem Suarez relati. Iniurij ergo sunt tum prædictis Patribus, tum toti Religioni nostræ, in qua est more introductum, vt Priores locales aliter quam à Fratribus Conuentuum eligātur, ij, qui solùm volunt à Conuentibus eligi debere Priores, parum curantes de magnis incommodis, quæ ex eo oriri, vel ipsi testari possunt. Vnde Commissarij Apostolici (inter quos erat Generalis Stratius) deputati pro examine Statutorum Prouinciæ Turoniæ, quam perfectè reformatam nouit totus Ordo, limitarunt articulum, in quo dicta Prouincia statuerat electiones Priorum fieri debere à Conuētibus, ita scilicet, vt posset Diffinitorium Capituli Prouincialis legitima de causa nō confirmare Priorem electum à Conuentu, & tunc subrogandus in locum non confirmati eligeretur à Capitulo Prouinciali. Et licet pauci quidam contra dictam Prouinciam id humiliter acceptantem, litem excitassent, contendentes huiusmodi electiones remitti debere ad Conuentus; sententia tamen in iudicio contradictorio data per Reuerendissimum Generalem Massarium pronunciatum fuit, eas, non Conuentibus remittendas, sed à Capitulo Prouinciali faciendas. Quæ quidem sententia vt æquissima fuit ab Eminentissimo Domino Protectore, & postea à Sede Apostolica, confirmata die 2. Iunij 1643.

87 Adiungebant etiam Patres aduersarij electionem Priorum per Conuentus esse vnam ex conditionibus vnionis Prouinciarum, de quibus *supr. num.* 38. Nam *cap.* 2. prædictarum conditionum *n.* 1. dicitur, quòd constitutio generalis, scilicet, loquens de electione Priorum per Conuentus, relinquatur in suo vigore in posterum. Sed hoc nihil ipsis suffragabatur, non solùm quia id non statuitur ibi per modum conditionis, sed solùm per modum permissionis, seu tollerantiæ dictæ constitutionis, si, & in quantum valere posset.

Sed etiam, quia ibi expressè dicitur, relinquendam esse dictam cōstitutionem quoad dispensationem faciendam in ipsa ab habente legitimam potestatem ad id faciendum. Cum ergo dicta constitutio

tio

tio (qualiscunque vigoris sit) dispensata fuerit pro Capitulo, de quo est controuersia à Domino Nuncio,& P. Generali Ordinis, vt dictum est superiùs, sine fundamento talem conditionem pro sua parte adducebant.

88 Expendebant quoque, quòd tam in dicta conditione, quàm in alijs dispensationibus super præfata constitutione datis dicatur id fieri *pro vna vice:* ex quo validum sibi argumētum desumere credebant, vt probarent legitimam esse. Sed & hoc infirmum est. Nam cum ea constitutio, esto inualida sit, & incerta, cum tamen reperiatur cum alijs legitimis cōstitutionibus, ideo prudenter, modestè, & Religiosè, vt veri obedientes, solum pro illa vice dispensationem postulare debebant, & Superiores, propter eādem rationem, solùm pro singulis vicibus eam concedere, ne se faciles ostenderent in dispensatione legis quantumuis dubiæ. Præsertim, quòd isto modo, inferiores maiorem subordinationem ad Superiores suos haberent, nec præcluderetur aditus ad ipsos, & ad Curiam pro alijs occasionibus.

Decretum Eminentissim. Cardinalis Protectoris.

89 Rebus ergo diligenter, maturèque discussis Eminentiss. ipse Cardinalis cum Reuerendissimis aliquot Generalibus, virisque grauissimis die 18. Decembris præsens Decretum, ac definitiuam sententiam in hac causa promulgauit in Capituli,& electionum in ipso factarum fauorem.

Die 18. Decembris 1643.

In Congregatione habita coram Eminentissimo, & Reu. Domino Cardinali Ginetto Sanctissim. D. N. Vrbani Papæ VIII. Vicario, ac Religionis Carmelitanæ Protectore in qua interuenerunt.

R. P. Magister Ioannes Baptista Berardus Generalis Fratrū Minorum Sancti Francisci.

R. P. Magister Hippolitus de Monte Generalis Religionis Sancti Augustini.

R. P. Magister Leo Bonfiliolus Vicarius Generalis Carmelitanorum.

P. Magister Dominicus Campanella Procurator Generalis eorumdem Carmelitanorum.

P. Ioseph à Matre Dei Procurator Generalis Discalceatorum Carmelitanorum Congregationis Hispaniæ, & D. Ludouicus Gratia ab Eminentia sua deputati ad dandum eorum votum super nullitatibus oppositus contra electiones Prouincialis, Diffinitorum, & Priorum Carmelitani Ordinis factas in Capitulo Prouinciali, eiusque Diffinitorio de mense Maij 1642. In Ciuitate Vallisoletana Prouinciæ Castellæ, rebusque alijs &c. super quibus pluries auditis, ac informantibus etiam in scriptis, Patribus Magistris Laurentio de Ossorio, & Celedonio de Aguero, necnon R. P. Magistro Ioanne Baptista Lezana Socio, & Assistente dicti R. P. Vicarij Generalis, ac dicti Capituli defensore, illisque maturè discussis, omnes fuerunt concordes in voto, dictas electiones impugnari non posse, & super dictis nullitatibus illarum oppositoribus perpetuum imponendum esse silentium.

M. Cardinalis Ginettus Protector.

Loco † sigilli. Felix de Luco Secretarius.

90 Motiua verò, seu causæ, aut rationes, quibus permotus Eminentissimus, cum Reuerendissimis alijs, & grauissimis Consultoribus præfatum Decretum edidit, non solùm fuit, quod nullitates contra præfatum Capitulum,& eius electiones prætensæ, sufficiēter ex dictis euacuabantur, sed etiam doctrina celeberrimi Doctori Nauarri *qui li. 5. Consilior. de Iudæis consilio primo num. 6.* dum quærit, quæ probatio sit necessaria ad excludendum aliquem ab aliqua electione hæc habet. *Respondeo, quòd ad impediendam electionē videtur sufficere semiplena probatio. arg. text. sing. in c. præterea il 2. de sponsalib. qui probat propter dictum vnius testis, & semiplenam probationem impedimenti affinitatis, impediendum esse matrimonium nondum contractum, ne contrahatur, si autem est iam electus, & confirmatus requiritur plena probatio ad reijciendum, & exauctorandum. arg. cap. super his de accusat. & pro vtroque dicto facit cap. quemadmodum de iure iur. quatenus probat, quòd turpius eijcitur quàm non admittitur hospes.* Quam etiam doctrinam recipit Iulius Lauorius *supr. dict. cap. 19. num. 121.* & fauet Rodriguez *tom. 1. Quæst. Regul. qu. 14. art. 3.* Accedebant etiam plurimæ tum Iuris, tum Iuristarum Regulę.

Primò illa, *Reus in dubio est absoluendus l. Arrianus ff. de art. & obligat. cap. ex litteris de probatio. l. qui accusare C. de eden.* Secundò illa, *Reus est absoluendus cum actor minus probauit. §. commodum Instit. de interdic. ca. ex litteris de probation. l. qui accusare C. de eden.* Tertiò illa, *In dubio de validitate actus debet interpretari quod valeat. ff. de iniur. l. apud Labeonem §. si communem ff. de ser. cor. l. si quis seruum in fin.* Barthol. post Glos. *in l. non solùm §. sed vt probari, in 1. colu. in fin. ff. de ope. no. num.* Bald. *in Rubr. C. de fid. Instrumentor. 4. column. in verb. iuxta hoc quæritur.* Quartò illa, *Dubia in meliorem partem interpretanda.* Bertachinus *in Repertor. 2. p. verbo Dubium.* Quintò illa, *Possessoris conditio melior est in pari causa. cap. in par. de Regul. Iuris*, vbi Dynus, & alij. Sextò illa, *Possessor etiam iniustus debet citari quando est expellendus. l. 1. in fin. & ibi* Bartol. *in 1. not. C. si propter pub. pen. l. fin.* & ibi Bald. *Cod. si per vim, vel alio modo l. meminerit.* Septimò illa, *Cum iura partium sunt obscura pro possessore iudicandum est. l. 2. C. de prob. l. fin. C. de rei ven. cap. inter dilectos de fide Instrumentor.*

CONSVLTVM XIV.

De quodam Religioso qui post professionem matrimonium contraxit.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Professio istius fuit valida. num. 2.
Actus in dubio existimatur validus. n. 3.
Professio est priuilegiatissima. num. 4.
S. Congregationis decisiones. num. 5.
Doctores id approbantes. num. 6.
Decreta S. Congregationis. num. 7.
Pro ordine SS. Trinitatis. num. 8.
Pro Clericis ministrantibus infirmis. num. 9.
Alia statuta Religionum sic intellecta. num. 10.
In Societate Iesu. num. 11.

In

IESVS MARIA.

CASVS.

1 IN Religione N. extat statutum, seu constitutio, vbi habentur hæc, *Aetatem attendant, choro enim assignandi nisi annum* 18. *egerint, & 40. non excesserint, non recipiantur, nisi iusta de causa Præpositus, vel Prouincialis dispensauerit.* Quo non obstante N. habitum eiusdem Ordinis suscepit, & probationis anno elapso, cum solum 17. ætatis haberet annos, professionem emisit. Cognito postea defectu ætatis, & considerato tali statuto, contra professionem factam intra quinquennium reclamauit coram Ordinario, & Superiori Ordinis. Quia tamen hi à Magistratibus sæcularibus impediti fuerunt ne ad sententiam diffinitiuam procederent, Superiores prædicti Ordinis habitum ipsi deponere permiserunt, cumque ad professionem non esse obligatũ declararunt. Quapropter, adhibito etiam Doctorum, & piorum virorum consilio, matrimonium contraxit cum honesta, & illustri fœmina, ex qua tres filios suscepit, & per sex annos cum ea vixit. Quia tamen adhuc dubitat de valore præfatæ professionis, ideo petit resolutionem, & quid agendum casu quo illa professio valida censeatur.

Resolutio.

2 QVod attinet ad professionem ab isto emissam ante 18. annum in statuto illius Ordinis præfixum credo existimari debere validam, & firmam. Ducor primò ex generalissimo Iuris principio, & axiomate. *Actus in dubio debet interpretari validus l. quoties ff. de rebus dub. l. quoties ff. de verbor. obligat. l. si quando ff. de legat.* 1. Abbas *consil.* 62. *in controuersia column.* 1. *num.* 7. Rolandus à Valle *consil.* 61. *num.* 23. *lib.* 3. Quod principium, seu axioma adeo latè accipitur à Doctoribus, vt propterea dicant: *Omnis interpretatio admittitur ad sustinendum actum.* Rota *dec.* 469. *num.* 3. *par.* 2. *Recent.* Rolandus à Valle *d. consil.* 61. *num.* 26. Cardinalis Tuschus *pract. conclusion. littera A. conclus.* 136. *num.* 14. Barbosa *in axiomatib. iuris axiomat.* 12. *num.* 17. 18. & 19. Vbi multa ad intentum. Ducor secundò, specialiter in hac materia

4 professionis, ex eo quòd, cum priuilegiatissima sit, & instar matrimonij indissolubilis, in dubio de validitate ipsius iudicari debeat in ipsius fauorem quod sit valida. Ita enim communiter sentiunt Doctores, specialiter Sanchez *lib.* 7. *de matrimon. disp.* 37. *num.* 12. *in fin.* referens etiam Nauarrum; Bartholomæus de Vecchis *in prax. nouit. disp.* 13. *dub.* 12. *n.* 22. plura iura, Rotæ decisiones, & authores ad intentum adducens.

5 Tertiò, & magis specialiter, quia ex communi etiam DD. consensu, approbante etiam sæpius Sac. Congregatione, professiones factæ contra similia statuta Religionum, in quibus præcipitur ne aliqui in ipsis admittantur nisi sint constituti in tali, vel tali ætate supra 16. annum à Concilio requisitum *sess.* 25. *de Regularib. cap.* 15. Si non habeant clausulam expressè irritantem professiones, validæ, & firmæ censentur. Ita enim loquendo de Religione Minimorum, in qua est simile statutum tenent Rodrigu. *tom.* 3. *quæst. Regular. qu.* 17. *art.* 20. Sanch. *lib.* 5. *in præcept. Decalogi cap.* 4. *num.* 6. Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 24. *art.* 2. Portellus *in dub. Regular. verbo Professio num.* 14. Passarellus *in cæremoniali Minimor. notab.* 8. Peirinis *tom.* 2. *de Prælato qu.* 3. *cap.* 1. *§.* 6. vbi latè id probat contra Nauarrum, Sorbum, & Castillum. Tenent

6 id quoque Hieronymus Venero *in Examin. Episcopor. lib.* 6. *cap.* 15. Barbosa *de offic. & potest. Episcopi allegat.* 101. *num.* 15. & *in collectan. ad Concilium Trident. loco relato num.* 12. & nouissimè post illos Castrus Palaus *par.* 3. *Tract.* 16. *disput.* 2. *punct.* 2. §. 1. *n.* 2. Franciscus Bordonus *tom.* 1. *Resolut.* 21. *nu.* 11. Pellizzarius *tom.* 1. *Man. Regular. Trac.* 3. *c.* 1. *num.* 37. & plures alij quos sequor *tom.* 4. *meæ Summæ verbo Nouitij, & Nouitiæ num.* 16.

Quam sententiam firmauit Sac. Congregatio declarans professionem in eo Ordine Minimorum emissam post decimum sextum annum ante 18. annum in statuto eiusdem requisitum validam esse, prout refert Armendariz *in Addit. ad recopilat. leg. Nauarr. lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Relig. num.* 14. & Peirin. su-

7 pra *num.* 176. referens declarationem Sac. Congregationis Concilij, & *num.* 178. referens decretum eiusdem S. Congregationis de anno 1582. in quo id deciditur, & ex quo colligit hanc sententiam esse omnino certam.

8 Similiter, cum in Religione Sanctissimæ Trinitatis habeatur in constitutionibus ipsius à Sede Apostolica approbatis quod in illa nõ recipiatur aliquis ante 20. annum ætatis, & quæreretur per Superiores Religionis an pro validitate professionis in illa sufficeret emissam esse post 16. annum iuxta dispositionem Concilij, S. Congregatio die 2. Augusti 1631. & 24. Aprilis 1642. censuit professiones emissas iuxta dispositionem Concilij esse validas. Ita Sellius *in Select. Canon. cap.* 18. *num.* 3. & Barbosa *loco allegato super Concilium num.* 13.

9 Quamuis autem hæc sufficienter cõuincant idem dicendum esse in casu præsenti, quod scilicet professio illius, de quo est sermo, valida fuerit, non obstante quod fuerit facta contra statutum dictæ Religio-

nis, siquidem eadem difficultas procedit in Religio-
nibus Sanctissimę Trinitatis,& Minimorum, vbi sunt
similia statuta,& nihilominus Sac. Congregatio ap-
probauit vt validas professiones factas contra illa;
verumtamen idem intentum magis roboratur ex
casu simili secuto in Religione Clericorum Regula-
rium ministrantium infirmis, quem refert Peirinis
*supr.nu.*179. Cum enim in ea Religione sit statutum
in Regula à Sede Apostolica approbata, quod nul-
lus recipiatur ad Religionem, qui in Minori sit 18.
annorum ætate constitutus, nisi aliud Generali, &
consultoribus propter aliquam euidentem vtilitatē
visum fuerit, & casus occurrerit quod quidam Fa-
britius, qui à multis annis in ea religione professus
erat, prætenderet dictam professionem fuisse nullā,
eò quòd illam emisisset ante dictum 18. annorum
absque dispensatione Generalis, & consultorum, ni-
hilominus Sac. Congregatio Regularium declara-
uit non esse audiendum. Quam declarationem ap-
probauit Paulus V. die vltima Augusti 1619. Cum
igitur hoc statutum simile sit ei, quod habet Reli-
gio, de qua agitur in præsenti dicendum videtur
professionem contra ipsum factam validam esse.

10 Fauet ad intentum quod alia statuta similia alia-
rum Religionum eodem modo intellecta sint ab ip-
sarum professoribus. Etenim testante Bordono *supr.*
*num.*12. quamuis Fratres Flandrenses eius Religio-
nis, scilicet Tertianorum S. Francisci habeant statu-
tum de non admittendo aliquem ad professionem
nisi habeat 18. annos, nihilominus (inquit idē Bor-
donus) quod si non habet decretum irritans, profes-
sio in minori ætate *sine dubio tenet.*

11 Similiter, quamuis in Societate Iesu iure Reli-
gionis vota biennij non emittantur ante 17. annum
completum cum in ea non admittatur Nouitius an-
te 15. annum expletum, si tamen Generalis dispen-
set quod aliquis admittatur ante 15. annum, eo ipso
absq; noua dispensatione, talis, expleto biennio pro-
bationis emittere poterit illam biennalem profes-
sionem, etsi nondum expleuerit 17. annum, Ita Pe-
lizzarius *supra* dicens talem esse praxim Societatis,
Idem dicit ibidem *num.*39. sequens Suarez *tom.*3. *de*
*Relig.lib.*6.*cap.*3.*num.*8. de alia constitutione Ordi-
12 nis Prædicatorum excludente, Fratres Conuersos à
professione emittenda ante annum 18. si non habet
clausulam irritantem.

13 Ac demum, quamuis in decretis Clement. VIII.
& Vrbani VIII. *pro reformatione Regularium, & rece-*
ptione Nouitiorū habeatur non esse recipiendos Con-
uersos ad habitum, vel professionem ante 20. & 21.
annum ætatis, quia tamen ibi non apponitur clausu-
la irritans receptionem, aut professionem ideo *to.*4.
*Summa verbo Nouitij, & Nouitia num.*16. dixi me sæ-
pè respondisse, validas esse tales receptiones, aut
professiones ante dictam ætatem factas, quod etiam
tenet Bordonus *supr.num.*13. & fauet Pellizzarius
*num.*40.

14 Hoc ipsum confirmat caput *Quia in Insulis de Re-*
gularib. vbi quamuis caueatur ne quis ante 18. annū
ad Religionem in illis Insulis recipiatur, quia tamē
ibi non apponitur clausula irritans, ideo, non obstā-
te ea prohibitione, si aliqui in eis reciperentur ante
annum 18. ad Religionem, receptionem validam
esse tenent Abbas ibidem *num.*4. Syluest. *verbo Reli-*
gio 3. *q.*4. Rosella, Angelus, Armilla, & Tabiena *in*
Summis verbo Nouitius, Sanch. *lib.*5. *in Decalog.cap.*4.
*num.*2. Suarez *supra num.*7. veluti reprehendens Ho-
stiensem, & alios oppositum existimantes, Peirinis
*supra num.*189. Palaus, Bordonus, & alij.

Quorum omnium fundamentum desumitur ex
cap. Ad Apostolicam de Regular. ex quo habetur illud
axioma *Multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, te-*
nent. Cum enim ibi sit sermo de professione Religio-
sa, manifestè deducitur quod quamuis facta fuerit
contra simplicem prohibitionem, adhuc esset vali-
dat si talis prohibitio non habuerit clausulam irri-
15 tantem. Quod, & confirmat exemplum de Matri-
monio, quod non redditur irritum ex eo quod sit
16 factum contra quodcunque simplex interdictū Ec-
clesiæ, vt probat Sanch. *lib.*7. *de Matrimon.disputat.* 2.
cum enim professio sit quoddam spirituale Matri-
monium valet in ipsa argumentum desumptum ex
carnali, vt habet idem Sanchez *d.cap.*4.*num.*2. Con-
firmant etiam plura exempla, quæ ad intentum af-
fert Passarellus *supra*, & ex ipso Peirinis etiam *supr.*
17 *num.*170. Confirmant etiam multa iura, & Docto-
res apud Barbosam *in Axiomatibus iuris axiomat.*93.
*num.*30. & quæ adduxi *tom.*4. *Summa verbo leges Re-*
*gularium num.*45. & 47. vbi in terminis fortioribus
dixi, quòd etiam si prohibitio fiat cum clausula *non*
potest (quòd non contingit in proposito) adhuc sæ-
pius actus contra illam factus non censetur irritus.
Quod maximè procedit, (& est valdè notandum) in
19 materia tam graui, & quæ ius diuinum attingit,
qualis est professio; si enim in lege ipsam prohiben-
te non adsit clausula, vel verbum irritans, semper
debet valida existimari, Suarez *eo num.*7. Ex his au-
tem omnibus coniunctim sumptis liquido innotescit
professionem, de qua agitur in præsenti validam
existimari debere.

19 Vnde non obstat quod dicatur facta contra legem
præscribentem formam professionis, ac per conse-
quens censeri debere irritam, quia *forma legis omissa*
corruit actus, vt habetur ex *l.cum hi* §. *si Prætor ff. de*
transact. l.traditionibus C.de pactis, *cap. cum dilecta de*
rescript.cap.quia propter de elect. & alijs iuribus, Rotæ
decisionibus, & Doctorib. apud Barbosam *in Axio-*
*matib.iuris Axiom.*12.*num.*24. & *Axiom.*100. *n.*17.
Nego etenim prohibitionem illam, de qua in præ-
senti est sermo, habere vim legis præscribentis for-
mam.

20 Eadem enim, vel similis prohibitio extat in alijs
Religionibus, & tamen, vt vidimus, ex declarationi-
bus S. Congregationis, & Doctoribus quod actus fa-
ctus contra illam non censetur irritus. Deinde (quod
ad idem tendit) dicendum solum censeri debere vt
formam accidentalem, prout Peirinis *supra* sæpius
repetit de simili illa prohibitione in ordine suo Mi-
nimorum existente, non de substantiali. Actum au-
tem factum contra legem solùm pręscribentem for-
mam accidentalem validum esse dixi ex Suarez, &
Portello eo verbo *leges Regularium n.*46.

21 Nec etiam obstat quod in confirmatione Apo-
stolica à Papa facta illorum statutorum inter quæ
est illud, de quo in præsenti, habeatur in fine hæc
clausula: *Decernentes easdem constitutiones ab omnibus,*
& singulis dictæ Congregationis fratribus perpetuò, &
inuiolabiliter obseruari debere, ac irritum, & inane si se-

eus à quoquam quauis authoritate fulgente, siue scienter, siue ignoranter contigerit attentari, &c. Ex ea enim inferri videtur dictum statutum habere clausulam irritātem. Hoc inquam minimè obstat, tum quia constitutiones aliarum etiam Religionum habentium similia statuta, siquidem confirmatæ sunt à Sede Apostolica, habebunt etiam in fine Bullæ Confirma-
22 toriæ eandem, vel similem clausulam, qua non obstante S. Congregationes declararunt professiones Religiosorum earumdem factas contra dicta statuta validas esse, prout visum est. Tum quia licet regulariter loquendo clausula in fine dispositionis posita referatur ad omnia præcedentia, hoc tamen ma-
23 ximè limitandum, vt non referatur ad ea quæ longè distant prout est statutum, de quo in præsenti, prout ex Antonio Gabriele, Menochio, Moneta, & Sanchez affert Barbosa *in Tract. de clausulis clausula 70. num. 21.* Tum maximè, quia clausula in fine posita non refertur ad omnia præcedentia, quando se-
24 queretur absurditas, prout ex Gabriele, Menochio, Marta, Moneta, Thusco, & alijs affert idem Barbosa *supr. num. 9.* atqui si diceretur dictam clausulam referri ad omnia contenta in statutis huius Religionis, de qua est sermo sequeretur manifesta absurditas, cùm tam in illis, quam in alijs aliarum Religionum comprehendantur innumerę prohibitiones rerum, quæ si in contrarium fiant, non nisi absurdè, & ridiculè dicerentur irritari, eo quod sunt res quæ consistunt in facto, & postquam factæ sunt, irritari nequeunt. Tum denique quia sensus legitimus illius clausulæ *ac irritum, & inane si secus super his, &cet.* appellat supra illa, quæ immediatè præcedunt, scilicet *Easdem constitutiones ab omnibus, & singulis dictæ Congregationis fratribus perpetuò, & inuiolabiliter obseruari debere*, id est, eosdem fratres viuere debere sub dictis constitutionibus, & non sub alijs, & si aliter prætenderent, aut facerent, id *irritum* esset, & *inane*. Non ergo necesse est quod hæc irritatio cadat super singula statuta illarum constitutionum, aut super illud de quo est controuersia præsens, irritando facta contra illa.

26 Casu etiam dato, & non concesso, quod præfatum statutum irritaret receptiones, seu professiones aliter factas, adhuc sustineri deberet vt valida professio religiosi de quo in præsenti est sermo. Eo quod in tali statuto dispensare poterant Superiores eius Religionis, prout patet ex verbis ipsius, & eo ipso quod ad professionem admiserunt illum cũ scientia, & notitia, prout debebant habere, tum defectus ætatis illius, tum præfati statuti prohibentis admissionẽ habentis talem defectum, censeri debent facto ipso di-
27 spensasse. Certi enim iuris est quod cũ Prælatus admittit ad aliquem actum aliquem habentem impedimentum, in quo potest dispensare, si saltem adest scientia talis impedimenti, censeatur facto ipso dispensare, prout tenent innumeri authores quos referunt, & sequuntur Sanch. *li. 8. de matr. disp. 4. per tot.* Sigism. de Bononia *de elec. dub. 81.* Ascan. Tamburin. *de Iur. Abb. to. 1. disp. 5. q. 17.* Nauar. & Rodrig. quos sequor *to. 1. Sum. c. 18. n. 63.* loquentes in terminis fortioribus, & grauioribus materijs, scilicet dispensationis in irregularitatib., & cum illegitimis, & eo principio innixi, quod dispensatio nõ requirit certa verba, sed sufficiunt ad ipsam siue facta, siue verba, ex quibus sufficienter cognosci possit voluntas dispensandi, quæ omnia huic casui applicari possunt.

28 Nec suffragatur pro inualiditate prætensa professionis huius, de quo in præsenti, quod, vt supponitur Superiores ipsius permiserint illi habitum regularem deponere, & ipsam inualidam iudicauerint per sententiam. Cùm enim per Tridentinum Concilium *sess. 25. de Regularib. c. 19.* Iudices de validitate, seu inualiditate professionis debeant esse copulatiuè Ordinarius, & Superior Religionis, vt decisum fuisse die prima Decembris 1593. testantur Armendariz *lib. 7. de Relig. n. 18.* quem refert Barb. *de authoritat. Episcop. Allegat. 104. num. 12. & super eum locum Concilij num. 12.* & magis specialiter resolutum sit à Sac. Congregatione mense Ianuarij 1618. vt refert Aloysius Riccius *in praxi aurea resolutio. 20.* & ex eo Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. disp. 6. quæst. 26. nu. 3.* quod si Superior Regularis per se solum professionem nullam declararet, inualidè faceret, & teneretur ad Religionem reuocare, vtique parum curandum videtur de sententia data à dictis Superioribus sine Ordinarij assistentia.

29 Contra quod nihil facit, quod affert Bordonus *tom. 2. Resolut. 69. num. 8. & 9.* scilicet quod cùm Ordinarius non concurrit ad declarandam nullitatem professionis potuerit solus Superior id facere, quod colligit ex *cap. prudentiam de offic. delegat.* Cùm enim pro forma iudicij de nullitate professionis assignauerit Concilium concursum Ordinarij, & Superioris Religionis, vnus sine alio non potuit ad causam procedere, vt per Menochium *de arbitrar. casu 187. num. 11. & cons. 1. num. 207.* Peregrinum *variar. lib. 1. ad Rubric. de offic. & potest. delegat. num. 30.* & alios affert Barbosa *in Collectan. ad d. cap. prudentiam num. 2. 3. & 4.* Decisio autem *ca. prudentiam* non fauet Bor-
30 dono, quia, vt patet ex textu ibi est sermo pro casu in quo causa committitur pluribus cum clausula, *Quod si omnes interesse nequiuerint, alij eam exequantur,* Concilium autem Tridentinum non delegat istam causam de nullitate professionis cum hac clausula, sed absolutè vult quod fiat coniunctim coram Superiori, & Ordinario.

31 Vt autem magis directè respondeam ad dubium propositum, dico, quod licet censeam dictam professionem validam fuisse, propter adducta, ac per consequens non potuisse Superiores Religionis sic professum dimittere, & multo minus ipsum matrimonium contraxisse, aut vxorem duxisse; nihilominus, quia non caret probabilitate dicere eam professionem fuisse irritam, & legitimè declaratam, vt talem à solis Superioribus Religionis, siquidem Ordinarius nolebat, aut non poterat ad talem sententiam concurrere, & quia in foro externo orator est securus, eo quòd id acciderit in patria, vbi non est receptum Concilium Tridentinum, ac pręcipuè propter damnum notabile, quod sequi potest vxori contrahenti cum bona fide, & filijs qui reputari debent illegitimi, censeo etiam S. Congregationes S. Inquisitionis, vel Pœnitentiariæ (annuente Sanctissimo
32 Domino Innoc. Papa X. pro summa authoritate quam habet ad dispensandum etiam in votis solẽnibus Religionis, & legitimandi prolem susceptam in matrimonio inualido) permittere posse permanere dictũ oratorẽ in Matrimonio quod contraxit, prout alias

alias audio factum in similibus casibus; monitum tamen de obligatione, quam habet ad obseruantiam castitatis extra matrimonium, redeundum ad Religionem post mortem vxoris, & de alijs quæ eisdem Sac. Congregationibus bene visa fuerint,

CONSVLTVM XV.

De quibusdam Religiosis Ordinis Minorum bona stabilia possidentibus,

SVMMARIVM.

Casus, de quo est dubitatio, num.1,
Videtur quod licitè possideantur talia bona stabilia, nu.2,
Quia non est contra substantiam voti paupertatis, n.3,
Maximè in Monialibus, num.4.
Essentia paupertatis quæ. num.5,
Habere bona in communi licitum, num.6,
Ex cap. insinuante qui Clerici vel vouentes, *num.7,*
Quia non aduersatur Concilio. num.8,
An priuatis Religiosis id liceat, num.9,
An obstet Concilium Tridentinum, num.10,
Non videtur obstare, num.11,
Dispositio ipsius, & valdè fauorabilis, num.12,
Dictio concedit *quantum valeat, num.13,*
Ex mente cuiusdam Episcopi, num.14.
Concilium an deroget priuilegijs, num.15,
Priuilegijs non derogatur, nisi id exprimatur, n.16,
Princeps non præsumitur auferre ius tertij, n.17.
Præfati religiosi habebant priuilegium. n.18,
An perdiderint illa, num.19,
Decretum Capituli generalis, num.20.
Confirmatum à Paulo III, num.21,
An potuerint priuari d. priuilegio, n.22,
Obstantia ex cap. recolentis de stat. Monachor. *numero 23.*
Ecclesia alteri vnita assumit naturam illius, n.24.
Quilibet se conformat Ecclesiæ in qua conuersatur. numero 25.
Non obstant prædicta, num.26,
Actus agentium non operantur vltra intentionem eorum, num.27.
Vniti sunt hi Religiosi cum præseruatione priuilegiorum, num.28.
An sit contraria regulæ S. Francisci. n.29,
Videtur quod non, num.30.
Pontifex dispensat in illa, num.31,
Id constat ex Concilio, num.32.
An per consuetudinem, aut præscriptionem, n.33,
Ex magna congruentia, num.34.
Profitentur vitam mixtam, num.35.
Religiones excludentes bona immobilia, quæ patiantur, num.36.
Minorem habent libertatem, num.37.
Minus bene consulunt indigentijs Religiosorum, n.38.
Euitatur singularitas, num.39.
Humilis protestatio authoris, num.40.

IESVS MARIA.

Casus, de quo est dubitatio.

1 FRatres Minores Prouinciæ Aquitaniæ in Gallia cùm essent ex Conuentualibus eiusdem Religionis transierunt ad Obseruantes, & illis aggregati fuerunt in Capitulo quodam Generali Niciæ celebrati de anno 1535. cum pacto acceptato ab eodem Capitulo vt retinerent priuilegia quæ antea habebant. Quo titulo hactenus obtinuerunt bona stabilia, seu annuos reditus in communi. Quæritur an potuerint id facere, & modo retinere talia stabilia, &c.

Responsio.

2 CRedo licitè, & tutè in conscientia posse retineri ista bona stabilia in communi à dictis Religiosis, & manutenendos in possessione illorum. Quod hoc argumento concludo. Vel enim talis retentio, seu possessio bonorum stabiliũ creditur illicita, quia est contra substantiam seu essentiam voti paupertatis, vel quia est contra perfectionem, seu modum eiusdem voti præscriptum à Concilio Trident. *sess. 25. cap. 2.* & decretis Summorum Pontificum Clem. VIII. & Vrbani VIII. *pro reformatione Regularium* editis, vel denique quia est contra Regulam Sancti Francisci. Sed nihil istorum est. Ergo. Minor propositio quoad singulas partes probanda.

3 Et quidem quoad primam, quod scilicet talis retentio, seu possessio bonorum stabilium non sit contra essentiam, seu substantiam voti paupertatis euidentissimum est. Primò, quia aliàs sequeretur Religiones habentes dicta bona immobilia in communi quales sunt omnes præter Religionem Minorum de Obseruantia, & Capuccinorum, quæ excluduntur à Concilio loco relato *c.3.* & aliquæ domus PP. Iesuitarum, & nostrorum PP. Discalceatorum, iuxta ea, quæ dixi *tom. 2. Summ. c. 1. num. 2. & 7.* non obseruare substantiam voti Paupertatis, aut id quod est de ipsius essentia. Quod non solum est absurdum, sed etiã erroneum, vt colligi videtur ex Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 8. num. 13. in fin.* Quod argumentum efficacius probat de Monialibus.

4 Si enim contra essentiam voti paupertatis esset habere stabilia bona in communi dicendum esset nullas Moniales esse veras Religiosas, siquidem omnes habent, vel saltem habere possunt bona prædicta, etiam post Concilij decretũ, & ipso non obstante. Prout determinatum est à Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium in Parmens. 16. Ianuarij 1596. referente Sellio *in Select. Canonic. ca. 16. num. 3.* & Barbosa ex ipso *in Collectan.*

5 *Concil. sess. 25. cap. 3. num. 7.* Secundò, quia essentia paupertatis solùm consistit in abdicatione priuati dominij rerum temporalium, vt dixi *tom. 1. ca. 6. n. 5.* Et propterea S. Tho. 2. 2. *q. 188. art. 7.* & communiter DD. astruunt saluari essentiam Religionis cum proprietate, seu possessione bonorum in cõmuni; prout etiam definitum videtur à Ioan. 22. in Extrauagãti *Quia quorundam de verbor. significat.* Aliàs sequeretur Apostolos, & ipsorum discipulos Hierosolymitas primitiuæ Ecclesiæ non obseruasse veram, & essentialem

tialem rationem paupertatis religiosæ, prout communiter credunt Theologi, & Doctores, siquidem etiam si carerent in particulari bonis temporalibus
6 nihilominus in communi ea habebant, vt colligitur ex illo *Act.4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.* Et infra. *Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebatur autem singulis prout cuique opus erat.*

7 Fauet maximè tertiò textus in cap. insinuante, qui Clerici vel vouent. Vbi Innoc. III. approbat professionem cuiusdam fœminæ factam ea conditione vt in domo propria maneret cum omni substantia sua, ex eo videlicet quod talis conditio retinendi ea bona, dependenter tamen à Superioris voluntate non est contra substantiam voti paupertatis. Prout tenent ibi Innocentius *num.2.* Ioan. And. *num.9.* Abbas *num.6.* Bartolus, Paulus, Decius, Iason, Imola, & innumeri alij DD. quos referunt, & sequuntur Sanchez *lib.5. in Decal. cap.4. num.97.* & Barbosa *in illud cap. Insinuante num.2. & 3. in Collect. DD.* Ex hoc autem, & à fortioribus terminis colligitur nullo pacto esse contra substantiam voti paupertatis possessio bonorum etiam stabilium in communi quam isti Religiosi retinent.

8 Quoad secundam verò partem, scilicet nec hoc aduersari decreto Concilij Trident. *sess.25. ca.2.* aut decretis Summorum Pontificum Clementis VIII. & Vrbani VIII. *pro Reform. Regula.* editis etiam est certissimum; Siquidem in eis solùm prohibetur priuata possessio dictorum bonorum immobilium particularibus Religiosis etiam ad vsumfructum administrationem, seu commendam, non autem Monasterijs, seu Conuentibus, aut domibus Religiosorum, prout ex ipsis patet, & communiter ab omnibus intellecta sunt.

Præsertim, cùm expresè in dictis decretis Clementis VIII. & Vrbani VIII. quæ extant *in 3. to. Bullar. in Clem. VIII. constit.60.* supponatur Monasteria, seu Conuentus Regularium habere prædicta bona
9 stabilia, seu redditus §.6. & 7. Ad quod accedit quod illis non obstantibus, aut etiam Concilio Tridentino, est plurimorum DD. sententia, quos retuli *tom.5. in Marimagno Carmelit. num.101.* quibus fauet nouissimè Pellizzarius *in Manual. Regular. tractat.4. cap.2. sect.3. num.237.* asserentium posse priuatos religiosos bona stabilia, seu peculium habere, de licentia tamen Superiorum, & amouibiliter, ac dependenter ab ipsorum voluntate. Ex hac enim sententia (& si eam non recipiam propter decreta Clement. VIII. & Vrbani VIII. relata) à fortioribus terminis, vt superius dixi, sequitur posse Religiosos, de quibus in præsenti, habere dicta bona immobilia in communi, accedente præsertim consensu Religionis, de quo infra.

10 Nec obstat contra illos, quod in eodem Tridentino *sess.25. cap.3.* dicatur. *Concedit S. Synodus omnibus Monasterijs, & domibus tam virorum, quàm mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capuccinorum, & eorum qui minorum de Obseruantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat.* Ex his enim inferri videtur non posse dictos Religiosos, cum modò sint ex Minoribus de Obseruantia, præfata bona immobilia etiam in communi possidere. Hoc inquam non obstat, propter multa. Primò, quidem quia intentio Concilij non videtur fuisse tollere huiusmodi bonorum stabilium possessionem illis Monasterijs Minorum de Obseruantia, quæ iusto titulo, aut ratione illam habebant, qualia erant Monasteria horum Religiosorum, vt infra dicetur, sed solùm non concedere illa ijs qui ipsa non habebant.

12 Tum quia dispositio istius capitis est valdè fauorabilis, vt per se patet ex verbis relatis, & ex ijs quę adiungit Concilium, videlicet: *Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus authoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint, eadem omnia illis restituenda esse decernit.* Fauores autem ampliandos esse omnia iura clamant, *l. cum quidam ff. de liber. & posthum. cap. odia de Regul. iuris num.6.* Tum quia
13 dictio *concedit* qua vtitur Concilium, cùm sit verbum generale, sumens vim à natura rei cui adijcitur, Baldus *in l. non ambigitur in fin. ff. de legib.* Socinus sen. *consil.93. nu.1 lib.4.* Iason *in l. quod principali nu.4.* post Glossam *ff. de constitut. pecun.* arguit animum Concilij propensum potius in fauorabilia, quàm in odiosa.

14 Secundò, quia, vt colligitur ex Rodriguez *tom.3. Quæst. Regular. qu.29. art.14. §. denique*, iuxta mentem cuiusdam D. Episcopi, qui Concilio interfuit, intentio eiusdem Concilij fuit, vt omnia Monasteria tam virorum, quàm mulierum cuiuscunque Religionis essent, haberent dicta bona stabilia, à qua generali concessione excepti sunt primò Capuccini, quia id primò petijt Generalis Capuccinorum; deinde Minores de obseruantia, quia id etiam postularunt aliqui Patres ipsorum. Ex quo videtur sequi talem petitionem, & exceptionem factam ad istorum Patrũ instantiam non potuisse præiudicare Religiosis, de
15 quibus in præsenti est sermo. Præsertim tertiò, quia cùm Concilium in ista sua exceptione Fratrum Minorum de Obseruantia non derogauerit priuilegijs particularibus Monasteriorum huiusmodi Religiosorum, proculdubio videtur noluisse illos comprehendere, sed alios dumtaxat nullum habentes priui-
16 legium. Certi enim iuris est Rescripta, Constitutiones, seu decreta etiam Pontificia non comprehendere priuilegiatos, nisi expresse ipsorum priuilegijs derogetur. *cap. Cum ordinem de rescript.* & ibi Doctores. De quo Felynus *in cap.1. num.14. versic. tertio restringe*, & Bero. *num.72. hoc tit.* Imò præsumitur Prin-
17 cipis rescriptum noluisse auferre ius tertij. Mascardus *de probat. conclus.1003. num.22.* Cabedus Lusita. *decis.93. n.2. p.2.* cum in eo semper intelligatur clausula, *saluo iure tertij*, Brunonus à Sole *in locis communibus verbo rescriptum num.1.* Et in terminis Decretorum Concilij Trident. Nauarrus *in Man. cap.25. num.138.* Corduba *super priuil. Mendic. verb. dispensatio in fine* referens doctorem Ortiz, Sanchez *consil. mor. lib.7. cap.1. dub.21. num.6.* Præfatos autem Religiosos
18 habuisse priuilegium habendi bona stabilia in communi ante d. decretum Concilij Tridentini constat ex Martino V. in Bulla circa ann. Dom. 1430. toto Ordini Minorum concessa, quę incipit *Ad statum Ordinis,*

dinis, & ex Alexandro VI. qui in Generali Ordinis Capitulo Interamnæ habito anno 1501. prædictum priuilegium confirmauit, vt patet per statuta *Alexandrina* sic dicta, quia illic tunc eius authoritate facta sunt, & ab eodem confirmata per Breue quod incipit, *Nuper attendentes, &c.* Et habetur in Firmamentis 3. Ordinum S.P. Francisci 2. *part. trac.* 2 *fol.* 8.

19 Quæ priuilegia non amiserūt per incorporationem cum fratribus de obseruantia: quinimò ab illis acceptata, & recepta fuerunt in Capitulo Generali Niciæ celebrato anno 1535. vbi prædicti Religiosi admissi, & incorporati fuerunt cum alijs Obseruantibus cum omnibus priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus quibus gaudere soliti erant. Dicitur enim ibi; *Nos igitur attendentes vnitati Ordinis, &*

20 *saluti animarum, atque deuotioni Principum, vestrisque desiderijs deuotis volentes condescendere, serie præsentiū, vos omnes Patres, & Fratres vnà cum tota vestra Prouincia Aquitaniæ, & fratres omnes nunc, & pro tempore in eadem existentes, ad nostram, & reliquorum Ministrorum Generalium pro tempore existentium curam, & obedientiam ad instar dictarum Prouinciarum Franciæ, Turoniæ, & Burgundiæ, cum priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus, quibus gaudere soletis, tanquam fratres, & filios charissimos, ac in Domino benedictos recipimus, admittimus, & capiti nostro tanquam membrum proficuum, & vtile incorporamus, receptosque, & admissos, ac incorporatos per præsentes decernimus*. Quod quidem

21 decretum, & concordatum confirmatum, & approbatum fuit à Paulo III. anno 1538. per Bullam *Exponi nobis*.

22 Ex quibus quartò respondetur ad decretum Concilij adductum, quod cum præfati Religiosi aggregati fuerunt Obseruantibus eius Ordinis cum præseruatiua suorum priuilegiorum, quorum vnum erat habendi bona stabilia in communi, non potuerunt priuari illo nisi per ipsum Cōcilium id expressum fuisset. Hæc enim est natura præseruationis, vt conseruet ius præseruantis. Decius *cons.* 160. *num.* 4. Martha *de clau∫. trac.* 4. *claus.* 8. Et constat in clausulis præseruatiuis, de quibus Barbosa *in tract. de Clausulis*, & alij. Et constat ex cap. *Insinuante qui Clerici, vel vouent* relato de professione illius feminæ facta cum præseruatione suorum bonorum, & approbata à Summo Pontifice.

23 Nec contra hanc doctrinam obstat *cap. Recolentes de stat. Monach.* vbi habetur quod Religiosi, qui alicui Ordini, seu Congregationi strictioris obseruantiæ aggregantur debeant se conformari moribus illius præsertim quoad possessionem bonorum. Dicit enim Pontifex Alexander III. loquens cum Abbatibus, & Conuentibus Cistercienfis Ordinis: *Cæterum domus illa, quæ de alijs Institutionibus ad iustum ordinem se transtulerint vestris omninò se satagunt vsibus conformare, & relictis possessionibus vel etiam commutatis, quas institutio vestra non recipit, sic se in omnibus Religioni vestræ coaptent, vt quemadmodum gaudent se in Societatem Ordinis, & habitus identitatem assumptas, sic etiam in paupertate secularium rerum se lætentur vestris institu-*

24 *tionibus conformatas*. Ex cuius Capitis decisione habetur quod si vna Ecclesia, vel Monasterium alteri vnitur, assumit naturam, & consuetudinem illius, vt per Gregor. Lopez *l.* 7. *verb. Determino in princ. tit.* 20. *p.* 3. Notat Barbosa *in d. cap. recolentes*, & quod qui similem vitam cum alijs suscipiunt similem debent sentire in legibus disciplinam, vt per Tiraquellum *de retractu lign.* §. 1. *Glos.* 8. *num.* 25. Rodrigu *to.* 3, *qu.* 52. *art.* 25.

25 Quilibet enim debet se conformare moribus Ecclesiæ in qua conuersatur. Zabarella *in Clement. fin. de celebrat. Missar. num.* 1. *vers. quartò.* Vbi Vitalin. *numero* 52. Albert. de Ferrarijs *de boris Canon. num.* 36. Rot. apud Farinac. *decis.* 79. *nu.* 2. *p.* 2. *recent.* Hæc, inquam,

26 non obstant quia solùm verificantur pro casu, in quo talis vnitio, seu aggregatio fit absolutè, & sine vllo pacto præseruatiuo, aut conditione, maximè à Sede Apostolica confirmatis, prout contingit in præ-

27 senti. Etenim cum actus agentium non operentur vltra intentionem eorum, *l. non omnis, ff. si certum pet. l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio.* Et actus semper iudicetur à principali intentione agentium, *l. si quis nec causam, in princ.* & ibi Bald. *ff. si certum petat. l. qui exceptionem, ff. de condict. indeb. l.* 1. *C. ad leg. Cornel. de Sicar.* Cùm præfati Religiosi non vniti fuerint alijs de Obseruantia, nisi cum d. præseruatione suorum priuilegiorum approbata nō solùm à tota Religio-

28 ne, sed etiam à Summo Pontifice Paulo III. vt dictum est, proculdubio non est vllo modo derogatum eorum priuilegijs, sed manere debent in suo vigore.

29 Quoad tertium verò, scilicet, quod talis retentio bonorum stabilium non sit contraria Regulæ S. Frācisci, imò quod, ipsa non obstante, retineri possint, constat primò, quia regula Sancti Francisci solùm præscribit ne fratres habeant aliquid, neq; in communi, neque in particulari: huic autem modo paupertatis non contrariatur habere dicta bona stabilia in communi; eo quod ius, & proprietas illorum, non pertinet ad ipsos Religiosos sed solùm ad Papā,

30 seu Sedem Apostolicam iuxta declarationes Martini V. Alexandri VI. Innocentij VIII. Pauli III. & aliorum Summorum Pontificum.

Secundò, quia esto talis possessio bonorum stabilium Regulæ puritati contraria esset, quia tamen in hoc esset dispensata à Summo Pontifice, seu Sede Apostolica vt patet ex adductis ideo, illa non obstante possunt prędicti Religiosi dicta bona possidere. Compertum namque est inter DD. posse Summum Pontificem dispensare in Regula Religiosorū: itaut quemadmodum ad ipsum spectat approbare illam *cap. ne nimia de Relig. domib.* & *cap. de Relig. eod. tit. in* 6. ita etiam ipsi competat, cum sibi visum fue-

31 rit, eam relaxare, reprobare, aut abolere. Syluest. *in Sum. verb. Casus, qu.* 1. *cas.* 45. ex Paludano. Azor. *tomo* 1. *Instit. moral. lib.* 13. *cap.* 11. *q.* 14. Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 2. *q.* 9. *art.* 6. *concl.* 2. Peirinis *tom.* 1. *de subdito, q.* 1. *cap.* 8. §. 5. & communiter Doctores. Idque

32 constat euidenter ex Concilio *Sess.* 25. *de Regular. cap.* 3. vbi Ecclesia dispensauit in possessione bonorum stabilium cum illis Religiosis, quibus ex Regula prohibitum erat illa possidere.

Tertiò, quia cùm hoc priuilegium retentionis bonorum stabilium in communi fuerit à dd. Fratribus, totaque Prouincia legitimè præscriptum cursu temporis, etiam immemorabilis, seu spatio 100. annorum, & eo amplius, scilicet ab anno 1535. quo vniti fuerunt cum Fratribus de Obseruantia, pro-

33 culdubio tenendum est derogatum fuisse Regulæ; si quidem per consuetudinem aut præscriptionem legiti-

giti-

stitutum ipsi derogari potest, prout etiam est communis sententia Doctorum, quorum plures refert, & sequitur Sanch. *tom. 2. in Decal. lib. 6. cap. 2. num. 26.* specialiter loquens de modo paupertatis de quo in praesenti; Et magis in particulari *lib. 7. cap. 25. n. 16.* expressè asserens probabilius esse posse consuetudine induci, vt Fratres Minores habeant bona immobilia in communi. Quod etiam sequitur Pelizzarius *in Manuali Regular. trac. 4. cap. 3. sect. 2. num. 69.*

34 Videtur id etiam ex magna congruentia admittendum, non solum quia sine dicta retentione bonorum immobilium vix possunt dicti Religiosi exequi alia munia, quae ex suo instituto exequi tenentur qualia sunt manutenere studentis Parisijs, recipere gradus Doctoratus, habere Conuentus in Ciuitatibus haereticorum, qui parum, aut nihil illis eleemosynae tribuunt pro sua sustentatione, & similia.

35 Quibus accedit quod Religiosis profitentibus vitam mistam, quales sunt hi de quibus in praesenti, expediens satis videatur habere bona immobilia in communi. Primò, quia certa experientia constat ordines, qui tale genus paupertatis ab initio suae institutionis professae sunt, melius se conseruasse in regulari disciplina, minusq; indiguisse reformari, cum alias non desint in Ecclesia Religiones ex instituto strictissimam sectantes paupertatem, quae & minus diu se conseruarunt in primitiuo spiritu, & repetitis

36 indiguerunt reformationibus. Secundò, quia eę ipsae Religiones, quae etiam modò excludunt bona immobilia in communi, necessitate cogente, plures adinuenerunt modos, quibus habere possint aliqua bona immobilia per aequiualentiam; plures admiserunt Pontificum declarationes circa obseruantiam propriae paupertatis ipsius moderatorias; plures excogitarunt formalitates quibus haberent bona ad

37 subleuandam propriam indigentiam. Tertiò, quia posito quod religiosi cogantur viuere ex eleemosynis hincindè emendicatis minorem habent libertatem in vsu ministeriorum spiritualium, quae exercent erga proximos, in reprehendendis eorum vitijs, in detegendis eorum excessibus, in procuranda eorum salute, idque ex metu ne ipsi offendantur, sicque illi postea priuentur solitis eleemosynis. Quar-

38 tò, quia refrigescente fidelium charitate, ac primitiuo Religionum feruore, nisi adsint bona immobilia in communi, minus benè consulitur indigentijs religiosorum à Monasteriorum Praelatis, sicque subditi coguntur aliundè sibi parare necessaria siue à consanguineis, siue ab amicis, siue ab alijs; & quidem interdum etiam aliqua praestando, quae minus decēt conditionem status religiosi, & apertè repugnant

39 proprijs Ordinis institutis. Quintò, quia sic in Religionibus paulatim inducitur particularium singularitas, & cum ea regularis disciplinae omnimoda destructio; quod in specie aduertit Peyr. *de R. S. quaes. 2. cap. 2. §. 2.* Haec fermè Pelizzarius *supra tract. 4. cap. primo sect. 1. num. 12.* quae prudentium iudicio relinquuntur.

40 Id porrò quod diximus, qua decet animi submissione, totum subijcimus Sac. Congregationis censurae, & correctioni. Neque enim animus noster est vel leuiter verae obseruantię Religiosorum cōtrarius esse, cum potius ipsam in nostro, & alijs Regularium Ordinibus animitus exoptemus, nec Sac. Congregationis menti vllatenus aduersari.

CONSVLTVM XVI.

De quodam nominato in Episcopum, cui opponebatur impuritas sanguinis.

SVMMARIVM.

Dubij occasio. num. 1.
Eneruatur oppositio probatione de puritate. num. 2.
Testibus eiusdem patriae. num. 3.
Nobilibus qui sunt aduersarij patientibus istum defectum, num. 4.
Probatio illius pertinebat ad opponentes. num. 5.
Quilibet praesumitur bonus si non probetur malus. n. 6.
Probatio impuritatis debet esse euidens. n. 7.
Maximè cum agatur de priuatione, num. 8.
Casu negato non posset excludi. num. 9.
Capacitas est capax iure communi ex cap. cum te de rescript. *num. 10.*
Iuuat cap. Venerabilis de praebend. *n. 11.*
Facit cap. Ad decorem de institut. *num. 12.*
Et Concilium Toletanum. num. 13.
Et Extrauag. 2. de Iudaeis *num. 14.*
Item Concilium Basiliense. num. 15.
Maximè Nicolaus V, num. 16.
Approbans ordinationes quasdam Regias. n. 17.
Probat in fortioribus terminis, num. 18.
Praecipuè Paulus III. num. 19.
Sunt conformes ea Constitutiones Sacrę Scripturae. n. 20.
Maximè D. Paulo. num. 21.
Item Patribus. num. 22.
Chrysostomo, & Gregorio. num. 23.
Praxis Summorum Pontificum. num. 24.
Praesertim Pij V. & Gregorij XIII. num. 25.
Item Clementis VIII. num. 26.
Exemplis aliorum. num. 27.
Haereticorum liberi irregulares, & infames. n. 28.
Statuta contraria an sint valida. num. 29.
Praesertim in Religionibus. num. 30.
Videntur tales esse neophytos. num. 31.
Non sunt veri neophyti, num. 32.
Quid si essent. num. 33.
Non obstat Can. constituit. *num. 34.*
Quomodo intelligendus. num. 35.
Nec Constitutio Clementis VIII. num. 36.
Non est extendenda. num. 37.
Est odiosa. num. 38.
An sit in viridi obseruantia. num. 39.
Magis obstat suspicio. num. 40.
Quia filij praesumuntur imitari mores parentum. n. 41.
Quia in concernentibus animarum salutem pars securior tenenda. num. 42.
Multa licent, sed non expediunt. num. 43.
Ex Clemente Alexandrino, & D. Bernardo. n. 44.
Possunt tales assumi, sed non decet. num. 45.
Hebraeorum imprecatio sanguis eius super nos, & super filios nostros. *ibid.*
Opprobria sempiterna Hebraeorum. num. 46.
Quomodo Deus misericors cum illis. num. 47.

Limi-

Limitanda doctrina vt temporis cursu purgetur. n.48.
Et ex actibus positiuis contrarijs. num.49.
Doctrina Antonij de Corduba. num.50.
Præsumptio facti quomodo tollatur. num.51.
Prudens, & rationabilis esse debet. num.52.
Quid in hac causa verificetur. num.53.
In fauorem consulentis decisum. num.54.

IESVS MARIA.

Controuersiæ occasio.

1 CONtigit quod cum N. designatus fuisset ad quendam Episcopatum obtinendum, antequam ad eam dignitatem à Sanctissimo assumeretur, oppositum illi fuit esse ex Hebræorum sanguine ac proindè neophytum, & talis dignitatis incapacem. Propterea quid de iure in hac parte sentiendum mihi propositum.

Responsio.

2 IN casu præsenti, in quo N. nominato ad Episcopatum N. opponitur impuritas sanguinis, respõderi potest primò, omninò eneruari hanc oppositionem, eo quod ipse ex testimonijs nobilium, & qualificatarum personarum suæ patriæ in Vrbe existentium probet contrarium; videlicet se ex parentibus honestis, Christianis, nullatenus Hebraica, aut Mahumetana labe viciatis natum esse. Hæc namque probatio, cùm sit ex testibus nobilibus deprompta, efficax est, vt probat textus *in cap. in nostra de testib. & attestat.* DD. *ibid.* specialiter Felynus *num.12.* Tiraquellus *de nobilit. cap.20. nu.30. cum seqq.* Menochius *de præsumpt. lib.6. præsumpt.59. nu.9.* Eò etiam quod
3 sunt ex eadem patria, quibus tanquam magis infor-
matis magis creditur. Felynus *supr.* Farinacius *de te-*
stibus qu.65. num.166. post alios, quos refert. Eò simi-
4 liter quod nobiles in illa Patria sunt veluti inimici,
& aduersarij ignobilium, & eorum, qui in sua fami-
lia habent prædictum defectum; ac per consequens
magis credendum illis, & ex illis oritur non modica
præsumptio veritatis, vt dixit Farinacius *supr. q.54.*
num.67.
5 Similiter secundò dici potest, quod probatio di-
cti defectus pertineat ad opponentes illum. *l. ei qui,*
ff. de probat. l. actor C. eod. quia quilibet præsumitur
6 bonus donec probetur malus. *cap. vnic. de scrutin. in*
ord. faciend. cap. Dudum de præsumpt. l. seruos ff. de ma-
nu. testa. & l. cum pater §. rogo, ff. de legat. Et innumeri
alij textus, & DD. apud Barbosam *in Axiomat. Iuris*
axioma 77. num.4. Et quia nemo natus inter Chri-
stianas grauatur onere probandi se esse natum ex
puris Christianis, sed hoc in dubio præsumitur. *cap.*
Veniens in fin. de presbyt. non baptiz. vbi Cardinalis, &
Ancharanus *n.6.* Butrius *nu.5.* Abbas *n.1.* Imò quod
talis probatio debeat esse clara, quia dubia nihil
probat. Surdus *cons.5. num.47. & 48. & cons.127. nu.*
40. Carena *de offic. S. Inquisit. p.3. tit.6. §.1. num.2.* Et
7 quia exceptio impuritatis sanguinis cum sapiat ob-
iectum debeat plenè, & concludenter probari. *cap.*
super his de accusat. cap. accedens de elect. cap.1. & cap.
vt circa eod. tit. in 6. Rota in Legionensi *denegatæ pos-*
sessionis coram Blancheto, in Toletana *Portionis* co-
8 ram Millino. Maximè cùm agatur de priuatione
Episcopatus, ad quem dictus N. destinatus erat. *cap.*
veniens 1. vbi Abbas num.4. & Decius *num.8. de testi-*
bus. Alciatus *cons.2. num.41. lib.1.* Natta *consil.299.*
num.15. lib.2. Genuensis *in prax. Neapolitan. cap.37.*
numero 8.

9 Nihilominus ad maiorem abundantiam, etiam casu dato, & non concesso, quod prædictus N. fuerit ex genere Hebræorum, aut Sarracenorum, non posse excludi ab Episcopali dignitate obtinenda validissimè comprobatur ex iure communi, Pontificum diplomatibus, & alijs fundamentis. Ea tamen limitatione in sequentibus adhibenda, & comprobanda, quod si id rationabili suspicione comprobatum fuerit, non deceat ipsum ad talem dignitatem promoueri.

10 Præfata autem capacitas ex iure communi probatur primò ex *cap. Eam te de rescript.* vbi Alexander III. præcipit Tornacensi Episcopo, vt exequeretur quòd præceperat idem Pontifex eiusdem Ecclesiæ Capitulo, Sede vacante; scilicet quod admitteret quendam P. *qui de gente Iudæorum originem duxit, & diuina gratia fidem suscepit.* Et infra. *Pro eo verò quod Iudæus extiterit eum dedignari non debes.* Ex quo textu communiter DD. inferunt descendentes ex Iudæis esse capaces beneficiorum Ecclesiasticorum, vt dixit Rota in Vlixbonensi *Quartenariæ* 15. Ian. 1624. coram Coccino. Quæ iuris Canonici dispositio fundatur in illa iuris diuini ad *Rom.10. Omnis qui credit in illum non confundetur: non enim est distinctio Iudæi, & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes qui inuocant illum.* Et in eo quod, vt Glossa *d. cap. Eam te verb. Iudæus,* dixit: *De Iudæis conuersis Ecclesia fundata est.* Ex ea etiam colligitur intentum de capacitate talis N. ad Episcopatum.

11 Iuuat, & Gregorius IX. *in cap. Venerabilis de præbend.* vbi cùm Capitulum Ecclesiæ Argentinæ, admittere ad præbendas nolet, nisi illos, in quibus secundum Ecclesiæ instituta nobilitas, & eminens scientia concurrerent, ibi, *Consuetudinem allegans antiquam inuiolabiliter obseruatam, iuxta quam nullum nisi nobilem, & liberum, & ab vtroque parente illustrem honestæ conuersationis, ac eminentis scientiæ in suum consortium hactenus admiserunt; nihilominus ipse Pontifex ita consultationi sibi factæ respondit: Nos igitur attendentes quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitæ quoque honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem. Discretioni vestræ mandamus quod ipsum ad eam recipi faciatis.* Vbi mirabiliter Glossa *verb. Consuetudinem* habet: *Hæc consuetudo quantumcunque fuerit obtenta, & etiam antiqua, non est obseruanda, quia in talibus nulla distinctio nobilitatis est consideranda, sed vndecunque nati fuerint legitimè, dummodò honestæ vitæ fuerint, admittendi sunt.* Quod probat ex varijs iuribus, & DD.

12 Facit *cap. Ad decorem de Institutionib.* vbi Innocentius III. reprehendit Patriarcham Constantinopolitanum, quod in Ecclesijs solùm prouideret Clericos certæ nationis, & præcipit Cardinalibus S. Marcelli, & S. Susannæ, vt eum monerent, *vt viros litteratos, & alios idoneos vndecunque originem duxerint,* institueret. Et ratio reprehensionis est quia, vt ibi dicitur id faciebat *non attendens quod in omni gente qui fa-*
cit

ei iustitiam acceptus est Deo. Et quia quantum ad collationem,& prouisionem beneficiorum non est attendenda exceptio personarum. Rota *dec.24.numero 2.* apud Farinacium *in 1. Collect.nouiss. alias p.4. diuers.* Massobrius *in prax. habendi concursum Prælat.7.dub. 21.num.37.*

13 Facit etiam Concilium Toletanum de anno 643. quod cap.1.statuit hæc: *Qui ex Iudæis ad Christum plena mentis intentione se conuerterint, & fidem Catholicam absque aliquo infidelitatis fuco seruauerint, ab omni ex actione, quam fisco persoluere consueti sunt, securi, extorresque permaneant, & suis vtilitatibus vt cæteri ingenui vacent, nam id æquitatis ordo deposcit vt qui fide decorantur coram hominibus nobiles, atque honorabiles habeantur*. Cui etiam consonat lex Regia Hispanica *num. 6. tit. 24.p.7.* vbi cautum est præfatos capaces esse officiorum,& dignitatum,quibus alij Christiani.

14 Facit quoque Extrauag.2. *de Iudæis* inter cõmunes, vbi Pontifex inquit, *Dignum arbitrantes, & iuri consonum fonte renatos baptismatis, Iudaica cæcitate dimissa, amplioribus fauoribus, aut gratijs quàm antea abundare*.

15 Item Concilium Basiliense *sess.19.* vbi de Iudæis, & Neophytis ad fidem conuersis, inquit: *Quoniam per gratiam baptismi ciues Sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longèque dignius sit regenerari spiritu, quàm nasci carne, hac edictali lege statuimus, vt ciuitatum, & locorum, in quibus sacro baptismate regenerantur, priuilegijs, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quæ ratione dumtaxat natiuitatis, & originis alij consequuntur*. Quæ lex,& ratio legis etiam in hoc casu procedunt.

16 Maximè Nicolaus V. qui deprehenso, quòd in Regnis Castellæ, & Legionis quidam, quos vocat *nouos seminatores zizaniæ* affirmassent, *quod qui ex Gentilitate, aut Iudaismo, aut ex alio quouis errore christianam fidem agnouerunt, & baptizati sunt, & quod grauius est, eorum filios, propter nouam assumptionem fidei, non debere ad honores, dignitates, officia, tabellionatus, ad testimonium in Christicolarum causis perhibendum admitti*, in Bulla *Humani generis*, quam ex Ioanne Mariana *de reb.Hispan.lib.22.ca.8.* refert ad verbum Bzouius *17.tom. Annal.ad ann.1449. num. 6.* approbauit, & confirmauit ordinationes quasdam Alphonsi Regis cognomento Sapientis, Henrici, & Ioannis Regum Castellæ,& Legionis, quibus sanxerunt, *vt inter noui-*

17 *ter ad fidem conuersos, maximè de Israelitico populo, & antiquos Christianos, nulla in honoribus, dignitatibus, officijs tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus suscipiendis, & habendis discretio fieret*, adiungens etiam sequentia; *Ac omnibus, & singulis cuiuscunque status, gradus, aut conditionis fuerint, Ecclesiasticis, vel secularibus, sub excommunicationis pœna mandamus, vt omnes, & singulos ad Christianam fidem conuersos, aut in futurum conuertendos seù ex Gentilitate, vel Iudaismo, aut ex quauis secta venerint, aut venire contigerit, ac eorum posteros tam Ecclesiasticos, quàm seculares catholicè, & secundum quod Christianos decet, viuentes, ad omnes dignitates honores, officia, tabellionatus, testium depositiones, & ad omnia alia, ad quæ alij Christiani quantumcunque antiqui admitti solent, admittant: nec propter fidei nouam receptionem inter eos, & alios Christianos discretionem faciant: nec verbis aut facto contumelijs afficiant, nec affici permittant; sed omni eorum possibilitate contradicant, & opponant, & eos omni charitate prosequantur; & profiteantur sine personarum acceptione, omnes Catholicos vnum esse corpus in Christo, secundum fidei nostræ doctrinam, quos omnes tales esse, & pro talibus ab omnib. haberi harum serie decernimus, & declaramus*.

18 Hæc porrò Pontificia constitutio in fortioribus terminis probat intentum in nostro casu, cùm ea loquatur de nouiter conuersis ad fidẽ,& filijs ipsorum; is verò, de quo in præsenti,& eius parentes, aui, proaui,& progenitores Christiani veteres fuerint, adeo vt nullus in toto orbe sit, qui principium Christianitatis in ipsius familia designare queat, solumque ipsi (etsi omninò falsè) opponatur ex antiqua Hebræorum progenie ortum duxisse.

19 Præcipuè etiam Paulus III. in Bulla *illius vices* anno 1535. edita *in 1.tom.Bullar.* Laertij in hoc Pontifice *Constitut.8.* qui approbans constitutionem aliam Clem.VII. in qua prædictos Christianos nouos Regni Portugalliæ,& Algarbrorum, eorumque successores ad dignitates habilitauit, & indultis aliorum Christianorũ gaudere decreuit, inquit: *Ac omnibus, & singulis alijs priuilegijs, exemptionibus, fauoribus, gratijs, immunitatibus, libertatibus, & concessionibus in dictis litteris veniæ contentis, & quibus alij Christi fideles, eorumque filij, & nepotes, ac ab eis descendentes vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, vti, potiri, & gaudere, liberè, & licitè valeant, in omnibus, & per omnia perindè, ac si ipsi, eorumque aui, proaui, parentes, & alij genitores veri Christiani fuissent, & numquàm à fide Catholica deuiassent, de specialis dono gratiæ plenissimè dispensamus, eisq; pariter indulgemus: omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam siue notam circa eos, præmissorum occasione, tam ex proprijs, quàm illorum parentum, consanguineorum, & affinium culpis, & sententijs, earumque executionibus, & alijs quomodolibet insurgentes, ab eis penitus, & omninò abolemus*. Qua generalissima concessione manifestè concluditur intentum de capacitate N. ad dictum Episcopatum, etiam hypothesi data quod ex Israelitico populo originem habuisset.

20 Porrò huiusmodi iuris Ecclesiastici sanctiones cõformes valdè esse iuri diuino in S. Scriptura expressò constat. Non solùm enim apud S.Paulum ad Rom. 10. verbis illis superius relatis: *Non enim est distinctio,* (intellige apud Deum,& Ecclesiam) *Iudæi, & Græci,* &cet. sed etiam in veteri testamento Exod.12.v.48. ibi: *Si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam, & facere Phase Domini, circumcidetur prius omne masculinum eius, & tunc ritè celebrabit: eritque sicut indigena terræ*. Et *vers.sequent. Eadem lex erit indigenæ, & colono qui peregrinatur apud vos*. Item *Leuitici 19. v.33. & 34.* ibi: *Si habitauerit aduena in terra vestra, & moratus fuerit inter vos non exprobretis ei, sed sit inter vos quasi indigena, & diligetis eum quasi vosmetipsos*. Maximè ex eodem Paulo *ad Rom.2.v.10. & 11.* ibi: *Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum, Iu-*

21 *dæo primum, & Græco: non enim est acceptio personarum apud Deum*. Quo testimonio, sicut,& illo ad *Rom. 10.* vtitur Nicolaus V. in Bulla relata. Et *cap.3.v.22.* ibi: *Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes qui credunt in eum, non enim est distinctio*. Et *1.ad Corinth.7.v.19.* illis verbis: *Circumcisio nihil est, & præputium nihil est, sed obseruatio mandatorum Dei*. Itẽ *ad Galat.6.v.15. in Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura*. Et

Actor.

Actor. Apostol. *cap. 10. v. 3. 4.* vbi S. Petrus Apostolorum Princeps, & primus Christi Vicarius dixit: *In veritate comperi, quia non est personarum acceptari Deus.*

32 Item SS. PP. testimonijs, dum prædicta loca Sac. Scripturæ exponunt, & nobilitatem non in alio quā in virtute, & probitate constituunt. Specialiter D. Hieronym. *in Epist. ad Celantiam* dixit: *Summa nobilitas est clarum esse virtute.* D. Ambrosius *de Noè c. 4.* affirmans: *Probati viri genus virtutis prosapia est, quia sicut hominum genus homines, ita animarum genus virtutes sunt.* D. Augustinus *lib. de bono coniugij ca. 16.* relatus *in cap. vndecunque dist. 56.* ibi: *Vndecumque homines nascantur, si parentum vitia non sectentur, & Deum rectè colant, honesti, & salui erunt.* Ex quo, & alijs probat Gratianus peccata parentū non imputari filijs. Vnde idem Augustinus super Matthæum: *Numquam de vitijs erubescamus parentum.* Deinde: *Non est omnino nec de virtute, nec de vitio parentum aut laudandus quis, aut vituperandus, nemo indè verè aut obscurus, aut clarus est.* Rursusque: *Non ergo contemni debes filius probus ex infimo patre natus, nam splendidum lumen de fumo, lilium candens de sentibus, rubens rosa de spinis exoritur.*

33 Plura ex Chrisostomo habes lector *ead. dist. 56. ca. nunquam.* Et *Homil. 3. ac 20. in Matthæum.* Sed ex D. Gregorio *lib. 10. Epist. 8. ad Columbum*, quod, & refertur *d. dist. 56. can. satis* non omittendum illud aptissimum ad intentum nostrum: *Satis peruersum, & contra Ecclesiasticam probatur esse censuram, vt frustra pro quorundam voluntatibus quis priuetur, quem sua culpa, vel facinus ab officij, quo fungitur gradu nō deijcit.* Quod etiam ad praxim reduxisse refertur indiscriminatim, & indistinctè dignitates Ecclesiasticas, & priuilegia recenter conuersis ad fidem distribuendo.

34 Praxi etiam Summorum Pontificum idem comprobatur. Etenim Pius V. familiam quādam ex primarijs Iudæorum, vt testantur Genebrardus *in Chronic.* & Surdus *in Compend. histor.* ad fidem Christi conuersam in Ecclesia S. Petri magno populorum concursu, & apparatu manu propria baptizauit, stemmate nobilitatis, priuilegijs insignioribus, proprio-

25 que cognomine insigniuit. Post quam Greg. XIII. Salomonem quendam Corcossium inter Iudæos primarium ad fidem venientem baptizauit, propriumque nomen, cognomen, arma, & nobilitatem pro se, suisque donauit, vt propterea postea velut verus nobilis Vrbis conseruator electus fuerit. Sic Barbosa *de Episcop. muner. tit. 2. glos. 17. num. 10.* Ex quo etiam *num. 9.* & totius Vrbis fama constat magis ad intentum nostrum Clem. VIII. ad Episcopatum Foroliuiensem assumpsisse Alexandrum de Franciscis vul-

26 gò *Hebraicum* nuncupatum, in Hebraismo natum, posteà tamen ad fidem conuersum, & PP. Dominicanorum Sacram Religionem professum. Quod de alijs pluribus ad Episcopatus, & maiores dignitates

27 assumptis fama fert; prout in Catholica Hispania, quæ propterea, & meritò, plus cœteris nationibus Hebraicam detestatur, & auersatur perfidiam, cernitur. Etenim Iulianus Pomerius Archiepiscopatum Toletanum; Paulus de Carthagena, Burgensis dictus, Episcopatum Burgensem; Alphonsus etiam de Carthagena eiusdem Pauli filius, etiam Burgensem; Gonsaluus similiter de Carthagena alter Pauli filius, Placentinum; Franciscus, Cauriensem, ascenderunt, sic narrantibus historijs. Saltem in aliquibus Christianitatis partibus plures hæreticorum filios ad easdem dignitates Ecclesiasticas euectos esse, Summis Pontificibus scientibus, & consentientibus, pro comperto est. Ex quo magnum sumitur argumentum pro casu præsenti, tales enim hæreticorum liberi vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsque ad primam per maternam sunt

28 irregulares *cap. 2. de hæret. in 6. cap. statutum 2. eod. tit. in 6.* imò infames, secundum aliquos, propter *l. quisquis C. ad legem Iuliam*, descendentes autem ex Hebræis nec sunt irregulares, nec infames.

29 Hinc plures, & graues authores dicunt quòd leges, seu statuta prohibentia ne tales ad dignitates Ecclesiasticas promoueantur, sint inualida, nec subsistant. Huiusmodi sunt Turrecremata *in cap. constituit 17. qu. 4.* Abulensis *in Leuitic. cap. 19. qu. 32.* Henricus Monroi *in Apolog. contra Archiepiscopum Toletan.* Couarruuias *in Clem. si furiosus par. 1. §. 2. concl. 6.*

30 & plures alij apud Barbosam *sup. n. 22.* Item quamplurimi idcirco negantes in Religionibus posse fieri statuta interdicentia ne illis conferantur officia Religionum, quales sunt Suarez, Rodriguez, Nauarrus, Miranda, & alij plures; quorum omnium placitum (quidquid de eo sit, de quo alibi) eatenus ad intentū nostrum deseruit, quatenus ideo præcipuè in ea sententia versantur, quia in iure communi stando nullatenus extat talis prohibitio, & ideo putant ab inferioribus legislatoribus non posse aliter ordinari.

31 Nec obstat primò, si dicatur tales esse Neophytos, quibus prohibitum est ad dignitates, præsertim Episcopalem, assumi, non solum ex illo Pauli 1. *ad Timoth. 3. Oportet Episcopum, &c. non Neophytum, &c.* Sed etiam ex Canon. Apostolico 80. & *cap. Neophytus 61.* & alijs iuribus. Primò, enim, quia certum est, & indubitatum descendētes ex genere maculato Hebræorum, Sarracenorum, &c. non esse Neophytos, nec tales vocari posse, nisi iniuriosè, & contumeliosè; non enim sunt, aut dici debent Neophyti, nisi qui de recenti conuersi sunt ex reprobata secta ad fidē.

32 Non illi, qui à multo tempore, vel ab infantia sunt Christiani. Turrecremata *in Summ. 48. dist. nu. 2.* Nauarrus *in Man. cap. 27. num. 205.* Sanch *lib. 2. in Decalog. cap. 28. num. 11.* Miranda *in Man. tom. 1. qu. 19. art. 7.* Secundò, dato, quod tales Neophyti essent, aut dici possent, nihilominus quemadmodum cum veris Neophytis quando morum probitate, integra legis Euangelicæ instructione, & illibata Christianæ Religionis professione sunt conspicui, dispensatur

33 etiam ab Episcopo, vt ad Ordines, & beneficia assumantur, vt colligitur ex *cap. 1. dist. 57.* & tenent Couarruuias *supra num. 8. concl. 3.* Auila *de censur. p. 7. disp. 4. dub. 4.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. ca. 28. num. 12.* & plures a ijs, sic possunt etiam ad Episcopatum saltem à Papa; prout contigit antiquitus cum D. Ambrosio, & alijs veris Neophytis dispensari. Quæ ratio efficaciter procedit in nostro casu, cum præfatus N. moribus, & doctrina sit conspicuus, ac de Religione Christiana, eo quod ad ipsam plures hæreticos, & alios infideles conuerti fecerit, optimè meritus.

34 Nec etiam obstat *cap. constituit 17. q. 4.* ex Concilio Toletano quarto desumptus, vbi sacrilegi vocantur illi, qui Iudæis, aut ex Iudæis descendentibus publica officia committunt. Canon enim iste vel intelligitur de Iudæis, aut descendentibus ipsorum, qui ritus, & obser-

obseruantias legis Mosaicæ seruabant, prout Antonius Fuertes *Canon. lect. lib. 1. cap. 4.* putat, quo etiam sensu explicatur à Nicolao V. in Bulla relata. Vel quod attinet ad descendentes ex Iudæis intelligitur de illis, qui nuper ad fidem ex Iudaismo sunt conuersi, prout ex alijs autumant Suarez 5. *tom. in 3. par. disp. 43. sect. 3. num. 9.* Sanch. *sup. num. 15.* quibus fauet
35 Glossa *in d. cap. constituit verbo qui ex Iudæis.* Nullatenus ergo tangit casum præsentem de viro moribus, & doctrina, vt dictum est, conspicuo, etiam pro casu negato, quod ex vitiata progenie oriundus esset.

36 Nec pariter obstat Constitutio seu Breue Clem. VIII. 18. Octobr. ann. 1600. vbi prohibetur ne descendentibus ex Hebræorum genere per lineam paternam, vel maternam vsque ad septimam generationem aliqua collatio, seu prouisio fiat de Canonicatibus, præbendis, ac dignitatibus Ecclesiarum, Parochijs, Vicarijs perpetuis, cœterisque Ecclesiasticis beneficijs curam animarum habentibus in Regnis Portugalliæ vacantibus.

37 Quod postea ampliauit Paul. V. 17. Ianuar. 1612. ad Vicarias amouibiles, & ad Ecclesias curam animarum habentes. Cum enim in huiusmodi constitutionibus, seu Breuibus non sit sermo de Episcopatibus, sed de inferioribus dignitatibus, vel beneficijs, & tantum restringantur ad Regna, seu Regnum Portugalliæ, sintq; in materia odiosa, & exorbitante à iure communi, quod, vt dictum est, talem excep-
38 tionem non admittit in prouisionibus beneficioru, dignitatum, Episcopatum, &c. nullo pacto ampliari debeat ad Episcopatus à solo Papa conferendos in alijs Regnis, aut ditionibus, iuxta commune iuris axioma *Odia sunt restringenda. l. cum quidam ff. de liber. &*
39 *posthum. cap. renouantes 22. dist. cap. Odia de Regul. iur. in 6.* Inspici etiam oportet an dictæ constitutiones in viridi obseruantia sint, an vero legitima consuetudine abrogatæ.

40 Magis obstat, (& valdè notandum) quod etiam si in iure communi stando, & in fauore præfatorum diplomatum Summorum Pontificum, possit, & debeat concedi prædictum N. admitti posse ad præfatam Episcopalem dignitatem: nihilominus, si constet ipsum ex deprauato illo genere ortum habuisse, attenta malitia temporum, & pluribus scandalis, quæ in ipsius patria per similis farinæ homines perpetrata fuerunt, nullatenus expediat eam ipsi conferri, quin potius congruum valdè, & conueniens sit ne conferatur. Primò, quia iura præsumunt filios
41 imitari mores suorum parentum. *l. quisquis § filij C. ad leg. Iul. maiest.* ibi: *Paterno enim debent perire supplicio, in quibus paterni, hoc est hæreditarij criminis exempla metuuntur*, quod probant Tiraquellus *lib. 7. Connub. p. 7. glos. 1.* Cassanæus *in Catal. gloriæ Mundi p. 11. consid. 25.* Sanch. *in præcepta Decal. tom. 1 lib. 2. cap. 37. num. 7. & 8.* Antonius de Corduba *quæst. 54. concl. 3.* Augustinus Salutius *in cap. 1. sui discurs.* Marius Cutellius *ad leg. Feder. cap. 63. not. 73. num. 5.* ac maximè Chrysostomus *in cap. 25. Matth. tom. 2. hom. 45. in medio* dicens: *Naturæ regula dicit, quia non potest fieri vt de bonis parentibus mali nascantur, aut de malis boni, sed quales fuerunt parentes, tales erunt, & nati*, vnde versus illi:

Qui viret in folijs venit à radicibus humor,
Et patrum innatos abeunt cum semine mores.

42 Secundò, quia in his, quæ animarum salutem respiciunt pars securior tenenda est, prout ex varijs iuribus probat Glossa in *Clem. Exiui de verb. signif. verb. Item quia*, & approbat in simili casu Portellus *in responsionibus moral. tom. 2. cas. 73.* Episcopale autē munus ad animarum salutem præcisissimè ordinatur, cùm Episcopus sit Pastor, & Superintendens ipsarum, ipsisque doctrinæ pabulum verbo, & opere præbere debeat. Ergo in ipsius prouisione securior pars attendenda; qualis videtur ne conferatur suspectis de sanguine Hebraico. Cum (proh dolor) non semel acciderit, quod similes de dignitatibus Ecclesiasticis prouisi, ipsis postea ore proprio fatentibus, Christiano populo Sacra solum fictè ministrauerint, cum maximo animarum detrimento.

43 Ad quod accedit illud à Paulo non semel, sed bis (energiæ causa) repetitum *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt* 1. Corinth. 6. 1. Corinth. 10. adiungens vlterius versu sequenti: *Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant*. Quæ mirè, & ad amussim huic casui aptantur. Etsi enim, iure communi, & Diplomatibus Pontificijs inspectis *liceat* præfatum N. ad Antistitis dignitatem prouehi, nihilominus, circumstantijs prædictis attentis, *non expediat*, quia, etsi res hæc inter *adiaphoras*, & lege non prohibitas censeatur, est tamen ex illis, quæ *non ædificant*. Prout enim appo-
44 sitè valdè dixit Stromatæus Clemens *lib. 3. Stromat.* post principium: *Qui faciunt quidquid licet, facilè dilabuntur vt faciant quod non licet.* Et aptius ad intentum D. Bernardus *lib. 3. de considerat. ad Eugenium* Papam huiusmodi charismatum dispensatorem: *Spiritualis homo omne opus suum trina consideratione præueniet; primò an liceat, deinde an deceat, postremò an expediat. Nam etsi constat, in Christiana vtique philosophia non decere nisi quæ licent, non expedire nisi quæ decent, & licent; non continuo tamen omne quod licet, decere, aut expedire consequens erit.* Etsi ergo res, quæ in præsenti, inter licitas recenseri possit, inter eas tamen, quæ decent, & expediunt non numeranda.

45 Licet namque huiusmodi recutitorum sanguine impuris, Christianitatem professis, communibus vti Ecclesiæ fauoribus; sed hoc libertatem largientis denotat, non necessitatem, vt in *l. diem proferre §. si plures ff. de arbit. l. 1. ff. de interrog. action.* & notant Menochius *cons. 381. num. 23.* Ceuallus *commun. contron. commun. qu. 750. & q. 757.* Etenim non *expedit*, neque *ædificat* id facere. Imputentque hoc suis progenitoribus Matth. 27. dicentibus: *Sanguis eius super nos, & super filios nostros*, quoad pœnam videlicet, qualis est ista. Quia, vt prædixit Psalmographus *ps. 77. Percussit inimicos suos in posteriora, opprobrium sempiternum dedit illis.* Et vt prædixit Daniel *cap. 9. Vsque ad consummationem, & finem perseuerauit desolatio.* Sicut propter eandem imprecationem: *Sanguis eius super nos, & super filios nostros* aliqui apud Hugonem Cardinalem *in Psalm. 77.* volunt hoc opprobrium sempiternum pati Iudæos, vt hæmorhoides, siue fluxum sanguinis habeant, ideoque pallescant; & S. Vincentius *in serm. de Parasceues* referat quod quando masculi eorū nascuntur, habeant manum dexteram sanguine plenam capiti innixam, exemplo Zaram, qui natus est
46 filo rubro alligato ad digitum. Et alij addant, solere pati ipso die Parasceues fluxum sanguinis, totosque pallescere. Nec mirum id statuerit Deus ille, qui

Exod.

Exod.20. dixit: *Ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios in tertiam, & quartam generationem eorum qui oderunt me*. Quidni enim Deus faceret pro iniquitate maxima occisionis Christi vindicanda?

47 Quia verò ipsemet misericors Deus *Ezech.18.* quasi (humano modo loquendo) retractans hanc rigidam sententiam contra Iudæos illatam, dixit: *Quid est quod inter vos parabolam vertitis in prouerbium istud in terra Israel dicens; Patres comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupescunt? Viuo ego dicit Dominus Deus, si erit vltra vobis parabola hæc in prouerbium in Israel*, hancque pijssimam Dei dispensationẽ veluti audientes dicant ipsi *Psal. 84. Non in æternum irasceris nobis*. Idcirco piè limitanda videtur tradita doctrina.

48 Primò quidem, vt suspicio ista, quæ oritur ex progenie Iudaica temporis cursu purgetur, seu purgata intelligatur. Qualiter de iure Canonico vltra secundum gradum per lineam paternam, & vltra primum per lineam maternam purgata censetur. *c. quicunque 2. §. hæretici*, ibi: *Vsque ad secundam generationem ad nullum Ecclesiasticum beneficium, seu officium admittatur, c. statutum 15. iuncto §. hoc sanè de hæret. lib. 6.* ibi: *Ipsorumq; filij vsque ad secundam generationem ad aliquod beneficium Ecclesiasticum, seu publicum officium admittantur primum, & secundum gradum per paternam lineã comprehendere declaramus, per maternam verò ad primam dumtaxat*, &c. De quo Couarrub. Clarus, Gom. Corduba, Molina, Suarez, Azorius, Sanchez, & alij.

49 Secundò, vt ista mala suspicio ex actibus positiuis contrarijs sanam, & Catholicam doctrinam denotantibus purgetur, vt probat *text. in Can. laici 6. dist. 33.* & faciunt *l. desertorem 3. §. is qui ff. de re milit.* ibi: *Inspecto vitæ eius præcedenti tempore, &c. l. non omnes 5. §. à barbaris ff. eod.* ibi; *Etsi bonus miles ante æstimatus fuit, &c. l. famosi. ff. ad l. Iul. maiest.* ibi: *nam, & personam spectandam esse an potuerit facere, & ante quid fecerit*. Pro quo in simili de hæreticis legendus Farinacius *de hæresi, q. 187. §. 1. num. 20.* post Simanchas, Peñam, & alios. Et in terminis nostris Antonius de Corduba *qu. 54.* vbi loquens de huiusmodi suspicione inquit:

50 *Purificari igitur, vel auferri potest non solum per diuturnitatem temporis, sed etiam per id omne per quod habilitas, seu idoneitas, & illustratio personæ, & generis secundum leges acquiri potest, puta per excellentes litteras, per heroica gesta ad vtilitatem Reipublicæ, per notabilem fidei, vel morum profectum ex tali persona prouenientem, per quæ, & per alia huiusmodi persona, aliàs vilis cum sua etiam posteritate, secundum leges, & rectam rationem in mundo apud homines illustris aptusque homo ille, & genus eius ad talẽ dignitatem, societatem, seu munus obeundum efficeretur*. Quibus addendum quòd cùm hęc

51 pręsumptio non sit iuris, cum potius iura cõtrarium canant, sed solùm facti, oportet quod tollatur per facta contraria: cùm præsumptio vna tollat aliam *l. Diuus ff. de integr. restit. l. quidam testamento ff. de vulgar. & pupil. substit. l. 1. C. qui, & aduersus quos*, & innumeri alij textus, & DD. apud Barbosam *axiom. 186. num. 2.* Præsertim, quia præsumptio quæ ducitur ex facto tollit præsumptionem ductam ex non facto. Abbas *in cap. veniens de filijs presbyt.* Menochius *de præsumpt. lib. 1. qu. 29. num. 17.* Carena *de offic. S. Inquis. p. 3. tit. 3. §. 11.* Et quia præsumptio exclusiua delicti præfertur præsumptioni delictum includenti. Romanus *cons. 68. num. 8.* vbi Mandosius *in addit.* Gramm. *cons. crim. 31. num. 12.* Bertazzolus *cons. 261. nu. 11. vol. 2.* Farinacius *de reo confesso qu. 85. num. 1. & seq.* Carena

52 *supra*. Quatenus etiam talis adesset præsumptio ex tàm rationabilis, & prudens esse deberet, vt nullam pateretur exceptionem. Etenim, vt prudenter animaduertit Suarez *5. tom. in 3. p. disp. 43. sect. 3. num. 8. Hoc suspicionis genus quod alicubi generale est in opinione vulgi per se non sufficit ad reddendas irregulares particulares personas, licet possit sufficere, vt interueniente Pontificis authoritate possint condi statuta, quibus excludantur*. Item *ibid. Oportet tamen, vt suspicio sit rationabilis, & prudens, & in indiuiduo de tali persona aliaquin iniuria illi fiet*.

53 Cùm ergo omnia ista adamussim in præsenti casu verificentur. Neque enim prefatus N. calumniam istam patitur propter originem à paucis annis, sed à multis forsan seculis eamque suspicionem ex actibus positiuis contrarijs, bonis moribus, sana doctrina, laboribusque pro Ecclesia Catholica exantlatis, processuque formato iuridicè de suo puro, & immaculato sanguine, vtique præsumptio cedet veritati, iuxta *l. nuptura filio, ff. de iure dotium, l. fin. in princip. ff. quod metus causa, l. cum de indebito ff. de probat. l. in rebus C. de iure dotium*.

54 Rebus ergo vtrinque maturissimè perpensis, acerrimèque discussis, processuque de sanguinis puritate diligenter examinato, S. Congregatio N. cui causæ decisionem Sanctissimus D N. commisit, declarauit præfatum N. assumi potuisse ad Episcopalem dignitatem, si eidem Sanctissimo placuisset. Placuit ergo eidem; & ritè, ac legitimè electionem, & consecrationem, plurium applausu, nemineque contradicente, per litteras in forma consueta obtinuit.

CONSVLTVM XVII.

De quodam transeunte ad Religionem strictiorem sine legitima licentia Superioris Ordinis minus stricti.

SVMMARIVM.

Casus seu factum. num. 1.
In quo est dubium. num. 2.
Professio istius inualida. num. 3.
Breue subreptitium, etiam si ex ignorantia impetratum fuerit. num. 4.
Constat ex verbis ipsius. num. 5.
Quando contingit subreptio, vel obreptio. num. 6.
Quid de causa impulsiua. num. 7.
Dictio idcircò *quid denotet. num. 8.*
Causæ non iustificantur. num. 9.
Licentia non fuit obtenta. num. 10.
Qualis debebat esse talis licentia. num. 11. & 12.
Num obseruata fuerit. num. 13.
Debebat præcedere interrogatio Superioris. n. 14.
Quando sufficeret licentia solum petita. n. 15.
Superior non contradixit. num. 16.
Prudenter se gessit. num. 17.
Conformiter ad decretum S. Congregat. n. 18. & 19.

Qua-

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

1 N. Ordinis N. volens transire ad strictiorem Ordinem N.petiuit licentiam à Superiori locali cuiusdam Ciuitatis,in qua morabatur, & antequam d.Superior licentiam illi concederet, aut negaret, aut aliquid ipsi responderet, assumpsit habitum eius Religionis, & post quatuor menses Nouitiatus professionem in illa emisit ex vi cuiusdam Breuis Pontificij in quo illi id concedebatur supposito quod talem transitum fecisset de licentia Superiorum vtriusque Religionis, & Canonicè.

2 Quæritur de validitate talis transitus, & professionis, & an posito quod inualida fuerit, possint Superiores eius Religionis à qua transitum fecit illum reuocare, vel ipse propria authoritate ad illam redire.

Responsio.

3 INcipiendo primò à professione facta ab isto Religioso in ea Religione strictiori videtur dicendum omninò inualidam fuisse, & irritam. Ducor ex eo quod Breue Sanctissimi D. N. Innocentij X. sub Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem 28. Augusti 1647. cuius vigore professioné emisit post quatuor menses Nouitiatus(cum tamen aliàs ex decreto Cōcilij Tridentini *sess.25.de Regular.ca.15.* per annum integrum esse deberet)fuit subreptitiè,& obreptitiè obtentum,ac perindè nullius valoris, & momenti ad effectum talis professionis eo tempore faciendæ *ca. ad aures.cap.Constitutus.cap. Super litteris de rescript.*& *cap.vltim.de fil.Presbyt.in 6.* Doctores *ibid.* etiam si
4 prætendatur ignorantia,vel bona fides in impetrante.Eo quod hæc vitiatio gratiæ obtentæ non tam est pœna obtinentis illam, quàm defectus intentionis, & voluntatis concedentis eam gratiam. Thesaur.*in prax.par.2.*post Sanch.Layman,& Filliucium.

5 Fuisse autem d. Breue subreptitiè, & obreptitiè impetratum constat facilè ex verbis, seu narratiua ipsius,videlicet: *Cùm itaque sicut nobis nuper exponi fecisti, &c.* Et post alia, nominatis Ordinibus à quo,& ad quem transire desiderabat: *De illius hinc indè Superiorum licentia, ac aliàs Canonicè transieris*, ac post alia: *Idcirco nos, &c.*Cum enim his verbis Papa assignet causas concessionis abbreuiati Nouitiatus (nam dictio *Idcirco* causam denotat, & causaliter ponitur, vt ait Barthol.*in l. demonstratio falsa* §.*quod autem,ff.de condit.& demonstrat.* Barbos.*de diction.dict.* 142.) Nempè quod orator transierit ex illa Religione ad aliam de licentia Superiorum vtriusque, & *Canonicè*: & tales causæ minimè subsistunt, sed falsò sint suppositæ Papæ, manifestè infertur quod gratia concessionis corruat omninò, vt subreptitia, vel obreptitia.

6 Tunc enim subreptio,vel obreptio contingit quādo vel exponitur falsum, vel reticetur verum in petitione gratiæ.Prout de communi sententia tradunt Nicolaus Garzia *lib.6.de benefic.ca.2.n.192.& seqq.* & S.Rota apud ipsum sæpius,ac Sanchez *lib.8.de matrim.disp.21.ferè per tot.* Conformiter sanè ad commune illud Iuris axioma. *Causa cessante cessat eius effectus l.adigere* §.*quamuis ff. de Iurepatron.l.si pater, ff. de hæredit.Instit. l.generaliter C. de Episcop.& Cleric.* & alijs Iuribus,ac Doctoribus. Quod etiam ampliatur
7 ad causam impulsiuam, eam scilicet propter quam mouetur Princeps ad concedendam gratiam aliàs facturus sed non facilè, sed cum aliqua limitatione, aut conditione sicut in præsenti contingit. Prout tenent Garzia *supra num.200.*ex S.Rotæ decisionibus, & Doctoribus,& ferè innumeri alij apud Sanchez ea
8 *disp.21.num.10.*Præterquam quod dictio *Idcirco* qua vtitur Pontifex denotare videtur non solùm causam impulsiuam sed etiam finalem,ac per consequens ea non iustificata corruit gratia, iuxta communem sententiam,& indubitatam Doctorum.

9 Porrò causas illas à Pontifice assignatas pro hac gratia concedenda non iustificari,aut verificari in præsenti,manifestum est. Et primò de illa: *De illius hinc inde Superiorum licentia*. Etsi enim sic transiens habuerit beneplacitum Superiorum Religionis, ad quam transijt, quod potest vocari licentia, & de qua inferius constabit, an fuerit legitima; nihilominus pro comperto est non habuisse licentiā Superiorum Religionis,à qua transire volebat. Tum quia licet illam à Superiori locali Conuentus illius Ciuitatis
10 postulauerit,non tamen obtinuit; nomine autem licentiæ regulariter debet intelligi obtenta, & non tantum petita. Cassaneus *in Consuetud.Burgund.a rubric.1.*§.*8.*Barbosa *de dictionib.dict.371. num.2.* Tum quia esto sufficiat licentia petita, etsi non obtenta, nihilominus, hæc licentia, quæ secundum Canones postulari debet à volente transire ad Religionem stri-

strictiorem à suo Superiore, debet esse *cum humilitate, ac puritate*. Et infra: *Ne bonum obedientiæ contem-*
11 *nere videatur*, prout expressè habetur *in cap. licet de Regular*. Religiosus autem iste petiuit hanc licentiam manendo in domo cuiusdam secularis, & scribendo ad Superiorem, quæ non arguunt humilitatem, aut puritatem, sed potius (quod bona venia dictum) superbiam, & obedientiæ contemptum, ac quod veluti pro cærimonia postularet illam. Vnde Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 10. num. 31.* propterea credit non sufficere petere licentiam per litteras, quod maximè procedit quando Prælatus à quo petitur est in eadem Ciuitate, prout in præsenti casu contingebat.

12 Tum præcipuè, quia licentia petita quæ posset dicere sufficere, deberet esse licentia quæ expectaret responsum Superioris, à quo petita fuit. Quia qui debet consilium, vel licentiam petere, eodem iure cogitur expectare responsum debito tempore; vt expressè habetur *cap. cum in veteri ad fin. de elect.* Atque ita docent Ioannes Andreas, Antonius, Abbas, Cardinalis, Ancharanus, Rosella, Angelus, Syluester, & Azorius, quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 7. nu. 3.* Sanctarell. *in tract. de Apostasia cap. 8. dub. vnic. n. 14.* Bonacin. *de clausur. q. 2. punct. 9. §. 3. difficult. 1. n. 6.* Barthol. à S. Fausto *li. 5. quæst. 239.* Barbosa *de Iur. Eccles. lib. 1. cap. 42. num. 67.* Castrus Palaus *tract. 16. disp. 4. punct. 16. §. 3. nu. 3.* Tamburin. *de Iure Abb. tom. 3. disp. 3. q. 1. num. 11.* Pelizzar. *in Manual. Regular. tom. 1. tract. 3. cap. 5. sect. 3. num. 93.* Hoc
13 verò non contigit in præsenti casu, siquidem ille Religiosus antequam d. Superioris responsum accepisset ad Conuentum illius Religionis strictioris se contulit, & habitum suscepit illius. Tum præterea quia si quę licentia petita sufficeret ad eum transitum ea esse deberet, quam præcederet interrogatio Superioris de causa faciendi talem transitum, an scilicet esset maioris perfectionis desiderium, vel propositum diuinitus inspiratum, aut zelus; an verò leuitas
14 aliqua, temeritas, seu inconstantia postulantis talem licentiam. Sic enim colligunt Doctores ex *d. cap. Licet* Sanchez *num. 36.* post Innocentium, Ioannem Andream, Hostiensem, & Cardinalem, Suarez *4. tom. de relig. tract. 8. lib. 3. c. 10. nu. 30.* Castr. Palaus *sup. num. 3.* Cùm ergo in præsenti non fuerit ista interrogatio notitia, seu informatio, licentia illa solum pro forma petita nullatenus sufficere potuit, vt ratione illius fieret transitus. Tum etiam maximè quia tunc in casu præsenti sufficere poterat licentia petita quando
15 Superior eam proteruè, & indiscretè negaret; prout etiam habetur expressè in *d. cap. licet* ibi: *Non obstante proterua indiscreti contradictione Prælati*, & docent communiter DD, specialiter Innocentius Hostiensis, Ioannes Andreas, Antonius Abbas, Cardinalis, Ancharanus, Rosella, Syluester, Tabiena, Azor, &
16 Sanchez *supra num. 37.* At verò in præsenti casu Superior ille à quo postulata est hæc licentia non indiscretè, aut proteruè contradixit, sed solum distulit eam concedere. Nullatenus ergo potuit postulantem iuuare ab illo postulata nomine tenus licentia.

17 Prudenter autem, & discretè se gessisse d. Prælatum concessionem d. licentiæ differendo; Immò ita debuisse facere, vt legitimè se gereret in ea concedenda, non solum colligitur ex dictis, sed specialiter constat ex communi doctrina Doctorum, quorum plures refert, & sequitur idem Sanchez *supr. num. 38.* Sanctarell. *sup. num. 13.* Barbos. *sup. 69.* Castr. Palaus inferius referendus, asserentium, etiam posita iusta causa transitus ad strictiorem Religionem non esse concedendam licentiam ad illum nisi prius constet eam Religionem paratam esse ad recipiendum transeuntem, ne scilicet detur ipsi, vel alijs occasio vagandi, seu apostatandi.

18 Quod etiam statuit Sac. Congregatio Concilij 21. Septembris de anno 1624. quæ in decretis de Regularibus *Apostatis, & eiectis* Iussu Vrbani VIII. editis. Et quæ etiam ad hoc intentum adducunt Bartholom. de Vecchis *de Nouit. disp. 15. dub. 2. num. 9.* Barbos. *supr. num. 70.* Thesaur. *in Prax. p. 2. c. 4. §. 1.* sic habet. *Vt apostatandi opportunitas Regularibus præripiatur, statuit vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem transire, nisi prius Superiori legitimè constiterit eam Religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit; tumque Regularis recta se transferat via ad arctiorem. Quod, vt re ipsa adimpleatur idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet.*

19 Vt ergo Superiori à quo postulata est hæc licentia constare posset legitimè, vt dicitur in hoc decreto, quod Religio illa strictior esset parata ad recipiendum talem Religiosum, prudenter, & legitimè, ac conformiter ad decretum Sac. Congregationis debuit differre concessionem talis licentiæ, ac per consequens illa simplex postulatio illius non potest pro vera licentia etiam petita computari. Præsertim quod præfatum Sac. Congregationis decretum habet in fine clausulam irritantem ibi: *Sit irritum, & inane quidquid secus à quoquam actum extiterit.*

20 Ex alio præterea capite deducitur transitum hunc non fuisse ex legitima licentia factum, ac per consequens subreptitium esse Breue obtentum à Sanctissimo, in quo oppositum narratur. Etenim ex Vrbano II. *in Can. Statuimus 19. quæst. 3.* habetur, quod transiens ad strictiorem Religionem, non solum non posse id facere inconsulto suo Superiori, sed etiam quod illum *nullus Abbatum, vel Episcoporum, nullus Monachorum sine communi litterarum cautione suscipiat*. Prout etiam tradunt DD. quos Sanchez *supra numero 39.* sequitur, Bonacina *supra numero tertio*; Castr. Palaus *tractat. 16. disput. 4. punct. 16. §. 3 numero quarto.* Tamburin. *supr. num. 15.* Cum ergo Religiosus, de quo in præsenti, admissus fuerit sine talibus litteris; solùm ex suo testimonio, dicendum est non adfuisse in eius transitu licentiam legitimam *hinc indè Superiorum*, prout narratum fuit in Breui, ac proindè illud fuisse subreptitium. Immo nullam ibi adfuisse licentiam, quia cùm licentia à verbo *licet* deriuetur, *importat facultatem rationi consentaneam*, vt cum Bartol. *l. alio, num. 8. ff. de alim. & cibar. legat.* & multis alijs tradit Menochius *de arbitr. libro primo quæst. 8. numero 45.* non est autem rationi consentaneum, quod est contra Sacros Canones. Maximè cum ibi dicatur: *De illius hinc inde, &c.* Dictio etenim *De* denotat substantiam; ad differentiam dictionis *Cum*; quæ illam non denotat. Cenedus *singular. 10. numero septimo.* Bursatus *consil. 90. à num. 42. volum. 1.* Thuscus *tom. 2. littera D. conclus. 292. num. 21.* Defuit ergo in hoc transitu substantialis, conditio licentiæ.

Quod

21 Quod verò etiã sit subreptio in illis verbis; *Et aliàs Canonicè transieris*, ac per consequens omninò corruat gratia concessa clarissimè constat ex dictis cùm talis transitus, & ingressus in Religionem illam arctiorem non fuerit ex vera, & legitima licentia, nec obtenta, nec etiam legitimè postulata, iuxta Canones,& decreta relata,nec ex parte Religionis, à qua fuit transitus, nec ex parte illius ad quam fuit factus: spectata præsertim qualitate,& grauitate negotij, & quod transitus de vna Religione ad aliam
22 etiam sub prætextu perfectioris vitæ gerendæ, non sit laudabilis nisi in ipso seruentur ad vnguem conditiones ex Sacris Canonibus requisitæ. Vtpotè quia videtur esse contra illud Apostoli 1. Corinth.7.
23 *Quisque innocatione, qua vocatus est permaneat*,& mentem Patrum, specialiter Cassiani *collat.* 14.c.5.& D. Bernardi *de pracept. & dispensat.* Vbi sic transeuntes vocare videtur *vagos instabiles,fluctuantes,tumultuantes,quod non habent cupientes, & quod habent fastidiētes.*
24 Præterea hunc transitum, & professionem ex illo sequutum Canonica non fuisse, ac proindè subreptitium Breue propter illa verba ibi narrata *Canonicè transieris*, colligitur ex eo quod Religio à qua fuit factus fruitur multis priuilegijs Summorum Pontificum, quibus interdicitur transitus absque licentia Superiorum obtenta.

Eo enim ipso quod est contra priuilegia non censetur Canonicus, vtpotè contra Ius Religionis habentis illa. Hæc porrò priuilegia sunt Pij IV. & Pij V. pro Societate Iesu concedentium ne ab ipsa transiri possit absque licentia Superiorum obtenta, nisi solum ad Carthusiam. Illud referunt Sanchez *supra num.*28.Pellizzar. *sup. num.*74.dicentes eo frui omnes Mendicantes per participationem, & *num.*88. addit Sanchez ex vi talium priuilegiorum irritam esse professionem aliter transeuntium. Fauet etiam concessio Sac. Congreg. Episcop. & Regular. Gene-
25 rali Ordinis Sanctissimæ Trinitatis quam referunt Barbos.*sup.num.*59.& Tamburin.*q.*2. *num.*9. vbi habetur fratres eius Ordinis transire non posse ad alium quemcumque, nisi petita licentia à Superioribus,cognitaque, & approbata prius ab eadem Sac. Congregatione. Et alia quam refert ibi Barbosa
26 *num.*56.& Tamburin.*supr.q.*2.*nu.*1.ex Eugenio IV. pro Monachis Benedictinis,& Cisterciensibus,quod non possint transire ad quamcumque Religionem sine Consensu Capituli generalis, seù Præsidentis, aut Visitatorum.

Item alia, quam ibi referunt idem Barbosa, & Tamburin.*num.*2. ex eodem Eugenio IV. pro Benedictinis Hispaniæ de non transeundo ad alias Reli-
27 giones nisi ex licentia obtenta. Fauet etiam doctrina Laurentij de Peyrinis *tom.*1.*de subd. q.*1.*cap.*24.§. *Cæterum cum omnes* quatenus ex Bulla Sixti V. quæ incipit *Immensa*, probabiliter infert,facultatē transeundi ad Religionem etiam strictiorem reseruatam esse Sac. Congregationi ex eò quòd Pontifex in ea Bulla illam facultatem d.Sac.Congregationi concedit. Ad quid enim eam concederet S.Congregationi, si de iure communi eam haberent Prælati Regu-
28 lares? Fauet quoque Porcellus *tom.*1.*responsion.mor. par.*2. *cas.*6. Vbi multa de simili transitu cuiusdam Religiosi, & de priuilegijs Religionum circa hoc. Item Pellizzarius *supra*. Postquam enim plura priuilegia Religionum ad intentum nostrum *num.* 74. & 75. retulit,& dixit ea cōmunicari alijs Religionibus subiungit: *Vnum hic notandum est quod quamuis supradicta priuilegia aliqualiter videantur retrahere Religiosos à maiori perfectione acquirenda, hoc ipso quod modis suprarelatis limitant transitum ad Religionem strictiorē; nihilominus ea censeri debent, & iusta, & licita, & valida, cùm in re adeo graui, & spectante ad salutem animarum non possit Papa errare,& per ea non impediatur simpliciter ascensus ad statum perfectiorem, sed solum prohibeatur ne fiat sine maturo consilio,ac directione, & consensu proprij Prælati,aut etiā Sedis Apostolicæ quod vtique est valdè conueniens ad bonum commune,ad stabilitatem singularum Religionum,pacemque,ac vnionem Religiosorum inter se.*

29 Consequenter etiam ad dicta tenendum, posse Religionem istam à qua Religiosus, de quo in præsenti discessit,ipsum reuocare, prout ex quampluribus DD.Canonistis, & Theologis docet Sanch. *sup. num.*95. Quod etiam tenent Bartholomæus à Sancto Fausto *sup.qu.*341. Barbosa *in Collect.DD.ad cap.Licet de regular.num.*31.pluribus relatis. Quorum fundamentum est desumptum ex relato *cap. Licet*, vbi di-
30 citur non esse reuocandum eum qui bono animo transijt, à contrario enim sensu colligi videtur esse reuocandum eum qui non bono animo transit, qualiter præsumitur is qui legitimè non postulat licentiam,contemnit bonum obedientiæ,& Prælatus non negat illam ex proteruia, aut transit contra Canonum decreta,prout de isto Religioso dictum manet. Ita Sanch. *eo num.*95. *adiun. num.*13. ex Lapo, Hostiensi, Abbate,Abulensi,& alijs,quos etiam sequuntur Sanctarellus *sup.n.*4.Barbosa *sup.num.* 31. Et fauet Portellus loco relato.

31 Videtur etiam religiosum ipsum sic illegitimè transeuntem,& professum propria authoritate posse redire ad suam primam Religionem. Eo quod prima professio in priori Religione valida fuit, hæc autem posterior in posteriori Religione irrita,sicut, & transitus.Ita Abbas *cons.*95.*num.*2. *vol.*1. & ex eo Sanch.*sup.n.*98. Addens etiam teneri redire si commodè,& absque scandalo id facere possit. Ad minus
32 tamen credo teneri inuocare Prælatos prioris Religionis,ipsi enim quasi iure vendicationis,quemadmodum Dominus vendicat seruum vbicumq; illum inuenerit; maximè si seruus,ipse reclamauerit, *l.in rem,ff.de rei vendicat.*tenebuntur illum vendicare, & ad propriam Religionem afferre.

33 Quia tamen pars aduersa in eo innititur quod ille Religiosus exierit è sua Religione cum licentia petita à Superiori Conuentus in quo morabatur,eāque licentiam credit fuisse sufficientem saltem ad validitatem transitus; siquidem etiam talis licentia non esset petita, adhuc tamen transitus validus esset, eo quod iura quæ talem licentiam exigunt scilicet *cap.Mandamus, & cap.Statuimus, & cap.Licet de Regular.*non habent clausulam irritantem, aut irritant transitum sine illa factum, & iuxta *ca.Ad Apostolicam de Regular.multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent*, quod maximè procedit in ijs quæ iure naturæ aliàs sunt permissa, quale est transitus ad arctiorem Religionem *cap.peruenit* 2.*de iureiurando, & cap.Scripturæ de voto*, idcircò vt hoc fundamentum funditus,& omninò euertatur, animaduersione val-

dè dignum est ad transitum Religiosi ad strictiorem
34 etiam Religionem adeò strictè in iure exigi licentiam Superioris, vt eo *cap. mandamus* præcepetit Vrbanus II. vt Canonicus Regularis, qui ad Monachales Ordines transiret sine illa redire cogatur, & in pœnam sui delicti vltimum locum habeat in choro, & cucullam Monachalem in memoriam videlicet suæ præsumptionis (vt Glossa ait) differret. Vnde sic transiens dicitur indebitè translatus, vt tenent Glossa *in cap. intelligimus de ætat. & qualit.* Butrius *in d. cap. licet n.13.* Ancharanus *n.12.* Abbas *nu.2.* Lapus *Allegat.130. num.2.* Roman. *consf.341 num.4.* Ricciul. *c.8. num.17. lib.8. de Iure personarum,* & Barbosa *supr. num.65.* & secundum Syluestrum, Caietanum, & Nauarr. est excommunicatus, & apostata.

35 Esto autem positum sit sub opinione an talis trãsitus sit inualidus, quibusdam affirmantibus, vt sunt Abbas *cons.35. num.2.* Rosella *verbo Religio 4. num.6.* Mandosius *in Addit. ad Lap. Alleg.61.* Sanch. *eo cap.7. num.96.* Layman *lib.4. Trac.5. cap.6. n.9.* relatos authores referens, Thesaurus *in Praxi p.2. verb. Religiosi cap.4.* & Bordonus *resolut.29. num.49.* Alijs verò negantibus, vt sunt Syluester *verbo Religio 4. quæs.1.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.3. c.10. nu.22.* Castrus Palaus *sup. §.4.* & alij.

36 Nihilominus quidquid de hoc sit, cum Pontifex in Breui relato pro concessione facultatis professionem emittendi post quatuor menses Nouitiatus assignet duas illas causas relatas, scilicet quod *de licentia* vtriusque Religionis, & *Canonicè* factus fuerit hic transitus, & istæ sint veluti conditiones, quibus talis concessio innititur, & illis non iustificatis Breue sit surreptitium, & gratia illa corruat, ac ex alia parte Religio à qua transitus factus est, fruatur priuilegijs à Sede Apostolica concessis, vt is non fiat sine licentia etiam obtenta ipsius; idcircò (quidquid sit de Iure communi) stando in terminis casus præsentis nullatenus talis transitus, & professio inde sequuta tolerari possunt, propter adducta.

37 Ad quod accedit magni ponderis ratio, & est: quod esto gratis admitteretur sufficere pro præsenti transitu quamcumque, & qualemcumque licentiam Superioris Religionis, tamen quod is Superior non sit alius nisi eius Monasterij, vel Conuentus in quo præfatus N. non erat Conuentualis, aut de familia, sed solum hospes, & quasi peregrinus per aliquod tempus, veluti casualiter in eo commorans, non videtur vllo modo sustineri posse. Etsi enim fra-
38 tres hospites quantum ad obseruantias communes, quotidianas, & ordinarias Religionis subditi sint Prælatis Monasteriorum, in quibus hospites ad tempus morantur, hoc enim exigit bonum regimen, & consuetudo Religionum; nihilominus quoad ea quæ concernunt extraordinariam aliquam dispositionẽ,
39 seu mutationem Religiosorum, vt sunt habere dimissorias pro Ordinibus suscipiendis transire de statu Conuersorum ad Clericorum facere longam peregrinationem tradere se seruitio alicuius Principis, vel exercitus, & similia, propter arduitatem quæ continent, vel sola ratione duce manifestatur Religiosos subditos esse Prælatis illorum Monasteriorum vbi sunt de familia, seu Conuentuales, non illorum, in quibus sunt hospites, & veluti peregrini, ac transeuntes. Quod in terminis fortioribus dici debet de licentia transeundi ad aliam Religionem. Etenim Religiosus transiens de vna Religione ad aliam omnino se alienat ab ea quam deserit per totam suam vitam.

40 Et sanè si propter rei grauitatem ad transitum etiam ad strictiorem Religionem requirunt multi, quos referunt Innocent. *cap. final. num.1. de renunciat.* Hostiensis *n.3.* Ioannes Andr. *n.7.* Anton. *num.13.* & sequuntur Turrecremata *cap. Statuimus n.2. 19. q.3.* Bordonus *d. resolut.29. num.16. & 17.* conformiter satis ad illa eiusdem *cap. Statuimus*, videlicet *Sine patris, & totius Congregationis permissione* licentiam non solum Prælati, sed etiam Conuentus, seu Monasterij, eò quòd negotia grauia tractari, & perfici debent cum consilio, & consensu Religiosorum. *cap. nouit. cap. quanto cap. ex noscitur de ijs quæ fiunt à Prælatis*; maximè quando agitur de alienatione alicuius rei, quæ erat sub dominio ipsius Conuentus, *cap. placuit, cap. sine exceptione 12. q.2.* Similiter alij, vt Antonius Cuccus *lib.3. Instit. maior. tit.1. num.137.* Rebuffus *in prax. beneficior. tit. de translat. Monach. num.5.* & Rodrigu. *tom.3. qq. Regul. qu.52. art.3.* non sine ma-
41 gno fundamento dicunt hanc licentiam postulandã esse à Generali, eò quòd hic agitur de alienatione religiosi à tota Religione, ad quam capitis totius religionis consensus exigi videtur: Immò alij quo-
42 que requirere videantur licentiam Episcopi, vt Anton. *sup.* Cardin. *cap. fin. de renunt. num.2. q.3.* Abb. *n.2.* Ancharan. *cap. cum singula de præbend. in 6. n.2.* Henricus *cap. licet, num.9. de Regular.* certè iuxta horum sententiam, & veritatem ipsam dicendum vtique est adminus non satisfecisse præfatum N. hanc licentiam postulando ab vno Prælato immediato Conuentus, in quo ipse hospes erat.

43 Nec releuat si dicatur quod cum transitus ad strictiorem Religionem sit de Iure naturali, & diuino, quacunque, & qualicunque licentia factus fuerit validus saltem reputari debet. Primò, quia multi nec leui fundamento id negant, dicentes solum esse de Iure positiuo in locis relatis, non de Iure naturali, aut diuino; tum quia potius est de Iure diuino, *vt*
44 *vnusquisque permaneat in sua vocatione 1. Corinth.7.* & de Iure naturali quod conseruetur ius adquisitum Religioni primæ; tum quia licet sit de Iure naturæ, & diuino quod quis possit capere viam maioris perfectionis, hoc tamen videtur fallere in Religiosis, qui per professionem hoc ius à se abdicarunt, & se per totam vitam tradiderunt Religioni.

45 Sic enim colligitur ex Azor. *tom.1. Instit. Moral. lib.11. cap.17. qu.18.* Sairo *in Claui lib.6. cap.10. num.9.* & Bordono *supr. num.44.* Deinde esto id sit de iure naturali, & diuini, vt volunt Caietanus *2.2. q.88. ar.12.* Sanch. *sup. nu.3.* Sanctarellus *n.33.* & alij, intelligitur
46 tamen cum grano salis, seruatis seruandis, & cum conditionibus, ac circumstantijs ex iure requisitis.
47 Et tandem quidquid de omnibus illis sit cum Pontifex pro professione facienda illius, de quo in præsenti, requisiuerit quod de vtriusque Religionis licentia, & Canonicè transiuerit, cum non purificentur huiusmodi conditiones semper absistere debet quod talis professio fuerit irrita, & inualida.

48 Placet præterea hic apponere votum, quod circa hanc eundem casum P. Antonius Thesaurus Pœnitentiarius Apostolicus Sancti Petri, vir doctissimus,

simus, & de re litteraria optimè meritus scripsit in hunc modum.

In casu proposito censeo transitum præfati Religiosi ad arctiorem fuisse illegitimum, eiusque professionem factam in secunda Religione nullam, & irritam extitisse, eumque teneri ad primam redire, & ab eius superiore esse reuocandum.

Primò, quia text. *in c. licet de regul.* concedit professis transitum ad arctiorem, venia seu licentia pecita etiam non obtenta, quia non debet resisti motioni Spiritus Sancti vocatis ad maiorem perfectionem; qui autem inordinatè transijt, & bonum obedientiæ contempsit, exiens a conuentu ante petitionem licentiæ, & transiens non expectato responso superioris, eiusque causæ cognitionem, non censetur motus à Spiritu Sancto sed ex leuitate, aut ira, aut contemptu, aut alia mala passione, & cum præiudicio, & scandalo suæ Religionis, quibus stantibus tex. in dicto *c. licet* non permittit transitum, vt patet ex dicto text. & ideo in tali casu transitus est illegitimus, & professio in secũda Religione est nullius momenti. Ita tenent glos. *in ca. 2. ver. Monachus 19. qu. 3.* & Glossa *in c. intelleximus ver. curam in fide at. & qual.* Innoc. *in d. c. intelleximus n. 2.* Host. *n. 5.* Io. And. *in d. c. licet, n. 21.* Butr. *n. 13.* Anchar. *n. 12.* Abb. *nu. 10.* Zabar. *n. 3.* Henric. *n. 8.* Barbos. *n. 31.* Lapus *alleg. 130 num. 2.* Rosel, *ver. Religio 4. n. 6* Sanch. *lib. 6. in dec. ca. 7. n. 89.* Laym. *lib. 4. de stat. relig. ca. 6. num. 9.* Nauarr. *cons. 52. vel 59. num. 2. de regular.* Azor. *tom. 1. lib. 12. c. 14. q. 6.* Less. *lib. 2. cap. 41. num. 101.* & dixi *in praxi Ecclesiast. par. 2. ver. Religiosi. c. 4. n. 2.* Et hanc esse communem sententiam testantur Nauarr. *loco cit.* Abb. *cons. 95. n. 2. lib. 1. & in d. c. licet n. 10.* Roman. *cons. 341.* Mand. *in addit. ad Lap. loco cit. lit. K.* Quidquid aliqui dd. in contrarium dixerint, quos allegat Sanch. *loc. cit.* Et sequitur Suar. *tom. 4. de relig. lib. 3. ca. 10. n. 22.* Sanctarel. *tract. de Apost. c. 8. n. 6.* Bonac. *de clausur. q. 2. punc. 9. n. 7.* Castro Palao *tom. 3. trac. de stat. relig. disp. 4. punc. 16. §. 4. nu. 2.* Quorum sententia caret solido fundamento; & in materia tàm ardua non est recedẽdum à communi, saltem pro foro externo.

Immò maior pars dd. qui allegantur pro hac secunda sententia, dici tunc solùm fore professionem validam transeuntis venia non petita, vel non expectato responso, quando constaret quòd bono zelo, & non ex leuitate, & sine iniuria suæ Religionis transisset, ita tenet glos. *in d. c. licet ver. licentiam*, & ibi Abb. antiquus, Silu. *ver. Relig. 4. q. 1. §. aduerte 4.* Sanctarell. *loco cit.* & alij apud eundem Sanctarell. In casu autem nostro contrarium apparet: nempè quòd ex leuitate, & cum iniuria Religionis trãsierit. Ideo firmum remanet quod eius professio sit nulla, & quod debeat reuocari iuxta communem sententiam.

Secundò probatur, quia decreto Sacræ Congregationis Conc. Trid. quod est in Bullario inter constitutiones Vrbani VIII. *num. 26. §. 3.* statutum est vt nullus permittatur ad arctiorem transire, nisi prius legitimè constet superiori transeuntis, illam religionem paratam esse eum recipere, & tunc recta via transferatur, idest immediatè de conuentu in conuentum. Et irritum, & inane decernitur quidquid secùs fuerit attentatum. Vnde cùm iste religiosus non seruauerit prædictam formam, eius transitus nullum ius tribuit secundæ Religionis, eiusque professio nulla remanet.

Tertiò probatur, quia dictus religiosus professionem emisit in secunda religione non impleto ibi anno integro Nouitiatus; ergo nulliter professus est, quia decretum Trident. Concilij *sess. 25. ca. 15. de regular.* requirens annum Nouitiatus ad validitatem professionis sine dubio procedit etiam in casu transeuntis ad arctiorem, quando religiones à qua, & ad quam habent diuersas regulas, seu constitutiones, seu obseruantias præsertim austeriores, & sunt sub diuerso regimine. Ita Sanch. *in decal. lib. 5. ca. 4. n. 12.* cum communi sententia, & melius P. Lezana *tom. 4. ver. transitus n. 13. & tom. 1. ca. 22. num. 16.* & est text. *in c. Abbate Sancti Syluani §. cum quadam vice*, & ibi Abb. *notat. n. 5. de verb. signif.*

Non obstat breue Sanctissimi D. N. Papæ Innocentij Decimi, quo fuit indultum dicto Religioso translato vt post quatuor menses posset professionem emittere. Quia respondetur illud breue fuisse subreptitium, & obreptitium, ex reticentia veri, & falsa narratione quòd de vtriusque superioris licentia, & aliàs Canonicè transisset, cùm certum sit eum sine licentia sui superioris, & contra formam Sacrorum Canonum vt dictum est transisse. Narratiua enim oratoris expressa in litteris per particulam vt asseris seu vt exponi fecisti, est verificanda de iure, ad valorem gratiæ tanquam pars gratiæ eiusque conditio. Gonzal. *in reg. 8. gl. 9. in annot. contra nullit. num. 228. & 231.* Cauaier *decis. 533. nu. 5.* Quia omnis gratia principis ad supplicationem concessa habet tacitam conditionem, si præces veritate nitantur *l. fin. C. de diuer. rescr. c. 2.* ibi glos. *ver. conditio de rescr.* Gonz. *num. 228. cit.* Et quia narratiua præsumitur facta ad faciliùs mouendum Papam ad gratiam; & ideo verificari debet in omni parte narratorum, aliàs est subreptio *c. cùm olim* ibi gl. *ver. ad omnia*, & ibi Abb. *n. 3.* Rot. nouiss. *par. 2. dec. 438. nu. 2.* & procedit etiamsi falsa narratio facta sit ea simplicitate vel ignorantia. Mandos. *super reg. 32. q. 25. n. 7.* Rot. *rec. par. 2. decis. 452. num. 4.* Quare apparet Nouitiatum dicti Religiosi fuisse irritum ad omnem effectum iuxta Trident *loco cit.* & ideo reuocandum ad suam Religionem.

Thesaurus Pœnitentiarius Apostolicus.

CONSVLTVM XVIII.

De quadam hæreditate, quæ contingere credebatur quibusdam.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Arbor consanguinitatis. num. 2.
Filius velut idem cum patre. num. 3.
Pars patris. num. 4.
Quid stando in iure diuino. num. 5.
Filiorum appellatione an veniant filiæ. n. 6.
In quacunque materia. num. 7.
Ius ciuile Authent. cessante. *num. 8.*
Authentic. post fratres, &c. num. 9.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

1 MOrtuo ab intestato quodam Alexandro prætendebant ipsius hæreditatem non solum aliqui ipsius consobrini,vel amitini, sed etiam filij cuiusdam consobrinæ titulo repræsentationis,quia scilicet repræsentabant ipsorum matrem defuncti consobrinam. Quæritur ergo de iure partium ad dictam hereditatem, eò præsertim quòd quidam Religiosus ratione suæ matris illam quoque prætendebat.

Responsio.

2 VIdetur quòd omni iure attento D.Angela succedere debeat in bonis D. Alexandri ab intestato præmortui. Præmittendo primò arborem consanguinitatis, quæ in præsenti contingit. Et est talis. Camilla, Peregrina, & Sigismunda erant germanæ sorores. Ex Camilla orta est Hortensia, & ex Hortensia Simon,& Angela. Ex Peregrina ortus est Alexander. Ex Sigismunda verò natæ sunt Victoria, & Calidonia.Ita quod Hortensia,Alexander,Victoria,& Calidonia sunt consobrini, vel amitini, vulgò *fratelli cussini*, & in secundo gradu secundum ius canonicum, Simō autem,& Angela cum sint filij Hortensiæ, sint in tertio,cum prædictis, Alexandro, Victoria, & Calidonia secūdum idem ius Canonicum; esto secūdum ciuile,quod alio modo huiusmodi gradus numerat,aliter sit dicendum. Mortuo ergo Alexandro,præfatos Simonem,& Angelam admitti debere ad hereditatem illius loco Hortensiæ eorum matris, omni iure, vt dixi, attento, comprobari videtur.

3 Primò ex naturali, quo constat filium esse veluti vnam personam cum patre. Signorolus *cons.*169.*nu.*1.Castrensis *cons.*164.*num.*3.& præsertim *nu.*4.*lib.*2. vbi notat quod cum iura dicunt patrem, & filium esse vnum id est accipiendum non per fictionem iuris positiui,sed secundum veritatem iuris naturalis. Vnde pater, & filius vocantur vna identitas. Baldus *cons.*294.*num.*1. *libro primo*. Menochius *cons.*124.*nu.*100.*& sequentib.lib.*2.Rota *dec.*315.*num.*6. *post cons. Farinacij*. Et filius dicitur pars corporis patris *l.cum*
4 *scimus de agri.& censi.lib.*11.*l.final.* §.*si quis C.de nupt.* Franciscus Aretin.*in l.quod dicitur in princip.*1. *colum. de verb.oblig.* Marian. Socin. *in consil.*31. *incipit prosequendo,vers.circa tertiam quæstionem*. Et filij vox dicitur patris. Ioannes Bertachinus *in Repertorio verbo filius* ex alijs. Vbi etiam quod filij caro dicitur quodammodo caro patris agmentata. Propterea filius apud Hebræos vocatur *Ben*, à radice *Bana*, quod est fabricare,quia filius est fabrica patris,vt habet Cornelius *in Epist.ad Ephes.cap.*4.*vers.*13. Hæc autem ad intentum comprobant quod quemadmodum Hortensia præmortua admittenda esset ad hereditatem dicti Alexandri, si viueret, sic, & Angela,& Simon eius filij admitti debent. Quia eodem iure censendi sunt filij,& parentes quoad effectum successionis, vt in specie tenent Castrensis *loco cit.* Menochius *supr. num.*106.

5 Iure etiam diuino id constat ex illo Pauli ad Galat.4.*Quod si filius,& hæres per Deum*, vbi, etiam sub iuramento, quod denotat illud *per Deum*, iuxta aliquos DD.affirmat Apostolus quod qui est *filius* est etiam *hæres*. Et ex illo Ecclesiastici 30. *Mortuus est pater eius, & quasi non est mortuus, similem enim reliquit sibi post se*. Ex quibus etiam ad intentum præsens elicitur,quod si Angela, & Simon sunt filij Hortensiæ, succedere debeant in ijs,in quibus ipsa si superstes esset, successisset, imò quod quoad istam cōsiderationem non sit mortua,quia filij eius ipsam repræsentant.

6 Appellatione etiam filiorum filias contineri probat receptissima sententia DD. & textus *in l.si quis ita* 16.*ff.de testam.tutel.l.si ita scriptum ff. de legat.*1. *l.iusta* 201.*ff.de verbor.significat.* Cum alijs, ex quibus hanc regulam constituunt Ruinus *cons.*140.*numero tertio libro secundo,& cons.*168.*num.*13. *libro* 3. Antonius Gabriel *commun.tit.de verbor. signific.conc.*6.Cardinalis Mantica *de coniectur. vltimar. voluntat. lib.*8.*tit.*7.

7 Quod procedit in materia quacumque etiam penali,& odiosa,*l.cum lege ff.de testam.l.*1.§.*quod autem ff.de aleatorib.* Barbosa *in Tract. de appellat. verb.iur. appellat.*99.*num.*54.Et etiam in contractibus, *cap.ex litteris de sponsalib.* Barbosa *supra num.*56.*&* 57. ex alijs. Quæ dixerim vt loco Hortensiæ demortuę non solum Simon filius, sed etiam Angela filia substitui debere credatur.

8 Iure præterea ciuili id non incongruè suadetur. Etenim in *Authentic. Cessante Cod. de legitim. hæredib.* deci-

deciditur quod cessante successione descendentium, & ascendentium, (prout in præsenti contingit) *vocantur primo fratres, fratrisque præmortui filij*, ad hæreditatem videlicet. Cum enim fratris nomine aliquando veniant filij fratrum, vt ex Colerio *de alim. lib.1.cap.9.num.28.in fin.*& Mari. Giurba *dec.5.num. 25.p.1.*affert Barbosa *de appellat. verb.iur.signific. appellat.102.num.7.*Et tenet Decianus *cons.43. num.3. & cons.60.n.37.vol.3.*restat videre cur non applicari id possit huic casui, aut cur in præsenti Hortensia, Alexander, Victoria, & Calidonia, qui sunt filij fratrum, vel sororum, nequeant etiam fratres appellari, & Simon, ac Angela filij fratrum, & propterea simul ad hæreditatem vocari?

9 Similiter in Authentic.*Post fratres, fratrumque filios eod.tit.* deciditur quod post fratres, fratrumque filios vocandi sint ad hæreditatem *quicumque gradu sunt proximiores.* Per hos autem *gradu proximiores* denotantur proculdubio Simon, & Angela, non solum quia repræsentant Hortensiam eorum matrem, quæ est consobrina, vel amitina Alexandri defuncti, de cuius successione agitur, quæ repræsentatio non excluditur ibi; sed etiam quia *proximiorum* nomine veniunt agnati, & cognati vsque ad septimum gradum iuxta Baldum *cons.80.alias 76. circa fin. lib.4.* prout eum refert Tuschus *practicar.conclus. tom.7. littera S, concl.923.num. 9.* Et vsque ad decimum, prout Glossa *in Authentico de hæredib.ab intestato verbo cognatos*, & Peregrinus *de fideicomm.art.22.num.33.*Præsertim quia *proximiorum* appellatione veniunt etiam *proximi*; prout ex Baldo *cons.146.in fin.lib.2.* affert Rota in Bononiensi *fideicommissi* coram Pirouano apud Farinacium *part.2.decis.693.num.2.in fine*, quæ etiam refert Surdum *decis.189. numero septimo, & decisio 203.num.11.* nullus autem negare poterit præfatos Simonem, & Angelam esse proximos Alexandri præmortui, ac perindè proximiorum appellatione venire posse.

10 Fauet, & §. *Cum filius instit.de hæredit.quæ ab intestato deferuntur*, ibi: *Cum filius, filiaue, & ex altero filio nepos, neptisve existunt pariter ad hæreditatem aui vocantur, nec qui gradu proximior est vlteriorem excludit. Aequum enim esse videtur nepotes, neptesque in patris sui locum succedere.* Quæ si expendantur ad intentum, vel per similitudinem illud comprobant; præsertim cum ratio illa legis: *Aequum videtur nepotes, neptesque in patris sui locum succedere.*

Prorsus, & omninò adaptari videatur Simoni, & Angelæ, vt videlicet in matris suæ Hortensiæ *locum succedant*; cum ratio legis sit anima legis, *l.cum oratio ff. de bonis damnat.* Et ratio vbi est eadem ibi debeat esse eadem iuris dispositio, *l.illud ff. ad legem*

11 *Aquiliam, l.si postulauerit §.2. ff.ad legem Iuliam de adulter.l.quidam nummularios ff.de edendo.* Non solum extensiuè, sed etiam comprehensiuè, *l.his solis vers. satis etiam cautè putamus Cod. de reuocand.donat.l.illud Cod.de Sacrosanct.Ecclesia, l.item veniunt §.ait Senator ff.de petit.hæredit.* Ita vt generaliter loquendo ratio

12 potius legis, quam verba est spectanda, *l.scire §.aliud ff.de excusat.tutor.*de quibus iuribus, & authoribus circa illa Barbosa *in Axiomat. iuris axiom.197.* Quæ porrò omnia comprobant intentum, vel à simili, etiamsi *d. §. Cum filius* loquatur solum de successione aui.

13 Maximè fauet, & videtur textus irrefragrabilis Authenticum *de hæredib. ab intestato §. Si verò neque fratres*, vbi sic: *Si verò neque fratres neque filios fratrum sicut diximus, defunctus reliquerit, omnes deinceps à latere cognatos ad hæreditatem vocamus secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuam, vt viciniores gradu ipsi reliquis præponantur.* Cum ergo in præsenti casu nostro non sint *fratres, neque filij fratrum*. Alexandri defuncti, cum omnes à latere cognati vocentur ad hæreditatem, vtique admittendi etiam ad illam Simon, & Angela relati. Glossa *in authentic.cessante in additione.* Molina *de iustit. & iure tomo primo Tract.2. disput.164.conclus.9.* dicens esse communem Doctorum, quam referunt Antonius Gomez, & Couarrubias.

Quamuis autem Molina dicat solum dictos proximiores succedere debere, ex quo ad intentum nostrum colligi videtur solum Victoriam, & Calidoniam, quæ sunt in proximiori gradu cum defuncto, non autem Simonem, & Angelam qui sunt in remotiori comprehendi; quia tamen textus vocat *omnes à latere cognatos secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuam, vt viciniores reliquis præponantur*, ideo omnes prædictos, & singulos eorum tangit. Vnde Cassaneus *de consuetudinib. Burgund. de successión. Rubric.7. §.1.num.9.*dicit quod volens venire ad successionem *solum probet quod est in tertio, vel quarto gradu, nec tenetur probare quod nullus ante eum est proximior*. Quæ maximè deseruiunt pro prædictis Simone, & Angela. Eò etiam quòd propriè, & in rigore iuris sunt, & dicuntur cognati, siquidem sunt consanguinei ex parte fœminarum, qui dicuntur cognati, vt patet *ex §.vltim.instit.de successión.cognator.* Fauet, & Rota in Firmana *Bonorum par.1.diuersorum decis.78.nu.7.* vbi quod *in dispositione legis, siue statuti vocantis proximiores in gradu non excluditur repræsentatio.* De quo etiam innumeri authores idem testificantes, quos inferius referam. Quibus etiam fauet Rota Vrbeuetana *Hæreditatis* inter decisiones Duran.*decis.36.num.17.*ibi: *Vbi proximiores vocantur à statuto filij sororum concurrunt cum patruis.*

15 Afferri etiam potest textus eiusdem Authentici *in §. si igitur* ibi: *Illud palam est quia Theiois defunctis masculis, & fœminis siue à patre, siue à matre, præponuntur, si etiam illi tertium cognationis similiter obtineant gradum*, quibus verbis, adiunctis etiam antecedentibus *soli in tertio constituti gradu, &c.* videntur comprehendi præfati Simon, & Angela, cum sint in tertio gradu consanguinitatis cum defuncto Alexandro.

Hoc tamen non vrget, quia esto quod secundum Iuris Canonici computationem sint in tertio gradu, cœterum iuxta iuris ciuilis computum sunt in remotiori. *leg. 1. §. quarto gradu, l. Iurisconsultus §.*

16 *quarto gradu ff. de grad.* Quæ graduum computatio secundum ius ciuile attendenda est in hæreditatibus, & successionibus deferendis, tam ex dispositione iuris communis, quam ex mente Doctorum. Glossa *in §. hactenus verbo generata propè finem institut. de grad. cognat.* Albert. Brun. *consil. 70. numero secundo.* Marescotus *variar.resolut.libro secundo capitulo 80. numero 23. & 23.* D.Cardinalis Lugo *de iustit.& iur. tomo secundo, disput.24. sect. 8. §.3. numero 184.* & alij.

17 Sed

17 Sed contra hæc dicta valdè obstare videtur Sac. Rotæ decisio in vna Romana *Hæreditatis* corā Ghisilerio 13. Iunij 1631. *in 6. tom. recentior. dec.* 48. ex qua plura elici videntur tradita doctrinæ contraria. Primò, quòd in ea *n.* 16. *&* 17. dicatur, quod *priuilegium repræsentationis inter collaterales dumtaxat habet locum quando agitur de successione patrui, & propterea non debet ad alios gradus extendi*. Per quod omninò euerti videtur id quod dictum manet, videlicet quod Simon, & Angela repræsentent eorum matrem Hortensiam, siquidem hic non agitur de successione patrui, sed de successione Alexandri qui nō est patruus prædictorum, sed consobrinus, vel amitinus etsi in superiori gradu.

Secundò, quia etiam dicitur quod *non egreditur gradum fratrum, & sororum*, quo etiam euertitur casus noster, cum in illo non agatur de fratribus, aut sororibus. Tertiò, quia subiungitur quod ad quartum gradum *repræsentatio non datur*, præfati autem Simon, & Angela sunt plusquam in quarto gradu, iuxta computum iuris ciuilis cum præfato Alexandro. (Computationi autem secundum ius ciuile standum esse cum agitur de successionibus dixit Rota in Ferrariensi *fideicommissi* corā Merlino *dec.* 436. *num.* 14. *par.* 5. *recent.* Præterea quartò, quia pro prædicta doctrina referuntur in eadem decisione *l. iubemus C. ad Senatus Consult. Trebel.* Bartol. *in l. liberorum* 2. *num.* 6. *vers. vbicumque ff. de verbor. signific.* Rota in Romana *Iuris succedendi* 10. April. 1592. coram Cardin. Blanchetto. Textus *in authent. cessante C. de legit. hæred.* Authentica *post fratres* 2. Et ibi Bartolus, & Salycetus, Gutier. *lib.* 3. *practicab. quæst.* 166. *nu.* 2. Mantica *de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 9. *n.* 4.

18 Ceterum non propter ista discedendum videtur à decisis superius. Et prætermisso, quod quamuis S. Rotæ decisionibus valdè, multumque deferendum sit, nihilominus eas non esse sequendas, vbi liquidò constat de rationibus in contrariū habetur ex Franco *cap. duobus de rescript. in 6. n.* 10. Iasone *in l.* 1. *num.* 30. *ff. si certum pet.* ibidem Decio *columu.* 6. *num.* 25. Felino *in cap. qualiter, & quando* 2. *post numerum* 3. *de accusat.* & alijs apud Mascardum *de probat. volum.* 1. *concl.* 484. *in princip.* Hoc inquam prætermisso, dicen-

19 dum primò casum huius decisionis diuersum valdè esse a nostro, ac perindè, quia vt ibi Mascardus *Decisio dominorum non constituit ius, nisi quoad partes inter quas iudicatur*, ideo in alijs *non constituit ius*. Casum porrò nostrum diuersum esse à casu dictæ decisionis euidenter monstratur, nam in ea agitur de successione consobrini in eodem gradu, concurrentibus materteris, noster autem casus est de successione cōsobrini in superiori gradu (qui est veluti patruus, vt dicetur,) & concurrentibus alijs consobrinis.

20 Deinde priuilegium repræsentationis inter collaterales solum habere locum quando agitur de successione patrui, prout Rota decidit, non videtur subsistere. Primò, ab exemplo de descendentibus, in quibus repræsentationi locus est in infinitum, *§. fin. ibi. & alias deinceps instit. de hæredit. quæ ab intestat. deferuntur*, & latè probat post multos alios Salzedo *in Tract. de repræsentat. lib.* 2. *ca.* 18. Cur ergo etiam in transuersalibus non dabitur dicta repræsentatio in infinitum, vt sic dicam.

Secundò, in fideicommissis, saltem pluribus, & perpetuis maioratibus, vt probat idem Salzedo *supr. c.* 29. Tertiò, quia cum ex dictis superius ex *§. si verò neque fratres Authentic. de hæredib. ab intestato* constet omnes collaterales vocari ad hæreditatem defuncti ab intestato *secundum vniuscuiusque gradus præro-*

21 *gatiuam*, cum hæc clausula admittat repræsentationem, prout tenent Castrensis *cons.* 454. *in fin. lib.* 2. Socinus iunior *cons.* 126. *num.* 13. *volum.* 1. Simon de Prætis *cons.* 37. *à num.* 25. *& de interpret. vltim. volunt. lib.* 3. *interpret.* 3. *dubit.* 4. *solut. vltim. num.* 23. Portius *cons.* 54. *num.* 14. Cephal. *cons.* 489. *num.* 80. *lib.* 4. Decian. *cons.* 14. *num.* 18. *volum.* 5. Menochius *cons.* 668. *n.* 10. *volum.* 6. Gutier. *lib.* 3. *practic. quæst.* 67. *alias* 68. *à num.* 43. & alij, quos refert Salzedo *sup. lib.* 3. *cap.* 10. *à principio*, non videtur vllo modo restringi posse istam repræsentationem eo modo quo Rota relata illam restringit. Quartò, quia cum ius repræsentationis sit priuilegium à iure concessum, debet instar legis ampliari ad omnes casus similes, prout probat ex multis Andreas Molfesius *in Comment. ad Consuet. Neapolit. par.* 4. *q.* 33. *num.* 4.

22 Esto autem tale priuilegium solum in successione patrui habeat locum, nihilominus quoad præsentem casum spectat iste Alexander habetur loco patrui respectu dictorum Simonis, & Angelæ. Tum quia etiam secundum vulgarem vsum consobrini in superiori gradu, qualis est Alexander respectu aliorum consobrinorum in inferiori gradu, quales sunt Simon, & Angela, vocantur *patrui consobrini*, Italicè *Zij cussini*. Sicut filij fratrum, vel sororum vocantur *fratres consobrini*, Italicè *fratelli cussini*.

23 Tum quia, cum in isto casu non sint aliqui proximiores in gradu; quemadmodum Victoria, & Calidonia intrant veluti sorores Alexandri, quo etiam modo intraret Hortensia si viueret, sic etiam præfati Simon, & Angela filij Hortensiæ intrant vt nepotes Alexandri, ac per consequens ipse est veluti patruus, & illi dici possunt succedere ipsi vt patruo, filius enim non debet esse deterioris conditionis suo

24 patre. *l. maximum vitium vers. sancimus C. de liber. præter.* & ibi Baldus, Corneus, Castrensis, & alij scribentes, & facit idem Baldus *in l. illam C. de collat.* quem sequitur Castrensis *cons.* 119. *col.* 2. *lib.* 3. Imò debet assumere gradum succedendi, qui patri competebat, & omnia iura gradui cohærentia, & quæ competerent parentibus si viuerent, vt dixit Rota in Clusina *hæreditatis* corā Merlino 18. Februarij 1633. *in 6. tom. Recent. decis.* 180. *num.* 3. ex varijs iuribus, & Doctoribus. Propter quòd Cassaneus *cons.* 53. *n.* 19. citans Aretinum *cons.* 164. dicit hoc cōtingere, quia de secūdo gradu fit primus. Et fundatur in eo quòd iure naturæ filius repræsentat Patrem, & est imago naturalis ipsius. Nec hoc potest tolli per ius positiuū.

25 Ex quo etiam ad illud quod dicitur in Rota relata, quod scilicet priuilegium repræsentationis *non egrediatur gradum fratrum, & sororum*. Cum enim cōstet non solum ex S. Scriptura, sed etiam ex Patribus, & Doctoribus, specialiter ex D. Hieronymo *contra Heluidium*, quod appellatione fratrum veniunt etiā consobrini, & cognati, qui vocantur fratres *cognatione*, quemadmodum qui sunt ex isdem parentib. orti vocantur fratres *natura*, non est cur non extendatur hoc priuilegium etiam ad dictos consobrinos, & cognatos; præsertim, vt dictum est, non existentibus

veris

veris fratribus defuncti. Neque hoc per fictionem iuris, sed per præsumptionem iure inductam. Menochius *cons.*357.*n.*33.*lib.*4. post Parisium *cons.*38.*nu.* 14.*lib.*2. Cephal.*cons.*489.*n.*57.*lib.*4.

26 Illud etiam quod repræsentatio non detur ad quartum gradum corruit ex dictis, siquidem isti, de quibus in præsenti, eò quòd deficiant alij proximiores, in gradu ipsis substituuntur loco ipsorum, quia, vt dictum est, Victoria, & Calidonia intrant vt sorores Alexandri, Simon autem, & Angela, vt filij sororis, ac per consequens non vt in quarto gradu. Quia scilicet succedunt in persona dictæ sororis præmortuæ, siue id dicatur esse *remotiuè*, siue *transmissiuè*. Ad

27 quod deseruit optima doctrina, quam ex Iasone, Baldo, & Saliceto affert Castaneus *de consuetudinib. Burgund. Rubric.*7.*de successión.*8.*n.*6. videlicet quod quando aliquis succedit loco alterius remotiuè, id est, remoto eo qui erat in primo gradu tunc succedit non ex persona primi, sed ex sua persona; quando verò succedit per transmissionem, quia scilicet primus transmisit illi hoc ius, tunc succedit ex persona primi. *l. qui in alterius ff. de Regul. iuris. l. Caius ff. de manumiss.*

28 Quod præterea adducitur ex *l. iubemus C. ad Senat. Consult. Trebell.* parum probare videtur; quia solum ibi §. *illud etiam* habetur ad intentum hoc: *Illud etiam admonemus ea quæ de falcidiæ portione non per reditus, sed per ipsas res hæreditarias retinenda, & de satisdatione fideicommissorum (sicut supra dictum est) concedenda diximus, non vlterius quam in his personis, & casibus, quorum superius mentio facta est, oportere produci.* Quorsum ergo ad diuersam materiam, qualis est præsens hæc allegantur?

29 Bartolus à Rota citatus nihil loquitur de repræsentatione, sed disputans an filiorum nomen extendatur ad nepotes, dicit extendi, nisi per legem aliter restringatur, & limitetur; ad quod affert *l. iubemus* relatam, & cum ea nihil noceat nobis, sic nec Bartolus.

30 Rota in Romana *iuris succedendi* coram Blanchetto quæ etiam allegatur non extat inter typis mandatas, & ita non potest constare de legitimo ipsius sensu.

31 Authentica *cessante de legitim. hæredib.* quæ etiam allegatur, nihil continet de casu præsenti, sed solum disponit quod cessante successione lineæ descendentis, & ascendentis vocentur fratres, & fratris præmortui filij in stirpes. Quod, vel per similitudinem fauet casui præsenti, iuxta dicta superius.

32 Authentica autem *post fratres, fratrumq; filios* iam vidimus fauere nobis, dum decidit vltra fratres, & filios fratrum vocari gradatim proximiores in capita, & non in stirpes. Vlterius, non excludit repræsentationem.

33 Bartolus, Salicetus, Mantica, & Gutierrez à Rota relati eodem pacto debent intelligi. Specialiter Mantica relatus loquitur in casu testati, non in nostro.

34 Magis fauet præfatæ decisioni Romæ authenticum, *de hæredib. ab intestato §. si igitur*, vbi expresse priuilegium repræsentationis in ordine cognationis præbetur fratrum, & filiarum filijs aut filiabus solis, vt inquit textus, *& nulli alij omnino personæ*. Sed respondeři potest tum iuxta dicta Alexandrum haberi pro patruo, Victoriam, & Calidoniam ac Hortensiam defunctam vt sorores, & Simonem, & Angelam vt veros filios sororis, ac proindè casum nostrum non esse exclusum hac lege, sed potius illa comprehensum. Tum quod dictio illa *Solis* qua vtitur textus, sicut, & dictio *solùm* non excludit casus similes, vt per Stephanum Gratianum *disceptat. forens. cap.* 121. *num.* 20. affert Barbosa *in Tract. de dictionib. dictión.* 378.*num.*4. Et loquens de dictione *Dumtaxat*, & de dictione *Tantum* ex quamplurimis iuribus, & Do-

35 ctoribus, quæ ad casum præsentem applicari possunt. Tum præcipuè (quod est maximè notandum) quia à priuilegio repræsentationis solum excluduntur *eo §. Si igitur* illi, qui sunt in ordine fratrum, patruorum, & nepotum, exceptis illis, qui ibi numerantur, textus enim dicit *in hoc ordine*, & postea *ex hoc ordine*, cum ergo non excludat alios collaterales, quin potius omnes illos vocet ad hæreditatem *in §. Si verò* sequenti, & hoc sine exclusione repræsentationis dicendum videtur quod in hoc ordine cognatorum collateralium, in quo sumus in casu presenti, admittatur repræsentatio. Eo vel maximè quod lex vtitur clausula illa *secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuam*, quæ, vt dictum est, ex pluribus doctoribus non excludit repræsentationem.

36 Addendum pro potiori cautela, quod esto non concedatur successio in hæreditatem Alexandri dictis Simoni, & Angelæ, communi, & ordinario modo, scilicet per stirpes, vel etiam per capita, propter iura, quæ in contrarium adducuntur; nihilominus videtur negari non posse quin eis concedi debeat successio in tali hæreditate, extraordinario modo, & per partes inæquales cum dictis suis concurrentibus Victoria, & Calidonia.

37 Tum ex æquitate, & ratione, quę præferri debet omni iuri humano; tum ex voluntate præsumpta prædefuncti Alexandri, quæ sine dubio esset, vt præfati sui consanguinei participes essent suorum bonorum, saltem quoad aliquam portionem, & quotam. Sic enim quilibet sapiens, vir bonus, & secundum charitatis regulas statuisset. *l. Lucius* 2. *in fin. ff. de hæredit. instit.* Baldus *cons.* 40. *num.*1. *versic. item in materia.* Socinus iunior *cons.*75.*num.*20.*lib.*3. *& cons.* 122.*num.*23.*&* 25.*eodem volum.* Rota *dec.*181.*num.* 8.*par.*2.*diuers. & par.*1 *ibid. decis.*640. *num.* 4. Vnde Rota coram Merlino 26. Nouembr. 1629. in Narniensi *Successionis num.* 60. dicit quod *regulariter ab*

38 *intestato succeditur per quotas*, cui etiam fauere videtur Rota coram Caualerio *inter decisiones ipsius decis.* 339.*n.*1. Et Mantica *de ambiguit. lib.*23 *tit.*31 *num.*9. *& seqq.* & præsertim *sub nu.*13. vbi dicit beneficium repræsentationis vltra fratrum filios excludi non quoad successionem simpliciter, sed quoad successionem in stirpes, siue in capita, de quo etiam *n.*22. id concludit.

39 His tamen non obstantibus, quia oppositum non solum in præfata Rotæ decisione, coram Ghisilerio, sed in alijs quoque, & communiter à Doctoribus recipitur, ideo Theologo iurisperitis in re merè iuridica acquiescendum. Rotæ porrò decisiones id tenentes sunt Bononiensis *fideicommissi* coram Manmanno 15. Maij 1634. *in* 6. *par. decis.*279. vbi *n.*5. deciditur priuilegium repræsentationis filijs fratris defuncti, non autem nepotibus in linea collaterali esse con-

concessum; ex dict. *Authentic. de hæredib. ab intestato*, Aretino, Brunone, Curtio, & Bursatio, & in hoc casu nomine filiorum non comprehendi nepotes, ex Alexandro, & Menochio. Ex Vrbeuetana *Successionis* coram Verospio *in eadem 6. par. decis. 349. nu. 27.* vbi quod locus repræsentationi non datur in transuersalibus in vlteriori gradu à tertio, ex Authentic. *post fratres C. de legit. hæredit.* Angelo, & Menochio.

40 Item quod fratres, vel sorores patrueles, consobrinæ, vel amitinæ in successione ab intestato prædefuncti fratris, vel sororis consobrinæ, vel amitinæ præferuntur, & excludunt filios alterius fratris, vel sororis patruelis, consobrinæ, vel amitinæ vti vno gradu remotiores in terminis consuluerunt quamplurimi celebres Iurisconsulti, videlicet Corneus *cons. 186. per tot. signanter num. 3.* Curtius Iunior *cons. 5. in princip.* Gabriel *cons. 135. præsertim num. 1.* Peregrinus *cons. 5. num. 6. & cons. 43. num. 1. lib. 3.* Albertus Brunus *cons. 70. nu. 2. & seqq.* & alij. Legendus etiam Salzedo *de repræsentatione* vbi plura ad intentum.

CONSVLTVM XIX.

De quodam Iuramento emisso ab Alumnis cuiusdam Collegij.

SVMMARIVM.

Casus seu factum de tali Iuramento. num. 1.
Dubium circa illud. num. 2.
Validum videtur. num. 3.
Comites seu conditiones Iuramenti. num. 4.
Quomodo hic interueniant. num. 5.
Etiam in ratione voti. num. 6.
Maius bonum est illud quod concernit communitatem. num. 7.
Hoc votum concernit Ecclesiæ communitatem. n. 8.
Conuersio infidelium media Euãgelij prædicatione res vtilissima in Ecclesia. num. 9.
Ioannis Chrysostomi testimonia. num. 10.
Gregorij Nazianzeni, & Gregorij Magni. num. 11.
Abbatis Berengosij, Bedæ, & Alberti Magni. n. 12.
An conuersio Infidelium excedat professionem Religiosam. num. 13.
Testimonium Chrysostomi. ibid.
Paphnutij Abbatis visio. num. 14.
S. Thomæ doctrina. num. 15.
Nauarri doctrina de comparatione cum martyrio. n. 16.
Martyrium præponitur Religioni. n. 17.
Testimonium Chrysostomi. num. 18.
Tale votum est iuramentum præstitum Sacræ Congregationi. num. 19.
Non est commutabile. num. 20.
An in professionem seu ingressum Religionis. n. 21.
Præstitum est in gratiam S. Congregationis. num. 22.
Iuramentum homini præstitum debet omninò seruari. num. 23.
Authores pro hac parte. num. 24.
Iuramentum hoc est validum, & firmum. n. 25.
Etiam si alias à lege non obligante ad culpam prohibitum esset. num. 26.
Quid quando esset illicitum. num. 27.
A fortiori sequitur esse obligatorium. num. 28.
Expenditur cap. Commissum de sponsalib. *n. 29.*
Verba Pontificis. num. 30.
Est per modum contractus onerosi. num. 31.
Explicatio d. cap. Commissum *genuina. n. 32.*
Qui alijs sunt obstricti vinculo iustitiæ an possint ingredi Religionem. num. 33.
Authores huius sententiæ. num. 34.
Fauet valdè S. Thomas. num. 35.
Est de mente S. Congregationis. num. 36.
Obstant Rodriquez, & alij. num. 37.
Quamuis in casu diuerso. num. 38.
Expositio cap. Scripturæ de voto. *n. 39.*
Differentia inter votum Deo factum, & iuramentum homini præstitum. num. 40.
Authores pro hac parte, & iura. n. 41.
Expositio cap. Peruenit secundo de Iureiur. *n. 42.*
Attendendum est ad opus melius. n. 43.
An hoc iuramentum præstitum sit in vtilitatem Collegij. num. 44.
Responsio affirmatiua concluditur. num. 45.
Testimonium Chrysostomi. num. 46.
D. Bernardi. num. 47.
Gregorij XV. num. 48.
An melius sit ingredi Religionem. num. 49.
Prædicatio Euangelij munus Apostolicum. num. 50.
Optimum testimonium Innocentij III. in ca. licet de Regularibus. *num. 50.*
Impedit hoc iuramentum Religionis ingressum solùm ad tempus. num. 51.
Et sine speciali Sedis Apostolicæ licentia. n. 52.
Conditio iustificatissima. num. 53.
Papæ authoritas quanta in hoc. num. 54.
Conditio hæc in omni voto. ibid.
Papa Generalissimus omnium Religionum. n. 55.

IESVS MARIA.

In Venerabili Collegio de Propaganda fide præstatur ab alumnis ipsius iuramentum talis formæ.

1 *EGo .... Filius ..... Diœcesis ..... plenam habens instituti huius Collegij notitiam, legibus, & Constitutionibus ipsius, quas iuxta Superiorum explicationem me spontè subijcio, easque pro posse obseruare promitto. Insuper spondeo, & iuro, quod dum in hoc Collegio permanebo, & postquam ab eo quocunque modo, siue completis, siue non completis studijs exiero ante elapsum triennium nullam Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem amplectar, vel ingrediar sine speciali Sedis Apostolicæ licentia, neque in earum aliqua professionem emittam.*

Item spondeo, & iuro, quod volente Sac. Congregatione de Propaganda fide, statum Ecclesiasticum complectar, & ad omnes Sacros, etiam Presbyteratus Ordines, cùm Superioribus visum fuerit promouebor. Denique spondeo, & iuro quod iussu eiusdem Sac. Congregationis de Propaganda fide sine mora in Prouinciam meam reuertar, vel ad aliam Prouinciam arbitrio eiusdem Sac. Congregationis proficiscar, vt ibi perpetuò in Diuinis administrandis laborem meum, ac pro salute animarum impendam. Quod

etiam præstabo; si cum prædictæ Sedis licentia, aut post triennium prædictum sine dicta licentia Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem ingressus fuero, & in earum aliqua professionem emisero, nec è dicta Prouincia sine aliqua vrgenti causa, & cum expressa S. Congregationis prædicta licentia discedam. Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia, &c.

2 Quæritur ergo de valore huius iuramenti, & quid faciendum pro ipsius subsistentia, & vt ex ipso fœliciores progressus per illud intenti, proueniant.

Responsio.

3 QVoad valorem, videtur dicendum, proculdubio tale iuramentum validum esse. Seruantur enim in illo tres illi comites, seu circumstantiæ liciti, & validi iuramenti, scilicet veritas, iustitia, & iudicium, quæ habentur *Ierem.*4. ibi: *Iurabis*
4 *viuit Dominus in iustitia, in iudicio, in veritate.* Et tenent D. Hieronymus ibi, qui refertur *c.*2.22.*q.*1. *& c. vlt.* 22.*qu.*4. Et D. Thom. 2.2.*qu.*89.*art.*3. eius expositores, & Summistæ *Verbo Iuramentum. Nam veritas,* quæ in iuramento promissorio consistit in voluntate rei promissæ adimplendę. (S. Thom. *sup. art.*7.*ad* 1. Caietanus *ibidem*.) Supponitur in hoc iuramento ab his Alumnis emisso, ne dicantur periurij, & falsitatis rei.
5 Similiter *iustitia,* quæ in eo consistit, vt actus iurandi sit iustus, & rectus. (Sanch. *in præcept. Decalog. lib.*3.*ca.* 4.*n.*3.) etiam conspicitur in hoc iuramento, siquidem ordinatur ad obsequendum Ecclesiæ in re maximè necessaria, qualis est propagatio fidei, prædicatio Euangelij, & conuersio infidelium. Demum *iudicium* quod denotat discretionem, & prouidentiam, seu piam, aut necessariam causam emittendi iuramentum. (Sotus *lib.*8.*de Iustitia q.*1.*art.*3. Sanch. *sup. num.*4.) proculdubio non desideratur in hoc iuramento, propter dicta, & quia illud existimatur necessarium pro fine S. Congregationis de Propaganda Fide consequendo.
6 Id etiam constat, si per verbum *Spondeo* denotetur, prout denotari videtur, *votum*. Cum enim votum, iuxta S. Thom. 2.2.*q.*88.*art.*1. *&* 2. Et communiter Doctores, *sit promissio Deo facta de meliori bono,* & in hoc casu interueniat ista promissio, absque dubio etiam valebit vt votum, siquidem seruantur in eo ea quæ sunt de essentia voti. Præsertim, quia esse *de meliori bono,* & non impeditiuum melioris boni sic ostenditur.
7 Nam certum est apud omnes maius, aut melius bonum esse illud quod concernit communitatem, præsertim Ecclesiæ, quam quod concernit quamcunque priuatam personam; Vt enim S. Thomas *opusc.* 18.*c.*14. inquit: *Bonum gentis perfectius est, & diuinius quàm bonum vnius.* De quo etiam Innocent. 3. *in cap. licet de Regularib.* inferius expẽdendus atqui hoc votum concernit totam Ecclesiæ communitatem; as-
8 sumptio autem status Religiosi solum salutem spiritualem priuatę personæ. Minor subsumpta ex eo liquet, quod id votum ordinetur ad conuersionem infidelium media Euangelij prædicatione, quo nihil vtilius toti Ecclesiæ esse potest.
9 Etenim S. Ioannes Chrysostom. *homil.*79. *in Matth.* inquit: *Nulla res Deo gratior est, quam vt vniuersam vitam ad commune commodum conferas.* Et hom. 40. in Genesim: *Nihil adeo gratum est Deo, vt salus animarum.*
10 Et homil. 3. *Nihil ita gratum est Deo, & ita curæ vt animarum salus, sicut clamat Paulus dicens: Qui vult omnes saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Clarius Orat. de B. Philogono. *Si quis voluerit illi* (scilicet Christo) *commendatus esse, curam habeat ouium illius, publicam quærat vtilitatem, fratrum suorum saluti prospiciat. Nullum enim officium hoc Deo charius.* Et Gregorius Nazianz. *orat. in* 5 *lumin.* dicit: *Nulla re perindè*
11 *Deus delectatur, vt hominis emendatione, & salute.* Et alter Gregorius magnus iure vocatur *lib.*1. *in Ezechielem homil.*12. sic: *Nullum quippe omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est Zelus animarum.* Quę etiam
12 dixit Abbas Berengosius in serm. de vno confessore. Beda allegatus ab Alberto Magno *cap.*26. *Parad.* hæc aurea: *Quænam sublimior, & Deo gratior conuersatio esse potest quàm eorum, qui quotidiano exercitio alios ad authoris sui gratiam student conuertere, & crebra animarum fidelium acquisitione gaudium cælestis patriæ sem-*
13 *per augere.* Specialiter autem hoc opus conuersionis infidelium excedere professionem status Religiosi sic videtur Chrysostom. relatus *homil.*25. *in epist.*1. *ad Corinth.* expressisse: *Licet ieiunando, humi dormiendo corpus maceraueris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris.* Ac orat. 5. *contra Iudæos* sic: *Quod neque ieiunium, neque humi peractæ cubationes, neque peruigilia, neque aliud quidpiam potest efficere efficit fratris procurata salus.* Hinc 8. *lib. vit. Patr. cap.*63.
14 Paphnutius Abbas magnæ sanctitatis Monachus nõ prefertur tibicini cuidam aliàs scelerato homini, qui tamen pro salute spirituali quarundam fœminarum opera charitatis exercuerat.

Hinc quoq; D. Thom. 2.2.*q.*92.*art.*2. *ad* 3. quamuis laudare Dominum hymnis, & Canticis, prout Religiosi faciunt Angelicum ministerium sit, nihilominus inquit: *Nobilior modus est prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prędicationem, quàm*
15 *per cantum.* Et *q.*188. *art.*6. dicit: *Sicut maius est illuminare quàm lucere solùm, ita maius est contemplata alijs tradere, quàm solùm contemplari.* Accedit quod Nauarrus *eo consil.*1. *de Regularib.* relato munus, ad quod ordinatur ministerium horum Alumnorum æ-
16 quiparat Martyrio, dicit enim: *Respondetur primò negando quod votum Religionis excedat omne aliud bonum, quia Martyrium est eo maius, vt tradit S. Thom.* 2.2.*qu.* 24.*art.*3. *& iuramentum factum videtur satis obligare ad Martyrium si res pensetur.*
17 Cum ergo Martyrium præponatur Religionis professioni, quia iuxta illud Christi Ioan. 15. *Maiorem charitatem nemo habet vt animam suam ponat, &c.* Rectè infertur votum hoc, per quod exponuntur Alumni Martyrio esse maius bonum quàm Monastica professio. Præsertim etiam, quia ipse labor conuertendi infideles ad Christum, ipsisque annunciandi veritatem fidei, videatur à D. Chrisost. *hom.*78. *in*
18 *cap.*24. *Matth.* anteponi Martyrio. Dicit enim: *Ponatur quempiam ieiunare, & martyrium comprobare, ac cremari; alium verò ad ædificationem proximi martyrium differre, nec differre modo, sed etiam absque martyrio discedere; vter igitur post hanc peregrinationem maior erit? Non est nobis multis in hoc loco rationibus opus, cum B. Paulus magna voce sententiam iam protulerit dicens: Cupio dissolui, & esse cum Christo; melius mihi autem in carne permanere propter vos.* Ex ijs autem omnibus elici-

elicitur votum hoc ab ijs alumnis emissum esse de meliori bono, ac per consequens vt validum sustineri debere.

19 Tertiò, quia tale votum, seu iuramentum, vel votum iuratum est præstitum S.Congregationi, prout ex verbis ipsius constare videtur. Ex eo namque elicitur validum, & licitum censeri debere, nec posse in melius commutari. Quia iuramentum quod per modum contractus, seu pacti onerosi præstatur in gratiam, seu vtilitatem alicuius Communitatis, seu Ecclesiæ, quando est de opere honesto perficiendo, semper obligat; neque in aliud, quamuis melius, ar-
20 bitratu iurantis commutari potest. Ita enim ex communi docet Siluester *in Summa verbo iuramentum 4. q. 20.* Molina *to. 1 tract. 2. disp. 149. §. prioris verò partis,* Suarez *lib. 2. c. 12. n. 14.* Sanchez *lib. 3. in precept. decalog. c. 9. n. 19.* quos refert, & sequitur Laymanus *lib. 4. Tract. de iuramento c. 6. n. 6.* Item Abbas, Paludanus, Rebellus, & Lessius, quos refert Sanchez *ibid.* Vnde nec posse commutari in professionem, seu ingressum
21 Religionis habet expressè idem Sanchez *eo lib. 3. c. 21. n. 3.* Ex Abbate Angelo, & Siluestro; quod etiam clarius tuetur *lib. 5. c. 5. n. 45.* ex eo fundamento, quod per tale iuramentum est ius acquisitum tertiò. Quod, & sequuntur Hieronymus Rodriquez *in Compendio Resolut. 140. n. 6.* Bartholomæus Vechis *in prax. Nouit. disp. 13. dub. 4. nu. 5.* Dominus Barbosa *in Collect. DD. ad cap. Scripturæ de voto nu. 2.* Cum ergo Alumni, de quibus in præsenti hoc votum, seu iuramentum præstiterint in gratiam, seu vtilitatem S.Congregationis, & in ordine ad finem ab ipsa intentum scilicet fidei propagationem, validum erit, & neque in melius, aut etiam professionem Religionis commutari
22 poterit. Præsertim, cum per modum contractus, seu pacti onerosi, saltem impliciti, de alendis, & conseruandis dictis alumnis in conuictu, & alijs necessarijs pro suis studijs fuerit præstitum.

23 Quod maximè quartò elicitur ex iure canonico, *cap. quamuis pactum de pactis in 6. & cap. cum contingat de iureiurando,* vbi tanquam generalis regula traditur, quod iuramentum homini præstitum, quod absque salutis æternæ dispendio seruari potest, debeat seruari. Vt propterea hanc regulam generalem
24 tradant Abbas eo *cap. cum contingat n. 7.* Molina *d. disput. 149. §. his exemplis, & to. 2. disp. 17. §. hoc tamen loco,* Suarez *to. 2. de Relig. Tract. de iurament. lib. 2. c. 22. n. 3.* Sanchez *supr. & lib. 1. de matrim. disp. 32. n. 1.* Barbosa *in Collectan. DD. super dicta capita.* Ex quo ad intentum colligitur, quod iuramentum præstitum ab his alumnis S.Congregationi sit validum, & firmum, vt potè, quod absque salutis æternæ dispendio serua-
25 ri potest. Nomine enim dispendij salutis æternæ intelligitur secundum omnes quod sine peccato seruari non potest, hoc autem iuramentum absque vllo peccato seruari potest. Quod à fortiori confirmatur ex Doctrina, quam idem Laymanus *supr. nu. 7.* affert ex Abbate, Siluestro, Molina, Azor, Lessio, & alijs, quod scilicet, iuramentum de faciendo in alterius
26 gratiam, seu vtilitatem opere, etiam alias à lege ciuili non obligante ad culpam, prohibito, obliget saltem, & virtute Religionis. Cum enim hoc obsequium quod promittunt isti alumni non sit vllo modo lege ciuili prohibitum, vtique à fortiori, vt dari obliga-
27 tionem pariet. Item, quia etiam in casu quo iuramentum illicitum esset, dummodo materia per illud promissa in fauorem alterius posset absque peccato obseruari, obligaret ad sui adimpletionem. Prout constat ex *cap. Etsi Christus de iureiurand. & cap. Mouet 22. q. 1.* Vbi dicitur quod iuramentum per creaturas etiam si sit illicitum, & peccaminosum, nihilominus obligare si sit de re licita; & tenent Abbas, Alexander de Neuo, Molina, & Suarez, quos sequitur Sanchez
28 *supr. nu. 22.* Ex hoc enim, etiam à fortiori, sequitur hoc iuramentum, de quo in præsenti esse obligatorium, cum non solùm sit de re licita, & honesta, scilicet subiectione, & obsequio ad S.Congregationem, sed etiam in se bonum, & nulla praua circunstantia vitiatum.

29 Specialiter etiam deseruit ad intentum, *cap. commissum de sponsalib.* Vbi, cum casus esset quod quidam iuuenis promisisset matrimonium cuidam feminæ, & promissionem iuramento firmasset; cum postea vellet intrare Religionem, Pontifex respondit dicens:
30 *Tutius est ei, Religione iuramenti seruata, prius contrahere, & postea, si elegerit ad religionem migrare.* Ex hoc enim videtur inferri ad propositum, eum qui alicui se obligauit iuramento, teneri illud adimplere, prætermisso etiam ingressu in Religionem, quando videlicet ex tali iuramento orta est obligatio ex iustitia, prout in præsenti casu de iuramento horum alumnorum dici potest, cum sit præstitum per modum contractus, & pacti onerosi, scilicet de sustentandis, & alen-
31 dis dictis alumnis in suis studijs, conuictu, &c. Sic colligo ex Azorio *to. 3. lib. 11. c. 5. q. 4.* Fagundez *in 2.*
32 *præcept. Decalog. lib. 2. c. 16. nu. 5. & 6.* Explicatio autem hæc *d. cap. commissum.* Magis genuina videtur, quàm aliæ, quas Abbas, Henriquez, Basilius Legionensis, Suarez, Sanchez, & Castrus Palaus adducunt. Confirmatur, quia vt habent Nauarrus *consil. 1. de*
33 *Regularib.* & Fagundez *supr. nu. 5.* Procuratores, tutores, & debitores aliorum non possunt ingredi Religionem, quia sunt vinculo iustitiæ alijs adstricti; cum ergo isti alumni sint etiam vinculo iustitiæ astricti S. Congregationi propter emolumenta, quæ ab ipsa recipiunt in sui sustentatione, & manutentione in studijs, neq; etiam poterunt ad religionem transire.
34 Vnde huiusmodi iuramentum licitum, & validum esse acriter tuetur Nauarrus *supra*, quem sequitur etiam Azorius *supra §. ex his liquet,* Fagundez etiam *supr. n. 5.* Laymanus etiam *supra §. Exinde patet.* Item Basilius Legionensis, & Castrus Palaus inferius referendi, dum inquiunt iuramentum de non ingrediendo in Religionem, nisi monito superiori Collegij, (quale est hoc, de quo in præsenti) esse obligatorium. Tenent id etiam viri alij docti de hac re consulti. Et quod magis est videtur esse conformis Doctrinæ S.
35 Th. qui *quodlib. 3. ar. 14.* hæc habet: *Contingit autem in aliquo casu quod absque peccato aliquis potest astringere aliquem iuramento ad hoc quod religionem non intret, puta si esset matrimonio ligatus, & vellet absque consensu vxoris Religionem intrare; vel in casibus similibus.* Vbi per casus similes intelligi videtur iste, de quo in præsenti, quia est similis illi quem affert S.Thomas de eo qui est ligatus Matrimonio; Siquidem isti alumni sunt etiam ligati obsequio S.Congregationis, imò totius Ecclesiæ ad propagationem fidei. Est etiam de mente S. Congregationis olim circa hoc negotium habitæ, in qua, ablatis quibusdam alijs, quæ etiam iuramento

ramento promittebant dicti Alumni, scilicet de fugienda *vita aulica*; adiuuando *Clero Ecclesiæ*, in qua essent; *in seruiendo populo*, *&c.* Relictum est eorum iuramentum in terminis,& iuxta formam illius,quod retulimus. Ex quo videtur ab eadem S.Congregatione approbatum iuxta formam dictam; sicut generaliter loquendo cùm lex corrigit aliam,approbat illam in eo,quo non immutat.

37 Sed contra traditam Doctrinam obstare videntur Emanuel Rodriquez *to.3 Quæst. Regular. q.*10.*ar.*10. Basilius Legionensis *lib.*12.*de Sponsalib.c.*8.*nu.*27.Et Castrus Palaus *part.3.disp.2.punct.*14.*n.*15.Quatenus contra Nauarrum dicunt, quod non obstante iuramento, quod emittunt Alumni quorumdam Collegiorum eundi ad prædicandum Euangelium in certas Prouincias, & Regiones, possint nihilominus ingredi Religionem. Quamuis enim iuramentum, de

38 quo hi Authores agunt diuersum sit ab eo, de quo nos in præsenti, quia illud solum est de eundo in dictas Regiones ad Euangelij prædicationem, sine exclusione expressa ingressus Religionis;hoc autem iuramentum,de quo nos in præsenti, & quod amittunt Alumni Collegij de propaganda fide,est expresse de non ingrediendo, aut profitendo in aliqua Religione, durante Alumnatu,& post illum intra triennium, rursus est præstitum Sedi Apostolicæ, seu S.Congregationi, quæ illam repræsentat; vt patet ex verbis in principio huius Consulti relatis; nihilominus quia fundamenta,quę affert Rodriquez aliquo modo contraria videntur nostræ Doctrinæ, ideò sigillatim expendenda, nam ex eorum enucleatione veritas magis elucescet.

39 Primum est ex *cap.Scriptura de voto*,vbi deciditur, quod omne temporale obsequium, ac omne votum possit commutari in religionis ingressum,quia,vt ibi Glossa:*Non frangit votum,qui illud in melius commutat.* Hoc verò argumentum nimis debile est,quia non sumus in casu voti dumtaxat,sed in casu iuramenti facti in commodum, seu obsequium Collegij, & totius Sac.Congregationis de propaganda fide, ac per consequens incommutabilis etiam in ingressum Religionis, propter Doctrinam traditam, & Authores

40 relatos. Etsi enim votum, seu iuramentum soli Deo præstitum commutari possit in melius, ac maximè in ingressum Religionis,etiam propria authoritate vouentis,vel iurantis;iuramentum tamen homini(multò magis communitati grauissimæ, qualis est S.Congregatio)præstitum,propter ius illi acquisitum, nullo pacto cõmutari potest in quodcũq;bonum melius, etiam ingressum Religionis. Cuius differentiæ ratio est,quia Deo iustissimo semper placet,id quòd melius est,homini verò non ita,sed quod commodius,& vtilius,aut sibi est promissum.Sic fermè ex Abbate,Angelo,& Siluestro,Sanchez *lib.3.in Decalog.c.*21 *nu.*3.

41 Castro Palaus *par.3.oper.moral.disp.3.pũct.*1.*n.*6.Vnde de eo,quòd homini debetur intelligitur,*l.mutuũ,ff. si certum petatur,& inst.quibus modis tollatur obligatio in princip.*Vbi habetur,quòd *vnum pro alio,inuito creditore,solui nequit.* Et Authentic. *Sacramenta puberum C.si aduersus venditionem*,vbi de similibus iuramentis dicitur, quòd *inuiolabiliter custodiantur.* Idem responderi

42 potest ad *c.peruenit 2. de iureiurando*, vbi dicitur:*Non enim propositum aut promissum infringit, qui in melius illud commutat.* Intelligitur enim de voto, aut iuramento soli Deo præstito, non de illo, quòd in commodum,& vtilitatem tertij factum est,prout Authores relati rectè supponũt. De quo Abbas *eo c. peruenit n.*2. Deindè,etiam dato,quòd in ijs iuribus sermo esset de votis, aut iuramentis in commodum,seu vtilitatem tertij præstitis, adhuc tamen nihil inde fieret contra resolutionem nostram.Quòd hoc argumento

43 clarè euincitur. Eatenus in ijs iuribus supponitur quãcunq; promissionem, votum,seu iuramentum cõmutari posse in statum Religionis,quatenus talis status professio censetur opus melius, & Deo gratius, quàm quodcunque aliud. Ita enim communiter supponunt DD.circa illa.Cùm autem hoc non procedat in casu nostro, quia, vt ostensum est, opus conuersionis infidelium, & prædicationis Euangelij, ad quod destinantur dicti Alumni, maximè cum occasione Martyrij, ad quod exponuntur, est opus maius, & excellentius, quàm ingressus in Religionem, gratius Deo, & vtilius Ecclesiæ, vt inferius ostendetur, manifestè sequitur dicta iura nullatenus esse contraria nobis.

44 Secundum fundamentum Rodriquez in eo innititur,quòd huiusmodi iuramentum non est prę́stitum in gratiam, & vtilitatem Collegij,sed in honorẽ Dei, ac per consequens induit rationem voti, & non iuramenti homini facti, & propterea commutari potest in melius bonum,quale est status Religionis, conformiter ad Doctrinã,quam refert ex Soto *lib.8.de iustitia q.*1.*ar.9*.Cęterum hoc fundamentũ in multis claudicat.Esto enim hoc iuramẽtum principaliter in Dei

45 gloriam,& honorem præstitum sit,quis tamen negare poterit,quin etiam in commodum,& vtilitatem S. Congregationis de propagãda fide sit prę́stitum. Cũ enim S. hæc Congregatio ad eum finem ab Ecclesia instituta sit, vt fides in vniuerso mundo propagetur, & Domini Cardinales qui in ea sunt, *missionibus omnibus ad prædicandum, & docendum Euangelium, & Catholicam Doctrinam superintendant, ministros necessarios constituant, & mutent*,prout habet Gregor.XV. *in Bulla inscrutabili*, Anno 1622. edita luce, clarius sequitur interesse valdè S.Congregationi habere tales Alumnos, & necessarios esse potius quàm vtiles ipsi, vtpotè ministros,& operarios veluti conductos ab illa, ita vt ipsi dicere possint cum D.Chrisostomo hom.24. in

46 Matth.*Mercenarij sumus conducti: si ergo mercenarij sumus,cognoscere debemus, quæ sunt opera nostra; mercenarius enim sine opere non potest esse: Opera autem nostra sunt opera iustitiæ, non vt agros nostros colamus, & vineas; non vt diuitias congregemus, & acquiramus honores, sed vt proximis proximus.* Quòd argumentum maiores vires habet si animaduertatur, quòd iuxta piam quorumdam existimationem totus fermè orbis in extrema veluti necessitate sit similium ministrorum: vt propterea D. Bernardus *lib.2. de consideratione cap.6.* Eugenium Pontificem vrgeat di-

47 cens; *Tu leua oculos quosdam considerationis tuæ, & vide Regiones, si non sunt magis siccæ ad ignem,quàm albæ ad messem. Nonne si ex is, & cernis ista, pudebit otiosam*

48 *iacere securim?* Et Greg.XV. in Bulla relata: *Quantum verò his calamitosis temporibus excreuerit errantium, & dispersarum ouium numerus, qui Ecclesiam Sanctam eius Catholicam, Christi ouile, vel nunquam cognouerunt, vel cognitam Sathanæ dolis deseruerunt, sine lacrymis commemorari non potest. Si enim mentis nostræ aciem*

conuertimus ad innumerabilem populorum multitudinem, iam tot sæculis Agarenorum impurissima dementia captam, insanique erroris, ac mendacij tenebris obcæcatam, miseratione commouentur viscera nostra, cernentes, tam multis ac varijs cælestibus donis olim celebres nationes, per ignorantiæ, & pestilentis persuasionis stuporem, humanitatem in bestiarum naturam ferè mutasse, atque ad æterna incendia, Diabolo, & Angelis eius parata, ali, ac propagari. Et licet inter eas aliquæ sint gentes in iustitia detentæ, quæ Christi nomen inuocant; tamen ita antiquarum hæresum veneno sunt infectæ, vt sinceram veritatem paucissimæ agnoscant, ac ferè omnes, in multis, nedum in vno, peccantes, factæ sint omnium rea. Vbi verò peccatis nostris facientibus, inimicus homo super bonum semen in Septentrionalibus partibus seminauit hæresum zizania, ita dira contagia grassata sunt, vt animas innumerabiles iam diù perdiderit, ac Prouincias, & Regna Christo per summam iniuriam erepta, suæ tyrannidi mancipauerit.

49 Præterea falsò supponit Rodriguez melius, aut maius bonum esse Religionem ingredi, quam Sac. Congregationi *de Propaganda Fide* in prędicatione Euangelij, & conuersione infidelium, quæ sunt propria eiusdem Congregationis munia, ministrare, & deseruire. Oppositum enim constat ex dictis, conformiter ad Patrum doctrinam. Vnde Franciscus

50 Bordonus *decis.62.* ex Petro de Ancharano approbat, *quod Deo plus erit placitura conuersio creaturæ rationalis, pro qua Christus subire mortem voluit, quam cõtinentia Monachalis*. Et de eo dubium vix esse potest, cum tale munus Apostolicum sit, imò, & Angelicum, prout colligitur ex illo ad Hebræos 1. *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis*. Vnde ibi Chrysostomus: *Hoc est Angelicæ functionis officium, ad salutem hominum ministerium Deo persoluere. Proindè hoc est opus*

51 *Angelicum omnia facere pro salute proximorum*. Optimè etiam ad hoc intentum quadrat illud Innocent. III. *in cap. licet de Regularib.* videlicet: *Sicut maius bonum minori bono præponitur, ita communis vtilitas speciali vtilitati præfertur.*

Et in hoc casu rectè præponitur doctrina silentio, solicitudo contemplationi, & labor quieti. Ad quod vtique designandum vnigenitus Dei filius Iesus Christus non de Rachele secundum carnem natus est, sed de Lia; nec legitur eum in domum suam Maria recepisse, sed Martha. Hæc ponderanda contra illos, qui statum Religiosum horum alumnorum præferri volunt prædicationi Euangelij, & conuersioni infidelium, quę ab illis peragi possunt, & solent.

Tollitur præterea omnis difficultas, quæ in hoc voto, seu iuramento poterat esse, ita vt de illo nullatenus locutum fuisse Rodriguez merito censeri possit; eò quòd illud non impediat Religionis ingressum, nisi solùm ad tempus, videlicet, dum alumnus permanet in Collegio, aut postquam ab illo exierit, *ante elapsum triennium, & sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, vt dicitur in forma iuramenti.

52 Veraque enim conditio rationabilissima est, & prudentissimè addita, vtpotè deseruiēs ad hoc quod talis ingressus in Religionem in maturiori ætate, & maturiori cõsilio fiat. Præsertim secundam condi-

53 tionem de licentia Sedis Apostolicæ iustificatissimā esse negari non potest; tum quia est præseruatiua iuris, seu Authoritatis, quam Summus Pontifex habet in vniuersos fideles, ad interpretandum præsertim ea, quæ spectant ad animarum salutem, cum, D. Bernardus *lib. 4. de consideras. ca. 10.* eum appellet

54 *Sanctimoniæ speculum, assertorem veritatis, fidei defensorem, Doctorem gentium, Pastorem plebium, Magistrum insipientium, Sal terræ, Orbis lumen, &c.* Et à Patribus, & Doctoribus vocitetur *Regula viua in rebus fidei, & morum*. Tum quia talis conditio inest in omni voto, seu iuramento, non solum propter dicta, sed speciatim, quia Summus Pontifex est Generalissimus omnium Religionum, prout eum Theologi compellant.

55 Vnde quemadmodum licitè quis posset emittere votum de non ingrediendo in aliquam Religionem sine licentia Superioris illius, quia ad eum spectat admittere recipiendos in Religionem, sic etiam, & potiori iure licitè vouebunt Alumni non ingredi aliquam Religionem *sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, quia ad illam, vtpotè supremum caput omnium Religionum spectat admissio recipiendorum.

CONSVLTVM XX.

De Episcopo volente renunciare suo Episcopatui.

SVMMARIVM.

Casus, seu dubium. num. 1.
Resolutio. num. 2.
Textus cap. nisi cum pridem. *num. 3.*
Capitis inter corporalia. *num. 4.*
Argumentum eiusdem capitis. num. 5.
Renunciationis definitio. num. 6.
Legitimitas ipsius. num. 7.
Interest ne dimittatur officium ei qui contulit. num. 8.
Episcoporum institutio ad Papam spectat. num. 9.
Natura resignationis quæ sit. num. 10.
Est veluti quædam dilapidatio. num. 11.
De electo in Episcopum, & non confirmato. num. 12.
Causæ renunciationis quę sint. num. 13.
An, & quando senectus. num. 14.
Dupliciter renunciare quis potest Episcopatui. num. 15.
Renuncians quoad locum quod possit facere. num. 16.
Ordines conferre. num. 17.
Renuncians quoad dignitatem. num. 18.
An possit ordinare. num. 18. & 19.
In dubio an renunciatio sit quoad locum, vel dignitatem. num. 20.

IESVS MARIA.

Casus.

1 QVidam Episcopus volebat renuntiare suo Episcopatui Papa nesciente. De quo quæritur an id facere potuerit.

Re-

Resolutio.

2 NVllo modo potest Episcopus sine Papæ licentia suo Episcopatui renunciare, sic communiter Theologi, Sanchez *in præcep. Decal. tom. 1. li. 4. ca. 17. num. 6.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 1. c. 20. n. 1.* Bartholom. de Vecch. *in prax. obseruanda in admittentis ad Religionis statum Nouit. disput. 2. dub. 3. num. 5.* Valer. Reginal. *lib. 30. tract. 3. num. 331.* Illustrissimus Episcopus Barbosa *Iur. Ecclesiast. lib. 1. c. 11. n. 238.*

3 Colligitur primò ex *cap. Nisi cum pridem de renuntiatione,* vbi Innocentius III. Archiepiscopo Calaritano petenti licentiam renuntiandi Archiepiscopatui inquit *propter conscientiam enim criminis, cedendi potest licentia postulari.* Et infra: *Pro defectu quoque scientiæ plerumque potest quis petere cessionem.* Et inferius: Personæ verò irregularitas, &c. *propter quam petere potest licentiam aliquis resignandi.* Ex quibus eliciunt communiter DD. Papæ licentiam requiri ad renunciationem seu cessionem Episcopatus. Lege Glossam huius *cap. verb. Forsitan,* & *verb. Sed dumtaxat.*

4 Clarius secundò ex *cap. Inter corporalia de translat. Episcop.* vbi idem Innocentius III. scribens Decano, & Capitulo Andegauensi inquit; *Non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem auctoritate Romani Pontificis (quem constat esse Vicarium Iesu Christi) Episcopus ab Ecclesia remouetur. Et ideo tria hæc quæ præmisimus, non tam constitutione Canonica, quam institutione diuina soli sunt Romano Pontifici reseruata.* Vnde ex hoc ca. colligunt communiter DD. translationem, depositionem, seu cessionem Episcopi ab Episcopatu fieri non posse sine Papæ licentia.

5 Colligitur id tertiò ex argum. eiusdem *cap.* quod est desponsationem Episcopi cum sua Ecclesia assimilari coniugio maris, & feminæ. Itaut quemadmodum coniugium viri, & feminæ dissolui non potest nisi Papæ auctoritate, (quando videlicet matrimonium non est consummatum) sic etiam neque coniugium spirituale Episcopi cum sua Ecclesia.

6 Colligitur quartò, ex natura ipsius renunciationis, quæ est *Rei, vel iuris proprij legitima refutatio, vel dimissio Can. quàm periculosum 7. q. 1.* Angelus, Syluester, & alij Summistæ *verb. renunciatio,* Parisius *de resi-*
7 *gnat. lib. 1. q. 1. num. 34.* Legitimitas autem renunciationis consistit in hoc, quod fiat in manibus illius, ad quem spectat institutio illius dignitatis, vel officij, cui renunciatur. *cap. Admonet de renunciat.* Et ratio
8 est nam illi interest ne dimittatur officium, vel beneficium quod ad eum pertinet, sine ipsius licentia; aliàs præiudicaretur. *cap. Significasti de foro compet. Can. Clericum 11. q. 1. Can. Non liceat 3. qu. 6.* Syluester *sup. q. 3.* Peytrinis *in Formular. litt. R. cap. 8. nu. 4.* Tamburinus *de Iur. Abbat. tom. 1. disp. 13. quæsit. 1. num. 3.*
9 Certum autem est institutionem Episcoporum solùm ad Papam pertinere. In manibus ergo ipsius renuntiatio fieri debet.
10 Quintò id colligitur ex natura resignationis, quæ est idem cum renunciatione, vel saltem parùm ab ea differt. Est enim *voluntaria beneficij abdicatio facta coram legitimo Superiore.* Bonacina *de Simonia quæs. 4. §. 14. in princip.* post alios. Legitimus autem Superior Episcopi proculdubio est Papa.

11 Sextò, quia renunciatio, vt habent Decianus *respons. 45. num. 4.* & Mascardus *de probat. concl. 1263. num. 8.* est quædam dilapidatio. Non ergo fieri potest ab Episcopo sine licentia Papæ, qui est Episcopus Episcoporum.

12 Nota verò quod electus in Episcopum ante confirmationem potest sine Papę licentia iuri suo renũciare in manibus eligentium, prout colligitur ex *ca. Inter corporalia de translat. Episcop.* Rota *decis. 8. num. 3. de Iurepatron. in nou.* Parisius *de resignat. lib. 7. quæst. 1. num. 78.*

13 Causæ verò renunciationis, quas latè declarant Fuschus *de Visitat. lib. 2.* Parisius *sup. lib. 5. q. 3.* Dominus Barbosa *de Potestat. Episcop. par. 3. alleg. 113.* sunt istæ, prout ex *cap. Nisi cum pridem de renunciat.* relato habetur, ibi: *Conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, graue scandalum, irregularitasque personæ.*

14 De senectute etiam, quæ reddat Episcopum impotentem ad exequendum officium Pastorale arbitrio Summi Pontificis id etiam habent Menochius *de arbitr. cas. 53. num. 3.* Parisius *supr. q. 3. n. 56. & q. 6. à num. 5.* Rendina *in Promptuar. recept. sentent. tom. 1. propè fin. in Miscellan. num. 4.*

15 Huiusmodi autem renunciatio Episcopatus dupliciter fieri potest, vel renunciando loco tantùm, vel renunciando loco simul, & dignitati. Loci renunciatio fit, quoties renunciatur cura, & administratio illius Ecclesiæ *cap. ad supplicationem, de renunc.* Et sic
16 renuncians potest appellari Episcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis. *cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcop.* vbi omnes, Fuschus *de visit. lib. 2. cap. 18. num. 10.* ac auctoritate Sedis Apostolicæ poterit ad Ecclesiam eandem redire, vel aliam, siue per viam electionis, siue per viam postulationis, siue per viam collationis habere Parisius *de resignat. lib. 1. quæs. 17. num. 13.* Potest
17 etiam cum licentia Episcopi Ordines conferre. *d. cap. 1. de ordinat. ab Episcopo qui renunciauit.* Thesaurus *in Prax. par. 2. verb. Ordo, cap. 22. num. 1.*

18 At Episcopus qui renũciauit etiam dignitati Episcopali non potest Sacros Ordines conferre licitè, quamuis validè conferat: & ab ipso promotus in sacris non recipit Ordinis executionem. Maiolus *de irregularitate lib. 3. cap. 6.* Parisius *supr. lib. 1. quæs. 17. à num. 19.* Azor. *tom. 2. lib. 3. cap. 48. qu. 13.* Si autem in minoribus promotus est, etiam scienter habet libe-
19 ram Ordinis executionem. Ita ex *d. cap. 1. de ordinat. ab Episcopo qui renunciauit* elicit idem Thesaurus *supra.*

20 Nota præterea quod in dubio an Episcopus loco, vel dignitati renunciauerit, regulariter censeri debere tantùm loco renunciasse. Tum quia renunciatio est stricti iuris, ac ita strictè accipienda, tum quia regulariter ita contingit, vt nullus velit dignitati renunciare. Sanchez *lib. 7. cons. moral. cap. 1. dub. 20. num. 34.* post alios, Thesaurus *supra.*

CONSVLTVM XXI.

De celebrante Missam non constituto in Sacerdotio, aut audiente Confessiones.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus.

1 N. Non constitutus in Sacerdotio Missam celebrauit; quæritur an incurrerit pœnas Constitutionum Gregorij XIII. Clementis Octaui, & Vrbani Octaui, & quas alias.

Responsio.

2 PRimò iste contraxit irregularitatem, si Clericus, vel Religiosus est, quia exercuit ordinem, quem non habebat, prout communiter DD. ex *cap. 1. & 2. de Clerico non ordin. ministran.* Syluest. *in Summa verbo Irregularitas q.14.* Nauarrus *in Man. cap. 27. num. 242.* Cornexo *de Irregularit. disp.7. dub.1.* Dixi *si Clericus, vel Religiosus est*, quia, etsi, iuxta ea quæ dixi *tom.3. Summæ verbo Irregularitas num.59.* valdè probabilis sententia sit affirmans etiam laicos actus Or-
3 dinis, quem non habent, exercentes esse irregulares, prout tenent S. Antoninus, Siluester, Sotus, Nauarrus, Suarez, Auila, Valentia, & alij; tenendum tamen est oppositum tanquam benignius in materia odiosa, & quia non est id expressum pro Laico, sicut pro Clerico in iuribus relatis, & toto eo titulo, qui est de Clerico non ordinato ministrante. Sayrus *lib.7. cap. 10. num.6.* Cornexo *de irregularitate disputat.7. dub.2.* Laymanus etiam *de irregularitate cap.3. num. 3.* referens Couarruuiam, Angelum, Sà, Rosellam, Henriquez, & Armillam.

4 Secundò, dicens se esse Sacerdotem, cum talis non fuerit, est falsarius, & falsatiorum pœna puniendus. Baldus *in l. qui sub prætextu C. de Sacros. Eccles.* Bernardus Diaz, Salzedo, Franciscus Leo, & plures alij, quos referunt, & sequuntur Barbosa *in d. ca. 2. de Cleric. non ordin. ministr. num.3.* Farinacius *de falsit. & simulat. q.150. n.85.* Sousa *in Aphorism. li.1. c.32. n.11.* & Carena *de offic. S. Inquisit. part.2. tit.11. §. 2. num.8.*
5 Huiusmodi autem falsitas probari potest recurrendo ad Matricem, si ex ea non constet esse descriptũ

in

in Catalogo Ordinatorum. Ex traditis per Couarrubiam *practic.cap.19. vers.4.* Menochium *remed.4. adipiscendæ num.736.& de arbitr.caf.187.num.431.*& Barbosam *supra*.

6 Tertiò, iste talis puniendus est à Dominis Inquisitoribus. Etsi enim olim de hoc posset esse controuersia propter *d.cap.2. de Cleric.non ordin. ministr.* vbi hæc causa committi videtur Episcopo; eo etiã quod Ordinarius Ecclesiasticus est Iudex in crimine falsi, vt notant DD.*in tit.de crimine falsi*; nihilominus hoc tempore certum est DD. Inquisitores Iudices esse in hac causa, etsi non priuatiuè ad Ordinarios, sed cumulatiuè,prout habet Sousa *supra nu.16.* Ita enim definitum fuit à Gregorio XIII.in Bulla *Officij nostri*, inter Bullas huius Pontificis *num.21. in tom. 2.Bullarij*,vbi hæc: *Nos itaque vt omnibus difficultas, dubitatio-*
7 *que tollatur,animaduertentes eos qui Presbyteratus non sunt insigniti, & se in administrandis dictis Sacramentis ingerunt facto Catholicam veritatem impugnare, quo solos Presbyteros ministros eorundem Sacramentorum constituendo,illis dumtaxat, quibus eadem munera congruere existimauit, committi voluit eorum qui in Presbyteratus ordine non constituti Missas celebrant, ac confessiones audiunt,vt præfertur cognitionem, & punitionem ad Inquisitoris Officium, & Inquisitores antedictos pertinere, & quod huiusmodi delicti ratione aduersus eos inquirere, procedere, & culpabiles repertos punire officium, & Inquisitoris prædicti valeant Apostolica authoritate præsentium tenore perpetuò declaramus, & definimus*. Quæ
8 constitutio licet directa solum videatur ad Inquisitores Hispaniæ locum sibi vendicat in alijs Inquisitoribus aliarum Prouinciarum, prout ex Bartholomæo Spino, Peña, & Flauio Cherubino probat Carena *supra num. 10.& 11.*

9 Sunt etiam aliæ Constitutiones præter dictam Gregorij, videlicet Clementis Octaui quæ incipit *Etsi alids*, quæ extat *3.tom.Bullarij* inter Bullas huius Pontificis *num. 81.* vbi Pontifex inhærens alijs Constitutionibus Pauli Quarti, & Sixti V.de quibus Locatus *in Iudiciali Inquisit. inter decreta facta in Congregatione S.Officij Romæ fol.475.& 476.*hæc inquit:*Nos igitur animaduertentes huiusmodi perditos, & nefarios*
10 *homines ad Sacrum Presbyteratus ordinem non promotos Missarum celebrationem vsurpare præsumentes non solùm actus idolatriæ saltem extrinsicè, seù per externa, & visibilia religionis,& pietatis signa exercere,sed etiam quantum in ipsis est efficere, vt Christi fideles, qui credunt eos ordinatos esse, & ritè conficere Sacramentum Eucharistiæ, idolatriæ crimen ignoranter incurrunt purum videlicet panem, & vinum tanquam verum Christi Domini nostri Corpus, & Sanguinem eisdem adorandum proponentes,confessiones autem audientes non solum Sacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verum etiam Christi fideles decipere, dum scilicet iniquè sibi assumunt gradum Sacerdotalem, & auctoritatem absoluendi à peccatis,magno cum periculo,& scandalo plurimorum.*

Propterea, vt grauissima hæc scelera committentes posthac debito supplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia,ac matura deliberatione,deque Apostolicæ potestatis plenitudine S.Inquisitionis Iudicium conscientiæ consulere. Et ne in futurum de pœna hisce delinquentibus imponenda dubitari possit, prouidere volentes supradictorum Prædecessorum nostrorum vestigijs inhærentes, hac perpetuò valitura Constitutione decernimus, atque statuimus, vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus ordinem,repertus fuerit Missarum celebrationem vsurpasse, vel Sacramentalem confessionem audiuisse à Iudicibus S.Inquisitionis, vel locorum Ordinarijs tanquam Ecclesiæ misericordia indignus à foro Ecclesiastico abijciatur,& ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit ritè degradatus, statim Curiæ seculari tradatur per Iudices seculares debitis pœnis plectendus.

11 Postea Vrban. VIII. in Constitutione *Apostolatus* inter Bullas ipsius *num. 79.* prædictas constitutiones amplians, & extendens inquit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus, qui imposterum ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem audire præsumpserit,ætate minoris annis vigintiquinque non excusetur, quominus eidẽ Clementis constitutioni subijciatur, dummodò vigesimum suæ ætatis annum compleuerit. Ipseque non promotus sit delinquens, nulla habita consideratione præfatę minoris ętatis, siue laicus, siue Clericus sæcularis, aut cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de necessitate exprimendę Regularis,aut cuiusuis alterius instituti, etiam quantumuis exempti,& præuiligiati, nobisque, & Apostolicæ Sedi immediatè subiecti, necnon Militiarum quarumcumque,etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani fuerit, tradatur Curiæ sęculari pœnis debitis plectendus*. Qui-
12 bus etiam addi potest, quod vt refert Sousa *supra num. 12.* idem Papa Vrbanus VIII. per Epistolam Cardinalis Millini ad Inquisitorem Generalem Lusitaniæ quinta die Martij anno 1622. datam præceperit, vt prædicta pœna traditionis Curiæ sæculari plecterentur isti,qui hoc crimen commisisse reperti fuerint.

13 Quibus præiactis dicendum quartò,præfatum N. qui non constitutus in Sacerdotio celebrauit, etiam si fortè vnam tantùm Missam dixerit,vel celebrauerit,incurrisse pœnas dictarum Constitutionum. Ita expresse Sousa *in Opuscul.de sollicitantibus tract.1.cap. 9.num.8.& in Aphorismis Inquisitor.lib.1.ca.32 num. 9.*Et Franciscus Bordonus *in Sacro Tribunali cap. 22. qu.8.num. 12.*

14 Primò,quia ad incurrendas pœnas contra transgressores aliorum præceptorum, siue naturalium, siue Ecclesiasticorum sufficit vnus actus contrarius dictis præceptis. Præcepta namque negatiua,(quale est hoc de non celebrando nisi à constituto in Presbyteratus Ordine,) solo vnico actu violantur, & ita per solum vnum actum incurruntur pœnæ contra transgressores illorum taxatæ. Ita vt illud Iacob.2. *Qui in vno offenderit factus est omnium,reus* intelligatur quantum ad pœnam,secundum Hugonem, & alios.

15 Secundò specialiter,nam ad incurrendam irregularitatem, & pœnam criminis falsi,quas iste fingens se Sacerdotem, & celebrans incurrit, sufficit vnus actus, vt omnes admittunt;ergo etiam ad incurrendas taxatas pœnas à Summis Pontificibus.

16 Est enim eadem ratio, & vbi est eadem ratio est eadem lex.*l.illud ff.ad legem Aquiliam. l.si postulauerit §.2.ad legem Iuliam de adulter. l. quidam nummularios ff.de edendo*,& aliis iuribus,& DD. *ibid.*

17 Tertiò ex verbis Constitutionis Vrbani VIII. per quam declarat suorum Prædecessorum Constitutiones,videlicet: *Qui in posterum ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem audire præsumpserit*,&c.*tradatur Cu-*

riæ sæculari, vbi expressè loquitur de celebratione vnius Missæ tantum. Vtitur enim verbo *Missam*, quod est singulare, & singularis locutio vno conten-
18 ta est. *l. boues §. hæ sermone ff. de verbor. significat.* Ioannes Andreas *cap. pluralis de Regulis iuris in 6. & in ca. 1. de reb. Eccles. non alienand. in 6.* vbi exemplum ponit in alienatione rei Ecclesiasticæ, in qua vnus tantum requiritur tractatus, quia textus vtitur verbo singulari.

19 Quartò ex ratione motiua huius legis, seu Constitutionis, ex qua debet desumi sensus ipsius, cum ratio legis sit anima legis *l. cum oratio ff. de bonis damnat.* Alexander *cons. 32. num. 5.* Thuscus *practic. concl. tom. 6. littera R. conclus. 31. num. 15.* Ratio autem motiua huius legis, seu Constitutionis præcipientis vt qui non constitutus in gradu Sacerdotali celebrauerit tradatur brachio sæculari, ea est, prout colligitur ex constitutione Gregorij XIII. *Officij nostri* relata, & ex constitutione Vrbani VIII. *Apostolatus* etiam re-
20 lata, quia tales *Catholicam veritatem, quæ solos Presbyteros dictorum Sacramentorum ministros esse docuit, facto impugnant.* Vel ea, qua vsus est Clemens VIII. in constitutione *Etsi aliàs* similiter relata, quia scilicet tales. *Non solum actus idololatriæ, saltem extrinsecè, seu*
21 *per externa, & visibilia religionis, & pietatis signa* exercent; *sed etiam quantum in ipsis est, efficiunt, vt Christi fideles idololatriæ crimen incurrant*, &c. vtraque autem ratio ex istis saluatur, & verificatur in casu celebrationis vnius tantum Missæ. Ex quo sequitur comprehendi sic facientem dictis constitutionibus, & pœnis ipsarum.

22 Quintò, quia talis pœna infligitur isti delicto, quia illud committens redditur vehementer suspectus de hæresi hæreticorum nostri temporis asserentium, quod etiam Laici, & seculares sint ministri Sacramenti Eucharistiæ, vel quia abutitur Sacramento venerabili Eucharistiæ, saltem facto ipso, vt Pontifices dixerunt; Vel quia facit opus malum ab hæreticis laudatum, & commendatum. Hæc enim omnia causant huiusmodi vehementem suspicionem hæresis, vt latè Carena, Sousa, & Bordonus relati; Quibus adhæret Castrus Palaus *p. 1. trac. 4. disp. 8. punct. 16. §. 9.* quæ etiam procedūt in casu celebrationis vnius tantum Missæ, prout ex se patet.

23 Sextò, id maximè suadetur tollendo scrupulum, propter quem oppositum affirmari posset. Videlicet, quia in constitutione relata Gregorij XIII. dicatur in numero plurali *eos qui in Presbyteratus ordine non constituti Missas celebrant*, verbum enim *Missas* in plurali sumptum plures Missas, & non vnam tantum exigere videtur. *l. vbi numerus de verbor. significat.* Et in constitutione Clement. VIII. dicatur etiam in numero plurali *Missarum celebrationem vsurpare præsumentes*, quo etiam excludi videatur vnica celebratio Missæ.

24 Tollitur autem hic scrupulus. Primò, quia vt benè considerant ad alium casum similem infra referendum Vgolinus loquens de Censura Bullę Cœnæ contra legentes libros hęreticorum *in glossa, ac eorundem libros num. 1.* & Farinacius *de hæresi q. 180. num. 29.* Ideo vterque Pontifex vsus est plurali numero *Missas*, quia loquebantur de transgressoribus etiam in numero plurali, videlicet ibi: *Qui in Presbyteratus Ordine non constituti*, & ibi: *Non promotos celebrationem Missarum vsurpare præsumentes.* Secundò, quia certa res est quod pluralis numeri appellatione venit etiā
25 singularis, quando eadem est ratio in vno ac in pluribus, prout contingit in proposito, & ex varijs Iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *de appellati. verb. Iur. signif. appellat. 169. num. 1.* Itaut numerus pluralis
26 resoluatur in singularem quando eadem est ratio vtrobique, prout ex iuribus etiam, & Doctoribus probat Illuminatus Moron. *in respons. respons. 58. n. 4.* & plures pro vno reputentur, & habeantur, prout etiam ex iuribus, & DD. probat Mascardus *de probat. volu. 3. concl. 1249. num. 52.* Ex quo sequitur idem esse in his Pontificijs constitutionibus *Missas* celebrasse, ac vnam tantùm *Missam* dixisse.

27 Quod tertiò roboratur appositissimo exemplo ab Vgolino, & Farinacio supra relato, multis alijs, quæ adduci possent prætermissis; Nam in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur *retinentes, seù legentes libros hæreticorum* in numero plurali, & tamen certum est, & indubitatum apud omnes, quod ad incurrendam huiusmodi excommunicationem sufficiat retinere, aut legere vnum librum alicuius hæretici.

Pariter ergo in præsenti dicēdum numerum pluralem *Missas* denotare etiam singularem Missam.

28 Quartò, etiam dato, & non concesso, quod Gregorius, & Clemens plurium Missarum celebrationem ad præfatas pœnas incurrendas requisierint, quia tamen Vrbanus VIII. ipsorum Constitutiones amplians, & extendens, vt patet illis verbis *ampliantes, & extendentes* cùm expressè dixerit in numero singulari: *Non promotus Missam celebrare præsumpserit*, censendus est extendisse dd. Cōstitutiones ad vnam tantum Missam celebrantes; quod præsertim maio-
29 rem vim accipit ex eo quod quando sunt duæ leges contrariæ posterior corrigit, & emendat priorem, prout communiter DD.

30 Rigidissam porrò hanc pœnam his constitutionibus Papalibus pro hoc crimine designatam satis rationi consonam esse, non solum confirmat quod hoc nefas tam grauissimum ab Ecclesia reputatum fuerit, vt propterea antiqui Pontifices eidem pœnam non statuisse videantur, vt habent Bern. Diaz *pract. c. 12. in princ.* & Palaus *supra*, sed etiam, quia stando in iure diuino veteris testamenti non obscurè indicata fuerit.

31 Primò, in Core, Dathan, & Abiron, ac 250. viris *Numeror. 16.* qui propter affectatum Sacerdotij munus viui in terra absorti, vel igne interfecti. Secundò, in Ozia Rege Iuda, qui, prout habetur *2. Paralipomen. 26.* quia *adolere voluit incensum super altare thymiamatis*, (Sacerdotali more, & prout Iosephus addit, *sumpto sacerdotali habitu*) *orta est lepra in ore eius coram Sacerdotibus*, &c. & *fuit leprosus vsque ad diem mortis suæ.*

32 Nec obstat quod prædicta pœna relaxationis ad brachium sæculare non sit in vsu in aliquibus Inquisitionibus, vt in Hispanica, vt testatur Palaus *supra*, neque in Lusitanica, prout Sousa *d. cap. 32. num. 12.* nec in Sicula, prout refert Diana *4. part. tract. 7. reso-*
33 *lut. 11.* Credendum enim est ideo hoc esse, quia casus qui contigerunt in his partibus haberent aliquas circumstantias minuentes delictum, vt propterea à pœna ordinaria recedendum iudicarent DD. Inquisitores

sitores illorum Tribunalium, prout colligitur ex casibus, quos hi authores referunt, & ex ijs quæ habet Carena *supr.*§.7.adiungens etiam *ibid.num.*13. hæc: *Si enim nullæ huiusmodi circumstantię interuenissent, vtique decretum SS.Domini*(scilicet Vrbani VIII. iam relatum)*debuisset ad vnguem obseruari, & illud sine dubio obseruassent Hispani, qui semper fuerunt, & pijssimi, & Sedi Apostolicæ obsequentissimi.* Addimus nos, id quod diximus de seueritate huius pœnæ saltem esse de iure communi, quidquid sit de consuetudine aliquarum Prouinciarum.

34 Id etiam confirmant duo casus, quos Tilmannus Brudembensis *lib.*1. *sacrar.collat.c.*60. *& li.*9.*c.etiam* 60.refert, videlicet primò, quod cum in Parisiensi Vrbe in Ecclesia S. Mariæ quidam non Sacerdos sacrilego ausu Sacrum celebrare tentasset, in ipso accessu ad altare fordidas, & impuras eius manus Sacro Sacerdotali chrismate non delibutas flamma de cœlo cadens absumpserit. Item quod cum in Vrbe Goduensi Hollandiæ Caluiniani quidam Missam ioco, & ludibrio facerent, cùm ad illa verba *Agnus Dei* peruenissent, nuncius venit, vxorem illius qui sacerdotium fingebat dicens acerbissimis doloribus partus excruciari, & quod, cum re cognita, domum perrexisset, vxorem binos masculos peperisse inuenerit, & Missam exibilauerit; sed Deus iusto furore percitus, paulò post ambobus filijs, deinde vxori, & ficto Sacerdoti necem inopinatam intulerit.

35 Item alius qui refertur in Prato spirituali *c.*196. de tribus pueris Apamiensibus, qui cum ioco verba consecrationis, Sacerdotum more, proferrent, ignis cęlitus delapsus saxum super quod id faciebant, panem, & vinum, quod apposuerant omnino consumpserit; ipsosque semimortuos(quia puerili leuitate id gesserant)reliquerit. Quæ sanè confirmant flagitium de quo in præsenti agimus, dignum morte, etiã iure diuino, censeri debere.

36 Monendus ergo est consulens, vt spontè compareat coram Tribunali S.Inquisitionis, & ibi fateatur suum delictum humiliter veniam petens; sicque illam consequetur, iuxta praxim, & benignitatem huius Sacri Tribunalis, quam referunt Guido Fulcodius Cardinalis, & postea Papa Clemens IV. dictus *qu.*2.*ad Inquisitores*, Concilio Bitterensi, quod Fulcodius appellat Tholosanum, Peña *in Commentar. ad Eimericum in director.*3.*par.Commentar.*12. Bariola *in Aphorismis iuris verbo spontè*, & communiter alij, qui de S.Inquisitionis rebus tractant.

37 Sunt autem aliquæ conditiones necessariæ, vt prędictus N. & alij gaudere possint hoc beneficio sponte comparentium. Prima, & præcipua est, quod nullis præuenti indicijs coram fidei Iudicibus compareant. Colligitur *ex l.spontè de muneribus, & honoribus.l.*4. *§.fin. C.de Sicar.l.*2. *C.de his qui latron.* Fulcodius autem relatus allegat *l.fin. verf. Domini C. de his qui latron.& text.in l.*2.*§. si modo ff. ad Tertull.* Archidiaconus *in cap. vt commissi verbo obedientes de hæret. in* 6.Peña *ad Director.p.*3. *comment.* 12. Farinacius *de hæres.q.*193.*num.*28.Carena *par.*2.*tit.*18.*nu.* 1. Vnde
38 qui indicijs præuenti fuerint pro spontè comparentibus non habentur, nisi fortè indiciorum nullam eos habuisse scientiam constiterit. Farinacius *supra*, & alij communiter. Vnde patet solutio plurium casuum, qui contingere possunt.

39 Primus est de eo qui non est vocatus, nec citatus, sed est ductus ad S. Tribunal propter aliud crimen ad idem Tribunal spectans, & in eodem instanti ipse fatetur delictum suum. Etsi enim tunc mitiùs cum illo agendum videatur, prout colligitur ex Paulo Garzia *in praxi fol.*13. & Carena *par.*3 *titul.*8.§.7. & etiam ex Locato *inter casus decisos Placętiæ cas.*7. Nihilominus simpliciter, & absolutè non debet dici spontè comparens.

40 Primò, quia iam est inditijs præuentus: siquidem est perductus ad S.Officium propter delictum ad ipsum spectans. Secundò quia iure de illo suspicari potest metu probationum confessum fuisse suum delictum, nempè quia suspicabatur, vel suspicari pote-
41 rat se præuentum. Tertiò, quia vt habet Peña relatus, & ex ipso Farinacius eo *num.* 28. spontè veniens dicitur is qui nullo præcedente stimulo Iudicẽ adit; hic autem de quo in præsenti, non Iudicem adijt, sed ad Iudicem est ductus, nec operatus est sine stimulo. Nam conscientia stimulabat ipsum. Etenim conscientia quasi gladius pungit Prouerb. 12. Ad quod deseruit satis apposite illud Sapientiæ 17. *verf.* 10. *Cùm sit timida nequitia dat testimonium condemnationis; semper enim pręsumit sæua perturbata conscientia.* Vnde illud commune: *Nocens metuit pœnam.* Congruit, & illud Iob *cap.*15.de mala conscientia: *Sonitus terroris semper in auribus illius, & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reuerti possit de tenebris ad lucem circumspectans vndique gladium.*

42 Quartò, quia quando aliquis scit rumorem esse, quod sit accusãdus, & quod aliquis se præparatus ad accusandum illum, tunc etiam si ipse se accuset non censetur spontè comparens, Decian. *in tract.crimin. lib.*5.*cap.*56.*num.*12.post Alphonf.de Castro, quem refert, Farinac. *sup.num.*37. post Ludouicum à Paramo. Hic autem de quo in præsenti videns se in Sancto Officio facilè credere poterat rumorem esse de suo delicto.

43 Quintò, quia quærelatus in S. Officio non censetur spontè comparens. Eymericus *p.*3 *.director.num.* 56.Peña *Comment.*12.Bordonus *de S.Tribunali c.*30. *n.*24.Iste autem, siquidem perductus est ad Sanctum Officium, censetur quærelatus in ipso. Secus est de illo, qui ignorat se esse præuentum, cum tamen reue-
44 ra præuentus sit, vel denunciatione, vel alio modo; talis enim pro spontè comparenti haberi debet, & talium beneficio gaudere. Ratio est, quia quantum est ex se, & ex parte sua ipse omnino spontè comparet, & per accidens est respectu illius ea præuentio. Farinacius *sup.num.*28,36.& 37. Carena supra *titul.* 18.*relato n.*2.Animaduertendum.3. ex circumstantijs conijcere posse Iudicem an reuera ignorans pręuentionem censeri debeat.

45 Ex quo patet quid dicendum sit, cum quis comparet præuentus de aliquo crimine, v.gr.de blasphemia aliqua, & ipse spontaneè fatetur alias blasphemias, de quibus nullo modo est præuentus, aut indiciatus, tunc enim distinguendum est. Aut enim dubitat se præuentum esse etiam quoad illas; aut non dubitat, quia certo scit eas protulisse quando nulli aderant testes. In primo casu non debet haberi pro spontè comparenti, sed eius confessio credenda facta metu probationis, & non omnino spontaneè, iuxta dicta superius. Secus verò in secundo casu, propter

pter oppositam rationem, scilicet, quia quoad has blasphemias nec est præuentus nec potest præueniri, cum sint omnino occultæ. Carena *sup.num.6.& 7.* ex Farinacio,& Peña.

46 Secunda conditio, vt is, & alij frui possint beneficio spontè comparentium, est, vt fateantur integrè, & perfectè suum delictum. Ita enim habetur in Cōcilio Bitterensi *c.2.* illis verbis: *Infra quem terminum venientes pœnitentes, & dicentes plenam de se, & de alijs veritatem, habeant impunitatem, &c.* Colligitur etiam ex *cap. quem pœnitet de pœnit.dist.1.* illis. *Quem pœnitet omninò pœniteat.* Et *de pœnit.dist.3.Can.42.* illis. *Quædam enim impietas infidelitatis est ab illo qui iustus, & iustitia est, dimidiam sperare veniam. Iam enim foret sine pœnitentia inuenire gratiam.*

47 Tertiò colligitur ex eo quod hæc confessio spontanea quæ fit in S. Officio comparatur quantum ad hoc confessioni Sacramentali, per quam non obtinetur venia, nisi fuerit plena, & completa. Peña *part. 2. Direct.q.34.comm.59.* Bordonus *de Sac. Tribun. c.30. num.23.* & 24.

48 Cum grano tamen salis hæc accipienda, quia agi-
tur de vita hominis. Accipi enim debent quando
obliuio non præsumitur, & diminutio plenè proba-
tur. Symanch.*Cath.Instit.tit.48.num.27.* Roxas *de hæ-
ret.p. 2.num.235.* Peña *in comm. ad 3.p.Direct. comm.*
59. Sousa *in aphorism.lib.1.c.48.num.11.* In hoc tamē
49 Iudicis prudens arbitrium attendendum est. Roxas
de hæret.p.1.num.90. Peña *d.comm.59.* Sousa *supr.nu.*
9. Ad hoc autem vt prudens sit, attendere debet ad
delinquentis ingenium, an sit obliuiosus, stupidus, an
verò tenax, & memoratus. Peña *sup.* Sousa *sup.* Præ-
50 sumi etiam potest obliuio in factis antiquis, & in nu-
mero eorum criminum quæ delinquens habet in
consuetudine. Peña *sup.* Sousa *lib.1.ca.16.n.6. & 7.* Si
51 diminutio non plenè probetur, & considerabilis sit,
dāda est reo tortura iuxta probationis qualitatem.
Cantera *in qq.crimin.rubr.de hæret.ca.1.num.57.* Fari-
nacius *de hæresi quæst.185.num.133.* Sousa *dict.cap.48.*
num.12.

52 Hæc porrò, quæ dicta sunt applicari proportionaliter debent etiam pro casu quo celebrans non sacerdos incipiat celebrare Missam, quamuis illam non perficiat, nec verba consecrationis proferat. Prout tradunt Sousa *in opuscul. de sollicitatione tract. 1. cap.9.num.19.* Et *in aphorism.Inquisit.lib.1.c.32. num. 6.* Carena *de offic.S.Inquisit.p.2.tit.11. §.3. num.15. in fine.* Bordonus *de S.Tribunali cap. 22.dub.10.num.5.* Et Illustrissimus Inquisitor Trasmiera *in stimulo fid. qu.4.cap.5.num.7.* Ratio est, quia etiam in tali casu reperitur abusus Sacramenti, scilicet Venerabilis Eucharistiæ, quod in Missa celebratur. Etenim confessio, introitus, collecta, Epistola, & alia quę sunt ante consecrationem sunt partes integrales Missæ, & non desinunt esse tales etiam si Missa non perficiatur. Vnde sic faciens redditur suspectus de fide, quia facto ipso denotat illa fieri posse à non Sacerdote, prout hæretici contendunt.

53 Si verò dicatur ex hoc etiam sequi quod qui non sacerdos sed fingens se sacerdotem audiat confessionem alicuius non proferendo verba absolutionis incurrat etiam pœnas dictarum Constitutionum Summorum Pontificum, cuius oppositum tenēt Rodriguez *tom.2.qq.regul.q.28.art.2.* Rodericus à Cunha *de confessar.sollicit.qu.13.num.14.* Sanctarellus *de hæres.cap.42.dub.vnic.num.5.* Barbosa *ca.1. num.7.in fin.de Clerico non ordin. ministran.* Carena *p.2. de offic. S.Inquisit.tit.11. §. 3. num.14.* Quibus etiam fauet Ioannes Sancius *in select.disp.11.num.36.* Quorum pręcipuum fundamentum est, quia Clemens VIII. in sua Constitutione comprehendit *confessiones audientes*, & qui sibi assumunt *authoritatem absoluendi à peccatis*, vtrumque ergo requiritur. Clarius Gregorius XIII. in sua constitutione super hac re edita: solùm enim videtur loqui de illis, qui non solùm audiunt confessiones, sed etiam absolutionem impendunt. Dicit enim: *Ad aures nostras siquidem nuper peruenit, multos esse qui dubitent, an contra eos, qui in sacro Presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionem impertiri,* &c. Etenim dictio illa *ac* posita cum illo verbo *absolutionem impertiri* est copulatiua, & ponitur pro *&*, prout ex iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *in Tract. de diction. dict. 3. num.1.* Copulatiua autem copulatorum requirit concursum secundùm regulas Iuris. Prout de dictione, & dixit Giurba *cons.crim.77.num.3.* & Barbosa *in Tract.de dict.dict.110.num.9.* Secundò, quia talis non conficit Sacramentum siquidem non absoluit, in quo posita est huius Sacramenti perfectio.

54 Nihilominus probabilius videtur oppositum, scilicet eum qui Sacerdotem se fingens audit confessionem alicuius etiam si illum non absoluat nec verba absolutionis super ipsum proferat comprehendatur in dictis constitutionibus. Prout tenent Freytas *in edit.nouiss.de confess.sollicit.qu.13.num.36.* Sousa *in aphorism.Inquis.lib.1.cap.33.num.3. & in opusc.de sollic.tract.1.cap.9.num.3.4.& 7.* Bordonus *de S.Tribun. cap.22.q.10.num.5.* Et Illustrissimus Trasmiera *in stimulo fidei q.4.cap.5.num.7.* referens etiam Alberghinum *cap.25. num.6.*

55 Consequenter ergo ad hanc sententiam dico primò. Non sacerdos fingens se sacerdotem, & audiens confessionem alicuius etiam si illum non absoluat, aut verba absolutionis super ipsum proferat punitur à Dominis Inquisitoribus, & comprehenditur in Pontificijs Constitutionibus. Ita colligitur ex Cōstitutionibus Pontificijs Pauli IV. Gregorij XIII. Sixti V. & Clement. VIII. quas affert, & explanat Scortia *in Bulla Pontif.epit.162.theorem.403.* Zipæus *in iure Pontif.lib.5.tit.de Cleric.non ordinato celebrante,* Frāciscus Leo *in Thesaur.fori Eccles.p.3.ca.4.nu.58.* Emanuel de Moura *de incant.opusc.1.sect.3. cap.3. num.9.* Sanctarellus *de hæres.cap.42.dub.vnic.num.5.* Homobonus *in consult.part.1.resp. 150. volum.1.* Aldrete *de relig.discipl.lib.2.cap.20.nu.14.* Barbosa *de potest.Episc. par.3.alleg.110.num.18.* Sousa *opusc. de sollic.tract.1. cap.9.num.1.* & Diana *p.4.tract.7.resolut.11.*

Ratio est, quia talis etiāsi non absoluat, audiendo
56 tamen confessionem dicitur esse minister talis Sa-
cramenti, eo quod confessio ipsa etiam seclusa abso-
lutione est pars sacramentalis, cuius signum est non
solùm quia pœnitens ea intentione manifestat sua
peccata, vt suppono, sed etiam, quia ipse audiens illa
secundum communem sententiam tenetur sub sigil-
lo sacramentali seruare secretum. Ex quo sequitur
abuti Sacramento Pœnitentiæ quia abutitur Sacra-
mentali confessione, quæ est pars talis Sacramenti.

57 Secundò ex constitutione Clementis VIII. illis ver-

verbis: *Statuimus vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit Missarum celebrationem vsurpasse, vel sacramentalem confessionem audiuisse*, &c. Tertiò ex Constitutione Vrbani VIII. vbi amplians constitutiones Gregorij, & Clementis, in-
58 quit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus qui in posterum ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem*
59 *audire præsumpserit*, &c. Quartò, quia, vt inquit Sousa supra. *Malitia huius criminis consistit in abusu Sacramenti cum notabili detrimento proximi, & qui hoc facit est de fide suspectus, factoque approbat quod hæretici huius temporis falsò asseuerant*. Quæ omnia verificantur solùm per auditionem confessionis, etiam si absolutio non tribuatur.

60 Quintò à simili, quia non sacerdos, qui celebraret tantum partem Missæ, scilicet introitum, collectam, Epistolam, Euangelium, &c. etiam si non proferret verba consecrationis, aut perficeret Missam, esset transgressor dictarum constitutionum Pontificiarũ, vt tradunt Sousa, Carena, Bordonus, & Transmiera, quos retuli supra *num.* 52. Pariter ergo non sacerdos qui tantum audiret confessionem alicuius, etiam si ipsum non absolueret reus esset talium constitutionum. Sicut enim introitus, collecta, Epistola, Euangelium, &c. sunt partes Missę, sic etiam confessio sine absolutione est pars Sacramenti pœnitentiæ.

61 Quare ad fundamentum contrarium desumptum ex constitutione Clementis VIII. dico quod licet in parte narratiua constitutionis sic loquatur Pontifex; in parte tamen dispositiua solùm loquitur, prout vidimus, de audientibus confessionem, nulla facta mentione de proferentibus verba absolutionis. Quamuis autem pars narratiua considerari debeat ad intelligentiam constitutionis, quia influit in dispositiuam, eo quod legislator mouetur ad disponendum ex ijs quæ narrauit; nihilominus multo magis attendi debet ad dispositiuam, quia in ipsa legislator declarat expressè suam mentem. Vnde verba narratiua non efficiunt plenam probationem, *l. ex hac ff. de donat. l. ex his verbis Cod. de testament. milit.* cum similibus, de quibus Mascardus *de probat. conclus.* 622. & alij, & generaliter habetur pro axiomate iuris: *facti narratio non facit ius*, de quo ex varijs iuribus, & Doctoribus Barbosa *in axiomat. iuris axiomat.* 93. *num.* 1.

62 Deinde dico, ideo Papam posuisse in narratiua suæ constitutionis vtrumque, scilicet audire *confessiones*, & assumere *authoritatem absoluendi*, quia regulariter, & vt in plurimum ita contingit. Isti enim ficti sacerdotes ne manifestent suam fictionem, & delictum cum audiunt confessiones, etiam solent proferre absolutionis verba. Et, vt habet axioma iuris desumptum ex *l. si cum ff. de annuis legat*, pro quo plures extant Doctores apud Barbosam *supr. num.* 26. *factum præsumitur quod fieri consueuit*. Vide Bordonum *supra*.

63 Idem dicendum ad verba constitutionis Gregorianæ, scilicet ideo vtrumque posuisse Gregorium in dicta constitutione, quia regulariter, & vt in plurimum vtrumque fit ab huiusmodi fictis sacerdotibus seu confessarijs. Addendum etiam dictionem *ac* qua vtitur illis verbis *ac absolutionem impertiri* regulari posse per dictionem, &, cui est similis: dictio autem, & quamuis regulariter sit copulatiua, sępius tamen sumitur pro *vel*, & est disiunctiua, vt patet manifestè in constitutione Gregorij XIV. super immunitate Ecclesiarum, vbi Pontifex dicit ea frui non posse illos, *qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesijs* commiserint: ea enim dictio, & sumitur disiunctiuè pro *vel*, prout dixi 3. *tom. Summæ verbo immunitas Ecclesiarum num.* 11. & ita recipitur communiter. Id etiam probat Barbosa *in Tract. de dictionib. dict.* 110. *num.* 28. ex Oldrado, Portolo, Bursatio, & Thesauro, in casu quo quis diceret: *Concedo tibi omnia, quæ talis exercere potest de iure, & consuetudine*, quia tunc declaratur talis concessio, ac si diceretur *de iure, vel consuetudine*. Sic ergo in præsenti nostra constitutione Gregorij XIII. dictio *ac* declarari potest pro *vel*. Cuius signum est, quod ipsemet Grego-
64 rius in eadem constitutione ante verba relata in argumento solùm loquitur de illis qui *se in administrandis dictis Sacramentis ingerunt*.

65 Secundum fundamentum corruit ex dictis. Non solum enim dicitur conficere hoc Sacramentum qui verba absolutionis profert, sed etiam qui audit confessionem peccatorum: siquidem talis confessio est sacramentalis, & pars ipsius Sacramenti, vt dictum est.

66 Dico tamen secundò prædictis non obstantibus, fictus sacerdos audiens confessionem alicuius, & cũ non absoluens non est rigorosè puniendus pęna ordinaria dictarum cõstitutionum quoad traditionem brachio seculari. Ita expressè Bordonus *supra nu.* 16. fauet Sousa *d. ca.* 33. *num.* 4. & *in opusc. de sollicit. tract.* 1. *cap.* 9. *num.* 10. dum inquit, quod qui solùm generalem confessionem audit, non autem specialem peccatorum, etsi subijciatur iudicio Inquisitorum, mitius tamen puniri debere.

Eadem refert, & non impugnat Diana *p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 11. §. *sed difficultas*. Magis fauet Illustrissimus Trasmiera relatus ex Alberghino loquẽs de isto qui fingens se esse Sacerdotem eius confessionem audit, sed non absoluit. Dicit enim: *Vel saltem certum est puniendum esse ab Inquisitoribus pœna extraordinaria si nõ ea, quæ est decreta in Pontificijs Constitutionibus, vt rectè docet Alberghinus num.* 10. Huius autem ratio est,
67 quia tradere aliquem Curiæ, seu brachio seculari est summa, & grauissima pęna, cum sit idem ac tradere morti, seu vltimo supplicio, ac per consequens debet esse propter delictum consumatum in illo genere, vt seruet proportionem cum illo, iuxta illud Deuteron. 25. *Pro mensura delicti erit, & plagarum*
68 *modus*. Præsertim quia pęna debet commensurari delicto, *l. Paulus respondit ff. ad Trebell. l. rescriptum, ff. de his quibus vt in deb.* Et non debet vltra delictum protrahi. *cap. quæsiuit* 2. *de ijs quæ fiunt à maior. part.* Cum ergo Sacerdos iste fictus non perfecerit, aut consumauerit delictum administrationis Sacramenti Pęnitentiæ, sed dumtaxat illud inchoauerit puniendus non erit ea pęna, qua ille qui illud compleuerit, & perfecerit absoluendo videlicet.

69 Deinde, quia vt benè Farinacius *in pract. crimin. qu.* 17. *num.* 49. inquit: *Ex communi, & generali totius mundi consuetudine hodie nunquam punitur attentatum, sicut consumatum in quocunq. etiam grauissimo, & atrocissimo crimine*. Pro quo affert Alexandrum, Iasonem, Angelum, Boerium, Gomez, Afflictum, & quamplures alios.

70 Item

70 Item quia conatus in delicto non punitur pœna
ordinaria, sed mitiori, & extraordinaria, prout ex
Afflicto, Claro, Fariuacio, Quaranta, & Nauarro af-
fert Bordonus *supr. num. 17. & 18.* Concludens quod
in casu nostro auditionis confessionis *imponenda so-*
71 *lum est suspensio, seu depositio ab exercitio horum Sacra-
mentorum in perpetuum cum pœna triremium ad quin-
quennium, plus, aut minus iuxta qualitatem delicti pro-
bati.* Vel vt Sousa *supra c. 32. num. 13. Pœna sic arbitra-
ri potest, vt si fictus Sacerdos fuerit laicus, ac vilis perso-
na, fustigetur, ad triremes mittatur, & aliquæ spirituales
pœnitentiæ ei addantur. Si verò fuerit persona honesta, aut
religiosa damnetur ad triremes. Quod si talis sit qualitatis
vt ad triremes mitti non debeat, in exilium mittatur, & si
fuerit in aliquo ordine, ab eo suspendatur toto exilij tempo-
re. Si delictum aliquas circumstantias habuerit aggrauan-
tes addantur aliæ pœnæ secundum earum qualitatem.* Di-
cit etiam Diana *supra: Supradicti rei si sint religiosi, vel
Sacris Ordinibus initiati, non fustigantur, quod generaliter
dictum esse volo pro omnibus alijs delictis.*

CONSVLTVM XXII.

De exemptione cuidam Monacho concessa.

SVMMARIVM.

Dubium ex facto ortum. num. 1.
Abbatis titulus in quibus Religionibus conceditur. n. 2.
Insolita aggredi non debent. num. 3.
Abbas solo nomine ventosam dignitatem repræsentat. numero 4.
Titulus aliquando est non titulus. num. 5.
Titulus Reuerendissimi an tolerandus. num. 6.
Est proprius Episcoporum, vel Abbatum. ibid.
Sunt in dignitate constituti. num. 7.
Et Dominorum Inquisitorum. num. 8.
Et generalium. num. 9.
Hoc priuilegium exemptionis an concedi potuerit. n. 10.
Est contra bonum regimen Religionis. num. 11.
Decreta Summorum Pontificum. num. 12.
Hæc exemptio videtur quædam dispensatio in voto. n. 13.
Doctores huius sententiæ. num. 14.
Concedi posset pro aliquibus casibus. num. 15.
Et cum quadam limitatione. num. 16.
Maximè si talis Abbas esset Abbatiæ deperditæ. n. 17.
Declaratio S. Congregationis. num. 18.
Hæc exemptio contraria intentioni Summorum Pontific. num. 19.
An contradicat voto obedientiæ. num. 20.
Derogat valdè ipsi. num. 21.
De constitutionibus Religionis. num. 22.
Bulla Pauli III. num. 23.
Priores titulares cassati. num. 24.
Præfatus Monachus non fruitur priuilegijs veri Abbatis. num. 25.
Decretum Sac. Congregationis Concilij circa facultatem concessam Abbatibus ad conferendam tonsuram, & minores ordines. num. 26.
S. Rota Rom. decisio ad incentum. num. 27.
Alia ad idem. num. 28.

IESVS MARIA.

Casus.

1 CVidam Monacho Præsidens Capituli gene-
ralis concessit titulum Reuerendissimi, &
Abbatis, eximens illum ab obedientia Su-
perioris immediati, & facultatem conce-
dens vt eligeret socium qui eadem exemptione
gauderet.

Quæritur autem an licitè, vel validè fuerit facta
huiusmodi concessio numquam antea in illa Reli-
gione visa.

Responsio.

2 QVod attinet ad titulum Abbatis quamuis ad-
mitti posset hæc concessio in Religionibus, in
quibus talis vsus increbuit, vt de Benedicti-
na dicitur; præsertim, quia hoc potest esse conue-
niens ad bonum regimen Religionis, & honorandos
viros graues, & benemeritos illius; nihilominus ta-
men in alijs Religionibus, vbi non est talis vsus, in-
conueniens videtur illum introducere.

3 Insolita enim aggredi non debent, *Argument. l. si
negotia ff. de negot. gestor.* Et huiusmodi priuilegia in-
solita solent in Religionibus turbas, & tragædias ex-
citare. Præsertim, quia, vt dixit Rota in vna Hispa-
lensi *Præeminentiarum* coram Peña 24. Octob. 1611.
Abbas solùm nomen Abbatis, non autem dignitatem, seù
4 *administrationem cum iurisdictione habens solùm impro-
priè, & abusiuè Abbas vocatur, ex eo quod quandam
ventosam dignitatem repræsentat.* Et secundùm Bordo-
5 num *in decisionib. decis. 418.* solùm æquiuocè est Ab-
bas. Vnde de tali titulo Abbatis verificatur id quod
inquiunt Speculator *de instrum. edi. §. 1.* & Bertachi-
nus *in repertor. verb. Titulus*, Titulus aliquando est
non titulus.

6 Idem dicendum de titulo Reuerendissimi etsi
enim tolerandus esset in Religionibus, vbi est talis
vsus, vbi tamen non fuerit, reijciendus videtur. Eo
quod est proprius Episcoporum, vel saltem Abba-
tum veram, & legitimam administrationem, & iu-
risdictionem quasi Episcopalem habentium, *l. in
contractib. §. in omni verò tempore C. de non numer. pe-
cun. ibi per virum Reuerendissimum Episcopum, aut Vica-
riorum generalium Episcoporum*, quia tales sunt in di-
7 gnitate Ecclesiastica constituti, suntque Prælati ve-
ram iurisdictionem habentes *cap. non putamus*, iun-
cta Gloss. *verb. videatur de consuetud. lib. 6. cap. Romana
in princip. de appellat. cod. lib.* per Pauin. *in tr. de offic. &
potest. cap. Sede vac. p. 2. q. 10. n. 16. vers. an autem Vica-
rius*, Fuscus *de Visit. lib. 1. cap. 15. num. 32.* Anton. de
Pretis *in trac. de iurisd. Episc. cap. 6. num. 50.* vbi inquit
Vicarium dici spectabilem, & de medijs magistrati-
bus. Barbosa *de iur. Eccles. lib. 1. cap. 15. num. 26. & 27.*
8 Vel etiam Dominorum Inquisitorum, quia sunt de-
legati Summi Pontificis, & quidem in causis maiori-
bus, & illius locum tenent, cuius personam repræsen-
tant. *ca. præcipimus, 93. dist.* Ludouicus à Paramo *de
Orig. S. Inquis. lib. 3. qu. 9. nu. 23. & 24.* Carena *de offic.*
9 *Sanctissimæ Inquisit. p. 1. tit. 4. §. 6.* Vel denique Gene-
ralium, aut Abbatum veram, & propriam admini-
stra-

strationem, & iurisdictionem labentium, vt ex vsu, praxi, & stylo Curiæ constat.

Quod attinet etiam ad priuilegium exemptionis cum suo socio ab obedientia immediati, & localis Superioris, seù Abbatis consequenter ad ea quæ dixi
10 *tom.1.Sum.cap.18.num.23*. dicendum non potuisse concedi præfato religioso à Præside d.Capituli. Primò ex *Can.Frater noster 16.q.1*. vbi supponitur quod exemptio Episcopi à iurisdictione Archiepiscopi solum spectet ad Summum Pontificem, ex hoc.n.idem videtur dicendum de exemptione religiosi à suo Prælato locali propter eandem, vel similem rationem. Secundò, quia vt ibidem dixi, hoc est contra
11 bonum regimen, & obseruantiam religionum: maximè enim illis aduersatur quod religiosus aliquis in aliquo Conuentu, seù Monasterio commoretur, vbi non habeat Superiorem à quo in spiritualibus, & temporalibus dirigatur, & gubernetur, & sit acephalus.

12 Tertiò, quia talis exemptio videtur contraria menti Summorum Pontificum Clem.VIII. & Vrbani VIII. qui in Decretis *pro reformat. Regular.* præcipiunt, vt *nullus è Conuentu egredi audeat, nisi ex causa, & licentia singulis vicibus impetrata, ac benedictione à Superiore accepta*, intellige à locali, de quo subiungitur: *Qui non aliter eam concedat, nisi causa probata, sociumque exituro adiungat, non petentis rogatu, sed arbitrio suo*. Et inferius: *Licentiæ verò generales exeundi nulli omnino concedantur*. Quæ omnia deficere videntur in exemptione d.Monachi.

13 Quartò, quia illa videtur veluti quædam dispensatio in voto obedientiæ. Cum enim illud non solùm sit respectu Prælatorum maiorum, sed etiam, & forsan præcipuè, respectu immediatorũ, & localium, sanè si aliquis eximitur ab obedientia Prælati localis, multum propterea derogatur voto obedientiæ, ac perinde idcircò videtur dispensari in illo. Nullum autem Papa inferiorem posse in votis solemnibus dispensare pro comperto est, & certum in Sacris Canonib. & Concilijs. Adde, quod Abbas vt Abbas non excludit subiectionem, vt probat Pater Pasqualigus *in decis.moral.decis.35.& 38*.

14 Vnde hanc sententiam communius tenent Theologi specialiter Syluester *in Sum.verb.Casus, qu.1.cas.2*. Rodriguez *tom.1.qq.regul.qu.23.art.3*. Miranda *in Man.Prælat.tom.2.q.7.art.6*. à S.Fausto *in suo Thesauro lib.6.qu.146*. Peregrinus *p.2.Constit.c.1.litt. D.§.6*. Fernandez *4.p.sui exam.cap.15.§.2.num.1.dic.5*. Peyrinis *tom.1.priuil.Minim.in Constit.5.Iulij II.num.6.& in Constit.15.num.1.in fin.ac in formular. Prælat. litt. E. cap.35.num.3*. & alij plures quos refert, & sequitur P.Diana *p.9.trac.8.resol.38*.

15 Aduertunt tamen plures hoc esse intelligendum de exemptione totali subditi ab obedientia sui Prælati ordinarij, non autem pro aliquibus casibus in particulari, & ex rationabili causa, veluti ab aliqua sententia contra ipsum ferenda, auocando illam ad Prælatum Superiorem, & inhibendo inferiorem ne de illa cognoscat, Mandosius *de inhibit.qu.4.num.2.& qu.100.num.2.tom.5.trac.* Romanus *cons.37.in princ.* Tuschus *ver.Exemptio, conclus.554.num.7*.& habetur *in l.2.ff.de his qui sunt sui, vel alieni iuris, vt Instit.eodem tit.§.Sed hoc tempore*. Peyrinis *loc.relat.ex formular.*

16 Posset etiam fieri d. exemptio, prout practicari audio in Religione Societatis Iesu, si Generalis, causa rationabili subsistente, eximeret aliquem Religiosum ab obedientia sui Prælati immediati, & subijceret ipsum alij Religioso eiusdem Monasterij. Tũc enim non censeretur exemptus ab obedientia Prælati localis, seù immediati, sed esset illi assignatus aliquis pro Prælato immediato, seù locali diuersus ab eo, quem cęteri Religiosi eiusdem Monasterij habēt.

17 Præterea aduertendum, quod si præfatus Abbas esset, vel fieret Abbas alicuius Abbatiæ, quæ deperdita esset, & maneret sub ditione infidelium in partibus v.g. Angliæ, Scotiæ, Vngariæ, &c. posset sustineri institutio illius, vti veri Abbatis habentis per se administrationem, & iurisdictionem, licet per accidens impeditam, ad modum quo illam habent Episcopi Titulares in suis Ecclesijs.

18 Quod colligitur tum ex vsu Religionis Carmelitanæ, & aliarum, quæ habent Prouinciales titulares Prouinciarum quæ sunt in manibus infidelium. Tum ex declaratione S. Congregationis apud Barbosam circa *sess.25.ca.6.de regular.* vbi cum Concilium ibidem prohibuisset *Prouinciales, Abbates, Priores, aut alios quoscunque ad effectum electionis faciendæ*, S. Congregatio declarauit non excludi *titulares perpetuos habentes veros titulos suarum Ecclesiarum, à quarum possessione vi excluduntur, vt sunt Priores Angliæ, Vngariæ, Hierosolymæ*.

19 Demũ quod huiusmodi priuilegia officiorum Religionis concessa ijs, qui illa non exercent contraria sint intentioni Summorũ Pontificum, vt propterea aboleri debeant, ex vno illorum Vrb. VIII. in Bulla *Inter cæteras* ann.1629. edita *in 4.tom.Bullarij nu.99*. vbi sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, & alijs etiam, prohibet concedi exemptiones officiorum quę non exercentur Fratribus Eremitis Ordinis S.Augustini, satis constat. Ex quo etiam ad huius casus intentum colligi videtur reprobari debere præfatam Abbatis institutionem.

20 Nec obstat, si dicatur institutionem talis Abbatis non contradicere voto obedientiæ ab ipso emisso, cum per illam non eximatur ab obedientia omnium Superiorum Religionis, sed tantum ab obedientia huius, vel illius superioris immediati, vel localis. Esto .n. per talem institutionē non eximatur simpliciter omnino, vel totaliter ab obedientia Religionis, nihilominus vt dictum est, per illam valdè, multumq; de-
21 rogatur Voto obedientiæ, siquidē eximitur ab obedientia Superioris immediati Monasterij, in quo degit, cui de Iure communi, & ordinario competit gubernare, & regere omnes commorantes in dicto Monasterio.

Maximè, quia cum ipse alatur, & sustentetur à Prælato dicti Monasterij, oportet etiam, quod illi subijciatur, quia ferendus non est, qui commoda amplectitur, & incommoda recusat. *l.manifestissimi §.penult.C.de furtis*. Stephanus Gratianus *disceptatione forensium tom.5.cap.916.num.35*. Barbosa *in Axiomatibus, axiomate 44.n.6*.

22 Nec etiam obstat, quod Iura, & Constitutiones, seu statuta Religionis id non prohibeant, ac per cõsequēs, quod sit permissum; siquidem ea omnia censentur permissa, quæ non sunt prohibita. Oldradus *cons.228*. Ancharan *cons.243*. Alexan. *cons.57*. quos refert Cardinalis Tuschus *practic. conclusion. tom. 6. litt.*

elicitur votum hoc ab ijs alumnis emissum esse de meliori bono, ac per consequens vt validum sustineri debere.

19 Tertiò, quia tale votum, seu iuramentum, vel votum iuratum est præstitum S. Congregationi, prout ex verbis ipsius constare videtur. Ex eo namque elicitur validum, & licitum censeri debere, nec posse in melius commutari. Quia iuramentum quod per modum contractus, seu pacti onerosi præstatur in gratiam, seu vtilitatem alicuius Communitatis, seu Ecclesiæ, quando est de opere honesto perficiendo, semper obligat; neque in aliud, quamuis melius, ar-
20 bitratu iurantis commutari potest. Ita enim ex communi docet Siluester *in Summa verbo iuramentum* 4. q. 20. Molina *to. 1. tract. 2. disp. 149. §. prioris verò partis*, Suarez *lib. 2. c. 12. n. 14.* Sanchez *lib. 3. in precept. decalog. c. 9. n. 19.* quos refert, & sequitur Laymanus *lib. 4. Tract. de iuramento c. 6. n. 6.* Item Abbas, Paludanus, Rebellus, & Lessius, quos refert Sanchez *ibid.* Vnde nec posse commutari in professionem, seu ingressum
21 Religionis habet expresse idem Sanchez *eo lib. 3. c. 21. n. 3.* Ex Abbate Angelo, & Siluestro; quod etiam clarius tuetur *lib. 5. c. 5. n. 45.* ex eo fundamento, quod per tale iuramentum est ius acquisitum tertiò. Quod, & sequuntur Hieronymus Rodriquez *in Compendio Resolut. 140. n. 6.* Bartholomæus Vechis *in prax. Nouit. disp. 13. dub. 4. nu. 5.* Dominus Barbosa *in Collect. DD. ad cap. Scripturæ de voto nu. 2.* Cum ergo Alumni, de quibus in præsenti hoc votum, seu iuramentum præstiterint in gratiam, seu vtilitatem S. Congregationis, & in ordine ad finem ab ipsa intentum scilicet fidei propagationem, validum erit, & neque in melius, aut etiam professionem Religionis commutari
22 poterit. Præsertim, cum per modum contractus, seu pacti onerosi, saltem impliciti, de alendis, & conseruandis dictis alumnis in conuictu, & alijs necessarijs pro suis studijs fuerit præstitum.

23 Quod maximè quartò elicitur ex iure canonico, *cap. quamuis pactum de pactis in 6. & cap. cum contingat de iureiurando*, vbi tanquam generalis regula traditur, quod iuramentum homini præstitum, quod absque salutis æternæ dispendio seruari potest, debeat seruari. Vt propterea hanc regulam generalem
24 tradant Abbas eo *cap. cum contingat n. 7.* Molina *d. disput. 149. §. his exemplis*, & *to. 2. disp. 17. §. hoc tamen loco*, Suarez *to. 2. de Relig. Tract. de iurament. lib. 2. c. 22. n. 3.* Sanchez *supr. & lib. 1. de matrim. disp. 32. n. 1.* Barbosa *in Collectan. DD. super dicta capita.* Ex quo ad intentum colligitur, quod iuramentum præstitum ab his alumnis S. Congregationi sit validum, & firmum, vt potè, quod absque salutis æternæ dispendio serua-
25 ri potest. Nomine enim dispendij salutis æternæ intelligitur secundùm omnes quod sine peccato seruari non potest, hoc autem iuramentum absque vllo peccato seruari potest. Quod à fortiori confirmatur ex Doctrina, quam idem Laymanus *supr. nu. 7.* affert ex Abbate, Siluestro, Molina, Azor, Lessio, & alijs, quod scilicet, iuramentum de faciendo in alterius
26 gratiam, seu vtilitatem opere, etiam alias à lege ciuili non obligante ad culpam, prohibito, obliget saltem, & virtute Religionis. Cum enim hoc obsequium quod promittunt isti alumni non sit vllo modo lege ciuili prohibitum, vtique à fortiori, vt dari obliga-
27 tionem pariet. Item, quia etiam in casu quo iuramentum illicitum esset, dummodo materia per illud promissa in fauorem alterius posset absque peccato obseruari, obligaret ad sui adimpletionem. Prout constat ex *cap. Etsi Christus de iureiurand. & cap. Mouet 22. q. 1.* Vbi dicitur quod iuramentum per creaturas etiam si sit illicitum, & peccaminosum, nihilominus obligare si sit de re licita; & tenent Abbas, Alexander de Neuo, Molina, & Suarez, quos sequitur Sanchez
28 *supr. nu. 22.* Ex hoc enim, etiam à fortiori, sequitur hoc iuramentum, de quo in præsenti esse obligatorium, cum non solùm sit de re licita, & honesta, scilicet subiectione, & obsequio ad S. Congregationem, sed etiam in se bonum, & nulla praua circunstantia vitiatum.

29 Specialiter etiam deseruit ad intentum, *cap. commissum de sponsalib.* Vbi, cum casus esset quod quidam iuuenis promisisset matrimonium cuidam feminæ, & promissionem iuramento firmasset; cum postea vellet intrare Religionem, Pontifex respondit dicens:
30 *Tutius est ei, Religione iuramenti seruata, prius contrahere, & postea, si elegerit ad religionem migrare.* Ex hoc enim videtur inferri ad propositum, eum qui alicui se obligauit iuramento, teneri illud adimplere, prætermisso etiam ingressu in Religionem, quando videlicet ex tali iuramento orta est obligatio ex iustitia, prout in præsenti casu de iuramento horum alumnorum dici potest, cum sit præstitum per modum contractus, & pacti onerosi, scilicet de sustentandis, & alen-
31 dis dictis alumnis in suis studijs, conuictu, &c. Sic colligo ex Azorio *to. 3. lib. 11. c. 5. q. 4.* Fagundez *in 2.*
32 *præcept. Decalog. lib. 2. c. 16. nu. 5. & 6.* Explicatio autem hæc *d. cap. commissum*. Magis genuina videtur, quàm aliæ, quas Abbas, Henriquez, Basilius Legionensis, Suarez, Sanchez, & Castrus Palaus adducunt. Confirmatur, quia vt habent Nauarrus *consil. 1. de*
33 *Regularib.* & Fagundez *supr. nu. 5.* Procuratores, tutores, & debitores aliorum non possunt ingredi Religionem, quia sunt vinculo iustitiæ alijs adstricti; cum ergo isti alumni sint etiam vinculo iustitiæ astricti S. Congregationi propter emolumenta, quæ ab ipsa recipiunt in sui sustentatione, & manutentione in studijs, neq; etiam poterunt ad religionem transire.
34 Vnde huiusmodi iuramentum licitum, & validum esse acriter tuetur Nauarrus *supra*, quem sequitur etiam Azorius *supra §. ex his liquet*, Fagundez etiam *supr. n. 5.* Laymanus etiam *supra §. Exinde patet.* Item Basilius Legionensis, & Castrus Palaus inferius referendi, dum inquiunt iuramentum de non ingrediendo in Religionem, nisi monito superiori Collegij, (quale est hoc, de quo in præsenti) esse obligatorium. Tenent id etiam viri alij docti de hac re consulti. Et quod magis est videtur esse conformis Doctrinæ S.
35 Th. qui *quodlib. 3. ar. 14.* hæc habet: *Contingit autem in aliquo casu quod absque peccato aliquis potest astringere aliquem iuramento ad hoc quod religionem non intret, puta si esset matrimonio ligatus, & vellet absque consensu vxoris Religionem intrare; vel in casibus similibus*: Vbi per casus similes intelligi videtur iste, de quo in præsenti, quia est similis illi quem affert S. Thomas de eo qui est ligatus Matrimonio; Siquidem isti alumni sunt etiam ligati obsequio S. Congregationis, imò totius Ecclesiæ ad propagationem fidei. Est etiam de mente S. Congregationis olim circa hoc negotium habitæ, in qua, ablatis quibusdam alijs, quæ etiam iuramento

ramento promittebant dicti Alumni, scilicet de fugienda *vita aulica*; adiuuando *Clero Ecclesiæ*, in qua essent; *in seruiendo populo, &c.* Relictum est eorum iuramentum in terminis, & iuxta formam illius, quod retulimus. Ex quo videtur ab eadem S. Congregatione approbatum iuxta formam dictam; sicut generaliter loquendo cùm lex corrigit aliam, approbat illam in eo, quo non immutat.

37 Sed contra traditam Doctrinam obstare videntur Emanuel Rodriquez *to.3 Quæst. Regular. q.10.ar.10.* Basilius Legionensis *lib.12. de Sponsalib.c.8. nu.27.* Et Castrus Palaus *part.3. disp.2. punct.14.n.15.* Quatenus contra Nauarrum dicunt, quod non obstante iuramento, quod emittunt Alumni quorumdam Collegiorum eundi ad prædicandum Euangelium in certas Prouincias, & Regiones, possint nihilominus ingredi Religionem. Quamùis enim iuramentum, de

38 quo hi Authores agunt diuersum sit ab eo, de quo nos in præsenti, quia illud solum est de eundo in dictas Regiones ad Euangelij prædicationem, sine exclusione expressa ingressus Religionis; hoc autem iuramentum, de quo nos in præsenti, & quod amittunt Alumni Collegij de propaganda fide, est expressè de non ingrediendo, aut profitendo in aliqua Religione, durante Alumnatu, & post illum intra triennium, rursus est præstitum Sedi Apostolicæ, seu S. Congregationi, quæ illam repræsentat; vt patet ex verbis in principio huius Consulti relatis; nihilominus quia fundamenta, quę affert Rodriquez aliquo modo contraria videntur nostræ Doctrinæ, ideò sigillatim expendenda, nam ex eorum enucleatione veritas magis elucescet.

39 Primum est ex *cap. Scriptura de voto*, vbi deciditur, quod omne temporale obsequium, ac omne votum possit commutari in religionis ingressum, quia, vt ibi Glossa: *Non frangit votum, qui illud in melius commutat.* Hoc verò argumentum nimis debile est, quia non sumus in casu voti dumtaxat, sed in casu iuramenti facti in commodum, seu obsequium Collegij, & totius Sac. Congregationis de propaganda fide, ac per consequens incommutabilis etiam in ingressum Religionis, propter Doctrinam traditam, & Authores

40 relatos. Etsi enim votum, seu iuramentum soli Deo præstitum commutari possit in melius, ac maximè in ingressum Religionis, etiam propria authoritate vouentis, vel iurantis; iuramentum tamen homini (multò magis communitati grauissimæ, qualis est S. Congregatio) præstitum, propter ius illi acquisitum, nullo pacto cõmutari potest in quodcũq; bonum melius, etiam ingressum Religionis. Cuius differentiæ ratio est, quia Deo iustissimo semper placet, id quòd melius est, homini verò non ita, sed quod commodius, & vtilius, aut sibi est promissum. Sic fermè ex Abbate, Angelo, & Siluestro, Sanchez *lib.3. in Decalog. c.21. nu.3.*

41 Castro Palaus *par.3. oper. moral. disp.3. pũct.1. n.6.* Vnde de eo, quòd homini debetur intelligitur, *l. mutuũ. ff. si certum petatur, & inst. quibus modis tollatur obligatio in princip.* Vbi habetur, quòd *vnum pro alio, inuito creditore, solui nequit.* Et Authentic. *Sacramenta puberum C. si aduersus venditionem*, vbi de similibus iuramentis dicitur, quòd *inuiolabiliter custodiantur.* Idem responderi

42 potest ad *c. peruenit 2. de iureiurando*, vbi dicitur: *Non enim propositum aut promissum infringit, qui in melius illud commutat.* Intelligitur enim de voto, aut iuramento soli Deo præstito, non de illo, quòd in commodum, & vtilitatem tertij factum est, prout Authores relati rectè supponũt. De quo Abbas *eo c. peruenit n.2.* Deindè, etiam dato, quòd in ijs iuribus sermo esset de votis, aut iuramentis in commodum, seu vtilitatem tertij præstitis, adhuc tamen nihil inde fieret contra resolutionem nostram. Quòd hoc argumento

43 clarè euincitur. Eatenus in ijs iuribus supponitur quãcunq; promissionem, votum, seu iuramentum cõmutari posse in statum Religionis, quatenus talis status professio censetur opus melius, & Deo gratius, quàm quodcunque aliud. Ita enim communiter supponunt DD. circa illa. Cùm autem hoc non procedat in casu nostro, quia, vt ostensum est, opus conuersionis infidelium, & prædicationis Euangelij, ad quod destinantur dicti Alumni, maximè cum occasione Martyrij, ad quod exponuntur, est opus maius, & excellentius, quàm ingressus in Religionem, gratius Deo, & vtilius Ecclesiæ, vt inferius ostendetur, manifestè sequitur dicta iura nullatenus esse contraria nobis.

44 Secundum fundamentum Rodriquez in eo innititur, quòd huiusmodi iuramentum non est pręstitum in gratiam, & vtilitatem Collegij, sed in honorẽ Dei, ac per consequens induit rationem voti, & non iuramenti homini facti, & propterea commutari potest in melius bonum, quale est status Religionis, conformiter ad Doctrinã, quam refert ex Soto *lib.8. de iustitia q.1. ar.9.* Cęterum hoc fundamentũ in multis claudicat. Esto enim hoc iuramẽtum principaliter in Dei

45 gloriam, & honorem præstitum sit, quis tamen negare poterit, quin etiam in commodum, & vtilitatem S. Congregationis de propagãda fide sit pręstitum. Cũ enim S. hæc Congregatio ad eum finem ab Ecclesia instituta sit, vt fides in vniuerso mundo propagetur, & Domini Cardinales qui in ea sunt, *missionibus omnibus ad prædicandum, & docendum Euangelium, & Catholicam Doctrinam superintendant, ministros necessarios constituant, & mutent*, prout habet Gregor. XV. *in Bulla inscrutabili*, Anno 1622. edita luce, clarius sequitur interesse valdè S. Congregationi habere tales Alumnos, & necessarios esse potius quàm vtiles ipsi, vtpotè ministros, & operarios veluti conductos ab illa, ita vt ipsi dicere possint cum D. Chrisostomo hom. 24. in

46 Matth. *Mercenarij sumus conducti: si ergo mercenarij sumus, cognoscere debemus, quæ sunt opera nostra; mercenarius enim sine opere non potest esse. Opera autem nostra sunt opera iustitiæ, non vt agros nostros colamus, & vineas: non vt diuitias congregemus, & acquiramus honores, sed vt proximis proximus.* Quòd argumentum maiores vires habet si animaduertatur, quòd iuxta piam quorumdam existimationem totus fermè orbis in extrema veluti necessitate sit similium ministrorum: vt propterea D. Bernardus *lib.2. de consideratione cap.6.* Eugenium Pontificem vrgeat di-

47 cens; *Tu leua oculos quosdam considerationis tuæ, & vide Regiones, si non sunt magis siccæ ad ignem, quàm albæ ad messem. Nonne si ex iis, & cernis ista, pudebit otiosam*

48 *iacere securim?* Et Greg. XV. in Bulla relata: *Quantum verò his calamitosis temporibus excreuerit errantium, & dispersarum ouium numerus, qui Ecclesiam Sanctam eius Catholicam, Christi ouile, vel nunquam cognouerunt, vel cognitam Sathanæ dolis deseruerunt, sine lacrymis commemorari non potest. Si enim mentis nostræ aciem*

conuertimus ad innumerabilem populorum multitudinem, iam tot sæculis Agarenorum impurissima dementia captam, insanique erroris, ac mendacij tenebris obcæcatam, miseratione commouentur viscera nostra, cernentes, tam multis ac varijs cælestibus donis olim celebres nationes, per ignorantiæ, & pestilentis persuasionis stuporem, humanitatem in bestiarum naturam ferè mutasse, atque ad æterna incendia, Diabolo, & Angelis eius parata, ali, ac propagari. Et licet inter eas aliquæ sint gentes in iustitia detentæ, quæ Christi nomen inuocant; tamen ita antiquarum hæresum veneno sunt infectæ, vt sinceram veritatem paucissimæ agnoscant, ac ferè omnes, in multis, nedum in vno peccantes, factæ sint omnium reæ. Vbi verò peccatis nostris facientibus, inimicus homo super bonum semen in Septentrionalibus partibus seminauit hæresum zizania, ita dira contagia grassata sunt, vt animas innumerabiles iam diù perdiderit, ac Prouincias, & Regna Christo per summam iniuriam erepta, suæ tyrannidi mancipauerit.

49 Præterea falsò supponit Rodriguez melius, aut maius bonum esse Religionem ingredi, quam Sac. Congregationi *de Propaganda Fide* in prędicatione Euangelij, & conuersione infidelium, quæ sunt propria eiusdem Congregationis munia, ministrare, & deseruire. Oppositum enim constat ex dictis, conformiter ad Patrum doctrinam. Vnde Franciscus 50 Bordonus *decis.62.* ex Petro de Ancharano approbat, *quod Deo plus erit placitura conuersio creaturæ rationalis, pro qua Christus subire mortem voluit, quam cōtinentia Monachalis.* Et de eo dubium vix esse potest, cum tale munus Apostolicum sit, imò, & Angelicum, prout colligitur ex illo ad Hebræos 1. *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis.* Vnde ibi Chrysostomus: *Hoc est Angelicæ functionis officium, ad salutem hominum ministerium Deo persoluere. Proindè hoc est opus* 51 *Angelicum omnia facere pro salute proximorum.* Optimè etiam ad hoc intentum quadrat illud Innocent. III. *in cap. licet de Regularib.* videlicet: *Sicut maius bonum minori bono præponitur, ita communis vtilitas speciali vtilitati præfertur.*

Et in hoc casu rectè præponitur doctrina silentio, sollicitudo contemplationi, & labor quieti. Ad quod vtique designandum vnigenitus Dei filius Iesus Christus non de Rachele secundum carnem natus est, sed de Lia; nec legitur eum in domum suam Maria recepisse, sed Martha. Hæc ponderanda contra illos, qui statum Religiosum horum alumnorum præferri volunt prædicationi Euangelij, & conuersioni infidelium, quę ab illis peragi possunt, & solent.

Tollitur præterea omnis difficultas, quæ in hoc voto, seu iuramento poterat esse, ita vt de illo nullatenus locutum fuisse Rodriguez meritò censeri possit; eò quòd illud non impediat Religionis ingressum, nisi solùm ad tempus, videlicet, dum alumnus permanet in Collegio, aut postquam ab illo exierit, *ante elapsum triennium, & sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, vt dicitur in forma iuramenti.

52 Vtraque enim conditio rationabilissima est, & prudentissimè addita, vtpotè deseruiēs ad hoc quod talis ingressus in Religionem in maturiori ætate, & maturiori cōsilio fiat. Præsertim secundam condi- 53 tionem de licentia Sedis Apostolicæ iustificatissimā esse negari non potest; tum quia est præseruatiua iuris, seu Authoritatis, quam Summus Pontifex habet in vniuersos fideles, ad interpretandum præsertim ea, quæ spectant ad animarum salutem, cum, D. Bernardus *lib.4. de considerat. ca.10.* eum appellet 54 *Sanctimoniæ speculum, assertorem veritatis, fidei defensorem, Doctorem gentium, Pastorem plebium, Magistrum insipientium, Sal terræ, Orbis lumen, &c.* Et à Patribus, & Doctoribus vocitetur *Regula viua in rebus fidei, & morum.* Tum quia talis conditio inest in omni voto, seu iuramento, non solum propter dicta, sed speciatim, quia Summus Pontifex est Generalissimus omnium Religionum, prout eum Theologi compellant.

55 Vnde quemadmodum licitè quis posset emittere votum de non ingrediendo in aliquam Religionem sine licentia Superioris illius, quia ad eum spectat admittere recipiendos in Religionem, sic etiam, & potiori iure licitè vouebunt Alumni non ingredi aliquam Religionem *sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, quia ad illam, vtpotè supremum caput omnium Religionum spectat admissio recipiendorum.

CONSVLTVM XX.

De Episcopo volente renunciare suo Episcopatui.

SVMMARIVM.

Casus, seu dubium. num.1.
Resolutio. num.2.
Textus cap. nisi cum pridem. *num.3.*
Capitis inter corporalia. *num.4.*
Argumentum eiusdem capitis. num.5.
Renunciationis definitio. num.6.
Legitimitas ipsius. num.7.
Interest ne dimittatur officium ei qui contulit. num.8.
Episcoporum institutio ad Papam spectat. num.9.
Natura resignationis quæ sit. num.10.
Est veluti quædam dilapidatio. num.11.
De electo in Episcopum, & non confirmato. num.12.
Causæ renunciationis quę sint. num.13.
An, & quando senectus. num.14.
Dupliciter renunciare quis potest Episcopatui. num.15.
Renuncians quoad locum quod possit facere. num.16.
Ordines conferre. num.17.
Renuncians quoad dignitatem. num.18.
An possit ordinare. num.18. & 19.
In dubio an renunciatio sit quoad locum, vel dignitatem. num.20.

IESVS MARIA.

Casus.

1 QVidam Episcopus volebat renuntiare suo Episcopatui Papa nesciente. De quo quæritur an id facere potuerit.

Re-

Resolutio.

2 NVllo modo potest Episcopus sine Papæ licentia suo Episcopatui renunciare, sic communiter Theologi, Sanchez *in præcep. Decal. tom. 1. li. 4. ca. 17. num. 6.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 1. c. 20. n. 1.* Bartholom. de Vecch. *in prax. obseruandâ in admittentis ad Religionis statum Nouit. disput. 2. dub. 3. num. 5.* Valer. Reginal. *lib. 30. tract. 3. num. 331.* Illustrissimus Episcopus Barbosa *Iur. Ecclesiast. lib. 1. c. 11. n. 238.*

3 Colligitur primò ex *cap. Nisi cum pridem de renuntiatione*, vbi Innocentius III. Archiepiscopo Calaritano petenti licentiam renuntiandi Archiepiscopatui inquit *propter conscientiam enim criminis, cedendi potest licentia postulari.* Et infra: *Pro defectu quoque scientiæ plerumque potest quis petere cessionem.* Et inferius: Personæ verò irregularitas, &c. *propter quam petere potest licentiam aliquis resignandi.* Ex quibus eliciunt communiter DD. Papæ licentiam requiri ad renunciationem seu cessionem Episcopatus. Lege Glossam huius *cap. verb. Forsitan*, & *verb. Sed dumtaxat*.

4 Clarius secundò ex *cap. Inter corporalia de translat. Episcop.* vbi idem Innocentius III. scribens Decano, & Capitulo Andegauensi inquit; *Non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem auctoritate Romani Pontificis (quem constat esse Vicarium Iesu Christi) Episcopus ab Ecclesia remouetur: Et ideo tria hac quæ præmisimus, non tam constitutione Canonica, quam institutione diuina soli sunt Romano Pontifici reseruata.* Vnde ex hoc ca. colligunt communiter DD. translationem, depositionem, seù cessionem Episcopi ab Episcopatu fieri non posse sine Papæ licentia.

5 Colligitur id tertiò ex argum. eiusdem *cap.* quod est desponsationem Episcopi cum sua Ecclesia assimilari coniugio maris, & feminæ. Itaut quemadmodum coniugium viri, & feminæ dissolui non potest nisi Papæ auctoritate, (quando videlicet matrimonium non est consummatum) sic etiam neque coniugium spirituale Episcopi cum sua Ecclesia.

6 Colligitur quartò, ex natura ipsius renunciationis, quæ est *Rei, vel iuris proprij legitima refutatio, vel dimissio Can. quàm periculosum 7. q. 1.* Angelus, Syluester, & alij Summistæ *verb. renunciatio*, Parisius *de resi-*
7 *gnat. lib. 1. q. 1. num. 34.* Legitimitas autem renunciationis consistit in hoc, quod fiat in manibus illius, ad quem spectat institutio illius dignitatis, vel officij, cui renunciatur. *cap. Admonet de renunciat.* Et ratio
8 est nam illi interest ne dimittatur officium, vel beneficium quod ad eum pertinet, sine ipsius licentia; alias præiudicaretur. *cap. Significasti de foro compet. Can. Clericum 11. q. 1. Can. Non liceat 3. qu. 6.* Syluester *sup. q. 3.* Peyrinis *in Formular. litt. R. cap. 8. nu. 4.* Tamburinus *de Iur. Abbat. tom. 1. disp. 13. quæsit. 1. num. 3.*
9 Certum autem est institutionem Episcoporum solùm ad Papam pertinere. In manibus ergo ipsius renuntiatio fieri debet.

10 Quintò id colligitur ex natura resignationis, quæ est idem cum renunciatione, vel saltem parùm ab ea differt. Est enim *voluntaria beneficij abdicatio facta coram legitimo Superiore.* Bonacina *de Simonia quæs. 4. §. 14. in princip.* post alios. Legitimus autem Superior Episcopi proculdubio est Papa.

11 Sextò, quia renunciatio, vt habent Decianus *respons. 45. num. 4.* & Mascardus *de probat. concl. 1263. num. 8.* est quædam dilapidatio. Non ergo fieri potest ab Episcopo sine licentia Papæ, qui est Episcopus Episcoporum.

12 Nota verò quod electus in Episcopum ante confirmationem potest sine Papę licentia iuri suo renũciare in manibus eligentium, prout colligitur ex *ca. Inter corporalia de translat. Episcop.* Rota *decis. 8. num. 3. de Iurepatron. in nou.* Parisius *de resignat. lib. 7. quæst. 1. num. 78.*

13 Causæ verò renunciationis, quas latè declarant Fuschus *de Visitat. lib. 2.* Parisius *sup. lib. 5. q. 3.* Dominus Barbosa *de Potestat. Episcop. par. 3. alleg. 113.* sunt istæ, prout ex *cap. Nisi cum pridem de renunciat.* relato habetur, ibi: *Conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, graue scandalum, irregularitasque personæ.*

14 De senectute etiam, quæ reddat Episcopum impotentem ad exequendum officium Pastorale arbitrio Summi Pontificis id etiam habent Menochius *de arbitr. cas. 53. num. 3.* Parisius *supr. q. 3. n. 56. & q. 6. à num. 5.* Rendina *in Promptuar. recept. sentent. tom. 1. propè fin. in Miscellan. num. 4.*

15 Huiusmodi autem renunciatio Episcopatus dupliciter fieri potest, vel renunciando loco tantùm, vel renunciando loco simul, & dignitati. Loci renunciatio fit, quoties renunciatur cura, & administratio illius Ecclesiæ *cap. ad supplicationem, de renunc.* Et sic
16 renuncians potest appellari Episcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis. *cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcop.* vbi omnes, Fuschus *de visit. lib. 2. cap. 18. num. 10.* ac auctoritate Sedis Apostolicæ poterit ad Ecclesiam eãdem redire, vel aliam, siue per viam electionis, siue per viam postulationis, siue per viam collationis habere Parisius *de resignat. lib. 1. quæs. 17. num. 13.* Potest
17 etiam cum licentia Episcopi Ordines conferre. *d. cap. 1. de ordinat. ab Episcopo qui renunciauit.* Thesaurus *in Prax. par. 2. verb. Ordo, cap. 22. num. 1.*

18 At Episcopus qui renũciauit etiam dignitati Episcopali non potest Sacros Ordines conferre licitè, quamuis validè conferat: & ab ipso promotus in sacris non recipit Ordinis executionem. Maiolus *de irregularitate lib. 3. cap. 6.* Parisius *supr. lib. 1. quæs. 17. à num. 19.* Azor. *tom. 2. lib. 3. cap. 48. qu. 13.* Si autem in minoribus promotus est, etiam scienter habet libe-
19 ram Ordinis executionem. Ita ex *d. cap. 1. de ordinat. ab Episcopo qui renunciauit* elicit idem Thesaurus *supra*.

20 Nota præterea quod in dubio an Episcopus loco, vel dignitati renunciauerit, regulariter censeri debere tantùm loco renunciasse. Tum quia renunciatio est stricti iuris, ac ita strictè accipienda, tum quia regulariter ita contingit, vt nullus velit dignitati renunciare. Sanchez *lib. 7. consmoral. cap. 1. dub. 20. num. 34.* post alios, Thesaurus *supra*.

CONSVLTVM XXI.

De celebrante Missam non constituto in Sacerdotio, aut audiente Confessiones.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus.

1 N. Non constitutus in Sacerdotio Missam celebrauit; quæritur an incurrerit pœnas Constitutionum Gregorij XIII. Clementis Octaui, & Vrbani Octaui, & quas alias.

Responsio.

2 PRimò iste contraxit irregularitatem, si Clericus, vel Religiosus est, quia exercuit ordinem, quem non habebat, prout communiter DD. ex ***cap. 1. & 2. de Clerico non ordin. ministran.*** Syluest. ***in Summa verbo Irregularitas q.14.*** Nauarrus ***in Man. cap.27. num.242.*** Cornexo ***de Irregularit. disp.7. dub.1.*** Dixi ***si Clericus, vel Religiosus est***, quia, etsi, iuxta ea quæ dixi ***tom.3. Summa verbo Irregularitas num.59.*** valdè probabilis sententia sit affirmans etiam laicos actus Or-
3 dinis, quem non habent, exercentes esse irregulares, prout tenent S. Antoninus, Siluester, Sotus, Nauarrus, Suarez, Auila, Valentia, & alij; tenendum tamen est oppositum tanquam benignius in materia odiosa, & quia non est id expressum pro Laico, sicut pro Clerico in iuribus relatis, & toto eo titulo, qui est de Clerico non ordinato ministrante. Sayrus *lib.7. cap.10. num.6.* Cornexo *de irregularitate disputat.7. dub.2.* Laymanus etiam *de irregularitate cap.3. num.3.* referens Couarruuiam, Angelum, Sà, Rosellam, Henriquez, & Armillam.

4 Secundò, dicens se esse Sacerdotem, cum talis non fuerit, est falsarius, & falsariorum pœna puniendus. Baldus *in l. qui sub prætextu C. de Sacros. Eccles.* Bernardus Diaz, Salzedo, Franciscus Leo, & plures alij, quos referunt, & sequuntur Barbosa *in d. ca.2. de Cleric. non ordin. ministr. num.3.* Farinacius *de falsit. & simulat. q.150. n.85.* Sousa *in Aphorism. li.1. c.32. n.11.* & Carena *de offic. S. Inquisit. part.2. tit.11. §.2. num.8.*
5 Huiusmodi autem falsitas probari potest recurrendo ad Matricem, si ex ea non constet esse descriptū in

in Catalogo Ordinatorum. Ex traditis per Couarrubiam *practic.cap.19. vers.4.* Menochium *remed.4. adipiscendæ num.736.& de arbitr.caſ.187.num.431.*& Barboſam *ſupra*.

6 Tertiò, iſte talis puniendus eſt à Dominis Inquiſitoribus. Etſi enim olim de hoc poſſet eſſe controuerſia propter *d.cap.2.de Cleric.non ordin. miniſtr.* vbi hæc cauſa committi videtur Epiſcopo; eo etiã quod Ordinarius Eccleſiaſticus eſt Iudex in crimine falſi, vt notant DD.*in tit.de crimine falſi*; nihilominus hoc tempore certum eſt DD. Inquiſitores Iudices eſſe in hac cauſa, etſi non priuatiuè ad Ordinarios, ſed cumulatiuè,prout habet Souſa *ſupra nu.16.* Ita enim definitum fuit à Gregorio XIII.in Bulla *Officij noſtri*, inter Bullas huius Pontificis *num.21. in tom. 2.Bullarij*,vbi hæc: *Nos itaque vt omnibus difficultas, dubitatio-*
7 *que tollatur,animaduertentes eos qui Presbyteratus non ſunt inſigniti, & ſe in adminiſtrandis dictis Sacramentis ingerunt facto Catholicam veritatem impugnare, quo ſolos Presbyteros miniſtros eorundem Sacramentorum conſtituendo,illis dumtaxat, quibus eadem munera congruere exiſtimauit, committi voluit eorum qui in Presbyteratus ordine non conſtituti Miſſas celebrant, ac confeſſiones audiunt,vt præfertur cognitionem, & punitionem ad Inquiſitoris Officium, & Inquiſitores antedictos pertinere, & quod huiuſmodi delicti ratione aduerſus eos inquirere, procedere, & culpabiles repertos punire officium, & Inquiſitoris prædicti valeant Apoſtolica authoritate præſentium tenore perpetuò declaramus, & definimus*. Quæ
8 conſtitutio licet directa ſolum videatur ad Inquiſitores Hiſpaniæ locum ſibi vendicat in alijs Inquiſitoribus aliarum Prouinciarum, prout ex Bartholomæo Spino, Peña, & Flauio Cherubino probat Carena *ſupra num. 10.& 11.*

9 Sunt etiam aliæ Conſtitutiones præter dictam Gregorij, videlicet Clementis Octaui quæ incipit *Etſi alids*, quæ extat *3.tom.Bullarij* inter Bullas huius Pontificis *num. 81.* vbi Pontifex inhærens alijs Conſtitutionibus Pauli Quarti, & Sixti V.de quibus Locatus *in Iudiciali Inquiſit. inter decreta facta in Congregatione S.Officij Romæ fol.475.& 476.*hæc inquit:*Nos igitur animaduertentes huiuſmodi perditos, & nefarios*
10 *homines ad Sacrum Presbyteratus ordinem non promotos Miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes non ſolùm actus idolatriæ ſaltem extrinſicè, ſeu per externa, & viſibilia religionis,& pietatis ſigna exercere,ſed etiam quantum in ipſis eſt efficere, vt Chriſti fideles, qui credunt eos ordinatos eſſe, & ritè conficere Sacramentum Eucharistiæ, idolatriæ crimen ignoranter incurrunt purum videlicet panem, & vinum tanquam verum Chriſti Domini noſtri Corpus, & Sanguinem eiſdem adorandum proponentes,confeſſiones autem audientes non ſolum Sacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verum etiam Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum Sacerdotalem, & auctoritatem abſoluendi à peccatis,magno cum periculo,& ſcandalo plurimorum.*

Propterea, vt grauiſſima hæc ſcelera committentes poſthac debito ſupplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia,ac matura deliberatione,deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine S.Inquiſitionis iudicium conſcientiæ conſulere. Et ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponenda dubitari poſſit, prouidere volentes ſupradictorum Prædeceſſorum noſtrorum veſtigijs inhærentes, hac perpetuò valitura Conſtitutione decernimus, atque ſtatuimus, vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus ordinem,repertus fuerit Miſſarum celebrationem vſurpaſſe, vel Sacramentalem confeſſionem audiuiſſe à Iudicibus S.Inquiſitionis, vel locorum Ordinarijs tanquam Eccleſiæ miſericordia indignus à foro Eccleſiaſtico abijciatur,& ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſeculari tradatur per Iudices ſeculares debitis pœnis plectendus.

11 Poſtea Vrban. VIII. in Conſtitutione *Apoſtolatus* inter Bullas ipſius *num. 79.* prædictas conſtitutiones amplians, & extendens inquit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus, qui impoſterum ad ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Miſſam celebrare, aut Sacramentalem confeſſionem audire præſumpſerit,ætate minoris annis vigintiquinque non excuſetur, quominus eidẽ Clementis conſtitutioni ſubijciatur, dummodò vigeſimum ſuæ ætatis annum compleuerit. Ipſeque non promotus ſit delinquens, nulla habita conſideratione præfatæ minoris ętatis, ſiue laicus, ſiue Clericus ſæcularis, aut cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de neceſſitate exprimendę Regularis,aut cuiuſuis alterius inſtituti, etiam quantumuis exempti,& priuiligiati, nobiſque, & Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubiecti, necnon Militiarum quarumcumque,etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani fuerit, tradatur Curiæ ſeculari pœnis debitis plectendus.* Qui-
12 bus etiam addi poteſt, quod vt refert Souſa *ſupra num. 12.* idem Papa Vrbanus VIII. per Epiſtolam Cardinalis Millini ad Inquiſitorem Generalem Luſitaniæ quinta die Martij anno 1622. datam præceperit, vt prædicta pœna traditionis Curiæ ſæculari plecterentur iſti,qui hoc crimen commiſiſſe reperti fuerint.

13 Quibus præiactis dicendum quartò,præfatum N. qui non conſtitutus in Sacerdotio celebrauit, etiam ſi fortè vnam tantùm Miſſam dixerit,vel celebrauerit,incurriſſe pœnas dictarum Conſtitutionum. Ita expreſsè Souſa *in Opuſcul.de ſollicitantibus tract.1.cap. 9.num.8.& in Aphoriſmis Inquiſitor.lib.1.ca.32 num. 9.* Et Franciſcus Bordonus *in Sacro Tribunali cap. 22. qu.8.num. 12.*

14 Primò,quia ad incurrendas pœnas contra tranſgreſſores aliorum præceptorum, ſiue naturalium, ſiue Eccleſiaſticorum ſufficit vnus actus contrarius dictis præceptis. Præcepta namque negatiua,(quale eſt hoc de non celebrando niſi à conſtituto in Presbyteratus Ordine,) ſolo vnico actu violantur, & ita per ſolum vnum actum incurruntur pœnæ contra tranſgreſſores illorum taxatæ. Ita vt illud Iacob.2. *Qui in vno offenderit factus eſt omnium,reus* intelligatur quantum ad pœnam,ſecundum Hugonem, & alios.

15 Secundò ſpecialiter,nam ad incurrendam irregularitatem, & pœnam criminis falſi,quas iſte fingens ſe Sacerdotem, & celebrans incurrit, ſufficit vnus actus, vt omnes admittunt;ergo etiam ad incurrendas taxatas pœnas à Summis Pontificibus.

16 Eſt enim eadem ratio, & vbi eſt eadem ratio eſt eadem lex.*l.illud ff.ad legem Aquiliam. l.ſi poſtulauerit §.2.ad legem Iuliam de adulter. l. quidam nummularios ff.de edendo*,& aliis iuribus,& DD. *ibid.*

17 Tertiò ex verbis Conſtitutionis Vrbani VIII. per quam declarat ſuorum Prædeceſſorum Conſtitutiones,videlicet: *Qui in poſterum ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Miſſam celebrare, aut Sacramentalem confeſſionem audire præſumpſerit,* &c.*tradatur Cu-*

riæ sæculari, vbi expressè loquitur de celebratione vnius Missæ tantum. Vtitur enim verbo *Missam*, quod est singulare, & singularis locutio vno contenta est *l. boues §. hoc sermone ff. de verbor. significat.* Ioannes Andreas *cap. pluralis de Regulis iuris in 6. & in ca. 1. de reb. Eccles. non alienand. in 6.* vbi exemplum ponit in alienatione rei Ecclesiasticæ, in qua vnus tantum requiritur tractatus, quia textus vtitur verbo singulari.

18

19 Quartò ex ratione motiua huius legis, seu Constitutionis, ex qua debet desumi sensus ipsius, cum ratio legis sit anima legis *l. cum oratio ff. de bonis damnat.* Alexander *cons. 32. num. 5.* Thuscus *practic. concl. tom. 6. littera R. conclus. 31. num. 15.* Ratio autem motiua huius legis, seu Constitutionis præcipientis vt qui non constitutus in gradu Sacerdotali celebrauerit tradatur brachio sæculari, ea est, prout colligitur ex constitutione Gregorij XIII. *Officij nostri* relata, & ex constitutione Vrbani VIII. *Apostolatus* etiam re-

20 lata, quia tales *Catholicam veritatem, quæ solos Presbyteros dictorum Sacramentorum ministros esse docuit, facto impugnant.* Vel ea, qua vsus est Clemens VIII. in constitutione *Etsi aliàs* similiter relata, quia scilicet tales. *Non solum actus idololatriæ, saltem extrinsicè, seu*

21 *per externa, & visibilia religionis, & pietatis signa* exercent; *sed etiam quantum in ipsis est*, efficiunt, *vt Christi fideles idololatriæ crimen incurrant*, &c. vtraque autem ratio ex istis saluatur, & verificatur in casu celebrationis vnius tantum Missæ. Ex quo sequitur comprehendi sic facientem dictis constitutionibus, & pœnis ipsarum.

22 Quintò, quia talis pœna infligitur isti delicto, quia illud committens redditur vehementer suspectus de hæresi hæreticorum nostri temporis asserentium, quod etiam Laici, & seculares sint ministri Sacramenti Eucharistiæ, vel quia abutitur Sacramento venerabili Eucharistiæ, saltem facto ipso, vt Pontifices dixerunt; Vel quia facit opus malum ab hæreticis laudatum, & commendatum. Hæc enim omnia causant huiusmodi vehementem suspicionem hæresis, vt latè Carena, Sousa, & Bordonus relati; Quibus adhæret Castrus Palaus *p. 1. trac. 4. disp. 8. punct. 16. §. 9.* quæ etiam procedũt in casu celebrationis vnius tantum Missæ, prout ex se patet.

23 Sextò, id maximè suadetur tollendo scrupulum, propter quem oppositum affirmari posset. Videlicet, quia in constitutione relata Gregorij XIII. dicatur in numero plurali *eos qui in Presbyteratus ordine non constituti Missas celebrant*, verbum enim *Missas* in plurali sumptum plures Missas, & non vnam tantum exigere videtur *l. vbi numerus de verbor. significat.* Et in constitutione Clement. VIII. dicatur etiam in numero plurali *Missarum celebrationem vsurpare præsumentes*, quo etiam excludi videatur vnica celebratio Missæ.

24 Tollitur autem hic scrupulus. Primò, quia vt benè considerant ad alium casum similem infra referendum Vgolinus loquens de Censura Bullę Cœnæ contra legentes libros hęreticorum *in glossa, ac eorundem libros num. 1.* & Farinacius *de hæresi q. 180. num. 29.* Ideo vterque Pontifex vsus est plurali numero *Missas*, quia loquebantur de transgressoribus etiam in numero plurali, videlicet ibi: *Qui in Presbyteratus Ordine non constituti*, & ibi: *Non promotos celebrationem Missarum vsurpare præsumentes.* Secundò, quia certares est quod pluralis numeri appellatione venit etiã

25 singularis, quando eadem est ratio in vno ac in pluribus, prout contingit in proposito, & ex varijs Iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *de appellati. verb. Iur. signif. appellat. 169. num. 1.* Itaut numerus pluralis

26 resoluatur in singularem quando eadem est ratio vtrobique, prout ex iuribus etiam, & Doctoribus probat Illuminatus Moron. *in respons. respons. 58. n. 4.* & plures pro vno reputentur, & habeantur, prout etiam ex iuribus, & DD. probat Mascardus *de probat. volu. 3. concl. 1249. num. 52.* Ex quo sequitur idem esse in his Pontificijs constitutionibus *Missas* celebrasse, ac vnam tantùm *Missam* dixisse.

27 Quod tertiò roboratur appositissimo exemplo ab Vgolino, & Farinacio supra relato, multis alijs, quæ adduci possent prætermissis; Nam in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur *retinentes, seù legentes libros hæreticorum* in numero plurali, & tamen certum est, & indubitatum apud omnes, quod ad incurrendam huiusmodi excommunicationem sufficiat retinere, aut legere vnum librum alicuius hæretici.

Pariter ergo in præsenti dicẽdum numerum pluralem *Missas* denotare etiam singularem Missam.

28 Quartò, etiam dato, & non concesso, quod Gregorius, & Clemens plurium Missarum celebrationem ad præfatas pœnas incurrendas requisierint, quia tamen Vrbanus VIII. ipsorum Constitutiones amplians, & extendens, vt patet illis verbis *ampliantes, & extendentes* cùm expressè dixerit in numero singulari: *Non promotus Missam celebrare præsumpserit*, censendus est extendisse dd. Cõstitutiones ad vnam tantum Missam celebrantes; quod præsertim maio-

29 rem vim accipit ex eo quod quando sunt duæ leges contrariæ posterior corrigit, & emendat priorem, prout communiter DD.

30 Rigidissam porrò hanc pœnam his constitutionibus Papalibus pro hoc crimine designatam satis rationi consonam esse, non solum confirmat quod hoc nefas tam grauissimum ab Ecclesia reputatum fuerit, vt propterea antiqui Pontifices eidem pœnam non statuisse videantur, vt habent Bern. Diaz *pract. c. 12. in princ.* & Palaus *supra*, sed etiam, quia stando in iure diuino veteris testamenti non obscurè indicata fuerit.

31 Primò, in Core, Dathan, & Abiron, ac 250. viris *Numeror. 16.* qui propter affectatum Sacerdotij munus viui in terra absorti, vel igne interfecti. Secundò, in Ozia Rege Iuda, qui, prout habetur *2. Paralipomen. 26.* quia *adolere voluit incensum super altare thymiamatis*, (Sacerdotali more, & prout Iosephus addit, *sumpto sacerdotali habitu*) *orta est lepra in ore eius coram Sacerdotibus*, &c. & *fuit leprosus vsque ad diem mortis suæ.*

32 Nec obstat quod prædicta pœna relaxationis ad brachium sæculare non sit in vsu in aliquibus Inquisitionibus, vt in Hispanica, vt testatur Palaus *supra*, neque in Lusitanica, prout Sousa *d. cap. 32. num. 12.* nec in Sicula, prout refert Diana *4. part. tract. 7. reso-*

33 *lut. 11.* Credendum enim est ideo hoc esse, quia casus qui contigerunt in his partibus haberent aliquas circumstantias minuentes delictum, vt propterea à pœna ordinaria recedendum iudicarent DD. Inquisitores

sitores illorum Tribunalium, prout colligitur ex casibus, quos hi authores referunt, & ex ijs quæ habet Carena *supr*.§.7.adiungens etiam *ibid.num*.13. hæc: *Si enim nullæ huiusmodi circunstantię interuenissent, vtique decretum SS.Domini*(scilicet Vrbani VIII. iam relatum)*debuisset ad vnguem obseruari, & illud sine dubio obseruassent Hispani, qui semper fuerunt, & pijssimi, & Sedi Apostolicæ obsequentissimi*. Addimus nos, id quod diximus de seueritate huius pœnæ saltem esse de iure communi, quidquid sit de consuetudine aliquarum Prouinciarum.

34 Id etiam confirmant duo casus, quos Tilmannus Brudembensis *lib*.1.*sacrar.collat.c*.60. *& li*.9.*c.etiam* 60.refert, videlicet primò, quod cum in Parisiensi Vrbe in Ecclesia S. Mariæ quidam non Sacerdos sacrilego ausu Sacrum celebrare tentasset, in ipso accessu ad altare sordidas, & impuras eius manus Sacro Sacerdotali chrismate non delibutas flamma de cœlo cadens absumpserit. Item quod cum in Vrbe Goduensi Hollandiæ Caluiniani quidam Missam ioco, & ludibrio facerent, cùm ad illa verba *Agnus Dei* peruenissent, nuncius venit, vxorem illius qui sacerdotium fingebat dicens acerbissimis doloribus partus excruciari, & quod, cum re cognita, domum perrexisset, vxorem binos masculos peperisse inuenerit, & Missam exibilauerit; sed Deus iusto furore percitus, paulò post ambobus filijs, deinde vxori, & ficto Sacerdoti necem inopinatam intulerit.

35 Item alius qui refertur in Prato spirituali *c*.196. de tribus pueris Apamiensibus, qui cum ioco verba consecrationis, Sacerdotum more, proferrent, ignis cęlitus delapsus saxum super quod id faciebant, panem, & vinum, quod apposuerant omnino consumpserit; ipsosque semimortuos (quia puerili leuitate id gesserant) reliquerit. Quæ sanè confirmant flagitium de quo in præsenti agimus, dignum morte, etiã iure diuino, censeri debere.

36 Monendus ergo est consulens, vt sponte compareat coram Tribunali S.Inquisitionis, & ibi fateatur suum delictum humiliter veniam petens; sicque illam consequetur, iuxta praxim, & benignitatem huius Sacri Tribunalis, quam referunt Guido Fulcodius Cardinalis, & postea Papa Clemens IV. dictus *qu*.2.*ad Inquisitores*, Concilio Bitterensi, quod Fulcodius appellat Tholosanum, Peña *in Commentar. ad Eimericum in director*.3.*par.Commentar*.12. Bariola *in Aphorismis iuris verbo spontè*, & communiter alij, qui de S.Inquisitionis rebus tractant.

37 Sunt autem aliquæ conditiones necessariæ, vt prędictus N. & alij gaudere possint hoc beneficio sponte comparentium. Prima, & præcipua est, quod nullis præuenti indicijs coram fidei Iudicibus compareant. Colligitur *ex l.sponte de muneribus, & honoribus.l*.4. *§.fin. C.de Sicar.l*.2. *C.de his qui latron*. Fulcodius autem relatus allegat *l.fin. vers. Domini C. de his qui latron.& text.in l*.2.*§. si modo ff. ad Tertull*. Archidiaconus *in cap. vt commissi verbo obedientes de haeret. in* 6.Peña *ad Director.p*.3. *comment*. 12. Farinacius *de heres.q*.193.*num*.28.Carena *par*.2.*tit*.18.*nu*. 1. Vnde

38 qui indicijs præuenti fuerint pro spontè comparentibus non habentur, nisi fortè indiciorum nullam eos habuisse scientiam constiterit. Farinacius *supra*, & alij communiter. Vnde patet solutio plurium casuum, qui contingere possunt.

39 Primus est de eo qui non est vocatus, nec citatus, sed est ductus ad S. Tribunal propter aliud crimen ad idem Tribunal spectans, & in eodem instanti ipse fatetur delictum suum. Etsi enim tunc mitiùs cum illo agendum videatur, prout colligitur ex Paulo Garzia *in praxi fol*.13. & Carena *par*.3 *titul*.8.§.7. & etiam ex Locato *inter casus decisos Placētiæ cas*.7. Nihilominus simpliciter, & absolutè non debet dici spontè comparens.

40 Primò, quia iam est inditijs præuentus: siquidem est perductus ad S.Officium propter delictum ad ipsum spectans. Secundò quia iure de illo suspicari potest metu probationum confessum fuisse suum delictum, nempè quia suspicabatur, vel suspicari pote-

41 rat se præuentum. Tertiò, quia vt habet Peña relatus, & ex ipso Farinacius eo *num*.28. spontè veniens dicitur is qui nullo præcedente stimulo Iudicē adit; hic autem de quo in præsenti, non Iudicem adijt, sed ad Indicem est ductus, nec operatus est sine stimulo. Nam conscientia stimulabat ipsum. Etenim conscientia quasi gladius pungit Prouerb. 12. Ad quod deseruit satis apposite illud Sapientiæ 17. *vers*. 10. *Cùm sit timida nequitia dat testimonium condemnationis; semper enim prę sumit sæua perturbata conscientia*. Vnde illud commune: *Nocens metuit pœnam*. Congruit, & illud Iob *cap*.15.de mala conscientia: *Sonitus terroris semper in auribus illius, & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reuerti possit de tenebris ad lucem circumspectans vndique gladium*.

42 Quartò, quia quando aliquis scit rumorem esse, quod sit accusãdus, & quod aliquis se præparatus ad accusandum illum, tunc etiam si ipse se accuset non censetur spontè comparens, Decian. *in tract.crimin. lib*.5.*cap*.56.*num*.12.post Alphons.de Castro, quem refert, Farinac. *sup.num*.37. post Ludouicum à Paramo. Hic autem de quo in præsenti videns se in Sancto Officio facilè credere poterat rumorem esse de suo delicto.

43 Quintò, quia quærelatus in S. Officio non censetur spontè comparens. Eymericus *p*.3.*director.num*. 56.Peña *Comment*.12.Bordonus *de S.Tribunali c*.30. *n*.24.Iste autem, siquidem perductus est ad Sanctum Officium, censetur quærelatus in ipso. Secus est de illo, qui ignorat se esse præuentum, cum tamen reue-

44 ra præuentus sit, vel denunciatione, vel alio modo; talis enim pro spontè comparenti haberi debet, & talium beneficio gaudere. Ratio est, quia quantum est ex se, & ex parte sua ipse omnino spontè comparet, & per accidens est respectu illius ea præuentio. Farinacius *sup.num*.28.36.& 37. Carena supra *titul*. 18.*relato n*.2. Animaduertens *nu*.3. ex circumstantijs conijcere posse Iudicem an reuera ignorans preuentionem censeri debeat.

45 Ex quo patet quid dicendum sit, cum quis comparet præuentus de aliquo crimine, v.gr.de blasphemia aliqua, & ipse spontaneè fatetur alias blasphemias, de quibus nullo modo est præuentus, aut indiciatus, tunc enim distinguendum est. Aut enim dubitat se præuentum esse etiam quoad illas; aut non dubitat, quia certo scit eas protulisse quando nulli aderant testes. In primo casu non debet haberi pro spontè comparenti, sed eius confessio credenda facta metu probationis, & non omnino spontaneè, iuxta dicta superius. Secus verò in secundo casu, propter

pter oppositam rationem, scilicet, quia quoad has blasphemias nec est præuentus nec potest præueniri, cum sint omnino occultæ. Carena *sup.num.6.& 7.* ex Farinacio, & Peña.

46 Secunda conditio, vt is, & alij frui possint beneficio spontè comparentium, est, vt fateantur integrè, & perfectè suum delictum. Ita enim habetur in Cõcilio Bitterensi *c.2.* illis verbis: *Infra quem terminum venientes pœnitentes, & dicentes plenam de se, & de alijs veritatem, habeant impunitatem, &c.* Colligitur etiam ex *cap. quem pœnitet de pœnit. dist.1.* illis. *Quem pœnitet omninò pœniteat.* Et *de pœnit. dist.3. Can.42.* illis. *Quadam enim impietas infidelitatis est ab illo qui iustus, & iustitia est, dimidiam sperare veniam. Iam enim foret sine pœnitentia inuenire gratiam.*

47 Tertiò colligitur ex eo quod hæc confessio spontanea quæ fit in S. Officio comparatur quantum ad hoc confessioni Sacramentali, per quam non obtinetur venia, nisi fuerit plena, & completa. Peña *part.2. Direct. q.34. comm.59.* Bordonus *de Sac. Tribun. c.30. num.23.* & 24.

48 Cum grano tamen salis hæc accipienda, quia agitur de vita hominis. Accipi enim debent quando obliuio non præsumitur, & diminutio plenè probatur. Symanch. *Cath. Instit. tit.48 num.27.* Roxas *de hæret. p.2. num.235.* Peña *in comm. ad 3. p. Direct. comm. 59.* Sousa *in aphorism. lib.1. c.48. num.11.* In hoc tamē

49 Iudicis prudens arbitrium attendendum est. Roxas *de hæret. p.1. num.90.* Peña *d. comm.59.* Sousa *supr. nu. 9.* Ad hoc autem vt prudens sit, attendere debet ad delinquentis ingenium, an sit obliuiosus, stupidus, an verò tenax, & memoratus. Peña *sup.* Sousa *sup.* Præ-

50 sumi etiam potest obliuio in factis antiquis, & in numero eorum criminum quæ delinquens habet in consuetudine. Peña *sup.* Sousa *lib.1. ca.16. n.6. & 7.* Si

51 diminutio non plenè probetur, & considerabilis sit, dãda est reo tortura iuxta probationis qualitatem. Cantera *in qq. crimin. rubr. de hæret. ca.1. num.57.* Farinacius *de hæresi quæst.185 num.133.* Sousa *dict. cap.48. num.12.*

52 Hæc porrò, quæ dicta sunt applicari proportionaliter debent etiam pro casu quo celebrans non sacerdos incipiat celebrare Missam, quamuis illam non perficiat, nec verba consecrationis proferat. Prout tradunt Sousa *in opuscul. de sollicitant. trac.1. cap.9. num.19.* Et *in aphorism. Inquisit. lib.1. c.32. num. 6.* Carena *de offic. S. Inquisit. p.2. tit.11. § 3. num.15. in fine.* Bordonus *de S. Tribunali cap.22. dub.10. num.5.* Et Illustrissimus Inquisitor Trasmiera *in stimulo fid. qu.4. cap.5. num.7.* Ratio est, quia etiam in tali casu reperitur abusus Sacramenti, scilicet Venerabilis Eucharistiæ, quod in Missa celebratur. Etenim confessio, introitus, collecta, Epistola, & alia quę sunt ante consecrationem sunt partes integrales Missæ, & non desinunt esse tales etiam si Missa non perficiatur. Vnde sic faciens redditur suspectus de fide, quia facto ipso denotat illa fieri posse à non Sacerdote, prout hæretici contendunt.

53 Si verò dicatur ex hoc etiam sequi quod qui non sacerdos sed fingens se sacerdotem audiat confessionem alicuius non proferendo verba absolutionis incurrat etiam pœnas dictarum Constitutionum Summorum Pontificum, cuius oppositum tenēt Rodriguez *tom.2. qq. regul. q.28. art.2.* Rodericus à Cunha *de confessar. sollicit. qu.13. num.14.* Sanctarellus *de hæres. cap.42. dub. vnic. num.5.* Barbosa *ca.1. num.7. in fin. de Clerico non ordin. ministran.* Carena *p.2. de offic. S. Inquisit. tit.11. §. 3. num.14.* Quibus etiam fauet Ioannes Sancius *in select. disp.11 num.36.* Quorum pręcipuum fundamentum est, quia Clemens VIII. in sua Constitutione comprehendit *confessiones audientes*, & qui sibi assumunt *authoritatem absoluendi à peccatis*, vtrumque ergo requiritur. Clarius Gregorius XIII. in sua constitutione super hac re edita: solùm enim videtur loqui de illis, qui non solùm audiunt confessiones, sed etiam absolutionem impendunt. Dicit enim: *Ad aures nostras siquidem nuper peruenit, multos esse qui dubitent, an contra eos, qui in sacro Presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionem impertiri,* &c. Etenim dictio illa *ac* posita cum illo verbo *absolutionem impertiri* est copulatiua, & ponitur pro *&*, prout ex iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *in Tract. de diction. dict. 3. num.1.* Copulatiua autem copulatorum requirit concursum secundùm regulas Iuris. Prout de dictione, *&* dixit Giurba *cons. crim.77. num.3.* & Barbosa *in Tract. de dict. dict.110. num.9.* Secundò, quia talis non conficit Sacramentum siquidem non absoluit, in quo posita est huius Sacramenti perfectio.

54 Nihilominus probabilius videtur oppositum, scilicet eum qui Sacerdotem se fingens audit confessionem alicuius etiam si illum non absoluat nec verba absolutionis super ipsum proferat comprehendatur in dictis constitutionibus. Prout tenent Freytas *in edit. nouiss. de confess. sollicit. qu.13. num.36.* Sousa *in aphorism. Inquis. lib.1. cap.33. num.3. & in opusc. de sollic. tract.1. cap.9. num.3. 4. & 7.* Bordonus *de S. Tribun. cap.22. q.10. num.5.* Et Illustrissimus Trasmiera *in stimulo fidei q.4. cap.5. num.7.* referens etiam Alberghinum *cap.25. num.6.*

55 Consequenter ergo ad hanc sententiam dico primò. Non sacerdos fingens se sacerdotem, & audiens confessionem alicuius etiam si illum nõn absoluat, aut verba absolutionis super ipsum proferat punitur à Dominis Inquisitoribus, & comprehenditur in Pontificijs Constitutionibus. Ita colligitur ex Cõstitutionibus Pontificijs Pauli IV. Gregorij XIII. Sixti V. & Clement. VIII. quas affert, & explanat Scortia *in Bulla Pontif. epit.162. theorem.403.* Zipæus *in iure Pontif. lib.5. tit. de Cleric. non ordinato celebrante,* Frãciscus Leo *in Thesaur. fori Eccles. p.3. ca.4. nu.58.* Emanuel de Moura *de incant. opusc.1. sect.3. cap.3. num.9.* Sanctarellus *de hæres. cap.42. dub. vnic. num.5.* Homobonus *in consult. part.1 resp.150. volum.1.* Aldrete *de relig. discipl. lib.2. cap.20. nu.14.* Barbosa *de potest. Episc. par.3 alleg.110. num.18.* Sousa *opusc. de sollic. tract.1. cap.9. num.1.* & Diana *p.4. tract.7. resolut.11.*

Ratio est, quia talis etiāsi non absoluat, audiendo

56 tamen confessionem dicitur esse minister talis Sacramenti, eo quod confessio ipsa etiam seclusa absolutione est pars sacramentalis, cuius signum est non solùm quia pœnitens ea intentione manifestat sua peccata, vt suppono, sed etiam, quia ipse audiens illa secundum communem sententiam tenetur sub sigillo sacramentali seruare secretum. Ex quo sequitur abuti Sacramento Pœnitentiæ quia abutitur Sacramentali confessione, quæ est pars talis Sacramenti.

57 Secundò ex constitutione Clementis VIII. illis ver-

verbis: *Statuimus vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit Missarum celebrationem vsurpasse, vel sacramentalem confessionem audiuisse*, &c. Tertiò ex Constitutione Vrbani VIII. vbi amplians constitutiones Gregorij, & Clementis, in-
58 quit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus qui in posterum ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem*
59 *audire præsumpserit*, &c. Quartò, quia, vt inquit Sousa supra: *Malitia huius criminis consistit in abusu Sacramenti cum notabili detrimento proximi, & qui hoc facit est de fide suspectus, factoque approbat quod hæretici huius temporis falsò asseuerant*. Quæ omnia verificantur solum per auditionem confessionis, etiam si absolutio non tribuatur.

60 Quintò à simili, quia non sacerdos, qui celebraret tantum partem Missæ, scilicet introitum, collectam, Epistolam, Euangelium, &c. etiam si non proferret verba consecrationis, aut perficeret Missam, esset transgressor dictarum constitutionum Pontificiarũ, vt tradunt Sousa, Carena, Bordonus, & Transmiera, quos retuli supra *num.* 52. Pariter ergo non sacerdos qui tantum audiret confessionem alicuius, etiam si ipsum non absolueret reus esset talium constitutionum. Sicut enim introitus, collecta, Epistola, Euangelium, &c. sunt partes Missę, sic etiam confessio sine absolutione est pars Sacramenti pœnitentiæ.

61 Quare ad fundamentum contrarium desumptum ex constitutione Clementis VIII. dico quod licet in parte narratiua constitutionis sic loquatur Pontifex; in parte tamen dispositiua solum loquitur, prout vidimus, de audientibus confessionem, nulla facta mentione de proferentibus verba absolutionis. Quãuis autem pars narratiua considerari debeat ad intelligentiam constitutionis, quia influit in dispositiuam, eo quod legislator mouetur ad disponendum ex ijs quæ narrauit; nihilominus multo magis attendi debet ad dispositiuam, quia in ipsa legislator declarat expresè suam mentem. Vnde verba narratiua non efficiunt plenam probationem, *l. ex hac ff. de donat. l. ex his verbis Cod. de testament. milit.* cum similibus, de quibus Mascardus *de probat. conclus.* 622. & alij, & generaliter habetur pro axiomate iuris: *facti narratio non facit ius*, de quo ex varijs iuribus, & Doctoribus Barbosa *in axiomat. iuris axiomat.* 93. *num.* 1.

62 Deinde dico, ideo Papam posuisse in narratiua suæ constitutionis vtrumque, scilicet audire *confessiones*, & assumere *authoritatem absoluendi*, quia regulariter, & vt in plurimum ita contingit. Isti enim ficti sacerdotes ne manifestent suam fictionem, & delictum cum audiunt confessiones, etiam solent proferre absolutionis verba. Et, vt habet axioma iuris desumptum ex *l. si cui ff. de annuis legat*, pro quo plures extant Doctores apud Barbosam *supr. num.* 26. *factum præsumitur quod fieri consueuit*. Vide Bordonum *supra*.

63 Idem dicendum ad verba constitutionis Gregorianæ, scilicet ideo vtrumque posuisse Gregorium in dicta constitutione, quia regulariter, & vt in plurimum vtrumque fit ab huiusmodi fictis sacerdotibus seu confessarijs. Addendum etiam dictionem *ac* qua vtitur illis verbis *ac absolutionem impertiri* regulari posse per dictionem, *&*, cui est similis: dictio autem *&* quamuis regulariter sit copulatiua, sępius tamen sumitur pro *vel*, & est disiunctiua, vt patet manifestè in constitutione Gregorij XIV. super immunitate Ecclesiarum, vbi Pontifex dicit ea frui non posse illos, *qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesijs* commiserint: ea enim dictio, *&* sumitur disiunctiuè pro *vel*, prout dixi 3. *tom. Summæ verbo immunitas Ecclesiarum num.* 11. & ita recipitur communiter. Id etiam probat Barbosa *in Tract. de dictionib. dict.* 110. *num.* 28. ex Oldrado, Portolo, Bursatio, & Thesauro, in casu quo quis diceret: *Concedo tibi omnia, quæ talis exercere potest de iure, & consuetudine*, quia tunc declaratur talis concessio, ac si diceretur *de iure, vel consuetudine*. Sic ergo in præsenti nostra constitutione Gregorij XIII. dictio *ac* declarari potest pro *vel*. Cuius signum est, quod ipsemet Grego-
64 rius in eadem constitutione ante verba relata in argumento solùm loquitur de illis qui *se in administrandis dictis Sacramentis ingerunt*.

65 Secundum fundamentum corruit ex dictis. Non solum enim dicitur conficere hoc Sacramentum qui verba absolutionis profert, sed etiam qui audit confessionem peccatorum: siquidem talis confessio est sacramentalis, & pars ipsius Sacramenti, vt dictum est.

66 Dico tamen secundò prædictis non obstantibus, fictus sacerdos audiens confessionem alicuius, & eũ non absoluens non est rigorosè puniendus pena ordinaria dictarum cõstitutionum quoad traditionem brachio seculari. Ita exprefsè Bordonus *supra nu.* 16. fauet Sousa *d. ca.* 33. *num.* 4. & *in opusc. de sollicit. tract.* 1. *cap.* 9. *num.* 10. dum inquit, quod qui solùm generalem confessionem audit, non autem specialem peccatorum, etsi subijciatur iudicio Inquisitorum, mitius tamen puniri debere.

Eadem refert, & non impugnat Diana *p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 11. *§. sed difficultas*. Magis fauet Illustrissimus Trasmiera relatus ex Alberghino loquẽs de isto qui fingens se esse Sacerdotem eius confessionem audit, sed non absoluit. Dicit enim: *Vel saltem certum est puniendum esse ab Inquisitoribus pœna extraordinaria si nõ ea, quæ est decreta in Pontificijs Constitutionibus, vt rectè docet Alberghinus num.* 10. Huius autem ratio est,
67 quia tradere aliquem Curiæ, seu brachio seculari est summa, & grauissima pęna, cum sit idem ac tradere morti, seu vltimo supplicio, ac per consequens debet esse propter delictum consumatum in illo genere, vt seruet proportionem cum illo, iuxta illud Deuteron. 25. *Pro mensura delicti erit, & plagarum*
68 *modus*. Præsertim quia pena debet commensurari delicto, *l. Paulus respondit ff. ad Trebell. l. rescriptum, ff. de his quibus vt in deb.* Et non debet vltra delictum protrahi. *cap. quæsiuit* 2. *de ijs quæ fiunt à maior. part.* Cum ergo Sacerdos iste fictus non perfecerit, aut consumauerit delictum administrationis Sacramenti Pęnitentiæ, sed dumtaxat illud inchoauerit puniendus non erit ea pena, qua ille qui illud compleuerit, & perfecerit absoluendo videlicet.

69 Deinde, quia vt benè Farinacius *in pract. crimin. qu.* 17. *num.* 49. inquit: *Ex communi, & generali totius mundi consuetudine hodie nunquam punitur attentatum, sicut consumatum in quocunq. etiam grauissimo, & atrocissimo crimine*. Pro quo affert Alexandrum, Iasonem, Angelum, Boerium, Gomez, Afflictum, & quamplures alios.

70 Item

70 Item quia conatus in delicto non punitur pœna ordinaria, sed mitiori, & extraordinaria, prout ex Afflicto, Claro, Fariuacio, Quaranta, & Nauarro affert Bordonus *supr.num.17.& 18.* Concludens quod in casu nostro auditionis confessionis *imponenda so-*
71 *lum est suspensio, seu depositio ab exercitio horum Sacramentorum in perpetuum cum pœna triremium ad quinquennium, plus, aut minus iuxta qualitatem delicti probati.* Vel vt Sousa *supra c.32.num.13.* *Pœna sic arbitrari potest, vt si fictus Sacerdos fuerit laicus, ac vilis persona, fustigetur, ad triremes mittatur, & aliquæ spirituales pœnitentiæ ei addantur. Si verò fuerit persona honesta, aut religiosa damnetur ad triremes. Quod si talis sit qualitatis vt ad triremes mitti non debeat, in exilium mittatur, & si fuerit in aliquo ordine, ab eo suspendatur toto exilij tempore. Si delictum aliquas circumstantias habuerit aggrauantes addantur aliæ pœnæ secundum earum qualitatem.* Dicit etiam Diana *supra*: *Supradicti rei si sint religiosi, vel Sacris Ordinibus initiati, non fustigantur, quod generaliter dictum esse volo pro omnibus alijs delictis.*

CONSVLTVM XXII.

De exemptione cuidam Monacho concessa.

SVMMARIVM.

Dubium ex facto ortum. num.1.
Abbatis titulus in quibus Religionibus conceditur. n.2.
Insolita aggredi non debent. num.3.
Abbas solo nomine ventosam dignitatem repræsentat numero 4.
Titulus aliquando est non titulus. num.5.
Titulus Reuerendissimi an tolerandus. num.6.
Est proprius Episcoporum, vel Abbatum. ibid.
Sunt in dignitate constituti. num.7.
Et Dominorum Inquisitorum. num.8.
Et generalium. num.9.
Hoc priuilegium exemptionis an concedi potuerit. n.10.
Est contra bonum regimen Religionis. num.11.
Decreta Summorum Pontificum. num.12.
Hæc exemptio videtur quædam dispensatio in voto. n.13.
Doctores huius sententiæ. num.14.
Concedi posset pro aliquibus casibus. num.15.
Et cum quadam limitatione. num.16.
Maximè si talis Abbas esset Abbatiæ deperditæ. n.17.
Declaratio S. Congregationis. num.18.
Hæc exemptio contraria intentioni Summorum Pontific. num.19.
An contradicat voto obedientiæ. num.20.
Derogat valdè ipsi. num.21.
De constitutionibus Religionis. num.22.
Bulla Pauli III. num.23.
Priores titulares cassati. num.24.
Præfatus Monachus non fruitur priuilegijs veri Abbatis. num.25.
Decretum Sac. Congregationis Concilij circa facultatem concessam Abbatibus ad conferendam tonsuram, & minores ordines. num.26.
S. Rota Rom. decisio ad intentum. num.27.
Alia ad idem. num.28.

IESVS MARIA.

Casus.

1 Cvidam Monacho Præsidens Capituli generalis concessit titulum Reuerendissimi, & Abbatis, eximens illum ab obedientia Superioris immediati, & facultatem concedens vt eligeret socium qui eadem exemptione gauderet.

Quæritur autem an licitè, vel validè fuerit facta huiusmodi concessio numquam antea in illa Religione visa.

Responsio.

2 Qvod attinet ad titulum Abbatis quamuis admitti posset hæc concessio in Religionibus, in quibus talis vsus increbuit, vt de Benedictina dicitur; præsertim, quia hoc potest esse conueniens ad bonum regimen Religionis, & honorandos viros graues, & benemeritos illius; nihilominus tamen in alijs Religionibus, vbi non est talis vsus, inconueniens videtur illum introducere.

3 Insolita enim aggredi non debent, *Argument. l. si negotia ff. de negot. gestor.* Et huiusmodi priuilegia insolita solent in Religionibus turbas, & tragædias excitare. Præsertim, quia, vt dixit Rota in vna Hispalensi *Præeminentiarum* coram Peña 24. Octob. 1611. *Abbas solùm nomen Abbatis, non autem dignitatem, seù*
4 *administrationem cum iurisdictione habens solùm impropriè, & abusiuè Abbas vocatur, ex eo quod quandam ventosam dignitatem repræsentat.* Et secundùm Bordo-
5 num *in decisionib. decis. 418.* solùm æquiuocè est Abbas. Vnde de tali titulo Abbatis verificatur id quod inquiunt Speculator *de instrum. edi. §.1.* & Bertachinus *in repertor. verb. Titulus*, Titulus aliquando est non titulus.

6 Idem dicendum de titulo Reuerendissimi etsi enim tolerandus esset in Religionibus, vbi est talis vsus, vbi tamen non fuerit, reijciendus videtur. Eo quod est proprius Episcoporum, vel saltem Abbatum veram, & legitimam administrationem, & iurisdictionem quasi Episcopalem habentium, *l. in contractib. §. in omni verò tempore C. de non numer. pecun. ibi per virum Reuerendissimum Episcopum, aut Vicariorum generalium Episcoporum*, quia tales sunt in di-
7 gnitate Ecclesiastica constituti, suntque Prælati veram iurisdictionem habentes *cap. non putamus*, iuncta Gloss. *verb. videatur de consuetud. lib. 6. cap. Romana in princip. de appellat. cod. lib.* per Pauin. *in tr. de offic. & potest. cap. Sede vac. p. 2. q. 10. n. 16. vers. an autem Vicarius*, Fuscus *de Visit. lib. 1. cap. 15. num. 32.* Anton. de Pretis *in trac. de iurisd. Episc. cap. 6. num. 50.* vbi inquit Vicarium dici spectabilem, & de medijs magistratibus. Barbosa *de iur. Eccles. lib. 1. cap. 15. num. 26. & 27.*
8 Vel etiam Dominorum Inquisitorum, quia sunt delegati Summi Pontificis, & quidem in causis maioribus, & illius locum tenent, cuius personam repræsentant. *ca. præcipimus, 93. dist.* Ludouicus à Paramo *de Orig. S. Inquis. lib. 3. qu. 9. nu. 23. & 24.* Carena *de offic.*
9 *Sanctissimæ Inquisit. p. 1 tit. 4. §. 6.* Vel denique Generalium, aut Abbatum veram, & propriam admini-

stra-

strationem, & iurisdictionem habentium, vt ex vsu, praxi, & stylo Curiæ constat.

Quod attinet etiam ad priuilegium exemptionis cum suo socio ab obedientia immediati, & localis Superioris, seù Abbatis consequenter ad ea quæ dixi
10 *tom.1.Sum.cap.18.num.21.* dicendum non potuisse concedi præfato religioso à Præside d.Capituli. Primò ex *Can.Frater noster 16.q.1.* vbi supponitur quod exemptio Episcopi à iurisdictione Archiepiscopi solum spectet ad Summum Pontificem, ex hoc.n.idem videtur dicendum de exemptione religiosi à suo Prælato locali propter eandem, vel similem rationem. Secundò, quia vt ibidem dixi, hoc est contra
11 bonum regimen, & obseruantiam religionum: maximè enim illis aduersatur quod religiosus aliquis in aliquo Conuentu, seù Monasterio commoretur, vbi non habeat Superiorem à quo in spiritualibus, & temporalibus dirigatur, & gubernetur, & sit acephalus.

12 Tertiò, quia talis exemptio videtur contraria menti Summorum Pontificum Clem.VIII. & Vrbani VIII. qui in Decretis *pro reformat. Regular.* præcipiunt, vt *nullus è Conuentu egredi audeat, nisi ex causa, & licentia singulis vicibus impetrata, ac benedictione à Superiore accepta*, intellige à locali, de quo subiungitur: *Qui non aliter eam concedat, nisi causa probata, sociumque exituro adiungat, non petentis rogatu, sed arbitrio suo*. Et inferius: *Licentiæ verò generales exeundi nulli omnino concedantur*. Quæ omnia deficere videntur in exemptione d.Monachi.

13 Quartò, quia illa videtur veluti quædam dispensatio in voto obedientiæ. Cum enim illud non solùm sit respectu Prælatorum maiorum, sed etiam, & forsan præcipuè, respectu immediatorū, & localium, sanè si aliquis eximitur ab obedientia Prælati localis, multum propterea derogatur voto obedientiæ, ac perinde idcircò videtur dispensari in illo. Nullum autem Papa inferiorem posse in votis solemnibus dispensare pro comperto est, & certum in Sacris Canonib. & Concilijs. Adde, quod Abbas vt Abbas non excludit subiectionem, vt probat Pater Pasqualigus *in decis.moral.decis.35.& 38.*

14 Vnde hanc sententiam communius tenent Theologi specialiter Syluester *in Sum.verb.Casus, qu.1.cas.2.* Rodriguez *tom.1.qq.regul.qu.23.art.3.* Miranda *in Man.Prælat.tom.2.q.7.art.6.* à S.Fausto *in suo Thesauro lib.6.qu.146.* Peregrinus *p.2.Constit.c.1.litt.D.§.6.* Fernandez *4.p.sui exam.cap.15.§.2.num.1.dic.5.* Peyrinis *tom.1.priuil.Minim.in Constit.5.Iulij II.num.6.& in Constit.15.num.1.in fin.ac in formular. Prælat. litt. E. cap.35.num.3.* & alij plures quos refert, & sequitur P.Diana *p.9.trac.8.resol.38.*

15 Aduertunt tamen plures hoc esse intelligendum de exemptione totali subditi ab obedientia sui Prælati ordinarij, non autem pro aliquibus casibus in particulari, & ex rationabili causa, veluti ab aliqua sententia contra ipsum ferenda, auocando illam ad Prælatum Superiorem, & inhibendo inferiorem ne de illa cognoscat, Mandosus *de inhibit.qu.4.num.2.& qu.100.num.2.tom.5.trac.* Romanus *cons.37.in princ.* Tuschus *ver.Exemptio, conclus.554.num.7.* & habetur *in l.2.ff.de his qui sunt sui, vel alieni iuris, vt Instit.eodem tit.§.Sed hoc tempore.* Peyrinis *loc.relat.ex formular.*

16 Posset etiam fieri d. exemptio, prout practicari audio in Religione Societatis Iesu, si Generalis, causa rationabili subsistente, eximeret aliquem Religiosum ab obedientia sui Prælati immediati, & subijceret ipsum alij Religioso eiusdem Monasterij. Tūc enim non censeretur exemptus ab obedientia Prælati localis, seù immediati, sed esset illi assignatus aliquis pro Prælato immediato, seù locali diuersus ab eo, quem cęteri Religiosi eiusdem Monasterij habēt.

17 Præterea aduertendum, quod si præfatus Abbas esset, vel fieret Abbas alicuius Abbatiæ, quæ deperdita esset, & maneret sub ditione infidelium in partibus v.g. Angliæ, Scotiæ, Vngariæ, &c. posset sustineri institutio illius, vti veri Abbatis habentis per se administrationem, & iurisdictionem, licet per accidens impeditam, ad modum quo illam habent Episcopi Titulares in suis Ecclesijs.

18 Quod colligitur tum ex vsu Religionis Carmelitanæ, & aliarum, quæ habent Prouinciales titulares Prouinciarum quæ sunt in manibus infidelium. Tum ex declaratione S. Congregationis apud Barbosam circa *sess.25.ca.6.de regular.* vbi cum Concilium ibidem prohibuisset *Prouinciales, Abbates, Priores, aut alios quoscunque ad effectum electionis faciendæ*, S. Congregatio declarauit non excludi *titulares perpetuos habentes veros titulos suarum Ecclesiarum, à quarum possessione vi excluduntur, vt sunt Priores Angliæ, Vngariæ, Hierosolymæ*.

19 Demū quod huiusmodi priuilegia officiorum Religionis concessa ijs, qui illa non exercent contraria sint intentioni Summorū Pontificum, vt propterea aboleri debeant, ex vno illorum Vrb. VIII. in Bulla *Inter cæteras* ann.1629. edita *in 4.tom.Bullarij nu.99.* vbi sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, & alijs etiam, prohibet concedi exemptiones officiorum quę non exercentur Fratribus Eremitis Ordinis S.Augustini, satis constat. Ex quo etiam ad huius casus intentum colligi videtur reprobari debere præfatam Abbatis institutionem.

20 Nec obstat, si dicatur institutionem talis Abbatis non contradicere voto obedientiæ ab ipso emisso, cum per illam non eximatur ab obedientia omnium Superiorum Religionis, sed tantum ab obedientia huius, vel illius superioris immediati, vel localis. Esto .n. per talem institutionē non eximatur simpliciter omnino, vel totaliter ab obedientia Religionis, nihilominus vt dictum est, per illam valdè, multumq; de-
21 rogatur Voto obedientiæ, siquidē eximitur ab obedientia Superioris immediati Monasterij, in quo degit, cui de Iure communi, & ordinario competit gubernare, & regere omnes commorantes in dicto Monasterio.

Maximè, quia cum ipse alatur, & sustentetur à Prælato dicti Monasterij, oportet etiam, quod illi subijciatur, quia ferendus non est, qui commoda amplectitur, & incommoda recusat. *l.manifestissimi §.penult.C.de furtis.* Stephanus Gratianus *disceptatione forensium tom.5.cap.916.num.35.* Barbosa *in Axiomatibus, axiomate 44.n.6.*

22 Nec etiam obstat, quod Iura, & Constitutiones, seu statuta Religionis id non prohibeant, ac per cōsequēs, quod sit permissum; siquidem ea omnia censentur permissa, quæ non sunt prohibita. Oldradus *cons.228.* Ancharan.*cons.243.* Alexan.*cons.57.* quos refert Cardinalis Tuschus *practic. conclusion. tom.6.*

litt.

elicitur votum hoc ab ijs alumnis emissum esse de meliori bono, ac per consequens vt validum sustineri debere.

19 Tertiò, quia tale votum, seu iuramentum, vel votum iuratum est præstitum S.Congregationi, prout ex verbis ipsius constare videtur. Ex eo namque elicitur validum, & licitum censeri debere, nec posse in melius commutari. Quia iuramentum quod per modum contractus, seu pacti onerosi præstatur in gratiam, seu vtilitatem alicuius Communitatis, seu Ecclesiæ, quando est de opere honesto perficiendo, semper obligat; neque in aliud, quamuis melius, ar-
20 bitratu iurantis commutari potest. Ita enim ex communi docet Siluester *in Summa verbo iuramentum 4. q. 20.* Molina *to. 1. tract. 2. disp. 149. §. prioris verò partis,* Suarez *lib. 2. c. 12. n. 14.* Sanchez *lib. 3. in præcept. decalog. c. 9. n. 19.* quos refert, & sequitur Laymanus *lib. 4. Tract. de iuramento c. 6. n. 6.* Item Abbas, Paludanus, Rebellus, & Lessius, quos refert Sanchez *ibid.* Vnde nec posse commutari in professionem, seu ingressum
21 Religionis habet expressè idem Sanchez *eo lib. 3. c. 21. n. 3.* Ex Abbate Angelo, & Siluestro; quod etiam clarius tuetur *lib. 5. c. 5. n. 45.* ex eo fundamento, quod per tale iuramentum est ius acquisitum tertiò. Quod, & sequuntur Hieronymus Rodriquez *in Compendio Resolut. 140. n. 6.* Bartholomæus Vechis *in prax. Nouit. disp. 13. dub. 4. nu. 5.* Dominus Barbosa *in Collect. DD. ad cap. Scripturæ de voto nu. 2.* Cum ergo Alumni, de quibus in præsenti hoc votum, seu iuramentum præstiterint in gratiam, seu vtilitatem S.Congregationis, & in ordine ad finem ab ipsa intentum scilicet fidei propagationem, validum erit, & neque in melius, aut etiam professionem Religionis commutari
22 poterit. Præsertim, cum per modum contractus, seu pacti onerosi, saltem impliciti, de alendis, & conseruandis dictis alumnis in conuictu, & alijs necessarijs pro suis studijs fuerit præstitum.

23 Quod maximè quartò elicitur ex iure canonico, *cap. quamuis pactum de pactis in 6. & cap. cum contingat de iureiurando,* vbi tanquam generalis regula traditur, quod iuramentum homini præstitum, quod absque salutis æternæ dispendio seruari potest, debeat seruari. Vt propterea hanc regulam generalem
24 tradant Abbas eo *cap. cum contingat n. 7.* Molina *d. disput. 149. §. his exemplis,* & *to. 2. disp. 17. §. hoc tamen loco,* Suarez *to. 2. de Relig. Tract. de iurament. lib. 2. c. 22. n. 3.* Sanchez *supr. & lib. 1. de matrim. disp. 32. n. 1.* Barbosa *in Collectan. DD. super dicta capita.* Ex quo ad intentum colligitur, quod iuramentum præstitum ab his alumnis S.Congregationi sit validum, & firmum, vt potè, quod absque salutis æternæ dispendio serua-
25 ri potest. Nomine enim dispendij salutis æternæ intelligitur secundùm omnes quod sine peccato seruari non potest, hoc autem iuramentum absque vllo peccato seruari potest. Quod à fortiori confirmatur ex Doctrina, quam idem Laymanus *supr. nu. 7.* affert ex Abbate, Siluestro, Molina, Azor, Lessio, & alijs, quod scilicet, iuramentum de faciendo in alterius
26 gratiam, seu vtilitatem opere, etiam aliàs à lege ciuili non obligante ad culpam, prohibito, obliget saltem, & virtute Religionis. Cum enim hoc obsequium quod promittunt isti alumni non sit vllo modo lege ciuili prohibitum, vtique à fortiori, vt dari obliga-
27 tionem pariet. Item, quia etiam in casu quo iuramentum illicitum esset, dummodo materia per illud promissa in fauorem alterius posset absque peccato obseruari, obligaret ad sui adimpletionem. Prout constat ex *cap. Etsi Christus de iureiurand. & cap. Mouet 22. q. 1.* Vbi dicitur quod iuramentum per creaturas etiam si sit illicitum, & peccaminosum, nihilominus obligare si sit de re licita; & tenent Abbas, Alexander de Neuo, Molina, & Suarez, quos sequitur Sanchez
28 *supr. nu. 22.* Ex hoc enim, etiam à fortiori, sequitur hoc iuramentum, de quo in præsenti esse obligatorium, cum non solùm sit de re licita, & honesta, scilicet subiectione, & obsequio ad S.Congregationem, sed etiam in se bonum, & nulla praua circunstantia vitiatum.

29 Specialiter etiam deseruit ad intentum, *cap. commissum de sponsalib.* Vbi, cum casus esset quod quidam iuuenis promisisset matrimonium cuidam feminæ, & promissionem iuramento firmasset; cum postea vellet intrare Religionem, Pontifex respondit dicens:
30 *Tutius est ei, Religione iuramenti seruata, prius contrahere, & postea, si elegerit ad religionem migrare.* Ex hoc enim videtur inferri ad propositum, eum qui alicui se obligauit iuramento, teneri illud adimplere, prætermisso etiam ingressu in Religionem, quando videlicet ex tali iuramento orta est obligatio ex iustitia, prout in præsenti casu de iuramento horum alumnorum dici potest, cum sit præstitum per modum contractus, & pacti onerosi, scilicet de sustentandis, & alen-
31 dis dictis alumnis in suis studijs, conuictu, &c. Sic colligo ex Azorio *to. 3. lib. 11. c. 5. q. 4.* Fagundez *in 2.*
32 *præcept. Decalog. lib. 2. c. 16. nu. 5. & 6.* Explicatio autem hæc *d. cap. commissum.* Magis genuina videtur, quàm aliæ, quas Abbas, Henriquez, Basilius Legionensis, Suarez, Sanchez, & Castrus Palaus adducunt. Confirmatur, quia vt habent Nauarrus *consil. 1. de*
33 *Regularib.* & Fagundez *supr. nu. 5.* Procuratores, tutores, & debitores aliorum non possunt ingredi Religionem, quia sunt vinculo iustitiæ alijs adstricti; cum ergo isti alumni sint etiam vinculo iustitiæ astricti S. Congregationi propter emolumenta, quæ ab ipsa recipiunt in sui sustentatione, & manutentione in studijs, neq; etiam poterunt ad religionem transire.

34 Vnde huiusmodi iuramentum licitum, & validum esse acriter tuetur Nauarrus *supra,* quem sequitur etiam Azorius *supra §. ex his liquet,* Fagundez etiam *supr. n. 5.* Laymanus etiam *supra §. Exinde patet.* Item Basilius Legionensis, & Castrus Palaus inferius referendi, dum inquiunt iuramentum de non ingrediendo in Religionem, nisi monito superiori Collegij, (quale est hoc, de quo in præsenti) esse obligatorium. Tenent id etiam viri alij docti de hac re consulti. Et quod magis est videtur esse conformis Doctrinæ S.
35 Th. qui *quodlib. 3. ar. 14.* hæc habet: *Contingit autem in aliquo casu quod absque peccato aliquis potest astringere aliquem iuramento ad hoc quod religionem non intret, puta si esset matrimonio ligatus, & vellet absque consensu vxoris Religionem intrare; vel in casibus similibus.* Vbi per casus similes intelligi videtur iste, de quo in præsenti, quia est similis illi quem affert S.Thomas de eo qui est ligatus Matrimonio; Siquidem isti alumni sunt etiam ligati obsequio S.Congregationis, imò totius Ecclesiæ ad propagationem fidei. Est etiam de mente S. Congregationis olim circa hoc negotium habitæ, in qua, ablatis quibusdam alijs, quæ etiam iuramento

ramento promittebant dicti Alumni, scilicet de fugienda *vita aulica*; adiuuando *Clero Ecclesiæ*, in qua essent; *in seruiendo populo, &c.* Relictum est eorum iuramentum in terminis, & iuxta formam illius, quod retulimus. Ex quo videtur ab eadem S.Congregatione approbatum iuxta formam dictam; sicut generaliter loquendo cùm lex corrigit aliam, approbat illam in eo, quo non immutat.

37 Sed contra traditam Doctrinam obstare videntur Emanuel Rodriquez *to.3 Quæst. Regular. q.10.ar.10.* Basilius Legionensis *lib.12. de Sponsalib.c.8. nu.27.* Et Castrus Palaus *part.3.disp.2.punct.14.n.15.* Quatenus contra Nauarrum dicunt, quod non obstante iuramento, quod emittunt Alumni quorumdam Collegiorum eundi ad prædicandum Euangelium in certas Prouincias, & Regiones, possint nihilominus ingredi Religionem. Quamuis enim iuramentum, de
38 quo hi Authores agunt diuersum sit ab eo, de quo nos in præsenti, quia illud solum est de eundo in dictas Regiones ad Euangelij prædicationem, sine exclusione expressa ingressus Religionis; hoc autem iuramentum, de quo nos in præsenti, & quod amittunt Alumni Collegij de propaganda fide, est expresse de non ingrediendo, aut profitendo in aliqua Religione, durante Alumnatu, & post illum intra triennium, rursus est præstitum Sedi Apostolicæ, seu S.Congregationi, quæ illam repræsentat; vt patet ex verbis in principio huius Consulti relatis; nihilominus quia fundamenta, quę affert Rodriquez aliquo modo contraria videntur nostræ Doctrinæ, ideò sigillatim expendenda, nam ex eorum enucleatione veritas magis elucescet.

39 Primum est ex *cap. Scriptura de voto*, vbi deciditur, quod omne temporale obsequium, ac omne votum possit commutari in religionis ingressum, quia, vt ibi Glossa: *Non frangit votum, qui illud in melius commutat.* Hoc verò argumentum nimis debile est, quia non sumus in casu voti dumtaxat, sed in casu iuramenti facti in commodum, seu obsequium Collegij, & totius Sac. Congregationis de propaganda fide, ac per consequens incommutabilis etiam in ingressum Religionis, propter Doctrinam traditam, & Authores
40 relatos. Etsi enim votum, seu iuramentum soli Deo præstitum commutari possit in melius, ac maximè in ingressum Religionis, etiam propria authoritate vouentis, vel iurantis; iuramentum tamen homini (multò magis communitati grauissimæ, qualis est S.Congregatio) præstitum, propter ius illi acquisitum, nullo pacto cõmutari potest in quodcũq; bonum melius, etiam ingressum Religionis. Cuius differentiæ ratio est, quia Deo iustissimo semper placet, id quòd melius est, homini verò non ita, sed quod commodius, & vtilius, aut sibi est promissum. Sic fermè ex Abbate, Angelo, & Siluestro, Sanchez *lib.3. in Decalog. c.21.nu.3.*
41 Castro Palaus *par.3.oper.moral.disp.3.pũct.1.n.6.* Vnde de eo, quòd homini debetur intelligitur, *l.mutuã ff. si certum petatur, & inst. quibus modis tollatur obligatio in princip.* Vbi habetur, quòd *vnum pro alio, inuito creditore, solui nequit.* Et Authentic. *Sacramenta puberum C. si aduersus venditionem*, vbi de similibus iuramentis dicitur, quòd *inuiolabiliter custodiantur.* Idem responderi
42 potest ad *c. peruenit 2. de iureiurando*, vbi dicitur: *Non enim propositum aut promissum infringit, qui in melius illud commutat.* Intelligitur enim de voto, aut iuramento soli Deo præstito, non de illo, quòd in commodum, & vtilitatem tertij factum est, prout Authores relati rectè supponũt. De quo Abbas *eo c. peruenit n.2.* Deindè, etiam dato, quòd in ijs iuribus sermo esset de votis, aut iuramentis in commodum, seu vtilitatem tertij præstitis, adhuc tamen nihil inde fieret contra resolutionem nostram. Quòd hoc argumento
43 clarè euincitur. Eatenus in ijs iuribus supponitur quãcunq; promissionem, votum, seu iuramentum cõmutari posse in statum Religionis, quatenus talis status professio censetur opus melius, & Deo gratius, quàm quodcunque aliud. Ita enim communiter supponunt DD. circa illa. Cùm autem hoc non procedat in casu nostro, quia, vt ostensum est, opus conuersionis infidelium, & prædicationis Euangelij, ad quod destinantur dicti Alumni, maximè cum occasione Martyrij, ad quod exponuntur, est opus maius, & excellentius, quàm ingressus in Religionem, gratius Deo, & vtilius Ecclesiæ, vt inferius ostendetur, manifestè sequitur dicta iura nullatenus esse contraria nobis.

44 Secundum fundamentum Rodriquez in eo innititur, quòd huiusmodi iuramentum non est prestitum in gratiam, & vtilitatem Collegij, sed in honorẽ Dei, ac per consequens induit rationem voti, & non iuramenti homini facti, & propterea commutari potest in melius bonum, quale est status Religionis, conformiter ad Doctrinã, quam refert ex Soto *lib.8. de iustitia q.1.ar.9.* Cęterum hoc fundamentũ in multis claudicat. Esto enim hoc iuramẽtum principaliter in Dei
45 gloriam, & honorem præstitum sit, quis tamen negare poterit, quin etiam in commodum, & vtilitatem S. Congregationis de propagãda fide sit pręstitum. Cũ enim S. hæc Congregatio ad eum finem ab Ecclesia instituta sit, vt fides in vniuerso mundo propagetur, & Domini Cardinales qui in ea sunt, *missionibus omnibus ad prædicandum, & docendum Euangelium, & Catholicam Doctrinam superintendant, ministros necessarios constituant, & mutent*, prout habet Gregor.XV. *in Bulla inscrutabili*, Anno 1622. edita luce, clarius sequitur interesse valdè S.Congregationi habere tales Alumnos, & necessarios esse potius quàm vtiles ipsi, vtpotè ministros, & operarios veluti conductos ab illa, ita vt ipsi dicere possint cum D.Chrisostomo hom. 24. in
46 Matth. *Mercenarij sumus conducti: si ergo mercenarij sumus, cognoscere debemus, quæ sunt opera nostra; mercenarius enim sine opere non potest esse: Opera autem nostra sunt opera iustitiæ, non vt agros nostros colamus, & vineas: non vt diuitias congregemus, & acquiramus honores, sed vt proximis proximus.* Quòd argumentum maiores vires habet si animaduertatur, quòd iuxta piam quorumdam existimationem totus fermè orbis in extrema veluti necessitate sit similium ministrorum: vt propterea D. Bernardus *lib.2. de consideratione cap.6.* Eugenium Pontificem vrgeat di-
47 cens; *Tu leua oculos quosdam considerationis tuæ, & vide Regiones, si non sunt magis siccæ ad ignem, quàm albæ ad messem. Nonne si ex is, & cernis ista, pudebit otiosam*
48 *iacere securim?* Et Greg.XV. in Bulla relata: *Quantum verò his calamitosis temporibus excreuerit errantium, & dispersarum ouium numerus, qui Ecclesiam Sanctam eius Catholicam, Christi ouile, vel nunquam cognouerunt, vel cognitam Sathanæ dolis deseruerunt, sine lacrymis commemorari non potest, Si enim mentis nostræ aciem* con-

conuertimus ad innumerabilem populorum multitudinem, iam tot sæculis Agarenorum impurissima dementia captam, insanique erroris, ac mendacij tenebris obcæcatam, miseratione commouentur viscera nostra, cernentes, tam multas ac varijs cælestibus donis olim celebres nationes, per ignorantiæ, & pestilentis persuasionis stuporem, humanitatem in bestiarum naturam ferè mutasse, atque ad æterna incendia, Diabolo, & Angelis eius parata, ali, ac propagari. Et licet inter eas aliquæ sint gentes in iustitia detentæ, quæ Christi nomen inuocant; tamen ita antiquarum hæresum veneno sunt infectæ, vt sinceram veritatem paucissimæ agnoscant, ac ferè omnes, in multis, nedum in vno, peccantes, factæ sint omnium reæ. Vbi verò peccatis nostris facientibus, inimicus homo super bonum semen in Septentrionalibus partibus seminauit hæresum zizania, ita dira contagia grassata sunt, vt animas innumerabiles iam diù perdiderit, ac Prouincias, & Regna Christo per summam iniuriam erepta, suæ tyrannidi mancipauerit.

49 Præterea falsò supponit Rodriguez melius, aut maius bonum esse Religionem ingredi, quàm Sac. Congregationi *de Propaganda Fide* in prædicatione Euangelij, & conuersione infidelium, quæ sunt propria eiusdem Congregationis munia, ministrare, & deseruire. Oppositum enim constat ex dictis, conformiter ad Patrum doctrinam. Vnde Franciscus
50 Bordonus *decis.* 62. ex Petro de Ancharano approbat, *quod Deo plus erit placitura conuersio creaturæ rationalis, pro qua Christus subire mortem voluit, quàm continentia Monachalis*. Et de eo dubium vix esse potest, cum tale munus Apostolicum sit, imò, & Angelicum, prout colligitur ex illo ad Hebræos 1. *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis*. Vnde ibi Chrysostomus: *Hoc est Angelicæ functionis officium, ad salutem hominum ministerium Deo persoluere. Proindè hoc est opus*
51 *Angelicum omnia facere pro salute proximorum*. Optimè etiam ad hoc intentum quadrat illud Innocent. III. *in cap. licet de Regularib.* videlicet: *Sicut maius bonum minori bono præponitur, ita communis vtilitas speciali vtilitati præfertur*.

Et in hoc casu rectè præponitur doctrina silentio, sollicitudo contemplationi, & labor quieti. Ad quod vtique designandum vnigenitus Dei filius Iesus Christus non de Rachele secundum carnem natus est, sed de Lia; nec legitur eum in domum suam Maria recepisse, sed Martha. Hæc ponderanda contra illos, qui statum Religiosum horum alumnorum præferri volunt prædicationi Euangelij, & conuersioni infidelium, quæ ab illis peragi possunt, & solent.

Tollitur prætereà omnis difficultas, quæ in hoc voto, seu iuramento poterat esse, ita vt de illo nullatenus locutum fuisse Rodriguez meritò censeri possit; eò quòd illud non impediat Religionis ingressum, nisi solùm ad tempus, videlicet, dum alumnus permanet in Collegio, aut postquam ab illo exierit, *ante elapsum triennium, & sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, vt dicitur in forma iuramenti.

52 Vtraque enim conditio rationabilissima est, & prudentissimè addita, vtpotè deseruiēs ad hoc quod talis ingressus in Religionem in maturiori ætate, & maturiori cōnsilio fiat. Præsertim secundam condi-
53 tionem de licentia Sedis Apostolicæ iustificatissimā esse negari non potest; tum quia est præseruatiua iuris, seu Authoritatis, quam Summus Pontifex habet in vniuersos fideles, ad interpretandum præsertim ea, quæ spectant ad animarum salutem, cum, D. Bernardus *lib. 4. de consideratione ca.* 10. eum appellet
54 *Sanctimoniæ speculum, assertorem veritatis, fidei defensorem, Doctorem gentium, Pastorem plebium, Magistrum insipientium, Sal terræ, Orbis lumen, &c.* Et à Patribus, & Doctoribus vocitetur *Regula viua in rebus fidei, & morum*. Tum quia talis conditio inest in omni voto, seu iuramento, non solum propter dicta, sed speciatim, quia Summus Pontifex est Generalissimus omnium Religionum, prout eum Theologi compellant.
55 Vnde quemadmodum licitè quis posset emittere votum de non ingrediendo in aliquam Religionem sine licentia Superioris illius, quia ad eum spectat admittere recipiendos in Religionem, sic etiam, & potiori iure licitè vouebunt Alumni non ingredi aliquam Religionem *sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, quia ad illam, vtpotè supremum caput omnium Religionum spectat admissio recipiendorum.

CONSVLTVM XX.

De Episcopo volente renunciare suo Episcopatui.

SVMMARIVM.

Casus, seu dubium. num. 1.
Resolutio. num. 2.
Textus cap. nisi cum pridem. *num.* 3.
Capitis inter corporalia. *num.* 4.
Argumentum eiusdem capitis. num. 5.
Renunciationis definitio. num. 6.
Legitimitas ipsius. num. 7.
Interest ne dimittatur officium ei qui contulit. num. 8.
Episcoporum institutio ad Papam spectat. num. 9.
Natura resignationis quæ sit. num. 10.
Est veluti quædam dilapidatio. num. 11.
De electo in Episcopum, & non confirmato. num. 12.
Causæ renunciationis quæ sint. num. 13.
An, & quando senectus. num. 14.
Dupliciter renunciare quis potest Episcopatui. num. 15.
Renuncians quoad locum quod possit facere. num. 16.
Ordines conferre. num. 17.
Renuncians quoad dignitatem. num. 18.
An possit ordinare. num. 18. & 19.
In dubio an renunciatio sit quoad locum, vel dignitatem. num. 20.

IESVS MARIA.

Casus.

1 QVidam Episcopus volebat renuntiare suo Episcopatui Papa nesciente. De quo quæritur an id facere potuerit.

Re-

Resolutio.

2 NVllo modo potest Episcopus sine Papæ licentia suo Episcopatui renunciare, sic communiter Theologi, Sanchez *in præcep. Decal. tom. 1. li. 4. ca. 17. num. 6.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 1. c. 20. n. 1.* Bartholom. de Vecch. *in prax. obseruandâ in admittentis ad Religionis statum Nouit. disput. 2. dub. 3. num. 5.* Valer. Reginal. *lib. 30. tract. 3. num. 331.* Illustrissimus Episcopus Barbosa *Iur. Ecclesiast. lib. 1. c. 11. n. 138.*

3 Colligitur primò ex *cap. Nisi cum pridem de renuntiatione*, vbi Innocentius III. Archiepiscopo Calaritano petenti licentiam renuntiandi Archiepiscopatui inquit *propter conscientiam enim criminis, cedendi potest licentia postulari.* Et infra: *Pro defectu quoque scientiæ plerumque potest quis petere cessionem.* Et inferius: Personæ verò irregularitas, &c. *propter quam petere potest licentiam aliquis resignandi.* Ex quibus eliciunt communiter DD. Papæ licentiam requiri ad renunciationem seu cessionem Episcopatus. Lege Glossam huius *cap. verb. Forsitan*, & *verb. Sed dumtaxat*.

4 Clarius secundò ex *cap. Inter corporalia de translat. Episcop.* vbi idem Innocentius III. scribens Decano, & Capitulo Andegauensi inquit; *Non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem auctoritate Romani Pontificis (quem constat esse Vicarium Iesu Christi) Episcopus ab Ecclesia remouetur. Et ideo tria hæc quæ præmisimus, non tam constitutione Canonica, quam institutione diuina soli sunt Romano Pontifici reseruata.* Vnde ex hoc ca. colligunt communiter DD. translationem, depositionem, seu cessionem Episcopi ab Episcopatu fieri non posse sine Papæ licentia.

5 Colligitur id tertiò ex argum. eiusdem *cap.* quod est desponsationem Episcopi cum sua Ecclesia assimilari coniugio maris, & feminæ. Itaut quemadmodum coniugium viri, & feminæ dissolui non potest nisi Papæ auctoritate, (quando videlicet matrimonium non est consummatum) sic etiam neque coniugium spirituale Episcopi cum sua Ecclesia.

6 Colligitur quartò, ex natura ipsius renunciationis, quæ est *Rei, vel iuris proprij legitima refutatio, vel dimissio Can. quàm periculosum 7. q. 1.* Angelus, Syluester, & alij Summistæ *verb. renunciatio*, Parisius *de resi-*
7 *gnat. lib. 1. q. 1. num. 34.* Legitimitas autem renunciationis consistit in hoc, quod fiat in manibus illius, ad quem spectat institutio illius dignitatis, vel officij, cui renunciatur. *cap. Admonet de renunciat.* Et ratio
8 est nam illi interest ne dimittatur officium, vel beneficium quod ad eum pertinet, sine ipsius licentia; alias præiud icaretur. *cap. Significasti de foro compet. Can. Clericum 11. q. 1. Can. Non liceat 3. qu. 6.* Syluester *sup. q. 3.* Peyrinis *in Formular. litt. R. cap. 8. nu. 4.* Tamburinus *de Iur. Abbat. tom. 1. disp. 13. quæsit. 1. num. 3.*
9 Certum autem est institutionem Episcoporum solum ad Papam pertinere. In manibus ergo ipsius renuntiatio fieri debet.

10 Quintò id colligitur ex natura resignationis, quæ est idem cum renunciatione, vel saltem parùm ab ea differt. Est enim *voluntaria beneficij abdicatio facta coram legitimo Superiore.* Bonacina *de Simonia quæst. 4. §. 14. in princip.* post alios. Legitimus autem Superior Episcopi proculdubio est Papa.

11 Sextò, quia renunciatio, vt habent Decianus *respons. 45. num. 4.* & Mascardus *de probat. concl. 1263. num. 8.* est quædam dilapidatio. Non ergo fieri potest ab Episcopo sine licentia Papæ, qui est Episcopus Episcoporum.

12 Nota verò quod electus in Episcopum ante confirmationem potest sine Papę licentia iuri suo renũciare in manibus eligentium, prout colligitur ex *ca. Inter corporalia de translat. Episcop.* Rota *decis. 8. num. 3. de Iurepatron. in nou.* Parisius *de resignat. lib. 7. quæst. 1. num. 78.*

13 Causæ verò renunciationis, quas latè declarant Fuschus *de Visitat. lib. 2.* Parisius *sup. lib. 5. q. 3.* Dominus Barbosa *de Potestat. Episcop. par. 3. alleg. 113.* sunt illæ, prout ex *cap. Nisi cum pridem de renunciat.* relato habetur, ibi: *Conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, graue scandalum, irregularitasque personæ.*

14 De senectute etiam, quæ reddat Episcopum impotentem ad exequendum officium Pastorale arbitrio Summi Pontificis id etiam habent Menochius *de arbitr. cas. 53. num. 3.* Parisius *supr. q. 3. n. 56. & q. 6. à num. 5.* Rendina *in Promptuar. recept. sentent. tom. 1. propè fin. in Miscellan. num. 4.*

15 Huiusmodi autem renunciatio Episcopatus dupliciter fieri potest, vel renunciando loco tantùm, vel renunciando loco simul, & dignitati. Loci renunciatio fit, quoties renunciatur cura, & administratio illius Ecclesiæ *cap. ad supplicationem, de renunc.* Et sic
16 renuncians potest appellari Episcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis. *cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcop.* vbi omnes, Fuschus *de visit. lib. 2. cap. 18. num. 10.* ac auctoritate Sedis Apostolicæ poterit ad Ecclesiam eandem redire, vel aliam, siue per viam electionis, siue per viam postulationis, siue per viam collationis habere Parisius *de resignat. lib. 1. quæs. 17. num. 13.* Potest
17 etiam cum licentia Episcopi Ordines conferre. *d. cap. 1. de ordinat. ab Episcopo qui renunciauit.* Thesaurus *in Prax. par. 2. verb. Ordo, cap. 22. num. 1.*

18 At Episcopus qui renũciauit etiam dignitati Episcopali non potest Sacros Ordines conferre licitè, quamuis validè conferat: & ab ipso promotus in sacris non recipit Ordinis executionem. Maiolus *de irregularitate lib. 3. cap. 6.* Parisius *supr. lib. 1. quæs. 17. à num. 19.* Azor. *tom. 2. lib. 3. cap. 48. qu. 13.* Si autem in minoribus promotus est, etiam scienter habet libe-
19 ram Ordinis executionem. Ita ex *d. cap. 1. de ordinat. ab Episcopo qui renunciauit* elicit idem Thesaurus *supra*.

20 Nota præterea quod in dubio an Episcopus loco, vel dignitati renunciauerit, regulariter censeri debere tantùm loco renunciasse. Tum quia renunciatio est stricti iuris, ac ita strictè accipienda, tum quia regulariter ita contingit, vt nullus velit dignitati renunciare. Sanchez *lib. 7. cons. moral. cap. 1. dub. 20. num. 34.* post alios, Thesaurus *supra*.

CONSVLTVM XXI.

De celebrante Missam non constituto in Sacerdotio, aut audiente Confessiones.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus.

1 N. Non constitutus in Sacerdotio Missam celebrauit; quæritur an incurrerit pœnas Constitutionum Gregorij XIII. Clementis Octaui, & Vrbani Octaui, & quas alias.

Responsio.

2 PRimò iste contraxit irregularitatem, si Clericus, vel Religiosus est, quia exercuit ordinem, quem non habebat, prout communiter DD. ex *cap. 1. & 2. de Clerico non ordin. ministran.* Syluest. *in Summa verbo Irregularitas q.14.* Nauarrus *in Man. cap.27. num.242.* Cornexo *de Irregularit. disp.7. dub.2.* Dixi *si Clericus, vel Religiosus est,* quia, etsi, iuxta ea quæ dixi *tom.3. Summæ verbo Irregularitas num.59.* valdè probabilis sententia sit affirmans etiam laicos actus Ordinis, quem non habent, exercentes esse irregulares,
3 prout tenent S. Antoninus, Siluester, Sotus, Nauarrus, Suarez, Auila, Valentia, & alij; tenendum tamen est oppositum tanquam benignius in materia odiosa, & quia non est id expressum pro Laico, sicut pro Clerico in iuribus relatis, & toto eo titulo, qui est de Clerico non ordinato ministrante. Sayrus *lib.7. cap. 10. num.6.* Cornexo *de irregularitate disputat.7. dub.2.* Laymanus etiam *de irregularitate cap.3. num. 3.* referens Conarruuiam, Angelum, Sà, Rosellam, Henriquez, & Armillam.

4 Secundò, dicens se esse Sacerdotem, cum talis non fuerit, est falsarius, & falsariorum pœna puniendus. Baldus *in l. qui sub prætextu C. de Sacros. Eccles.* Bernardus Diaz, Salzedo, Franciscus Leo, & plures alij, quos referunt, & sequuntur Barbosa *in d. ca. 2. de Cleric. non ordin. ministr. num.3.* Farinacius *de falsit. & simulat. q.150. n.85.* Sonsa *in Aphorism. li.1. c.32. n.11.* & Carena *de offic. S. Inquisit. part.2. tit.11. §.2. num.8.*
5 Huiusmodi autem falsitas probari potest recurrendo ad Matricem, si ex ea non constet esse descriptū in

in Catalogo Ordinatorum. Ex traditis per Couarrubiam *practic.cap.19. vers.4.* Menochium *remed.4. adipiscendæ num.736.& de arbitr.caf.187.num.431.&* Barbosam *supra*.

6 Tertiò, iste talis puniendus est à Dominis Inquisitoribus. Etsi enim olim de hoc posset esse controuersia propter *d.cap.2. de Cleric.non ordin. ministr.* vbi hæc causa committi videtur Episcopo; eo etiã quod Ordinarius Ecclesiasticus est Iudex in crimine falsi, vt notant DD.*in tit.de crimine falsi*; nihilominus hoc tempore certum est DD. Inquisitores Iudices esse in hac causa, etsi non priuatiuè ad Ordinarios, sed cumulatiuè,prout habet Sousa *supra nu.16.* Ita enim definitum fuit à Gregorio XIII.in Bulla *Officij nostri*, inter Bullas huius Pontificis *num.21. in tom. 2.Bullarij*,vbi hæc: *Nos itaque vt omnibus difficultas, dubitatio-*

7 *que tollatur,animaduertentes eos qui Presbyteratus non sunt insigniti, & se in administrandis dictis Sacramentis ingerunt facto Catholicam veritatem impugnare, quo solos Presbyteros ministros eorundem Sacramentorum constituendo,illis dumtaxat, quibus eadem munera congruere existimauit, committi voluit eorum qui in Presbyteratus ordine non constituti Missas celebrant, ac confessiones audiunt,vt præfertur cognitionem, & punitionem ad Inquisitoris Officium, & Inquisitores antedictos pertinere, & quod huiusmodi delicti ratione aduersus eos inquirere, procedere, & culpabiles repertos punire officium, & Inquisitoris prædicti valeant Apostolica authoritate præsentium tenore perpetuò declaramus, & definimus*. Quæ

8 constitutio licet directa solum videatur ad Inquisitores Hispaniæ locum sibi vendicat in alijs Inquisitoribus aliarum Prouinciarum, prout ex Bartholomæo Spino, Peña, & Flauio Cherubino probat Carena *supra num. 10.& 11.*

9 Sunt etiam aliæ Constitutiones præter dictam Gregorij, videlicet Clementis Octaui quæ incipit *Etsi alias*, quæ extat *3.tom.Bullarij* inter Bullas huius Pontificis *num. 81.* vbi Pontifex inhærens alijs Constitutionibus Pauli Quarti, & Sixti V.de quibus Locatus *in Iudiciali Inquisit. inter decreta facta in Congregatione S.Officij Romæ fol.475.& 476.*hæc inquit:*Nos igitur animaduertentes huiusmodi perditos, & nefarios*

10 *homines ad Sacrum Presbyteratus ordinem non promotos Missarum celebrationem vsurpare præsumentes non solùm actus idolatriæ saltem extrinsicè, seu per externa, & visibilia religionis,& pietatis signa exercere,sed etiam quantum in ipsis est efficere, vt Christi fideles, qui credunt eos ordinatos esse, & ritè conficere Sacramentum Eucharistiæ, idolatriæ crimen ignoranter incurrunt purum videlicet panem, & vinum tanquam verum Christi Domini nostri Corpus, & Sanguinem eisdem adorandum proponentes,confessiones autem audientes non solum Sacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verum etiam Christi fideles decipere, dum scilicet iniquè sibi assumunt gradum Sacerdotalem, & auctoritatem absoluendi à peccatis,magno cum periculo,& scandalo plurimorum.*

Propterea, vt grauissima hæc scelera committentes posthac debito supplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia,ac matura deliberatione,deque Apostolicæ potestatis plenitudine S.Inquisitionis iudicium conscientiæ consulere. Et ne in futurum de pœna hisce delinquentibus imponenda dubitari possit, prouidere volentes supradictorum Prædecessorum nostrorum vestigijs inhærentes, hac perpetuò valitura Constitutione decernimus, atque statuimus, vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus ordinem,repertus fuerit Missarum celebrationem vsurpasse, vel Sacramentalem confessionem audiuisse à Iudicibus S.Inquisitionis, vel locorum Ordinarijs tanquam Ecclesiæ misericordia indignus à foro Ecclesiastico abijciatur,& ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit ritè degradatus, statim Curiæ seculari tradatur per Iudices seculares debitis pœnis plectendus.

11 Postea Vrban. VIII. in Constitutione *Apostolatus* inter Bullas ipsius *num. 79.* prædictas constitutiones amplians, & extendens inquit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus, qui imposterum ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem audire præsumpserit,ætate minoris annis vigintiquinque non excusetur, quominus eid. Clementis constitutioni subijciatur, dummodò vigesimum suæ ætatis annum compleuerit. Ipseque non promotus sic delinquens, nulla habita consideratione præfatæ minoris ætatis, siue laicus, siue Clericus sæcularis, aut cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de necessitate exprimendæ Regularis,aut cuiusuis alterius instituti, etiam quantumuis exempti,& priuiligiati, nobisque, & Apostolicæ Sedi immediatè subiecti, necnon Militiarum quarumcumque,etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani fuerit, tradatur Curiæ sæculari pœnis debitis plectendus.* Qui-

12 bus etiam addi potest, quod vt refert Sousa *supra num. 12.* idem Papa Vrbanus VIII. per Epistolam Cardinalis Millini ad Inquisitorem Generalem Lusitaniæ quinta die Martij anno 1622. datam præceperit, vt prædicta pœna traditionis Curiæ sæculari plecterentur isti,qui hoc crimen commisisse reperti fuerint.

13 Quibus præiactis dicendum quartò,præfatum N. qui non constitutus in Sacerdotio celebrauit, etiam si fortè vnam tantùm Missam dixerit,vel celebrauerit,incurrisse pœnas dictarum Constitutionum. Ita expressè Sousa *in Opuscul.de sollicitantibus tract.1.cap.9.num.8.& in Aphorismis Inquisitor.lib.1.ca.32 num.9.*Et Franciscus Bordonus *in Sacro Tribunali cap. 22. qu.8.num. 11.*

14 Primò,quia ad incurrendas pœnas contra transgressores aliorum præceptorum, siue naturalium, siue Ecclesiasticorum sufficit vnus actus contrarius dictis præceptis. Præcepta namque negatiua,(quale est hoc de non celebrando nisi à constituto in Presbyteratus Ordine,) solo vnico actu violantur, & ita per solum vnum actum incurruntur pœnæ contra transgressores illorum taxatæ. Ita vt illud Iacob.2. *Qui in vno offenderit factus est omnium,reus* intelligatur quantum ad pœnam,secundum Hugonem, & alios.

15 Secundò specialiter,nam ad incurrendam irregularitatem, & pœnam criminis falsi,quas iste fingens se Sacerdotem, & celebrans incurrit, sufficit vnus actus, vt omnes admittunt;ergo etiam ad incurrendas taxatas pœnas à Summis Pontificibus.

16 Est enim eadem ratio, & vbi est eadem ratio est eadem lex.*l.illud ff.ad legem Aquiliam. l.si postulauerit §.2.ad legem Iuliam de adulter. l. quidam nummularios ff.de edendo*,& aliis iuribus,& DD. *ibid.*

17 Tertiò ex verbis Constitutionis Vrbani VIII. per quam declarat suorum Prædecessorum Constitutiones,videlicet: *Qui in posterum ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem audire præsumpserit*, &c.tradatur Cu-

riæ sæculari, vbi expressè loquitur de celebratione vnius Missæ tantum. Vtitur enim verbo *Missam*, quod est singulare, & singularis locutio vno conten-
18 ta est *l. boues §. hoc sermone ff. de verbor. significat.* Ioannes Andreas *cap. pluralis de Regulis iuris in 6. & in ca. 1. de reb. Eccles. non alienand. in 6.* vbi exemplum ponit in alienatione rei Ecclesiasticæ, in qua vnus tantum requiritur tractatus, quia textus vtitur verbo singulari.

19 Quartò ex ratione motiua huius legis, seu Constitutionis, ex qua debet desumi sensus ipsius, cum ratio legis sit anima legis *l. cum oratio ff. de bonis damnat.* Alexander *cons. 32. num. 5.* Thuscus *practic. concl. tom. 6. littera R. conclus. 31. num. 15.* Ratio autem motiua huius legis, seu Constitutionis præcipientis vt qui non constitutus in gradu Sacerdotali celebrauerit tradatur brachio sæculari, ea est, prout colligitur ex constitutione Gregorij XIII. *Officij nostri* relata, & ex constitutione Vrbani VIII. *Apostolatus* etiam re-
20 lata, quia tales *Catholicam veritatem, quæ solos Presbyteros dictorum Sacramentorum ministros esse docuit, facto impugnant.* Vel ea, qua vsus est Clemens VIII. in constitutione *Etsi aliàs* similiter relata, quia scilicet tales. *Non solum actus idololatriæ, saltem extrinsecè, seu*
21 *per externa, & visibilia religionis, & pietatis signa* exercent; *sed etiam quantum in ipsis est, efficiunt, vt Christi fideles idololatriæ crimen incurrant*, &c. vtraque autem ratio ex istis saluatur, & verificatur in casu celebrationis vnius tantum Missæ. Ex quo sequitur comprehendi sic facientem dictis constitutionibus, & pœnis ipsarum.

22 Quintò, quia talis pœna infligitur isti delicto, quia illud committens redditur vehementer suspectus de hæresi hæreticorum nostri temporis asserentium, quod etiam Laici, & seculares sint ministri Sacramenti Eucharistiæ, vel quia abutitur Sacramento venerabili Eucharistiæ, saltem facto ipso, vt Pontifices dixerunt; Vel quia facit opus malum ab hæreticis laudatum, & commendatum. Hæc enim omnia causant huiusmodi vehementem suspicionem hæresis, vt latè Carena, Sousa, & Bordonus relati; Quibus adhæret Castrus Palaus *p. 1. trac. 4. disp. 8. punct. 16. §. 9.* quæ etiam procedit in casu celebrationis vnius tantum Missæ, prout ex se patet.

23 Sextò, id maximè suadetur tollendo scrupulum, propter quem oppositum affirmari posset. Videlicet, quia in constitutione relata Gregorij XIII. dicatur in numero plurali *eos qui in Presbyteratus ordine non constituti Missas celebrant*, verbum enim *Missas* in plurali sumptum plures Missas, & non vnam tantum exigere videtur *l. vbi numerus de verbor. significat.* Et in constitutione Clement. VIII. dicatur etiam in numero plurali *Missarum celebrationem vsurpare præsumentes*, quo etiam excludi videatur vnica celebratio Missæ.

24 Tollitur autem hic scrupulus. Primò, quia vt benè considerant ad alium casum similem infra referendum Vgolinus loquens de Censura Bullę Cœnæ contra legentes libros hereticorum *in glossa, ac eorundem libros num. 1.* & Farinacius *de hæresi q. 180. num. 29.* Ideo vterque Pontifex vsus est plurali numero *Missas*, quia loquebantur de transgressoribus etiam in numero plurali, videlicet ibi: *Qui in Presbyteratus Ordine non constituti*, & ibi: *Non promotos celebrationem Missarum vsurpare præsumentes.* Secundò, quia certa res est quod pluralis numeri appellatione venit etiã
25 singularis, quando eadem est ratio in vno ac in pluribus, prout contingit in proposito, & ex varijs Iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *de appellati. verb. Iur. signif. appellat. 169. num. 1.* Itaut numerus pluralis
26 resoluatur in singularem quando eadem est ratio vtrobique, prout ex iuribus etiam, & Doctoribus probat Illuminatus Moron. *in respons. respons. 58. n. 4.* & plures pro vno reputentur, & habeantur, prout etiam ex iuribus, & DD. probat Mascardus *de probat. volu. 3. concl. 1249. num. 52.* Ex quo sequitur idem esse in his Pontificijs constitutionibus *Missas* celebrasse, ac vnam tantùm *Missam* dixisse.

27 Quod tertiò roboratur appositissimo exemplo ab Vgolino, & Farinacio supra relato, multis alijs, quæ adduci possent prætermissis; Nam in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur *retinentes, seu legentes libros hæreticorum* in numero plurali, & tamen certum est, & indubitatum apud omnes, quod ad incurrendam huiusmodi excommunicationem sufficiat retinere, aut legere vnum librum alicuius hæretici.

Pariter ergo in præsenti dicẽdum numerum pluralem *Missas* denotare etiam singularem Missam.

28 Quartò, etiam dato, & non concesso, quod Gregorius, & Clemens plurium Missarum celebrationem ad præfatas pœnas incurrendas requisierint, quia tamen Vrbanus VIII. ipsorum Constitutiones amplians, & extendens, vt patet illis verbis *amplantes, & extendentes* cùm expressè dixerit in numero singulari: *Non promotus Missam celebrare præsumpserit*, censendus est extendisse dd. Cõstitutiones ad vnam tantum Missam celebrantes; quod præsertim maio-
29 rem vim accipit ex eo quod quando sunt duæ leges contrariæ posterior corrigit, & emendat priorem, prout communiter DD.

30 Rigidissam porrò hanc pœnam his constitutionibus Papalibus pro hoc crimine designatam satis rationi consonam esse, non solum confirmat quod hoc nefas tam grauissimum ab Ecclesia reputatum fuerit, vt propterea antiqui Pontifices eidem pœnam non statuisse videantur, vt habent Bern. Diaz *pract. c. 12. in princ.* & Palaus *supra*, sed etiam, quia stando in iure diuino veteris testamenti non obscurè indicata fuerit.

31 Primò, in Core, Dathan, & Abiron, ac 250. viris *Numeror. 16.* qui propter affectatum Sacerdotij munus viui in terra absorti, vel igne interfecti. Secundò, in Ozia Rege Iuda, qui, prout habetur 2. *Paralipomen. 26.* quia *adolere voluit incensum super altare thymiamatis*, (Sacerdotali more, & prout Iosephus addit, *sumpto sacerdotali habitu*) *orta est lepra in ore eius coram Sacerdotibus*, &c. & *fuit leprosus vsque ad diem mortis suæ.*

32 Nec obstat quod prædicta pœna relaxationis ad brachium sæculare non sit in vsu in aliquibus Inquisitionibus, vt in Hispanica, vt testatur Palaus *supra*, neque in Lusitanica, prout Sousa *d. cap. 32. num. 12.* nec in Sicula, prout refert Diana *4. part. tract. 7. reso-*
33 *lut. 11.* Credendum enim est ideo hoc esse, quia casus qui contigerunt in his partibus haberent aliquas circumstantias minuentes delictum, vt propterea à pœna ordinaria recedendum iudicarent DD. Inquisitores

fitores illorum Tribunalium, prout colligitur ex casibus, quos hi authores referunt, & ex ijs quæ habet Carena *supr.*§.7.adiungens etiam *ibid.num.*13. hæc: *Si enim nullæ huiusmodi circunstantię interuenissent, vtique decretum SS.Domini*(scilicet Vrbani VIII. iam relatum)*debuisset ad vnguem obseruari, & illud sine dubio obseruassent Hispani, qui semper fuerunt, & pijssimi, & Sedi Apostolicæ obsequentissimi.* Addimus nos,id quod diximus de seueritate huius pœnæ saltem esse de iure communi, quidquid sit de consuetudine aliquarum Prouinciarum.

34 Id etiam confirmant duo casus, quos Tilmannus Brudembensis *lib.*1.*sacrar.collat.c.*60. *& li.*9.*c.etiam* 60.refert, videlicet primò, quod cum in Parisiensi Vrbe in Ecclesia S. Mariæ quidam non Sacerdos sacrilego ausu Sacrum celebrare tentasset, in ipso accessu ad altare sordidas, & impuras eius manus Sacro Sacerdotali chrismate non delibutas flamma de cœlo cadens absumpserit. Item quod cum in Vrbe Goduensi Hollandiæ Caluiniani quidam Missam ioco, & ludibrio facerent, cùm ad illa verba *Agnus Dei* peruenissent,nuncius venit, vxorem illius qui sacerdotium fingebat dicens acerbissimis doloribus partus excruciari, & quod,cum re cognita, domum perrexisset, vxorem binos masculos peperisse inuenerit, & Missam exibilauerit; sed Deus iusto furore percitus, paulò post ambobus filijs,deinde vxori, & ficto Sacerdoti necem inopinatam intulerit.

35 Item alius qui refertur in Prato spirituali *c.*196. de tribus pueris Apamiensibus, qui cum ioco verba consecrationis,Sacerdotum more, proferrent, ignis cęlitus delapsus saxum super quod id faciebant, panem, & vinum, quod apposuerant omnino consumpserit; ipsosque semimortuos(quia puerili leuitate id gesserant)reliquerit. Quæ sanè confirmant flagitium de quo in præsenti agimus,dignum morte,etiã iure diuino, censeri debere.

36 Monendus ergo est consulens, vt spontè compareat coram Tribunali S.Inquisitionis, & ibi fateatur suum delictum humiliter veniam petens; sicque illam consequetur,iuxta praxim,& benignitatem huius Sacri Tribunalis, quam referunt Guido Fulcodius Cardinalis, & postea Papa Clemens IV. dictus *qu.*2.*ad Inquisitores*,Concilio Bitterensi,quod Fulcodius appellat Tholosanum, Peña *in Commentar. ad Eimericum in director.*3.*par.Commentar.*12. Bariola *in Aphorismis iuris verbo spontè*, & communiter alij,qui de S.Inquisitionis rebus tractant.

37 Sunt autem aliquæ conditiones necessariæ,vt prędictus N. & alij gaudere possint hoc beneficio sponte comparentium. Prima, & præcipua est,quod nullis præuenti indicijs coram fidei Iudicibus comparcant. Colligitur *ex l.spontè de muneribus, & honoribus.l.*4. *§.fin. C.de Sicar.l.*2. *C.de his qui latron.* Fulcodius autem relatus allegat *l.fin.verf. Domini C. de his qui latron.& text.in l.*2.*§. si modo ff. ad Tertull.* Archidiaconus *in cap. vt commissi verbo obedientes de haret. in* 6.Peña *ad Director.p.*3.*comment.* 12. Farinacius *de heres.q.*193.*num.*28.Carena *par.*2.*tit.*18.*nu.* 1. Vnde

38 qui indicijs præuenti fuerint pro spontè comparentibus non habentur, nisi fortè indiciorum nullam eos habuisse scientiam constiterit. Farinacius *supra*, & alij communiter. Vnde patet solutio plurium casuum, qui contingere possunt.

39 Primus est de eo qui non est vocatus, nec citatus, sed est ductus ad S. Tribunal propter aliud crimen ad idem Tribunal spectans, & in eodem instanti ipse fatetur delictum suum.Etsi enim tunc mitiùs cum illo agendum videatur, prout colligitur ex Paulo Garzia *in praxi fol.*13. & Carena *par.*3 *titul.*8.§.7. & etiam ex Locato *inter casus decisos Placētiæ cas.*7. Nihilominus simpliciter, & absolutè non debet dici spontè comparens.

40 Primò,quia iam est inditijs præuentus: siquidem est perductus ad S.Officium propter delictum ad ipsum spectans.Secundò quia iure de illo suspicari potest metu probationum confessum fuisse suum delictum, nempè quia suspicabatur, vel suspicari pote-

41 rat se præuentum. Tertiò,quia vt habet Peña relatus, & ex ipso Farinacius eo *num.* 28. spontè veniens dicitur is qui nullo præcedente stimulo Iudicē adit; hic autem de quo in præsenti,non Iudicem adijt,sed ad Iudicem est ductus, nec operatus est sine stimulo. Nam conscientia stimulabat ipsum. Etenim conscientia quasi gladius pungit Prouerb. 12. Ad quod deseruit satis appositè illud Sapientiæ 17. *verf.* 10. *Cùm sit timida nequitia dat testi monium condemnationis; semper enim presumit sæua perturbata conscientia*. Vnde illud commune:*Nocens metuit pœnam*. Congruit,& illud Iob *cap.*15.de mala conscientia: *Sonitus terroris semper in auribus illius, & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reuerti possit de tenebris ad lucem circumspectans vndique gladium.*

42 Quartò, quia quando aliquis scit rumorem esse, quod sit accusãdus,& quod aliquis se præparatus ad accusandum illum, tunc etiam si ipse se accuset non censetur spontè comparens, Decian.*in tract.crimin. lib.*5.*cap.*56.*num.*12.post Alphons.de Castro, quem refert,Farinac. *sup.num.*37. post Ludouicum à Paramo.Hic autem de quo in præsenti videns se in Sancto Officio facilè credere poterat rumorem esse de suo delicto.

43 Quintò, quia quærelatus in S. Officio non censetur spontè comparens. Eymericus *p.*3 *director.num.* 56.Peña *Comment.*12.Bordonus *de S.Tribunali c.*30. *n.*24.Iste autem,siquidem perductus est ad Sanctum Officium, censetur querelatus in ipso. Secus est de illo,qui ignorat se esse præuentum,cum tamen reue-

44 ra præuentus sit,vel denunciatione, vel alio modo; talis enim pro spontè comparenti haberi debet, & talium beneficio gaudere. Ratio est,quia quantum est ex se, & ex parte sua ipse omnino spontè comparet,& per accidens est respectu illius ea præuentio. Farinacius *sup.num.*28.36.& 37. Carena supra *titul,* 18.*relato n.*2.Animaduertens *nu.*3. ex circumstantijs conijcere posse Iudicem an reuera ignorans preuentionem censeri debeat.

45 Ex quo patet quid dicendum sit, cum quis comparet præuentus de aliquo crimine, v.gr.de blasphemia aliqua, & ipse spontaneè fatetur alias blasphemias,de quibus nullo modo est præuentus, aut indiciatus,tunc enim distinguendum est.Aut enim dubitat se præuentum esse etiam quoad illas;aut non dubitat, quia certo scit eas protulisse quando nulli aderant testes. In primo casu non debet haberi pro spontè comparenti, sed eius confessio credenda facta metu probationis, & non omnino spontaneè,iuxta dicta superius. Secus verò in secundo casu, propter

pter oppositam rationem, scilicet, quia quoad has blasphemias nec est præuentus nec potest præueniri, cum sint omnino occultæ. Carena *sup.num.6.& 7.* ex Farinacio, & Peña.

46 Secunda conditio, vt is, & alij frui possint beneficio sponte comparentium, est, vt fateantur integrè, & perfectè suum delictum. Ita enim habetur in Cõcilio Bitterensi *c.2.* illis verbis: ***Infra quem terminum venientes pœnitentes, & dicentes plenam de se, & de alijs veritatem, habeant impunitatem, &c.*** Colligitur etiam ex *cap. quem pœnitet de pœnit.dist.1.* illis. ***Quem pœnitet omninò pœniteat.*** Et *de pœnit.dist.3.Can.42.* illis. ***Quædam enim impietas infidelitatis est ab illo qui iustus, & iustitia est, dimidiam sperare veniam. Iam enim foret sine pœnitentia inuenire gratiam.***

47 Tertiò colligitur ex eo quod hæc confessio spontanea quæ fit in S. Officio comparatur quantum ad hoc confessioni Sacramentali, per quam non obtinetur venia, nisi fuerit plena, & completa. Peña *part. 2. Direct.q.34.comm.59.* Bordonus *de Sac. Tribun. c.30. num.23.* & 24.

48 Cum grano tamen salis hæc accipienda, quia agitur de vita hominis. Accipi enim debent quando obliuio non præsumitur, & diminutio plenè probatur. Symanch. *Cath.Instit.tit.48.num.27.* Roxas *de hæret.p.2.num.235.* Peña *in comm. ad 3.p.Direct. comm. 59.* Sousa *in aphorism.lib.1.c.48.num.11.* In hoc tamẽ

49 Iudicis prudens arbitrium attendendum est. Roxas *de hæret.p.1.num.90.* Peña *d.comm.59.* Sousa *supr.num.9.* Ad hoc autem vt prudens sit, attendere debet ad delinquentis ingenium, an sit obliuiosus, stupidus, an verò tenax, & memoratus. Peña *sup.* Sousa *sup.* Præ-

50 sumi etiam potest obliuio in factis antiquis, & in numero eorum criminum quæ delinquens habet in consuetudine. Peña *sup.* Sousa *lib.1.ca.16.n.6.& 7.* Si

51 diminutio non plenè probetur, & considerabilis sit, dãda est reo tortura iuxta probationis qualitatem. Cantera *in qq.crimin.rubr.de hæret.ca.1.num.57.* Farinacius *de hæresi quæs.185.num.133.* Sousa *dict.cap.48. num.12.*

52 Hæc porrò, quæ dicta sunt applicari proportionaliter debent etiam pro casu quo celebrans non sacerdos incipiat celebrare Missam, quamuis illam non perficiat, nec verba consecrationis proferat. Prout tradunt Sousa *in opuscul. de sollicitant.trac.1. cap.9.num.19.* Et *in aphorism.Inquisit.lib.1.c.32. num. 6.* Carena *de offic.S.Inquisit.p.2.tit.11.§ 3.num.15.in fine.* Bordonus *de S.Tribunali cap. 22.dub.10.num.5.* Et Illustrissimus Inquisitor Trasmiera *in stimulo fid. qu.4.cap.5.num.7.* Ratio est, quia etiam in tali casu reperitur abusus Sacramenti, scilicet Venerabilis Eucharistiæ, quod in Missa celebratur. Etenim confessio, introitus, collecta, Epistola, & alia quę sunt ante consecrationem sunt partes integrales Missæ, & non desinunt esse tales etiam si Missa non perficiatur. Vnde sic faciens redditur suspectus de fide, quia facto ipso denotat illa fieri posse à non Sacerdote, prout hæretici contendunt.

53 Si verò dicatur ex hoc etiam sequi quod qui non sacerdos sed fingens se sacerdotem audiat confessionem alicuius non proferendo verba absolutionis incurrat etiam pœnas dictarum Constitutionum Summorum Pontificum, cuius oppositum tenet Rodriguez *tom.2.qq.regul.q.28.art.2.* Rodericus à Cunha *de confessar.sollicit.qu.13.num. 14.* Sanctarellus *de hæres.cap.42.dub.vnic.num.5.* Barbosa *ca.1. num.7.in fin.de Clerico non ordin. ministran.* Carena *p.2. de offic. S.Inquisit.tit.11. §. 3. num.14.* Quibus etiam fauet Ioannes Sancius *in select.disp.11.num.36.* Quorum pręcipuum fundamentum est, quia Clemens VIII. in sua Constitutione comprehendit *confessiones audientes*, & qui sibi assumunt *authoritatem absoluendi à peccatis*, vtrumque ergo requiritur. Clarius Gregorius XIII. in sua constitutione super hac re edita: solùm enim videtur loqui de illis, qui non solùm audiunt confessiones, sed etiam absolutionem impendunt. Dicit enim: ***Ad aures nostras siquidem nuper peruenit, multos esse qui dubitent, an contra eos, qui in sacro Presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionem impertiri,*** &c. Etenim dictio illa *ac* posita cum illo verbo *absolutionem impertiri* est copulatiua, & ponitur pro *&*, prout ex iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *in Tract. de diction. dict. 3.num.1.* Copulatiua autem copulatorum requirit concursum secundùm regulas Iuris. Prout de dictione, *&* dixit Giurba *cons.crim.77.num.3.* & Barbosa *in Tract.de dict.dict.110.num.9.* Secundò, quia talis non conficit Sacramentum siquidem non absoluit, in quo posita est huius Sacramenti perfectio.

54 Nihilominus probabilius videtur oppositum, scilicet eum qui Sacerdotem se fingens audit confessionem alicuius etiam si illum non absoluat nec verba absolutionis super ipsum proferat comprehendatur in dictis constitutionibus. Prout tenent Freytas *in edit.nouis.de confess.sollicit.qu.13.num.36.* Sousa *in aphorism.Inquis.lib.1.cap.33.num.3. & in opusc.de sollic.tract.1.cap.9.num.3.4.& 7.* Bordonus *de S.Tribun. cap.22.q.10.num.5.* Et Illustrissimus Trasmiera *in stimulo fidei q.4.cap.5.num.7.* referens etiam Alberghinum *cap.25.num.6.*

55 Consequenter ergo ad hanc sententiam dico primò. Non sacerdos fingens se sacerdotem, & audiens confessionem alicuius etiam si illum non absoluat, aut verba absolutionis super ipsum proferat punitur à Dominis Inquisitoribus, & comprehenditur in Pontificijs Constitutionibus. Ita colligitur ex Cõstitutionibus Pontificijs Pauli IV. Gregorij XIII. Sixti V. & Clement. VIII. quas affert, & explanat Scortia *in Bulla Pontif.epit.162.theorem.403.* Zipæus *in iure Pontif.lib.5.tit.de Cleric.non ordinato celebrante,* Frãciscus Leo *in Thesaur.fori Eccles.p.3.ca.4.nu.58.* Emanuel de Moura *de incant.opusc.1.sect.3. cap.3.num.9.* Sanctarellus *de hæres.cap.42.dub.vnic.num.5.* Homobonus *in consult. part.1.resp. 150. volum.1.* Aldrete *de relig.discipl.lib.2.cap.20.nu.14.* Barbosa *de potest.Episc. par.3.alleg.110.num.18.* Sousa *opusc. de sollic.tract.1. cap.9.num.1.* & Diana *p.4.tract.7. resolut.11.*

Ratio est, quia talis etiãsi non absoluat, audiendo

56 tamen confessionem dicitur esse minister talis Sacramenti, eo quod confessio ipsa etiam seclusa absolutione est pars sacramentalis, cuius signum est non solùm quia pœnitens ea intentione manifestat sua peccata, vt suppono, sed etiam, quia ipse audiens illa secundum communem sententiam tenetur sub sigillo sacramentali seruare secretum. Ex quo sequitur abuti Sacramento Pœnitentiæ quia abutitur Sacramentali confessione, quæ est pars talis Sacramenti.

57 Secundò ex constitutione Clementis VIII. illis ver-

verbis: *Statuimus vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit Missarum celebrationem vsurpasse, vel sacramentalem confessionem audiuisse*, &c. Tertiò ex Constitutione Vrbani VIII. vbi amplians constitutiones Gregorij, & Clementis, in-
58 quit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus qui in posterum ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem*
59 *audire præsumpserit*, &c. Quartò, quia, vt inquit Sousa supra. *Malitia huius criminis consistit in abusu Sacramenti cum notabili detrimento proximi, & qui hoc facit est de fide suspectus, factoque approbat quod hæretici huius temporis falsò asseuerant.* Quæ omnia verificantur solùm per auditionem confessionis, etiam si absolutio non tribuatur.

60 Quintò à simili, quia non sacerdos, qui celebraret tantum partem Missæ, scilicet introitum, collectam, Epistolam, Euangelium, &c. etiam si non proferret verba consecrationis, aut perficeret Missam, esset transgressor dictarum constitutionum Pontificiarũ, vt tradunt Sousa, Carena, Bordonus, & Transmiera, quos retuli supra *num.* 52. Pariter ergo non sacerdos qui tantum audiret confessionem alicuius, etiam si ipsum non absolueret reus esset talium constitutionum. Sicut enim introitus, collecta, Epistola, Euangelium, &c. sunt partes Missæ, sic etiam confessio sine absolutione est pars Sacramenti pœnitentiæ.

61 Quare ad fundamentum contrarium desumptum ex constitutione Clementis VIII. dico quod licet in parte narratiua constitutionis sic loquatur Pontifex; in parte tamen dispositiua solum loquitur, prout vidimus, de audientibus confessionem, nulla facta mentione de proferentibus verba absolutionis. Quãuis autem pars narratiua considerari debeat ad intelligentiam constitutionis, quia influit in dispositiuam, eo quod legislator mouetur ad disponendum ex ijs quæ narrauit; nihilominus multo magis attendi debet ad dispositiuam, quia in ipsa legislator declarat expressè suam mentem. Vnde verba narratiua non efficiunt plenam probationem, *l. ex hoc ff. de donat. l. ex his verbis Cod. de testament. milit.* cum similibus, de quibus Mascardus *de probat. conclus.* 623. & alij, & generaliter habetur pro axiomate iuris: *facti narratio non facit ius*, de quo ex varijs iuribus, & Doctoribus Barbosa *in axiomat. iuris axiomat.* 93. *num.* 1.

62 Deinde dico, ideo Papam posuisse in narratiua suæ constitutionis vtrumque, scilicet audire *confessiones*, & assumere *authoritatem absoluendi*, quia regulariter, & vt in plurimum ita contingit. Illi enim ficti sacerdotes ne manifestent suam fictionem, & delictum cum audiunt confessiones, etiam solent proferre absolutionis verba. Et, vt habet axioma iuris desumptum ex *l. si cui ff. de annuis legat.* pro quo plures extant Doctores apud Barbosam *supr. num.* 26. *factum præsumitur quod fieri consueuit.* Vide Bordonium *supra*.

63 Idem dicendum ad verba constitutionis Gregorianæ, scilicet ideo vtrumque posuisse Gregorium in dicta constitutione, quia regulariter, & vt in plurimum vtrumque fit ab huiusmodi fictis sacerdotibus seu confessarijs. Addendum etiam dictionem *ac* qua vtitur illis verbis *ac absolutionem impertiri* regulari posse per dictionem, &, cui est similis: dictio autem, & quamuis regulariter sit copulatiua, sæpius tamen sumitur pro *vel*, & est disiunctiua, vt patet manifestè in constitutione Gregorij XIV. super immunitate Ecclesiarum, vbi Pontifex dicit ea frui non posse illos, *qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesijs* commiserint: ea enim dictio, & sumitur disiunctiuè pro *vel*, prout dixi 3. *tom. Summæ verbo immunitas Ecclesiarum num.* 11. & ita recipitur communiter. Id etiam probat Barbosa *in Tract. de dictionib. dict.* 110. *num.* 28. ex Oldrado, Portolo, Bursatio, & Thesauro, in casu quo quis diceret: *Concedo tibi omnia, quæ talis exercere potest de iure, & consuetudine*, quia tunc declaratur talis concessio, ac si diceretur *de iure, vel consuetudine*. Sic ergo in præsenti nostra constitutione Gregorij XIII. dictio *ac* declarari potest pro *vel*. Cuius signum est, quod ipsemet Grego-
64 rius in eadem constitutione ante verba relata in argumento solùm loquitur de illis qui *se in administrandis dictis Sacramentis ingerunt*.

65 Secundum fundamentum corruit ex dictis. Non solum enim dicitur conficere hoc Sacramentum qui verba absolutionis profert, sed etiam qui audit confessionem peccatorum: siquidem talis confessio est sacramentalis, & pars ipsius Sacramenti, vt dictum est.

66 Dico tamen secundò prædictis non obstantibus, fictus sacerdos audiens confessionem alicuius, & eũ non absoluens non est rigorosè puniendus pena ordinaria dictarum cõstitutionum quoad traditionem brachio seculari. Ita expressè Bordonus *supra nu.* 16. fauet Sousa *d. ca.* 33. *num.* 4. & *in opusc. de sollicit. tract.* 1. *cap.* 9. *num.* 10. dum inquit, quod qui solùm generalem confessionem audit, non autem specialem peccatorum, etsi subijciatur iudicio Inquisitorum, mitius tamen puniri debere.

Eadem refert, & non impugnat Diana *p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 11. §. *sed difficultas*. Magis fauet Illustrissimus Trasmiera relatus ex Alberghino loquẽs de illo qui fingens se esse Sacerdotem eius confessionem audit, sed non absoluit. Dicit enim: *Vel saltem certum est puniendum esse ab Inquisitoribus pœna extraordinaria si nõ ea, quæ est decreta in Pontificijs Constitutionibus, vt rectè docet Alberghinus num.* 10. Huius autem ratio est,
67 quia tradere aliquem Curiæ, seu brachio seculari est summa, & grauissima pena, cum sit idem ac tradere morti, seu vltimo supplicio, ac per consequens debet esse propter delictum consumatum in illo genere, vt seruet proportionem cum illo, iuxta illud Deuteron. 25. *Pro mensura delicti erit, & plagarum*
68 *modus*. Præsertim quia pena debet commensurari delicto *l. Paulus respondit ff. ad Trebell. l. rescriptum, ff. de his quibus vt in deb.* Et non debet vltra delictum protrahi. *cap. quæsiuit* 2. *de ijs quæ fiunt à maior. part.* Cum ergo Sacerdos iste fictus non perfecerit, aut consumauerit delictum administrationis Sacramenti Pœnitentiæ, sed dumtaxat illud inchoauerit puniendus non erit ea pena, qua ille qui illud compleuerit, & perfecerit absoluendo videlicet.

69 Deinde, quia vt benè Farinacius *in pract. crimin. qu.* 17. *num.* 49. inquit: *Ex communi, & generali totius mundi consuetudine hodie nunquam punitur attentatum, sicut consumatum in quocunq. etiam grauissimo, & atrocissimo crimine.* Pro quo affert Alexandrum, Iasonem, Angelum, Boerium, Gomez, Afflictum, & quamplures alios.

70 Item

70 Item quia conatus in delicto non punitur pœna ordinaria, sed mitiori, & extraordinaria, prout ex Afflicto, Claro, Fariuacio, Quaranta, & Nauarro affert Bordonus *supr.num.*17.& 18. Concludens quod in casu nostro auditionis confessionis *imponenda so-*
71 *lum est suspensio, seu depositio ab exercitio horum Sacramentorum in perpetuum cum pœna triremium ad quinquennium, plus, aut minus iuxta qualitatem delicti probati*. Vel vt Sousa *supra c.32.num.13. Pœna sic arbitrari potest, vt si fictus Sacerdos fuerit laicus, ac vilis persona, fustigetur, ad triremes mittatur, & aliquæ spirituales pœnitentiæ ei addantur. Si verò fuerit persona honesta, aut religiosa damnetur ad triremes. Quod si talis sit qualitatis vt ad triremes mitti non debeat, in exilium mittatur, & si fuerit in aliquo ordine, ab eo suspendatur toto exilij tempore. Si delictum aliquas circumstantias habuerit aggrauantes addantur aliæ pœnæ secundum earum qualitatem.* Dicit etiam Diana *supra*: *Supradicti rei si sint religiosi, vel Sacris Ordinibus initiati, non fustigantur, quod generaliter dictum esse volo pro omnibus alijs delictis*.

CONSVLTVM XXII.

De exemptione cuidam Monacho concessa.

SVMMARIVM.

*Dubium ex facto ortum. num.*1.
*Abbatis titulus in quibus Religionibus conceditur. n.*2.
*Insolita aggredi non debent. num.*3.
Abbas solo nomine ventosam dignitatem repræsentat numero 4.
*Titulus aliquando est non titulus. num.*5.
*Titulus Reuerendissimi an tolerandus. num.*6.
Est proprius Episcoporum, vel Abbatum. ibid.
*Sunt in dignitate constituti. num.*7.
*Et Dominorum Inquisitorum. num.*8.
*Et generalium. num.*9.
*Hoc priuilegium exemptionis an concedi potuerit. n.*10.
*Est contra bonum regimen Religionis. num.*11.
*Decreta Summorum Pontificum. num.*12.
*Hæc exemptio videtur quædam dispensatio in voto. n.*13.
*Doctores huius sententiæ. num.*14.
*Concedi posset pro aliquibus casibus. num.*15.
*Et cum quadam limitatione. num.*16.
*Maximè si talis Abbas esset Abbatiæ deperditæ. n.*17.
*Declaratio S. Congregationis. num.*18.
*Hæc exemptio contraria intentioni Summorum Pontific. num.*19.
*An contradicat voto obedientiæ. num.*20.
*Derogat valdè ipsi. num.*21.
*De constitutionibus Religionis. num.*22.
*Bulla Pauli III. num.*23.
*Priores titulares cassati. num.*24.
*Præfatus Monachus non fruitur priuilegijs veri Abbatis. num.*25.
*Decretum Sac. Congregationis Concilij circa facultatem concessam Abbatibus ad conferendam tonsuram, & minores ordines. num.*26.
*S. Rota Rom. decisio ad intentum. num.*27.
*Alia ad idem. num.*28.

IESVS MARIA.

Casus.

1 Cvidam Monacho Præsidens Capituli generalis concessit titulum Reuerendissimi, & Abbatis, eximens illum ab obedientia Superioris immediati, & facultatem concedens vt eligeret socium qui eadem exemptione gauderet.

Quæritur autem an licitè, vel validè fuerit facta huiusmodi concessio numquam antea in illa Religione visa.

Responsio.

2 Qvod attinet ad titulum Abbatis quamuis admitti posset hæc concessio in Religionibus, in quibus talis vsus increbuit, vt de Benedictina dicitur; præsertim, quia hoc potest esse conueniens ad bonum regimen Religionis, & honorandos viros graues, & benemeritos illius; nihilominus tamen in alijs Religionibus, vbi non est talis vsus, inconueniens videtur illum introducere.

3 Insolita enim aggredi non debent, *Argument. l. si negotia ff. de negot. gestor.* Et huiusmodi priuilegia insolita solent in Religionibus turbas, & tragædias excitare. Præsertim, quia, vt dixit Rota in vna Hispalensi *Præeminentiarum* coram Peña 24. Octob. 1611. *Abbas solùm nomen Abbatis, non autem dignitatem, seù*
4 *administrationem cum iurisdictione habens solùm impropriè, & abusiuè Abbas vocatur, ex eo quod quandam ventosam dignitatem repræsentat*. Et secundùm Bordo-
5 num *in decisionib. decis.*418. solùm æquiuocè est Abbas. Vnde de tali titulo Abbatis verificatur id quod inquiunt Speculator *de instrum. edi.* §.1. & Bertachinus *in repertor. verb. Titulus*, Titulus aliquando est non titulus.

6 Idem dicendum de titulo Reuerendissimi etsi enim tolerandus esset in Religionibus, vbi est talis vsus, vbi tamen non fuerit, reijciendus videtur. Eo quod est proprius Episcoporum, vel saltem Abbatum veram, & legitimam administrationem, & iurisdictionem quasi Episcopalem habentium, *l. in contractib.* §. *in omni verò tempore C. de non numer. pecun. ibi per virum Reuerendissimum Episcopum, aut Vicariorum generalium Episcoporum*, quia tales sunt in di-
7 gnitate Ecclesiastica constituti, suntque Prælati veram iurisdictionem habentes *cap. non putamus*, iuncta Gloss. *verb. videatur de consuetud. lib.6. cap. Romana in princip. de appellat. cod. lib.* per Pauin. *in tr. de offic. & potest. cap. Sede vac. p.2. q.10. n.16. vers. an autem Vicarius*, Fuscus *de Visit. lib.1. cap.15. num.32.* Anton. de Pretis *in trac. de iurisd. Episc. cap.6. num.50.* vbi inquit Vicarium dici spectabilem, & de medijs magistratibus. Barbosa *de iur. Eccles. lib.1. cap.15. num.26. & 27.*
8 Vel etiam Dominorum Inquisitorum, quia sunt delegati Summi Pontificis, & quidem in causis maioribus, & illius locum tenent, cuius personam repræsentant. *ca. præcipimus, 93. dist.* Ludouicus à Paramo *de Orig. S. Inquis. lib.3. qu.9. nu.23. & 24.* Carena *de offic.*
9 *Sanctissimæ Inquisit. p.1. tit.4.* §.6. Vel denique Generalium, aut Abbatum veram, & propriam administra-

ſtrationem, & iuriſdictionem labentium, vt ex vſu, praxi, & ſtylo Curiæ conſtat.

Quod attinet etiam ad priuilegium exemptionis cum ſuo ſocio ab obedientia immediati, & localis Superioris, ſeù Abbatis conſequenter ad ea quæ dixi

10 *tom.1.Sum.cap.18.num.23.* dicendum non potuiſſe concedi præfato religioſo à Præſide d.Capituli. Primò ex *Can.Frater noſter 16.q.1.* vbi ſupponitur quod exemptio Epiſcopi à iuriſdictione Archiepiſcopi ſolum ſpectet ad Summum Pontificem,ex hoc.n.idem videtur dicendum de exemptione religioſi à ſuo Prælato locali propter eandem, vel ſimilem rationem. Secundò,quia vt ibidem dixi,hoc eſt contra

11 bonum regimen, & obſeruantiam religionum: maximè enim illis aduerſatur quod religioſus aliquis in aliquo Conuentu, ſeù Monaſterio commoretur, vbi non habeat Superiorem à quo in ſpiritualibus, & temporalibus dirigatur, & gubernetur, & ſit acephalus.

12 Tertiò, quia talis exemptio videtur contraria menti Summorum Pontificum Clem.VIII. & Vrbani VIII. qui in Decretis *pro reformat. Regular.* præcipiunt, vt *nullus è Conuentu egredi audeat, niſi ex cauſa, & licentia ſingulis vicibus impetrata, ac benedictione à Superiore accepta*, intellige à locali,de quo ſubiungitur: *Qui non aliter eam concedat,niſi cauſa probata, ſociumque exituro adiungat,non petentis rogatu, ſed arbitrio ſuo*. Et inferius: *Licentiæ verò generales exeundi nulli omnino concedantur.* Quæ omnia deficere videntur in exemptione d.Monachi.

13 Quartò, quia illa videtur veluti quædam diſpenſatio in voto obedientiæ.Cum enim illud non ſolùm ſit reſpectu Prælatorum maiorum, ſed etiam, & forſan præcipuè,reſpectu immediatorũ, & localium,ſanè ſi aliquis eximitur ab obedientia Prælati localis, multum propterea derogatur voto obedientiæ, ac perindè idcircò videtur diſpenſari in illo. Nullum autem Papa inferiorem poſſe in votis ſolemnibus diſpenſare pro comperto eſt,& certum in Sacris Canonib.& Concilijs. Adde,quod Abbas vt Abbas non excludit ſubiectionem, vt probat Pater Paſqualigus *in decif.moral.decif.35.& 38.*

14 Vnde hanc ſententiam communius tenent Theologi ſpecialiter Syluester *in Sum.verb.Caſus, qu.1.caſ.2.*Rodriguez *tom.1.qq.regul.qu.23.art.3.* Miranda *in Man.Prælat. tom.2.q.7.art.6.* à S.Fauſto *in ſuo Theſauro lib.6.qu.146.*Peregrinus *p.2.Conſtit.c.1.litt.D.§.6.* Fernandez *4.p.ſui exam.cap.15.§.2.num.1.dic.5.*Peyrinis *tom.1.priuil.Minim.in Conſtit.5.Iulij II.num.6.& in Conſtit.15.num.1.in fin.ac in formular. Prælat. litt. E. cap.35.num.3.* & alij plures quos refert, & ſequitur P.Diana *p.9.trac.8.reſol.38.*

15 Aduertunt tamen plures hoc eſſe intelligendum de exemptione totali ſubditi ab obedientia ſui Prælati ordinarij, non autem pro aliquibus caſibus in particulari, & ex rationabili cauſa, veluti ab aliqua ſententia contra ipſum ferenda, auocando illam ad Prælatum Superiorem, & inhibendo inferiorem ne de illa cognoſcat,Mandoſus *de inhibit.qu.4.num.2.& qu.100.num.2.tom.5.trac.*Romanus *conſ.37.in princ.* Tuſchus *ver.Exemptio,concluſ.554.num.7.*& habetur *in l.2.ff.de his qui ſunt ſui,vel alieni iuris,vt Inſtit.eodem tit.§.Sed hoc tempore.*Peyrinis *loc.relat.ex formular.*

16 Poſſet etiam fieri d. exemptio, prout practicari audio in Religione Societatis Ieſu, ſi Generalis,cauſa rationabili ſubſiſtente, eximeret aliquem Religioſum ab obedientia ſui Prælati immediati, & ſubijceret ipſum alij Religioſo eiuſdem Monaſterij.Tũc enim non cenſeretur exemptus ab obedientia Prælati localis,ſeù immediati,ſed eſſet illi aſſignatus aliquis pro Prælato immediato, ſeù locali diuerſus ab eo,quem cęteri Religioſi eiuſdem Monaſterij habẽt.

17 Præterea aduertendum, quod ſi præfatus Abbas eſſet, vel fieret Abbas alicuius Abbatiæ, quæ deperdita eſſet, & maneret ſub ditione infidelium in partibus v.g. Angliæ,Scotiæ,Vngariæ,&c.poſſet ſuſtineri inſtitutio illius, vti veri Abbatis habentis per ſe adminiſtrationem, & iuriſdictionem, licet per accidens impeditam, ad modum quo illam habent Epiſcopi Titulares in ſuis Eccleſijs.

18 Quod colligitur tum ex vſu Religionis Carmelitanæ, & aliarum, quæ habent Prouinciales titulares Prouinciarum quæ ſunt in manibus infidelium.Tum ex declaratione S. Congregationis apud Barboſam circa *ſeſſ.25.ca.6.de regular.* vbi cum Concilium ibidem prohibuiſſet *Prouinciales,Abbates,Priores,aut alios quoſcunque ad effectum electionis facienda*, S. Congregatio declarauit non excludi *titulares perpetuos habentes veros titulos ſuarum Eccleſiarum, à quarum poſſeſſione vi excluduntur,vt ſunt Priores Angliæ,Vngariæ, Hieroſolymæ.*

19 Demũ quod huiuſmodi priuilegia officiorum Religionis conceſſa ijs, qui illa non exercent contraria ſint intentioni Summorũ Pontificum, vt propterea aboleri debeant, ex vno illorum Vrb. VIII. in Bulla *Inter cæteras* ann.1629. edita *in 4.tom.Bullarij nu.99.* vbi ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ,& alijs etiam,prohibet concedi exemptiones officiorum quę non exercentur Fratribus Eremitis Ordinis S.Auguſtini,ſatis conſtat. Ex quo etiam ad huius caſus intentum colligi videtur reprobari debere præfatam Abbatis inſtitutionem.

20 Nec obſtat,ſi dicatur inſtitutionem talis Abbatis non contradicere voto obedientiæ ab ipſo emiſſo, cum per illam non eximatur ab obedientia omnium Superiorum Religionis, ſed tantum ab obedientia huius,vel illius ſuperioris immediati,vel localis.Eſto .n. per talem inſtitutionẽ non eximatur ſimpliciter omnino,vel totaliter ab obedientia Religionis,nihilominus vt dictum eſt,per illam valdè,multumq; de-

21 rogatur Voto obedientiæ, ſiquidẽ eximitur ab obedientia Superioris immediati Monaſterij,in quo degit,cui de Iure communi,& ordinario competit gubernare, & regere omnes commorantes in dicto Monaſterio.

Maximè, quia cum ipſe alatur, & ſuſtentetur à Prælato dicti Monaſterij, oportet etiam, quod illi ſubijciatur,quia ferendus non eſt,qui commoda amplectitur,& incommoda recuſat. *l.manifeſtiſſimi §.penult.C.de furtis.* Stephanus Gratianus *diſceptatione forenſium tom.5.cap.916.num.35.*Barboſa *in Axiomatibus, axiomate 44.n.6.*

22 Nec etiam obſtat,quod Iura, & Conſtitutiones, ſeu ſtatuta Religionis id non prohibeant, ac per cõſequẽs,quod ſit permiſſum; ſiquidem ea omnia cenſentur permiſſa,quæ non ſunt prohibita. Oldradus *conſ.228.*Ancharan.*conſ.243.* Alexan.*conſ.57.* quos refert Cardinalis Tuſchus *practic. concluſion. tom. 6. litt.*

*litt.T.conclus.*298. Nam sufficit, quod ius commune,
23 ratio, & honestas religionis contradicant, prout dictum est præsertim, quia cum Paulus Tertius in Bulla *Exposcit debitum* in primo tom. Bulla. *num.*38. expressè prohibuerit, ne Priores dictæ Congregationis instituerentur vltra triennium, & in constitutionibus per reformationem Apostolicam factam tempore Sixti Quinti anno 1586. cassentur, & an-
24 nullentur Priores Titulares, idem videtur dicendum de huiusmodi Abbatibus, qui solo nomine differunt à Prioribus, & illis succedunt.

25 Illud certissimum, Monachum istum, cui titulus Abbatis concessus est, cum, iuxta dicta ex Rota coram Peña *solùm impropriè, & abusiuè Abbas vocetur, & quandam ventosam dignitatem repræsentet*, hoc est non habeat dignitatem, seu administrationem cum iurisdictione: idcircò propriorum Abbatum priuilegijs, de quibus communiter Summistæ *verb. Abbas*, & ego *tom.3.eodem verbo*, nullatenus frui posse.

26 Quia tamen inter priuilegia hæc Abbatum numerari solet facultas conferendi primam tonsuram, & minores Ordines, de qua plura dixi *tom.1.cap.18. num.64.& cap.14.num.13.& 4.tom.verb.Ordines Sacri num.6.* Vbi etiam dixi, posse aliquos Abbates habentes quasdam conditiones dictam tonsuram, & minores ordines conferre secularibus Episcopi iurisdictioni subiectis, & Regularibus aliorum Ordinum, si dimissorias speciales ab Episcopis, & suis Superioribus habuerint.

Cùm tamen postea sub anno 1642. decretum exierit à Sac. Congregatione Concilij, quo prædicta moderantur, vel abrogantur: eo etiam quod Illustrissimus Dominus Franciscus Paulucius eiusdem S. Congregationis Secretarius dignissimus, meus benignissimus Patronus, & inter Curiæ Prelatos antiquitate, & integritate egregius, mihi præcepit, vt dictum decretum meis operibus intersererem, typisque mandari curarem; ideo morem gerens tanto Prælato, illud hoc loco apponere libuit. Quod tale est.

In vna Catanien̄ Die 23. Nouembris 1641. Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Cōcilij Tridentini Interpretum, vtraque parte informante, ore, & scriptis, ac rationibus hinc indè deductis maturè perpensis inherendo decisioni Rotę Romanæ sub die 27. Aprilis 1592. coram bon. mem. Cardinali Seraphino, necnon declarationibus ipsius Sacræ Congregationis dictæ decisioni conformibus subsequutis, censuit, improbata opinione contraria Abbates Regulares etiam Benedictos Congregationis Cassinensis, seu alterius Congregationis, vel Ordinis, aut Instituti habentes etiam iura Episcopalia, seù quasi Episcopalia, vsumque Mitræ, & Baculi, & benedicendi, ac facultatem primam tonsurā, minoresque Ordines conferendi, non posse dictam primam tonsuram nec alios minores ordines, nisi suis subditis Regularibus conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis, vel Instituti etiam si habeant litteras dimissorias suorum Superiorum Regularium, & consensum Ordinariorum intra quorum Diœcesum fines ipsi Regulares ordinandi existunt, & multominus personis secularibus etiam habentibus litteras dimissorias à suis ordinarijs: Ac propterea inhibuit Archiepiscopis, Episcopis, & alijs Prælatis inferioribus tam secularibus, quàm Regularibus, vt in futurum concedere non audeant supradictas litteras dimissorias huiusmodi Abbatibus directas, nec ab istis recipi, quod si secus fiat tam concedentes, quàm ordinantes à collatione ordinum suspensi ipso iure remaneant præter alias penas arbitrio eiusdem Sacræ Congregationis reseruatas.

Quam declarationem Sanctissimus Dominus noster die 17. Ianuarij 1642. ad se cum rationibus relatam, approbauit, & inuiolabiliter obseruari iussit.

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.

Gratis etiam quo ad scripturam.

Franciscus Paulutius S. C. C. Secretarius.

Deseruiunt ad intentum duæ Sacræ Rotæ decisiones, vbi de simili materia, & ideo hic adiungendæ.

Hispalensis.

Præeminentiarum.

27 Coràm Domino Penia, anno 1610.

ARGVMENTVM.

Abbas vt dicatur habere dignitatem quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas ex quibus indicijs dignoscatur.*
2 *Abbatis nomen præsefert dignitatem.*
3 *Dignitatem ad constituendam non sufficit solum nomen, nisi etiam prærogatiuæ concurrant.*

DECISIO.

INter alias contentiones beneficiatorum Ecclesiarum Parochialium ciuitatis Hispalen̄ contra Canonicos Collegiatæ S. Saluatoris eiusdem ciuitatis, hæc etiam deducebatur; quod beneficiatus, quem Clerici pro capite Vniuersitatis sibi eligunt; & vulgo nuncupatur Abbas, ratione prædictæ dignitatis Abbatialis esset præferendus Canonicis collegiatæ in processionibus, & actibus, quos simul inire contingit. Et cum pro parte collegiatæ id negaretur, dubitaui an constaret, beneficiatum ita electum in Abbatem non habere Ecclesiasticam dignitatem Abbatialem ad prædictum effectum. Et Rota (informante solum collegiata Sancti Saluatoris) non esse dignitatem censuit, quia non concurrebant in eo tria signa requisita ad dignitatem constituendam.

1 Primò, quod haberet administrationem rerum Ecclesiasticarum cum iurisdictione sibi perpetuò assignatam. Alterum quòd haberet nomen dignitatis, & prærogatiuas in Ecclesia, tam in Choro, quàm in Capitulo, licet non haberet veram administrationem, vel iurisdictionem.

Tertium quod ex Ecclesiæ consuetudine haberetur pro dignitate. Archidiaconus *in cap.1. num.2. de consuetud.lib.6.* quem ibi refert, & sequitur Gemin. *num.7.* Silu. *in tract. de benef. par.1. qu.2. num.42.* Aret. *cons.*

conf.23. incipit *in præsenti consultatione nu.* 1. *& multis seqq.* Papa II. *add. decis.9.* Rota *de preb. in nouo super verbo, Dignitas*. In casu proposito testes deponebant quod nullam haberet iurisdictionem aut præeminētiam nisi inter eosdem beneficiatos ad ordinandum, quid esset faciendum inter eos, & consequenter non erat dignitas: & maximè cum pro non dignitate reputaretur.

2 Nec refert quod Abbatis nomen præseferat dignitatem, & Abbatia dicatur dignitas Felin. *in ca.2. in princ. de iudicijs.* Dec. *in repet. cap. Decernimus nu.* 10. *&* 12. *de iudicijs*, vbi Rip. *num.*30. *& sequent.* testatur
3 de communi: quia id non prouenit à sola nominatione; sed ab effectu, idest, à prædictis requisitis concurrentibus ad veram dignitatem.

Neq; enim sufficit solum nomen nisi vlteriùs prærogatiua concurrat. Hostien. *in cap. De multa num.* 11. *vers. Sed nec est de praben.* Anchar. *in Clem. si dignitatem num.*1. *vers. A nomine autem, eod. tit.* Ias. *conf.*192. incipit, *In præsenti consultatione num.*25. *vers. Ex omni ergo lib.*2. latè Decian. *conf.*16. incip. *Quoad primum dico, num.*119. *&* 120. *lib.*3. Et maximè quia in multis locis, simplices, & Clerici vocantur Abbates; & tamen notum est nullam eos habere dignitatem. Ideo & cetera.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum *in* 3. *to. de Iure Abbatum decis.*4.

Hispalens.

Præeminentiarum.

28 Coràm Domino Penia anno 1611.

A R G V M E N T V M.

Abbas vt dicatur habere dignitatem quæ requirantur.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitas ex quibus dignoscatur.*
2 *Dignitatem an, & quando habere dicatur deputatus pro capite personarum Ecclesiasticarum.*
3 *Collegium non constituitur ex solis Clericis, nisi adsint alia requisita, de quibus remissiuè.*
4 *Abbatis nomen sonat in dignitatem, & Abbatia dicitur dignitas.*
5 *Dignitas non prouenit à sola nominatione, sed ab effectu, qui colligitur ex exercitijs.*
6 *Dignitatem ad dignoscendam non solum nomen; sed substantia inspicienda est.*
7 *Abbas non habens administrationem perpetuam cum iurisdictione, non dicitur habere dignitatem.*
8 *Abbates de iure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Ecclesiæ.*
9 *Dignitatem habere non dicitur habens nudum nomen absque præeminentia inter alios in Choro, & Capitulo.*
10 *Dignitas illa censetur, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Ecclesia; quamuis de iure communi pro tali non habeatur, & è contra.*
11 *Dignitatem non habet qui non eligitur à Collegio; sed ab alijs personis administratione, & iurisdictione carentibus.*

D E C I S I O.

Die 3. Decembris 1610. Collegiata S. Saluatoris solùm informante, fuit in hac causa decisum beneficiatum, quem Clerici pro capite Vniuersitatis sibi eligunt qui vulgo dicitur Abbas nec esse, nec habere dignitatem. Cœterum, quia pro parte beneficiatorum prætendebatur recedendum esse à decisis vtraque parte informante iterum causa proposita, Rota in decisis mansit ex eisdem rationibus, & potissimum ex eo quod non concurrebant tria re-
1 quisita ad constituēdam dignitatem, videlicet quod haberet administrationem cum iurisdictione; quod haberet nomen dignitatis, & prerogatiuas, tam in Choro, quàm in Capitulo; & quod ex Ecclesiæ consuetudine haberetur pro dignitate.

2 Nec obstabat, quòd concurreret requisitum administrationis, cum Abbas iste deputetur pro capite beneficiatorum. Gloss. *in cap. Cum ab Ecclesiarum in verb. Ecclesiastica in fine, vers. Et illum dico Prælatum de offic. Ordin.* Quia fuit responsum, quod cum iste Abbas deputetur pro Præside, & velut capite beneficiatorum non facientium Collegium prout sequitur Gloss. *in dicto cap. Cum ab Ecclesiarum* de constituto ab Episcopo, Abbas ab eis deputatus non consequitur dignitatem.

3 Nam non sufficit, quod adsint Clerici in Ecclesia, vt faciant Collegium nisi concurrant requisita ad constituendum Collegium, de quibus fuit latè dictum in Verulana Abbatiæ die 11. Martij 1602. coram me.

4 Et licet nomen Abbatis sonet in dignitatem, & Abbatia dicatur dignitas, Felin. *in cap.2. in princ. de iudic.* Dec. *in cap. Decernimus num.*10. *&* 12. vbi Rip. de communi *num.*30. *& seq. eod. tit.* tamen hoc non pro-
5 uenit à sola nominatione, sed ab effectu, qui colligitur ex exercitijs. Anchar. *in Clem. Si dignitatem num.*1. *vers. A nomine autem de prabend.* Silu. *in tract. de benef.*
6 *par.*1. *qu.*2. *num.*37. *vers. A nomine autem.* Quia ad dignoscendum an sit dignitas, non solùm nomen, sed substantia inspicienda est. Hostien. *in cap. De multa num.*11. *vers. Sed nec est de prabend.*

7 Quod autem hic non sit verus Abbas, & cum effectu, patet; quia non habet administrationem perpetuam cum iurisdictione. Aretin. *conf.*23. incip. *In præsenti consultatione, num.*5. *&* 6. Anchar. *in d. Clemen. Si dignitatem num.*1. *vers. A nomine autem, de præben.* Supradictis accedebant testium depositiones affirmātium Canonicos Cathedralis Ecclesiæ in deambulando illum præcedere.

8 Et tamen veri Abbates de iure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Ecclesiæ. Bald. *in ca. Pastoralis num.*3. *vers. Extra quæro,* & ibi Felin. *num.*9. *de offic. delegat.* Dec. *consil.*61. incip. *Pro D. Præposito, numero primo.*

9 Addebant prætereà testes hunc Abbatem, nec habere præeminentiam inter alios in Choro, & Capitulo; & propterea non poterat dici dignitas. Boer. *decis.*286. incip. *Præsuppono, quod in Ecclesia Cathedrali nu.*9. Nec in Ecclesia reputari pro dignitate, quod magni momenti erat cōtra prætensionem istius Ab-

10 batis, & beneficiatorum: quia ſicut illa cenſetur di-
gnitas, quæ communiter reputatur pro dignitate in
loco, & Eccleſia, quamuis de iure communi pro tali
non haberetur. Innoc. *in cap. De multa num. 6. de præ-
bend.* vbi cõmuniter Hoſtien. Ioan. Andr. & alij. Rota
decif. 9. incip. *De theſauraria propè fin. de præbend. & de-
cif. 4.* incip. *Fuit dubitatum, num. 2. & ſeq. de elect. in nou.*
Silu. *in tract. de benef. d. q. 2. num. 36. verſ. Item ſecundum
eum Abbatem.* Ita è conuerſo illa cenſeri debet non
dignitas quæ pro non dignitate reputatur licet ha-
beat nomen, quod de iure communi videatur ſona-
re in dignitatem.

11 Et eo minus iſte Abbas cenſeri debet habere di-
gnitatem: quia non eligitur à Collegio, ſed à benefi-
ciatis, adminiſtratione, & iuriſdictione carentibus.
Gemin. *in ca. 1 num. 9. verſ. Si non ſunt,* & *verſ. Item, non
eſt ſignum. de conſuetud. lib. 6.*

Habetur hęc deciſio *in 3. tomo apud* Tamburinum,
de iure Abbatum decif. 5. vbi etiam aliæ ad intentum
ſcilicet deciſio 2. 3. 6. & 7. coram eodem Penia, & de-
ciſio 8. coram D. Pamphilio, ac 9. coram D. Lancel-
lotto ſeniore.

CONSVLTVM XXIII.

De quodam Religioſo, de quo ſupponitur quod pulſando campanam cuiuſdam Eccleſiæ ſitæ in quadam Terra occaſionem dedit, vt vicini illius occiderent aliquos milites, qui illam inuadere, & deprędari minabantur.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. num. 1.
Excuſabilis videtur iſte ab irregularitate. num. 2.
Ex cap. petitio tua. *num. 3.*
Rotæ deciſio. num. 4.
Communis DD. ſententia. num. 5.
Poſita iniuſta inuaſione. num. 6.
Quia Reſpublica erat in neceſſitate magna. num. 7.
Quid ſi pugnaret mutilando, &c. num. 8.
Ratio cap. 2. de Immunit. Eccleſ. *num. 9.*
Exemplum de bannitis. num. 10.
Quia agebatur pro defenſione. num. 11.
Quia timeri poſſet occiſio innocentium. num. 12.
An poſſet hortari pro occiſione alicuius particularis. n. 13.
Si milites arma iam aſſumpſiſſent. num. 14.
Quid ad cautelam per diſpenſatione. num. 15.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu factum.

1 CVm quidam milites cum ſuo Duce mina-
rentur inuadere, deprędari, & depopulari
Terram N. Religioſus (vt ſupponitur) qui-
dam ſonuit campanam Eccleſiæ illius Ter-
ræ, ſuadens conciuibus, vel vicinis illius, vt curarent
defendere illam etiam ſcoplettis, & bellicis tormen-
tis, prout fecerunt, ſecutis proindè homicidijs, muti-
lationibus, &c. Quæritur an iſte Religioſus irregu-
laritatem contraxerit.

Reſponſio.

2 REſpondeo probabile ſatis eſſe hunc Religio-
ſum excuſari poſſe ab irregularitate, nullam-
que contraxiſſe. Primò quidem, quia etſi iuxta com-
munem ſententiam, quæ colligitur ex *cap. Clericum
cap. de his Clericis diſt. 50. cap. eos qui 20. qu. 3. cap. qui-
cunque Clericus, cap. Clerici, cap. quicunque ex Clero 23.
q. 8. cap. ex multa §. vltim. de voto,* & docet S. Thom. *2.
2. qu. 40. art. 2.* & alij Theologi communiter, Clerici,
aut Religioſi nequeant etiam in bello iuſto pugna-
re, mutilando aut occidendo per ſe ipſos immediatè.
Nihilominus poſſunt in bello iuſto ſine vllo pericu-
lo irregularitatis exhortari ad pugnandum, occidẽ-
dum, &c. Sumitur ex *c. petitio tua de homic.* vbi Sacer-
3 doti pugnanti aduerſus inimicos Chriſtianę religio-
nis, vbi multi extiterunt occiſi, mandatur à celebra-
tione abſtinere, ſi de interfectione alicuius in illo cõ-
flictu dubium habeat. Ergo à contrario ſenſu ſi ei
conſtaret nullum interfeciſſe nõ obligabatur à cele-
bratione abſtinere.

4 Pro quo etiam ſtat Rota in vna Cæſarauguſtana
Status coram Bubalo, quæ eſt deciſio *3.* inter colle-
ctas à Farinacio *par. 2. rec. tom. 3.* vbi in fine ſic: *Si Cle-
ricus exerceat militiam in bello iuſto etiam adhortando
ad victoriam generaliter, & percutiendo non efficitur irre-
gularis, niſi ipſe occidat, vel deformet,* vt per Abb. *in d. c.
petitio num. 3.* Nauarr. *in ſuo Manual. cap. 27. num. 215.*
Et ita ex communi docent Panormit. *cap. penult. &
5 vlt. de Cleric. percuſſor.* Nauarr. *dicto cap. 27. num. 215.*
Henriqu. *lib. 14. cap. 12. num. 4. & cap. 13. num. 2.* Co-
uarru. *Clement. Si furioſus 2. p. §. 3. num. 2.* Molina *tract.
2. diſp. 110. concl. 2.* Auila *7. p. diſp. 6. ſect. 3. dub. 2.* Bo-
nacina *diſp. 7. de irregular. qu. 4. pun.* ſpecialiter *num. 7.*
Layman. *lib. 3. Sum. ſect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 8.* Gaſpar
Hurtado *de irreg. difficult. 12.* Caſtrus Palaus *de cenſur.
diſput. 6. pun. 14. §. 5. n. 2.* & alij.

6 Procedunt autem iſta in præſenti caſu, quia poſi-
ta iniuſta inuaſione, & comminatione deprędatio-
nis facta ab iſtis militibus, titulo belli iuſti poſſet illa
Terra contra ipſos militare, & Religioſus ille ipſos
ad id exhortari ſine periculo irregularitatis, ſi ali-
quem per ſe ipſum immediatè non interfecit, aut
mutilauit.

7 Secundò, quia etiam ex communi ferè ſententia
quando Reſpublica eſt in extrema, vel grauiſſima
neceſſitate licitum eſt Eccleſiaſticis, & religioſis pro
ea defendenda pugnare, mutilare, & occidere, quia
tunc lex naturæ id præſcribit, & ius Eccleſiaſticum
pro caſu tantæ neceſſitatis non obligat.

8 Ac proindè etiam ſi tunc pugnando mutilent, aut
occidant excuſantur ab irregularitate, prout dixi
tom. 3. meæ Sum. ver. Bellum num. 12. & tenent Valen-
tia *tom. 3. diſput. 3. qu. 16. punc. 4.* Suarez *tom. 5. in 3. p.
diſp. 47. ſect. 6. num. 2.* ConincK *de irregular. diſput. 18.
dub. 10. num. 97.* Bonacina *de cenſur. diſp. 7. q. 4. punc. 4.
num. 11.* Hurtadus *ſupra difficult. 12. num. 44.* Caſtrus
Palaus *ſupr. num. 5.* & alij, quibus fauet text. *in cap. 2.
de Immunit. Eccleſ.* vbi in caſu neceſſitatis etiam Cle-
rici non excuſantur à Vigilia, & cuſtodia Ciuitatis.

9 Et ratio illius text. ſcilicet: *Quatenus cunctis vigilan-
tibus*

tibus melius valeat Ciuitatis custodia procurari. Et etiam quia expedit Reipublicæ plures habere defensores *ff. de no. oper. nun.* Multo ergo magis excusari poterit ab irregularitate iste, qui in ista tam notabili necessitate suæ Reipublicæ non interfecit, aut mutilauit quemquam, sed solum exhortatus est ad defensioné, & occisionem in generali.

10 Tertiò, quia cum banniti obsident aliquam Ciuitatem, vel Oppidum, possunt personæ Ecclesiasticæ pro defensione patriæ pugnare etiam mutilando, & occidendo, prout ex specialiter de bannitis tenet Tamburinus *de Iur. Abbat. tom. 3. disp. 12. q. 5. num. 5.* Idem ergo dicendum in proposito cum milites illi fuerint veluti banniti, volentes inuadere, & deprædari Terram illam. Ac proindè à fortiori excusabitur ab irregularitate iste, qui nec pugnauit, mutilauit, aut interfecit aliquem, sed solum excitauit Ciues ad victoriam, & pugnam in genere, quod admittit etiam Lauretus de Franch. *in Controu. Episcop. & Regular. pag. mihi 432. in fine.*

11 Præterea quartò, quia certi iuris videtur posse etiam Ecclesiasticas personas pro defensione vitæ alicuius proximi, maximè innocentis, quando aliter vitam illius tueri non possunt iniustos inuasores occidere. Cum enim ad talem defensionem ex præcepto charitatis teneantur, non censentur obligari lege Ecclesiastica de non occidendo, aut mutilando. Couarrubias, Maior, & Suarez, quos citat, & sequitur Turrianus *de Censur. lib. 9. disp. 65. dub. 4.* noster Cornexo; Mercerus, Tanderus, Hurtadus, ConincK, Villalobos, & Filliucius, quos etiam citat, & sequitur Diana *par. 4. trac. 2. de irregular. resolut. 5.* Quę senten-
12 tia proculdubio in casu posito procedit, cum propter huiusmodi inuasionem militum iure, & cum magno fundamento timeri posset occisio alicuius, vel aliquorum innocentium, qui pro suorum bonorum defensione illis se opponerent. Potuit ergo præfatus Religiosus præuenire huiusmodi damna, & pro illis euitandis populum ad defensionem incitare.

13 Nec mirum id cuiquam, cum posita iniusta inuasione horum militum, iustaque defensione à Ciuibus illius Terræ contra ipsos veluti infensos hostes, in grauissima necessitate, in qua plurium innocentium vita periclitabatur, posset hic Religiosus non solùm in genere, & in communi, hortari, & incitare ad occidendum illos, sed etiam in particulari ad occidendum aliquem determinatè, sine vllo periculo irregularitatis; prout ex Vasquez, Turriano, & Hurtado de Mendoza tenet Diana *part. 5. tract. 14. resolut. 98.* & Summa Diana *verb. Irregularitas ex homicidio nu. 46.*

14 Quæ magis procedunt, si præfati milites manus ad arma prius posuerint. Nam ex tali actu censebantur prouocatores, & ita ad sui defensionem possent homines illius populi arma etiam sumere, & interficere illos, si alio modo se defendere nō possent. Iuxta doctrinam Blancardi *in pract. criminal. §. 3.* & Cæpollæ *conf. 28. num. 5. 7. & 9.* quos refert, & sequitur Moron. *in Responsis Responso 12. nu. 22.* Qui enim manus ponit ad arma semper dicitur habere præsumptionem iuris contra se. Aretinus *consil. 34. col. 1. vers. 2.* Moron. *supra.* Et ex ista præsumptione dicitur probata necessaria defensio, cum non sit expectanda actualis percussio. Baldus *in l. 1. num. 17. Cod. vnde vi.* Bartholus *conf. 101. num. 1. & seqq. & conf. 1. num. 18.* post alios. Moron. *supra*. Ad quod etiam deseruiunt quæ nouissimè affert Bordonus *in decisionib. Miscellan. decis. 80.*

15 Si tamen adhuc scrupulis agitetur is Religiosus, consulat pro dispensatione in huiusmodi irregularitate, ad maiorem scilicet cautelam, & pro quiete suæ conscientiæ, quæ dixi *tom. 3. Summæ* verbo *Bannitus*, verbo *Bellum*, verbo *Irregularitas*, & quinto tomo circa Maremagnum Mendicantium.

CONSVLTVM XXIV.

De Capellano cuiusdam Oratorij seu Capellæ cuiusdam confraternitatis.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Talis Capellanus potest administrare Eucharistiam. n. 2.
Primo si tale Oratorium fuerit Ordinis Carmelitarum. num. 3.
Non obstante Clementina prima de priuilegijs. *num. 4.*
Si fuerit sub Dominio Confratrum. num. 5.
Priuilegium Clementis VII. num. 6.
Quomodo moderatum à Concilio Tridentino. num. 7.
Quomodo intelligendum. num. 8.
Dictio etiam *est ampliatiua. num. 9.*
Est quoque explicatiua. num. 10.
In hoc casu quam vim habeat. num. 11.
In priuilegijs argumentum à maiori ad minus. num. 12.
Cum agitur de re fauorabili. num. 13.
Pro quocumque tempore. num. 14.
Dictio quicumque *omnia includit. num. 15.*
Verba illa sine rectoris præiudicio. *num. 16.*
Quomodo intelligenda. num. 17.
De alio præiudicio quam expresso. num. 18.
Declaratio Sacræ Congregationis. num. 19.
Quam vim habeat. num. 20.
Decisio Sacræ Rotæ Romanæ circa similem materiam. num. 21.
Alia quoque. num. 22.

IESVS MARIA.

Casus.

1 IN quodam Oratorio, seu capella cuiusdam cōfraternitatis Ordinis Carmelitarum est quidā Capellanus, qui Confratribus illius administrat per annum Sacrum Eucharistiæ Sacramentum; reclamante tamen Rectore Parochialis Ecclesiæ, qui dicit id non posse fieri sine eius licentia. Quæritur quid iuris.

Responsio.

2 DIco talem Capellanum posse administrare dictis confraternitatibus Sacram Eucharistiam etiam contradicente Parochialis Ecclesiæ Rectore seu Parocho; Si tamen Sac. Congregationi, à cuiu

P 2 mente

mente nullatenus discedere intendo, oppositum visum non fuerit.

Ratio est, quia licet stando in iure communi administratio huius venerabilis Sacramenti pertineat ad Parochos, eo quod ipsi sint pastores, ad quos spectat prouidere de pastu spirituali, qualis est Eucharistia, qua fideles spiritualiter pascuntur, Vasquez *de Eucharistia disp.219.ca.2.* Vgolinus *de offic.Episcop. cap.15.§.7.num.1.* Bonacina *de Sacrament.disp.4.q.5. punct.1.num.4.& 6.* Layman *in Theolog.moral.libro 5. Trac.4.ca.7.num.1.* Barbosa *de offic.& potest.Parochi par.2.c.20.n.2.* nihilominus ex priuilegijs Sedis Apostolicæ id fieri potest.

3 Primò quidem si tale Oratorium, seu capella fuerit sub dominio Ordinis Carmelitarum potest dictus Capellanus, si fuerit eiusdem Ordinis Regularis id facere propter priuilegia Nicolai V. Sixti IV. Iulij II.& Pij V. quæ retuli *tom.1 Summæ quæst. Regular.ca. 21.num.8.* de quibus etiam, & alijs Miranda in *Man. tom.1.q.42.art.1.& 2.* Tamburinus *de iure Abbat.tom. 2.disp.5.qu.3.* Barbosa *supra num.8.* Qui omnes, & alij

4 plures concludunt, quod non *obstante Clementina 1.de priuilegijs*, vbi id prohibetur Religiosis sub pœna excommunicationis, possint id facere ex vi dictorũ priuilegiorum in suis Ecclesijs. Ex hoc enim sequitur quod si dictum Oratorium vel capella fuerit ordinis Carmelitarum poterit aliquis Religiosus eiusdem Ordinis in eis administrare Eucharistiam quibuscunque sęcularibus, saltem extra Paschæ tempus.

5 Si autem dictum Oratorium, vel capella non fuerit sub potestate horum Religiosorum, sed sub dominio dictorum confratrum, vel confraternitatis ipsorum, adhuc poterit quilibet Sacerdos siue sæcularis, siue Regularis administrare dictis confratribus Eucharistiam quocunque tempore etiam interdicti.

Ratio sumitur ex priuilegio Clementis Septimi in Bulla *Ex Clementi* anno 1530. edita, quæ habetur in 1.tom.Bull.*num.31.* inter constitutiones Clementis VII. vbi post plura priuilegia tum Ordini Car-

6 melitarum, tum eius confraternitati, ac confratribus concessa hæc concedit: *Liceatque omnibus, & singulis vtriusque sexus confratribus prædictis, & cuilibet eorum habere altare portatile cum debitis reuerentia, & honore, super quo in locis ad hoc congruentibus, & honestis, etiam non sacris, & quauis etiam Apostolica auctoritate interdictis, seu tempore cessationis à diuinis, dummodo causam non dederint huiusmodi interdicto, seu cessationi, & per eos non stet quominus pareatur Apostolico interdicto, etiam antequam illucescat dies, circa tamen diurnam lucem, seu circa meridiem cum qualitas negotiorum pro tempore ingruentium id exegerit, in eorum præsentia clausis ianuis excommunicatis, & interdictis exclusis, non pulsatis campanis, & submissa voce Missas, & alia diuina officia per Sacerdotes seculares, vel Regulares huiusmodi celebrare, ac quocunque tempore Eucharistiam, & alia Sacramenta Ecclesiastica à quocunque maluerint presbytero idoneo, & vbicunque sine rectoris parochialis Ecclesię præiudicio recipere, & administrare liberè, & licitè valeant.*

7 Quæ priuilegia licèt quoad id quod in eis habetur de presbytero illo idoneo moderata sint a Concilio Tridentino *sess.23. cap.15.* itaut ille debeat esse approbatus ab ordinario; & quoad illud de facultate celebrandi cum Altari portatili in locis non Sacris res sit dubia an illud sit reuocatum, vel non, iuxta dicta *tom.2. meæ Sum. cap.15.num.37.* Nihilominus quoad alia in eis contenta omninò manent in sua vi.

8 Cum autem in ipsis concedatur dictis confratribus celebrare vel administrare, seu recipere Sacram Eucharistiam in locis etiam authoritate Apostolica interdictis, vt patet illis verbis: *Etiam non sacris, & quauis etiam Apostolica authoritate interdictis, &c. A quocunque maluerint presbytero idoneo, &c.* manifestè colligitur posse dictum Cappellanum, si presbyter idoneus fuerit secularis, vel Regularis in dicto Oratorio, seu capella celebrare, & ministrare Eucharistiam dictis confratribus omni tempore siue interdicti, siue non.

9 Certi enim iuris est dictionem illam *Etiam* esse extensiuam, augumentatiuam, & ampliatiuam, vt in *l.1.C.de testib.* notant Rimin.*cons.246.num.83.vol.3.* Paris.*cons.46.num.30.cum seqq.& cons.144.num.15. vol.4.* Staphil. *de lit.gratiæ tit.de prærogat expectatiuar. num.2.& in tit.de form.expectat.num.3.* Menoch. *cons. 331.num.7.& cons.336.num.17.* Rota apud Farin. *decis.567.num.1.p.1.rec.* Rot.apud Paul. de Rubeis *decis.193.num.3.& 4.tom.3.diuers.* vbi quod hæc dictio stat extensiuè, augmentatiuè, & duplicatiuè eadem Rot.*decis.30.num.22.p.5.recen.* Mens ergo huius Clementinæ ea est vt talis celebratio, & administratio Eucharistiæ possit fieri à dicto presbytero idoneo omni tempore, etiam interdicti.

10 Quod adhuc declaratur magis ex natura eius dictionis *Etiam*, est enim implicatiua, & explicatiua, exprimit enim casum magis dubitabilem, & implicat, seu includit minus dubitabilem *l.etiam ff.de verbor.signif.l.conuentiuncula C. de Episcop. & Cler.l.etiam C.si tutor, vel curator*, Decan *l.quanquam, num.10.C. de testam.milit.cap.vnic.de commodato*, vbi Panormit. *num.3.Clem.religiosi*, & ibi Zabarel.*num.1.de præscrip. Clem.vnica, §.fin.in princ.* Gemin.*in cap.cum de beneficio, num.7.de præben.in 6.* Corn.*in pragm. Sanct. tit. de elect.verb.etiam fol.67.* Corn.*cons.163.num.4.vol.2.* Socin.*cons.23.nu.7.vol.1.* & innumeri alij, quos cum varijs Rotæ decisionibus refert Barbosa *in tract. de dict.dict.112.num.1.*

11 In hoc ergo casu explicat, seu exprimit casum magis dubitabilem, & implicat, seu includit minus dubitabilem scilicet pro omni alio tempore. Aliàs dicendum esset Pontificem concedere hoc priuilegium pro re magis dubitabili, & non pro minus dubitabili, quod valdè inconuenit. Et si enim in priui-

12 legijs argumentum non sumatur à maiori ad minus *ca.cui non de Sacerdotali de præben.in 6.* quando tamen maius, & minus sunt eiusdem qualitatis, qualia sunt celebrare, aut recipere Eucharistiam tempore interdicti, & tempore non interdicti, valet argumentum de maiori ad minus. Tuschus *pract.conclus.tom. 1.litt.A.concl.501.nu.10.* Barbosa *in loc.commun.loco*

13 *67.num.4.* alios referentes. Præsertim cum agatur de re fauorabili, & concernente spirituale commodum animarum, prout est dicta celebratio, & administratio Eucharistiæ. Ex communi sententia apud Barbosam supra *num.7.*

14 Tollitur autẽ difficultas ex illis verbis *ac quocunque tempore Eucharistiam, & alia Sacramenta, &c.* eis enim conceditur, vt quocũque tempore dictus presbyter

byter idoneus possit supradictis confratribus ministrare Eucharistiam. Cum autem dictio *quocunque* sit vniuersalissima, & nihil excipiat, vt per Narbona *de appell. à Vicario ad Episcop. p. 2. fundam. 1. num. 33.* tenet Barbosa *in trac. de dictionib. dict. 317. num. 16.* & dictio *quicunque* omnia includat, & nihil excludat,
15 prout ex quamplurimis iuribus, Doctoribus, & Rotæ decisionibus affert ipse Barbosa *ibi numero primo* manifestè colligitur, nisi extortè, diminutè, & nimis strictè contra naturam priuilegiorum Regularibus concessorum sumatur ea denotari posse dictum Capellanum præfatis confratribus omni tempore, siue intra, siue extra interdictum, Eucharistiam ministrare.

16 Nec obstant illa verba *sine Rectoris parochialis Ecclesiæ præiudicio*. Tum quia tale priuilegium est potius in iuuamen pastoris, & in illo præcipuè considerari debet fauor animarũ, prout rectè Doctissimus, & Reuerendissimus Theodorus Stratius Generalis Ordinis *in Instructione pro Fratribus Carmelitis cap. 5. in fine*. Tum etiam quia vt habet idem author *ibid.*
17 *cap. 6. num. 8.* explicans hanc clausulam iuxta mentem Sixti IV. in Marimagno Carmelit. ea intelligitur quoad decimas, & primitias dumtaxat, quæ à Laicis solent Parochis exhiberi.

18 Tum deniq; quia quemadmodum de simili clausula dixi *tom. 5. in Marimagno Carmelit. num. 223.* ne censeatur esse inutilis, & in ea sibi Pontificem contradicere, intelligi debet de alio præiudicio, quam expresso. Quemadmodum ex Sac. Rotæ decisionibus, & pluribus DD. dixi eo loco, & affert Barbosa *in tract. de clausul. claus. 157.*

19 Minus obstat declaratio Sac. Congregationis in Cæsaraugustana 14. Ianuarij 1612. & in Neapolitana 18. Maij 1602. apud eundem Barbosam *in Collectan. Bullarij verbo Confraternitas*, vbi sic habetur: *Confraternitates non possunt in eorum Ecclesijs per suos Capellanos facere solemniter celebrare, confessiones audire, sepelire, Sacramenta ministrare, & similia, quæ ad solum Parochum spectant, absque expressa licentia Ordinarij Parochi*. Nam præterquam quod de huiusmodi declaratione authenticè non constat, & cum talis est, ipsi fides non debeat adhiberi, prout eadem Sacra Congregatio alias expressè decreuit, certi iuris est, esto
20 quod authentica esset, intelligi debere in terminis iuris communis, & seclusis priuilegijs in contrarium, cum illis nullo modo deroget Sac. Congregatio, & priuilegijs Regularium non derogetur nisi hoc in decisione exprimatur. Seclusis autem talibus priuilegijs, decisio Sac. Congregationis certissima est. *cap. Ecclesiæ 43. cap. Quicumque 44. 16. quæst. 1. cap. ad audientiam 3. de Eccles. ædifican. cap. pastoralis de ijs quæ fiunt, & in Rubric. de Paroch.* Bordonus *in decisionib. Miscellan. decis. 421.*

21 Legat lector sequentes Sacræ Rotæ decisiones circa Capellanos huiusmodi Confraternitatum, & ipsarum institutionum.

Eugubina.

Beneficij.

21 Coram Domino Buratto anno 1619. Veneris 1. Martij.

ARGVMENTVM.

Abbas est manutenendus in quasi possessione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in Ecclesijs Abbatiæ subiectis: probata quasi possessione eiusdem Abbatiæ, & potest illos ad sui libitum amouere etiam sine causa, cessante tamen odio, & malitia.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur Abbati in quasi possessione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in aliqua Ecclesia Abbatiæ subiecta probata generali quasi possessione respectu aliarum Ecclesiarum eidem subiectarum.*
2 *Manutentio datur, vbi causa est vniuersalis, licet non probetur exercitium particulare.*
3 *Pertinentia loci ad aliquam Ecclesiam ex quibus probetur.*
4 *Capellanus ad nutum amouibilis potest etiam sine causa amoueri cessante tamen odio, & malitia in amouente, & an hæc arguatur ex amotione Capellani ab Ecclesia in qua commoratus fuerat per triginta annos num. 7.*
5 *Inuerisimilitudo deducitur ex diuturnitate temporis.*
6 *Insalubritas aeris Monasterij non potest allegari à Monaco ibi professo cum ei proprius obstet consensus.*

DECISIO.

Domini perstiterunt in decisis 4. Iunij præteriti videlicet dandum esse D. Abbati S. Mariæ de Sitria mandatum de manutenendo in quasi posses-
1 sione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in Ecclesia, de qua agitur, ex generali quasi possessione respectu omnium Ecclesiarum eidem Abbatiæ subiectarum optimè in alia positione probata per testes, scripturas, declarationes Sacri Concilij, & decisiones Rotales: quæ sufficit, quia (vt dictum fuit) vbi causa est vniuersalis datur manutentio, licet non
2 probetur exercitium particulare. Rota *decis. 7. nu. 2. & seq. par. 2. diuers.* Hodie tamen etiam ad probationem particularis quasi possessionis quoad istam Ecclesiam exhibita fuit pro D. Abbate visitatio de eius ordine, & mandato in illa facta anno 1592. tanquam in Ecclesia dependente à dicta Abbatia, vti Manuali membro, & cum assertione, quod Rector est R. D. Gherardus Philanga Monachus prædicti Monasterij prouisus à bon. mem. Cardinali Vastauillano tunc Abbate, ad prædicti Commendatarij, & Successorum suorum beneplacitum, prout per litte-
3 ras patentes expeditas sub anno 1584. Ex qua etiam corroboratur probatio pertinentiæ huius Ecclesiæ ad d. Abbatiam firmatæ in decisione ex testibus tũc datis *in Summario num. 3.* qui adminiculantur per duos ex infra scriptis testibus examinatis per Gherardum, deponentibus de auditu ab ipso, quod recognoscebat dictum beneficium à dicto Cardinali tũc

Abbate, vt *in nouo summario num.3*. Et contra hanc quasi possessionem Abbatis nihil releuans deductum fuit per Fratrem Gherardum hodie informantem.

4 Sed quia in decisione fuit dictum, posse amoueri, etiam sine causa cessante tamen odio, & malitia in amouente, prout aliàs declarauit Rota *in illa Regien. spolij 24. Ianuarij 1611. coram R. P. D. meo Manzanedo inter impress. nouissimas diuers. decis. 325. num. 2. par. 2.* Ideo ipse adduxit testes deponentes de quadam contradictione, & resistentia per ipsum facta à Ministris Abbatis, ne delerent quædam insignia bonæ memoriæ dicti Illustrissimi Cardinalis Vastauillani in pariete Ecclesiæ depictæ, & indè deducebatur causa odij; tum de asperitate loci, & insalubritate aeris d. Abbatiæ, ad quam reuocari prætenditur, in vertice montium sitæ, & expositæ prædonibus ibi continuò morantibus, adeo vt d. Frater Gherardus octogenarius subijciatur certo mortis periculo, vt dicunt ijdem testes super sexto: maximè cum triginta ab hinc annis commoratus fuerit in Ecclesia Sanctæ Mariæ sita (vt deponunt ijdem testes super quarto) in plano, ac commodiori loco, ibique per totum dictum tempus laudabiliter animarum curam exercendo inseruierit; quæ in simili considerata fuerunt, *in dicta Regien. Spolij*. Verum hæc DD. visa fuerunt leuissima; nam quoad prædictam contradictionem illa, (vltra quod non sufficienter probatur per duos testes de auditu tantum, & præsertim per secundum ab ipsomet Gherardo,) est nimis friuola, & remota, vt enim apparet ex altero teste, qui est tertius super 11. dum deponit de auditu ab eius patre, dictum impedimentum præstitum fuerat longo tempore elapso, & inuerisimile est, Abbatem si illud ægrè tulisset tandiu distulisse.

6 Quoad alia verò non videbatur Gherardus posse allegare prauitatem loci, & aeris Abbatiæ in cuius Ordine ipse professus est, & sic proprium ei consensum obstare, & alterius coniecturam, si quę hinc mala desumi posset, purgari omnino per oblationem Abbatis de illi prouidendo de alio consimili loco;

7 seruitium verò per eum præstitum in dicta Ecclesia ab annis triginta ex se solo non fuit receptum pro sufficienti coniectura malitiæ in amouente, prout, nec super eo voluit se firmare, Rota *in allegata Regien. Spolij*, Sed transiuit ad aliam partem.

Et ideo ex præmissis DD. steterunt in decisis, &c.

Habetur hæc decisio inter decisiones Buratti *tomo secundo decis.* 382.

Toletana, seu nullius. Iuris celebran.

22 Coram Domino Buratto anno 1623.

ARGVMENTVM.

Confraternitas Sanctissimi nominis Iesu instituta in aliquo oppido in quo Fratres Prædicatores Ecclesiam non habent de licentia Superioris eiusdem Ordinis, ob constructionem nouæ Ecclesiæ dicti Ordinis non debet extingui, & ad eam transferri, sed perpetuò manere, vbi prius erecta fuerat.

SVMMARIVM.

1 *Iniustitia, licet non notoria, est sufficiens causa restitutionis in integrum.*

2 *Sententia quæ non iustificatur ex actis, dicitur notoriè iniusta.*

3 *Confraternitas Sanctissimi nominis Iesu instituí debet in Ecclesiis Ordinis Prædicatorum, vbi aderint, vbi verò non, de licentia Prioris Prouincialis, seu Conuentualis dicti Ordinis, in cuius districtu Societas est erigenda; alias Confratres indulgentias non lucrantur.*

4 *Monacho asserenti, se habere licentiam à suo Prælato aliquid faciendi, non creditur, sine exhibitione prædictæ licentiæ,*

5 *Notario licet non credatur, nisi in his, de quibus fuit coram testibus rogatus, tamen eius assertio, iunctis alijs, magnum facit adminiculum.*

6 *Confessio in supplicatione probat contra Oratorem.*

7 *Probationes imperfectæ iungi debent ad faciendam probationem perfectam.*

8 *Actus perfectus, & consumatus non vitiatur etiamsi deueniat ad casum, à quo incipere non potuit.*

DECISIO.

Latis in partibus duabus sententijs conformibus ad fauorem Monasterij S. Hiacynthi Ordinis Prædicatorum per quas Confratres Sanctissimi Nominis Iesu fuerunt condemnati ad transferendam dictam Societatem ab Ecclesia Parochiali S. Mariæ, in qua fuit erecta, ad dictam Ecclesiam S. Hiacynthi, quæ sententiæ, (vt supponitur) transitum fecerunt in iudicatum, & fuit processum ad plures actus pro illarum executione; & commissa pro dicta Confraternitate in Rota causa restitutionis in integrũ, *& coram Reuerendissimo Seleucien. præuia decisione, die 11. Februarij 1620.* expedito mandato de Manutenen. ad fauorem prædictæ Confraternitatis; fuit dubitatum, an constaret de causis restitutionis in integrum; & per DD. affirmatiuè responsum, & fundamentum fuit iniustitia dictarum sententiarum de

1 partibus, quæ sufficit, etiam non notoria, vt quotidie seruat Rota Cæsar. de Grass. *decis. 10. num. 12. de sent. & re iud.* Seraph. *decis. 251. num. 2.* Rota *decis. 492. nu. 1. par. 1. recent. & fuit dictum in Tirasonen. beneficij 26.*

2 *Decembris 1621. coram me;* Iniustitia autem fuit visa DD. patens, quia dictæ sententiæ sunt condemnatoriæ ad facien. dictam translationem, & non iustificantur ex Actis; sed pro RR. Fratribus Prædicatoribus deducitur Bulla Sanctæ memoriæ Pij V. ad fauorem illorum Ordinis edita in eorum Summario *num. 10.* quæ est *in Bullario nouissimo 130. volum. 2.* In qua

3 etiam Motu proprio expressè disponitur, quod in ciuitatibus, oppidis, & locis totius orbis Christiani, in quibus fuerint Ecclesiæ Ordinis Prædicatorum, vbi tantum, vel in huiusmodi ciuitatibus, Oppidis, & locis, & in dictis Ecclesijs prædictorum dumtaxat dicta Societas seu Confraternitas huiusmodi instituatur; in ciuitatibus verò, & Oppidis, & locis, in quibus non fuerit dicti Ordinis Domus, aut in finitimis Ecclesijs cum licentia Prioris Prouincialis, seu Conuentualis dicti Ordinis in cuius districtu sita fuerit Ecclesia, in qua dicta Confraternitas, seu Societas est, vel erit erigenda; quod si secus factum fuerit, Confratres pariter admissi Indulgentias non consequantur, sicque volumus, & præcipimus, nihilominus dilectis filijs Conseruatori dicti Ordinis per præsentes motu simili mandamus, vt contradictores nostra

nostra authoritate prohibeant, Quæ tamen Bulla non videtur posse conuenire,nec applicari, quia dicta Confraternitas fuit instituta de anno 1588. in qua parte conueniunt.

De quo tempore Ordo Prædicatorum non habebat Monasterium, & locum in dicto oppido, vt probant testes dictæ Confraternitatis *in eius Sum.n.1.2. & 3*. Sed cæpit habere de an.1610. Vnde aut Monasterium prætendit, non præcessisse licentiam, aut illam præcessisse, sed fuisse temporalem, donec erigeretur Monasterium dicti Ordinis in eodem loco, etiam quod tunc ad illud Confraternitas transferri deberet,

Primum non subsistit, quia satis visum fuit DD. constare de licentia concessa per Fr.Didacum, qui asseruit,se habere licentiam à suo Generali,& deputauit Vicarium Capellanum, & illius Priorem cum omnimoda facultate, quam iste habet à suo Prælato,vt possit facere totum illud, quod ipse facere posset, si præsens esset, & dictam licentiam etiam per publicum Notarium rogatam propria manu sub-
4 scripsit, *Summario Confraternitatis num.2.* & quamuis illi non credatur sine exhibitione prædictæ licentiæ ex alleg.Tamen id visum fuit DD.non procedere, pluribus concurrentibus adminiculis in prædicta decisione ponderatis. Primum videlicet ex assertione
5 Notarij, qui in ipso instrumento institutionis dicit, talem facultatem vidisse; & quamuis Notario non credatur, nisi in his, de quibus fuit coram testibus rogatus: tamen negari non potest, quin iunctis aliis magnum faciat adminiculum. Secundum ex verisimilitudine,quia prædicta licentia concessa fuit à dicto Fratre Didaco in loco de Madridejos in quo nõ aderat tunc temporis Monasterium Prædicatorum, & verisimiliter ad dictum locum se non transtulisset ad dictum actum faciendum sine licentia Generalis, & Superioris, cum eius incommodo populos decipień. Tertium ex obseruantia vltra viginti annos, quibus ibi Confraternitas fuit administrata, etiam
6 cum interuentu Fratrum, qui ibi in festiuitatib.concionabantur, *vt dicto Summario num.3.*& addebatur constare de dicta licentia ex confessione procuratoris dd.Fratrum Prædicatorum facta in commissione reformatoria *Summario Archiconfraternitatis num.6.* quę contra ipsos probat ad *l.cum precum, C. de liber, cauf.*& passim dicitur.

7 Ex quibus saltem simul iunctis prout iungi debent visum fuit DD. saltem probari, Confraternitatem erectam fuisse de Superiorum licẽtia, iuxta formam dictæ Bullæ, qua licentia supposita,per constructio-
8 nem nouæ Ecclesiæ Ordinis Prædicatorum non debet extingui,& ad illam transferri, sed perpetuò ibi manere,cum actus perfectus, & consumatus non vitietur, etiam si deueniat ad casum à quo incipere non possit, *ca.factum legitimè de regul.iur.in 6.* latè Tiraquell.*in tract.cessante causa limit.22.num.1.& 15.* Molin.*de primogen.Hispan.lib.5.ca.10,num.12.* Quatenus verò de dicta licentia non constaret, adhuc dictæ sententię ab iniustitia saluari non possent;quia ea non petita,& obtenta solum,in dicta Bulla disponitur,vt ex tenore supra relato, Confratres Indulgentias non consequi.

An autem Confraternitas aliàs erecta, quamuis nulliter, sit transferenda cum omnibus bonis quæsitis ad Ecclesiam dicti Ordinis, ex verbis dictæ Bullæ colligi non videbatur,nec valet consequentia, Confraternitas est nulliter erecta, ergo est transferenda cum omnibus bonis,

Et ita &c.

Habetur hęc decisio inter decisiones Buratti Romæ impressos *anno 1637.decisione 681. in tom.3.*

CONSVLTVM XXV.

De quadam alienatione cuiusdam boni stabilis ad Ecclesiam pertinentis.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num.1.
Omnis alienatio bonorum Ecclesiæ prohibita, num.2.
Alienationis nomine quę veniant. num.3.
Quid de Emphyteusi. num.4.
Quando non censetur alienatio, sed continuatio alienationis. num.5.
Hoc dubium non est in terminis Emphyteusis. num.6.
Hypothecatio, seu impignoratio an coincidant cum Emphyteusi,num.7.
Actus agentium non operatur vltra intentionem. num.8.
Requiritur consensus Sed.Apostolic. pro hac alienatione, num.9.
Propter Extrauagantem ambitiosæ,num.10.
Olim quomodo aliter. num.11.
Propter iuramentum emissum ab Episcopis,num.12.
Annexum est Episcopi Officio. num.13.
Extenditur ad licitas alienationes,num.14.
Contrahere cum hæreticis non est facilè permittendum, num.15.
Hæresis est morbus contagiosus. num.16.
Scandalosum est contrahere cum hæreticis. num.17.
Eorum improbitas,num.18.
Cypriani,& Leonis verba. num.19.
Non obstat vtilitas,num.20.
Debet esse certa,& euidens,num.21.
Et cum consensu Sed.Apostolicæ.num.22.
Intentio Ecclesiæ in Extrauaganti Ambitiosæ, num.23.
De clausula illa Præterquam in casibus à iure permissis. *num.24.*
Solum referenda ad Emphyteusim.num.25.
Quid de necessitate huius alienationis censendum. n.26.
Necessitas,& vtilitas in iure æquiparantur. num.27.
Quid quando necessitas est vrgens.num.28.
Quid quando est periculum in mora si Papa adeatur. num.29.
Hæc necessitas non est legalis,aut iuridica. num.30.
Debet examinari à Sede Apostolica. num.31.
Illud Necessitas facit licitum *quomodo accipiendum. num.32.*
Extrauagans Ambitiosæ *an recepta. num.33.*
Præsumitur recepta. num.34.
Est inserta in corpore iuris, num.35.
Cui incumbit probare non esse receptam. num.36.
Generaliter an sit recepta. num.37.
Obligat vbique gentium. num.38.
Papa potest obligare ad legem non receptam.num.39.
Hoc præsumitur in ista. num.40.

Tres

Tres S. Rotæ Rom. decisiones. num. 41.
Vna coram Mantica. num. 42.
Alia coram Seraphino. num. 43.
Alia coram Dunozetto. num. 44.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

1 ANno 60. & plures annos quidam Episcopus Ecclesię Vratislauiensis in Polonia quoddam Mensæ suę Episcopalis bonum stabile tanquam desertum, & incultum nobili Laico oppignorauit pro 6000. talerorum ad creditoris, & aliquot suorum hæredum vitam, assignando vsufructum oppignorati boni pro interesse acceptæ pecuniæ sub conditione, vt idem bonum cum prædijs, ædificijs, piscinis, oppidis, & alijs emolumentis deberet meliorari, & reparari, accedente quidem Capituli consensu, sed non Sedis Apostolicæ. Deinde quatuor, vel quinque Episcopi succedentes, vnus pro 6000. alter pro 10000. alter pro 7000. & consequenter vsque ad 36000. idem bonum primi creditoris hæredibus oppignorarunt ad plures vitas, eisdem conditionibus; Et quidem intuitu tam meliorationum, quàm meritorum, quæ illi apud Episcopos, & Capitulum habebant, conuersis acceptis pecunijs in contributiones belli Turcici, vel aliarum extremarum necessitatum Episcoporum, & Capituli cum Capituli quidem consensu, sed Sedis Apostolicæ non requisito.

Cum verò iam instet pię foribus finis d. oppignorationis, & tempus recipiendi dictum bonum, & 36000. tal. creditori restituendi, creditor instat, vt memoratę oppignorationis tempus ad quinquaginta annos alios iisdem conditionibus extendatur, offerens suo credito 36000. taler. Episcopo, & Capitulo superaddere 5000. taler. Hinc iam quæritur an modernus Serenissimus Episcopus cũ Capitulo absque Sedis Apostolicæ consensu instantiæ creditoris deferre possit, an verò rectius idem Serenissimus renuerit id facere.

Responsio.

2 PRæmittendum primò his temporibus omne genus alienationis bonorum Ecclesiasticorum etiam per modum oppignorationis, aut hypothecationis prohibitum esse per text. expresf. *in cap. nulli liceat de rebus Eccles. alien.* maximè iuncto *c. Ambitiosa eodem tit. in extr. communib.* seu extr. *Ambitiosa* vbi Paulus II. sub grauissimis pœnis prohibet *omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transferatur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteoticum, præterquam in casibus à iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & cum Ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt.* Et *l. fin. C. de reb. alien. non alien. Sancimus* (inquit Imperator) *siue lex alienationem inhibuerit, siuę testator hoc fecerit, siue pactio contrahentium admiserit non solum dominij alienationem, vel mancipiorum manumissionem esse prohibitã, sed etiam vsusfructus dationem, vel hypothecam, vel pignoris, nexum penitus prohiberi, &c.* Et rectè cum enim in hypotheca, & pignore constituendo hoc principaliter agatur, vt debitore in solutionę moram faciente, pignus, & hypotheca distrahatur. *tot. tit. ff. & C. de distract. pign.* vel creditori iure dominij addicatur, iuxta formam præscriptam *in l. fin. C. de iur. domin. impetran.* Hinc est, vt is Iuris interpretatione alienare censeatur, qui talem contractum celebrat, quo mediante ex tacita conuentione contrahentium potest ad vlteriorem alienationem, & dominij translationem perueniri.

3 Præsertim, quia quamuis nomine alienationis propriè significetur actus quo trãsfertur dominium directum *l. 1. C. de fundo dotal.* Nihilominus nomine alienationis latè acceptæ in materia fauorabili pro Ecclesia, qualis est ista, venit etiam actus, quo traditur dominium vtile. Vt communiter tradunt DD. & ex Molina, Quaranta, Rodriguez, Couarubia, & alijs affert Bonacina *de contract. disput. 3. quæs. 8. punct. 4. num. 31.*

4 Præmittendum secundò, quòd si huiusmodi boni stabilis distractio concessa fuisset à dicto tempore per modum emphyteosis, tunc non requireretur cõsensus Sedis Apostolicæ seruãtis tamen illis conditionibus in Extr. *Ambitiosa* relatis, videlicet, *in casibus à iure permissis, ac de rebus, & bonis in Emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & cum Ecclesiæ euidenti vtilitate,* sed sine tali consensu posset dicta Ecclesia Vratislauiensis iterum illud in emphyteusim tradere. Ita enim colligitur ex d. Extr. *Ambitiosa*, & docent communiter Doctores, specialiter Clar. *de emphyt. q. 6.* Couar. *lib. 2. var. ca. 17. num. 4.* Less. *de Iust. & Iur. lib. 2. cap. 24. dub. 11. num. 59.* Marc. Anton. Genuen. *in pract. Eccles. quæs. 459. num. 2.* Franc. Leo *in Thes. for. Eccles. p. 1. ca. 15. num. 9.* Barb. *de offic. & potest. Episcop. alleg. 95. num. 12. & seqq.* & alij. Cuius etiam ratio est;

5 quia id non censetur noua alienatio, sed continuatio alienationis antefactæ; maximè cum vt bona in emphyteusim concedi solita dicantur sufficit vnica cõcessio, & esse elapsos 40. annos. Iason. *cons. 155. col. 2. lib. 2.* Decius *cons. 142. num. 4.* Afflict. *dec. 305. nu. 10.* Clarus *§. feudum, qu. 13. nu. 4.* Ruinus *cons. 35. num. 30. lib. 1.* Cephal. *cons. 155. num. 30. lib. 2.* Rebuffus *de reb. Eccles. non alienan. num. 33.* Gama *decis. 342. nu. 4.* Imò secundum plures in isto casu Prælatus solus, sine consensu Capituli posset facere istam alienationem, sicuti docent Baldus *in cap. 1. col. 1. qui feud. dare poss.* vbi Iaso. *num. 7. vers. an autem.* Felinus *in ca. cum causa num. 14. de iudic. & in cap. Edoceri sub num. 2. de rescrip.* Feder. de Senis *cons. 109. incip. Quidam Prælatus*, Castrens. *cons. 134. lib. 1.* Curt. Iun. *in tract. de feud. p. 2. qu. 1. num. 2. & p. 2.* Menoch. *cons. 79. num. 6.*

6 Quia tamen hoc dubium non est in terminis Emphyteusis, sed vel hypothecationis, prout supponit Capitulum Vratislauiense in supplicatione facta ad Serenissimum Episcopum, vel oppignorationis, prout supponunt Decanus, & Professores facultatis Iuridicę Praghensis, & Decanus, Doctores, & Professores Iuridicæ facultatis Catholicæ vniuersitatis Ingolstadiensis; ideo in his terminis resoluendum.

7 Nec obstat, quod secundum aliquot Doctores hypothe-

pothecatio, seu oppignoratio presertim ad multum tempus coincidat cum Emphyteusi, ac proindè idē dici debeat de hypothecatione, & oppignoratione ac de Emphyteusi. Nam præterquam quod certum est distingui huiusmodi contractus quidquid de hoc sit, cum intentio contrahentium non sit dare, aut accipere illud bonum stabile per modum Emphyteusis, sed per modum oppignorationis, seu hypothecationis, vt præmissum est; ideo in terminis istis resoluendum est dubium. Cum certum sit, quòd actus
8 agentium non operantur vltra intentionem eorum, *l. non omnis, ff. si certum pet. l. in agris, ff. de acquir. rerum domin.* Ægid. Bellam. *conf.* 33. *num.* 38. vbi subdit maximè procedere in ijs, quę pendent à potestate. Soccin. *reg.* 10. Alex. *conf.* 146. *in causa, num.* 10. *& seq. li.* 5. Mantica *dec.* 267. *nu.* 3. Fauet, & aliud Iuris axioma: *Actus semper iudicatur à principali intentione agentium, de quo l. si quis nec causam in princ.* & ibi Bald. *ff. si certum pet. l. qui exceptionem ff. de condict. indeb. l.* 1. *Cod. ad legem Cornel. de Sicar.* Tiraq. *de retract. lig.* §. 30. *glos.* 1. *num.* 4. Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 4. *num.* 5.
9 Respondeo ergo non posse fieri d. alienationem, seù distractionem dicti boni immobilis sine consensu Sedis Apostolicæ, ac proindè rectè fecisse Serenissimum D. Episcopum suum consensum præbere renuendo, non præhabito eius Sedis Apostolicæ. Colligitur manifestè ex d. Extrauag. *Ambitiosæ*, in qua
10 omnis alienatio prohibetur verbis relatis, & in sequentibus adiungitur: *Alienanti verò bono Ecclesiarum, monasteriorum, locorumque piorum quorumlibet, inconsulto Romano Pontifice, aut contra præsentis Constitutionis tenorem si Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesiæ sit penitus interdictus, & si per sex menses, &c.* Ita etiam communiter supponunt DD. Gaetan. *in Summ. verb. Excommunicatio*, Nauar. *cap.* 75. *de alienat. num.* 14. *vers.* 2. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. alienatio, num.* 5. Franciscus Leo *in thesaur. for. Eccles. p.* 1. *cap.* 15. *num.* 54. *&* 57. Filliucius *tract.* 44. *de alienat. cap.* 5. §. 2. *num.* 8. qui testatur de stylo Curiæ, & alij, quos refert, & sequitur Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 95. *num.* 2. Cum enim olim nullus posset res, aut bona Ecclesiæ inconsulto Episcopo
11 alienare, *c. Abbatibus, & c. placuit* 12. *q.* 2. Et id posset facere Episcopus quando tales res Ecclesiæ incommodum potius quam vtilitatem afferrent, *c. sine exceptione cum seqq. cap. non liceat ead. causa, &* 9. aut si tantum Ecclesiæ contulisset, quantum alienare voluerat *c. si quis qualibet ex ead. caus. &* 9. cum consensu tamen Capituli *d. c. placuit;* nihilominus quoniam nō recto iudicio, cum detrimento Ecclesiarum, quandoque etiam ex ambitionis motiuo, id fiebat, ideo Paulus II. his malis obuiare desiderans omnem alienationem rerum Ecclesię prohibuit, inconsulto Pontifice Summo.
12 Presertim secundò id non posse, aut potuisse fieri ex solo consensu D. Episcopi ex eo elicitur, quod Præsules omnes Papæ authoritate creati, seu confirmati hoc iuraméto tenentur, prout patet ex Pontif. Rom. fol. 81. & 120. vbi sic: *Possessiones verò ad mensam meam pertinentes, non vendam, &c. vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice.* Et si ad aliquam alienationem deuenero pœnas in quadam super hoc edita Constitutione contentas incurrere volo. Gloss. *cap. vltim. de Eccles. ædific. & cap. super de rebus. Eccl. alien.* Abbas *ibi, & cap. ad nostram.* Redoan. *de alienat. q.* 55. Quod iuramentum adeò annexum est Episcopi consecrationi, seu Episcopali dignitati, vel officio, quod etiam si non emittatur præsumitur tamen semper interuenisse.
13 Nam quę fieri solent, & debent, facta esse creduntur. *l. vlt. C. de fideiussor.* Nauarr. *de alienat. num.* 12. Filliucius *sup. cap.* 1. *num.* 13. Indultum porrò est hoc iuramentum ob reuerentiam Sedis Apostolicæ, & vt si alicubi Paulina *Ambitiosæ* non erat vsu recepta, Prælati tamen ea tenerentur, vt docet Filliucius *sup. num.* 15. Nec hoc iuramentum de non alienando inconsulto Papa extenditur solùm ad alienationes il-
14 licitas, sed etiam ad illas, quæ alias secundum ius licitè fieri possent: tum ne dicatur frustraneum esse, & nihil operari; tum quia illicitæ alienationes fieri nō possunt nec à Papa, nisi de absoluta potentia. Nau. *sup. num.* 12. Azor. *tom.* 2. *Instit. Moral. lib.* 9. *c.* 9. *q.* 9. §. *altera sententia*, Molina *Tract.* 2. *disp.* 468. Quaranta *sup. num.* 6. & verisimilius existimant Doctores Ingolstadienses pro contraria parte interpellati. Vnde quod Barbosa *sup. n.* 30. ex alijs refert, quod scilicet hoc iuramentum non contineat solita alienari, intelligendum est in terminis d. Constitutionis *Ambitiosæ*, id est de solitis alienari per modum Emphyteusis, prout permittitur in ea constitutione, non de alijs ibi non permissis.
15 Accedit tertiò, meritò huiusmodi alienationem fieri non debuisse, nec fieri posse sine consensu Sedis Apostolicæ eo quod, vt audio, contractus iste cum hæreticis initus est. Contrahere autem cum hæreticis non est facilè permittendum sine magna causa à Sede Apostolica iudicanda. Primò, propter periculum subuersionis Catholicorum, quæ ex huiusmodi contractibus oriri solet, iuxta illud Ecclesiast. 12. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui communicauerit superbo, induet superbiam.* Quod maximè verum est de superbia hæreticorum; speciatim verò propter illud 2. Timoth. 17. *Prophana autem, & vaniloquia deuita, multum enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorum, vt cancer serpit:* vbi loquitur de hæreticis, quos ait *subuerterunt quorundam fidem.* Et ratio
16 est, quia hæresis est instar morbi cuiusdam contagiosi; sicut ergo nemo prudens facilè agit cum homine habente morbum contagiosum, ne veniat in periculum salutis corporalis ita nemo prudens facilè debet agere cum hæretico, ne det se in discrimen salutis animæ.
17 Secundò ratione scandali. Constat enim multos rudiores, & simpliciores scandalum pati, & in errorem induci, cum vident suos Principes, nobiles, aut potentes, aut doctrina excultos, maxime Antistites, & personas Ecclesiasticas cum hæreticis contrahere, pacisci, matrimonia inire, & similia agere. Putant enim eos hac sua conuersatione doctrinam, & mores hæreticorum approbare; ac proinde se quoque errare non posse, si ipsorum exemplum imitentur. Vnde paulatim fit vt apertè incipiant hæresim pro vera doctrina amplecti, & propugnare, nec alio argumento tueri se possint, quàm quod pretendant tales viros errare non posse, seque bona conscientia illorum vestigijs posse insistere.
18 Tertiò propter improbitatem hæreticorum. Sunt enim

enim illi, de quibus 2. ad Timot. 3. inquit Apostolus: *Erunt homines se ipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores, magis quam Dei, habentes speciem quidem pietatis, virtutem eius abnegantes.* Et propterea subiungit idem Apostolus. *Et hos deuita.* Vnde D. Cyprianus
19 *lib. 1. Ep. 3. ad Cornel.* quomodo Catholici consortia hæreticorum declinare debeant sic habet: *Declinent fortiter, & euitent dilectissimi Fratres nostri verba, & colloquia eorum, quorum sermo vt cancer serpit, nulla cum talibus commercia, nulla conuiuia, nulla colloquia misceantur, sintque ab eis tam separati, quàm sunt isti ab Ecclesia profugi.* Cuius rationem veluti redens S. Leo *serm. 5. de Ieiun. 10. mens.* inquit: *quia sermo eorum serpit vt Cancer, humiliter irrepunt, blandè capiunt, molliter ligant, latenter occidunt.*

20 Nec obstat quod contra dicta obijcitur per vniuersitatem Pragensem, & Inglostadiensem, scilicet dictam alienationem vtilissimã esse d. Ecclesiæ Vratislauiensi, quia alias si non fiat, oportet bonum illud oppignoratum diluere, & soluere pro illo creditori 36000. taleros, quod est impossibile propter Ecclesiæ necessitates, & præsertim quod bonum illud propter bellicas calamitates est valdè deterioratũ, & inutile Ecclesiæ, cui e contra valde commodum est acceptare superadditionem illorum 5000. talerum, quos creditor vult super adiungere ac proindè necessarium non esse ad hoc faciendum Sedis Apostolicæ consensum. Siquidem, *cap. vt super aliqua de reb. Eccles. alien. vel non*, expressè ait Cælestinus III. Rauennensi Archiepiscopo. *Possessiones verò, quæ tuæ Ecclesiæ minus vtiles sunt pro alijs vtilioribus de fratrum tuorum, & sanioris partis consilio, & assensu, alienandi, seu commutandi liberam concedimus facultatem.* Et *c. ea enim 10. qu. 2.* vbi res immobiles permittuntur dari pignori, quando mobiles non sufficiunt, prohibetur rei sterilis possessio, & prædium inutile alienari permittitur.

21 Hæc, inquam, & similia, non obstant, non solum quia hæc omnia, præsertim de vtilitate Ecclesiæ in facienda alienatione debet plenè probari, & esse euidens, clara, & indubitata, itaut non stetur assertioni alienantis. Bartol. *in l. si facto ff. de Castrens. pecul.* Bald. *cons. 256. circa med. vers. præterea*, Feder. de Sen. *cons. 143. circa fin.* Alexan. *cons. 160. n. 5. li. 6.* Roland. *cons. 15. num. 19. lib. 1.* Barb. *de Iure Eccles. lib. 3. ca. 30. num. 16. & 17.* Maximè Rota 1. p. diuers. decis. 181. num. 3. vbi expressè: *Certum est quod non statur assertioni partium circa causam vtilitatis.* Sed etiam, quia
22 esto euidenter constet de vtilitate huiusmodi alienationis, & damno de retentione talis boni adhuc requiritur iudicium Sedis Apostolicę, quo iudicet de tali vtilitate, & damno, & si ita inuenerit consentiat in alienationem. Tum propter iuramentum ab Episcopo emissum, & d. Extrauag. *Ambitiosæ*, quæ vt dictum est, extenduntur etiam ad casus alias ex Iure licitos ratione vtilitatis.

23 Tum denique, quia intentio, & finis Ecclesiæ in d. Extrau. est impedire alienationes factas prætextu vtilitatis sine consensu Summi Pontificis, eo quod, experientia docente, similes alienationes licet apparenter vtiles, repertę postea sunt inutiles, & damnosæ Ecclesijs. Quaranta *supr. num. 5.* maximè *nu. 44.* Filliucius *sup. cap. 5. qu. 8.* Franc. Bordon. *in resolut. resolut. 27. num. 33.* Moron. *resp. 62. num. 7.* Et ego *tom. 3. meæ Summæ verbo alienatio num. 26.* in impressione Veneta anni 1646. Et constat manifestè ex stylo Curiæ, nam in rescriptis, in quibus conceditur facultas ad alienandum additur hæc clausula: *Si in euidentem vtilitatem, &c.* Et casu quo non addatur tacitè subintelligitur. Rota *diuers. dec. 178. num. 2. vol. 2.* Filliuc. *supr. qu. 12.* Bonac. *de alienat. disp. 2. q. 1. punct. 4. nu. 7.* post Redoan. & alios. Ex quo liquidò constat præter vtilitatem Ecclesiæ, & adhuc ipsa posita requiri ad alienationem consensum Sedis Apostolicæ.

24 Nec releuat clausula illa posita in d. Extrauag. scilicet, *præterquam in casibus à Iure permissis*, per quã videtur concedi alienationes fieri posse sine consensu Sedis Apostolicæ in casibus vtilitatis Ecclesiæ, vel ad euitandum aliquam incommoditatem, vel inutilitatem. Siquidem isti casus sunt in iure permissi. Re-
25 spondeo enim clausulam istam exceptiuam non esse referendam ad omne genus alienationis relatum in d. Extrauag. Sed solum ad eam quæ fit per modũ Emphyteusis vt constat manifestè ex verbis ipsius Extrauag. sicque communiter intelligitur à Doctoribus, estque secundum praxim Curiæ. Quaranta *sup. num. 39.* Barbos. *de offic. & potest. Episcop. alleg. 95. num. 22. & seqq.* Bordon. *sup.* & alij ferè communiter.

26 Ex quo etiam patet quid dicendum ad aliud quod tangitur pro parte aduersa, præsertim ab Vniuersitate Pragensi, scilicet de necessitate quæ dicitur esse in huiusmodi alienatione, ita vt ratione ipsius, & iurium, in quibus propter necessitatem permittitur alienatio permitti etiam possit ista, inconsulta Sede
27 Apostolica. Primò enim, cum necessitas, & vtilitas in iure æquiparentur *ca. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6.* Clement. 1. *eod. tit.* Glossa *ibid. verb. necessitas, aut vtilitas* ex alijs etiam iuribus id comprobans, Abbas in *cap. vt super de reb. Eccles. non alienand. & ca. fin. de Eccles. ædific.* Moronus *d. resp. 62. num. 4.* ideo quæ dicta sunt dè vtilitate applicanda etiam ad necessitatem.

28 Secundò specialiter, quando iura concedunt aliquas alienationes rerum Ecclesiasticarum propter necessitatem Ecclesiæ non seruatis debitis solemnitatibus (inter quas vna, & præcipua post d. Extrauag. *Ambitiosæ* est expectare consensum Sedis Apostolicæ) solũ intelliguntur quando necessitas est adeo vrgens, vt non patiatur eas seruari, vt inter alios notant Cardinalis *in Clem. de reb. Eccles. non alien. num. 29.* Villadiego *tract. de leg. qu. 11. in fin.* Abbas *in cap. fin. de Eccles. ædific.* Turrecremata *in Summa lib. 12. qu. 2.* Redoan. *qu. 19. num. 34.* Pasqualigus *in qq. moral. canon. cent. 2. qu. 174. num. 4.* Propterea DD. dicunt quod quando necessitas instat, & est periculum in mora si
29 Papa adeatur, vt pro alimonia pauperum, redemptione vrgente captiuorum, tunc alienari possint res Ecclesię, inconsulto Papa. Abbas *in cap. fin. num. 8. de Eccles. ædific.* Redoan. *qu. 13. num. 13.* Quaranta *supr. num. 42.* Vgolin. *de potest. Episcop. cap. 14. §. 7. num. 5.* Hęc autem summa necessitas non vrget in præsenti casu, vt de se patet.

30 Tertiò, cum hæc necessitas non sit legalis, aut iuridica qualis esset si bonum illud, de quo est controuersia peruenisset ad Ecclesiam cum conditione, quod alienaretur; aut cum Ecclesia non esset capax haben-

habendi illud aut quando illud alienare esset necessarium ex voluntate testatoris, aut ex lege contractus propter pactum de retrouendendo, in quibus, & similibus casibus authores communiter negant requiri consensum Sedis Apostolicæ, vt videre est in Quaranta, Bonacina, Barbosa, & alijs relatis, ac in Castropalao *tom.2.trac.12.disp.vn.pun.15.* & Thesauro *in prax.p.2.verb.alienatio ca.1* sed sit quædam necessitas orta ex indigentia Ecclesiæ volentis facere hanc alienationem, debet examinari à Sede Apostolica an sit sufficiens, & debet esse ab ipsa authorizata, & declarata quod sit ex illis, quas iura requirunt ad alienationes bonorum Ecclesiæ. *cap. Diaconi cap. si qua cap. alienationes cap. sine exceptione 12. qu.2.* Pasqualig. *supr.nu.5.* Vnde id quod dicitur ex cap. *Quod non est licitum de reg.iur.* scilicet necessitas facit licitū,

31

32 quod aliàs licitum non erat, & quod habetur ex *l.si quis propter.C.de patribus qui filijs,* scilicet *necessitas non habet legem,* intelligenda sunt de necessitate ita vrgente, quę nullo modo permittat legem, vel solemnitatem, maximè quæ spectat ad consensum Sedis Apostolicæ pro ea requisitum, obseruari. Archidiacon. *in cap. Ea enim §. hoc ius verb.conflata 10. quæst.2.* Pasqualig. *sup.*

33 Ad id verò quod pro aduersa parte tangitur in litteris Capituli Vratislauiensis ad Serenifs. Episcopum, & in responso Vniuersitatis Inglostadiensis, scilicet d. Extrauag. *Ambitiosæ* vsu receptam non esse in Partibus Poloniæ, ac proindè nullam vim habere ad obligandum volentes alienare ad petendum consensum Sedis Apostolicæ.

34 Respondeo primò ipsam Vniuersitatem Inglostadiensem supra de hoc dubitare, quin potius dicere, quod si esset recepta in locis vicinis, præsumendum esset, quod etiam in Diœcesi Vratislauień recepta sit, ac proindè quod onus probandi contrarium in dominos consulentes (scilicet Canonicos eius Ecclesiæ) retorquendum sit. Et rectè sanè, cum hoc ad fa-

35 ctum pertineat. Secundò, debere præsumi esse receptam, quia est inserta in corpore iuris, & est ipsum ius commune; prout in terminis resoluit Rota *in vna Brixiensi locationis* coram Pegna inter decisiones Farinacij *p.1.decis.30.num.5.* vbi sic: *Satis quoque leue visum fuit quod de non vsu Extrauagantis Ambitiosæ opponebatur; cum enim esset lata, & publicata, & passim iam impressa circumferatur vsu præsumitur etiam recepta.* Et ita tenent Benintend. *dec.13.num.9.* Redoan. *supr.qu.6.num.15.& qu.35.num.1.* Berous *conf.8.num.9. li.3.* Gutier. *lib.1.Can.qq.cap.8.* Riccius *in Collect. dec.p.5. collect.1673. & in prax.rerum for.Eccles. decis. 95.* Et plures alij, quos sequitur, & refert Barbos. *d. alleg.95. num.49. & in Collect.DD.ad d.Extrauag.nu.3.* allegans etiam alias Rotę decisiones ad intentum.

36 Maximè ex illa Brixiensi iam relata clarè habetur Rotam non seruare decisionem Mohedani 8, *de locato,* dicentis probandum esse vsum huius Extrauagantis *quinimò,* inquit Rota, *cum vsu recepta præsumatur neganti vsum incumbit onus probandi.* Anton. August. *in epit.tit.de constit.num.3.* Becc. *conf.9.num.1.* Plott. *conf.19.nu.62.* Imò generaliter esse receptam, saltem quoad nullitatem contractus in illa positam

37 contra alienantes, etsi non quoad censuras colligitur ex pluribus DD. relatis à Barbosa *supra d.num.3.* In dubio autem de receptione præsumi debere esse receptam, eo quod possessio, & præsumptio stat pro ipsa, ita vt in fauorem ipsius debeat iudicari, & qui eam in sui fauorem allegat habeat suam intētionem fundatam, colligitur ex ijs, quæ dixi *tom.4.meæ Sum. qq.regul.verb.leges regular.num.17.* & habent Sanch. *lib.1.in Decal.cap.10.num.35.* Salas *in 1.2.q.21.tract.8.disp.vnic.sect.26 num.265.in fin.* Laym. *lib.1.trac.4. cap.3.num.6.* cum Rodriguez, Naldo, & Bonacina, quos ibi retuli.

38 Tertiò respondeo, quod siue hæc Paulina recepta sit, siue non in partibus Poloniæ, aut alibi, & quidquid sit de illa controuersia an lex humana non recepta, seu non acceptata obliget, de qua dixi loco relato *n.16.* & abstrahendo ab his omnibus, nihilominus eam obligare vbique gentium.

39 Ratio est, quia Papa potest obligare sua lege fideles, etiam si illam non acceptent, & independenter ab eorum acceptatione; & ex multis coniecturis colligitur habere hanc intentionem circa obseruātiam huius Paulinę. Primum constat ex eo quod hæc facultas competit illi ex potestate à Christo concessa illis verbis *Pasce oues meas,* & quia aliàs maioris potestatis esset grex quàm pastor, & quia aliàs etiam dici deberet quod potestas ipsi à Christo concessa non esset absoluta, & efficax, sed inefficax, & conditionata, scilicet si subditi voluerint obedire, sic colligitur ex Suar. *lib.4.de legib.ca.16.num.2.* dicente hoc esse de fide, & referente pro eo Castr. & ex Turrecrem. & ex Vasqu. *1.2. disput.156.cap.5.* Rodriguez *tom. primo qq. reg. quæst 6.artic.6.* & Bonacin. *de legib. disput.1.quæst.1.punct.4. num.28.& 29.* alios etiam referente.

40 Secundum verò, tum ex iuramento quod ex præcepto Papæ emittunt Episcopi de non alienando, inconsulta Sede Apostolica per illud enim, vt dixi, intendit Papa obseruantiam huius Paulinæ, non obstante eius non acceptatione; tum quia ad hunc finem inserta videtur in corpore Iuris, cum plures aliæ Pontificiæ Constitutiones etiam pro re grauissima editæ ibi non inserantur; tum quia passim iuxta eam in Curia iudicatur tam in foro externo, quàm in interno conscientiæ, puniendo, absoluendo, & dispensando transgressores illius; tum denique quia ita est praxis, & stylus Datariæ, & Pœnitentiarię Romanæ. Quaranta *supra numero 49.* Filliuc. *supra capite primo dubio sexto.* Hieronym. Mainas. *in Consulto de spol. numero 276.* vt testes experti loquentes.

41 Pro maiori autem abundantia, & corroboratione eorum, quæ dicta sunt, placuit hic adiungere tres Sacræ Rotæ Romanæ decisiones coram Illustrisim. DD. Mantica, Seraphino, & Dunozetto, ex quibus pleraque de hac materia elucidantur.

Roma-

Romana siue Tiburtina.

Horti.

41 Coram Domino Mantica 12. Decembris 1588.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Ecclesiasticę facta absque solemnitatibus debitis, inualida est,& reuocanda, licèt facta sit ex necessitate soluendi æris alieni.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei Ecclesiasticæ vt subsistat quę requirantur.*
2 *Gratia Papalis in forma simplicis commissionis non præsentata, morte Pontificis expirat,& num.7.*
3 *Gratia non suffragatur, si Breue, quod ex forma commissionis erat expediendum, non fuerit expeditum.*
4 *Gratia si in euidentem, locum habet, etsi Ecclesiæ vtilitas euidens non sit probata, & num.5.*
8 *Alienatio facta pro soluendis debitis hæreditarijs, beneplacitum Papæ non requirit.*
9 *Gratia præsentari debet etsi emptori lis fuerit mota.*

DECISIO.

1 Placuit Dominis alienationem non valere ex defectu solemnitatis. Nam in alienatione rei Ecclesiasticæ duo copulatiuè requiruntur, solemnitas, & causa. *cap.1.& 2. de reb. Ecclesf. non alien. lib.6. Clem.* 1. *eod. tit. cap. sine exception.* 12. *qu.*2.& communem hanc opinionem profitetur,& quamplurimos adducit Dec. *in consil.*142. *num.*4. & Conarru. *var. resolut. lib.*2. *cap.*17. *numero secundo.* Et hoc in Rota sæpius decisum fuit.

Vnde quamuis alienatio facta fuerit ex necessitate æris alieni, non potest tamen sustineri, quia deficit forma requisita, hoc est, assensus,& authoritas Superioris.

Nec obstat supplicatio à fęlic. record. Greg. XIII. obtenta, quia illa est in forma simplicis commissio-
2 nis, nec fuit præsentata,& ideo per mortem Summi Pontificis expirauit. Bald. *in l. vlt. nu.*3. *versic. sed pon. ff. de const.* Dec. *in cap. relatum, num.*22. *versic. Et ista conclusio intelligitur, de off. deleg.* Gabr. *in concl.*1. *nu.* 7. *de præb. lib.*6.

3 Quod multò magis Dominis placuit quia in casu proposito posita est clausula, *& per Breue*, quæ facit vt sit necessaria expeditio Breuis, quod cum non fuerit expeditum, gratia non potest suffragari, quia obstat regula de non iudicando iuxta formam obligationis.

4 Neque ad rem pertinet, quod gratia *si in euidentem*, statim locum habeat, etiam priusquàm Ecclesiæ euidens vtilitas probetur, vt aliàs dictum fuit in Rota, quia illud procedit, quando rescriptum fuit
5 præsentatum, & res est in eo statu, vt confirmatio fieri possit, aliud est, si rescriptum non sit præsentatum, quia mandatum de re integra morte Pontificis expirat. *cap. licet, de offic. deleg.* Et perindè est ac si non esset obtentum.

6 Neque etiam refragatur quod hæc gratia facta fuerit simpliciter,& ideo quamuis non sit præsentata executori per mortem Papæ non expiret. *cap. Si super gratia, de off. deleg. lib.*6. Guid. Pap. *decis.*491. quia
7 hoc non habet locum quando executor debet adhibere causæ cognitionem. Rota *decis.*12. *de off. deleg. in nou.* Gemin. *in d. cap. Si super gratia num.*7. *vers. Sed pone quod Papa, de off. deleg.* Felin. *in d. cap. relatum, nu.*8. *vers. Limita istam limitationem, de offic. deleg.* Et sequitur Gabr. qui alios consonantes refert *in d. conclus.*2. *n.*13. *de præb. lib.*6.

In proposito autem executor debuit adhibere causæ cognitionem, ergo ea non adhibita per mortem Pontificis expirauit,& cum Breuis etiam expeditio fuerit necessaria cessat omnis dubitatio.

8 Neque etiam dici potest beneplacitum Papę non fuisse necessarium ex eo quod alienatio facta fuit pro soluendis debitis hæreditariis, quia per aditionē hæreditatis bona fuerunt acquisita à monasterio *l. sed si plures. §. filio. de vulg. & pupil. subst. & instit. de hæred. qual. & differ. in pr.* quem textum meliorem de Iure dicit Crot. *in leg. stipulatio hoc modo concepta, numero* 55. *verb. oblig. glos.*& DD. *in l.*1. *§. veteres, ff. de acqu. poss.*

9 Neque etiam obstat quod emptori lis fuerit mota, & ideo gratia non fuerit præsentata, quia hoc nullum præstitit impedimentum, & quia Breue etiam nihilominus potuit,& debuit expediri,& pręsentari. Ita,&c.

Habetur hæc decisio inter decisiones Manticæ *decisione* 41.

Romana.

Domus.

43 Coram Domino Seraphino anno 1604. Die Lunæ 16. Februarij.

SVMMARIVM.

1 *Ad validitatem alienationis bonorum Ecclesiæ requiruntur copulatiuè solemnitas, & causa.*
2 *In alienatione bonorum Ecclesiæ solemnitas non requiritur quando res est solita locari.*
3 *Res dicitur solita locari, quando præcedit vna locatio solemnis, vel duæ minus solemnes cum cursu quadraginta annorum, vt num.5.*
4 *Locatio non potest dici solemnis in qua non constat de beneplacito Apostolico, etiam quod ex lapsu temporis possit præsumi, ad effectum vt vnica sufficiat pro solito.*
6 *Locationes licet duæ, factæ ijsdem personis habentur pro vna tantum maximè si posterior sit prioris confirmatio.*
7 *Locatio non potest esse eadem cum prima quæ fuit alterata respectu nominationis in defectum generationis cùm requirat nouam solemnitatem, & debet continere eandem causam concessionis.*
8 *In consideranda vtilitate in alienatione bonorum Ecclesiæ debet haberi ratio sextæ partis.*
9 *Non dicitur sufficiens causa alienationis bonorum Ecclesiæ*

clesiæ ex quo domus sit ruinosa, quando cum parua impensa reparari potest.

10 *In alienatione bonorum Ecclesiæ facta propter merita illa sunt probanda aliter quàm ex attestatione alienantis, & debent esse ratione obsequiorum Ecclesiæ præstitorum.*

11 *Melioramenta facta in re locata ab Ecclesia sine solemnitate, & sine causa, liquidari, & refici debent.*

D E C I S I O.

1 FVit resolutum sententiam extra Rotam latam esse iustam, & confirmandam, cum locatio facta Sebastiano corruat ex defectu solemnitatis, & causæ, quæ tamen ad validitatem alienationis bonorum Ecclesiæ copulatiuè requiruntur, *c. 1. de reb. Eccl. non alienan. cap. sine exceptione. 12. qu. 2.* vbi latè Laurent. de Rodulph. *in 3. qu.* Neque obstat limitatio quæ pro Sebastiano deducitur ad sustinendam

2 alienationem quod solemnitas non requiratur in re solita alienari, *c. 2.* & ibi Doctor. *de feud.* & allegatur

3 vna locatio, quam affirmant fuisse solemnem facta anno 1515. Mariæ, & Paulæ, quæ fuit confirmata per sententiam duorum Canonicorum Ecclesię Lateranensis.

4 Nam neque hæc locatio potest dici solemnis, cum non constet de beneplacito Sedis Apostolicæ, nec de Iurisdictione illorum Canonicorum, qui sententiam tulerunt, & licet ista possint præsumi stante lapsu tanti temporis, tamen ad hunc effectum non sufficit allegare præsumptionem vt fuit decisum coram me in causa Romana deuolutionis domus 30. Octobris 1602. neque sententia per dictos Canonicos lata fuit in exequutionem alicuius gratiæ, *Si in euidentem*, sed in lite mota per Priorem de, & super domo, & illius deuolutione, & euacuatione, itaut non possit deseruire pro confirmatione alienationis, & beneplaciti Apostolici, immò arguit hanc locationem non

5 fuisse pacificam, Minus potest sustineri ex eo quod adsint duæ locationes cum cursu annorum quadraginta allegando prędictam factam anno 1515. & a-

6 liam factam anno 1520. quia habenda est pro vna tantum, cum factæ sint iisdem personis: & hæc posterior non est noua locatio, sed prioris confirmatio, cum eiusdem insertione facta à successore prioris, qui priorem concesserat.

7 Sed difficultatem tollit quod locatio de qua nunc agitur facta Sebastiano est alterata respectu nominationis in defectum generationis, quo casu requiritur noua solemnitas, vt notatur *in Auth. Qui rem, C. de Sacrosanct. Eccles.* Et fuit decisum in causa *Imolen. bonorum 21. Maij 1593. coram R. P. D. meo Pamphilio.* Et etiam requiritur vt adsit eadem causa concessionis. Curt. *de feud. p. 2. qu. 1. num. 10.* Visum fuit etiam Dominis ad esse defectum causæ, fatetur enim Sebastianus, quod eo tempore quo domus locabatur pro scutis quadraginta, & concessio fuit facta pro scutis sex, & pro summa 300. scutorum, cum obligatione

8 expendendi scuta centum in melioramentis; adeo quod etiam habita ratione sextæ partis, nulla adest Ecclesiæ vtilitas.

9 Nec refert quod dicatur, domum fuisse ruinosam, quia poterat Prior cum centum scutis illam reparare absq; aliquo eius incommodo, & sic ista non erat sufficiens causa alienationis vt fuit alias decisum coram me in causa *Placentina bonorum de Puteobonellis*, & in pluribus alijs causis. Neque hic cadit

10 contemplatio meritorum Sebastiani, tum quia essent aliunde probanda quàm ex attestatione alienãtis, Ias. *cons. 73. lib. 3.* Federic. *cons. 143.* tum quia necessarium esset, vt hæc merita essent ratione obsequiorum præstitorum Ecclesiæ, cuius bona alienantur, Ac coram bona *decis. 43.* & fuit dictum *coram R. P. D. meo Lancellotto in causa Posnaniens. bonorum 15. Februarij 1599.* Quantum ad melioramenta, ea sunt

11 reficienda Sebastiano, facta illorum liquidatione, & in hoc fuit benè gestum per Reueren. D. Verospum, qui præfixo termino ad liquidandum, & nihil interim acto, processit ad exequutionem, præstita cautione *iuxta decis. Put. 471. lib. 2.* Et ita concessum pro nullitate concessionis.

Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphini *decisione 1490.*

Treuereñ.

Bonorum.

44 Coram Reuerendissimo Dunozetto. Lunæ 15. Martij 1621.

A R G V M E N T V M.

In alienatione bonorum Ecclesiæ copulatiuè requiritur causa, & solemnitas. Beneplacitum Apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiæ hodie vigore Paulinæ est necessarium sub pęna nullitatis alienationis. Alienatio bonorum Ecclesiæ, licèt fiat in aliam Ecclesiam, nihilominus requiruntur solemnitates.

S V M M A R I V M.

1 *Bona Ecclesiæ, quando alienantur, duo copulatiuè requiruntur causa scilicet, & solemnitas.*

2 *Beneplacitum Apostolicum hodie requiritur in alienatione bonorum Ecclesiæ.*

3 *Alienatio bonorum Ecclesiæ facta sine beneplacito Apostolico est nulla.*

4 *In alienatione bonorum Ecclesiæ si interuenerint solemnitates de iure requisitæ, non requiritur beneplacitum Apostolicum, sed ista fuit opinio Beroi semper à Rota reprobata, & in quo D. Berous fallatur. num. 5.*

6 *Constitutiones frustatoriæ essent si se non extenderentur vltra terminos iuris communis.*

7 *Ecclesia quando alienat in aliam Ecclesiam, an sint necessariæ solemnitates requisitæ in alienationibus bonorum Ecclesiæ, & num. 8.*

9 *Cultus diuinus potest esse maior in vna, quàm in alia.*

10 *Ecclesiæ vni non est danda occasio alteram spoliandi.*

11 *Alienatio bonorum Ecclesiæ si fiat in alteram Ecclesiam etiam de iure communi sunt necessaria solemnitates.*

12 *Beneplacitum Apostolicum si in alienatione bonorum Ecclesiæ de consensu partium requiratur, & sub hac conditione fuerit conclusum.*

Tunc illo deficiente contractus dupliciter est nullus.

13 *Gratia Papæ quando est in forma simplicis commissionis,*

nis,& non est præsentata expirat per mortem Papæ.
14 *Indicandum non est iuxta formam supplicationis.*
15 *Gratiæ forma si non seruetur irrita redditur ipsa gratia.*

DECISIO.

DOmini vnanimiter venditionem fuisse nullam, & inualidam responderunt, est enim clara iuris conclusio in alienatione rei Ecclesiæ duo copula-
1 tiuè requiri causam, & solemnitatem *cap. sine exceptione 12.qu.2. cap.1. & 2. de reb.Eccl.non alienan.in 6.* Card.Mant.*decis.41.nu.1.* Et fuit sæpissimè decisum,
2 quicquid enim sit verum adsit causa tamen cum deficiat beneplacitum Apostolicum quod hodiè requiritur vigore constitutionis Pauli Secundi. Cesar de Grass.*decis.4.in fin.de rebus Eccl.num.14. vers.at in casu nostro,*Cardin.Mant.*d.decis.41.*Ricc.*in praxi resol.383.num.1.*& fuit sæpissime resolutum,sequitur per-
3 necesse istam venditionem fuisse ex defectu beneplaciti nullam, præcipuè cùm agatur de bonis iurisdictionalibus,& magnæ considerationis.

4 Non obstat quod vbi interuenerunt solemnitates de iure requisitæ, non requiritur beneplacitum, vt dicit Ber.*cons.91.nu.18.lib.1.*vltra quod de hoc Domini multum dubitabant, cius opinio semper fuit à Rota reprobata, fallit enim Berous, dum ponderat verba Constitutionis ibi præterquā in casibus à iure
5 expressis, nam illa important limitationem, quando debet seruari solemnitas Paulinæ, vt patet ex lectura Constitutionis, & declarat Caiet.*in summ.vers.excommunicatio cap.75.*Steph. Quarant.*in Compen.Bullarij in ver.alienationes Eccles.num.5. & 39.* qui casus connumerantur à Bart. Peret.*in d. extrauag.ambitiosæ in ver.præterquam in casibus à iure expressis nu. 1. &*
6 *seq.*frustratoria enim esset constitutio Paulina, si nō extenderetur vltra terminos iuris communis.

Minus etiam visum fuit obstare, quòd Paulina non habeat locum quando vna Ecclesia alienat ad fauorem alterius, vt latè deducebant informantes pro Collegio, ponderando verba illa Paulinæ pro-
7 phanis vsibus applicare quæ non possunt conuenire, quādo vna Ecclesia alienat in aliam Ecclesiam,nam fuit responsum constitutionem non niti hac sola ra-
8 tione,sed vlterius progredi,ibi, *aut cum maximo illarum,ac diuini cultus detrimento exquisitis modis vsurpare præsument*; quæ verba possunt conuenire vbi fit a-
9 lienatio in aliam Ecclesiam, quia cultus diuinus potest esse maior in vna,quàm in alia Ecclesia,& dare-
10 tur occasio vni Ecclesiæ, aliam spoliandi, vt notat Hostien.*in cap.1.de reb.Eccl.non alien.*& ibi Ioan.Andr.*n.2.* & in terminis alienationis inter duas Ecclesias respondit Rota *in Neapolitana spolij, Mercurij 3. Iunij* 1601.coram bon.mem.Cardin.Lancellotto, &
11 optima ratione quia etiam de iure communi requiritur solemnitas,vbi fit alienatio in aliam Ecclesiam, *cap.1.de reb.Eccles.non alien.in 6.*Abb.*in cap.tua nu.4.* & ibi Dec.*de his quæ fiunt à maiori parte cap.* Dec.*cons.174.num.1.* Rota *decis.1. de reb.Eccles.non alien.in nouis.cum alleg.*

Et quod omnem sustulit scrupulum,illud est quod ex partium conuentione illud beneplacitum fuit requisitum.Nam Capitulum dedit mandatum procuratoribus ad videndum sub beneplacito Apostolico,& Patres illud obtinere proprijs sūptibus promiserunt, ex quo sequitur contractum fuisse inualidū,
12 non solum ex defectu solemnitatum,sed etiam consensus,qui censetur deficere eo ipso,quod deficit beneplacitum consensui correspectiuum. Aym. *cons.461.num.29.in fin.*Rota *in recent.decis.428. num.6.& 7.tom.1.*

13 Nec visa fuit suffragari supplicatio à fel.record. Clementis Octaui signata quia illa est in forma simplicis commissionis, neque fuit præsentata, & ideò per eius mortem expirauit. Becc.*in cap.relatum num.22. vers. & ista conclusio de offic. deleg.* Et in terminis Cardini.Mant.*d.decis.41. num.2.* Et postea fuit dictum in vna *Ferrarien.bonorum 29. Ianuarij* 1615. *coram me*. Quod multò magis hoc casu Domini dixerunt esse recipienda, quia fuit apposita clausula in Litteris latissimè extenden. quæ operatur vt fuerit necessaria litterarum expeditio; vnde illis non ex-
14 peditis obstat regula de non iudican.iuxta formam supplicationis, vt respondit Rota *in d.decis.*Cardin. Mant.41.*num.3.*

Nec etiam supplicatio signata in actis exhibita vllo modo potest seruire pro confirmatione venditionis,nam in ea expressè Papa mandauerat,vt vnico contextu inuestiretur pretium in rebus stabilibus
15 vtilioribus mensæ Capitulari, quæ forma cùm non doceatur adimpleta redditur irrita gratia beneplaciti,*cap.cum dilecta, de rescrip.* Et in term. fuit decisum in vna *Valentina Baroniæ* 10. *Martij* 1613. *coram Reuerendissimo Attrebaten.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Habetur hæc decisio inter decisiones recent.Rubei 4.*p.tom.2.num.*277.

CONSVLTVM XXVI.

De Monasterio cuiusdam Religionis occupato per Fratres alterius Congregationis.

SVMMARIVM.

Casus, aut factum. num.1.
Congregatio ista separata à Religione.num.2.
Sub certa conditione. num.3.
An cessauerit separatio. num.4.
Dispositio conditionalis, omissa conditione, non habet effectum.num.5.
Deficiente conditione contractus resoluitur.num.6.
Non obstat cessio,& renuntiatio Religionis. num.7.
Cessio, & renuntiatio sub conditione, ipsa non purificata, reuertitur ad sua iura. num.8.
Res de facili reuertitur ad suam primæuam naturam. num.9.
Reditus ad ius commune facilis. num.10.
Feuda quando ad primum patronum deuoluuntur.nu.11.
Priuilegium Innocentij VIII.pro Seruitis.num.12.
An suffragetur titulus reformationis. num.13.
Ea spectat ad Generalem,& Prælatos Ordinis.num.14.
Talis attentata occupatio non fuit legitima. num.15.
Impedimentum fuit legitimæ reformationi.num.16.
Non potuerunt in illam consentire Frat.d.Conuentus.n.17.
Dictio Quicunque comprehendit omne genus personarum. num.18.

Ex-

Extenditur ad casus, & personas. num.19.
Conditio apposita adimpleri debet in forma specifica. num.20.
Videtur dd. Fratres in excommunicationem incidisse. num.21.
Non releuat consensus Principis. num.22.
Nec creditur voluisse spoliare Religionem. num.23.
Vtitur priuilegio notabili Sixti IV. num.24.
Dictio Quoquomodo *quam vim, & energiam habeat. num.25.*
Bona d. Religionis ad Sedem Apostolicam immediatè pertinent. num.26.
Clementis VI. confirmatio. num.27.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

1 QVidam Religiosi Congregationis N. separatæ à iurisdictione, & obedientia Ordinis N. cuius Regulam profitentur, occuparunt quoddam Monasterium eiusdem Ordinis in partibus Germaniæ existens sub prætextu quod quidam fratres in eo degentes ipsis illud concedebant, ea occasione qua Generalis Ordinis ipsum reformare per suum Visitatorem, & Commissarium conabatur. Quæritur quid iuris in hoc.

Responsio.

2 SEparatio d. Congregationis à corpore Religionis facta fuit consentiente Religione per decretum factum in Capitulo quodam Generali Cremonensi de anno 1593. & confirmatum à Clem. VIII. eodem anno in Bulla *Pastoralis officij*, eo pacto, & conditione, *vt* (prout dicitur in d. Bulla) *dicta Congregatio N. vel eius Superiores omnino in perpetuum non præsumerent accipere loca, vel Conuentus huius Religio-*
3 *nis N. etiam spontè à Ciuitatibus, vel Principibus, seu quibuscunque alijs eis exhibenda, vel offerenda: quod si contrarium aliquando eos fecisse compertum foret, nulla esset, & irrita ista concessio, & nullum ius omnino adquisitum eis intelligeretur.* Cum ergo ex facto constet Religiosos d. Congregationis præsumpsisse accipere tale Monasterium, proculdubio manifestè sequitur quòd *concessio* talis separationis iam omnino cessa-
4 uerit, non subsistet, *nulla* sit, & *irrita*, ac per illam *nullum ius omnino* dictis Religiosis *adquisitum* intelligatur; prout exprimitur in d. Decreto, & Bulla confir-
5 mationis ipsius. Certi enim iuris est quod dispositio conditionalis omissa conditione non sortitur effectum. *l. qui hæred. l. Meuius ff. de condit. & demonstrat.* Rota *decis.* 315 *num.* 3. *apud Farinacium part.* 1. *recent.* Tiraquellus *de retract. tit.* 1. *§.* 2. *gloss.* 1. *numero* 3. *&* 4. Thuscus *practicar. conclus. tom.* 2. *littera C. conclus.* 483. *num.* 8. Et quod conditione deficiente contractus ce-
6 lebratus censetur resolutus ab initio. *l. necessario §.* 1. *ff. de peric. & commod. rei vend. l. pecuniam* vbi Alexander *num.* 4. *ff. si cert. pet.* Menochius *cons.* 134. *nu.* 30. *&* 31. *& consil.* 139. *& seqq. & cons.* 322. *nu.* 39. Tiraquellus *in l. si vnquam verbo reuertatur num.* 277. *C. de reuocand. donation.* vbi quod *defectus conditionis habet oculos retro ad tempus dispositionis.* Episcopus Barbosa *in Axiomat. iur. Axiom.* 48. *nu.* 6. Nec obstat quod Re-
7 ligio cesserit, & renunciauerit iuri, seu iurisdictioni, quam habebat supra Religiosos D. Congregationis, ac perindè quod ad illam amplius regressum nō habeat, iuxta *l. quæritur §. si vendita ff. de ædilit. edicto, l. si maritus §. si negauerit ff. de adulter.* Et alia iura. Etenim potius ex hoc firmatur quod dicimus.
8 Qui enim cessit, & renunciauit iuri suo sub conditione, ipsa non purificata, reuertitur ad iura sua. Caruetus *cons.* 127. *num.* 13. Barbosa *supra Axiomat.* 135. *num.* 12. Cum ergo non fuerit purificata conditio non accipiendi Conuentus Religionis reuertitur Religio ad iura sua, & iurisdictionem, quam habebat supra d. Congregationem. Et d. Congregatio nullatenus iam perfrui potest iure exemptionis, seu separationis à Religione. Quia resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris. *l. si ex duobus 6. §. sed, & Marcellus ff. de in diem adiectione.* Sanchez *libro quarto de Matrimonio disputat.* 8. *num.* 11. Moronus *respons.* 59. *numero* 25.
9 Id ipsum corroborat, quòd cum, iuxta Iuris axioma *Res de facili reuertetur ad suam primæuam naturam*, conformiter ad *l. filio quem pater ff. de liber. & posthu. cap. ab exordio dist.* 35. de quo Felinus *in ca. cum omnes num.* 8. *& cap. cum accessissent num.* 5. *de Constit.* Stephanus Gratianus *Disceptat. forens. cap.* 544. *num.* 31. Moronus *Respons.* 82. *num.* 36. Et reditus ad ius commune facilessit, & fauorabiles. Moneta *de option. Canon.*
10 *cap.* 8. *num.* 39. Barbosa *in d. cap. ab Exordio nu.* 1. Cum d. Congregatio membrum sit d. Religionis; in ea, & sub obedientia Superiorum ipsius fundata, multisq; annis, (& cum fælicibus progressibus) à Generalibus eiusdem gubernata; & per viros, ac fœminas eiusdē alumnos, & vitæ sanctitate illustres, propagata, vt ad eam veluti ad matrem, & fontalem originem reuertatur, ob non obseruatam conditionem separationis à Capitulo Generali impositam, à Papa confirmatam, & ab ipsa Congregatione semper acceptatam. Sicut propter similem causam feuda omnia ad primum patronum deuoluuntur. Quia sunt de gratia,
11 & ideo faciliter reuocantur. Innocent. *in cap.* 2. *de feud.* Baldus *in Marg. verbo feudum.* Bertachinus *in Repertor. verbo feudum.* Quæ ratio militat etiam ad intentum.
12 Accedit quod ex priuilegio Innocentij VIII. pro Seruitis in eorum Marimagno §. 59. quo Religio de qua in præsenti per communicationem priuilegiorum, quam cum illis, & alijs Mendicantibus habet, fruitur, constat non potuisse præfatos Religiosos *procurare, quærere, seu tentare*, quod dictum Monasterium à Religione auferretur, aut alijs Religiosis traderetur, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, nisi hoc fieret apud Generalem Ordinis. Vnde videtur dictos Religiosos in excommunicationem hanc incidisse, & receptionem dicti Monasterij irritam, & inanem fuisse, etiam si per ignorantiam id fecisse dicant, prout ex dicto priuilegio etiam habetur.
13 Nec suffragatur illis quod titulo reformationis, seu reformandi dictum Monasterium id fecerint. Primò quidem, quia reformatio legitima dicti Monasterij debebat fieri iuxta Regulam, quæ in illo obseruabatur, & decreta Summorum Pontificum pro Reformatione Regularium edita, non iuxta obser-

nantias, quas dicti Patres, qui illud occupare tentabant, tenent, quia illæ non præscribuntur à Regula. Hinc Sorbus *in Annotationib. ad Compend. priuilegior. Mendicant. verb. Reformatio* inquit. *Reformatio debet fieri iuxta Regulam promissam*. Secundò, quia reformatio dicti Monasterij specialiter, & priuatiuè ad quoscunque alios spectat solùm ad Generalem Religionis, non solùm ex iure communi Concilij Trid. *sess. 25. de Regularib. cap. 1.* & ex Sixto IV. in Bulla, quam refert Casarubius *in Compend. priuilegior. Mendicantium verbo Reform. nu. 1.* sed maximè ex Pio II. in Bulla *Pontificalis authoritas* in Marimagno huius Religionis *num. 26.* vbi non solum iniungit Generali, & Prouincialibus Ordinis reformationem, sed
14 etiam omnibus alijs extraneis siue Ecclesiasticis, siue sæcularibus vt ad eam faciendam præbeant auxilium, fauorem, & præsidium. Ac etiam ex Leone X. qui pro Minoribus in alia Bulla concessit, & in virtute S. Obedientiæ præcepit, quod nullæ reformationes fierent in ordine nisi de Generalis, & Prouincialium assensu, vt refert Casarubius supra, Rodriguez *tom. 3. quæst. Regular. q. 41. art. 1. & tom. 2. qu. 73. art. 2. & 3.* Et alter Rodrigu. eius Compendiator *in Compend. resolut. 123. num. 50.* Quo etiam priuilegio fruitur hæc Religio. Malè ergo dicti Religiosi titulo reformandi præfatum Monasterium illud occupare tentarunt.

15 Tertiò, quia talis attentata occupatio non solum non fuit legitima introductio reformationis, vtpotè cum non fuerit facta à Prælatis Religionis, ad quos ipsa spectabat, vt dictum est, sed ex opposito fuit oppositio, obstaculum, & impedimentum veræ, & legitimæ reformationi, quam Generalis Ordinis eodem tempore curabat introduci in dicto Conuentu per suum Commissarium, & Visitatorem Generalem ad id munus faciendum ab ipso specialiter designatum.
16 Ex quo proindè sequitur Religiosos istos machinantes hoc obstaculum, & impedimentum veræ, ac legitimæ reformationi, quæ erat veluti in ianuis, & proximè introducendæ incidisse in pœnam excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruatæ impositæ à Pio II. in Bulla relata *quibuscunque Ecclesiasticis, & sæcularibus personis cuiuscunque dignitatis, gradus, status, ordinis, vel conditionis existant*, quæ, *quouis quæsito colore* reformationi introducendæ à Generali, & Prælatis Religionis se opponunt, aut eam impedire præsumunt; quam etiam confirmauit, & approbauit Paulus II. in Bulla *Circa quorundam*, quę extat in Marimagno huius Religionis *num. 27.*

17 Nec etiam suffragatur prædictis Patribus, quod aliqui, etsi pauci, fratres inhabitantes in dicto Conuentu ipsis illum concedere, & exhibere voluerunt. Etenim ex conditione illa pro ipsorum separatione à corpore Religionis à Capitulo Generali facta, à Papa confirmata, & à Congregatione dictorum Religiosorum acceptata habetur non potuisse talem donationem, concessionem, seu exhibitionem acceptare. Vt patet ex illis verbis: *Non præsumerent accipere loca vel Conuentus huius Religionis, etiam spontè à Ciuitatibus, vel Principibus, seu quibuscunque alijs eis exhibenda, vel offerenda*. Dictio enim *Quicunque*, cuius
18 ablatiuum est illa *Quibuscunq;* comprehendit omne genus personarum propter sui maximam vniuersalitatem. Rota *decis. 368. num. 5. par. 1. diuersor.* Menochius *cons. 224.* Barbosa *de dictionibus dict. 317. nu. 5.* Includit etiam omnes, & quascunque personas, etiā priuilegiatas. Farinacius *in prax. crimin. p. 3. qu. 108. num. 6.* Gutierez Canonicar. *lib. 1. ca. 34. num. 57.* Extenditur etiam ad omnes casus, & personas. Meno-
19 chius *de præsumptionib. lib. 4. præsumpt. 198. num. 21.* Farinacius *in prax. p. 4. cons. 65. n. 8.* & quamplures alij apud Barbosam *d. dictione 317. præsertim num. 12.* Ex quo proindè etiam infertur, etiam si aliqui fratres dicti Conuentus eum exhibere voluerint dictis Religiosis, nihilominus non propterea vitari, quod propter acceptationem illius ipsi inciderint in dispositionem illam, quod scilicet *concessio* separationis eorum à corpore Religionis sit reddita *nulla*, & *irrita*, propter dicta in Superioribus, & quia conditio
20 apposita cuicunque contractui, concessioni, legato, &c. debet adimpleri in forma specifica *l. qui hæredi. l. Mæuius ff. de conditio. & demonstrat.* Baldus *consil. 437. in princip.* Oldradus *consil. 244. num. 3.* Angelus *consil. 373. num. 2.*

Ex eo potius quod præfati fratres commorantes in dicto Conuentu voluerint tradere illum dictis Religionis Congregationis N. cum talis concessio,
21 seu traditio sit quædam alienatio bonorum immobilium, seu stabilium Religionis, sequitur clarè incidisse in excommunicationem maiorem, & alias pœnas etiam Sedi Apostolicæ reseruatas, quas incurrūt alienantes bona Ecclesiastica, & Regularium. Extrauag. Pauli II. *Ambitiosæ*. Decretum S. Congregat. Concilij de ann. 1624. sub Vrbano VIII. & alia iura. Imò esse omnino nullam, & irritam, prout in d. Extrauaganti, Decreto, & iuribus relatis habetur.

22 Nec etiam iuuat si dicatur adfuisse consensum Principis sæcularis pro donatione d. Conuentus præfatis Religiosis. Non solum quia is consensus fictitius præsupponitur, seu casu quod esset, sollicitatus, & procuratus à dictis Religiosis; & prorsus inutilis ad eorum intentum, cum in conditione separationis habeatur, vt supra relatum est: *Etiam sponte à Ciuitatibus, vel Principibus exhibenda, vel offerenda* Monasteria acceptari ab illis non potuisse. Imò nullatenus credi debeat Principem illum, vtpotè pijssimum, voluisse spoliare Religionem dicto Conuentu contra priuilegia illius, & aliarum, cum quibus habet com-
23 municationem priuilegiorum, & quibus sub grauibus censuris, & pœnis prohibetur similis violentia. Maximè eo tempore, & occasione, quando Generalis illum reformare per suum Commissarium Generalem curabat. Pro quo casu extat prohibitio Innocent. VIII. in Bulla pro Seruitis iam relata, qua prohibet Principibus quibuscunque quod *in faciendis huiusmodi reformationibus nullatenus se intromittant, aut ne fiant, opponant, vel contradicant, &c. sub excommunicationis sententia si contra fecerint eo ipso ex tunc incurrenda*.

24 Quæ omnia maius firmitatis robur accipiunt si animaduertatur Religionem, cui facta est hæc violentia, vti, & gaudere notabili priuilegio ipsi concesso à Sixto IV. in suo Marimagno *num. 100.* scilicet quod nulla *persona Ecclesiastica, vel sęcularis prædicta loca* (scilicet Monasteria Religionis) *seu bona, occupare, accipere, vel vsurpare, aut quoquomodo sibi vendicare præsumant absque dictæ Sedis* (scilicet Apostolicæ) *licentia speciali*. Ex eo enim habetur præfatos Religio-

sos

sos huius præcepti transgressores extitisse occupando dictum Monasterium, vel etiam ab alijs quibuscunque oblatum accipiendo, aut quoquomodo sibi vendicando, id est quocunque titulo, prætextu, motiuo, aut causa id fecerint, exclusa *Sedis Apostolicæ licentia speciali*. Etenim dictio illa *Quoquomodo*, qua
25 vtitur Pontifex in hoc priuilegio tantam vim, energiam, & efficacitatem habet; vt comprehendat omnem modum excogitabilem, seu qui excogitari possit. Rota *decis.* 505 *num.* 19. *p.* 1. *diuersor.* Et apud Farinacium *decis.* 68. *num.* 3. *p.* 1. *recent.* Cardinal. Thuscus *practicar. conclus. tom.* 2. *littera D. concl.* 359. *num.* 4. Et extendatur ad omnes modos, & casus similes, & dissimiles, proprios, & improprios, iuxta tradita per Menochium *consil.* 344. *num.* 19. Mascardum *de probat. concl.* 1131. *nu.* 16. Imò etiam ad casum imaginabilem, quod talis vsurpatio Monasterij esset licita, aut secundum ius, prout colligitur ex Cardinali Thusco *d. concl.* 359. *num.* 8. 9. *&* 15. Ruinum *consil.* 32. *num.* 7. *lib.* 2. *& cons.* 77. *num.* 8. & alijs, quos refert, & sequitur Barbosa *de dictionib. dict.* 334. *numero* 14. 15. *&* 16.
26 Intentum tamen concludit ratio, qua Summus Pontifex vtitur in dicto priuilegio præfatæ Religioni concedendo de non accipiendis, nec vsurpandis bonis, & locis illius à quacunque persona, quia scilicet *loca fratrum* (dictæ Religionis) *ad Apostolicam Sedem, & ad prædictum ordinem specialiter, & immediatè pertinere noscantur*, vt Papa loquitur. Cui si adiungatur quod Ioannes 22. in Bulla *Sacer ordo vester* in Marimagno huius Religionis *num.* 5. dicat: *Vos, & prædictum ordinem, personas, & Ecclesias, Oratoria, domos, res alias, & loca vestra, ac spectantia ad eadem, in quibus inhabitatis ad præsens, vel inhabitabitis in futurum, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, ac personis degentibus in eis, in ius, & proprietatem B. Petri, & Apostolicæ Sedis assumimus*: eaque confirmet Clem. VI. in Bulla *Sacer Ordo* in eodem Marimagno *num.* 6. irrefragabiliter sequitur præfatos Religiosos occupatores dicti Monasterij non modò iniustè egisse contra dictam Religionem, tale Monasterium occupare attentantes, sed etiam contra Sedem Apostolicam, ius, & proprietatem D. Petri, sub quibus loca, & bona dictæ Religionis sunt posita, & sub quorum protectione sunt assumpta, vt ex eodem Marimagno etiam habetur.

CONSVLTVM XXVII.

De quodam Religioso à sua Religione eiecto, eo quod celauerit morbum quendam, quem habebat, ante professionem.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Statutum Religionis validum est. num. 2.
Quęcunque Religio habet facultatem faciendi statuta. num. 3.
Liberum est illi non recipere nisi habentes aliquas conditiones. num. 4.
Non obstat ius commune. num. 5.
Nec quod defectus non sit contra substantiam Religionis. num. 6.
Licita, & valida fuit hæc eiectio. num. 7.
Quibus de causis. num. 8.
Petens Religionis ingressum ad quid teneatur. num. 9.
Maximè quando agitur de defectu substantiali. num. 10.
Tenetur tamen postea Religio istum eiectum admittere. num. 11.
Cessante causa cessat effectus. num. 12.
Professio instar matrimonij indissolubilis. num. 13.
In dubio censetur valida. num. 14.
Causa expulsionis est dubia. num. 15.
Non subsistit. num. 16.
Etiam si sententia expulsionis fuerit iusta. num. 17.
Non transit in rem iudicatam. num. 18.
Datur exceptio contra illam. num. 19.
Est spoliatiua. num. 20.
Dubium incidens de expulsione Religiosorum. num. 21.
S. Rotæ decisiones duæ. num. 22.
Alia coram Vbaldo. num. 23.
Alia coram Puteo. num. 24.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 IN Religione Carthusiensium est Statutum, quo præscribitur quod si Nouitius taceat morbum aliquem incurabilem, quem habeat, possit etiam post professionem expelli. Cùm autem contigisset quod in quodam Nouitio post professionem repertus esset morbus quidam secundùm opinionem quorundam Medicorum incurabilis, & propterea expulsus fuisset à Religione, post expulsionem tamen plures alij Medici insignes deponerent talem morbum incurabilem non esse, ideo quæritur an Religio teneatur illum acceptare, & de nouo recipere.

Responsio.

2 SVppono tale Statutum validum esse non solùm si sit confirmatum à Sede Apostolica, vt credo esse, sed etiam si sit solùm factum à Religione. Cum
3 omnis Religio habeat generalem potestatem condendi leges, vt colligitur ex Innoc. *in c. singulis, versus fin. de Stat. Monach.* Caietano *in opuscul. tom.* 1. *trac.* 31. *resp.* 6. Vasqu. 1. *disp.* 153. *cap.* 1. *num.* 5. Salas 1. 2. *disp.* 8. *sect.* 18. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 10. *lib.* 2. *c.* 2. Vecch. *in prax. Nouit. disp.* 3. *dub.* 1. *num.* 4. *&* 5. Et quia sicut liberum est, & gratuitum Religioni recipere, vel non recipere aliquem ad illam, ita etiam liberum
4 est illi non recipere nisi habentem tales, vel tales conditiones.

Sic enim, vt dixi *tom.* 4. *verb. Neophitus regularis nu.* 6. valida sunt statuta quarundam Religionum non admittentium ad illas descendentes ex genere infecto, & Rota *dec.* 297. *num.* 1. *p.* 1. *recent.* non est inualidum statutum Religionis Hierosolymitanæ, quo cauetur vt in eo ordine pro Fratribus militibus non admittatur ille qui ex patre, aut auo scriba Notario, aut tabellione publico natus fuerit. Similia quoq; statuta sępius eadem S. Rota approbauit. Nec obstat si dica-

si dicatur esse contra ius cōmune: tum quia si à Papa approbatum est, vt suppono, cùm Papa sit supra ius commune, eo ipso quod illud approbauit in iure communi dispensasse censetur. Tum etiam quia prout dixi loco relato *ex 4. tom.* hoc, & similia statuta non debent censeri contraria iuri communi. Non enim sunt contraria iuri communi positiuè, sed tantum negatiuè. Hoc est, ius commune non præcipere quod tales recipiantur, aut quod non possint excludi ab aliqua religione, sed tantum permittere quod recipiantur ad religionem, & ita non recipere illos, aut prohibere ne recipiantur non est contra, sed præter ius commune.

6 Nec etiam obstat quod defectus, seu morbus corporalis non repugnat substantiæ Religionis, non irritet professionem prout dixi *tom. 1. Sum. cap. 2. num. 23.* ex Nauarro, & alijs; quia hoc solum probat quod iure communi non sit irrita talis professio, non verò attento iure particulari Religionis nolentis admittere habentem talem defectum, ob defectum consensus in professionem illum habentis.

Ex quo colligo licitè, & validè potuisse eijci à Re-
7 ligione Carthusiensium talem morbum habentem, vel iuxta opinionem Medicorum existimatum ha-
8 bere. Primò quidem ratione prædicti statuti id præscribentis, adiuncta opinione Medicorum, cui vti probabili prudenter conformari potuit Superior illum eijciens. Secundò, nam quemadmodum ordinandus habens aliquod vitium occultum tenetur, vel ab ordinibus abstinere, vel pandere vitium, quod reddit eum ordinis incapacem, vt si patiatur ætatis defectum, vel sit irregularis, vel habeat aliud simile impedimentum, vt constat *ex c. nisi cum pridem, de renunciat, vers. pergraui, cap. innotuit, vers. multa enim, & can. ex pœnitentibus distinct. 50.* Et confirmatum est à Glossa *in d. c. nisi cum pridem, verbo non potuerit, & in d. c. innotuit, verbo reatum.* Archidiac. *in d. can. pœnitentibus.* Innoc. *in cap. Inquisitionis num. 4. de accusat.* Panormit. *in d. c. innotuit, num. 6.* Felin. *in c. Suscitatus nu. 8. de rescriptis,* D. Antonin. *3. p. tit. 14. cap. 16. §. 13.* Angel. *tit. ordo 7. num. 1.* Syluest. *Ordo 2. qu. 2.* & Tabiena
9 *ordo 6. num. 1. in fin.* Ita eodem prorsus modo petens religionis ingressum, & habens aliquod impedimentum tenetur vel desistere ab ingressu Religionis, vel illud Superioribus aperire.

Nam quotiescunque proceditur non ad punitionem; sed vt vitetur peccatum, tenetur interrogatus aperire impedimentum occultum, quod procedit etiam si non sit de eo rogatus dummodò illud aduertat, vel saltem de eo dubitet. Nauarr. *lib. 3. consil. 25. de regular. & in 2. edit. consil. 48.* Suar. *tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 4. in fin.* Miranda *in Manual. Prælat. tom. primo qu. 19. art. 2.* & Sanch. *in præcept. Decal. lib. 4. ca. 16.*
10 *num. 35.* Vecchius *disp. 6. dub. 1. num. 7. & 8.* Quæ omnia maximè procedunt quando celatur defectus, qui secundum statuta Religionis saltem est substantialis, qualis est iste de quo in præsenti.

11 Nihilominus comperto postea ex opinione aliorum Medicorum insignium quod morbus ille non sit incurabilis, sed curabilis, existimo teneri religionem illum admittere. Ad quod induci potest primò
12 commune illud axioma Iuris: *Cessante causa, cessat eius effectus, l. adigere §. quamuis ff. de iure patron. l. si pater ff. de hæredit. instit. l. generaliter, C. de Episcop. & Cler. l. cùm te, C. de pactis inter empt. cap. magnæ in fin. de voto, cap. cum cessante 60. de appellat.* Cum enim causa eiectionis istius professi fuerit morbus incurabilis putatus solùm probabiliter propter opinionem quorundam Medicorum; cum postea, iuxta aliorum eiusdem facultatis peritorum sententiam constet contrarium, vtiq; cessauit causa dictam expulsionem iustificans.

13 Secundò, & præcipuè quia cum agatur de validitate, seu inualiditate professionis, & illa instar matrimonij consummati sit indissolubilis, nisi propter certas, & indubitatas causas, ita vt in dubio de validitate professionis sit iudicandum, quod valeat, vt docent Barbat. *cons. 59. num. 12. post med. vol. 2.* Nauarr. *lib. 3. cons. 13. num. 10. in 1. edit. de reg.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. disp. 37. num. 12. ad fin.* Steph. Gratia *tomo primo discept. forens. cap. 413. num. 17.* Suar. *tom. 2. de Relig. lib. 7. cap. 2. num. 6.* Less. *lib. 2. cap. 41. dub. 7. nu-*
14 *mero 66.* Et idcircò Rota adhærens huic opinioni dixerit, professionem in dubio præsumi validam, nisi contrarium probetur, prout habetur *in decis. 1361. num. 7.* coram Card. Seraphino, & dictum etiam fuit in vna Romana *Professionis* 27. Iunij 1623. coram Remboldo. (Quæ omnia Bartholom. de Vecchijs *in prax. Nouit. disp. 13. dub. 12.*) Cum constet de nouo causam dictæ expulsionis non fuisse certam, sed po-
15 tius dubiam, siquidem circa incurabilitatem illius morbi sunt variæ sententiæ Medicorum, quibusdam asserentibus esse incurabilem, alijs id negantibus, proculdubio non potest subsistere eiectio istius pro-
16 fessi, sed veluti iniustè eiectus debet reuocari ad Religionem. Maximè ipso reclamante.

17 Tertiò, quia licet sententia expulsionis data illi professo ob celatum illum morbum fuerit ex parte iudicis iusta, & valida, eo quod prudenter iudicauerit propter opinionem illorum Medicorum eum esse incurabilem, ac proindè professum expellendum ab Ordine propter statutum illius, nihilominus re ipsa fuit iniusta, cum non fuerit certa, & iustificata causa talis expulsionis, siquidem iuxta aliorum Medicorum opinionem morbus ille non est incurabilis. Ergo non transit in rem iudicatam, iuxta tradita
18 per Vantium *de nullitat. tit. quoties, & intra quod tempus num. 8.* Magonium Lucensem *decis. 62. num. 15. & decis. 98. num. 5* Surdum *cons. 61. num. 53.* Azeuedo *lib. 2. num. 23. tit. 17. lib. 4. non. recopilat.* Marium Anton. *variar. resolut. lib. 7. resolut. 77. num. 14.* Sed datur
19 exceptio contra illam *l. 4. §. condemnatum ff. de re iudicat.* Tiraqu. *de retract. lign. §. 1. gloss. 2. à num. quinto* Rebuffus *ad leges Galliæ tom. 1. tit. de sentent. execut. art. vltim. num. 4.* Barbosa *in axiomat. iuris axiom. 200.*
20 *num. 6.* Vnde sententiam Auditoris Cameræ super executione Breuis latam non præcedente illius iustificatione esse nullam, & spoliatiuam censuit Rota in Maioricensi *Sacristiæ* 16. Decembr. 1602. coram Pamphilio. Ergo similiter hæc sententia expulsionis, vt nulla, & spoliatiua censeri debet.

21 Obiter hic notandum sententiam Iosephi Giballini *in Disquis. Canon. de clausur. regular. disquit. 2. cap. 4. §. 13.* dicentis non obstante decreto Sacræ Congregationis sub Vrbano VIII. quod prohibet quemquā, nisi propter incorrigibilitatem à Religione expelli, & declarat neminem incorrigibilem censeri debere, nisi vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus; posse aliquē expelli propter

vnum

vnum aliquod crimen graue, & scandalosum semel tantum commissum, non posse in praxi teneri: est enim expresse contra dicta decreta Sacre Congregationis legitime promulgata, & praxi recepta, & derogantia priuilegijs Religionum, vt bene P. Diana *p.9.trac.8.resol.57.* post Pellizzarium, & me relatos. Vnde concludit, quod dictus P. Gibalinus non est prorsus audiendus.

22 Est ad intentum huius Consulti vna S. Rotæ decisio coram Vbaldo 1611. & ideo adiungenda, sicut, & alia coram Puteo.

Bononien.

Professionis.

Coram D. Vbaldo. Veneris 9. Decembris 1611.

A R G V M E N T V M.

Professio Monachi numquid vitietur propter morbum comitialem, & quomodo talis morbus probetur per testes.

S V M M A R I V M.

Monachus quando dicatur in sua Religione fecisse legitimam professionem. num. 1.

Professio non vitiatur ex quolibet grauissimo morbo de iure communi, & an vitietur propter morbum caducum iuxta formam Constitutionis Religionis. num. 2.

Professionis actus est vltro citroque obligatorius. num. 2.

Professionis impedimentum probari debet ab allegante. num. 3.

Morbus caducus quomodo per testes probari debeat. n. 4.

Testes habentes affectionem ad causam repelluntur, vel saltem in concursu aliorum multum minuitur de eorum fide. num. 5.

Medici periti deponentes super infirmitate alicuius, quem non viderunt, nec curarunt, an, & quando probent. num. 5.

Medicis peritis in eorum arte standum est. num. 6.

Confessio extraiudicialis probata per testes satis probat. num. 7.

Morbus Comitialis an sit medicabilis. num. 8.

D E C I S I O.

1 Domini dixerunt professionem à Iosepho Maria emissam in Venerabili Religione Fratrum Minorum fuisse validam, cum esset ab eo factam in ætate legitima, & post annum probationis cum solemnitatibus requisitis, *cap. 1. de regular. lib. 6. c. ad Apostolicam, eod. titulo, c. cùm Gonsaldus 17. q. 2.* Speculat. *in tit. de regular. num. 1. & seqq.* Rota *decis. 216 numero 3. p. 2. diuers.* Et habetur per S. Concil. Trident. *sess. 25. de regular. c. 15. & seqq.*

2 Neque de iure communi obstare videbatur allegatus morbus caducus in Iosepho, cũ quilibet morbus etiam grauissimus non vitiet professionem, vt dixit gloss. *in cap. sicut tenor, in verb. extra mentem, de regular.* & probatur *in cap. Sicut nobis,* vbi Butr. Abb. & alij communiter, *cap. porrectum, eodem titulo.* Vnde difficultas oriebatur ex Constitutionibus d. Religionis, quatenus essent confirmatæ à Papa, per quas expresse cauetur, vt Nouitij professio laborantis tali morbo sit prorsus irrita, iuxta consil. Nauarr. *25. de Regular. nu. 2. lib. 3 & eiusdem decis. 30.* Et ex eo quod protestatio dicebatur emissa à Fratrib. in ipso actu professionis, iuxta formam dictarum Constitutionum, ex quo videbatur deficere consensus fratrum, & Religionis, casu, quo iste professus laboraret morbo caduco, qui tamen consensus necessariò debet interuenire, cum actus professionis sit, vltrò, citròque obligatorius, Abb. *in cap. porrectum, sub numero 10. de Regul.* Nauarr. *consf. 26. num. 16. eodem titulo, & consil. 27. num. 2. de voto,* Ruyn. *cons. 128. num. 3. lib. primo,* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 83. num. 21. & seq.* cum alijs per Hond. *cons. 78. num. 5. lib. 2.*

3 Sed hæc non videbantur DD. obstare, quia non fuit probatũ Iosephum laborasse tali morbo tempore professionis, prout erat necessarium, gloss. *in d. ca. Sicut tenor, in verb. extra mentem,* & ibi Doctor. supra allegati Bero. *cons. 29. num. 12. lib. 1.* Rota *decisi. 107. numero 24. p. 2. diuers.* Honded. *d. consil. 78. numero 72. libro secundo.*

4 Neque obstant testes examinati pro parte Iosephi ad probandum, quod ipse etiam ante professionem, & de tempore pueritiæ laborabat dicto morbo, & quod viderunt eum in terram cadere, & alia signa eiusdem morbi; quia fuit responsum eos non necessariò concludere de morbo comitiali, vel caduco, cum adsint alij morbi similes, & causantes eadem ferè accidentia, vt est vertigo, quam appellant tenebricosam, quæ facit patientem in terram cadere, vnde ex hoc non infertur morbus caducus, vt fuit resolutum in causa Leondie. *Fructuum 31. Maij 1604.* coram bon. mem. Litta, cuius copia data fuit, sed solùm similitudo dicti morbi, vel ad eum propensio, vt fuit dictum in Panopilonem *Abbatiæ 20. Iunij 1603.* coram R. P. D. meo Ludouisio.

5 Accedit, quod dicti testes partim sunt Fratres eiusdem Monasterij, & ideo aliquo modo interessati, Natta *cons. 672. num. 58. lib. 4.* Præsertim cum dicant se habere affectionem ad causam *in Summario Antonij n. 3.* quo casu testes repelluntur, Paris. *cons. 65. num. 30. lib. 2.* Rot. *decis. 336 num. 4. p. 1. diuers.* vel saltem in concursu aliorum multum minuitur de eorum fide. Afflictus *d. 400. num. 8.* Præterquam quod cum non sint periti non videntur posse deponere de tali infirmitate, Ancharan. *cons. 330. num. 6.* Aretin. *cons. 142. nu. 14. vers. sed tamen his non obstantibus,* Rota *in ead.* Leodi. *Fructuũ 14. April. 1606.* coram Litta, partim verò licèt sint Medici, & periti tamen non deponunt nisi per modum responsi super facto eis proposito, non autem per sensum corporis, quia viderint patientem, & eius infirmitatis qualitatem diiudicare potuerint, quæ ex accidentibus potissimũ dignoscitur, iuxtà tradita *in cap. communiter 33. dist.* & ibi Archidiacon. & alij, & inde Leodien. *Fructuum. 30. Maij 1604.* nec verificatur quod accidentia expressa in illo casu concurrant in hoc Fratre, & tamẽ ad effectũ inualidandi professionem requiritur plena probatio, Mohed. *decis. 3. de Regular.*

6 Tolli autem videbatur omninò fides dd. testium ex alijs

ex alijs pro contraria parte inductis, qui sunt numero plures contestes, & periti in arte, nec constat eos habere aliquam affectionem ad causam: nam in primis plures testes dicunt hunc fratrem solitum præsentire morbum suum, eique occurrere, vel alicui rei inhærendo, vel comedendo, vel aliud simile faciendo, & solitum recordari accidentium, quæ sibi occasione d. morbi euenerant.

Et tamen Medici deponunt in Summario Antonij, *num.* 8. quod patiens talem morbum non recordatur de eius initio, sicut etiam Medici, qui dictum Fratrem visitarunt deponunt illius accidentia non fuisse morbi caduci, sed vertiginis, vt supra, quorum iudicio tanquam in arte peritorum standum videtur, *l. septimo mense*, vbi Bald. *ff. de statu hominis.* Bart. *in l. 1. num.* 4. *ff. de ventr. inspic.* Rota *decis.* 107. *num.* 6. *p.* 2. *diuers.* & fuit in nostris terminis dictum in dicta Pampilon. *Abbatiæ* coram Ludouisio.

7 Accedit confessio ipsius Iosephi Mariæ ante litem motam, quod ipse tali morbo non laborabat, sed finxit se laborare, vt de religione exiret, vt in Summario Antonij *nu.* 2. quæ confessio probata per tres testes, satis videtur probare secundum magis communem opinionem, de qua Hieronym. Gabriel *cons.* 40. *num.* 57. *lib.* 2. præsertim cum duo ex dictis testibus sint Religiosi, & ex ijs vnus ex eadem Religione Minimorum, quibus magis creditur, Castren. *cons.* 143. *viso processu col. vlt. vers. dictum ergo, lib.* 2. Aym. *consil.* 169. *num.* 3. & ista confessio etiam redditur verisimilis ex eo, quia iste frater alias aufugit ex septis Religionis, & fuit eo nomine condemnatus, vt *in d. Summ. num.* 13.

8 Vltimò considerabant DD. testes, qui dicunt d. Fratrem per triennium, & vltra ante professionem aliquid non fuisse passum, ex quo sequitur, vel quod ille non esset morbus caducus, quo patientes impossibile est non cadere frequentissimè, & exacto vigesimo secundo ætatis anno anguntur vehementius, vt deponunt testes periti *d. Summ. num.* 11. & talis morbus vix vlla arte est medicabilis, vt ex mente Hippocratis, & Galeni fuit dictum in causa Salamantina *dimidiæ portionis* 23. Ianuarij 1609. coram Marcomontio, & propter eius vim, & magnitudinem morbus Herculeus à veteribus appellabatur, teste Galeno *in lib.* 6. *Hippocratis de morb. vulg. comm.* 6. quem refert pluribus alijs ad propositum congestis, Brison. *lib.* 3. *de verbor. signific. in verb. comitialem morbum*, vel quod tali morbo, quicunque ille esset fuisset liberatus, vt fuit dictum in d. Pampilionem *Abbatiæ* 20. Iunij 1603. coram Ludouisio.

Non obstat prædicta protestatio, quia videbatur non sufficienter probari, cum de ea deponant tantùm fratres ipsi interessati, & affectantes victoriam causæ, vt supra dictum est, cum tamen in illo actu professionis ad fuerint plures Laici, quorum nullus hoc deponit, vt in dicto Summario *nu.* 12. Vltra quod non probato morbo caduco, vt supra dictum est, protestatio illa nihil operatur. Ex quibus, & alijs allegatis per informantes DD. concluserunt pro validitate professionis, quæ etiam videbatur tutior opinio pro exoneratione conscientiæ d. Fratris, & animæ salute.

Habetur hæc decisio inter decis. Farinac. *cons. lib.* 2. *num.* 346.

Eiecti à Religione.

Coram Domino Iacobo Puteo.

SVMMARIVM.

Alimenta an debeantur eiecto à Religione, prætendenti se iniustè eiectum dum causa disputatur.

DECISIO.

GEorgius Bergomensis Frater S. Saluatoris per Superiores inquisitus fuerat priuatus habitu, & facta priuatione processus secundum statuta, & consuetudinem Religionis erat combustus ita vt de causa priuationis non apparebat. Agebat Georgius ad restitutionem, & dicebat se sine causa priuatum, quia de ea apparere non poterat. Ex aduerso fuit articulata, & vt prætendebatur, probata consuetudo ita procedendi, per quadraginta annos. Sed antequam super dicta probatione disputaretur, petebat Georgius alimenta, & expensas litis, per not. per Abb. *in cap. Si quis contra in repet. col.* 20. *versicul. Sed quam formam sequetur Abbas, & in cap. Cum contingat. col.* 10. *vers. Sed quam formam sequetur Abbas &c. de foro compe.* & Guid. Papæ *decis.* 561. & Afflict. *decis.* 10. *cum seq.* & per decis. Rotæ 305. *alias* 10. *de iudic. in nouis.* In cõtrarium inclinauit maior pars Dominorum die 28. Nouembris 1541. quia considerabatur quod Georgius non erat in possessione Monachatus, per not. per Bart. *in l. Si neget. ff. de alen. liber.* Et in isto casu procedunt decisiones superius allegatæ. Et dum dicebatur quod Georgius prætendebat se esse iniustè eiectum, & spoliatum; respondebatur, quod ex quo fratres prætendebant, secum iuxta Constitutiones, & consuetudinem Religionis processisse, quam consuetudinem prætendebant probasse, quod in primis erat videndum, an verum esset quod talis consuetudo esset probata, & ad hoc benè facit *dec.* Ægidij 88. Et fuit allegatus Felin. *in cap. Cum dilecta col.* 19. *vers. Monachus non agit, &c. cum sequent. columm. de rescript.*

Habetur hæc decisio inter decisiones Iacobi Putei decisione 202.

CONSVLTVM XXVIII.

De præcedentia in sessione in Capella Papæ inter Reuerendissimum P. Generalem Carmelitarum, & Reuerendissimum P. Vicarium Generalem Eremitarum S. Augustini.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Generalis præcedit Vicarium Generalem. num. 2.
Ex Cæremoniali, seu Rituali Romano. num. 3.
Quæ sunt per se anteponi debent ijs quæ sunt per accidens. num. 4.
Ex Marimagno Mendicantium. num. 5.
Maior dignitas præcedit minorem. num. 6.

Causa

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

1 CVm Generales, & Procuratores Generales Ordinum Mendicantium Praedicatorum, Minorum, Eremitarum Sancti Augustini, Carmelitarum, & Seruitarum habeant locum in Capella Papae, ex priuilegijs, & antiqua consuetudine, contingeretque quod propter obitum Generalis Eremitarum S. Augustini loco illius à SS. creatus fuisset Vicarius Generalis eiusdem Religionis, orta est controuersia inter Reuerendissimum P.Generalem Carmelitarum,& praefatum Reuerendissimum P. Vicarium Generalem Eremitarum circa praecedentiam in sessione. Quaeritur ergo quid iuris in praesenti, & quid facti.

Responsio.

2 CErti omninò iuris videtur P.Generalem Carmelitarum praecedere debere in sessione in Capella Papae P.Vicarium Generalem Ordinis Sancti Augustini.

3 Primò ex Ceremoniali Romano,seù Rituum Ecclesiasticorum *lib.3.sect.2.cap.1.* quod est de ordine sedendi in Capella Papae. Ibi enim solùm numerantur inter eos qui in ea Capella sedent, *Generales*, non autem *Vicarij Generales.* Ex hoc enim infertur vel Vicarios Generales non habere locum in Capella, vel si illum habent ex consuetudine nullatenus tamen debere esse ante Generales, sed post illos; siquidem ea,quae sunt per se,quales sunt *Generales*, pro dicta sessione iure anteponi debent illis, quae sunt solùm
4 per accidens, prout sunt Vicarij Generales cùm pro Generalibus substituantur. Ad quod accedit,quòd si intentio huius legis esset nomine Generalium intelligere etiam Vicarios Generales, vtique id exprimeret, vel nomine Vicarij Generalis, aut Vicesge-
5 rentis ipsius, prout saepius contingit in Priuilegijs Mendicantium, vt in Marimagno Praedicatorum, §.14.41.& 42.Minorum §.12.& 13.ac 40.Eremitarum S. Augustini §.44. Carmelitarum §. 55. vel nomine capitis supremi Ordinis, prout facit Concilium Tridentinum *sess.25. de Regular. cap.11.* Quod etiam constat ex innumeris alijs Bullis,& Priuilegijs Religionum.

6 Secundò, quia certi etiam iuris est, quod maior dignitas praecedit minorem *cap. placuit 18.d. & cap. Episcopus d.95.* Et tradunt communiter Doctores cũ Glossa *Instit.de bonor.possess.§. Aliam*, Rota diuers. *par.2.decis.326.num.4.* Et Rota coram Seraph.*decis. 1223.* ac S.Congregatio Rituum in vna Sanseuerini. Atqui Generalis dignitas maior est quàm Vicarij, siquidem illa est veluti qualitas principalis, primordialis,& per se; haec verò,vt ex ipso nomine Vicarij, quod (vt Calepinus inquit) significat id quod Vices alterius gerit,est veluti accessoria,per accidens, subrogata,& veluti nomine alterius; ac per consequens illa isti praeferenda. Collegium Bonon.*cons.1.nu.10.* Menochius *cons.51. num.17.* Quia scilicet causa na-
7 turalis debet attendi in concursu, non accidentalis *l.3.* vbi Barto1.*de tutel.* Tiraqu.*de retract.lignag.§. 30. glos.1.num. 20.* Menochius *sup. num. 28.* Felix Contelorius *in qu.de praecedentia num 26.* Vnde Rota illa diuersor.326. relata in similibus ferè terminis determinauit,quod Archipresbyteri sunt praeferendi Vicarijs Parochialium, quia nomen Archipresbyteri sonat dignitatem, *Vicarius verò* (inquit Rota) *non dicitur possidere nomine proprio.* Quo etiam sensu dice-
8 bat Bartholus *in l. si quis in bello ff. de capt.* Quod firmius retinetur illud quod quis habet ex propria acquisitione,quàm ex aliena,& Rota inter *decis.nou.decis.2.num.1.* quod minus ius, & minorem vtilitatem habet Vicarius in Ecclesia,quàm Rector, quod probat ex varijs iuribus.

9 Et sanè id nullo modo negari posse videtur, cùm pro comperto sit, quod si praefatus P. Vicarius Generalis fuisset à Papa, vel à Religione institutus absolutus Generalis,maiori dignitate, & auctoritate frueretur tunc,quàm modò, quando tantum est Vicarius.

10 Ter-

10 Tertiò ex varijs exemplis, ex quibus constat,
quod illi, qui aliorum personas repræsentant, prout
sunt Vicarij, Procuratores, Vicesgerentes, vel similes
non sedent in eodem loco, in quo sui principales se-
dere debent, sed in inferiori. Primum desumitur ex
ceremoniali relato *lib. 1. cap. 3.* quod est de ordine
sedendi in Concilijs. Ibi enim statuitur, quòd Orato-
res Principum non sedeant in Concilijs in eo loco,
11 vbi sederent ipsi Principes, quos repræsentant, id est
inter Cardinales, sed in sedibus humilioribus pro
Dominorum suorum dignitate.
12 Secundum de eisdem Oratoribus Principum, qui
in Capellis Regum non habent locum Principum,
quos repræsentant, sed inferiorem: Vnde Rex Galliæ
Ludouicus XII. voluit quod Dux Sabaudiæ, qui ad-
erat ipsi, præferretur Legatis Venetorum. Decius *in
cap. sane 11. num. 12. de offic. delegat.* quod refert, &
laudat Franc. Purpur. *in lib. 1. num. 533. ff. de offic. eius,
cui mandata est iurisdictio*. Tertium de Concilijs Ge-
neralibus, in quibus prout ex vltimo illorum, scilicet
13 Tridentino constat, Vicarij, seu Procuratores Epi-
scoporum absentium non admittuntur, nec scribun-
tur in locis Episcoporum, quos repræsentant, sed in
alio inferiori, & separato. Immò, quod valdè deser-
uit ad intentum, nomenclator eiusdem Concilij nu-
merat post Generalem Seruitarum Vicarium Car-
melitarum, proculdubio, quia licèt Generalis Car-
melitarum præcedat Generalem Seruitarum, Vica-
rius tamen Carmelitarum non ita.
14 Quartum de Concilijs Prouincialibus, in quibus
etiam Vicarij, seu Procuratores Episcoporum, seu
Abbatum absentium non admittuntur in locis eo-
rum, quos repræsentant, sed in alijs inferioribus, &
diuersis. Nauarrus *cons. 7. de maior. & obed.* Franc.
Leo *in Thesaur. for. Eccles. p. 1. cap. 9. num. 4.* Barbosa *in
Collect. Doct. ad Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap.
2. nu. 14.* Quintum de coadiutoribus Canonicorum,
15 qui non sedent in loco Canonicorum, quorum sunt
coadiutores sed in inferiori post omnes Canonicos,
prout tenuit Rota in vna Salamantina *Coadiutoriæ*
25. Iunij 1593. coram Peña. Eo quod Canonici pro-
pria dignitate fulgeant, sintque verè Canonici, co-
adiutores autem solùm aliena, sintque fictè Canoni-
ci quæ ratio etiam militat in præsenti, Nicol. Garzia
de benef. p. 4. cap. 5. num. 66. & seqq. Gonzalez *in reg. 8.
Cancell. §. 9.* qui idem dicunt de coadiutoribus por-
tionariorum. Diana *4. p. Tract. 4. resolut. 88.* & Bar-
bosa *de Canonic. & dignit. cap. 29. num. 22.* referens in
seqq. quamplures declarationes S. Congregationis
Rituum. Sextum de Archipresbyteris, qui præferun-
16 tur Vicarijs Parochialium, quamuis Curati quos re-
præsentant tales Vicarij præcedant Archipresbyte-
ros Rota illa diuers. relat. *decis. 326.* referens etiam
Rotam *decis. 9. de præbend. in nou. & 1. de offic. Archi-
presb. in antiq.* Barbosa *de Iur. Eccles. lib. 1. ca. 25. n. 28.
& seqq.* ex illis principijs, quod Vicarius non dicitur
possidere nomine proprio, & quod potentius est ius
quod quis habet iure proprio, quàm alieno. Quod
extendunt etiam Nauarrus, & Gonzalez relati ad
Archipresbyteros rurales, qui præcedunt etiam Vi-
carios Parochiales.
17 Vrget maximè ad intentum exemplum Vicarij
Generalis Episcopalis. Et enim etiamsi ordinariam,
& non delegatam habeat iurisdictionem. Glossa
*verb. Officialem in cap. 2. de offic. Vicar. lib. 6. & verb.
Generaliter in cap. Romana de appel. eod. lib. & verb. Iur-
gia in ca. Perlectis dist. 25.* itavt æqualis, immò, & eius-
dem iurisdictionis sit cum Episcopo, cum eo vnum
18 tribunal, & auditorium constituens, adeo vt de vno
ad alium appellari non possit, *cap. 2. de consuet. in 6.*
Bart. *in l. 1. in fin. ff. quis, & à quo appell.* Abbas *in ca. Si
quis, lect. 1. num. 26. & lect. 2. num. 31. de for. compet.* &
ipsius Episcopi repræsentet personam, & authorita-
tem, eique debeatur idem honor, & eadem prærro-
gatiua, Menochius *cons. 51. num. 16.* Sbrozza *libro 2.*
19 *quæs. 24.* Nihilominus numquam Vicarius Episcopi
antiquioris præsumpsit habere præcedentiam supra
Episcopos minus antiquos, aut accipere Sedem Epi-
scopi etiam absentis. Quinimò, referente Aldana *in
Compend. Canonic. resolut. lib. 1. tit. 43. num. 19.* S. Con-
gregatio Rituum in vna Brundusina 16. Iulij 1605.
declarauit, non licere Vicario Generali occupare
locum Episcopi, sed eundem locum debere habere
ipso absente, quem illo præsente habere consueuit.
Ex ijs autem per manifestam consequentiam infer-
tur idem iuris esse de Vicario Generali regulari,
quòd scilicet non possit prætendere locum Genera-
lis, quem repræsentat, aut præcedentiam supra Ge-
nerales.
20 Quoad factum verò ita seruatum fuisse refert D.
Contelorius in Consulto de hac re tempore Iulij II.
in quo Generalis Seruorum fuit Prælatus, & sedit in
Capella Pontificia ante Vicarium Generalem Car-
melitarum de anno 1510. Et sub Innocentio VIII.
Vicarius Generalis Prædicatorum cessit alijs Gene-
ralibus in eadem Capella. Immò etiam de præsenti
id contingit: nam Vicarius Generalis Dominicano-
rum, qui est authoritate etiam Apostolica institutus
Reuerendissimus Magister Dominicus Merino ce-
dit in præcedentia omnibus Generalibus Mendican-
tium, & præcedere debet præfatum Vicarium Ge-
neralem Augustinianorum.
21 Ex quo per euidentem consequentiam deducitur
Generalem Carmelitarum præcedere etiam debe-
re ipsum Vicarium Generalem Augustinianorum
iuxta vetus illud axioma iuris: *Vincens vincentem te
multò magis vincit te, l. de accessionib. ff. de diuers. & tem-
poral. præscript. l. æquissimum ff. ad Tertul.* Glossa *verb.
proximis in auth. defuncto. C. ad Orefic.* Soccin. *cons. 212.
in princip. lib. 2.* vbi id declarat per plures casus, Ro-
manus *cons. 383. in proposito casu, vers. Secundo princi-
paliter lib. 2.* Castrens. *cons. 2. col. penult. in princip. vers.
eodem ergo modo, lib. 2.* Si autem aliquando oppositũ
22 contigit, quod non admittendum, siquidem factum
non præsumitur nisi probetur *l. in bello, §. facta, ff. de
captiuis, & postlim. reuers. l. si emancipati 9.* vbi Iaso. &
alij, nihil indè inferri potest. Tum quia factum con-
tra ius pro non facto habetur *l. iubemus §. prædia, C.
de Sacrosanc. Eccles. ca. quæ contra ius 64. de reg. iur. li. 6.*
23 Tum quia factum non attenditur, sed quod debuit
fieri, *l. nemo, C. de sent. & interlocut.* Et ita de facto re-
uocandum, quia facta de facto etiam sunt reuocan-
da de facto, iuxta not. *in l. 1. §. nunciatio ff. de nou. oper.
nunciat. & in cap. 1. vt lite pend.* Alex. *cons. 179.*
24 Nec obstat contra dicta axioma illud iuris: *Subro-
gatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur l. si
eum §. qui iniuriarum, ff. si quis caut.* vbi Bart. Bald. An-
gel. & alij. Primò quidem, quia id procedit quando
sub-

subrogatus est æqualis conditionis cum eo, cui subrogatur. Menoch. *cons.* 784 *num.* 12. Barbosa *in axiomat. Iur. axiom.* 273 *num.* 1. Atqui vt ostensum est, aliud est esse Generalem, aliud verò esse Vicarium Generalem. Secundò, quia id intelligitur quantum ad substantialia, non ad accidentalia. Surd. *de alim. tit.* 9. *qu.* 21. *num.* 22. Tertiò, in subrogato per legem, non per hominem, ex Rimin. Iun. *cons.* 18. *numero* 88. *& cons.* 113. *num.* 128. *& seq.* quem refert Cardin. Tuschus *litt. S. conclus.* 757. *num.* 49. Vicarius autem Generalis de quo in præsenti non est à lege sed ab homine subrogatus.

25 Quartò limitatur in eo quod est specialiter attributum; tunc enim in eo subrogatum non sapit eandem naturam, nec subrogationis regula id extendit, quod fuit specialiter concessum. Surdus *supra qu.* 21. *num.* 21. Barbosa Senior *in l. cum prator.* §. 1. *num.* 421. *de Iudic.* & Barb. Iun. *sup. n.* 5. Quintò limitatur in priuilegijs (quale est hoc de sessione in Capella Papæ) vt scribunt Azeuedo *l.* 1. *num.* 27. *tit.* 1. *lib.* 6. *noua recopil.* Garc. Gironda *de priuileg. seu exempt. explicat. num.* 1313.

26 Nec etiam obstat, quod idem honor, qui debetur generali Augustinianorum debeatur etiam eius Vicario, vt quemadmodum generalis Augustinianorũ viuens præfertur generali Carmelitano, ita eo defuncto, ipsius Vicarius etiam Generali Carmelitarum præferatur, ex cap. *Grandi de suppleud. neglig. Prælat. & cap. præcipimus d.* 93. Quia scilicet vices alterius gerens, repræsentat personam illius, & eodem iure vti debeat, sicut principalis.

27 Hæc enim omnia solùm probant d. P. Vicarium Generalem debere vti eodem iure, & eodem honore quantum ad iurisdictionem erga subditos, non autem quantum ad prærogatiuam dignitatis, & ordinis; vt patet euidenter in exemplis adductis, maximè illo de Vicarijs Episcoporum, qui etiamsi habeant eandem cum ipsis iurisdictionem, nihilominus non habent eandem prærogatiuam dignitatis, aut eundem locum in Concilijs, Synodis, Choro, &c. pro quo egregiè Decius *cap. Sanè de offic. Deleg.* dicens contra Abbatem, *dum ex hoc infert, quod Vicerector*

28 *debet honorari sicut Rector, hoc benè inferri non videtur; quia licèt quis debeat honorari tanquam repræsentans delegantem, vel Rectorem, non tamen sequitur quod debeat honorari tantum, quantum principalis, quem repræsentat.*

29 Nec etiam in se hoc verum videtur, quia maior reuerentia debetur principali, vt probatur *in l. Sed etsi.* §. *fin. ff. de in ius voc.* vbi reuerentia quæ debetur patrono, non debetur administratori. Immò dicit Baldus *ibi in d. l. Sed etsi bas* §. *prætor ait ver. Semper autem*, quod maior honor debetur Episcopo, quàm Vicario eius.

Et ad hoc facit, quod fortior, & maior videtur dignitas quam quis habet iure proprio, quàm dignitas, quæ competit ex persona alterius, vt notat Bart. *in l. quod Principi in fin. de leg.* 2. facit etiam quod notat Bald. de Episcopo, & Vicario eius in *l.* 2. *ver. not. ergo arg. ff. de offic. procon. & leg.* Et infra: Similiter videtur, quod Vicerector non sit honorandus sicut Rector. Legendi Gonzal. *in reg.* 8. *Cancell. glos.* 5. §. 9. *num.* 105. Menoch. *cons.* 51. *num.* 103. Gratian. *discept. forens.* 111. *num.* 27. Nauarr. *cons.* 7. *de maior. & obed.*

30 vbi quod Procurator Episcopi in Concilio Prouinciali non admittitur inter Episcopos, neque præfertur Abbatibus. A Ponte *decis.* 15. vbi quod Balij titulorum in Regno non tenent locum principalis Domini in sessionibus, Gama *dec.* 1. *num.* 48. *& seq.* vbi quod substitutus, & Locumtenens Patriarchæ, vel Metropolitani debet honorari prout Patriarcha, vel Metropolitanus, in pertinentibus ad iurisdictionem, non autem in alijs, quæ competunt respectu dignitatis, vel ordinis. Manriqu. *de præced. Eccles. p.* 1. *num.* 27. *& seqq.* vbi quod Procurator Episcopi, vel Abbatis non sedet in Concilio inter Episcopos, & Abbates. Maximè legendus Nauarr. *eo cons.* 7. commendans valdè doctrinam Decij relatum.

31 Nec releuat causam P. Vicarij Generalis Eremitarum, quod sit Vicarius Apostolicus vtpotè institutus immediatè à Papa, P. Generalis autem Carmelitarum non nisi à Capitulo Generali sui Ordinis. Ex quo videtur sequi præeminentiam deberi tali Vicario, cum à maiori, vel digniori institutus sit iuxta doctrinam glossæ *in c.* 1. *vers. maior de maior. & obed.* Monachi *in cap. Statutum num.* 20. *de rescript. in* 6. Decij *in l. cum quid ff. si certum petat.* & aliorum. Primò enim respõderi potest id procedere cęteris paribus, & cum æqualibus; ita vt dictus P. Vicarius Generalis,

32 quia est Apostolicus præcedat omnes alios Vicarios Generales, non Apostolicos, non autem maiores in dignitate, quales sunt Generales. Contelorius *d. q. de præcedent. num.* 43. Monach. *sup.* dicens id esse verum nisi ordinati ab inferiori sint constituti in maiori dignitate. Dec. *sup. num.* 12. dum dicit hoc procedere inter Doctores eiusdem professionis. Immò addendum ad intentum nec id obseruari in Papæ Capella.

33 Sæpissimè namque contingit, quod aliquis generalis, vel Vicarius generalis Mendicantium sit institutus auctoritate Apostolica, ac per consequens Apostolicus, nihilominus non propterea vllam pręcedentiam habet super alios generales, vel Vicarios generales iure Ordinum suorum institutos.

34 Secundò, quicquid de hoc sit, illud certum, & cõpertum apud omnes, quod licet institutus à Papa ad aliquam dignitatem, vel officium, Canonicatum videlicet, Archidiaconatum, Vicariatum, vel similia habeat hanc prærogatiuam, quod inferior non possit cognoscere de tali institutione, aut illam in dubiũ reuocare, nisi titulo subreptionis, iuxta *cap.* 1. *&* 2. *de Confirmat. vtil. vel inutil.* Eo quod vbi Pontifex in

35 aliquo negotio manum apponit, censetur ad se illud auocare, ac subindè inferioribus auferre potestatem cognoscendi de illo, *argum. ca. Vt nostrum* 56. *de appellat.* cum his quæ Gigas *de pens. qu.* 69 *num.* 1. Couarru. *pract. cap.* 9. *num.* 1. & alij Doctores *in d. cap.* ac per consequẽs talis dignitas, vel officium habeant maiorem firmitatem, ita vt ab inferioribus reuocari non possint, saltem sine causa legitima, iuxta doctrinam Abbatis *cap. Postulasti, num.* 10. *de Cler. excommun. minist.* Decij *cap. Ad nostram num.* 16. *&* 17. *de confirm. vtil. & cap. Cum accepissent num.* 47. *de Const.* Mandosij *de priuileg. ad instar glos.* 6. *num.* 4. Nihilominus institu-

36 tio facta à Papa talis Canonicatus, Archidiaconatus, Vicariatus, &c. nullum maius ius, nullum maius priuilegium, prærogatiuam, aut præeminentiam præbet, quam si fieret ab Ordinario, & lege ordinaria.

Tum quia Pontifex in illa concurrit cum Ordinarijs,

narijs, & in defectum ipsorum, iuxta *cap.2.de praeben.in 6.* Tum quia in tali prouisione, seu institutione
37 nullo modo alterat, seu immutat naturam dignitatis officij, seu beneficij, quod prouidet. Pro quo faciunt plures Doctores, quos refert Sanch. *lib.7.in Decal. cap.29. num.133. & seqq.* Peyrin. *in Additam. ad Constit. Clementis VIII. ca.9. num.22.* Et ad intentum nostrum patet in Breui à Sanctissimo N. Innocentio
38 dato pro institutione d.P. Vicarij Generalis, in quo solum ipsi concedit iura, & priuilegia aliorum Vicariorum generalium, non verò praerogatiuas generalium, aut alia speciali forma praeter communem.
39 Adde ad maiorem abundantiam quod si praedictus P. Vicarius generalis Eremitarum S. Augustini est Vicarius generalis Apostolicus institutus, generalis Carmelitarum est generalis Apostolicus confirmatus, vt habet Sixtus IV. in Bulla. Dum attenta quae est Maremagnum Carmelit. §.68. vbi decreuit generalem Carmelitarum legitimè electum à Sede Apostolica esse confirmatum.
40 Minus adhuc releuat quod, vt dicitur, generalis Seruitarum locum cesserit eidem Vicario generali Augustinianorum. Pro comperto namque est quod factum vnius non debet alteri nocere *l. Si vnus §. ante omnia ff. de pact. l. de pupillo §. Si plurium ff. de nou. oper. nunc. l. paterfamil. ff. de haered. instit. l. non debet alteri ff. de reg. iur. l. cohaerendi C. famil. hercisc. l. haeredes § in illa ff. eodem.* Thom. de Thomass. *in floribus leg. reg. 125.* Menochius *cons. 346. n. 26.* Et facto alterius nemo debet praegrauari *l. Si quis in suo §. legis C. de inoffic. testamen.* Surdus *cons. 173. num. 84.* aut alieno facto onerari, *l. in causa ff. de procurator.*
41 Ex dictis porrò elici posset decisio quaestionis inter aliquos controuersae, an scilicet Abbates debeant praecedere Generales Regularium. De qua benè Zaccharias Pasqualigus *in dec. moral. dec. 505.* post D. Contelorum *in opusc. de praeced.* & alios.

CONSVLTVM XXIX.

De Comminante se infamaturum aliquam Religionem.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num.1.
Sententia cuiusdam Theologi. num.2.
Secundum dictum illius. num.3.
Tertium dictum. num.4.
Fama est maximum, & pretiosum bonum. num.5.
Religiosi non renuntiant suo honori, aut famae. num.6.
Honor est connaturalis virtuti. num.7.
Differentia inter seculares, & Ecclesiasticos. num.8.
Ecclesiastici an pro defensione honoris possint aliquem occidere. num.9.
Honor Ecclesiasticorum consistit in exercitio virtutum. numero 10.
Sunt specialiores imitatores Christi. num.11.
Textus Alexandri Papae cap. suscepimus de homicid. *num.12.*
Fortius procedit in casu nostro. num.13.
Sententia S. Thom. num.14.
Quorundam doctorum placitum. num.15.
Tertium placitum huius Theologi reijcitur. num.16.
Fundamenta huius. num.17.
An liceat occidere minantem mortem. num.18.
An eum qui paratus est falsum testimonium dicere. nu.19.
Solum licet occidere aggressorem cum moderamine, &c. num.20.
Minae attendendae non sunt. num.21.
Non praestatur fides detractoribus. num.22.
Supersunt multa media ad tollendam hanc ignominiam. num.23.
Doctrina Suarez. num.24.
Mitigatio facta à d. Theologo. num.25.
Exempla eorum, qui famam contempserunt laudabiliter. num.26.
Zaccharia Pasqualigi in d. Authorem oppugnatio. nu.27.
An dici debeat tali calumniatori: Mentiris. *num.28.*
An liceat id in foro conscientiae. num.29.
Non licet Religiosis, nisi rarò. num.30.
Christi exemplum. num.31.
Patrum doctrina. num.32.
Alia ratio. num.33.

IESVS MARIA.

Casus.

1 QVis minatur se sparsurum crimina ignominiosa, vel infamatoria de aliquo Religioso honesto, vel ipsius Religione, quaeritur, an iustè ab eodem Religioso possit occidi, quando alio modo non potest impedire illam infamiam, seu ignominiam.

Responsio.

2 IN hoc casu, quidam doctus, & grauis Theologus in suis scriptis tria habet. Primum: *Negari non potest quin saltem honorem, famamque illam, quae ex virtute, & sapientia nascitur, quique verus honos est, iustè defendere Clerici, ac Religiosi valeant, ac saepè debeant; cum hic sit proprius professionis ipsorum, quem si amittunt, maximum bonum, ac decus amittunt; Nam per hunc redduntur summoperè aestimabiles, & conspicui secularibus, quos sua virtute, & sapientia dirigere, ac iuuare possunt; quo sublato, nec illos dirigere, nec iuuare poterunt.* Secundum:
3 *Ergo saltem hunc honorem poterunt Clerici, ac Religiosi cum moderamine inculpatae tutelae etiam cum morte inuasoris defendere; quin interdum lege saltem charitatis videntur ad illum defendendum teneri, si ex violatione propriae famae integra Religio infametur.*
4 Tertium: *Vnde licebit Clerico, vel Religioso calumniatorem grauia crimina de se vel de sua Religione spargere minantem occidere, quando alius defendendi modus non suppetat; vti suppetere non videtur si calumniator sit paratus ea vel ipsi Religioso, vel ipsi Religioni publicè, ac coram grauissimis viris impingere, nisi occidatur.*
5 Ex quibus, primum veritatem continet. Primò quidem quia fama, vel honor est maius, & pretiosius bonum hominis, quam omnia alia bona extrinseca, diuitiae scilicet, dominia, potentatus, &cet. vt docet S.Thom. 2.2. *q.103. art.1. ad 2.* Et ita pro conseruatione ipsius maximè laborandum, quia, vt inquit D.Au-

D. Augustinus relatus *ca. non sunt audiendi 11.q.3.& ca. nolo 12.qu.1.* etiam de Religiosis loquens; *Nobis necessaria est vita nostra, alijs fama nostra; conscientia nobis, fama proximo*. Vnde D. Anselmus *in Epist. ad Philippens.* dicit: *Crudelis est, qui negligit famam suam*. Et Aristot. 3. *Ethic. cap. 6.* inquit: *Timere, infamiam honestum est, non timere turpe est*. Fauent illud Prouerb. 26. *Melius est bonum nomen quam diuitiæ multæ*. Et Ecclesiast. 4. *Curam habe de bono nomine*. Secundò, quia etiam si Religiosi sint mortui mundo, & per votum paupertatis renuncient omnibus bonis externis, nō tamen renunciant honori, aut famæ. Vt bene S.Tho. 2.2.qu.186.*art.7.ad* 4. Caietanus *ibid.* Nauarrus *cap. Inter verba concl.5.num.64.fine, & comment.2.de Regularib.num.2.& Miscellan.11.de Orat.num.9. in fin.* Valentia *tom.3.disput.3.qu.10.p.5.* Sayrus *in Claui Regia lib.11.cap.4.num.15.* Suar. *tom.3. de Relig.lib.8.ca.4.num.3.* Peirinis *tom.1.de subdito qu.1.cap.12.§.noto*
7 *quarto*. Tum quia honor est debitus, & veluti connaturalis virtuti; tum quia non est in honorato, sed in honorante, ac per consequens non potest ipsi renunciare; quia nemo renuntiat ei quod est in alio, sed quod est in se. S.Thom. *opuscul.19.contra impugnant. Relig.c.2.* Caiet. & Suar. *supra*.

8 Secundum verò, esto sustineri possit inter seculares, & mundanos, prout tenent Nauarrus, Nauarra, Valentia, Bañez, Salonius, & Aragonius, quos sequitur, & refert Tannerus *tom.3.disp.4.q.8.dub.4.n.73.* Turrianus, Escobar, Azorius, Molina, & Gomez, quos refert, & sequitur Diana 5.*p.tract.4.resolut.9.* Cornego, Bonacina, & Cardinalis Lugo, quos refe-
9 ro, & sequor 3 *tom. Summ. verb. Homicidium numero 9.* Loquendo tamen de Ecclesiasticis, maximè Religiosis difficilè videtur, & contrarium ipsorum statui, vt pro defensione honoris, seu ad fugiēdam infamiam possint licitè alium occidere.

10 Ratio est primò, quia honor Ecclesiasticorum, maximè Religiosorum, præcipuè consistit in exercitio virtutum charitatis, humilitatis, ac patientiæ, non in vsu armorum, prout eo loco dixi ex Toleto, & Layman, & ex communi docet Couarru. *in Clement. Si furiosus p.3. §. vnic. num.4.* Et fauent Abbas *in cap. Suscepimus num.4. de homicid.* & Maior *in 4. distinc.15. qu.20.* Ergo magis honorati manebunt si has virtutes exercentes propter Deum parcant vitę illius, qui ipsos in honore, re inferioris ordinis, offendit, quam si propterea eum occidant.

11 Secundò, quia hoc videtur contrarium illorum statui, ratione cuius sunt specialiores imitatores Christi, propterea namque tonsuram, seu coronam gestant vt spinam Christi exprimant, vt habet venerabilis Beda *lib.5 hist. Anglor. cap.22.* Et alij post ipsum. Christus autem est is, de quo dicitur Isa.42. *Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet* propter ipsius summam mansuetudinem, & patientiam, prout Hieronymus, Cyrillus, Hilar., Chrysostomus, Procopius, & alij exponunt, specialiter Chrysostomus dicens: *Christus hostes suos non vlciscetur*. Vnde etiam de illo B.Petrus *epist.1.ca.2.* dixit: *Qui cùm malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem iudicanti se iniustè.*

Tertiò, quia etiam videtur contrarium intentioni Alexandri III. Papæ qui scribens Abbati cuidam S.Benedicti *cap. Suscepimus de homicid.* pro casu, quo quidam Monachus occidit duos latrones timens ab
12 illis se occidendum, inquit: *Verum quoniam expediebat potius post tunicam relinquere pallium, & rerum sustinere iacturam, quàm pro conseruandis vilibus rebus, & transitorijs tam acriter in alios exardescere, abstineat iste humiliter ab Altaris ministerio, &c.* Et infra tam de isto, quàm de alio ipsius socio: *Vterque peccatum suum ad arbitrium tuum studeat expiare. Constat enim eos contra mansuetudinem Ecclesiasticam ex vtriusque ope interemptos.* Quæ Papalis dispositio habet adhuc maiorem vim in nostro casu, quàm in illo de quo in eo *cap. Suscepimus*. Nam ibi Pontifex loquitur in casu inuasionis vitæ, nos autem in casu inuasionis honoris, seu famæ, quæ minoris pretij sunt quàm vita. Vnde Glossa huius *ca. Suscepimus, verb. Ligauerunt* sic habet, *Clericus verò sua defendendo non debet armis resistere, nec aliquem propter res interficere, argum.23.quæst.8. cap.1.& c.conuenior, & argum.36.dist. Si quis vult, argum. contra supra eo cap.2. Laycus verò potest res suas, & patriam armis tueri, & præuenire hostem, argum. C. vnde vi, l.1.& 23.qu.2. Dominus. Sed Clericus cum armis pugnare non debet etiam contra Saracenos supra de vo. ex multa, & 50.dist. Clericum qui paganum.*

Quartò, idē argumentum efficitur ex mente Sancti Augustini, qui *in lib.1.de lib. arbitr. cap.5.14.& 15. & Epist.154. ad Publicolam, & lib.1.de Ciuit. Dei c.21.* adeò clarè damnat occisionem inuasoris, vt Sotus 5. *de Iust. qu.1.art.8.* Vasqu. *tract. de restit. ca.2.§.1.dub.6. num.18.* Turrianus *de Iust. & Iur. disp.27.dub.1.n.11.* Layman *lib.3.sect.5.tract.3.p.3.cap.3.nu.1.* credant hanc fuisse sententiam S.Augustini. Si ergo secundum tanti Doctoris sententiam non licet communibus fidelibus occidere inuasorem vitæ, multò minus licebit Ecclesiasticis, & religiosis inuasorem famæ, seu honoris interficere.

14 Quintò ex mente S.Thomæ qui 2.2. *qu.64. art.4.* dum quęsiuisset *vtrum occidere malefactores liceat Clericis,* respondet: *Respondeo dicendum, quod non licet occidere duplici ratione. Primò quidem quia sunt electi ad Altaris ministerium, in quo repræsentatur passio Christi occisi, qui cum percuteretur, non repercutiebat, vt dicitur prima Petri 2. Et ideo non competit, vt Clerici sint percussores, aut occisores. Debent enim ministri suum Dominum imitari secundum illud Ecclesiast. 10. Secundum iudicem populi sic, & ministri eius. Alia ratio est, quia Clericis committitur ministerium nouæ legis, in qua non determinatur pœna occisionis, vel mutilationis corporalis. Et ideo vt sint idonei ministri noui testamenti, debent à talibus abstinere.*

15 Sextò ex eo quod plures Doctores malè sentiunt de opposita sententia. Etenim Andreas Gail *obseruat.100.nu.8.* dixit ita sentientes *magis politicè, quàm christianè scribere, & disputare*. Couarrubias in Clementina *Si furiosus par.3.§.vnic. num.4.* eam appellare videtur immoderatam, inhumanam, & barbaris potius, quam Christianis conuenientem. Alij verò dixerunt id licere in foro fori, sed non in foro Dei. Ita Accursius apud Molinam *tom.4. disp.11. num.2.* Et Augustinus de Ancona *tract. de potest. Eccles. q.52. artic.3.* Gerson *tract. de Eucharist.* Ricardus de Sancto Victore *in Opusc. de Carit.* Et Bassolis relatus ab Abulensi *in cap.5 Matth. qu.109.* Layman verò *libro tertio sect.5.trac.3.p.3.ca.5.§.Dicendum 3.* ad similem alium casum dicit: *Res plena scandali ac pessimi exempli erit, si* inno-

innotescat hominem de calumnia non conuictum per insidias occisum esse.

16 Tertium verò dictum huius Authoris omninò videtur reprobandum, quatenus asserit licere Clerico, vel Religioso occidere calumniatorē grauia crimina de se, vel sua religione minantem spargere. Et multò magis dum dicit tunc non videre suppetere alium modum defendendi honorem quando calumniator est paratus infamare publicè, ac coram grauissimis viris religiosum, vel religionem. Primò, qui-
17 dem propter dicta, quæ in hoc pūcto efficacius probant, cùm multò minus sit minari, quā inuadere. Se-
18 cundò, quia non licet occidere minantem mortem, vt benè Malder. *in 2.2.trac.3.c.1.dub.7.* & Diana *sup. resol.10.* Ergo multò minus licebit occidere minan-
19 tem infamare. Tertiò, quia adhuc de cōmunibus fidelibus loquendo probabilissima sententia est, & in praxi sequenda, non licere occidere eū, qui paratus est falsum testimonium contra aliquem dicere, aut eum falsò apud Iudicem accusare, etiamsi alio modo obuiari id non possit. Prout tenent Sotus, Cord., Salon., Turrian., Sylu., Vasq., Lessius, Rodrig., ConincK, quos referunt Card. Lugo *de iust. & iur. tom. 1. disp. 10. sec. 7.* & Diana *3. p. tr. 5. resol. 97. & 5. p. tr. 4. resol. 7. & par. 8. tr. 7. resol. 51.* Multò ergo minus licebit Ecclesiasticis, qui mansuetudinem Christi imitari debent, propter minas solum infamiæ inferendæ
20 aliquem occidere. Quartò, quia ex communi DD. tunc solū licet occidere aggressorem in sui defensionem quando id fit cum moderamine inculpatæ tutelæ, & tunc obseruatur hoc moderamen, quando spectatis circumstantijs loci, temporis, & personarū, nullum aliud medium superest ad euitandum illud damnum, quod iniustus aggressor infligere vult, nisi illud occidere. Tunc enim iura id permittunt *l. vt vim ff. de iust. & iur. l. vim vi, & l. 3. §. qui cum aliter, ff. ad l. Aquil. c. signif. 2. §. vlt. de homic. c. Si verò primo de sent. excom.* vbi Alexander Papa dicit *vim vi repellere omnes leges, omniaque iura permittunt.* Sed in casu præsenti, & de quo hic author plures modi suppetunt ad euitādam ignominiam, & infamiam præter occisionem ipsius, ergo nō potest occidi. Minor patet. Tum quia potest minator minas non implere: & ideo minæ solùm inducunt iustum metum si fiant à tyranno, vel homine pestilentioso. Bart. *in l. 3. ff. ex quibus caus. ma.* vel à persona verisimiliter timenda. Glossa, & Bart. *ibid.* vel à persona potente, & consueta malè facere; non si sit solita multa dicere, & pauca facere, nec si sit elusor, cuius minæ non sunt timendę Bart. *in l. metum quòd met. caus.* Vnde si is qui minatus est sit abiecti, & demissi animi non præsumitur contra ipsum, vt est textus *in l. 1. C. si quis Imper. maled.* Et ita communiter teneri dixit Imola *in l. fin. col. penultim. vers. vltimò inducit ff. de hæredi instit.* quem sequitur Antonius Blanchus *in l. fin. n. 183. ff. quæst.* & Menoch. *de arbitr. iudic. cas. 361. num. 39.* ac Mascard. *de probat.*
21 *vol. 1. concl. 98. num. 9. & 10.* Tum secundò, quia potuit ille minari ex iracundia: Minæ autem quib. aliquis ira feruens, & iracundia impulsus vsus est, attendendæ non sunt *l. 1. vbi Angel. C. Si quis Imper. maled. facit l. ob hæc verba ff. de his qui no. infam. traditur in l. quod calore ff. de reg. iur. in c. Si quis iratus §. notandum 2. q. 3.* Paris. *cons. 54. num. 32. vol. 4.* Tum tertiò, quia
22 esto quod adimpleat promissum, nihilominus viri graues regulariter loquendo non præstant fidem detractoribus, maximè de personis Ecclesiasticis detrahentibus; sed potius cordatè, & maturè animaduertunt eos sæpè decipi, & decipere, inuidia, & passione agi, rem exagerare, & ex musca elephantem fingere; ac propterea timent illud Ecclesiast. 19. *Qui credit cito leuis corde est, & minorabitur,* id est, erit *modicus mente,* vt ait Arabicus, vel *amens*, vt vertit Syrus, Non ergo propter vanum illum timorem de contrahenda infamia apud graues viros licere poterit Religioso occidere sic minantem.

23 Præterea quartò, quia esto quod illi credant detractori, adhuc supersunt multa media ad tollēdam hanc ignominiam; asserendo videlicet dixisse falsum, constare oppositum, esse maledicum, & cet. non ergo ad tollendam illam suppetit vnicum solum medium, scilicet mors calumniatoris, quæ alioquin est
24 malum irremediabile, & priuatio maioris boni, quam ignominia ipsa. Ad quod etiam quintò deseruit Doctrina Suarez *in tom. de fide, spe, & charitate disp. 13. de bello sect. vlt. n. 5.* vbi inquit quod *calumnia nō propulsatur vi sed veritatis manifestatione.* Calumnia ergo quæ timetur inferenda Religioso non debet propulsari tā violenta, & truculenta vi qualis est occisio suspecti calūniatoris *sed veritatis manifestatione.*

25 Vnde meritò propter hæc subdit author, quem impugnamus, sequentia; *Verum quoniàm hæc apud alios scripta non legimus nolumus ita à nobis sint dicta, vt communi sententiæ aduersentur, sed solùm disputandi gratia proposita maturo iudicio relicto penes prudentem Lectorem.* Dixerat autem *nu. 117. præcedenti* oppositam sententiam esse communem, quam præter Gloss. *in Clement. Si furiosus de homicid.* & Glos. *in cap. Suscepimus de homicid.* Mordicus defendit Syluius *in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. quæst. 9. concl. 2.* Binsfeldius *in Comment. de iniurijs*, & damno dato *c. 1. q. 5. concl. 8.* Bald. *lib. 4. cons. 312.* & alij, qui etiam loquentes de communibus fidelibus negant posse occidere aliquem ob defensionem honoris.

26 Est etiam conformis praxi sanctorum Monachorum. Etenim magnus ille Macharius Abbas, prout referunt Ruffinus *lib. 3. num. 99.* & Auctor *lib. 5. vitarum Patrum libello 15. de humilitate. num. 25.* cum illi imputata esset fornicatio, & corruptio cuiusdam puellę, propria fama contempta, patienter sustinuit. Idem fecit Marina Virgo sub Marini viri nomine in monasterio quodam degens; cui imputata etiam falsò fuit corruptio cuiusdam adolescentulæ. Prout *in Vitis Patrum lib. 1.* habetur. Item S. Eugenia quæ cum etiam sub Monachi habitu in quodam monasterio lateret, falsam sibi calumniā à quadam fœmina melanthia nomine irrogatam, etiam patientissimè sustulit. Prout ex historia ipsius *in 1. lib. de Vitis Patrum* elicies lector. Mille alia huius rei exempla curiosus quisq; reperiet, quæ saltem suadent Monasticæ perfectioni contrarium videri propriam famam morte alterius vindicare, maximè cum iactura talis famæ incerta sit, & recuperatio moraliter possibilis.

27 Præterea Zacch. Pasqu. nouissimè à me visus *in qq. mor. cent. 1. q. 32.* conformiter ad ea quæ dixerat *in decision. moral. decis. 441.* acriter impugnat Authorem istum, quem nos etiam impugnamus, primò ex Doctoribus scilicet Cespedes, Bocero, Obrechto, Kremberg, Io. Harpprechto, Volzio, Romulco, & alijs.

Secun-

Secundò, quia leges permittunt solam defensionem, non autem vindictam. *l. scientiam, §. qui cum aliter ff. ad l. Aquil. & l. furem ff. ad leg. Cornel. de Sicar. & l. 1. C. unde vi, & Clement. unic. de homic.* ibi: *Qui mortem aliter vitare non valens.*

28 Incidenter tamen quæri potest, an saltem posset Religiosus qui audit aliquem infamantem suum religionem dicere ipsi: *mentiris*. Et quidem quæstio procedit in iure interno conscientiæ, non in externo, & ciuili. Nam in iure ciuili stando id esse licitum desumitur ex *l. Quæ omnia* ibi: *Dicat Dominum mentiri*, & infra: *Ferendus pudorem suum purgans, ff. de procur. & l. Quicum*, ibi: *Si ab eo petitus retorsit, ignoscendum est ei, si voluit se vlcisci prouocatus ff. de Bonis libertat.* & tradit Bart. *in l. Quæ omnia nu. 1. ff. de procur.* Farinac. *in prac. crimin. p. 2. q. 125. de homicid. p. 7. §. 4. num. 526.* Bald. *cons. 45. per tot. lib. 4.* quem sequitur Franciscus Corona apud Crispolitum *in casib. militar. post casum 12. num. 12. sui voti*, quia hoc non est aliud quàm vim repellere.

29 In foro etiam conscientię stando posse talem religiosum dicere suæ Religionis contumelioso: *Mentiris*, colligitur ex plurium Doctorum sententia, quales sunt Sà *verb. Infamare num. 4.* Aragon. *2. 2. qu. 70. art. 3. conclus. 3.* Valent. *tom. 3. disput. 5. qu. 16. punct. 3.* Sayr. *lib. 12. Clauis Reg. cap. 4. num. 12. & seq.* Felin. *in cap. Dilecti num. 10. de except.* Pitigian. *in pract. crimin. can. in 3. substant. iud. cap. 4.* Peregrin. *qu. 3. de duell. n. 1. ver. Quartò, & n. 6. ver. quartum.* Sotus *lib. 5. de Iustit. & iur. qu. 9. artic. 2. paulo ante resp. ad 1.* idem Franciscus Corona *apud Crispolitum cit. vot. num. 16.* Hurtadus de fid. sp. & Char. *tom. 2. disp. 170. sect. 14. §. 116.* & Pasqualigus *in decisionib. moral. dec. 437.*

Verumtamen hæc sententia quamuis probabilis valdè sit respectu secularium, quorum honor apud vulgi æstimationem pręsertim consistit in simili pro-

30 pulsatione iniurię per verbum: *Mentiris*, nihilominus loquendo de religiosis, qui specialiori modo lenitatem, & mansuetudinem Christi imitari debent, & quorum præcipuus honor etiam apud seculares probos, & prudentes in exercitijs humilitatis, & patientiæ, aliarumque virtutum positus est, non videtur nisi in casu rarò admittenda.

31 Primò, exemplo Christi Domini religiosi status Antesignani, & certissimi Prothotypi, qui cum *Ioan. 8.* à Iudæis audijsset *Samaritanus es tu, & dæmonium habes*, ipse solùm respondit: *Ego dæmonium non habeo, sed honorifico Patrem meum*. Cur ergo religiosus non posset dicere sic contumelioso, *non dicis verum*, siue: *non est verum, quod meæ Religioni obijcis?* Secundò, ex

32 doctrina Patrum id inferentium ex hoc loco Ioan. Etenim Gregorius *homil. 18. Ecce*, inquit, *iniuriam suscipiens Deus, non contumeliosa verba respondet cum à proximis contumeliam accipis, etiam eorum vera mala tacere debes, ne ministerium iustæ correptionis in arma vertatur furoris.* Et Chrysostomus: *Vbi oportebat Dominus eos docere, & contra eorum superbiam inuehi, asper erat, vbi verò exprobrantes sufferre, multa mansuetudine vtebatur, vt scilicet disceremus quæ ad Deum pertinent vindicare, quæ verò ad nos, despicere.* Et Augustinus: *Imitemur eius patientiam, vt perueniamus ad potentiam.*

33 Tertiò, quia saltem dicendo contumelioso, quod fallitur, & *falsum dicit* sufficienter depelleretur contumelia ipsius, & cum maiori ædificatione eorum qui ipsam audierunt. Fortassis etiam expediens erit obijcere ipsi contumelioso crimina ipsius publica, & notoria. Quia si hæc illi obijciantur non læditur id honore propter eorum notorietatem, sed retunditur ipsius audacia, & ostenditur adstantibus quod ipsius authoritas nihili sit habenda, eo quod malè audit apud omnes. Quo sensu accipiendi Sotus, & Hurtadus *sup.* & Pasqualigus *dec. 438.*

CONSVLTVM XXX.

De quadam fœmina coniugata volente ingredi Religionem de consensu mariti.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Si matrimonium fuit ratum solum, transire potest ad Religionem num. 2.
Quo iure id introductum. num. 3.
Quid si tale matrimonium fuerit consummatum. num. 4.
Decisio cap. cum sis de conuers. coniug. *num. 5.*
Decisio cap. ad Apostolicam eod. tit. *num. 6.*
Quomodo intelligendum cap. 1. eod. tit. *num. 7.*
Maritus est iuuenis, sed incapax Religionis. num. 8.
An professio valida possit esse. num. 9.
Plura prohibentur quæ facta tenent. num. 10.
Decisio cap. Agathosæ. num. 11.
Decisio cap. ex parte. num. 12.
Tria circa ipsum ponderanda. num. 13.
Doctores id tenentes. num. 14.
Quando erit licita talis professio. num. 15.
In quo casu licet coniugi transire ad Religionem. num. 16.
Quibus in casibus id non licet. num. 17.
Recensentur. num. 18.
Expendenda in hoc casu. num. 19.
Dispensari tamen potest. num. 20.
Propter quas causas. num. 21.
Semel malus semper præsumitur malus. num. 22.
Causa ex parte mariti. num. 23.
Sententia Palatij. num. 24.
An obligari possit ad clausuram. num. 25.
Aequipollentium eadem disciplina. num. 26.
SS. D. N. Innocentij X. decisio. num. 27.
Sapientissimè facta. num. 28.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

1 QVædam fœmina coniugata habens maritum iuuenem non tamen potentem ob quandam infirmitatem quam patitur fieri Religiosum, aut suscipere Ordines sacros, commisit forsan adulterium, sed pœnitens facti vult ex consensu mariti ingredi Religionem, & fieri Moniales. Quæritur quid iuris.

Responsio.

2 SI matrimonium inter istos coniuges solum est ratum, & non consummatum, certa res est posse dictam fœminam, coniuge relicto, etiam inuito, ingredi Religionem, & professionem in illa emittere. Ita enim habetur definitum ab Eusebio Papa *ca. desponf. 27. q. 2.* Et à D. Gregorio Papa *ca. decreta legalia 27. qu. 2.* à Ioann. 22. in Extrauaganti *Antiqua de voto*, ab Alexand. III. *cap. 2. & cap. ex publico de conuerf. coniug.* Et ab Innocent. III. *cap. ex parte tua eod. tit.* & nouissimè à Trident. *sess. 24. de matrim. can. 6.* vbi anathematizatur contrarium dicens. Constat id etiam ex traditione, & vsu Ecclesiæ, exēplisq; SS. præsertim S. Theclæ, S. Cæcil. S. Alexij, S. Valer. S. Iuliani, & aliorum, imò etiam, secundum aliquos S. Ioannis Euangelistæ, de quibus historiæ. Item ex communi consensu DD. vno vel altero excepto. Etsi enim inter eos controuersia sit de iure quo per professionem
3 Religiosam dissoluitur matrimonium ratum, non consummatum; quibusdam asserentibus id esse ex iure naturæ, seu ex naturæ rei, scilicet ipsius professionis, prout D. Thom. Durandus, Paludanus, Altisiodorensis, Arboreus, Bellarminus, Turrecremata, Couarrubias, Ludouicus Lopez, Ledesma, & alij; quibusdam verò dicentibus solum ex iure Pontificio, prout Hostiensis, Ioannes Andreas, S. Antoninus, Ancharanus, Gandauus, Medina, Lessius, Coninch, Hurtadus, Layman, Castrus Palaus, & alij; alijs autem id esse ex iure diuino positiuo, prout Scotus, Abulensis, Victoria, Sotus vterque, Gutierez, Basilius Pontius, Cornexo, Sanchez, & plures apud ipsum; nihilominus in doctrina tradita conueniunt communiter.

4 Si autem matrimonium horum coniugum fuit consummatum, certissimum videtur non posse vxorem ingredi Religionem etiam consentiente viro, nisi etiam vir pariter religionem ingrediatur; eo quod ipse non sit senex, quo casu, sufficeret emittere votum continentiæ; sed iuuenis de quo iura decernunt debere similiter ingredi religionem. Ita enim habetur expressè de ingressu viri in religionem, *cap. Cum sis de conuerf. coniug.* ibi: *Prohibemus ne virum, vel*
5 *vxorem (nisi vterque ad religionem migrauerit) transire permittas. Verum si ita vxor senex est, & sterilis, quod sine suspicione possint se in seculo, dissimulare poteris, vt ea in seculo remanente, & castitatem promittente, ad religionem transeat vir eiusdem.* Et idem definitur *cap. Vxoratus eod. tit.* Atque de alterutrius coniugis ingressu deciditur idem *c. Ad Apostolicam eod. tit.* ibi; *Non vt al-*
6 *ter coniugum recipiendus ad obseruantiam regularem, nisi reliquus perpetuam continentiam repromittat, sed, & vitam debet mutare; nisi fortè sit eius ætatis, vt sine suspicione incontinentiæ valeat in seculo remanere.* Et iuxta horum textum distinctionem debet intelligi *c. 1. eod. tit.*
7 vbi virum de Monasterio reuocandum decernitur, nisi vxor ad religionem transierit, aut continentiam in seculo vouerit, non enim alterutrum horum semper sufficit, sed cum manens in seculo est iuuenis, necessarius est vtriusque ingressus; si verò senex satis est, vt in seculo voueat continentiam.

Prout alij textus expressere. Atque ita vniuersi Doctores in hoc conueniunt, conformiter etiam ad *ca. Agathosæ 27. q. 2.* Quia ergo, vt in casu supponitur, licet maritus, de quo in præsenti sit iuuenis, ni-
8 hilominus quia in nulla Religione recipietur, propter infirmitatem, quam patitur; ideo non poterit eius vxor, etiam de consensu illius licitè ingredi religionem. Quia iura relata manifestè supponūt, quod non possit aliquis coniux religionem ingredi, altero in sæculo manente qui sit iuuenis.

9 Si tamen aliter fiat quòd scilicet vxor de consensu mariti religionem ingrediatur, & in ea professionem emittat, professio valida erit, etiamsi maritus sit iuuenis, & de incontinentia suspectus. Tum quia iura relata solum prohibent ne id fiat, non tamen irritant factum; plura autem prohibentur fieri, quæ
10 tamen contra facta tenent. *l. patre furioso, l. de his quæ sunt sui, l. circa ff. de inoffic. testam. l. 1. §. biduum ff. quando appellandum sit, cap. Ad Apostolicam de Regularib. cap. 1. de matrimon. contract. contr. interdict. Eccles. cap. fin. de diuortio. cap. rursus qui Clerici vel vouentes.* Tum magis in particulari ex *cap. Agathosæ* relato, vbi ad
11 valorem professionis coniugis considerat textus disiunctiuè, vel licentiam alterius coniugis, vel ipsius conuersionem, ibi: *Experientiæ tuæ præcipimus, vt diligenti inquisitione discutiat, ne fortè cum eius voluntate conuersus sit, vel ipsa se mutare promiserit, & si hoc reperit illum in Monasterio manere prouideat.* Tum denique ex *cap. ex par. 1. de conuerf. coniug.* vbi consultus
12 Pontifex de quodam, qui graui morbo laborans, vxore spontè consentiente, in religione professus est, ac postea sanitatem adeptus vxorem retinuit, & ea defuncta aliam duxit, sic ait; *Quia verò prædictus D. licet vxore sua remanente in sæculo de iure ad Religionem nequiuerit proficisci; ea tamen sublata de medio, votum sine salutis suæ periculo non potuit violare, mandamus vt prædictum D. compellas vt muliere dimissa ad suum Monasterium reuertatur.* Vbi tria ponderanda.

13 Primum, illud *de iure*, quo denotatur talem professionem fuisse contra iuris ordinem, non verò fuisse inualidam. Secundum, illud *votum non potuit violare*, quo denotatur valuisse professionem. Tertium, illud *vt muliere dimissa*, &c. quo denotatur secundum matrimonium non valuisse, vtiq; quia professio antea facta valida fuit. Et ita tenent non solum pro casu, quo coniux manens in sæculo votum continentiæ emittit, sed etiam quando illud non emittit, ex Theologis Durandus, Maior, Ricardus, Adrianus, Palacius, Henriquez, & Azor, & ex Canonistis, ac
14 Summistis Gofredus, Hostiensis, Abbas, Astensis, Rosella, & Siluester, quos, & alios sequitur, & refert Sānchez *lib. 7. de Matrim. disp. 33. num. 4.* Quibus iunge Gutierez *de Matrimon. cap. 95. nu. 11. & seqq.* Basilium Pontium *lib. 9. de Matrimon. cap. 12. num. 4.* Castrum Palaum *de sponsal. lib. disp. 3. punc. 6. §. 11. num. 14.* Bartholomæum à S. Faustio *in Thesaur. Religiosor. lib. 5. qu. 65. & 66.* Bonac. *de Matrimon. q. 3. punct. 4. num. 12. §. secunda conditio.* Et Barbosam *in Collectan. DD. in d. ca. Agathosæ num. 1.*

15 Imò etiam erit licita professio talis fœminæ accedente consensu sui mariti, in casu quo fuerit adultera, (prout in casu supponitur) etiam si maneat in sæculo ipse sine vllo voto continentiæ. Ratio est, quia iura prohibentia professionem, seu mutationem status alterius coniugis, altero in sæculo manente, saltem absque voto continentiæ loquuntur pro casibus, in quibus matrimonium integrum, & illæsum per-

perseuerat, & illius iura manent integra,& illæsa; non pro casibus, in quibus sunt læsa, & diminuta, qualis est præsens de adulterio commisso à fœmina. Nam cum ratione talis adulterij licitum sit diuortium, ita vt liceat coniugi innocenti separari à con iuge adultero quoad thorum,& habitationem, prout certa veritas est desumpta ex illo. Matth.5. Omnis qui dimiserit vxorem suam excepta fornicationis causa facit eam mœchari, & Matth.19.ibi: *Quicumque dimiserit vxorem suam nisi ob fornicationem, & aliam duxerit mœchatur*. Ad quæ accedunt *cap.Significasti cap.Gaudemus cap.Ex litteris de diuortijs*, & communis consensus DD. sicut licitum est in tali casu
16 coniugi innocenti ad Religionem transire, etiam inuito adultero ex *cap.Constitutus*, *& cap.Veniens de Conuers.coniug.& Canon Agathosa* 27.qu.2. Eo quod adulter propter adulterium omne ius coniugale amisit; ita etiam licitum erit innocenti concedere facultatem adultero vt transeat ad Religionē prout ex D.Antonino, Syluestro, Tabiena, & multis alijs tradit Sanch.*lib.10.de diuortio disp.10.num.13.& 14.* sine vlla obligatione innocentis ad transeundum in Religionem, seu votum castitatis emittendū. Prout tenent Sotus *in 4.dist.36. q.vnic. art.5. ad 3*. Sanchez *sup.num.15*. Layman *lib.5.Summ.trac.10.3.p.cap.7. num.12*.ConinK *disp.35.dub.5.in initio concl.1*. Castr. Palaus *sup.§.7.num.4*.

17 Est quidem verum quod cum sint aliqui casus in quibus sicut non est licitum facere diuortium propter adulterium coniugis,sic nec erit licitum quod ingrediatur adulter Religionem, etiam de licentia coniugis innocentis.Primus est,*iuxta cap.fin.de adult.* quando vterque coniux commisit adulterium.

18 Secundus quando vir dedit vxori causam proximam adulterandi,vt quando ex presè,vel tacitè cōcessit vxori facultatem adulterandi, aut quando cōscius adulterij vxoris,non vult prohibere,cum possit absque suo graui detrimento. Tertius,quando vxor commisit adulterium tantum materialiter, credens illum cum quo commisit adulterium esse proprium virum, aut credens mortuum esse priorem virum. Quartus, quando vxor carnaliter est cognita per violentiam. Quintus,quando coniux innocens condonauit alteri adulterium expresè per verba, aut tacitè per signa, vt quando vir probabiliter sciens vxorem commisisse adulterium, adhuc illi spontè debitum reddit, vel petit, vel illam adhuc retinet, vel recipit,cum illam antea dimisisset.

De quibus casibus, & illis concernentibus latè Sāchez,Gutierez,Ledesma,Basilius Pontius, Layman, ConinK, Sà, Bonacina, & Castrus Palaus. Vnde ad
19 intentum nostrum diligenter considerandum an in casu præsenti aliquid ex prædictis contigerit, quia si ita est,non poterit vir concedere licentiam suæ vxori adulteræ ad ingrediendum Religionem, manente ipso cum solo voto continentiæ extra Monasterium; cum vt dictum est, sit iuuenis, & iura id non concedant, nisi quando maritus est senex.

20 Casu autem quòd aliqua ex prędictis contigerint in præsenti adulterio vxoris, adhuc tamen plures suppetunt rationes, propter quas dispensari facilè possit,vt Religionem ingrediatur. Prima sumitur ex eo quòd causa religionis est valdè fauorabilis, & ita, quantum fieri potest, pro illa iudicandum. Nam summa ratio est quæ pro Religione facit, vt dicitur *l.sunt personæ ff.de Religios.& sumpt.fun*.Secunda ex eo
21 quod,vt supponitur non semel,sed pluries adulterata est, vnde valdè timendum in simile delictum casuram si maneat in sæculò, & non ingrediatur Religionem. Quia à solitis fieri validum est argumentū. *l.si quis donaturus ff.de vsufructu,l.quod si nolit §.qui assidua ff.de ædilit edicto,l.certi condictio §.si nummos ff.si certum pet*.Castrensis *cons.466.num.5. lib.1.& consil. 333.dubium videtur num.3.vers.licitum est*. Euerardus *in Topicis legalib.loco 63*. Decianus *cons.46.sub num. 36.vol.2.& cons.66.num.18*.Et quia iura,& DD.cla-
22 mant, quod semel malus semper præsumitur malus in eodem genere mali,*l.filius §.1*. vbi Bartholus *ff. de accusat.& l.Cassius in fin*.vbi etiam Bartholus *ff. de Senatoribus*,Gregorius Lopez *in l.1.tit.18.partit.6*.Riccius *decis.4.Curiæ Archiepiscop.Neapolitan. volumin.2.*
23 Tertia,ex parte mariti, cum enim sit propter eam, quam patitur infirmitatem,impeditus, vix,aut nullo modo obuiare poterit adulterijs vxoris. Præsertim cum qui similem infirmitatem, seu impedimentum patiuntur,numerantur inter miserabiles personas, quæ dicuntur, quia solum sunt habiles ad miseriam,non ad res magni ponderis,aut valoris. Rebuffus *tom.1.ad leges Galliæ tract.de prouis.art.3.gloss. vlt.* Sigismundus Scaccia *de appell.q.7. num. 138*. Deniq;
24 quarta, quia non obstante quod iura relata volunt quòd quando coniux est iuuenis debeat ingredi Religionem ad hoc quod alter coniux possit de licentia ipsius id facere, nihilominus Palacius *in 4.dist.27.disp.2.colum.33*. censet sufficere quod includatur in aliquo loco religioso,vbi à vagationibus arceatur,cui fauet *cap.vxoratus de conuers.coniugator.* ibi *à secularium hominum se conuersatione remoueat*, quod maximè procedit in præsenti,cum iste de quo in casu tum ratione infirmitatis,tum ratione loci pij, in quo manet,à vagationibus arcetur.

25 Pro maiori autem cautela obligari potest vt non solum emittat votum castitatis prout vult facere, sed etiam votum non egrediendi ex dicto loco pro viuente vxore. Sic enim sufficientissimè cautum erit iuribus relatis, quæ eatenus petunt dictam reclusionem in Monasterio, vt consulatur periculo incontinentiæ coniugis reclusi. Menti enim legis magis attendendum est quam verbis,*l.scire leges ff.de legibus,l. non aliter ff.de legat.3.l.nominis, & rei §.verbum ex legibus ff.de verbor.signific*.Surdus *dec.35.num.14*. Marcus Antonius Genuensis *in practic.Ecclesiast. qu. 144. numero tertio*.

26 Imò manens cum voto continentiæ, & de non egrediendo ex eo loco pio ita cautelatus manebit, ac si in Monasterio religionem profiteretur. Etenim æquipollentium vt eadem disciplina, *l.si mater cum glos.&* Bart.*Cod.de instit. & subst.sub cond.fac. & idem iudicium cle.exiui §.cum autem*, & ibi Card.*de verbor. signif.de consan.tua.de iud.ca.1.l.fin.ff.manda.de verbor. signif.in his*.

27 Hinc SS.D.N.Innocentius X. quorumdam Theologorum (ex quibus minimus ego fui) votis auditis decreuit,vt si de illius fœminæ adulterio constabat, in Monasterium quoddam Monialium Religionem professura ingrederetur;marito manente in sæculo, solo voto continentiæ emisso.

28 Pietas autem, & iustitia huius decreti Sanctissimi

nõ solùm concluditur ex dictis, sed etiam quia, iuxta aliquorum Doctorum sententiam, quos sequitur Texeda *tom. 2. lib. 4. tr. 1. controu. 13. n. 71.* vir tenetur dimittere vxorem adulterantem. Quia (inquiunt) ex natura rei tenetur vnusquisque auferre scandalum, quod scit, & cognoscit ex sua actione, aut cessatione actionis, fore originandum: sed ex eo quod maritus non recedat ab vxore in adulterio perseuerante, sequitur scandalum; cum non illam à se repellẽdo præbeat occasionem suspicãdi ipsum esse adulterij participem, & ex consensu eius vxorem in adulterio perseuerare: ergo tenetur maritus conscius adulterij sub mortali culpa recedere ab vxore adultera. Scio plures Theologos id negare, sed non propterea sua probabilitate caret; & forsan certitudine pro aliquibus casibus. Solum ex eo ad rem nostram infertur, sapientissimè prouisum fuisse à Sanctissimo D. N. modo superius relato, pro casu quo constaret talem fœminam adulterium perpetrasse, quod tamen mihi non constat.

CONSVLTVM XXXI.

De quodam Religioso nato ex parentibus Mahumetanis, & in ætate infantili baptizato.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Potuit ad Religionem admitti. num. 2.
Non obstat ius commune, aut particulare. num. 3.
Ius diuinum fauet. num. 4.
Christi verba. Matthæi 19. num. 5.
D. Bernardi testimonium. num. 6.
Ecclesia desiderat vt consilia Christi obseruentur, num. 7.
Religio schola perfectionis. num. 8.
Non obstant constitutiones aliquæ Pontificiæ. num. 9.
Non communicantur isti Religioni. num. 10.
Nec constitutiones quarundam Religionum. num. 11.
Quia non sunt pro hac Religione. num. 12.
Potest hic Religiosus habere officia sui Ordinis. num. 13.
Ex cap. eam te de rescript. num. 14.
An Iudæi sint capaces beneficij. num. 15.
Clementis VIII. & Rotæ decisio. num. 16.
Non est incapax iste propter statutum particulare. numero 17.
Nec propter ius commune. num. 18.
Ex cap. ad decorem de instit. ibidem.
D. Hieronymi verba. num. 19.
An valeat statutum solum admittens nobiles. numero 20. & 21.
Quando filij sunt irregulares ob conditionem parentum. num. 22.
Irregularitas non incurritur nisi in casibus expressis. n. 23.
Infidelitas præcedens quando nocet conuerso. num. 24.
An iste sit neophytus. num. 25.
Quare neophyti excluduntur. num. 26.
D. Hieronymi testimonium. num. 27.
Hic Religiosus non est neophytus. num. 28.
Neophyti qui dicantur. num. 29.
Iste in infantia suscepit fidem. num. 30.
Iniuriosè vocatur neophytus. num. 31.
De impropria locutione non curandum. num. 32.
Non obstant statuta quarundam Religionum. num. 33.
Non extenduntur ad alias. num. 34.
Decisio S. Congregationis Episc. & Regular. num. 35.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 N. Natus in Africa ex parentibus Mahumetanis, cum esset trium annorum captus fuit à christianis, & ductus Panormum, ac ibi baptizatus. Postea in ætate debita ingressus est Religionem N. & in ea professus. Quæritur de illo, an potuerit ad Religionem admitti, & in ea officia, & dignitates obtinere absque dispensatione, non obstante quòd filius fuerit infidelium.

Responsio.

2 QVoad primum quæsitum, dicendum, potuisse ad Religionem admitti, & in ea, alijs seruatis, professionem emittere. Ratio est, quia si aliquid obstaret vel esset ius commune, vel ius particulare illius Religionis: sed ius commune non obstat,
3 nullus enim textus est in iure communi Canonico, vel ciuili, quo descendentes ex parentibus Mahumetanis, vel infidelibus excludantur à Religione: nec etiam ius particulare illius Religionis, cum in illa nullum sit statutum, aut constitutio circa hoc. Er-
4 go. Confirmatur ex eo quòd in iure diuino stando omnibus, & quibuscunque fidelibus patet aditus ad Religionem. Cunctis enim consulit Christus, quod adolescenti, *Matth. 19.* dum dixit; *Si vis perfectus esse vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, & veni, & sequere me,* quibus verbis status Religiosus denuntiatur. S. Thom. *2. 2. q. 88. art. 4.* Noster Vualdensis *tom. 3. tit. 9. cap. 83. & 84.* Omnibus etiam ibidem dixit:
5 *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* His autem etiam verbis Religiosum statum commẽdasse Christum communi Expositorum sensu recipitur. Vnde pro omnibus Bernardus: *Hæc* (inquit) *nempè sunt verba, quæ contemptum mundi in*
6 *vniuerso mundo, & voluntariam persuasere hominibus paupertatem. Hæc sunt quæ Monachis claustra replent, deserta anachoretis.* Ecclesia ergo, quæ potius desiderat, vt consilia Christi quoad fieri possit, à fidelibus
7 adimpleantur, iure optimo concedit aditum ad Religiosum statum omnibus, & quibuscunque fidelibus. Eò præcipuè, quod cum ille sit schola perfectionis non debuit ingressum in ipsum alicui interdice-
8 re. Iuxta dicta *tom. 1 Summæ cap. 24. num. 25. & tom. 4. verbo Neophitus Regularis num. 2.* Nauarrus *lib. 3. consil. de Regular. cons. 26. num. 4.* Rodriguez *tom. tertio Quæst. Regular. qu. 11. art. 1. & 2.*
9 Nec obstat quòd aliquę Constitutiones Pontificię sint pro aliquibus Religionibus emanatæ, in quibus prohibetur quòd similes descendentes ex Saracenis in illis recipiantur. Videlicet Gregorij XIII. pro Minoribus, & Minimis, & Pij IV. pro Benedictinis Congre-

gregationis Vallisoletanæ, quas retuli eo verbo *neophitus regularis num.3*, Quia Religio, de qua in præsenti non est ex istis, nec priuilegia huiusmodi odio-
10 sa communicantur inter ipsas, prout eo loco *num.4*, dixi ex Portello, & *tom.2.cap.1.num.52*, ex Confectio, & Sorbo,

Multo minus obstat quòd aliquæ etiam religiones, scilicet Carmelitarum, Hieronymianorum, &
11 Capuccinorum, quos retuli eo verbo *neophitus regularis num.5*. habeant constitutiones prohibentes admitti ad ipsas tales descendentes ex Saracenis. Esto enim tales constitutiones obseruari debeant in dictis religionibus, maximè si sint approbatæ à Sede Apostolica; imò, etiam si approbatæ non sint ab ea-
12 dem Sede, si à Capitulis Generalibus, & legitimis legislatoribus factæ sint, iuxta dicta *ibidem num.6.* ex Rodriguez, Suarez, Portello, & Vecchio, contra Nauarrum, Sorbum, Mirandam, & Peirinis; nihilominus, cum religio, de qua in præsenti casu non sit ex istis, obiectio est nullius momenti.

13 Ad secundum quæsitum similiter dicendum, posse præfatum religiosum in dicta religione, in qua fuit receptus, & professus, habere omnia alia officia, administrationes, dignitates, &c. quę alij religiosi illius absque aliqua dispensatione; iuxta ea quæ dixi eo verbo *neophitus nu.9.* conformiter ad doctrinam Rodriguez, & Mirandæ. Quibus adde Felinum referendum *infra*.

14 Colligitur id primò ex *cap. Eam te de rescript.* vbi cum casus esset quòd quidam Iudæus de nouo conuersus ad fidem impetrasset à Papa litteras vt ipsi conferretur quidam Canonicatus Ecclesiæ Tornacensis, Episcopus noluit eas admittere; Papa autem ipsi rescribit dicens: *Pro eo verò quod Iudæus extiterit, ipsum dedignare non debes*, vbi Glossa *verbo Iudæus* inquit: *Quoniam de Iudæis conuersis Ecclesia fundata fuit*. Et ita Iudæos esse capaces beneficij Ecclesiastici non solum colligitur ex hoc textu, sed etiam ex Apostolo
15 ad *Rom.10.* illis verbis: *Non enim est distinctio Iudæi, & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum*. Quod firmauit etiam Rota in Vlixbonensi *Quartenariæ* 15. Ianuarij 1624. coram Domino Coccino.

16 Et facto ipso Clemens VIII. Alexandrum de Frãciscis in Hebraismo natum ad Episcopatum Foroliuiensem assumens, vt eo *n.9.* retuli ex Barbosa. Ex ijs autem ad intentum colligitur hunc religiosum, è Saracenis in infantili ætate baptizatum habilem esse ad quæcunque officia, beneficia, & dignitates Religionis.

17 Quod etiam firmatur ex superius allata ratione. Vel enim esset inhabilis ad prædicta, iure communi, vel particulari Religionis; Non hoc secundum, quia supponitur non esse in dicta Religione aliquod statutum id determinans; nec primum, quia ex iure
18 communi nullus circa hoc textus, aut canon afferri potest. Ergo. Confirmatur ex *cap. Ad decorem de institut.* Vbi Innocentius III. præcipit Cardinali Legato vt in Ecclesijs Constantinopolitanis curet collocari omnium nationum Clericos, non vnius tantum, prout Patriarcha faciebat, *Non attendens* (inquit Pontifex) *quòd in omni gente, qui facit iustitiam acceptus est Deo*. Maximè ex *cap. Venerabilis de præbend. & dignitatib.* vbi Gregorius IX. scribit Portuensi Episcopo, vt Præbendam quandam Ecclesiæ Argentinensis faciat conferri cuidam, cui oppositum erat quod non esset nobilis, sed ignobilis. *Nos igitur, &c. attendentes quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas, gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, ad cuius regimen, non multos secundum carnem nobiles, & potentes elegit, sed ignobiles, ac pauperes; eo quòd non est personarum acceptio apud ipsum, & vix ad culmina dignitatum (nedum præbendas) viri eminentis scientiæ valeant reperiri, exceptiones huiusmodi non duximus admittendas*. Ex qua Pontificis decisione colligitur ignobiles, alias idoneos scientia, & virtute, admitti posse, & debere ad dignitates Ecclesiasticas. Et merito sanè, quia, vt
19 D. Hieronymus *ad Calant.* dicebat: *Summa nobilitas est clarum esse virtute*, Et Iuuenalis.

Nobilitas sola est, atque vnica virtus.

Vnde inferunt aliqui (de quo alibi dicetur) non
20 valere statutum, seu consuetudinem Ecclesiarum, quòd solum nobiles admittantur in Canonicos. Abbas *hic num.4.* Belletus *disquisit. clericat. par.1. tit. de discipl. Cleric.* §. 15. *num.* 7. Barbosa in collectan. huius *cap. Venerabilis*. Ex eo autem elicimus ad intentum quod ius commune potius suffragatur consulenti, etiam si ex infidelibus parentibus ortum habeat. Et merito quidem, quia tales videtur potius honorari
21 debere, vt vel sic parentes, & alij infideles ad Ecclesiæ gremium veniant. Montaluus *l.2. Glos. tanadizo tit.3. lib.4. fori.* Vanegas *p.1. tit. de las differencias lib. 3. cap.9. p.122.* & alij. Fauet Extrauagans 2. *de Iudæis* inter communes.

22 Accedit quod nullibi in iure reperitur filios esse irregulares, seu incapaces ad officia & dignitates ob conditionem parentum nisi propter, illegitimitatẽ. *cap.1. & 2. de filijs Presbyteror. & cap.1. eod. tit. in 6.* & alijs iuribus, vt dixi *tom.1. cap.18. num.7. & tomo 2. cap.12. num.21. & cap.13. num.50. & tom.3. verbo illegitimi Regulares num.7. & 8.* vel propter hæresim, *cap.2. de hæretic. in 6. cap. statutum 2. eod. tit. etiam in 6.* Intellige, si parentes eorum mortui fuerint impœnitentes, & delictum fuerit notorium, & pro illis Regionibus, in quibus hæretici non viuunt impunè, & palam, iuxta dicta *tom.3. verbo Irregularitas num.61.*
23 cum autem consulens non fuerit ex istis, & irregularitas non incurratur nisi in casibus iure expressis *ca. is qui de sentent. excommunicat. in 6.* nullo fundamento dicetur eum esse incapacem officiorum suæ Religionis.

24 Maximè etiam, quia, vt inquit Felinus in *cap. Eam te de rescript. num.12.* & sequitur Suarez 5 *tom. in 3. p. disp.43. sect.3. num.6.* Infidelitas præcedens non nocet conuerso vt promoueatur nisi fuerit hæreticus, aut de recenti conuersus. Consulens autem nec fuit hæreticus vt de se patet; nec recenter conuersus, siquidem in infantili ætate baptizatus fuit.

25 Ex quo cessat obiectio, quæ fieri potest, scilicet quòd sit neophitus, ac per consequens irregularis ad officia, & dignitates Ecclesiasticas, iuxta *cap. Quoniam, cap. sunt neophitus dist.48.* imò iuxta illud Apostoli *1. Timoth.3.* de Episcopo dicente: *Non neophitum, ne in superbiam elatus, &c.* cuius prohibitionis dupli-
26 cem assignat causam Gratianus *in principio dictæ distinctionis*, ne scilicet superbiat neophitus credens fidem christianam ipso indigere; & propter ipsius inexperientiam. Quibus addit D. Hieronym. *ad Oceanum*

num turpe videlicet esse, quod *heri cathecumenus hodie Pontifex; heri in amphyteathro hodie in Ecclesia; ve-*
27 *sperè in circo mane in altario; dudum fautor histrionum nunc Virginum consecrator*. Hæc inquam minimè obstant; certum enim, & indubitatum est talem Religiosum non esse dicendum propriè neophitum, neophitus namque propriè cum dicatur à *Neos*, quod est
28 nouum, & *phitos*, quod est fides est, idem quod nouus in fide. Cum ergo à primæua ætate fuerit christianus, non erit nouus, sed veteranus in fide. Accedit quod ex communi sententia DD. quos sequor *tom. 3. verbo Irregularitas num.* 11. Neophiti sunt illi, qui
29 nouiter in adulta ætate conuersi sunt ad fidem ex Iudaismo, Mahumetismo, vel Gentilismo, prout tradunt Nauarrus, & Toletus ibi relati, Suarez *supra num.* 5 Sayrus *tom.* 1. *li.* 6. *cap.* 13. Henriqu. *lib.* 14. *cap.* 4. Filliucius *tom.* 1. *Trac.* 19. *c.* 7. *q.* 1. *num.* 184. & alij, quos refert, & sequitur Bonacina *de Censur. disp.* 7. *qu.* 2. *punct.* 1. Ille autem non in adulta ætate, neque no-
30 uiter, sed in infantia, & à multis annis, non tam conuersus est ad fidem, cum ab ea nunquam per actum proprium fuerit auersus, quam eam suscepit. Quod verò appelletur neophitus, quia descendens est ex parentibus infidelibus, locutio est iniuriosa, & vulgaris, vt eo verbo *neophitus Regularis num.* 1. dixi ex
31 Turrecremata, Nauarro, Sanchez, Miranda, Barbosa, & Candido, ac proindè spernenda. Imò cum sit impropriissima locutio, vt ibidem dixi, non est de illa
32 curandum, *l. cum lege ff. de testament. l.* 1. §. *quod autem ff. de aleator. ca. ad audientiam* 12. *de decim.* Nec de verbis est dialecticandum. Cardinalis Mantica *de conrect. vltim. volunt. lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 4. Antonius Monac. *decis.* 72. *num.* 27.

33 Cessat etiam obiectio, quòd in aliquibus Religionibus tales non admittantur ad dicta officia, Prælaturas, dignitates, &c. propter statuta particularia illarum, vt dixi eo verbo *neophitus Regularis nu.* 10. de Religionibus Hieronymianorum, Minorum, & Benedictinorum Hispaniæ, quæ illa habent approbata per Alexandrum VI. Paulum IV. & Pium IV. Quia,
34 vt dixi eo loco *nu.* 11. ea non extenduntur ad alias Religiones, ac per consequens nec ad istam, cuius iste Religiosus est alumnus, sed sunt statuta particularia ipsarum, & non priuilegia alijs communicata, iuxta dicta superius. Tamburinus *de iure Abbat. disp.* 17. *qu.* 6. *to.* 1.

35 Demum, cum ista quæstio proposita esset S. Congregationi Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositæ, emanauit decretum huiusmodi. *In causa coram nobis proposita, an scilicet frater N. Religiosus cuiusdam Religionis approbatæ, natus in Africa ex parentibus infidelibus, sed infans Panorm[illegible] baptizatus, & postea Religionem ingressus. An, inquam, propterea aliquid ei obstet, quominus possit consequi suæ Religionis gradus, & dignitates, fuit prouisum per modum, vt infra videlicet: Sacra Congregatio Cardinalium negotijs Regularium præposita, Eminentissimo Caetano referente, attentis narratis benignè annuit, vt orator, concurrentibus in eo, alijs necessarijs requisitis, ad omnes gradus, & dignitates suæ Religionis assumi possit, & valeat. Præmissis, cæterisque contrarijs quibuscunque non obstantibus. Romæ die 2. Augusti 1641.*

Romæ ex Typographia R. Cameræ Apostolicæ 1641.

CONSVLTVM XXXII.

De quodam Religioso habente pensionem à Papa, & transitum faciente ad aliam Congregationem.

SVMMARIVM.

Casus, seu occasio scribendi hoc Consultum. num. 1.
An Religiosi capaces sint pensionis, num. 2.
Papæ authoritate. num. 3.
Ordo Cistertiensis possidet bona in communi. num. 4.
Ista pensio non vacat. num. 5.
Gratia quomodo cessat. num. 6.
Hæc non cessat ex parte Papæ. num. 7.
Principum beneficia sunt permanentia. num. 8.
Nisi concedantur cum limitatione. num. 9.
Vel cessat causa motiua. num. 10. *&* 11.
Non impulsiua. num. 12.
Quæ fuerit in hac gratia. num. 13.
Procedit in isto transitu. num. 14.
Pensio datur pro alimentis. num. 15.
Alimentorum causa non suspendenda. num. 16.
Decisio l. si quis de aliment. *num.* 17.
Pensio ista non fuit localis. num. 18.
Natura priuilegij personalis. num. 19.
Quando cessat gratia. num. 20.
Hæc non cessat ex parte personæ. num. 21.
Quia non transijt ad matrimonium. ibid.
Neque ad statum Episcopalem. num. 22.
Neque ad Abbatiam. num. 23.
Quando cessat per mutationem. num. 24.
Quomodo per professionem Religionis. num. 25.
Quando fit à transeunte de sæculo ad Religionem. n. 26.
Decisio textus cap. Beneficium. *num.* 27.
Per professionem, quæ est absoluta mutatio status. n. 28.
Modus professionis apud Cistertienses. num. 29.
Professio an reddat professum incapacem pensionis. numero 30.
Papæ dispensatio. num. 31.
Vnde proueniat incompatibilitas professionis cum pensione. num. 32.
Hæc data est per totam vitam. num. 33.
Durat post transitum ad aliam Congregationem. num. 34.
Exemplum dispensationis in voto castitatis, & Religionis. num. 35.
Et dispensationis illegitimi. num. 36.
Dispensatio respicit personam. num. 37.
Exemplum dispensationis ad contrahendum. num. 38.
Fortius probant adducta si hic transitus fuit cum licentia. num. 39.

IESVS MARIA.

Casus, seu occasio huius Consulti.

1 QVidam religiosus Monachalis Ordinis Cistertiensis habens ex Papæ dispensatione pensionem quandam, transitum fecit ad Congregationem Fuliensem strictioris obseruantiæ, seù magis reformatam

matam eiusdem Ordinis, & dubitatur de illo, an post transitum retineat eandem pensionem, quam antea; an verò ea cessauerit, vel deuoluta sit ad eam Abbatiam, vnde transitum fecit.

Responsio.

2 PRemittendum primò, quod quamuis Religiosi ex vi voti paupertatis incapaces sint pensionis propriè dictæ, eo quod (quicquid sit de iure antiquo) attento tamen Romanæ curiæ vsu, propriæ, & veræ pensiones, quibus beneficia onerantur ad certam redituum partem alteri dandam sola auctoritate Pontificia concedi possunt. Sotus *9. de instit. q. 7. art. 2. col. 2. vers. 2. conclusio*, Aragon. *2. 2. q. 100. art. 4.* Sanch. *lib. 7. in Decalog. c. 29. num. 94.* Attamen, Papæ
3 authoritate, seù priuilegio accedente, possunt Religiosi quicunque pensiones habere, prout supponunt communiter authores relati, & alij plures quos sequitur Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. disput. 9. qu. 15. num. 6.*

4 Premittendum secundò, Ordinem Cistercienses, & præfatam Congregationem Fuliensem possidere posse bona in communi, annuos reditus, &c. Tum propter Decretum Concilij Tridentini *sess. 25. cap. 3.* vbi id omnibus religiosis conceditur, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obseruantia. Tum quia licet ex *cap. Recolentes de Stat. Monach.* illis hoc videatur prohibitum, vsu tamen, & praxi totius Religionis, id modo iam est admissum. Rodriguez *tom. 3. qq. regul. q. 75. artic. 1.* Barbosa *in Collect. ad d. cap. recolentes num. 2.*

5 His præiactis incunctanter dicendum talis religiosi pensionem nullatenus vacasse per transitum illius ad dictam Congregationem Fuliensem, aut deuolutam fuisse ad Abbatiam illam, ex qua fecit trãsitum, sed potiri posse illa per totum tempus vitæ suæ in d. Congregatione.

6 Ratio huius vnica, & efficacissima est, quia pensio, sicut quælibet alia gratia facta, aut priuilegium, nullatenus cessat, nisi ex triplici capite, scilicet ex parte Principis illam concedentis, ex parte ipsius, vel ex parte personæ cui est concessa. Hæc autem pensio ex nullo ex his capitibus cessare potest, vt patet discurrenti per singula. Ergo.

Primò enim non posse cessare, aut de facto cessas-
7 se ex parte Papæ, qui illam concessit, colligitur primò ex regula illa Iuris 16. *Decet concessum à Principe beneficium esse mansurum*. Quæ desumitur ex *cap. Si super gratia, de offic. Deleg. in 6.* Et *cap. Si cui nulla, de præbend. in 6.* Ex quibus colligitur quæcunque Principum beneficia secundum honestatem debere esse
8 permansura, nisi contrarium ex intentione vel aliũde colligatur; etenim Princeps intendit beneficium quàm perfectum, & firmum conferre, vt ita plenior sit liberalitas. *cap. 1. de donat.* Molina *de primog. lib. 4. cap. 3. num. 10.* Barbosa *in d. regul. num. 2.* Cum autem nihil de hac intentione constet, proculdubio credendum mentem Papæ fuisse talem pensionem semper debere durare.

9 Secundò, quia tunc gratia aliqua concessa ex parte Principis cessat, quando ipse apposuit aliquam cõditionem, determinationem, aut modificationem in illa. Tunc enim censetur tale priuilegium non subsistere, nisi illis limitationibus subsistentibus. *cap. de causis de offic. Deleg. & in l. 2. & 4. C. de prec. Imper. offeren.* Panormit. & DD. *cap. Cum accessissent de constitut.* Couarru. *1. var. cap. 15.* Molina *tom. 2. de Iust. disp. 298.* Suar. *de legib. lib. 8. cap. 29. num. 4. & 5.* atqui in presenti gratia ista concessa est à Papa dicto Religioso absolutè, simpliciter, & sine vlla conditione, aut onere.

10 Tertiò, quia tunc cessare potest gratia à Principis concessa, quando cessat causa motiua talis concessionis. *cap. Cum cessante de appellat. l. adigere §. quamuis ff. de Iurepatron. l. Si pater ff. de hæredit. instit. l. generaliter C. de Episcopis, & Cleric. l. Cum te C. de pactis inter empt.* vbi DD. communiter, & Ancharan. *cons. 344. num. 3.* Roman. *cons. 404. num. 5. & 6.* Tuschus *concl. 201. nu. 27.* Quod intelligunt communiter Doctores de sola
11 causa motiua finali. Ancharan. *cons. 47. num. 4.* Euerardus *in Topic. Legal. loc. 85.* Tuschus *litt. C. concl. 13. num. 14.* Sanchez *in præcept. Decalog. tom. 1. lib. 4. cap. 2. num. 42.* Non de causa impulsiua. Baldus *cons. 337.*
12 *num. 2. lib. 3. & cons. 433. num. 5. lib. 5.* Tuschus *supra num. 28. & 41.* Rota *decis. 437. num. 3. & dec. 587. n. 6.*
13 apud Farin. *p. 1. recent.* Causa autem motiua finalis huius gratiæ factæ à Papa præfato religioso nulla alia videtur esse, vt ex ipso Breui constare potest, nisi vel beneuolentia ipsius Papæ erga ipsum, vel quod commodius sustentari posset iuxta suas necessitates. Vtraque autem hęc ratio fortius procedit in Congregatione Fuliensi, ad quam transitum fecit quam in Abbatia Ordinis Cisterciensis, in qua prius morabatur.

14 Nam cum transierit ad strictiorem obseruantiam magis sibi conciliare potuit Pontificis beneuolentiam; & cum Congregatio illa sit pauperior, magis necessaria erit ipsi gratia talis pensionis, ad sui videlicet sustentationem, & alimenta. Ex quo magis roboratur intentum. Pensio enim ista, sicut & aliæ cõ-
15 muniter, dantur pro alimentis; itaut semper pensio æquipararetur alimentis, Romanus *cons. 388. n. 3.* Rota *decis. 548. num. 1. p. 2. recentis.* Lotter. *lib. 1. q. 45. num. 47.* Et accedit ad naturam alimentorum, Crescentius *decis. 3. de solut.* Rota *decis. 407. num. 1. p. 1. recen-*
16 *tis.* Alimentorum autem causa nullo modo est suspendenda, cum venter (vt dicitur) non patiatur dilationem. Cassadorus *decis. vnic. num. 1. de mutuis petit.* Surdus *de aliment. tit. 8. priuil. 60. num. 5. 8. 10. & 11.* Lotter. *d. lib. 1. quæst. 38. num. 3.* Ad quod appositè
17 nimis facit *l. Si quis de alimentis, & cibar. legat.* vbi deciditur, quod alimenta debita quibusdam libertis, seu seruis, *licet ad fiscum bona fuerint deuoluta, ex quibus alimenta debeantur, præstanda sunt sicut ad quemlibet successorem transissent.*

18 Clarius comprobari potest huiusmodi pensionem nullo pacto cessasse propter transitum d. Religiosi ad præfatam Congregationem ex parte ipsius pensionis. Cum enim non fuerit localis, aut alligata prẹfato Monasterio, vnde discessit, sed personalis eo quod contemplatione personæ est concessa, quod est ratio concessionis, seù priuilegij personalis *l. 1. ff. de aq. quot. & æst.* & notant Glossa *cap. 1. 25. qu. 2. ant. & in cap. Tua, de his quæ fiunt à Prælatis.* Bartol. *l. 1. nu. 2. ff. de constit. Princip.* Aymon. *cons. 239. num. 4.* Alciatus *resp. 203. num. 12. alias cons. 7. num. 16. libro 4.* Ruinus *cons. 217. nu. 15. in fin. volum. 1.* Ideo sequi debet personam,

19 ſonam, & comitari ipſam vbicumque fuerit. Hæc enim eſt natura priuilegij, ſeù conceſſionis perſonalis *l. In omnibus ff. de regul. iur. & cap. Priuilegium de reg. Iur. in 6.* Tiraquellus *de retract. lignag.* §. 26. *gloſ.* 1. *num.* 60. *& de Iur. primog. quaſ.* 37 *num.* 1. Menochius *conſ.* 136. *num.* 2. *& conſ.* 1007. *à nu.* 95. *& de præſump. lib.* 3. *præſumpt.* 103 *num.* 45. Cardoſ. *in prax. Iudic. &*
20 *Aduocat. verb. Priuilegium, num.* 4. Accedit etiam quod gratia, vel conceſſio ſolùm ceſſare poteſt ex parte ipſius quando redditur inutilis, iniuſta, vel inhoneſta, iuxta ea, quæ in ſimili de lege humana dicunt Iſidorus *lib.* 5. *Ethymol. c.* 2. *&* 21. *& lib.* 2. *c.* 10. D. Thom. 1. 2. *q.* 95. *&* 96. & Theologi communiter, ac Canoniſtæ: quod non procedit in præſenti gratia, vel conceſſione; cum, non obſtante tranſitu talis religioſi, eſt vtilis, iuſta, & honeſta propter fines videlicet intentos à Summo Pontifice, qui illam dedit.

21 Quod verò non ceſſet ex parte perſonæ, cui eſt facta, ſcilicet illius religioſi ratione mutationis, ſeu tranſitus ipſius ad dictam Congregationem, ex eo etiam conuincitur quia ille non tranſijt ad contractum matrimonij, quo caſu ſicut beneficia vacant *cap.* 1. *cum alijs de Cler. coniug.* ſic etiam penſiones, Gigas *de penſion. qu.* 54. Nicolaus Garzia *de benef. cap.* 5. *num.* 108. *&* 109. *par.* 1. poſt plurimos alios. Neque ad ſtatum Epiſcopalem, quo etiam caſu ſicut vacant
22 beneficia, ſic & penſiones. *cap. Cum in cunctis* §. 1. *de elect.* Gigas *qu.* 56. Garzia *n.* 110. *&* 111. poſt plures
23 quoque alios. Neque ad aliquam Abbatiam, quo etiam caſu vacare creditur penſio, vt colligitur ex eiſdem authoribus, & Azorio *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 10. *q.* 2. ſed ſolum tranſijt intra terminos vnius & eiuſdem Religionis, ex minori, ſeù laxiori obſeruantia ad maiorem, ſeù ſtrictiorem, quod non eſt tranſire ad alium Ordinem, ſeu Religionem, vt be-
24 ne Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 15. *nu.* 15. Vnde quia generaliter loquendo priuilegium alicui conceſſum non ceſſat per mutationem quando illud eſt compatibile cum ſtatu mutato, vt tenet Rota apud Seraphinum 1444. *num.* 10. ex alia Rota in cauſa *Burgenſi*, & in terminis penſionis, ideo cum d. Congregatio Ciſtertienſis Reformationis ſit capax redditúum, & bonorum etiam ſtabilium, vt patet ex Regula, & Conſtitutionibus ipſius, ac ex *cap. recolentes*, & DD. *ibid. de ſtat. Monachor.* non eſt aliqua ratio cur dicatur eam penſionem fuiſſe extinctam propter talem tranſitum Religioſi.

Nec obſtat ſi dicatur, vacaſſe d. penſionem, eo
25 quod religioſus ille in d. Congregatione profeſſionem emiſerit: Emiſſione namque profeſſionis vacare penſiones, ſicut, & beneficia communiter inferũt DD. ex *cap. Beneficium de regular. in* 6. Rota ſæpius apud Garzias relatum *num.* 114. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 13. *& cap.* 29. *numero* 8. poſt plures alios.

26 Reſpondetur enim primò, penſiones ſolùm vacare profeſſione quæ fit à tranſeunte de ſeculari ſtatu ad Religionem prout colligitur ex illis verbis *d. cap. Beneficium. Aut conſtet, quod vitam voluerit abſolutè mutare*, verba enim illo *abſolutè* denotatur tranſitus ex ſeculo ad religionem.

27 Deinde id colligitur ex ratione deciſionis illius textus, quæ eſt, vt tradunt Staphil. *de lit. Grat. tit. de var. mod. vacat.* Et Sanch. *eo cap.* 29 *num.* 2. quia homo per profeſſionem moritur mundo, quæ ratio ſolùm verificatur in eo qui trãſit de ſeculo ad religionem, non de eo qui intra eandem religionem ex minori ad maiorem obſeruantiam tranſit.

28 Secundò, penſionem vacare per profeſſionem, quæ eſt abſoluta mutatio ſtatus, prout colligitur ex verbis relatis textus, non per eam, quę eſt veluti prorogatio præcedentis profeſſionis, quia prorogatio fit cum omnibus qualitatibus rei, quæ prorogatur, *l. lecta ff. ſi certum petatur.* Cuius ſignum eſt quod emittens profeſſionem in Ordine Ciſtercienſi dicit: *Pro-*
29 *mitto ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meorum, & obedientiam ſecundum regulam S. Benedicti*, &c. emittens etiam profeſſionem in d. Congregatione dicit: *Promitto ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meorum, & obedientiam ſecundum regulam S. Benedicti, & conſtitutiones Congregationis Monachorum S. Bernardi reformatorum Ordinis Ciſtercienſis.* En iam quomodo profeſſio facta in iſta Congregatione eſt quædam prorogatio alterius factæ in communi obſeruantia eiuſdem Ordinis ad conſtitutiones videlicet reformatorum.

30 Neque etiam obſtat quod profeſſio religioſa reddat profitentem incapacem penſionis. Quicquid enim ſit de huiuſmodi incapacitate certum omninò eſt tolli per diſpenſationem Pontificis. Quam, quia præfatus religioſus habuit ab Vrbano Octauo cen-
31 ſetur omnino diſpenſatus ad talem penſionem habendam in dicta Congregatione etiam. Sicut enim ſi ex Papæ diſpenſatione poſſideret aliquod peculium, & tranſiret ad aliam religionem, poſſet in illa
32 frui ipſo, ſic de hac penſione dicendum. Et ratio eſt, quia cum incompatibilitas Religioſi ſtatus cum peculio, vel penſione non proueniet ex eo quod ſit talis, vel talis Religio, ſed ex ratione communi Religionis, ideo diſpenſatio Papæ ad habendum peculium vel penſionem in vna Religione extenditur etiam ad aliam. Prout in ſimili probat Rota *dec.* 311. *nouiſſim.* cum Gigant. *de penſion. qu.* 54. dicens quod ſi Papa diſpenſat ad obtinendam, vel retinendam pẽſionem non obſtante Matrimonio non refert quod diſpenſatus contrahat cum Virgine, vel vidua, quia incompatibilitas ſuper qua fuit diſpenſatus oritur ex matrimonio vt ſic, non ex qualitate matrimonij.
33 Præſertim quia d. penſio collata ipſi fuit per totam ſuam vitam, ad ſui ſuſtentationem, & intuitu perſonæ, quo vltimo caſu etiam vſusfructus illis conceſſus tranſiret cum ipſo, vt habet Franciſcus Bordonus *reſol.* 29. *num.* 88. *& num.* 89. loquens de vſufructu, liuello, & penſionibus ipſi relictis. Vnde Bonacina *q.* 2. *de Clauſur. pun.* 9. §. 4. *difficult.* 2. *num.* 9. diſertè affirmat vſumfructum religioſi illi conceſſum contemplatione ſui tranſire cum ipſo ad aliam religionem, eo quod ſequitur perſonam, & dicitur Seruitus perſonalis *l.* 1. *ff. de vſu, & vſufruct.*

34 Quod verò diſpenſatio illius religioſi ad habendam penſionem duret etiam poſt tranſitum ad dict. Congregationem, colligitur præter dicta, primò exemplo facultatis, ſeu diſpenſationis conceſſæ Monachis, vel Epiſcopis ad teſtandum; non enim coarctatur ad primum teſtamentum, ſed extenditur ad alia, vt ex pluribus teſtibus, & Authoribus probat Sanchez *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 1. *nu.* 18. Deinde exemplo etiam diſpenſationis in voto caſtitatis, religio-

nis,

35 nis,aut non nubendi, quæ si sit absoluta, & illimitata,ad matrimonium non extinguitur in primo Matrimonio,sed extenditur ad alia; prout idem Sanch.
36 *eo lib.8.disp.31.num.8.& 11.* Item exemplo illegitimi, qui quando dispensatus est ad beneficium absolutè,ea dispensatio non arctatur ad primum beneficium, sed eo dimisso extenditur ad alia, prout probabiliter putant Ioannes Andreas *ca.1.de fil.presbyt. in 6.& cap.non potest de præbend.in 6, num.* 5. Angelus *verbo beneficium num.*24.Armilla *ibi num.*29. Syluest. *verb.beneficium* 3.*q.*11.*num.*14. Tabiena *verbo beneficium* 2.*q.*17.*num.*19. Rationem reddit Ioannes An-
37 dreas, quia dispensatio illa non respicit beneficium, sed personam;quæ quidem efficacius procedit in nostro casu, cum dispensatio illius Religiosi ad obtinendum eam pensionem manifestè respiciet illius personam.
38 Præterea quartò, exemplo dispensationis, qua aliquis dispensaretur in voto solemni ad contrahendum; si enim causa talis dispensationis adhuc permaneret, & dispensatio esset absoluta(quæ omnia concurrunt in nostro casu) posset sic dispensatus finito primo matrimonio contrahere alia. Stunica *q.6.de voto n.*125,Sanchez *supr.nu.*12. Fauet Angles *in floribus 2.p. vbi de voto qu.vnica artic.* 8. *post* 2. *difficult,dub.*1.
39 Hæc porrò omnia efficacius probant intentum si Religiosus,de quo in præsenti, transitum hunc fecit de licentia,seu consensu sui Monasterij, seu Congregationis, quia in hoc casu clarius apparet eam pensionem ipsum comitari debere in secundo Monasterio,seu Congregatione.Prout in casu ferè simili probat Andreas Molfesius *in Commentar. ad consuetud, Neapolit.par.*4.*q.*64.*num.*15.ex alijs.

CONSULTUM XXXIII.

De quodam Religioso Societatis Iesu, qui post emissionem votorum, seu professionem biennij ad sæculum dimissus est.

SUMMARIUM.

*Casus, seu factum. num.*1.
*Dimissus sine causa non est securus in conscientia. num.*2.
*Talis dimissio est nulla. num.*3.
*Ex constitutionibus Societatis. num.*4.
*Ex Bulla Gregorij XIII.num.*5.
*Arbitrium regulatur à iure.num.*6.
*Ex sensu.& praxi Religionis. num.*7.
*Quid si assignatur causa non vera, sed ficta.num.*8.
*Quid si prauis moribus extorquet dimissionem.num.*9.
*Quid si solum postulauit dimissionem sine causa.nu.*10.
*Talis postulatio an reddat concessionem inuoluntariam. num.*11.
*Congregationis Societatis decretum. num.*12.
*Dimissio facta cum causa. num.*13.
*Nullus dimittitur sine illa.num.*14.
*In fauorem Superiorum iudicandum. num.*15.
*S.Rota Romanæ sensus.num.*16.
Quid si magna importunitate dimissio procurata est. numero 17.
*Iste de quo in præsenti, securus videtur. num.*18.
*Si dubitat quid facere possit. num.*19.

IESUS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 N. Professus in Societate Iesu professione biennali, postquam apud hos Patres per multos annos permansit, sine rationabili causa petiuit à Superiori eiusdem Societatis licentiam redeundi ad sæculum. Obtinuit ipsam. Dubitat tamen an sit securus in conscientia,an potius si contra castitatem peccat in sæculo existens teneatur explicare votum castitatis, quod in ea professione emisit; & beneficium obtinens licitè retineat, & expendat fructus sine transgressione voti paupertatis etiam in ea professione emissi.

Responsio.

2 Dicendum primò, quod si iste ex nulla omnino causa rationabili dimissus est à Religione Societatis, non est securus in conscientia, sed tenetur votis castitatis,& paupertatis à se emissis in illa professione biennali, &,si contra illa peccat, explicare illam circumstantiam.

3 Ratio est, quia talis dimissio sine illa causa rationabili est prorsus nulla,& nullius valoris,ac per consequens nullum producens effectum, ac si facta non esset. Etenim ***nullum quod est nullum producit effectum*** iuxta axioma iuris,de quo *l.4.§.condemnatum ff. de re iudicata,l.non putauit §.non quæuis ff. de bonor.possess.*& DD.*ibid.* Et nullum esse, vel esse sine effectu paria sunt.Surdus *decis.*51.*num.*21.& 22.& *cons.*3.*à nu.*8. & *cons.*157.*à num.*13.

Esse autem nullam talem dimissionem ex eo colligitur,quod etsi in Examine Societatis *cap.*7.§.1.& 2.& 5.*par.constit.cap.4.littera B.& D.*Videatur relin-
4 qui voluntati Superiorum dimissio eorum qui in Societate tantum emiserunt vota illa biennalia, vt propterea aliqui innominati putauerint advalorem ipsius sufficere meram,& solam liberam voluntatem dictorum Superiorum, nihilominus oppositum est verissimum, ita vt de voluntate rationabili, & prudenti arbitrio, ac ex iusta causa intelligi id debeat. Tum quia id exprimitur in Examine *cap.*7. §. 1. illis verbis, in quibus est sermo de ijs qui talia vota emiserunt: *Libera tamen manebit Societas, nec tenebitur ad eos admittendos ad professionem, nec in coadiutores formatos, si studiorum tempore malè se gererent, adeo vt Superior Societatis existimaret Deo gratum non fore si in eā admitterentur, & tunc ipsi etiam suis votis soluti erunt.* Expenduntur enim illa *si studiorum tempore malè se gererent*, quæ denotant conditionem dimissionis, & illa. *Tunc ipsi etiam suis votis soluti erunt*, quæ denotant posita tali conditione, & non aliàs à suis votis solutos esse.

Et in examine generali *cap.*6. in eius declaratione dicitur: *Non est iniustum, si Societates libertatem ad eos dimittendos quando non faciunt quod debent, retinet.* Expendo enim conditionalē *quando non faciunt quod debent,*

debent, quasi ea non subsistente irrita censeatur dimissio. Vnde paulo inferius dicitur: *Nec* (talis dimissio) *sine causis iustissimis fieri debet*. Et propterea 2. *par. Constit.* variæ præscribuntur causæ dimissionis, quod necessarium non esset si ex sola, & libera voluntate Superiorum fieri posset.

5 Tum quia Gregorius XIII. in Bulla *quanto fructuosius* id supponit, dum dicit scholares Societatis posse à Generali liberari à votis à se emissis *rationabili ex causa*. Tum quia esto nec Papa hoc diceret, nec in constitutionibus haberetur, cum sit hæc res grauissima, liberatio videlicet à votis Deo emissis, nullatenus censeri deberet relicta mero arbitrio humano, sed iudicio recto, & voluntati regulatæ, quæ
6 necessario supponit iustam causam, vt probat Menochius *de arbitrar. lib.* 1. *q.* 13. Præsertim cum arbitrium reguletur à iure, vt sæpius Rota determinauit, maximè *decis.* 179. *num.* 1. *& decis.* 235. *num.* 1. *& decis.* 547. *num.* 1. apud Farinacium *par.* 1. *recent.* Quo sensu Iulius III. & Paulus III. hoc relinquunt iudicio Generalis, dum & hoc puncto in suis Bullis loquuntur; nam iudicium in hoc, & similibus magni ponderis negotijs importat prudens iudicium, ac per consequens ex causa rationabili. Bartholus *in Gloss. in Extrauag. ad reprimendum*, & ex eo Abbas *cap.* 1. *de constitutionib. num.* 13. *& cap.* 1. *de sequestr. possess.*
7 *num.* 18. & alibi. Tum denique quia talis est sensus, & praxis Societatis, vt ex grauissimis scriptoribus ipsius colligitur, specialiter Eminentiss. Cardin. Lugo *in Manuscripto de hac re*, Suar. *tom.* 4. *de Religione tract.* 10. *lib.* 3. *cap.* 9. *à num.* 10. Sanch. *lib.* 6. *in Decalog. ca.* 9. *num.* 64. *&* 66. Castro Palao *par.* 3. *Tract.* 16. *disput.* 4. *punct.* 20. *num.* 4. *&* 5. Pellizzario *in Man. Reg. tract.* 3. *cap.* 5. *num.* 4. & alijs.

8 Dicendum secundò, si iste, de quo in præsenti, petens dimissionem à Societate assignauit pro causa dimissionis aliquam non veram, sed fictam, puta grauia peccata, lapsus carnis, vel grauem difficultatem in tentationibus superandis, vel similia non vera, sed falsa, non est securus in conscientia, sed potius apostata, & ab obligatione votorum quæ emisit nullo modo liberatus. Ratio est, quia dimissio facta in vim similis causæ non est voluntaria Religioni, sed coacta, & extorta, cum non sit ex causa rationabili sed falsa, & chimærica facta. Ita etiam traditur expressè in Congregatione 7. Societatis *decreto* 18. §. 4. & docent Cardin. Lugo *sup.* Sanch. *n.* 67. Castrus Palaus *n.* 9. Pellizzarius *n.* 28.

9 Idem tertiò dicendum, si ille prauis suis moribus, actibus, aut gestis, data opera, & ex intentione extorquendi dimissionem eam procurauit. Ratio est, quia etiam illa dimissio est inuoluntaria, & extorta; quia esto sit concessa occasione illorum actuum, quia tamen illi existimati sunt processisse ex mala indole, infirmitate, & inclinatione deprauata, & non ex industria, (quia nunquam hoc debet præsumi) ideo efficiunt eam inuoluntariam, & coactam, ac per consequens inualidam. Ita etiam habetur ex d. Congregatione 7. Societatis loco relato, & tenent Dom. Lugo supra, Sanch. *n.* 66. Palaus *n.* 10. Pellizzarius *n.* 28. Qui etiam id probant exemplo illius, qui emisit votum sub aliqua conditione, & data opera non adimplet illam, vt à voti obligatione liber euadat. Talis enim non liberatur ab obligatione voti, vt tradunt communiter Doctores, quos referunt idem Sanchez *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 23. *n.* 47. & Palaus *Trac.* 15. *disp.* 1. *punct.* 17.

10 Si tamen iste procurauit dimissionem non assignando falsas causas illius, nec committendo defectus, aut culpas data opera, & intentione vt dimitteretur, sed solum postulādo dimissionem nulla causa rationabili existente, etsi grauiter peccauerit sic faciendo, quia ex vi professionis à se emissæ tenebatur perseuerare in Religione, & non recedere ab illa, causa rationabili non existente, eo quod ea vota sint perpetua ex parte vouentis, nihilominus credo validam fuisse talem dimissionem. Ratio est, quia
11 talis postulatio sine causa facta non reddit concessionem simpliciter inuoluntariam, cum non cogat ad illam concedendam, & ex alia parte præstat Societati sufficientem dimissionis causam, quia cum ipsa non egeat subditis inuoluntarijs, & non rectè affectis erga suum institutum, eo ipso quod vidit postulantem desiderare exire ex illa potuit iudicare ipsum vtpotè inuitum non esse aptum Religioni, prudenter ergo dimissionem concedere potuit, & iudicare *Deo gratum non fore* quod in ea relinqueretur, iuxta dicta, & Examine *cap.* 7. §. 1. ac proindè dimissus securus erit in conscientia.

12 Quod etiam colligo ex supradictæ Congregationis decreto §. 1. vbi statuitur quod ij qui dimissionem petunt nulla sufficienti causa ducti, neque Prouincialis monitis acquiescentes, Prouinciali referant propria manu subscriptas causas omnes, ob quas dimissiones procurant, quas Prouincialis cum Consultoribus diligenter examinatas ad P. Generalem mittere debet, simul declarans quid ipse, & Consultores sentiant. Quas si Generalis non iudicauerit ad dimissionem sufficientes, & idoneas, Prouincialis sub obedientiæ præcepto perpetuum silentium eis indicat, eosque si non obtemperent, pro delicti qualitate seuerè puniat.

13 Ex hac enim decisione à Religione facta colligi videtur manifestè, dimissionem factam à Religione istius, de quo in præsenti casu, ex legitima, & rationabili causa, saltem à Generali nota, factam esse, alioquin, si talis causa non subsistisset, perpetuum silentium ei imposuissent, imò puniendo coercuissent iuxta supradictam decisionem, quod non fecerunt.

14 Demum ratio efficax id concludit. Cum enim certum sit, & praxi receptum in Societate, vt ab ipsa non dimittatur aliquis post biennij professionem, nisi rationabili causa subsistente, cum iste ab ea dimissus sit, omnino credere debet se ob iustam, & rationabilem causam, cognitam saltem Superioribus,
15 dimissum fuisse. Præsertim, cum semper in fauorem Superioris, & Principis iudicandum sit secundum ius processisse. *cap. innotuit de elect. cap. proposuit §. licet autem de concess. præbend.* Mandosius *ad Regul.* 16. *Cancellar. q.* 7. *num.* 6. Menochius *de præsumptionib. lib.* 2. *præsumpt.* 12. *num.* 1. Et cum causæ cognitione. Rodulphinus *de suprema, & absoluta Principis potest. c.* 6. *num.* 3. Barbosa *de clausulis clausul.* 42. *numero* 34. Ita etiam colligo ex Castro Palao *supr. num.* 12. referente Sanchez, ex D. Cardinali Lugo, & alijs viris doctis, & pijs eiusdem Societatis à me consultis.

17 Et fauet Sac. Rota Romana in vna Bononien.

Sue-

Successionis coram Illustriss. D. Bichio 17. Maij 1641. vbi ex dimissione cuiusdam similis Religiosi Societatis facta à Generali infertur ipsum considerasse causas dimissionis, & dicitur standum esse dicto ipsius *absque alia extrinseca probatione*.

16 Quin etiam addendum; etiamsi iste magna instantia, & continua importunitate dimissionem extorserit (dum tamen id non fecerit causis falsis, aut fictis, aut defectibus ex industria, & hac intentione,
17 vt dictum est, commissis) adhuc esse validam talem dimissionem, propter rationes assignatas, & ex eo quòd in dicta Congregatione 7. *decreto* 18. §. 3. decidatur tales, qui sola importunitate dimissionem extorquent, rarissimè permittendos esse ad sæculum redire. Ex eo enim quod id admittatur *rarissimè* infertur validè admitti. Palaus *eo n.* 12.

18 Directè ergo ad casum propositum respondendo censeo istum, qui, nulla rationabili causa subsistente, dimissionem postulauit, & obtinuit, securum posse esse in conscientia, & credere se omninò liberum ab illis votis in professione biennali emissis, expendere bona quæ habet sine præiudicio voti paupertatis, & casu, quo in peccata contra castitatem labatur, non confiteri circunstantiam voti à se emissi, vtpotè omnino iam sublati.

19 Si autem adhuc scrupulis agitetur, præterquam quod, vt Suar. inquit *supra num.* 19. quando *Prælatus Societatis bona fide procedat, & facta morali diligentia, ac debita consultatione iudicet expedire talem personam liberam dimittere, &c. in tali casu non est dubitandum de valore actus*, poterit ad maiorem abundantiam, cautelam, & quietem suæ conscientiæ vtcrum postulare à Reuerendiss. Generali Societatis suam dimissionem, vel confirmationem prioris, quam ipse poterit dare tum ex causis præsumptis primæ dimissionis, tum quia qui semel ad sæculum redijt indignus redditur quod iterum admittatur, & malè de illo suspicari potest, tum præterea, quia postquam aliquis dimissus est semel, potest iterum non admitti. Sanchez *eo cap.* 9. *n.* 66. & inclinat Palaus *n.* 11. ac ita audio à viris doctis Societatis in ea practicari.

CONSVLTVM XXXIV.

De quibusdam Congregationibus Religiosarum personarum, virorum, & fœminarum, quibus præsunt fœminæ, opinionis sanctitatis prætextu.

SVMMARIVM.

Tales Congregationes permitti non debent. num. 1.
Ex D. Pauli testimonio. num. 2.
Alijs rationibus. num. 3.
Aristotelis sententia. num. 4.
Quo sensu D. Paulus intelligendus. num. 5.
Aliud testimonium eiusdem. num. 6.
Causa huius Apostolici præcepti. num. 7.
Conciliorum decreta. num. 8.
Prædicanti munus fœminis prohibitum. num. 9.
Marcellæ Romanæ gesta. num. 10.
Clementina Cum quibusdam. *num.* 11.
Vrbani VIII. factum. num. 12.
Hæreses fermè omnes per fœminas propagatæ. num. 13.
Fœminæ suppellex præcipua hæresiarcharum. num. 14.
Illarum sexus facilis. num. 15.
Citius imaginantur. num. 16.
Congregationes non approbatæ sunt reprobatæ. num. 17.
Fœminæ incapaces iurisdictionis. num. 18.
Nequeunt confessiones audire. num. 19.
Innocentij III. decretum. num. 20.
In Ecclesia veteri Holda Prophetissa. num. 21.
Olim Diaconissæ, Presbiterissæ, &c. num. 22.
Holda Prophetissa ex Dei dispensatione. num. 23.
Quæ erant Diaconissæ, & Presbiterissæ. num. 24.
Non exercebant iurisdictionem spiritualem. num. 25.
Ecclesiæ authoritate quid fieri posset. num. 26.
An fœmina initiari possit prima tonsura. num. 27.
An censuras ferre. num. 28.

IESVS MARIA.

1 Congregationes, seù Conuenticula virorum, & fœminarum, quibus præsint in spiritualibus fœminæ etiam opinione sanctitatis prætextu non sunt in Ecclesia admittẽda sine dispensatione Summi Pontificis, quin potius damnari debent.

Responsio.

2 Probatur primò ex illo Pauli 1. *Corinth.* 14. *Mulieres in Ecclesijs taceant non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut, & lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia.* Hoc enim sensu intelligi videtur hic locus à D. Ambrosio, Anselmo, & alijs qui quinque rationes assignant huius præcepti.

3 Prima, quia contra ordinem naturæ est vt viros doceant cùm sint subditæ viris. Secunda, quia est cõtra ipsarum verecundiam, & humilitatem. Tertia, quia etiam est contra rationem cùm vir sit melioris iudicij, discretionis, & discursus quàm fœmina. Quarta, quia, vt inquit Anselmus, cum fœmina loquutus est viro suo persuasit peccatum, iure ergo præcipitur ipsi tacere. Quinta, quia oportet vt frenum inijciatur eius loquacitati. Accedit Aristotiles
4 *lib.* 9. *de natur. animal. cap.* 1. de fœmina dicens: *Inuida magis, & querula, & maledicentior, & mordacior, præterea anxia, & desperans magis, quàm mas, atque impudentior, & mendacior, quin etiam facilior decipi.* Non ergo debet esse Magistra.

5 Quòd autem Paulus loquatur etiam pro casu quo fœminæ sint personæ spirituales Prophetissæ, & bonæ famæ colligitur ex ijs, quæ subdit. *Si quis videtur Propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata.* Imò ex illis verbis: *quia Domini sunt mandata*; colligi potest esse de iure diuino, quod fœminæ non doceant viros, aut præsint illis in rebus spiritualibus.

6 Secundò ex eodem Paulo 1. *ad Timot.* 2. videlicet: *Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum, sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deinde Eua, & Adam non est seductus, mulier autem seducta in* pra-

præuaricatione fuit. Cuius præcepti Apostolici occasio fuit, vt notat ibi Theophylatus, quòd mulieres aliquę tempore Pauli acceperant donum prophetię, ne ergo putarēt sibi fas esse in Ecclesia loqui, & prophetare, hic eis id inhibet Apostolus, idq; tum honestatis, pudoris, infirmitatis, ac loquacitatis muliebris causa (inquit Chrysostomus) tum studio reuerentiæ, & subiectionis erga virum, quæ requirit, vt eo præ-
7 sente, & loquente, sileat mulier, præsertim in Ecclesia, & rebus sacris. Vnde ex hoc Apostoli loco infert Epiphanius *hæres.* 49. quòd mulieres ad Episcopatū, aut presbyteratum assumi non possunt cōtra Quintilianos. Inferunt etiam Doctores moderni contra Lutherum, Christophorum Goodmanum, & Pepusianos, mulierem non posse ad regimen spirituale Ecclesiæ assumi.

8 Tertiò, & clarè ex Concilio Cæsaraugustano contra Priscillianum, qui huiusmodi fęminas Doctorissas in sua secta fouebat congregato, vbi sic iuxta Baron. *sub an.* 381. §. *Vt mulieres* statutum fuit: *Vt mulieres omnes Ecclesiæ Catholicæ fideles à virorum alienorum lectione, & cætibus separentur; nec ad ipsas legentes alij studio, vel docendi, vel discendi conueniant, quoniā, & hoc Apost. iubet: Ab vniuersis Episcopis dictum est. Anathema futuros, qui hanc Concilij sententiam non obseruauerint.* Item ex Decreto Concilij Carthag. 4. *Can.* 98. & 99. quod refertur *distin.* 23. *Can.* 29. Cuius titulus est *mulier in Conuentu viros docere non permittitur.* Verba autem Canonis sunt hæc, *Mulier quamuis docta, & sancta viros in Conuentu docere non præsumat.* Fauet Canō *mulierem* 33. *q.* 5. ex D. August. *in lib. qq. veteris Testa. q.* 45. vbi sic: *Mulierem constat subiectam dominio viri esse, & nullam auctoritatem habere, nec docere enim potest, nec testis esse, neque fidem dare, nec iudicare, quanto magis non potest imperare?* De quo Tamburin. *de Iur. Abbatiss. disput.* 33. *q.* 3.

Quartò ex eo quod Euangelizandi, seu prędicandi functio fęminis prohibita est in Ecclesia prout cō-
9 muniter colligunt DD. ex locis S. Scripturæ, & Iuribus relatis. Vnde Abbas *in cap. Decernimus de Iudic.* ait, quod in hoc non potest mulier dispensari ab vllo
10 Prælato Summo Pontifici inferiori. Hinc etiam notauit D. Hieron. *in Epist. ad Principiam*, quod Marcella Romana eius discipula licet doctissima esset in S. Scriptura, & propterea à multis super ea interrogaretur, nihilominus (inquit) *sic ad interrogata respondebat, vt etiam sua non sua diceret, sed vel mea, vel cuiusuis alterius, vt in eo ipso quod docebat se discipulam fateretur; sciebat enim dictum ab Apostolo; Docere autem mulieri non permitto.*

11 Quintò ex Clement. *Cùm de quibusdam de relig. domib.* vbi mulieres statum Pœguinarum amplectētes ipso facto excommunicantur, ex eo quod, vt ibidem dicitur: *Earum aliquæ quasi perductę in mentis insaniam de Summa Trinitate, ac Diuina essentia disputent, & prædicent, ac circa fidei articulos, & Ecclesiastica Sacramenta opiniones Catholicæ fidei contrarias introducant, & multos super his decipientes simplices eos in errores diuersos inducant, aliaque quamplura periculum animarum patientia sub quodam velamine sanctitatis faciant, & committant.*

Sextò ex facto Vrbani Octaui Summi Pontificis in Bulla *Pastoralis* ann. 1630. edita damnantis Congregationem Iesuitarum, eamque penitus eradicari, & destrui præcipientis ea de causa quod, vt in eadem Bulla dicitur: *Specie salutis animarum promouenda, aliaque opera permulta sexus, & ingenij imbecillitati, & modestiæ muliebri, ac virginali præsertim pudo-*
12 *ri minimè conuenientia, & quæ viri Sacrarum litterarum scientia, rerum vsu, vitæque innocentia spectatissimi, difficilè admodum, & nonnisi magna circumspectione adhibita aggrediuntur attentare, & exercere consueuissent.* Ex quib. elicitur Ecclesiæ mentem esse penitus prohibere ne fœminæ quantumuis spirituales, & deuotæ huiusmodi operibus docendi alios incumbant.

13 Et merito sanè quia hæreses fermè omnes propagatæ fuerunt per huiusmodi fœminas specie Sanctitatis velatas. Quod præter recentiora exempla pluribus nota D. Hieronymus *ad Ctesiphontem tom.* 2. sic habet: *Simon Magus hæresim condidit adiutus auxilio Helenæ meretricis. Nicolaus Antiochenus omnium immunditiarum conditor choros duxit fœmineos. Marcion quoque Romam præmisit mulierem ad maiorem lasciuiam. Apelles Philomenem comitem habuit. Montanus Priscam, & Maximillam primùm auro corrupit, deindè hæresi polluit. Arrius vt Orbem deciperet sororem Principis antè decepit. Donatus Lucillæ opibus adiutus est. In Hispania Agape Helpidium, mulier virum cæcum cæca duxit in foueam, successoremque sui Priscillianum habuit, cui iuncta Galla alterius, & vicinæ hæreseos reliquit hæ-*
14 *redem.* Vnde etiam fœminę suppellex præcipua hæresianarum, & hęreticorum fuerunt vt historiæ narrant de Simone mago, Ptolomæo, Apelle, Montano, Tertulliano, Elcesaitis, Paulo Samosetano, Manete, Elpidio, Mahomete, Aldeberto, Luthero, Carolstadio, Oecolampadio, Caluino, Beza, & alijs.

15 Item quia illarum sexus imbecillior est, naturales, vel dæmoniacas suggestiones plurimū habet pro diuinis, multa quoque sibi somnia fingit quæ vera credit, iuxta illud paræmicum *Anus quæ vult somniat*: abundat passionibus admodum acribus, & vehemētibus, quare quod à passione natū, id à veritate profectum putat. Sunt etiam fęminę naturę humidioris, & viscosioris, humidum verò facilè commouetur, & varias figuras recipit, egrius autem, ac serius à motu cessat. Ideo mulieres citius imaginantur, hęc Marti-
16 nus Delrius *disqu. Magicar. li.* 4. *c.* 1. *q.* 3. *sect.* 3. addens propterea sæpius decepisse viros etiam doctissimos, Videlicet Tertullianum, & alios quos refert Ioseph us à Costa *de nouiss. temporib. lib.* 2. *cap.* 11.

17 Septimò, quia Congregationes, Sodalitia, vel Conuenticula quæ ab Ecclesia approbata non sunt omninò damnari debent. Vt ex Iure ciuili constat *ex l.* 1. *in princ. ff. de Colleg. illicit. & l.* 3. *in vers. in Summa, ff. eodem*, & ex Iure Canonico *in Can. multis in princ.* 16. *dist.* vt notant communiter Doctores, specialiter Abbas Innocent. *in cap. dilecta de excess. Prælat. in glos.* 1. *in fine*, Bartol. *in l. fin. ff. de Colleg. illicit.* Cuiacius *lib.* 7. *obseruat.* 5. Petr. Greg. *lib.* 15. *c.* 32. *num.* 10. Mysing. *cent.* 6. *obseru.* 2. *num.* 2. Auiles *ad cap.* 2. *prætorum verbo confœderatio à princ. & n.* 10. Nauar. *consl.* 3. *à num.* 3. Menoch. *de arbitr. cent.* 6. *cas.* 593. *à princip.* Vmbertus locat. *in Iudiciali Inquisit. verb. Collegium, num.* 2. Barbosa *de Iure Ecclesiast. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 69. & *seqq.* Cum ergo istæ Congregationes, seù sodalitia in quibus fœminæ præsunt viris, & fęminis ab Ecclesia approbata, vel permissa non sint reprobanda videntur.

Præ-

18 Præsertim cum fœminæ incapaces sint non solùm iurisdictionis Ecclesiasticæ, sed nullius rei, quæ iurisdictionem istam redoleat. Adeo quod Abbatissas Monialium nō posse in loco publico benedictionem dare, nec aquam, aut vestes in forma Ecclesiæ benedicere, teneant Mayolus *de irregul. lib. 1. cap. 29. num. 26.* Gauantus *in Man. Episc. verb. Abbatissa num.* 8.

19 Octauò, quia propter hanc incapacitatem fœminarum ad iurisdictionem spiritualem habendam non solùm nequeunt etiam Abbatissæ Monialium, confessiones illarum audire, aut aliquam authoritatem spiritualem circa earum conscientias exercere, prout colligitur ex *cap. Noua de pœnitent. & remissio.* S. Thom. *in 4. dist. 19. q. 1. art. 1. & dist. 25. q. 1. artic. 1.* Syluest. *verb. Abbatissa q. 3. num.* 8. Miranda *de Sacris Monial. lib. q. 6. art. 5. concl. 1.* Salas *de legib. q. 95. tr. 14. disput. 8. sect. 19. num. 91.* Sed etiam oppositum vocatur *absonum*, & *absurdum*, & præcipitur Prælatis, vt

20 ea ipsis interdicant ab Innocentio Tertio in d. *cap. Noua* his verbis. *Noua quædam nostris sunt auribus intimata, quod Abbatissæ moniales proprias benè dicunt, ipsarum quoque confessiones in criminibus audiunt, & legentes Euangelium præsumunt publicè prædicare. Cum igitur id absonum sit, pariter, & absurdum mandamus quatenus ne id de cætero fiat, curetis firmiter inhibere. Quia licet beatissima Virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apostolis vniuersis, non tamen illi sed istis Dominus claues regni cælorum commisit.*

21 Nec obstat primò, quod in lege antiqua fœminis videbatur permissum prædicare, & docere, vt patet in Holda prophetissa de qua dicitur 4. *Reg.* 22. à Iosia Rege consultam fuisse, & habitasse in Ierusalem in *Secunda*, quæ erat domus doctrinæ, prout Caldęus exponit, & in ea habitabant Prophetæ, Doctores, & Recabitæ, quos illa instruebat.

22 Secundò, quia antiquitus erant in Ecclesia Subdiaconissæ, Diaconissæ, Presbyterissæ, & Episcopissæ habētes aliquod munus, & dignitatem. Ad primum

23 enim dicitur id contigisse ex speciali Dei dispensatione, & quia fœmina illa erat vera Dei Prophetissa spiritu Dei illuminata, vt propterea ad eam consulendam miserit Iosias Rex nuncios.

24 Ad secundum siue dicantur tales fęminæ illæ quæ Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris, & Episcopis matrimonio coniunctæ erant, & ab eisdem ex mutuo consensu separatæ castitatem, & celibem vitam ducebant, prout colligitur ex Concilio Turonensi 2. *cap.* 3. 12. & 20. D. Gregorio *lib.* 4. *Dialog. c.* 11. Concilio Altisiodorense *Can.* 21. Siue tales dicantur propter senectutem, prout colligitur ex Concilio Laodiceno *Can.* 11. Photio *in suo Nomocanone art.* 1. *c.* 37. siue etiam quia exercebant aliquas functiones in Ecclesia, quæ decenter à viris exerceri non poterāt, vt cùm baptizabantur, vel oleo Sancto vngebantur fœminæ, prout colligitur ex D. Epiphan. *contra hæres. hæres.* 79. Clemente I. *lib.* 3. *Constit. Apostolic. cap.* 15. & *cap.* 19. & *lib.* 8. *cap.* 32. ac Concilio Niceno I. *c.* 74. Certum est huiusmodi fœminas non exercuisse aliquam iurisdictionem spiritualem in Ecclesia,

25 prædicasse, aut docuisse pręsertim coram viris. Esto autem id fieret, nonnisi Ecclesiæ authoritate fiebat, quæ his temporibus id non permittit, ipsa autem permittente possent etiam fœminæ huius temporis

26 prædicare, & docere prout habent Abbas *in cap. de-cernimus de Iudicijs*, Salmeron 1. *Corinth.* 14. *disput.* 32. Tamburin. *de Iure Abbatiss. disp.* 32. *quæsit.* 10. ponens exemplum in S. Catherina Senensi, quæ quia Sanctitate, & scientia, & dono reuelationis erat insignita in Consistorio apud Summum Pontificem, & Cardinales non semel sermonem habuit.

Qua etiam de causa iure permittuntur libri Sanctarum Hildegardis, Methildis, Birgittæ, Theresiæ, Magdalenæ de Pazzi, & aliarum, in quibus spiritualia, ac mistica docent. Quod etiam corroboratur ex eo quod quamuis feminæ incapaces sint primæ tonsuræ, & ordinum, etiam minorum, loquendo videli-

27 cet de potestate veluti ordinaria Ecclesiæ, prout tenent Reuerendiss. Magister Candidus *de Sacram. ordin. disquis.* 4. *art.* 5. *dub.* 4. Marchinus *de Sacrament. Ordin. Trac.* 1. *par.* 4. *cap.* 1. Villalobos *in Summa tom. primo Tract.* 11. *diffic.* 10. *num.* 1. Conformiter ad doctrinam D. Ambrosij, D. Thomæ, & plurium aliorum, maximè accedente Ecclesiæ praxi; nihilominus tamen, iuxta sententiam Paludani, Hurtadi, & Caspēsis, quos sequitur P. Diana *par.* 8. *Tract.* 1. *resolut.* 39. Potest Summus Pontifex ex sua veluti absoluta potentia priuilegium concedere fœminæ, vt prima tonsura, & Minoribus Ordinibus initietur.

28 Similiter, iuxta sententiam eiusdem Paludani, Armillæ, Siluestri, Sayri, Filliucius, Hurtadi, & aliorum, quos idem Diana refert, potest delegari fęminæ authoritas ferendi censuras ex Papæ priuilegio. In his ergo casibus admitti posset id quod in præsenti negamus.

CONSVLTVM XXXV.

De quodam Religioso translato de statu Choristarum ad statum Conuersorum.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Prælati possunt transferre Choristas ad statum laicorum. num. 2.
Propter insufficientiam. num. 3.
Chorus pro sufficientibus institutus. num. 4.
Textus cap. quamuis de ætat. & qualit. *num.* 5.
Defectus scientiæ præstat legitimam causam. num. 6.
Et specialis affectus ad munia conuersorum. num. 7.
Per hanc translationem non variatur status Religiosus. num. 8.
An id intelligendum etiam de Choristis in Sacris constitutis. num. 9.
Possunt degradari. num. 10.
Potuit Generalis hunc Religiosum transferre. num. 11.
Sine ipsius iniuria. num. 12.
Scienti, & volenti non fit. num. 13.
Quid si postea dicat per vim, & metum consensisse. numero 14.
Gradus Choristarum est perfectior. num. 15.
Dubium de Nouitiatu. num. 16.
Resolutio illius. num. 17.
Dubium propter decreta Summorum Pontificum. n. 18.
Resoluitur. num. 19.
Praxis Religionum. num. 20.

Quid dicendum è contra de transitu conuersorum ad statum Clericorum, num.21.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 N. Religiosus choro destinatus in Religione N. postulauit à suo Generali vt eum trãsferret ad statum conuersorum, seu laicorum, ea de causa, & titulo, quod se inhabilem existimaret ad litteraturam requisitam pro Choristis, quod obtinuit. Postea verò dixit se id fecisse per vim, & metum, & constat esse mediocriter sufficientem. Quæritur ergo quid Iuris in hoc casu.

Responsio.

2 SVppono posse Prælatos Religionum transferre choristas illarum ad gradum seu statum Laicorum. Primò quidam in pœnam delicti commissi. Sicut enim propter delicta possunt ad perpetuum carcerem, triremes, & similes pœnas condemnari. *cap. quanto de offic. ordinar. & cap. in singulis, & cap. ea te, de stat. Monach.* multò magis ad istam, quæ magis Religiosa est, & conformior religiosorum statui.

3 Secundò, propter insufficientiam, & inhabilitatem ad eas litteras adiscendas, quæ necessariæ sunt pro iis, qui choro deseruiunt. Eo enim ipso quod habent talem insufficientiam, & inhabilitatem indigni sunt eo statu; ac per consequens ab eo repellendi. Argument. *cap. Cum in cunctis de elect. & elect. potest. & cap. eam te de ætat. & qualit. & cap. ad Apostolic. de Regular.* Eo quod stante inhabilitate ad litteraturã,
4 indecens omnino est, vt choro, qui solùm pro sufficientem litteraturam habentibus institutus est, de-
5 seruiant. Ad quod maximè deseruit, *cap. Quamuis de ætat. & qualit.* Et in fortioribus terminis, vbi Episcopus iam promotus ob defectum scientiæ amouetur ab exequutione Pontificalium, & ab administratione Ecclesiæ.

6 Immò is textus probat defectum scientiæ præstare legitimam causam deponendi aliquem ab Episcopatu. Abbas *ibid. num.* 1. Flaminius *de resignat. libro* 5. *q.* 3. *n.* 85. Multò ergo magis defectus scientiæ pro choro deputatis requisitæ causam præbebit deijciẽdi existentes in tali gradu ad inferiorem conuersorum. Fauent *l. si seruus* §. *Proculus ff. ad l. Aquiliam, & l. vt gradatim* §. *reprobari ff. de muneribus.* Et notant Baldus *in l. sed vt reprobari ff. de excusat. tutor.* Et Gutier. *in pragmat. sanct. verb. indignorum.*

7 Tertiò propter specialem affectum, & singularem amorem Religiosorum ad obsequia humilia cõuersorum. Quia excessus spiritualis profectus, quem ex altioribus ministerijs deducere poterant Religiosi, compensatur affectu isto humilitatis. Et ratio generalis huius sententiæ est, quia per huiusmodi translationem non variatur substãtialis religionis status, sed illæsus manet, & cum eisdem votis Religionis.

8 Ita supponunt communiter DD. specialiter Sotus *lib.* 10. *de iust. q.* 9. *artic.* 3. *col. penult. vers. ad aliud verò*, Aragon. 2. 2. *q.* 83. *art.* 12. *dub.* 4. *in arg. & ibi ver. Aduertendo* 2. *in fin.* Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 10. *cap.* 6. *q.* 7. Ledesma 2. *p. Sum. trac.* 9. *cap.* 4. *concl.* 13. *dub. primo pag. mihi* 740. Suarez *tom.* 2. *de relig. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 7. ex professo Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 7. *num.* 80. Peirin. *tom.* 1. *de subd. q.* 1. *de obed. cap.* 24. §. *Tertio, Et in Additamentis ad Constitut. Leonis X.* 3. *tom. cap.* 4. *num.* 58. (Addens etiam ibi Faustum *in thesaur. lib.* 6. *q.* 177.) Bordonus *in resolut. resolut.* 30. *q.* 12. Et ego *tom.* 1. *Sum. cap.* 22. *n.* 25. Qui nouissimè vidi Castrum Palaum *p.* 3. *de vot. obedient. disp.* 4. *punc.* 26. §. 5. *n.* 11. & P. Dianam *par.* 9. *Tract.* 7. *resolut.* 74.

9 Quamuis autem eo *num.* 25. dixerim cum cõmuni aliorum sententia hoc esse intelligendum de choristis, qui in Sacris ordinibus constituti non sunt, non de Diaconis, aut Subdiaconis, & ita regulariter practicandum; nihilominus in casu grauissimi delicti commissi, etiam, vt credo, possunt isti in sacris constituti ad conuersorum gradum in pœnam talis delicti deijci.

10 Si enim possunt degradari, quare non deponi, & deijci ad conuersorum gradum? Præsertim cum hoc videatur pertinere ad potestatẽ iurisdictionis, imò & dominatiuam, quam habent Superiores Regulares in sibi subditos, & aliquando expediens sit illa, vti, Bordonus *d. quæst.* 12. Addens etiam hos constitutos in sacris, & ad conuersorum gradum deiectos nõ teneri ad officium diuinum Clericorum recitãdum, sicut de alijs non constitutis dixi eo loco. Sed de hoc aliàs. A quibus autem Superioribus id effici possit tractat Castrus Palaus relatus.

11 His præiactis dicendum potuisse Generalem huius Religionis transferre prædictum Choristam ad gradum, seu statum conuersorum. Primò, propter dicta; cum enim vna ex causis, propter quas, iuxta Doctores relatos, id fieri potest, sit insufficientia, & inhabilitas, cũ ea reperta fuerit in tali professo, vtique propter illam deijci potuit, ac debuit ad inferiorem gradum.

12 Secundò, quia si oppositum dici deberet maximè, quia illi facta fuisset iniuria deponendo ipsum ab eo gradu choristarum pro quo professionem emisit, hoc autem non subsistit; tum quia iniuria non nascitur vnde iura nascuntur *l. meminerint C. vnde vi, cap. qualiter, & quando de accusationib.* Aymon *de antiquit.*
13 *tempor. p.* 1. *cap.* 2. *ampliat.* 13. *num.* 10. *cum seqq.* Barbosa *de Axiomat. iuris axiomat.* 126. *num.* 3. Hæc autẽ translatio iuri conformis est, & consuetudini Religionum; nec per eam mutatur Religio, sed solum exercitia, & ministeria illius. Tum quia iniuria non fit scienti, & volenti *l.* 1 §. *vsque adeo ff. de iniur. l.* 1. *ff. de actionib. empti, l. nemo præsumitur ff. de regulis iuris, cap. scienti eod. tit. in* 6. Aristoteles *lib.* 5. *Ethic. c.* 9. *&* 11. S. Thom. 2. 2. *q.* 59. *art.* 3. Sotus 3. *de iust. q.* 3. *art.* 3. & Doctores communiter, iste autem professus voluntariè, prout tunc apparuit, acceptauit hanc trãslationem, & ipsam postulauit.

14 Nihilominus constito postea, quòd iste professus sit mediocris litteraturæ, (maximè si adsit spes maioris,) & quòd dicat se per vim, & metum postulasse talem translationem; etsi ratione inconstantiæ, & deceptionis aliqualis seu fraudis commissæ contra suum Superiorem dignus videatur quod non permittatur ascendere ad gradum choristarum, quia iuxta *Iacob.* 1. ostenditur *vir duplex animo inconstans,* &c. &

&c.& *fraudem fraude repellere liceat* iuxta *l. cum pater §.Titio fratri ff. de leg.2.* Glossa *verbo malignantium in cap. cupientes de elect. in 6.* maximè si non probet talem vim, & metum, cum *fraus, & dolus* nemini debeant patrocinari *l. itaque Fullo ff. de furtis. cap. dictum 30. qu. 1. cap. intelleximus de iudic. cap. tua 12. de Cleric. non resid. cap. sedes, cap. ex tenore de rescript. cap. 2. de*
15 *dolo*, & alijs iuribus, & Doctorib. nihilominus quia gradus choristarum est perfectior gradu conuersorum, cum ordinetur ad exercitia maioris perfectionis, scilicet chori, altaris, Sacramentorum, &cet. & maioris perfectionis via nulli est præcludenda. *cap. licet de Regularib.* ideo consultius existimo admitti debere ad dictum gradum choristarum.

16 Quamuis tamen per hæc sufficienter satisfactum sit quæsito præsenti, adhuc tamen dubitabit aliquis quomodo ille, qui fecit Nouitiatum pro clericatu possit ad statum conuersorum deijci; siquidem in tali Nouitiatu non potuit experiri difficultates, quę sunt in statu conuersorum. Sed conformiter ad ea, quæ dixi *tom. 4. verbo Professio Regularis numero* 10. quæ etiam approbat Sapientissimus Pater Diana
17 *part. 9. Tract. 6. Resolut.* 12. relatis Tamburino, Sanctorio, Bordono, Peirino, Pellizzario, & Quintana dueñas, cùm ad valorem Nouitiatus satis sit quod Nouitius vno integro anno sub obedientia Prælati existat, non videtur necessaria alia probatio austeritatum Religionis. Eo præsertim quod sufficiens videtur esse ea quæ in alijs cernitur.

Si vlterius dubitetur quomodo potuit iste Religiosus ex statu Clericali ad statum conuersorum
18 transire sui Superioris authoritate, siquidem ex decretis Clementis VIII. & Vrbani VIII. pro Reformatione Regularium habentur hæc: *Qui ad conuersorum habitum recepti fuerint ad Clericalem statum transire etiam durante tempore probationis non possint.*

19 Respondetur, in primis in illo decreto solum esse sermonem de transitu conuersorum ad Clericalem statum, non è contra de statu Clericorum ad statum conuersorum, prout contingit in præsenti. Et notat Bordonus *tom. 2. Resolut.* 54. *num.* 229. Deinde optimè notat Diana hæc; *Aliud est transire, quod respicit agere propria authoritate; aliud transferri, quod indicat actum alterius potentis transferre: itaque per illud statutum non aufertur potestas Superiori, sed subdito negatur transitus propria voluntate ad altiorem statum, ad quem nemo debet accedere, nisi prius vocetur.*

20 Accedit prætera praxis Religionum, quæ etiam post prædicta decreta Clementis, & Vrbani VIII. Clericos ad statum conuersorum sæpius deijcit innitendo communi opinioni Doctorum propter rationes, & motiua, de quibus *supr.* Hanc verò praxim esse testatur P. Diana *p. 9. trac. 7. resol.* 74.

21 An verò etiam è contra possit Religiosus conuersus transire ad statum choristarum dixi *tom. 2. meæ Summæ ca. 8. n.* 22. Et nouissimè de eo agit Franciscus Bordonus *in suis decisionibus Miscellaneis decis.* 71. vbi dicit nec Nuncium Apostolicum in sua iurisdictione posse id facere, nisi id habeat expressum in litteris suæ Nunciaturæ.

Quod probat ex eo quod Regulares sunt exempti etiam à iurisdictione Dom. Nuntiorum Sedis Apostolicæ; & ex decreto Clement. VIII. & Vrban. VIII. quod supra retuli. De hac tamen Dom. Nuntiorum authoritate in Regulares egi *tom. 5. Summæ in Marimagno Prædicatorum num.* 44. Et *in Marimagno Minimorum num.* 112.

CONSVLTVM XXXVI.

De quodam statuto circa successionem Generalatus quando vacaret.

SVMMARIVM.

Casus, seu statutum cuiusdam Capituli. num. 1.
Dubium circa illud. num. 2.
Decreta, & constitutiones quomodo inter se differant. numero 3.
Decreti definitio. num. 4.
Constitutionis etymologia, & definitio. num. 5.
Quæ sint constitutiones ordinis. num. 6.
Quę decreta. num. 7.
Minor notitia habetur de decretis, quam de constitutionibus ordinis. num. 8.
Decreta an sint perpetua, vel ad tempus. ibid.
Nomine constitutionum Ordinis an veniat decretum. numero 9.
Verba qualiter sunt interpretanda. num. 10.
Verba debent intelligi iuxta subiectam materiam. n. 11.
Papa omnia iura habet in scrinio sui pectoris. num. 12.
Papę iudicium caleste arbitrium appellatur. num. 13.
Responsio ad dubium. num. 14.
Constitutionum verba. num. 15.
Earum constitutionum mens. num. 16.
Respondetur obiectioni. num. 17.
Dictio Nisi quid importat. num. 18.
Quid dictio Fortè. num. 19.
Verborum constitutionum expensio. num. 20.
Alia obiectio. num. 21.
Responsio. num. 22.
An obstet decretum Capituli generalis. num. 23.
Lex posterior quando dicitur abrogare priorem. numero 24.
Generalis, & Vicarius Generalis possint facere soli quid quid totum Capitulum facere potest. num. 25.
An possint dispensare in constitutionibus Ordinis. numero 26.
Ad hoc oppositio. num. 27.
Ea, quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio. numero 28.
Consulti resolutio. num. 29.

IESVS MARIA.

Casus, seu statutum [illegible] Capituli.

1 IN quodam Capit[illegible] [illegible]erali Ordinis Carmelitarum, Roma[illegible] [h]abito anno 1645., editum fuit decretum tenoris sequentis: *Quamuis in nostris constitutionibus p. 4. cap. 3. Statuatur, quòd vacante quoquomodo offic. Generalatus, Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulum erat assignatum, vel ipsius Vicarius fungatur authoritate plenaria Prioris Gene-*

S 3

sint id facere nisi assentientibus Diffinitoribus capituli generalis.

22 Primò, quidem quia videtur esse sermo de prorogatione capituli generalis facienda in alio capitulo generali præcedenti, & tempore quo celebratur; tūc enim solùm habent suam auctoritatem Diffinitores capituli generalis, non verò de prorogatione faciēdæ extra illud.

Secundò, quod est maximè notandum, quia vt constat ex ipsismet constitutionibus tam antiquis, quàm modernis *p.2.cap.1.num.9.* Generales (idem dico de Vicarijs generalibus, quia succedunt ipsis in eadem authoritate) possunt facere se solis, quæ Diffinitores facere possunt. Dicitur enim ibi: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus: absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm ergo ex vi prædictæ constitutionis possit Generalis prorogare capitulum generale assentientibus Diffinitoribus, poterit id facere sine illis, siquidem ipsimet committunt vniuersalem facultatem faciendi omnia, quæ ipsi facere possunt, illis tribus exceptis. Certi enim iuris est quod cùm alicui conceditur facultas faciēdi aliquid de aliorum consensu, si illi se remittant ipsius prudentiæ, factum esse legitimum; siue consensus præcedat, siue sequatur actum, Antonius Gomez *l.53.Taur.num.6.* Tiraqu. *de iure mar.glos.6.à nu.1.* Flamin. *lib.8.q.8.num.105.* Calder. Pereira *de extinct.emphyt.cap.11.num.7.* Viuian. *lib.4.cap.11.num.36.in 2.edit.*

23 Minùs obstat, si obijciatur Decretum illud capituli generalis relatum, quatenus in illo præscribitur tempus celebrādi capitulum generale post mortem Generalis eodem, vel sequenti anno. Etenim iuxta dicta in præcedentibus ex mente Sanctissimi, Religio quantum ad hoc punctum prorogationis capituli, non debet attendere ad præfatum decretum, sed ad constitutiones generales Ordinis. Deinde cum in d. Decreto non abrogentur constitutiones generales, sed solùm illa constitutio, quæ habetur *par.4.cap.3.* vt patet ex verbis ipsius, & in qua dicitur quod mortuo, vel assumpto generali, sit Vicarius Generalis Ordinis ille Prouincialis illius Prouinciæ, in qua capitulum generale erat assignatum; vtique nihil per ipsum derogatur constitutioni illi ex *4.p.c.1.* à nobis relatæ.

24 Præsertim quia lex posterior non abrogat priorem, nisi de ipsa faciat expressam mentionem iuxta aliquos authores præsertim Spinum *in specul. testam. glos.30.princ.num.10.* Barbosam *in Collect.Doctor.in cap.eam te de ætat.& qualitat.* qui id colligit ex *d.cap. Eam te*; vel esto quod oppositum sit dicendum iuxta alios quos retuli, & sequutus sum *tom.4.verb.leges regul.num.53.* id tamen intelligitur, vt eodem loco dixi, quando lex prior non loquitur pro casu speciali solùm, prout contingit in proposito.

Deinde secundò, quo non solùm efficaciter concluditur posse Reuerendissimum Vicarium Generalem prorogare celebrationem dicti capituli generalis, sed etiam id facere posse non obstantibus quibuscunque constitutionibus, & etiam Decreto illo Capituli generalis, quod affertur. Nam certum est generalem Carmelitarum, ac per consequens etiam Vicarium generalem, qui omnimoda cum ipso potestate pollet, posse facere se solo quidquid totum

25 capitulum generale facere potest. Hoc enim colligitur ex verbis superius relatis *par.2. constitut.cap.1. num.9.* vbi dicitur: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus; absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum Institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm enim Diffinitores capituli generalis in Ordine nostro nullam extra ipsum capitulum authoritatem habeant, sed solùm in capitulo, imò ipsi sint, & repræsentent totum capitulum generale cum Priori generali concedunt totam authoritatem, quam habent, preterquam in illis tribus casibus, proculdubio liquidò cōstat committere illi totam authoritatem capituli generalis, ac perindè quod cum capitulum generale possit prorogare, & abbreuiare celebrationem capituli generalis rationabili causa subsistēte, non obstantibus quibuscunque constitutionibus, aut Decretis generalibus in contrarium, ità etiam id facere possit Prior generalis, vel Vicarius generalis.

26 Tertiò ad id quoque deseruit, quod ex vi Generalatus officij potest generalis, seù Vicarius generalis dispensare in constitutionibus Ordinis, prout patet non solùm ex eisdem constitutionibus loco relato *n.11.* illis verbis: *Sciat Reuerendissimus Pater Ordinis quod habet quidem plenam potestatem dispensandi in ijs constitutionibus non tamen sine iusta, & legitima causa*: Sed etiam ex vi Iuris communis iuxta dicta *tom. primo Summæ, cap.8. num.23. et cap.18.num.54.* de quo Medina *1.2.q.97.art.4.concl.3.* Mirand. *in Man.tom. 2.q.30.art.11.* Suar. *tom.4. de Relig.trac.8.lib.6.c.12.* Rodriq. *tom.1.qq.regul.q.26.artic.1.* Peirin. *tom.2. de Prælato q.1.cap.8.num.15.* ex alijs: Si autem hanc facultatem habent generales super dispensationem constitutionum generalium Ordinis, manifestè sequitur etiam habere illam supra decreta generalium capitulorum, prout in specie id explicat Peirin. relatus.

27 Nec huic opponitur, quod in nostris constitutionibus eo *cap.1.p.2.num.9.* dicatur de generali: *Non poterit tamen illud quod in Capitulis generalibus statutum fuerit, vel ordinatum cassare, vel irritare, sed in exēplum aliorum illud diligenter obseruare, et ad obseruandum alios efficaciter inducere, & coarctare, quia leges condere, et non obseruare est Ordinem illudere, & animas fratrum illaqueare*: Nam immediatè subditur: *Nisi fortè aliquid foret, quod ipsi per has Constitutiones reseruaretur, et esset ipsi commissa facultas idem mutandi, etsi videbitur expedire aliter faciendi.* Cùm ergo eodem *n.9.* adiungantur illa verba: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus,* &c. Et *num.11.* *Sciat Reuerendissimus Pater Ordinis,* &c. manifestè infertur, ne dicamus has leges sibi esse contrarias, quod verba relata intelligenda sint, prout dicitur eo *num.11.* sine iusta, & legitima causa. Quæ quidem vt ex dictis constat in præsenti casu manifestè reperitur.

Et de nouo emergit, ac per consequens ratione illius recedi potest à quacunque constitutione iuxta

28 Axioma illud: ea quæ de nouo emergunt, nouo indigent

digent auxilio, quod etiam in constitutionibus, quæ tendunt ad noxam admittitur à Doctoribus, specialiter Crauetta, *cons.* 264.*num.*5. Ancharano, *cons.*84. *num.*4. Rolando à Valle, *cons.*1.*num.*159.*lib. secundo*, & Barbosa *in tract. de Axiomat. Axiom.*81.*n.*3.

29 Ex his porrò concludendum posse Reuerendissimum Vicarium generalem in vim oraculi Sanctissimi quo dixit: *Obseruentur Constitutiones Ordinis*, & ipsarum cõstitutionum prorogare celebrationem capituli generalis vsque ad annum Sanctum 1650. quo tempore plures religiosi ex diuersis nationib. aliàs Romam confluere solent de consilio tamen suorum Assistentium non obstante præfato Decreto capituli generalis celebrati anno 1645.

Adhæsit autem huius sententiæ Sapientissimus P. Antoninus Diana, vt patet ex sequenti subscriptione.

Idem ego sentio Antoninus Diana C.R.

Quia tamen, his non obstantibus, Sanctissimo bene visum fuit, vt tale capitulum generale non prorogaretur, propter motiua aliqua, quę de nouo emerserunt, ideo sub anno 1648. celebratum fuit, & in eo prouisum in posterum pro occasione vacationis Generalatus.

CONSVLTVM XXXVII.

De quodam contractu alienationis facto à quibusdam Religiosis.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus.

1 DE anno 1681. Fratres, & Conuentus Ordinis N. Roncilionis contractum fecerũt cum Maslotto vice, & nomine Persiæ, Lydiæ, & Euphemiæ filiarum, & hæredum Astemij hæredis Petri Angeli Valerij quo quatenus opus sit denuò dederunt, & locauerunt quoddam terrenum cum omnibus, & singulis suis iuribus sub onere soluendi de Canneto illius terreni sex iulios quolibet anno, & pro residuo dicti terreni ad sextum redditum, &cet. Quæritur de validitate talis contractus.

Responsio.

2 CRedo talem contractum irritum, & inualidum, ac nullius momenti esse, ac per consequens iure ipso rescissum, vel rescindendum, ac prædictum terrenum deuolutum ad dictum Conuentum. Ratio est, quia talis contractus nullo pacto fuit initus de consensu Sedis Apostolicæ, qui necessariò requi-
3 situs est ad omnem contractum alienationis bonorum stabilium Ecclesiæ maximè regularium. *Extrauag. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.* ibi: *Omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneq; pactum per quod ipsorum dominium transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum Em-*
4 *phyteuticum*, &c. Et infra: *Inconsulto Romano Pontifice*: Et inferius: *Alienatæ res, & bona huiusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia ad quæ ante alienationem huiusmodi pertinebant liberè reuertantur. DD. communiter ibi.* Filliucius *tom.*3. *tract.*44. *c.*1. Riccius *in prax. rerum fori Ecclesiastici decis.*115. *cum seqq. in* 1. *edit.* aliàs *resolut.*100. *cum multis seqq. in* 2. *edit.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. alienatio rer. Eccles.*

5 Fundamentalis autem ratio est, quia talis contractus non potest esse validus neque in ratione contractus Emphyteutici, neque in ratione contractus locationis, seu conductionis. Non in ratione contractus Emphyteutici, quia id nullo modo exprimitur in instrumento, cum potius ibi bis habeatur verbum *locauerunt*, quod denotat locationem, quæ est contractus diuersus ab Emphyteusi, & verba in propria, non in impropria significatione sunt accipienda *l. non aliter ff. de legat.*3. Crauet. *cons.*10. *num.*9. & *cons.*105. *num.*2. & *cons.*149. *num.*7. & *cons.*227. *num.*11. Parisius *cons.*22. *n.*6. *lib.*4. Decius *cons.*113. *num.*6. Deinde, quia dictum terrenum non fuit datum ad
6 meliorationem, seu vt melioraretur, quod videtur esse de ratione Emphyteusis, vt ipsum nomen sonat,

nat, quod est *implantatio*, vel *insitio*, prout contingit quando datur ager vt conseratur arboribus, vel segetibus. Lessius *de iust. & iure lib.2. c.24. dub.1. n.3.* Introductus enim iste contractus ad fæcundandas terras. Card. Lugo *de iust. & iure tom.1. disp.2. sect.4. num.65. & tom.2. disp.29. sect.5. num.86.*

7 Præterea, quia tunc solum Emphyteusis est licita inconsulta Sede Apostolica quando ad illam cõcurrunt simul tres conditiones, scilicet prima, quod fiat in casibus à iure permissis; secunda, quod de bonis solitis ab antiquo dari in Emphyteusim; tertia quod fiat cum Ecclesiæ euidenti vtilitate. *Extrauag. Ambitiosæ*, DD, *ibid.* Panormitanus *cap. supr. de reb. Eccles. non alien. à num. 9.* Iulius Clarus §. *Emphyteusis qu.6.* Molina *de contractib. disp.468. num.17.* Quaranta *supr. num.39.* Post multos alios. Hæ autem conditiones non fuerunt seruatæ in tali contractu. Nam quidquid sit de prima, certum est in illo non fuisse verificatam tertiam conditionem de euidenti Ecclesiæ vtilitate, siquidem fratres, & Conuentus commemorati conquæruntur de eo, & volunt rescindi, & declarari nullum, & irritum ob damnum quod ipsis contingit ex ipso, & maiori fructu, & emolumento quod sperant si dictum terrenum ad ipsos deuolua-

8 tur. Et vtilitas Ecclesię debet plenè probari. Bartol. *in l. si facto ff. de castrens. pecul.* Federicus de Senis *cons. 143. circa fin.* Alexand. *cons.160. n.5.* Rota *decis.181. num.3. p.1. & dec.475. num.1. p.1. diuers.* Imò tempo-

9 re alienationis debet probari euidens, clara, & indubitata. Baldus *cons.256. circa med. vers. præterea.* Corneus *cons.244. num.3. lib.2.* Barbat. *cons.4. in princip. lib.1.* Insuper quoad hoc attendendum est ad tempus vltimæ alienationis, non ad tempus alienationis

10 antiquæ. Carolus de Grassis *decis.3. num.16. de reb. Eccles. non alienand.* Riccius *in prax. decis.5.* Rota in causa *nullius Castri 9. Martij* 1580. coram Brauo, *in Romana domus 29. Nouemb.* 1587. coram Blanchetto Barbosa *de offic. et potest. Episcop. Allegat.95. n.34.*

Maximè verò Emphyteusim istam nullam validam fuisse conuincitur propter defectum secundæ

11 conditionis; non enim fuit de bonis ab antiquo dari solitis in Emphyteusim, prout requirebatur ex vi *d. Extrauag. Ambitiosæ.* Ad hoc enim necessario requirebatur vt præcessissent duæ concessiones eodem modo factę, vt de communi sententia refert Quaranta *supra num.40. §. notandum* ex Iulio Claro, Genuensis *cap.60. num.5.* Bordonus *resolut.27. num.41.* vt saltem vna solemnis, & valida cum spatio 40. annorum, prout ex Iasone, Rebusso, Decio, & pluribus alijs firmat Barbosa *supra num.36.* & ex alijs Doctoribus, & Rotæ decisionibus Tambur. *de iure Abbat.*

12 *tom.3. disp.14. quæsit.7. num.3.* quod non contigit in præsenti, siquidem, prout constat ex instrumento huius contractus tantum præcessit concessio illius terreni facta Petro Angelo Valerio *annis proximè elapsis*, vt ibi dicitur, per quos nequeunt denotari qua-

13 draginta anni, cum spatium quadraginta annorum longum tempus, & remotum dici debeat, iuxta communem DD.

Casu verò, quòd secunda ista concessio valida esse posset in vim prioris necessarium omnino esset, vt fieret eodem modo quo prima, seu iuxta modum, quo terrenum traditum fuit in prima, & cum eisdẽ circumstantijs; si enim addita est noua conuentio,

14 aut noua qualitas tunc facit vt non possit dici confirmatoria primæ concessionis, sed noua diuersa ab illa, ac per consequeus quod non verificentur verba illa Extrauagantis. *Ac de rebus, & bonis in Emphyteusim ab antiquo concedi solitis.* Iulius Clarus *q. 6.* citata, & verbo *feudum q.13.* Molina *d. disp.468. num.19.* Quaranta *supr. num.40.* ex pluribus etiam DD. Bonac. *de Contractib. disp.3. q.8. punct.4. num.30.* Bordonus *sup.* Tambur. *n.2.* Barbosa *sup. n.32. & 33.* Ex varijs etiam Rotæ decisionibus.

Hoc autem non contigit in præsenti, cum in hac secunda concessione concessum fuerit illud terrenũ auctum, alteratum, & melioratum quodam querqueto, Canneto, & Sterpalio, quæ non erant primitus in dicto terreno, quando primò concessum est d. Petro Angelo. Deinde in hac secunda concessione concessa sunt hæc omnia dictis Persiæ, Lydiæ, & Euphemiæ, quibus non erant concessa in prima concessione, vtpotè solum facta d. Petro Angelo.

Quatenus etiam contractus iste in vim Emphyteusis validus esse posset non poterat in perpetuum

15 fieri nisi pro suscipiente, & filijs, & nepotibus ipsius *cap. Apostolicos 12. qu.2. Authentic. de non alienand. §. alienationis*, vbi glossa *verb. in perpetuum*, Molina *supr. disp.467. num.1. & disp.469. n.3.* Præsertim loquens de Emphyteusi Ecclesiastica quando aliud non exprimitur, & consuetudo patriæ ita exigit, prout in præsenti. Barbosa *de iure Ecclesiastico lib.3. c.30. num. 23.* Ex quo euidenter sequitur hoc tempore deuolutum esse dictum terrenum ad Monasterium, siquidem tres illæ generationes, quibus concessum fuit iam sunt extinctæ ob mortem personarum, quæ ibi numerantur; & quia per ipsas personas generationes denotantur, prout ex pluribus Doctoribus, & S. Rotæ decisionibus demonstrat Barbosa *supra num. 24.* Nec obstat contra hoc quod *Authent. de alienat. & emphyt. §. Si verò quadam, & §. licentiam cap. hoc ius porrectum §. perpetua, & §. Si quis verò 10. quæst.2.* per-

17 missa fuerit Emphyteusis etiam bonorum Ecclesiasticorum in perpetuum. Quia hoc intelligitur quando res quæ in Emphyteusim datur est destructa, & ex qua nulli redditus percipiuntur, nec per Ecclesiã valent meliorari. Barb. *sup. num.23.*

18 Quod autem nec in vim contractus locationis possit sustineri præsens contractus euincitur manifestè non solùm quia in dicta *Extrau. Ambitiosæ* omninò interdicitur, cassatur, & annullatur locatio vltra triennium sine consensu Sedis Apostolicæ, sed

19 etiam quia ex Emphyteusi ad locationem valet argumentum data rationis paritate, vt docet Bened. Ægydius *in repert. l. ex hoc iure, ff. de iustit. & iur. p.1. cap.9. num.8.* Locatio enim longi temporis æquipa-

20 ratur Emphyteusi, sicuti scribunt Bart. Perett. *ad Extrauag. Ambitiosæ de rebus Eccles. non alien. c.2. num. 38.* Card. Mantica *de Tacit. et ambig. Conuent. libro 22. tit.2. num.55.* Molina *de iustit. tract.2. disp.445. versic. hinc oritur*, Lessius *in simili tractat. lib.2. cap.24. dub.1. num.4.* Ex hoc autem elicitur quod quemadmodum contractus iste in vim Emphyteusis est irritus, & inualidus, sic etiam in vim locationis.

21 Nec contra dicta obstat præscriptio imaginata, quæ, vt aliqui autumant, adest in præsenti terreno pro illud possidentibus contra prædictum Monasterium non solùm quia contra bona Regularium non

currit

currit præscriptio nisi spatio 100. annorum prop-
22 ter priuilegium Eugenij Quarti pro Benedictinis, quo etiam participant Fratres, & Conuentus de quibus in præsenti, prout dixi *tomo quarto meæ Summæ qq. Regular. verb. Priuilegia Regular. num.* 15. ex
23 Rodriguez, Ioanne de Cruce, Portello, & Tamburino; sed etiam stando in iure communi, quia si Em-
24 phyteusis titulo præscriptionis comparetur non ad longius tempus censenda est præscripta, quàm ad tres vitas, siue descendentium tantùm, si Emphyteusis Ecclesiastica sit, siue etiam extraneorum si sit non Ecclesiastica.

Ratio est, quoniam non in longiùs tempus titulo præscriptionis censenda est comparata, quàm in minimum, & præsertim in id, in quod frequentius consueuit tradi. Ita cum Bald. Couarruu. 2. *variar. resolutio. cap.* 16. *numero sexto.* Molina *dict. disput.* 469. *numero quarto*. Præsertim quia clausula illa posita
25 in Instrumento huius contractus, scilicet, *quatenus opus est*, est limitatiua, iuxta tradita per Dec. *cons.* 385. *numero secundo*. Bero. *consil.* 140. *numero* 17. *volumin.* 2. Surd. *consil.* 186. *num.* 14. Et alios apud Barbosam *in dict. vsu frequent. dict.* 312. Ex quo infertur limitandum esse tempus talis contractus solum ad tres illas generationes, vel personas ibi nominatas, non in perpetuum.

Quod etiam maximè colligitur si dicamus eam clausulam esse solum conditionatam, & nihil ponere in esse prout habet Rota apud Paulum de Rubeis
26 *decis.* 188. *num.* 8. *tom.* 2. *diuers.* Ex hoc enim infertur solum explicari debere iuxta modum licitum, & ordinarium, qualis est ad tres illas vitas.

27 Id tamen admitti potest de hoc contractu siue sit emphyteusis, siue locationis, quod quamuis factus vltra legitimam, solitamquè metam non valeat, nec subsistat; valeat tamen, & subsistat quatenus fieri potuit. Regula etenim illa generalis pro omnib. dispositionibus, *Vtile per inutile non vitiatur* in separabilibus, & diuisibilibus communiter est recepta. Quod probant iura, & Doctores apud Barb. in *Axiomatib. iuris axiom.* 231. & Dianam *par.* 8. *Tract.* 7. *Resol.* 30. apud quos plura ad intentum.

28 Circa hanc materiam alienationis bonorum Ecclesiasticorum, offero lectori duas sequentes S. Rotæ Rom. decisiones coram Seraphino.

Placentina.

Bonorum.

29 Coram Domino Seraphino 7. Aprilis 1581.

A R G V M E N T V M.

Alienatio rei Ecclesiasticæ facta ab Abbate absq; euidenti cogente necessitate, vel vtilitate, inualida est, non obstantibus litteris, *si in euidentem*, & confirmatione Apostolica subsecuta. Quæritur etiam hic vtilitas Ecclesiæ quomodo probetur.

S V M M A R I V M.

1 *Alienatio rei Ecclesiastice non, nisi ob euidentem Ecclesiæ, vel necessitatem, vel vtilitatem, fieri debet.*
2 *Et requirit talis alienatio causam, & solemnitatem.*
3 *Papæ authoritas omnes solemnitates supplet.*
4 *Defectus causæ alienationis, inter positionem decreti Iudicis super ea factam nullam reddit, & num.* 5.
6 *Pro decreto in dubio præsumitur.*
7 *Probatio contra decretum Iudicis in dubio admittitur.*
8 *Abbas pecunias Monasterij dilapidans de proprijs bonis refundere tenetur.*
9 *Inquisitio, de quibus bonis fieri deberet comparatio rei, quæ prætenditur, vtilis est ad causam ipsam principalem, & euidentem Ecclesiæ vtilitatem spectat.*
10 *Bona Ecclesiæ non sunt alienanda, quando ex pecunijs Ecclesiæ satisfieri, & præcaueri deterioratio potest.*
11 *Falsa expressio in rescripto Papæ* si in euidentem, *non attenditur, & num.* 12.
13 *Inquisitio, quid potius expediat alienare, necessaria est, si alienatio sit ex causa vtilitatis, & num.* 14.

D E C I S I O.

Fuit conclusum, alienationem terrarum, de quibus agitur, fuisse nullam non obstantibus litte-
1 ris; *si in euidentem*, & confirmatione subsequuta. Etenim in huiusmodi alienationibus copulatiuè re-
2 quiruntur causa, & solemnitas, nec vnum sine altero sufficit, vt per DD. *in cap. Sine exceptione.* 12. *quæst.* 2. vbi latissimè Laur. de Rodulf. *in* 3. *quæst.* Couarr. *var.*
3 *resolut. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2. Et licet authoritas Papæ suppleat solemnitates, iuxta *consil.* Abb. 47. *lib.* 1. Nō
4 tamen supplet defectum causæ, imò defectus causæ reddit nullam interpositionem decreti super alienatione. Gemin. *cons.* 48. *num.* 9. Tunc enim non verificatur conditio sub qua Papa rescripsit, nempè si cedebat in euidentem, vel necessitatem, vel vtilitatem
5 Ecclesiæ; ideo si neutrum verificatur nulla est interpositio decreti. Ruin. *cons.* 68. *num.* 5. *lib.* 1. Et licet
6 pro decreto in dubio præsumatur, vt aliàs fuit dictum, tamen admittitur probatio in contrarium,
7 quod non subsit necessitas neque euidens vtilitas, quæ quidem hoc casu concludenter probata videntur. Cum enim Abbas de anno 1519. vendidisset bona Ecclesiæ tanquā patrimonialia pro lib. 1744. ipse saltem erat debitor Ecclesiæ prædictæ quantitatis, *cap. statuimus cum duobus seqq.* 12. *quæst.* 2. cumque per quindecim dies ante celebrationem contractus de quo agitur, idem Abbas consequutus fuerit libras sexmille ex transactione inita cum Bottis, apparet, quod non suberat necessitas alienandi, cum enim debitum, quod vrgebat, esset tantum librarum 1998. & Commendatarius haberet in manibus lib. 7744. satis apparet nulla cogente necessitate factam fuisse alienationem.

8 Neque obstat quod respondetur quantum ad libras 1744. non præsumi quod extarent, quia de suo proprio Abbas tenebatur refundere, vt *d. cap. Statuimus* 12. *quæst.* 2. Non obstat quod posset aliam summam ex mille librarum tanquam fructus Abbatiæ pro se retinere, quia hoc procedit, quando non subest necessitas alienandi, aliàs debet ex fructibus, si potest, prouidere, non autem bona Ecclesiæ alienare, *glos.* 1. *in verb. defensore de reb. Eccles. non alien. num.* 6. *& ibi* Ioan. Monach. *num.* 3. Abbas *cap. Nulli num.* 5. *de reb. Eccles. non alien.* Syluest. *in verb. Alienatio. n.* 1. Tabien. 16. *n.* 4. Soc. *cons.* 29. *num.* 16. *lib.* 1.

Quan-

Quantum verò ad vtilitatem, probatur eam non subesse, imò constare de damno, ex quo poterat Abbas ex illis pecunijs nedum restituere melioramenta, sed emere aquas, quibus indigebat; nam pro his omnibus sufficiebant libræ 6998. Et ipse habebat in manibus libras 7744. & ita omnibus solutis supererant ei adhuc libræ 746. ergo non fuit vtile tunc temporis vendere prædicta bona pro aquis emendis, quas comparare poterat ex pecunijs penes eum existentibus.

9 Inquisitio enim, de quibus bonis fieri debebat comparatio rei, quæ prætenditur vtilis, est inquisitio circa causam principalem ipsius alienationis, & sic circa euidentem vtilitatem. Frider. de Sen. *consil.* 249. *num.* 2. Franc. *cap.* 1. *num.* 19. *de reb. Eccles. non alienan.* Et negari non potest quin expressio omnium istorum non solùm reddidisset Papam difficiliorem ad concedendum alienationem, sed etiam ipsum penitus retraxisset, & ideo videtur supposita pœna Pelagatti, ne hoc negotium, & facilitas consequendi aquas sine alienatione aliorum bonorum detegeretur.

Non obstant è contrario deducta, & primo quod dicitur has pecunias fuisse in melioramentis expositas, quia hoc non probatur, & plura deducuntur, quæ contrarium suadent, sed vt hoc admittatur, si res ita se habet, apparebit ex alio de damno. Nam euidens vtilitas aliàs considerata nō prouenisset ex illis libris 3000. quibus comparatæ sunt aquæ, sed ex alijs sex millibus impensis in melioramentis, & ideo quod dicitur, nihilominus contractum in se fuisse vtilem non satisfacit; quia cum omnia possent com-
10 modè fieri sine bonorum alienatione, damnosum fuit Ecclesiæ, vno, & eodem tempore priuari bonis, & pecunijs, præterquam quod rescriptum est subreptitium, & nullum, vt supra deductū est, vt per Ruin. *cons.* 1 7. *num.* 26. *lib.* 1.

11 Neque obstat quod in huiusmodi litteris, *si in euidentem*, non attenditur falsa expressio, quia Papa solum habet præ oculis euidentem vtilitatem tāquam causam finalem, vt per Soc. *cons.* 15. *n.* 51. *li.* 1. hoc. n.
12 procedit quādo subreptio non versatur circa ipsam causam, tunc enim sine causa Papa non fuisset concessurus. Dec. *cons.* 147. *num.* 5. *&* 6. Et hoc est quod Frider. *d. cons.* 249. voluit, quod quando alienatio fit
13 ex causa vtilitatis, sit necessaria inquisitio quòd potius expediat alienare, quia hoc est inquirere de ipsa causa alienationis; secus verò quando fit ex causa necessitatis, sufficit enim quod subsit necessitas.

14 Et eò magis hæc procedunt, ex quo in similibus alienationibus requiritur non solùm necessitas, sed etiam quod sit euidens vtilitas, Corn. *cons.* 243. *nu.* 3. *lib.* 2. Barbosa *cons.* 540. *li.* 1. *cum alleg.* Et ideo ex his, omissis alijs fundamentis, quæ leuiora Dominis visa sunt, conclusum, *alienationem neque necessariam neque vtilem fuisse*, & consequenter litteras *si in euidentem*, & confirmatoriam sequutam Dominis Puteobonellis non suffragari.

Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphini, *num.* 508.

Romana.

Casalis longhezzæ.

30 Coram Domino Seraphino anno 1593.

S V M M A R I V M.

1 *In re concessa in Emphyteusim cum pacto affrancationis in concessione specialiter Conuento, verisimile est, quod si per multum tempus possessa fuerit non reclamante Domino, nec quidquam exigente ratione affictus, seu census, fuerit affrancata, & num.* 9.
2 *Item præsumitur affrancata, si postea libera, & franca ab omni onere seruitute, & recognitione vendita fuerit.*
3 *Papæ est credendum ne de mendacio redarguatur.*
4 *Res libera præsumitur, quæ vti talis per longum tempus sit possessa.*
5 *Assertionibus, & narratiuis Papæ, standum est, etiamsi sit de facto alieno, & maximè iteratis, vt num.* 7.
6 *Narratiua Papæ super facto alieno in rescripto motu proprio plenè probat; maximè si super huiusmodi narratiua disponat, vt num.* 8.
10 *Scientia probatur ex eo, quod quis habet penes se instrumentum, & illud produxit.*
11 *In eo quod respicit propriam Papæ vtilitatem ei non creditur.*
12 *Lis præsumitur habita pro derelicta per lapsum triginta quinque annorum, quibus ab ea cessatum fuerit.*
13 *Præscriptio contra Monachos Cassinenses, non currit vigore priuilegiorum Eugenij Papæ nisi spatio centum annorum.*

D E C I S I O.

AGunt R R. Monachi Sancti Pauli aduersus Illustr. D. Leonem Stroccium pro recuperatione Casalis longhezzę, quod olim de anno 1514. Monasterium concesserat in Emphyteusim perpetuam Dominæ Alphonsinæ Vrsinæ de Medicis pro se, & suis filijs, & hæredibus, & successoribus descendentibus pro annuo affictu, siue census perpetui solutione ducatorum mille auri de Camera cum prohibitione alienandi, sub pœna deuolutionis, & alijs pactis instrumento contentis: Prætendunt itaque prædictum Casale ad eos esse deuolutum ex duobus potissimū capitibus; Alterum quia reperitur alienatum in Dominos Stroccios, quos non constat esse de descendentibus Alphonsinæ; Alterum quia cessatum fuit non solum, per annum integrum contra formam instrumenti, sed etiam per quamplures annos à solutione canonis, seu affictus; & ideo dubitatum, an sint in probatis, itaut obtinere possint cōtra D. Leonem, vel potius danda sit ei absolutoria; & in præsenti discussione præsuppositum fuit sine veri præiudicio, quod constet penes Monasterium fuisse dominium dicti Casalis de tempore concessionis factæ Alphonsinę.

Et quia ex aduerso prætenditur hoc Casale fuisse affrancatum pro scutis viginti millibus iuxta pactū affrancationis in dicta concessione specialiter Conuentum,

tientum, ideo difficultas eo fuit redacta, An ex deductis pro D. Leone satis constaret de huiusmodi affrancatione. Quæ verò deducuntur hæc fere sunt.

1 Primò, quod conuentum fuerat de huiusmodi affrancatione, ex quo oritur circa hanc rem præsumptio ex primordio veritatis; Verisimile enim est Casale tanto tempore possessum non reclamantib. Monachis, neq; quidquam exigentibes ratione affictus, seu census, fuisse affrancatum; ne duplex oriatur inuerisimilitudo; Altera ratione negligentiæ ex parte fratrum; Alia vsurpationis ex parte possessorum.

2 Secundò, deducitur præsumptio ex eo quod felic. rec. Clemens VII. anno 1526. vti priuata persona, & pro omni suo iure, & etiam tamquam patruus magnus, & tutor Catharinæ de Medicis pupillæ, ad quã dictum Casale spectare, & pertinere affirmauit, vendidit Illustrif. D. Clarici de Medicis Stroccię dictum Casale vti liberum, & franchum ab omni homagio, censu, canone, nexu, seruitute, & recognitione obedientiæ, & reuerentiæ, præterquam ea, quæ per subditos erga Sedem Apostolicam præstari debet, ergo

3 de eo tempore necesse est in necessarium antecedẽs, quod Casale fuerit affrancatum, ne Papam redarguamus de mendacio.

Tertiò, deducitur motus proprius eiusdem Clementis de anno 1529. in quo narrat dictum Casale fuisse per quondam D. Alphonsinam de Medicis à Priore, & Conuentu Sancti Pauli emptum pro pretio viginti millium ducatorum auri de Camera, & à se postea venditum Dom. Clarici Stocciæ: Vnde vt consulat hęredibus Cosmi, quorum interest assignat pro dictis viginti millibus ducatis creditum super Monte fidei ad fauorem dictorum hæredum.

Vltimò deducitur tempus 78. anno, quod videtur excludere Monasterium ab omni iure, & actione

4 stante perpetua obseruantia gestorum per Clementem; nam vbi per longum tempus res vti libera possessa fuit, talis etiam præsumitur. Bald. *cons.* 402. *in fin. lib.* 5. Castr. *cons.* 345. *col. fin. lib.* 1. Iaf. *cons.* 161. *col.* 4. *lib.* 2. Aymo. *cons.* 101. *num.* 4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 91. *num.* 28. Quibus omnibus examinatis, Domini pro maiori parte censuerunt intẽtionem Monasterij non esse liquidam neque ad eius fauorem ferendam esse sententiam; Nam deuolutiones prætensæ ob contrauentiones deductas cessant data Casalis affrancatione, quę satis probari videbatur ex duabus illis assertionibus Clementis, qui-

5 bus standum esse videbatur per text. *in Clem.* 1. & ibi notant omnes, *de probat.* Felin. *in cap. cum à nobis de testib.* Dec. *cons.* 152. *num.* 2. Nec videtur obstare, quod

6 illa sit narratiua Papę super facto alieno, quia cum rescripserit motu proprio, plenè probat, vt per Cardin. *d. Clement.* 1. & ibi Anchar. & Ioan. de Imol. Alexan. *cons.* 112. *lib.* 7. Cur. iun. *cons.* 61. *num.* 13. cum alijs cumulatis per Gabr. *de probat. conclus.* 2. *num.* 55. *& in tit. de clausul. concl.* 2. *num.* 89. & hãc sententiam sequuta fuit Rota, vt per Put. *decis.* 101. *die* 1. *Februarij lib.* 3. & Guidob. *decis.* 161.

Quod eo magis dicendum est cum habeamus duplicem enunciationem Papæ, quarum altera enunciat emptionem, altera enũciat Casale esse liberum

7 ab omni censu, & recognitione; Vnde fit vt iteratæ Papæ assertioni eam de facto alieno standum sit iuxta tradita per Corsett. *in tract. de verb. geminat. num.* 1. *&* 2. Grat. *cons.* 136. *num.* 3. *& seq. & cons.* 143. *num.* 9. *lib.* 2. multos congerit. Addit. ad Rom. *cons.* 191. & Gabr. *d. concl.* 2. *de probat. n.* 43. *in fine.*

8 Præterea super huiusmodi assertionibus Papa disponit, nam prior fit ad effectum venditionis, posterior ad effectum restitutionis pretij per ipsum habiti: Vnde videntur locum habere ea, quę tradit Gabr. *d. concl.* 2. *de probat. num.* 43. quæ opinio non patitur difficultatem, vbi attestatio est motu proprio facta; nam quæ in contrarium ibi deducuntur, loquun-

9 tur in simplici Papæ attestatione: Præterea magnum fomentum recipiunt prædictæ attestationes ex tot annorum obseruantia, quibus Casale per emptores possessum fuit sine vlla molestia.

Neque est præsumendum dictos Priorem, & Monachos fuisse neglecturos ius suum, si verum non esset, sequutam fuisse affrancationem, cum nemo prę-sumatur iactare suum, *l. cum de indebito, de prob.* Ma-

10 ximè, cum pro ipsorum parte non possit prætendi ignorantia, cum instrumentum emphyteusis esset penes ipsos, & ab ipsis fuerit productum, Aret. *consil.* 15. *in fin.* Felin. *in c. vigilante, num.* 4. *de pręscript.* Balb. *de præscript. q.* 29. *num.* 8. Dec. *cons.* 267. *num.* 6. Tiraq.

11 *de retract. lign.* §. 35. *glos.* 4. *num.* 34. Non obstat quod Papæ non sit credendum in eo, quod respicit propriam vtilitatem, quia hoc respiciebat priuatam vtilitatem Catharinæ, & Claricis non autem Papæ vt liquet ex motu proprio, in quo de suo satisfecit de pretio viginti millium ducatorum, neque est verisimile, quod Papa voluerit fraudare summam tam insignis valoris, si aliter se se rei veritas habuisset.

Non obstat, quod deducitur de interruptione ob controuersiam motam cõtra Stroccios de an. 1555. coram Auditore Cameræ, quia adhuc non constat,

12 an fuerit mota controuersia super possessorio, vel super petitorio. Præterea, cum tanto tempore fuerit cessatum à lite, pręsumitur habita pro derelicta, fuit enim cessatum per triginta quinque annos, & amplius, Achill. *de lit. dec.* 8. *&* 11. Put. *decis.* 236. *in* 3. Pe-

13 regrin. *decis.* 110. *&* 129. *lib.* 2. Et hoc maximè cum detegatur malum ius Monasterij ex affrancatione. Non obstat vltimò, quod deducitur ex priuilegio Eug. circa præscriptionẽ, vt non currat nisi spatio 100. ann. contra Monachos Cassinenses, quia adhuc non fuit productum hoc priuilegium, sed neq; etiam videtur releuare, quia Stroccij defendunt se non ratione præscriptionis, sed probationis affrancationis; & ita non indigent præscriptione. Et in hanc sententiam procliuiores fuerunt Domini, ex quo aliqui ex senioribus recordati sunt alias in causa Romana viginti millium inter Serenissimas Catherinam Reginam Francię, & Margaritam ab Austria fuisse productum instrumentum affrancationis. Quare fuit conclusum pro D. Leone contra Monasterium.

Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphini decisione 1016.

præuaricatione fuit. Cuius præcepti Apostolici occasio fuit, vt notat ibi Theophylatus, quòd mulieres aliquę tempore Pauli acceperant donum prophetię, ne ergo putarēt sibi fas esse in Ecclesia loqui, & prophetare, hic eis id inhibet Apostolus, idq; tum honestatis, pudoris, infirmitatis, ac loquacitatis muliebris causa (inquit Chrysostomus) tum studio reuerentiæ, & subiectionis erga virum, quæ requirit, vt eo præ-
7 sente, & loquente, sileat mulier, præsertim in Ecclesia, & rebus sacris. Vnde ex hoc Apostoli loco infert Epiphanius *hæres.49.* quòd mulieres ad Episcopatū, aut presbyteratum assumi non possunt cōtra Quintilianos. Inferunt etiam Doctores moderni contra Lutherum, Christophorum Goodmanum, & Pepusianos, mulierem non posse ad regimen spirituale Ecclesiæ assumi.

8 Tertiò, & clarè ex Concilio Cæsaraguſtano contra Priscillianum, qui huiusmodi feminas Doctorissas in sua secta fouebat congregato, vbi sic iuxta Baron. *sub an.*381. §. *Vt mulieres* statutum fuit: *Vt mulieres omnes Ecclesiæ Catholicæ fideles à virorum alienorum lectione, & cætibus separentur; nec ad ipsas legentes alij studio, vel docendi, vel discendi conueniant, quoniā, & hoc Apost. iubet: Ab vniuersis Episcopis dictum est. Anathema futuros, qui hanc Concilij sententiam non obseruauerint.* Item ex Decreto Concilij Carthag. 4. *Can.*98. & 99. quod refertur *distin.*23. *Can.*29. Cuius titulus est *mulier in Conuentu viros docere non permittitur.* Verba autem Canonis sunt hæc, *Mulier quamuis docta, & sancta viros in Conuentu docere non præsumat.* Fauet Canō *mulierem* 33. *q.*5. ex D. August. *in lib. qq. veteris Testa. q.*45. vbi sic: *Mulierem constat subiectam dominio viri esse, & nullam auctoritatem habere, nec docere enim potest, nec testis esse, neque fidem dare, nec iudicare, quanto magis non potest imperare?* De quo Tamburin. *de Iur. Abbatiss. disput.*33. *q.*3.

Quartò ex eo quod Euangelizandi, seu prædicandi functio feminis prohibita est in Ecclesia prout cō-
9 muniter colligunt DD. ex locis S. Scripturæ, & Iuribus relatis. Vnde Abbas *in cap. Decernimus de Iudic.* ait, quod in hoc non potest mulier dispensari ab vllo
10 Prælato Summo Pontifici inferiori. Hinc etiam notauit D. Hieron. *in Epist. ad Principiam*, quod Marcella Romana eius discipula licet doctissima esset in S. Scriptura, & propterea à multis super ea interrogaretur; nihilominus (inquit) *sic ad interrogata respondebat, vt etiam sua non sua diceret, sed vel mea, vel cuiusuis alterius, vt in eo ipso quod docebat se discipulam fateretur; sciebat enim dictum ab Apostolo; Docere autem mulieri non permitto.*

11 Quintò ex Clement. *Cùm de quibusdam de relig. domib.* vbi mulieres statum Pœguinarum amplectētes ipso facto excommunicantur, ex eo quod, vt ibidem dicitur: *Earum aliqua quasi perductę in mentis insaniam de Summa Trinitate, ac Diuina essentia disputent, & prædicent, ac circa fidei articulos, & Ecclesiastica Sacramenta opiniones Catholicæ fidei contrarias introducant, & multos super his decipientes simplices eos in errores diuersos inducant, aliaque quamplura periculum animarum patientia sub quodam velamine sanctitatis faciant, & committant.*

Sextò ex facto Vrbani Octaui Summi Pontificis in Bulla *Pastoralis* ann. 1630. edita damnantis Congregationem Iesuitarum, eamque penitus eradicari, & dextrui præcipientis ea de causa quod, vt in eadem Bulla dicitur: *Specie salutis animarum promouendæ, aliaque opera permulta sexus, & ingenij imbecillitati, & modestiæ muliebri, ac virginali præsertim pudo-*
12 *ri minimè conuenientia, & quæ viri Sacrarum litterarum scientia, rerum vsu, vitaque innocentia spectatissimi, difficilè admodum, & nonnisi magna circumspectione adhibita aggrediuntur attentare, & exercere consueuissent.* Ex quib. elicitur Ecclesiæ mentem esse penitus prohibere ne fœminæ quantumuis spirituales, & deuotæ huiusmodi operibus docendi alios incumbant.

13 Et merito sanè quia hæreses fermè omnes propagatæ fuerunt per huiusmodi fœminas specie Sanctitatis velatas, Quod præter recentiora exempla pluribus nota D. Hieronymus *ad Ctesiphontem tom.*2. sic habet: *Simon Magus hæresim condidit adiutus auxilio Helenæ meretricis. Nicolaus Antiochenus omnium immunditiarum conditor choros duxit fœmineos. Marcion quoque Romam præmisit mulierem ad maiorem lasciuiam. Apelles Philomenem comitem habuit. Montanus Triscam, & Maximillam primùm auro corrupit, deindè hæresi polluit. Arrius vt Orbem deciperet sororem Principis antè decepit. Donatus Lucillæ opibus adiutus est. In Hispania Agape Helpidium, mulier virum cæcum cæca duxit in foueam, successoremque sui Priscillianum habuit, cui iuncta Galla alterius, & vicinæ hæreseos reliquit hæ-*
14 *redem.* Vnde etiam fœminę suppellex præcipua hæresianarum, & hęreticorum fuerunt vt historiæ narrant de Simone mago, Ptolomæo, Apelle, Montano, Tertulliano, Elcesaitis, Paulo Samosetano, Manete, Elpidio, Mahomete, Aldeberto, Luthero, Carolstadio, Oecolampadio, Caluino, Beza, & alijs.

15 Item quia illarum sexus imbecillior est, naturales, vel dæmoniacas suggestiones plurimū habet pro diuinis, multa quoque sibi somnia fingit quæ vera credit, iuxta illud paræmicum *Anus quæ vult somniat;* abundat passionibus admodum acribus, & vehemētibus, quare quod à passione natū, id à veritate profectum putat. Sunt etiam feminę naturę humidioris, & viscosioris, humidum verò facilè commouetur, & varias figuras recipit, ęgrius autem, ac serius à motu cessat. Ideo mulieres citius imaginantur, hęc Marti-
16 nus Delrius *disqu. Magicar. li.*4. *c.*1. *q.*3. *sect.*3. addens propterea sæpius decepisse viros etiam doctissimos, Videlicet Tertullianum, & alios quos refert Iosephus à Costa *de nouiss. temporib. lib.*2. *cap.*11.

17 Septimò, quia Congregationes, Sodalitia, vel Conuenticula quæ ab Ecclesia approbata non sunt omninò damnari debent. Vt ex Iure ciuili constat *ex l.*1. *in princ. ff. de Colleg. illicit.* & *l.*3. *in vers. in Summa, ff. eodem*, & ex Iure Canonico *in Can. multis in princ.* 16. *dist.* vt notant communiter Doctores, specialiter Abbas Innocent. *in cap. dilecta de excess. Prælat. in glos.*1. *in fine*, Bartol. *in l. fin ff. de Colleg. illicit.* Cuiacius *lib.*7. *obseruat.*5. Petr. Greg. *lib.*15. *c.*32. *num.*10. Mysing. *cent.*6. *obseru.*2. *num.*2. Auiles *ad cap.*2. *prætorum verbo confederatio à princ.* & *n.*10. Nauar. *cons.*3. *à num.*3. Menoch. *de arbitr. cent.*6. *cas.*593. *à princip.* Vmbertus locat. *in Iudiciali Inquisit. verb. Collegium, num.*2. Barbosa *de Iure Ecclesiast. lib.*1. *cap.*11. *num.*69. & *seqq.* Cum ergo illæ Congregationes, seū sodalitia in quibus fœminæ præsunt viris, & feminis ab Ecclesia approbata, vel permissa non sunt reprobanda videntur.

Præ-

18 Presertim cum fœminæ incapaces sint non solùm iurisdictionis Ecclesiasticæ, sed nullius rei, quæ iurisdictionem istam redoleat. Adeo quod Abbatissas Monialium nõ posse in loco publico benedictionem dare, nec aquam, aut vestes in forma Ecclesiæ benedicere, teneant Mayolus *de irregul. lib. 1. cap. 29. num. 26.* Gauantus *in Man. Episc. verb. Abbatissa num. 8.*

19 Octauò, quia propter hanc incapacitatem fœminarum ad iurisdictionem spiritualem habendam non solùm nequeunt etiam Abbatissæ Monialium, confessiones illarum audire, aut aliquam authoritatem spiritualem circa earum conscientias exercere, prout colligitur ex *cap. Noua de pænitent. & remissio.* S. Thom. *in 4. dist. 19. q. 1. art. 1. & dist. 25. q. 1. artic. 1.* Syluest. *verb. Abbatissa q. 3. num. 8.* Miranda *de Sacris Monial. lib. q. 6. art. 5. concl. 1.* Salas *de legib. q. 95. tr. 14. disput. 8. sect. 19. num. 91.* Sed etiam oppositum vocatur *absonum*, & *absurdum*, & præcipitur Prælatis, vt

20 ea ipsis interdicant ab Innocentio Tertio in d. *cap. Noua* his verbis. *Noua quædam nostris sunt auribus intimata, quod Abbatissæ moniales proprias benè dicunt, ipsarum quoque confessiones in criminibus audiunt, & legentes Euangelium præsumunt publicè prædicare. Cum igitur id absonum sit, pariter, & absurdum mandamus quatenus ne id de cætero fiat, curetis firmiter inhibere. Quia licet beatissima Virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apostolis vniuersis, non tamen illi sed istis Dominus claues regni cœlorum commisit.*

21 Nec obstat primò, quod in lege antiqua fœminis videbatur permissum prædicare, & docere, vt patet in Holda prophetissa de qua dicitur 4. *Reg. 22.* à Iosia Rege consultam fuisse, & habitasse in Ierusalem in *Secunda*, quæ erat domus doctrinæ, prout Caldęus exponit, & in ea habitabant Prophetæ, Doctores, & Recabitæ, quos illa instruebat.

22 Secundò, quia antiquitus erant in Ecclesia Subdiaconissæ, Diaconissæ, Presbyterissæ, & Episcopissæ habẽtes aliquod munus, & dignitatem. Ad primum

23 enim dicitur id contigisse ex speciali Dei dispensatione, & quia fœmina illa erat vera Dei Prophetissa spiritu Dei illuminata, vt propterea ad eam consulendam miserit Iosias Rex nuncios.

24 Ad secundum siue dicantur tales fęminæ illæ quæ Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris, & Episcopis matrimonio coniunctæ erant, & ab eisdem ex mutuo consensu separatæ castitatem, & cęlibem vitam ducebant, prout colligitur ex Concilio Turonensi 2. *cap. 3. 12. & 20.* D. Gregorio *lib. 4. Dialog. c. 11.* Concilio Altisiodorense *Can. 21.* Siue tales dicantur propter senectutem, prout colligitur ex Concilio Laodiceno *Can. 11.* Photio *in suo Nomocanone art. 1. c. 37.* siue etiam quia exercebant aliquas functiones in Ecclesia, quæ decenter à viris exerceri non poterãt, vt cùm baptizabantur, vel oleo Sancto vngebantur fœminæ, prout colligitur ex D. Epiphan. *contra hæres. hæres. 79.* Clemente I. *lib. 3. Constit. Apostolic. cap. 15. & cap. 19. & lib. 8. cap. 32.* ac Concilio Niceno I. *c. 74.* Certum est huiusmodi fœminas non exercuisse aliquam iurisdictionem spiritualem in Ecclesia,

25 prædicasse, aut docuisse presertim coram viris. Esto autem id fieret, nonnisi Ecclesiæ authoritate fiebat, quæ his temporibus id non permittit, ipsa autem permittente possent etiam fœminæ huius temporis

26 prædicare, & docere prout habent Abbas *in cap. decernimus de Iudicijs,* Salmeron *1. Corinth. 14. disput. 32.* Tamburin. *de Iure Abbatis. disp. 32. quæsit. 10.* ponens exemplum in S. Catherina Senensi, quæ quia Sanctitate, & scientia, & dono reuelationis erat insignita in Concistorio apud Summum Pontificem, & Cardinales non semel sermonem habuit.

Qua etiam de causa iure permittuntur libri Sanctarum Hildegardis, Methildis, Birgittæ, Theresiæ, Magdalenæ de Pazzi, & aliarum, in quibus spiritualia, ac mistica docent. Quod etiam corroboratur ex eo quod quamuis feminæ incapaces sint primæ tonsuræ, & ordinum, etiam minorum, loquendo videli-

27 cet de potestate veluti ordinaria Ecclesiæ, prout tenent Reuerendiss. Magister Candidus *de Sacram. ordin. disquis. 4. art. 5. dub. 4.* Marchinus *de Sacrament. Ordin. Trac. 1. par. 4. cap. 1.* Villalobos *in Summa tom. primo Tract. 11. diffic. 10. num. 1.* Conformiter ad doctrinam D. Ambrosij, D. Thomæ, & plurium aliorum, maximè accedente Ecclesiæ praxi; nihilominus tamen, iuxta sententiam Paludani, Hurtadi, & Caspẽsis, quos sequitur P. Diana *par. 8. Tract. 1. resolut. 39.* Potest Summus Pontifex ex sua veluti absoluta potentia priuilegium concedere fœminæ, vt prima tonsura, & Minoribus Ordinibus initietur.

28 Similiter, iuxta sententiam eiusdem Paludani, Armillæ, Siluestri, Sayri, Filliucius, Hurtadi, & aliorum, quos idem Diana refert, potest delegari fęminæ authoritas ferendi censuras ex Papæ priuilegio. In his ergo casibus admitti posset id quod in præsenti negamus.

CONSVLTVM XXXV.

De quodam Religioso translato de statu Choristarum ad statum Conuersorum.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Prælati possunt transferre Choristas ad statum laicorum. num. 2.
Propter insufficientiam. num. 3.
Chorus pro sufficientibus institutus. num. 4.
Textus cap. quamuis de ætat. & qualit. *num. 5.*
Defectus scientiæ præstat legitimam causam. num. 6.
Et specialis affectus ad munia conuersorum. num. 7.
Per hanc translationem non variatur status Religiosus. num. 8.
An id intelligendum etiam de Choristis in Sacris constitutis. num. 9.
Possunt degradari. num. 10.
Potuit Generalis hunc Religiosum transferre. num. 11.
Sine ipsius iniuria. num. 12.
Scienti, & volenti non fit. num. 13.
Quid si postea dicat per vim, & metum consensisse. numero 14.
Gradus Choristarum est perfectior. num. 15.
Dubium de Nouitiatu. num. 16.
Resolutio illius. num. 17.
Dubium propter decreta Summorum Pontificum. n. 18.
Resoluitur. num. 19.
Praxis Religionum. num. 20.

&c.& *fraudem fraude repellere liceat* iuxta *l. cum pater* §.*Titio fratri ff. de leg.2.* Glossa *verbo malignantium in cap. cupientes de elect. in 6.* maximè si non probet talem vim, & metum, cum *fraus, & dolus* nemini debeant patrocinari *l. itaque Fullo ff. de furtis. cap. dictum 30. qu.1. cap. intelleximus de iudic. cap. tua 12. de Cleric. non resid. cap. sedes, cap. ex tenore de rescript. cap. 2. de*
15 *dolo*, & alijs iuribus, & Doctorib. nihilominus quia gradus choristarum est perfectior gradu conuersorum, cum ordinetur ad exercitia maioris perfectionis, scilicet chori, altaris, Sacramentorum, &cet. & maioris perfectionis via nulli est præcludenda. *cap. licet de Regularib.* ideo consultius existimo admitti debere ad dictum gradum choristarum.

16 Quamuis tamen per hæc sufficienter satisfactum sit quæsito præsenti, adhuc tamen dubitabit aliquis quomodo ille, qui fecit Nouitiatum pro clericatu possit ad statum conuersorum deijci; siquidem in tali Nouitiatu non potuit experiri difficultates, quę sunt in statu conuersorum. Sed conformiter ad ea, quæ dixi *tom. 4. verbo Professio Regularis numero 10.* quæ etiam approbat Sapientissimus Pater Diana
17 *part. 9. Tract. 6. Resolut. 12.* relatis Tamburino, Sanctorio, Bordono, Peirino, Pellizzario, & Quintana dueñas, cùm ad valorem Nouitiatus satis sit quod Nouitius vno integro anno sub obedientia Prælati existat, non videtur necessaria alia probatio austeritatum Religionis. Eo præsertim quod sufficiens videtur esse ea quæ in alijs cernitur.

Si vlterius dubitetur quomodo potuit iste Religiosus ex statu Clericali ad statum conuersorum
18 transire sui Superioris authoritate, siquidem ex decretis Clementis VIII. & Vrbani VIII. pro Reformatione Regularium habentur hæc: *Qui ad conuersorum habitum recepti fuerint ad Clericalem statum transire etiam durante tempore probationis non possint.*

19 Respondetur, in primis in illo decreto solum esse sermonem de transitu conuersorum ad Clericalem statum, non è contra de statu Clericorum ad statum conuersorum, prout contingit in præsenti. Et notat Bordonus *tom. 2. Resolut. 54. num. 229.* Deinde optimè notat Diana hæc; *Aliud est transire, quod respicit agere propria authoritate; aliud transferri, quod indicat actum alterius potentis transferre: itaque per illud statutum non aufertur potestas Superiori, sed subdito negatur transitus propria voluntate ad altiorem statum, ad quem nemo debet accedere, nisi prius vocetur.*

20 Accedit præterea praxis Religionum, quæ etiam post prædicta decreta Clementis, & Vrbani VIII. Clericos ad statum conuersorum sæpius deijcit innitendo communi opinioni Doctorum propter rationes, & motiua, de quibus *supr.* Hanc verò praxim esse testatur P. Diana *p. 9. trac. 7. resol. 74.*

21 An verò etiam è contra possit Religiosus conuersus transire ad statum choristarum dixi *tom. 2. mea Summa ca. 8. n. 22.* Et nouissimè de eo agit Franciscus Bordonus *in suis decisionibus Miscellaneis decis. 71.* vbi dicit nec Nuncium Apostolicum in sua iurisdictione posse id facere, nisi id habeat expressum in litteris suæ Nunciaturæ.

Quod probat ex eo quod Regulares sunt exempti etiam à iurisdictione Dom. Nunciorum Sedis Apostolicæ; & ex decreto Clement. VIII. & Vrban. VIII. quod supra retuli. De hac tamen Dom. Nunciorum authoritate in Regulares egi *tom. 5. Summæ in Marimagno Prædicatorum num. 44.* Et *in Marimagno Minimorum num. 112.*

CONSVLTVM XXXVI.

De quodam statuto circa successionem Generalatus quando vacaret.

SVMMARIVM.

Casus, seu statutum cuiusdam Capituli. num. 1.
Dubium circa illud. num. 2.
Decreta, & constitutiones quomodo inter se differant. numero 3.
Decreti definitio. num. 4.
Constitutionis etymologia, & definitio. num. 5.
Quæ sint constitutiones ordinis. num. 6.
Quę decreta. num. 7.
Minor notitia habetur de decretis, quam de constitutionibus ordinis. num. 8.
Decreta an sint perpetua, vel ad tempus. ibid.
Nomine constitutionum Ordinis an veniat decretum. numero 9.
Verba qualiter sunt interpretanda. num. 10.
Verba debent intelligi iuxta subiectam materiam. n. 11.
Papa omnia iura habet in scrinio sui pectoris. num. 12.
Papę iudicium cæleste arbitrium appellatur. num. 13.
Responsio ad dubium. num. 14.
Constitutionum verba. num. 15.
Earum constitutionum mens. num. 16.
Respondetur obiectioni. num. 17.
Dictio Nisi quid importat. num. 18.
Quid dictio Fortè. num. 19.
Verborum constitutionum expensio. num. 20.
Alia obiectio. num. 21.
Responsio. num. 22.
An obstet decretum Capituli generalis. num. 23.
Lex posterior quando dicitur abrogare priorem. numero 24.
Generalis, & Vicarius Generalis possint facere soli quid quid totum Capitulum facere potest. num. 25.
An possint dispensare in constitutionibus Ordinis. numero 26.
Ad hoc oppositio. num. 27.
Ea, quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio. numero 28.
Consulti resolutio. num. 29.

IESVS MARIA.

Casus, seu statutum cuiusdam Capituli.

1 IN quodam Capit[illegible] Generali Ordinis Carmelitarum, Romæ habito anno 1645., editum fuit decretum tenoris sequentis: *Quamuis in nostris constitutionibus p. 4. cap. 3. Statuatur, quòd vacante quoquomodo offic. Generalatus, Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulum erat assignatum, vel ipsius Vicarius fungatur auctoritate plenaria Prioris Genera-*

neralis, & conuocet Capitulum Generale, præfideatque in ipfo donec Prior Generalis fit electus; nifi aliter à Sede Apoftolica fuerit ordinatum: nihilominus ad impedienda aliqua inconuenientia, quæ in huiufmodi prouifione, experientia comprobante, reperta funt, ftatuimus, & mandamus, quòd vacante quomodolibet officio Prioris Generalis, ftatim Procurator Generalis fit Vicarius Generalis, cum hoc tamen onere, vt vocem paffiuam non habeat ad Generalatum; & fi ipfe officium Vicarij Generalis acceptare noluerit; primus Socius Reu. Patris fuccedat in d. officio cum eodem onere, & fi ifte etiam recufauerit, fuccedat fecundus Socius Reu. P. Generalis cum eodem onere, & fi ifte etiam renuerit, fuccedat Secretarius Ordinis cum eodem onere; & fi neque Secretarius voluerit fe voce paffiua priuare, in tali cafu ordinamus quod prædicti quatuor Patres vnà cum R. admodum P. Priore Tranfpontinæ ad electionem Vicarij Generalis deueniant per vota fecreta, & qui plura vota habuerit, fit ipfo facto Vicarius Generalis, teneaturque officium acceptare cum prædicta conditione priuationis vocis paffiuæ ad Generalatum, & vt habetur in præfatis conftitutionibus intra annum à vacatione Generalatus conuocet Capitulum pro Priore Generali eligendo.

Quod fi terminum ordinatum plus diftrahere oporteret, quàm per annum, quia fortè Generalatus officium tali vacaret tempore, quod propter difconuenientiam temporis non poffet celebrari Capitulum Generale in Fefto Pentecoftes immediatè fequenti; celebretur in alio anno proximo, præfidente eodem Vicario Generali.

2 Cum autem Generalis eiufdem Ordinis diem vltimum clauferit de menfe Februarij anni 1647. Et in vim eiufdem decreti Magifter Hippolitus Sefoldi, tunc Prior Generalis, ad Vicariatum generalem afcenderit, & videretur quod ratione talis decreti teneretur conuocare Ordinem pro capitulo Generali celebrando anno 1648. Et ex alia parte inconueniens valdè videretur probis, & prudentibus Religiofis Ordinis, tam citò, & intempeftiuè, fcilicet vno folo triennio peracto celebrare capitulum generale magnis expenfis, & fumptibus pauperis Religionis, & cum periculis gremialium venturorum ad capitulum, graffantibus præfertim vndique bellis, & itinerum prædonibus, vt propterea videretur debere differri vfque ad annum Sanctum 1650. quo plures Religiofi deuotionis gratia folent Romam accedere: Idcirco ex parte eiufdem Reuerendiffimi Vicarij Generalis fupplicatum eft Sāctiffimo, vt non obftante tali decreto capituli generalis anni 1645. prorogaretur alterius capituli generalis celebratio ad dictum annum Sanctum Iubilæi anni 1650. ad quam petitionem Sanctiffimus refpondit his verbis: *Obferuentur Conftitutiones Ordinis*; quam etiam effe Sanctiffimi mentem affeuerat Eminentiffimus, & Reuerendiffimus Cardinalis Gineti Ordinis Protector.

Modo quæritur [illegible] huius refcripti, & oraculi Sanctiffimi [illegible] lit idem Reuerēdiffimus celebrationem dicti [illegible]pituli generalis [illegible] præfatum annum Iubilæi prorogare.

3 Pro quo præmittendum valdè differre inter fe decreta etiam fi fint capituli generalis, & conftitutiones Ordinis non folùm quantum ad nomen ipfum decreti, quod fecundum Speculatorem eft idē quod
4 fententia diffinitiua, *ff. de re iud. l. decreta*, vel interlo*quutoria, ff. de affeff. l. 1. in fin.* vel illud quod Capitulū, vel Ordo, vel Vniuerfitas aut maior pars ordinabit,
5 *ff. quod cuiufque vniuerfit. l. planè*: Conftitutiones verò cum conftitutio dicatur à *Con.* & *Statuo*, funt eæ quæ fiunt à Principe cum fuis Confiliarijs. Panormitan. *in rubr. de Conftitut.* Siluestr. *in Summ. verb. Conftitutio*: Sed etiam, & fpecialiter quod Conftitutiones Ordi-
6 nis important folùm illas, quæ in volumine aliquō compræhenduntur, & funt approbatæ à Sede Apoftolica.

7 Decreta autē Capituli generalis non fic, fed funt ordinationes quædam fcriptæ in libro, feu Regiftro Ordinis, & non funt approbata à Sede Apoftolica. Vnde etiam differunt in hoc, quod decreta Capitu-
8 lorum generalium vel non obligant, iuxta D. Antoninum 3. *par. tit. 24. cap. 2. §. 4.* nifi vfque ad fequens Capitulum, prout contingit in aliquibus Religionibus; vel efto quod fint perpetua, prout reuera funt, quia funt facta per modum legis, de cuius ratione eft perpetuitas, nam per illam diftinguitur à præcepto; nihilominus tamen minor de illis notitia habetur, quam de Conftitutionibus Ordinis, vel quia non practicantur, vel quia facilè traduntur obliuioni, vel præcipuè quia cùm non fint auctoritate Apoftolica confirmata, proculdubio facilius omninò abrogantur, quàm Conftitutiones Ordinis, quæ ab eadem Sede approbatæ funt, ac proindè vel nullo modo, vel difficilè faltem abrogari poffunt. Sic colligo ex Siluestro *fupra d. verb. Conftitutio*, qui propterea pro inconuenienti affert, quod fi hoc non effet, acta Capitulorum generalium, & Ordinationes factæ collegialiter in Ordine Prædicatorum non differrent à conftitutionibus. Vide etiam Barbof. *in vot. decifiuis vot.* 104.

9 Secundò, præmittendum quod cum Sanctiffimus in præfato refcripto, feu oraculo viuæ vocis dixerit, quod in præfenti cafu obferuentur conftitutiones Ordinis, proculdubio nomine conftitutionum Ordinis non venit Decretum relatum capituli generalis, fed Ordinis conftitutiones.

10 Primò, quidem quia verba funt intelligenda, & interpretāda fecundum propriam fignificationem, & ab ipfa nullo modo recedendum, *l. non aliter, ff. de legat. 3.* Crauet. *conf. 20. num. 9. & conf. 105. num. 2. & conf. 149. num. 7. & conf. 227. num. 11. & feq. & confil. 239. num. 3. & 4.* Parif. *confil. 22. num. 6. lib. 4.* vbi ampliat etiam fi agatur de præiudicio tertij. Dec. *conf. 113. num. 6.* Surd. *conf. 140. num. 63. & feq.* vbi ampliat procedere etiam in materia odiofa, quando non præiudicatur tertio nec iurifdictioni ordinariæ, & *conf. 288. num. 27.* Decian. *conf. 17. num. 45. lib. primo, & conf. 30. num. 22. lib. 3.* Vnde prouenit quod vulgò dicitur verba debere intelligi quatenus propria eorum fignificatio patitur, *l. cum lege ff. de teftam. l. 1. §. quod autem, ff. de aleat. cap. ad audientiam 12. de decim.* Card. Mant. *de Coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 18. num. 35.* Barbofa *Sen. in l. quia tale num. 37. ff. folut. matrim.* Rot. *decif. 312. num. 1.* apud Farinac. *part. 1. recent.* Cùm ergo, vt dictum eft, fecundum proprietatem verborum conftitutiones Ordinis, & Decreta Generalis Capituli valdè differant, abfque dubio nomine conftitutionum Ordinis non intelligit Sanctiffimus præfatum Decretum Capituli Generalis.

11 Secundò, quia verba debent intelligi iuxta fubie-ctam

ctam materiam *l.cum pater,§.donatum,ff.de legat.2.l. si verò,*& ibi Bart.*ff.loc iti.l.sed etsi possessor 11.§.item si iurauero,ff.de iureiur.l fin.C.de non numer.pecun.l.cum manu fata in fin. ff.de contrahen.empt.l.damni infecti in princ.ff.de damno infecto,l.fluminum §.hec stipulatio, ff. eodem titulo l.Proculus, ff.vsufructu, l.si stipulatus, ff.de vsuris,l.vbi ita donatur,ff.de donat.caus.mort.l.insulam, ff.de praescript.verb.l.si olei, C.locati, cap.Constitutus de relig.dom.cap.Solitæ de maior.& obed.*Corn.*conf.*239.*num.*5.*lib.*1.*& conf.*138.*num.*3.*lib.*3.Beroi.*conf.*106.*num.*24.*lib.*1.Alex.*conf.*129.*Puto de Iure, lib.secundo, & conf.*37.*viso num.*5.*lib.*3. Eucrar. *in topic.legal.*46. Mascard.*de probat.concl.*1131. *num.* 20. Menoch.*de præsumpt.lib.*3.*præsumpt.*104.*num.*28. Et plures alij, quos refert Barbosa Iun.*in trac.de Axiom.Iur.Axio.* 222.*n.*8. Cum igitur in supplicatione facta ad Sanctissimum ab ipso peteretur, vt non obstante d. Decreto capituli generalis, prorogare posset Generale capitulum, & ipse responderit quod *obseruentur Constitutiones*, non verò responderit quod obseruetur præfatum decretum, clarè videtur inferri, quod etiam iuxta subiectam materiam nomine constitutionum non intellexit ipsum decretum,alioquin facillimo negotio posset respondere quod obseruaretur d. Decretum.

Hoc tertiò, maximè vrget quia cùm Sanctissimus sit Doctor sapientissimus, ac versatissimus in Tribunalibus S.Rotæ Romanæ,& Nunciaturarum Hispaniæ, & Neapolis, in quibus sæpè sæpius causæ Regularium agitari solent, ad quarum exactam notitiam necesse est scire qualiter inter ipsos distinguantur constitutiones generales Ordinum, & Decreta capitulorum generalium, nulla ratione, nulloue fundamento affirmari potest, quod ipse nomine constitutionum Ordinis intellexerit Decretum illud Capituli.

12 Præsertim quia de Papa dicitur omnia iura in scrinio pectoris sui habere recondita,*cap.*1.*de Constitut.lib.*6.Tiraq.*de Nobilit.cap.*20. *num.*41. *& cap.*31. *num.*537.Valasc.*conf.*51. *num.*6. Gonzal.*ad regul.* 8. *Cancell.§.* 4.*proæm.num.* 85. Nullatenus ergo præsumenda de ipso ignorantia talis distinctionis,quę potius ad ius,& naturam constitutionis,& Decreti spectat,quàm ad factum ipsum,de quo in Papa admitti potest nescientia.

13 Imò cum Papæ iudicium cœleste arbitrium appelletur *in l.*1.*in fin.C.de Summ.Trinit.& fid.Cath.*Lotter. *de re benef.lib.*1.*q.*11.*num.*14. Abb. *q.*1.*col.*3.*num.*3. Cardin.Tusch. *tom.*6. *litt.P.conclus.*49.*num.*87.Specialis luminis, & assistentiæ Spiritus Sancti tribuendum videtur,quod dixerit: *Obseruentur Constitutiones Ordinis*, non verò obseruetur decretum capituli generalis. Iam videndum, an ex vi Constitutionum Ordinis prorogari possit Capitulum generale vltra terminum præfixum per dictum Decretum.

14 Et respondendum affirmatiuè. Primò quidem, quia in constitutionibus generalibus Ordinis iussu Clementis VII.factis, & authoritate ipsius confirmatis sic habetur. 4. *p. c.*1. quod est de capitulo generali,& eius Præsidente, & qui possunt interesse:

15 *Generale Capitulum de sexennio in sexennium celebretur nisi fortè propter mortem,& assumptionem Prioris generalis,ipsum oporteat accelerari,vel nisi ex causis rationabilibus præcedens Capitulum generale diffinisset, tempus esse prolongandum*. Eadem similiter habentur in alijs constitutionibus generalibus posterioribus scilicet, in eis quæ factæ sunt sub Generali Io: Baptista Cafardo, & in alijs etiam adhuc posterioribus sub Generali Gregorio Canali *p.*4.*cap.*1. quod est eiusdem Tituli in quibus etiam additur: *aut prior Generalis ijsdem de causis in aliud tempus prorogandum esse indicauerit assensu RR. Diffinitorum Capituli Generalis*. Ex his enim simul iunctis habetur,mentem constitutionum generalium Ordinis eam esse,vt capitulum generale de sexennio in sexennium celebretur, ac pro-

16 indè cum Sanctissimus responderit: *Obseruentur Constitutiones*,posse ex vi illarum d.capitulum generale prolongari,saltem vsque ad annum Sanctum præfatum,in quo quinquennium alterius capituli generalis finitur.

Nec obstant illa verba; *nisi fortè propter mortem,&*

17 *assumptionem Prioris Generalis ipsum oporteat accelerari*; quia ista acceleratio capituli, de qua in casu præsenti, non solùm non oportet, sed etiam est maximè disconueniens Religioni propter indicata inconuenientia, scilicèt propter intolerabiles expensas pauperioris inter Mendicantes Religionis, pericula itinerum,prædonum, &c. ac tam acceleratam, & intempestiuam capituli generalis celebrationem. Immò ex ijsdem verbis colligi potest contrarium.

18 Dictio enim *Nisi* est exclusiua aliorum casuum præter numeratos,vt habetur ex *l.qui aliena §.si libertas, ff.de negot.gest.cap.si duo de procurat.in* 6. *cum concord. citat.*per Cranett.*conf.*155.*num.*1.Iacob.Sbrot.*de Vicar.Episcop.lib.*2.*q.*111.*num.*5. Nicol.Garz.*de benefic. p.*1.*cap.*5.*num.*70. Barbos.*in tract de dict.vsufrequen. dict.*217. *num.*4. Cum ergo solum concedatur acceleratio capituli generalis citra sexennium, quando id oporteat fieri propter mortem, vel assumptionem Generalis, cùm in casu nostro id non oporteat; sed potius oporteat contrarium, vtique dicendum seruari debere dictam constitutionem de celebratione capituli solùm de sexennio in sexennium.

19 Expendenda etiam est dictio illa(*Fortè*)quæ est nota dubitationis vt *in l.vrbana prædia, & in l.absentem, ff.de verbor.signific.& in l.mutus,& l.filiusfamil.ff. de procur.& in l.si duo,*& ibi Glos.*ff.de receptis arbitris, & in l.& si fortè in princ.& §.*1.*ff.si seruitus vendicetur, et in l.*1.*§.iuncta glossa verb.adiecta causa, ff.de rei vendic.et in cap.*2. *de sponsalib.* Et tradunt Rebuff.Paris. Ias.Ludouicus Gomez,Menoch.Tuschus, Cened.& alij quos refert,& sequitur Barbosa *in trac.relat.dict.* 127.*n.*1.Ex hoc enim infertur Religionem maximè dubitasse de hoc, quod possit dari causa accelerandi capitulum generale citra sexennium, etiam pro casu mortis,vel assumptionis Prioris Generalis.

20 Insuper expendenda illa; *vel nisi ex causis rationabilibus præcedens Capitulum Generale diffinisset tempus esse prolongandum*. Ex eis enim videtur inferri, quod licet capitulum generale possit prorogare capitulum vltra sexennium, non tamen possit illud accelerare infra, intra, vel citra sexennium, siquidem primum ipsi conceditur,non verò secundum.

21 Neque etiam obstant illa addita in posterioribus Constitutionibus: *Aut Prior Generalis ijsdem de causis in aliud tempus prorogandum esse indicauerit assensu RR. Diffinitorum Capituli Generalis*; ex quibus videtur sequi quod Generalis, ac Vicarius generalis non possint

sint id facere nisi assentientibus Diffinitoribus capituli generalis.

22 Primò, quidem quia videtur esse sermo de prorogatione capituli generalis facienda in alio capitulo generali precedenti, & tempore quo celebratur; tūc enim solùm habent suam auctoritatem Diffinitores capituli generalis, non verò de prorogatione faciēdæ extra illud.

Secundò, quod est maximè notandum, quia vt constat ex ipsismet constitutionibus tam antiquis, quàm modernis *p.2.cap.1.num.9.* Generales (idem dico de Vicarijs generalibus, quia succedunt ipsis in eadem authoritate) possunt facere se solis, quæ Diffinitores facere possunt. Dicitur enim ibi: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus: absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm ergo ex vi prędictæ constitutionis possit Generalis prorogare capitulum generale assentientibus Diffinitoribus, poterit id facere sine illis, siquidem ipsimet committunt vniuersalem facultatem faciendi omnia, quæ ipsi facere possunt, illis tribus exceptis. Certi enim iuris est quod cùm alicui conceditur facultas faciēdi aliquid de aliorum consensu, si illi se remittant ipsius prudentiæ, factum esse legitimum; siue consensus præcedat, siue sequatur actum, Antonius Gomez *l.53.Taur.num.6.* Tiraqu. *de iure mar.glos.6.d nu.1.* Flamin. *lib.8.q.8.num.105.* Calder. Pereira *de extinct.emphyt.cap.11.num.7.* Viuian. *lib.4.cap.11.num.36.in 2.edit.*

23 Minùs obstat, si obijciatur Decretum illud capituli generalis relatum, quatenus in illo præscribitur tempus celebrādi capitulum generale post mortem Generalis eodem, vel sequenti anno. Etenim iuxta dicta in præcedentibus ex mente Sanctissimi, Religio quantum ad hoc punctum prorogationis capituli, non debet attendere ad præfatum decretum, sed ad constitutiones generales Ordinis. Deinde cum in d. Decreto non abrogentur constitutiones generales, sed solùm illa constitutio, quæ habetur *par.4.cap.3.* vt patet ex verbis ipsius, & in qua dicitur quod mortuo, vel assumpto generali, sit Vicarius Generalis Ordinis ille Prouincialis illius Prouinciæ, in qua capitulum generale erat assignatum; vtique nihil per ipsum derogatur constitutioni illi ex *4.p.c.1.* à nobis relatæ.

24 Præsertim quia lex posterior non abrogat priorem, nisi de ipsa faciat expressam mentionem iuxta aliquos authores præsertim Spinum *in specul. testam. glos.30. princ.num.10.* Barbosam *in Collect.Doctor.in cap.eam te de ætat.& qualitat.* qui id colligit ex *d.cap. Eam te*; vel esto quod oppositum sit dicendum iuxta alios quos retuli, & sequutus sum *tom.4.verb.leges regul.num.53.* id tamen intelligitur, vt eodem loco dixi, quando lex prior non loquitur pro casu speciali solùm, prout contingit in proposito.

Deinde secundò, quo non solùm efficaciter concluditur posse Reuerendissimum Vicarium Generalem prorogare celebrationem dicti capituli generalis, sed etiam id facere posse non obstantibus quibuscunque constitutionibus, & etiam Decreto illo Capituli generalis, quod affertur. Nam certum est generalem Carmelitarum, ac per consequens etiam Vicarium generalem, qui omnimoda cum ipso potestate pollet, posse facere se solo quidquid totum

25 capitulum generale facere potest. Hoc enim colligitur ex verbis superiùs relatis *par.2. constitut.cap.1. num.9.* vbi dicitur: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus; absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum Institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm enim Diffinitores capituli generalis in Ordine nostro nullam extra ipsum capitulum authoritatem habeant, sed solùm in capitulo, imò ipsi sint, & repræsentent totum capitulum generale cum Priori generali concedunt totam authoritatem, quam habent, preterquam in illis tribus casibus, proculdubio liquidò cōstat committere illi totam authoritatem capituli generalis, ac perindè quod cum capitulum generale possit prorogare, & abbreuiare celebrationem capituli generalis rationabili causa subsistēte, non obstantibus quibuscunque constitutionibus, aut Decretis generalibus in contrarium, ità etiam id facere possit Prior generalis, vel Vicarius generalis.

26 Tertiò ad id quoque deseruit, quod ex vi Generalatus officij potest generalis, seù Vicarius generalis dispensare in constitutionibus Ordinis, prout patet non solùm ex eisdem constitutionibus loco relato *n.11.* illis verbis: *Sciat Reuerendissimus Pater Ordinis quod habet quidem plenam potestatem dispensandi in ijs constitutionibus non tamen sine iusta, & legitima causa*: Sed etiam ex vi Iuris communis iuxta dicta *tom. primo Summæ, cap.8. num.23. et cap.18.num.54.* de quo Medina *1.2.q.97.art.4.concl.3.* Mirand. *in Man.tom.2.q.30.art.11.* Suar. *tom.4. de Relig.trac.8.lib.6.c.12.* Rodriq. *tom.1.qq.regul.q.26.artic.1.* Peirin. *tom.2. de Prælato q.1.cap.8.num.15.* ex alijs: Si autem hanc facultatem habent generales super dispensationem constitutionum generalium Ordinis, manifestè sequitur etiam habere illam supra decreta generalium capitulorum, prout in specie id explicat Peirin. relatus.

27 Nec huic opponitur, quod in nostris constitutionibus eo *cap.1.p.2.num.9.* dicatur de generali: *Non poterit tamen illud quod in Capitulis generalibus statutum fuerit, vel ordinatum cassare, vel irritare, sed in exēplum aliorum illud diligenter obseruare, et ad obseruandum alios efficaciter inducere, & coarctare, quia leges condere, et non obseruare est Ordinem illudere, & animas fratrum illaqueare.* Nam immediatè subditur: *Nisi fortè aliquid foret, quod ipsi per has Constitutiones reseruaretur, et esset ipsi commissa facultas idem mutandi, etsi videbitur expedire aliter faciendi.* Cùm ergo eodem *n.9.* adiungantur illa verba: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus*, &c. Et *num.11.* *Sciat Reuerendissimus Pater Ordinis*, &c. manifestè infertur, ne dicamus has leges sibi esse contrarias, quod verba relata intelligenda sint, prout dicitur eo *num.11.* sine iusta, & legitima causa. Quæ quidem vt ex dictis constat in præsenti casu manifestè reperitur.

Et de nouo emergit, ac per cousequens ratione illius recedi potest à quacunque constitutione iuxta

28 Axioma illud: ea quæ de nouo emergunt, nouo indigent

digent auxilio, quod etiam in constitutionibus, quæ tendunt ad noxam admittitur à Doctoribus, specialiter Crauetta, *cons*.264.*num*.5. Ancharano, *cons*.84. *num*.4. Rolando à Valle, *cons*.1.*num*.159.*lib.secundo*, & Barbosa *in tract.de Axiomat.Axiom*.81.*n*.3.

29 Ex his porrò concludendum posse Reuerendissimum Vicarium generalem in vim oraculi Sanctissimi quo dixit: *Obseruentur Constitutiones Ordinis*, & ipsarum cōstitutionum prorogare celebrationem capituli generalis vsque ad annum Sanctum 1650. quo tempore plures religiosi ex diuersis nationib. aliàs Romam confluere solent de consilio tamen suorum Assistentium, non obstante præfato Decreto capituli generalis celebrati anno 1645.

Adhæsit autem huius sententiæ Sapientissimus P. Antoninus Diana, vt patet ex sequenti subscriptione.

Idem ego sentio Antoninus Diana C.R.

Quia tamen, his non obstantibus, Sanctissimo bene visum fuit, vt tale capitulum generale non prorogaretur, propter motiua aliqua, quę de nouo emerserunt, ideo sub anno 1648. celebratum fuit, & in eo prouisum in posterum pro occasione vacationis Generalatus.

CONSVLTVM XXXVII.

De quodam contractu alienationis facto à quibusdam Religiosis.

SVMMARIVM.

Factum. *num*.1.
Casus resolutio, *num*.2.
Ad omnem contractum alienationis bonorum Ecclesiæ requiritur consensus Apostolicus.*num*.3.
Verba Extrauag. Ambitiosæ.*num*.4.
An talis contractus sit validus, & quomodo. *num*.5.
De Emphyteusi, & eius ratione.*num*.6.
Emphyteusis Ecclesiastica quando est licita sine consensu Sedis Apostolicæ, *num*.7.
Vtilitas Ecclesiæ debet plenè probari. *num*.8.
Maximè tempore alienationis.*num*.9.
Ad quod tempus attendendum est.*num*.10.
Vt sit valida Emphyteusis, quid requiratur. *num*.11.
An contigit in præsenti contractu, *num*.12.
Spatium 40.*annorum quid importat*, *num*.13.
Quando Emphyteusis dicitur confirmatoria, & quando noua. *num*.14.
An Emphyteusis fieri possit in perpetuum. *num*.15.
Per personas generationes denotantur. *num*.16.
An obstent iura contraria, & quomodo illa intelligantur. *num*.17.
An possit sustineri hic contractus in vim locationis. *numero* 18.
Ex Emphyteusi ad locationem valet argumentum. *n*.19.
Locatio longi temporis æquiparatur Emphyteusi. *n*.20.
An obstet præscriptio imaginata.*num*.21.
Contra bona Regularium quo spatio currit præscriptio. *num*.22.
Priuilegium Eugenij IV.*num*.23.
Quid de iure communi. *num*.24.
Clausula, Quatenus opus est, *quid importat*.*num*.25.
Et eius explicatio.*num*.26.
Quatenus valere possit huiusmodi contractus. *num*.27.
Regula illa vtile per inutile non vitiatur. *ibid*.
Duæ S.Rotæ Rom.decisiones, *num*.28.
Alia Placentina bonorum.*num*.29.
Alia Romana Cassalis. *num*.30.

IESVS MARIA.

Casus.

1 DE anno 1681. Fratres, & Conuentus Ordinis N. Roncilionis contractum fecerūt cum Masiotto vice, & nomine Persiæ, Lydiæ, & Euphemiæ filiarum, & hæredum Astemij hæredis Petri Angeli Valerij quo quatenus opus sit denuò dederunt, & locauerunt quoddam terrenum cum omnibus, & singulis suis iuribus sub onere soluendi de Canneto illius terreni sex iulios quolibet anno, & pro residuo dicti terreni ad sextum redditum, &cet. Quæritur de validitate talis contractus.

Responsio.

2 CRedo talem contractum irritum, & inualidum, ac nullius momenti esse, ac per consequens iure ipso rescissum, vel rescindendum, ac prædictum terrenum deuolutum ad dictum Conuentum. Ratio est, quia talis contractus nullo pacto fuit initus de consensu Sedis Apostolicæ, qui necessariò requi-
3 situs est ad omnem contractum alienationis bonorum stabilium Ecclesiæ maximè regularium. *Extrauag.Ambitiosæ de reb.Eccles. non alien.* ibi: *Omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneq; pactum per quod ipsorum dominium transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum Em-*
4 *phyteuticum*, &c. Et infra: *Inconsulto Romano Pontifice*: Et inferius: *Alienatæ res, & bona huiusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia ad quæ ante alienationem huiusmodi pertinebant liberè reuertantur*. *DD.communiter ibi*. Filliucius *tom*.3.*tract*.44.*c*.1. Riccius *in prax. rerum fori Ecclesiastici decis*.115.*cum seqq. in* 1.*edit*. alias *resolut*.100.*cum multis seqq.in* 2.*edit*. Quaranta *in Summ.Bullar.verb.alienatio rer. Eccles*.

5 Fundamentalis autem ratio est, quia talis contractus non potest esse validus neque in ratione contractus Emphyteutici, neque in ratione contractus locationis, seu conductionis. Non in ratione contractus Emphyteutici, quia id nullo modo exprimitur in instrumento, cum potius ibi bis habeatur verbum *locauerunt*, quod denotat locationem, quæ est contractus diuersus ab Emphyteusi, & verba in propria, non in impropria significatione sunt accipienda *l.non aliter ff.de legat*.3. Crauet.*cons*.10.*num*.9. & *cons*.105.*num*.2. & *cons*.149.*num*.7. & *cons*.227.*num*.11. Parisius *cons*.22.*n*.6.*lib*.4. Decius *cons*.113.*num*.6. Deinde, quia dictum terrenum non fuit datum ad
6 meliorationem, seu vt melioraretur, quod videtur esse de ratione Emphyteusis, vt ipsum nomen sonat,

nat, quod est *implantatio*, vel *instio*, prout contingit
quando datur ager vt conseratur arboribus, vel se-
getibus. Lessius *de iust. & iure lib.2.c.24. dub.1.n.3.*
Introductus enim iste contractus ad fæcundandas
terras. Card. Lugo *de iust. & iure tom.1.disp.2.sect.4.*
num.65.& tom.2.disp.29.sect.5.num.86.
7 Præterea, quia tunc solum Emphyteusis est licita
inconsulta Sede Apostolica quando ad illam cõcur-
runt simul tres conditiones, scilicet prima, quod fiat
in casibus à iure permissis; secunda, quod de bonis
solitis ab antiquo dari in Emphyteusim; tertia quod
fiat cum Ecclesiæ euidenti vtilitate. *Extrauag. Am-*
bitiosa, DD. ibid. Panormitanus *cap. supr. de reb. Eccles.*
non alien. à num. 9. Iulius Clarus *§. Emphyteusis qu.6.*
Molina *de contractib. disp.468.num.17.* Quaranta *su-*
pr. num.39. Post multos alios. Hæ autem conditiones
non fuerunt seruatæ in tali contractu. Nam quid-
quid sit de prima, certum est in illo non fuisse veri-
ficatam tertiam conditionem de euidenti Ecclesiæ
vtilitate, siquidem fratres, & Conuentus comme-
morati conquæruntur de eo, & volunt rescindi, &
declarari nullum, & irritum ob damnum quod ipsis
contingit ex ipso, & maiori fructu, & emolumento
quod sperant si dictum terrenum ad ipsos deuolua-
8 tur. Et vtilitas Ecclesię debet plenè probari. Bartol.
in l. si facto ff. de castrens. pecul. Federicus de Senis *cons.*
143. circa fin. Alexand. *cons.160. n.5.* Rota *decis.181.*
num.3.p.1.& dec.475.num.1.p.1. diuers. Imò tempo-
9 re alienationis debet probari euidens, clara, & indu-
bitata. Baldus *cons.256. circa med. vers. præterea.* Cor-
neus *cons.244. num.3. lib.2.* Barbat. *cons.4. in princip.*
lib.1. Insuper quoad hoc attendendum est ad tem-
pus vltimæ alienationis, non ad tempus alienationis
10 antiquæ. Carolus de Graffis *decis.3. num.16. de reb.*
Eccles. non alienand. Riccius *in prax. decis.5.* Rota in
causa *nullius Castri 9. Martij* 1580. coram Brano, *in*
Romana domus 29. Nouemb. 1587. coram Blanchetto
Barbosa *de offic. et potest. Episcop. Allegat.95.n.34.*

Maximè verò Emphyteusim istam nullam vali-
dam fuisse conuincitur propter defectum secundæ
11 conditionis; non enim fuit de bonis ab antiquo da-
ri solitis in Emphyteusim, prout requirebatur ex vi
d. Extrauag. Ambitiosa. Ad hoc enim necessario re-
quirebatur vt præcessissent duæ concessiones eodem
modo factę, vt de communi sententia refert Qua-
ranta *supra num.40. §. notandum* ex Iulio Claro, Ge-
nuensis *cap.60 num.5.* Bordonus *resolut.27. num.41.*
vt saltem vna solemnis, & valida cum spatio 40. an-
norum, prout ex Iasone, Rebuffo, Decio, & pluribus
alijs firmat Barbosa *supra num.36.* & ex alijs Docto-
ribus, & Rotæ decisionibus Tambur. *de iure Abbat.*
12 *tom.3. disp.14. quæsit.7. num.3.* quod non contigit in
præsenti, siquidem, prout constat ex instrumento hu-
ius contractus tantum præcessit concessio illius ter-
reni facta Petro Angelo Valerio *annis proximè elap-*
sis, vt ibi dicitur, per quos nequeunt denotari qua-
13 draginta anni, cum spatium quadraginta annorum
longum tempus, & remotum dici debeat, iuxta
communem DD.

Casu verò, quòd secunda ista concessio valida es-
se posset in vim prioris necessarium omnino esset, vt
fieret eodem modo quo prima, seu iuxta modum,
quo terrenum traditum fuit in prima, & cum eisdẽ
circumstantijs; si enim addita est noua conuentio
14 aut noua qualitas tunc facit vt non possit dici con-
firmatoria primæ concessionis, sed noua diuersa ab
illa, ac per consequens quod non verificentur verba
illa Extrauagantis. *Ac de rebus, & bonis in Emphyteu-*
sim ab antiquo concedi solitis. Iulius Clarus *q. 6.* cita-
ta, & verbo *feudum q.13.* Molina *d. disp.468. num.19.*
Quaranta *supr. num.40.* ex pluribus etiam DD. Bo-
nac. *de Contractib. disp.3. q.8. punct.4. num.30.* Bordo-
nus *sup.* Tambur. *n.2.* Barbosa *sup. n.32. & 33.* Ex va-
rijs etiam Rotæ decisionibus.

Hoc autem non contigit in præsenti, cum in hac
secunda concessione concessum fuerit illud terrenũ
auctum, alteratum, & melioratum quodam quer-
queto, Canneto, & Sterpalio, quæ non erant primi-
tus in dicto terreno, quando primò concessum est d.
Petro Angelo. Deinde in hac secunda concessione
concessa sunt hæc omnia dictis Persiæ, Lydiæ, & Eu-
phemiæ, quibus non erant concessa in prima conces-
sione, vtpotè solum facta d. Petro Angelo.

Quatenus etiam contractus iste in vim Emphy-
teusis validus esse posset non poterat in perpetuum
15 fieri nisi pro suscipiente, & filijs, & nepotibus ipsius
cap. Apostolicos 12. qu.2. Authentic. de non alienand. §.
alienationis, vbi glossa *verb. in perpetuum*, Molina *supr.*
disp.467. num.1. & disp.469. n.3. Præsertim loquens
de Emphyteusi Ecclesiastica quando aliud non ex-
primitur, & consuetudo patriæ ita exigit, prout in
præsenti. Barbosa *de iure Ecclesiastico lib.3. c.30. num.*
23. Ex quo euidenter sequitur hoc tempore deuolu-
tum esse dictum terrenum ad Monasterium, siqui-
dem tres illæ generationes, quibus concessum fuit
iam sunt extinctæ ob mortem personarum, quæ ibi
numerantur; & quia per ipsas personas generatio-
nes denotantur, prout ex pluribus Doctoribus, &
S. Rotæ decisionibus demonstrat Barbosa *supra num.*
24. Nec obstat contra hoc quod *Authent. de alienat.*
& emphyt. § Si verò quadam, & § licentiam cap. hoc ius
porrectum § perpetua, & § Si quis verò 10. quæst. 2. per-
17 missa fuerit Emphyteusis etiam bonorum Ecclesia-
sticorum in perpetuum. Quia hoc intelligitur quan-
do res quæ in Emphyteusim datur est destructa, &
ex qua nulli redditus percipiuntur, nec per Ecclesiã
valent meliorari. Barb. *sup. num.23.*
18 Quod autem nec in vim contractus locationis
possit sustineri præsens contractus euincitur mani-
festè non solùm quia in dicta *Extrau. Ambitiosa* om-
ninò interdicitur, cassatur, & annullatur locatio vl-
tra triennium sine consensu Sedis Apostolicæ, sed
19 etiam quia ex Emphyteusi ad locationem valet ar-
gumentum data rationis paritate, vt docet Bened.
Ægydius *in repert. l. ex hoc iure, ff. de iustit. & iur. p.1.*
cap.9. num.8. Locatio enim longi temporis æquipa-
20 ratur Emphyteusi, sicuti scribunt Bart. Perett. *ad*
Extrauag. Ambitiosa de rebus Eccles. non alien. c.2. num.
38. Card. Mantica *de Tacit. et ambig. Conuent. libro 22.*
tit.2. num.55 Molina *de iustit. tract.2. disp.445. versic.*
hinc oritur, Lessius *in simili tractat. lib.2. cap.24. dub.1.*
num.4. Ex hoc autem elicitur quod quemadmodum
contractus iste in vim Emphyteusis est irritus, & in-
ualidus, sic etiam in vim locationis.
21 Nec contra dicta obstat præscriptio imaginata,
quæ, vt aliqui autumant, adest in præsenti terreno
pro illud possidentibus contra prædictum Monaste-
rium non solùm quia contra bona Regularium non
currit

currit præscriptio nisi spatio 100. annorum prop-
22 ter priuilegium Eugenij Quarti pro Benedictinis, quo etiam participant Fratres, & Conuentus de quibus in præsenti, prout dixi *tomo quarto meæ Summæ qq. Regular. verb. Priuilegia Regular. num.* 15. ex
23 Rodriguez, Ioanne de Cruce, Portello, & Tamburino; sed etiam stando in iure communi, quia si Em-
24 phyteusis titulo præscriptionis comparetur non ad longius tempus censenda est præscripta, quàm ad tres vitas, siue descendentium tantùm, si Emphyteusis Ecclesiastica sit, siue etiam extraneorum si sit non Ecclesiastica.

Ratio est, quoniam non in longiùs tempus titulo præscriptionis censenda est comparata, quàm in minimum, & præsertim in id, in quod frequentius consueuit tradi. Ita cum Bald. Couarruu. 2. *variar. resolutio. cap. 16. numero sexto.* Molina *dict. disput. 469. numero quarto*. Præsertim quia clausula illa posita
25 in Instrumento huius contractus, scilicet, *quatenus opus est*, est limitatiua, iuxta tradita per Dec. *cons.* 385. *numero secundo*. Bero. *consil.* 140. *numero* 17. *volumin.* 2. Surd. *consil.* 186. *num.* 14. Et alios apud Barbosam *in dict. vsu frequent. dict.* 312. Ex quo infertur limitandum esse tempus talis contractus solum ad tres illas generationes, vel personas ibi nominatas, non in perpetuum.

Quod etiam maximè colligitur si dicamus eam clausulam esse solum conditionatam, & nihil ponere in esse prout habet Rota apud Paulum de Rubeis
26 *decis.* 188. *num.* 8. *tom.* 2. *diuers.* Ex hoc enim infertur solum explicari debere iuxta modum licitum, & ordinarium, qualis est ad tres illas vitas.
27 Id tamen admitti potest de hoc contractu siue sit emphyteusis, siue locationis, quod quamuis factus vltra legitimam, solitamque metam non valeat, nec subsistat; valeat tamen, & subsistat quatenus fieri potuit. Regula etenim illa generalis pro omnib. dispositionibus. *Vtile per inutile non vitiatur* in separabilibus, & diuisibilibus communiter est recepta. Quod probant iura, & Doctores apud Barb. in *Axiomatib. iurisaxiom.* 231. & Dianam *par.* 8. *Tract.* 7. *Resol.* 30. apud quos plura ad intentum.
28 Circa hanc materiam alienationis bonorum Ecclesiasticorum, offero lectori duas sequentes S. Rotæ Rom. decisiones coram Seraphino.

Placentina.

Bonorum.

29 Coram Domino Seraphino 7. Aprilis 1581.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Ecclesiasticæ facta ab Abbate absq; euidenti cogente necessitate, vel vtilitate, inualida est, non obstantibus litteris, *si in euidentem*, & confirmatione Apostolica subsecuta. Quæritur etiam hic vtilitas Ecclesiæ quomodo probetur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei Ecclesiasticæ non, nisi ob euidentem Ecclesiæ, vel necessitatem, vel vtilitatem, fieri debet.*
2 *Et requirit talis alienatio causam, & solemnitatem.*
3 *Papæ authoritas omnes solemnitates supplet.*
4 *Defectus causæ alienationis, inter positionem decreti Iudicis super ea factam nullam reddit, & num.* 5.
6 *Pro decreto in dubio præsumitur.*
7 *Probatio contra decretum Iudicis in dubio admittitur.*
8 *Abbas pecunias Monasterij dilapidans de proprijs bonis refundere tenetur.*
9 *Inquisitio, de quibus bonis fieri deberet comparatio rei, quæ prætenditur, vtilis est ad causam ipsam principalem, & euidentem Ecclesiæ vtilitatem spectat.*
10 *Bona Ecclesiæ non sunt alienanda, quando ex pecunijs Ecclesiæ satisfieri, & præcaueri deterioratio potest.*
11 *Falsa expressio in rescripto Papæ* si in euidentem, *non attenditur, & num.* 12.
13 *Inquisitio, quid potius expediat alienare, necessaria est, si alienatio sit ex causa vtilitatis, & num.* 14.

DECISIO.

FVit conclusum, alienationem terrarum, de quibus agitur, fuisse nullam non obstantibus litte-
1 ris; *si in euidentem*, & confirmatione subsequuta. Etenim in huiusmodi alienationibus copulatiuè re-
2 quiruntur causa, & solemnitas, nec vnum sine altero sufficit, vt per DD. *in cap. Sine exceptione* 12. *quæst.* 2. vbi latissimè Laur. de Rodulf. *in* 3. *quæst.* Couarr. *var.*
3 *resolut. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2. Et licet authoritas Papæ suppleat solemnitates, iuxta *consil.* Abb. 47. *lib.* 1. Nõ
4 tamen supplet defectum causæ, imò defectus causæ reddit nullam interpositionem decreti super alienatione. Gemin. *cons.* 48. *num.* 9. Tunc enim non verificatur conditio sub qua Papa rescripsit, nempè si cedebat in euidentem, vel necessitatem, vel vtilitatem
5 Ecclesiæ; ideo si neutrum verificatur nulla est interpositio decreti. Ruin. *cons.* 68. *num.* 5. *lib.* 1. Et licet
6 pro decreto in dubio præsumatur, vt aliàs fuit dictum, tamen admittitur probatio in contrarium,
7 quod non subsit necessitas neque euidens vtilitas, quæ quidem hoc casu concludenter probata videntur. Cum enim Abbas de anno 1519. vendidisset bona Ecclesiæ tanquã patrimonialia pro lib. 1744. ipse saltem erat debitor Ecclesiæ prædictæ quantitatis, *cap. statuimus cum duobus seqq.* 12. *quæst.* 2. cumque per quindecim dies ante celebrationem contractus de quo agitur, idem Abbas consequutus fuerit libras sexmille ex transactione inita cum Bottis, apparet, quod non suberat necessitas alienandi, cum enim debitum, quod vrgebat, esset tantum librarum 1998. & Commendatarius haberet in manibus lib. 7744. satis apparet nulla cogente necessitate factam fuisse alienationem.
8 Neque obstat quod respondetur quantum ad libras 1744. non præsumi quod extarent, quia de suo proprio Abbas tenebatur refundere, vt *d. cap. Statuimus* 12. *quæst.* 2. Non obstat quod posset aliam summam ex mille librarum tanquam fructus Abbatiæ pro se retinere, quia hoc procedit, quando non subest necessitas alienandi, aliàs debet ex fructibus, si potest, prouidere, non autem bona Ecclesiæ alienare, *glos.* 1. *in verb. defensore de reb. Eccles. non alien. num.* 6. *& ibi* Ioan. Monach. *num.* 3. Abbas *cap. Nulli num.* 5. *de reb. Eccles. non alien.* Syluest. *in verb. Alienatio n.* 1. Tabien. 16. *n.* 4. Soc. *cons.* 29. *num.* 16. *lib.* 1.

Quan-

debent, quæ si ea non subsistente irrita censeatur dimissio. Vnde paulo inferius dicitur: *Nec* (talis dimissio) *sine causis iustissimis fieri debet*. Et propterea 2. *par. Constit.* variæ præscribuntur causæ dimissionis, quod necessarium non esset si ex sola, & libera voluntate Superiorum fieri posset.

5 Tum quia Gregorius XIII. in Bulla *quanto fructuosius* id supponit, dum dicit scholares Societatis posse à Generali liberari à votis à se emissis *rationabili ex causa*. Tum quia esto nec Papa hoc diceret, nec in constitutionibus haberetur, cum sit hæc res grauissima, liberatio videlicet à votis Deo emissis, nullatenus censeri deberet relicta mero arbitrio humano, sed iudicio recto, & voluntati regulatæ, quæ

6 necessario supponit iustam causam, vt probat Menochius *de arbitrar. lib. 1. q. 13.* Præsertim cum arbitrium reguletur à iure, vt sæpius Rota determinauit, maximè *decis. 179. num. 1. & decis. 235. num. 1. & decis. 547. num. 1.* apud Farinacium *par. 1. recent.* Quo sensu Iulius III. & Paulus III. hoc relinquunt iudicio Generalis, dum & hoc puncto in suis Bullis loquuntur; nam iudicium in hoc, & similibus magni ponderis negotijs importat prudens iudicium, ac per consequens ex causa rationabili. Bartholus *in Gloss. in Extrauag. ad reprimendum*, & ex eo Abbas *cap. 1. de constitutionib. num. 13. & cap. 1. de sequestr. possess.*

7 *num. 18.* & alibi. Tum denique quia talis est sensus, & praxis Societatis, vt ex grauissimis scriptoribus ipsius colligitur, specialiter Eminentiss. Cardin. Lugo *in Manuscripto de hac re*, Suar. *tom. 4. de Religione tract. 10. lib. 3. cap. 9. à num. 10.* Sanch. *lib. 6. in Decalog. ca. 9. num. 64. & 66.* Castro Palao *par. 3. Tract. 16. disput. 4. punct. 20. num. 4. & 5.* Pellizzario *in Man. Reg. tract. 3. cap. 5. num. 4.* & alijs.

8 Dicendum secundò, si iste, de quo in præsenti, petens dimissionem à Societate assignauit pro causa dimissionis aliquam non veram, sed fictam, puta grauia peccata, lapsus carnis, vel grauem difficultatem in tentationibus superandis, vel similia non vera, sed falsa, non est securus in conscientia, sed potius apostata, & ab obligatione votorum quæ emisit nullo modo liberatus. Ratio est, quia dimissio facta in vim similis causæ non est voluntaria Religioni, sed coacta, & extorta, cum non sit ex causa rationabili sed falsa, & chimærica facta. Ita etiam traditur expressè in Congregatione 7. Societatis *decreto 18. §. 4.* & docent Cardin. Lugo *sup.* Sanch. *n. 67.* Castrus Palaus *n. 9.* Pellizzarius *n. 28.*

9 Idem tertiò dicendum, si ille prauis suis moribus, actibus, aut gestis, data opera, & ex intentione extorquendi dimissionem eam procurauit. Ratio est, quia etiam ista dimissio est inuoluntaria, & extorta; quia esto sit concessa occasione illorum actuum, quia tamen illi existimati sunt processisse ex mala indole, infirmitate, & inclinatione deprauata, & non ex industria, (quia nunquam hoc debet præsumi) ideo efficiunt eam inuoluntariam, & coactam, ac per consequens inualidam. Ita etiam habetur ex d. Congregatione 7. Societatis loco relato, & tenent Dom. Lugo supra, Sanch. *n. 66.* Palaus *n. 10.* Pellizzarius *n. 28.* Qui etiam id probant exemplo illius, qui emisit votum sub aliqua conditione, & data opera non adimplet illam, vt à voti obligatione liber euadat. Talis enim non liberatur ab obligatione voti, vt tradunt communiter Doctores, quos referunt idem Sanchez *lib. 4. in Decalog. cap. 23. n. 47.* & Palaus *Trac. 15. disp. 1. punct. 17.*

10 Si tamen iste procurauit dimissionem non assignando falsas causas illius, nec committendo defectus, aut culpas data opera, & intentione vt dimitteretur, sed solum postulãdo dimissionem nulla causa rationabili existente, etsi grauiter peccauerit sic faciendo, quia ex vi professionis à se emissæ tenebatur perseuerare in Religione, & non recedere ab illa, causa rationabili non existente, eo quod ea vota sint perpetua ex parte vouentis, nihilominus credo validam fuisse talem dimissionem. Ratio est, quia

11 talis postulatio sine causa facta non reddit concessionem simpliciter inuoluntariam, cum non cogat ad illam concedendam, & ex alia parte præstat Societati sufficientem dimissionis causam, quia cum ipsa non egeat subditis inuoluntarijs, & non rectè affectis erga suum institutum, eo ipso quod vidit postulantem desiderare exire ex illa potuit iudicare ipsum vtpotè inuitum non esse aptum Religioni, prudenter ergo dimissionem concedere potuit, & iudicare *Deo gratum non fore* quod in ea relinqueretur, iuxta dicta, & Examine *cap. 7. §. 1.* ac proindè dimissus securus erit in conscientia.

12 Quod etiam colligo ex supradictæ Congregationis decreto §. 1. vbi statuitur quod ij qui dimissionem petunt nulla sufficienti causa ducti, neque Prouincialis monitis acquiescentes, Prouinciali referant propria manu subscriptas causas omnes, ob quas dimissiones procurant, quas Prouincialis cum Consultoribus diligenter examinatas ad P. Generalem mittere debet, simul declarans quid ipse, & Consultores sentiant. Quas si Generalis non iudicauerit ad dimissionem sufficientes, & idoneas, Prouincialis sub obedientiæ præcepto perpetuum silentium eis indicat, eosque si non obtemperent, pro delicti qualitate seuerè puniat.

13 Ex hac enim decisione à Religione facta colligi videtur manifestè, dimissionem factam à Religione istius, de quo in præsenti casu, ex legitima, & rationabili causa, saltem à Generali nota, factam esse, alioquin, si talis causa non subtitisset, perpetuum silentium ei imposuissent, imò puniendo coercuissent iuxta supradictam decisionem, quod non fecerunt.

14 Demum ratio efficax id concludit. Cum enim certum sit, & praxi receptum in Societate, vt ab ipsa non dimittatur aliquis post biennij professionem, nisi rationabili causa subsistente, cum iste ab ea dimissus sit, omnino credere debet se ob iustam, & rationabilem causam, cognitam saltem Superioribus,

15 dimissum fuisse. Præsertim, cum semper in fauorem Superioris, & Principis iudicandum sit secundum ius processisse. *cap. innotuit de elect. cap. proposuit §. licet autem de concess. præbend.* Mandosius *ad Regul. 16. Cancellar. q. 7. num. 6.* Menochius *de præsumptionib. lib. 2. præsumpt. 12. num. 1.* Et cum causæ cognitione. Rodulphinus *de suprema, & absoluta Principis potest. c. 6. num. 3.* Barbosa *de clausulis claus. 42. numero 34.* Ita etiam colligo ex Castro Palao *supr. num. 12.* referente Sanchez, ex D. Cardinali Lugo, & alijs viris doctis, & pijs eiusdem Societatis a me consultis.

17 Et fauet Sac. Rota Romana in vna Bononiensi

Suc-

Successionis coram Illustriss. D. Bichio 17. Maij 1641. vbi ex dimissione cuiusdam similis Religiosi Societatis facta à Generali infertur ipsum considerasse causas dimissionis, & dicitur standum esse dicto ipsius *absque alia extrinseca probatione*.

16 Quin etiam addendum; etiamsi iste magna instantia, & continua importunitate dimissionem extorserit (dum tamen id non fecerit causis falsis, aut fictis, aut defectibus ex industria, & hac intentione,

17 vt dictum est, commissis) adhuc esse validam talem dimissionem, propter rationes assignatas, & ex eo quòd in dicta Congregatione 7. *decreto* 18. §. 3. decidatur tales, qui sola importunitate dimissionem extorquent, rarissimè permittendos esse ad sæculum redire. Ex eo enim quod id admittatur *rarissimè* infertur validè admitti. Palaus *eo n.* 12.

18 Directè ergo ad casum propositum respondendo censeo istum, qui, nulla rationabili causa subsistente, dimissionem postulauit, & obtinuit, securum posse esse in conscientia, & credere se omninò liberum ab illis votis in professione biennali emissis, expendere bona quæ habet sine præiudicio voti paupertatis, & casu, quo in peccata contra castitatem labatur, non confiteri circunstantiam voti à se emissi, vtpotè omnino iam sublati.

19 Si autem adhuc scrupulis agitetur, præterquam quod, vt Suar. inquit *supra num.* 19. quando *Prælatus Societatis bona fide procedat, & facta morali diligentia, ac debita consultatione iudicet expedire talem personam liberam dimittere, &c. in tali casu non est dubitandum de valore actus*, poterit ad maiorem abundantiam, cautelam, & quietem suæ conscientiæ vterum postulare à Reuerendiss. Generali Societatis suam dimissionem, vel confirmationem prioris, quam ipse poterit dare tum ex causis præsumptis primæ dimissionis, tum quia qui semel ad sæculum rediјt indignus redditur quod iterum admittatur, & malè de illo suspicari potest, tum præterea, quia postquam aliquis dimissus est semel, potest iterum non admitti. Sanchez *eo cap.* 9. *n.* 66. & inclinat Palaus *n.* 11. ac ita audio à viris doctis Societatis in ea practicari.

CONSVLTVM XXXIV.

De quibusdam Congregationibus Religiosarum personarum, virorum, & fœminarum, quibus præsunt fœminæ, opinionis sanctitatis prætextu.

SVMMARIVM.

Tales Congregationes permitti non debent. num. 1.
Ex D. Pauli testimonio. num. 2.
Alijs rationibus. num. 3.
Aristotelis sententia. num. 4.
Quo sensu D. Paulus intelligendus. num. 5.
Aliud testimonium eiusdem. num. 6.
Causa huius Apostolici præcepti. num. 7.
Conciliorum decreta. num. 8.
Prædicanti munus fœminis prohibitum. num. 9.
Marcellæ Romanæ gesta. num. 10.
Clementina Cum quibusdam. *num.* 11.
Vrbani VIII. factum. num. 12.
Hæreses fermè omnes per fœminas propagatæ. num. 13.
Fœminæ suppellex præcipua hæresiarcharum. num. 14.
Illarum sexus facilis. num. 15.
Citius imaginantur. num. 16.
Congregationes non approbatæ sunt reprobatæ. num. 17.
Fœminæ incapaces iurisdictionis. num. 18.
Nequeunt confessiones audire. num. 19.
Innocentij III. decretum. num. 20.
In Ecclesia veteri Holda Prophetissa. num. 21.
Olim Diaconissæ, Presbiterissæ, &c. num. 22.
Holda Prophetissa ex Dei dispensatione. num. 23.
Quæ erant Diaconissæ, & Presbiterissæ. num. 24.
Non exercebant iurisdictionem spiritualem. num. 25.
Ecclesiæ authoritate quid fieri posset. num. 26.
An fœmina initiari possit prima tonsura. num. 27.
An censuras ferre. num. 28.

IESVS MARIA.

1 Congregationes, seù Conuenticula virorum, & fœminarum, quibus præsint in spiritualibus fœminæ etiam opinione sanctitatis prætextu non sunt in Ecclesia admittēda sine dispensatione Summi Pontificis, quin potius damnari debent.

Responsio.

2 Probatur primò ex illo Pauli 1. *Corinth.* 14. *Mulieres in Ecclesijs taceant non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut, & lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia.* Hoc enim sensu intelligi videtur hic locus à D. Ambrosio, Anselmo, & alijs qui quinque rationes assignant huius præcepti.

3 Prima, quia contra ordinem naturæ est vt viros doceant cùm sint subditæ viris. Secunda, quia est cōtra ipsarum verecundiam, & humilitatem. Tertia, quia etiam est contra rationem cùm vir sit melioris iudicij, discretionis, & discursus quàm fœmina. Quarta, quia, vt inquit Anselmus, cum fœmina loquutus est viro suo persuasit peccatum, iure ergo præcipitur ipsi tacere. Quinta, quia oportet vt frenum iniјciatur eius loquacitati. Accedit Aristotiles

4 *lib.* 9. *de natur. animal. cap.* 1. de fœmina dicens: *Inuida magis, & querula, & maledicentior, & mordacior, præterea anxia, & desperans magis, quàm mas, atque impudentior, & mendacior, quin etiam facilior decipi.* Non ergo debet esse Magistra.

5 Quòd autem Paulus loquatur etiam pro casu quo fœminæ sint personæ spirituales Prophetissæ, & bonæ famæ colligitur ex ijs, quæ subdit. *Si quis videtur Propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata.* Imò ex illis verbis: *quia Domini sunt mandata*; colligi potest esse de iure diuino, quod fœminæ non doceant viros, aut præsint illis in rebus spiritualibus.

6 Secundò ex eodem Paulo 1. *ad Timot.* 2. videlicet: *Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum, sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deinde Eua, & Adam non est seductus, mulier autem seducta in*

prauaricatione fuit. Cuius præcepti Apostolici occasio fuit, vt notat ibi Theophylatus, quòd mulieres aliquę tempore Pauli acceperant donum prophetię, ne ergo putarēt sibi fas esse in Ecclesia loqui, & prophetare, hic eis id inhibet Apostolus, idq; tum honestatis, pudoris, infirmitatis, ac loquacitatis muliebris causa (inquit Chrysostomus) tum studio reuerentiæ, & subiectionis erga virum, quæ requirit, vt eo præ-
7 sente, & loquente, sileat mulier, præsertim in Ecclesia, & rebus sacris. Vnde ex hoc Apostoli loco infert Epiphanius *hæres.* 49. quòd mulieres ad Episcopatū, aut presbyteratum assumi non possunt cōtra Quintilianos. Inferunt etiam Doctores moderni contra Lutherum, Christophorum Goodmanum, & Pepusianos, mulierem non posse ad regimen spirituale Ecclesiæ assumi.
8 Tertiò, & clarè ex Concilio Cæsaraugustano contra Priscillianum, qui huiusmodi feminas Doctorissas in sua secta fouebat congregato, vbi sic iuxta Baron. *sub an.* 381. §. *Vt mulieres* statutum fuit: *Vt mulieres omnes Ecclesiæ Catholicæ fideles à virorum alienorum lectione, & cætibus separentur; nec ad ipsas legentes alij studio, vel docendi, vel discendi conueniant, quoniā, & hoc Apost. iubet: Ab vniuersis Episcopis dictum est, Anathema futuros, qui hanc Concilij sententiam non obseruauerint.* Item ex Decreto Concilij Carthag. 4. *Can.* 98. & 99. quod refertur *distin.* 23. *Can.* 29. Cuius titulus est *mulier in Conuentu viros docere non permittitur.* Verba autem Canonis sunt hæc, *Mulier quamuis docta, & sancta viros in Conuentu docere non præsumat.* Fauet Canō *mulierem* 33. *q.* 5. ex D. August. *in lib. qq. veteris Testa. q.* 45. vbi sic: *Mulierem constat subiectam dominio viri esse, & nullam auctoritatem habere, nec docere enim potest, nec testis esse, neque fidem dare, nec iudicare, quanto magis non potest imperare?* De quo Tamburin. *de Iur. Abbatiss. disput.* 33. *q.* 3.

Quartò ex eo quod Euangelizandi, seu prędicandi functio feminis prohibita est in Ecclesia prout cō-
9 muniter colligunt DD. ex locis S. Scripturæ, & Iuribus relatis. Vnde Abbas *in cap. Decernimus de Iudic.* ait, quod in hoc non potest mulier dispensari ab vllo
10 Prælato Summo Pontifici inferiori. Hinc etiam notauit D. Hieron. *in Epist. ad Principiam*, quod Marcella Romana eius discipula licet doctissima esset in S. Scriptura, & propterea à multis super ea interrogaretur, nihilominus (inquit) *sic ad interrogata respondebat, vt etiam sua non sua diceret, sed vel mea, vel cuiusvis alterius, vt in eo ipso quod docebat se discipulam fateretur; sciebat enim dictum ab Apostolo; Docere autem mulieri non permitto.*
11 Quintò ex Clement. *Cùm de quibusdam de relig. domib.* vbi mulieres statum Pœguinarum amplectētes ipso facto excommunicantur, ex eo quod, vt ibidem dicitur: *Earum aliquæ quasi perductę in mentis insaniam de Summa Trinitate, ac Diuina essentia disputent, & prædicent, ac circa fidei articulos, & Ecclesiastica Sacramenta opiniones Catholicæ fidei contrarias introducant, & multos super his decipientes simplices eos in errores diuersos inducant, aliaque quamplura periculum animarum patientia sub quodam velamine sanctitatis faciant, & committant.*

Sextò ex facto Vrbani Octaui Summi Pontificis in Bulla *Pastoralis* ann. 1630. edita damnantis Congregationem Iesuitarum, eamque penitus eradicari, & destrui præcipientis ea de causa quod, vt in eadem Bulla dicitur: *Specie salutis animarum promouenda, aliaque opera permulta sexus, & ingenij imbecillitati, & modestiæ muliebri, ac virginali præsertim pudo-*
12 *ri minimè conuenientia, & quæ viri Sacrarum litterarum scientia, rerum vsu, vitaque innocentia spectatissimi, difficilè admodum, & nonnisi magna circumspectione adhibita aggrediuntur attentare, & exercere consueuissent.* Ex quib. elicitur Ecclesiæ mentem esse penitus prohibere ne fœminæ quantumuis spirituales, & deuotæ huiusmodi operibus docendi alios incumbant.
13 Et merito sanè quia hæreses fermè omnes propagatæ fuerunt per huiusmodi fœminas specie Sanctitatis velatas. Quod præter recentiora exempla pluribus nota D. Hieronymus *ad Ctesiphontem tom.* 2. sic habet: *Simon Magus hæresim condidit adiutus auxilio Helenæ meretricis. Nicolaus Antiochenus omnium immunditiarum conditor choros duxit femineos. Marcion quoque Romam præmisit mulierem ad maiorem lasciuiam. Apelles Philomenem comitem habuit. Montanus Triscam, & Maximillam primùm auro corrupit, deindè hæresi polluit. Arrius vt Orbem deciperet sororem Principis antè decepit. Donatus Lucillæ opibus adiutus est. In Hispania Agape Helpidium, mulier virum cæcum cæca duxit in foueam, successoremque sui Priscillianum habuit, cui iuncta Galla alterius, & vicinæ hæreseos reliquit hæ-*
14 *redem.* Vnde etiam fœminę suppellex præcipua hæresianarum, & hęreticorum fuerunt vt historiæ narrant de Simone mago, Ptolomæo, Apelle, Montano, Tertulliano, Elcesaitis, Paulo Samosetano, Manete, Elpidio, Mahomete, Aldeberto, Luthero, Carolstadio, Oecolampadio, Caluino, Beza, & alijs.
15 Item quia illarum sexus imbecillior est, naturales, vel dæmoniacas suggestiones plurimū habet pro diuinis, multa quoque sibi somnia fingit quæ vera credit, iuxta illud paræmicum *Anus quæ vult somniat:* abundat passionibus admodum acribus, & vehemētibus, quare quod à passione natū, id à veritate profectum putat. Sunt etiam feminę naturę humidioris, & viscosioris, humidum verò facilè commouetur, & varias figuras recipit, egrius autem, ac serius à motu cessat. Ideo mulieres citius imaginantur, hęc Marti-
16 nus Delrius *disqu. Magicar. li.* 4. *c.* 1. *q.* 3. *sect.* 3. addens propterea sæpius decepisse viros etiam doctissimos, Videlicet Tertullianum, & alios quos refert Iosephus à Costa *de nouiss. temporib. lib.* 2. *cap.* 11.
17 Septimò, quia Congregationes, Sodalitia, vel Conuenticula quæ ab Ecclesia approbata non sunt omninò damnari debent. Vt ex Iure ciuili constat *ex l.* 1. *in princ. ff. de Colleg. illicit. & l.* 3. *in vers. in Summa, ff.* eodem, & ex Iure Canonico *in Can. multis in princ.* 16. *dist.* vt notant communiter Doctores, specialiter Abbas Innocent. *in cap. dilecta de excess. Prælat. in glos.* 1. *in fine*, Bartol. *in l. fin. ff. de Colleg. illicit.* Cuiacius *lib.* 7. *obseruat.* 5. Petr. Greg. *lib.* 15. *c.* 32. *num.* 10. Mysing. *cent.* 6. *obseru.* 2. *num.* 2. Auiles *ad cap.* 2. *prætorum verbo confederatio à princ. & n.* 10. Nauar. *cons.* 3. *à num.* 3. Menoch. *de arbitr. cent.* 6. *cas.* 593. *à princip.* Vmbertus locat. *in Iudiciali Inquisit. verb. Collegium, num.* 2. Barbosa *de Iure Ecclesiast. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 69. & *seqq.* Cum ergo istæ Congregationes, seù sodalitia in quibus fœminæ præsunt viris, & feminis ab Ecclesia approbata, vel permissa non sunt reprobanda videntur.

Præ-

18 Presertim cum fœminæ incapaces sint non solùm iurisdictionis Ecclesiasticæ, sed nullius rei, quæ iurisdictionem istam redoleat. Adeo quod Abbatissas Monialium nō posse in loco publico benedictionem dare, nec aquam, aut vestes in forma Ecclesiæ benedicere, teneant Mayolus *de irregul.lib.1.cap.29.num.26.*Gauantus *in Man.Episc.verb.Abbatissa num.*8.

19 Octauò, quia propter hanc incapacitatem fœminarum ad iurisdictionem spiritualem habendam non solùm nequeunt etiam Abbatissæ Monialium, confessiones illarum audire, aut aliquam authoritatem spiritualem circa earum conscientias exercere, prout colligitur ex *cap. Noua de pœnitent. & remissio.* S.Thom.*in 4.dist.19.q.1.art.1.& dist.25.q.1. artic.1.* Syluest.*verb.Abbatissa q.3. num.*8. Miranda *de Sacris Monialib.q.6.art.5.concl.1.*Salas *de legib.q.95.tr.14. disput.8.sect.19.num.91.*Sed etiam oppositum vocatur *absonum*, & *absurdum*, & præcipitur Prælatis, vt

20 ea ipsis interdicant ab Innocentio Tertio in d. *cap. Noua* his verbis. *Noua quædam nostris sunt auribus intimata, quod Abbatissæ moniales proprias benè dicunt, ipsarum quoque confessiones in criminibus audiunt, & legentes Euangelium præsumunt publicè prædicare. Cum igitur id absonum sit, pariter, & absurdum mandamus quatenus ne id de cætero fiat, curetis firmiter inhibere. Quia licet beatissima Virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apostolis vniuersis, non tamen illi sed istis Dominus claues regni cœlorum commisit.*

21 Nec obstat primò, quod in lege antiqua fœminis videbatur permissum prædicare, & docere, vt patet in Holda prophetissa de qua dicitur 4. Reg.22.à Iosia Rege consultam fuisse, & habitasse in Ierusalem in *Secunda*, quæ erat domus doctrinæ, prout Caldæus exponit, & in ea habitabant Prophetæ, Doctores, & Recabitæ, quos illa instruebat.

22 Secundò, quia antiquitus erant in Ecclesia Subdiaconissæ, Diaconissæ, Presbyterissæ, & Episcopissæ habētes aliquod munus, & dignitatem. Ad primum

23 enim dicitur id contigisse ex speciali Dei dispensatione, & quia fœmina illa erat vera Dei Prophetissa spiritu Dei illuminata, vt propterea ad eam consulendam miserit Iosias Rex nuncios.

24 Ad secundum siue dicantur tales feminæ illæ quæ Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris, & Episcopis matrimonio coniunctæ erant, & ab eisdem ex mutuo consensu separatæ castitatem, & cœlibem vitam ducebant, prout colligitur ex Concilio Turonensi 2. *cap.3.12.& 20.*D.Gregorio *lib.4. Dialog.c.11.*Concilio Altisiodorense *Can.21.*Siue tales dicantur propter senectutem, prout colligitur ex Concilio Laodiceno *Can.11.* Photio *in suo Nomocanone art.1.c.37.* siue etiam quia exercebant aliquas functiones in Ecclesia, quæ decenter à viris exerceri non poterāt, vt cùm baptizabantur, vel oleo Sancto vngebantur fœminæ, prout colligitur ex D. Epiphan. *contra hæres.hæres.79.* Clemente I. *lib.3. Constit. Apostolic.cap.15.& cap.19.& lib.8.cap.32.* ac Concilio Nicæno I. *c.74.* Certum est huiusmodi fœminas non exercuisse aliquam iurisdictionem spiritualem in Ecclesia,

25 prædicasse, aut docuisse presertim coram viris. Esto autem id fieret, nonnisi Ecclesiæ authoritate fiebat, quæ his temporibus id non permittit, ipsa autem permittente possent etiam fœminæ huius temporis

26 prædicare, & docere prout habent Abbas *in cap. de-* *cernimus de Iudicijs,*Salmeron *1.Corinth.14. disput.32.* Tamburin.*de Iure Abbatiss.disp.32.quæsit.10.*ponens exemplum in S.Catherina Senensi, quæ quia Sanctitate, & scientia, & dono reuelationis erat insignita in Consistorio apud Summum Pontificem, & Cardinales non semel sermonem habuit.

Qua etiam de causa iure permittuntur libri Sanctarum Hildegardis, Methildis, Birgittæ, Theresiæ, Magdalenæ de Pazzi, & aliarum, in quibus spiritualia, ac mistica docent. Quod etiam corroboratur ex eo quod quamuis feminæ incapaces sint primæ tonsuræ, & ordinum, etiam minorum, loquendo videli-

27 cet de potestate veluti ordinaria Ecclesiæ, prout tenent Reuerendiss. Magister Candidus *de Sacram.ordin.disquis.4.art.5.dub.4.* Marchinus *de Sacrament.Ordin.Trac.1.par.4.cap.1.* Villalobos *in Summa tom.primo Tract.11.diffic.10.num.1.*Conformiter ad doctrinam D.Ambrosij, D.Thomæ, & plurium aliorum, maximè accedente Ecclesiæ praxi; nihilominus tamen, iuxta sententiam Paludani, Hurtadi, & Caspēsis, quos sequitur P.Diana *par.8. Tract.1.resolut.39.* Potest Summus Pontifex ex sua veluti absoluta potentia priuilegium concedere fœminæ, vt prima tonsura, & Minoribus Ordinibus initietur.

28 Similiter, iuxta sententiam eiusdem Paludani, Armillæ, Siluestri, Sayri, Filliucius, Hurtadi, & aliorum, quos idem Diana refert, potest delegari feminæ authoritas ferendi censuras ex Papæ priuilegio. In his ergo casibus admitti posset id quod in præsenti negamus.

CONSVLTVM XXXV.

De quodam Religioso translato de statu Choristarum ad statum Conuersorum.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num.1.
Prælati possunt transferre Choristas ad statum laicorum. num.2.
Propter insufficientiam. num.3.
Chorus pro sufficientibus institutus. num.4.
Textus cap.quamuis de ætat.& qualit. *num.5.*
Defectus scientiæ præstat legitimam causam. num.6.
Et specialis affectus ad munia conuersorum. num.7.
Per hanc translationem non variatur status Religiosus. num. 8.
An id intelligendum etiam de Choristis in Sacris constitutis. num.9.
Possunt degradari. num.10.
Potuit Generalis hunc Religiosum transferre. num.11.
Sine ipsius iniuria. num.12.
Scienti, & volenti non fit. num.13.
Quid si postea dicat per vim, & metum consensisse. numero 14.
Gradus Choristarum est perfectior. num.15.
Dubium de Nouitiatu. num.16.
Resolutio illius. num.17.
Dubium propter decreta Summorum Pontificum. n.18.
Resoluitur. num.19.
Praxis Religionum. num.20.

&c.& *fraudem fraude repellere liceat* iuxta *l. cum pater §. Titio fratri ff. de leg. 2.* Glossa *verbo malignantium in cap. cupientes de elect. in 6.* maximè si non probet talem vim, & metum, cum *fraus, & dolus* nemini debeant patrocinari *l. itaque Fullo ff. de furtis. cap. dictum 30. qu. 1. cap. intelleximus de iudic. cap. tua 12. de Cleric. non resid. cap. sedes, cap. ex tenore de rescript. cap. 2. de*
15 *dolo*, & alijs iuribus, & Doctorib. nihilominus quia gradus choristarum est perfectior gradu conuersorum, cum ordinetur ad exercitia maioris perfectionis, scilicet chori, altaris, Sacramentorum, &cet. & maioris perfectionis via nulli est præcludenda. *cap. licet de Regularib.* ideo consultius existimo admitti debere ad dictum gradum choristarum.

16 Quamuis tamen per hæc sufficienter satisfactum sit quæsito præsenti, adhuc tamen dubitabit aliquis quomodo ille, qui fecit Nouitiatum pro clericatu possit ad statum conuersorum deijci; siquidem in tali Nouitiatu non potuit experiri difficultates, quę sunt in statu conuersorum. Sed conformiter ad ea, quæ dixi *tom. 4. verbo Professio Regularis numero 10.* quæ etiam approbat Sapientissimus Pater Diana
17 *part. 9. Tract. 6. Resolut. 12.* relatis Tamburino, Sanctorio, Bordono, Peirino, Pellizzario, & Quintana dueñas, cùm ad valorem Nouitiatus satis sit quod Nouitius vno integro anno sub obedientia Prælati existat, non videtur necessaria alia probatio austeritatum Religionis. Eo præsertim quod sufficiens videtur esse ea quæ in alijs cernitur.

Si vlterius dubitetur quomodo potuit iste Religiosus ex statu Clericali ad statum conuersorum
18 transire sui Superioris authoritate, siquidem ex decretis Clementis VIII. & Vrbani VIII. pro Reformatione Regularium habentur hæc: *Qui ad conuersorum habitum recepti fuerint ad Clericalem statum transire etiam durante tempore probationis non possint.*

19 Respondetur, in primis in illo decreto solum esse sermonem de transitu conuersorum ad Clericalem statum, non è contra de statu Clericorum ad statum conuersorum, prout contingit in præsenti. Et notat Bordonus *tom. 2. Resolut. 54. num. 229.* Deinde optimè notat Diana hæc; *Aliud est transire, quod respicit agere propria authoritate; aliud transferri, quod indicat actum alterius potentis transferre: itaque per illud statutum non aufertur potestas Superiori, sed subdito negatur transitus propria voluntate ad altiorem statum, ad quem nemo debet accedere, nisi prius vocetur.*

20 Accedit præterea praxis Religionum, quæ etiam post prædicta decreta Clementis, & Vrbani VIII. Clericos ad statum conuersorum sæpius deijcit innitendo communi opinioni Doctorum propter rationes, & motiua, de quibus *supr.* Hanc verò praxim esse testatur P. Diana *p. 9. trac. 7. resol. 74.*

21 An verò etiam è contra possit Religiosus conuersus transire ad statum choristarum dixi *tom. 2. meæ Summæ ca. 8. n. 22.* Et nouissimè de eo agit Franciscus Bordonus *in suis decisionibus Miscellaneis decis. 71.* vbi dicit nec Nuncium Apostolicum in sua iurisdictione posse id facere, nisi id habeat expressum in litteris suæ Nunciaturæ.

Quod probat ex eo quod Regulares sunt exempti etiam à iurisdictione Dom. Nuntiorum Sedis Apostolicæ; & ex decreto Clement. VIII. & Vrban. VIII. quod supra retuli. De hac tamen Dom. Nuntiorum authoritate in Regulares egi *tom. 5. Summæ in Marimagno Prædicatorum num. 44.* Et *in Marimagno Minimorum num. 112.*

CONSVLTVM XXXVI.

De quodam statuto circa successionem Generalatus quando vacaret.

SVMMARIVM.

Casus, seu statutum cuiusdam Capituli. num. 1.
Dubium circa illud. num. 2.
Decreta, & constitutiones quomodo inter se differant. numero 3.
Decreti definitio. num. 4.
Constitutionis etymologia, & definitio. num. 5.
Quæ sint constitutiones ordinis. num. 6.
Quę decreta. num. 7.
Minor notitia habetur de decretis, quam de constitutionibus ordinis. num. 8.
Decreta an sint perpetua, vel ad tempus. ibid.
Nomine constitutionum Ordinis an veniat decretum. numero 9.
Verba qualiter sunt interpretanda. num. 10.
Verba debent intelligi iuxta subiectam materiam. n. 11.
Papa omnia iura habet in scrinio sui pectoris. num. 12.
Papę iudicium caleste arbitrium appellatur. num. 13.
Responsio ad dubium. num. 14.
Constitutionum verba. num. 15.
Earum constitutionum mens. num. 16.
Respondetur obiectioni. num. 17.
Dictio Nisi *quid importat. num. 18.*
Quid dictio Fortè. num. 19.
Verborum constitutionum expensio. num. 20.
Alia obiectio. num. 21.
Responsio. num. 22.
An obstet decretum Capituli generalis. num. 23.
Lex posterior quando dicitur abrogare priorem. numero 24.
Generalis, & Vicarius Generalis possint facere soli quid quid totum Capitulum facere potest. num. 25.
An possint dispensare in constitutionibus Ordinis. numero 26.
Ad hoc oppositio. num. 27.
Ea, quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio. numero 28.
Consulti resolutio. num. 29.

IESVS MARIA.

Casus, seu statutum cuiusdam Capituli.

1 IN quodam Capitulo Generali Ordinis Carmelitarum, Romæ habito anno 1645. editum fuit decretum tenoris sequentis: *Quamuis in nostris constitutionibus p. 4. cap. 3. Statuatur, quòd vacante quoquomodo offic. Generalatus, Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulum erat assignatum, vel ipsius Vicarius fungatur auctoritate plenaria Prioris Genera-*

neralis, & conuocet Capitulum Generale, præſideatque in ipſo donec Prior Generalis ſit electus; niſi aliter à Sede Apoſtolica fuerit ordinatum: nihilominus ad impedienda aliqua inconuenientia, quæ in huiuſmodi prouiſione, experientia comprobante, reperta ſunt, ſtatuimus, & mandamus, quòd vacante quomodolibet officio Prioris Generalis, ſtatim Procurator Generalis ſit Vicarius Generalis, cum hoc tamen onere, vt vocem paſſiuam non habeat ad Generalatum; & ſi ipſe officium Vicarij Generalis acceptare noluerit; primus Socius Reu. Patris ſuccedat in d. officio cum eodem onere, & ſi iſte etiam recuſauerit, ſuccedat ſecundus Socius Reu. P. Generalis cum eodem onere, & ſi iſte etiam renuerit, ſuccedat Secretarius Ordinis cum eodem onere; & ſi neque Secretarius voluerit ſe voce paſſiua priuare, in tali caſu ordinamus quod prædicti quatuor Patres vnà cum R. admodum P. Priore Transpontinæ ad electionem Vicarij Generalis deueniant per vota ſecreta, & qui plura vota habuerit, ſit ipſo facto Vicarius Generalis, teneaturque officium acceptare cum prædicta conditione priuationis vocis paſſiuæ ad Generalatum, & vt habetur in præfatis conſtitutionibus intra annum à vacatione Generalatus conuocet Capitulum pro Priore Generali eligendo.

Quod ſi terminum ordinatum plus diſtrahere oporteret, quàm per annum, quia fortè Generalatus officium tali vacaret tempore, quod propter diſconuenientiam temporis non poſſet celebrari Capitulum Generale in Feſto Pentecoſtes immediatè ſequenti; celebretur in alio anno proximo, præſidente eodem Vicario Generali.

2 Cum autem Generalis eiuſdem Ordinis diem vltimum clauſerit de menſe Februarij anni 1647. Et in vim eiuſdem decreti Magiſter Hippolitus Seſoldi, tunc Prior Generalis, ad Vicariatum generalem aſcenderit, & videretur quod ratione talis decreti teneretur conuocare Ordinem pro capitulo Generali celebrando anno 1648. Et ex alia parte inconueniens valdè videretur probis, & prudentibus Religioſis Ordinis, tam citò, & intempeſtiuè, ſcilicet vno ſolo triennio peracto celebrare capitulum generale magnis expenſis, & ſumptibus pauperis Religionis, & cum periculis gremialium venturorum ad capitulum, graſſantibus præſertim vndique bellis, & itinerum prædonibus, vt propterea videretur debere differri vſque ad annum Sanctum 1650. quo plures Religioſi deuotionis gratia ſolent Romam accedere: Idcircò ex parte eiuſdem Reuerendiſſimi Vicarij Generalis ſupplicatum eſt Sanctiſſimo, vt non obſtante tali decreto capituli generalis anni 1645. prorogaretur alterius capituli generalis celebratio ad dictum annum Sanctum Iubilæi anni 1650. ad quam petitionem Sanctiſſimus reſpondit his verbis: *Obſeruentur Conſtitutiones Ordinis*; quam etiam eſſe Sanctiſſimi mentem aſſeuerat Eminentiſſimus, & Reuerendiſſimus Cardinalis Gineti Ordinis Protector.

Modo quæritur [illegible] huiuſmodi reſcripti, & oraculi Sanctiſſimi [illegible] idem Reuerēdiſſimus celebrationem dicti capituli generalis [illegible] præfatum annum Iubilæi prorogare.

3 Pro quo præmittendum valdè differre inter ſe decreta etiam ſi ſint capituli generalis, & conſtitutiones Ordinis non ſolùm quantum ad nomen ipſum decreti, quod ſecundum Speculatorem eſt idē quod

4 ſententia diſſinitiua, *ff. de re iud. l. decreta, vel interlocutoria, ff. de aſſeſſ. l. 1. in fin.* vel illud quod Capitulū, vel Ordo, vel Vniuerſitas aut maior pars ordinabit,

5 *ff. quod cuiuſque vniuerſit. l. planè*: Conſtitutiones verò cum conſtitutio dicatur à *Con.* & *Statuo*, ſunt eæ quæ fiunt à Principe cum ſuis Conſiliarijs. Panormitan. *in rubr. de Conſtitut.* Silueſtr. *in Summ. verb. Conſtitutio*: Sed etiam, & ſpecialiter quod Conſtitutiones Ordi-

6 nis important ſolùm illas, quæ in volumine aliquò compræhenduntur, & ſunt approbatæ à Sede Apoſtolica.

7 Decreta autē Capituli generalis non ſic, ſed ſunt ordinationes quædam ſcriptæ in libro, ſeu Regiſtro Ordinis, & non ſunt approbata à Sede Apoſtolica. Vnde etiam differunt in hoc, quod decreta Capitu-

8 lorum generalium vel non obligant, iuxta D. Antoninum 3. *par. tit.* 24. *cap.* 2. *§.* 4. niſi vſque ad ſequens Capitulum, prout contingit in aliquibus Religionibus; vel eſto quod ſint perpetua, prout reuera ſunt, quia ſunt facta per modum legis, de cuius ratione eſt perpetuitas, nam per illam diſtinguitur à præcepto; nihilominus tamen minor de illis notitia habetur, quàm de Conſtitutionibus Ordinis, vel quia non practicantur, vel quia facilè traduntur obliuioni, vel præcipuè quia cùm non ſint auctoritate Apoſtolica confirmata, proculdubio faciliùs omninò abrogantur, quàm Conſtitutiones Ordinis, quæ ab eadem Sede approbatæ ſunt, ac proindè vel nullo modo, vel difficilè ſaltem abrogari poſſunt. Sic colligo ex Silueſtro *ſupra d. verb. Conſtitutio*, qui propterea pro inconuenienti affert, quod ſi hoc non eſſet, acta Capitulorum generalium, & Ordinationes factæ collegialiter in Ordine Prædicatorum non differrent à conſtitutionibus. Vide etiam Barboſ. *in vot. deciſiuis vot.* 104.

9 Secundò, præmittendum quod cum Sanctiſſimus in præfato reſcripto, ſeu oraculo viuæ vocis dixerit, quod in præſenti caſu obſeruentur conſtitutiones Ordinis, proculdubio nomine conſtitutionum Ordinis non venit Decretum relatum capituli generalis, ſed Ordinis conſtitutiones.

10 Primò, quidem quia verba ſunt intelligenda, & interpretāda ſecundum propriam ſignificationem, & ab ipſa nullo modo recedendum, *l. non aliter, ff. de legat.* 3. Crauet. *conſ.* 20. *num.* 9. & *conſ.* 105. *num.* 2. & *conſ.* 149. *num.* 7. & *conſ.* 227. *num.* 11. & *ſeq.* & *conſil.* 239. *num.* 3. & 4. Pariſ. *conſil.* 22. *num.* 6. *lib.* 4. vbi ampliat etiam ſi agatur de præiudicio tertij. Dec. *conſ.* 113. *num.* 6. Surd. *conſ.* 140. *num.* 63. & *ſeq.* vbi ampliat procedere etiam in materia odioſa, quando non præiudicatur tertio nec iuriſdictioni ordinariæ, & *conſ.* 288. *num.* 27. Decian. *conſ.* 17. *num.* 45. *lib. primo*, & *conſ.* 30. *num.* 22. *lib.* 3. Vnde prouenit quod vulgò dicitur verba debere intelligi quatenus propria eorum ſignificatio patitur, *l. cum lege ff. de teſtam. l.* 1. *§. quod autem, ff. de aleat. cap. ad audientiam* 12. *de decim.* Card. Mant. *de Coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 18. *num.* 35. Barboſa *Sen. in l. quia tale num.* 37. *ff. ſolut. matrim.* Rot. *deciſ.* 312. *num.* 1. apud Farinac. *part.* 1. *recent.* Cùm ergo, vt dictum eſt, ſecundum proprietatem verborum conſtitutiones Ordinis, & Decreta Generalis Capituli valdè differant, abſque dubio nomine conſtitutionum Ordinis non intelligit Sanctiſſimus præfatum Decretum Capituli Generalis.

11 Secundò, quia verba debent intelligi iuxta ſubie-

ctam

ctam materiam *l.cum pater,§.donatum,ff.de legat.2.l. si verò*,& ibi Bart.*ff.loc.cit.l.sed etsi possessor 11.§.item si iurauero,ff.de iureiur.l fin.C.de non numer.pecun.l.cum manu fata in fin. ff.de contrahen.empt.l.damni infecti in princ.ff.de damno infecto,l.fluminum §.hæc stipulatio, ff. eodem titulo l.Proculus, ff.vsufructu, l.si stipulatus, ff.de vsuris,l.vbi ita donatur,ff.de donat.caus.mort.l.insulam, ff.de præscript.verb.l.si olei, C.locati, cap.Constitutus de relig.dom.cap.Solita de maior.& obed.*Corn.*cons.*239. *num.*5 *lib.*1.*& cons.*138.*num.*3.*lib.*3.Beroi.*cons.*106. *num.*24.*lib.*1.Alex.*cons.*129.*Puto de Iure, lib.secundo, & cons.*37.*viso num.*5.*lib.*3. Euerar. *in topic.legal.*46. Mascard.*de probat.concl.*1131.*num.*20. Menoch.*de præsumpt.lib.*3.*præsumpt.*104.*num.*28. Et plures alij, quos refert Barbosa Iun.*in trac.de Axiom.Iur.Axio.* 222.*n.*8. Cum igitur in supplicatione facta ad Sanctissimum ab ipso peteretur, vt non obstante d. Decreto capituli generalis, prorogare posset Generale capitulum, & ipse responderit quod *obseruentur Constitutiones*, non verò responderit quod obseruetur præfatum decretum, clarè videtur inferri, quod etiam iuxta subiectam materiam nomine constitutionum non intellexit ipsum decretum, alioquin facillimo negotio posset respondere quod obseruaretur d. Decretum.

Hoc tertiò, maximè vrget quia cùm Sanctissimus sit Doctor sapientissimus, ac versatissimus in Tribunalibus S.Rotæ Romanæ,& Nunciaturarum Hispaniæ, & Neapolis, in quibus sæpè sæpius causæ Regularium agitari solent, ad quarum exactam notitiam necesse est scire qualiter inter ipsos distinguantur constitutiones generales Ordinum, & Decreta capitulorum generalium, nulla ratione, nulloue fundamento affirmari potest, quod ipse nomine constitutionum Ordinis intellexerit Decretum illud Capituli.

12 Præsertim quia de Papa dicitur omnia iura in scrinio pectoris sui habere recondita,*cap.*1.*de Constitut.lib.*6.Tiraq.*de Nobilit.cap.*20.*num.*41.*& cap.*31. *num.*537.Valasc.*cons.*51.*num.*6. Gonzal.*ad regul.* 8. *Cancell.§.*4.*proæm.num.* 85. Nullatenus ergo præsumenda de ipso ignorantia talis distinctionis,quę potius ad ius,& naturam constitutionis,& Decreti spectat,quàm ad factum ipsum,de quo in Papa admitti potest nescientia.

13 Imò cum Papæ iudicium celeste arbitrium appelletur *in l.*1.*in fin.C.de Summ.Trinit.& fid.Cath.*Lotter. *de re benef.lib.*1.*q.*11.*num.*14. Abb. *q.*1.*col.*3.*num.*3. Cardin.Tusch. *tom.*6.*litt.P.conclus.*49.*num.*87.Specialis luminis, & assistentiæ Spiritus Sancti tribuendum videtur,quod dixerit: *Obseruentur Constitutiones Ordinis*, non verò obseruetur decretum capituli generalis. Iam videndum, an ex vi Constitutionum Ordinis prorogari possit Capitulum generale vltra terminum præfixum per dictum Decretum.

14 Et respondendum affirmatiuè. Primò quidem, quia in constitutionibus generalibus Ordinis iussu Clementis VII.factis, & authoritate ipsius confirmatis sic habetur. 4. *p. c.*1. quod est de capitulo generali,& eius Præsidente, & qui possunt interesse:

15 *Generale Capitulum de sexennio in sexennium celebretur nisi fortè propter mortem,& assumptionem Prioris generalis,ipsum oporteat accelerari,vel nisi ex causis rationabilibus præcedens Capitulum generale diffinisset, tempus esse prolongandum*. Eadem similiter habentur in alijs constitutionibus generalibus posterioribus scilicet, in eis quæ factæ sunt sub Generali Io: Baptista Cafardo, & in alijs etiam adhuc posterioribus sub Generali Gregorio Canali *p.*4.*cap.*1. quod est eiusdem Tituli in quibus etiam additur: *aut prior Generalis ijsdem de causis in aliud tempus prorogandum esse indicauerit assensu* R R. *Diffinitorum Capituli Generalis*. Ex his enim simul iunctis habetur,mentem constitutionum generalium Ordinis eam esse,vt capitulum generale de sexennio in sexennium celebretur, ac pro-

16 indè cum Sanctissimus responderit: *Obseruentur Constitutiones*,posse ex vi illarum d.capitulum generale prolongari,saltem vsque ad annum Sanctum præfatum,in quo quinquennium alterius capituli generalis finitur.

Nec obstant illa verba; *nisi fortè propter mortem,&*

17 *assumptionem Prioris Generalis ipsum oporteat accelerari*; quia ista acceleratio capituli, de qua in casu præsenti, non solùm non oportet, sed etiam est maximè disconueniens Religioni propter indicata inconuenientia, scilicèt propter intolerabiles expensas pauperioris inter Mendicantes Religionis, pericula itinerum,prædonum, &c. ac tam acceleratam, & intempestiuam capituli generalis celebrationem. Immò ex ijsdem verbis colligi potest contrarium.

18 Dictio enim *Nisi* est exclusiua aliorum casuum præter numeratos,vt habetur ex *l.qui aliena §.si libertas, ff.de negot.gest.cap.si duo de procurat.in* 6.*cum concord. citat.*per Crauett.*cons.*155.*num.*1.Iacob.Sbrot.*de Vicar.Episcop.lib.*2.*q.*111.*num.*5. Nicol.Garz.*de benefic. p.*1.*cap.*5.*num.*70. Barbos.*in tract de dict.vsufrequen. dict.*217.*num.*4. Cum ergo solum concedatur acceleratio capituli generalis citra sexennium, quando id oporteat fieri propter mortem, vel assumptionem Generalis, cùm in casu nostro id non oporteat, sed potius oporteat contrarium, vtique dicendum seruari debere dictam constitutionem de celebratione capituli solùm de sexennio in sexennium.

19 Expendenda etiam est dictio illa(*Fortè*)quæ est nota dubitationis vt *in l.vrbana prædia, & in l.absentem, ff.de verbor.signific.& in l.mutus,& l.filiusfamil.ff. de procur.& in l.si duo*,& ibi Glos.*ff.de receptis arbitris, & in l.& si fortè in princ.& §.*1.*ff.si seruitus vendicetur, et in l.*1.*§.iuncta glossa verb.adiecta causa, ff.de rei vendic.et in cap.*2.*de sponsalib.* Et tradunt Rebuff.Paris. Ias.Ludouicus Gomez,Menoch.Tuschus, Cened.& alij quos refert,& sequitur Barbosa *in trac.relat.dict.* 127.*n.*1.Ex hoc enim infertur Religionem maximè dubitasse de hoc, quod possit dari causa accelerandi capitulum generale citra sexennium, etiam pro casu mortis,vel assumptionis Prioris Generalis.

20 Insuper expendenda illa; *vel nisi ex causis rationabilibus præcedens Capitulum Generale diffinisset tempus esse prolongandum*. Ex eis enim videtur inferri, quod licet capitulum generale possit prorogare capitulum vltra sexennium, non tamen possit illud accelerare infra, intra, vel citra sexennium, siquidem primum ipsi conceditur,non verò secundum.

21 Neque etiam obstant illa addita in posterioribus Constitutionibus: *Aut Prior Generalis ijsdem de causis in aliud tempus prorogandum esse indicauerit assensu* R R. *Diffinitorum Capituli Generalis*; ex quibus videtur sequi quod Generalis, ac Vicarius generalis non possint

sint id facere nisi assentientibus Diffinitoribus capituli generalis.

22 Primò, quidem quia videtur esse sermo de prorogatione capituli generalis facienda in alio capitulo generali præcedenti, & tempore quo celebratur; tūc enim solùm habent suam auctoritatem Diffinitores capituli generalis, non verò de prorogatione faciēdæ extra illud.

Secundò, quod est maximè notandum, quia vt constat ex ipsismet constitutionibus tam antiquis, quàm modernis *p.2.cap.1.num.9.* Generales (idem dico de Vicarijs generalibus, quia succedunt ipsis in eadem authoritate) possunt facere se solis, quæ Diffinitores facere possunt. Dicitur enim ibi: ***Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus: absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.*** Cùm ergo ex vi prędictæ constitutionis possit Generalis prorogare capitulum generale assentientibus Diffinitoribus, poterit id facere sine illis, siquidem ipsimet committunt vniuersalem facultatem faciendi omnia, quæ ipsi facere possunt, illis tribus exceptis. Certi enim iuris est quod cùm alicui conceditur facultas faciēdi aliquid de aliorum consensu, si illi se remittant ipsius prudentiæ, factum esse legitimum; siue consensus præcedat, siue sequatur actum, Antonius Gomez *l.53.Taur.num.6.* Tiraqu. *de iure mar.glos.6.à nu.1.* Flamin. *lib.8.q.8.num.105.* Calder. Pereira *de extinct.emphyt.cap.11.num.7.* Viuian. *lib.4.cap.11.num.36.in 2.edit.*

23 Minùs obstat, si obijciatur Decretum illud capituli generalis relatum, quatenus in illo præscribitur tempus celebrādi capitulum generale post mortem Generalis eodem, vel sequenti anno. Etenim iuxta dicta in præcedentibus ex mente Sanctissimi, Religio quantum ad hoc punctum prorogationis capituli, non debet attendere ad præfatum decretum, sed ad constitutiones generales Ordinis. Deinde cum in d. Decreto non abrogentur constitutiones generales, sed solùm illa constitutio, quæ habetur *par.4.cap.3.* vt patet ex verbis ipsius, & in qua dicitur quod mortuo, vel assumpto generali, sit Vicarius Generalis Ordinis ille Prouincialis illius Prouinciæ, in qua capitulum generale erat assignatum; vtique nihil per ipsum derogatur constitutioni illi ex *4.p.c.1.* à nobis relatæ.

24 Præsertim quia lex posterior non abrogat priorem, nisi de ipsa faciat expressam mentionem iuxta aliquos authores præsertim Spinum *in specul. testam. glos.30. princ.num. 10.* Barbosam *in Collect.Doctor.in cap.eam te de ætat.& qualitat.* qui id colligit ex *d.cap. Eam te*; vel esto quod oppositum sit dicendum iuxta alios quos retuli, & sequutus sum *tom.4.verb.leges regul.num.53.* id tamen intelligitur, vt eodem loco dixi, quando lex prior non loquitur pro casu speciali solùm, prout contingit in proposito.

Deinde secundò, quo non solùm efficaciter concluditur posse Reuerendissimum Vicarium Generalem prorogare celebrationem dicti capituli generalis, sed etiam id facere posse non obstantibus quibuscunque constitutionibus, & etiam Decreto illo Capituli generalis, quod affertur. Nam certum est generalem Carmelitarum, ac per consequens etiam Vicarium generalem, qui omnimoda cum ipso potestate pollet, posse facere se solo quidquid totum
25 capitulum generale facere potest. Hoc enim colligitur ex verbis superiùs relatis *par.2. constitut.cap.1. num.9.* vbi dicitur: ***Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus; absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum Institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.*** Cùm enim Diffinitores capituli generalis in Ordine nostro nullam extra ipsum capitulum authoritatem habeant, sed solùm in capitulo, imò ipsi sint, & repræsentent totum capitulum generale cum Priori generali concedunt totam authoritatem, quam habent, preterquam in illis tribus casibus, proculdubio liquidò cōstat committere illi totam authoritatem capituli generalis, ac perindè quod cum capitulum generale possit prorogare, & abbreuiare celebrationem capituli generalis rationabili causa subsistēte, non obstantibus quibuscunque constitutionibus, aut Decretis generalibus in contrarium, ità etiam id facere possit Prior generalis, vel Vicarius generalis.

26 Tertiò ad id quoque deseruit, quod ex vi Generalatus officij potest generalis, seù Vicarius generalis dispensare in constitutionibus Ordinis, prout patet non solùm ex eisdem constitutionibus loco relato *n.11.* illis verbis: ***Sciat Reuerendissimus Pater Ordinis quod habet quidem plenam potestatem dispensandi in ijs constitutionibus non tamen sine iusta, & legitima causa***: Sed etiam ex vi Iuris communis iuxta dicta *tom. primo Summæ, cap.8. num.23. et cap.18.num.54.* de quo Medina *1.2.q.97.art.4.concl.3.* Mirand. *in Man.tom.2.q.30.art.11.* Suar. *tom.4. de Relig.trac.8. lib.6.c.12.* Rodriq. *tom.1.qq.regul.q.26.artic.1.* Peirin. *tom.2. de Prælato q.1.cap.8.num.15.* ex alijs: Si autem hanc facultatem habent generales super dispensationem constitutionum generalium Ordinis, manifestè sequitur etiam habere illam supra decreta generalium capitulorum, prout in specie id explicat Peirin. relatus.

27 Nec huic opponitur, quod in nostris constitutionibus eo *cap.1.p.2.num.9.* dicatur de generali: ***Non poterit tamen illud quod in Capitulis generalibus statutum fuerit, vel ordinatum cassare, vel irritare, sed in exēplum aliorum illud diligenter obseruare, et ad obseruandum alios efficaciter inducere, & coarctare, quia leges condere, et non obseruare est Ordinem illudere, & animas fratrum illaqueare:*** Nam immediatè subditur: ***Nisi fortè aliquid foret, quod ipsi per has Constitutiones reseruaretur, et esset ipsi commissa facultas idem mutandi, etsi videbitur expedire aliter faciendi.*** Cùm ergo eodem *n.9.* adiungantur illa verba: ***Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possimus,*** &c. Et *num.11.* ***Sciat Reuerendissimus Pater Ordinis,*** &c. manifestè infertur, ne dicamus has leges sibi esse contrarias, quod verba relata intelligenda sint, prout dicitur eo *num.11.* sine iusta, & legitima causa. Quæ quidem vt ex dictis constat in præsenti casu manifestè reperitur.

Et de nouo emergit, ac per consequens ratione illius recedi potest à quacunque constitutione iuxta
28 Axioma illud: ea quæ de nouo emergunt, nouo indigent

digent auxilio, quod etiam in constitutionibus, quæ tendunt ad noxam admittitur à Doctoribus, specialiter Crauetta, *cons.264.num.5*. Ancharano, *cons.84. num.4*. Rolando à Valle, *cons.1 num.159.lib.secundo*, & Barbosa *in tract.de Axiomat. Axiom.81.n.3*.

29 Ex his porrò concludendum posse Reuerendissimum Vicarium generalem in vim oraculi Sanctissimi quo dixit: *Obseruentur Constitutiones Ordinis*, & ipsarum cõstitutionum prorogare celebrationem capituli generalis vsque ad annum Sanctum 1650. quo tempore plures religiosi ex diuersis nationib. aliàs Romam confluere solent de consilio tamen suorum Assistentium non obstante præfato Decreto capituli generalis celebrati anno 1645.

Adhæsit autem huius sententiæ Sapientissimus P. Antoninus Diana, vt patet ex sequenti subscriptione.

Idem ego sentio Antoninus Diana C.R.

Quia tamen, his non obstantibus, Sanctissimo bene visum fuit, vt tale capitulum generale non prorogaretur, propter motiua aliqua, quę de nouo emerserunt, ideo sub anno 1648. celebratum fuit, & in eo prouisum in posterum pro occasione vacationis Generalatus.

CONSVLTVM XXXVII.

De quodam contractu alienationis facto à quibusdam Religiosis.

SVMMARIVM.

Factum. *num.1.*
Casus resolutio, *num.2.*
Ad omnem contractum alienationis bonorum Ecclesiæ requiritur consensus Apostolicus.num.3.
Verba Extrauag. Ambitiosæ.*num.4.*
An talis contractus sit validus, & quomodo. num.5.
De Emphyteusi, & eius ratione.num.6.
Emphyteusis Ecclesiastica quando est licita sine consensu Sedis Apostolicæ.num.7.
Vtilitas Ecclesiæ debet plenè probari. num.8.
Maximè tempore alienationis.num.9.
Ad quod tempus attendendum est.num.10.
Vt sit valida Emphyteusis, quid requiratur. num.11.
An contigit in præsenti contractu.num.12.
Spatium 40.*annorum quid importat. num.13.*
Quando Emphyteusis dicitur confirmatoria, & quando noua. num.14.
An Emphyteusis fieri possit in perpetuum. num.15.
Per personas generationes denotantur. num.16.
An obstent iura contraria, & quomodo illa intelligantur. num.17.
An possit sustineri hic contractus in vim locationis, numero 18.
Ex Emphyteusi ad locationem valet argumentum. n.19.
Locatio longi temporis æquiparatur Emphyteusi. n.20.
An obstet præscriptio imaginata.num.21.
Contra bona Regularium quo spatio currit præscriptio. num.22.
Priuilegium Eugenij IV.num.23.
Quid de iure communi. num.24.
Clausula, Quatenus opus est, *quid importat.num.25.*
Et eius explicatio.num.26.
Quatenus valere possit huiusmodi contractus. num.27.
Regula illa vtile per inutile non vitiatur. *ibid.*
Duæ S.Rotæ Rom. decisiones, num.28.
Alia Placentina bonorum.*num.29.*
Alia Romana Cassalis. *num.30.*

IESVS MARIA.

Casus.

1 De anno 1681. Fratres, & Conuentus Ordinis N. Roncilionis contractum fecerũt cum Masiotto vice, & nomine Persiæ, Lydiæ, & Euphemiæ filiarum, & hæredum Astemij hæredis Petri Angeli Valerij quo quatenus opus sit denuò dederunt, & locauerunt quoddam terrenum cum omnibus, & singulis suis iuribus sub onere soluendi de Canneto illius terreni sex iulios quolibet anno, & pro residuo dicti terreni ad sextum redditum, &cet. Quæritur de validitate talis contractus.

Responsio.

2 Credo talem contractum irritum, & inualidum, ac nullius momenti esse, ac per consequens iure ipso rescissum, vel rescindendum, ac prædictum terrenum deuolutum ad dictum Conuentum. Ratio est, quia talis contractus nullo pacto fuit initus de consensu Sedis Apostolicæ, qui necessariò requi-
3 situs est ad omnem contractum alienationis bonorum stabilium Ecclesiæ maximè regularium. *Extrauag. Ambitiosæ de reb.Eccles. non alien.* ibi: *Omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneq; pactum per quod ipsorum dominium transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum Em-*
4 *phyteuticum*, &c. Et infra: *Inconsulto Romano Pontifice*: Et inferius: *Alienatæ res, & bona huiusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia ad quæ ante alienationem huiusmodi pertinebant liberè reuertantur. DD.communiter ibi.* Filliucius *tom.3. tract.44. c.1.* Riccius *in prax. rerum fori Ecclesiastici decis.115. cum seqq. in 1. edit.* aliàs *resolut.100.cum multis seqq.in 2.edit.* Quaranta *in Summ.Bullar.verb.alienatio rer. Eccles.*

5 Fundamentalis autem ratio est, quia talis contractus non potest esse validus neque in ratione contractus Emphyteutici, neque in ratione contractus locationis, seu conductionis. Non in ratione contractus Emphyteutici, quia id nullo modo exprimitur in instrumento, cum potius ibi bis habeatur verbum *locauerunt*, quod denotat locationem, quæ est contractus diuersus ab Emphyteusi, & verba in propria, non in impropria significatione sunt accipienda *l.non aliter ff.de legat.3*. Crauet.*cons.20. num.9. & cons.105.num.2.& cons.149.num.7.& cons.227.num.11.* Parisius *cons.22.n.6.lib.4.* Decius *cons.113.num.6.* Deinde, quia dictum terrenum non fuit datum ad
6 meliorationem, seu vt melioraretur, quod videtur esse de ratione Emphyteusis, vt ipsum nomen sonat,

nat, quod eſt *implantatio*, vel *inſitio*, prout contingit quando datur ager vt conſeratur arboribus, vel ſegetibus. Leſſius *de iuſt. & iure lib.2. c.24. dub.1. n.3.* Introductus enim iſte contractus ad fæcundandas terras. Card. Lugo *de iuſt. & iure tom.1. diſp.2. ſect.4. num.65. & tom.2. diſp.29. ſect.5. num.86.*

7 Præterea, quia tunc ſolum Emphyteuſis eſt licita inconſulta Sede Apoſtolica quando ad illam cōcurrunt ſimul tres conditiones, ſcilicet prima, quod fiat in caſibus à iure permiſſis; ſecunda, quod de bonis ſolitis ab antiquo dari in Emphyteuſim; tertia quod fiat cum Eccleſiæ euidenti vtilitate. *Extrauag. Ambitioſæ*, DD, *ibid.* Panormitanus *cap. ſupr. de reb. Eccleſ. non alien. à num. 9.* Iulius Clarus §. *Emphyteuſis qu.6.* Molina *de contractib. diſp.468. num.17.* Quaranta *ſupr. num.39.* Poſt multos alios. Hæ autem conditiones non fuerunt ſeruatæ in tali contractu. Nam quidquid ſit de prima, certum eſt in illo non fuiſſe verificatam tertiam conditionem de euidenti Eccleſiæ vtilitate, ſiquidem fratres, & Conuentus commemorati conquæruntur de eo, & volunt reſcindi, & declarari nullum, & irritum ob damnum quod ipſis contingit ex ipſo, & maiori fructu, & emolumento quod ſperant ſi dictum terrenum ad ipſos deuolua-

8 tur. Et vtilitas Eccleſię debet plenè probari. Bartol. *in l. ſi facto ff. de caſtrenſ. pecul.* Federicus de Senis *conſ. 143. circa fin.* Alexand. *conſ.160. n.5.* Rota *deciſ.181. num.3. p.1. & dec.475. num.1. p.1. diuerſ.* Imò tempo-

9 re alienationis debet probari euidens, clara, & indubitata. Baldus *conſ.256. circa med. verſ. præterea.* Corneus *conſ.244. num.3. lib.2.* Barbat. *conſ.4. in princip. lib.1.* Inſuper quoad hoc attendendum eſt ad tempus vltimæ alienationis, non ad tempus alienationis

10 antiquæ. Carolus de Graſſis *deciſ.3. num.16. de reb. Eccleſ. non alienand.* Riccius *in prax. deciſ.5.* Rota in causa *nullius Caſtri 9. Martij* 1580. coram Brano, *in Romana domus 29. Nouemb.* 1587. coram Blanchetto Barboſa *de offic. et poteſt. Epiſcop. Allegat.95. n.34.*

Maximè verò Emphyteuſim iſtam nullam validam fuiſſe conuincitur propter defectum ſecundæ

11 conditionis; non enim fuit de bonis ab antiquo dari ſolitis in Emphyteuſim, prout requirebatur ex vi *d. Extrauag. Ambitioſa*. Ad hoc enim neceſſario requirebatur vt præceſſiſſent duæ conceſſiones eodem modo factę, vt de communi ſententia refert Quaranta *ſupra num.40. §. notandum* ex Iulio Claro, Genuenſis *cap.60. num.5.* Bordonus *reſolut.27. num.41.* vt ſaltem vna ſolemnis, & valida cum ſpatio 40. annorum, prout ex Iaſone, Rebuffo, Decio, & pluribus alijs firmat Barboſa *ſupra num.36.* & ex alijs Doctoribus, & Rotæ deciſionibus Tambur. *de iure Abbat.*

12 *tom.3. diſp.14. quæſit.7. num.3.* quod non contigit in præſenti, ſiquidem, prout conſtat ex inſtrumento huius contractus tantum præceſſit conceſſio illius terreni facta Petro Angelo Valerio *annis proximè elapſis*, vt ibi dicitur, per quos nequeunt denotari qua-

13 draginta anni, cum ſpatium quadraginta annorum longum tempus, & remotum dici debeat, iuxta communem DD.

Caſu verò, quod ſecunda iſta conceſſio valida eſſe poſſet in vim prioris neceſſarium omnino eſſet, vt fieret eodem modo quo prima, ſeu iuxta modum, quo terrenum traditum fuit in prima, & cum eiſdē circumſtantijs; ſi enim addita eſt noua conuentio,

14 aut noua qualitas tunc facit vt non poſſit dici confirmatoria primæ conceſſionis, ſed noua diuerſa ab illa, ac per conſequens quod non verificentur verba illa Extrauagantis. *Ac de rebus, & bonis in Emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis.* Iulius Clarus *q. 6.* citata, & verbo *feudum q.13.* Molina *d. diſp.468. num.19.* Quaranta *ſupr. num.40.* ex pluribus etiam DD. Bonac. *de Contractib. diſp.3. q.8. punct.4. num.30.* Bordonus *ſup.* Tambur. *n.2.* Barboſa *ſup. n.32. & 33.* Ex varijs etiam Rotæ deciſionibus.

Hoc autem non contigit in præſenti, cum in hac ſecunda conceſſione conceſſum fuerit illud terrenū auctum, alteratum, & melioratum quodam querqueto, Canneto, & Sterpalio, quæ non erant primitus in dicto terreno, quando primò conceſſum eſt d. Petro Angelo. Deinde in hac ſecunda conceſſione conceſſa ſunt hæc omnia dictis Perſiæ, Lydiæ, & Euphemiæ, quibus non erant conceſſa in prima conceſſione, vtpotè ſolum facta d. Petro Angelo.

Quatenus etiam contractus iſte in vim Emphyteuſis validus eſſe poſſet non poterat in perpetuum

15 fieri niſi pro ſuſcipiente, & filijs, & nepotibus ipſius *cap. Apoſtolicos 12. qu.2. Authentic. de non alienand. §. alienationis*, vbi gloſſa *verb. in perpetuum*, Molina *ſupr. diſp.467. num.1. & diſp.469. n.3.* Præſertim loquens de Emphyteuſi Eccleſiaſtica quando aliud non exprimitur, & conſuetudo patriæ ita exigit, prout in præſenti. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib.3. c.30. num. 23.* Ex quo euidenter ſequitur hoc tempore deuolutum eſſe dictum terrenum ad Monaſterium, ſiquidem tres illæ generationes, quibus conceſſum fuit iam ſunt extinctæ ob mortem perſonarum, quæ ibi numerantur; & quia per ipſas perſonas generationes denotantur, prout ex pluribus Doctoribus, & S. Rotæ deciſionibus demonſtrat Barboſa *ſupra num. 24.* Nec obſtat contra hoc quod *Authent. de alienat. & emphyt. § Si verò quadam, & § licentiam cap. hoc ius porrectum § perpetua, & §. Si quis verò 10. quaſ.2.* per-

17 miſſa fuerit Emphyteuſis etiam bonorum Eccleſiaſticorum in perpetuum. Quia hoc intelligitur quando res quæ in Emphyteuſim datur eſt deſtructa, & ex qua nulli redditus percipiuntur, nec per Eccleſiā valent meliorari. Barb. *ſup. num.23.*

18 Quod autem nec in vim contractus locationis poſſit ſuſtineri præſens contractus euincitur maniſeſtè non ſolùm quia in dicta *Extrau. Ambitioſa* omninò interdicitur, caſſatur, & annullatur locatio vltra triennium ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ, ſed

19 etiam quia ex Emphyteuſi ad locationem valet argumentum data rationis paritate, vt docet Bened. Ægydius *in repert. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iur. p.1. cap.9. num.8.* Locatio enim longi temporis æquipa-

20 ratur Emphyteuſi, ſicuti ſcribunt Bart. Perett. *ad Extrauag. Ambitioſæ de rebus Eccleſ. non alien. c.2. num. 38.* Card. Mantica *de Tacit. et ambig. Conuent. libro 22. tit.2. num.55.* Molina *de iuſtit. tract.2. diſp.445. verſic. hinc oritur*, Leſſius *in ſimili tractat. lib.2. cap.24. dub.1. num.4.* Ex hoc autem elicitur quod quemadmodum contractus iſte in vim Emphyteuſis eſt irritus, & inualidus, ſic etiam in vim locationis.

21 Nec contra dicta obſtat præſcriptio imaginata, quæ, vt aliqui autumant, adeſt in præſenti terreno pro illud poſſidentibus contra prædictum Monaſterium non ſolùm quia contra bona Regularium non

currit

currit præscriptio nisi spatio 200. annorum prop-
22 ter priuilegium Eugenij Quarti pro Benedictinis, quo etiam participant Fratres, & Conuentus de quibus in præsenti, prout dixi *tomo quarto meæ Summæ qq. Regular. verb. Priuilegia Regular. num.* 15. ex
23 Rodriguez, Ioanne de Cruce, Portello, & Tamburino; sed etiam stando in iure communi, quia si Em-
24 phyteusis titulo præscriptionis comparetur non ad longius tempus censenda est præscripta, quàm ad tres vitas, siue descendentium tantùm, si Emphyteusis Ecclesiastica sit, siue etiam extraneorum si sit non Ecclesiastica.

Ratio est, quoniam non in longiùs tempus titulo præscriptionis censenda est comparata, quàm in minimum, & præsertim in id, in quod frequentius consueuit tradi. Ita cum Bald. Couarruu. 2. *variar. resolutio. cap.* 16. *numero sexto.* Molina *dict. disput.* 469. *numero quarto.* Præsertim quia clausula illa posita
25 in Instrumento huius contractus, scilicet, *quatenus opus est*, est limitatiua, iuxta tradita per Dec. *consil.* 385. *numero secundo.* Bero. *consil.* 140. *numero* 17. *volumin.* 2. Surd. *consil.* 186. *num.* 14. Et alios apud Barbosam *in dict. vsu frequent. dict.* 312. Ex quo infertur limitandum esse tempus talis contractus solum ad tres illas generationes, vel personas ibi nominatas, non in perpetuum.

Quod etiam maximè colligitur si dicamus eam clausulam esse solum conditionatam, & nihil ponere in esse prout habet Rota apud Paulum de Rubeis
26 *decis.* 188. *num.* 8. *tom.* 2. *diuers.* Ex hoc enim infertur solum explicari debere iuxta modum licitum, & ordinarium, qualis est ad tres illas vitas.

27 Id tamen admitti potest de hoc contractu siue sit emphyteusis, siue locationis, quod quamuis factus vltra legitimam, solitamque metam non valeat, nec subsistat; valeat tamen, & subsistat quatenus fieri potuit. Regula etenim illa generalis pro omnib. dispositionibus. *Vtile per inutile non vitiatur* in separabilibus, & diuisibilibus communiter est recepta. Quod probant iura, & Doctores apud Barb. in *Axiomatib. iuris axiom.* 231. & Dianam *par.* 8. *Tract.* 7. *Resol.* 30. apud quos plura ad intentum.

28 Circa hanc materiam alienationis bonorum Ecclesiasticorum, offero lectori duas sequentes S. Rotæ Rom. decisiones coram Seraphino.

Placentina.

Bonorum.

29 Coram Domino Seraphino 7. Aprilis 1581.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Ecclesiasticæ facta ab Abbate absq; euidenti cogente necessitate, vel vtilitate, inualida est, non obstantibus litteris, *si in euidentem*, & confirmatione Apostolica subsecuta. Quæritur etiam hic vtilitas Ecclesiæ quomodo probetur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei Ecclesiasticæ non, nisi ob euidentem Ecclesiæ, vel necessitatem, vel vtilitatem, fieri debet.*
2 *Et requirit talis alienatio causam, & solemnitatem.*
3 *Papæ authoritas omnes solemnitates supplet.*
4 *Defectus causæ alienationis, inter positionem decreti Iudicis super ea factam nullam reddit, & num.* 5.
6 *Pro decreto in dubio præsumitur.*
7 *Probatio contra decretum Iudicis in dubio admittitur.*
8 *Abbas pecunias Monasterij dilapidans de proprijs bonis refundere tenetur.*
9 *Inquisitio, de quibus bonis fieri deberet comparatio rei, quæ prætenditur, vtilis est ad causam ipsam principalem, & euidentem Ecclesiæ vtilitatem spectat.*
10 *Bona Ecclesiæ non sunt alienanda, quando ex pecunijs Ecclesiæ satisfieri, & præcaueri deterioratio potest.*
11 *Falsa expressio in rescripto Papæ* si in euidentem, *non attenditur, & num.* 12.
13 *Inquisitio, quid potius expediat alienare, necessaria est, si alienatio sit ex causa vtilitatis, & num.* 14.

DECISIO.

Fvit conclusum, alienationem terrarum, de quibus agitur, fuisse nullam non obstantibus litte-
1 ris; *si in euidentem*, & confirmatione subsequuta. Etenim in huiusmodi alienationibus copulatiuè re-
2 quiruntur causa, & solemnitas, nec vnum sine altero sufficit, vt per DD, *in cap. Sine exceptione.* 12. *quæst.* 2. vbi latissimè Laur. de Rodulf. *in* 3. *quæst.* Couarr. *var.*
3 *resolut. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2. Et licet authoritas Papæ suppleat solemnitates, iuxta *consil.* Abb. 47. *lib.* 1. Nõ
4 tamen supplet defectum causæ, imò defectus causæ reddit nullam interpositionem decreti super alienatione. Gemin. *cons.* 48. *num.* 9. Tunc enim non verificatur conditio sub qua Papa rescripsit, nempè si cedebat in euidentem, vel necessitatem, vel vtilitatem
5 Ecclesiæ; ideo si neutrum verificatur nulla est interpositio decreti. Ruin. *cons.* 68. *num.* 5. *lib.* 1. Et licet
6 pro decreto in dubio præsumatur, vt aliàs fuit dictum, tamen admittitur probatio in contrarium,
7 quod non subsit necessitas neque euidens vtilitas, quæ quidem hoc casu concludenter probata videntur. Cum enim Abbas de anno 1519. vendidisset bona Ecclesiæ tanquã patrimonialia pro lib. 1744. ipse saltem erat debitor Ecclesiæ prædictæ quantitatis, *cap. statuimus cum duobus seqq.* 12. *quæst.* 2. cumque per quindecim dies ante celebrationem contractus de quo agitur, idem Abbas consequutus fuerit libras sexmille ex transactione inita cum Bottis, apparet, quod non suberat necessitas alienandi, cum enim debitum, quod vrgebat, esset tantum librarum 1998. & Commendatarius haberet in manibus lib. 7744. satis apparet nulla cogente necessitate factam fuisse alienationem.

8 Neque obstat quod respondetur quantum ad libras 1744. non præsumi quod extarent, quia de suo proprio Abbas tenebatur refundere, vt *d. cap. Statuimus* 12. *quæst.* 2. Non obstat quod posset aliam summam ex mille librarum tanquam fructus Abbatiæ pro se retinere, quia hoc procedit, quando non subest necessitas alienandi, aliàs debet ex fructibus, si potest, prouidere, non autem bona Ecclesiæ alienare, *glos.* 1. *in verb. defensore de reb. Eccles. non alien. num.* 6. *& ibi* Ioan. Monach. *num.* 3. Abbas *cap. Nulli num.* 5. *de reb. Eccles. non alien.* Syluest. *in verb. Alienatio n.* 1. Tabien. 16. *n.* 4. Soc. *cons.* 29. *num.* 16. *lib.* 1.

Quan-

Quantum verò ad vtilitatem, probatur eam non subesse, imò constare de damno, ex quo poterat Abbas ex illis pecunijs nedum restituere melioramenta, sed emere aquas, quibus indigebat; nam pro his omnibus sufficiebant libræ 6998. Et ipse habebat in manibus libras 7744. & ita omnibus solutis supererant ei adhuc libræ 746. ergo non fuit vtile tunc temporis vendere prædicta bona pro aqnis emendis, quas comparare poterat ex pecunijs penes eum existentibus.

9 Inquisitio enim, de quibus bonis fieri debebat comparatio rei, quæ prætenditur vtilis, est inquisitio circa causam principalem ipsius alienationis, & sic circa euidentem vtilitatem. Frider. de Sen. *consil.* 249. *num.* 2. Franc. *cap.* 1. *num.* 19. *de reb. Eccles. non alienan.* Et negari non potest quin expressio omnium istorum non solùm reddidisset Papam difficiliorem ad concedendum alienationem, sed etiam ipsum penitus retraxisset, & ideo videtur supposita pœna Pelagatti, ne hoc negotium, & facilitas consequendi aquas sine alienatione aliorum bonorum detegeretur.

Non obstant è contrario deducta, & primo quod dicitur has pecunias fuisse in melioramentis expositas, quia hoc non probatur, & plura deducuntur, quæ contrarium suadent, sed vt hoc admittatur, si res ita se habet, apparebit ex alio de damno. Nam euidens vtilitas aliàs considerata nõ prouenisset ex illis libris 3000. quibus comparatæ sunt aquæ, sed ex alijs sex millibus impensis in melioramentis, & ideo quod dicitur, nihilominus contractum in se fuisse vtilem non satisfacit; quia cum omnia possent com-
10 modè fieri sine bonorum alienatione, damnosum fuit Ecclesiæ, vno, & eodem tempore priuari bonis, & pecunijs, præterquam quod rescriptum est subreptitium, & nullum, vt supra deductũ est, vt per Ruin. *cons.* 17. *num.* 26. *lib.* 1.

11 Neque obstat quod in huiusmodi litteris, *si in euidentem*, non attenditur falsa expressio, quia Papa solum habet præ oculis euidentem vtilitatem tãquam causam finalem, vt per Soc. *cons.* 15. *n.* 51. *li.* 1. hoc n.
12 procedit quãdo subreptio non versatur circa ipsam causam, tunc enim sine causa Papa non fuisset concessurus. Dec. *cons.* 147. *num.* 5. *& 6.* Et hoc est quod Frider. *d. cons.* 249. voluit, quod quando alienatio fit
13 ex causa vtilitatis, sit necessaria inquisitio quòd potius expediat alienare, quia hoc est inquirere de ipsa causa alienationis; secus verò quando fit ex causa necessitatis, sufficit enim quod subsit necessitas.

14 Et eò magis hæc procedunt, ex quo in similibus alienationibus requiritur non solùm necessitas, sed etiam quod sit euidens vtilitas, Corn. *cons.* 343. *nu.* 3. *lib.* 2. Barbosa *cons.* 540. *li.* 1. *cum alleg.* Et ideo ex his, omissis alijs fundamentis, quæ leuiora Dominis visa sunt, conclusum, *alienationem neque necessariam neque vtilem fuisse*, & consequenter litteras *si in euidentem*, & confirmatoriam sequutam Dominis Puteobonellis non suffragari.

Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphini, *num.* 508.

Romana.

Casalis longhezze.

30 Coram Domino Seraphino anno 1593.

SVMMARIVM.

1 *In re concessa in Emphyteusim cum pacto affrancationis in concessione specialiter Conuento, verisimile est, quod si per multum tempus possessa fuerit non reclamante Domino, nec quidquam exigente ratione affictus, seu census, fuerit affrancata, & num.* 9.

2 *Item præsumitur affrancata, si postea libera, & franca ab omni onere seruitute, & recognitione vendita fuerit.*

3 *Papæ est credendum ne de mendacio redarguatur.*

4 *Res libera præsumitur, quæ vti talis per longum tempus sit possessa.*

5 *Assertionibus, & narratiuis Papæ, standum est, etiam si sit de facto alieno, & maximè iteratis, vt num.* 7.

6 *Narratiua Papæ super facto alieno in rescripto motu proprio plenè probat; maximè si super huiusmodi narratiua disponat, vt num.* 8.

10 *Scientia probatur ex eo, quod quis habet penes se instrumentum, & illud produxit.*

11 *In eo quod respicit propriam Papæ vtilitatem ei non creditur.*

12 *Lis præsumitur habita pro derelicta per lapsum triginta quinque annorum, quibus ab ea cessatum fuerit.*

13 *Præscriptio contra Monachos Cassinenses, non currit vigore priuilegiorum Eugenij Papæ nisi spatio centum annorum.*

DECISIO.

Agunt R R. Monachi Sancti Pauli aduersus Illustr. D. Leonem Stroccium pro recuperatione Casalis longhezzę, quod olim de anno 1514. Monasterium concesserat in Emphyteusim perpetuam Dominæ Alphonsinæ Vrsinæ de Medicis pro se, & suis filijs, & hæredibus, & successoribus descendentibus pro annuo affictu, siue census perpetui solutione ducatorum mille auri de Camera cum prohibitione alienandi, sub pœna deuolutionis, & alijs pactis in instrumento contentis: Prætendunt itaque prædictum Casale ad eos esse deuolutum ex duobus potissimũ capitibus; Alterum quia reperitur alienatum in Dominos Stroccios, quos non constat esse de descendentibus Alphonsinæ; Alterum quia cessatum fuit non solum, per annum integrum contra formam instrumenti, sed etiam per quamplures annos à solutione canonis, seu affictus; & ideo dubitatum, an sint in probatis, itaut obtinere possint cõtra D. Leonem, vel potius danda sit ei absolutoria; & in præsenti discussione præsuppositum fuit sine veri preiudicio, quod constet penes Monasterium fuisse dominium dicti Casalis de tempore concessionis factæ Alphonsinę.

Et quia ex aduerso prætenditur hoc Casale fuisse affrancatum pro scutis viginti millibus iuxta pactũ affrancationis in dicta concessione specialiter Conuentum,

uentum, ideo difficultas eo fuit redacta, An ex deductis pro D. Leone satis constaret de huiusmodi affrancatione. Quæ verò deducuntur hæc fere sunt.

1 Primò, quod conuentum fuerat de huiusmodi affrancatione, ex quo oritur circa hanc rem præsumptio ex primordio veritatis; Verisimile enim est Casale tanto tempore possessum non reclamantib. Monachis, neq; quidquam exigentibes ratione affictus, seu census, fuisse affrancatum; ne duplex oriatur inuerisimilitudo; Altera ratione negligentiæ ex parte fratrum; Alia vsurpationis ex parte possessorum.

2 Secundò, deducitur præsumptio ex eo quod felic. rec. Clemens VII. anno 1526. vti priuata persona, & pro omni suo iure, & etiam tamquam patruus magnus, & tutor Catharinæ de Medicis pupillæ, ad quã dictum Casale spectare, & pertinere affirmauit, vendidit Illustris. D. Clarici de Medicis Stroccię dictum Casale vti liberum, & franchum ab omni homagio, censu, canone, nexu, seruitute, & recognitione obedientiæ, & reuerentiæ, præterquam ea, quæ per subditos erga Sedem Apostolicam præstari debet, ergo

3 de eo tempore necesse est in necessarium antecedẽs, quod Casale fuerit affrancatum, ne Papam redarguamus de mendacio.

Tertiò, deducitur motus proprius eiusdem Clementis de anno 1529. in quo narrat dictum Casale fuisse per quondam D. Alphonsinam de Medicis à Priore, & Conuentu Sancti Pauli emptum pro pretio viginti millium ducatorum auri de Camera, & à se postea venditum Dom. Clarici Stroccíæ: Vnde vt consulat hęredibus Cosmi, quorum interest assignat pro dictis viginti millibus ducatis creditum super Monte fidei ad fauorem dictorum hæredum.

Vltimò deducitur tempus 78. anno, quod videtur excludere Monasterium ab omni iure, & actione

4 stante perpetua obseruantia gestorum per Clementem; nam vbi per longum tempus res vti libera possessa fuit, talis etiam præsumitur. Bald. *cons.* 402. *in fin. lib.* 5. Castr. *cons.* 345. *col. fin. lib.* 1. Ias. *cons.* 161. *col.* 4. *lib.* 2. Aymo. *cons.* 101. *num.* 4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 91. *num.* 18. Quibus omnibus examinatis, Domini pro maiori parte censuerunt intẽtionem Monasterij non esse liquidam neque ad eius fauorem ferendam esse sententiam; Nam deuolutiones prætensæ ob contrauentiones deductas cessant data Casalis affrancatione, quę satis probari videbatur ex duabus illis assertionibus Clementis, qui-

5 bus standum esse videbatur per text. *in Clem.* 1. & ibi notant omnes, *de probat.* Felin. *in cap. cum à nobis de testib.* Dec. *cons.* 152. *num.* 2. Nec videtur obstare, quod

6 illa sit narratiua Papę super facto alieno, quia cum rescripserit motu proprio, plenè probat, vt per Cardin. *d. Clement.* 1. & ibi Anchar. & Ioan. de Imol. Alexan. *cons.* 112. *lib.* 7. Cur. iun. *cons.* 61. *num.* 13. cum alijs cumulatis per Gabr. *de probat. conclus.* 2. *num.* 55. *& in tit. de clausul. concl.* 2. *num.* 89. & hãc sententiam sequuta fuit Rota, vt per Put. *decis.* 101. *die* 1. *Februarij lib.* 3. & Guidob. *decis.* 161.

Quod eo magis dicendum est cum habeamus duplicem enunciationem Papæ, quarum altera enunciat emptionem, altera enũciat Casale esse liberum

7 ab omni censu, & recognitione; Vnde fit vt iteratæ Papæ assertioni eam de facto alieno standum sit iuxta tradita per Corsett. *in tract. de verb. geminat. num.* 1. *&* 2. Grat. *cons.* 136. *num.* 3. *& seq. & cons.* 143. *num.* 9. *lib.* 2. multos congerit. Addit. ad Rom. *cons.* 191. & Gabr. *d. concl.* 2. *de probat. n.* 43. *in fine*.

8 Præterea super huiusmodi assertionibus Papa disponit, nam prior fit ad effectum venditionis, posterior ad effectum restitutionis pretij per ipsum habiti: Vnde videntur locum habere ea, quę tradit Gabr. *d. concl.* 2. *de probat. num.* 43. quæ opinio non patitur difficultatem, vbi attestatio est motu proprio facta; nam quæ in contrarium ibi deducuntur, loquun-

9 tur in simplici Papæ attestatione: Præterea magnum fomentum recipiunt prædictæ attestationes ex tot annorum obseruantia, quibus Casale per emptores possessum fuit sine vlla molestia.

Neque est præsumendum dictos Priorem, & Monachos fuisse neglecturos ius suum, si verum non esset, sequutam fuisse affrancationem, cum nemo prę-sumatur iactare suum, *l. cum de indebito, de prob.* Ma-

10 ximè, cum pro ipsorum parte non possit prætendi ignorantia, cum instrumentum emphyteusis esset penes ipsos, & ab ipsis fuerit productum, Aret. *consil.* 15. *in fin.* Felin. *in c. vigilante, num.* 4. *de pręscript.* Balb. *de præscript. q.* 29. *num.* 8. Dec. *cons.* 267. *num.* 6. Tiraq.

11 *de retract. lign.* §. 35. *glos.* 4. *num.* 34. Non obstat quod Papæ non sit credendum in eo, quod respicit propriam vtilitatem, quia hoc respiciebat priuatam vtilitatem Catharinæ, & Claricis non autem Papæ vt liquet ex motu proprio, in quo de suo satisfecit de pretio viginti millium ducatorum, neque est verisimile, quod Papa voluerit fraudare summam tam insignis valoris, si aliter se se rei veritas habuisset.

Non obstat, quod deducitur de interruptione ob controuersiam motam cõtra Stroccios de an. 1555. coram Auditore Cameræ, quia adhuc non constat,

12 an fuerit mota controuersia super possessorio, vel super petitorio. Præterea, cum tanto tempore fuerit cessatum à lite, pręsumitur habita pro derelicta, fuit enim cessatum per triginta quinque annos, & amplius, Achill. *de lit. dec.* 8. *&* 11. Put. *decis.* 236. *in* 3. Pe-

13 regrin. *decis.* 110. *&* 129. *lib.* 2. Et hoc maximè cum detegatur malum ius Monasterij ex affrancatione. Non obstat vltimò, quod deducitur ex priuilegio Eug. circa præscriptionẽ, vt non currat nisi spatio 100. ann. contra Monachos Cassinenses, quia adhuc non fuit productum hoc priuilegium, sed neq; etiam videtur releuare, quia Stroccij defendunt se non ratione præscriptionis, sed probationis affrancationis; & ita non indigent præscriptione. Et in hanc sententiam procliuiores fuerunt Domini, ex quo aliqui ex senioribus recordati sunt alias in causa Romana viginti millium inter Serenissimas Catherinam Reginam Francię, & Margaritam ab Austria fuisse productum instrumentum affrancationis. Quare fuit conclusum pro D. Leone contra Monasterium.

Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphini decisione 1016.

CONSVLTVM XXXVIII.

De quodam seculari manu armata percutiente quosdam Religiosos, & deijciente quędam spectantia ad cultum Diuinum.

SVMMARIVM.

Factum. num.1.
Responsio. num.2.
Secularis iste incidit in excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam. num.3.
Quando casus aliquis dicatur notorius notorietate facti, vel notorietate iuris. num.4.
Notorius percussor Clerici est ab omnibus euitandus. numero 5.
Priuatur communibus bonis Ecclesiæ. num.6.
Videtur etiam incurrisse in pœnas cap.Super eo de raptoribus.*num.7.*
Particula penitus *quid importet. num.8.*
Quid particula Nullatenus.*num.9.*
Quid sit violatio rei sacræ.num.10.
Videtur etiam incurrisse excommunicationem Papalem Clem.IV. num.11.
Commisit sacrilegium. num.12.
Quando committitur sacrilegium. num.13.
Incidit etiam in criminis sacrilegij pœnas. num.14.
An iste possit excusari propter calorem iracundię. numero 15.
Iracundia non excusat delictum. num.16.
Videtur in præsenti inexcusabilis. num.17.
Iracundia non pręsumitur in geminato delicto. num.18.
Geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit. num.19.
An illi suffragetur absolutio in foro conscientiæ.n.20.
Dispensatio, siue absolutio Sacramentalis non suffragatur pro foro externo. num.21.
Absoluere aliquem in foro conscientiæ quid sit. n.22.
An sit in potestate Iudicis istam absolutionem acceptare etiam pro foro externo.num.23.
Quando id intelligitur.num.24.
An præcedere debeat satisfactio partis lęsæ.n.25.
Vel ad minus cautio.num.26.
Quid intelligitur nomine satisfactionis partis læsæ. numero 27.
An fieri debeat ante absolutionem.num.28.
Prælatus Monasterij tenetur ius suæ Religionis defendere. num.29.
Colligitur ex S.Scriptura.num.30.
Prælati Regulares comparantur Episcopis.num.31.
Eorum munia.num.32.
Eorum obligatio ad id faciendum.num.33.
Etiam sub peccato mortali.num.34.
An Prælatus Regularis possit renuntiare suis iuribus. num.35.
Secularis iste an sit de hæresi suspectus. num.36.
Voluntas magis facto, quàm verbis declaratur. num.37.
Habetur quasi pro blasphemo.num.38.
Decisio Regij Consilij Hispaniæ. num.39.
Ad quos Iudices pertinet de hoc crimine cognoscere, numero 40.
Tales rei puniuntur. num.41.
In criminibus quid attendi debeat. num.42.
An ignorantia iuris reum excusat.num.43.
Et quid in crimine hæresis. num.44.

IESVS MARIA.

Casus.

1 QVidam sæcularis, alijs ingenuus, & nobilis, ingressus Ecclesiam N. Ordinis N. impeditus à quibusdam Religiosis, qui de mãdato Superioris eius Conuentus id faciebant, ne ingrederetur per quõdam portam eos percussit; iterumque cum familia armata rediens ad eãdem Ecclesiam iterato eos percussit, & pias quasdam imagines, seu figuras ad cultum Dei ibi existentes exturbauit, deiecit, & lacerauit. Quæritur de pœnis quas incurrerit.

Responsio.

2 IMprimis certum, & indubitatum est hunc sęcularem incidisse in excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam, *cap.si quis suadente 17.q.4.* ex Innocentio II. & fauent *cap.Non dubium, & cap.*
3 *Cum illorum de sent.excommunic.* Nam ibi imponitur ista excommunicatio contra violentas manus in Clericum, vel Monachum inijcientes.

Quia autem casus illius percussionis non solum est publicus in Vrbe, sed etiam notorius notorietate facti, vtpotè qui contigerit in præsentia multorum, ita vt nullo modo negari possit; vel saltem notorietate iuris, propter confessionem rei in iudicio, quæ
4 facit notorietatem istam iuris, Nauarrus *in Manual. cap.25.num.73.* Mascardus *de probationibus verbo notorium*, Corne. *tom.2.in 3.par.Tract.5.de suspens.disp. 4.dub.1.* Thomas de Iesu *de visitat.Regular.Tractat.2. cap.4.* Thesaurus *in praxi p.1.cap.21.* quos refero, & sequor *tom.4.Summæ quæst.Regular. verbo notorium, num.2.* ideo talis percussor est excommunicatus vitandus, iuxta Extrauagantem Martini V. *Ad euitanda* ex Concilio Constantiensi, vbi notorius percussor Clerici decernitur ab omnibus euitandus: sicque receptum est stylo Curiæ, & communi DD.sententia.

6 Et ita non solum priuatur communibus bonis Ecclesiæ, scilicet participatione Sacramentorum, & suffragiorum ipsius Ecclesiæ, ac communione fidelium, sed etiam alij fideles nequeunt cum ipso communicare neque in diuinis, neque in humanis, paucis casibus exceptis.*cap.Apostolica, & cap.Si celebrat de Clerico excommunicat.celebrant.c.cum illorum, cap. Si quem, cap.A nobis de sent.excommunic.*& alijs iuribus, & DD.communiter.

Deinde videtur incurrisse in pęnas *cap.Super eo de Raptorib.* vbi manifestus raptor, seu violator Eccle-
7 siarum (disiunctiuè videlicet, vt in eo textu ponitur) punitur, *vt nisi ipsius ablata restituat, si poterit: vel emendandi firmam, & plenam securitatem fecerit, pœnitentiæ beneficium ei penitus denegetur.* Id est, non possit absolui neque licitè, neque validè.

8 Nam particula *penitus* habet vim latæ sententiæ, & de-

& decreti irritantis, vt Tiraquellus cum magis communi tenet *in l. si vnquam verbo reuertatur num.* 105.
9 *&* 106. Et sequitur Thesaurus *in praxi p.2. verbo incendiarius cap.2. num.2.* ac Barbosa *in Tract. de dictionib. dict.249. num.6.* Ex alijs. Addit Tiraquellus *supra num.*108. quod ea particula idem valeat quod *nullatenus*, per particulam autem *nullatenus* denotari inualiditatem actus, (ac per consequens in præsenti nullitatem absolutionis) colligitur ex Authentic. *Si qua mulier*, vbi Glossa *verbo nullatenus*, *Cod. ad Senat. Consult. Velleian.* Clement. *vltim.* vbi Glossa *verb. nullatenus de sequestr. possess.* Rota *decis.24. num.2. p.2. diuersor.* Puteo *decis.254. num.3. lib.2. in correct.* Et pluribus DD. apud Barbosam *supra dict.226. num.4. &* 5. Vbi etiam ex pluribus, quòd habeat vim decreti irritantis. Quod verò iste talis censeatur violator Ecclesiæ, ac per consequens incurrisse in pęnas dicti
10 *cap. Super eo constat*, quia violatio rei Sacræ est irreuerentia, seu iniuria quæ ipsi fit indignè eam tractādo. S. Thom. 2.2. *q.99. art.1. & 3.* Lessius *lib.2. de iustit. & iure cap.45. num.6. dubit.2.* Laymanus *lib.4. Tract. 10. cap.7. num.1. & 2.* Maximè quando res est publicè Deo dicata *l. in tantum ff. de rer. diuis. l. sacra ibidem.* Petrus Gregorius *lib.33. synt. cap.14.* Suarez *tom. primo de Relig. Trac.3. lib.3. de Sacrileg. cap.2. num.1.* Thesaurus *in praxi p.2. verbo Sacrilegium cap.1.* Hic autem irreuerenter, & iniuriosè tractauit illas imagines, seu figuras positas in dicta Ecclesia ad ornatum, & cultum publicum Dei.

11 Tertiò maximè incurrisse etiam videtur excommunicationem Papalem Clement. IV. pro Minoribus positam, propter communicationem priuilegiorum, qua gaudet hæc Religio, cuius est illa Ecclesia. Eam autem fulminauit hic Pontifex contra eos qui ausu temerario præsumpserint Ecclesias fratrum infringere, aut in illis violentiam aliquā damnabilem exercere. Cui prohibitioni contrauenit iste, de quo in præsenti, violentiam relatam in casu exercens in dicta Ecclesia.

Refert istud priuilegium Cassarubius *in Compend. Priuilegior. Mendicant. verbo Monasteria num.7.* Et similia pro Fratribus Prędicatoribus ex Clement. IV. & Bonifacio IX. Confettius *in Collectar. litterar. Apostolic. in Clement. IV. Bulla VI. & in Bonifacio IX. Bulla I.* quos retuli *tom.4. Summæ quæst. Regular. verb. Monasteria Regularium num.24.*

12 Quartò etiam, cum commiserit sacrilegium non solum circa personas Deo sacras, scilicet Religiosos, in ipsos manus iniciendo; sed etiam circa res sacras indignè eas tractando; (siquidem iuxtà S. Thom. *sup. art.2.* tunc committitur sacrilegium quando *viola-*
13 *tur res sacra per aliquam irreuerentiam in Deum redundantem*, & iuxtà alios Theologos omne peccatum, saltem externum, per quod fit irreuerentia loco sacro est sacrilegium; maximè si cum scandalo fiat, prout contingit in præsenti, vt docet Suar. *de Relig. tom.1. lib.3. cap.3. & 7.* post Medin. & alios) incidit etiam in criminis sacrilegij pęnas inter quas, præter speciales pro diuersis speciebus sacrilegij designatas in iure, vna est veluti communis, scilicet *infamia iuris*,
14 & consequenter irregularitas ex ea proueniens, quando delictum est publicū *l. lege Iulia ff. ad l. Iuliā pecul. & de sacril. cap. fin. de furt. cap. Si quis Presbit. 50. dist.* Abbas, & DD. *in cap. conquestus de for. compet.* Sal-Lezana *Consulta Varia*.

zedo ad Diaz *in praxi cap.90. litt. A.* Etiam ante cōdemnationem quando crimen est notorium, prout in præsenti. Diaz *supr. num.2.* cum Hostiensi, Thesaurus *in praxi loco relato.*

15 Nec eum iuuat quod calore iracundiæ ea gessisse dicatur ac per consequens ipsi non imputari. Pri-
16 mò, nam iracundia non excusat delictum *l. Si nō conuitij C. de iniurijs.* Bertacch. *in repertor. verb. Iracundia.* Esto faciat mitiùs puniri *l.1. C. si quis Impera. maledi. l. famosi C. ad legem Iul. maiest. 13. q.2. Si quis irascitur l.2. C. de abol. 2. q.3. §. nondum 16. q.1. inter Hebraicum l. fin.* Bartol. & ibi Alex. *ad legem Iul. repetun.* Secundò, quia dato quod pro ijs, quæ gessit prima vice excu-
17 sabilis quadantenus esset ratione caloris iracundię; pro ijs tamen quæ post duas circiter horas eundo in domum suam, & redeundo ad Ecclesiam cum hominibus armatis fecit, scilicet percutiendo de nouo dictos Religiosos, & lacerando ea quæ erant pro cultu, & reuerentia Dei prorsus est inexcusabilis.

18 Non solum quia dicto spatio temporis iam cessasset calor iracundiæ sed quia iracundia non præsumitur ex geminato delicto, prout habetur in Regulis Iuris Ciuil. & Pontif. *lib.9. verb. Iracundia* ex Gloss. *cap. Si quis iratus 2. q.3.* Sali. *l. Si non conuicij C. de iniurijs*, Cardin. *cap. fin. de offic. deleg.* Anton. Corsc. *in tract. de potest. Regia quæs.17.* Roma. *l. si verò §. de viro in 30. fallen. ff. solut. matrim.* Marsil. *l.1. num.38. C. ad l. Corn. de Sicar. & l.1. §. quæstioni, num.2. ff. de 9.* Cum ergo bis inciderit, & discontinuatè in idem delictum nullatenus excusabilis videtur, propter calorem iracundiæ.

19 Ad quod accedit concludenter quod geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit, *l. Balista ff. ad Trebell.* Bart. *in l. cum scimus, num.7. C. de Agricul. & cens. lib.11.* Dec. *in l.1. numero 30. C. de pactis, & cons.51. col.2. & cons.180. col.3.* Corn. *cons.59. num.8. & cons.190. num.2. lib.2.* Paris. *cons.94. num.4. vol.2. & cons.89. num.23. lib.3.* Et plures alij apud Barbos. *in trac. de Axiom. Iur. Axio. 105. num.1.*

20 Nec etiam illi suffragatur prætensa absolutio ipsi data in foro conscientiæ seù Sacramentali ab aliquo Confessario. Certi enim iuris est quod absolutio siue dispensatio in foro Sacramentali concessa non
21 suffragatur pro foro externo seu contentioso, ita vt, ipsa non obstante, Iudex procedere possit contra reum ac si dispensatus, vel absolutus non fuisset. Glos. *in cap. de his, in fin. de accus.* Nauar. *cons.23. num.4. de pœnit. & remiss. & cons.51. de sent. excommunicat.* Couar. *lib.2. cap.10. n.5. & in c. Alma p.1. §.11. num.16.* Menoch. *de arbitr. casu 539. num.71.* Suar. *de cens. disp.41. sect.2. num.11. & tom.4. de Relig. tract. vltim. lib.9. cap.2. num.35.* Sanch. *in Decal. lib.2. cap.11. num.13. & de matrimon. lib.8. disp.34. num.29.* Genuen. *in prax. c.25.* Quos refert, & sequitur Thesaur. *in prax. par.1. cap.22.* Et ratio est quam adduci *tom.3. verb.*
22 *absolutio*, *num.7.* quod absolui aliquem in foro conscientiæ est absolui saluo iure Iudicis, vel Superioris ad faciendum ea quæ debet. Suarez *de Censur. disp.7. sect.5.* Bonac. *de Censur. disput.1. q.3. punct.10.* Quamnis ergo constaret prædictum fuisse absolutum, nihilominus Iudex ad ipsius punitionem procedere potest.

23 Esto autem sit in potestate Iudicis, vel Superioris

istam absolutionem acceptare etiam pro foro externo, vt plures DD.tenent, id tamen intelligi debet
24 quando pars legitimè non contradicit. Parte namque contradicente iniuria fieret ipsi reum absoluēdo, & liberando à pœnis. Nauar. *cons.4.num.4.de fid. Instrum.& cons.51.num.3.de sent.excomm.* Genuen. *in prax.cap.25.*& ex ipsis Thesaur. *supr.* Quod maximè procedit quando pars (prout contingit in præsenti) prætendit sibi satisfactionem condignam. Etenim certi etiam Iuris est quod absolutionem à Censura,
25 quæ incursa est cum damno tertij præcedere debeat satisfactio partis læsæ in totum si fieri potest, vel saltem secundum eam partem, quæ possit præstari, vel casu, quod nec integra satisfactio, nec in parte præstari tunc possit ad minus adhibenda est cautio pi-
26 gnoratitia si fieri potest, sin autem saltem fideiussoria: quod si nec hæc præstari possit, saltem debet dari cautio iuratoria de prædicta satisfactione præstanda, hoc enim totum necessarium est pro conseruando illæso iure tertię personæ, cui facta est iniuria, iuxta doctrinam Nauarri *in Man.cap.26.num.7.* Ita enim colligitur ex *c.Parochian. de sent.excommun.* & ex vsu Ecclesiæ.
27 Nomine verò satisfactionis partis læsæ intelligitur honoris, vel famæ, vel aliorum bonorum, vel saltem petitio veniæ pro iniuria, Sot. *in 4.dist.22.q.5. art.3.* Enriq. *in Sum.lib.13.cap.28.* Esto autem secundum plures huiusmodi satisfactio partis ante absolutionem non exhibita non irritet, aut inualidet ab-
28 solutionem, sed solùm illam illicitam reddat, prout ex Sylu.& Nauarr.dixi *tom.3. verb.Absolutio num.9.* Nihilominus in casu præsenti, in quo agitur de violatore Ecclesiæ procedere videtur id quod dictum est supra ex *cap. super eo de raptor.* scilicet ipsius absolutionem fuisse nullam, & irritam, ac proindè iterū absolui necesse esse, satisfacta parte Monasterij, & Religiosorum læsorum, iuxta dicta.
29 Prælatū porrò dicti Monasterij teneri in hac causa ius Ecclesiæ, & Religionis defendere omni postposito priuato commodo colligitur primò è Sacra Scriptura Ezechiel.33. *Quod si speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccina, & populus se non*
30 *custodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam; ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram.* Et cap.34. *Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium bestiarum agri, eo quod non esset pastor: neque enim quæsierunt Pastores mei gregem meum: sed pascebant Pastores semetipsos, & greges meos non pascebant; propterea Pastores audite verba Domini: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, vt vltra non pascant gregem, nec pascant amplius Pastores semetipsos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in escam.* Quæ loca de Prælatis communiter intelligunt Doctores ex eis colligentes teneri defendere ea quę ad bonum subditorum spectant. Vnde *cap.13.* eiusdem Prophetæ reprehenduntur Prælati, eo quia sibi commissum gregem non defenderint: *Non ascendistis (*dicitur*) ex aduerso, nec opposuistis murum pro domo Israel, vt staretis in prælio in die Domini.*
31 Secundò ex eo quod Prælati Regulares Episcopis comparantur, quorum proprium munus est commissi sibi gregis commune bonum, omni postposita cōmoditate propria, procurare, prout, & significant nomina illis in S.Scriptura, Sacris Canonibus, & Patribus concessa, qualia sunt esse Pastores, sal terrę,
32 Lucernas, Angelos, Duces, Medicos, Tutores, & milites armatos. Prælatos autem Regulares Episcopis comparari, habent glos. *in Clem.1.verb.proprij de reb. Eccles.non alien.* Nauarr. *comm.2.de regular.n.63.vers. addo secundò,* CoKier *de Iurisd.ordin.in exempt. part.1. q.17.num.9.& 25.* Sayrus *de censur.lib.4. cap.2. num.12.* Mandosius *de signat.grat.verb.Exemptio* Antonius Corn. *in tract.de absolut.à Iuram.p.2.q.4. n.28.* Campanil. *in diuers.Iur.Canon.rubr.12.cap.13.num.2.* Fuschus *de instit.lib.2.cap.15.ante num.1.* Zucch. *institut. Canon.lib.2.tit.6. num.68.* Rodriguez *qq.regular.tom.2.q.63.art.3.* Barbosa *de offic.& potest.Episcop.alleg.105.num.4.*& alij innumeri.
33 Ad quod tertiò accedunt innumeri Doctores, qui hanc obligationem Prælatis regularibus imponunt. Specialiter videndi Bartol. *in auth.de hær. & falcid.in princ.num.4.* Rodriguez *tom.3.qq.reg.q.34. art.5.* Petrus Nauar. *lib.3. de restit.cap.4. num.125.* Naldus *in Sum.verb.Prælatus num.5.& 11.* Miranda *in Manual. Præl.tom.2.q.5.artic.5.* Peyrinis *tom.2.de Prælat.q.1. cap.7.* Ex quibus Bartolus, Rodrigu. & Peyrinis te-
34 nent hanc obligationem Prælatorum esse sub peccato mortali; imò quando agitur de bono spirituali subditorum quale est id quod est necessarium pro bono communi Religionis teneri Pręlatos illud procurare etiam cum vitæ periculo.

Colligitur ex illo Ioannis 10. *Bonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis,*& 1.Ioan.4. *Sicut Christus animam suam pro nobis posuit, sic, & nos debemus pro Fratribus animas ponere,* & ex Augustino in *tract.de Pastor.c.7.* Ioanne Clymaco *de offic.Pastor.fol.734.* Diuo Gregorio *homil.14.in Euang.Ioan.* ex Authoribus communiter cum S.Thoma *2.2.q.26.art.5.* Nec pos-
35 se renunciare suis iuribus Prælatos regulares præsertim quando ea renunciatio præiudicium afferret suæ Religioni, colligitur ex *cap.Si diligenti de for.compet.& ex l.2.§.Sed quia veremur C.de iureiur. propt.calum.& ex l.ius publicum ff.de pact.& ex c.nulli, & cap. Si quis presbyterorum & cap.cum super de reb.Eccl. non alien.* maximè ex *cap.cum tempore de arbit.* de quo Panorm. *in cap.Si de terra de priuil.num.5.* Tabiena *verb. Priuilegium num.9.* Syluester *eod. q.10. num.10. vers. Octauò.* Armilla *num.9.* Rosella *num.15.* Suarez *lib.8. de leg.cap.33.* Tamburinus *de Iur. Abbat.tom.1. disp.16.quæst.15.*

Maiori etiam indagine disquirendum est delictū huius, de quo in præsenti. Si enim imagines aliquot,
36 quantumuis paruas, Sanctorum deiecit, lacerauit, aut deturpauit videtur de hæresi suspectus, ac perconsequens ad S. Officium deferendus, iuxta communem praxim Ecclesiæ in decreto ipsius S. Inquisitionis fundatam de denuntiandis ad S.Officium hæreticis, vel de hæresi suspectis.

Etenim talis criminis reos ad Iudices fidei priuatiuè quoad laicos deferendos asserendum videtur. Primò, quia si aliquis verbo dixisset imagines Sanctorum non esse venerandas, vtique talis blasphemasset hęreticaliter, & per consequens puniendus esset ab Inquisitore priuatiuè quoad laicum, at voluntas alicuius non minus verbo, quàm facto declaratur.

37 ratur *l. reprehendenda*, vbi DD. *C. de Institut. & substit.* quinimò voluntas magis facto, quàm verbis declaratur Barbosa *axiomat. 230. num. 4.* qui alios allegat Carena *in tract. de offic. S. Inquis. p. 2. tit. 7. num. 41.* Se-
38 cundò, quia tales habentur pro blasphemis. Etsi enim blasphemia in sola locutione consistat, nihilominus factum hoc pro blasphemia reputatur.

Facta enim potiora sunt verbis. *l. de pupillo, §. meminisse, ff. de nou. oper. nunt.* Et facere facto plus est, quàm verbo. *cap. Dilecti 52. de appell. iunc. glos.* Franciscus Bordonus *de Sac. Tribunali cap. 26. num. 22.* refe-
39 rens Castrum, Genuensem, & Carenam. Tertiò, quia ità videtur decisum à supremo Regio consilio piæ, & Catholicæ Hispaniæ. Cum enim quidam nouiter conuersus imaginem B. Mariæ Virginis fregisset, is prima sententia condemnatus fuit ad amputationem manus, & ad suspēsionem in furta, & cùm ab illa appellasset ad Regiam Pincianam Cancellariam iussu Dominorum de dicta Cancellaria causa hæc remissa fuit ad Inquisitores. Ita Azeuedius *ad Reg. Constit. lib. 1. tit. 1. l. 3. num. 7. & seqq.* Carena *sup. num. 42.* Addit Azeuedius hanc remissionem iustissimè fuisse factam, & de hoc crimine solos Inquisitores posse cognoscere.

40 Quartò, quia apud Græcos isti effractores imaginum vocantur hæretici, vt notauit Azeuedius *sup. n. 9.* & ex ipso Carena *sup.* Quintò, quia Iudæi imagines Sanctorum hoc modo malè tractantes à DD. Inquisitoribus puniuntur, vt habent idem Carena *p. 2. tit. 14. num. 35.* Bordonus *supr. cap. 25. num. 25.* Ergo idem dicendum de Christianis. Nec obstat, quod aliquando Iudex laicus processerit contra huiusmodi reos. Quia tale iudicium fuit de facto, non de iure, nisi vsurpato. Bordonus eo *cap. 26. num. 23.* Vbi etiam quod tales rei traduntur brachio seculari vltimo supplicio perimendi.

41 Prout de tribus qui plures imagines Bononiæ cōspurcauerant dicitur, fuisse videlicet brachio seculari traditos de anno 1623. Pro quo videndi Azeuedius *supr.* Genuensis *in Prax. Archiep. Neapol. cap. 18. in addit. num. 17.* Sousa *in Aphorism. Inquisit. lib. 2. cap. 42. num. 14. & seqq.* Carena *d. tit. 7. num. 42.* referens etiam ex Mastrillo *cap. 26. num. 14. & 15.* tam enorme esse hoc delicti genus, vt illius rei à Regis Catholici Hispaniarum indulto generali sint exclusi.

Iungendum tamen non omninò hunc reum releuari eo quod dicat causam ex qua id delictum commisit non præcessisse ex animo offendendi Sacrosanctam, & orthodoxam fidem, aut minus credendi ea quæ ipsa docet, sed vt offenderet illos religiosos.
42 Quia in criminibus non attenditur nisi illorū qualitas, delinquendique animus *l. 1. §. diuus l. diuus 14. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. l. si seruus 27. §. etsi puerum 28. ff. ad leg. Aquil. l. desertorem 3. §. in bello ff. de re milit.* Nulla est etiam causa quæ in delictis extrinsecè prauis reum possit excusare. *l. palam 43. ff. de ritu nupt.* Barbosa *in vot. decis. lib. 3. vot. 119. num. 36. & 37.* Nec
43 ignorantia excusare poterat reum; hæc enim quando est iuris, numquam excusat. *l. 9. C. de leg.* ibi: *Leges sacratissimæ, quæ contingunt hominum vitas intelligi ab omnibus debent.* Præsertim in hæresis, ac blasphemiæ crimine, quod nostræ fidei Catholicæ articulis resi-
44 stit; hoc enim casu numquam ignorantia potest excusationem afferre, *cap. 1. de Sum. Trinit. cap. 1. de Hæret. l. Hisp. 1. tit. 1. lib. 1. Recop.* Alphons. de Castro *de iust. hæret. punit. lib. 1. cap. 9.* Melch. Can. *de loc. Theolog. lib. 12. cap. 9.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 1. cap. 12. & seqq.* Farinac. *de hæres. q. 179. §. 2. num. 74.* Torreblanc. *de iur. spirit. lib. 13. cap. 2. num. 33. & 34.* Castr. Palao *in oper. moral. p. 1. tract. 4. disp. 3. pun. 2. ex num. 2.* Barbosa *supr. num. 40.*

45 Hæc pro veritate non tam requisitus quam iussus scripsi; cum hoc tamen moderamine accipienda, vt circa hoc delictum, & qui eum commisit, non solùm consideranda sit qualitas personæ, quia, vt dixi, nobilis, & ingenuus, ac ex nobili, & illustri domo oriundus dicitur; sed etiam quod non ex animi prauitate, multo minus errore intellectus, sed solum ex quadā iuuenili leuitate id fecit: quibus si iungatur facti displicentia, prudentissimorum, & sapientissimorum iudicum, ad quorum tribunal causa spectat, partes erunt, minorem pœnam, spectatis his, & alijs circumstantijs imponere.

CONSVLTVM XXXIX.

De gestis per quemdam Commissarium Generalem in quibusdam Prouincijs Regularibus.

SVMMARIVM.

Lis, seu controuersia. num. 1.
Actus in dubio debet interpretari validus. num. 2.
In dubio quilibet præsumitur elegisse viam, per quam in dispositio sua sit vtilis. num. 3.
Maximè si sit persona genere illustrissima. num. 4.
Et bonæ educationis. num. 5.
Et præcipuè cum agatur de salute animæ. num. 6.
Generalis potest facere cuncta illa, quæ Commissarius gerit. num. 7.
Quando cessat omnis fraudis præsumptio. num. 8.
Præsentia æquiualet mandato. num. 9.
An dictus Commissarius fecerit legitimè cessare à suis officijs Prouinciales, & Guardianos. num. 10.
Quid important clausulæ aliquæ. num. 11.
Qui solum spoliatus dicitur. num. 12.
Quot sunt casus, in quibus spoliatus non debet restitui. num. 13.
In dubijs cui standum sit. num. 14.
Generalis potest ex causa differre Capitula, & quomodo. num. 15.
Generalis est supremus Princeps Religionis. num. 16.
Generali commissa sunt omnia quę non sunt prohibita. num. 17.
Vocales an fuerint legitimi suffragatores. num. 18.
Qui suffragatores admitti debent. num. 19.
Commissarius generalis an sit Iudex ordinarius. num. 20.
Iudex delegatus an possit cognoscere de causis quæ incidenter adueniunt. num. 21.
Quot requiruntur ad constituendum collegium de iure Canonico. num. 22.
Quot de iure Ciuili. num. 23.
An refragentur prædicto Commissario transmissæ litteræ ad Sanctissimum, & P. Vicarium generalem. num. 24.
Et an causa dici possit deuoluta. num. 25.
Tacens quando consentire videtur. num. 26.

Lis, seu Controuersia.

QVidam Commissarius Generalis Ordinis Minorum in Prouincijs Lusitaniæ legitima authoritate designatus celebrauit quædam capitula Prouincialia per quosdā vocales, alijs reiectis, qui gremiales esse contendebant, & tempore extraordinario; Propterea contra ipsum Romam ad S.Congregationem Eminentissimorum super negotijs Episcoporum, & Regularium querelæ propositæ fuerunt, & à me interrogatum de valore gestorum à dicto commissario, an scilicet in iure stando sustineri possent, vel potius pro irritis habenda. Ego autem ad quemdam Eminentissimum sic respondi, paucis postea adiunctis.

Eminentissime, & Reuerendissime Domine.

1 IVra clamant pro defensione gestorum à commissario Generali Ordinis Minorum in Prouincijs Lusitaniæ non obstantibus partis contrariæ oppositionibus.

2 Primò generalissimum illud Actus in dubio debet interpretari validus. *l.quoties, ff.de rebus.dub.l. quoties ff.de verbor.oblig.l.Si quando, ff.de legat.3.* Abbas *cons.62.in controuersia col.1. num. 7. versic.Tertiò, lib.2.* Rolandus à Valle *cons.61, num.23. & seq.vers. Quinto considerandum lib.3.* vbi extendit ad omnem actum, latè Romanus *cons.180. Si admittamus num.4. cum seqq.* Immò omnis interpretatio admittitur ad sustinendum actum, Rota *dec.469.num.2.p.2. recent.* Rolandus à Valle *d.cons.61.n.26.lib.3.* Tuschus *tom. 1 litt.A.conclus.136.num.14.* Quia interpretatio, quę fit pro validitate actus est regina aliarum interpretationum. Cephalus *cons.51.num.39.* Cardin. Mantica *de coniect.vltim.volunt.li.12.tit.17.num.13.* Et vincit omnes alias præsumptiones. Decius *in c.Quoniam Abbas, num.49.vers.Secundò limita, de offic.Deleg.& cons.77.num.5.* Ruinus *cons.72.num.4. lib.2.* Alciatus *de præsumpt.reg.1.præsump.30.num.5.* Cum ergo euidentissimum sit aduersariorum oppositiones (si alicuius momenti æstimari debent) facere rem dumtaxat dubiam, probabilem, & disputabilem, vtique in fauorem rei gestæ iudicandum venit.

3 Accedit quod in dubio quilibet presumitur elegisse viam, per quam dispositio sua sit vtilis, & habeat effectum, non autem vt impugnari possit, & reddi ad nihilum, *l. ff.de testam.milit.* Alciatus *supra reg.3.præsump.33.* Socin.iun. *cons.103.num.28.lib.1.*
4 Maximè si sit persona genere Illustrissima, qualis est præfatus commissarius. Thomas de Thomasin
5 *florib.leg.reg.67.* Et bonæ educationis, qualis etiam est. Farinacius *in prax.p.1.q.47.num. 282.* Ac præcipuè cum agitur de salute animæ, prout agebatur in
6 celebratione capitulorum, quæ ipsius authoritate celebrata fuerunt; cum in illis præsertim agatur de Religionis obseruantia, & Prælatorum institutione, qui illam promoueant, quod sine dubio ad animarum salutem spectat, Menochius *de præsumpt.lib.5. præsumpt.1. num.29.*

Secundò rem firmant amplissima illa verba litterarum Generalis in commissione data prefato commissario; *Possis facere totum illud quod nos possemus præcipere, & exequi si præsentes essemus.* Cùm enim certum sit Generalem Ministrum vtpotè Principem
7 Religionis potuisse facere cuncta illa, quæ prædictus commissarius gessit: sic etiam de ipso commissario sentiendum.

Est enim clausula ista valdè prægnans, & energica, vt colligitur ex Peyrino *in formular.litt.P.cap.8. num.6.* Et sanè si præsentia Generalis præsumitur adfuisse in gestis à commissario vtique cessat omnis
8 fraudis præsumptio, vt DD. proditum reliquere *in l. Interpositas, C.de transact.* & ibi Curtius, & plures, cum quibus venit Mascardus *de probat. vol.2. concl.711. num.18.* & talis præsumpta præsentia quod æquiua-
9 leat mandato non obscurè habetur per notata apud eundem Mascardum *concl.1005. num.18.*

In specie etiam ad particularia descendendo,
10 quod Pater commissarius ritè, rectè, & legitimè Prouinciales, & Guardianos cessare fecerit à suis officijs, ac proindè quod capitula Prouincialia sine illorum suffragijs celebrata ex hoc capite impugnari non possint constat ex Statutis Generalibus Ordinis Segouiensibus *c.7.* fundatis in constitutionibus Leonis X. Sixti V. & Pauli IV. vbi triennium dumtaxat pro horum officiorum duratione taxatur.

Et quamuis Statuta aliqua generalia sex vlteriores menses Prouincialibus, & Guardianis concedere videantur, id tamen intelligitur, si ita visum fuerit ex bonis respectibus Generali Ministro, vel commissario Generali, prout expressè dicitur in Statutis Assisiensibus de anno 1526. Et quod magis est quia
11 ita declarauit Clemens VIII. per hęc formalia verba: *Prælati Generales vltra signatum tempus possunt differre Capitula Prouincialia per sex menses si videbitur expedire.* Cùm autem huiusmodi clausulę importent consensum dictorum Generalis, seu Commissarij, & arbitrium boni viri *l. fideicommißaria libertas la 2. ff. de fideicomm.libert.l.fideicommissa 11.§.quanquam, ff.de legat.3.* cū alijs allegatis in Comeñ. habitus 14. Maij 1607. coram Iusto, latè Moneta *de Commutat.vltim. volunt.cap.7.num. 143. cum seqq.* Gonzalez *ad reg.8. Cancell.§.7.proœm. num.112. & seq.* Et talis consensus, seu arbitrium non affuerit, vtique standum erat in iure antiquo præscribente solum triennium pro duratione talium officiorum; maximè cùm illud Ius antiquū sit Ius commune Religionis, ad quod facilis est transitus, iuxta commune Iuristarum proloquiū.

Omninò ergo abusiuè tales Prouinciales, & Guardiani spoliati vocantur à parte contraria, quia spo-
12 liatus solùm dicitur ille, qui violenter, & iniustè à possessione excluditur, vt patet ex *tit.& ff.de restitut. spoliat.* & innumeris alijs Iuribus, & DD. non ille qui

in vim

in vim legis à suo Superiore cogitur cessare in suo Officio, prout in casu præsenti. Non solùm quoniam pro Iudice, & eius facto in dubio præsumitur, vt inquit Glossa *in cap. præsentium 7. q. 1. cap. in præsentia de renunciat. l. Iustè possidet ff. de acquir. possess. l. Herennius, §. Caia, ff. de euict.* cum multis alijs congestis à Mascardo *vol. 3. concl. 1324. num. 2.* Sed etiam quia spoliatus non dicitur qui authoritate Prætoris spoliatur *l. fin. à contrario sensu*, & ibi Baldus *C. vnde vi*, Bertachinus *in repert. verb. spoliatus*. Vnde sine fundamento prædicti postulant restitutionem, cum verè spoliati non sint, sed à iure priuati, seu depositi; & quatenus essent (quod negamus) viginti, & octo sunt casus iuxta Bertachinum *supra*, in quibus spoliatus
13 non debet restitui, quod maximè procedit in spiritualibus, qualia sunt officia Religionis, ne detur materia peccandi, & quod aliquis pro Prælato habeatur qui talis non est. Oltradus *consil. 1.* quod incipit *In causa*, Abbas, & alij apud eundem Bertachinum.

Casu verò dato, & minimè concesso, quod in dd. Officialium à suis officijs depositione dubium aliquod intercedere posset an videlicet à P. Commissario deponi deberet, seu potius tolerari per sex alios menses, cùm nihil magis tritum sit apud Doctores, qui de causis Regularibus scribunt, quales sunt ex hoc Ordine Minorum Rodriguez, Miranda, Portellus, Bordonus, & alter Rodriguez, quàm quod in dubijs standum sit iudicio Superiorum, quia hoc tum
14 iuri naturę, tum multis priuilegijs Religionum congruit, certè mirandum est viros religiosos aduersæ partis propugnatores derogare velle iuri certissimo Prælatorum Religionum, & sine quo vix possunt munus suũ rectè exercere, huic facto se opponentes.

15 Generalem autem si præsens adesset potuisse ex causa differre Capitula dicti Regni Lusitaniæ, & illa celebrare per vota solùm vocalium qui tempus triennale non prætererierunt, ac per consequens idem potuisse facere prędictum Commissarium pro comperto videtur. Ex parte quidem Generalis non so-
16 lùm quia ipse est supremus Princeps Religionis, veluti Patriarcha, & Primas cùm sub se habeat Prouinciales, qui sunt veluti Archiepiscopi, & Guardianos qui veluti Episcopalem Iurisdictionem in subditos exercent, sed etiam quia habet supremam potestatem in Religione, prout ex Marimagno Sixti IV. & innumeris alijs Religionum priuilegijs habetur. Et quia illi permissa sunt omnia quæ non sunt prohibi-
17 ta, iuxta commune axioma iuris, de quo Oltradus, Ancharanus, Alexander, & alij apud Tuschum *prac. conclus. tom. 6. litt. P. conclus. 298. num. 1.* & Barbosam *in axiomat. Iuris axiom. 176. num. 1.* Vnde rectè, & ad intentum Surdus *cons. 173. num. 72. & cons. 222. n. 5. Illud quod non reperitur à lege prohibitum non debet superstitiosis prætensionibus præsumi prohibitum.* Cùm autem constet nullam legem siue communem Religionis, siue municipalem Regni Lusitaniæ talem dilationem ex causa (quæ in præsenti casu adfuit) prohibere, pro licita, & permissa haberi debuit.

Ex parte etiam Vocalium ad ea admissorum me-
18 ridiana luce patet eos dumtaxat admitti potuisse, cùm solùm ipsi legitimi suffragatores essent nõ alij, qui iam cessauerant à suis officijs, & à facultate suffragandi in Capitulis, quæ solùm dictis officijs affixa erant vt patet ex statutis generalibus Segouień. *c. 8.* §. 5. Solum autẽ legitimos suffragatores ad electio-
19 nes admitti debere ex *c. quia propter de elect.* & toto eo titulo, ac constanti doctrina Doctorum habetur. Ex parte quoque ipsius commissarij ipsius factum se ipsum defendit, cum vt præmissum est Generalis personam repræsentaret, & posset facere quidquid Generalis si adesset.

20 Vlterius nam vel erat Iudex ordinarius, cum fuerit pro vniuersitate causarum destinatus, & plenitudine potestatis *l. 1. §. cũ Vrbem ff. de offic. Præfat. Vrb.* Et patet in alijs commissarijs generalibus huius Religionis, præsertim in Curia Regis Catholici, qui sunt Ordinarij, vel esto quod solùm esset delegatus, quia Iudex delegatus non solùm de causa sibi nominatim commissa, sed, & de alia quoque, quę inciden-
21 ter aduenit potest cognoscere, vt per Tiraquellum *in Tract. res inter alios, vers. eaque procedunt*, affert Barbosa *in Collect. DD. cap. causa de in integ. restitut. num. 4.* Ad quod accedit tritum illud scilicet, quod cõcessa alicui facultate aliqua, censentur etiam concessa omnia illa sine quibus talis facultas non rectè exequi posset prout ex multis Iuribus, & capitibus *ex tit. de offic. Deleg.* eliciunt Doctores.

Nec dici potest Religiosos illos, qui manserunt non fuisse in numero sufficienti, vt per illos fieri possent electiones in capitulis. Nam certissimum est fuisse in numero sufficienti. Et ad maiorem abundantiam dicitur quod etsi non essent nisi paucissimi in illis conseruabatur ius eligendi, & poterant eligere. Quod adeò ampliant Doctores, vt dicant quod quamuis ad constituendum collegium de iure Ca-
22 nonico requirantur saltem duo *cap. 1. de elec.* Et *cap. cum dilectus de consuetudin.* Tamburi. *de iur. Abbat. tom. 1. disp. 5. q. 8. num. 2.* Miranda *tom. 2. Man. q. 6. & 11.* Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. q. 41. art. 1.* ac de
23 iure ciuili saltem tres *l. Neratius ff. de verbor. signific.* Glos. *in cap. 1. q. 1. 10.* Antonius à Butr. *in c. gratum, num. 19. & seqq. de postul. Prælat.* Alter. *de cens. lib. 5. disput. 3. cap. 2. litt. P.* constitutum tamen semel in multis potest ius collegij venire ad vnum, & conseruari in illo, *l. sicut, §. fin. quod cuiusc. vniu.* Et notant Panormitanus, Ancharanus, Biaxius, Lambertinus, Nauarrus, Rodriguez, & alij, quos affert, & sequitur Sigismundus de Bononia *de elect. dub. 13. num. 3. & 4.* Eo quod innocentes non sunt priuandi iure suo.

24 Quod opponitur contra factum P. Commissarij, scilicet quod per litteras miserit ad Sanctissimum, & ad P. Vicarium Generalem deuoluendo ad ipsos celebrationem talium capitulorum non releuat aduersarios. Nullatenus enim hęc prudens consultatio commissarij cum Sanctissimo, & P. Vicario Generali, vt ab ipsis instrueretur quid agere deberet potest
25 dici deuolutio. Ea namque non est, aut inducitur extra casus in iure expressos, & tunc propter negligentiam Prælatorum *c. 1. de suppleud. neglig. Prælat. in 6.* quæ non adfuit in præsenti.

Cum autem transactis quatuordecim mensibus, nec à Sanctissimo, nec à Vicario Generali aliquid super negotio resolutum, aut responsum fuisset, necessitas Prouinciarum vrgeret, & instanter à commissario postularent pro celebratione capitulorum, vtique legitimè, & iuridicè potuit ad ipsorum celebrationem deuenire, prudentissimè existimando Papam, & Vicarium Generalem libenter consensisse

in

in dd. Capitulorum celebrationem. Tacens enim
26 longo tempore consentire præsumitur. Baldus *in l. si
filius, C. de petit. hæredit.* Angelus *in l. qui in aliena in
princip. ff. de acquir. hæredit.* Alexander *in l. 2. §. volun-
tate ff. soluto matrimonio*, Mascardus *de probat. vol. 3.
concl. 1218. num. 50.* Et tacens per longum tempus
iuri suo renunciare præsumitur, vt per Rotam, &
DD. affert idem Mascardus *concl. 1263. num. 27.*

Item nec obstat quod *in cap. ne pro defectu de elect.*
27 statuatur ne Cathedralis, vel Regularis Ecclesia
Prælato suo vacet vltra tres menses, alioquin ipsa
eligendi potestas ad Superiorem deuoluatur. Pri-
mò, quia vt dictum est *num. 11.* Clemens VIII. decla-
rauit posse *Prælatos Generales* (qualis erat dictus cō-
missarius vtpotè commissarius Generalis, & Gene-
ralis personam repræsentans) *differre Capitula Pro-
uincialia per sex menses si videbitur expedire*. Secundò,
quia Pōtifex author illius *cap. ne pro defectu* loquitur
in casu, quo Ecclesiæ manent viduatæ, vt patet ibi:
*ne pro defectu, &c. Ecclesia viduata graue dispendium pa-
tiatur*. Quod non contingebat in præsenti, cum nec
Prouinciæ, nec Conuentus carerent Prælatis, qui
eas, & eos gubernarent. Tertiò, quia etiam loquitur
Pontifex *iusto impedimento cessante*, vt expresè in
textu habetur.

Atqui commissarius iustum habuit impedimen-
tum differendi illa capitula; tum propter tempus
28 æstiuum, in quo celebrari contingebat; tum propter
recursum aliquorum ad tribunalia sæcularia, qui
etiam pacem, & quietem ordinis turbabant; tum
etiam, quia iure optimo potuit differre capitulorū
celebrationem, donec visitatę essent Prouinciæ; cum
id conforme sit statutis huius Religionis, scilicet
Barcinonensibus *cap. 7. de elect. §. 12.* confirmatis in
capitulis generalibus Toletanis de an. 1583. & 1606.
& stabilitis in alijs statutis Vallisoletanis, Salmanti-
censibus, & Aquilanis. Verba autem talium statuto-
rum Barcinonensium sunt clara ad intentum: *Nulli-
bi Capitulum Prouinciale celebretur absque eo quod præ-
cedat visitatio facta à Prælatis Generalibus, vel ab alio de
eorum commissione*.

Ratio quoque id suadet, quia cum capitula Pro-
uincialia celebrentur pro electione Prælatorum,
oportet, vt præcedat visitatio, per quam cognoscun-
tur qui sunt apti, & idonei ad hoc munus. Constat
præterea non fuisse obligatum P. Commissarium
Generalem ad celebranda dicta capitula tempore
ordinario, ex illo iuris axiomate; *Impedito non currit
tempus l. 1. §. fin. C. de annal. except. cap. quia diuersitatem
de concess. præben. cap. fin. de elec.* Tiraqu. *de retract. lign.
§. 3. gloss. 4. num. 6. & §. 35. glos. 4. num. 29.* & alijs apud
Barbosam *de axiomat. iur. axiom. 116.* Etenim legiti-
mè impeditum fuisse liquet ex dictis de tempore
æstiuo; recursu fratrum ad tribunalia sæcularia; &
quia Prouinciæ non erant visitatæ. Siue autem im-
peditus esset, siue non, nihilominus quia Minorum
Religio fruitur pluribus priuilegijs circa exemptio-
nem ab obseruādo tempore pro electionibus requi-
sito, quod retulimus 5. *tom. Summæ* in Marimagno
Prædicatorum *n. 17.* in Marimagno Minorum *num.
8.* & in Marimagno Minimorum *num. 11. & 12.* ideo
præfatum *cap. ne pro defectu* nihil nocet gestis per
P. Commissarium in præsenti. Pro quo videndus Mi-
randa *tom. 2. q. 23. art. 1.* post alios.

29 Idem iuris est de Clementina *Exiui de verb. signif.
§. cœterum*, vbi dum de electione Prouincialium est
sermo dicitur: *Cæterum, si Capitulum memoratum die
prædicta ministrum eligere prætermittat, ex tunc ministri
Prouincialis prouisio ad Generalem ministrum liberè de-
uoluatur*. Non solum quia Pontifex hoc loco loqui-
tur expresè pro casu quo capitulum fuerit congre-
gatum, & pro die determinata: tunc enim procedit
dispositio prædicta; in casu autem nostri consulti
30 nec capitula erant congregata, nec dies pro ipsis
celebrandis assignata. Sed etiam quia dici potest
hanc Clementinam procedere cessante iusto impe-
dimento, aut causa rationabili. Prout non incon-
gruè elicitur ex eo quod subijcit ibidem de Prouin-
cijs Hiberniæ, Græciæ, seu Romæ.

Casu verò negato, & nullatenus concesso, quod
31 nullitates aliquæ in dictis capitulis concurrerent,
nihilominus à S. Congregatione confirmari debere,
& imponi silentium contradictoribus, multa suadēt.
Primum, bonum pacis dd. Prouinciarum, quod val-
dè, multumque per noua capitula turbaretur. Hanc
32 enim ob causam Summi Pontifices in similibus fer-
mè negotijs iudicandum censuerunt, vt patet *in cap.
Consuetudinis de consuetud.* & *cap. fin. de consanguinit. &
affinit.* & *in Extrauag. 1. §. sanè, de priuil.* De quo opti-
mè, & adamussim ad hoc intentum Iustus Lipsius
lib. 4. Polit. cap. 9. & lib. 6. cap. 3. referens post Diony-
sium Cassium *lib. 52.* Saluberrimum Mæcenatis mo-
nitum ad Augustum: *Optimum esse inimicitias omnes,
& ambitiosa certamina prorsus exscindere, atque adeò
nec nomina noua, aut alíud quid permittere, ex quo possint
oriri discordiæ*.

33 Secundò, quia Religiosi in dictis capitulis electi
personæ valdè dignæ sunt, nec illis aliqua nota im-
posita. Ex quo non solum pro ipsorum electione præ-
sumptio oritur, vtpotè ex effectu ad causam, quæ
naturæ præsumptio dicitur, sed etiam confirmatio
electionis veluti debita postulatur. Si enim *finis actus
est expectandus, l. diximus ff. de excusat. tutor.* & *à fine res
denominatur, l. ex imperfecto ff. de legat.* & *legis finis po-
tius quam verba attendi debent*, iuxta commune pro-
loquium Doctorum, sanè cum in huiusmodi electio-
nibus personæ dignæ electę fuerint, ipsarum electio-
nes, & capitula, in quibus factæ fuerunt, confirma-
tionis robur iure postulant. Ad quod accedit cele-
bris doctrina Nauarri, qui *lib. 5. consil. de Iudæis cons.
1. num. 6.* inquit, quod ad impediendum electionem
34 sufficiat semiplena probatio, ad reijciendum autem
iam electum plena, iuxta vulgare illud ex *cap. Quem-
admodū de iureiur. Turpius eijcitur quàm non admittitur
hospes.* Tertiò, ad impediendas non solū expensas, sed
etiam ferè necessario euenturas turbationes Reli-
giosorum, in nouorum capitulorum celebrationi-
bus. Vix enim sine illis ob humanam fragilitatem
contingunt, & ad illa applicari possunt quæ Diuus
35 Gregorius Nazianzenus cum ad quandam Syno-
dum Constantinopolitanam vocaretur, sic scribit in
epist. 55. ad Procopium: *Ego si vera scribere oportet, ita
animo affectus sum, vt omnia Episcoporum Concilia
fugiam, quoniam nullius Concilij finem lætum, faustum-
que vidi, nec quod depulsionem malorum potius quàm
accessionem, & incrementum habuerit. Pertinaces enim
dominandi cupiditates, & contentiones ne vllis quidem
verbis explicari queunt.*

36 Ac-

36 Accedit quoque praxis,& stylus Sedis Apostolicæ & huius S.Congregationis, quæ sæpius ob vitanda præfata inconuenientia, & aliquando minora solet nullitates capitulorum supplere, personas electas confirmando, vel de nouo instituendo, quod prudẽtissimè, & iustissimè efficitur ob commune bonum,& quia æquitas præfertur rigori, *l.1. §. si ego, ff. si pars*
37 *hæred.pet.l. fin.in fin. ff.de offic. Præsid.* Est enim rectitudo iudicij naturalem sequens rationem. Baldus *in l.omnes populi num.19.ff.de iust. & iur.* Et ipsa iustitia naturalis. Fulgosius *in l.1.num.7.& 8.Cod.de legib.* Et
38 digna supremo Principe, qualis est S.Congregatio. *l.1 .ff.de constit.pecun.*ibi: *Prætor fauet naturali æquitati, qui constituta ex consensu facta custodit.* Quod verò sæpius Sedes Apostolica, & S.Congregatio ita gesserit ex æquo, & bono iudicando tam certum est apud Eminentissimos, vt exempla referre superuacaneum videatur.

CONSVLTVM XL.

De Episcopo suspendente omnes confessarios, & concionatores cuiusdam Religionis.

SVMMARIVM.

Occasio controuersiæ. num.1.
An Episcopus possit suspendere omnes Confessarios vnius domus, vel Collegijs. num.2.
Id non posse facere probatur per decretum Sac.Congregationis.num.3.
Authores qui hoc decretum referunt.num. 4.
Adducitur eius tenor. num.5.
Idem habetur ex alia declaratione Sac. Congregationis. num.6.
An Religiosi Episcopo sic suspendenti teneantur obedire. num.7.
Quid si causa rationabilis subsistat, Inconsulta eadem S.Congregatione. *num.8.*
Dictio nullo pacto *quid importat. num.9.*
An trahatur ad non specificata. num.10.
Litteræ S.Congregationis, quibus præcipitur cuidam Episcopo, vt circa examen, & approbationem confessariorum Regularium omninò obseruaret declarationes Sac. Congregationis. num.11.
Declaratio ipsarum litterarum. num.12.
An id etiam intelligatur de suspensione omnium Concionatorum. num.13.
Respondetur affirmatiuè. num.14.
Quando ratio legis adest, etiam adest ipsa lex. num.15.
Non solùm extensiuè, sed etiam comprehensiuè. num.16.
An obstet hæc regula in pœnalibus. num.17.
Respondetur negatiuè. num.18.
In iure valet argumentum à verisimili. num.19.
An posset Episcopus suspendere saltem aliquos Concionatores d.domus.num.20.
Ad hoc vt Regulares prædicent in proprijs Ecclesijs solum requiritur benedictio Episcopi petita, etiamsi non sit obtenta, num.21.
Adducuntur Authores hoc affirmantes. num.22.
An obstet Concilium Tridentinum, num.23.
Quid illi respondendum.num. 24.
An obstet alia declaratio S.Congregationis. num.25.
Ad id faciendum requiritur rationabilis causa.num.26.
Et ad munus prædicatoris pertinens.num.27.
Et debet esse communis omnibus concionatoribus suspendendis. num.28.
Vniuersitas non debet condemnari pro peccato vnius certi, vel incerti.num.29.
Quid de illis confessarijs, qui ab ipsomet Episcopo approbati sunt. num.30.
Et ab eius Prædecessoribus, & alijs Ordinarijs. num.31.
Bulla Pij V. in fauorem confessariorum Mendicantium. num.32.
An sit reuocata.num.33.
Declaratio Sac.Congregationis in qua dicitur prædictam Constitutionem Pij V. non esse reuocatam. num.34.
Alia declaratio eiusdem S. Congregationis confirmata ab Vrbano VIII. num.35.
Explicatur eius mens. num.36.
An obstet quod dicitur in relata declaratione Congregationis. num.37.
Si superuenerit noua causa rationabilis. num.38.
Ea debet esse rationabilissima. num.39.
Vel ad minus iusta.num.40.
Ea non existente procederet illicitè, & inualidè. num.41.
Lex posterior derogat priori.num.42.
S.Congregationis verba. num.43.
Eiusdem declaratio,& mens. num.44.
An talis causa probari debeat. num.45.
Reuocatio ad quod forum pertineat. num.46.
Et in quo versatur. num.47.
In quo consistat causæ cognitio.num.48.
Adducuntur rationes pro parte D.Episcopi. num.49.
An illæ iuuant.num.50.
Gratia specialis non trahitur in aliorum exemplum. numero 51.
Et specialia non debẽt in argumentum, seu consequentiam efferri. num.52.
Quid de confessarijs ab ipso Episcopo, non approbatis, sed à suis prædecessoribus. num.53.
Approbatio Regularium an sit perpetua. num.54.
Videtur quod sic. num.55.
Adducantur authores,& Bulla Pontificum. num.56.
Item declaratio S.Congregationis. num.57.
Rationes,& authoritates id negantes.num 58.
Possunt à successore iterum examinari. num.59.
Pij V. Vrbani Octaui, & Sac.Congregationis limitatio, num.60.
Concessio qualificata limitatione non solum reponit illam in diuersam naturam, sed etiam vbi deficit, deficit ipsa dispositio. num.61.
Etiam si solum in casu particulari deficiat, num.62.
Quid quando confessarij cum scandalo, aut inhonestè viuerent, *vel aliquod delictum committerent. numero 63.*
Pauli III. Bulla in fauorem Iesuitarum, num.64.
An religiosus semel approbatus ab vno Ordinario semper sit approbatus pro alijs diœcesibus. num.65.
Mendicantes à quonam iurisdictionem habent. num.66.
Episcopi habent nudum ministerium in approbatione religiosorum. num.67.
Regularis ex Mendicantibus approbatus in vna Diœcesi, potest eligi in alia ab habente priuilegium Bullæ Iubilæi. num.68.
Non obstat declaratio S.Congregationis.num.69.

Omnes

IESVS MARIA.

Casus.

1 Illustriss.D.Episcopus N.ob particularem quemdam (vt dicitur) respectum sibi concernentem prohibuit ne Patres Iesuitæ Domorum, seu Collegiorum Ciuitatis N. in partibus Indiarum audirent confessiones sæcularium, aut prædicarent, sub excommunicationis, & censurarum pœnis, quas contra illos ipsi non obtemperantes postea promulgauit. Illi ad Iudicem conseruatorem recurrentes Episcopum excommunicari fecerunt, qui vicissim ipsum etiam conseruatorem anathemate percussit. Quæritur quid de iure.

Responsio.

2 Quoad primum articulum huius quæsiti de generali suspensione omnium confessariorum dictarum Domorum, seu Collegiorum PP.Iesuitarum, certum omnino est non potuisse illa facere D.Episcopum, de quo in præsenti, propter expressum decretum S. Congregationis Eminentissimorum DD.Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium Præpositorum, approbatum, & confirmatum ab Vrbano VIII. per Breue Romæ expe-
3 ditum anno 1625. quod refertur à Ludouico Caspensi inferius citando.

Decretum porrò, quod referunt inter alios Alphonsus Leo *in fin.2.p.de Indulg.* Peyrinis *tomo primo*
4 *Priuileg.Minim.in Constit.2.Sixti IV. num.45.* Gauantus *in Man.Episcop.verbo Confessor num.23.* Guaslinus *in suo tractat.Miscellan.fol.240.* Barbosa *de potest.Episcop.allegat.25.num.30.* Scroffa *q.36.artic.3.* Ludouicus Caspensis *tom.2.Curs.Theol.trac.24. de Pœnit.disput.5.sect.9.* Franciscus Cespedes *de exempt.regular. dub.110.* & ego *tom.1.Summ.qq.regul.cap.19. num.9.* Vtile etiam pro dicendis inferius, & propterea hic
5 ad litteram exscribendum tale est. *Cum S.Congregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum innotuerit confessarios regulares grauiter conqueri, quod ab Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinarijs ab audiendis confessionibus quauis de causa indiscriminatim suspenduntur, & propterea sæpè contingere vt ab eisdem Archiepiscopis, & Episcopis, & locorum Ordinarijs omnibus simul vnius Conuentus confessarijs confessiones audiendi facultas adimatur Illustrissimi eiusdem Congregationis Patres rati vix fieri posse, vt hæc sine scandalo, magnaque animarum pernicie contingant; re maturè perpensa, ad omnem scandali materiam submouendam, & quo magis spirituali piarum mentium consolationi consulatur, statuunt, ac decernunt, Archiepiscopis, Episcopis, alijsque Ordinarijs locorum, ad quos con-*

confessarios approbandi ius spectat, confessarios regulares alias ab ipsis liberè approbatos ab audiendis confessionibus suspendere post hæc minimè licere, nisi ex noua causa, eaque ad confessiones ipsas pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinarijs positum. Statuunt insuper eosdem Archiepiscopos, Episcopos, locorumque Ordinarios confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius Conuentus Regularibus confessarijs, eadem S. Congregatione inconsulta, nullo pacto adimere posse, quod quidem decretum, vt ijdem Illustrissimi Patres opportunum, & necessarium duxerunt; ita inuiolabiliter iubent obseruari. Romæ 20. Nouembris 1615. A. Mar. Episcopus Hostien. Cardin. Gallus, V. Theatin. Secret. Idem ha-
6 betur ex alia declaratione S. Congregationis Episcoporum, & Regularium 21. Februarij 1642. pro Regularibus Russiæ, quam vidi.

Cùm autem hoc decretum authenticè constet nõ potest vlla ratione se D. Episcopus defendere quin transgressor fuerit illius. Ac proindè cum excesserit limites suæ authoritatis, quod Religiosi sic genera-
7 liter suspensi non tenerentur illi obedire; imò quod possent sine scrupulo pergere in confessionibus audiendis, prout habent Peyrinis, Scroffa, & Cespedes relati, ac ego cum ipsis eo loco. Expendit etiam re-
8 ctè idem Cespedes quod cum in dicto decreto dicatur, Inconsulta eadem Sacra Congregatione, denotari per hoc quod etiam si causa rationabilis subsisteret ad suspendendum omnes confessarios, nihilominus id non posse fieri, non consulta eadem Sacra Congregatione; nam ante illud non poterat fieri sine dicta rationabili causa. Expendo etiam quod dica-
9 tur nullo pacto adimere posse. Dictio enim nullo pacto idem importat quod nulla ratione. Albericus in Dictionar. verb. Nullo pacto per text. in l. pupillus 24. vbi
10 Gloss. ff. quæ in fraudem cred. & traditur ad non specificata Roland. cons. 1. num. 42 lib. 4. Tiraquell. in l. si vnquam, verb. omnia num. 14. Stephanus Gratian. dec. 51. num. 14. Barbosa in Tract. de claus. claus. 92. num. 4. in Tract. de Dict. dict. 228. num. 6.

Accedit præterea quod cum nouissimè, iuxta dicta tom. 5. in Marimagno Seruitarum num. 55. sub anno 1646. D. Episcopus Pisauriensis rigidè contra Re-
11 gulares confessarios se gereret, ipsique medijs suis Procuratoribus Generalibus S. Congregationi conquererentur, Eminentissimus Cardinalis Carafa nomine S. Congregationis Concilij litteris ab ipso, & Illustrissimo D. Paulucio eiusdem S. Congregationis Secretario sub signatis, eidem D. Episcopo strictè iniunxit, vt circa examen, & approbationem confessariorum Regularium omninò, & adamussim obseruaret declarationes S. Congregationis eisdem litteris adiunctas. Inter eas autem vna erat pro 16. Ia-
12 nuarij 1606. in qua declarabatur Dominos Ordinarios non posse facultatem audiendi confessiones omnibus simul vnius Conuentus Regularibus eadem Sacra Congregatione inconsulta adimere.

Quamuis autem in his decretis nihil dicatur de
13 prohibitione suspendendi omnes cõcionatores alicuius Ecclesiæ, vel conuentus, nihilominus quia ratio, quam assignat Sac. Congregatio, scilicet vix fieri posse vt hæc sine scandalo magnaque animarum pernicie contingant, & quo magis spirituali piarum mentium consolationi consulatur, non solum procedit in suspensio-
14 ne omnium confessariorum, sed, & in suspensione omnium concionatorum; ideo dicendum S. Congregationis mentem fuisse prohibere etiam suspensionem omnium concionatorum vnius Ecclesię, vel cõuentus ab Episcopo faciendam.

15 Quia quando ratio legis adest, etiam adest ipsa lex. l. illud ff. ad l. Aquil. l. si postulauerit §. 2. ff. ad l. Iul. de adult. l. quidam nummular. ff. de edendo, l. nauta, §. fin ff. nautæ caup. l. à Titio, ff. de furtis, l. illud, C. de Sacros. Eccles. §. si igitur, Instit. quod cum eo, Glossa verb. Italia in cap. 1. de tempor. ordin. lib. 6. Abbas in cap. nihil. num. 5. de elect. Decius cons. 15. num. 2. & cons. 301. num 6. & 8. Calderinus cons. 147. in princ. aliàs cons. vnic. vt lite pend. & cons. 337. vers. sed posito, aliàs cons. 8. de testam. Baldus cons. 324. omissis in fin. lib. 5. Non solùm exten-
16 siuè vt plures loquuntur, quia scilicet lex ad illum casum extendatur, sed etiam comprehensiuè, quia sub illa comprehenditur, l. his solis, vers. satis etiam cautè putamus, C. de reuocandis donat. l. illud, C. de Sacros. Eccles. l. Item veniunt, §. ait Senatus, ff. de petit. hæred. Tiraquellus in l. si vnquam, verb. libertis, num. 45. & 46. Rebuffus ad l. in lege censoria 203. vers. itemque de seruis, vers. colligitur, ff. de verb. signif.

17 Nec obstat quod hæc regula limitari soleat in pęnalibus, & correctorijs, itaut in illis lex loquens in vno casu, non extendatur ad similem, etiamsi subdit eadem ratio, Calderinus cons. 147, aliàs cons. vnic. vt lit. pend. vers. per prædicta Portolus in Tract. de consortib. & fideicommiss. cap. 6 num. 15, Cardin. Tuschus litt. R conclus. 31. num. 43. Nam casus præsens est fauora-
18 bilis nõ solùm dictæ Religioni, sed etiam bono publico fidelium, qui, vt constat ex relato decreto, scandalizari solent ex ista suspensione ministrorum Ecclesię, & animarum perniciem contrahere, ac priuari spirituali consolatione.

19 Accedit præcipuè quod in iure valet argumẽtum à verisimili, illudque pro disposito habetur, quod verisimiliter fuisset dispositum, si disponens fuisset de illo interrogatus Bald. Paul. de Castro, & alij in l. Tale pactum §. fin ff. de pact. Sousa in Aphoris. Inquisit. lib. 4. cap. 9. num. 7. Verisimile autem est S. Congregationem ita dispositurum si de eo interrogaretur; ac proindè haberi debere pro disposito.

20 Ex alio etiam capite habetur non potuisse prædictum D. Episcopum suspendere, neq; omnes, neque aliquos concionatores dictæ domus Patrum Iesuitarum illis prohibendo ne concionarentur in eorum Ecclesijs. Nam iuxta ea quæ dixi tom. 1. cap. 20. num. 3. Et præsertim tom. 3. verb. concionari, & concionator Regularis num. 7. conformiter ad doctrinam Con-
21 cilij Tridentini, Bullam Pij V. & declarationes Sac. Congregationis. Imò etiam specialem declarationem Vrb. VIII. in Breui misso ad Eminentis. Cardin. Sandoual, de quo inferius dicetur, ad hoc vt Regulares predicẽt in proprijs Ecclesijs solùm requiritur benedictio Episcopi petita, etiam si non sit obtenta; itaut si petita est, etiamsi Episcopus contradicat, possunt Regulares in suis Ecclesijs prædicare. Cum igitur, vt supponitur, dicti Patres Iesuitæ concionatores postulauerint dictam benedictionem, non potuit postea eos suspendere, aut prohibere ne prædicarent.

Vnde generaliter Episcopum non posse prohibe-
22 re ne Regulares prædicent in suis Ecclesijs tenent Cenedo in qq. Canon. q. 26. num. 13. & Vegha in Summa

ma

ma tom.2.cap.86. casu 40. Bordonus etiam *resolut.7. num.*15. Laurentius de Peirinis, *tom.1. super Priuileg. Minim in constitut.2. Gregorij XIII.§.2.num.*21. omnes apud Dianam, *tract.2. de Dubijs Regularium p.3. resol.* 58. Quibus iungitur Cespedes *de exemptione Regula-*
33 *rium dub.*200. Nec refert quod in Concilio Tridentino *sess.*24. *de Reformat. cap.*4. dicatur: *Nullus autem secularis, siue regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prędicare præsumat.* Hoc
34 enim (ne dicatur Concilium sibi contrarium esse, dum *sess.*25. *cap.*2. dicit: *Regulares posse prædicare in suis Ecclesijs sola benedictione Episcopi*) intelligendum est solùm pro tempore, & hora quo Episcopus prædicare voluerit, iuxta determinationem Concilij Viennensis *in Clement. Dudum de sepultur.* prout dixi eo *verb. concionari, & concionator, n.*6. ex Rodriguez, Miranda, Tamburino, & Nauario, quibus modò addo Bordonum, & Cespedes *sup.* ac Barbosa *p.*3. *de offic. Episcopi alleg.*76. *num.*20.

35 Nec etiam refert si dicatur, ex alia declaratione S. Congregationes pro 9. Nouembris 1635. quam refero eo verbo *concionari, & concionator Regularis num.*7. in impressione Veneta anni 1646. haberi, quod possit Episcopus negare Regulari benedictionem ad prædicandum in Ecclesia Regulari si habuerit aliquam causam ad eam negandam. Tum
36 quia, vt supponitur in casu præsenti, nullam rationabilem causam habuit D. Episcopus ad id quod fecit. Tum quia, si aliqua fuisset ea deberet esse non
37 solùm rationabilis, vt de se patet, sed etiam pertinens ad munus prædicatoris, prout colligitur à simili de confessione ex decreto relato, & quia omnis alia causa esset prorsus impertinens ac per consequens irrationabilis.

38 Tum quia, esto talis causa subsisteret pro vno vel aliquo ex concionatoribus suspendendo, quod tamē etiam subsisteret pro omnibus concionatoribus suspendēdis, prorsus est incredibile. Et Vniuersitatem non debere condemnari pro peccato vnius certi, vel
39 incerti habetur ex Bal. *in speculat. de sentent. in* 17. *colum. ver. pro peccato in l. Polla in* 1. *col. ad fin. vers. extra quæro Cod. de his qui. vt indi.* Bartol. *in l. sed si hac §. qui manumittitur de in ius vo. & in l. aut facta in §. fin. in pe. q. ff. de pœnis in l. sicut post glos. in fine principij ff. quod cu. vni. no. & in l.*1. *vltim. col. in vers. vltimo facit ista gl. ff. quod quisque iur.* Bertachino *in Repertorio verbo Vniuersitas.*

30 Sed præterea ne dum omnes, sed neque aliquos ex prædictis confessarijs (idem dico de concionatoribus, quia de illis est eadem ratio apud Doctores) potuisse, aut debuisse suspendi à D. Episcopo ex eo euincitur. Nam inter eos aliqui erant ab ipsomet simpliciter, & absolutè approbati ad confessiones audiendas; alij à suis Prædecessoribus, alij verò ab
31 alijs Ordinarijs. Ex quibus priores nullatenus ab ipso suspendi potuisse, vel debuisse, habetur ex Pio V. in Bulla *Etsi Mendicantium* anno 1567. *in* 2. *tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *num.*41. vbi Ponti-
32 fex hæc decernit in fauorem confessariorum Mendicantium: *Statuimus etiam quod ille qui semel in vna Diœcesi admissus per Episcopum fuerit, semper in eadem Diœcesi habeatur pro admisso, nec amplius examinari, vel præsentari in dicta Diœcesi debeat, tam quoad prædicationes faciendas quàm quoad confessiones audiendas.*

33 Hanc porrò Bullam, seù constitutionem Pij V. nō esse reuocatam à Gregorio XIII. in alia constitutione *In tanta,* quæ extat *in* 2. *tom. Bullar. inter constitutiones Gregorij num.*9. Sed solùm quantum ad ea in quibus contraria erat decretis Concilij Tridentini habetur non solùm ex Rodriguez, Sorbo, Molphesio, Miranda, Ioanne de Cruce, & Peirinis, quos refero 2. *tom. Summæ cap.*1. *num.*16. Quibus etiam accedunt Ioannes Prępositus *in* 3. *p. de Sacramento Pœnit. q.*8. *dub.*3. *num.*17. loquens de alia simili, Villalob. *in Sum. tom.*2. *Tract.*9. *difficult.*53. Castrus Palaus *p.*6. *Tract.* 23. *punct.*18. *num.*13. ex Suarez, Barbosa, & Fagundez. Sed etiam ex Rotæ decisione in vna Liciensi *Quartæ funeralium* 15. Ianuarij apud Barbosam *de offic. & potest. Episc. Allegat.*86. *num.*17. & Tamburinū *de Iure Abbatum tom.*1. *disp.*15. *quæst.*17. Et in alia Tarentina *Quartæ funeralis* 5. Decembris 1629. corā Queipo; imò etiam ex declarationibus S. Congregationis, quas refero eo loco, *& tom.*1. *cap.*9. *num.*47. *& tom.*5. *in Marimagno Seruitarum num.*55. vbi referuntur litteræ Eminētissimi Cardinalis Carrafæ nomine S. Congregationis Concilij ab ipso, & Illustrissimo Dom. Paluccio Secretario subscriptę de quibus supra dixi, & in quibus D. Episcopo Pisauriensi iniungitur, & intimatur declaratio S. Congregationis in vna Salernitana 15. Augusti 1591. vbi dicitur
34 d. constitutionē Pij V. à Gregorio XIII. non fuisse reuocatam.

Accedit alia declaratio eiusdem S. Congregationis approbata etiam, & confirmata ab Vrb. VIII. in Breui relato apud Caspensem, in qua hęc habentur:
35 *Plebanus semel examinatus ad confessiones audiendas nō subest amplius examini Episcopi: neque Regulares semel examinati, & approbati subsunt amplius examini Episcopi.* Hæc autem generalis locutio, & coniunctio
36 Regularium cum Plebanis, scilicet Parochis, seu curatis manifestè denotant ex mente Sac. Congregationis non posse Episcopum Regulares semel ab ipso approbatos iterum ad examen vocare, & multo minus eos suspendere.

Nec obstat si dicatur quod in illa Salernitana relata ad præfatum D. Episcopum Pisauriensem trāsmissa velùti explicando dictam constitutionem Pij
37 V. dicatur non posse confessarios semel approbatos iterum ab eodem Episcopo examinari, nisi noua superuenerit causa, quod etiā deciditur in alia declaratione eiusdem S. Congregationis pro die 22. Ianuarij 1597. ad eumdem etiam Episcopum Pisauriensem transmissa.

Imò in litteris Vrbani VIII. ad D. Cardinalem Sandoual transmissis, de quibus infra. Tum quia, vt
38 supponitur nulla noua causa rationabilis de nouo superuenit ad hoc quod D. Episcopus posset dictos Patres Iesuitas à se approbatos suspendere, aut velle de nouo examinare, vel approbare. Tum etiam, quia si aliqua causa ad id faciendum adesset, ea de-
39 beret esse rationabilissima, prout inquit Vazquez *de pœnit. q.*97. *art.*3. *dub.*5. ad minus deberet esse iu-
40 sta, itaut ea non existente non solùm illicitè, sed etiā inualidè procederet D. Episcopus, quia ageret con-
41 tra ius ritè adquisitum, & reuocando sententiam iustè latam. Suarez *in* 3. *par. tom.*4. *disp.*28. *sect.*8. *dub.* 7. Peyrinis *de priuil. Minim. tom.*1. *constit.*26. *Leonis X.* §.6. *num.*7. Diana 3. *p. tract.*2. *de dub. regular. resol.*22. §.6. *num.*7.

D. Car-

D.Cardinalis Lugo *de pœnit.disp.*21. *sect.* 3. *num.*64. Castrus Palaus *de Sacram.Pœnit. tract.* 23. *disp.vnic. punct.*18. §.4. *num.*6. Tum præterea, quia cum lex
42 posterior deroget priori.*cap.*1.*de constit.in* 6.*&* *l.sed & posterior ff.de legib.*Siquidem in decreto S.Congregationis in principio adducto, quod emanauit ab ipsa 20. Nouembris 1615. ac per consequens post relatas eiusdem Sac.Congregationis declarationes
43 dicitur, eas veluti explicando, *minimè licere Ordinarijs, confessarios regulares aliàs ab ipsis liberè approbatos suspendere nisi ex noua causa, eaque ad confessiones ipsas pertinente*,(id est,*si cum scandalo,aut inhonestè viuerent, aut crimen aliquod committerent, propter quod suspendi*
44 *deberent*, prout declarauit eadem Sac.Congregatio in vna Oriolensi 30. Augusti 1630. apud Barbosam *de Iur.Eccles.lib.*1.*cap.*43.*num.*209.) Aut *ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinarijs positum*, vtique necessum fuit, vt talis causa pertinens ad ipsas confessiones, vel non obseruatio interdicti subsisteret, quorum neutrum contigit, ac per consequens suam authoritatem excessit D. Episcopus.

45 Dato etiam,& non concesso quod talis causa subsisteret,ea deberet probari ex *l.cum ij ff. de translat.*§. *vltim.iunct.princip.eiusd.l.Quod apertè*, & in terminis huius dubij probat Moronus *resp.*29.*num.*32. *&* 33.
46 *ex d. l.* Et ex eo quod reuocatio pertinet ad forum exterius,& versatur in adimendo iure quæsito.
47 Quod etiam tenet Cespedes *de exempt. regular. dub.*150. Vnde cum causæ cognitio secundum Me-
48 noch.*de arbitr.lib.*1 *q.*19.*num.*3.4.*&* 5. consistat in citatione adhibenda, & litigantium iure exaudiendo,& hæc nõ præcesserint,manifestè elicitur D.Episcopum excessisse.

49 Quod enim pro parte ipsius afferri potest, scilicet quod Vrbanus VIII. concesserit Eminentissimo Cardinali Episcopo Giennensi,litteris ad ipsum datis 30.Ianuarij 1629. apud Barbosam *de Iur. Eccles. lib.*1.*cap.*43.*num.*211. non teneri eam causam regu-
50 laribus edicere parum iuuat ipsum. Fuit enim hoc specialis gratia huic D. Cardinali concessa, intuitu forsan dignitatis Cardinalitiæ, & ita non trahenda
51 in aliorum exemplum. Specialia enim non debent in argumentum,seu consequẽtiam afferri. Castren.
52 *lib.*2.*cons.*97.Tuschus *pract.conclus.tom.*7.*litt.S. conclus.*462.post Abbatem *cons.*114.

Quamuis autem loquendo de alijs confessarijs,
53 qui non ab ipso D.Episcopo, sed à suis prædecessoribus approbati erant ad audiendas confessiones maiori probabilitatis specie videatur potuisse illos suspendere,eo quod licet sit sententia plurium DD. id non licere Episcopis, prout tenent illi, quos infra referam, afferentes quod approbatio Regularium
54 est perpetua, & quod semel approbatus semper est approbatus, & specialiter Zenedo *qq.Canonic.q.*26.
55 *num.*14.*in fin.* Bartholomæus Fumus *verb. Absolutio num* 23.Rodriguez *tom.*3.*qq.regul.q.*32.*art.*6.*& sup.*
56 *Bull.Cruciatæ* §.9.*num.*32.Vega *lib.*1.*cas.cons.cas.*58. Baptista Salis *de confess.num.*5. & alij, quibus fauent verba relata ex Bulla *Etsi Mendicantium* Pij V. & declaratio illa relata S. Congregationis ab Vrb.VIII. approbata,& confirmata, in qua coniunguntur Ple-
57 banus, & regulares, cum constet Plebanum semel admissum ab Episcopo non examinari à successoribus,de quo D.Lugo *sup.num.*63.Nihilominus tamẽ, quia idẽ Pius V.in alia constitutione posteriori data scilicet anno 1571.quæ incipit *Romani Pontificis*, quam retuli *tom.*1.*cap.*19. *num.*7. & S.Congregatio Concilij ibi etiam relata, quam etiam video transmissam ad D. Episcopum Pisauriensem in litteris S. Congregationis ad eundem per Eminentiss. Carafam, de quibus supra, & approbatam ab Vrbano VIII.in constit.Vrbani VIII.transmissa ad Eminentiss. Card.Sandoual Episcopum tunc temporis Siennensem, quam refert Barbosa *lib.*1.*de Iur.Eccles.cap.*93.*num.*210.manifestè declarant quod licet Mendicantes præuio examine approbari ab Episcopo non possint ab eodem iterum examinari (per quod roboratur id quod supra dictum est)à successore tamẽ votum examinari possint. Et ita supponunt communius Doctores,specialiter Viualdus, & Mirãda,quos
59 eo loco retuli, Ioannes Sancius, Riccius, Zanardus, Campanile,Fagundez, & Villalobos, quos refert, & sequitur Diana 3.*p.Resolut.*27.Verumtamen parum iuuat hoc D.Episcopum,cum quo est ista controuer-
60 sia.Nam Pius V.Vrbanus VIII.& Sac.Congregatio relata solum concedunt hanc facultatem dicto successori Episcopi qui approbauit Regulares, cũ hac limitatione,scilicet *pro maiori suæ cõsciẽtiæ quieta*,Vnde est concessio veluti qualificata illa limitatione,ac proindè non solum reponit illam in diuersam naturam §.*propterea instit.de inutilib.stipulat.c.cum Marthæ*
61 §.*quæsiuisti de celebrat.Missar.cap.statutum de elec.in* 6. Sed etiam vbi deficit, deficit ipsa dispositio, Glossa *verbo auocandum in l.mancipium ff. de seruis fugit.* Menochius *de præsump.lib.*6.*præs.*15.*num.*47.Fuluus Pacianus *de probat.lib.*2.*c.*14. *num.*8. Marius Antonius *variar. resolut lib.*1.*resolut.*82. *num.*1. Etiam si solum
62 in casu particulari deficiat .*l.*4.§.*toties ff.de damn.infer.l.*1.§. *loquitur ff.de aqua quotid.cap.indemnitatib.* §. *pen.de elect.in* 6. Cald. Pereira *cons.*30. *num.*39.*vers. quamobrem illa qualitas*, Barbosa *in axiomat.iur.axiomat.*196.*num.*7.

Deficere autem in hoc casu ex eo liquidum videtur, quia quies conscientiæ D.Episcopi eatenus esse
63 poterat,quatenus inquietus poterat esse, quod prædicti confessarij,quos suspendit, *cum scandalo, aut inhonestè* viuerent, *vel aliquod delictum* committerent, prout S.Congregatio in Oriolensi relata dixit; vel saltem quod non essent idonei ad Sacramenta Pœnitentiæ administrationem, quorum neutrum erat in præsenti.

Primum quidem,quia Prælati Religionis tam reformatæ qualis est Societas Iesu tales nõ solent permittere. Secundum verò,quia regulariter, & vt in plurimum semper præsentant pro confessarijs idoneos, & habiles ad id munus exercendum. Vtrumque verò expressit Paulus III.in Bulla *Cum inter cun-*
64 *ctas* in qua amplissimam facultatem concionandi, & confessiones audiendi illis concedit, illis verbis: *Attendentes igitur ad fructus vberes, quos in domo Domini hactenus produxistis, & producere non desinitis, vestra Religione,integritate, scientia, doctrina, moribus, & experientia,&c.*Potuit ergo D.Episcopus illos veluti notoriè idoneos existimare,ac proindè non vocare illos iterum ad examen, iuxta ea quæ ex alijs dixi *tom.*5.*sup. Marcmagn.Seruitar. num.*55. Imò, iuxta Con-

Concil. sess. 23. c. 15. illis verbis, *Aut alias idoneus iudicetur*, quibus denotatur tale decretum non procedere cum notoriè idoneis.

Maiori autem probabilitatis specie processisse credi potest D. Episcopus sic se gerendo contra eos confessarios, qui nec à se, nec à suis prædecessoribus, sed in aliis diœcesibus approbationem obtinuerant. Et si namque sententia sit plurium Doctorum asserentium probabile esse quod Religiosus semel appro-
65 batus ab vno Ordinario semper sit approbatus pro aliis diœcesibus, prout tenent Corduba, Enriguez, Koninch, & Rodriguez, quos refert, & sequitur Castrus Palaus *supra num.* 4. Et absolutè sequuntur nouissimè Ludouicus Cellotius *lib. 5. de Hierarchia cap.* 25. & Stephanus Baumi *in Theologia moral. p. 1. trac.* 4. *quæst.* 4. & fermè eodem modo Ioannes Præpositus *in 3. p. q. 8. de Sacram. Pœnitent. dub.* 4. Nihilominus, quia oppositum tum praxi Curiæ, tum maiori consensu Theologorum recipitur; ideò vt probabilius, & securius tenendum est Religiosis, prout dixi *tomo primo cap. 19. num.* 4. ac proindè potuisse D. Episcopum impedire ne prædicti, qui solùm pro diœcesibus aliis approbati erant in sua confessiones audirent. Cæterum id non debere fieri cum rigidè, conuincitur primò ex eo quod, vt dixi, opposita sententia à pluribus vt probabilis defenditur, & ab aliquibus sine vlla limitatione. Ex hoc enim infertur probabilem quoque potuisse reputari à prædictis confessariis.

Præsertim quod ea quæ pro communi nostra sententia afferuntur, scilicet declaratio quædam Sacræ Congregationis, quam communiter referunt Doctores, & quam Rodriguez dicit se vidisse vbi dicitur: *In Diœcesi Valentina non censeri approbatum qui ab alio quàm ab Episcopo Valentino approbatus est*, non incõgruè à Castro Palao relato intelligitur de approbatione iurisdictione concedente, qualis non est approbatio Episcopi pro Mendicantibus, quia secundum plures, vt infra dicatur ille non concedit iuris-
66 dictionem Mendicantibus, sed ipsi eam habent à Papa, & Clementina *Dudum*, & Episcopus circa illos solùm habet nudum ministerium declarandi eos esse idoneos.

Similiter constitutio Vrb. VIII. *Cum sicut accepimus*, cui maximè inhærent Eminentissimus de Lugo *supra sect. 2. num.* 29. Et Reuerendissimus Vincentius Candidus S. Palatij Apostolici Magister *tom. 2. disquis. Moral. disquis. 24. art. 65. dubit.* 7. & Pater Diana *p. 3. tract. 2. resol. 123. & p. 6. trac. 7. resol. 59.* solum loquitur in terminis Concilij Tridentini, & reuocat priuilegia in contrarium.

Tertiò, quia iuxta dicta, plures, quos retuli *tom. 5. In Marimagno Eremitarum S. Augustini, num.* 4. tenent
67 Episcopos tantum habere nudum ministerium in approbatione Religiosorum, nec illis tribuere iurisdictionem, sed eam habere à iure communi, seù à Papa *in d. Clement. Dudum*, quæ non est derogata per Concilium Tridentinum, quia cum sit lex inserta in corpore iuris, necessario deberet fieri mentio de illa, vt derogaretur.

Quo ergo iure tam acriter, & acerbè D. Episcopus contra dictos Religiosos procedere potuit? Præsertim quartò, quia saltem est probabilis valdè sententia quod regularis ex Mendicantibus approbatus in vna Diœcesi, potest eligi in alia ab habente
68 priuilegium Bullæ Iubilæi, vel similis, prout tenent Theologi Dominicani, & Augustiniani, Iurisperiti Salmanticenses, Henriquez, Sanchez, Ledesma, Fagundez, Commissarius Cruciatæ, & alij, quos refert Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg. 25. num.* 27. item Corduba, Antonius Gomez, Llamas, Ægydius, Reginaldus, & plures alij apud Ioannem Sancium *in select. disput. 44. num.* 1. & Ludouicum Caspensem *supr. sect. 8. num.* 60. ac Medinam, & Bonacinam, quos refert, & sequitur Reuerendissimus Magister Vincentius Candid. *sup. art. 63. dub. 3. & art. 64. concl.* 1. De-
69 claratio autem quædam Sacræ Congregationis pro Indiis Occidentalibus de anno 1633. quę affertur in contrarium, vel fuit particularis pro diœcesi Limensi, vel non constat authenticè.

Cur ergo, si præfati confessarij hanc sententiam sequi voluissent, condemnari à D. Episcopo potuerunt? Maximè etiam quintò, quia cum omnes Sacerdotes certam iurisdictionem habeãt pro absolutio-
70 ne venialium, dum pœnitens venialia confitetur, videtur indirectè habere etiam iurisdictionẽ pro mortalibus, sequendo opiniones probabiles reputatas, de quibus *supra*, prout notauit Ioannes Sancius relatus *num.* 24. Ad quod etiam accedit sextò, quod priuilegium Clementis VII. & Eugenij IV. pro Minoribus, & Gregorij XIII. pro Iesuitis, quæ refert Cellotius *supra*, & quibus videtur concedi quod semel approbati non egeant alia approbatione, etiã si habeant aliquas limitationes, nec sit certum, ea modo subsistere, tamen nec est ita certum, aut euidens contrarium, vt Patres Iesuitæ illis inhærentes, annuentibus à multis annis Prælatis Ecclesiarum, & viris doctissimis Indiarum, tam acerbè meruerint à D. Episcopo tractari.

Et quid si dicamus secundum plurium sentẽtiam, quam sequitur idem Reuerendiss. Magister Vincentius Candidus *supra artic. 55. dub.* 9. ex Soto, & Enriquez, & ego eo *cap.* 19. post Ledesmam, & alios, quod scilicet confessarius vnius Diœcesis quando est ex-
71 tra illam possit audire confessiones fidelium illius Diœcesis in qua est approbatus, si ad ipsum recurrant? Tali enim supposita sententia PP. illi Iesuitæ, qui erant approbati pro aliis diœcesibus poterant audire confessiones fidelium illarum Diœcesum, si ad ipsos recurrissent.

Casu porrò dato nec concesso, quod illi meruerint à munere confessariorum, vel concionatorum deponi, & puniri persistentes in eo exercendo post monitionem illis factam, nihilominus negari non potest quin D. Episcopus excesserit contra eos per censuras procedendo, aut declarando illas incurris-
72 se. Est enim certissimum, & notorium Mendicãtium priuilegium à Summis Pontificibus illis concessum, quod DD. Episcopi, aut quicunque alij Prælati, seu Legati nequeunt contra illos per censuras procedere, propter quodcunque delictum ab ipsis commissum, nisi ex speciali Sedis Apostolicæ commissione, qualis in aliquibus casibus duntaxat conceditur in Concilio Tridentino, scilicet *sess. 22. in decret. de obseruand. & vitan. in celebrat. Miss. & sess. 25. c. 5. &* 16. Et quod si aliter faciant nullius roboris, vel momẽti sit, & pro irrito, & infecto haberi debeat. Pro quo innu-

innumeræ extant concessiones in Marimagno Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Augustini, Seruitarum, & Minimorum, Sixti IV. Innocentij VIII. & Iulij II. & aliorum Pontificum quas *tom.* 5. retuli, imò Pauli III. pro ipsis Iesuitis, vt retuli *tomo tertio verbo Exemptio Regularium num.* 8. Conformiter etiam ad ius commune *cap.* 1. *de priuileg. in* 6. Vbi cum decretū fuisset Episcopum habere iurisdictionem in exemptos in aliquibus casibus, subdit textus: *In eos autem quibus ne interdici, suspendi, vel excommunicari à quoquā valeant à Sede Apostolica est indultum (sicut sunt religiosi quamplures) in quorum priuilegijs continetur, ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus Monasteriorum suorum Monachos pro vlla causa, vlloue loco interdicere, suspendere, vel excommunicare præsumat ijdem Ordinarij iurisdictionem suam quantum ad ista vbicunque illi fuerint, penitus exercere non possunt*. Pro quo maximè fauet concessio Sixti IV. pro Carmelitis in eorum Marimagno §. 71. Qua etiam Iesuitæ Patres ob communicationem priuilegiorum Mendicantium fruūtur vbi sic. *Et ne prætextu Constitutionis Innocentij IV. prædecessoris nostri, quæ incipit, Volentes, locorum Diœcesani, & alij Ordinarij, ac alij quicumque Legati, aut quauis authoritate vtentes in personas, aut loca, & alia quæuis bona dictorum fratrum quouis iusto titulo ad eos pertinētia contra Ioannis XXII. & Clement. VI. prædecessorum nostrorum ordinationem sibi quamcumque iurisdictionē, vel superioritatem vendicare præsumant districtius inhibemus, ne quis absque Sedis Apostolicæ speciali commissione, & authoritate de huiusmodi, & aliorum prædecessorum nostrorum non in genere, sed verbo ad verbum specialem faciente mentionem, in personas, domos, loca, aut alia dictorum Fratrum Beatiss. Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli bona, vtpotè prorsus exēpta aliquas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias specialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare aut in personas, domos, aut loca huiusmodi aliquam præeminentiam, aut superioritatem, & iurisdictionem quomodolibet exercere præsumant, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, vel res ipsa consistat.*

Decernimus quoque ex nunc quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscunque processus, quasuis pœnas, & sententias generales, vel speciales continentes quos, & quas promulgari, vel haberi, & omnia quæ contra fratres, domos, & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit etiam eorum exemptione vtpotè notoria, non aliter allegata, nullius roboris, vel momenti esse, & pro infectis prorsus haberi debere. Optimo ergo iure potuerunt præfati PP. Iesuitæ ea quę à D. Episcopo contra eos gesta fuerunt pro irritis, & infectis habere.

73 Nec dicatur id potuisse facere in vim constitutionis Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili*, quæ habetur in 4. tom. Bullarij inter Bullas huius Pontif. *num.* 18. vbi Pontifex confessarios, & concionatores tam secculares, quàm regulares quomodolibet exemptos omnimodè iurisdictioni, visitationi, & correctioni diœcesani Episcopi tanquā Sedis Apostolicę delegati subijcit, & subiectos esse declarat. *Itaut Episcopi* (ait Pontifex) *in suprascriptis casibus, in prænominatas personas, in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes quoties, & quando opus fuerit etiam extra visitationē per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, vti eiusdem Sedis delegati, procedere, omnemque iurisdictionem exercere liberè, & licitè valeant.* Hæc etenim nullatenus suffragantur D. Episcopo, aut gestis ab ipso contra Patres Iesuitas relatos, maximè contra illos per censuras procedendo, non solum quia constitutio ista conformis est Concilij Tridentini decretis à quibus prædicti Patres non recesserunt, & quia plures declarationes à Sac. Congregatione Concilij pro ipsius explicatione, ac moderatione emanarunt, sed præcipuè, & maximè ad intentum quia vt dixi *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35. & alijs locis præfata constitutio Gregorij XV. iussu Vrb. VIII. suspensa fuit pro Regnis Hispaniarum, vt constat ex Breui Nuntij Apostolici tunc temporis existentis, nunc verò Eminentissimi Cardinalis Sacchetti 21. Aprilis anni 1625. quod hic Romę vidi. Supplicatum enim est pro ipsius suspensione ex parte Religionum Hispanię Regnorum, subscribente huic supplicationi (quam apud me habeo) D. Antonio de la Cueua, & Silua egregio Iuris Doctore, & solicitante Excellentiss. Duce de Pastrana Regis Catholici Oratore obtentum fuit Breue ab Vrbano VIII. pro ipsius suspēsione, quod de verbo ad verbum affert Antonius de Hinogosa *in direct. disc. regul. verbo confessarius*, de quo etiam P. Augustinus Bellis *in Tractat. pro defens. Relig.* Alphonsus de Carranza *in Informat. pro Religionib.* & alij.

Nec releuat factum Illustrissimi D. Episcopi Bre-
74 ue illud Vrbani VIII. ad Eminentissimum Cardinalem Sandoual transmissum, de quo superius vbi Pontifex hæc: *Quod si Regulares siue in confessionibus audiēdis, siue in prædicando aduersus ea quę superius declarauimus, quoquomodo deliquerint, in vim earundem præinsertarum litterarum ab Episcopo Gieneñ coerceri, & puniri possint etiam censuris Ecclesiasticis.* Pontifex enim Vrbanus intelligi debet in terminis Concilij Tridētini, & contra transgressores decretorum illius, quales non fuerunt dicti Patres Iesuitæ, & quod proprius est ad intentum Breue illud solùm pro prædicto D. Cardinali emanauit, atque ita solùm specialiter pro ipso, vel pro Episcopo Gienensi eiusq; diœcesi vt patet ex prooemio eiusdem, non pro alijs Episcopatibus aut diœcesibus, ac proindè non trahendum in exemplum, aut consequentiam aliorum iuxta dicta in Superioribus.

75 Sicut etiam nec releuant eiusdem D. Episcopi factum aliquæ declarationes Sac. Congregationis quę circumferuntur, ex quibus videtur haberi Episcopū posse etiam sub censuris Ecclesiasticis compellere Regulares in his casibus in quibus in eos iurisdictio illi tribuitur à iure communi Sacro Concilio à constitutionibus Apostolicis. Tum quia iuxta dicta esto authēticè sint huiusmodi declarationes intelligi debent quando Regulares sunt verè transgressores decretorum Concilij, & constitutionum Apostolicarum. Tum maximè de Regularibus non habentibus priuilegium in contrarium, prout colligo manifestè ex declaratione Sac. Congregationis de ann. 1587. quam retuli *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 35. & referunt Rodriguez *tom.* 1. *qq. regul. quæst.* 45. *artic.* 2. *in fin.* Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 27. in qua dicitur: *Regulares adeuntes Monasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in pęnam excommunicationis,* quam

V 2

quam Episcopus suo edicto proposuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio quod non possint excommunicari, & tunc deberent puniri à suis Superioribus alia pœna. En iam quomodo Sac.Congregationis intentio ea semper est, vt Regulares habentes priuilegium ne censuris contra eos procedatur, ab Episcopis ipsis seruetur etiam quando deliquerint, sed quod à suis Superioribus puniantur.

76 Minus releuant ipsum D. Episcopum diplomata quædam Pij V.& Clementis VIII. quibus prætendit nedum cassata fuisse priuilegia PP. Iesuitarũ quoad confessiones, sed etiam posse contra illos per censuras procedere. Nam diploma illud Pij V.reuocatum dicitur per Gregorium XIII.instãte Catholico Monarcha Philippo II. vt testatur Salgado *de retent.Bullar.cap.4.* Sed quidquid de hoc sit, ne faciles videamur in huiusmodi reuocatione Bullarum admittenda, certum est hanc Bullam quæ incipit *Romani Pontificis* solum loqui in terminis Concilij Tridentini, & contra illos regulares, qui sub prætextu quod essent Lectores, vel graduati in suis Religionibus prætendebant audire confessiones sæcularium absque vllo examine Episcoporum, quorum priuilegia reuocat quoad hoc Pontifex, non tamen reuocat, aut reuocare potest quæ sui successores Gregorius XIII. & Gregorius XIV. concessuri erant Iesuitis, atque ita non tangit illos, nec suffragatur D. Episcopo, quin potius in ea statuit Pontifex quod qui semel ab Episcopo est approbatus, non possit ab eo iterum examinari, benè tamen à suo successore pro maiori conscientiæ suæ quiete, vt dictum est.

Ac propterea contra ipsum D. Episcopum qui aliter fecit opponi potest. Bulla etiam illa Clem.VIII. quæ incipit *Quæcunque* solum loquitur in terminis Concilij Tridentini, & de confessarijs confraternitatum, seu confratrum quos statuit Pontifex debere esse ab Ordinarijs approbatos. Quid ergo indè contra Iesuitas? aut vnde colligi potest ex ijs Bullis potuisse contra illos D. Episcopum procedere?

Cum ergo præfatus D. Episcopus, etsi alias doctissimus, hæc non animaduertens contra præfatos Patres tam rigidè per censuras processerit, actio proculdubio contra ipsum omni meliori modo dabatur, vel in defensionem iurium, & priuilegiorum suorum. Et quamuis ex aliquorum sententia cui fauent Tamburinus *de Iur. Abbat.tom.2.disp.14.quæsit.3.* & Cespedes *in tractat.de exempt. regular. dubit.317.*
76 *num.6.* videretur potuisse Prælatos Iesuitarum procedere etiam per se ipsos, & per censuras ac extraiudicialiter contra præfatum D. Episcopũ per *text. in cap.Dilecto, & cap.Venerabilibus de sent.excommun. in 6.* & DD. *ibid.* Vtpotè quia prædictus D. Episcopus vim inferebat dictis Religiosis; nihilominus cautius, prudentius, & securius, ac obseruata debita reuerentia ipsi Episcopo, ad Iudices conseruatores pro sui, & Ecclesiarum suarum iuribus tuendis recursum habuerunt.

Proprium enim munus conseruatorum est defendere sibi commissos contra iniurias *cap.Statuimus de*
77 *offic.Iudic.deleg.in 6.* Azor.*tom.2.lib.5.cap.35.quæs.1.* Sorbus *in Compend.priuil.Mendicant.verb.Conseruator, vers.Sunt autem.* Moneta *de Conseruat.cap.1.numero 8.* Miranda *tom.2.Manual.Prælat.q.47.art.1.* Tamburinus *de Iure Abbat.tom.3.disp.17.q.1.num.1.* Maximè in manifestis, & notorijs iniurijs, & violentijs illatis, vel inferendis ijs pro quibus assumuntur stando in iure communi *cap.1.& fin.de offic.Deleg.in 6.* Tamburinus *supr.q.2.num.1.* & in priuilegio Gregorij XIII. pro eisdem PP. Iesuitis in Bulla Æquum reputantes *in tom.1.Bullar.* inter Constitutiones huius Pontificis *num.1.* ac alijs aliorum Mendicantium, quorum etiã participes sunt, & quorum aliqua retuli *tom.2.c.10.num.3.& seqq.* ac etiam stando in rigore constitutionis Gregorij XV. quæ incipit *Sanctissimus*, in qua licèt dicatur: *Ad hæc statuit Sanctitas sua, vt coram ipsis Conseruatoribus regulares, ac personæ suprascriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant; sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaut memorati Conseruatores in causis in quib. regulares, & alij actores fuerint, nullam prorsus iurisdictionem habeant.* Nihilominus quia hoc durum videbatur ad S. Congregationem Concilij recurrerunt petentes *an per hæc verba sublata sit facultas quam habent Conseruatores defendendi regulares, & alios à manifestis iniurijs, & violentijs quæ illis de facto inferuntur dum à suis possessionibus deijciuntur, & proprijs bonis frui, aut vti impediuntur.* Ad quod eadem Sacra Congregatio anno 1624. respondit. *Eiusmodi verbis minimè sublatam esse facultatem quam habent Cõseruatores defendendi regulares à manifestis iniurijs ac violentijs, dummodo obseruent formam præscriptam constitutionibus Innocentij IV. & Bonifacij VIII. relatis in cap.1.& fin.de offic.Deleg.in 6.* Habetur hæc decisio *in 4.tom.Bullar.* inter constit.Gregorij XV. *constit.9.* In hoc autem casu interuenisse manifestam, & notoriã iniuriam ex eo euincitur, quod talis dicitur illa, quæ per facti euidentiam ita notoria est, vt examinatio-
78 ne non egeat, vel si egeat, probari tamen potest clarè, & certitudinaliter per multos testes, itaut negari non possit. Tuschus *verb.manifestum concl.7. num.7.* Ioannes Monachus *cap.1.num.3.de Iud.deleg.* Tamburinus *d.q.2.num.12.* Iniuria autem id dicitur quod
79 non iure fit. *Inst.t.de iniur.in princ.l.1.& l.lex Cornelia ff.de iniur.* Ioan.Andr.*in cap.in princ.verb. de iniur.de offic.delegat.in 6.* Archidiac.*ibid.num.2. verb.iniuriis,* Franc.*num.2.* Tambur.*sup num.10.*

80 Violatio quoque priuilegiorum iniuria dicitur, nam iniuria alteri infert qui eius priuilegia violat. Tamburinus *sup.* ex Ioan. Andr. Hãc porrò iniuriam interuenisse in præsenti clarum videtur, siquidem plures communitates Religiosorum contumeliosè, & scandalosè tractatæ sunt, suspendendo omnes, & singulos confessarios, & concionatores earum à munere quod exercebant, & expoliando eos iure adquisito ex Bullis Pontificijs, priuilegijs, declarationibus, & decretis Sacrarum Congregationum, consuetudine, & acceptatione Prælatorum Ecclesiarum illarum partium, ipsis non citatis nec auditis; ac contra eos per censuras procedendo quia huiusmodi sibi illatis iniurijs prout poterant, & debebant, restiterunt.

81 Dixi debebant, quia vix sine peccato poterant dissimulare dictam iniuriam, prout probant textus *cap.quam periculosum 7.q.1.c.placuit, & seqq. 11.q.1. c.cum tempore de Arbitr.* vbi Abbas *num. 2.* & alij per text.*cap.Si diligenti, & cap.Significasti de foro compet.* Lucas de Peña *in l. prohibitum ver. & nota C. de iure fisci lib. 11.* Syluester *in Sum.verb. Exemptio num.10. & 11.* Viualdus *in Candelabr.aur.1.p.de absolut.n.49.* opti-

optimè Solorzanus *de Indiar.gubern.lib.3.cap.17. nu-*
82 *mero* 89.*fol.*820. Nec poterant renunciare priuilegio exemptionis à Iurisdictione Ordinarij, aut immediatæ subiectionis ad Papam, quam habent ob sua priuilegia.

Tum quia, iuxta ea quæ dixi *tom.1.cap.11.num.*5. ex Rodriguez, & Peyrinis, hoc priuilegium non est concessum priuatis Religiosis, aut familijs, sed toti Religioni, latè probat notabilis S.Rotæ decisio in vna Vlissipponensi Monasterij coram Coccino 19. Nouembris 1625. quam per extensum affero *tom.5. in Maremag.Carmelit. num.*265. *& seqq.* Tum etiam, quia talis renunciatio esset contra ius Papæ, sicut esset contra ius Episcopi, quod Clericus sæcularis permitteret se ab altero puniri. *c.significasti de for. comp.* Abbas antiquus, Innocentius, Zabarella, Imola, Hostiensi, & alij DD.*ibid.* Couarrubias *pract.c.*10.*num.*5.*vers.*8. & plures apud Carolum de Crass *de effect. Cleric.effect.*1.*à num.*53. Tum denique, quia sunt sub protectione, & tuitione Papæ veluti oblati, & commissi ipsi, & effecti iuris S.Petri, & Ecclesiæ Romanæ ex priuilegijs specialibus ipsorum, & aliorum Mendicantium, quorum plura retuli *supr. num.*264. ac proindè nihil spectat ad Episcopum (nisi ex speciali Sedis Apostolicæ commissione procedat) *cap.1. de stat.Monach.cap. cum inter vos de verb.signific.* Felynus *cap.cum accessissent num.*29. *de constit.* Mandosius *de signatura, verb.Exemptiones ab Episcop.* Tuschus *verb. renunciare concl.*171. Cochier *de iurisdic.ord.in exemp. p.3.q.vlt.* Rota *supra* relata, & alia in vna Salisburgensi Exemptionis coram Seraphino an.1593. Præsertim quia cum exempti habeantur loco extraneorum, locaq; exempta parificentur extraneis, & existentibus extra diœcesim.*cap.luminoso* 18.*q.*2. Antonius de Rosellis *in tract.de Indulg. num.*323. Henriq. *in Summ.lib.7.cap.*15.§.4.*litt.F.* Gonzalez *ad regul.*8. *Cancell.glos.*43.*n.*182. & notorium esset D. Episcopo dictos Patres habere illam exemptionem, & casu quo notorium non esset non pertinebat ad illum interpretatio talis priuilegij, iuxta ea quæ dixi *tom.*4. *verb.Priuilegia Regularium num.* 11. *&* 12. rectè potuerunt ad conseruatores Iudices recurrere, vt illum cohiberent prout ex Sanchez, Tamburino, & alijs dixi *tom.3. verb. Exemptio Regularium* maximè *num.* 14. & ad defensionem priuilegiorũ iuxta conseruatorias Sixti IV.Clem.VII.& Greg.XIII.referendas.

83 Potuisse verò Iudices conseruatores sic vt præmittitur electos, seu nominatos medijs censuris procedere contra præfatum D.Episcopum, & eius officiales clarè colligitur iure quidem communi *ex cap.sanè* 2.*de potest.Iud.Deleg.* Et supponitur *in cap. Authoritate de priuileg.in* 6. Et etiam, quia quoties mandatur alicui negocium, mandatur etiam id sine quo illud impleri non potest.*l.2.ff.de iurisdict. omn.Iud. cap.pastoralis, cap.Præterea de offic.Deleg.* Eò etiam quod sũt delegati Papæ, quibus communiter conceditur hæc authoritas. Gloss.*in cap.licet de offic.Vicar.c.2. de consuetud.in* 6. Couarrubias *in cap. Alma mater p.2.§.2. num.3.de sent.excommun.* Nauarrus *in Manual. cap.27. propè fin.* Miranda *in Manual. Prælat.tom.2. q.35.art.* 8.*concl.*1. Præsertim quia frustranea est iurisdictio, quæ non habet coniunctam vim coactiuam. Azor. *tom.2.lib.5.cap.35. q.10.* Moneta *de Conseruat. cap.7. num.*279. Tamburinus *de Iur.Abbat.tom.3.disput.*17. *q.2.n.*22. ex alijs DD. Iure autem speciali propter priuilegia conseruatoria Religionum, & specialiter Sixti IV. pro Carmelitis in eorum Marimagno, Pij V.in Bulla *ad hoc nos Deus* pro Dominicanis, Iulij II. in Bulla *Alias Venerabilem* pro Minimis, ac specialiter Gregorij XIII. in Bulla Æquum reputantes pro Iesuitis.

84 Cùm autem conseruatorum authoritas tanta sit, vt impediri non possit ab Ordinarijs, nec ab aliquibus Legatis, sed in causis eisdem commissis maiores sint prædictis Ordinarijs, & Legatis, prout colligitur ex *cap.2.de potest.Iud.Deleg.in* 6. & tradit Sanch.*tom.* 2.*consil.moral.lib.6.cap.9. dub.6. num.*4. post Anchar. Ruin.& Mandos.ab eo relat. proculdubio attentata fuerunt ea quę D.Episcopus, & eius officiales contra præfatos conseruatores fecerunt.

Immò videtur incidisse in excommunicationem, vel suspensionem à diuinis impositam à Pio V.in cõseruatoria Dominicanorum illis verbis: *Qui* (scilicet conseruatores) *quandiù dictum officium exercueritis, & ipsi exercuerint, à nemine quominus illud exerceatis, & exerceant sub aliquo prætextu, ac sub excommunicationis, seu suspensionis à diuinis latæ sententiæ, quam eo ipso incurrere volumus, & declaramus respectiuè pœna impediri, vel molestari possitis.* Certi enim iuris est Iesuitarũ Religionem frui, & potiri omnibus Priuilegijs PP. Dominicanorum, & aliorum Mendicantium.

Nec infirmatur authoritas dictorum conseruato-
85 rum eo quod sint religiosi. Etenim Religiosi si sint in dignitate Ecclesiastica constituti, vel personatum Ecclesiasticum habentes possunt eligi in Iudices cõseruatores, tum iure communi *cap.fin.in princ.de offic. Deleg.in* 6. Moneta *de Conseruat.cap.5.q.8. num.*79. *&* 80. Tamburin.*sup.q.4.num.*1. Cui fauet quædam declaratio Sac.Congregationis Episcoporum, & Regularium in vna Turritana prò die 6.Octobris anno 1617. quam refert Barbosa *in Collect.Bull.verb.Conseruator,* licet Gauantus *in Manual.verb.Conseruatores* ex eodem Barbosa in contrario sensu eam referat. Prout etiam facit idem Barbosa *in Sum. Apostol.dec. verb.Conseruator, num.*12. vt propterea cùm variè referatur huiusmodi declaratio, nihil deseruiat, neque pro hac, neque pro contraria parte.

Tum propter eorum priuilegia vt patet in conseruat.Clementis VII.pro Minimis, quæ dirigitur ad Priores, quo nomine vocantur Prelati regulares. Rodriguez *tom.1.qq.reg.q.65.art.3.* Peyrinis *tom.2.priuil.Minim.in Constit.5.Gregorij XV.§.2.num.*15. Tamburinus *sup.* Præsertim cum Superioratus Religionũ sint dignitates.*cap.nisi essent de præbend.* ibi: *non dignitas Prioratus, sed persona Prioris maneat onerata.* Ioan. Andr.*ibid.num.*4. Antonius de Butr.*num.*14. Cardin.
86 *num.*3. Abb.& alij quos affert Tamburin.*sup. & tomo* 1.*disp.1.q.3.&* 5. Nec refert si dicatur quod vnus ex ijs electis in conseruatores non erat Prior, aut Superior habens iurisdictionem in sua Religione, sed solum Definitor.

Nam vt dixi *tom.2.c.13.n.*2. Munus Definitoris in Religionibus esto non sit dignitas, est tamen personatus, ac proindè reddit capacem habentem illud vt conseruatorem eligatur. Tum iure communi *d.c. fin.de offic.delegat.in 6. & cap.statutum de rescrip.etiam in* 6. Tum iure speciali Clement. VIII. in constitutione Sanctissimus an.1592. & Greg.XV. in constitutio-

ne etiam Sanctissimus anno 1621. Tum denique iure specialissimo (per quod tollitur omnis difficultas, quæ in præsenti potest esse) priuilegij amplissimi Gregorij XIII. anno 1579. die 24. Octobris concessi ipsis PP. Iesuitis pro partibus Indiarum ad eligendũ in conseruatores loco qualificatarum personarum quosuis idoneos, & probos viros sæculares clericali charactere insignitos, non tamen coniugatos. Et rursus in eadem Bulla: *Nec propterea dictam Societa-*
87 *tem ad certos, & determinatos conseruatores alligare authoritate Apostolica, & tenore præfatis statuimus, & ordinamus.*

Ex iis enim clarè inferri videtur potuisse eligere in conseruatorem præfatum Religiosum diffinitorẽ, siquidem poterant eligere conseruatorem sæcularem, nec sunt alligati ad certos, & determinatos cõseruatores. Ad quod etiam deseruit Bulla Clement. VII. quæ dicitur esse authenticata, & comprobata in Conuentu S. Dominici Mexicanæ Vrbis, in qua ei concedit facultatem eligendi in conseruatores quascunque personas Ecclesiasticas, sæculares, & Religiosas, etiam in dignitate Ecclesiastica non constitutas, dummodo litteratæ existant, aut si litteratæ non sint Assessorem litteratum habeant, & in Sacris Ordinibus constitutæ sint. Quod, & vsu receptum dicitur in illis partibus.

Accedit ad maiorem abundantiam, quod dato, & non concesso quòd dicta electio esset inualida respectu eius conseruatoris, qui non erat in dignitate constitutus, sed solum diffinitor suæ Religionis, nihilominus ex parte alterius qui erat Prior conuentus Religiosorum valida erit: siquidem Regula illa. Vtile non debet per inutile vitiari, quæ habetur inter Regulas iuris *in 6. num. 37.* & sumitur ex *l. 1. §. Sed si mihi ff. de verbor. obligat.* Vbi communiter DD. etiam procedere debet in præsenti.

Maximè, quia esto quod hæc Regula non procedat in rebus indiuiduis, & inseparabilibus, procedit tamen in rebus diuiduis, & separabilibus prout ex multis Sacræ Rotæ decisionibus, & DD. probat Barbosa in collectan. DD. ad istam Regulam. Res autem ista de duplici conseruatore res diuidua est, & separabilis, vt de se patet.

Maiori probabilitatis specie impugnari posse vi-
88 detur hanc conseruatorum electionem, eo quòd, iuxta constitutionem *Sanctissimus* Gregorij XV. relatam deficit illis ea conditio, quam Pontifex pro ipsis requirit, scilicet, quod *in Concilijs Prouincialibus, aut Diœcesanis prædicti Iudices electi seu designati sint.* Quod non contingit in præsenti, cum dicti duo Religiosi in conseruatores electi nullatenus erant in aliquo concilio Iudices electi, seu designati. Cœterum, non propterea eorum electio inualida censenda est. Primò quidem, quia constanter asseritur hanc Gregorij constitutionem in illis partibus nedum receptam, sed neque publicatam, multoque minus practicatam esse, prout Alfonsus de Carranza *in informat.* & alij testantur.

Quibus iungitur Seraphinus Freitas Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede *in scholijs ad Bullar. sui Ordinis in Gregorio XI. Bulla II.* Vbi loquens de alia simili cõstitutione Clemen. VIII. dicit solum fuisse regulam Cancellariæ, & expirasse morte Papæ, & non fuisse receptam in partibus Hispaniæ. Cuius etiam signum est quod plures authores Hispani, qui post eam de conseruatoribus Religionum scripserũt ipsius mentionem non faciunt, quales sunt Ioannes de Cruce *in Epitome stat. Religiosi.* Portellus *in dub. Regularib.* Et Hieronymus Rodriguez *in suo Compendio.* Et sanè, licet non facilè admitti debeat constitutiones Pontificias Romæ more solito publicatas non esse receptas, aut publicatas in Prouincijs exteris, nihilominus Indiarum Prouincijs, aut Regnis vtpote valdè distantibus à Romana curia, & in altero Orbe sitis plus quam alijs Regionibus in hoc concedendum. Præsertim, si iuxta dicta superius, ex Salgado, & Solozano, (quæ tamen mihi non constant) Rex Catholicus non permittit huiusmodi constitutiones Pontificias, quæ causa rixarum, & contentionum inter Episcopos, & Regulares esse possunt in illis partibus promulgari.

Addunt aliqui hanc constitutionem Gregor. XV. solùm loqui de conseruatoribus electis pro causis Regularium in quibus ipsi sunt rei, non autem de illis qui eliguntur pro causis in quibus sunt actores, qualis est causa, de qua in præsenti. Addi etiam potest quod ex contextu ipsius constitutionis colligi videtur quod etsi talis electio contra formam ipsius facta illicita sit non tamen inualida. Pontifex enim facit distinctionem inter electionem conseruatorum faciendam in posterum à Sede Apostolica, & ab ipsis regularibus, & de priori dicit nullius esse momenti, vel roboris, de posteriori autem nihil tale dicit, sed solum possit penas transgressoribus.

89 Quæ patent ex his verbis constitutionis: *Quodque deinceps literæ conseruatoriæ per Sedem Apostolicam cõcedendæ, suprascriptis tantum dirigentur, & si quæ literæ aliter expedientur, illæ, ac deputationes huiusmodi, omniaque exindè sequenda nullius sint roboris, vel momenti. Et nihilominus qui secus quàm iuxta formam superius præscriptam Conseruatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare, aut electis, nominatis, seu deputatis vti ausi fuerint: Regulares quidem voce actiua, & passiua sint ipso iure priuati, adeo vt habilitationem à nemine, præterquam à Romano Pontifice; consequi valeant. Reliqui verò alijs pœnis arbitrio Sanctitatis suæ coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personæ ac bona careant Conseruatore ad annum, ita vt illorum causæ interea coram locorum Ordinarijs dumtaxat cognosci, ac definiri debeant.*

Tollitur autem omnis difficultas ex eo quod cum
90 in prædictis partibus vel non habeantur prædicta Concilia Prouincialia, vel diœcesana, vt dicitur, vel casu quo habeantur in eis non eligantur tales Iudices Synodales, ideo constitutio ista Gregorij quoad hoc punctum habetur pro lege impossibili, ac per consequens nullam vim habente. Quia impossibilia non obligant, seu ad impossibile nemo tenetur *l. Si quis in graui in princ.* vbi Bartholus *ff. ad Syllan. l. si stipulet. ff. de verb. oblig. l. Paulus ff. quæ sent. sine app. resc. l. impossibilium ff. de reg. iur. §. Impossibilis Instit. de hæred. instituen. cap. nemo potest de regul. iur. libro sexto.* Thom. de Thomas. *in florib. leg. reg.* 194. Oltradus *cons.* 232. *Quidam testator, versic. tertia actio,* Ioann. Iacobus de Lem. *inter Cons. Bruni consil.* 117. *num.* 212. *cum seqq. vbi num.* 214 ait quod procedit in contractibus, sententijs, & præceptis. Surd. *decis.* 289. *num.* 21. Flamin. *de resignat. benefic. lib.* 11. *q.* 13. *num.* 8. Bellet. *disquisit.* Cle-

Cleric.p.2.tit.de Clerico debitore §.1.*numero* 4.Cardin. Tusch,*tom.4.litt.S.conclus.*54. Barbosa *in axiom. Iur. axiom.*118.*num.*7.

Minus obstat contra prædictam electionem con-
91 seruatorum, & gesta per ipsos quod ipsi non assumpserint secum Assessorem. Cum hoc nec ex iure cōmuni, nec ex priuilegijs Religionum habeatur quin potius oppositum eliciatur ex dictis in Superioribus de priuilegio Clementis VII. pro Dominicanis Indiarum, faueatque Moneta *de Conseruat. capite nono numero* 58,

Maximum autem robur firmitatis recipit dicta
92 conseruatorum electio ex decreto Tribunalis S.Inquisitionis Mexicanæ de ann.1647.pro die 18.Maij, in quo Domini illi Inquisitores omnino prohibuerunt scripturas quosdam, seu manuscripta aut impressa contra præfatos conseruatores, Insuper præcipit in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub pœna excommunicationis latæ sententiæ sibi reseruatæ, ne aliquis verba aliqua injuriosa in cathedra, pulpito, vel alibi contra Religionem Prædicatorum ex qua erant dicti conseruatores,& Societatem Iesu,quæ illos elegit proferre auderet. Vbi etiam alia concernentia. Ex quibus elicitur hoc S.Tribunal approbasse, & confirmasse dictam electionem ac præfatos conseruatores habuisse pro legitimis, & nō intrusis.

Ad maiorem autem abundantiam, & pro maiori firmitate eorum quæ dicta sunt in fauorem PP. Iesuitarum circa hanc controuersiam, expendenda primò quidem Bulla Pauli III. anno 1545. edita, quæ incipit *Cum inter cunctas*, & habetur in Bullario Rodriguez in hoc Pontifice *num.*7.in qua quoad cōcionatores,& confessores hæc ipsis concedit: *Cuilibet vestrum,qui ad hoc idoneus repertus, & per vestræ Societatis Præpositum pro tempore existentem deputatus fuerit,in quibusuis Ecclesijs,& locis,ac plateis communibus, seu publicis,& alias vbique locorum clero,& populo verbum Dei prædicandi, ac eos viam veritatis edocendi, & ad benè,beatèque viuendum, itaut in vobis verbo pariter, & exemplo ædificentur, in Domino hortandi, admonendi, necnon illis ex vobis, qui presbyteri fuerint, quorumcumque vtriusque sexus Christi fidelium ad vos vndecunque accedentium confessiones audiendi, & confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos, ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus,& delictis, quantumcumque grauibus, & enormibus etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, & à quibusuis ex ipsis casibus resultantibus sententijs,censuris,& pœnis Ecclesiasticis (exceptis contentis in Bulla, quæ in die cœnæ Domini solita est legi) absoluendi, ac eis pro commissis pœnitentiam salutarem iniungendi.*

Item alia eiusdem Pauli ann.1549.emanata, quæ
94 incipit *Licet debitum* apud eundem Rodriguez *sup. num.*8. in qua specialiter quod ad confessarios attinet inquit Pontifex: *Vniuersis vtriusque sexus Christi fidelibus vt cuilibet de Societate ipsa confiteri possint, Rectoris sui licentia minimè requisita*,&c.supple *concedimus*,
95 vel *indulgemus*. Insuper aliæ Gregorij XIII. & Gregorij XIV, quibus conceditur *Presbyteris eiusdem Societatis,qui semel à Præposito Generali eiusdem Societatis pro tempore existente, vel saltem ab aliquo Episcopo approbati fuerint ad prædicandum, confessiones audiendum, & Missas celebrandum pro mysteriorum huiusmodi exercitio vlteriores licentiam, & approbationem ab alijs Episcopis petere, seu alias habere minimè teneantur, sed absque illis prædicare, confessiones audire, Missasque etiam extra Ecclesias consecratas super altaribus portatilibus*, &c.Hæc inquam non omittenda maximè, quia præ-
96 tendi possunt confirmata à Paulo Quinto in alia Bulla *Quantum religio* an.1606.edita, vbi confirmātur priuilegia Societatis cum clausulis amplissimis: Et quia consonant viuæ vocis Oraculo Pij V. in quo eisdem Patribus confirmantur priuilegia reuocata per Concilium Tridentinum, quod viuæ vocis Oraculum prætendi etiam potest dici debere Bullatum per illam Bullam Pauli V, ac per consequens non comprehensum in reuocatione generali huiusmodi Oraculorum facta per Gregorium XV. & Vrbanum VIII.

Cœterum hæc omnia, & si quæ sunt alia similia priuilegia, quatenus in illis conceditur facultas audiendi confessiones sæcularium sine examine,aut ap-
97 probatione Episcopi Diœcesani, cessare videntur non solum quoad ea quæ præcesserunt Concilium propter ipsum *in sess.*23, *cap.*15. vbi oppositum cauetur, prout in terminis Bullarum Pauli III. dixit Suarez 4.*tom.de Relig.tract.*10.*lib.*9. *cap.*2. *num.*1. Et quoad alia, non obstante quod sint posteriora Concilio, ac per consequens potuerint illi derogare propter declarationes Sac.Congregationis relatas, &
98 præcipuè propter Bullam Vrbani VIII. quæ incipit *Cùm sicut accepimus* de an.1628.cui maximè insistunt Cardinalis Lugo,Diana, & alij Authores communiter, quia Pontifex in ea omnia indulta, seu priuilegia ad audiendas confessiones sæcularium aliquibus Religiosis concessa, *etiamsi ab Episcopis Diœcesanis ad*
99 *id examinati,& approbati non fuerint*, reuocat his vniuersalissimis verbis:*Nos huic malo opportunè prouidere volentes, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotijs Regularium præpositorum consilio, omnia,& singula indulta huiusmodi, audiendi sæcularium confessiones absque Ordinarij examine, & approbatione quibusuis Collegijs,Capitulis, Religionibus, Societatibus, & etiam Societati Iesu, Congregationibus, & Ordinibus, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, necnon Monachorum quorumcunque etiam S. Benedicti, Cistercientium, & Carthusiensium, ac etiam quibus quis Militijs, etiam Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, ac quibuscumque Ecclesijs etiam Patriarchalibus, & Metropolitanis,Monasterijs,cæterisque locis pijs,siue eorum,& earum respectiuè Abbatibus Præpositis, Decanis, Magistris, Ministris, Prælatis,Prioribus,Rectoribus,etiam Generalibus,vel Prouincialibus,Cappellanis,Confessarijs, aut alijs quocunque nomine nuncupatis Superioribus, & personis quibuscumque, etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi Apostolicæ immediatè subiectis, cuiuscumque dignitatis, præeminentiæ, & conditionis existentibus, & quouis priuilegio munitis,& tam ad supplicationem partium, quàm motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hactenus quandocumque, & qualitercunque ex quauis etiam de necessitate exprimenda causa, & alias quomodolibet concessa, Apostolica auctoritate, tenore præsentium reuocamus,cassamus,tollimus, abrogamus,& annullamus,viribusque, & effectu euacuamus, ac reuocata, cassa, sublata, abrogata, & annullata, viribusque,& effectu vacua esse,& fore,nec Religionibus, Societatibus etiam Societati Iesu,Congregationibus Ordinibus, ac Militijs, & Ecclesijs, Monasterijsque prædictis, eorumque*

rumque Superioribus, & personis quibuscunque in posterum vllo modo suffragari minus que illos, & illas, etiamsi de ijs specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio habenda foret, indultis huiusmodi vti posse.

Quamuis autem hoc ita sit, nihilominus dictæ Vrbana, & dictæ declarationes Sac. Congregationis in partibus Indiarum notæ non erant ob defectum
100 publicationis in illis partibus, & lex non promulgata non obligat *l.leges, C.de legib.* S.Thom. 1.2.q.90. *art.*4.& DD.communiter.

101 Maximè quando talis lex est reuocatoria priuilegiorum prout ex Suarez Bonacina, & Portello dixi *tom.*4.*verb.Priuilegia Regularium n.*20. Adeo vt maximè tunc procedat (saltem pro foro conscientiæ) sententia, quam tenent Serarius, Sà, Solerus, Medina, Angelus, Sotus, Carbo, Conradus, Miranda, Victorellus, Molina, Layman, Becanus, & Homobonus, quos refert Diana 1. *p. tract.*10. *de legib.resolut.* 8. & Cęlestinus, Duuallius, Marchantius, Ioannes Vvigers, Gordonus, & Bandelius, quos refert 5. *par.tract.* 14.*resol.*25. asserentes huiusmodi leges non obligare ante promulgationem factam in Prouincijs, seu Diœcesibus.

Quod maiorem vim habet pro Indijs non solum propter maiorem distantiam ab Vrbe, sed etiā quia, vt viri docti inquiunt, Rex Catholicus ex commissione sibi à Sede Apostolica tradita pro concordia inter Episcopos, & Regulares non permittit quod huiusmodi Bullæ contra Regularium priuilegia in illis partibus promulgentur. Prout ex Solorzano *to.* 2.*li.*3.*cap.*25. & Salgado *de retent.Bullar.* afferunt alij viri docti. Ideo ab obseruantia tum dictæ Bullæ Vrbanæ, tum dictarum declarationum S.Congregationis excusabantur dicti PP. Iesuitæ, & propterea D. Episcopus non debuit contra ipsos tam rigidè procedere.

102 Præsertim animaduertendo, quod priuilegia Religionum sunt, & debent esse priuilegiatissima in Ecclesia Dei. Primò ex illo principio: *Summa ratio est, quæ pro religione facit*, iuxta *l.sunt personæ in fin. ff. de Relig.& Sum.fun.* Sanch.*lib.*8.*de matrimon.disput.*1. *num.*13. ac proindè quod ipsis stare debeant priuilegiati Regulares, donec illis legitimè constet de reuocatione ipsorum.

Quod etiam sequitur secundò, ex eo quod cum non vni, aut alteri personę concedantur, sed toti Religioni, aut communitati, æquantur legi, ac perindè habentur ac si in corpore iuris inserta essent. Oltradus *cons.* 300.*num.*4.*vers.Considerandum est*. Enriquez post alios *lib.*7.*de Indulg.c.*22. *num.*3. & *c.*24. *num.*4. Sanch. *supra*. Tertiò, quia iuxta ea quæ dixi 4.*tomo verb.Priuilegia Regularium num.*20. Sunt remuneratoria propter merita Religionum concessa, vt sæpius declarant Pontifices in dd.Bullis, & alijs de Societate loquentes.

103 Quæ ratio adeò efficax multis est, vt propter ipsam censeant reuocari non posse. Quod etsi verum non sit quando adest aliqua ratio vrgens, & bonum commune concernens, quando tamen ea non subsi-
104 stit verum videtur, prout dixi eo loco ex Suarez, Salas, & Bonacina. Adminus ex eo sequitur, vt dixi, quod potuerint dicti Patres stare dictis priuilegijs, donec illis legitimè ipsorum reuocatio promulgata esset.

Quod maximè applicandum videtur huic Vrbanæ reuocationi, eo quod, vt dicitur, idem Vrbanus VIII. anno sequenti scilicet 1629. reualidauit priuilegium Iesuitarum pro partibus Indiarum.

Meritò proindè ijdem PP. Iesuitæ ad Sanctissimi D.N. pedes prouoluti benignissimum ipsius patrocinium quærunt ad instar illius quod Paulus V. bo.me. eisdem Patribus in partibus Indiarum consistentibus tribuisse dignoscitur. Etenim cum quidam D. Episcopus in illis partibus parum benignè erga PP. Iesuitas se gereret ad ipsum litteris monitorijs, &
105 exhortatorijs datis de anno 1608. inter alia sic scripsit: *Quantum autem ad Sacerdotes Societatis Iesu attinet, cupimus vt eos benignè ac paterna Sacerdotalique charitate tractes, & si quid animaduertendum in eis fortè Tibi videbitur, præcipimus, ac mandamus fraternitati tuæ vt illud prædictæ Societatis Prælatis significes, nosque de omnibus certiores facias, qui Deo adiuuante, vt par est prouidebimus.*

106 Et in alijs anni sequētis ad eumdem Episcopum sic: *Sacerdotes Societatis Iesu egregiam operam hactenus nauarunt semper Catholicæ Ecclesiæ: propterea eos valdè diligimus, eorumque existimatio quies, & pax Nobis summoperè cordi est, vt commodius Deo seruire, & animarum vtilitati studere possint. Itaque fraternitatem tuam monemus, & hortamur, vt à similibus in posterum abstineas, & charitate, ac humanitate, quæ decet dictos Religiosos tractes, vt bonus odor Christi sitis in Ecclesia Dei; etsi fortè aliquid in illis deprehenderis, quod Tibi videatur indigere correctione, illud nobis significes. Nos enim de opportuno remedio prouidebimus.*

107 Similiter in alijs durioribus eiusdem anni ad eundem Episcopum sic Pontifex: *Fraternitatem tuam hortamur, & in virtute Sanctæ Obedientiæ Tibi præcipimus, & mandamus, vt statim ac nostras litteras acceperis ab illis perturbandis omninò abstineas. Quod si renueris, aut distuleris, quod non credimus obedire nostræ voluntati, mandauimus Venerabili Fratri Episcopo Meliopor ensi, quid circa hoc agendum erit.*

108 Pro quarum litterarum exequutione Eminentissimus Cardinalis Borghesius litteris alijs datis ad Illustrissimum Hispaniarum Nuntiū sic etiam scripsit: *Sarà V.S. informata da i Padri della Compagnia di Giesù de i danni notabili per causa delle persecutioni nuouamente suscitate da quei Vescoui, & in particolare da quelli della China, e del Cocin, li quali non contenti delle discordie, che vertono frà di loro, hanno medesimamente voluto molestare li Padri non solo con ingiurie, minaccie, e maladicenze, ma ancora con fatti, spogliandogli delle proprie Chiese, che amministrauano, e priuandogli del ministerio della parola di Dio, il che potrà V.S. per se stessa considerare di che scandalo, e conseguenza sia in quei popoli, oltre all'impedimento, che si fà al progresso di quella noua Christianità.*

Nostro Signore hà inteso tutto questo con gran suo dispiacere, e per il zelo particolare, che hà che Dio sia seruito, e glorificato in quelle parti, e che la Compagnia sia promessa à continuare il suo Instituto per il frutto che da lei se ne caua nella Chiesa, hà pensato di scriuere, si come fà alli medesimi due Vescoui vn Breue per ciascuno, ordinando loro, che desistino da queste molestie contra i Padri, e che non dijno occasione di maggior scandali, e nouità, & in euento, che quel del Coccino non obedisca, ch'è quello, ch'è venuto alla priuatione delle Chiese, e della predica, si scriue vn'altro

tro Breue al Vescouo di Maliapor, acciò ne formi processo, e lo mandi à Roma.

E parsoanco à Sua Santità, che di tutti questi inconuenienti V.S. ne dia parte à sua Maestà, si come farà à nome della Santità sua con quelli offitij considerati, che la prudenza sua le dettarà, tenendosi per fermo che la Maestà sua non hauerà meno à cuore la pace, e concordia di quei Vescoui, e Religiosi di quel che le siano le cose della medesima Religion Cattolica in quei suoi Regni.

Scripseram hæc fermè omnia pro veritate in hac
109 controuersia, quando à S.Congregatione Episcoporum, & Regularium editæ sunt declarationes aliquot materiam istam concernẽtes, quas Sanctissimus Dominus noster Innocentius literis datis apud Sanctam Mariam Maiorem die 14. Maij 1648. approbauit, & confirmauit, & inuiolabiliter obseruari mandauit. Idcircò præfatum Sanctissimi Breue, in quo tales declarationes inserũtur hic placuit apponere, vt si quæ in prędictis continentur eisdem contraria, ad intentum Sanctissimi, & eiusdem S.Congregationis, prout iure debitum est, adaptentur; & prout libens profiteor meę intentionis esse. Quę porrò alia conformiter ad SS.D.N. mentem dicta sunt, magis roborentur.

INNOCENTIVS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

110 CVm sicut accepimus aliquæ fuerint ortæ differentiæ inter Venerabilem Fratrem Ioannem Episcopum Angelopolitanum, siue Populę Sanctorũ Angelorum in Indijs Occidentalibus ex vna, & dilectos filios Clericos Regulares Societatis Iesu partibus ex altera de, & super munere prædicationis verbi Dei in proprijs eorũdem Clericorum regularium petita solum Episcopi benedictione, quam in alionis Ecclesijs petita, & obtenta ab eodem Episcopo Diœcesano licentia exercendi; necnon super confessionibus laicorum audiendis præuio examine, siue approbatione eiusdem Episcopi Diœcesani, quæ dicti Clerici Regulares in vim priuilegiorum prædictæ Societati Apostolica authoritate concessorum sibi proprio iure licere prætendebant, & desuper in partibus fuerit deuentum ad plures actus iudiciales, & pro parte Clericorum Regulariũ huiusmodi ad electionem conseruatorum priuilegiorum huiusmodi: nobisque tam dicti Ioannis Episcopi, quàm eorundem Clericorum Regularium nomine prosopiendis differentijs huiusmodi quædam dubia decisionem differentiarum præfatarum, necnon iurisdictionem Ordinariorum in exemptos, & ipsorum Clericorum Regularium exemptione à Iurisdictione Ordinarij concernentia fuerint proposita, ad quæ ambæ partes responderi, & quid desuper obseruandum sit auctoritate nostra Apostolica statui, & stabiliri desiderabant.

Nos qui omnium fidelium, & præsertim Ecclesiasticorũ quieti libenter incumbimus differentias prędictas, totumque negotium particulari congregationi aliquorum Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium, & dilectorum Romanæ Curiæ Prælatorum examinanda commisimus, qui auditis sæpius Procuratoribus prædicti Ioannis Episcopi, necnon Procuratore Generali Societatis prædictæ negotio maturè discusso omnibus dubijs, & petitionibus hinc indè propositis respõderunt prout sequitur, videlicet: Sacra Congregatio à Sanctissimo Domino nostro deputata super controuersijs vertentibus inter Episcopum Angelorum in Indijs Occidentalibus, & Religiosos Societatis Iesu sæpius auditis Procuratoribus ab eodem Episcopo ad Vrbem allegatis; necnon ipsius Societatis Procuratore Generali negocioque accuratè discusso censuit prędictos religiosos nequaquam posse in Ciuitate, & Diœcesi Angelopolitana personarum secularium confessiones audire sine approbatione Episcopi Diœcesani, nec verbum Dei prædicare in Ecclesijs sui Ordinis, non petita ipsius benedictione, nec in alijs Ecclesijs sine eius licentia, nec in Ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contradicente, & contraueniente ab Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato coerceri, & puniri posse etiam censuris Ecclesiasticis in vim constitutionis San.Mem. Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia.* Ac proindè memoratis religiosis qui huiusmodi approbationem, ac licentiam se obtinuisse non docuerint potuisse Episcopũ, seu eius Generalem Vicarium præcipere sub pœna excommunicationis latæ sententiæ vt à confessionibus audiendis, & verbis Dei prædicatione abstinerent, nec ob eam causam licuisse dictis Religiosis quasi à manifestis iniurijs, & violentijs eligere conseruatores, eosque, vt præfertur electos in Episcopum, eiusque Vicarium generalem indebitè ac nulliter excommunicationem fulminasse.

Cæterum S.Congregatio serio in Domino hortatur, ac monet Episcopum vt christianæ mansuetudinis memor erga Societatem Iesu, quę laudabili suo Instituto in Ecclesia Dei tam fructuosè laborauit, ac sine intermissione laborabat paterno se gerat affectu, eamque in regimine Ecclesiæ suæ per vtilem adiutricem agnoscens benignè foueat, ac pristinæ suæ beneuolentiæ restituat, quemadmodum Sacra Congregatio ipsum facturum confidit, sibiq; certo pollicetur cum eius zelum, pietatem ac pastoralem sollicitudinem compertam habeat.

Datum Romæ die 16. Aprilis anno 1648. Et præmissorum occasione pro parte prędicti Ioannis Episcopi, necnon religiosorum Societatis Iesu in eadem Congregatione proposita fuerunt diuersa dubia de mãdato Sanctissimi resoluenda, quæ quidem S.Congregatio sæpius auditis vt in præmissis ab eodẽ Episcopo ad Vrbem missis, necnon Procuratore Generali ipsius Societatis, negotioque maturè perpenso ad singula dubia ab vtraque parte proposita respondit ordine quo sequitur.

Primò, an in casu quo Episcopus præcipiat decreta aliqua Concilij Tridentini à Regularibus obseruari, & executioni demandari Regulares quicumq; etiam Societatis Iesu sub prætextu quod huiusmodi præcepta infringant sua priuilegia possint eligere conseruatores? Congregatio respondit, si Episcopus præcipiat regularibus etiam Societatis Iesu, vt decreta aliqua Conc. Trident. obseruent, ac exequantur in illis casibus, in quibus per ipsum Concilium, vel constitutiones Apostolicas Regulares exempti subij-

subijciuntur iurisdictioni, & correctioni Episcopi, minimè licere ipsis Regularibus ob eam causam conseruatores eligere.

Secundò, an quando Ordinarius procedit iuris ordine seruato aduersus Regulares prædictos in casibus in quibus per Concilium Tridentinum vel constitutiones Apostolicas ipsi subijciuntur possint conseruatores Iudices assignare? Respondit, vt ad proximum non posse.

Tertiò, an Regularibus etiam Societatis Iesu asserentibus se habere priuilegia quominus obediant Episcopo in executione decretorum iuris communis Concilij Tridentini, & constitutionum Apostolicarum Ordinarij debeant ipsis adhibere fidem absque exhibitione huiusmodi priuilegiorum? Respondit, Ordinarios non teneri huiusmodi assertioni fidem adhibere absque integrali priuilegiorum exhibitione.

Quartò, An in casu quo Regulares quicunque etiam Societatis Iesu exhibeant aliqua priuilegia, & Ordinarij iudicent ea non suffragari casui de quo agitur, & ad rem non facere Regulares præfati possint, & debeant prouocari ad Summum Pontificem, vel in partibus Indiarum remotissimis ad Metropolitanum, siue Ordinarium viciniorem, vel potius possint hoc casu eligere Iudices conseruatores? Respondit, Si verba priuilegiorum sint obscura, & ambigua non licere recurrere ad Metropolitanum, vel viciniorem Episcopum, nec conseruatores eligere, sed Summum Pontificem pro interpretatione esse adeundum.

Quintò, vtrum constitutio fel. recor. Gregorij XV. circa conseruatores Regularium publicata an. 1621. cum declarationibus Eminentissimorum Sac. Congregationis Concilij Tridentini interpretum desuper editis æquè afficiat, & comprehendat religiosos Societatis Iesu, ac reliquos regulares, itaut omnia alia prædicta Societatis priuilegia fuerint reducta ad terminos dictæ constitutionis, & sic in posterum debeant ab iis eligi conseruatores iuxta formam, & tenorem prædictæ constitutionis? Respondit, huiusmodi constitutionem cum declarationibus, vt prætenditur editis æquè afficere Religiosos Societatis Iesu, atque aliorum Ordinum, & conseruatores ad illius præscriptum esse eligendos non obstantib. quibusuis priuilegijs, quippe quę omnia sint redacta ad terminos ipsius constitutionis.

Sextò, an regulares prædicti grauati ære alieno, vel ad ratiocinia, vel testamētorum executores possint conueniri coram Ordinario, si conseruatores nō nominauerint intra tēpus habile ab Ordinario præscriptum? Respondit, Regulares in causis præfatis coram Ordinario loci esse conueniendos, si ad præscriptum constitutionis San. Mem. Greg. XV. conseruatores non elegerint, ipsumque electionis documētum intra præfinitum tempus in actis Curiæ ipsius Ordinarij non exhibuerint, ac dimiserint.

Septimò, an dicti regulares conseruatores siue ad iura, siue ad priuilegia tuenda assumentes teneantur ante exercitium commissionis præstare cautionem coram Ordinario, siue alio Iudice competente de iudicio Sisti, & iudicatum soluendo, casu quo in lite, siue causa succubuerint? Respondit non teneri.

Octauò, an quando Episcopi iura, vel decimas cathedralium aduersus regulares prædictos dotē suā spoliantes Ecclesias coram Iudice competente tuentur librosque memorialia, & allegationes producūt ius Ecclesiarum Cathedralium exprimentes, & acquisitiones Religiosorum aliaque id generis adnumerantes huiusmodi scriptorum occasione possint Regulares nominare conseruatores, prætendentes iniuriam sibi inferri in referendo immoderatas acquisitiones? Respondit, si Episcopi pro tuendis iuribus Cathedralium Ecclesiarum coram Iudice competenti huiusmodi scripta producant, & regularium immoderatas acquisitiones veraciter, & modestè referant, non licere Regularibus ob eam causam ad conseruatores recurrere.

Nonò, vtrum regularis quicunque etiam Societatis Iesu possint administrare Sacramentum pęnitentiæ sęcularibus absque licentia Episcopi Diæcesani, etiamsi in aliena Diæcesi approbatus sit? Respondit regulares etiam Societatis Iesu in vna Diæcesi ab Episcopo approbatos ad confessiones personarum sæcularium audiendas nequaquam posse in alia Diœcesi huiusmodi confessiones audire sine approbatione Episcopi Diæcesani.

Decimò, an Episcopus contra dictos regulares audientes in sua Dięcesi confessiones sæcularium absque sua approbatione, vel concionatores absque licentia Episcopi intra, & extra proprias Ecclesias possit procedere eos à talibus ministerijs remouendo, siue præceptis, & alijs iuris remedijs coercendo? Respondit eisdem regularibus, qui confessiones personarum secularium audiūt sine approbatione Episcopi loci vel prædicant in Ecclesijs sui Ordinis, non petita illius benedictione, aut in alijs Ecclesijs absque ipsius licentia, vel in Ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contradicente posse Episcopum in vim constitutionis fel. record. Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia* tanquam Sedis Apostolicæ Delegatū administrationem Sacramenti pœnitentiæ, ac munus prædicationis interdicere, eosque Iuris rimedijs coercere, & punire.

Vndecimò, an quando Episcopo constat dictas licentias obtentas non fuisse, ipse possit pręcipere, vt donec licentiā intra præscriptum tempus exhibeant à tali ministerio abstineant, & an requirendus sit per Episcopum pro his exhibendis Prouincialis in alia Diæcesi, vel longissimè existens, vel ipsi Regulares confessarij, vel eorum Superiores eiusdem Diæcesis, in qua prædicta exercent? Respondit posse Episcopum sic pręcipere, nec pro huiusmodi licentijs requirendum esse Prouincialem, sed satis esse ipsos Religiosos requirere, aut eorum Superiores in Diæcesi Episcopi existentes.

Decimosecundò, an si contingat vt aliquis prædictorum regularium insurgat contra Episcopum in propria Diæcesi maledictis cum scripto, vel dicto populum scandalizando possit ab Episcopo puniri, & qua animaduersione, & quid si huiusmodi delinquens transiuerit ad aliam Dięcesim hoc casu seruandum sit? Et qua pęna puniendus sit Regularis, qui commorans in vna Diæcesi spargat famosos libellos contra Ordinarium alterius Dięcesis? Respondit, si regularis intra claustra degens extra ea in casibus in dubio expressis ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit Episcopo instante teneri Superiorem

rum regularem infra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè illum punire, ac de punitione Episcopum certiorem facere, alioquin sic delinquentem ab Episcopo puniri posse ad præscriptum Concilij Tridentini cap. 14. sess. 25. de regular. quod si delinquens ad aliam Diœcesim migrauerit seruandum esse quod præcipitur in constitutione Sanc. Mem. Clementis VIII. incipien. Suscepti muneris ratio.

Decimotertiò, an conseruatores nominati, & electi à regularibus prædictis ante exercitium suæ iurisdictionis teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario sub pœna nullitatis actuum? Respondit vtique teneri.

Decimoquartò, an priuilegia, quæ sunt contra Iurisdictionem Ordinarij, & quibus gaudent, & gaudere prætendunt regulares prędicti debeant Episcopis notificari, siue insinuari? Respondit, regulares teneri huiusmodi priuilegia Episcopo exhibere si eis vti voluerint.

Decimoquintò, an prædia rustica, metallorum fodinæ, saccari opificinæ à regularibus Societatis, vel alijs possessa vel aliæ domus seculares, in quibus videlicet vnus vel duo regulares tantum commorãtur gaudeant priuilegio collegiorum, seu Conuentuum? Respondit non gaudere.

Decimosextò, vtrum regulares prædicti apothecas quarumcumq; mercium, macella, & similia præsertim propè collegia, siue Conuentus exercentes possint ab Ordinario sub censuris inhiberi, ne huiusmodi exerceant. Respondit non posse Episcopum hoc prohibere regularibus exemptis, sed si in præmissis ita notoriè delinquant extra claustra, vt populo scandalo sint, seruandum esse quod dictum est supra in responsione ad duodecimum.

Decimoseptimò, vtrum regulares etiam Patres Iesuitæ in suis prædijs, opificinis, alijsque suis Domibus secularibus sitis intra limites parochialium ad se non spectantium possint administrare Sacramentum baptismatis solemnis matrimonij, extremæ vnctionis, & Eucharistiæ in Festo Paschatis famulis, mercenarijs, rusticis, siue alijs id genus hominibus secularibus absque Ordinarij, vel Parochi licentia? Respondit non posse.

Decimooctauò, vtrum PP. Societatis in Ciuitate, & Diœcesi Angelorum possint consecrare vasa sacra, altaria, & similia in quibus vnctio requiritur? Respondit itidem non posse; pro parte verò religiosorum Societatis Iesu proposita fuerunt infrascripta dubia.

Primò, an Episcopi in partibus Indiarum possint ex integro totum vnum Monasterium, vel Collegiũ ab audiendis confessionibus suspendere? Respondit Episcopos Indiarum posse quidem omnibus simul vnius Monasterij, vel collegij confessarijs adimere facultatem audiendi confessiones personarum secularium etiam inconsulta Sacra Congregat. Episcoporum, & Regularium negotijs præposita cum decretum ab ea editum sub die 20. Nouembr. 1615. ex intentionis defectu, & conuenientia morali non extendatur ad Regiones illas tam longè ab Vrbe dissitas. Verum ab hac generali suspensione, quæ vix sine scandalo, & animarum pernicie contingere potest abstinendum esse Episcopis, nisi grauissima subsistente causa, super quo S. Congregatio illorum conscientias grauiter voluit esse oneratas. Secundò, An Episcopus regularem pro confessionibus semel approbatum sine noua causa suspendere possit ab ipsis confessionibus audiendis. Respondit, regulares alias liberè ab Episcopo præuio examine approbatos ab audiendas confessiones personarum secularium ab eodem Episcopo suspendi non posse sine noua causa, eaque ad confessiones ipsas pertinente.

Tertiò, an Bulla Pij V. 34. in Ordine tom. 2. Bullarij concessa, instante, & supplicante Serenissimo Rege Catholico non ad petitionem Regularium sit reuocata in Bullis Summorum Pontificum in quibus exemptiones regularium mitigantur? Respondit agendum cum Sanctissimo, an velit declarare Bullam non esse reuocatam, illam tamen non suffragari, nisi in locis vbi est defectus Parochorum.

Quartò, an Episcopus possit cum censuris procedere contra regulares exemptos, si inobediẽtes fuerint in confessionibus audiendis, vel prædicatione verbi Dei, & hoc an vigore Concilij Tridentini, vel per quem Canonem? Respondit posse procedere nõ quidem in vim Concilij Tridentini, sed in vim constitutionis Gregorij XV. quæ incipit Inscrutabili Dei prouidentia.

Quintò, an licentia audiendi confessiones, & prædicandi ab Episcopo per literas missiuas, an solum per literas patentes Cancellariæ concedi possit? Respondit, posse concedi etiam per literas missiuas vel oretenus si ita Episcopo videbitur.

Sextò, an talis licentia oretenus sine scriptis concedi possit? Respondit, vt ad proximum.

Septimò, an facultas eligendi conseruatores concessa Societati à Gregorio XIII. suffragetur illis in locis in quibus non adsunt Iudices Synodales? Respondit, vbi non adsunt Iudices Synodales priuilegium Gregorij XIII. non suffragari quoad hoc, vt societas non teneatur ex illis eligere conseruatores dummodo tamen in reliquis seruetur forma constitutionis Greg. XV. hac de re editæ.

Octauò, an conseruatores Societatis Vicarios generales Episcoporũ auctoritate Apostolica per sententias, censuras, & pęnas Ecclesiasticas compellere possint virtute Bullę Gregorij XIII. incipien. Æquum reputamus. Datum vltima Februarij 1573. Respondit posse à manifestis iniurijs, & violentijs eos compescere etiam censuris, & pęnis Ecclesiasticis. Datum Romæ die 16 Aprilis 1648. Quapropter vt præmissa firmius subsistant, & inuiolabiliter obseruentur Nobis pro parte Ioannis Episcopi huiusmodi fuit humiliter supplicatum, vt illa authoritate Apostolica confirmare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur dicti Ioannis Episcopi votis hac in re annuere, illumque specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, & eundem Ioannem Episcopum à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pęnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis si quibus quomodolibet innodatus existit ad effectum præsentium dumtaxat consequẽdum harum serie absoluendum, & absolutum fore censentes huiusmodi supplicationibus inclinati præinserta responsa, seu resolutiones auctoritate prædicta tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque Apostolicæ firmitatis vim, & robur adijcimus, & inuiola-

niolabiliter obseruari mandamus, salua tamen semper in præmissis auctoritate dictæ Congregationis decernentes sic, & non aliter in præmissis per quoscunque Iudices Ordinarios, & Delegatos etiã Causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inanè si quid secus à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus Apostolicis, ac Vniuersalibus, Prouincialibusque, & Synodalibus Concilijs editis generalibus, & specialibus constitutionibus, & ordinationibus; necnon Ecclesiæ Angelopolitanæ, ac Societatis prædictæ, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis Statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoq; indultis, & literis Apostolicis eidem Ecclesiæ, & Societati sub quibuscunque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam Derogatoriarũ derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac decretis etiam irritantibus etiam motu proprio, ac etiam consistorialiter, & alias quomodolibet in cõtrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium, & singulorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habendis, illis alias in suo robore permansuris ad effectum præmissorum specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque.

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 14. Maij M.DC.XLVIII. Pontificatus nostri anno quarto.

M. A. Maraldus.

Circa quod Breue SS. D. N. Innocentij notatu di-
911 gnum illud quod ipsi præponitur, scilicet: *Ad futuram rei memoriam*. Non enim dicitur. *Ad perpetuam rei memoriam*, vt alibi sæpè in Rescriptis Pontificum; non solum, quia perpetuum nihil potest esse sub Sole, *l. cum debere ff. de seruit. vrbanor. prædior.* cum traditis per Molinam *de primogenit. lib. 1. cap. 4. num. 15.* Sed etiam quia cum hoc Breue sit ad instantiam partis, quæ poterat proponere multa, quæ non probabantur, non debebat à Sede Apostolica emanare Breue quod obligaret omnes semper, aut in perpetuum. Tempus enim perpetuum in infinitum se extendit. *l. purè in fin. ff. de except. l. fundi §. Labeo ff. de act. empt.* & alijs iuribus, & Doctoribus apud Barbosam *in Tract. de dictionib. dict. 254. num. 2. & 3.* Solum ergo declarationes, & decreta Sac. Congregationis in eo Breui contenta obligant pro tempore, & quousque ab ipsamet S. Congregatione melius, & exactius informata aliter prouisum non fuerit.

Quod manifestè declarat Pontifex illis verbis: *Sal-*
112 *ua tamen semper in præmissis authoritate dictæ Congregationis*. Clausula etenim *salua*, &c. vel *saluo*, &cet. est præseruatiua iuris, vt censuit Rota *decis. 610. in fin.* quam affert Barbosa *de clausul. clausul. 139. num. 4.* Et modificat, & limitat Angelus *consil. 27.* Tuschus *practic. conclus. tomo 2. littera D. conclus. 308. numero 1.*

113 Notandum præterea declarationes, & decreta Sac. Congregationis, & confirmationem, ac approbationem à Sanctiss. factam solum videri procedere, quantum est ex vi huius Breuis, directè, & per se pro Episcopo, & Episcopatu Angelopolitano in Indijs Occidentalibus nouæ Hispaniæ, pro quo, & sedandis controuersiis inter ipsum, & Patres Societatis editum est.

Ita enim constat ex titulo præfixo eidem, scilicet: *Breue SS. D. N. Innocentij in causa Angelopolitana iurisdictionis in Indijs Occidentalibus nouę Hispaniæ*. Deinde ex toto contextu ipsius Breuis; maximè ex verbis prohæmij: *Cum sicut accepimus aliquæ fuerint ortæ differentiæ inter Venerabilem fratrem Ioannem Episcopum, &c. & dilectos filios Clericos Societatis Iesu, &c.* Adiũctis illis: *Pro sopiendis differentijs huiusmodi*. Dixi au-
114 tem *directè, & per se*, quia indirectè, & veluti per accidens aliquæ declarationes, & decreta in Breui contenta videntur generalia pro alijs Episcopis, Episcopatibus, & alijs Religionibus à Societate Iesu, maximè in partibus illis Indiarum.

Maximè animaduertendum, in huiusmodi Breui supponi Bullam Gregorij XV. *Inscrutabili Dei prouidentia*, non esse suspensam pro Regnis Hispaniarum per Vrbanum VIII. in speciali Breui super hoc edito, quod retuli supra n... Etsi enim, vt eo loco dixi verè extaret tale Breue Vrbani suspensiuum pro Regnis Hispaniarum dictæ Bullæ Gregorij XV. quia illud iam olim proprijs oculis videram, vt dixi *tom. 1. Summa cap. 19. num. 35.* & retulerunt Antonius de Hinoiosa, P. Augustinus de Bellis, Alfonsus de Carranza, & alij; nihilominus quia in Registris Papę Vrbani non inueniebatur per tres menses, quibus super hoc diligentia adhibita est, vt testatur Ioannes Naldus vir singulariter doctus, & in Curia Aduocatus *in informatione super hac causa §. 59.* ideo S. Congregatio in decretis, & declarationibus præfatis confirmatis à SS. D. N. Innocentio, supposuit semper dictam Bullam Gregor. XV. esse in viridi obseruantia in Hispaniarum Regnis.

Cum verò postea repertum fuerit, (Deo sic prouidente) præfatum Vrbani VIII. Breue, nec illud reuocatum ab eodem Vrbano, aut SS. D. N. Innocentio, censendum est manere in sua vi, & vigore, ac proindè iuxta illud in hac, & similibus causis in Regnis Hispaniarum in dies emergentibus, iudicandum esse. Illud propterea hic apponimus, prout à viro fide digno accepimus.

BREVE VRBANI VIII.

Venerabili Fratri Iulio Episcopo Crarieñ nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio.

VRBANVS PAPA VIII.

116 VEn. Fr. Alias à felic. record. Gregorio Papa XV. Prædecessore nostro Emanarunt litteræ tenoris sequentis vlt. Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, &c. Cum autem sicut accepimus circa exe-

ca executionem litterarum prædictarum in Regnis Hispaniarum faciendam nonnulla per dilectum filium nobilem virum Rodericum de Silua Ducem Pastranæ Charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici apud nos, & Sedem Apostolicam Oratorem eiusdem Philippi Regis nomine coram dilectis filijs nostris Dominico Sanctorũ duodecim Apostolorum Gymnasio, Ioanne Garzia Sanctorum quatuor Coronatorum Millino, ac Scipione Cobellutio Sanctæ Susannæ, necnon Antonio Sancti Onuphrij titulorum Presbyteris Cardinalib. respectiuè nuncupatis ad id à nobis specialiter deputatis deducta fuerint per Dominicum, Ioannem Garziam, Scipionem, & Antonium Cardinales prædictos, seu alios à nobis super his deputandos maturius, ac plenius videantur, atque considerentur; motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine fraternitati tuæ per præsentes committimus, & mandamus, vt in Regnis Hispaniarum prædictis tãtum ad executionem insertarum litterarum huiusmodi supersederi auctoritate nostra cures, & facias donec aliter à nobis, seu Romanis Pontificibus successoribus nostris prouisum fuerit, contradictores quoslibet, & rebelles, ac sibi in hoc non parentes per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis, non obstantibus præinsertis litteris huiusmodi, cęterisque in contrarium facientibus quibuscunque.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die septima Februarij anno 1625. Pontificatus nostri Anno II.

117 Quamuis autem pro maiori robore eorum quæ in hoc consulto dicta sunt plures Sac. Rotæ Romanæ decisiones afferri possent, illis prætermissis solùm paucas aliquot ad rem faciẽtes hic apponere libuit.

Barchinoneñ.

Incursus Censurarum.

118 Coram Domino Mantica anno 1593.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicari ab Episcopo non potest, qui ab eius iurisdictione est exemptus.*

2 *Attentata intelliguntur, quæ pendente lite in Rota gesta sunt coram Ordinario, quando causa est commissa super toto negotio principali, & incidentibus, num. 3.*

4 *Iurisdictio per consensum prorogatur: sed exempti non possunt prorogare sine consensu Romani Pontificis cui immediatè sunt subiecti. num. 5.*

5 *Absolutio à censuris, vt causa apertius cognoscatur, conceditur, cum reincidentia.*

DECISIO.

FVit conclusum Monachos ab excommunicatione esse absoluendos: Nam ex resolutionibus die 28. Nouembris 1583. & die 1. Iunij 1584. factis coram S. D. N. tunc temporis Sacri Palatij Apostolici

1 Auditore constat de exemptione Abbatiæ S. Cucufati, & Ecclesię S. Petri de Octauiano; cui consequens est dicere vt sententia excommunicationis ab Archiepiscopo Tarraconeñ contra Monachos illius Ecclesiæ sit nulla; quia exemptus non potest excommunicari ab Episcopo, à cuius iurisdictione est exẽptus, *cap. 2. ad fin. de in integr. restit. & c. quanto, de priuileg. & Clem. 1. §. nonnulli de excess. prælat.* Imol. *in c. ex parte de priuil.* Bellam. *in cons. 10. num. 14. vers. & est ratio,* Nat. *cons. 257. num. 7.*

2 Quod multo magis in casu proposito dicendum est: quia causa pendet in hoc sacro Auditorio: & ideo omnia quæcumque gesta sunt coram Archiepiscopo Metropolitano, & Episcopo Gerundeñ. subiacent vitio attentatorum, *c. non solum de appell. lib. 6.*

3 Neque hæc causa potest dici non esse comprehensa in commissione: quia est commissa super toto negotio principali, cum omnibus incidentibus, & dependentibus; & commissio ad instantiam Episcopi Barchinoneñ fuit in Rota præsentata.

4 Neque ad rem pertinet, quod iurisdictio Episcopi Gerundeñ à Monachis fuerit prorogata, cum in eius iurisdictione consenserint, *l. 1. & 2. ff. de iudic.*

5 quia exempti non possunt prorogare alterius iurisdictionem sine consensu Romani Pontificis, cui immediatè fuit subiecti, *c. cum tempore, in fine,* & ibi not. Abb. *num. 2. de arbitr.* Ioan. Andr. *in c. scienti, col. mihi 14. vers. soluit pro hac parte de reg. iur. lib. 6.* Felyn. *in c. P. & G. num. 13. de offic. deleg.*

Neque etiam obstant constitutiones Prouinciales, quæ prohibent absolui eos, qui Clericis violentiam intulerunt nisi cum de omnibus satisfecerint, quia debent intelligi quando violentia infertur sine iusta causa: diuersum est, si cum iusta causa inferatur, *l. nec vim,* & ibi Bart. *num. 6. in fin. de iust. & iure.*

Sed, vt apertius causa cognoscatur, Domini censuerunt Monachos à censuris esse absoluendos, cum reincidentia eorum arbitrio.

Habetur hæc decisio inter decisiones Manticæ decisione 237.

Osceñ.

Iurisdictionis.

119 Coram Reuerendissimo P. D. Pirouano Decano. Die Veneris 11. Decembris 1637.

ARGVMENTVM.

119 Ordinarij cum habeant intentionem fundatam in iure super exercitio iurisdictionis in sua diœcesi, quousque eis non sit inhibendum. Ordinarij non habent iurisdictionem contra Regulares, &c.

SVMMARIVM.

1 *Contra Ordinarios, cum habeant intentionem fundatam in iure super exercitio iurisdictionis in sua diœcesi non est in-*

est inhibendum, donec cognoscatur de iuribus praetendentium exemptionem, aut praescriptionem. num. 2.

3 *In Visitationis, & executionis piarum voluntatum materia, plura in iure sancita sunt.*

4 *Regulis non semper, & indistinctè inhaerendum est.*

5 *Ordinarijs circa iurisdictionem non assistit ius contra Regulares, quod procedit etiam si Ordinarij sint Sedis Apostolicae delegati. num. 6.*

6 *Regulares Superiorum vigilantiae relinquuntur.*

7 *Titulus vigore priuilegij allegari potest.*

8 *In possessione sua quis turbari non debet dum cognoscitur de eius releuantia.*

9 *Concilio Tridentino censetur derogatum licet de Tridentino non sit facta mentio, stante derogatione Conciliorum.*

10 *Ordinarius quando dicatur processisse vti piae operae exequutor in casibus à iure concessis.*

11 *Ordinarij tanquam Sedis Apostolicae delegati in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum tam in vltima voluntate, quàm inter viuos sunt exequutores.*

12 *Ordinarius cessante negligentia non potest priuare exequutores testamentarios suis facultatibus.*

13 *Appellatio de iure semper datur ad vtrumque effectum scilicet deuolutiuum, & suspensiuum.*

14 *Iudex pro sua iurisdictione tuenda, & partium securitate debet inhibere partibus instantibus.*

DECISIO.

PAtres Societatis praetendentes se esse grauatos ex processu, & sententia Ordinarij Oscen. appellarunt, & causa ad Rotam delata cum facultate inhibendi causa cognita hodie fuit dubitatum, an esset inhibendum, & Domini affirmatiuè responderunt.

1 Nam, etsi vera sit conclusio, & per Rotam saepè recepta contra Ordinarios nedum de iure communi habentes fundatam intentionem in exercitio eorum iurisdictionis, *c. conquaerente de offic. ordin. c. cum personę de priuil. in 6. c. cum venerabilis, c. cum de Xenodochijs de relig. domib.* Sed etiam ex decretorum Tri-
2 dentini dispositione *cap. 8. sess. 21. cap. 8. sess. 22. c. 20. sess. 25.* non esse inhibendum, donec cognoscatur de iuribus praetendentium exemptionem aut praescriptionem. Caputaq. *dec. 201. p. 2.* Toletana iurisdictionis quae est *396. p. 1. & in cad. 493. p. 2. recent.* & Theatina Iurisdictionis *501. ead. p. 2. & 525. part. 3. recent.*
3 Attamen quia tam in materia visitationis, quam executionis piarum voluntatum vtroque iure plura sancita fuerunt *c. tua nobis de testam. Clem. 1. & vnica eodem titulo Clement. 2. de relig. domib. & c. 8. sess. 21. cap. 8. sess. 22.* non semper, & indistinctè regulae inhae-
4 rendum est, sed videndum quo iure Ordinarius processit contra Rectorem, & alios executores, vel tamquam piae operis exequutor vel tanquam Visitator. Si de hac postrema parte materiam visitationis tangente ageretur, & qui non est casus, nec ordinarius, & seu eius Vicarius ex tenore monitorij transmissi intendit visitare Collegium Patrum quoad regimē, & regularem disciplinam, aut bonorum Ecclesiasti-
5 corum conseruationem, tunc indistinctè esset inhibendum, quoniam ius non assistit Ordinarijs contra Regulares quinimò in decretis supradictis excipiuntur propter regularem obseruantiam, quę in eorum Monasterijs viget, quorum Superiorum vigilantiae relinquitur, & de iure competit etiam quod Ordinarij sint Sedis Apostolicae delegati. Clem. 2. vbi gloss. *in verbo alia*, & ibi Vitalin. *in §. hoc igitur num. 4. & seq. de statu Monach. & in Clem. quia contingit, numero 73. de relig. domib.* quę iuris assistentia eo minus Ordinarijs deseruire posset contra Patres Societatis, habentes priuilegia Pauli III. Pij IV. & Gregorij XIII. cum clausulis amplissimis exemptionis ab omni superioritate exemptione, & visitatione quorumcumque Ordinariorum cum susceptione sub protectione
7 Sedis Apostolicae cum quibus possunt allegare titulum, & à die datae illorum obseruantiam, & dum co-
8 gnoscitur de releuantia in eorum libertatis, & exēptionis possessione turbari non possunt, *c. cum personae in fin. de priuileg. in 6.* Et comprobant Ancharan. *ibid. num. 12.* Gemin. *num. 3. & 4.* Franc. *num. 2.* Hancque declarationem sequuta est Rota *decis. 491. num. 4. & 5. 685. num. 2. p. 1. 382. num. 5. p. 2. recent.* Seraph. *decis. 595. num. 3. & 1279. in fin.* Et idem fuit firmatum in Lauretana Iurisdictionis 12. Maij 1631. coram Epi-
9 scopo Vrgelleñ, & seruari debet, cum priuilegia Patrum post Cōcilium Tridentinum superuenerint cū derogationibus Conciliorum quae sufficiunt, etiam quod de Tridentino in indiuiduo mentio facta non fuerit, vt in causa S. Angeli pensionis 16. Decembris 1594. coram Cardin. Hieronymo Pamphilio 179. *num 6. p. 2. recent.* & in Alerien. pensionis 20. Martij 1626. coram D. meo Decano.

10 Rectius igitur existimarunt Domini, inspecto tenore monitorij, dici posse Ordinarium processisse vti pię operis exequutorem in casibus à iure concessis, *cap. tua nobis de testam. Clem. vnic. eod. tit. c. quia contingit de relig. domib.* ad quae iura Concil. Tridentin. se remisit *in cap. 8. sess. 22.* ibi. *Episcopi etiam tanquam*
11 *Sedis Apostolicae delegati in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum tam in vltima voluntate, quàm inter viuos sint exequutores.*

Caeterum, quia iura praedicta praeuident in casum negligentiae abusus dissipationis, & dilapidationis bonorum, quicquid sit, an etiam in hoc secundo casu inirent priuilegia Societatis, attamen de negligentia Rectoris Collegij adhuc non constat, & eo minus aliorum exequutorum, qui nominati fuerunt
12 in testamento Ludouici, quos ordinarius suis facultatibus priuare non potest. Bald. *cons. 39. num. 2. lib. 5.* Castr *cons. 456. num. 1. lib. 2.* Alex. *cons. 106. num. 6. lib. 6.* merito cessante causa, & culpa aliorum exequutorum ius in hac parte non assistit Ordinarijs ad sustinendum inordinatum processum, & grauamen dissimulari non potest propter quod de iure semper datur appellatio ad vtrumque effectum deuolu-
13 tiuum, & suspensiuum *c. non solum c. Romana §. Si autem de appell. in 6. l. appellatione C. eod. tit.* & Iudex pro sua iurisdictione tuenda, & partium securitate, ne
14 aliquid innouetur potest, & debet inhibere partibus instantibus. Lancell. *de attent cap. 4. ampl. 10. n. 2. & cap. 20. num. 7. & seqq.* Menoc. *cons. 35. num. 14. lib. 1.* Et ita conclusum fuit.

Habetur haec decisio inter collectas à Rubeo *par. 7. num. 260. nouiss.*

Tolo-

Toletana.

Iurisdictionis.

120 Coram Domino Buratto anno 1616.

A R G V M E N T V M.

Exempti ab Ordinariorum iurisdictione nequeunt ab ipsis Ordinarijs, vel eorum ministris excommunicari. Notarij, & Nuncij relationi creditur, vbi adest stylus.

S V M M A R I V M.

1 *Absolutio ad cautelam ex inueterato stylo Rotæ, sine causæ cognitione concedi solet.*
2 *Exempti à iurisdictione Ordinarij, inconsulto Summo Pontifice, nulliter excommunicantur sub prætextu, quod præcepto eiusdem Ordinarij non paruerint.*
3 *Absolutio à censuris non remittitur ad Ordinarium, quando constat de grauamine ab ipso, vel eius Officiali illato.*
4 *Notarij, & Nuncij relationi sine testibus statur, si adest stylus, & loquitur de stylo ciuitatis Toleti.*
5 *Nuncius refert per verba præteriti temporis.*
6 *Notario attestanti de causa deputatione creditur de stylo Rotæ.*
7 *Ad interdictum quomodo procedatur remissiuè.*

D E C I S I O.

1 CVm Abbas de Escalona, & alij appellantes à cēsuris, & interdictis per Commissariū Illustrissimi D. Cardinalis Archiepiscopi latis; prætenderent, se non esse remittendos ad dictum Illustrissimū eorum ordinarium pro absolutione ad cautelam, ex inueterato stylo, sine causa cognitione per Rotam concedi solita; proposito dubio visum fuit DD. constare de notorio grauamine per dictum Commissarium illato.

2 Fuit enim à S.D.N. concessa exemptio collegiatæ dicti loci de Escalona in limine illius erectionis à iurisdictione Ordinarij, cum immediata subiectione Nuncio Hispaniarum, & Sanctæ Sedi Apostolicæ: ita quod Ordinarius non posset excommunicare, suspendere, & interdicere, nec de defectu eius vacationis, & consensus opponere, cum decreto irritanti, & alijs clausulis amplissimis, de quib. in litteris Apostolicis eidem Commissario exhibitis, qui respōdit, se scire de verbo ad verbum omnia in eis contenta, & quod propterea non indigebat earum lectura, vel intimatione, *vt in Summario Abbatis nunc dato num.* 3. Et ideo inconsulto Summo Pontifice, & non informato de exemptione Illustriss. D. Archiepiscopo, (qui alias præsumendum est quod pro summa eius prudentia, & erga Sanctam Sedem Apostolicam, & S.D.N. obseruantia, d. Commissario mandasset, vt à dictis censuris, & interdictis se abstineret, prout stantibus præmissis abstinere debebat,) non potuit idem Commissarius ad illa procedere contra præbendatos eiusdem Ecclesiæ, & alios, prætextu, quod eius præcepto non paruerint prout processit, & sic nulliter, *cap. Ad quorundam*, vbi Socin. *num.* 1. *de excess. Prælat.* quæ sustineri non possunt. Innoc. *in cap. Ex parte, il* 1. *col.* 2. *num.* 3. *vers. licet de verb. significat.* & ibi Ioan. Andr. *col.* 2. *num.* 5. *vers. Quod si monitus.* Hostien. *in simili vers. num.* 5. Butr. *num.* 11. *Secundo casu.* Card. *num.* 6. *vers. Quod si monitus.* Et consequenter cessat manifesta offensa, & dubietas, nec debet fieri
3 remissio pro absolutione ad Ordinarium, cuius Cōmissarius excommunicauit, *cap. Venerabilis* §. *Sanè, ver. Si verò.* Vbi Gloss. & Doctor. *de sentent. excommunic. in* 6.

4 Non obstat quod non sit danda fides attestationi Notarij sine testibus, qui exhibuit dictas litteras: quia imò illi statur de stylo illarum partium, si enim statur relationi Nuncij absque testibus, quando adest stylus, vt illi credatur, vt fuit dictum *in alia Toletana decimarum* 3. *Iunij, de anno* 1590. *coram bon. mem. Penia in Vlixbonēn. iuris deputandi Collectores* 14. *Maij* 1603. *coram Reuer. Attrebatensi, & in Placentina, & Toletana Canonicatus, & Beneficiorum* 26. *Iunij* 1609. *coram Reuerendissimo D. Bononiēn.* multo magis Notarij, *vt in dicta Vlixbonēn. B.* Et sic cessat etiam obie-
5 ctum, quod dicta attestatio sit facta per verba enūciatiua præteriti temporis, quia facta est à Notario tanquam Nuncio, qui semper refert per verba præteriti temporis, ad not. *in cap. Cum parat. de appellat.* Et iuxta formam traditam à Speculat. *in tit. de citat.* §. *Sequitur videre num.* 11. Vltra quod est etiam subscripta per eumdem Notarium, & recognita per testes, citata parte, & cum eius interrogatorijs iuxta stylum Curiæ, vt in Actis.

6 Et prædicta fortius locum habent: quia ipse erat Notarius causæ pendentis coram Abbate, & eius assertioni de sua deputatione statur ex stylo Rotæ. Caputaque. *decis.* 245. *num.* 1. *par.* 2. Et fuit dictum, *in Firmana iurisdictionis* 26. *Iunij* 1610. *coram Illustrissimo D. Cardinali Lancellotto.* C. Ex quibus etiam dictum fuit non potuisse procedi ad interdictum non seruatis præsertim traditis per Couar. *in cap. Alma mater par.* 1. §. 1. *num.* 4. *vers. Sed ob vnius de sentent. excommun. in* 6.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de iure Abbatum tomo 3. decisione 118.

Oscēn.

Iurisdictionis.

121 Coram Domino Vbaldo anno 1614.

A R G V M E N T V M.

Conseruatores an habeant iurisdictionem iudicialem, & ex quibus illis talis iurisdictio concessa censeatur, & an Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 20. tollat conseruatorias Regularium.

S V M M A R I V M.

Conseruatores iurisdictionem non habent nisi pro manifestis iniurijs, & molestijs illatis ijs, quibus dati sunt Conseruatores, nec possunt exercere iudicialem indaginem, num. 1.

Fallit in ijs Conseruatoribus, in quibus retento eodem conseruatorum nomine maior à Pontifice fuit potestas attributa, vt quia à Papa appellantur, vel habent facultatem in priuilegio expressam cognoscendi de iniurijs, et alijs causis si requirant iudicialem indaginem, num. 2. & 3. Vbi quod de stylo Curiæ Conseruatoriæ in hac forma conceduntur.

Litterarum Apostolicarum forma seruanda est. num. 2.

Conseruatoribus per quæ verba censeatur concessa iurisdictio iudicialis. num. 3.

Clausula Contradictores, &c. *importat vt censeatur concessa iurisdictio iudicialis. num. 4.*

Conseruatoriæ Regularium nō sunt sublatæ per Concilium Trident. sess. 24. cap. 20. num. 5.

DECISIO.

1 FVit dictum Iudices Conseruatores Monasterij S. Ioannis de Piña Oscen. Diœcesis habere iurisdictionem iudicialem in causis ad dictum Monasterium, & eius Abbatem, & Monachos spectantibus, licet enim regulariter conseruatores iurisdictionem non habeant, nisi pro manifestis iniurijs, & molestijs in eos illatis, quibus dati sunt conseruatores, nec possint exercere iudicialem indaginē iuxta textum *in cap. 1. & cap. final. §. Vt autem de offic. delegat. in 6.*

2 Tamen id procedit in nudis conseruatoribus, secus autem in ijs, quibus retento eodem conseruatorum nomine, maior à Summo Pontifice potestas attributa est, vt quia Iudices à Papa appellantur, vel habeant facultatem in priuilegio expressam cognoscendi de iniurijs, & alijs causis, etiam si requirant iudicialem indaginem, itaut tota vis stet in litteris Apostolicis quarum forma seruanda est, *cap. Cum dilecta de rescript. l. Diligenter, ff mand.* Et tradit in nostris terminis Ioannes Andr. *in d. cap. primo sub numero sexto vers. in glos. fin. de offic. deleg. in 6.* Et idem in addit. ad Spec. *in titulo de iudic. deleg. §. fin. sub num. 24. in verb. Conseruatoribus* Host. & post eum Gemin. *in d. cap. primo sub num. 13. vers. Vel secundum.* Guid. Papæ *decis. 18. num. 3.* Franc. Marc. *decis. Delphin. 349. num. 5. lib. 1.* plenè Corn. *consl. 15. per tot. lib. 3.* Et formam huiusmodi conseruatoriæ satis similem præsenti, de qua agitur, ponit Prob. ad Ioan. Monac. *in dicto c. 1. num. 3. de offic. deleg. in 6.*

3 Quod autem in casu, de quo agitur, conseruatores prædicti Monasterij habent iurisdictionem iudicialem facilè deprehenditur ex lectura amplissimi priuilegij felic. record. Eugenij IV. sub datum Romæ septimo Idus Maij 1444. Nam ibi in primis *in versic. Discretioni vestræ*, non simpliciter appellantur conseruatores, sed conseruatores Iudices, vt considerat in puncto Corn. *d. consl. 15. num. 6. lib. 3.* Præterea illis datur amplissima facultas non solùm defendendi Monasterium à quibuscumque molestijs, grauaminibus, & iniurijs ei illatis, vel inferendis, sed cum fuerint ab Abbate, & Conuentu, vel eorum Procuratoribus requisiti, personis quibuslibet super restitutione Castrorum, Villarum, Terrarum, & aliorum locorum iurisdictionum, iurium, & bonorum ad Monasterium spectantium iustitiam administrent, cum clausula in illis videlicet, *Quæ iudicialem requirunt indaginem*, per quæ verba iudicialis iurisdictio censetur concessa *dicto cap. 1. & final. à contrario, seu de offic. deleg. in 6.* adeo vt propter hanc formam, quæ venit in stylum Curiæ parum inseruiat dispositio illorum iurium, vt tradit Ioan. Andr. *in d. cap. final. sub num. 3.* & ibi Dominic. *in §. Conseruatores sub num. 4. vers. An indistinctè.* Nauarr. *in Manuali cap. 28. n. 125. vers. Neque conseruator.*

Accedit alia clausula *Contradictores quoslibet, & rebelles per censuram Ecclesiasticam compescendo*, per quā dicitur concessa facultas iudicialiter procedendi Ioan. Andr. *in d. c. 1. num. 9. vers. Si ergo.* Et ibi Host. *num. 4.* & Dominic. *num. 13. de offic. deleg. in 6.* & rursus adest derogatio expressa constitutionis Bonifacij VIII. qua disponitur quod conseruatores de alijs quàm de manifestis iniurijs, & violentijs, ac alijs quæ iudicialem requirunt indaginem, pœnis in eos, qui secus agerent, & in id procurantes, se nullatenus intromittant, quæ sunt expressè disposita *in d. cap. 1. & cap. fin. de offic. deleg. in 6.*

4 Nec visum est obstare Concilium Tridentinum *sess. 7. cap. 14. & sess. 14. cap. 5. de Reformat.* Quia in *d. sess. 7. cap. 14.* loquitur de Regularibus extra Monasterium degentibus, & in causis mercedum, & miserabilium personarum *sess. autem 14. cap. 5.* expressè reseruat Regularia loca in vniuersitates.

Imò, quod tales conseruatoriæ Regularium non sint sublatæ per Sacrum Concilium *sess. 24. cap. 20. de Reformat.* Censuit Sacra Congregatio Concilij Interpretum in vna Mediolanen. etiam quod causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant. Et ita fuit decisum Abbate cum Monasterio solùm informante.

Habetur hæc decisio inter collectas à Farinacio tomo 4. decisione 616.

CONSVLTVM XLI.

De Ecclesia Parochiali quibusdam Religiosis concessa.

SVMMARIVM.

Occasio dubij. num. 1.

Regulares etiam Mendicantes possunt exercere munus Pastorum, seu curam animarum. ibid.

Possunt illis conferri beneficia regularia. num. 2.

Quid requiratur vt aliquod beneficium dici possit regulare. num. 3.

Quot modis beneficium regulare constituatur. num. 4.

Quid de beneficijs Curatis secularibus. num. 5.

An vt eligantur Regulares ad huiusmodi Ecclesias requiratur aliqua dispensatio. num. 6.

Exponitur cap. Quod Dei timorem de stat. Monach. *num. 7.*

Et cap. in Parochia 16. q. 1 *num. 8.*

An commune ius Regularium extendatur etiam ad Mendicantes. num. 9.

Quid dicendum ad Clement. 1. de regularibus, *quam pro contraria parte quidam afferunt. num. 10.*

An extendatur etiam ad omnes regulares qui ad officium concionandi apti non sint. num. 11.

An obstet text. cap. Quod Dei timorem. *num. 12.*

Ipsius

IESVS MARIA.

Occasio dubij.

1 Concessa Eminētissimus, & Reuerendissimus Dominus Cardinalis Harach quibusdam Religiosis Ecclesiam quandam Parochialem in Ciuitate Pragensi sitam, quam per aliquot annos possederunt, sed postea, quibusdam suggerentibus, dubitatum, an talis concessio valida, & legitima fuerit, & dicti Religiosi capaces seruiendi dictæ Ecclesiæ Parochiali curam animarum in ipsa exercendo. Ad quod dubium sic respondi.

Regulares etiam Mendicantes posse exercere munus Pastorum, seu curam animarum gerere pro comperto omnibus est.

2 Primò quidem loquendo de beneficijs regularibus. Quod ex ipsis terminis est manifestum, cum beneficia ista solum Regularibus conferantur, & ab eis solum ministrentur, ex hoc enim euidenter sequitur capaces esse illorum. Syluester *verb. Religio* 6. Nauarrus *Comment.* 4. *de regular. num.* 23. quos sequor *tom.* 2. *sum. qq. regular. cap.* 18. *num.* 2. Et supponunt communiter DD. quos in sequentib. referam.
3 Vt autem aliquod beneficium regulare dicatur, nō sufficit, quod ad Regulares eius collatio, aut præsentatio pertineat, neque quod ipsi Religioni vnitum sit; cū hæc omnia sæculari beneficio competere possint, sed necessariò requiritur, quod per Regulares administretur. Sic alijs relatis docet Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 8. *num.* 38. Sanchez *lib.* 7. *Summ. cap.* 29. *num.* 13. Castrus Palaus *oper. moral. par.* 2. *tract.* 3. *disp.* 1. *punct.* 2. *num.* 2. Huiusmodi autem beneficium regulare dupliciter constituitur.
4 Primò ex fundatione, vt si fundator beneficij statuat esse per Regulares administrandum, cui fundationi Episcopus consentire debet. Secundò, fit regulare, si tempore quadragenni pacificè, & continuò per regulares administretur, quia præscriptione obtinetur hæc qualitas, tametsi antea à sæcularibus fuerit administratum, vt expresse deciditur. *c. Cum de benef. de præbend. in* 6. Castrus Palaus *sup.*
5 Deinde loquendo de beneficijs curatis secularibus quamuis quorumdam Canonistarum sententia sit non posse Regulares illa possidere, nihilominus verissima, & inter Doctores frequentissima senten-
6 tia est absque vlla dispensatione stando in iure communi posse eligi regulares ad Ecclesias Parochiales seculares.

Quam tenent quamplurimi tum Iuristę, tū Theologi, specialiter Glossa, Hostiensis, Ioannes Andreas, Antonius, Ancharanus, Abbas, Cardinalis, Ananius,

Henricus, Federicus, Archidiaconus, Dominicus, Francus, Imola, Præpositus, Felynus, Rochus, Lambertinus, Bertachinus, Selua, Corasius, Gregorius Lopez, Rosela, Angelus, Tabiena, Armilla, Syluest., Couarruuias, Nauarrus, Gambara, Antonius Cuccus, Villalobos, Monaldus, Thomas Zerola, Emmanuel Sà, Graffis, Azor, Rodriquez, & Lessius, quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 7. in Decalog. capite 29. num. 31.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3, disput. 9. q. 8. num. 4.* Bordonus *resol. 92. num. 7.* Castrus Palaus *supra punc. 3. §. 1. num. 12.* Pelizzarius *tom. 2. Manual. Tract. 8. cap. 4. sect. 4. num. 104.* Cespedes *in Tract. de exempt. Regular. cap. 8. dub. 168.*

7 Habetur expressè *in cap. Quod Dei timorem, de statu monach.* ibi: *Et per antiquos Canones etiam Monachi possunt ad Ecclesiarum parochialium regimen in presbyteros ordinari.* Circa quem textum notatur ex illo elici absque vlla dispensatione id effici posse, Quia non dicitur posse fieri, quod remedio extraordinario, quale est dispensatio indiget, vt optimè tradit Inno-
8 centius *c. pastoralis num. 1. verb. renunciatum de caus. possess. & propriet.* vbi eius additionator ait hoc dictum esse notabile, & amplecti à Cardinali *cons. 57.* alias irregularis diceretur posse ordinari, & ad beneficium promoueri, siquidem ex dispensatione id potest fieri.

Idem colligitur ex *cap. in Parochia 16. q. 1.* vbi Gelasius Papa iubet Monachum ad beneficium Parochiale præsentatum admitti ab Episcopo, & nullatenus verbo *dispensationis* vtitur, quasi voluerit dispensare; & ideo ius commune videtur explicare, quod hoc in fauorem curæ animarum inductum sit, Sanchez, & Tamburinus *supra*, & Castrus Palaus *num. 14.*

9 Hoc porrò commune ius Regularium etiam ad Mendicantes extendi, contra paucos quosdam, qui leui ducti fundamento id negarunt, expressè tenent Sanch. *supra num. 37.* post Rochum, Lambertinum, Lessium, & Cordubam, quos refert; Palaus etiam *supra.* Pellizzarius *num. 106.* Eo quod textus, & authores adducti generaliter loquuntur, & Clement. 1. *de*
10 *Regular.* Quam pro contraria parte quidā afferunt, potius pro nostra stat.

Cum enim prohibet quod Mendicantes translati ad non Mendicantes non possint hæc beneficia obtinere manifestè supponit quod in propria Religione Mendicantium manentes ea obtinere possint; vt ait Sanch. *supra.* Solum ergo Minores excluduntur per Clement. *Exiui de verbor. significat.* Et illi Religiosi, quibus per specialia statuta suæ Religionis id interdicitur quales sunt PP. Iesuitæ, non alij. Sanch. Tamburinus, & alij.

Extenditur etiam ad omnes istos regulares etiāsi
11 ad officium concionandi apti non sint. Nam occasio eligendi regularem est populi vtilitas, & necessitas: sed secluso publico officio concionandi potest regularis esse populo maximè vtilis, & necessarius: ergo potest in Parochum eligi, & sic docet expressè Abbas *cap. non est, num. 9. de vot.* Lambertin. *de Iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 19. num. 22.* Sanch. *supr. num. 40.* Palaus *supra num. 12.*

12 Nec obstat textus in relato *cap. Quod Dei timorem,* ibi: *Ex quo debent prædicationis officium quod priuilegiatum est exercere.* Quia officium prædicationis, cui communiter religiosi aptiores sunt præstat supradictum priuilegium quod amitti non debet, etsi in vno, vel alio religioso aptitudo ad illud exercendum non inueniatur.

13 Deinde in supradicto *cap.* non videtur sumi officium prædicationis, prout communiter fieri solet, sed pro officio doctrinæ quam quilibet Parochus suis ouibus præstare tenetur, & quia regulariter religiosi aptiores sunt ad docendum, ea de causa in fauorem animarum illis hoc priuilegium conceditur. Sic fermè Sanchez *supra num. 40.* & Castrus Palaus *num. 12.*

14 Maximè verò hæc procedunt quando populi necessitas, vel vtilitas id postulat. Cum enim hæc iuris concessio fauore boni animarum dimanauerit, & huic bono prospicere religiosorum proprium munus sit, proculdubio cùm talis necessitas, vel vtilitas adest ipsi præfici possunt huic ministerio curæ animarum gerendæ. Gloss. *cap. Quod Dei timorem, verb. regimen, de stat. monac. & 16. q. 1. in Summa fin.* Rochus *de Iurepatron. verb. honorificum q. 4. num. 13.* Rosella *in Summa, verb. Monachus num. 4.* Syluest. *verb. Religio 7. q. 3.* Bonif. *Clem. 1. de elect. n. 45. & 65.* Couarruuias *cap. 2. num. 3. de testam.* Rodriguez *qq. regul. tom. primo q. 34. art. 5. initio,* Lessius *lib. 1. de iust. cap. 41. dub. 12. num. 99.* Sanch. *supra num. 39.* Tamburinus *supr. num. 7.* Et fauet S. Pagina *Actuum Apostolorum cap. 6.* vbi habetur quod cum necessitas Ecclesiæ id postulauit, *crescente numero discipulorum* asciti etiam sunt alij ministri pro animarum salute curanda. Vt notat Vincentius Parentius infra referendus.

15 Quamuis autem plures teneant ad hanc electionem regularis ad Ecclesiam Parochialem secularem subeundam necessariam esse Episcopi dispensationem, prout tenent Gonzalez, Bellamera, Staphileus, Alexander, & alij, probabilius tamen est oppositum, prout tenent Gregorius Lopez, Couarruuias, Na-
16 uarrus, Lambertinus, & alij, quos refert, & sequitur Sanchez eo *num. 35.* & Palaus *num. 14.* Ex eo quod in iuribus relatis nulla sit mentio talis dispensationis, neque sit aliqua incapacitas ex parte ipsorum regularium, vt ostensum est, & ostendetur in sequentibus. Et ita præter relatos authores id tenet Vincentius Parētius I. V. D. in consilio quodam apud Tamburinum *sup. num. 13.*

17 Esse tamen necessariam licentiam Prælati omnes supponunt, & constat *ex cap. Religiosus in princip. de elect. in 6.* vt specialiter notant Tamburinus *sup. num. 10.* & Castrus Palaus *n. 15.*

Ex dictis autem manifestè constat posse Religio-
18 sos istos, de quibus in præsenti, exercere munus Parochi in dicta Parochia S. Galli Ciuitatis Pragensis, cum, vt ostensum est, iure communi id sibi liceat necessitas, vel vtilitas populi in patria bellorū tumultibus, & hæreticorum perfidiæ exposita, vt quotidie experiuntur, & suorum Prælatorum licentia adsit, & quatenus opus esset etiam dispensatio Episcopi, videlicet Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis ab Harach Pragensis Antistitis, qui dictam Parochiam Patri Magistro Sigismundo concessit anno 1626. annuente quoque pijssimo Cæsare Ferdinando II.

19 Nihil obstat contra hæc Bulla Pauli IV. qua omnes regulares priuauit beneficijs secularibus quibus-
scun-

scumque per ipsos acquisitis, vt refert Mandosius *de signat.gratia, verb.dispensatio Monachorum pro obtinen. benef.vers.hodie non solum*.

Quia vt ipsemet Mandosius *vers. penult.* refert, redacta est ad ius commune per Pium IV. & ita vt
20 inutilem ad intentum eam reijciunt Sanchez *supra num.*35. Tamburinus *num.* 5. & Pellizzarius *numero* 104. Bulla Pauli IV. incipit *Priusquam diuina bonitas*, Bulla autem Pij IV, de anno 1560. incipit *Sedis Apostolicæ solertia*, Pellizzarius *ibid.*

21 Magis videtur obstare declaratio quædam Sac. Congregationis relata à Gonzalez *in Regula* 8. *Cancellariæ glos.*7. *num.*53. Tamburino *supr.num.*4. Pellizzario *num.* 104. & alijs, in qua de mente Greg. XIII. hæc dixit S. Congregatio *SS.D.N. Gregorius XIII. noluit licere Canonicis Regularibus, etiam de licentia sui Generalis, absque permissu Summi Pontificis, assumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus*.

22 Sed plura sunt, quæ hujusmodi obiectionis debilitatem ad præsentem casum ostêdunt. Primò etenim hæc declaratio solum fuit pro Canonicis Regularibus, vnde ergo locus vt in materia odiosa, & à iure communi exorbitante extendatur etiam ad Mendicantes, maximè in proprio Monasterio, vt expendemus inferius, commorantes? Deinde Gabriel Pennotus diligens author, & Ordinis Canonici chronologus *lib.*2. *cap.*72. quem sequuntur Tamburin. *supra num.*11. *& sequentib.* Pellizzarius eo *num.*104. contendunt dictam declarationem, seu decretum nûquam in praxi fuisse; & Gonzalez retractasse id quod dixerat in contrarium; quinimò eandem S. Congregationem de anno 1602. (cum illa Gregorij XIII. dicatur esse de anno 1581.) declarasse oppositum; & S. Rotam Romanam idem decidisse; ac in praxi obseruatum fuisse dando Parochialem Ecclesiam, seu Præposituram aliquibus Canonicis Regularibus, scilicet Don Theophilo Variso, & Don Paulo Tapparello Pedemontano.

23 Quamuis autem propter hæc eneruata videatur dicta declaratio Sac. Congregationis; nihilominus, quia quoad alios saltem Regulares, Mendicantes præsertim, vsu, & praxi receptum videtur vt non admittantur ad beneficia curata sæcularia sine dispensatione Apostolica, prout supponant Mandosius *supra* Piasecus *in praxi Episcopor.* 1.*p. cap.*5. Garzia *de benefic.*7.*part.cap.*10. *num.*32. & Sanchez *supra num.*71. quos refert, & sequitur Castrus Palaus *supra num.* 10. ideo alijs modis satisfaciendû præsenti difficultati, & ita clarè, vt nullus omnino remaneat scrupulus circa ipsam.

24 Primò quidem ex dictis vt scilicet id non procedat in casu necessitatis, qualis sine dubio fuit, quando d. Ecclesia S. Galli concessa fuit ab Emmentissimo de Harach Carmelitis Pragensibus. Etenim quemadmodum quando non inueniuntur Regulares sufficientes pro beneficijs Regularibus seruiendis præfici possunt sæculares, quia necessitas caret lege, *cap. si quis fortè de furtis*, sic è contra cum non inueniuntur Clerici sæculares sufficientes, vel quoad numerum (prout in casu nostro contigit,) præfici possunt Regulares beneficijs sæcularibus. Prout dixi *tom.*2. *Summa cap.*18 *num.*1. ex *cap. inter quatuor de Religiosis domibus*, & ex Gonzalez, Garzia, & Tamburino ibi relatis. Quibus etiam modo addendi Rebuffus, Abbas, Azor, Barbosa, quos refert idê Tamburinus *d.disp.*9.*quæsit.*2.*num.*5. & Castrus Palaus *supra num.*11. Quia vt ipse inquit: *Conuenientius est beneficium gubernari per Clericos alienæ professionis, quam omni gubernatione destitui, vel iniquè gubernari*.

25 Dici potest secundò huiusmodi praxim, seu vsum quod Religiosis non concedâtur Ecclesiæ parochiales seculares, vel etiam declarationem Sacræ Congregationis circa illud non derogare priuilegijs religionum, quibus fruuntur ad talia beneficia possidenda; Eo vel maximè quod Religionum priuilegia priuilegiatissima cum sint specifica, & speciali derogatione egent vt ipsis derogari possit. Extare autem aliqua huiusmodi priuilegia ex dicendis cõstabit. Verumtamen hac solutione prætermissa ad aliam quę omnino, & totaliter difficultatem euacuat iam accedo.

Dico ergo Sac. Congregationis declarationem vsum, & praxim etiam curię, Doctorum qui nostræ
26 parti aduersari videntur mentem, & alia si quæ fuerint, quæ aduersari videantur, solùm probare beneficia curata secularia separata à Monasterijs, seu Ecclesijs Regularium itaut Religiosi ipsis inseruientes extra propria Monasteria in priuatis domibus commorentur ipsis concedi nô posse sine Sedis Apostolicæ consensu, non verò quod illis dari, seu concedi non possint Ecclesiæ aliquot curam animarum habentes pro Monasterijs, & Conuentibus, vt in ipsis claustraliter, & religiosè viuentes eidem animarum curæ sub suorum Prælatorum obedientia incumbant.

Ac perindè nihil prorsus, & omnino contrariari casui nostro, in quo Religiosi hanc curam sæcularem administrantes, non in priuatis domibus, sed in ipsomet Monasterio S. Galli sub obedientia, & vita Religiosa commorantur. Id porrò clarè, & liquido monstratur ex toto iure communi tum antiquo, tum moderno; & fundamentis aduersariorum, quę nostrę thesi obuiare creduntur.

Etenim primò Innocentius III. vir equidem Sapientissimus, & inter Pontifices Romanos egregius
27 in *d.cap. Quod Dei timorem de stat. Monach. §. licèt autem* id satis expressit illis verbis: *Licet autem in Lateranensi Concilio de Monachis caueatur, ne singuli per villas, & oppida, per quascunque Parochiales ponantur Ecclesias, &c.* Denotans sanè tam ipsum, quàm Lateranense Concilium solùm auersari prouisionem Ecclesiarum secularium Religiosis manentibus sigillatim *per villas, & oppida*, non si claustraliter in Monasterijs degant,

28 Vnde Abbas in *cap. Monachi de stat. Monach. num.* 2. inquit: *Concilium Lateranense statuit ne Monachi soli per Parochias habitent, quia væ soli, quia non est qui subleuet cum, si ceciderit*. Idem indigitat Alexander III. in *cap. Super eo de regular. & transeunt. ad relig.* vbi determinat quod Monasterium semel ingressi non *amplius in Ecclesijs secularibus debent assumi ne contra votum, quod Domino fecerunt venire probentur*, indicans quoque manifestè solùm detestari seruitium regularium Ecclesijs Parochialibus si extra Monasteria degant.

29 Pariter id manifestè subindicat Honorius III. *in cap. ad Audientiam de Cappel. Monach.* quo loco committit

mittit Archiepiscopo Burdigalensi, vt mandet omnibus Abbatibus sibi suppositis, quatenus reuocent omnes Monachos solitariam vitam ducētes in quibusdam Prioratibus Ecclesiarum secularium, & in ijs ipse Archiepiscopus seculares Clericos constituat Deo famulaturos.

Quam etiam ob causam Clemens VIII. in decre-
30 tis pro reformatione regularium confirmatis quoque ab Vrbano VIII. dixit: *Ineatur ratio, qua sublatis licentijs, ac facultatibus hactenus quibuscunque concessis, degentes extra Conuentus claustra, ad ea quamprimum reuocentur, nec de cætero, nisi ex grauissima causa, à Sede Apostolica probanda, huiusmodi facultates concedi possint*. Ex quibus clarissimè habetur Summorum Pontificum mentem dumtaxat esse, ne regulares extra
31 Monasteria viuant etiam prætextu animarum saluti subueniendi, & Ecclesijs Parochialibus seruiendi. Vnde Sacra Rota Romana in vna Vlisbonensi Iuris conferendi coram Lancellotto ann. 1607. cum esset dubium, an Monachis interdicta esset cura animarum sic habetur ad intentum: Quæ denique dicuntur de resistentia iuris contra Monasterium cum Ecclesiæ præsumantur liberæ, non autē subiectæ, & quod Monachis sit interdicta cura animarum procedunt in dubio, secus verò quando de contrario constat, prout etiam Rota respondit in allegata Vrgellen. coram Illustrissimo Pamphilio, & quidquid sit in Monachis particularibus, & quando monasterium non habet populos, in quib. terminis procedit textus *in cap. Placuit* 16. *q*. 1. Vt notat ibi Glossa *in verb. Placuit*. De iure non est prohibitum Monasterio habere curam animarum, aut saltem de consuetudine à iure approbata, vt in *cap*. 1. *de Cappel. Monach. Clement. Ne in agro*, §. *cæterum de stat. Monach*. Abbas *in d. cap*. 1 *nom*. 1. *& 6. de Cappel. Monach*. Et ita conclusum, &c. Hæc Rota.

Idem iuris esto de fulcris, quibus innixi aliqui
32 Authores hanc facultatem seruiendi Parochialibus Ecclesijs secularibus denegant Religiosis. Dicunt enim ipsos non habere neque velle nec nolle. *cap. si religiosus de elect. in 6*. Et notant Ioannes Andreas *in addit. ad speculat. tit. de stat. Monach*. Iason *in l. legatum num*. 15. *de legat*. 1. *cum simil*. Sed in acceptatione beneficij consensus, atque voluntas, aut saltem, vt ita dicam, voluntas, aut non resistentia acceptantis requiruntur, vt in *d. cap. Si Religiosus*, vbi religiosi electio *ibid*. id eo annullatur: quia ipse nullo modo poterat suum consensum præstare electioni de se factæ; ergo.

Accumunt alij apud Sanchez *supr. num*. 34. etiam refragantes eo quod dicunt religiosos per professionem mortuos esse mundo, & cum per assumptionem ad Ecclesiam curatam veluti resuscitentur, oportet vt id fiat suprema Papæ authoritate dispensantis.

33 Item quod professi religionem nihil proprij habere possint prout necesse est habituros illos, qui Parochijs secularibus deseruirent. Notatur hoc *cap*.
34 *Ioannes*, vbi Abbas *de regul. & cap. Non dicatis, & cet. Nolo* 12. *q*. 1. notat, & Abbas *in cap. Cum ad Monasterium de stat. Monach. & in cap. Ad nostram de confirmat.*
35 *vtil. vel inutil*. Hæc etenim applicata Parochis regularibus qui intra suorum monasteriorum mœnia degunt, inania prorsus sunt.

Cum enim de Prælatorum regularium præcepto id munus obeant, non tollit quominus dici possint non habere *neque velle, neque nolle*, & *mortuos esse mundo*. Similiter cum religiosa disciplina obedientiæ, paupertatis, & castitatis funiculis illigata viuant, non habebunt proprium. Hæc ergo obiecta, vt dixi, inania. Ad alia ergo pro nostro placito robustiora pergo.

Inter quæ vnum omnium oculis obijcitur, quod
36 scilicet per totum Orbem Christianum, in partibus quoque illis, in quibus non est penuria Clericorum secularium, (qualis cernitur in Bohemiæ Regno,) plures secularium Parochiæ sub gubernio religiosorum conspiciuntur. Nec solum in Indijs, propter eandem, quæ in Bohemia viget, necessitatem; sed, & in Hispanijs, & Gallijs, & in Italia ipsa Ecclesiasticis secularibus referta.

Et in vna alma Vrbe, in qua ad 26. Ecclesiæ Parochiales regularibus demandatæ numerantur, supra 60. circiter alias secularium Clericorum curæ commissas. Nouissimè etiam diebus istis sub Pontificatu SS. D. N. Innocentij X Illustrissimus Taurinensis Archiepiscopus Ecclesiam quamdam Parochialem in Terra *Summa Ripa* nuncupata sitam Carmelitis donauit.

Accedo etiam ad priuilegia, inter quæ primò referendum illud Sixti IV. pro Carmelitis *in eorum Marimagno num*. 67. in quo manifestè supponit ipsis concedi posse Ecclesias Parochiales. Dicit enim: *Cæterum, ne si ratione Parochialium Ecclesiarum apud quas domus Fratrum eorumdem constructæ fuerint, aut construentur in posterum, locorum Ordinarij in eosdem Fratres aliquam Superioritatem vendicare tentarent, Fratrum eorum quies in aliquo perturbaretur, concedimus ipsis Fratribus, vt in sic concessis, & quas eis concedi contigerit, curatis Ecclesijs, possint per Capellanum per eos pro eorum nutu ponendum, & amouendum curam huiusmodi*
38 *exercere*. Eadem fermè conceduntur Prædicatoribus *in eorum Marimagno num*. 50. & alijs Mendicantibus, vt notaui tom. 5. Summæ in Marimagno Prædicatorum circa dictum priuilegium *num*. 158. *&* 159. vbi etiam, & 4. *tom. verb. Monasterio Regularium num*. 21. attuli notabile priuilegium concessum Eremi-
39 tis S. Augustini à Iulio II. in constit. *Etsi* apud Peyrinis *tom*. 1. *priuil. Minim. in constit*. 11. Huius Pontificis, per quod illis concedit facultatem ad recipiendum noua loca, & Ecclesias, etiam Parochiales, absque Sedis Apostolicæ licentia.

Verba autem Pōtificis cum Ægidio Ordinis Eremitarum Priore Generali loquentis hæc sunt: *Cum igitur Superiori anno per nostras litteras quædam Religioni tuæ concesserimus, inter quæ id erat, vt loca oblata tu, Fratresque tui, tam qui sunt, quàm qui erunt capere pro religione possetis. Nunc per has nostras ea, quæ concessimus, clarius declaranda duximus. Eandemque locorum suscipiendorum facultatem ad alia quæcumque loca, domos, Ecclesias, etiam Parochiales, ac cuiuscunque sint Ordinis, aut conditionis suscipiendas, extendimus, domusque proprio tamen motu, quàm scientia, atque de plenitudine potestatis, vt hæc omnia capere possitis, facta vobis potestate tam per litteras, quas supra memorauimus, quàm per harum concessionem declarationemque litterarum. Licerè igitur vobis perpetuò decernimus hæc omnia posse capere absque alia Sedis Apostolicæ concessione, &c.* Expendat

pendat lector clausulam illam, *etiam Parochiales*, & ex illam: *absque alia Sedis Apostolicæ concessione*, & ne,etc
40 priuilegium hoc,& alia Ordinis Eremitarum S. Augustini communicari Carmelitis, & alijs Mendicantibus propter Bullam Leon. X. quæ incipit *Dudum per nos* in 1.tom.Bullar.*num.*32. & Pij V. quę incipit *Romanus Pontifex*, quas retuli *tom.*2.*in ..e Sum. cap.*1. *num.*51. in quibus priuilegia omnia Mendicantium communia illis omnibus esse declararunt. Specialiter propter Bullā Clement.VII. quæ incipit *Ex Clementi.* in tom.1.Bullar. in hoc Pontifice *num.*31. Vbi Carmelitis concedit priuilegia quorumcunq; aliorum Ordinum,& illis *uti, frui, & gaudere posse, atque debere, in omnibus, & per omnia perindè, ac si eis concessa fuissent.*

Sed necesse non est in hac parte communicatione priuilegiorum cum Augustinianis inniti, cum Carmelitis ipsis in specie concessum sit accipere quascunq; Ecclesias *etiam parochiales* ex priuilegio Sixti IV. in eorum Marimagno, vt notat Cassarrubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo ædificare num.* 18. Verba autem eiusdem Sixti in d. Marimagno *num.* 103. hæc sunt: *Et quia in eadem regula conceditur, quod*
41 *eiusdem Ordinis professores possint habere loca in eremis, vel vbi eis donata forent ad eorum Religionis Obseruantiam apta, & commoda, secundum quod eisdem Priori, & Fratribus videbitur expedire, & ex concessione præfati Vrbani IV. prædecessoris nostri si qui Christi fideles aliqua loca ad se spectantia, quæ feudalia, seu censualia non existant eis contulerint, pietatis intuitu, liceat eis de licentia diœcesanorum illa suscipere, & in eorum singulis Ecclesiam, vel Oratorium construere, deuotioni, ac petitioni eorum non plenè videtur satisfactum, concessionem prædictam ad alia quacunque loca, domos, & Ecclesias etiam Parochiales, motu, scientia, & authoritate prædictis extendimus, ac concessionem prædictam effectum sortiri volumus, non obstante Constitutione fel. record. Bonifacij Papæ VIII. similiter prædecessoris nostri prohibente, ne cuiusuis Ordinum Mendicantium fratres ad habitandum noua loca recipere, vel recepta mutare præsumant sine dictæ Sedis licentia speciali faciente specialem, & expressam de prohibitione huiusmodi mentionem.*

Relictis etiam his,& alijs priuilegijs ad ius commune redeundo intentum nostrum roborari potest
42 *ex cap. Tua nuper de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capituli*, vbi Innocentius III. decernit non posse Episcopum concedere *Ecclesijs Conuentualibus Ecclesias baptismales* sine sui capituli consensu. Ex quo à contrario sensu (quod genus arguendi efficax est in hac materia) elicitur quod si adsit consensus capituli potest Episcopus concedere Regularibus *Ecclesias baptismales*. Idem habetur ex *cap. Pastoralis eod. tit.* vbi idem deciditur.

Et ita in terminis tenent Moneta *c.*11. *de mutat.*
43 *stat. Ecclesiar. in tract. de commut. vltim. volunt. numero* 96. Stephanus Gratianus *discept. forens. tom.*3. *discept.* 473. *num.*2. Ioannes Randa *trac. de dispensat. Episcop. cas.*16. & Cespedes *in trac. de exempt. regular. c.*8. *dub.* 168. Nec id reijcit Pellizzarius *sup. num.*113. Cum autem credibile omninò sit Eminentissimum D. de Harach vtpotè prudentissimum Prælatum talem Ecclesiam S. Galli de consensu sui capituli concessisse, vtique habetur intentum.

Nec obuiat si dicatur contrarium id esse Concilio Tridentino *sess.*24. *de reformat. cap.*13. vbi prohibet ne Parochiales Ecclesiæ Monasterijs Regularium vniantur. Nam vt bene ipse Cespedes ex Moneta
44 relato,& Petro de Perusij *in trac. de vnion. Eccles. c.*1. nullatenus hoc fuit vnitio Parochialis Ecclesiæ Monasterio.

Quia vt dixi *tom.*5. *in Marimagno Prædicat. n.*159. aliud est vniri Ecclesiam Parochialem alicui Monasterio, seu illud annectere tali Monasterio, quod est illud vniri ipsi, & quod prohibetur à Concilio, aliud verò concedere alicui Religioni aliquam Ecclesiam Parochialem, vt in ipsa maneant,& habeant Monasterium ad seruiendum tali Parochiæ Religiosi talis Religionis, quod non prohibetur à Concilio.

Addimus ad maiorem quoque cautelam alia ad intentum. Etenim vt habet Vincentius Parentius I.V.D. *in cons. relat.* Gregorius I. Summus Pontifex,
45 qui floruit anno à Christo Domino nato 94. supra quingentesimum, primus omnium statuit, vt Monachi possint Sacris Ordinibus initiari, & præfici Ecclesijs sæcularibus curatis ob Clericorum defectum. In Concilio Ferrariensis Collegij *in causa præcedentiæ Canonicorum Regularium, & Monachorum* edito
46 habetur, quod Bonifacius IV. supremus Ecclesiæ Antistes hoc idem ipsis Canonicis concessit anno salutis octauo supra centesimum sexcentesimum. Verum, & quod idem munus Monachis iure communi competat habemus text. *in cap. Doctos*, & passim 16.
47 *q.*1. Et tenent omnes DD. & præsertim Abbas *in cap.*2. *& c. Quod Dei timorem de stat. Monach. & in cap. fin. de Capell. Monach. & in cap. Cum olim not.*8. *de præscript. & cons.*59. *lib.*2. Ioannes Dert. *in tract. de Episcopo lib.*2. *p.*1. *q.*39. Felynus *cons.*131. Decius *in cap. Ad nostram de confirm. vtil, vel inutil. cum simil.*

Obiter etiam hic proponam dubium quod relatus Cespedes eo *cap.*8. *dub.*178. proponit; An videli-
48 cet omnes Religiosi huius Conuentus Pragensis, cui est annexa cura animarum possint dici Parochi, an vero vnus solus à Superiore ad id munus destinatus. Ad quod ipse Cespedes sic respondet. Dico ergo idem puto dicendum de regularibus talis Parochiæ, ac de Canonicis collegiatæ, quæ habet curam
49 animarum annexam, sed Canonici talis collegiatæ, vt notat noster Alphonsus de Leone *de offic. Capellani q.*3. *num.*26. *& seqq.* sunt omnes curati, & ad omnes cura talis spectat, vt colligitur ex declaratione quā
50 affert Parisius in suo opere *de resignat. lib.*8. *quæst.*9. *num.*93. in qua dicitur, quod quando Ecclesia in prima sua institutione,& origine est Parochialis,& postea erigitur in collegiatam cum retentione curæ animarum illius curæ exercitium singulis de collegio incumbit, vt ab ipsis Canonicis per turnum administretur, & tunc fructus qui ex cura procedunt debent diuidi æqualiter inter Canonicos, & dignitates, sicut onera fuerunt communia. Ergo idem proportionaliter dicendum de regularibus, nisi aliter in institutione, vel translatione fuerit ordinatum.

51 Et licet apud regulares curæ exercitium non fiat per turnum à singulis; sed soleat committi alicui Capellano, qui est extra gremium capituli; attamen titulus semper manet apud capitulum, nec potuit transferri in dictum Capellanum, & liberari capitulum etiam immemorabili tempore vt aduertit

tit

tit dictus Alphonsus de Leone. Nec obstat dicere: Parochiam vnam non posse habere plures Rectores; sicut vna sponsa plures sponsos *ex cap. 1. de sponsa duorum*, nec vnum corpus potest habere duo capita, quia esset monstrum ex *cap. plerisque de officio ordinarij*; vnde sic etiam Ecclesia nec duos, vel plures Parochos, seu Curatos *per caput cum non ignores de præbend. & per cap. in Apibus 7. q. 1. & per cap. Sicut vnaquæque 22. q. 2.*

52 Nam respondeo talem Parochiam annexam capitulo, & Monasterio habere vnicum tantum Parochum, & sponsum, habet enim capitulum, & singulos capituli, quatenus capitulum constituunt. Hinc est, quod campanilis dicit, quod huiusmodi Canonici, scilicet qui in his Ecclesijs collegiatis curam animarum habentibus ponunt, debent esse in ea ętate constituti, quæ requiritur ad exercendam curam animarum. Ita Rubric. 7. c. 6. quia licet non singuli Canonici sint curati, sed totum collegium, attamen à singulis exercetur cura animarum.

Quod si obijcias, Monasteria nō possunt dici propriè Ecclesiæ collegiatæ; quia in odiosis non venit nomine collegiatę Ecclesia Regularium, vt vult Rodriguez *tom. 1. qq. q. 43. art. 12.* Vnde ex hoc concludit, non teneri Regulares cantare duas Missas, in casu in quo collegiatę seculares tenentur, vt tradit Gauantus *in Rubric. Missalis p. 3. tit. 12. num. 12.* Respondeo Ecclesias Regularium saltem in fauorabilibus esse collegiatas, & tales æstimari, sed modo sumus in fauorabilibus: ergo. Quod autem Ecclesiæ Regularium collegiatæ sint, habet Moneta *cap. 11. de mutat. stat. Eccles. num. 39.*

55 Ex posita doctrina collige omnes illos Religiosos, qui sunt in Monasterijs sic curam animarum habentibus, cum debitis conditionibus, scilicet Sacerdotes, &c. esse tanquam Parochos reputandos. Hæc Cespedes, quæ tamen moderatur Pellizzarius *supra num. 107.* dicens: *Verum quia vsus videtur esse in contrarium; ideo in re adeo graui non auderem consulere*
56 *praxim huius assertionis sine altiori indagine contra communem vsum, & maximè ad cauendam Ordinariorum offensionem, & ad vitandas tricas, & lites.*

Addendum etiam ad maiorem corroborationem eorum quæ dicta sunt, quod licet, vt sæpius dixi in varijs locis meæ Summæ, pręsertim *tomo primo cap. 2. num. 17. & tom. 2. cap. 18. num. 1. & tom. 4. verbo Parochus num. 2. & tom. 5. in Marmagno Prædicatorum num. 159.* Regularibus non possint de facto sine Sedis Apostolicæ consensu concedi Parochię sęculares;
57 ita scilicet, vt illas administrent viuentes separati à Monasterijs, & Conuentibus in domibus priuatis, sicut alij Clerici sæculares faciunt; in casu tamen grauis necessitatis Ecclesiæ, ob magnam videlicet penuriam Clericorum sæcularium ad id munus suffi-
58 cientium, vel quia hæreses grassantur, & oportet ponere pastores, qui Christi oues defendant, ne à lupis (hæreticis) strangulentur, prout sæpius in partibus Germaniæ, & Bohemiæ contingit, credo posse Episcopum committere id munus Religiosis. Colligo ex Bellamera *in suis decisionib. Canonic. concl. 750. num. 4. & 5.* referente etiam Cardinalem Sancti Eustachij.

Et ratio est, quia pro comperto est apud omnes plura esse in materia dispensationum, & absolutionum, quæ licet iure communi ad Papam spectent, ratione tamen necessitatis, quæ lege caret, fieri possint ab Episcopis. Quod maximè debet attendi in ijs, quæ spectant ad bonum commune populi christiani, quale est hoc munus Parochorum.

Corroboratur etiam exemplis in eodem Regno
59 Bohemiæ comprobatis, de parochijs videlicet concessis fratribus nostris ob præfatam populi necessitatem. Etenim circa idē tempus anni scilicet 1626. quo, vt dictum manet, Eminentissimus Cardinalis ab Harach dictam Ecclesiam, & Parochiam eisdem donauit Illustris Baro D. Georgius Michna, qui oppidum Chisense decem milliaribus Praga distās tenebat audito quod Chisense Monasterium antiquitus erat nostrum, illud nobis de consensu Eminentissimi Cardinalis Archiepiscopi restituit, & Parochiam addidit.

Item Bartholomæus Matha Sacerdos nostri Ordinis Polonus in ciuitate Bohemica Turnou Parochialem Ecclesiam tenebat, donec cum exercitus Saxonicus anno 1634. mense Iulio ad inuadendam Pragam properaret, ab æquitatu illius penes illam Ecclesiam deprehensus, & aliquot sclopetorum globis traiectus ibidem statim mortuus est. Imò paulo ante hoc tempus cum res Bohemicæ quietiùs pro Catholicis procederent, prout ex fide digna relatione accepi, multi ex varijs Religionibus in Bohemiam venerunt Silesij Poloni, & Belgæ, *& ob defectum aliorum Sacerdotum Parochijs præficiebantur.* En iam quomodo ob populi necessitatem Episcopi accedente consensu sine Summi Pōtificis expresso placito plures in ea Patria Religiosi secularibus Parochijs præfecti fuerunt.

Quidni? Tanta in hoc esse potuit necessitas, vt te-
60 nerentur id munus ob bonum publicum acceptare. Etiamsi Prælatus regularis nollet, vel saltem cogere illum ad consensum. Populi enim tam grauis neces-
61 sitas, stādo in iure naturali, & diuino, hoc totum postulat. Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. q. 30. artic. 5.* Pellizzarius *sup. num. 108.* Palaus *supr. n. 20.* Alia quæ spectant ad huiusmodi Parochos habet Lector ex nostra Summa varijs in locis, præsertim *tom. 1. c. 17.* de quo etiam Cespedes, & Pellizzarius relati.

Fauet ad intentum huius consulti S. Rota Roma-
62 na in vna Ianuensi *Parochialis* vbi etiam pro Monasterio Monialium concedit habere posse curam animarum; vt propterea huic loco adiungi debeat.

Ianueñ.

Parochialis.

Coram D. Vrgelleñ.

ARGVMENTVM.

Ecclesia quando dicatur Regularis, & an ab Ecclesia Regulari possit exerceri cura animarum.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria non dantur sine Ecclesiis.*
2 *Monasterium si sit regulare, Ecclesia etiam est regularis.*

3 Mo-

3 *Monasterium quale est, talis etiam est Ecclesia.*
4 *Ecclesia regularis an possit exercere curam animarum, & num. 5.*
6 *Loci sanctitas ordinatur ad sanctitatem hominis qui in loco Sacro cultum Deo exhibet.*
7 *Deus non propter locum gentem, sed propter gentem locum eligit. Visitatori Apostolico multum est tribuendum circa qualitatem, & statum Ecclesiarum.*
8 *Possessio quadragenaria quid operetur.*

DECISIO.

ORta lite inter Illustrissimum Archiepiscopum Ianuen. & Moniales Sancti Andreæ de Porta nuncupatas eiusdem Ciuitatis super iure nominan. Vicarium pro exercenda cura animarum in dicta Parochiali Ecclesia S. Andreæ; absoluto iam possessorio manutentionis, & super eo emanatis tribus decisionibus conformibus ad fauorem Monialium, quia nihilominus pro earum parte prosequitur petitorium, & tota difficultas stat in eo, An dicta Ecclesia sit regularis vel sæcularis, propterea de hoc hodie dubitaui, & fuit resolutum dictam Ecclesiam
1 esse Regularē quia cum Monasteria non dentur sine Ecclesijs *Rot. dec.* 204. *par.* 2. *recent.* vbi ab existentia Abbatis, & Monasterij arguitur, & infertur ad existentiam Ecclesiæ, & dictum Monasterium non habeat aliam Ecclesiam quam istam, cum Monaste-
2 rium sit Regulare, Ecclesia etiam est regularis *cap.* 1. *de cap. Monach.* & ibi glos. *in verbo Monast. in fin.* Barbat. *in cap. Cum dilectus, num.* 3. *de consuet.* & præsertim, quia cum sit dicto Monasterio incorporata censetur eiusdem pars integralis. Vnde quale est Mo-
3 nasterium, talis etiam est Ecclesia. glos. *in cap.* 1. *in verbo exempt. de priuileg. in* 6, Rota coram Greg. XV. *decis.* 370, *num.* 2. & 3. ex quibus propterea dubitari non potest quin moniales habeant de iure intentio-
4 nem fundatam, etiam quod in d. Ecclesia exerceatur cura animarum, prout deprehenditur ex Sac. Concilio Trid. *sess.* 25. *cap.* 11. *de Regular.* dum ibi fit mentio de cura animarum in Monasterijs, seu domibus mulierum, cum tamen cura in Ecclesia exercea-
5 tur, quæ ideo ex mente S. Concilij venit appellatione Monasterij, seu domus mulierum, & fuit dictū in decisione in hac causa facta 19. April. 1627. cor. me.

Deinde cum iuris assistentia concurrit obseruantia regularitatis, quia cum hoc Monasterium antiquitus esset ordinis Sancti Benedicti, & esset fere destitutum, fuerunt in illum auctoritate Papæ de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales Sanctæ Margaritæ Ordinis Sancti Augustini, quibus in specie fuit tradita possessio tam conuentus quam Ecclesiæ, & cum inuentario consignatæ suppellectiles Sacræ ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentes. Vnde cum ex dicta consignatione bene arguatur, & inferatur curam animarum dictę Ecclesiæ ad Moniales spectare prout spectat, vt fuit dictum in d. decisione in hac causa facta coram me in principio, multo magis infertur ad eam etiam Ecclesiam
6 pertinere Sanctitas enim loci Ordinatur ad Sanctitatem hominis, qui in loco Sacro cultum Deo exhibet. 4. *dist. per tot.* & vt dicit Sacra Scriptura (*non pro-*
7 *pter locum gentem, sed propter gentem Dominus locum elegit.*) D. Thom. 22. *quæst.* 99. *art.* 1.

Præterea pro Ecclesia Regulari, & dependenti à dicto Monasterio fuit habita per Visitatorem Apostolicum de anno 1582. & talis nominatur, & reputatur in pluribus visitationibus Ordinariorum, qui-
8 bus multum est tribuendum circa qualitatem, & statum Ecclesiarum Verall. *decis.* 158. *par.* 2. Seraph. *dec.* 780. *num.* 1. & 2. *decis.* 158. 1272. *num.* 3. & *in recent. dec.* 371. *num.* 2. *part.* 1. & *dec.* 573. *par.* 2. & fuit latè dictum in prædictis decisionibus in hac causa factis.

Tandem accedit quasi possessio Monialium deputandi Vicarios pro exercitio curæ ad nutum per
9 vltra 40. annos, & qua quadragenaria possessione bene etiam infertur ad regularitatem, & in puncto Seraph. *dec.* 1304. *num.* 1. *vers.* 3. *comprobatur.*

Et ita Monialibus tantum informantibus &c.

Habetur hec decisio inter decisiones à Paulo Rubeo collectas *tom.* 1. *decisio* 165. & inter decisiones Durant *decisione* 144.

CONSVLTVM XLII.

De quodam Prouinciali capto à Turris.

SVMMARIVM.

Dubij occasio. num. 1.
Quot in eo discutienda. num. 2.
Prouincialis noui electio sustinetur tanquam legitima. numero 3.
Comprobatur rationibus. num. 4.
Obiectio. num. 5.
Solutio. num. 6.
Constitutio Ordinis. num. 7.
Alia constitutio. num. 8.
Consensus facto non minus quàm verbo elicitur. num. 9.
Plus est aliquid facto declarare, quàm verbo. num. 10.
Ratio celebrandi capitulum Prouinciale. num. 11.
Bonum commune anteponi debet cuicunque bono priuato. num. 12.
Rationes ob quas P. Generalis capitulum Prouinciale indixit. num. 14.
Ezechielis verba. num. 15.
P. Generalis etiam de iure communi potest, & debet id facere. num. 16.
Adducuntur verba Innoc. III. in c. qualiter, & quando. num. 17.
Subsistente causa possunt regulares à suis officijs amoueri. num. 18.
Adducuntur iura, & Authores. num. 19. & *seq.*
Differentia inter beneficia, siue officia regularia, & saecularia, ibidem.
Beneficia regularia cuius sint naturæ. num. 21.
Exponitur cap. Cum ad Monasterium. num. 22.
Regularis priuatus ab officio an possit suo Pralato contradicere. num. 23.
Authoritas P. Suarez quod subsistente causa communi boni possunt Pralati regulares à suis officijs amoueri. num. 24.
Item authoritas aliorum. num. 25.
Responsio ad rationem partis aduersæ. num. 26.
Ius naturale est, quòd bonum commune præponatur particulari. num. 27.

Vna

Vna sponsa non potest habere duos sponsos, & similia. num.28.
Non obstant iura, & alia adducta à parte contraria. num.29.
Et quando illa procederent.num.30.
Generi per speciem derogatur.num.31.
Responsio ad aliam obiectionem partis.num.32.
Adducuntur aliæ differentiæ inter beneficia sæcularia,& regularia.num.33.
An Prouincialis liberatus possit petere restitutionem sui Prouincialatus. num.34.
Factum legitimæ non debet retractari. num.35.
Electiones conditionatæ an admittantur in iure. num.36.
An obstet c.si Episcopus de Parochijs. num.37.
Demonstratur rationibus illud non obstare. num.38.
Differentia inter Episcopalem dignitatem, & Prouincialem.num.39.
An saltem obstet Ius Postliminij.num.40.
Rationibus, & authoritatibus probatur non suffragari parti aduersæ.num.41. & seqq.
Cui interest vt officia possint reuocari. num.45.
An Ius Postliminij,quod est merè ciuile, procedat in iure Canonico. num.46.
Priuilegium in quo prohibetur appellatio Regularium à prouisione suorum superiorum facta.num.47.
Huius priuilegij communicatio.num.48.
Quid ex hoc priuilegio contra Prouincialem appellantem elicitur.num.49.
Quid senserint aliqui Authores de huiusmodi appellationibus.num.50.
Obiectio vltima partis aduersæ.num.51.
Responsio. num.52.
Authoris protestatio. num.53.

IESVS MARIA.

Dubij occasio.

1 PRouincialis quidam Ordinis N. rediens è capitulo generali, captus in mari fuit à Turcis. De eius captiuitate factus certior Generalis, creauit Vicarium Prouincialem,& iussit, vt pro redemptione Prouincialis captiui pecuniam repeteret ex Cœnobijs singulis. Mittitur pecunia collecta,sed ea non contenti Barbari Prouincialem detinent, magnam Summam pecuniæ pro ipsius redemptione postulantes, itaut impossibile videretur eam ex pauperi Prouincia exigere. Quod videns Generalis,& simul, quod Vicarius Prouincialis institutus conquereretur se non posse gubernare Prouinciam,& quod obseruantia Religionis valdè periclitaretur; nec esset aliud remedium, nisi quod Prouincialia comitia celebrarentur, & in ipsis nouus eligeretur Prouincialis, idque postularent ipse Vicarius,& alij Patres, annuit,& concessit vt dicta Comitia Prouincialia celebrarentur,nouusque Prouincialis eligeretur. Dumque id fieret, casualiter, & præter spem redemptus est Prouincialis antiquus, & sibi postulauit reddi Prouincialatum, non obstante quod nouus Prouincialis in dicto Capitulo electus esset. Quæritur ergo quid iuris in hoc casu.

Responsio.

AD duo specialiter puncta reducitur casus præsens. Primum, an electio istius noui Prouincia-
2 lis vt valida,& legitima sustineri debeat, secundum, an esto valida sit, nihilominus prior ille Prouincialis à captiuitate rediens debeat in eiusdem Prouincialatus possessione de nouo constitui.

3 Et quidē quoad primum, sustinendam videtur vt ritè,& legitimè facta electio dicti noui Prouincialis. Primò quidem, quia celebrata fuit, vt supponitur, nec pars aduersa negat, secundum iura, constitutiones,& consuetudinem Religionis; maximè iuxta Sa-
4 cros Canones *cap. quia propter de elect.* Concilij Tridentini,&c. Et decreta Summorum Pontificum. Secundò, quia facta fuit in vniformitate, & concordia Gremialium, nemine reclamante, aut renitēte, quod euidenter denotat eius legitimitatem, & valorem. *cap. bon. mem. 2. de postul. Prælat. cap. Cum Ecclesia Sutrina de caus. possess.* Tertiò, qui si quid possit obstare,
5 id solùm esset quod Prouincialis apud Turcas detentus suum officium non finierit, aut vita functus fuerit. Sed effugium præcluditur.

6 Posito namque, prout ex facto constat, quod ipsius liberatio desperabatur, necessitas Prouinciæ vrgeret; detrimentumque graue illius, nisi nouus Prouincialis eligeretur, immineret potuit, & debuit P. Generalis Capituli Prouincialis celebrationem
7 anticipare. Extat etenim expressa constitutio Ordinis *p.2. Constitut. cap.1. num.7.* his verbis: *Poterit etiam* (intellige Generalis) *Capitulum Generale, vel Prouinciale mutare, & terminum, causa rationabili abbreuiare, vel elongare, & hoc idem committere Prouincialibus, aut Vicarij quando sibi videbitur expedire. Volentes quod Priores, Prouinciales, & locales, ac Vicarij in hoc sibi firmiter teneantur obedire.* Qua constitutione nihil clarius desiderari potest cum in casu præsenti causa valdè rationabilis fuerit, & vt talis approbata non solum ab ipso P. Generali, sed etiam à Vicario Prouinciali Prouinciæ, alijsque gremialibus illius. Fauet
8 etiam alia constitutio eodem *cap.1. num. 1.* vbi cum esset sermo de authoritate Generalis dicitur: *Item poterit Prouinciales destituere, & restituere consentiente maiori, & saniori parte Capituli Prouincialis, cum sibi videbitur expedire.* Nam hic consensus maioris,& sanioris partis Capituli Prouincialis sufficienter apparet ex eo quod Patres illius Prouinciæ ad electionem dicti noui Prouincialis nemine reclamante, aut se opponente, vel contradicente, vltrò,& incunctanter processerint.

9 Etenim facto ipso, non minus quàm verbo consensus elicitur *l. Paulus, l. non tantum, ff. rem ratam haberi, l. de quibus circa fi. de legib.* Doctores plures apud Barbosam *in axiomat. Iur. axiom.93 num.6.* Imò plus
10 est facto aliquid declarare, quàm verbo. *Can. dilecti filij il 1. de appell.* & plures Doctores.

Accedit,& efficax ratio. Cum enim celebratio ta-
11 lis capituli fuerit necessaria pro bono regimine, & obseruantia dictæ Prouinciæ, quæ in magno discrimine erat ob absentiam Prouincialis, cuius reditus veluti desperatus habebatur, nullatenus negari posse videtur electionem Prouincialis noui, ac alia gesta in eodem Capitulo valida, & legitima censeri debere.

debere, vtpotè facta legitima authoritate Superioris, & pro communi bono quod cuiuscumque pri-
12 uati bono anteponi debet, & in huiusmodi prouisionibus principaliter attendi. Quia, vt ait S. Tho. lib. 1. de reg. c. 1. *Bonum gregis pastores quærere debent, & Rectores quilibet bonū multitudinis sibi subiectæ.*

Et sanè, posita necessitate Prouinciæ; ruina quæ ipsi imminebat in obseruantia Regulari ob absentiam Pastoris, qui non sperabatur tam cito ex Tur-
14 carum, partibus reuersurus; ac maximè authoritate concessa per constitutiones Patri Generali ad abbreuiandum, vel mutandum Prouinciale Capitulum, *causa rationabili* subsistente; & destituendum Prouincialis *consentiente maiori, & saniori parte Capituli Prouincialis, cum sibi videbitur expedire*, prout habetur in constitutionibus relatis deses nimis, negligens, & culpabilis appareret, idem Pater Generalis, si Prouinciæ illi non prouideret, prout fecit: ac ex illis vnus, de quibus Ezech. 34. Dominus conqueritur dicens: *Quod infirmum fuit non consoli-*
15 *dastis, & quod ægrotum non sanastis, quod contractum est non alligastis, & quod obiectum est non reduxistis, & quod perierat non quæsistis.*

16 Stando etiam in iure communi Canonico, & seclusa authoritate per constitutiones Ordinis P. Generali concessa, potuit, & debuit prouidere de nouo Prouinciali illius Prouinciæ, destituendo primum, qui apud Turcas detinebatur sine spe accelerasse redemptionis. Etenim in *c. Qualiter, & quando 2. de accusat.* postquam Innocentius III. qui est author illius capitis cum Concilio Generali Lateranensi modum præscripsisset quo Prælati Ecclesiastici
17 contra sibi subditos procedere deberent, etiam ad priuationem, seu depositionem officiorum, de Regularibus tamen hæc subiungit: *Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus vsquequaque obseruandum, quæ cum causa requirit, facilius, & liberius à suis possunt administrationibus amoueri.* Denotans sanè, quod subsistente rationabili causa, qualis
18 euidenter in casu præsenti reperitur, possint Regulares *faciliùs, & liberiùs* à suis officijs *amoueri* notant hoc Sigismundus de Bononia *de elect. Prælator. Regular. dub. 49. num. 4. & 6. & dub. 102. num. 6.* Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 23. n. 7.* Barbosa *in Collectan. DD. in dict. cap. Qualiter, & quando num. 18.* & *in votis decisiuis lib. 1. vot. 4. n. 46.* maximè verò Iosephus de S. Maria Author Hispa-
19 nus, qui in libro, cui titulus *Tribunal de Religiosos tract. 5. cap. 6. §. 1.* conformiter ad mentem Emmanuelis Rodriquez *tom. 2. quæst. Regular. q. 25. art. 10.* Sic habet *Mas para que se entienda assi la doctrina del dicho Padre, como lo que se deue tener en este caso se aduierta vna doctrina de Innocentio III. y la trae el mismo Autor en el ar. 2. de la question citada y se refiere en el c. qualiter y quando el 2. de accus. donde auiendo tratado el Pontifice de como, y quando deuen los Ecclesiasticos corregir à sus subditos, y auiendo puesto las causas y circumstancias que han de concurrir para suspenderlos o priuarlos dize luego: Hunc tamen ordinem contra Regulares personas non credimus vsquequaque seruandum, quæ cum causa requirit, facilius, & liberius à suis possunt administrationibus amoueri. Empero este orden no creemos se ha de guardar contra las personas Regulares, las quales quando la causa lo pide mas facil, y liberalmente pued en ser quitados de sus administraciones. De donde se infieren dos cosas. La primera es hauer de priuar, ò suspender alguno de su oficio ha de hauer causa, y razon, que es lo que quiere dezir, cum causa requirit. Lo segundo que quando la ay, no es necessario sea tan grande quanta para priuar à vn Cura de su beneficio, ò à vn Canonigo de su Calongia, que esso es facilius, & liberius à suis possunt administrationibus amoueri. La razon desta differentia es, que los beneficios de los Clerigos son beneficios colados, y perpetuos, y por el consiguiente irreuocables sin graue causa, mas las Prelacias, y officios de los Religiosos aunque son beneficios Ecclesiasticos no son perpetuos sino à manera de los annales, que se quitan, y ponen con mayor facilidad, y assi les llama el Pontifice ministrationes administrationibus amoueri. Demas desto el Clerigo es Señor de su voluntad, y tiene querer, y no querer, y assi quando el Obispo le quisiere quitar el beneficio, puede responder, que no le quiere dexar, si para ello no hauiere razon, y causa bastante: mas el Religioso no tiene voluntad, ni es Señor della; por tener la renuntiada en manos de su Prelado por el voto expresso de obedientia; de manera que quando le quiten el oficio aun sin causa bastante no tiene de que quexarse, pues en efeto su volũtad, y todo lo que tiene, y posee lo ha renunciado en manos de sus Superiores, y no quiriendo ellos que haga el tal oficio, no tiene accion alguna para pedirle.*

20 Idem colligitur ex *c. cum ad Monasterium de stat. monach. §. tales*, vbi idem, qui supra Innocentius III. agens de officijs Regularium dicit: *Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò possidenda tanquam in sua sibi vita locetur, sed cum oportuerit amoueri sine contradictione qualibet reuocetur.* Ex quibus posterioribus verbis manifestè habetur Prælatos Regulares reuocari posse à suis officijs *cum oportuerit.* Vnde circa hunc textum Barbosa in collectan.
21 DD. habet, quod beneficia regularia suaptè natura, & regulariter manualia sunt per Rebuffum, Campanile, Nauarrum, Flaminium, Garziam, Azor, Gonzalez, Sanchez, & alios, ac duas decisiones Rotæ. Vnde concludit ad libitum Prælati posse reuocari per Nauarrum, Rodriguez, Azor, Lessium, & Sanchez. Ac tandem circa illa *sine contradictione aliqua sic inquit: Notatur ad hoc quòd monachus Abbati contradicere non potest si velit eum ab officijs remouere, & priuare, vt per Rodriguez qq. regular. tomo 2. quæst. 18. artic. 1.* Rectè etiam Iosephus de S. Maria superiùs relatus circa hunc textum inquit: *Y se confirma con la doctrina*
22 *del cap. cum ad monasterium de stat. Monach. §. tales, donde manda que en ninguna manera se prouean oficios perpetuos, y dize, sed cum oportuerit amoueri sine contradictione qualibet reuocetur. Que quando conuiniere ser quitando lo sea sin ningun genero de contradicion, por-*
23 *que delo contrario se seguirian mil absurdos como lo nota Rodriquez tomo 2. quæst. 18. art. 1. quales serian el poder los Religiosos contradeçir, litigar, y andar vagueando en seguimiento de su pleyto, y finalmente se seguiria el oponer se imprudentemente ala voluntad del Prelado, y por essa via se resfriaria, o se acaboria la obedencia tan encargada de los fundatores delas Religiones, y tan encarecida en el derecho c. nullam 18. q. 2.*

Nec solùm hi Doctores pro hac parte sunt. Communis namque omnium (quos viderim) consensus est, quod dum causa communis boni subsi-

stit, prout in præsenti subsistere ea quæ adduximus, sufficienter demonstrant, possunt Prelati regulares à suis officijs remoueri. Pro quo Suarez 4. *tom. de*
24 *Relig.tract.*8. *lib.*2. *n.* 25. quærens an Prælatus maior possit inferiorem amouere, inquit: *Certum est ex iusta causa posse hoc, & licitè, & validè fieri, quia iurisdictio non deest, & ad licitum vsum sufficit iusta, & proportionata causa: quod ita explicatur: Nam hæc causa generatim loquendo duplex esse potest. Vna est culpa sufficiens ipsius Prælati: nam iustè potest à suo superiore puniri, sed priuatio officij potest esse iusta pœna: ergo. Alia est ratio aliqua vrgens maioris boni communis; nam hæc munera non ad priuatum commodum Prælatorum, sed ad bonum commune Religionis ordinantur: cura autem huius boni communis, & iurisdictio ad illud tuendum proportionata, maximè pertinet ad supremos, & vniuersales Prælatos, vt supra declaraui: ergo in eo casu, & ex parte eorum est sufficiens potestas, & ex parte causæ sufficiens ratio, vt talis mutatio sanctè fiat.* Et Ascanius Tamburinus *de Iure Abbat.tom.*1. *disp.*13.
25 *quest.*2.*n.*9. sic ex mente Panormitani, & Suarez dicens: *Alia iusta causa remouendi Abbatem à sua Abbatia est aliqua vrgens ratio maioris boni communis; cum enim Abbates non ad priuatum ipsorum commodum, sed ad commune Religionis bonum ordinentur, & cum huius communis boni cura, & iurisdictio ad illud tuendum proportionata, maximè ad supremos Religionis Prælatos pertineat, in eo casu sufficientem habent causam faciendi huiusmodi mutationem, & remouendi Abbatem ab eorum muneribus.*

Vnde corruit euasio partis aduersæ dicentis non
26 potuisse validè procedi ad electionem noui Prouincialis, nisi is, qui erat electus, & confirmatus fuisset prius absolutus, aut declaratus absolutus, vel propter completum tempus à constitutionibus concessum, vel per liberam renunciationem cum iusta, & graui causa acceptatam, vel per destitutionem ob crimina, vel per mortem naturalem, aut per assumptionem ad aliquam dignitatem superiorem. Hæc enim calculatio, & numeratio diminuta prorsus est cum ex ijs quæ allata sunt manifestè perspiciatur potuisse dictum Prouincialem à Patre Generali deponi, & destitui ob eius desperatum regressum ad Prouinciam, necessitatemque illius ad habendum Pastorem qui Prouincialis nomine, & non solùm Vicarij potiretur, vt ipsam in obseruantia regulari conseruaret, & difficultatibus obuiantibus resisteret. Idq; non solum ex expressis statutis Religionis, hanc facultatem concedentibus P.Generali; sed ex iuris communis Sanctionibus, & ipso iure naturali
27 præscribente, vt bonum commune semper præponatur bono particulari. Accedit ad hæc quod quemadmodum in physicis, & naturalibus, *generatio vnius est corruptio alterius*, sic quoque in huiusmodi moralibus spectantibus ad electiones electio vnius est destitutio alterius, & ita electio noui Prouincialis fuit depositio antiqui. Cùm certum sit quod vna sponsa non potest habere plures sponsos, *ex cap.* 1. *de sponsa duorum*, nec vnum corpus potest habere duo capita, quia esset monstrum, *ex cap. quoniam de Offic. Ordinar.* Nec vna Ecclesia plures Parochos, seu Curatos, *per cap. Cum non ignores de præbend. & per cap. in Apibus* 7. *q.* 1. *& per cap. sicut vnaquæque* 21. *q.* 2. Imò ipsa proxima præparatio ad electionem noui Prouincialis destituit antiquum sicut in naturalibus vltima dispositio ad formam aduenientem destruit præcedentem. Quod & supponitur in iure, *in tit. de elect.* sæpius.

Euanescit quoque effugium aliud partis aduersæ, videlicet, quod nullus beneficiatus siue Prælatus
29 regularis possidens prælaturam regularem electiuam possit ab ea amoueri, *cap. nullam potestatem* 18. *quæst.* 2. *& cap. Monachi in fin. de stat. monach.* vbi Gloss. *verb. non mutentur*, & Panorm. *num.*8. *vers. in glos. penult.* ibi. *qui per electionem*, Azor *p.*2. *lib.*3. *c.* 26. *quæst.* 15. & communiter DD. teste Rota *decis.* 772. *num.*3. *p.* 1. *diuers.* Nam prout ex eisdem textibus, & authoribus probat Sigismundus de Bononia, *de elect. Prælat. dub.*49. *n.*4. *&* 6. id intelligitur
30 nisi iusta, & rationabilis causa existat, prout de facto extitit in præsenti. Ea enim existente, Prælatiæ regulares etiam electiuæ possunt à superioribus auferri ab ijs qui illas possident, vt etiam probatum manet. Deinde id debet intelligi nisi lex particularis oppositum præscribat, qualiter id faciunt ordinis statuta relata, derogant enim iuri communi, sicut generaliter, *Generi per speciem derogatur*, iuxta
31 commune axioma. *l. in toto iure* 91. *ff. de Regul. iuris, l. Sanctio* 41. *ff. de pœnis*, & alijs iuribus, & Doctoribus apud Barbosam *de axiomat. iur. axiom.* 107. *n.* 1. vbi *num.* 3. quod procedat in omni materia, ita vt semper specialis dispositio deroget generali, si sunt incompatibiles. Castrensis, Tuschus, Nauarrus, & alij apud eundem Borbosam.
32 Si instetur beneficia auferri non posse, viuente beneficiato, nisi à solo Papa. Euacuatur hoc ex dictis, & limitandum ad vera beneficia, qualiâ sunt secularia: ea enim sunt essentialiter, & ex natura sua perpetua; quia in collatione ipsorum contrahitur matrimonium spirituale inter beneficiatum, & Ecclesiam, *cap. Sanctorum* 70. *dist. cap. penult. de cleric.*
33 *ægrotante, cap. si gratiosè de rescript. cap. inter de translat. Episcopor.* Abbas *cap.* 1. *num.* 4. *de concess. præbend.* Gonzalez *sup. Reg.* 8. *Cancellar. gloss.*5. *n.* 11. *&* 12. ex Rebuffo, Gigante, & alijs. Officia autem Religionum non sunt propriè, aut verè beneficia, sed officia temporalia, & quasi manualia, vel saltem triennalia, quadriennalia, &c. Vnde *faciliùs, & liberiùs* tolluntur, & *cum oportuerit*, vt dixit Innocent. III. *in cap. Qualiter, & quando de accusat. il* 2. *& in c. cum ad Monasterium de stat. monach.* & vocantur bona de mensa. Barbosa de iure Ecclesiastico, *lib.*3. *c.*4. *num.*84. Tamburinus *de iure Abbat. to.*3. *disp.*9. *quæsit.*2. *n.*9. Ac per consequens eorum conseruatio, vel destitutio pendet à rationabili voluntate supremi capitis Religionum.

Liquet etiam, & dictis, ad secundum quæsiti
34 punctum respondendum esse, nullatenus Prouincialem à Turcis liberatum posse petere restitutionem, aut continuationem sui Prouincialatus. Cum enim, vt ostensum manet, electio noui Prouincialis prudenter, ritè, & legitimè, ac secundum iura communia, & particularia ordinis facta fuerit, omnino erit in Prouincialem confirmandus. Tum quia fa-
35 ctum legitimè retractari non debet, *cap. factum legitimè de regul. iur. in* 6. *l. in ambiguis* §. *non est nouum ff. eodem*. Seu ad idem; quia factum legitimè nullam pœnam meretur. *l. nemo damnum ff. de iureiurand. l. qui*

qui seruum ff. de verb. obligat. seu, vt obijciebat Marcellinus in quadam epistola D. Augustino: Mutari non debet quod rectè factum est. Tum quia alias fieret contra ius ipsius, cui eo ipso quod est legitimè electus, est debita confirmatio, cap. fin. de elect. in 6. c. postquam de elect. Et talis confirmatio non est liberalis, aut gratiosa, sed necessaria. l. rem legatam ff. de adm. leg. Quia non impendit beneficium, qui exhibet debitum. l. si seruo §. 1. ff. de reb. inst. l. proximè ff. de rit. nupt. Tum præterea, quia illius electio non fuit conditionata, donec scilicet captiuus rediret, sed omnino absoluta; quia electiones conditionatæ sunt in iure reprobatæ. cap. in electionibus in 6. Sylvester in summ. verbo electio 2. n. 6. & plures apud Barbosam in collectan. ad hunc textum. Et non valet vllo modo electio facta sub conditione si vacat, vel alia simili. Rebuffus in concord. verbo innodatus vers. intellige, Couarrubias lib. 3. variar. c. 16. n. 2. Garzia de benefic. p. 8. c. 2. n. 9. Si autem istius noui Prouincialis electio fuit absoluta, & efficax, ergo ex vi præcisè illius depositus, & destitutus est antiquus Prouincialis; propter dicta superiùs; præsertim, quia secundum iura vna Ecclesia non potest habere duos sponsos, nec vna Prouincia duos Prouinciales?

Obstare tamen videtur pro parte antiqui Pro-
37 uincialis, cap. si Episcopus de Parochijs, ex Consilio Africano desumptum: Vbi habetur quod cum quidam Episcopus factus fuisset Donatista hæreticus, fuit propterea priuatus, & alius Episcopus de nouo electus. Sed prior Episcopus ad meliorem frugem, & fidem redactus, dispensationem obtinuit, vt dignitatem reciperet, diuidendo Episcopatum. Ex quo inferri videtur idem dici posse in præsenti casu. Cæterum, si hic textus, & casus diligentius inspiciatur, nihil prorsus fauere, sed potius aduersari Prouinciali deposito manifestum erit. Primò
38 sanè (vt omittamus inauditam esse huiusmodi diuisionem Prouinciæ vnius in duos Prouinciales) quia vt notat Glossa quæ summam huius capitis compilauit, id factum fuit propter multitudinem sequentium Episcopum depositum. In præsenti autem nullus fermè religiosus illius Prouinciæ pro antiquo Prouinciali loquitur. Secundò quia vt eadem Glossa inquit, hodie non fieret talis dispensatio propter absurditatem scilicet quam continet. Vnde Glossa, Verbo Donatistis, inquit: Quod dicitur in hoc capitulo dispensatiuè dictum est. Tertiò quia vt eadem Glossa subiungit: non continet ius hoc caput. Nihil ergo obstat ad intentum. Rationem etiam addit, quia alter Canonicè ordinatus est, quod adamussim adaptatur nostro intento, cum nouus Prouincialis ritè, Canonicè, & legitimè ordinatus fuerit. Eo præsertim
39 quia toto Cœlo differt quantum ad hoc dignitas Episcopalis, & Prouincialatus alicuius Religionis. Episcopatus namque est beneficium ex natura sua perpetuum, & includit matrimonium spirituale Episcopi cum Ecclesia omnino inseparabile. Prouincialatus autem nec est propriè beneficium, nec perpetuum, sed officium temporale, à quo illud obtinens destitui potest per Generalem Religionis, causa rationabili subsistente, & consentiente Capitulo, cum sibi videbitur expedire, vt dicitur in Constitutionibus relatis. Prorsus ergo extra rem hoc caput, si Episcopus ad intentum adducitur.

Maiori apparentia obstare videtur ius postli-
40 minij, quod habetur, l. Postliminij ff. de captiu. & de postlimin. & redempt. ab hostibus, vbi sic: Postliminij ius competit aut in pace, aut in bello. In bello cum ij qui nobis hostes sunt aliquem ex nostris ceperunt, & intra præsidia sua perduxerunt. Nam si eodem bello is reuersus fuerit, postliminium habet: id est perinde omnia restituuntur ei iura, ac si captus ab hostibus non esset. Et l. cum duæ, ibi: Recuperet, & ipse ius suum. Et l. Postliminium vbi sic: Postliminium est ius amissæ rei recipiendæ ab extraneo, & in statum pristinum restituendæ. Et l. hostes, ibi: Ab hostibus autem captus, &c. Postliminio statum recuperat pristinum. Ex his enim prætendit aduersa pars reuocari debere ad pristinum Prouincialatum. Hoc tamen Postliminij præsidium ipsi nulla-
41 tenus suffragari haud difficilè demonstrari potest. Primò sanè quia vt eodem titulo l. Postliminio habetur: Postliminio carent qui armis victi hostibus se dediderunt: id est vt Glossa, verb. hostibus, inquit: licet non spontè, quia coacta voluntas, voluntas est. Nauis autem, in qua erat præfatus, Exprouincialis, hostib. se dedit, nec constat dimicasse, prout debebat facere, vt iure postliminij frueretur. Secundò, quia expresse eod. tit. l. cum duæ habetur Matrimonium dissolui per captiuitatem, nisi nouus adsit consensus, ita vt vxor non restituatur marito nisi adsit nouus consensus in matrimonium. Dicitur enim ibi: Non vt pater filium, ita vxorem maritus iure postliminij recipit, sed
42 consensu redintegratur matrimonium. Cum ergo Prouincia quæ erat veluti sponsa, & vxor illius sui Exprouincialis non consentiat in matrimonium ipsius, sed alium sponsum sibi vltro, ac sponte acceperit, vtique dicendum in vim harum legum Postliminij non habere ius ad Prouincialatum præteritum. Tertiò, quia hoc ius Romanorum de Postliminio, stando in iure Canonico omninò cessat. Ius enim Canonicum supponit contrarium eius, quod supponebant Romani, scilicet, Turcam nullum dominium acquirere in rebus, vel personis Christianis captis, cùm Romani crederent hostes suos verum dominium supra res captas adquisiuisse. Sic Couar-
43 rubias, tom. 2. in reg. peccat. par. 2. §. 11. n. 6. Molina tom. 1. de Iust. & iur. disp. 118. §. obserua tamen. Quartò, quia esto hoc ius Postliminij quod est merè ciuile iure Canonico, recipi deberet id solùm esset quantum ad iura priuata, quibus capti ab hostibus antea fruebantur, vt colligitur fermè ex toto titulo
44 hoc de captiuis, & de postliminio. Specialiter ex l. apud hostes, & l. bona eorum, & l. si quis prægnante, non verò de publicis officijs. Ea enim hoc habent vt magis pendeant à publica potestate, quàm à iure priuatorum, quorum sunt. Vnde in causa iusta publicæ vtilitatis, seu necessitatis (prout erat in præsenti) possunt auferri à dominis seu quasi dominis illorum officiorum, & alijs conferri, neque postea cessante causa dicti periculi possunt iustè reuocari à prouisis, & prioribus officialibus restitui, quia officia publica sunt instituta ad bonum publicum prin-
45 cipaliter, & interest Reipublicæ vt possint ex causa reuocari, & alteri liberè conferri. Hæc tradunt Lessius, lib. 2. c. 29. n. 84. vers. Tertiò quia, Coninch, de censur. disp. 13. dub. 13. n. 111. Siue autem dicta
46 de Postliminio secundum ius ciuile cessent, aut non cessent in iure Canonico stando; certissimum

est cessare in terminis casus præsentis, in quo per municipales leges Religionis statutum est, vt vidimus, quod P. Generalis potest ex rationabili causa *abbreuiare* celebrationem Capituli prouincialis, ac per consequens deponere Prouincialem antiquum, & ordinare quod alius eligatur de nouo, & quod consentiente maiori parte Capituli possit *Prouinciales destituere*. Quod cum egerit nullus locus querelæ parti aduersæ permittitur, præsertim cum loco relato ex constitutionibus *eo n.7.* dicatur: *Volentes quod Priores, Prouinciales, & Locales, ac Vicarij in hoc sibi firmiter teneantur obedire*. Imò mirandum quod præfatus Exprouincialis à dicta prouisione per Generalem facta appellauerit.

Pro quo præter innumera priuilegia huius Reli-
47 gionis, & aliarum cum quibus communicationem
habet in quibus cauetur ne Religiosi à prouisionibus, seu obedientijs suorum Generalium appellare possint, extat vnum speciale Iulij II. pro ordine Predicatorum in Bulla *Exposuisti* sub datis Romæ 14. Nouembris 1511. In qua expresse prohibentur fratres appellare ab absolutione suorum officiorum his verbis: *Statuimus vt si quis frater dicti Ordinis, aut soror sub cura, & habitu eiusdem ob absolutionem ab officio Prioratus, Prouincialis, vel Conuentualis, seu monasterio à quocunque superiore dicti Ordinis, habente potestatem absolutionem huiusmodi faciendi, factam, vel faciendam appellauerit etiam prætextu grauaminis, aut appellationi huiusmodi quocunque nomine interpositæ inhæserit sit ipso facto absq; alia declaratione absolutus, aut absoluta ab huiusmodi officio, pro quo appellatum est.* Quo priuilegio fruitur hec Religio prout colligitur
48 ex Passarello, qui illud inseruit inter priuilegia Ordinis Minimorum in libro qui scribitur *Priuilegia sacri Ordinis Minimorum* pag. mihi 102. & Laurentio de Peyrinis in Priuilegijs Minimorum in Iulio II. Bulla 15. & Barbosa *in votis decisiuis libr. 1. vot. 4. n.* 70. Ex eo autem colligitur præfatum Exprouincia-
49 lem per huiusmodi appellationem absque alia declaratione absolutum remanere ab huiusmodi officio, quod prætendit, etiam casu dato, quod aliquod ius ad ipsum haberet.

Pro quo etiam audiat quæ Laurentius Portellus
50 *in dub. regular. verb. Appellare n. 2.* circa hoc priuilegium Iulij II. dixit: *Ego non possum non laudare tantum Pontificis zelum, & tantum subditorum obedientiam pro ambitionis etiam vmbra resecanda. Doleo verò è contra videns alicubi tot appellationes aliquando interpositas pro iusta officiorum priuatione cum clamore cælum, ac terram implente quasi prædicta officia paterna hæreditate fuerint comparata, &c.* Et illa refert Barbosa *supra n. 122.*

Minus obstat, quod aliqui opponunt; videlicet
51 quod cum fœmina aliqua ad secundas nuptias
transijt credens quod primus vir erat mortuus, si postea reuertatur ipsi restituenda est, & à secundo viro separanda; ex quo colligunt idem fieri debere in casu præsenti, & Prouincia illa primo Prouinciali restitui. Sed exemplum hoc est valde remotum, & viris doctis indignum. Cum enim Matrimonij vin-
52 culum viro viuente sit iure diuino, & naturali per-
petuum, & omnino indissolubile, secundum matrimonium prorsus irritum est, & inualidum, & ita vxor primo viro restitui debet tanquam legitimo domino, & proprietario. Prout expresse habetur *cap. cum per bellicam 34. q. 1.* vbi Barbosa, ex Rolando, Menochio, Sanchez, & Farinacio, & ex illis, ac alijs Illustrissimus Inquisitor transmiera *de Poligamia lib. 2. q. 6.* Hoc autem non procedit in proposito casu, cum Prouincialatus multis de causis auferri possit à Prouinciali eum possidente, vt ostensum est; nec vinculum ipsius sit perpetuum, sed amouibile, etiam per voluntatem P. Generalis, causa subsistente rationabili. Vnde potius secundus Prouincialis manutenendus est in possessione. Tum quia à possessione eijci durius est quam de nouo non admitti. *cap. Quemadmodum 25. §. alioquin de iure iuran.* Glossa, Tiraquellus, Surdus, Belletus, Tuschus, Menochius, & alij apud Transmieram relatum *num. 2.* Tum, quia fauorabilior est causa conseruationis, quam nouæ adquisitionis, & facilius ius adquisitum retinetur quam de nouo adquiritur. *l. patre furioso ff. de his qui sunt sui.* Menochius *cons. 32. n. 37.* Surdus *decis. 4. n. 5.* Transmiera *n. 3.*

Quamuis autem hæc quæ dixi vera esse videantur, illisque subscribant viri doctissimi, in Curia exi-
53 stentes, & super eis consulti, videlicet P. Antoninus
Diana, Pater Antonius Thesaurus, & P. Augustinus de Belis, quorum vota apud me habeo; nihilominus, si oppositum bene visum fuerit S. Congregationi Episcoporum, & Regularium, ad quam, vt audio, Prouincialis præteritus recursum habuit, acquiescendum est, & colla submittenda prudentissimo iudicio Purpuratorum Patrum eiusdem S. Congregationis.

CONSVLTVM XLIII.

De matrimonio cuiusdam magni Principis Catholici cum fœmina hæretica.

SVMMARIVM.

Dubij occasio, n. 1.
Responsio, n. 2.
Aliquorum Iurisperitorum sententia irritum hoc matrimonium esse affirmans. n. 3.
Docetur oppositum. n. 4.
Comprobatur multis iuribus, & rationibus. n. 5. 6. & 7.
Videtur esse communis omnium DD. sententia. n. 8.
Respondetur Canoni 6. Synodi ab aduersarij relati. n. 9.
Quid dicendum si ineatur tale matrimonium cum pacto quod quidam ex liberis nascituris fidei catholicæ, quidam autem hæreticæ sectæ adhæreant. n. 10.
Tale matrimonium esset contra ius Ecclesiasticum. n. 11.
Et contra ius diuinum. n. 12.
An si hoc matrimonium celebraretur sine dispensatione Apostolica, vel beneplacito Papæ, esset validum, & sine peccato. n. 13.
Ratio, qua probatur illud inualidum esse, & peccaminosum. n. 14.
Tale matrimonium iure etiam naturali probibitum esse, demonstratur. n. 15.
Aduersatur fini matrimonij, qui est legitima educatio prolis. n. 16.
Aduersatur etiam alij fini matrimonij, qui est tranquilla

IESVS MARIA.

Dubij occasio.

1 MAgnus quidam Princeps Catholicus matrimonium contrahere volens cum fœmina clarissimi sanguinis, hæretica tamen; his conditionibus, vt matrimonium celebraretur in Regno Catholico ritu Catholico, & quod filij, & filiæ, qui nascerentur, in Religione Catholica educari deberent: & nutrices, quæ liberos lactarent, Catholicæ futuræ essent, ac domestici, & familiares Principis Hæreticæ præstare deberent iuramentum fidelitatis prædicto Principi Catholico. Quęsitum ergo à me fuit, an tale matrimonium licitum esset, & casu quo non liceret, an posset Sanctissimus facultatem ad id concedere, vel sine causa, vel, dato quod causæ requirerentur, an sufficerent hæ tres, scilicet cuiusdam magni Regni quies; facilior recuperatio alterius; & pax vniuersalis.

Responsio.

2 QVamuis pauci aliquot ex Iurisperitis sentiant, simile matrimonium personæ fidelis cum hæretica irritum esse, quod consequenter etiam dicent de hoc matrimonio, videlicet
3 Glossa *in c. fin. verb. contra substantiam de condit. apposit.* Hostiensis *in c.1. de coniugio seruorum, n.1.* Carrerius *de hæret. n.157.* Simancas *de Cathol. Institut. c. 40. & 46.* & Royas *in singul. 228. n. vn.* ducti ex *Can. 72.* Sextæ Synodi generalis, vbi habetur: *Non licere orthodoxum cum hæretica coniungi, nec orthodoxam cum hæretico: sed, & si quid eiusmodi factum apparuerit, irritas nuptias existimari, & nefarium coniugium dissol-*
4 *ui.* Nihilominus pro certo tenendum oppositum, ac perinde ad casus intentum, quod, si Princeps iste Catholicus de facto contrahat cum Principi hæretica matrimonium teneat:
5 Primò, quia *c. Decreuit, de hæret. in 6.* videtur supponi, tale matrimonium valere. Dicit enim ibi Pontifex author eius capit. scilicet Bonifacius VIII. *Decreuit felicis recordationis Innocentius Papa IV. quod propter hæresim maritorum vxorũ Catholicarum dotes nõ debeãt confiscari. Quod intelligendã fore censemus, nisi fortè mulieres ipsæ cum viris matrimonia contraxissent,*
6 *quos hæreticos tunc sciebant.* Secundò, quia, quamuis in pluribus textibus in sequentibus referendis tale matrimonium vitetur, nullibi tamen declaratur fore irritum: nec vsus Ecclesiæ obtinuit non valere:
7 quin potius è contrario valere obtinuerit. Tertiò, quia, cum matrimonium sit Sacramentum quoddam, solùm petit in suscipientibus quoad necessitatem paritatem baptismi, qui est ianua sacramentorum præbens ius ad recipiendum alia sacramenta: ac per consequens validè suscipietur etiam ab hæ-
8 reticis, cùm verè baptizati sint, vt supponitur. Quartò, quia ista est constans, & communis Doctorum sententia, quos in magno numero refert Sanchez, *lib. 7. de matrimon. disp. 72. n.2.* specialiter id tenent D. Thomas, Albertus Magnus, Bonauentura, Ricardus, Argentina, Carthusianus, Caietanus, vterque Sotus, & Bellarminus: & ex Iurisperitis Bellamera, Abbas, Alexander de Neuo, Nauarrus, Couarrubias, & plures alij apud eundem Sanchez. Quibus iunguntur ex recentioribus Ægydius, Coninch, Hurtadus, Layman, Becanus & Castrus Palaus.
9 Canoni autem sextæ Synodi relatæ respondent Sanchez, Gutierez, Coninch, & alij, nullius esse authoritatis, eo quod tales Canones suppostitij sint. Vnde nihil authoritatis habere, ostendunt Bellarminus, & alij innixi authoritati Bedæ, *lib. de sex ætatib.*

ætatib.in Iuſtiniano, vbi illos vocat *Synodum erraticam*, & ait à Sergio Pontifice fuiſſe improbatos. Deinde dato legitimæ authoritatis eſſet, vt placuit Gratiano *in cap. Sextam Synodum cap.habeo* 17.*diſt.* Et colligitur ex Anaſtaſio Bibliothecario *in præfat. ad ſeptimam ſynodum*: reſpondeo antiquis temporibus matrimonia Catholici cum hæretico irrita fuiſſe, ſicuti colligitur ex Concilio Carthaginenſi 3. *can.* 12. & Calcedonenſi, *can.* 14. & Illiberitano, *can.* 11. 16. & 17. Agathenſi, *can.* 67. in quibus eodē modo de matrimonio cum hæreticis, ac de matrimonio cum infidelibus, & Iudæis eſt ſermo: at poſtmodum conſuetudine abrogata eſt annullatio matrimonij Catholici cum hæretico, perſeuerante irritatione, & annullatione fidelis cum infideli. Præterquam quod nomen hæretici in prædicto *can.* 72. non incongruè ſumitur pro infideli, vti explicuit Theodorus Balſamo *in Commentar. ad Nomocanonem Photij tit.* 12. *de hæreticis can.* 13. quem refert, & ſequitur Baſilius Ponce *in append.ad cap.*46.*lib.*7.*c.*1. & conſentit Reginaldus 2. *to.prax.lib.*31. *n.*169.

Caſu autem dato, quod hoc coniugium iniretur
10 cum pacto, quod quidam ex liberis naſcituris fidei Catholicæ, alij autem hæreticæ ſectæ adhærerent, eſſet prorſus impium, & irritum. Eſſet enim con-
11 tra ius Eccleſiaſticum preſcribens, vt ſoboles ſequatur conditionem patris fidelis, *cap. fin. in fin. de conuerſ.infidel.* & *can.Iudæi* 28.*q.*1. ex Concilio Toletano 4. *can.*62. & quia eo ipſo quod vnus parens eſt de Eccleſiæ foro, filij omnes ipſius de Eccleſiæ foro eſſe debent, *can. Cum multa* 15. *qu. vlt.* D. Thomas *in* 4. *diſt.*39.*q.vnic. art.*4. Et contra ius diuinum, in quo ſtando incumbit omnibus parentibus cura educandi liberos in fide, iiſque moribus, vt remedia ſaluti ſpirituali neceſſaria addiſcant, & vitam æternam conſequi poſſint. Sic paſſim Doctores, & ſignanter Nauarrus, Azorius, Sanchez, & Laymanus.

Nihilominus prædictum matrimonium ſine di-
13 ſpenſatione Apoſtolica, vel beneplacito Papæ celebratum, illicitum erit, & peccaminoſum, etiam cum prædictis conditionibus: ita vt non liceat Sereniſſimo huic Principi illud celebrare, ſub reatu peccati mortalis. Sic fermè Sotus, Nauarrus, Veracruz, Palatius, Ledeſma, Valentia, Sà, & alij apud Sanchez
14 *ſupra*, *num.*4. Ratio eſt, quia prohibitum eſt aliquo modo iure naturali, aliquo etiam modo iure diuino, præcipuè autem iure Eccleſiaſtico, & poſitiuo: vnde poſita grauitate materiæ non poteſt non eſſe peccatum mortale celebratio talis matrimonij.

Etquidem iure naturali quadantenus prohibi-
15 tum eſſe conſtat primò. Quia ius naturale dictat, peccandi periculum totis viribus cauendum eſſe: at præſentaneum valdè periculum imminet peruerſionis coniugis fidelis, ac lapſus ipſius in hæreſim ob mutuum amorem, & arctiſſimam neceſſitudinem, qua coniuges deuinciuntur. Etenim experientia ipſa compertum eſt, plures Catholicos ob coniugia irrita cum hæreticis in multos errores lapſos eſſe. De quo Stephanus Papa IV. *in epiſt. ad Francorum Regem* apud Baronium *tom.* 9. *Annal. an.* 770. ſic habet. *Quamplurimos comperimus, ſicut externa hiſtoria inſtruimur, per aliena nationis iniuſtam copulam à mandatis Dei deuiare, & in magna inuolutos facinora*. Neque vitatur hoc periculum in præſenti, eo quod Sereniſſimus hic Princeps valde Catholicus, & firmus, ac ſecurus in Romanæ Eccleſiæ fide ſit, taliſque ſemper experientia comprobatus. Hoc enim non tollit, quominus ex parte prædicti matrimonij periculum ſubſit, ne à ſua Eua ſeducatur. Præſertim cum Salomon vir mira Sanctitate, & Sapientia præditus, ob coniugium cum infidelibus fœminis ad infidelitatem tractus ſit, prout habetur 3. *Reg.* 11. & notatur Eccleſiaſtic. 19. cum dicitur. *Vinum, & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes*.

Secundò etiam, quia tale connubium aduerſatur
16 fini matrimonij, qui eſt legitima educatio prolis; vbi enim parentes religione diſpares ſunt, nequit proles benè in Catholica fide educari. Vteruis enim parens ad ſuam religionem pertrahere filios, & filias conabitur. Quod timeri poteſt in caſu præſentis coniugij nihil obſtantibus conditionibus aſſignatis; quia illæ non tollent, quominus ſaltem occultè, & clanculum fœmina hęretica mater filios, vel filias illecebris nænijs, vel donis ad ſuam ſectam trahere ſæpius conetur, hæreſes cum lacte inſtillando, preces impias, & maledicta in Sacramenta, Chriſti Vicarium, & Eccleſiæ cæremonias dicendo, &c.

Tertiò, quia etiam aduerſatur prædictum coniu-
17 gium alij fini matrimonij, qui eſt mutua coniugum quieta, & tranquilla habitatio. Hæc enim vix poteſt eſſe inter Catholicum, & hæreticum iuxta illud 2. Corinth. 6. *Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate, aut quæ ſocietas lucis ad tenebras, quæ autem conuentio Chriſti ad Belial, aut quæ pars fidelis cum infideli?* Quomodo enim quies, & tranquillitas inter Catholicum, & hæreticum conſiſtere poteſt, cum fere neceſſe ſit inter eos lites, iurgia, & altercationes de fide, religione, ieiunijs, cibis vetitis, feſtis diebus, veneratione Sanctorum, & cultu imaginum ſuboriri quotidie, nec terminari poſſe, ſine aliquo odio, vel maleuolentia *vnius erga alium*: *Nicolaus Serarius in opuſc. de matrim. Cathol. cum hæret. c.*2.

Quod ſit etiam aliquo modo contra ius diuinum
18 conſtat primò ex illo Exod. 34. *Nec vxorem de filiabus eorum accipies filijs tuis*. Fuiſſe autem hoc præceptum non ſolum legale, ſed etiam aliquo modo morale, colligitur ex eo, quod adiungitur. *Ne poſtquam fornicatæ fuerint, fornicari faciant, & Filios tuos in Deos ſuos*. Secundò ex illo Deuteronom. 7. *Neque ſociabis cum eis coniugia filiam tuam ſi dabis filio eius, nec filiam illius accipies Filio tuo*. Quod etiam præceptum fuiſſe morale, conſtat ex ratione adiuncta. *Quia ſeducet filium tuum, ne ſequatur me*. Tertiò ex 3. Reg. 11. *Non ingrediemini ad eas, neque de illis ingredientur ad veſtras*, vbi etiam adiungitur ſimilis ratio, ex qua colligitur, hoc præceptum morale eſſe, *certiſſimè enim auertent corda veſtra, vt ſequamini Deos earum*. Quartò ex illo 2. Corinth. 6. *Nolite iugum ducere cum infidelibus, quæ enim participatio iuſtitiæ*, &c. *vt ſupra*. Quem locum D. Hieronymus lib. 1. in Iouinianum, & epiſt. ad Gerontiam intelligit de coniugio fidelis cum infideli. Eſto autem cum Theophylacto, & alijs intelligeretur de quocunque commercio, à fortiori contractus matrimonij, in quo ſumma coniunctio, & familiaritas reperitur comprehenderetur.

19 Iure autem poſitiuo Eccleſiaſtico tale matrimonium interdictum eſſe, clariùs demonſtratur ex iuribus, quę paſſim ad intentum referri ſolent. Videli-

delicet, ex Concilio Illibertitan. *can.* 16. Laodiceno sub Siluestro I. *can.* 10. & 31. Carthaginensi 3. *can.* 12. Calcedonensi *can.* 14. & ex 6. Synodo *can.* 72. de quo superiùs dictum. Aghatensi sub Symacho, & habetur *c. non oportet* 28. *q.* 1. Vbi sic: *Non oportet cum viris hereticis commiscere connubia, & vel filios, vel filios dare*. Item *cap. caue* 28. *q.* 1. ex Stephano 4. *in Epist. ad francor. Regem* apud Baronium, de qua supra.

20 Idque suadent plura ex Ecclesiasticæ historię penu deprompta, ex quibus constat, commercia cuncta cum hereticis euitari debere, quantum fas fuerit vero Catholico. Et primò, vt prætermittam pleraque patrum testimonia dicentium hæreticos quasi pestes fugiendos, inter quos sunt S. Ignatius

21 *in Epist. ad Traian.* Cyprian *lib.* 1. *Epist.* 3. *ad Cornel.* Clemens Rom. *lib.* 6. *constit. c.* 18. S. Martialis *epist. ad Tolos.* Ireneus, Hilarius, Hieronimus, Chrisostom. & plures allij, qui passim referuntur, celebre est illud, quod de S. Ioanne Euangelista refertur: ingressum videlicet balneum quendam, cum videret in eo Cherintum hæreticum esse, ex eo exijsse dicentem: *fugiamus ocyus ne balneus, in quo est Cherintus, ex templo corruat*. Sic referunt Ireneus, & Eusebius. Additque Hieronymus *in Dialog. con. Luciferian.* illico balneum corruisse. Item illud, quod ex S. Policarpo habet eius hystoria, & legenda in Breuiario, videlicet: *Cum ei fortuito obuiam fuisset Marcion* (Hæsetius) *& diceret: cognoscis nos? Respondit: cognosco primogenitum diaboli*. Eius vel colloquium hoc scommate fugiens. Eusebius etiam Vercellensis captus ab

22 Arrianis mallebat fame mori, quam ab illis cibum sumere; vt ex eius vita habetur. Item Liberius Papa reiecit munera, quæ Eusebius Constantis Imperatoris Arriani legatus S. Petro offerebat; teste S. Athanasio *in vita S. Antonij* teste, idem Antonius discipulis dicebat: *Hæreticorum, & schismaticorum venena vitate; meumque circa eos odium sectamini*. Quod odium supra modum mirabiliter habuisse videntur Samosateni Ciues circa Eunomium hæreticum. Vt enim Theodoret. *lib.* 4. *hist.* 2. *c.* 1. & Baronius *ann. Christi* 370. narrant, cum pueri pila ludentes, casu mulam Eunomij ea tetigissent, in lusu pergere noluerunt, nisi illam quasi hoc tactu contaminatam, priùs traijciendo per flammas expiassent. Similia ferè de Alexandrinis suis Arrianos auersantibus habet S. Athanasius *in epist. ad Solitarios*. Hinc Abbas Chame (5. *lib. Vit. Patr. libell.* 1. *de profectu*) proximè moriturus dixit filijs suis: *Nolite habitare cum hæreticis*. Et Abbas Olympius *lib.* 10. *Vit. Patr. cap.* 12. interroganti, vt diceret aliquod verbum, hoc protulit: *Ne sedeas cum hæreticis*. Item celebris ille Ioannes eleemosynarius, prout Leontius author Vitæ ipsius narrat, suis dicebat: *Nullatenus aliquando hæreticorum communione, imò coinquinationis participemines etiamsi omni vita vestra sine communione permanseritis*. Quod & æmulatus S. Hermenegildus Rex communionem ab Episcopo Arriano nolens accipere, prout de ipso narrat D. Gregorius *lib.* 3. *Dialog. cap.* 31. Abbas etiam Pachomius proximus morti, prout in eius vita *lib.* 1. *Vit. Patr.* habetur, fratribus dicebat: *Nulla sit vobis coniunctio cum sectatoribus Meletis, vel Arrij, vel Origenis, seu cæteris Christi præceptis aduersantibus*. Quod sic exactè obseruabat ipse, vt ex eadem ipsius historia habeantur hęc: *Hæreticos autem detestabatur plurimum, & maximè Origenem, velut blasphemum, ac perfidum vehementer horrebat; qui præuius Arrij, Meletijque declaratus sub Heracla venerabili Alexandrinæ ciuitatis Episcopo de Ecclesia pulsus est, quique Sacræ Scripturæ dogmatibus exosa, atque detestanda; quæ nonnullorum corda subuerterent, expositionibus suis admiscuit, & sicuti solent, qui venena temperant, amaritudinem melle contegere; sic iste proprij virus erroris celestium verborum dulcedine liniens exitiosa rudibus dogmata propinauit. Quapropter vniuersos fratres sollicitius admonebat, vt non solū ipsius Origenis commēta non legerent, sed neque legentibus quidem aurem penitus admouerent. Vnde fertur, aliquando reperisse volumen eius, & in aquas misisse continuo, testatus his verbis: Nisi scirem nomen Dei in eo esse conscriptum, omnes garrulitates blasphemiarum eius ignibus concremassem.*

23 Domicilia quoque hæreticorum fugienda suadet mala mors cuiusdam monachi Ægyptij, de quo *lib.* 10. *Vit. Patr. cap.* 177. legitur, quod, cum habitare voluisset in cellula Euagrij heretici inuentus est post aliquod tempus *iniecto fune se ipsum suffocasse*. Quantum porrò heroissa illa Romana Paula hæreticos auersata fuerit ex eius vita à D. Hieronymo

24 scripta erui facilè potest. Mirabile quoque est illud, quod de Abbate Cosma eunucho refert Ioannes Moscus *lib.* 10. *Vitar. Patr. cap.* 40. videlicet, quod, cum sepultus esset in quadam Ecclesia, vbi etiam conditus iacebat quidam Episcopus hæreticus singulis noctibus audiretur dicens ad Episcopum: *Noli me tangere, hæretice, ne appropinques mihi, inimice Sanctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ*. Ecce qualiter nec cum

25 mortuis hæreticis commercia catholicis permittantur. Quorum omnium ratio est, quia hæresis est illud *immedicabile vulnus*, quod vt Ouidius *lib.* 1. *fab.* 8. dixit: *Ense rescidendum est, ne pars sincera trahatur*. Et de quo Iuuenalis *Satyra* 2. *sicut grex totus in agris vnius scabie cadit, & prurigine porci, vuaque contracta liuorem ducit ab vua*.

Porrò si dicatur in aliquibus, regionibus in vsu

26 esse similia matrimonia Catholicorum cum hæreticis, ac proinde pro permissis, & toleratis censeri debere, prout ex Nauarro, & Azorio tenet Sanchez dicta *disp.* 72. *num.* 5. Respondeo, talem vsum

27 nec esse vniuersaliter receptum, maximè inter Catholicos timoratæ conscientiæ, nec inter alios posse esse, nisi abusum; nam, esto quod in illis quandoque periculum peruersionis, & iniquæ educationis prolis, ac minus pacificæ cohabitationis cesset, sed non semper, nec crebriùs, vt puto. Vnde Cornelius à Lapide, Ægydius Coninch, Basilius Pontius, & Laymanns, quos refert, & sequitur Castrus Palaus *de sponsalib. disp.* 4 *punct.* 11. *num.* 10. non audent talem vsum approbare; Nec Eminentissimus Cardinalis de Lugo *de fide disp.* 22. *sect.* 2. *num.* 16. illum approbat, nisi quatenus consuetudinis legitimæ vim habere potest, quam tamen non habet. Casu quoque dato, quod inter priuatos permitti posset, inter Principes tamen, qui cæteris alijs exēplum, & normam rectè viuendi præbere debent, & ex ipsorum matrimonijs plura inconuenientia sequi possunt, prout ex Hurtado *de fide disp.* 76. §. 233. approbat Diana inferius referendus, nullatenus

nus tolerari poteſt. Cuius ſignum eſt, quod Principes Catholici illarum partium, cum talia matrimonia inire volunt, Apoſtolicæ Sedis beneplacitum quærunt, prout illud petiuit Rex Chriſtianiſſimus, vt ſuam ſororem Regi Angliæ dare poſſet; & pro parte Sereniſſimi Regis Poloniæ poſtulatum eſt, vt poſſet ducere filiam Comitis Palatini hæreticam; quod tamen ab Vrbano VIII. non obtinuit; fœliciori quidem ſorte; ſiquidem Cæſaris ſororem poſtea ducere potuit.

Fœminæ namque, quia illecebroſę, blandiloquæ, & adulatrices ſunt, non paucos viros hæreticos fecerunt; vel pro hæreſi propaganda opitulatæ ſunt. Prout de multis hæreſiarchis dixit D. Hieronymus
29 *in epiſt. ad Teſiphontem* hiſce verbis *Simon magus hæreſim condidit adiutus auxilio Helenæ meretricis. Nicolaus Antiochenus omnium immunditiarum conditor*
30 *choros duxit fœmineos. Marcion quoque Romam præmiſit mulierem ad maiorem laſciuiam. Apelles Philomenem comitem habuit. Montanus, Priſcam, & Maximillam primum auro corrupit, deinde hæreſi polluit. Arrius, vt Orbem deciperet, ſororem Principis ante decepit. Donatus Lucillę opibus adiutus eſt Elpidium cæcum Agape cæca duxit. Priſcilliano iuncta fuit Galla, non gente, ſed nomine.* Quid porrò diceret de neothericis nebulonib. Luthero, Baleo, & alijs, qui à ſimilibus ſcortis excæcati fuerunt? Qualis fuit vnus Bituricenſis, cuidam fęminæ (Maria vocabatur) aſſociatus, de quo Baronius *ſub anno* 595.

32 Non tamen adeo illicitum eſt hoc matrimoniũ: vt nullatenus licitè celebrari poſſit. Cauſa etenim aliqua eximia perurgente, licitum erit. Ita Baſilius Pontius *in Append. de matrim. Cathol. cum hæret. cap.* 3. Nicolaus Serarius *in opuſc. de eadre cap.* 2. & paſſim alij Doctores, & Theologi.

33 Probari id poteſt exemplo Sanctorum fidelium, qui ſimilia matrimonia cum infidelibus contraxerunt, vt credi par eſt, licitè, & ſine peccato; quia ob grauem cauſam. Hi ſunt Iacob cum Rachele, & Lia Idolatris *Geneſ.* 29. Iudas Patriarcha cum Cananæa, *Geneſ.* 38. Heſter cum Aſſuero *Heſter.* 2. Similiter Iudith, ſecundum aliquos, ornabat ſe, vt placeret Holoferno in ordine ad matrimonium, & Iacob *Geneſ.* 34. filiã Dinam nuptui tradebat Principi Idolatræ. Idem etiam exemplum ſecutæ ſunt Sanctæ aliquæ fœminæ in nouo teſtamento, vt ſunt Cecilia, & Lucia viris infidelibus deſponſatæ; & S. Monica viro pagano iuncta, vt teſtatur eius filius S. Auguſtinus *lib.* 9. *confeſſ. cap.* 9. ac S. Clotildis nupta Clodoueo Regi Frãcorum Ethnico, teſte Gregorio Turonenſi *libr.* 2. *cap.* 28. Item, propius ad rem, Ingundis pijſſima, & catholica fœmina, Sigeberti Francorum Regis filia, cum Hermenegildo Leouigildi Regis Hiſpaniarum filio, quo tempore Hermenegildus ipſe Arrianus erat; etſi poſtea Sanctus & Martyr, teſte eodem Gregorio *lib.* 5. *cap.* 38. & Baronio *ſub ann.* 583. Tum ex doctrina Patrum ſpecialiter D. Hieronymi 1. *contra Iouinianum*, & D. Auguſtini *de fide, & operibus cap.* 19. aſſerentium, hæc matrimonia ſuo tempore frequentia eſſe. Non eſt autem credendum, omnes, qui ſic contrahebant,
34 peccaſſe. Tum tertiò ratione, quia, etiam ſi tale matrimonium ſit contra ius Eccleſiaſticum, & aliquo modo contra naturale, & diuinum, tales tamen rationes, congruentiæ, motiua, & circumſtantiæ occurrere poſſunt, vt meritò cenſeri poſſit, ius Eccleſiaſticum in hoc caſu diſpenſari poſſe, ac ius naturale, & diuinum declarari, quod tunc non obligent.

35 Ad id tamen requiritur authoritas Summi Pontificis. Ratio eſt quia, ad ipſum ſolum ſpectat etiã poſita tali cauſa eximia relaxatio Iuris Eccleſiaſtici, ſeu diſpenſatio in lege Canonica, & interpretatio, ſeu declaratio iuris naturalis, aut diuini; maximè in negotijs, & caſibus arduis, ac ſpectantibus ad bonum commune Eccleſiæ, vel alicuius magni Principis, aut Regni, ex quibus multa mala, vel bona prouenire poſſunt, vt contingere poteſt in præſenti caſu. Hurtadus *de matrim. diſp.* 24. *diffic.* 2. Perez *de matrim. diſp.* 36. *ſect.* 2. *nu.* 7. P. Diana *par.* 8. *tract.* 1. *reſol.* 74. Quibus etiam à fortiori adhærent illi, qui putant, Summi Pontificis partes eſſe diſpenſare etiam in matrimonio fidelis cum infideli non baptizato, vt ſunt Rebellus, Præpoſitus, Coninch, & alij, quos citat, & ſequitur idem Diana.

Hæc porrò eximia cauſa ſine dubio videtur eſſe,
37 quando certa ſpes adeſt de conuerſione fęminæ hęreticæ. Sic enim habetur ex Concilio Chalcedonenſi *can.* 14. his verbis: *Niſi fortè ſpoponderit, ſe venire ad orthodoxam fidem, dum coniungitur perſonæ orthodoxæ:* & ex *cap. non oportet* 28. *q.* 1. vbi dicitur, filias hæreticorum poſſe accipi, ſi ſpondeant, ſe profeſſuras orthodoxam fidem. Confirmatur; quia, licet in lege veteri Exod. *cap.* 34. & Deuter. 7. cautum fuerit, ne Iudæorum quiſpiam vxorem acciperet ex gentilitate, quia auertent corda ipſorum, vt ſequantur Deos alienos, ſicuti exemplo oſtendit Salomon Rex: nihilominus Mahalon, & poſtea Booz Dauidis proauus in vxorem duxit Ruth Moabitidem; & Salmon Raab meretricem, ſicuti conſtat ex *cap.* 1. *Matth.* propter hanc cauſam, quod Iudaiſmum ſuſcipere paratæ eſſent. *Nicolaus Serarius de Coniug. Catholic. cum hæret. cap.* 2. *Sa de matrim. impedim. n.* 8. vbi ait: *mortale, eſt cum hæretico contrahere, niſi ſpes certa conuerſionis eſſet.* Hurtadus *ſupra*, §. 229. Eminentiſſimus Lugo *ſupra n.* 17.

38 Etſi tamen quidam apud Baſilium Legionenſem *in append. de matrim. c.* 5. *n.* 2. negent, matrimonium inter Catholicum, & hæreticam licitum eſſe poſſe, non ſubſiſtente præfata ſpe conuerſionis; nihilominus, idem Eminentiſſimus *n.* 20. poſt Nauarrum, Sanchez, Reginaldum, Coninch, Azor, Filliucium, & ipſum Pontium meritò tenet contrarium. Quia,
39 etiam non ſtante ſpe conuerſionis, poſſunt ceſſare pericula, quæ reddunt quodammodo iure naturæ illicitum matrimonium, imò poſſunt aliunde concurrere alia bona, quæ compenſent aliquod periculum, & reddunt illud matrimonium expediens ad bonum religionis.

Vnde ſi tres illæ cauſæ in caſu aſſignatæ, ſcilicet cuiuſdam magni Regni quies; facilior recuperatio alterius; & pax vniuerſalis verè ſubſiſterent, ſine dubio propter illas concedi poſſet talis diſpenſatio. Prout ſupponit idem Lugo, vt *ſupra* poſt relatos authores. Qui etiam cum Salas, & Pontio Legionenſi addit, tot, & talia bona ex tali coniugio ſperari aliquando poſſe, vt non ſolùm poſſit, ſed etiam debeat diſpenſatio concedi.

Dixi autem, ſi tales cauſæ *verè ſubſiſterent*, quia de omni-

40 de omnibus illis valdè dubitari potest vanas, & illusorias esse, nec vnquam subsistentiam habituras. De prima quidem, quia vbi Religionis diuersitas est, pax, & tranquillitas vix vnquam sperari potuit. Hoc testatur Christus, cum ait: *Omne regnum in se diuisum desolabitur*. Hoc testantur omnes authores sa-
41 cri, & Prophani, Christiani, & Gentiles. Quas enim turbas in toto Oriente non excitarunt Arriani? Quas in Græcia Macedoniani? Quas in Africa Donatistæ, & Circumceliones? Quas in Anglia Vuiclephistæ? In Bohæmia Husitæ? In Germania Lutherani? In Belgio, & Gallia Caluinistæ? Tædet, ac pudet eas referre. Et quid mirum? Nulla vnquam familia fuit, in qua dissentiens religio pacem non turbarit. Exemplum sit discordia inter Isaac, & Ismaelem in familia Abrahæ: inter Iacob, & socerum Laban in Mesopotamia: inter Mosen, & vxorem Sephoram, dum proficiscuntur in Ægyptum. Quomodo ergo in toto Regno, prouincia, ciuitate, pax, & concordia sperari potest, vbi religionis, ac Fidei summa est discordia? Vidit hoc olim Iulianus Apostata, qui cum Christianorum Ecclesiam turbare, ac pessundare vellet, libertatem, & varietatem doctrinarum introduxit. Refert Ammianus, & ex illo Lipsius *in libr. contra Dialogist. de vna Religione*, & ex vtroque Becanus *de fide hæretic. seruand. lib. 2. cap. 10.*
42 Cuius duplicem rationem assignat. Prior quia vbi est animorum dissensio, ibi pax esse non potest: atqui summa est animorum dissensio, vbi sectæ schismata, & diuortia doctrinarum sunt: ergo paci, & concordiæ locus non est. Altera, quia impossibile est, inter superbos seruari vnitatem, & amicitiam, at vbi hæresis, ibi superbia: Frustra ergo de vnitate conseruanda cogitatur. Quanta porrò eorum superbia sit vel ex vno ipsorum spurcissimo Antesi-
43 gnano Luthero conijci datur. Is enim cum suam de Iustificatione per solam fidem stabilire vellet hæresim vsus est illo Apostoli ad Romanos 3. *Arbitramur hominem iustificari per fidem.* Addidit autem ipse *Solam* cum in textu non haberetur. Cumque rogaretur cur id fecisset, respondit in Epistola quadam ad amicum per hæc verba: *Si tuus Papista morosum, & difficilem se præbere volet de voce (Sola) statim dic Papista, & asinus eadem res est: sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Nolumus enim Papistarum esse discipuli, sed præceptores. Semel enim superbiendo gloriabimur aduersus eiusmodi asinos.* Et infra: *Rogo te, ne quid aliud huiusmodi asellis respondeas de voce (Sola) sed tantum dicas: Lutherus sic vult, ille Doctor omnium Doctorum in Papatu.* An superbior Luthero Lucifer?

De secunda quoque causa pariter dubitari po-
44 test, quod sit vmbratilis, fallax, & dolosa; cum hæresis potius mater diuisionis, & schismatum Regnorum sit quam ipsorum vinculum, & vnio. Hæresis namque, seu hæreticorum turba Turrem Babel construit, cuius ædificatores varijs linguis, scilicet opinionibus diuiduntur; ita *vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui*. Testantur id, plus æquo, Hungaria, Germania, Bohæmia, & aliæ Prouinciæ ob hære-
45 ses scissæ, & fermè desolatæ. Plura de hoc Thomas Bozius Eugubinus *in lib. de robore bellico aduersus Machiauellum, & de Imperio Virtutis contra eundem*. Plura quoque de Sacris, & Prophanis Scriptoribus, quia vulgaria prætermittenda. Sed meditanda quæ Cochlæus *lib. 8. histor. hussitar.* & vetustus Chronicorum liber apud Bzouium *sub ann. 1434. num. 37.* vbi hæretici in Bohæmia inter se tumultuantes sibi & alijs vltimum exitium exhibentes cernuntur, in signum sanè propriæ conditionis, quæ has tragedias semper molitur. Quomodo ergo vnio regnorum ex hæresi speranda. Clarus est in hoc puncto Conradus Brunus in sex libris *de hæreticis in genere* vbi quàplurima ad intentum. Speciatim *lib. 2. c. 16.* probans ob Arrianam hæresim imperium Romanum diuisum fuisse, ad Turcam Orientem peruenisse, & per totam Africam Religionem, & iustitiam exulasse. Et propter vnum sergium hæreticum improbum Mahumetum quasi totius Orbis tyrannum euasisse. Quid plura in re plus æquo compertissima?

Ex quo quid de vniuersali pace, quæ par tertia
46 huius dispensationis causa à parentibus assignatur, sentiendum innotescit. Cum mulier mala, qualis iure præsumitur ea quæ labe hæretica tabefacta est, bellorum potius incentrix, quam pacis conciliatrix sit. Hinc illud Chrysostomi *in serm. de decollat. Ioannis Baptistæ*, dum de muliere mala: *Per te bella fiunt,*
47 *per te sapientes se perdunt, per te Sancti occisi sunt, per te ciuitates combustæ sunt, per te vita perdita est, per te mors inuenta est, per te diuites pauperes.* Super Matthæū sic: *Quid aliud est mulier, nisi amicitiæ inimica?* Quin secundùm Aristotelem lib. 8. de animal. *Mulier ma-*
48 *ioris est inuidiæ, & diligit lites, & malitiosior est viro, & facilius decipitur.* Et, vt Iuuenalis *Satyr. 6.*

Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem mouerit.

Optimè etiam Ouidius. *lib. 2.*

——— *Nisi rapta fuisset*
Tyndaris, Europæ pax, Asiæque foret.
Fœmina siluestres Lapithas populumque biformem
Turpiter apposito vertit in arma mero.
Fœmina Troianos iterum noua bella mouere
Impulit, in regno iuste Latine tuo.
Fœmina Romanis iterum nunc vrbe recenti
Immissit soceros, armaque sæua dedit.

Terentius quoque *in Phor.*

A mulieribus perit magnus Orbis.

Quæ porrò omnia in genere dicta sine præiudicio bonæ indolis, ingenuæ claritatis, & nobilissimi sanguinis huius fęminæ, de qua in præsenti, intelligenda: eam namque dumtaxat auersandam dico propter hæresis labem, qua mali magisterij improbitate imbuta dicitur; & ob eam solummodò causam à matrimonio cum tam Catholico Principe reijciendam, non subsistentibus causis designatis.

Si autem præfatæ causæ verè, & legitimè subsi-
49 sterent, posse Papam dispensare in eo matrimonio, non solum colligitur ex dictis, sed maximè ex praxi & stylo Curię. Ex eo enim constat quod Clemens VIII. prout refert Dom. Lugo *sectione relata*, ac præsertim *disp. 8. de Sacrament. sect. 14. num. 227.* anno 1604. ex consilio Cardinalium in Congregatione, re disputata, & tractata, similem dispensa-
50 tionem concessit Catharinę sorori Henrici IV. Regis Franciæ, vt cum esset adhuc hæretica, nuberet Diui Barensi Catholico consanguineo suo, quod Breue datum Romæ 8. Februarij testatur legisse, & missum fuisse ad Innocentium Bubalū Episcopum Camerinensem tunc Nuncium Apostolicum in Gallia, & postea Cardinalem: non habuisse tamen effectum

effectum dictam dispensationem, quia prædicta Catharina antequam Breue ad eius manus veniret morte præuenta est. Addit etiam *n.228.* quod iuxta praxim Curiæ in dispensationibus matrimonialibus, quæ expediuntur pro Regno Franciæ supprimitur clausula illa apponi solita: *Dummodo orthodoxæ fidei cultores existant*; quæ suppressio (inquit) videtur esse implicita permissio eiusmodi coniugiorum. Maximè etiam, vt obseruat Ioannes Præpositus *in 3.p.q.7. de impedim. matrim. dub.17.* & ex ipso P. Diana *supra* Paulus V. in Bulla quæ incipit, *Vt animarum saluti*, data anno 1616. 21. Iunij concessit Episcopo Funianensi in Iaponia, & superioribus societatis in Regno Chinarum, vt ad decennium possent dispensare in impedimento disparitatis cultus. Quæ concessio sic generaliter sumpta etiam extendi videtur ad matrimonium Catholici cum hæretica casu quo in illis partibus heretici reperirentur.

Obiter tamen satisfaciendum dubio quod Basilius Pontius *supra cap.4.n.16.* & post ipsum D. Car-
51 dinalis Lugo *d. sect.2.n.23.* curiosius mouent, an scilicet maior requiratur causa, vt vxor Catholica detur viro hæretico, quàm, vt vxor hæretica iungatur viro Catholico. Et omissis varijs distinctionibus, de quibus ipsi, mihi videtur dicendum, regulariter loquendo, & cæteris paribus, maiorem cau-
52 sam requiri, vt dispensetur in matrimonio hæreticæ cum Catholico, quam Catholicæ cum hæretico. Ratio est, quia experientia ipsa testante faciliùs feminæ trahunt viros ad sectam, vel religionem suam, quàm è contra viri fœminas vxores. Id constat manifestè in Salomone sapientissimo, & fideli Rege, qui suarum vxorum lenocinijs in Idolatriam lapsus est, & non constat vel vnam ex mille vxoribus quas habebat, & inter illas *Moabitidas, Ammonitidas, Idumæas, & Sidonias, & Hethæas de gentibus*, vt dicitur 3.*Reg.*11. eius monitionibus Dei veri cultum recepisse. Fateor id cum aliquo fundamento dici posse, de Regina Saba quæ ipsum inuisit, prout colligitur ex illo 3. Reg. 10. *Sed Regina Saba audita fama Salomonis in nomine Domini venit tentare eum in enigmatibus*, ac ex Theodoreto, Nisseno, Isidoro, vel Beda qui eam collaudant, & clariùs ex historia Æthiopiæ per Emanuelem Paz conscripta, quam affert Cornelius, 3.*Reg.*10. *vers.*13. Sed nec illa cogunt, & secundum Lyranum, cui fauent Dionysius, Hugo, Vatablus, Abulensis, & alij, ipsa antequam ad Salomonem veniret verum Dei cultum, & si non sub lege Mosayca tenuerat. Et saltem, esto concubina fuisset Salomonis per modicum tempus, prout ex ea historia, & Æthiopum traditione habetur, nihilominus vera vxor ipsius non fuit. Sunt etenim feminæ suis lenocinijs viris fortiores, & robustiores, ad eos sibi subijciendos. Constat id in problemate illo à tribus custodibus corporis Regis Darij post splendidam cœnam dormientis proposi-
54 to 3. *lib. Esdræ cap.3. & 4.* vbi cum illorum vnus Regem præstare, & excellere omnibus rebus perorasset, alius, scilicet Zorobabel fœminas fortiores esse Regibus fœliciùs propugnauit. Inter alia sic dicens: *Si congregauerint* (Reges, vel homines) *aurum, & argentum, & omnem rem speciosam, & viderint mulierem vnam bono habitu, & bona specie, omnia hæc relinquentes in eam intendunt, & aperto ore conspiciunt, & eam alliciunt magis quàm aurum, & argentum, & omnem rem pretiosam. Homo patrem suum relinquit, qui enutrijt illum, & suam regionem, & ad mulierem se coniungit. Et cum muliere remittit animam, & neque patrem meminit, neque matrem, neque regionem. Et hinc oportet vos scire quoniam mulieres dominantur vestri.* Et inferius: *Videbam tamen Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam regis, sedentem iuxta regem ad dexteram, & auferentem diadema de capite eius, & imponentem sibi, & palmis cædebat regem de sinistra manu. Et super hæc aperto ore intuebatur eam, & si arriserit ei, ridet, nam si indignata ei fuerit, blanditur, donec reconcilietur in gratiam. O viri, cur non sunt fortiores mulieres?*
55 Hinc illud Hieronymi in epist. ad Nepotianum: *Nec Samsone fortior, nec Dauide sanctior, nec Salomone poteris esse sapientior.* Quasi diceret eximios hos viros à fœminis dominatos fuisse. Hinc etiam Ambrosius *in Hexameron. die 4.* notat, quod *Adam per Euam deceptus est, non Eua per Adam.* Hinc quoque Chrysostomus *in serm. de Decollat. Ioannis Baptistæ*, inquit: *Per mulierem Adam ab initio in Paradiso cecidit, mulier ipsum exterminauit.* Bene etiam Democritus: *Mulier multò quam vir promptior est ad astutias, & malignitatem.* Quandoque etiam ad pietatem fœ-
56 minæ promptiores, & potentiores viris suis euaserunt. Pro quo extat insignis historia apud Gregorium Turonensem, *lib.5. historiar. c.38.* quam etiam refert Baronius *sub ann.* 583. de Ingunde pijssima, & catholica fæmina, & quæ pro fide Christiana ab
57 auia Arriana calces, verbera, & multa mala passa est. Hæc etenim Herminigildo etiam Arriano Leouigildi Regis filio, vt dictum est supra, matrimonio coniuncta, *Cepit* (inquit Gregorius) *prædicare viro suo, vt relicta hæresis fallacia catholicæ legis veritatem agnosceret. Quod ille diu refutans tandem commotus ad eius prædicationem conuersus est ad legem canonicam.* Quam adeo constanter retinuit, vt pro ea non dubitaret postea martyrium sustinere, nolens communicare cum Arriano Episcopo à patre illi misso. Vt eius historia, ex D. Gregorio Papa excerpta narrat.
58 Nec sola Ingundes tam præclari facinoris causa fuit, sed aliæ fœminæ eo tempore id præstiterunt. Etenim, vt notat Baronius *ad ann.* 591. sicut Gothi in Hispania propter Ingundem; sic etiam franci in Gallia per Chrotildem Burgũdam, & Longobardi in Italia per Theodolindam Bauaram, verum Religionis cultum amplexati sunt.

At regulariter feminæ, quia molliores sunt, femi-
59 na enim est *mollis vir*, ad hæresim, quæ molliora, & sensui dulciora suadet, procliuiores cernuntur. Testatur, inter mille alias, vxor Saturi Hunerici Regis Procuratoris, quæ, teste victore in persecut. *Vuandalic.* maritum Arrianismum abnegantem à proposito, familiæ euersionis timore, abducere conabatur. Et vxor Thomæ Mori viri celeberrimi, quæ pari modo, vt historiæ Anglicæ narrant, à veritatis via seiungere virum contendebat.

CON-

CONSVLTVM XLIV.

Expediens ne sit in Religionibus constitui monasteria strictioris Obseruantiæ Regulæ.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Consulti Occasio.

1 REquisitus à pijs quibusdam Religionis grauissimæ Regularibus, & qui ipsius, & aliarum spiritualem profectum desiderabant, an expediens sit pro bono communi quod in Religionibus sint aliqui Conuentus, seu Monasteria, vbi Regula exactiùs, perfectiùs, & strictiùs obseruetur, an verò potius oppositum magis expediat, sic respondi.

Re-

Responsio.

2 Dico primò. Vsus antiquissimus, & inueteratus est in omnibus fermè Religionibus, quæ in Ecclesia fuerunt, vt in eis essent aliqua Cænobia, Monasteria, seu Conuentus, in quibus Regula Ordinis strictiùs, perfectiùs, & exactiùs obseruaretur,
3 quam in alijs Cænobijs, Monasterijs, aut Conuentibus. Conclusio hæc, cum solum de facto procedat, non aliter probari potest nisi historicè; afferendo videlicet ea quæ ex Historijs, Annalibus, & Chronologijs deseruiunt ad intentum. Non quidem cunctarum Religionum, ne plus æquo consultum protendatur, sed earum duntaxat, in quibus hoc specialiori modo constat receptum, & quas aliæ imitantur.

Pro quo primò, & vt rem, vt dicitur, ab ouo eli-
4 ciamus, occurrit, quod tempore etiam veteris Regis, & SS. Dei Prophetarum, Eliæ, & Elisei, ac ipsorum discipulorum, qui sæpius in S. Pagina *Filij Prophetarum* nuncupantur; qui etiam Monachi, seu Religiosi; Regis (quatenus tamen illa vtpotè vmbratilis, & imperfecta talem statum admittere poterat) communiter dicuntur à PP. & DD. quos in magno numero retuli *to.1. Annal. in Apparatu, maximè c.5. & 6.* qui etiam eos Duces, Principes, & Patres Monachorum, seu Religiosorum vocitant; fuit ista diuersitas mansionum, Collegiorum, seu causarum,
5 ita vt in alijs strictiùs, & perfectiùs, in alijs laxiùs, & delicatiùs viuerent, etsi cuncti sub norma, & methodo prophetalis instituti. Quod manifestè euincitur ex eo quod alij in eremis, seu locis desertis, alij verò in Vrbibus, & oppidis morabantur: nam ij, qui eremos, & deserta loca incolebant; vtpotè cum anachoresim exercerent, rigidiorem, & asperiorem vitæ rationem gerebant, quam illi, qui in Vrbibus, & oppidis cum populo, & alijs hominibus conuersabantur. Aliquos verò ipsorum Eremi speluncas, seu cauernas; alios è contra Vrbium, & oppidorum habitacula incoluisse fide certum haberi debet. Nam de Elia eorum primo Patriarcha constat 3. *Reg.* 17. absconditum mansisse in Torrente Carith contra Iordanem; & habitasse in Carmelo 3. *Reg.* 18. ac de Eliseo quod etiam Carmelum montem incoluisset 4. *Reg.* 4. eo enim in monte ipsum conuenit Sunamitis illa, cuius Filium à mortuis suscitauit: & de Filijs Prophetarum, prout probaui eo 1 *to. Annalium in Appar. capit.* 8. & *sub ann.* 3128. *num.* 4. & *sub ann.* 3893. *num.* 5. ac manifestè comprobat Oratorium, seu *Seunion*, eo monte ab Elia extructum, vt illuc orationis causa conuenirent, prout locis relatis ostendi; & confirmant verba illa Sixti IV. Iulij II. & Greg. XIII. in suis diplomatibus dicentium: *Sanctorumque Prophetarum Eliæ, & Elisei, & aliorum Patrum, qui montem Sanctum Carmeli iuxta Eliæ fontem inhabitarunt*, &c. Porrò etiam Vrbes & Oppida populata inhabitasse certò etiam constat ex 4. *Reg.* 2. Vbi Filij Prophetarum dicuntur habitasse in Bethel, & Iericho, & ex Galgatis, ad eos aduenisse Eliam cum Eliseo, ac Eliseum post Eliæ raptum cum illis cohabitasse; sicut & in Samaria in alio Filiorum Prophetarum collegio, vt dixi eo loco *sub ann.* 3147. *num.* 2. ac *sub ann.* 3154. Vbi etiã de alijs locis vbi Prophetę collegialiter viuebant, scilicet Gabaa Saulis, Naioth in Ramatha, Masphat, monte Ephraim, & alijs; sicut & de Eremitorio iuxta Iordanem ab Eliseo Filiis Prophetarum constructo 4. *Reg.* 6. Manet ergo pro compertissimo inter primos illos veteris testamenti Prophetalis vitæ cultores fuisse alios, qui sub austeriori disciplina eremi speluncas, seu antra incolerent, alios verò, qui sub mitiori in Vrbibus, & Oppidis populatis.

Hęc porrò quæ dixi; imò huius diuersitatis man-
6 sionum causam, mirificè, & ad intentum præsens corroborat Ioannes Ierosolymitanus Patriarcha in libro *de institutione monachorum* Patrum Bibliothecæ inserto *c.*22. iuxta diuisionem capitum huius libri, quam tom.3. Annalium sequor, sic inquiens. *Licet autem Elias, & Elisæus cum cæteris eiusdem propositi religiosis viris, filijs Prophetarum manerent præcipuè in eremis; iubente tamen Deo, propter vtilitatem sui populi, ciuitates, & villas interdum frequentabant, miracula in populis operantes, & futura eis prædicentes, vitiaque hominum castigantes, & eos ad Deum reuocantes, atque ad suam propheticam religionem multos attrahentes. Vnde in suburbanis quarundam ciuitatũ, & villarum terræ promissionis, maximè autem in Galgala, & in Bethel, & in Hiericho, & in Samaria habuerunt cuneos filiorum prophetarum virorum religiosorum; sicut legitur in libro Regnorum, apud quos manebant dum ad ciuitates, & villas veniebant; & illos de populo, quos ad suam propheticam religionem trahere poterant, primò quidem in his conuentibus faciebant erudiri, & in disciplina prophetica, & in rudimentis religiosæ vitæ monasticæ, vt eos paulatim à cõuersatione vrbium distraherent, quos postmodum ad eremos transferebant. His enim monachis filijs Prophetarum habitantibus in vrbibus postquam erant in rudimentis disciplinę propheticæ, & vita monasticæ eruditi, videbantur vrbes quasi carceres, & solitudo eis paradisus apparebat. Saluti ergo suæ perfectiùs prouidere curantes, monasticam, ac prophetalem vitam longè ab vrbibus ducere malebant in solitudine, quàm appetentes ad eam secedebant nutu Prophetarum, qui eos regebant. Hinc in libro Regnorum legimus, hos filios Prophetarum dixisse ad Elisæum; Ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis: eamus vsque ad Iordanem, & singuli tollant de sylua materias singulas, vt ædificemus ibi locum nobis ad habitandum.* Certè nihil clariùs ab Authore præsertim ante 1200. annos scribente dici potuit: ijs enim intentum nostrum, motiuum ipsius, & causam huiusmodi discriminis inter monasteria eiusdem etiam Religionis perspicuè describit.

7 Corroborat idem intentum id quod dixi eo *to.* 1. *Annal. in Appar. cap.* 4. *num.* 9. ex D. Ignatio Martyre *in Epist. ad Philadelph.* D. Hieronymo *in Epist. ad Eustochium*, Bellarmino, Suarez, Ægidio Camartho, & Cornelio, ac præsertim ex Thoma Vualdensi *lib.* 3. *doctrinal. fidei art.* 1. *cap.* 1. quodque etiam ex
8 S. Pagina non obscurè elicitus, fuisse videlicet inter filios Prophetarum, aliquos cælibes aliquos verò vxuratos. Ex hoc enim manifestè colligi datus fuisse eo tempore diuersas mansiones pro vtrisque: non enim cælibes et vxorati rectè compati possent in eodem Collegio, aut eisdem instituti Prophetici ritibus æqualiter vacare. Vnde sicut ritibus, & cæremonijs diuersi esse debebant, sic & in habitationibus,

nibus, seu mansionibus; ita vt illi qui rigidiori obseruantię addicti erant, ab alijs, qui laxiori vacabant, secernerentur.

9 Idem quoque argumentum depromitur ex Rechabitis, seu filijs Rechab in Sac. Sriptura *Ierem.* 35. valde commendatis. Etsi enim ipsi quadantenus Religiosi dici, & inter Eliæ alumnos numerari deberent, prout eo *tom.* 1. *Annal. sub ann.* 3159. probatum manet ex D. Hieronymo, Ioanne Ierosolymitano, Ioanne de Malinis, Iacobo Boulduco, & alijs, nihilominus quidam ex illis, qui austeriori vitæ, & cælibatui dediti erant *in Tabernaculis* degebant, vt ex eodem *Ierem.* 35. loco habetur. Est autem *Ta-*
10 *bernaculum* (Calepino teste) *subitarium quoddam tectum frondibus, strangulisque coopertum, aduersus Solis, tempestatumque iniurias*; ad instar tuguriorum, quæ, ex eadem materia fabricantur. Non sic alij ex ipsis, qui in Ciuitatibus commorati videntur. Prout elicitur ex relato loco Hieremiæ. Dicitur enim ibi: *Vade ad domum Recabitarum*. Et clariùs inferius: *Cum autem ascendißet Nabucodonosor rex Ba-*
11 *bylonis ad terram nostram, diximus: Venite, & ingrediamur Ierusalem à facie exercitus Chaldeorum, & à facie exercitus Syriæ, & mansimus in Ierusalem*. Quibus denotatur eos in vrbe quoque Ierosolymorum habitationem habuisse. Ex quo ad intentum nostrũ elicimus etiam inter pios istos, & commendatissimos Rechabitas distinctionem mansionum repertam fuisse, itaut alij communiter cum populo in Ciuitatibus degerent, alij verò non nisi in agris, eremis, aut desertis in tabernaculis, vt dictum est.

12 Nec incongruè idem dicere possumus de Assidęis, de quibus mentio fit in Sacra pagina, 1. *Machab. cap.* 2. & *cap.* 7. Item 2. *Machab. cap.* 14. Hi enim cum ijdem essent cum Essenis, vt eodem primo tomo latè probatum manet, præsertim in Apparatu *cap.* 7. *n.* 9. ex Genebrardo, Serario, Iosepho, Stephano, Lorino, Torniello, Philippæo, Boulduco, Coria, Francisco à S. Maria, & alijs Catholicis, ac ex Sectarijs Munstero Drussio & Bertramo, quemadmodum Esseni hanc varietatem mansionum, seu Collegiorum habebant, vt iam ostendetur, vtique idem de Assidæis dici debet. Quod sanè ratio ipsa conuincit. Si enim aliqui ex illis belligeri erant, & bellis gerendis cum hostibus Sinagogę vacabant, prout habetur ex textu Sacro 2. *Machab.* 14. vbi Alcimus impius ad Regem Demetrium sic dicebat: *Ipsi qui dicuntur Assidæi Iudæorum, quibus præest Iudas Machabæus, bella nutriunt*: alij verò contemplationi, seu meditationi attendebant itaut *nouem horas orationi* vacarent *cum alij tres tantùm ei darent*, *ac nunquam ferè à Templo recedebant* prout ex Serario, Scaligero, & Ioanne Drussio dixi eo *tom.* 1. *sub ann.* 3622. clarè elicitur, intra idem Assidęorum institutum, seu congregationem diuersitatem cæremoniarum rituum, & obseruantiarum fuisse, ac perinde etiam mansionum, seu habitationum.

13 Maximè verò id suadetur de Essenis, quas in lege veteri incepisse, & in lege noua à Christo, Apostolis, Ioanne Baptista, & Marco Euangelista in Christianismo, ac verò monachismo instructos fuisse exactè probaui *tom.* 1. & 2. Annalium, ex plurimis, & grauissimis Doctorum testimonijs. Hi autem partim in vrbibus, & oppidis habitabant. Prout sic describit Philo Iudæorum disertissimus *in*
14 Apologia pro Iudæis *Incolunt multas Iudææ vrbes, multos vicos magnos, numerososque hominum cætus*. Et Iosephus 2. de bello Iudaico: *Non est*, inquit, *illis vnica ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia träsferunt*. Et inferiùs: *In singulis autem Ciuitatibus ex eodem Collegio specialis curator hospitum constituitur*. Vnde *sub anno* 3608. *n.* 7. dixi circa id tempus habitasse Essenos Ierosolymis iuxta portam *Vallis*, quæ etiam *stercoris*, seu *sterquilinij* vocabatur, vel etiam *porta Essenorum*, ex Villalpando, & Saliano. Porrò alios ex ipsis solitudinis loca incoluisse euidenter demonstratur ex eodem Philone *in libro de Vit. contemplat.* in quo de ipsis agit, vbi sic: *Singuli habent sacras ædiculas quæ Semmea vocant, siue monasteria, vbi solitarij sanctæ vitæ mysterijs dant operam*. Clarius ibidem: *Extra mænia degunt in hortis, ac villis solitarijs amantes solitudinem*. Item sic veluti exponens qualia fuerint huiusmodi habitatiunculæ in desertis. *Domicilia verò conuenarum sunt admodum fragilia parata contra æstum tantummodò, & frigora; non contigua vt in vrbibus; non placet id amantibus solitudinem, nec tamen longè remota, quia societatem diligunt, vt sibi possint inuicem succurrere contra latronum incursus fortuitos*. Nec est cur in hoc immoremur cum pro cõperto sit, & sæpius à me corroboratũ 1. & 2. *Tomo Annalium*, Essenos istos habitationes habuisse in Iudæa apud lacum *Asphaltites*, & in Ægypto apud lacum *Maria* nuncupatum, quæ erant deserta loca. Huiusmodi autem mansionum diuersitatem ex eo ortam fuisse, quod etsi inter ipsos vnus esset communissimus viuendi modus, specialibus tamen ritibus, & obseruantijs discreti erant; itaut alij obseruantiores, & strictioris, seu rigidioris vitæ essent; alij verò veluti mitigatiores, & laxioris disciplinæ, tetigi *tomo* 2. *in Apparatu cap.* 1. *num.* 11. & 26. & constat ex ijs, quę in vtroque tomo dicta manent.

15 Quamuis autem de monachis, ascetis, seu therapeutis, qui post Christi, & Apostolorum tempora immediatè in Ecclesia floruerunt, & quos ad institutum Elianum, & Propheticum spectasse *in* 2. *to. Annalium* sæpius comprobaui, nihil certi ex historijs dici posse videatur, quia eorum gesta non ita clarè, & perspicuè, sed lubricè, & subobscurè ab scriptoribus designantur, nihilominus in eo primo Christi sæculo inter monachos eam vitæ rationem viguisse, vt alij strictiùs, alij suauiùs; quidam in vrbibus, alij in desertis degerent, haud difficilè ostendi potest. Etenim Therapeutæ illi, seu monachi à D. Dionisio commendati *in lib. de Ecclesiast. Ierarch. c.* 6. Demophilus, & Caius, ad quos litteras scribebat, qui etiam Ascetæ, Therapeutæ, & monachi illius æui erant, quãtum ex eodem Dionisio elici valet communiter cum sæcularibus alijs, & si sub monastica forma, in vrbibus conuiuebat. Martha etiam Virgo Christi Domini hospitio celebris duo eiusdem methodi Monasteria in Gallijs construxit, virorum alterum, alterum fæminarum; vel saltem virginum vnum, prout 2. *to. Annal. sub ann. Christ.* 48. dicebam, in locis sanè populatis, vbi Maximinus manebat. Similiter S. Elpidius Iacobi Apostoli discipulus alterum eiusdem normæ Cœnobium Toleti in Hispania fundauit, prout ex Luitprandi fragmentis

mentis dixi eo loco *sub ann. Christi* 105. E conuerso autem alia Marthæ Soror Magdalena pedibus Domini per contemplationem assueta *asperrimam eremum petijt, & in loco diuinitus præparato* 30. *annorum spatio hominibus incognita mansit*, inquit S. Antoninus in ipsius historia, & alij plures. Quam etiam eremiticam viuendi methodum æmulatus est cum Carmeli Anachoretis S. Amator coniux Verenicæ, alijs Veronicæ, cui Dominus speciem suã expressam dedit. De eo enim extat luculentum illud testimoniũ, quod legitur in fragmentis Luitprandi *fragm.* 209. Videlicet. *S. Amator coniux Veronicæ, cui Dominus faciem suam expressam dedit, famulus S. Virginis Mariæ, & Ioseph, & Domini baiulus, ac nutricius post discessionem eius ad cœlos, eius hortatu S. Martialem cum coniuge sequutus est ad Gallias, vbi sicut viderat propè Nazareth eremitas Montis Carmeli eam vitam in editissimo monte sequutus est. Vixit ibi multos annos agens vitam magis cælestem, quàm terrenam, creditur discessisse anno* 75. *celebratur* 1. *die Nouembris.* Consonat etiam D. Antoninus 1. *par. Histor. tit.* 6. *cap.* 22. §. 2. vbi loquens de S. Martiali inquit: *Venit autem cum B. Petro Apostolo Romam, & per eum missus fuit in Galliam, habens in comitatu suo Amatorem, & coniugem eius Veronicam, quæ familiaris, & præcordialis amica fuit Virginis Mariæ. Sanctus verò Amator in rupe, quæ modò* Amatoris, *dicitur solitariam vitam egit, ibique obijt. Veronica autem S. Martialem prædicantem sequuta est in territorio Burdigalensi, ibique consenuit.* Adde Essenum illum, cui *Abbas* nomen, quem flauius Iosephus Iudæus æmulari cupiens in solitudine mira vitæ austeritate degentem adijt, & cum eo per triennij spatium conuiuens, ipsum postea deseruit, Pharisæorum secta magis delectatus. Rem sic enarrat Cedrenus, *in histor. Compend. in Claud. Imper.* de Essenis agens: *In hoc studio, cum Iosephus ad summam perfectionem prouentus maiores adhuc facere progressus cuperet, audito quendam in solitudine vitam degere, Abbam nomine, cui sub arboribus latibula, vestis, cibus, quod terra vltro educeret, ductus æmulatione eius tam absolutæ exercitationis, ad ipsum se contulit, trienniumque cum homine versatus, in vrbem redijt, Pharisæorumq; iustam vitam coluit.* Eadem Georgius Peccator *in Chronic.* etiam *sub Claudio*, interprete Leone Allatio, commemorans Iosephum præfatum adijsse quendam Essæum Abbam nomine, qui ante alios eo instituti genere vteretur, nam vestem illi arbores subministrabant, alimenta vltro terra educebat, & quod eius summæ exercitationis æmulatione raptus ad illum se contulerat, sed postquam per triennium cum illo versatus esset, Romam redijt, & Pharisæorum sectæ nomen dederit.

16 In secundo Christi sæculo sequenti, sicut Anachoreticam ducebat vitam Telesphorus Papatum postea ascensurus, prout vnanimis fermè DD. sententia est; sic similem, & Vrbanam S. Veneranda, alijs *Venera seu Venerdia* Virgo in Monasterio quodam sub Abbatissa, & contubernio Monialium, quemadmodum eo *tom.* 2. *sub ann.* 143. scripsi. Similiter sicut communem, & oppidanam vitę rationem obseruasse visæ sunt Virgines illæ monialium instar consecratæ, de quibus Pius Papa I. *tom.* 1. *Concil. inter decreta ipsius*, quod refertur *Can. Virgines non velentur* 20. *q.* 1. his verbis: *Virgines non velentur ante vigintiquinque annos ætatis, nisi fortè necessitate periclitantis pudicitiæ virginalis. Et non sunt consecrandæ, nisi in Epiphania, & in Albis Paschæ, & in Apostolorum natalitijs, nisi causa mortis vrgente.* Et aliæ, quarum meminit S. Soter Papa in Epistola quadam decretali præcipiens ne sacra vasa, vel sacratas pallas contingerent, prout habetur, *Can. Sacratas dist.* 23. Et ex viris S. Helenus cum suis monachis Essenis in monasterio Alexandriæ, vbi postea S. Eugenia cum Protho, & Hiacyntho socijs vitam monasticam gessit. Item illi qui in Bannochorensi cænobio in Anglia sub hoc tempore viguisse historiæ huius nationis narrant. Sic quoque Anachoreticam seriem sectatas fuisse Serapionem, Episcopum postea Antiochenum, & Narcissum Hierosolymitanum Antistitem, ex eorum gestis, quæ retuli eo *to.* 2. *sub ann. Christi* 186. & 189. sufficienter habetur. En iam prudens lector, quomodo in eo etiam sæculo diuersitas vigebat Ordinis monastici professorum, ita vt alij communi via oppida, & vrbes incolerent, alij Anachoresim.

17 Extat & clarissimum, simulque luculentissimum huiusce rei exemplum in S. Frontonio huius secundi sęculi Abbate percelebri, prout ex Vitis Patrum, *lib.* 1. in vita ipsius habetur; ibi enim constat in Nitriæ partibus ipsum cum monachis septuaginta in monasteria in popularis locis habitasse, & maioris perfectionis Zelo vt ad eremum pergerent consocijs suasisse. *En quid nobis* (dicebat) *& mundo damnabili, cuius operibus renunciare omni modo condecet, vt cœlestem consequamur vitam? Quapropter pergamus ad eremum, nihil nobiscum ferentes ad acquirendam cælestem gloriam, & superiorem inuestigemus ex virtutibus disciplinam. His dictis, vniuersi consensere: deferentesque ad eremum secum parua olerum semina, & bis acutos paruosque sarculos, vnde humum defoderent, profecti sunt, & venerunt ita in eremum.* Subiungit Historicus, qualiter in eremo omnes habitarent Deo seruientes; & quomodo tentati fratres cogitatione redeundi ad Vrbem ob inopiam, & egestatem, quam metuebant, à Frontonio consolationem, & à quodam diuite subsidium, & prouisionem, per camelos annona onustos, vrgente Angelo, qui diuiti eidem in somnis apparens id præceperat. Quod maximo miraculo peractum est; eo quod cameli illi, nullo ductore, ad ipsos in eremo commorantes peruenerunt. Certè clarius nihil vel desiderari potuit pro intento nostro roborando de monachorum diuersitate strictiori, & laxiori, etiam sub eodem instituto communi.

18 Tertio quoque Christi seculo monachorum fertilissimo plura suppetunt eius rei exempla. Nam primò de Eremitis, seu strictioris monachismi in deserto cultoribus extat vnus Paulus tam celebris, vt encomiasticè, & veluti per antonomasiam *Eremita primus* appellatus fuerit. Deinde Dionysius S. postmodum Romanus Pontifex ex Anachoresi ad Pontificatum euocatus, vt in prædicto 2. *tomo Annal. sub ann.* 247. ostensum manet. Item insignis Chariton, ex cuius gestis apud Lypomanum, Surium, Morigiam, & alios habemus fundatorem extitisse eorum Cænobiorum, quæ apud S. Ciuitatem Ierosolymæ vocata fuerunt *Lauræ*, in deserto. Et Sabbas, Isaias, & alij 36. Martyres, & monachi, qui in

in sina monte Arabiæ degebant; quosque commemorant Martyrologia, Romanum Grecorum, Molani, & alia apud Bollandum *in Actis Sanctorum 14. Ianuarij*. Et super omnes magnus Antonius, qui monachismi illustrator eximius, *solus contendit ad montem, & eremi adhuc monachis ignotæ vitæ rupto metu, viam conatus est pandere*, vt inquit Athanasius *in eius vita*. Quod gessit, prout ex eadem habetur, Monasteriola in Eremis condens. Præter hæc autem rigidioris monachismi habitacula fuisse quoq; mitiora, & communiora alia in vrbibus, seu oppidis, elici videtur ex historia SS. Iuliani, & Basilissæ, qui in Antiochiæ partibus Monasteria virorum, & fœminarum construxere, in quibus decem millia morabantur. De quo Bollandus supra *sub die 9. Ianuarij* ex pluribus Martyrologijs, fastis, & authoribus. Item ex ijs, quæ de S. Fructuoso nostro dixi, *sub ann. 237*. Tyrocinium namque sui monachismi habuisse videtur in Monasterio Alexandrino plurium monachorum lycæo, vt eo loco dictum. Ex quibus, & alijs quæ afferri possent satis colligitur eo etiam æuo diuersas vias, planiores alias, & alias rigidiores, per quas monachismi sectatores incedentes ad cælestia Regna properabant.

19 De quarto porrò sæculo ab anno scilicet Christi trecentissimo vsque ad 400. superfluum videtur loqui, cum innumeræ monachorum myriades hoc æuo militantes reperiantur, qui Christi sponsam, Ecclesiam, præfata varietate Cenobiorum circumdabant. Scilicet sub Antonij disciplina in Ægypto; Hilarionis in Palestina; Arnonis in Nitriæ monte; Cyrilli Nicomediensis in ea vrbe; Monasterij Hermopolitani in Thebaida (vnde magnus ille eremita Onuphrius prodijt) Pachomij in Tabenna; maximi Basilij in Ponto; Hieronymi, & Paulę in Betlehem; Ioannis Ierosolymitani, Eutitij, & Caprasij in Carmelo; D. Martini Turonensis in Gallijs; S. Augustini Ecclesię iubaris in Africa; Apollonij in Thebaida; Oxyrinchanę vrbis in eadem Thebaida; Posthumij circa eandem regionem; & Orsis, vel Oriasis in Tabenna. Ex ijs enim aliqui strictiori vitæ, alij laxiori, alij mediæ in diuersis mansionibus, quas *Cellulas* appellant Ruffinus *lib. 2. vit. Patr. in præfat. & lib. 3. n. 219.* & Eucherius *in lib. de laud. Erem. ad Hilar.* vacabant; prout ex D. Hieronymo, Theodoreto, Euagrio, Palladio, Heraclide, Ioanne Hierosolymitano, & alijs, qui ipsorum acta descripserunt, quorum plurima eo secundo tomo Annalium exscripsi, luce meridiana clariùs conijci datur. Vnde de Hitriensibus monachis qui sub Amone in eo monte Essenorum strictam vitam sectabantur Palladius, *lib. 8. Vitar. Patr.* seu *in Historia Lausiaca c. 68.* dicit: *Alij quidem ex ipsis versabantur in contemplatione: alij verò in actione*. En munerum diuersitatem in eodem instituto. Hinc Cassianus, *in præf. ad 7. vltimas collationes PP.* commendat Iouinianum, Mineruium, & Leontium, monachos quod *non solum* (inquit) *Cænobialem professionem monachos apprimè expetere, verùm etiam anachoreticam fuire sublimitatem vestris institutionibus pronocastis*. Hinc etiam

21 in Actis S. Epiphanij apud Surium die 12. Maij legitur de quodam monasterio sub Luciano, *quod habebat decem monachos, qui quidem libros diligenter scribentes ex ijs sibi victum parabant*. Quę si conferas cum alijs, qui merè soli contemplationi, & vitę austeritati attendebant, comperies sanè in domo Dei mansiones multas, diuersasq; esse iuxta Seruatoris nostri sententiam.

Sed rem altius petamus, ex his nempè, quæ in hoc quarto sæculo, vel circiter contigere, aut scripta sunt: etenim ex illis liquidò constare poterit semper inter monachos eam consuetudinem extitisse vt præter communia Cænobia, in quibus collegialiter viuebant, haberent etiam loca separata

22 pro anachoretica palæstra exercenda. Primò enim Trullana Synodus *can. 41.* quam ad hoc intentum afferunt Posseuinus *in Biblioth. Selecta lib. 5. cap. 4.* & Haeftenus *libr. 3. Disquisit. monastic. tract. 2. cap. 4.* Definiuit loquens de transitu Cænobialis vitæ ad Anachoreticam: *Quadriennio toto multis modis in Monasterijs probatos, & accedente Episcopi examine, & iudicio ad illam admitti posse*. En iam habitationum, seu mansionum inter monachos approbatam distinctionem. Item celebris author noster Thomas Vualdensis *tom. 1. libr. 3. art. 1. cap. 10.* expresè ait quod tempore S. Augustini præter Religiosos in eremis commorantes erant etiam alii Romæ, & Mediolani. Quod probat ipsius Augustini testimonio. En etiam eo tempore diuersitatem viuendi, arctiorem scilicet, & minus rigidam inter Religiosos. Clarissimè id quoque innotescit (estque perspicuum pro nostro intento argumentum) in historiis Sanctorum Sabæ, Euthymii, & Theodosii, quas ex Cyrillo monacho magnæ authoritatis viro, prout sæpius Baronius recitat, habet Surius, & ante ipsum Metaphrastes. In eis namque apertissimè constat fuisse in partibus illis Palæstinæ, præter Cænobia, vbi monachi conuentualiter degebant, mansiones quasdam eremiticas à cænobiis separatas, quas *Lauras* appellabant, ad quas Deo, sibique vacaturi, Prælato consentiente, ad tempus recedebant. Vnde hi duo Sabas, & Theodosius, curam omnium monachorum apud Ierusalem susceperant; Sabas Anachoretarum in *Lauris* viuentium; Theodosius verò Cænobitarum in Cænobiis: & propterea Cænobiarcha dictus. Sic Sabas decennium habitauit apud Theoctistum, & inde ad Anachoreticam Lauram pertransiit. Sic etiam è contra Aphrodisius cum 30. annos in Laura transegisset à S. Saba petiit, vt ad cænobium Theodosii transitum faceret. Sic quoque Barnabas Anachoreta, cum pes eius, ob infixam ex arundine festucam, esset læsus, coactus est ascendere ad Monasterium *Turrium*, sibique vnam cellam accipere, cum prius in quadam deserti iuxta Iordanem spelunca habitasset. Rem gestam refert Pratum Spirituale *cap. 10.* De his porro Haftenus relatus tum supra, tum *libr. 1. Tract. 6. disquis. 4. & Tract. 5. disquis. 14. & lib. 3. Tract. 3. disquis. 1.*

24 Præterea de quinto, sexto, septimo, & sequentibus sęculis vsque ad 12. vel 13. in quibus Mendicantes florere ceperunt; vel de nouo exorti, vt grauissimi Dominicani, & Religiosissimi Franciscani; vel ex eremis ad vrbes excitati vt Carmelitę cum Augustinianis, actum agere, & solem illuminare esset, si conaremur ostendere in ipsis eam diuersitatem Monasteriorum, seu Cęnobiorum fuisse: aliorum nempe in quibus arctiùs, & rigidiùs monachi viuerent, in eremis pręsertim, & desertis locis; alio-

rum verò, in quibus laxiùs, & liberiùs;& si intra veræ,& sanctæ disciplinæ Regularis limites,& cancellos. Pro quo Canonicorum Regularium Basilianorum, Benedictinorum,Cistertiensium, Cluniacensium, Camaldulensium, Præmonstratensium, & similium historiæ mira, multaque suppeditant. Ac maximè Lerinensis Cænobij in Gallijs celeberrimi, de quo id signanter animaduerrit Haeftenus *in disquisit. monastic. lib.1. Tract. 5. disquis. 3.* ex testimonio Sidonij *lib.9. epist.3.* sic scribentis Fausto: *Precum peritus insulanarum,quas de palæstra congregationis Eremitidis, & de Senatu lerinensium cellulanorum, in Vrbem quoque transtulisti.* Vbi per *Cellulanos* Cænobitas,& per *Eremitides* Anachoretas intelligit. Vnde Thomas Bozius, *lib.9. de signis Eccles.cap.4.n.14.* disertè notat,plerumq;geminos in Ecclesia Dei excitatos Religiosorum cætus fuisse, quorum alter contemplationi magis, & solitudini deditus esset, alter verò actioni, & frequentiæ. Prioris quidem Ducem facit Antonium; posterioris Basilium: S. verò Benedictum,Romualdum,Rubertum, Brunonem, Antonij magis imitatum esse institutum; Augustinum verò, Euthymium,Studitas, Norbertum Basilij sectatos iter. Cæterum ipsum Basilium hanc vitæ diuersitatem in suis monachis affectasse ex his,quæ de ipso eius amicissimus Nazianzenus in Oratione de eius laudibus dixit,haurire possumus. Sicut etiam quod S.Benedictus non solùm Cænobitas Monasterienses, sed & Eremitas quoque direxisse ex Belloto monacho Cassinensi approbat eius antiganista Gallonius *in Apologet. pag. mihi* 51. Elicitid quoque egregiè potest ex historia Sanctę illius quondam peccatricis Mariæ Agyptiacæ dictæ, quæ extat, *to.1.Vit.Patr.* vbi habetur in quodam Monasterio degentes monachos ea lege astrictos fuisse,vt Quadragesimæ tempore illud desererent, & solitudinem petentes in ea habitarent circa Iordanem, donec resurrectionis Dominicę dies adueniret.Vnde contigit, vt vnus Zosimas id cum alijs peragens Mariam in ea Eremo reperiret. Deinde ex Ioanne Climaco *ad Past. c.10.* Vbi laudat Ioannem Monachorum Præsidem, quod haberet *Laurum* quandam præter Cœnobium, quò *ad solitudinis quietem perfectiores deducebat*. Item ex D. Isidoro *lib. 2. de officijs c. 15.* qui diuersitatem hanc mansionum refert, & approbat. Ac ex D.Romualdo, qui,vt habetur in histor. Camaldulensi *lib.1.c.5.* Vbicunque loci opportunitas se offerebat, non longè à Monasterio *Eremum* quoque condebat. Ante ipsos etiam S.Columba Pictorum Apostolus, & plurium monachorum Pater circa Scotiæ partes, non solùm Monasteria pro Cænobitis, sed etiam mansiones Eremiticas pro Anachoretis instituit,pro vt ex Adamnano in eius vita *lib.3.c.18.* & Haefteno relato *disquis. monast. lib. 1. tract. 6. disquisit. 8.* infertur. Ac maximè S.Fructuosus,qui in Hispaniarum partibus Monasterium *Complutum*,seu *Compluticum* appellatum instituit,vbi erant *Monachi*, & *Anachoretæ*. Sic enim ex testimonio Regis Chindasuinti elicit idem Haeftenus *Tract.7. disquis.7.*

25 Si verò petatur, an ex hoc duplici monachorum genere, solitariorum nempe, qui austeriori vitæ vacant;& Cænobitarum qui mitiori, (quorum primum cordi Ecclesiæ, secundum collo comparat Vualdensis, noster *to.1. lib.2. ar.2. c.14.*) vnum ex alio progenitum esse debeat, respondet Petrus

26 Rouerias *in Illustrationibus Historiæ Monasterij Reomaensis n.11.* Quem refert Benedictus Haeftenus in *vitæ S.Benedicti Commentario n.12.* sic. *Quamuis monasticæ militiæ lex fuerit, solitarios ferè ex cænobitis fieri;quos tamen Deus ad magna destinault, eos fermè communi cæterorum hominum lege non coerceri. Cænobitas enim ex solitarijs contrario more existere plerumque voluit,quos religiosæ vitæ columnas,atque auctores esse toto terrarum orbe cupiebat. Ita Antonium ex Nilotica,Pachomium ex Thebana, Basilium ex Pontica, Hilarionem ex Palæstina, Macarium ex Scetica, alios alia ex eremo, ad instituendas in Oriente Cœnobitarum acies euocauit. Ita Martinum Turonica, Honoratum Lerinensis, Romanum Turensis, Benedictum Sublacensis, Columbanum Luxouiensis, aliosque non paucos aliæ solitudines Cænobiorum Patres Occidenti dedere. Ad quorum exemplum & S.Ioannes Reomaensis Abbas duplicis se solitudinis inhabitatione ad religiosæ vitæ magisterium infor-*

27 *mauit*. Hactenus ille. Idem confirmat Gazzæus *ad cap.9. collat. 18. Cassiani* dicens: Magni Antonij Abbatis exemplo, qui primò quidem Anachoreticam, deinde Cænobiticam vitam exercuit, ac tandem ad Anachoreticam redijt,prout ex eius vita habetur, contigisse, reciproco quodam ordine, *Anachoretas* generare *Cænobitas*, & vice versa *Cænobitas* parere *Anachoretas*. Nihilominus communis fermè PP. doctrina est, Anachoreticam vitam permittendam non esse, vel saltem non fuisse permissam, nisi ijs, qui in Cœnobitica antea exercitati fuerunt. Sic habet Ecclesiæ luminare Hieronymus *epist.4. ad Rusticum*, Cassianus *collat.19.c.10. & lib. 8. Instit. c. 18.* Ioannes Ierosolymitanus noster in superioribus relatus. Et Sabbas *Laurarum* Pater, qui,teste Cyrillo *in vit.S.Ioannis Silentiarij*,hoc axiomate vtebatur: *Sicut flos fructum præcedit, ita vita Cænobiaca Anachoreticam*, fauet Trullana Synodus in superioribus relata, quadriennij probationem exigens, vt ex cœnobijs ad eremos monachi transeant. Et D. Isidorus *lib.2. de officijs. c.15.* xx. vel xxx. annos (iuxta alios) ad hanc mutationem requirens. De illa porro Haeftenus relatus *lib. 3. tr.*

28 *2.disquisit.4.* Et ante ipsum,& alios neothericos noster Arnoldus Bostius *in speculo historiali sectatorum Eliæ, & Elisei lib.2. præsertim c.6.& 10.*

Ad Mendicantes porro accedendo, certo cer-

29 tius est, in ijs semper hoc mansionum, seu habitaculorum discrimen visum fuisse: in quorum aliquibus Religionis forma adamussim, & exactè obseruata sit; in alijs verò non nisi mitiori, & benigniori methodo. Et vt ab Illustrissimorum Patrum Do-

30 minicanorum familia clarissima exordiar, quam cæteris Mendicantibus S. Sedes Apostolica præcedere statuit, pro comperto est hoc obseruari, prout à Reuerendissimo eius ordinis Generali Ioanne Baptista Merino audiui;& iuxta ipsorum S.Constitutiones, *distinct.2. c.1.* vbi hæc aurea ad intentum, *Cæterum, quia magis bona spiritualia, quàm temporalia in conuentibus nostris conseruari debent,declaramus pro reformatione obseruantiæ regularis istud à Bonifacio Papa IX. & à B. Raymundo Capuano Generali olim magistro statutum, & post in Capitulo Salmanticen. 1551. Rom. 1558. Bononien. 1564. Rom. 1569. & Vallisoleti*

leti 1605. strictissimè mandatum esse omnibus Reuerendis admodum Patribus Prouincialibus, vt vnusquisque in sua Prouincia vnum, vel plures Conuentus iuxta qualitatem, & numerum fratrum deputet, in quibus Regula, & Constitutiones Ordinis nostri cum omni rigore ab omnibus illic degentibus ad vnguem obseruentur, nec cum aliquo ibi commorante in carnibus, vel alijs regulari vitæ repugnantibus quoquo modo, aut quouis prætextu, vel colore, nisi propter actualem infirmitatem duntaxat dispensari possit. In quibus Conuentibus, & locis nemo inuitus cogatur manere, nec aliquis nolens à suo retrahatur feruore, nisi quem iam arrepti propositi, & captæ
31 *obseruantiæ pænituerit.* Vidi hoc Diploma Bonifacij IX. in quo decretum per B. Raymundum de Capua sacerrimæ huius familiæ Generalem, ac Sanctæ Catharinæ Senensis Confessarium promulgatum, quo statuerat, vt in qualibet Prouincia esset vnus locus dicti Ordinis, in quo regularis obseruantia secundùm statuta B. Dominici prædic. seruaretur, corroborat, & confirmat, & sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda Conuentus sic reformatos à nemine impediri, aut reuocari mandat. Vidi etiam eiusdem Raymundi opusculum ad Philippum de Lanconio Cardinalem Hostiensem directum, ex quo plura in sequentibus hauriam; & in quo præfatum decretum sanctissimè defendit. Vidi quoque in Capitulo Generali de anno 1580. sic haberi. *Confirmamus ordinationem toties factam de vno, vel pluribus Conuentibus in qualibet Prouincia, vel Vicaria in fauorem cupientium arctam obseruantiam regularem. Addentes tales à nemine posse quomodolibet impediri iuxta decretum Bonifacij IX. quod & Reuerendissimus magister ordinis obseruare intendit, & obseruari præcipit ab omnibus districtè.*

32 In Sanctissimo, & Seraphico, Minorum Ordine tam expressè, & clarè huiusmodi Monasteriorum diuersitas cernitur sub quatuor supremis Generalibus, conuentualium, obseruantium, capucinorum, & Tertij ordinis, quibus etiam aliæ plures Congregationes adnectuntur, vt eam vel referre superuacaneum videatur. Nec mirum quidem, quia eorum primus Patriarcha Franciscus prout ex historijs eius ordinis habetur hanc vitam separatam sæpius gessit in Eremis Camaldulæ, Lacus Perusini, fontis Plumbi, & alijs. Quod etiam imitati sunt SS. Antonius, Bonauentura, & nonnulli vetustiores. Ipse etiam Franciscus fratres hoc modo vitæ vtentes vocat collat. 16. *Milites tabulæ rotundæ, qui latitant in desertis,* & in quadam collatione, *opuscul. S. Francisci collat.* 3. Eremitis à Cœnobialem vitam gerentibus seiunctis viuendi formulam statuens dicit: *Illi qui religiosè volunt stare in eremitorijs sint tres, aut quatuor &c.* Quod in Hispaniæ, & lusitaniæ partibus nostro æuo vidisse operi mandatum, & magna cum intuentium ædificatione, testatur P. Lucas Vuadinghus *ibidem.* A Patribus etiam Capuccinis id quoque obseruatum, iuxta decretum primæ Congregationis Aluacinæ coactæ, scribit eorum Chronologus Bouerius *in Annalib. ann.* 1529. Sed rem altius inuestigando clarè innotescit hunc vsum habendi strictoris obseruantię monasteria, seu Eremitoria in hoc Sacro Ordine conformem esse S. eius institutoris menti, *in lib. 2. conformit. 6.* Legitur S. P. Franciscum cuidam Theologo sui Ordinis petenti licentiam ad Religiosiora loca confugiendi, respondisse: *Quod à me postulas à Christo scias tibi esse concessum.* Christus ergo annuit huiusmodi *Religiosiora loca esse.* In Regula etiam *cap. 10.* Idem P. Franciscus sic habet: *Vbicunque sunt fratres, qui scirent, & cognoscerent se non posse Regulam spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeant, & possint recurrere. Ministri verò charitatiuè, & benignè eos recipiant.* Vtique de conuentibus Reformatis eos prouidentes. Quod qualiter faciendum in Constitutionibus antiquis Capituli Generalis Assisiensis de ann. 1354. sic legitur: *Caueant Prælati ne fratres aliquos ad Eremitoria mittant pro residentia ibidem facienda, nisi solidos, & probatos, in obseruantia Regulari.* Supponitur ergo Eremitoriorum vsus in Seraphica Religione. Perseuerasse autem in posterioribus sęculis supponitur etiam in Diplomatibus Pontificijs. In Bulla namque Leonis X. *Ite & vos in vineam meam* de anno 1517. leguntur ipsa: *Domus, loca, & Eremitoria, quæ fratres de obseruantia, seu alij Reformati hactenus tenuerunt, ipsi Ministro Generali, & Prouinciali perpetuò subijcimus.* Et in Bulla Clement. VII. *In supræma militantis Ecclesia.* Sic præseruatur hoc ius conuentuum strictioris obseruantiæ; & præcipitur Prælatis vt eos conseruent: *In virtute S. Obedientiæ strictius præcipiendo mandamus, quod fratribus dictam strictiorem obseruantiam desiderantibus per Prælatos ordinis Minorum S. Francisci de obseruantia assignentur quatuor, vel quinque loca.* Et in Bulla, seu Breui Pij V. *Iniunctum nobis desuper* clarè id quoque exprimitur ibi: *In qualibet Prouincia S. Francisci de obseruantia duæ adminus domus, & loca Recollecta esse debeant.* Egi de hac Pij V. Bulla *tom. 4. meæ summ. verb. monasteria Regularium n. 16.* cum Rodriquez, & Portello *ibi* relatis. Vnde Antonius Corduba huius S. familiæ egregius alumnus *in cap. 10. Regulæ q. 5. circa fin.* inquit: *In singulis Prouincijs habentur Conuentus valde reformati vbi potest qui vult, ad purum Regulam obseruare, & libenter ministri mittunt illuc omnes volentes.* Et subiungit post: *Et vbi omnia deessent manet libera facultas recurrendi ad Papam, vel Ecclesiam pro debito remedio.* Et Hieronymus Rodriquez *in Compendio Resol. 96. n. 9.* inquit: *Apud Minores in vnaquaq; Prouincia obseruantiæ adminus duo Monasteria Recollecta vbi fratres arctiorem vitam degant constituenda esse.* Subiungitque: *In constitutionibus verò Toletanis præcipitur vt adminus tria loca pro Recollectis habeantur.* Plura alia in Chronicis huius sacræ Religionis, vbi etiam varia diplomata Summorum Pontificum, præsertim Pij V. Gregorij XIII. Clementis VIII. Pauli V. Gregorij XV. & Vrbani VIII. quibus plures fauores huiusmodi reformatis monasterijs concessi cernuntur; pro Discalceatis presertim Hispanię, & Recollectis Gallię. Mirum proinde est, quod eiusmodi Cœnobiorum strictioris obseruantiæ in hac Religione conseruatio, non rectis oculis à quibusdam conspiciatur.

33 Idem quoque cernitur in augustissima S. Augustini Eremitarum familia; non solùm propter plures congregationes Discalceatorum Italię, Hispanię, & Gallię, ex quibus constat; & in quibus plura extant Monasteria sub rigidiori disciplina, & obseruantia ordinis: Sed etiam propter diuersas congregationes vocatas Lombardię, Illicitanę, Carro-

niæ, Perusinæ, Ianuensis, Montis ortoni, Apuliæ, Calabriæ, & Dalmatiæ, in quibus etiam quadamtenus ea diuersitas animaduerti potest. Imò propria sacræ huius Religionis videtur, cum vitam Anachoreticam, seu Eremiticam simul cum Cœnobitica propter, vel ex nomine *Eremitarum*, quo fruitur, maximè si cum Canonicorum Regularium ordine coniungatur censeri potest. Eo quoque quod ab illo celeberrimo viro Ioanne Bono nuncupato, qui vitam solitariam exercuit, & huic ordini adiunctus est, sui magnam valde propagationem accepit. De illo enim noster Arnoldus Bostius *in speculo histórial. sectator. Eliæ, & Elisei lib. 2. c. 10.* hæc habet. *Erat quidam frater magnæ sanctitatis, re, & nomine Ioannes Bonus; qui primò apud Videolum Tesenatensis diæcesis domunculam quandam de assensu diæcesani construxit, & ibi vitam eremiticam in arctissima duxit pœnitentia. Cumque fama conuersationis eius per loca vicina crebresceret plurimi ad eum conuersi sunt, qui in honore S. Mariæ Virginis construxerunt ibidem monasterium, in quo simul cum dicto Patre virtutum Domino sedulò seruierunt. Crescente autem illorum monachorum numero, religio illa per eos in diuersis partibus, in quibus mansiones construxerant extitit propagata. Vocabantur autem isti fratres eremitæ fratris Ioannis Boni, cum ipse fuerit primus institutor eorum, & quasi Prior Generalis ordinem illum paterna sollicitudine gubernaret. Cum autem ijdem religiosi aliquam de approbatis regulam non haberent, ordini eremitarum Sancti Augustini de mandato Sedis Apostolicæ sunt vniti; sicque iste vir Sanctus qui prius sine regula religiosè vixerat, postea sub regula S. Augustini militans per amplius in deuotione sedula virtutum Domino seruiebat. Tandem verò, vt liberiùs orationi, & contemplationi vacare posset, de licentia Prioris Generalis apud ciuitatem Mantuanam locum solitarium elegit, ibique Deo deuotissimè seruiens, ibidem in pace vitam finiuit, & multis miraculis claruit.* En Eremitoriorum vsum in hac Sac. Religione prædicatum ab vno eximio ipsius propagatore. Video etiam in Epistola Ioannis de excuria ordinis Prædicatorum celebris alumni ad Carolum Ducem Burgundiæ scriptam mentionem fieri octoginta Conuentuum Regularium S. Augustini in Alemania Reformatorum.

34 Porrò de nostra Carmelitarum vetustissima familia pro liquidò cunctis erit semper in ipsa huiusmodi monasteria, eremitoria, seu habitacula Religiosorum strictiorem obseruantiam regularis disciplinæ viguisse: ad instar & æmulationem eorum monachorum, quos in antiquis seculis hanc viuendi normam tenuisse, in superioribus demonstratum manet. Hi namque omnes Eliam, Eliseum, filios Prophetarum, & in lege noua Essenos, Asceras, ac Therapeutas (inter quos talis etiam vigebat vsus) pro Ducibus, & Antesignanis agnoscunt, vt Annales nostri ostendunt. Et quidem Regula B. Alberti ab Apostolica Sede vicibus repetitis confirmata haud leuiter id indicat *cap. 2.* dum dicit: *Loca autem habere poteritis in eremis, vel vbi donata vobis fuerint ad vestræ Religionis obseruantiam apta, & commoda.* Cum enim primo loco habeatur *in Eremis*, & in secundo *vbi vobis donata fuerint*, indigitat sanè eremitoria, seu loca anachoretica præcipua, & primaria nostrorum habitacula fuisse. Vnde quia illa fratres reliquisse videbantur contra ipsos acriter insurrexit Nicolaus Gallicus ordinis Generalis Antistes circa annum 1270. aureo illo libello *sagitta ignea* nuncupato, quia aurea veluti cuspide eos qui talia eremitoria spreuerant grauiter pungit. Cuius aliqua ad intentum non extranea hic apponenda. Ex *cap. 1.* illud: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus? Dispersi sunt lapides Sanctuarij in capite omnium platearum? Heu me mater, quæ me genuisti, Religio Sanctissima, de altitudine excellentis, ac eminentis circumcisionis spiritualis olim meritò nuncupata, propter te Propheta lamentatur, & tu propter te lachrymas non effundis.* Ex cap. 2. *Quis dabit capiti meo fontem lachrymarum? vt die, noctuque plorans, gemens, & suspirans, tuum contra eos excitem plantatorem, qui te de terra solitudinis eradicantes fructifera, in terram salsuginis à malitia inhabitantium in ea miserabiliter transplantarunt. Recordare & suspira, & suspirans recordare quàm digna, & quàm sancta eras in statu pristino, ac in oculis omnium mirabilis, & famosa, dum Patres nostros Eremitas sanctissimos in loco pascuæ spiritualis optimè collocatos, super aquam refectionis mirabiliter educatos, nutritiuo non cessabas pabulo saginare.* Et ex cap. 5. illa: *Audite ergo Eremitæ ab Eremo nuncupati, qui in corde ciuitatis habitaculum elegistis, audite inquam, non quod ego, sed quod Propheta protulit. Vidi, inquit, iniquitatem, & contradictionem in Ciuitate die, ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniustitia, & non defecit de plateis eius vsura, & dolus. O quam tuta, & secura existit mansio vestra, quæ tot excubijs vtique sollicitis tam interius, quàm exterius, horis, momentis omnibus dignoscitur custodita. Ecce iniquitas super muros diligenter excubans, vt non sit in ea qui se abscondat à calore eius, Ciuitatis habitatores ambiens circumcingit, vniuersos sui signi charactere cupiens maculare.* Opere autem exercuit quod docuit prius hic Generalis Nicolaus; de ipso enim noster Bostius, *in specul. histor. lib. 2. c. 10.* hæc scripsit: *Postquam aliquibus annis dictum ordinem laudabiliter rexisset, demum renunciauit officio, & ad eremum se transferens, solitariam vitam duxit, & tandem in maxima sanctitate secunda die mensis Aprilis ab hac luce migrauit.*

35 Quamuis autem Carmelitæ ad Ciuitates accesserint, & Eremos reliquisse viderentur, nihilominus Reformata, & strictæ obseruantiæ Cœnobia, siue in vrbibus, siue in desertis locis non respuisse, ex eo quod de sequentibus temporibus historici nostri narrant facilè euincitur. Sed multis prætermissis, occurrit primò decretum Capituli Generalis Venetiarum de anno 1524. vbi inter alia dicitur: *Ordinamus, quod in qualibet Prouincia constituantur aliqui Conuentus pro totaliter reformatis, in quibus sint benè reformati fratres.* In Capitulo etiam Gen. Astensi de ann. 1473. statutum erat sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ne aliquis præsumeret. *Conuentibus Reformatis in aliquo derogare.* Deinde, vnum vel alterum Pontificium diploma hoc loco apponendum, in quo talium Reformatorum conuentuum memoria extat. Præcipuè verò vnum Pauli II. quod habetur in Mari magno nostro *n. 27.* & in quo Pontifex vestigijs inhærens Calixti III. & Pij II. Prædecessorum, ad promotionem dictorum conuentuum Reformatorum, prouidit

ne

ne Prouinciales, aut capitulum Prouinciale possent pro suo libito Priores illis præficere, vel eos amouere; sed quos elegissent confirmare tenerentur: nec etiam possent fratres illorum extra ponere, aut alios loco ipsorum collocare: & alia fauorabilia pro ipsorum conuentuum manutentione, &
36 conseruatione; prout ex Bulla ipsius Pauli, quæ talis est, liquido noscitur. *Paulus Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Circa quorumlibet Regularium ordinum professores eo diligentius laboramus, quò fœcundius illorum Religionum fructum videmus afferre salubriorem, eosq; posse ex nostris institutis laudabilibus proficere iugiter incrementis. Sanè pro parte dilecti filij Ioannis Soreth Prioris Generalis Ordinis fratrum Gloriosissimæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli nobis nuper exhibita petitio continebat quod olim ne in ipso Ordine scissuram aliquam pullulare contingeret, & vt fratribus dicti Ordinis sub arctiori obseruantia Regulæ, etiam per felic. record. Eugenium Papam IV. prædecessorem nostrum mitigatæ Altissimo famulantibus, fauor debitus impenderetur, & vt quietius, abiecto omni timore humano id efficere possent, & in vnitate fraternæ charitatis in præmissa obseruantia permanerent, in quibusdam generalibus, & prouincialibus in ipso Ordine celebratis capitulis, promouente dicto Generali, inter cætera statutum extitit, vt Priores prouinciales, aut prouinciale Capitulum non possent pro libito eisdem præficere Priores, vel etiam amouere sine eorum consensu, sed quos elegissent confirmare; fratres etiam eorum absque Prioris, & fratrum assensu extraponere, siue alios, præter eorum consensum ipsorum adiungere requirent consortio; quod quidem statutum, & nonnulla tunc expressa per piæ mem. Callistum III. confirmata sunt, nec non per Pium II. Romanos Pontifices, similiter prædecessores nostros; etiam desuper adiunctum, ne quis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna reformationem Conuentuum dicti Ordinis impediret, aut se illi opponeret quouis quæsito colore, à qua quidem sententia absolutionem, nisi resipiscerent, Sedi Apostolicæ duntaxat præterquam in mortis articulo, reseruauit. Quare pro parte dicti Generalis nobis fuit humiliter supplicatum, vt statuto, & alijs præmissis pro eorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adijcere, ac alias super ijs opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui dicti Ordinis statum prosperum, & tranquillum paterno Zelamus affectu, huiusmodi supplicationibus inclinati, statutum prædictum ratum habentes, & gratum, illud prout in litteris Callisti, & Pij prædecessorum huiusmodi continetur, auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac plenum robur obtinere decernimus. Adijcientes nihilominus ad præmissa, quod nullus Prouincialis Conuentus dicti Ordinis Reformatos possit per Vicarium visitare, nisi talem Conuentus ipse requirat, sed personaliter teneatur eos visitare cum socio, qui fuerit perseuerans in vita consimili. Item, quod pro communibus expensis Ordinis Conuentus hactenus reformati, aut etiam qui in posterum reformabuntur, vltra summam consuetam quam antea persoluebant, taxari, vel compelli non possint. Volentesque, & districtius iniungentes, quod omnis Prior tam in Conuentibus reformatis prædictis, quàm de cætero reformandis promittat tam confirmanti, quam Conuentui, in quo recipietur, fideliter obseruare, & obseruari facere Regulam secundum ipsius Eugenij prædecessoris mitigationem, vt præmissum est. Si verò in hoc deces, seù negligens notabiliter repertus fuerit, Prior Generalis, seu Prouincialis teneatur eum absoluere, sub pœnis, & censuris contra impedientes reformationem, vt supra dicitur, latis. Cæterum, vt Prouinciales ad plantandam in dictis Ordinis Conuentibus suisque Prouincijs, confouendamque regularem obseruantiam peramplius animentur, volumus, vt Conuentus quos iam reformarunt, aut in posterum reformabunt, sub eorum obedientia seruatis præmissis conditionibus perseuerare debeant, nec Vicarius cuiuscunq; hoc impedire præsumat, non obstantibus, &c.* Hæc porro priuilegia Cõuentuum Reformatorum recipiuntur in Cap. Generali Parisiensi de ann. 1456. Astensi iam relato, & in ipsorum gratiam præcipitur in Cap. Gener. Paduano de anno 1532. Vt capitula Prouincialia celebrentur in illis.

Eluxit hoc etiam temporibus sequentibus in Re-
37 formatione ordinis facta ab Heroissa illa cunctis seculis mirabili S. Theresia Hispana Virgine. In duplici enim, ipsaque amplissima congregatione Hispanica, & S. Eliæ huius Sanctæ Reformationis, non solum conspiciuntur Monasteria, in quibus Regulæ exacta viget obseruatio, iuxta declarationem, & aliqualem mitigationem Innocentij IV. (cum tamen in Religionis corpore obseruetur secundum Eugenij IV. ampliorem mitigationem) sed & præter ipsa Reformata Discalceatorum Patrum Cęnobia, vbi Cęnobitica exercetur vita, extant quoque Eremitoria, deserta, & Eremis, in qui-
38 bus Anachoreticam, & Eremiticam ducunt, cum magno sęcularium exemplo. Prout videre fas est in eo quod vocatur in Castellæ Regno *Pastranæ desertum*, & alio de *Batuecas* nuncupato. In corpore quoque ipso Religionis, obseruantia videlicet, passim Cerni possunt conuentus strictioris, & arctioris disciplinę. Quales sunt illi, quos *Primi instituti* inter Patres Siculos nostrates appellant. Item plures in
39 Belgij prouincia; ac in Neapolitano Regno, illi, qui de *Obseruantia S. Mariæ de la vita* nuncupantur. Florent, & insigniter obseruantes sunt ij, qui de *Taurinensi Reformatione* dicuntur. Nec in Boetica Hispanię celeberrima Prouincia similes Reformati Cętus desiderantur. In Gallijs quoque, in multis Prouincijs, Turonensi pręsertim, quę magna in hoc cum laude cęteris alijs ducatum prębet, ob plurima eius generis Cęnobia viris sanctitate, doctrina, & nobilitate referta. Eo etiam quod in statutis à Sede Apostolica pro hac Turonensi Reformatione, & alijs approbatis *cap. 2. n. 1.* sic habetur. *Vt primæuum Sacri Ordinis nostri institutum, cuius pars olim vnica, nunc verò potissima est studium diuinæ contemplationis, & sanctæ solitudinis amor, perpetuo inter nos vigeat, ordinamus quod in qualibet Prouincia quamtocius fieri poterit vnus habeatur conuentus Eremiticus ab Vrbibus, & secularium strepitu semotus.* Plura etiam in toto illo capite de huiusmodi conuentibus. Et quod magni ponderis est, in Prouincia Vasconię loco *Gratamilla* dicto Diœcesis Vasatẽsis, in secessu quodam, solitario loco, ac eremo, Eremitorium nouissimè extructum est, anno 1639. currente, curantibus Henrico Episcopo Vasatensi, & Henrico, de Gouanai Comite de Marcheville (qui eam ob causam Romam magno sui impendio, & labore venit) annuente Reuerendissimo Theodoro Generali, & confir-

confirmante Vrbano VIII. felic.recordat.per litteras datas Romæ eo anno sub quarta die Maij, in quo primæua, & omnino primitiua B. Alberti Regula absque vlla mitigatione introducta est. Speciali sanè Dei prouidentia, ne talis Regula obliuione sepulta maneret. Solicita prætereà diligentia Reuerendissimi moderni P.Generalis Ioann.Antonij Philippini Romani similium Cænobiorum reformatam vitæ normam sectantium in Germaniæ partibus erectio procuratur, & Dei gratia in aliquibus locis obtinetur. In Illustrissima demum huius ordinis Congregatione, *Mantuana* dicta eiusmodi Monasteriorum diuersitas cernitur; cum in pluribus communis obseruantia vigeat, in alijs vero, specialior Reformatio, prout in Conuentu, *Castellinæ* iuxta florentiam, his temporibus; & antea in Cœnobijs, *Pistoriensi, & Syluarum*.

Ex ordine etiam deuotissimo PP. Seruitarum, qui inter Mendicantes quintum obtinent locum, plura suppetunt, quæ huiusmodi Cænobia specialiori vitæ norma Reformata propugnent. Et, vt omittam quæ de Reformata Sanarij Congregatione ipsiusque per vrbes plerasque propagatione, scribit Archangelus Gianius sacræ huius Religionis Chronologus, *Centur.3. lib.1. c.1. Annalium*, video etiam fermè ab initio ordinis, præter Cænobia in
40 vrbibus, & oppidis constructa, in quibus Regulari Cœnobiticæ vitæ serui Virginis vacabant, habuisse quoque Eremitoria in desertis, vbi Anachoresi, & Eremiticæ etiam attenderent, strictiori videlicet, vt par est credere, obseruantia. Qualia sunt, Eremus Balneorum *B. Philippi* dicta sub Pientinæ Diæcesis præruptas, præcipitesque rupes; Eremus S.Ansani inter Apeninos, & super fluuium Baniori; Eremus S. Angeli de monte Vicchio prope Burgum S. Sepulchri inter montes illos; Eremus Barucolæ in Massa Trabaria super Tiberim; Eremus S.Margaritæ de Barbiano extra Bononiam, in ameno situ; Eremus montis Regionis ad quartum millare Vrbis Senarum; & Heremus S. Margaritæ de Lamporecio à Pistorio distans. De quibus Gannius relatus *par.1. Annalium*. Clarius autem huiusmodi diuersitatem Cænobiorum, in quorum aliquibus arctius, & strictius Religiosa vigeret disciplina, conijcio ex Mari magno huius Religionis per Innocentium VIII. compilatum. Ibi enim *sub num.59.* habetur prohibitio facta *Fratribus de Obseruantia*, quos Scholiastes huius Maris magni appellat *Congregationis*, auferendi Monasteria a fratribus de communi obseruantia, qui ibidem *Conuentuales*, appellantur. Quo satis indicatur in hoc etiam ordine reperiri dictam diuersitatem Monasteriorum, ita vt alia mitius, & latius Regulam obseruent, alia verò strictiùs, & puriùs.

De Sacro prætereà Minimorum ordine, qui etiã inter Mendicantes censetur, nec in obseruantiæ rigore, eo maximè, qui in Quadragesimalis vitæ iugi austeritate consistit, alijs cedere debet, huiusmodi variegata Regulæ disciplina, iure quoque prædicari potest. Et si namq; non parua, nec exigua, aut minus laudabilis vitæ conformitas in eorum instituto cerni queat, nihilo secius cum alijs quoque Sacrorum Ordinum familijs, ad Regis supræmi dexteram astat, & illa, *in vestitu de aurato* (charitatis nempe, quæ ipsius thessera est) *circumdata varietate*. Alij namque cum eorum pijssimo Patriarcha Francisco Paulensi, qui eremiticæ vitæ cultor olim fuit, deserta incolunt loca; alij vero gentibus obuia, & populata. Quidam excalceati incedunt; alij calceis honestis ornati. Rigidiori obseruantiæ alij intendunt, prout de ijs, qui Paulense Cænobium Ordinis fontalem originem habitant, a fide dignis audiui, alij vero communi via suæ Regulæ, & statutorum consenti, non paucos, nec exiguos in Ecclesia Sancta progressus faciunt. Hæc cunctis nota, & ea, quæ Franciscus Lanouius huius Religionis Chronologus *in Minimorum chronico* disserte scribit. Ad quę lector, si plura, pro dictorum robore, desiderat, remittendus; ex quibus non pauca pro animæ suæ spirituali solamine haurire poterit pietatis, & verę virtutis documenta.

41 Ex celeberrima tandem PP. Iesuitarum Religione, quæ etiam inter Mendicantes à Sede Apostolica censetur, & si pleraque, ipsaque pijssima Sociorum exempla afferri possent, quibus satis, superque innotesceret, quanti apud ipsos semper fuit huiusmodi ad maiorem perfectionem sectandam a communi obseruantia secessus; eorum Patriarcha Ignatio exemplo comprobante. Montis Serrati enim primum, deinde Manresæ, & hinc Rubricati amnis ripæ incolatu bene doctus, *ex hoc fonte* (inquit eius Religionis Chronologus Orlandinus, *lib.1. n. 24.*) *quæ gessit tota vita pro causis animarum, quæque perpessus est, & multo plura quæ cupijt perpeti; ex eodem Sociorum ad lectio, & ipsius Societatis constitutio, & vniuersa descriptio emanauit*. Vnde ipse S. Ignatius (eodem Orlandino *lib.10. num.66.* attestante) huic Manresano secessui totius à se instituti rationem tribuebat. Hinc specialia rigidæ obseruantiæ suorum statutorum domicilia (*domus professas* vocant) instituit, in quibus veluti Castris, vt ait huius familiæ splendidissimum iubar Franciscus Suarez, *to. 4. de Relig. tract. 10. l.4. c. 11. n. 12.* Professi se exercent; sub stricta votorum disciplina, paupertatis præsertim, sine vllo dominio, vsufructu, immobilium, iurium, aut annuorum redditLuum. Quod non sic in studentium collegijs, sed mitiori obseruatur modo. Elucet etiam hæc maioris, & arctioris obseruantiæ diuersitas in domibus pro instruendis tyronibus designatis, in quibus adamussim, & exactè absque vllo rigidæ custodiæ ordinis dispendio (vocant dispensationem) tyrocinium exercetur. Mitto plures huius sacræ Sodalitatis in desertis locis constitutas mansiones, vbi à mundanarum rerum tumultibus, & sæculi strepitu alieni noui isti Iessæi, sicut & veteres illi à Philone, *in lib. de vita contemplatiua* commemorati soli Deo vacant, *Solitarij sanctæ vitæ mysterijs* (vt ille dicebat) *dant operam*. Illarum vna ea forsan est, quæ in Complutensi Tractu, Lorantiam versus, *Iesus del monte* nuncupata, cernitur; æstiuus Sociorum Complutensium secessus, à B. Borgia ipsis procuratus; in quo corporis, & mentis tranquillitati addicti, vt hilarius & vegetiùs litterarijs laboribus in Gymnasio, hieme redeunte, intendere possint, commorantur. Hæc porro de Sacro hoc Cœtu dicta intenti nostri indicula sunt; cum equidem, & si vitæ vniformi impensius incumbat, nihilo secius mansionum diuersitatem, maioris,

ris,& minoris arctitudinis retinet.

Expedientem autem valde esse hanc Reformatorum Conuentuum institutionem, in quibus regularis vita strictiùs, & exactiùs à Religiosis obseruetur, ex multis, varijsque fundamentis efficaciter euincitur. Abstrahendo tamen ab inuidia, quam causare potest verbum *Reformatio*, seu *Reformati*, quo Hæterologi nostri temporis abutuntur, suam sectam *Reformationem*,& suos sectarios *Reformatos*, nuncupantes: quia vt rectè D. Augustinus *de serm. Dom.in monte* admonuit: *oues non debent pelles suas deponere, si aliquando eis lupi se contegant*. Presertim, cum Concilium Tridentinum hoc loquendi modo sæpissimè vtatur, sua decreta *de Reformatione* appel-
42 lando. Primò equidem; quia huiusmodi consuetudo videtur veluti à Sede Apostolica canonizata etiam de iure communi,& pro omnibus, præsertim Mendicantibus religiosis. Etenim non solum Paulus V. in Bulla Romæ ann. 1606. expedita indulgentias concedit Religiosis, qui huiusmodi vitæ per decem dies vacauerint, quod est veluti typice, & vmbraticè approbare talem separationem; sed etiã antiquitus *ca.vlt.* 20. *q*.4. vbi conceditur, posse assignari monachis cellas separatas ad solitariam vitam,& asperiorem Regulam sectandam. Item, quia cum *in cap. vnic. de Excessibus Prælat.* Bonifacius VIII. statuisset, Mendicantes *non posse acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare absque speciali licentia Papæ*, de locis tamen eremiticis sic subiungit: *Per hoc tamen eis, qui vitam duxerint eremiticam, seu solitariam eligendam de maiorum suorum licentia, quin cellas, mansiones, seu habitacula in eremo, siue locis, vbi non sit hominum habitatio de propinquo, possint acquirere, ac mutare, non intelligimus interdictum*. Quibus satis indicat Pontifex, consuetudinem habendi loca anachoretica inter Religiosos mendicantes laude dignam esse. Vnde Glossa *ibid. verb. licentia*, inquit: *Nota, quod religiosus mendicans de licentia Prælati sui potest vitam eremiticam eligere*.

43 Idem argumentum sumitur ex *cap. Priuilegium de verbor. signif.* vbi idem Bonifacius VIII. approbare conspicitur huiusmodi loca separata pro religiosis contemplatiuam, & arctiorem vitam ducentibus. Dicit enim: *Priuilegium monasterio tuo concessum, vt monachi, siue fratres in cellis ad monasterium ipsum spectantibus habitantes ab alio, quàm Papa, vel eius Legato excommunicari, aut suspendi, vel ipsæ cellæ interdicto supponi non possint, non fratres in prioratibus, Ecclesijs, seu capellis eiusdem monasterij commorantes, aut ipsos Prioratus, Ecclesias, vel capellas ab ordinariorum iurisdictione in aliquo, sed residentes tantùm in cellis, & cellas ipsas, hoc est loca secreta, & solitaria, quæ ab hominum separata conuictu sunt ad contemplandum, & Deo vacandum specialiter deputata, defendat*.

Suadet idem intentum id, quod in opere *de Reformatione Regularium* latius scripsi; esse videlicet
44 nedum congruum, conueniens, & vtile valde, quin potius necessarium Ecclesiæ sanctæ Regulare institutum, eo quod eximium, præcelsum, & sublime a Patribus, & Doctoribus æstimetur; & *cælum terrenum, paradisus terrestris, tabernaculum fœderis, & reclinatorium Sponsi* ab ipsis compelletur; integrum, illæsum, & ab omni labe, & vitiosa fæde purgatum, & immune semper permanere. Ad quod necessarium esse comprobaui orationis valde iuge exercitium; monasterij clausuram quoad fieri possit, abstractionem à secularibus negotijs, dum charitas, vel obedientia aliud non præscripserint; ac maximè exactissimam,& illibatam Regulę obseruantiam etiam quoad minima quæque, & ordinis constitutiones, ac statuta. Ad hæc enim necessarium quoq; videtur, in Religionibus reperiri specialiores mansiones, in quibus veluti in *Armatura fortium, Turre Dauidica, & Palæstra virtutum*, monasticę perfectionis cultores, fortiores, & robustiores contra carnis vitia, Diaboli insidias, & mundi illecebras exerceantur. Si enim pro recta tyronum instructione peculiaria Monasteria, etiam à Summis Pontificibus, vt videre est in Decretis pro reformatione Regularium Clementis VIII. Pauli V. & Vrbani VIII. statuuntur: Item pro professorijs, vbi nouiter professi in ijs, quæ in nouitiatibus didicerunt, strenuè exerceantur: ac pro studijs, & studentibus, vt sacris litteris imbuantur; sanè irrationabile prorsus videtur, nolle admittere peculiares etiam domos, & mansiones, vbi Religiosi strictiùs, arctiùs, & adamussim suæ Regularis disciplinæ rigorem ab omni relaxationis næuo immunem obseruent. Tangit hoc punctum B.Raymundus de Capua superius relatus in opusculo illo ad Cardinalem Lauonium directo, vbi sic: *Qualibet Prouincia habet in ordine nostro vnum Conuentum, in quo est assignatum studium generale, & si nolunt, & si volunt oportet, quod proficiant in scientia, & postquam ibi profecerunt fiunt lectores, & bachalaurei per diuersos conuentus, & iterum alij mittuntur loco illorum, & sic efficiuntur fratres scientifici. Quare obsecro, non potest sic fieri de obseruantia regulari, sicut de scientia, maximè cum scientia inflet, obseruantia verò regularis ædificet*.

Vrgeo deinde sanctissimum illud Concilij Tridentini *sess.* 25. *de Regularib. c.* 1. decretum. *Quoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasterijs piè institutis, & rectè administratis in Ecclesia Dei splendoris, atque vtilitatis oriatur, necessarium esse censuit, quo faciliùs, ac maturiùs, vbi collapsa est, vetus, ac regularis disciplina instauretur, & constantius, vbi conseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc decreto pręcipit, vt omnes regulares tam viri, quam mulieres ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant, atque in primis, quæ ad suæ professionis profectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia fideliter obseruent, omnisque cura, & diligentia à superioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur, cum compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent, relaxari, si enim illa, quæ bases sunt, fundamenta totius Regularis disciplinæ exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium necesse est*. Cum enim ad *professionis perfectionem*, quam Concilium tam enixè commendat, necessaria potius, quam per vtilis sit talium selectorum Conuentuum erectio, vbi Regularis disciplinæ exactè obseruetur: cum in communibus, & ordinarijs id sæpius fieri nequeat, vel propter magnum concur-

concursum populi ad illos, & cum extraneis commercium, quod crebriùs vitari non potest; vel propter exercitia Religiosorum, studia videlicet, in quibus occupantur; confessiones, quas audiunt; conciones quas prædicant, & consilia, quæ pro conscientijs quietandis præbent, vel scribunt; vel propter similes causas. Alioquin Religio patietur detrimenta, quæ Concilium auertere conatur; nempe quod ea *quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent* relaxentur: & illa *quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ exactè* non conseruentur.

46 Vrgeo etiam, quod cum via ad maiorem perfectionem nulli præcludi debeat, & *propositum diuinitus inspiratum impedire* non liceat. *cap. licet de Regularibus*. Vt propterea Religioso petenti transitum ad arctiorem, seu perfectiorem Religionem negari non possit sub peccati mortalis reatu, vt dixi *to. 1. Summæ c. 22. n. 13.* ex Syluestro, & Miranda, & tenent Bartholomæus a S. Fausto, & Bartholomæus de Vecchis, quos refert, & sequitur Barbosa *in d. c. licet n. 16.* proculdubio Religioso ad perfectam, & exactam suæ professionis obseruantiam, ex proposito sibi diuinitùs inspirato anhelanti, non debet negari mansio, seu Ciuitas refugij, in qua omnibus obstaculis Regulari obseruantiæ obicem ponentibus, commodiùs, & securiùs obsistere queat.

Ad id porrò teneri Prælatos Religionum colligo

47 ex Corduba *in Regula S. Francisci cap. 10.* vbi assignans duplicem modum obseruandi regulam, quorum prior est obseruantia ipsius sine transgressione quoad præcepta, de posteriori sic loquitur conformiter ad intentum, dicens: *Secundò modo est regulam secundum perfectam puritatem, & rigorem in spiritus tranquillitate obseruare, & ipsi Ministri tenentur de præfato remedio perfectionis prouidere. Patet quia Regula subsequenter obligatoriè iniungit dicens; Ministri verò benignè, & charitatiuè eos recipiant. Item quia de iure diuino tenentur fauere perfectioni Regulæ, & legis Christi, vt habetur 2. Corinth. 10. Item quia iure ecclesiastico tenentur quilibet Prælati, vt in c. licet de Regular. Vbi sic habetur: Profectò Prælatus sine difficultate, & prauitate qualibet debet subdito ad frugem melioris vitæ transeundi licentiam indulgere, ne videatur propositum impedire diuinitus inspiratum*. Hæc autem obseruantia Regulæ *secundum perfectam puritatem, & rigorem* est idem ac illud quod eidem Patri S. Francisco à Christo reuelatum est, vt ipsius ordinis historiæ narrant, *ad litteram, ad litteram; sine glossa, sine glossa*.

Specialiter huiusmodi Reformatorum cœnobia vtilissima pro Sancta Ecclesia esse; eo videlicet

48 quod in ipsis veluti in arce fortissima strenuissimi milites semper Deo vacent pro populi Christiani necessitatibus ipsum assiduè deprecantes, elicitur quoque ex Concilio Augustodunensi sub Leodegario Episcopo, *can. 15.* vbi sic: *De Abbatibus verò, vel monachis ita obseruare conuenit, vt quidquid Canonicus, ordo, vel Regula S. Benedicti docet, & implere, & custodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitimè apud Abbates, vel monasteria conseruata, & numerus monachorum, Deo propitio, augebitur, & mundus omnis per eorum orationes assiduas, malis carebit contagijs*. Quibus etiam fauet S. nostra Theresia, quæ, vt in eius vita c. 7. habetur, Ecclesiæ calamitates Religiosorum relaxationi attribuit. Dicit enim Hispanico idiomate: *No se de que nos espantamos aya tantos males en la yglesia; pues los que auian de ser los dechados para que todos sacasen virtudes, tienen tan borrada la labor, que el espiritu de los Sanctos passados dexaron en las Religiones*. Similia fermè reuelata fuisse S. Francisco ex *libro Conformitatum conform. 7. ar. 9.* Sic habetur: *Stante in oratione B. Francisco in S. Maria de Angelis apud Assisium dixit Christus Francisco: Si vis vt habeam misericordiam de populo Christiano, fac vt ordo tuus permaneat in quo positus est, quia non remanet mihi plus de toto mundo: & ego promitto tibi quod amore tui, & ordinis tui non permittam mundo euenire aliquam tribulationem, quia si in tua Religione non manserint nisi tres fratres perfecti adhuc ipsa erit mea Religio, & ipsam in perpetuum non relinquam, & vsque ad diem iudicij perdurabit*. Hæc ibi pia sanè, & piè intelligenda.

Vtilissima quoque Religiosis ipsis esse nedum conuincitur ex dictis; eo præsertim quod pro maiori ipsorum perfectione consequenda conducant:

49 sed & quia per hanc viam infamem hypocrisis labem fugient, quam desides, & negligentes suæ professionis sectatores grauiter incurrunt. Tales etenim

50 nim simulatores, & mendaces esse ex S. Thoma 2. 2. q. 184. ar. 4. elicitur, & notat Ioannes Tabiensis, *verb. Religio*, dicens: *Ex eo solùm quod Religiosi deponant intentionem perfectionem prosequendi, tales esse in contemptu, & poni à S. Thoma in statu peccati mortalis tanquam mendaces, & simulatores facto, est clarum*. Et meritò quidem quia hypocrita est ille qui veluti mymus, & histrio aliam personam induit, quam gerit:

51 rit: Religiosus porrò habitu quem gestat suæ Regulæ exactum professorem se nominat, & si res cum nomine non cohæreat, fingit, & hypocrisi laborat: siquidem veri margariti, obseruantiæ nempè perfectæ, loco, vitrum apparentiæ ponit, vt benè Isidorus Pelusiota *lib. 2. epist. 24.* Vnde tritum illud: *Tanti vitrum quanti margaritum*. (De quo Tertullianus *lib. 4. contra Marc.*) hypocritis quadrat. Quod satis à Deo in ipsorum morte reuelare solet. Ita hypo-

52 crisim monachi cuiusdam reuelauit Deus S. Euthymio cùm Angelum vidit horrenda specie, tridente graui, animam illius è corpore extrahentem, teste Nicephoro *lib. 14. 52.* Ita hypocrita monachus fin-

53 gens se abstinere cibis cùm occultè comederet in morte coactus id ipsum publicè confiteri, atque addere: *Ecce nunc ad deuorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua, pedesque colligauit, caput verò suum intra meum os mittens spiritum meum ebibens extrahit*. Vti refert S. Gregorius 4. *Dialog. 38.* Ita hypocrisim suam detexit doctor Parisiensis: cùm enim in vita probus ab omnibus haberetur, mortuus ex feretro proclamauit: *Iusto Dei iudicio accusatus, iudicatus, & condemnatus sum*. Qua voce perculsus S. Bruno cum socijs ordinem Carthusiensium instituit.

Sed cur in hoc immorandum? cum exacta, & perfecta Regulæ obseruantia, ad quam huiuscemodi Conuentus specialiùs Reformati diriguntur, tã per se expetibilis, amabilis, & desiderabilis sit, vt

54 nihil aliud magis Religiosorum animis insitum esse debeat. Plura de hoc *in opere de Reformatione Regularium cap. 5. & 6.* dixi, vbi etiam horrendos casus quorundam Regulæ monasticæ contemptorum

rum

rum recitaui. Nunc verò ſpecialiora quædam Pa-
55 trum, & Sanctorum teſtimonia in medium producam. Ex S.Ephrem Syro in *Adhortat.* 1. *ad nouit.* Illud. *Si in Cænobio fratrum degeris, regulas conuentuales ne deſpexeris. Si ſolitariam vitam vixeris, caue optimas formas Anachoretarum, qui rectam tibi ſemitam ſtrauerunt, deprauеris.* Ex Gregorio Nazianzeno, *Iamblic.* 15. iſtud. *Quid eſt monachus? Eſt qui viuit, & Regulæ, & Deo.* S. Cæſarius in Regula Sanctimonial. ſic: *Quia vos Angelis deſiderio eſſe conſimiles, iterum atq; iterum rogo, & per omnipotentem Deum vos conteſtor, vt nihil de ſanctæ Regulæ inſtitutione minùs permittatis, ſed totis viribus eam cuſtodire, auxiliante Domino, laboretis.* D.Bernardus de præcept. & diſpenſat. Sic: *Omnes magiſtram regulam ſequantur, nec ab ea temere deuietur.* Vbi temeritatis notam Regulæ tranſgreſſoribus indicit Bernardus. Alibi quoque, ſcilicet Epiſt.321. ſic: *Rogo vos fratres, & multum obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino dilectiſſimi, ſoliciti ſemper circa cuſtodiam ordinis, vt ordo cuſtodiat vos.* Diuus Bonauentura *in ſpecul. Diſciplinæ p.*2. *c.*2. ſic: *Communem ordinis obſeruantiam ſequantur perfectioni in ſilentio, & alijs inſtitutis pleniùs obtinendis inſiſtant: à qua nec exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione diuertant.* Eodem quoque libro ſic habet: *Optima religioſi perfectio eſt, perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Clariùs cęteris D.Vincentius Ferrerius tam altè, & excellēter de Regulæ Religioſæ obſeruantia ſentiens, vt *in ſermon. de S.Franciſco* dixerit: *Qui Regulam ſeruat, ſanctus eſt, & poſſet canonizari.* Iſtorum Patrum veſtigia ſequitur S. Ignatius de Loyola celeberrimæ Societatis Ieſuiticæ Patriarcha; chriſtianique orbis alter ſol, dum Regulæ, & conſtitutionum exactiſſimam obſeruantiam ſuis mandat his verbis: *Omnes conſtanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia conſequi poſſimus, in abſoluta omnium conſtitutionum obſeruatione, noſtrique inſtituti ratione adimplenda, prætermittamus.* Nonnulla etiam ex Sanctis noſtris Virginibus Thereſia, & Magdalena de Pazzi in eo opuſculo *de Reformat. Regular. cap.*5. ad intentum hoc adduxi. Quibus modò addendum id quod eadem B. Magdalena in quodam raptu, ſeu extaſi prout 4. *par. ſuæ vitæ cap.*18. ſcribitur, dixit quæ omnino ad noſtrum thema deſeruiunt ſi quæ alia: *La cognitione appartenente alla Religione è queſta, conoſcere quanto ſia vtile, e neceſſario il conſeruare la Religione, e Regola in quella primiera cognitione, e rigore come quando ella fù iſtituita, con oſſeruar perfettamenmente le promeſſe, e voti, che ciaſcun'anima Religioſa hà fatto à Dio, e ſtar del continuo con l'animo lontano del ſecolo, quanto è poſſibile.* Meritò autem hæc ab his Sanctis dicuntur, quia Regulæ ſpecialiori quadam ratione dicuntur à Deo datæ, vel inſpiratæ, prout ex Regula S.Franciſci dixerunt Leo X.& Iulius III. in ſuis diplomatibus, & de Regula S.Brigittæ dicitur in eius reuelationibus, & tractat Corduba, *q.*1. *introductor. in Regul.* Quibus ſi iungatur, quod ex oppoſito veluti parallelè, tepidi Religioſi, Regularum tranſgreſſores in magno animarum ſuarum periculo verſentur, propter quod D. Auguſtinus tritum illud protulerit: *Sicut non vidi meliores his, qui in clauſtris profecerunt, ita non vidi deteriores his, qui in clauſtris virtuosè ſe habere non ſtuduerunt.* Et Dioniſius Carthuſianus *lib. de Reformat. Clauſtral. ar.*6. dixerit: *Quanto quis perfectiùs viuere obligatur, tantò vitioſior eſt conuerſatio eius, ſi vt tenetur, viuere non conetur.* De quo Ioannes Euſebius Nierembergenſis *in doctrina Aſcetica lib.*1. *doctrina* 4.*c.*36. profecto manifeſtè conuincitur huiuſmodi monaſteria, ſeu cœnobia Regularium in quibus eorum Regulæ exactè & adamuſſim obſeruentur vtiliſſima valdè Eccleſiæ, & ipſis Regularibus eſſe.

Vix tandem omittere poſſum, quod ſi pro cuiuſ-
56 libet Religioſi maiori in ſpiritualibus profectu, iuxta multorum piorum vſum, qui maximè in Religioſiſſima Societate Ieſu cernitur (eiuſdem Patriarcha S.Ignatio 4.*p. conſtit. c.*8. *regul.*7. id præcipiente Sacerdotibus; *Vt in armorum ſpiritualium genere tractando, quod Dei gratia ad ipſius obſequium tantopere conferre cernitur, dexteritatem habere poſſint*) tempus, & loca ſpeciatim deſignata ſunt vt ſolitariæ vitæ attendere queat, eo quod à Cornelio Muſio *in carmine* laudatum ſit illud:

O beata ſolitudo,
O ſola beatitudo
Pijs ſeceſſi colis.
Quam beati candidati,
Qui ad te volant alati
Procul a mundi colis:

Quanto magis ſi pro pluribus id fiat, qui impenſius Deo vacare ſtudentes audiunt Saluatorem Marci 6. dicentem: *Venite ſeorſum in deſertum locum, & requieſcite puſillum?* Quis eſt iam qui communia iſta orationis, ſilentij, & ſolitudinis habitacula auerſari præſumat? Sanè temeritatis nota dignum cenſerem niſi me modeſtiæ regulæ reprimerent. Hoc quidem iudicaſſe viſus eſt æternæ memoriæ Summus Pontifex Paulus V. dum, iuxta dicta in ſuperioribus, diplomate dato, ſimili exercitio per decemdium vacantibus pleniſsimam piaculorum ſuorum Indulgentiam his verbis conceſsit. *Ij vero, qui de ſuorum Superiorum licentia à negocijs per decem dies alieni in cella commorabuntur, aut ab aliorum conuerſatione ſeparati in piorum librorum, & aliarum rerum ſpiritualium animos ad deuotionem, & ſpiritum inducentium, lectionibus operam ſuam dederint, addendo ſæpe conſiderationes, & meditationes myſteriorum fidei Catholicæ, diuinorum beneficiorum, quatuor nouiſſimorum, Paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, & aliorum exercitiorum, orationum iaculatoriarum, aut vocalium, ſaltem per duas horas in diem ac noctem, orationibus mentalibus ſe ſe exercendo, faciendo eodem tempore confeſſionem generalem, aut annualem, vel ordinariam, ſanctiſſimum Eucbariſtiæ Sacramentum ſumpſerint aut miſſam celebrauerint: quoties pro quolibet prædictorum exercitiorum plenariam ſimiliter omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus.*

At vehementer contra huiuſmodi Reformatorum Conuentuum erectionem inſurgunt quidam
57 boni zelatores (vt par eſt credere) dicentes, ex illis ſequi ſectas, & diuiſiones in Religionibus, ac proinde impediendos, cùm iuxta Origenis doctrinam, *hom.*26. *in Numer.* quod ad præſens intentum applicari poteſt: *Diſcenda nobis magnopere eſt conſonantia diſciplinæ, quia tanquam in muſicis ſi harmonia chordarum fuerit conſonanter aptata, ſonum ſuauem modulati*

carminis

carminis reddit: Si verò sit aliqua in fidibus dissonantia, ingratissimus sonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita, & ijs qui Deo militant si dissentiones, & discordias inter se habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamsi multa bella conficiant, etiamsi spolia multa deferant, & multa munera offerant Deo. Ad quod maximè vrget illud Christi Lucæ 11 *Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur, & domus supra domum cadet*. Sed ad hoc obiectum B. Raymundus de Capua in opusculo illo superiùs relato sic se opponit: *Ad istud respondetur quod salua semper reuerentia dicentium, ipsi non videntur intelligere quid sit diuisio. Loquendo de illa diuisione, quæ habet destruere. Omnis enim congregatio multitudinis fit semper ad aliquod vnum, alias non esset congregatio absque vnitate, puta ad vnum actum ad vnum propositum, ad vnum locum, ad vnum bonum; sicut multi scholares congregantur in vna schola ad audiendum vnum magistrum, milites multi congregantur in vno loco sub vno vexillo, & vno Capitaneo ad faciendam vnam victoriam, & sic de alijs: Religionum autem Congregatio secundum B. Augustinum facta est charitatis vnione clamante Propheta ista voce: Ecce quàm bonum, & quam iucundum, &c. semper fit sub vno determinato modo viuendi*. Et post alia: *Dicere ergo quod fratres qui volunt seruare prædictum modum viuendi, & B. Dominicum imitari, diuidunt Ordinem, est sicut dicere, quod milites qui sequuntur vexillum, & obediunt Capitaneo deserunt, & diuidunt campum, vel exercitum; est sicut dicere, quod scholares qui libenter vadunt ad scholas, & audiunt magistrum, destruant studium, quia diuidunt se ab alijs, qui nolunt venire ad audiendum magistrum in scholis. Manifestum est etiam cuilibet vtenti ratione, quod accedentes ad vnitatem, in qua est, vel inquam congregatio fit non diuidunt, sed vniunt, non disgregant, sed congregant, non destruunt, sed construunt quod iam erat destructum*. Deinde hoc motiuum inane esse sic prosequitur. *Ex ipso enim formaliter sequitur quod nullus Rector istius Ordinis debet vnquam attendere, nec cogitare de Reformatione ipsius Ordinis. Nam arguo sic: Impossibile est citra Deum quod totus Ordo simul reformetur. Si autem pars reformetur, erit diuisio inter reformatos, & non reformatos, igitur nunquam cogitemus de hoc nisi quod Deus totum faciat simul, alias non apponamus manuum. O si Sancti Apostoli timuissent hoc, scilicet ne ponerent, vel posuissent diuisionem inter Christianos, & Paganos, profecto de cætero nunquam aliquem conuertissent, nec etiam instruxissent. O si Sancti Patres, & Doctores hoc attēdissent nunquā pro certo aliquē instruxissent. Quia verò intellexerūt verbū veritatis, quod non venerat pacem mittere sed gladiū inter bonos, & malos, ideo faciendo quod debebant non curabant, siqua ex hoc diuisio sequeretur. Nec sequitur, salua eorum reuerentia, quod fierent duo ordines, & confunderentur ambo, imò vbi sunt centum, quando quilibet facit quod sibi placet, non est inter illos vnus ordo, qui tamen efficeretur paulatim vnus per vnitatem obseruantiæ vnius vniformiter scriptæ, vbi non sequuntur proprias voluntates, & diuersas, sed vnam statuentem, & ordinantem, & tunc esset vnum ouile, & vnus pastor*. Idem sequitur Ioannes Excuria Vicarius Conuentuum reformatorum Congregationis Olandriæ eiusdem Ordinis in Epistola ad Carolum Ducem Burgundiæ, dicens: *Nec est hoc Ordinem diuidere, statum Ordinis mutare, aut eius hierarchycum, vt quorundam verbis vtamur, confundere, vel destruere*. Et inferiùs; *Vnus magister Ordinis: vnum Capitulum generale, vna professio sub eisdem Regula, & constitutionibus, absque quacunque diuisione Ordinis vnitatem*
59 *conseruat*. Alius propterea eiusdem Ordinis celebris Professor Ioannes Nyder *in Opuscul. de Reformatione Religiosorum* sic se opponit contra eos qui Conuentum, reformationem reijciebant, eo quod per illam ordo diuideretur. *Obijciunt quod per reformationem quorundam, & non aliorum, Ordo, diuidatur, & duo videantur Ordines. Meliùs fortasse arguerent quod apud Reformatos vnus resuscitatur Ordo, & apud deformatos nullus manet Ordo, sed sēpiternus horror inhabitat*. Subiungit: *Imò reformatè viuere est vnire, & ordinare se in Dei exercitu ductum sequendo sui fundatoris*. Et inferiùs: *Et ita hodiè fit, vt docet experientia tam apud Religiosos, quàm apud Sanctimoniales bene reformatas, quidquid dicant conformatores sæculi, & Reformatorum æmuli*. Ita Niderus *cap. 7. eius Opusculi*.

60 Opponunt secundò alij quod ex huiusmodi Cōuentuum diuisione sequantur scandala, murmurationes, detractiones, odia, contumeliæ, & generaliter solutio totius concordiæ, & pacis, quæ maximè sunt contraria perfectioni Religionis. Sed ad hæc idem Ioannes Excuria, qui vt supra in Epistola
61 ad Ducem Burgundiæ sic respondet: *Circa quod dicendum est secundum D. Thomam in materia de scandalo, tractantem qualiter bona spiritualia debeant, vel non debeant dimitti propter scandalum. Bona enim spiritualia sunt in duplici differentia, scilicet necessaria, & voluntaria. Bona ergo spiritualia quæ sunt de necessitate non debent omitti propter scandalum passiuum aliquorum. Reformatio autem religiosorum est non obseruantibus necessaria: ad quam faciendā obligantur Prælati de directo ex debito iustitiæ, ideo non debet omitti propter scandalum aliquorum. Bona verò spiritualia voluntaria possunt interdum differri, sed ex toto illa dimittere, non est necesse. Nam si aliqui de bono opere ex ignorantia, seu fragilitate scandalizantur, vocatur scandalum pusillorum. Debent ergo pusilli tales instrui, & informari, & si scandalum deponere noluerint, tunc scandalum eorum videtur ex malitia procedere; nec propter eos bonum est ampliùs omittendum, vel differendum: quoniam eorum scandalum simile est scandalo Pharisæorum. Quod autem per tales lites, & odia suscitentur, pacis, & charitatis fœdera dissoluantur, Christus audiatur, & sibi obediatur qui ait: Sinite illos cæci sunt, &c. Si autem forte aliqui forent qui nolentes in obseruantia pro salute sua manere, aut ad Conuentum alium se transferre, & longè latèque vagari errabundi minus malum erit incomparabiliter, quàm posteritatem suam per futura tempora periculo perditionis exponi. Timendum quippè est in proposito Euangelium sibi applicari, vbi Dominus ait. Væ vobis scribæ, & Pharisæi hypocritæ, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proselitum, & cum factus fuerit, facitis filium gehennæ duplo quàm vobis*. Ferè ad idem respōdet Ioannes Nyderus in Opusculo citando, *cap. 13*.

62 Obstant, & alij dicentes singularitatem esse huiusmodi monasteriorum institutiones, ac per consequens auersandas, prout sæpiùs de ipsa Patres docent. Et signanter Cassianus *lib. 5. cap. 13*. dicens: *Quidquid enim extra consuetudinem præsumitur, vsumque communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque ostentationis morbo pollutum antiquissima Patrum traditio notat*.

tat. Vnde D. Bonauenturæ *in Specul. disciplin. & in Alphabet.* hæc dogmata sunt: *Optima religiosi perfectio est perfectè communia quæque conuentualia seruare. Qui communia sectatur, & singularia vitat, magis diligetur, & citiùs ad bonum finem perueniet.* Et nostra S. Theresia *in Documenti Monial.* sic; *Huya simpre la singularidad, quanto le fuere possible, que es gran mal de la Communidad.* Sed ad hoc obiectum benè respondet primo Ioannes Niderus Dominicanus *in Tract. de*

63 *Reformat. Religios. cap. 5.* Sic dicens contra eos qui reformationem Religionis impugnabant: *Ad quartam obiectionem vbi dicunt reformationem esse rei nouitatem, & singularitatē; in hoc impij suam cæcitatem manifestant, & ignorantiam. Nouitas enim non semper in malo, sed sæpe in sacra pagina in bono accipitur, imò nullus reformari potest absque induitione nouæ formæ; vnde toto visu cordis studere debent religiosi quatenus innouentur spiritu. Seruiamus, inquit Apostolus ad Romanos 7. in nouitate spiritus, & non in vetustate litteræ. Assumere itaque quinque nouitates sacra docet pagina. Primò, nouitatem cordium in pænitendo de vita præterita, quam nouitatem Deus promittit Ezechielis 2. Dabo vobis cor nouum. Secundò, nouitatem oris, qua verbum vitæ prædicemus, & cantemus, quam Christus promittit Matthæi vltimo: Linguis loquentur nouis. Et in Psalmis: Cantate Domino canticum nouum. Tertiò, nouitatem conuersationis, de qua 1. ad Corinth. 5. Expurgate vetus fermentum vt sitis noua conspersio. Quartò nouitatem bonæ famæ, & nominis, de quo Isai. 42. vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominauit. Quintò, nouitatem vitæ de qua Hebræor. 10. Habentes itaque fiduciam in sanguine eius qui initiauit nobis vitam nouam. Sciant tamen reformationis æmuli, quod nouitas, cum à sanctis vituperatur doctoribus, importat aliquid, quod nec à sacris approbatum est scripturis, nec ab Ecclesiæ Sanctæ vsibus. Certum autem est, quod reformare mores secundum Regulam, & statuta per Ecclesiam approbata diutinè nihil mali, sed maiorem viuendi perfectionem importare dignoscitur.* Et post alia. *De singularitate pari modo se pandunt esse aut maleuolos, aut ignorantissimos. Singularitas enim prout importat vitium, quemadmodum S. Thomas 2.2. q. 162. ar. 4. ad 4. & habet à B. Bernardo, quidam est gradus superbiæ. Quia quintus humilitatis gradus est tenere quod communis regula monasterij habet, cui opponitur singularitas, per quam scilicet aliquis sanctior vult apparere alijs.* Subiungit deinde: *Videat hic mentis compos quod apud religiosos singularis est, & dicitur: primò qui non vult tenere quod communis tenet regula monasterij, non dicitur, quod communis tenet vita monasterij, quia in monasterio sæpe multitudo monachorum non sequitur quam professa est regulam, sed potius vitam imitatur mundanam, & huic seculo se conformare nititur totis viribus. Ad singularitatem etiam exigitur, vt quis sanctior velit apparere quàm existat. Hoc certè vitium hypocrisis importat, & superbiæ, aut inanis gloriæ, nedum in religioso, & monacho, sed etiam in quolibet Christiano fidem professo.* Inferius autem sic: *Seruare autem regulam, & statuta à sanctis confirmata patribus, ab Ecclesia vniuersali approbata, & practicata à viris qui olim prudentia pollebant, & virtutibus: hoc non est singularitatis incurrere vitium, sed sub voto, Deo reddere promissum. Nec de singularitatis vitio debet notari qui super alios opera supererogationis in victu, vel amictu exercet, nisi faceret illud propter iactantiam, vel superbiam, vt se cæteris præferat, quia sic esset vitium superstitionis, vt dicit S. Thomas 2.2. Si autem hæc facit, inquit, propter macerationem carnis, vel ad humiliationem spiritus, ad virtutem temperantiæ pertinet. Vnde Augustinus dicit lib. 3. c. 6. de Doctr. Christ. Quisquis restrictius rebus prætereuntibus vtitur quàm habeant mores eorum cum quibus viuit; aut intemperans, aut superstitiosus est. Et ita per omnia dicit Bonauentura lib. de perfection. Euangel. c. 12. In cuius rei euidentiam primo dialogorum refert B. Gregorius. Cùm inter seculares in alpibus conuiuans S. Honoratus nollet carnes comedere purus existens secularis, & de singularitate à consodalibus corrigeretur exiuit mancipium volens aquam haurire per situlam, quam in montibus, vbi consueuerunt homines audire de piscibus, non eos videre, intrauit piscis miraculosè: qui ad sancti viri plura posset valere prandia. Per quod certè Dominus approbauit singularitatem supererogationis, & temperantiæ, non singularitatem superstitionis, & superbiæ. Ex quibus apertè iam conuincitur nullum reformationi beneuolum, censeri debere singularem, aut inuentorem nouitatum, quia se seculo conformare volentes religiosi tepidi, & Patrum sancita contemnentes vetera, potius singulares sunt vocandi.* Videndus etiam Corduba *in Regul. S. Francisc. c. 10. q. 5.*

64 Succlamant alij dicentes, se viuere sicut Patres eorum, apud quos non erat huiusmodi Conuentuum Reformatorum, & non Reformatorum discrepantia. Sed illis obstandum; eo quod fere semper in Religionibus talis diuersitas visa fuerit, vt aliqua ex ijs quæ adduxi, sufficienter demonstrant.

65 Deinde illis opponitur Ioannes Nyderus relatus; eo opusculo c. 8. Sic dicens: *Respondetur eis, quod, aut loquuntur de primis sui Ordinis Patribus, aut de modernis transgressoribus. Si de primis* hoc, inquit, non esse credendum. Si verò de modernis, ait: *Hoc primum responsum habeant quod mortui de quorum virtutibus apertè non constat, iudicium cordium cognitori committendum est, non temerè à viuis definiendum quo animo plura regulæ, & constitutionum non obseruauerunt. Piè enim credi potest multos animum habuisse ea seruandi: si hi cum quibus degerant Prælati ea omnino seruanda mandauissent, & multitudo fratrum sine qua plures cerimoniæ seruari nequeunt talia practicassent.* Quod si de illis conuincatur ita fecisse subiungit idem Author: *Lugeant potius talium filij pro patribus dicentes cum Ieremia illud Trenor. 5. Patres nostri peccauerunt, & non sunt, & nos iniquitates eorum portauimus. Et cum Psalmista: Peccauimus cum patribus nostris, iniustè egimus, iniquitatem fecimus. Nec mirum si patres eorum comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt.*

66 Opponunt præterea dispensationes in Regularibus obseruantijs, quibus conformantur conuentus non Reformati. Sed istis obuiam vno verbo occurri potest, quod si tales dispensationes per Apostoli-

67 cam Sedem factæ fuerint, acquiescendum, quod illis vti possunt; & si melius esset, præsertim si ipsa S. Sedes oppositum non præciperet, Regulæ puritati sinceriter se conformare. Si autem per dispensationes intelligant laxas quasdam, & irrationabiles licentias, seu permissiones viuendi cōtra Regulam, tales non *dispensationes*, sed *dissipationes* meritò compellari debent. Est enim dispensatio, prout Hostiensis,

stiensis, Angestus, Corduba, & alij. *Rigoris iuris, per eum ad quem spectat misericors canonicè facta relaxatio*. Expendatur illud *Canonicè facta*. Pro quo D. Bernardus *de considerat. ad Eugenium lib. 3.* sic. *Quid inquis? Probibes dispensare? Non, sed dissipare. Non sum tam rudis, vt ignorem positos vos dispensatores, sed in ædificationem, non in destructionem. Denique quæritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur. Vbi necessitas vrget, excusabilis dispensatio est: Vbi vtilitas prouocat, dispensatio laudabilis est. Vtilitas inquam communis, non propria. Nam cum nihil horum est, non planè fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est*. De tali etiam dispensationis genere optimè Nyderus *supra c. 9.* dixit: *Dispensare est cum licentia ad infernum intrare*. Et inferius: *Satis igitur patet quam inanis sit obiectio de dispensationis velamine, per quod multi totaliter fere se ipsos conformant sæculo*.

Nonnulli etiam impugnant huiusmodi Cœno-
68 bia strictioris obseruantiæ, quia dicunt occasionem esse, quod aliqui propter ipsorum strictiorem vitam, Religionem deserant, & fiant Apostatæ. Cæterum, præterquam de istis dici posset commune illud, quod Pharisæorum scandalum passiuum non est curandum, sicut nec Christus curauit *Math. 21. & Ioann. 2.* Vlterius Corduba *in Regul. S. Francisc. q. 3. introductor.* sic dicit: *Respondeo illud ad Galat. 5. Vtinam abscindantur qui vos conturbant. Nam vt ait S. Bonauentura q. 14. super Regulam, gratiæ sunt Deo referendæ pro tanto beneficio: non quia apostans ad sæculum exiens peccauit frater, sed quia oues suas à contagiosa peste liberauit*. Et infra: *Nam minus malum est quod solus ille discolus damnetur in sæculo, & inter peccatores, quam in Religione inter sanctos in scandalum aliorum*. Ad quod affert exemplum Catholicæ Reginæ Elisabeth Hispaniarum, quæ cum reformasset quædam Monasteria Monialium, & aliqua illarum quæ ex Monasterijs exierant, in Lupanari existentes canerent hymnos, & cantilenas, & hoc esset illi relatum, ipsa dixit: *Optimè factum est, vt meretrix sit in suo loco decenti scilicet lupanari: illa erat meretrix in loco sancto, melius est vt sit in suo loco*. Vide Nyderum supra *c. 14.* afferentem ad intentum oraculum cuiusdam sancti viri Ratisponensis Episcopi ad alium eiusdem Ecclesiæ Antistitem.

69 Item alij dicunt, horum Conuentuum specialiter Reformatorum institutionem prorsus esse charitati contrariam, quia ex ea sequitur quod non reformati vilipenduntur, calumniantur, & veluti ethnici, & publicani reputantur. Sed istis obstat, quod si hoc dicant de Reformatis, quasi ipsi sint,
70 qui alios non Reformatos vilipendunt, calumniantur, &c. Malè faciunt, & reprehensibiles valde sunt. Quia nemo strictiorem vitæ modum sequens alium iudicare debeat, eo quod videat ipsum laxioris vitæ normam sectari: ne similis sit Pharisæo illi, qui in Euangelio dicebat Luc. 18. *Non sum sicut cæteri hominum raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus, ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium, quæ possideo*. Etenim, vt Vualdensis noster, *to. 1. lib. 2. art. 3. c. 28.* contra similem Pharisæo Vuiclephum dicebat: *Hoc vnum credo nemini vnquam creato iudicio fore concessum ante tempus extremi iudicij zizania ventilare de tritico*. Et inter malos ipsos multi perfecti reperiuntur. Pro quo audiatur quod de Cirione, Squirione, vel Hquirione Monacho Scythiæ legitur *3 lib. Vitar. Patr. n. 197. & 6. lib. de Prouidentia n. 14.* vbi de ipso dicitur, quod cum Sancti illi Patres prophetarent de futuris monachis, quale videlicet essent futuri, ipse dixit: *Nos quidem adhuc mandata Dei implemus*. Interrogatus autem de successoribus, dixit: *Dimidium operis nostri operaturi sunt*. Interrogatus verò de alijs posterioribus, respondit. *Omnino non habet operationem generatio illa ventura*. Subiunxit tamen: *Qui reperti fuerint probati in tempore illo meliores super nos, & patres nostros erunt*. Et meritò quidem, quia sub cœnobitica, & laxiori vita degentes, si cum trium votorum obseruantia, & humilitate viuant, dubio procul alios excedent in perfectione, qui etsi arctiori vitæ vacent, id tamen ex amore proprio, & superbia faciunt. Prout appositissimo exemplo declarat Pelagius, seu Author *lib. 5. de vit. Patr. libell. 14. n. 19.* & colligi potest ex D. Basilio *in Regul. fus. disp. reg. 7.* Vnde (quod mirum videri posset) S. Franciscus, prout legitur in chronicis eius ordinis, & refert Corduba *supr. cap. 10. q. 2.* prohibuit obseruari in suo ordine præceptum fratris Eliæ Generalis eiusdem de carnibus non comedendis. Nec mirum sanè quia cum Christianæ vitæ perfectio, quam addiscere Religiosi profitentur,
71 in conformitate cum diuina voluntate sita sit, quicunque religiosus eam fecerit, siue in strictiori, siue in mitiori via, perfectionem assequetur. Idcirco enim Abbas Nistero Antonij Magni amicus, vt ex *4 lib. vitar. Patr. libello 1.* habetur, cuidam petenti consilium aliquod, post relata diuersa virtutum exercitia, in quibus antiquiores Patres occupabantur, dixit: *Quod vides secundum Deum velle animam tuam, hoc fac, & custodi cor tuum*. Vtique ad consolationem Regularium eorum, qui corporis nimijs austeritatibus non incumbunt; si enim secundum Dei voluntatem vixerint, poterunt alios in vera perfectione excedere. Vnde Origenes *hom. 10. in Numer.* quem ad simile intentum affert noster Vualdensis *to. 1. lib. 2. ar. 4. c. 36. n. 4.* Claustrales omnes *Sanctos* appellat, etiam si sint peccatores, quia scilicet *se Deo vouerunt, & separauerunt à vulgo vitam suam, vt Domino seruiant*. Possunt etiam dici obser-
42 uantes, sicut alij qui rigori vitæ vacant. Vt enim dissertè in *Opusc. illo relato* dixit Ioannes Excuria iam citatus: *Differentia inter obseruantes, & non obseruantes non consistit in hoc quod est vti dispensatione, & non vti: sed non obseruantes dici debent, qui passim, & indifferenter transgrediuntur statuto, & cæremonias suæ Religionis: Obseruantes autem illi, qui regulariter, & ordinariè illas obseruant; quamuis interdum pro loco, & tempore, seu causa, vel casu vrgente, dispensationibus vtantur. Aut fortè, vt contingere potest, ex fragilitate sine dispensatione transgrediantur, dummodo se intendant emendare, & non passim frangere, & pœnis se submittere*. Bene etiam Ioannes Nyderus *in opusc. relato c. 8.* dixit: *Omnes in non reformatis existentes Monasterijs iudicare transgressores suæ Regulæ superbia non caret, aut ei est proximum*. Optimè etiam, & iuxta mentem nostræ Seraphicæ Virginis Theresiæ, Dominicus Grauina eiusdem florentissimæ Dominicanæ vineæ frugifer palmes, contra nebulones hæreticos, & quosdam ex Catholicis autumantes in Religionibus laxis nihil boni fere reperiri, sic insurgit.

git. *Nulla est quamuis lassata, & defatigata congregatio quæ (vt B. Matri Theresiæ in eius vita reuelatum est) magno non sit Ecclesiæ adiumento. Bòs lassus fortius figit pedem, scripsit Hieron. Ep. ad Aug. & in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt hæretici (dicit Augustinus lib. de vnit. Eccles.) id est in Israel fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de alijs taceã. Vnde & se solum Dei seruum existimãtem cum diceret: relictus sum ego solus: blanda obiurgatione à Domino reprehensum legimus, dicente Domino:* Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genua ante Baal. Et inferiùs sic: *Non est vinea ista Religiosorum, sicut vinea illa viri stulti à Salomone descripta, quam totam repleuerant spinæ, & vrticæ, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Præclarè S. Augustinus in Psal. 47. illam vocem impiorum dicentium quod in Ecclesia vix inuenitur vnus, vel duo, sed paucissimi boni sic confutat. Non audiamus tales voces, ne putemus paucos esse istos multi sunt, sed inter plures latent. Et vt alibi idem Augustinus dixit: sunt ibi, & grana accede, tenta, excute, adhibe oris iudicium.* Facit etiam concinne ad hoc intentum quod nostra etiam Extatica virgo B. Magdalena de Pazzi in quodam Raptu, seu Extasi, prout refertur in ipsius vita *par. 4. c. 31.* intellexit, scilicet: *Che oltre modo dispiaceuano à Giesù que' religiosi, che non solo non vogliono osseruare i voti promessi à Dio, e le regole, e statuti della lor Religione, ma son anche d'impedimento agli altri, che non caminano in osseruanza. Per lo contrario intese ancora, che molto aggradiuano agli occhi diuini que' Religiosi che dimorano in Religione poco osseruante procurano dalla parte loro, benche con grande incommodo, e patimento di corrispondere al vero, e perfetto viuere religioso. Onde di questi con somma compassione, e con gli occhi talora pieni di lagrime dicea: O quanto mi duole di non poter col proprio sangue far sì, che quest' anime illuminate, le quali abitano in Religione larga, abbian quella facilità, e quell' occasioni, che hò io di poter corrispondere al desiderio, e stimolo interno che hanno. E riuolta à se stessa dicea: O quanto meglio di me seruirebbono à Dio? O quanto più grate sarebbono di tanto dono, se si trouassero, dou'io mi trouo.* Possunt ergo esse, sicut de facto sunt plures sancti, etiam in laxioribus Cænobijs, & si vt tales non habeantur, vel quia alij non sic boni inter eos degant, & bonum ipsorum nomen obscurent; vel quia sanctitas vera, cum in interiorum virtutum exercitio consistat principaliter, non apparet exteriùs; vel quia ipsi se occultant. De quo D. Bonauentura *quæst. 16. & 19. sup. Reg. D. Francisc.* & Corduba *ibid. quæst. 3. introduct.* Vnde de similibus verificari poterit id quod superius ex D. Vincentio *in serm. de S. Francisco* dixi: *Qui Regulam seruat sanctus est, & posset canonizari.*

At dicent; saltem sæculares, & extranei, visa hu-
73 iusmodi diuisione conuentuum, & fratrum, malè iudicant de illis, qui laxiori modo viuunt, illosque vilipendunt, calumniantur, &c. Sed istis opponitur
74 quod malè faciant, & contra regulas charitatis, & iustitiæ. Tum propter dicta, quæ etiam ad hoc intentum deseruiunt. Tum quia, vt bene B. Raimundus relatus dixit: *Tota die videmus quod in diuersis locis, & conuentibus sunt aliqui fratres excellentes; quidam in scientia; quidam in sanctitate vitæ: & tamen non propter hoc alij reputantur ignorantes, vel mali.* Sic ergo quamuis conuentus, & fratres strictioris obseruantiæ boni iudicentur, non propterea alij, qui secundum mitigationem approbatam, vel laxiorem vitæ normam degunt, mali æstimari debent. Vt enim Nyderus *supra c. 7.* dixit: *In quolibet statu, ac Religione, & ordine quolibet non omnes sunt perfecti; sed in eis, sicut inter sæculares, sunt gradus: ita vt quidam sint boni; alij meliores; & quidam optimi. Non ergo sequeretur: isti Reformati sunt meliores, ergo vos, qui adeò strictè non viuitis, & tamen ad salutem necessaria seruatis, estis mali.* Deinde, vt idem Nyderus *ibidem* dixit. *Aut isti Religiosi habent, & seruant ea, quæ de necessitate salutis sunt seruanda in suo ordine: & tunc à nullis debent haberi pro publicanis, & ethnicis; possunt tamen, & arctari debent ad obseruandum ea quæ sunt professi, & sine quibus tria substantialia diu non queunt subsistere.* Et post alia: *Si autem non seruant ea, quæ salutis necessitate sunt seruanda non mirum si à cunctis æstimantur miseri. Ipsi enim si nomini religionis satisfacerent, meritò laudari deberent, iuxta illud Psalmistæ: secundum nomen tuum sic & laus tua. Postremo ipsi Religiosi in Ecclesia sunt velut sal positi, quorum bono exemplo mores aliorum condiendi forent, sed si sal infatuatum fuerit dicit Christus Matth. 5. ad nihilum valet vltra nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Imputent ergo sibi si iudicantur sicut & sunt.*

Ex dictis porrò elicitur iure, meritòq; Leonem
75 X. in Bulla, quam retuli *to. 5. mea Summæ in Marimagno Seruitarum n. 189.* præcepisse sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendæ, & Papæ reseruata, quam referunt Cassarubius, & Corduba ibi relati, ne aliquis ex fratribus Minoribus appellaret alium *Priuilegiatum, Collectaneum, Bullistam, Amadeitam, Clarenum, de Euangelio, seu de Caputio, seu Bigotum,* aut alio nomine irrisorio, aut iniurioso. Quod, vt inquit idem Corduba *sup. cap. 2. Reg. S. Francisc. q. 18.* etiam intelligitur de appellantibus alios *alio quouis nomine, etiam de nouo reperto seu fortè in futurum.* An verò etiam intelligatur de illis Reformatis, qui alios, etsi obseruantes, non tamen ea strictioris vitæ norma degentes, vocant, vel vocari à Sede Apostolica faciunt, Calceatos, Mitigatos, Pannosos, &c. alij viderint.

Elicitur secundò, conformiter ad dicta *supra n. 69. 70. & 71.* viuentes in laxioribus Religionibus,
76 vel conuentibus esse in statu salutis, si alias obseruent ea quæ ad substantiam Religionis spectant, & quæ ipsi in professione promiserunt. Vnde Corduba *supra c. 2. q. 18.* contra Ioannem Pirrinum, quem ibi refert, dicit fratres Conuentuales sui ordinis Minores esse in bono statu salutis, *si alias* (inquit) *viuunt reformatè, vt tenentur, secundum alia obligatoria Regulæ.* Quod de alijs etiam Religionibus dispensatis, seu mitigatis dici debet. Quia tamen hoc maiorem exigit indaginem, & ad satisfactionem plurium conscientiarum, quæ circa hoc sæpius angi solent scrupulis, ideo diligentiùs inuestigandum quando tales sunt tuti in conscientia, & quando non. Pro quo huiusmodi positiones statuendæ sunt.

Prima est, iuxta dicta supra *n. 66.* Religiosi vi-
77 uentes in Religionibus mitigatis, seu dispensatis à Sede Apostolica tuti sunt in conscientia, & sunt in statu

statu salutis, obseruantes Regulam Ordinis secundum talem mitigationem, vel dispensationem. Ratio est, quia eo ipso quod Papa, vel Apostolica Sedes dispensauit, vel mitigauit dictam Regulam, consequenter etiam approbauit modum illum viuendi sub ipsa. Cuius signum est, quod Pontifex in ea mitigatione seu dispensatione adiungere soleat *ad animarum salutem*, seu *profectum animarum*, prout Innocentius IV. & Eugenius IV. in simili dispensatione Regulæ B. Alberti pro Carmelitis dixerunt. Et quia obseruantibus Regulas sic dispensatas, & mitigatas concedere solent indulgentias, prout illas concessit idem Eugenius. Vnde tam certum est Religiosos sic viuentes esse in statu salutis, quam certum est Papam errare non posse in approbatione Religionum. Quod etiam roboratur ex eo quod, vt est certum apud omnes, lex legitimè dispensata non obligat. Idque sæpius Pontifices dispensantes Regulas explicare soleant. Sic colligitur ex Corduba supra *cap. 10. q. 5. §. secundo notand.*

78 Secunda Religiosi etiam viuentes in Religionibus, vbi per legitimam consuetudinem Regula est relaxata, seu mitigata, dummodo illam sic relaxatam, aut mitigatam obseruent, sūt securi in conscientia, & in statu salutis. Ratio est, quia præcepta Regulæ (exceptis his quæ pertinent ad vota essentialia) sunt quasi leges adiunctæ Religioni; Quare tantum obligant dum vim legis habent: hanc autem vim amittunt, stante consuetudine contraria, sufficiente ad abrogandas alias leges Ecclesiasticas, cùm non maiorem vim, quàm leges Ecclesiasticæ habeant. Ergo illas non obseruans, neque peccabit, neque erit propterea in statu damnationis. Confirmatur, quia cùm superior dispensat in aliqua ex illis legibus, excusatur à culpa non obseruans: ergo similiter, quando in desuetudinem abijt: eandem enim vim contra legem habet legitima consuetudo, ac dispensatio. Secundò, quia tales religiosi iam in re non profitentur priorem illam, & pristinam regulam, sed aliam diuersam laxiorem; & nihil refert, in eum statum deuenerit siue per dispensationem, siue per legitimam desuetudinem. Ita Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 2. num. 26.* ex alijs, quos etiam sequitur Pelizzarius *in Manuali Regular. tract. 5. cap. 2. num. 54. & seqq.* Conformiter ad id quod dixi *to. 5. summ. cap. 7. n. 17.* ex Corduba, & Azorio.

Tertia, conformiter etiam ad dicta eo loco *n. 18.*

79 Religiosi viuentes in Religionibus, in quibus Regula, vel ipsa Religio relaxata est per legitimam consuetudinem quoad modos, vel circumstantias votorum essentialium Religionis, si illam isto modo relaxatam obseruent, sunt etiam in statu salutis, & tuti in conscientia. Ratio est eadem, quia scilicet consuetudo habet vim tollendi seu abrogandi tales modos; & circumstantias quia non pertinent ad substantiam votorum, sed ad maiorem ipsorum perfectionem. Sanchez *supra n. 26. & 29.* Pelizzarius *supra n. 54.* qui ponunt exemplum in præceptis non equitandi, & non portandi calceamenta in Ordine Minorum, quia illa non pertinent ad substantiam votorum, sed ad perfectionem illorum.

Quarta, Religiosi viuentes in Religionibus rela-

80 xatis quantum ad substantiam votorum essentialium Religionis; isto modo viuentes non sunt securi in conscientia, sed sunt in statu damnationis. Ratio est ex opposito fundamento, quia scilicet essentia Religionis consistit in illis votis; propterea enim vocantur essentialia, ac proinde nulla consuetudine abrogari possunt. Confirmatur, quia vota Religionis saltem quoad substantiam obligant iure naturali, & diuino: quemadmodum ergo in iure naturali, & diuino non cadit dispensatio; sic neque illis votis. Ita etiam Sanchez, & Pellizzarius conformiter ad ea, quæ dixi eo loco *n. 16.*

81 Quinta. Religiosi viuentes in Religionibus, vel Conuentibus, vbi Regula, & Constitutiones rarò, vel nunquam seruantur, sed passim franguntur; si hoc modo ipsi viuant, in statu damnationis, vel maximo saltem periculo ipsius sunt. Hanc probant quę adduxi *in Tractatu de Reformatione Regularium cap. 5. & 6.* ex quamplurimis Patrum, & Doctorum testimonijs, varijsque exemplis, etiam horrendis ibi relatis. Eamque docet Ioannes Excuria in opusculo superiùs relato dicens, quod talis modus viuendi *suos amatores, & defensores, si sic moriantur, ineuitabiliter damnat*. Ratio verò est, quia esto admittamus transgressionem Regulæ, & Constitutionum in ijs quæ non spectant ad obseruantiam votorum non esse mortale peccatum, sed solum veniale; nihilominus consuetudo (potius corruptela, & abusus) taliter viuendi excusari non potest à peccato mortali, prout tenent Abbas, Felinus, Carthusianus, & Tabiena, quos sequitur Sanchez *supr. c. 4. n. 18.* vel quia est contemptus interpretatiuus, vt tenent D. Antoninus, Syluester, Valentia, quos refert idem Sanchez; vel quia vt ipse dicit, qui hoc facit, *probabilissimo contemnendi Regulas periculo expositus est*, & quia *grauiter Religioni suæ perniciosus est*, vt propterea mereretur è Religione expelli.

Sexta. Si tamen Religiosi viuentes in talibus Re-

82 ligionibus, vel Conuentibus, vbi Regula, & Constitutiones rarò, vel nunquam seruantur, sed passim franguntur, tali modo viuendi non se accommodent, sed doleant de illo, & curent qua possunt, illum euitare, non sunt iudicandi vt damnabiliter viuentes. Tutius tamen agerent, si ad alia loca se transferrent. Ita Ioannes Excuria relatus referens D. Antoninum. Ratio sumitur ex opposito fundamento; quia scilicet sic viuentes nec possunt dici contemptores suæ Regulæ, aut expositi periculo illam contemnendi, aut dici perniciosi suę Religioni.

Ponit præterea idem Excuria duas has conclu-

83 siones. Prima est. *Religiosi, quorum voluntas renuit subijci ordinationibus Regulæ, & constitutionum: sed deliberatè magis volunt extra obseruantiam viuere regularem nolentes reformari, siue resistant, siue non resistant, si sic perdurant vsque in finem, non possunt nisi damnabiliter mori; nisi Deus faciat miraculum, quoniam vixerunt, & mortui sūt formaliter contemnentes; & per consequens in peccato mortali.* Secunda est. *Religiosi, quibus nulla cura est de sui status obseruantia, aut regularitate, sed passim, & indifferenter cerimonias sui Ordinis frangunt: si sic vsque in finem continuauerint, etiam si positiuè, & formaliter non renuant cerimonijs subijci, quia tamen in schola suæ Religionis prout promiserunt in sua professione non studuerunt, & per consequens tendentiæ in perfectionem non intenderunt, aut vacauerunt; vt humiliter,*

liter, & compassiuè magis, quàm assertiuè loquamur: non videmus quin transitus eorum in tremendo Dei iudicio sit de periculo perditionis vehementissima trepidatione suspectus. Hæc dictus author, altè pensanda.

Hinc veluti corollariè sequitur primò, quod in-
84 ducere aliquem ad Religionem valdè deformatam, saltem secundum vota essentialia Religionis, iuxta ea quæ dixi *tom. 1. summæ cap. 24. numer. 29.* meritò a pluribus existimatur esse peccatum mortale. De quo latè Corduba *supra c. 2. q. 2.* probans illud ex eo Christi Matth. 23. *Væ vobis, Pharisæi, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proselytum, & cum feceritis, facitis eum filium gehennæ*. Deinde, ex doctrina D. Thomæ, & Caietani dicentium non licere inducere nisi ad Religionem reforma-
85 tam, & vbi regulariter viuatur, vt habeat inductus occasionem in melius proficiendi. Secundò sequitur, quod si Religiosi in Conuentibus dicto modo relaxatis viuentes petant à Prælatis transitum ad alia loca Reformata, tenentur Prælati eis prouidere, & peccant illos impedientes. Ita Corduba *supra cap. 10. q. 5.* Quod probat ex ipsa Regula S. Francisci, declaratione Martini V. D. Bonauentura, Hugone, & Bartholomæo Pisano. Idque constat manifestè ex mente Prelatorum Regularium, qui sunt pastores, & patres suorum subditorum, ac per consequens illis prouidere tenentur in necessarijs ad salutem animarum, ne dicatur ipsis illud Matth. 23. *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi, qui clauditis Regnum cælorum*, & illud Luc. 11. *Væ vobis legis paritis, quia tulistis clauem scientiæ, & non introistis, & eos qui introibant prohibuistis*. Vnde de talibus inquit in *quodam Sermone* D. Bernardus. *Si quid Religionis oritur, quicunque resistit, quicunque repugnat, planè cum Aegyptijs, & Pharaone paruulos Israelitici germinis necare conatur. Immò cum Herode nascẽtem persequitur Saluatorem*. Legant hæc Prælati negligentes, & quibus non cura inest maioris profectus spiritualis sibi subiectorum; & quæ scripsi *in Tract. de Reform. Regul. c. 15.* de bonis, & malis Prælatis agens.

Quia tamen hæc doctrina de distinctione Con-
86 uentuum, & Religiosorum strictioris obseruantiæ à communibus alijs videtur sæpiùs approbata à S. Rota Romana in varijs decisionibus, ideo earum aliquas, quæ hanc materiam concernunt huic loco adiungere congruum erit.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Domino Dunozetto 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

De tribus votis substantialibus Religionis: & an stabilitas in loco concernat ipsorum votorum essentiam.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi Professi essentia consistit in tribus votis substantialibus, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ.*

2 *Stabilitas in loco non concernit substantiam trium votorum à Religiosis emittendorum.*
3 *Stabilitas in loco in Ordine Præmonstratensi non est de essentia Professionis.*
4 *Clausula non obstantibus Constitutionibus quibuscumque, & speciali stabilitate, &c. derogat stabilitati in loco.*
5 *Dispositio non intelligitur circa illa, de quibus in contrarium in ipsa dispositione disponitur.*
6 *Reformatio ex quibus actis censeatur sufficienter acceptata, & approbata.*

CVm per duas decisiones conformes fuisset firmatum; Bullas fel. recor. Pauli V. & Greg. XV. obtentas à Communitate, antiqui rigoris Præmonstratensis super Reformatione, esse iustificatas; nihilominus, quia dum pro parte ipsius Communitatis peteretur huiusmodi Iustificationem canonizari per sententiam, nonnulla motiua fuerunt in memorialibus pro retardãda expeditione pro parte Capituli, & Abbatis generalis datis excitata; Placuit Dominis pro tertia vice ipsis Capitulo, & Abbati concedere audientiam super istis motiuis. Vnde proposito à me dubio, An capita deducta in dictis memorialibus, quæ ad duo præcipuè reducebantur, obstarent, quominus ad dictam expeditionem deueniri posset? Domini negatiuè responderunt.

Nam quoad primum nempè quod formula Professionis Reformatorum non sit conformis primitiuæ regulæ, & antiquo rigori, prout requiritur in dictis Bullis, & fuit etiam decisum à Sacra Congregatione Regularium cum inter alia, quæ præcipiuntur Religiosis per dictam primitiuam, præcipiatur ipsis vt affilientur illi Ecclesiæ, à qua recipiuntur, & promittant stabilitatem in illo loco: quod non præstant moderni Reformati, sed genericam solum stabilitatem in vniuersa communitate.

Quoniam cum non differat in votis substantialibus, paupertatis videlicet, castitatis, & obedientiæ, quæ emittere debent Reformati,
1 iuxta Bullam Iulij II. in quibus tribus votis consistit essentia Religiosi professi, *c. cum ad Monasterium de statu Monach.* & docet S. Thomas 2. 2. *q. 186. art. 9.* Sanchez *super Decal. libr. 5. cap. 1. num. 16. & libr. 6. cap. 4. n. 9.* Nulla potest dici adesse discrepantia: nec stabilitas in loco concernit substantiam trium
2 votorum à Religiosis emittendorum. Sanchez *super decalog. loco supra citato*. Quod tanto magis suadetur in præsenti Religione Præmonstratensi, ne dum ex d. Bulla, cuius vigore conceditur facultas Ordini Præmonstratensi totaliter mutandi statuta; sed etiam ex concessione ipsiusmet Capituli generalis de anno 1618. quod singuli Religiosi possint transire ad Monasteria Reformata; quemadmodum re vera multi translati fuerunt: quod etiam firmauit Rota *in decisione sub die 18. Iunij 1629.* signum euidens quod dicta stabilitas in hoc Ordine non est de essentia professionis.

3 Et cessat omnis difficultas dum in litteris san. mem. Gregorij XV. derogatur dictæ stabilitati in loco, & expressè disponitur per hæc verba, quod Religiosi Communitatis antiqui rigoris sint ita communes, vt nullus magis huius, quam illius Mona-

nasterij dicatur, & habeatur professus cum clausula non obstantibus Constitutionibus quibuscumque, & speciali stabilitate promissa in professione, ex quibus satis censetur derogatum dictæ stabilitati in loco. Bero. *cons.* 147. *num.* 28. *lib.* 3. Mart. *de clauf.concl.* 5. *n.* 12. Gonz. *glos.* 36. *num.* 23. Rota *dec.* 506. *n.* 5. *p.* 1. recent.

Non obstant verba apposita in litteris Gregorij XV. ibi: seruetur formula solita cum additione antiqui rigoris. Quia illa debent intelligi præterquam de illis, quæ in contrarium expresse in ipsis disponuntur.
5 Oldr. *cons.* 330. *in fin.* Paris. *cons.* 70. *n.* 12. *lib.* 1. Mart. *de clauf.part.* 3. *clauf.* 157. *n.* 3. Put. *decis.* 183. *lib.* 3.

Quo verò ad secundum caput circa approbationem Reformationis, & eius acceptationem factam a Capitulo, & Conuentibus, de qua non dicitur constare, nisi ex instrumento concessionis Reformationis factæ per Abbatem generalem de anno 1618. quod prætenditur non esse in forma probanti, sed esse simplicem copiam suspectam de falso, eo quia confecta fuit super folio albo subscripto ab Abbate, sine verò eius sigillo, illud etiam non releuare Domini dixerunt.

Nam visum fuit sufficienter constare de prædicta acceptatione, & approbatione, nedum ex dicta attestatione Abbatis, sed etiam ex alia fide Secretarij Capituli, & ex pluribus actibus Capitularibus datis in sum.num. 4. & 6. iuncta obseruantia Statutorum
6 Reformationis scientibus, & patientibus Abbate, & Capitulo generali vsque ad annum 1628. de quo tempore fuit mota lis, *l. semper qui non probibet, ff. de reg.iur.* Soccin.Iun. *cons.* 139. *n.* 14. *lib.* 3. Surd. *cons.* 28. *num.* 22.

Neque obstat, quod imo appareat de expressa contradictione Capituli, & Abbatis generalis vsque de anno 1618. vt in summ. Capituli n. 2. 3. & 4. Quoniam contradictio Capituli in eo versabatur, ne scilicet per Reformationem obtentam in Litteris Pauli V. constitueretur vnum caput speciale præter Abbatem Generalem, & recederetur ab vnitate, & Iurisdictione Ordinarij, ad quod euitandum fuit decretum, vt Abbas S. Mariæ Musipontanæ renunciare deberet huiusmodi prætensioni, & se submitteret Capitulo generali, prout renunciauit, & proinde cessante huiusmodi suspicione diminutionis authoritatis Abbatis generalis, & defectionis ab vnitate, & Iurisdictione Ordinarij vtique cessarunt etiam contradictiones supradictæ, & emanarunt secundæ litteræ Gregorij XV. superioritatem, & Iurisdictionem Abbati generali reseruantes.

Non obstant alia deducta in dictis memorialibus, quia illis visum fuit Dominis sufficienter satisfactum ex responsionibus datis in primis decisionibus, cum quibus transierunt.

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de iure Abbatissarum in fine decis. 18.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Domino Dunozetto 10. Ianuarij 1631.

A R G V M E N T V M.

Professionis Regularis tres species recensentur, & explicantur. Reformati Præmonstratenses antiqui rigoris, sub quanam Professionis specie comprehendantur.

S V M M A R I V M.

1 *Professio Religionis in genere generalissimo, est quando quis vouet in manibus Superioris obseruantiam Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ.*
2 *Professio Religionis in specie, seu in genere subalterno, est promissio obseruantiæ certæ alicuius Regulæ.*
3 *Professio in indiuiduo emittitur, quando quis vltra Professionem certæ Regulæ se adstringit ad eam obseruandam in certo Monasterio.*
4 *Reformati Præmonstratenses antiqui rigoris comprehenduntur sub Professione Religionis in specie, seu in genere subalterno.*
5 *Verba intelligenda sunt iuxta subiectam materiam.*
6 *Stabilitas in loco facit vt Monachus ascribatur vni præciso Monasterio, priuatiuè quoad alind.*
7 *Papa non præsumitur voluisse incontinenti se corrigere.*

DOmini steterunt in vltimo loco decisis, licet enim Informantes pro Abbate, & Capitulo generali obijcerent professionem emittendam per Reformatos Communitatis antiqui rigoris discrepare à primo Instituto Præmonstratensium, qui antiquitus vouebant stabilitatem in loco, & proinde etiam repugnare Bullæ San. mem. Gregorij XV. in qua inhærendo decreto Sacræ Congregationis Regularium, idem Pontifex adiecit clausulam. Dummodo in Iuramento per Religiosos in eorum Professione præstando, seruetur formula solita, cum additione antiqui rigoris, seu primitiuæ Regulæ.

Tamen obiectum visum est DD. facile remoueri præmissa distinctione Calder. *cons.* 23. *vers. ad quod probandum, cum seq. de Regular.* qui triplicem modum professionis recenset.

1 Primus, quo aliquis Deo vouet in manibus Episcopi, aut alterius Superioris se obseruaturum Religionem quoad tria substantialia vota Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ: & sic profitetur Religionē (vt inquit Calder. vbi supra) in genere generalissimo, de quibus videtur loqui Text. *in cap. super eo, & in cap. consulti, de regul.*

Secunda species Professionis est illa per quam quis profitetur nō quidē in genere, & in abstracto, prout faciunt professi primo modo, sed in specie,
2 promittendo, & vouendo se seruaturum certam aliquam Regulam, Prædicatorum nimirum, Minorum, aut Cistercienfium: & hi dicuntur professi in specie, seu in genere subalterno; qui debent perpetuò in eo ordine Deo famulari.

3 Tertio

3 Tertiò verò modo alij profitentur in indiuiduo, id est certam Regulam,& certum Monasterium: vt siquis profiteretur Regulam S. Benedicti in Monasterio S. Proculi: quo casu eius professio implicaret stabilitatem in illo præciso Monasterio, cui Religiosus ascribitur in limine professionis; quæ distinctio sumitur ex *c. in singulis, & c. ea, quæ de stat. Monac. & c. cum deportati de iudic. c. cum plantare de priuil. & Clement. attendentes, de stat. Monac.* prout pulchrè declarat idem Calder. *dicto cons. 23. de Regul. vers. Professi, in genere cum seq.* Butr. *in c. præsentia n. 64. vers. puto tamen*, vbi Abb. *n. 65. de probat.*

Supposita autem hac distinctione, clarum est Reformatos Communitatis antiqui rigoris comprehendi sub secundo membro distinctionis. Non
4 enim profitentur Religionem in genere generalissimo, prout faciunt professi primo modo, neque profitentur se seruaturos Regulam Ordinis Præmonstratensi in aliquo certo Monasterio, in qua consistit formalitas stabilitatis in loco, prout faciunt professi tertio modo: sed profitentur Regulam Præmonstratensem simpliciter in manibus sui Superioris. Vnde meritò dici possunt professi in specie, seu in genere subalterno iuxta secundum membrum distinctionis Calder. Vnde quatenus ex dispositione Constitutionis Gregorij XV. debeant seruare stabilitatem, hec quidem non est intelligenda in ordine ad aliquod certum, & indiuiduum Monasterium, quæ diceretur stabilitas in loco; sed de stabilitate in specie, quatenus importat perma-
5 nentiam in eadem Religione, quam profitentur, cum verba intelligi debeant iuxta naturam materiæ subiectæ, ad *l. insulam, ff. qui pot. in pign. hab. l. si stipulatus. ff. de vsur.* Decia. *cons. 45. in 2. vol. n. 27.*

Quod quidem clariùs elucescit ponderando tenorem dictarum litterarum Gregorij, in quibus Papa, nedum statuit quod Religiosi Communitatis antiqui rigoris non sint magis vnius Monasterij, quam alterius: quæ verba repugnant stabilitati in loco, cuius vigore Monachus ascribitur vni præciso
6 Monasterio priuatiuè quoad aliud, vt colligitur ex Calder. *præfat. cons. 23. vers. alij sunt qui profitentur.*

Verum etiam ad remouendum omnem scrupulum adiecit clausulam. *Non obstantibus Constitutionibus quibuscumque, & speciali stabilitate promissa in professione.* Per quæ verba fuit expressè derogatum stabilitati in loco, ex prægnantia, & efficacia derogatoriarum, *cap. 1. de constit. in 6. Clement. eos in fine de sepult.* Rota *decis. 506. n. 5. par. 1. recent.*

Neque obstat quod Papa voluerit seruari formulam solitam cum additione antiqui rigoris. Nam vltra quod hoc debet intelligi, vt fuit deductum in alijs decisionibus, in substantialibus, non autem in accidentalibus; cessat etiam difficultas; quia hoc intelligitur in omnibus, præterquam in ijs, quorum contrarium fuit specificè dispositum. Paris. *cons. 70. n. 12. lib. 2.* Put. *decis. 183. lib. 3.* alias
7 enim Papa voluisset in continenti se corrigere, quod non est dicendum, *l. præcipimus. C. de appellat. l. non ad ea*, vbi Glos. & Doctores, *ff. de cond. & demonstr.* Surd. *cons. 33. n. 107.*

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de Iure Abbatissarum in fine decisione 19. & inter decisiones diuersorum à Paulo Rubeo collectas par. 6. decisione 4.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Domino Motmanno. 6. Februarij 1631.

ARGVMENTVM.

Confirmatio Ordinationum Regularium quando impugnari non possint de defectu intentionis Principis. Stabilitas in loco, quæ promittitur in emissione Professionis quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Defectus intentionis Pontificis concedentis opponi non potest in confirmatione Ordinationum Regularium, quando ipsæ sunt inserta in supplicatione.*
2 *Derogatio non ampliat gratiam neque supplet defectum intentionis, sed acclarat voluntatem, & intentionem Principis.*
3 *Formula solita Professionis, vltra tria vota continet promissionem stabilitatis in loco.*
4 *Stabilitas requirit perpetuam permanentiam.*
5 *Promissio stabilitatis, quæ fit in Professione, intelligitur de stabilitate in Congregatione Communitatis.*
6 *Professionum diuersitas in ordinibus parit scissuram: & quo remedio illi occurratur. & n. 7.*
8 *Carthusiani non promittunt stabilitatem in loco certo, & indiuiduo sed clausuram.*
9 *Obedientia magis exercetur, quo pluribus successiuè Superioribus in diuersis locis Religiosi coguntur obedire.*
10 *Scripturæ testibus prævalere debent.*

Resolutum fuit sententiam Rotalem latam pro obseruatione litterarũ Apostolicarum, de quib. agitur, esse confirmandam. Quia nihil est, quod obijci possit aduersus illius validitatem, & iustitia comprobatur ex pluribus decisionibus in priori instantia coram Domino Dunozetto emanatis in quibus firmatum fuit litteras confirmationis tam à fel. rec. Paulo V. quàm etiam à Gregorio XV. illius successore concessas, esse iustificatas.

Cui resolutioni non obstat quod posteriores litteræ sunt subreptitiæ, vel saltem possint redargui de defectu intentionis Pontificis concedentis, cum post narratiuam, in quo colligitur, quod nouæ ordinationes communitatis antiqui rigoris tendebant ad instaurationem veteris disciplinæ, omissa fuerit expressio, quod illæ non erant conformes institutis à primordio dictæ Religionis obseruatis. Quia fuit responsum, ad euitandam subreptionem sufficere, quod stante insertione ipsarum ordinationum in supplicatione, Pontifex, saltem in genere potuerit
1 cogitare ordinationes huiusmodi non esse dictis institutis conformes: quando quidem adhoc, vt tanquam illis conformes obseruarentur non erat opus confirmatione, *l. qui iure, ff. de milit. testamen.* Corn. *cons. 20.*

*conf.*20.*n.*14. *lib.*2. Cassad. *decis.*1. *de priuileg.* Intentio autem confirmandi huiusmodi ordinationes, etiam non conformes dictis institutis; arguitur ex clausula derogante omnibus ac in specie promissæ stabilitati, quatenus dictis ordinationibus non sint correspondentes; cum ea sit proprietas derogationis, vt licet non ampliet gratiam, neque suppleat defectum intentionis, attamen declaret vo-
2 luntatem, & intentionem Principis confirmantis, seu concedentis. Bald. *in l.cum quem, n.*38. *C. de fideicommiss.* Felin. in cap. *nonnulli*, *n.* 27. *de rescript.* Rebuff. *ad concord. inform. mand. Apost. glos. in verb. non obstantibus, vers. & nota.* Surd. *in consil.*303. *n.*9. & 10. *lib.*3. Rota *decis.*532. *sub*, *n.*6. *par.* 1. *diuers.* & fuit dictum *in Romana pecuniaria* 26. *Martij* 1627. *coram Eminentissimo D. Cardinali Virili*, *impressa post tract. Moderni de Iure patr.*

Neque in eo versatur defectus intentionis Papæ, quod inter alia confirmauerit ordinationem, quæ habet, quod omnes Religiosi dictæ Communitatis sint communes, & nullus eorum dicatur, vel habeatur professus magis vnius, quam alterius Monasterij dicti ordinis; sed legitima auctoritate transmissus ad aliud quodcumque Monasterium eiusdem Communitatis, ijsdem iuribus gaudeat, ac si inibi expressè emisisset professionem: & deinde subiunxerit illa verba, Dummodo seruetur formula solita professionis; cum additione antiqui rigoris,
3 quæ vltra tria vota continet promissionem stabilitatis in loco, vt in formula descripta per Specul. *tit. de regul. in princ. & per Trull. de Canon. de regul. lib.*1.
4 *cap.* 17. *in fin.* Cui stabilitati cum requirat perpetuam permanentiam *cap.*1. & 2. 19. *quæst.*3. maximè repugnat transmissio professorum de vno ad aliud Monasterium, quia cum immediatè post dictam Clausulam, Dũmodo seruetur formula solita, sequantur verba, quatenus in alijs, quam vt præfertur antiquis dicti ordinis institutis non repugnent; & nulla ratio possit assignari per quam Papa voluerit in eadem dispositione excipere stabilitatem in loco indiuiduo, & simul admittere contrariam ordinationem transmissionis Religiosorum de vno loco ad alium, vtique ne à sapientibus redargui possint verba hæc confirmationis, iuxta *l. Saluius Arist. ff. de leg. præst. & l. ex facto. ff. de vulg. & pupill.* dicendum est tam ordinationes, quam dictam formulam cum additione fuisse limitatam ad antiqua instituta, præterquam in expressis, in quibus tanquam non exceptuatis secundum naturam exceptionis firma remanet confirmatio, *l. quæsitum, §. denique*, vbi Bart. *ff. de fund. instruct.* Dyn. *in rubr. n.*16. *de reg. iur.* & declaratur intentio Principis volentis propositas ordinationes in expressis, licet primæuo instituto repugnantes, ad not. Dec. *in l.* 1. *n.*25. *ff. de reg. iur.* Alex. *cons.*217. *n.*29. *lib.*2. Greg. *decis.*509. *num.*3. Ita vt promissio stabilitatis iuxta prædictas ordinationes intelligi debeat de stabilitate in congregatione communitatis iuxta secun-
5 dum caput distinctionis. Calder. *cons.* 23. *de regul.* & decisionem in hac causa factam 10. Ianuarij anni præteriti.

Præterea non obstat quod per prædictas ordinationes non conformes primæuo instituto præiudicetur ordini, qui admissa diuersitate professionum
6 patitur scissuram, cui malo sit tempestiuè occurrendum, iuxta tex. *in cap. licet de vitanda*, *de elect.* Quia huic malo sufficientem cautelam in eisdem ordinationib. adhibitã esse constat ex eo, quod statutum fuit, vt ab omnibus dictæ Communitatis Monasterijs reuerenter agnoscatur Abbas Generalis vti caput speciale, à quo Vicarius eiusdem Communitatis, suæ electionis tenetur petere confirmationem, & cui Abbati generali omnes Religiosi eiusdem Communitatis tenentur promittere in Professione obedientiam, vt in litteris: quod proculdubio tendit ad conseruationem vnitatis, & exclusionem scissuræ, quæ illi est contraria, *cap. loqui-*
7 *tur Dominus, & ibi glos.*24. *quæst.* 1. quod etiam in decisione huius causæ 22. Aprilis 1630. fuit comprobatum.

Minus obstat, quod ex professione cum dictis ordinationibus compatibili inducatur, relaxatio disciplinæ, quæ alias potius retinetur à Religiosis obseruantibus stabilitatem in loco tanquam perpetuum carcerem, quemadmodum de Carthusianis dicitur, quam ab alijs habentibus occasiones vagandi in transitu de vno ad aliud Monasterium. Quia huiusmodi transitus non temere, sed ex obedientia à Superiore iniuncta secundum eiusdem ordinis Constitutiones varijs de causis, & plerisque
8 casibus est præmissus ipsis Præmonstratensibus, ac etiam Carthusianis, qui non promittunt stabilitatem in loco, sed clausuram obseruant. Nauarr. *de regular. comm.*4. *n.*30. *cum seq.* quinimo eiusmodi debet recenseri inter officia promptæ obedientiæ, quibus tanto magis exercentur Religiosi, quo plu-
9 ribus successiuè Superioribus in diuersis locis coguntur obedire per ea, quæ tradit Azor. *instit. moral. lib.*12. *c.*11. *q.*3. *in fin.*

Denique non obstant allegati defectus consensus Abbatis Generalis, & Conuentuum, qui pro oratoribus fuerunt in precibus Papæ porrectis nominati; & quod ex testibus constat de contrario; quodq; respectu Religiosorum nominatorum non iustificetur eos esse professos in Monasterijs ibi
10 enunciatis. Quia huiusmodi obiecta quoque sublata in dictis decisionibus Domini Dunozetti ex scripturis, quæ testibus præualere debent. Seraphin. *decis.*339. *n.*7.

Et ita vtraque parte informante, &c.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de Iure Abbatissarum in fine decisione 20.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Domino Verospio 2. Maij 1633.

A R G V M E N T V M.

De Reformatione Religionis.

S V M M A R I V M.

1 *Gratia vt non sit subreptitia, debet fieri mentio Priuilegiorum, & Constitutionum, quas Papa probabiliter*

biliter ignorare potest.

2 *Dispositiua solum declarat quid verè concessum fuerit, licet verbum fiat, ex quo gratia perficitur, referatur ad omnia.*

3 *Dispositiua vocatur à Practicis dispositio.*

4 *Clausula quorum tenores, ex stylo Palatij continet plenissimam derogationem, etiam illarum Gratiarum, quæ propter derogatoriarum derogatorias requiruntur particularem mentionem.*

5 *Noua professio in quo casu sit repetenda.*

6 *Monachus de Iure communi non potest retinere, & habere iura in duobus Monasterijs. & n.9.*

7 *Actus ex se validus, & omnino ab alio separabilis, non potest per actum inutilem vitiari.*

8 *Amplia regulam, vt locum habeat etiam in rebus spiritualibus.*

10 *Reformationis nomen indicat rem ad suum primum principium restitutam esse.*

AGebatur in hoc dubio de confirmatione sententiarum Rotalium:& in tertia propositione hodie facta eiusdem Dubij, non solum repetitæ fuerunt eędem duæ obiectiones, quæ fuerunt sublatæ in alijs duabus disputationibus sub die 5. Iulij, & 20. Decembris anni 1632. quod scilicet non fuisset in litteris Reformationis derogatum voto stabilitatis; & quod non constaret de consensu Monasteriorum, à quibus dicebatur petita eadem Reformatio: verum etiam addita fuit tertia obiectio contra validitatem earundem litterarum, & gratiam dictæ Reformationis propter mentionem in ea non factam iuris Capituli Generalis, quod scilicet illius dispositioni esset reseruata facultas derogandi, aut immutandi, quidquid antiqua ordinis instituta iuberent, tam ex eiusdem ordinis Constitutionibus, quam ex priuilegijs Apostolicis illis concessis; vt propterea fuerit necessaria illorum mentio ad excusandam gratiam à vitio subreptionis dum eas Constitutiones, & Priuilegia potuit Papa, qui
1 Gratiam dictæ Reformationis concessit, probabiliter ignorare tamquam Constitutiones particulares, ex notatis *in cap. vltimo de offic. Archid. cap. 1. de constitut. lib. 6. cap. super litteris*, & ibi Felin. *n.8. de rescript. in 3. reg.* & fuit dictum in hac eadem causa, occasione alterius competentis Capitulo Generali in decisione facta coram Domino Dunozetto, 29. Nouembris 1629.

Ex his tamen obiectionibus non putarunt Domini ostendi iniustitiam dictarum sententiarum, vt singulis satisfaciendo, tertiò demum in hac causa responderunt. Quod enim eidem voto derogatum fuerit non vno in loco legebatur in gratia Reformationis. Immò vt in eadem decisione dicebatur, necessaria fuit derogatio eiusdem voti, tam dum in dicta gratia concessa fuit facultas quibuscumque Religiosis huius Ordinis Præmonstratensis vt Reformationem amplecti possent: quod in necessarium antecedens videbatur supponere, vt qui eidem Reformationi se subijcere volebant, possent deserere antiqua Monasteria, in quibus erant affiliati (cum non omnia Monasteria, pro eadem Reformatione instarent, sed solum Monasteria Sancti Pauli Virdunensis, & Saliuæ vallis) quàm dum fuit in ijsdem litteris Abbas Generalis Vniuersi Ordinis Præmonstratensis constitutis Caput huius nouæ Communitatis, & concessum Monachis in eadem Communitate victuris, vt non esse deberent magis Monachi vnius, quam alterius Monasterij, & demũ dum inducta fuit inter Monasteria Reformata rerum omnium communio; cum hæc omnia tamquam ea, quæ simul esse non poterant cum voto stabilitatis, necessariò concluderent eiusdem voti derogationem, vt ipsa gratia inanis non esset, & fuit late deductum tam in dicta decisione facta coram me, quam in decisione 22. Aprilis anni 1630. coram Domino Dunozetto.

Neque ad hunc effectum visa fuerunt obesse ea, quæ ex parte Abbatis, & Capituli fuerunt sæpius considerata quod scilicet tota hæc gratia restringeretur ab vnica clausula, & conditione, in qua pro forma requirebatur, vt in Iuramento quod imposterum contingeret præstari ab his Reformatis, seruari deberet antiqua forma Professionis. Quod quidem fundamentũ hodie confirmabatur ex originali ipsius supplicationis; in qua eandem clausulam non solùm apparebat positam fuisse in parte dispositi-
2 ua; quod potuisset satis esse, ad hoc vt per eam dici deberet restricta tota gratia, cum eadem pars sola declaret quod verè concessum fuerit, licet verbum fiat, ex quo ipsa gratia perficitur ad omnia referatur, vt scribit Rebuff. *in praxi tit. de Signatura Grat. in 3. part. signat. in verb. quod obstantiæ Oratoris n. 13.*
3 Rota *decis. 642. n. 3. part. 1. & dec. 208. n. 2. part. 2. recent.* vt propterea eadem pars vocetur etiam à practicis dispositio vt obseruauit Rota *coram D. Decano in vna Romana Sancti Thomæ 27. Iunij 1607. inter alias impressas decis. 361. num. 5.* verùm legebatur eadem clausula ante perfectam orationem, & ante ipsum nomen confirmationis: ex quo approbata fuerunt Statuta huius Communitatis, ita vt regerentur ab vna, & eadem dispositione, tam ipsa prima, ac principalis dispositio, quam hæc illius conditio, & restrictio inducta ex eadem clausula. Sed huic fundamento fuit etiam responsum in eadem prima decisione, quod post dictam conditionem, & clausulam posita fuit noua declaratio eiusdem conditionis, quatenus scilicet eadem forma antiquæ Professionis non repugnaret cum institutis huius Ordinis, præterquam in expressis quod idem perinde erat, ac si dictum fuisset, vt ea restrictio intelligi ita deberet, vt non pugnaret cum ijs, quæ superiùs concessa fuerunt, & est de natura Reformationis, vt post Oldrad. *cons. 230. in fin.* tradit Sarnen. *ad reg. de iure quæsit. non toll. q. 1. numer. 41.* Put. *decis. 133. numer. 5. libr. 3.* Et præterea derogatum apparebat eidem voto ex clausula non obstantibus, posita in fine earundem litterarum, vt fuit in specie consideratum in decisione facta coram Domino Dunozetto 10. Ianuarij 1631. quia cum in eadem clausula facta legeretur particularis, & præcipua expressio eiusdem voti stabilitatis in loco, quæ stabilitas solùm promittebatur secundum antiquam formam Professionis, cessabat, omnis difficultas quæ fieri poterat ex eadem conditione, cum etiam satis esse po-
4 tuisset, vt aliquo modo constaret de voluntate Papæ derogandi eidem voti ex clausula, quorum tenores, quæ ex stylo Palatij continet plenissimam derogationem ad alias gratias, quamuis eædem gra-

tiæ

tiæ propter clausulas derogatorias derogatoriarum requirerent etiam ipse particularem, & expressam mentionem in derogatione quæ de illis fieret, vt de hoc stylo post Butr. *in cons.2.* & Cassad. *in dec.2. super regul. attestantur.* Felin. in cap.nonnulli n.7. de rescr. Gabr. *de claus. conclus.9. numer. 12. Gonz. ad reg.8. Cancell. glos. 36. numer. 29.* & fuit resolutum coram Greg. *decis.109. num.10. & in decis.666. num.2. part. 1. recent. & in Cæsaraugustana dismembrationis 29. Nouembris 1627. coram Domino Pirouano.*

Altera obiectio erat super defectu consensus duorum Monasteriorum, à quibus petita dicebatur confirmatio huius Reformationis, Monasterij scilicet Virdunensis Sancti Pauli, & Monasterij Sanctæ Mariæ Maioris Saliuæ Vallis. Et hæc obiectio duplici modo in hoc dubio proponebatur: cum, & negaretur, vt ij, quorum nomine data fuit supplicatio, essent Monachi in Monasterijs, & daretur expressa contradictio illorum Monachorum. Verum ea, ex quibus dicebatur probari eadem contradictio, non visa fuerunt Dominis aliquam fidem facere, non solum quia Scriptura ad hunc effectum data, erat scriptura penitus informis; sed quia nihil officere poterant, quæ in eadem scriptura continebantur, cum esset solum supplex libellus datus nomine Reformatorum Abbati Generali contra quosdam Monachos, qui licet tunc non essent in Monasterio Saliuæ vallis, sed residerent in suis beneficijs, quorum Curæ præerant, iuxta dispositionem *cap. quod Dei timore, de stat. Monachorum*; tamen asserebant se filios eiusdem Monasterij, & de facto interuertere tentarunt possessionem, quam illius Monasterij obtinuerant Abbas Gomberuaux, & alij Monachi Reformati. Quod factum cum aliunde non iustificaretur, quàm ex eo libello, in quo hæ prętensiones dictorum Monachorũ impugnatiuæ narratæ fuerunt, visum fuit præterea pendere ab inspectione alterius articuli, in quo dicetur de validitate cessionis dicti Monasterij factæ à Monachis, qui tempore eiusdem cessionis verè in eo erant.

Quantum verò attinet ad personas Monachorum, qui se inscripserunt, & fecerunt Monachos eorum duorum Monasteriorum, visa fuit obiectio in hac parte tolli ex his, quæ fuerant considerata in secunda decisione facta coram me 20. Decembris præteriti, quod scilicet tunc cum petita fuit ea gratia, & confirmatio, verè probaretur, vt quorum nomine porrectæ fuerunt pro eadem gratia obtinenda, essent Monachi in eisdem Monasterijs, licet ante essent filij Monasterij Musipontani, propter Professionem in eo emissam.

Neque contra hoc fundamentum, quod in eadem decisione constitutum fuit obstare poterant ea, quæ dicebantur, tam contra dictam cessionem, ex qua possidere cæperunt Monachi hæc duo Monasteria, quam contra validitatem translationis factæ in vim eiusdem cessionis. Quia licet, vt ea translatio, & cessio valere potuissent, plura requirerentur tam ex particularibus Constitutionibus huius Ordinis Præmonstratensis, quam etiam ex dispositione iuris communis: ea tamen omnia, vel apparebant seruata fuisse, vel si fuerunt omissa, non potuerunt nullam reddere ipsam translationem: quia cum eadem Constitutiones loquerentur in statu, in quo ante Reformationem vigebat votum stabilitatis in loco, non poterant dici necessaria secundum statuta Reformationis, in qua eadem stabilitas non amplius in certo Monasterio, sed in vniuersa Religione promittebatur, cum semper quælibet dispositio intelligi debeat, dum antiquus rerum status mutatus non sit. Et examinatis in specie omnibus, quæ dicebantur opus fuisse ad validitatem dictæ translationis, quatuor illa erant, videlicet quod Monachi ad nouum Monasterium transituri, dimissi fuissent à tota Congregatione eius Monasterij, quod deserebant: quod obtinuissent absolutionem ab obedientia, quam in primo Monasterio promiserant proprio Abbati: quod reciperentur in filios ab Abbate, & maiori parte Monachorum eius Monasterij, ad quod fieri debebat hic transitus: & demum quod in eodem Monasterio instauraretur professio, & votum obedientiæ promissæ primo Abbati. Quæ omnia excepta noua professione, quæ tamen repe-

5 tita fuit, cum id fieri debuisset etiam ex dispositione iuris communis, vt habetur *in cap. Abbatem de verbor. signific.* & ex eo notant Abb. *numer. 5. & in consil. 96. num. 1. in fin. Dec. in cap. præterea numer. 6. de præbend.* non potuerunt in hac translatione seruari. Cum enim antequam impetraretur à Sede Apostolica confirmatio huius Reformationis, inducta fuisset eadem Reformatio tam in Monasterio Musipontano, cui per professionem dicebantur fuisse affiliati Petrus de Slans, Claudius Moricet, & Petrus Thienuille, quam etiam in Monasterijs Virdunensi, & Saliuæ vallis, pro quibus ijdem Monachi dictam confirmationem petierunt: & leges eiusdem Reformationis induxissent, non solum communionem inter omnia Monasteria reformata, verum etiam iuberent vt obedientia præstaretur Abbati Generali, qui licet esset caput vniuersæ Religionis, erat tamen etiam præcipuum ac peculiare caput huius communitatis, hinc patet quod vt ea translatio valere possit, non requirebat nisi eiusdem Abbatis Generalis auctoritatem, cum ipse esset Abbas vtriusque Monasterij, sicut etiam inde sequitur, quod ea, quæ dicuntur tam de licentia Abbatis primi Monasterij, quam de acceptatione alterius Abbatis in secundo Monasterio, non poterant conuenire in hoc statu Reformationis, in quo non dabatur hæc distinctio inter Monasteria reformata. Et faciunt ad horum, quæ dicta sunt confirmationem, quod hæc omnia potuit intelligere sanctæ memorię Gregorius XV. qui confirmationem dictæ Reformationis concessit tam ex eo quod narratum fuit in litteris hoc genus viuendi sub obedientia Abbatis Generalis, quod seruabatur ex forma constitutionum, quàm ex quo confirmatio earundem constitutionum petita fuit, cum hoc nomen confirmationis supponeret existentiam, & obseruantiam dictarum constitutionum.

Nec dicatur, vt valere non potuerit eadem translatio, eo quia illi, qui erant filij eorum duorum Monasteriorum, non cesserint liberè iura quæ habebãt in dictis Monasterijs, sed assignatis sibi certis pensionibus, præsertim cum in Monasterio Saliuæ vallis aliqui ex Monachis, qui dictam cessionem fecerunt reseruauerint sibi vtramque vocem tam actiuam, quàm passiuam in futuris electionibus, quod repu-

repugnabat tàm Constitutionibus Ordinis, quam dispositioni iuris communis, ex quo prohibitum est, vt Monachus possit retinere, & habere iura in duobus Monasterijs. *cap. si quis translatus 21. quæst. 1. cap. vlt. de Relig. domib. glos. in cap. constitutus in verb. vocem, de elect.* Quia præter ea, quæ in satisfactionem huius obiecti adducta fuerunt in postrema decisione sub die V. Iunij anni præteriti, vt tempore, quo petita fuit confirmatio Reformationis, non essent præsentes in ijs duobus Monasterijs alij Monachi, præter eos, à quibus eadem confirmatio obtenta fuit; & quod constaret de expresso consensu aliorum Monachorum, qui erant in eisdem Monasterijs, vt in illis hæc Reformatio induceretur; pluribus modis crediderunt Domini posse in hoc dubio euitari dictam obiectionem: & quia satis erat, quod tam cessio eorum qui prius inibi erant, quam translatio ad eadem Monasteria aliorum Monachorum processerint ex auctoritate Abbatis, ne possent ea, quæ postea sibi inuicem promiserunt ijdem Mona-
7 chi, irritam facere dictam translationem, tanquam actus, qui cum esset ex se validus, & non solum a dicta reseruatione separabilis, sed omnino distinctus, non poterat per actum in vtilem vitiari, argumento *lib. 1. §. sed si mihi ff. de verb. oblig. lib. 1. §. item quæritur, & §. Trebatius, ff. de aqu. quotid. & æstiu. cap.*
8 *vtile 37. de reg. iur. l. 6.* quam regulam diffundi per omnes humanas actiones, & habere locum etiam in rebus spiritualibus, aduertit Petrus Peck. *in expositione eiusdem c. vtile in 6.* ex Innoc. *in cap. cum ex officijs, de præscript.* & quia neque omnes reseruarunt sibi eadem iura, sed duo solum Monachi in dicto Monasterio Saliuæ vallis. Immò quatenus conuene-
9 runt ij duo Monachi, vt vsum vtriusque vocis habere possent simul cum reformatis, & hoc iure prohibitum erat; non potuit idem pactum irritam facere dictam cessionem, & translationem, sed potius ipsum vitiabatur. *§. neque illud, Auth. de non alienan.* & ex eo text. voluerunt Bald. *in Auth. si quas ruinas, n. 3. C. de sacros. Eccles.* Castr. *in Auth. qui rem, num. 7. C. eodem tit.* Felin. *in cap. cum ordinem, num. 2. de rescr.* & in terminis reseruationis factæ à Monacho, Imol. *in cap. cum M. Ferrarien. n. 41. de constitut.* Ias. *in l. non solum, §. morte, num. 20. ff. de nou. oper. nunc. & Auth. ingressi, n. 30. & 37. C. de sacros. Eccles.* Et demum quia hæc gratia, & confirmatio Reformationis, antequam expediretur, fuit sæpius examinata in Congregatione Regularium, & de ordine eiusdem Congregationis ab Episcopo Virdunensi; vt fuit consideratum in decisione 18. Iunij 1629. coram Domino Dunozetto: in qua in specie ponderatum fuit, quod iustificabatur consensus Abbatis iustimontis, qui erat Pater Abbas Monasterij Saliuæ vallis, & ipsiusmet Abbatis eiusdem Monasterij Saliuæ vallis, cuius consensus defectus adducebatur hodie ex parte Abbatis, & Capituli generalis, tanquam præcipuum fundamentum ad probandam negatiuam, quod non interuenisset idem consensus. Et ex his visę fuerunt Dominis cessare hæ duæ præcipuæ obiectiones, quæ semper, & in omnibus disputationibus repetitæ fuerunt.

Ad tertiam verò obiectionem, de qua nunquam actum fuit, vt hæc noua statuta, & mutatio in Religione fieri non potuerit, nisi de consensu Capituli generalis, propter priuilegia eiusdem Capituli, ne antiquis Ordinis institutis derogari posset sine illius consensu; Responderunt Domini, quod ex Reformatione in dictis tribus Monasterijs suscepta, nulla successit mutatio in Religione, neque quidquam ex causa eiusdem Reformationis factum fuit contra Ordinis instituta, sed solum restitutus rigor antiquæ disciplinæ, cum id concludat ipsum nomen Reformationis, ex qua res ad suum primum principium censetur restituta, *cap. ab exordio 35. dist.* &
10 notat Sanchez *super præcept. Decalog. libr. 6. cap. 2. n. 27.* Et sola mutatio voti stabilitatis, quæ ante Reformationem promittebatur in certo Monasterio, secundum verò Reformationem promitti debebat in vniuersa Congregatione, non poterat dici contra constitutiones Ordinis, si omnia Monasteria reformata vnam Congregationem, & Communitatem constituere debebant, prout vnum caput eidem Communitati fuit præpositus, nempè Abbas Generalis vniuersi Ordinis Præmonstratensis, vt latè deductum fuit in prima decisione factam coram me 5. Iulij præteriti.

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de Iure Abbatissarum in fine decisione 24.

CONSVLTVM XLV.

De Prælatis exemptis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem.

S V M M A R I V M.

Scribendi occasio. n. 1.
Responsio. n. 2.
Huiusmodi iurisdictio videtur inutilis. n. 3.
De quo iure loquuntur ea quæ ex aduerso adducuntur. num. 4.
A quo tempore cœpit concessio exemptionis Regularium. num. 5.
Prælati iurisdictionem spiritualem, & temporalem in seculares exercentes. n. 6.
Huiusmodi sunt in duplici differentia. n. 7.
De ijs qui habent territorium separatum. n. 8.
Quomodo appellantur. n. 9.
De ijs qui territorium separatum non habent. n. 10.
Eorum nomen. n. 11.
Loca exempta an sint in diœcesi. n. 12.
Distinctio Abbatum. n. 13.
Eorum diuersa nomina. n. 14.
Qui sint, & quam potestatem habeant. n. 15.
Prælati, qui habent territorium, in quo iurisdictionem episcopalem exercent possunt omnia facere quæ in sua Diœcesi faciunt Episcopi. n. 16.
Exceptuantur quæ ad ordinis Episcopalis potestatem spectant. n. 17.
Declaratio S. Congregationis Concilij. n. 18.
Eiusdem declaratio an comprehendat inferiores Episcopo. num. 19.
Tales Prælati sunt quasi Episcopi. n. 20.
Quid de Prælatis non habentes proprium territorium, & exercentes iurisdictionem quasi Episcopalem in

in subditos. numero 21.
Posse eandem potestatem exercere, iuribus, & ratione comprobatur. n.22.
An iurisdictio Episcopalis sit necessariò coniuncta cum consecratione Episcopali. n.23.
Horum omnium limitatio. n.24.
Eiusdem limitationis ratio. n.25.
Differentia inter esse Episcopum, & habere potestatem quasi Episcopalem. n.26.
Dictio quasi per modũ causæ posita quid significet. n.27.
Quid quando ponitur per modum similitudinis. n.28.
Diuersitas inter habentes iurisdictionem Episcopalem in propria diœcesi separata, & habentes illam intra limites alterius diœcesis. n.29.
Diuersorum diuersum esse iudicium ostenditur. n.30.
Respectu quorum Prælatorum id maximè procedit. n.31.
Quid sit Episcopatus. n.32.
Quando ea quæ conceduntur Episcopis, Prælatis concessa non censentur. n.33.
Delegatus Sedis Apostolicæ est maior ordinario. n.34.
Rotæ decretum, siue decisio super dubio. n.35.
Qui Prælati sint similes Episcopis. n.36.
S. Congregationis Concilij declaratio. n.37.
S. Rotæ decisiones. n.38.
Huiusmodi Prælatorum potestas. n.39.
Territorium, & diœcesis an sit idem. n.40.
Quid sit diœcesis. n.41.
In quo casu Prælati iurisdictionem quasi Episcopalem habentes beneficia prouidere possunt. n.42.
Quibus competat etiam hæc facultas, & an competat Episcopis. n.43.
Huiusmodi Prælati possunt in casu hæresis contra quoscunque exemptos procedere. n.44.
Cui solùm authoritate Apostolica id concedatur. n.45.
Huiusmodi Prælati possunt etiam clausuram monialium S. Sedi Apostolicæ immediatè subiectarum procurare. num.46.
Possunt earumd. monialium monasteria exempta visitare. num.47.
Declaratio S. Congregationis Concilij super hoc. n.48.
Possunt etiam hospitalia reformare exemptos compellendo. n.49.
Et cui hæc potestas concedatur. n.50.
Posse etiã procedere contra prædicatores, ostenditur. n.51.
Possunt etiam prouidere animarum curæ. n.52.
Cui alteri hæc potestas concedatur. n.53.
Possunt etiam tales Prælati iurisdictionem Episcopalem cum diœcesi habentes Regulares quoscunq; extra monasteria degentes punire. n.54.
Cui etiam hoc concedatur. n.55.
Possunt etiam corrigere Ecclesiarum capitula. n.56.
Possunt quoque beneficiorum uniones examinare. n.57.
Possunt pariter examinare quascunque Ecclesias exemptas. num.58.
Et in quibus alijs Prælatis id procedat. n.59.
Possunt similiter in causis ciuilibus mercedum, & personarum miserabilium se immiscere. n.60.
Possunt corrigere quoscunque clericos exemptos. n.61.
Possunt vnire beneficia, seu Ecclesias Parochiales suæ diœcesis. n.62.
Et quibus alijs hoc competat. n.63.
Possunt transferre beneficia ex Ecclesijs collapsis in alias, & illas reficere. n.64.
Possunt monasteria commendata, in quibus obseruantia non viget, visitare. n.65.
Ad quos alios hæc facultas extendatur. n.66.
Possunt vti facultate circa distributiones quotidianas. num.67.
Possunt frui facultate circa dispositiones vltimarum voluntatum ipsis committendas. n.68.
S. Rotæ decisiones. n.69.
Possunt videre omnes pias dispositiones quorumcunque Collegiorum, &c. n.70.
Ad quos alios hæc facultas extendatur. n.71.
Possunt scrutari sufficientiam notariorum. n.72.
Huius facultatis limitatio. n.73.
Possunt compellere Abbates negligentes ad lectionem S. Scripturæ. n.74.
Eiusdem facultatis restrictio. n.75.
Possunt cognoscere de subreptione, & obreptione gratiæ. num.76.
Huius concessionis ampliatio. n.77.
Possunt facere accessiones, beneficia, &c. circa Patronatus. num.78.
An ipsis concedatur facultas quæ à Concil. Trid. sess. 24. c.6. Episcopis tribuitur. n.79.
Referuntur super hoc varij Doctores. n.80.
An procedat hæc facultas in alijs Prælatis territorium habentibus. n.81.
S. Congregationis super hoc declaratio. n.82.
Causæ matrimoniales, & criminales non sunt relinquendæ iudicio Prælatorum, qui non habent proprium territorium. n.83.
Concilij Tridentini decretum. n.84.
An etiam excludantur ab hac facultate Abbates habentes iurisdictionem Episcopalem cum territorio. n.85.
Partem negatiuam ex varijs Rotæ decisionibus, probant Authores. n.86.
An hæc eadem facultas ob præscriptionem, consuetudinem, &c. extendatur ad Prælatos exemptos territorio carentes. n.87.
Et an hoc possit illis cõpetere ex Papæ delegatione. n.88.
Prælati exempti, & territorio carentes sine priuilegio nõ possunt confessarios examinare, & approbare. n.89
Ex varijs iuribus, authoribus, & declarationibus id ostenditur. n.90.
An saltem Abbates territorium habentes, & qui Nullius dicuntur hac facultate vti possint. n.91.
Pars affirmatiua probatur. n.92.
Quid de facultate dandi licentiam Regularibus ad concionandum, & cui competat. n.93.
Quibus Prælatis communicatur facultas, quam aliqui Abbates habent conferendi primam tonsuram. n. 94.
Quid de facultate concedendi litteras dimissorias subditis sæcularibus ad suscipiendos ordines ab Episcopis. num.95.
Concilij Tridentini decretum. n.96.
Ad quem pertineat harum litterarum concessio in casu quo Prælatus suam iurisdictionem quasi Episcopalem habeat contentiosam. n.97.
Huius doctrinæ limitatio. n.98.
Quid dicendum de facultate absoluendi à casibus Papalibus. n.99.
Quibus hoc competat. n.100.
Ad quem pertineat facultas dandi licentiam Episcopo Titulari, vt in eius territorio Pontificalia exerceat. num.101.
Prælati exempti existentes sub aliena diœcesi non possunt

remittere

remittere denunciationes pro matrimonio celebrando. num.102.
S.Congregationis declaratio. n.103.
An seclusa hac declaratione, hac facultas ipsis Prælatis competat. n.104.
Quibus competat assistere matrimonij contractui.n.105.
Et synodum congregare, & constitutiones synodales facere. n.106.
Et facere concursum ad prouisionem Parochiallum Ecclesiarum. n.107.
Quibus Prælatis competat concedere indulgentias.n.108.
Exempti qui in aliena diæcesi iurisdictionem habent quasi Episcopalem quæ communia habeant cum Episcopis, & alijs. n.109.
An iidem vocentur Prælati. n.110.
Huiusmodi exempti dicuntur sponsi suæ Ecclesiæ. n.111.
Dicuntur etiam in Ecclesijs sibi subiectis ordinarij, & in earum causis Iudices esse possunt. n.112.
Præferuntur omnibus clericis, dignitatibus, ac personatibus post Episcopos. n.113.
Possunt ea facere quæ vel ex consuetudine, vel priuilegio illis competunt. n.114.
Videtur ipsis concedi facultatem ferendi censuras, & absoluendi. n.115.
Quando, si fuerint Abbates vsum mitræ, & baculi habentes, possunt degradationi clerici, loco Episcoporum, assistere. n.116.
Possunt probabiliter vti iurisdictione Episcopis concessa à Concilio Tridentino. sess. 25. de Regular. c. 11. num.117.
Possunt etiam remittere denunciationes pro matrimonio contrahendo requisitas à Concilio. n.118.
Quid dicendum de facultate assistendi contractui matrimonij, vel etiam committendi alteri. n.119.
An teneantur soluere Episcopis canonicam portionem, & charitatiuum subsidium. n.120.
Quando tenentur ad synodum diæcesanam, aut Prouincialem accedere. n.121.
Conceditur collatio beneficiorum suarum Ecclesiarum. num.122.
Cùm prouidentur in Consistorio quid facere teneantur. num.123.
Huiusmodi Prælati à Papa prouisi resignare non possunt, nisi in ipsius manibus. n.124.
An Episcopus, saltem vt Delegatus, possit visitare Ecclesias Parochiales Regularium, quibus imminet cura secularium. n.125.
Quid super hoc sit dicendum. n.126.
Decretum Concilij Tridentini hoc in casu an locum habeat. n.127.
Quid quando tales Ecclesiæ Parochiales non subsunt Prælatis vtramque iurisdictionem exercentibus in Parochos, & Parochianos. n.128.
Decretum Concilij Tridentini non concedit Episcopo visitare altaria, sed personas curam secularium exercentes. n.129.
An per visitationem talium personarum intelligenda sint dependentia à tali cura. n.130.
Respondetur ad ea quæ releuare possent Episcopum.n.131
An Episcopus id facere possit in vim alterius decreti Concilij Tridentini. n.132.
Bulla Pij V. adducitur ad intentum. n.133.
Episcopum id facere non posse in vim alterius decreti eiusdem Concilij ostenditur. n.134.
Exponitur mens decreti Concilij. n.135.
Adducitur pro Episcopo declaratio S. Congregationis. num.136.
An illi faueat. n.137.
Quomodo sit intelligenda. n.138.
Argumentum non sumitur à tacito, vel præsumpto ad expressi destructionem, sed è contra. n.139.
Quis visitare debet oratorium per laicos erectum intra fines Parrochiæ Regularium, quibus vtraque cura incumbit. n.140.
Tale oratorium an erigi potuerit sine Episcopi authoritate. n.141.
Ratio negatiua. n.142.
Demonstratur posse ab Episcopo visitari. n.143.
Rationes, & Concilij Tridentini verba. n.144.
Adducitur etiam decisio. n.145.
Exemptus ædificans in loco exempto sine licentia totum acquiritur Episcopo. n.146.
Quomodo hoc ius visitandi tale oratorium competat Episcopo. n.147.
Generalis ordinis S. Hieronymi an possit in loco dicto Hospitaletto constituere Parochum, & alia facere prout. n.148.
Probatur pars affirmatiua. n.149.
Facultas deputandi Parochum cui competat. n.150.
Actus deputandi Parochum an sit actus ordinis Episcopalis, vel iurisdictionis. n.151.
Probatur hoc non repugnare Monachis. n.152.
In Monachis particularibus, & quando monasterium non habet populum sibi subiectum non est de iure prohibitum illis habere curam animarum. n.153.
In hoc casu consuetudinem quoque subsistere probari, & supponi debet. n.154.
Parochus à P. Generali sic designatus an teneatur accedere ad Congregationes casuum conscientiæ. n.155.
Decretum Congregationis Concilij. n.156.
Aliæ declarationes ad intentum eiusdem S.Congregationis. n.157.
An dictus Parochus possit audire confessiones aduersarum illuc confluentium. n.158.
Probatur pars affirmatiua ex rationibus. n.159.
Requiri bonam fidem ex parte talium aduenarum, ostenditur. n.160.
Quid si Religiosi huius ordinis habeant communicationem cum Mendicantibus. n.161.
An possit dictus Parochus absoluere suos Parochianos à casibus reseruatis Episcopo loci. n.162.
Concilij Tridentini dispositio. n.163.
Monasterium hoc de Hospitaletto de quibus sit.n.164.
Reseruatio casuum concernit curam animarum, & administrationem sacramentorum. n.165.
Facultas absoluendi à reseruatis Episcopo, an possit à Parocho per casuum reseruationem ab Episcopo auferri. num.166.
Facultas Episcopi circa reseruationem casuum ad inferiores Sacerdotes sibi subditos restringitur. n.167.
An possit dictus Parochus absoluere dictos aduenas à casibus reseruatis à proprijs Episcopis in suis diæcesibus. n.168.
Fundamentum pro parte affirmatiua. n.169.
Reseruatio casuum est quid pœnale, & strictè interpretanda. n.170.
Videtur hoc introductum esse consuetudine. n.171.
Requiritur tamen ad hoc bona fides aduentantium.n.172

IESVS MARIA.

Scribendi occasio.

1 SÆpius requisitus à diuersorum ordinum Regularibus circa facultatem, seu authoritatem, quam Abbates, seu alij Prælati Regulares habent in casu, quo non solùm sunt exempti à iurisdictione cuiuscunque Episcopi, seu ordinarij, sed ipsi sint veluti ordinarij iurisdictionem spiritualem, & quandoque temporalem in populum exercentes. Ad quam dubitationem sic respondendum duxi, in re difficultatibus plena, nec satis expedita, sed confusim, & implexè ab authoribus disputata.

Responsio.

2 PRimò quidem videri, illam inutilem prorsus esse, eo quod de iure communi monasteria omnia, monachi Regulares, & Prælati ipsorum sub
3 Episcopi in cuius territorio sunt, obedientia manere debeant. Etenim ex Concilio Arelatensi, quod refertur *in can. monasteria* 18. *q.* 2. sic habetur: *Monasteria, & monachorum disciplina ad eum pertinent Episcopum, in cuius territorio sunt constituta.* Et ita colligunt Petrus Rebuffus *de congr. portione n.* 121. Quintil. Mandos. *de signat. grat. tit. Exemptiones ab Episcopis, vers. omnes Ecclesiæ.* Paulus Fusc. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 9. quos refert Cenedo *ad Decretal. Collect.* 87. *n.* 4. Vnde ex Concilio Aurelianensi 1. sic ibidem *can. Abbates*, deciditur: *Abbates pro humilitate Religionis in Episcoporum potestate consistant, & si quid extra regulam fecerint, ab Episcopis corrigantur, qui semel in anno in loco, vbi Episcopus elegerit, accepta vocatione conueniant.* Hinc etiam Paschalis Papa, ibidem *can. Abbatibus* hæc statuit: *Abbatibus, qui neque sub Episcopo, neque sub Metropolitano, neque sub Primate, neque sub Patriarcha, sunt nullus prorsus Episcoporum Episcopalia qualibet administret. Cum enim se nulli Episcopo omnino sub esse profiteantur; consequens est, vt nullus Episcoporum, quæ sua sunt, eis tanquam extraneis largiatur.*

4 Verumtamen hæc non cogunt, cùm solùm loquantur de iure communi vetusto, non de illo prout includit etiam exemptionem, & exemptionis priuilegia dictis Regularibus concessa, iuxta plurimorum communem sensum, quos refert Barbosa *de offic. & potest. Episc. allegat.* 105. *à n.* 3. Adeo quod
5 à tempore Diui Greg. Magni hæc concessio ab aliquibus assignetur. Quod quamuis incertũ sit, saltẽ de posterioribus Põtificibus id nullus negare poterit. Specialiter quoad intẽtũ, quod pluribus Regularium præpositis à Sede Apostolica concessum fuerit, vt nedum ipsi, & eorum Religiosi subditi, ab Episcopis, & communibus plebis ordinarijs exempti sint; sed & quod in aliquem populum iurisdictionem, Episcoporum instar, habeant, spiritualem, & temporalem in sæculares iurisdictionem
6 exercendo, constat in pluribus; prout de Generali monachorum S. Hieronymi in loco *Hospitaletti* dicto intra fines Diæcesis laudensis dicitur; & de Abbatibus Casinensibus, & S. Mariæ Tremitanæ Congregat. Lateranensis, ac de alijs Abbatibus ordinis S. Benedicti in Cathalonia, & S. Dionysij Parisiensis, & Genonefæ Virginis Canonicorum Lateranensium, & similibus refert Barbosa de *Iur. Ecclesiast. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 22. & de Abbatibus Casinensibus Sairus *in Claui Regia lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 83. Vbi etiam de Commendatarijs S. Ioannis. De quibus omnibus, & alijs, quæ ad meam notitiam hucusque non peruenerunt, hæc procedet disceptatio.

Pro cuius clariori decisione præmittendum, hu-
7 iusmodi Prælatos, seu Abbates regulares, siue etiam sæculares habentes populum sibi spiritualiter, & temporaliter subiectum esse in duplici differentia.
8 Alij enim habent territorium, aut diœcesim omni-
9 no separata, & dicuntur esse *Nullius diœcesis*, quia neque in diœcesi, neque de diœcesi alterius sint, sed dicuntur habere propriam diœcesim per se; respectu cuius ipsi etiam *Diœcesani* dicantur, & Diœcesanorum appellatione veniant. Cardinal. *in Clement.* 1. *§. volumus, quæst.* 4. *num.* 2. & Panorm. *num.* 15. *de foro compet.* Sanchez *de matrim. libr.* 3. *disput.* 29. *num.* 16. *vers. ad primam confirmationem, & lib.* 8. *disp.* 2. *num.* 12. Rota *decis.* 324. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* Sigismundus de Bononia *de elect. dub.* 51. Tam-
10 burinus *de Iur. Abbat. tom.* 2. *disp.* 1. *quæst.* 5. Alij verò sunt qui territorium, aut diœcesim separata non habent, sed sunt in alterius diœcesi; à diœcesano tamen, seu Episcopo exempti: vnde communi vo-
11 cabulo vocantur *exempti* existentes in aliena diœcesi. Exempti enim, & loca exempta, etsi non sint
12 *de diœcesi*, sunt tamen *in diœcesi*, vt patet ex *cap.* 2. *de constitut. in* 6. *& c. cum Episcopus de offic. Ordin. in* 6. dum dicitur, quod Episcopus in qualibet parte suæ diœcesis potest iurisdictionẽ ordinariam exercere, dummodo in loco non exempto id faciat; ergo locus exemptus est in diœcesi. Facit etiam textus *in cap. de monialibus de sent. excom.* vbi dicitur, quod

Monia-

Moniales absoluantur ab Episcopo, in cuius diœcesi
monasterium situm est, & tamen Glossa *ibi* etiam
intelligit de exemptis. Pro quo etiam extant plures
S. Rotæ decisiones, & Doctores, quos referunt, &
sequuntur Gonzalez *sup. Reg.* 8. *Cancellar. glos.* 43.
*à n.*187. Sigismundus, & Tamburinus relati.
13 Vnde ortum habuit distinctio illa de Abbatibus
(eadem ratio est de Prioribus, Præpositis, aut simi-
14 libus nominibus appellatis). Alij enim dicuntur
esse *in diœcesi*, & *de diœcesi*: alij *in diœcesi*, sed non *de
diœcesi*: alij verò Nullius *diœcesis*. Primi sunt illi, qui
in diœcesi aliqua consistentes omninò subduntur
15 Episcopo, seu Diœcesano, eo quod nullam habeant
exemptionem. Secundi sunt illi, qui illam habent,
sed non habent territorium, aut populum sibi sub-
iectum. Tertij sunt illi, qui non solùm sunt exempti
à Diœcesano, sed etiam habent territorium, & po-
pulum sibi subiectum, & exemptum ab omni alio
Diœcesano. Sic colligo ex Stephano Aluino *in Tract.
de potest. Episcop. Abbat. & 2. cap. 22. n.* 31.
His positis, dicendum primò est, Abbates, seu
16 Prælatos regulares illos, qui habent proprium ter-
ritorium, & diœcesim, in qua iurisdictionem Epi-
scopalem exercent, & dicuntur nullius diœcesis,
nisi aliquo speciali iure prohibeantur, posse omnia
facere, quæ faciunt Episcopi in sua Diœcesi, exce-
ptis tamen ijs quæ ad Ordinis Episcopalis potesta-
tem spectant. Glos. *in cap. Ordinarij*, vbi etiam Ge-
17 minianus *de offic. Ordin. libr.* 6. Moneta *de Commut.
vlt. volunt. cap.* 5. *num.* 455. Rota coram Orano in
vna Burgensi *Iurisdictionis* ann. 1596. Et *decision.*
1386. *coram Cardinal. Seraphino*, & *decis.* 1052. ac
plures alij, quos etiam referunt, & sequuntur Sigis-
mundus, & Tamburinus relati. Quibus iungitur
Sanchez *consil. moral. lib.* 7. *cap.* 21. *num.* 3. ex pluri-
18 bus iuribus, & Doctoribus. Colligitur primò ex
declaratione S. Congregationis Concilij, quam re-
fert Rota *ea decis.* 1052. Vbi non obstante quod in
Concil. Trident. *sess.* 24. *de Reformat. cap.* 20. dica-
tur quod causæ matrimoniales Episcopi tantùm
examini, & iurisdictioni relinquantur, nihilomi-
nus deciditur quod si *Prior est nullius diœcesis, & ha-
bet quasi Episcopalem iurisdictionem, litteræ dispensa-
tionum matrimonialium sunt ipsi committendæ*. Quod
signum manifestum est tales Prælatos nullius diœ-
cesis posse omnia quæ Episcopi possunt. Secundò
19 ex alijs, quas refert Sigismundus supra, vbi dictum
decretum Concilij declaratur non comprehendere
Prælatos inferiores Episcopo, qui sunt nullius diœ-
cesis. Tertiò ex similibus alijs declarationibus in
materia Confessariorum, & Concionatorum, de
quibus in sequentibus. Quartò ex alijs decisionibus,
quas refert Barbosa in locum Concilij relatum *n.*
47. *& seqq.* Ac demum ex ea ratione, quod tales
20 Abbates, seu Prælati regulares habentes tale terri-
torium sunt quasi Episcopi, atque ita retinere de-
bent omnem iurisdictionem, & potestatem Episco-
palem.
21 Dicendum secundò, etiam Abbates, seu Prælatos
Regulares non habentes proprium territorium, si
tamen habeant iurisdictionem quasi Episcopalem
in subditos, posse circa illos exercere omnem iuris-
dictionem Episcopalem, quam Episcopi circa suos
subditos exercent. Sic ex Innocentio, Panormitano,
Felino, Deciano, Nauarro, & Sanchez eliciunt Si-
22 gismundus, & Tamburinus supra. Et fauet Rota
coram Orano relata, vbi dicitur Abbatis territo-
rium esse Ecclesias sibi pleno iure subiectas. Et ra-
tio videtur esse, quia eo ipso quod tales, siue ex pri-
uilegio, siue ex consuetudine legitimè præscripta
habent iurisdictionem Episcopalem, necesse etiam
est quod habeant quidquid ea iurisdictione Epi-
scopali denotatur, aliàs talis iurisdictio vana esset,
inutilis, & ventosa, ac solum de nomine; nec habe-
ret omnia, quæ ad eam sunt necessaria, contra *libr.*
2. *ff. de iurisdict. omn. indic.* Quod ex eo etiam firma-
tur, quia iurisdictio episcopalis non est necessariò
coniuncta vt naturalis proprietas cum consecratio-
ne episcopali, vt videre est in episcopo titulari, qui
nullius Diœcesis est ordinarius Pastor, & in Episco-
pis qui cum licentia Papæ renunciarunt dignitati;
aut ob crimen priuati sunt episcopatu: ergo poterit
dari separata, itaut aliquis habeat omnem iurisdi-
ctionem episcopalem sine ipsa episcopali dignita-
te. Barbosa *de Iur. Ecclesiast. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 23.
Dicendum tertiò, traditam doctrinam limitan-
24 dam esse, vt non teneat pro casibus, in quibus ali-
qua conceduntur episcopis prout episcopi sunt; vel
episcopalem iurisdictionem habentibus in Diœcesi,
seu territorio separatis, prout tales etiam sunt: ita
vt ea extendi non possint ad alios talem qualitatem
non habentes. Ita similiter Sigismundus, & Tambu-
rinus relati post alios, quos referunt. Et ratio est,
quia talia censentur ipsis concessa *priuatiuè* quoad
25 alios quoscumque, non *cumulatiuè*, ac perinde non
debent extendi, iuxta communem doctrinam de
dictionibus *priuatiuè*, & *cumulatiuè*, seu *accumulatiuè*.
26 Et etiam, quia sine dubio diuersum quid est, etiam
quoad potestatem iurisdictionis, esse verè Episco-
pum, & habere potestatem *quasi* Episcopalem. Etsi
enim dictio *quasi* quando ponitur per modum cau-
27 sæ, prout est in illo Ioann. 1. *Vidimus gloriam eius
quasi vnigeniti à Patre*, denotet, & exprimat verita-
tem, Baldus *in l. qui Roma §. duo fratres ff. de verbor.
obligat.* Barbosa *in Tract. de dictionib. dict.* 311. *n.* 3.
28 quando tamen ponitur per modum similitudinis,
(vt in præsenti) denotat improprietatem, fictio-
nem, & diminutionem. Prout ex iuribus, S. Rotæ
decisionibus, & pluribus Doctoribus probat Bar-
bosa *ibid. num.* 2. Similiter diuersum quid est habe-
re iurisdictionem Episcopalem in propria diœcesi,
& territorio separatis, ac habere illam intra limi-
tes, seu fines alterius diœcesis, seu territorij, quia
primum est esse veluti in domo propria, secundum
29 verò esse in domo alterius. Ergo ex vno ad aliud
non potest fieri illatio, cum iuxta Axioma iuridicũ
30 *Diuersorum diuersum est iudicium*, ex *l. inter stipula-
tionem §. sacram ff. de verbor. obligat.* Stephan. Gra-
tian. *Marchiæ decision.* 32. *num.* 8. *& decis.* 42. *n.* 10.
Vnde Magister S. Palatij *in indice libror. expurgandor.
in expurgat. num.* 6. *pag.* 461. *Emmanuel. Sà*, inquit:
*Prælati exempti habentes iurisdictionem quasi Episco-
palem in suos non possunt in eos quidquid possunt Episco-
pi in sibi subditos, nisi ex speciali indulto Sedis Apostoli-
31 cæ.* Quod maximè procedit respectu Prælatorum
exemptorum, qui sunt intra Diœcesim alicuius
Episcopi, quia illi, licet aliquo modo dicantur ex-
tranei, vt probat Erasmus Cochier ex varijs Docto-

ribus *in Tractat. de iurisdict. Ordin. in exempt. part. 1. q. 46. num. 2. & part. 2. q. 19. num. 3. & quæst. 45. n. 118.* nihilominus Ordinarius plus iuris vindicat in exemptos istos, quam in omnino extraneos. Rota *nouiss. decis.* 702. *num.* 4. *part.* 1. Cochier *num.* 118. *relato.* Et subijciuntur in aliquibus ipsi Episcopo, vt inquit Hostien. *in cap. cum contingat num.* 1. *de for. compet. in cap. quanto num.* 13. *& in cap. quoniam de offic. ordin.* cum Episcopatus sit vnum corpus, cuius
32 caput est Episcopus, & si ponantur ibi duo Episcopi fiet vnum corpus duo capita habens quod est monstruosum, siue prodigiosum, & quod natura abhorret, & ius respuit *can. in apibus* 7. *q.* 1. Sigismundus *supra n.* 11.

Vnde dicendum quartò. Ea quæ conceduntur
33 Episcopis vt Sedis Apostolicæ delegatis, seu (prout Barbosa antiquior notat *in l. cum prætor* §. 1. *num.* 33. *ff. de iudic.* quod idem est, quæ conceduntur illis *authoritate Apostolica:* siue iure communi, siue ex Concilio Tridentino, aut alio modo non censentur concessa aut permissa Prælatis habentibus iurisdictionem Ordinariam quasi Episcopalem intra fines, seu limites Diœcesis alicuius Episcopi, seu Episcopatus; bene tamen habentibus talem iurisdictionem extra diœcesim cuiuscunque Episcopi, seu habentibus proprium territorium, seu diœcesim; aut, quod idem est, qui sunt nullius *diœcesis*. Duæ partes huius conclusionis sigillatim probandæ sunt, supponendo cum communi Doctorum, quod Episcopi possunt multa ex vi iurisdictionis Ordinariæ Episcopalis, multa etiam ex speciali delegatione Sedis Apostolicæ, illis facta tum iure communi, tum præcipuè ex Concilio Tridentino. De quibus Azorius *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 3. *cap.* 54. Franciscus Leo *in Thesaur. fori Ecclesiastic. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 59. Riccius *in praxi aurea Resolut.* 449. & Barbosa *de offic. & potest. Episcopi part.* 2. *in epilogo, & part.* 3. *Alegat.* 92.

Prima ergo pars sufficienter suadetur ex dictis
34 *supra n.* 24. Quibus iungitur quod cum delegatus Sedis Apostolicæ sit superior, maior, & dignior Ordinario, *cap. sanè de Offic. & potest. iudic. delegat. cap. pastoralis de offic. iudic. Ordinar.* cum hæc dignitas conceditur Episcopo solum debet credi concessa vero Episcopo, vel æquali ipsi, qualis solum est is qui habet diœcesim, & territorium de per se; quia magis confidit Sedes Apostolica de istis quam de alijs, qui existunt in aliena diœcesi: Vnde cum esset dubium in Rota propositum de anno 1607. coram Coccino, an scilicet quidam Archidiaconus veniret nomine Ordinarij quantum ad commissionem dispensationum, quas Ordinarijs committi voluit Concilium Tridentinum *sess.* 22. *de Reformat. cap.* 5.
35 eadem Rota, prout habetur *decis.* 346. inter decisiones eiusdem Coccini decreuit non comprehendi, ex eo quod, vt inquit: *Aliàs congregatio Illustrissimorum Interpretum Concilij censuit, tunc dispensationes huiusmodi posse committi inferioribus Ordinarijs, quando sunt nullius diœcesis, & habent quasi Episcopalem iurisdictionem, vt dicitur in causa nullius della Serena* 19. *Nouembris* 1593. *coram Illustrissimo Seraphino. Quæ qualitas quod sit nullius diœcesis non potest verificari in isto Archidiacono, quia licèt habeat territorium exemptum non subiectum iurisdictioni Episcopi, tamē non potest dici, quod non sit de Diœcesi, & in Diœcesi Burgensi.* Ex quo saltem à simili colligitur, quod ea quæ committuntur Episcopis, vt Delegatis Sedis Apostolicę non censeantur concessa nisi veris Episcopis, & alijs habentibus iura Episcopalia cum Diœcesi, & territorio separatis, sicut illa habent veri Episcopi.

36 Secunda verò pars quartæ conclusionis colligitur ex eo quod Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem cum territorio, & diæcesi separata, sunt omnino similes Episcopis quoad potestatem iurisdictionis. Vnde cum Gregorius XV. in Bulla *de exemptorum priuilegijs* plura concessisset Episcopis Diœcesanis in ordine ad exemptos, nihilominus S. Congregatio Concilij declarauit non intelligi illis tributam aliquam facultatem *in personas nullius diœcesis*. Ex eo sanè quia tales personæ sunt plenè subiectæ Prælatis *nullius*. Hinc etiam de illis dixit Rota in Lucensi, seu nullius *Iurisdictionis* coram Seraphino *decis.* 1278. *num.* 4. haberi ac si essent *extra territorium Episcopi in omnibus, & per omnia.* Et in vna Piscienfi, seu nullius *iurisdictionis* coram Gypsio *decis.* 798. *num.* 3. & 4. inter collectas à Farinacio, quod nomine ordinariorum veniunt, & quod ita declarauerit S. Congregatio Concilij. Similiter de illis habet alia Rota Volaterranensis
37 *iurisdictionis in* 2. *part. diuersorum decis.* 207. quod illi, nec sunt *in diœcesi, nec de diœcesi,* ad differentiam aliorum Prælatorum qui habent suam iurisdictionem in diœcesi aliorum, tales enim licet non sint *de diœcesi,* sunt tamen *in diœcesi,* iuxta doctrinam Abbatis, Felini, & Vualdi, quos eadem Rota affert, impugnans eos qui dicunt quod *locus exemptus constituat territorium de per se.* Et ita Sanchez *lib.* 8. *de matrimon. disp.* 2. *num.* 12. de illis dicit: *hi in sua diœ-*
39 *cesi plenam Episcoporum iurisdictionem habent, ab illisque sola consecratione differunt, vt passim tradunt Doctores.* Ex quo rectè infertur posse illos facere omnia, quæ veri Episcopi etiam vt delegati Sedis Apostolicæ faciunt.

Supponimus autem territorium, & diæcesim
40 idem esse, hoc solum excepto, quod Diæcesis est territorium quoad spiritualem iurisdictionem, & territorium quoad temporalem. *ca. si quis Episcoporum* 16. *q.* 2. Ioannes Andreas *in cap. cum Episcopus de offic. ordinar. lib.* 6. Ruinus *cons.* 22. *n.* 5. *in fin.* Abbas *cons.* 82. *n.* 7. & Barbosa post illos *de iure Ecclesiastic. lib.* 1. *cap.* 39. *n.* 85. & 86. Et quod diæcesis
41 est *Ciuitas, & territorium vbi Episcopus iurisdictionem habet in spiritualibus,* vel *vbi est Episcopus, & Episcopatus.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. p. 1. tit. 1. c. 7. n. 8.* Vide Erasmum Cochier *de iurisdiction. ordin. in Exempt. p. 4. q. 74.*

Ex his iam primò elicitur, præfatos Prælatos Regulares habentes iurisdictionem quasi Episco-
42 palem in populum, posse in casu negligentiæ Religiosorum exemptorum, authoritate Apostolica beneficia ad illorum dispositionem spectantia prouidere, iuxta *Clement. vnic. de supplenda negligent. Prælator.* Vbi Doctores communiter. Cum autem hæc facultas non competat Episcopis respectu exemptorum, nisi solum *authoritate Apostolica*, vt
43 habetur in eadem Clementina, non competet alijs non habentibus territorium, aut diæcesim, iuxta dicta.

Secundò,

Secundò, posse etiam in casu hæresis procedere
44 contra quoscunq; exemptos, iuxta *cap. Ad abolendam de hæreticis*. Quia tamen facultas hæc procedendi contra exemptos conceditur Episcopo solùm *authoritate Apostolica*,& vt delegato ipsius, ideo
45 etsi competere possit dictis Abbatibus, &c. habentibus territorium, & diæcesim, prout tenent Ludouicus Molina, *de iustitia Tract.*5. *disput.*28. *n.*11. Castrus Palaus *in oper. moral. par.* 1. *Tract.*4. *disput.* 8. *punct.* 12. §.1. *n.*6. *in fin.* & Carena *de offic. S. Inquisit. par.*1. *Titul.*6. §.4. Non tamen competet alijs non habentibus dictum territorium, aut diæcesim, etiam si habeant iurisdictionem Episcopalem, propter dicta in superioribus.

Tertiò, posse dictos Prælatos clausuram Monialium etiam Sedi Apostolicæ immediatè subiectarum eiusdem Sedis authoritate procurare. Ita
46 enim conceditur Episcopis *cap. periculoso de statu Regular. in* 6. Et in Concil. Trident. *sess.*25. *de Regularib. cap.*5. Cum autem hoc concedatur illis, vt delegatis Sedis Apostolicæ, ideo extendendum est ad Prælatos habentes iurisdictionem quasi Episcopalem cum territorio, & diæcesi, non autem alijs, propter dicta.

47 Quartò, posse etiam dictos Prælatos monasteria exempta Monialium, quæ nulli alij superiori subdita sunt, nisi solùm Sedi Apostolicæ, annis singulis visitare. Ita enim conceditur Episcopo *in Clement. Attendentes de stat. monach.* quod innouatur à Concilio Tridentino *sess.*25. *de Regular. cap.*9. vbi disponitur quod *monasteria Sanctimonialium Sanctæ Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum Sancti Petri, vel S. Ioannis, vel alias, quomodocunque nuncupentur, ab Episcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunque*.
48 Quod quidem decretum Sacra Congregatio declarauit esse intelligendum quoad spirituale gubernium, sed non quoad temporale, vt refert Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarre lib.*2. *tit.* 18. *lib.*7. *de Relig. n.*93. vbi *num.*94. subdit per illud Concilij decretum nullam iurisdictionem esse concessam Episcopo in monasterijs Sedi Apostolicæ immediatè subiectis, nisi in concernentibus spiritualia, in temporalibus verò, nihil agere posse. Hæc porrò sicut præcedentia solum possunt conuenire dictis Prælatis habentibus proprium territorium, non alijs carentibus ipso, & existentibus intra fines alterius, iuxta dicta.

49 Quintò similiter posse reformare hospitalia, compellendo etiam exemptos ad hoc. Sic enim statuitur in Clementina. *Quia contingit de Religios. domib.* innouata à Concil. Trident. *sess.*7. *c.* 15. *de reformat.* & *sess.*25. *c.*8. *de reform.* Quia verò hæc concessio in ordine ad exemptos solum conceditur Episcopis, *authoritate Apostolica*, seu quod idem est,
50 vt delegatis illius, non competet, iuxta dicta, nisi illis Prælatis, qui habent proprium territorium, vel diæcesim.

Sextò, pariter posse procedere contra conciona-
51 tores hæreses prædicantes, etiam si sint exempti. Quia hoc conceditur Episcopo *authoritate Apostolica*, & vt Sedis Apostolicæ delegato in Concil. Trident. *sess.*5. *de reformat. c.*2. De qua concessione Rodriguez *tom.*2. *quæst. Regul. q.*32. *ar.*8. Portellus *in dub. Regular. verbo Prædicatores num.* 12. Alter Rodriguez *in Compend. Resolut.* 112. *n.* 12. De eadem pariter dicendum non extendi nisi solùm ad habentes Episcopalem iurisdictionem cum propria diæcesi ex dictis innotescit.

52 Septimò quoq; posse prouidere, vt *per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum designationem cura animarum nullatenus negligatur* à quibuscunque etiam exemptis ad residentiam personalem obligatis, & non residentibus. Propter decretum Concilij Trident. *sess.*6. *de Reformat. c.*2. Quod tamen quia dicit esse *officium Episcoporum tanquam in hac parte à Sede Apostolica delega-*
53 *torum* non incumbet dictis Prælatis habentibus iurisdictionem Episcopalem in diæcesi aliorum, iuxta probata. De hac porrò concessione agunt Mandosus, Salzedo, Franciscus Leo, Armendarij, & alij, quos citat Barbosa in collectan. ad hunc locum Concilij.

54 Octauò similiter posse dictos prælatos habentes iurisdictionem Episcopalem cum diæcesi, vel territorio punire quemcunque Regularem extra Monasterium degentem, etiam sui ordinis priuilegio non obstante. Propter decretum Concilij Trident. *sess.*6. *de reformat. c.*3. Vbi id statuitur. Cum verò id concedatur Episcopo *tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato*, excluduntur alij Prælati non ha-
55 bentes diæcesim tanquam Episcopi, propter dicta in superioribus. De hac porrò concessione, & decreto Concilij tractant Campanile *in diuers. iuris canonic. Rubric.* 12. *c.*13. Riccius *in decis. Curiæ Neapolit. p.*1. *decis.* 223. *n.*4. & *par.*4. *decis.* 231. & alij, quos sequor *to.*1. *mea Summæ c.*11. *n.*8. & *to.*3. *verbo causa iudicialis Regularium n.*13.

Nonò pariter, visitare, & corrigere capitula Ec-
56 clesiarum, ipsorumque personas, non obstantibus quibuscunque, &c. Quia ita conceditur Episcopis in eodem Concilio Trident. *sess.*6. *de reformat. c.* 4. Quia verò additur ibi *etiam authoritate Apostolica*, propterea exclusi videntur Prælati non habentes diæcesim, & territorium, propter dicta in superioribus.

Decimò quoque posse examinare vniones bene-
57 ficiorum à quadraginta annis citra factas, iuxta eiusdem Concilij dispositionem *sess.* 3. *de reformat. c.*6. Sed cum hoc concedatur ordinarijs tanquam à Sede *Apostolica delegatis*, prout dicitur in eodem Concilio non extenditur nisi ad habentes territorium, & diæcesim propriam, sicut de alijs concessionibus dictum est. De hac porrò materia aliquid dixi *to.*2. *Summæ c.*41.

58 Vndecimò etiam posse visitare quascunque Ecclesias quomodolibet exemptas singulis annis, & opportunis remedijs prouidere circa reparationem earum, & curam animarum. Quia ita conceditur in eodem Concilio *sess.*7. *de reformat. c.*8. locorum ordinarijs, quod procedere etiam in Prælatis inferioribus habentibus iura Episcopalia tenuit
59 Rota in Piscienſi, seu nullius *iurisdictionis* coram Gypsio 16. Decembr. 1593. in decisionibus à Farinacio collectis *decis.* 798. vbi idem refertur decisum in alia Salmantina *Iurisdictionis*. Excludi autem videntur ab hac facultate alij, qui non habent territorium, seu diæcesim, iuxta probata in superioribus.

ribus. De quibus autem Ecclesijs exemptis loquatur Concilium videndi Rodriguez *to. 1. Quæst. Regular. quæst. 36. ar. 1.* & Cespedes *in Tract. de Exempt. Regular. c. 15. dub. 233.*

60 Duodecimò, posse etiam in causis ciuilibus mercedem, seu miserabilium personarum procedere etiam contra Regulares extra Monasterium degentes, non obstante eorum exemptione. Propter decretum eiusdem Concilij *sess. 7. c. 14.* Etsi quoad Regulares intelligi id debeat cum exceptione, quam posui *to. 3. summæ verbo causa iudicialis Regularium n. 6. & to. 5. in Marimagno Prædicator. n. 105. & sequentibus* ac, maximè *to. 1. c. 11. n. 10.* Conceditur autem hæc facultas à Concilio *locorum ordinarijs tanquam à Sede Apostolica delegatis*, & ita non extenditur ad Prælatos non habentes territorium, seu diœcesim, vt dictum manet.

61 Tertiodecimò, posse visitare; & corrigere quoscunque clericos, etiam exemptos; & extra visitationem. Quia ita decernitur in eodem Cōcilio *sess. 24. de Reformat. c. 3.* pro omnibus Ecclesiarum Prælatis, & vt Sedis Apostolicæ delegatis. Vnde idem videtur dicendum de hac concessione, quod de alijs similibus dixi. Et illi cohæret ea quæ conceditur, *sess. 24. c. 10. de Reformat.* De qua etiam idem censendum.

62 Quartodecimò, iuxta decretum eiusdem Concilij *sess. 21. cap. 5.* posse vnire beneficia, seu Ecclesias parochiales suæ diœcesis. Quia verò id non conceditur nisi Episcopis, & tanquam Sedis Apostolicæ

63 delegatis, ideo non competet Prælatis in diœcesi aliena existentibus quantacunque potestate quasi Episcopali fulgere dicantur: nisi hoc ex priuilegio aliquo Pontificio, seu legitima præscriptione adquisierint. Rebuffus *in prax. beneficiorum tit. de vnionibus n. 32. & 33.* Sbrozza *de vicario Episcopi lib. 2. q. 115. n. 12.* Azor *to. 2. instit. moral. lib. 6. c. 28. q. 10.* Competet tamen Abbatibus, seu Prælatis in propria diœcesi, vel territorio Episcopalem iurisdictionem habentibus. Vt bene Sanchez *lib. 7. in Decalog. c. 29. n. 160.* post Abbatem, & alios, quos etiam sequitur Barbosa *de offic. & potest. Episcop. Allegat. 66. num. 14.*

64 Quintodecimò, posse item transferre beneficia simplicia ex Ecclesijs collapsis in alias Ecclesias; & parochiales Ecclesias collapsas refici curare, iuxta modum assignatum ab eodem Concilio *d. sess. 21. c. 7. de reformat.* Cum id concedatur Episcopis. Quia verò conceditur ipsis, vt delegatis Sedis Apostolicæ non poterit extendi hæc facultas nisi ad dictos Prælatos non solum habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, sed etiam diœcesim, vel territorium, propter dicta in superioribus.

65 Decimosextò, posse etiam commendata Monasteria, in quibus non viget Regularis obseruantia, nec non beneficia etiam curata, & Regulam annis singulis visitare; & ipsa Monasteria etiam, in quibus viget obseruantia, in casu quo superiores ea non visitauerint admoniti. Iuxta modum sanè, & præscriptum Concilij Tridentini *sess. 21. c. 8.* Quod quia conceditur ordinarijs, & Episcopis tanquam Sedis

66 Apostolicæ delegatis, etiam si non extendatur ad Prælatos inferiores non habentibus diœcesim, seu territorium, extenditur tamen ad illa habentibus cum iurisdictione quasi Episcopali, propter sæpius repetita. Videndus Azor *to. 1. instit. moral. lib. 12. c. 18. vers. 6.* quem sequitur Barbosa in *collect. an. ad hunc locum concilij n. 5.*

67 Decimoseptimò, posse quoque vbi facultate concessa ab eodem Concilio *sess. 21. c. 3. & sess. 22. c. 3. de reform.* circa distributiones quotidianas ex tertia parte fructuum beneficiorum. Cum verò id concedatur Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis idem dicendum de hac concessione, sicut de alijs præcedentibus quantum ad extensionem illius ad Prælatos inferiores.

68 Decimooctauò, frui quoque posse facultate concessa ordinarijs in eodem Concilio *sess. 22. c. 5. & 6. de reformat.* circa dispensationes, seu commutationes vltimarum voluntatum ipsis Committendas. Quod intellige sicut in superioribus dicta, quando isti Prælati Episcopis inferiores sunt nullius diœcesis, & habent iurisdictionem quasi Episcopalem, cum proprio territorio. Vt habet Rota coram

69 Coccino decis. 346. referens aliam in causa *nullius* de la Serena coram Seraphino 19. Nouembr. 1593. Secus verò si non habent tale territorium propriū, sed in diœcesi alia. Pro quo dicta Rota Coram Coccino dixit: *Quę qualitas quod sit nullius diœcesis non potest verificari in isto Archidiacono, quia licet habeat territorium exemptum non subiectum iurisdictioni Episcopi, tamen non potest dici quod non sit de diœcesi, & in diœcesi Burgensi.* De quo maximè videndus Nicolaus Garzia *de Benefic. p. 9. c. 2. num. 142. & seqq.* & Flores de Mena *variar. Resolut. lib. 3. q. 24. n. 22.*

70 Decimononò, posse videre pias omnes dispositiones quorumcunq; Collegiorum, & hospitalium iuxta modum, & dispositionem Concilij Tridentini *d. sess. 22. cap. 8.* Quæ dispositio cùm loquatur de Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis non videtur extendenda, nisi ad Abbates qui non solùm

71 iurisdictionem Episcopalem, sed etiam proprium territorium habent separatum. Quo sensu intelligendi veniunt Flores de Mena *variar. quæst. lib. 2. q. 24. n. 22. &* Riccius *in Prax. aur. resolut. 303.* quos refert, & sequitur Barbosa super hunc locum Concilij *n. 16.*

72 Vigesimò, posse similiter iuxta decretum Concilij Tridentini *eadem sess. 22. cap. 10.* Scrutari sufficientiam Notariorum, & ea non reperta ipsos arcere. Quæ authoritas cum concedatur Episcopis tanquam delegatis Sedis Apostolicæ, pari modo,

73 ac præcedentes limitanda est pro Prælatis inferioribus Episcopo habentibus qualitatem territorij, & diœcesis separatorum. Et in hoc sensu accipiendus Sellius *in select. Canon. cap. 25. n. 16.* referens id esse decisum, quem super hunc locum Concilij affert Barbosa *ibi n. 2.*

74 Vigesimoprimò, posse similiter in casu speciali si Abbates monachorum negligentes fuerint in habenda lectione S. Scripturæ, eos ad id opportunis remedijs compellere. Pront deciditur in eodem Concilio *sess. 5. de reformat. cap. 1.* Quia tamen hoc

75 conceditur Episcopis vt Sedis Apostolicæ delegatis solum restringi debet ad Prælatos istos nullius diœcesis, seu habentibus propriam diœcesim, aut territorium, conformiter ad dicta sæpius. Pro hac lectione videnda quæ dixi, *tom. 4. Summæ verbo lectio*

ctio quoad Regulares, *numero secundo*.

Vigesimosecundò, posse quoque cognoscere de subreptione, vel obreptione alicuius gratiæ cõcessæ alicui super absolutione alicuius criminis, iuxtà
76 decretum eiusdem Concilij *sess.* 13. *de reformat. c.* 5. Quæ etiam concessio,cum solum sit facta Episcopo vt Sedis Apostolicæ delegato, non competet illis Prælatis, qui habent suam iurisdictionem in diœcesi aliena, prout dictum sæpius.

Vigesimotertiò,posse similiter cognoscere de su-
77 breptione, obreptione, & defectu intentionis constitutionum, seu consuetudinum faciendi quosdam deductiones fructuum beneficiorum in admissione ad illa, &c. Sic enim decernitur in eodem Concilio Trident. *sess.* 24. *cap.* 14. *de reformat.* Cum autem id concedatur Episcopo *tanquam Apostolicæ Sedis* delegato, non competet nisi solum Prælatis habentibus diæcesim aut territoria separata,iuxta dicta. De hac porrò materia Nauarrus, Sayrus, Gutierrez,Leo,Riccius, Bonacina,& alij, quos refert Barbosa *in collectan.* ad hunc locum Concilij.

78 Vigesimoquartò, posse pariter facere circa Patronatus, accessiones, beneficia,&c.ea quæ ordinarijs conceduntur ab eodem Concilio *sess.* 25. *c.* 9. *de reformat.* Quæ quia ipsi sunt concessa vt Sedis Apostolicæ delegatis limitanda sunt quoad extensionem, iuxta dicta. Idem dicendum de facultate procedendi contra clericos concubinarios, iuxta decretum Concilij *eadem sess. c.* 14.

Elicitur secundò ex dictis facultatem concessam
79 Episcopis à Concilio Tridentino *sess.* 24. *c.* 6. illis verbis: *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum dispensare, & in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, delinquentes quoscunque sibi subditos in diæcesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientiæ gratis absoluere, imposita pœnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tantùm, non eorum Vicarijs, sit permissum.* Elicitur inquam hanc facultatem nullatenus communicari Prælatis istis, de quibus est sermo in præsenti,qui non habent territorium, aut diæcesim per se, sed sunt in diæcesi aliena. Tum quia id colligitur ex illis verbis *in diæcesi sua*, quibus denotatur ipsam non concedi illis, qui sunt in diæcesi aliena. Tum quia ita videtur decisum à S.Congregatione in declaratione, quam his verbis refert Garzia *de beneficijs par.* 7. *cap.* 11. & alij plures: *Non comprehenduntur inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, nec etiam Prælati Regulares, sed tantum Episcopi priuatiuè quoad omnes alios.* Et ita tenent communiter Doctores,specia-
80 liter Suarez,Cenedo,Toletus, Aragon,Rodriguez, Sanchez, & alij, quos referunt,& sequuntur idem Garzia *supra*, & Sigismundus de Bononia *de elect. dub.* 51. *num.* 8. Vnde subditi talium Prælatorum, imò ipsi Prælati exempti pro obtinenda gratia huius concessionis possunt recurrere ad Episcopum illius diœcesis, vt tradit Garzia *supra*, & alij post ipsum.

81 Loquendo etiam de alijs Prælatis habentibus territorium, seu diæcesim,quamuis secundum probabilem plurium opinionem posset dici istam Cõciliarem dispositionem ad illos extendi; nihilominus si relata S. Congregationis declaratio subsistit, prout subsistere debet, quia communiter pro au-
82 thentica habetur(vnde Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. disput.* 41. *sect.* 2. *num.* 7. de ea dicit: *Sufficienti ratione & authoritate nobis de ea constat*) tenendum est contrarium. Ratio est, quia in ea dicitur non comprehendi inferiores Episcopis *habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem:* maximè cum addatur: *sed tantum Episcopi priuatiuè quoad omnes alios*, quæ verba tollunt omnem difficultatem. Præsertim quia hæc concessio ex ea parte qua derogat iuri communi est odiosa,& ideò limitãda ad proprietatẽ verbi Episcopus. Suarez *sup.* Garzia etiam *supra*, & quamplures alij, quos citat, & sequitur Barbosa *in collectan. ad eum locum Concilij num.* 7. ac Sigismundus *supra*, & P. Diana *part.* 4. *Tract.* 4. *Resolut.* 211. vtramque partem probabilem vocans.

83 Elicitur tertiò, causas matrimoniales, & criminales non esse relinquendas iudicio horum Prælatorum exemptorum, qui non habent proprium territorium, aut diœcesim,sed sunt in diœcesi aliena. Ita enim colligitur ex Concilio Trident. *sess.* 24.
84 *de reformat. cap.* 20. §. *Ad hæc*, ibi: *Ad hæc causæ matrimoniales, & criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio,etiam visitando, sed Episcopi tantum examini, & iurisdictioni relinquantur.* Verba enim illa *sed Episcopi tantùm* excludunt Prælatos istos. Prout illos etiam exclusit Rota coram Coccino *decis.* 346. superiùs *num.* 69. relata. Et Rota coram Ottombergo in vna Constantiensi *iurisdictionis.* 29. Nouembris 1617. Et fauet declaratio S. Congregationis, quam affert Sigismundus *supr. num.* 9. apud quem, & Barbosam *in Collectan. ad hunc locum Concilij n.* 56. *& de offic. & potest. Episcop. Allegat.* 84. *n.* 2. *& de Appellat iur. Appellat.* 89. *n.* 18. alia ad propositum.

Quamuis autem propter illa verba *sed Episcopi*
85 *tantum* exclusi etiam viderantur ab hac concessione Abbates, & alij Prælati habentes iurisdictionem Episcopalem cum territorio, & diœcesi, seu nullius diœcesis; nihilominus eos non esse exclusos, sed posse illos de prædictis causis cognoscere resoluit Riccius *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis.* 184. *part.* 4. & decisum refert Narbona *libr.* 59. *glos.* 1. *n.*
86 66. *titol.* 4. *libr.* 2. *recop.* & sentit Rota in Burgensi *iurisdictionis* coram Pamphylio *num.* 6. quam refert Tamburinus *to.* 3. *de iure Abbat. in fine decis.* 44. Item Rota in causa Salamantina *iurisdictionis* coram Aldobrandino die 1. Iulij 1565. Et constat ex dictis supra ex decis. Rotæ 1052. coram Seraphino. Videnda etiam alia Rotæ decisio in Burgensi *iurisdictionis* coram Orano apud relatum Tamburinum *supra dec.* 41.

Ex præscriptione etiam immemorabili, consue-
87 tudine,vel priuilegio extendi posse hanc concessionem ad Prælatos exemptos præfatos territorio,seu diæcesi proprijs carentes, & in diæcesi aliena existentes, resoluunt Glossa *in cap. litteras de restit. spoliat. & in cap.* 1. *de consanguin. & affin.* Palat. *in repet. capit. per vestras notab.* 2. §. 1. *num.* 33. Couarrubias *de sponsal. part.* 2. *cap.* 8. §. 12. *num.* 1. *vers. verum*, Nauarrus *consil.* 1. *num.* 5. *de offic. deleg. in antiq aliàs cons.* 3.

consil. 3. eod. tit. in nouis, quia hoc decretum non sustulit consuetudinem in qua sunt inferiores Prælati, si sit immemorabilis, vt referunt decisum, additio *ad d. cons. 3. Nauarri*, Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. glos. 33. n. 5.*

88 Pariter id posse competere illis ex delegatione Papæ per *cap. proposuisti de probat. & cap. ex litteris de in integrum restit. & cap. 1. vt lit. non contest.* resoluunt Couarrubias *d. num. 1. vers. est tamen.* Rendina *in promptuario recept. sent. tom. 1. tit. 72. num. 6.* asserentes non solere Romanos Pontifices causas matrimoniales, nisi ex iusta causa alijs quàm Episcopis committere.

Elicitur quartò, nec posse dictos exemptos ter-
89 ritorio, & diœcesi carentes, secluso speciali priuilegio, vti facultate concessa à Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 15.* Episcopis, ad examinandum, & approbandum confessarios pro confessionibus sæcularium audiendis. Cum enim Concilium dicat: *Nullum etiam Regularem posse Confessiones sæcularium, etiā Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen &c.*
90 *approbationem obtineat*, colligitur hanc facultatem solis Episcopis priuatiuè ad omnes alios quoscunque inferiores Prælatos competere. Sic enim decisum testantur Armendarium *in addit. ad recopilat. legum Nauar. lib. 4. tit. 29. lib. 1. §. 1. de confitendo semel in anno*, Sellius *in select. canonic. cap. 14. num. 27.* Stephanus Aluinus *de potest. Episcopor. & Abbat. cap. 19. num. 6.* Barbosa *in collectan. sup. hunc locum num. 23.* & alij. Colligitur etiam ex declarationibus S. Congregationis, quas ex eisdem authoribus habet idem Barbosa *ibidem.* & Suarez *4. tom. de Pænit. disp. 28. sect. 5. num. 2.* maximè ex alia, de qua infra. Ac proinde Rota in Calagurritana *Iurisdictionis* coram Ortembergo die 6. Iunij 1611. apud Tamburinum in decisionibus adiunctis *to. 3. de iur. Abbat. decis. 49. num. 1.* dixit hanc facultatem competere Episcopo *priuatiuè*. Et eadem Rota in alia etiam Calagurritana *iurisdictionis* coram Vbaldo inter decisiones relatas *decis. 50.* dixit, Episcopum habere in hoc suam intentionem fundatam in iure communi, & assistentiam iuris. Additur autem in his duabus decisionibus id esse verum non obstante quacunque consuetudine contraria etiam immemorabili. Conformiter sanè ad Concilij decretum, vbi hoc statuit *consuetudine quacunque, etiam immemorabili* non obstante.

Nihilominus tamen Abbates alios, seu Prælatos
91 habentes territorium, seu diœcesim, & qui *nullius* dicuntur, dicta facultate Concilij vti posse, res est certa. Tum quia ita obtinuit vsus, & consuetudo, vt probant plura exempla, quæ afferunt Suarez *supr. num. 3.* Barbosa *num. 28.* Tum quia Confessarios approbare non est actus Ordinis, sed iurisdi-
92 ctionis, dicti autem Prælati sunt similes Episcopis in iurisdictione. Tum maximè, quia ita declarauit S. Congregatio Concilij, quam refert, & sequitur Rota in Calagurritana *iurisdictionis* coram Peña 4. Iulij 1604. & alia Rota eiusdem tituli 26. Iunij 1604. coram Ortembergo, quæ habentur inter decisiones à Tamburino adiunctas suo tertio tomo *decis. 45. & 46.* Verba autem talis declarationis, ex quibus id totum quod diximus roboratur, sunt hæc: *Si Abbates non sunt nullius diœcesis, ius approbandi Sacerdotes ad Confessiones personarum sæcularium audiendas, atque licentiam concedendi Regularibus, qui in alijs quam suorum ordinum Ecclesiis sacras conciones sunt habitari, ad ipsos nullo modo pertinere, sed tantùm ad Episcopum intra cuius diœcesis fines existunt.* Et ita tenent Suarez, & Barbosa *supra*, Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. disp. 6. quæst. 11.* quam plures alios referentes.

Quintò elicitur, idem dicendum esse de faculta-
93 te dandi licentiam Regularibus ad concionandum in Ecclesijs, quæ suorum Ordinum non sunt, iuxta decretum Concilij Trident. *sess. 5. de Reform. cap. 2.* hæc namque facultas non competit Prælatis exemptis non habentibus territorium, seu diœcesim; sed tantum illis, qui illa habent, & dicuntur *nullius diœcesis*. Ita enim colligitur manifestè ex declaratione S. Congregationis, quam immediatè antea adduxi: quæ credenda est authentica, vt potè quæ à S. Rota sæpiùs refertur Tamburinus *supra disp. 11. quæsit. 2.*

Sextò etiam elicitur, facultatem concessam aliquibus Abbatibus ad dandum primam tonsuram,
94 & minores Ordines suis subditis, tum iure communi ex *cap. quoniam dist. 69. & cap. cum contingat de ætat. & qualit.* tum propter specialia priuilegia, de quibus inter alios plures Suarez *to. 4. de Relig. Tract. 8. lib. 2. cap. 29.* nullatenus communicari huiusmodi Prælatis iurisdictionem quasi Episcopalem in aliena diœcesi habentibus. Non solùm quia, vt dixi *tom. 4. Summæ verbo Ordines Sacri num. 6.* hæc facultas nullatenus extenditur ad alios præter illos, quibus est concessa; sed etiam quia Concilium Tridentinum *sess. 23. de Reformat. cap. 10.* inquit. *Abbatibus, ac alijs quibuscunque quantumuis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicuius diœcesis consistentibus, etiam si nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit tonsuram, vel minores Ordines conferre.* Marchinus *de Sacramento Ordin. Tract. 1. part. 2. cap. 10.* post alios. Vbi *num. 16.* cum Molfesio *in summa*, & iuxta declarationem quandam S. Congregationis, quam ex eo refert, excipit magnos Abbates habentes plenam iurisdictionem sæcularem, & spiritualem in subditos etiam laicos. Fauet & decisio, quam refert Sellius *in can. c. 19. n. 21.*

Idem septimò videtur dicendum de facultate
95 concedendi litteras dimissorias suis subditis sæcularibus ad suscipiendos Ordines ab Episcopis, nisi obstent declarationes aliquæ S. Congregationis, quas refert Barbosa *de iure Ecclesiast. lib. 1. c. 33. n. 61.* vbi dicitur hoc spectare ad Episcopum viciniorem Ecclesiæ *nullius Diœcesis*. Licet enim hæc facultas competeret exemptis *ex cap. cum nullus de tempor. ordinat. in 6.* Vt ibi Antonius Andrea, Ancharanus, Franchus, & alij; hodie tamen post Concilium Tridentinum *d. sess. 23. cap. 10.* id non licet. Dicitur enim ibi: *Nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut colle-*
96 *gia, vel Capitula quæcumque etiam Ecclesiarum Cathedralium literas dimissorias aliquibus clericis sæcularibus, vt ab alijs ordinentur, concedant, sed horum omnium ordinatio seruatis omnibus quæ in huius Sanctæ Synodi decretis continentur ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existant, pertineat, non obstantibus quibusuis priuilegijs,*

uilegijs, *præscriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus*. Et infrà: *Concedentes autem dimissorias contra formam decreti ab officio, & beneficio per annum sint ipso iure suspensi*. Tamburinus *de iur. Abbat. tom. 2. disp. 2. q. 26. num. 1.* Vnde etiam consequenter ad ea quæ dixi *tom. 3. sum. verb. Dimissoriæ num. 3.* etiam in casu quo aliquis Abbas, vel Prælatus regu-
97 laris habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, contentiosam, & voluntariam in sæculares, adhuc non poterunt dictas dimissorias concedere, sed hoc pertinet ad Episcopum, Henriquez *in summ. lib. 10. cap. 22. §. 3.* Tamburinus *supra* ex decis. Rotæ in vna Vrbinaten. *Parochialis* 14. Decembris 1592.
98 coram Blanchetto. Limita tamen nisi huiusmodi Prælatus esset Ordinarius priuatiuè ad Episcopum, iusque haberet congregandi Synodum, contra hũc enim non procedere determinationem Concilij defendit Stephanus Gratianus *in discept. for. tom. 2. capit. 112.* quem sequuntur Campanile *in Diuersor. iur. Canon. rubr. 9.* & Tamburinus etiam *supr. num. 2.* ex alia decis. Rotæ in vna Salamantina *Iurisdictionis* die 9. Maij 1594. coram Seraphino. Pro hac tamen facultate concedendi dimissorias, & simili alia conferendi tonsuram, aut minores ordines consulendum decretum S. Congregationis Concilij, quod refero consulto 22. de mandato Illustrissimi Domini Paulutij eius Congregationis Secretarij.

Pariter octauò idem dicendum de facultate absoluendi à casibus Papalibus Sedi Apostolicæ reser-
99 uatis ob vrgentem necessitatem, & legitimum impedimentum adeundi Sedem Apostolicam, & quibus Nauarrus *in Man. c. 27. à num.* 88. Henriquez *in summ. libr. 6. cap. 9. num. 7. & alibi sæpius*. Auila *de censuris part. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 6.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 13. num. 36.* Angelus Bossius *in disceptationib. moral. disceptat. 1.* & alij. Talis enim facultas ita competit Episcopis *cap. ea noscitur, & cap. de his de sentent. excommunicat. & cap. eos qui de sentent. excommunicat. in 6.* vt non competat alijs Prælatis in-
100 ferioribus; exceptis magnis illis, qui non solum iurisdictionem Episcopalem habent, sed etiam propriam diœcesim, aut territorium. Henriquez *lib. 6. summæ cap. 9. num. 7. littera n. in glossa*, Angelus Bossius *supra dub. 8. num. 42.* Et ratio disparitatis est, quia illi qui subduntur exemptis in diœcesi aliena existentibus possunt absolui ab Episcopo talis diœcesi; qui autem subduntur Prælatis nullius diœcesis nullum alium habent Episcopum, à quo eam gratiam obtinere possint.

101 Similiter nonò, Prælati isti exempti non habentes propriam diœcesim, sed existentes in aliena non possunt dare facultatem Episcopo Titulari vt in eo loco Pontificalia exerceat: sed hoc pertinet ad Episcopum illius Diœcesis. Prout decisum refert Aldana *in Compendio Canonicar. resolut. libr. 1. tit. 4.* Esto talis facultas competat Prælatis *nullius Diœcesis*, seu habentibus proprium territorium. Prout ex Flores de Mena *variar. resol. lib. 3. q. 24. num. 27.* sequitur Barbosa *de iure Ecclesiastic. libr. 1. capit. 17. num. 109.*

102 Item decimò, Prælati isti exempti existentes sub aliena diœcesi non possunt remittere denunciationes requisitas pro Matrimonio celebrãdo iuxta Concilium Trident. *sess. 24. de Reformat. cap. 1.* Pro-
pter declarationem quandam S. Congregationis,
103 & viuę vocis oraculum Sanctissimi, apud Nicolaum Garziam *de Beneficijs part. 5. cap. 8. numer. 56.* Basilium Pontium *de matrimon. lib. 5. cap. 31. num. 3.* Villalobos *in summ. tom. 1. Tract. 13. diff. 23. num. 6.* & P. Dianam *part. 3. Tract. 4. de Sacrament. Resolut. 237.* pro quo etiam videndi Armendarij *in Addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 4. tit. 15. lib. 1. de matrim. num. 22.* & Gaspar Hurtado *de Matrimon. disp. 5. diff. 19. n. 63.* Seclusa autem huiusmodi declaratione, & Papæ decisione, si forte authenticæ non sunt, quod mihi non constat, crederem hanc facul-
104 tatem competere dictis Prælatis iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus, etiam in diœcesi extranea, iuxta dicenda inferius *n.* 118. Illud tamen communiter receptum videò, competere Prælatis habentibus territorium, seu *nullius diœcesis*, quia ipsi sunt verè Ordinarij, quibus hæc facultas conceditur à Concilio, & regulariter possunt facere quidquid Episcopi faciunt, in iurisdictionalibus. Ita ex Nauarro, Henriquez, & Rodriguez tenet Sanchez *lib. 3. de matrimon. disp. 7. num. 4.* & ex illis, ac Flores de Mena, Sairo, Molina, Gratiano, Barbosa, & Reginaldo tenet Tamburinus *tom. 2. de iur. Abbat. disp. 8. quæsit. 2.*

Vndecimò, assistere, seu interesse Matrimonij
105 contractui iuxta decretum Concilij *sess. 24. de reformat. c. 1.* competere potest Prælatis habentibus iurisdictionem Episcopalem in propria diœcesi, aut territorio, quia sunt ordinarij, & iurisdictionem quasi Episcopalem habentes. Prout firmant Henriquez, Rodriguez, Ledesma, quos sequitur, & refert Sanchez *lib. 3. de matrimon. disp. 28. n. 6.* Reginaldus, Gutierez, Basilius Pontius, Coninch, Bonacina, & alij, quos etiam refert, & sequitur Tamburinus *supra quæs. 1.* An verò id competere possit alijs Prælatis qui in diœcesi aliena habent dictam iurisdictionem quasi Episcopalem, dicã inferius *n.* 119.

106 Duodecimò, Synodum congregare, & Constitutiones synodales facere, prout facit Episcopus, quia est hoc ius Episcopale *cap. conquærente de offic. ordinar.* Garzia infra referendus *n.* 139. solum videtur spectare ad huiusmodi Prælatos habentes diœcesim, & territoria separata cum iurisdictione Episcopali in ipsa. Propter declarationem S. Congregationis 17. Augusti 1616. vbi decernitur id solum competere Abbati habenti Prouinciam. Balbus *in Tract. de præscriptionibus* Flores de Mena *d. q. 24. n. 9.* Barbosa *de iure Ecclesiastic. lib. 1. c. 17. n. 104.* Videndus Tamburinus *de iur. Abbat. to. 3. disp. 3. quæs. 3.* Vbi de statutis, siue de legibus ab huiusmodi Prelatis condendis.

Consequenter tertiodecimò, poterunt ij Prælati
107 (non alij non habentes Prouinciam) facere concursum ad prouisionem Parrochialium Ecclesiarum iuxta decretum Concilij *sess. 24. de reformat. c. 18.* Ita enim habetur ex multis apud Garziam *de Benefic. par. 9. c. 2. n. 121. & sequentibus* Aldanam *tit. 9. n. 27. & 28.* Tamburinum *supra disp. 9. quæsit. 20.* Eo quod concursus debet fieri per examinatores probandos in Synodis, iuxta decretum eiusdem Concilij loco relato.

108 Concedere autem indulgentias non competit his Prælatis, siue habeant suam iurisdictionem etiã

Epi-

Episcopalem in diœcesi, aut territorio alieno Epi-
scoporum siue in propria diœcesi, aut territorio.
Hoc enim communiter censetur esse proprium *pri-
uatiuè* iurisdictionis Episcopalis. *Cap. accedentibus
de excessibus Prælator. cap. nostro de pœnitent.* Bellar-
minus *Tract. de Indulgent. lib.1. c.11. q.3.* Nauarrus
Tract. de Indulgent. & Iubilæo notab.31. Cochier *par.
4. quæst.20. & 58.* & alij communiter sequentes D.
Thom. *in 4. dist.10. q.1. ar.4. q.2.* Qui etiam com-
muniter supponunt hoc intelligi de iure proprio;
nam ex priuilegio, & Papæ concessione id poterunt
facere, si ab illo acceperunt hanc facultatem.

Nihilominus huiusmodi exempti, qui in diœce-
si aliena habent iurisdictionem quasi Episcopalem,
109 habent multa communia non solùm cum alijs qui
dicuntur *Nullius diœcesis*, & habent proprium ter-
ritorium, & diœcesim; sed etiam cum Episcopis,
Primò enim præ alijs sunt honorandi. Zabarel. *in
Clement.1. n.3. de rescript.* Cardinal Tuschus *to.1. litt.
A. concl.5. n.3.* Quia habent dignitatem. *cap. hac
constitut. de offic. deleg. lib.6.* & Gloss. *in cap. à Subdia-
cono 93. dist. c. vt Apostolicæ de priuil. lib. 6.* qui text.
loquens de Abbatibus ait: *Quibus ex propria digni-
tate non competit. cap. si quis deinceps*, & ibi Glossa.
Panormitanus, Decius, Felinus, & plures alij com-
muniter diuersis in locis.

Secundò, Prælati vocantur, & appellatione Præ-
110 latorum veniunt. *Cap. decernimus, de Iudic.* ibi:
*Sed Episcopi, Abbates, Archiepiscopi, & alij Ecclesia-
rum Prælati. Cap. Præsenti de offic. ordin. lib.6. cap. vt
Apostolicæ de priuleg. eodem lib.* Decius, Vitalinus,
Burattus, Azor, Suarez, & alij quos refert Barbosa
de iure Ecclesiast. lib.1. c.17. n.4.

Tertiò, dicuntur sponsi suæ Ecclesiæ, & ipsis
111 mortuis, Ecclesiæ viduatæ, sicut Episcopales. In-
nocentius *in cap. quia propter vers. viduatus de elect.*
Bartholus *in l. si ita quis §. 15. cui n.3. ff. de legat. 2.*
Vide Tuschum *to.1. littera A. Concl.5. n.6.*

Quartò, in Ecclesijs sibi subiectis dicuntur ordi-
112 narij, & ideo possunt esse iudices in causis illa-
rum; & quando agitur de alienatione bonorum
Ecclesiæ requiritur consensus illorum. Arctinus
cons.99. Tuschus *supra concl.11.*

Quintò; præferuntur dignitate omnibus cleri-
cis, Dignitatibus, ac Personatibus post Episcopos.
113 Lapus *Allegat.84. n.11.* Abbas *c. ex ore n.3. de pri-
uileg.* Illis exceptis, in quibus prædicti suam Eccle-
siam cathedralem repræsentant, vt processionibus,
& similibus actibus Barbosa *supr. n.72.*

Sextò, generaliter loquendo, possunt ea facere,
114 quæ vel ex consuetudine, vel priuilegio illis com-
petunt. Prout de facultate dispensandi, & com-
mutandi vota habent Sylueste*r in summ. verbo vo-
tum 4. q.3.* Azorius *to.1. instit. moral. lib.11. c.19. q.
2.* Suarez *tom.2. de Relig. lib.6. c.11. num.13. & 14.*
Erasmus Cochier *de iurisdict. ordin. in Exempt. p.4. q.
20. n.4.* & maximè Sairus *in clau. Regia lib.6. c.11.
n.82.* quamplures alios citans. Est autem eadem
ratio de iuramentis, prout habet communis sen-
tentia Doctorum.

Specialiter videtur ipsis concedi iure communi
115 facultatem ferendi censuras, & consequenter ab-
soluendi ab illis. Hæc enim facultas maximè an-
nexa est iurisdictioni quasi Episcopali, & in foro ex-
terno. Vnde si isti Prælati habent istam iurisdictio-
nem non videtur illis posse negari dictam facul-
tatem, ne dicatur eam esse de solo nomine, ventosam,
& vanam, iuxta dicta supr. n..... Et ita supponere
videntur Bonacina *de Censur. disp.1. q.1. punct.2. n.5.*
Erasmus Cochier *supr. n.2.* & Castrus Palaus *de Cen-
sur. disp.1. punct.4. num.2.* Esto alij solùm videantur
hanc facultatem agnoscere in istis Prælatis haben-
tibus territorium, aut diœcesim, seu *nullius*.

Similiter possunt, si fuerint Abbates vsum mitræ,
116 & baculi habentes, quando certus Episcoporum
numerus à iure requisitus non potest assistere Epi-
scopo deponenti, ac degradanti clericum, loco il-
lorum ipsi assistere ad talem degradationem. Ita
enim statuitur in Concilio Trident. *sess.13. de Refor-
mat. c.4.* Tales tamen Abbates esse iudices assesso-
res, ac per consequens eorum suffragio standum es-
se post Geminianum, & Siluestrum resoluit Suarez
to.5. de Censur. disp.30. sect.1. n.20. contra Alderese
de Religiosa disciplina tuenda lib.2. c.17. n.15. dicen-
tem eos nec assessores, nec cõsultores esse sed adhi-
bitos ad talis actus solemnitatem. De quo etiam
Barbosa *de offic. & potest. Episcop. Allegat.110. n.26.*

Præterea probabile mihi est posse vti iurisdictio-
117 ne concessa Episcopis à Concilio Tridentino *sess.
25. de Regularibus c.11.* circa visitationem, & corre-
ctionem exercentium curam sæcularium persona-
rum in ijs, quæ ad dictam curam spectant. Et si
enim hoc maximè competere debeat Prælatis ha-
bentibus territorium, & diœcesim separata, qui di-
cuntur *Nullius diœcesis*, quia de ijs maximè proce-
dunt Rotæ decisiones afferendæ; tamen quando
alij Prælati exempti existentes in aliena diœcesi ha-
bent iurisdictionem quasi Episcopalem in aliquas
Ecclesias, competet illis dicta authoritas, saltem
Cumulatiuè cum Episcopo diœcesano, ne iurisdictio
quasi Episcopalis, quam supponitur habere, sit inu-
tilis, vana, ventosa, & de solo titulo, iuxta dicta in
superioribus. Pro quo videnda Rota in Pisciensi
iurisdictionis 16. Octobr. 1580. & 5. Maij 1589. Co-
ram Gypsio, & in eadem 20. Octobr. 1593. Coram
Pena, & 15. Iunij 1590. Coram Plato. Fauet Na-
uarrus *lib.4. Concil. de sponsalib. consil.5.* dicens: *Præ-
lati exempti, qui habent iurisdictionem quasi Episcopa-
lem, possunt regulariter facere omnia, quæ possunt in diœ-
cesi sua Episcopi, circa ea quæ sunt iurisdictionis, iuxta
glossam, quæ putatur singularis Clement.1. verbo proprij
de reb. Eccles. non alienand.*

Similiter, si non obstaret declaratio S. Congre-
118 gationis, & oraculum sanctissimi, quæ refero *su-
pr. n.103.* crederem posse huiusmodi Prælatos in
diœcesi aliena habentes iurisdictionem quasi Epi-
scopalem remittere denunciationes pro matrimo-
nio contrahendo requisitas à Concilio *sess.24. de
Reformat. c.1.* Saltem quando id fuerit praxi rece-
ptum, vt inquit Villalobos *in Summ. to.1. Tract.13.
diffic.23. n.6.* eo quod id spectet ad dictam iurisdi-
ctionem quasi Episcopalem, & quia Concilium non
Episcopo, seu Diœcesano, sed ordinario concedit
hanc facultatem, isti autem Prælati sunt ordinarij.
Ita colligo ex Sanchez *lib.3. de Matrimon. disp.7. n.4.*
Garzia *de beneficijs par.5. c.8. n.57. & 58.* Nauarro,
Zerola, Flores, Henriquez, Rodriguez, & alijs, quos
refert idem Garzia.

De

De facultate autem assistendi, seu interessendi contractui matrimonij, vel eam committendi alteri sacerdoti iuxta decretum Concilij loco relato, dicendum primò, quod si hi Prælati in diœcesi alie-
119 na habentes iurisdictionem Episcopalem, exerceant munus parochi, sine dubio possunt assistere matrimonijs celebrandis; eo quod Concilium solum petat præsentiam Parochi, *vel alterius Sacerdotis, de ipsius, vel ordinarij licentia*. Tamburinus *de iure Abbat. to.2. disp.8. quæsit.1. n.3.* Si autem Parochi non sint, & si probabile id videatur, quia hoc videtur sequi ex eo, quod habeant iurisdictionem veluti Episcopalem, & ita tenere videatur Nauarrus *lib. 4. Consil. in 1. edit. tit. de sponsalib. cons.47. n.1.* hæreo nihilominus, quia forsan in re quotidiana erit aliqua declaratio S. Congregationis in contrarium, quam non vidi, ideo censeo standum legitima consuetudini locorum.

An teneantur ad canonicam portionem Episcopis soluendam, & charitatiuum subsidium, latè
120 Erasmus Cochier *par.4. q.6. & 9.* cum alijs, quos refert. An verò possint illud petere, agit Tamburin. *de iur. Abbat. to.3. disp.10. quæs.2.*

Tenentur tamen ad synodum Diœcesanam, seu Prouincialem accedere, si Ecclesias curatas habent,
121 *cap. Quod super his de maiorit. & obedientia.* Concilio Tridentino *sess.24. de Reformat. c.2.* Imò etiam si Ecclesias curatas non habeant, si ipsi non sunt Regulares Capitulis Generalibus subiecti. Sic enim decernitur eo loco à Concilio. *Synodæ quoque Diœcesanæ quot annis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui alias cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis Generalibus subduntur, accedere teneantur.* Vgolinus *de offic. Episcopi cap.48. §. 2. num.1.* Erasmus Cochier *de iurisdict. ordin. in Exempt. par.4. q.19.* Tamburinus *de iure Abbat to.1. disp.24. quæsit. 4. num.8. & 9.* Cum voce tamen, & voto decisiuo. Tamburinus *ibid.* Quo autem loco, quo amictu, & ornamentis, idem Tamburinus *ibid. quæsit.6.*

Beneficia porrò suarum Ecclesiarum sibi pleno
122 iure spectantium conferre, non videtur negari posse huiusmodi Prælatis, etiam in aliena diœcesi habentibus territorium, aut districtum. Quia hoc est munus ordinariorum *ca. qui se scit in princip. 2. q. 6.* Et talis collatio non est actus ordinis, sed iurisdictionis. Flores de Mena *variar. resolut. q.24. n.21.* Riccius *in prax. for. Ecclesiastic. decis.424. n.1.* Massobrius *in prax. requis.2. n.4.* Maximè Tamburinus *de iure Abbat. tom.3. disp.9. quæsit.1.* Consuetudini tamen attendere cautius iudico.

Cum prouidentur in Consistorio tenentur ad faciendum processum informatiuum, sicut qui pro-
123 mouentur ad Cathedrales, & superiores Ecclesias. Ex Gregorio 14. in Bulla *Onus Apostolicæ* ann. 1590. die 15. Maij. Tamburinus *de iur. Abbat. to.1. disp.8. quæs. 1.* vbi *quæs. 2.* de modo fabricandi dictos processus ex Vrbano VIII. & *quæst.3.* de professione fidei ab ipsis facienda, iuxta Concilium Tridentin. *sess. 24. c.12.* & dispositionem Pij IV. in Bulla *iniunctum nobis* edita idibus Nouembr. ann. 1564.

Infertur, hos Abbates, & Prælatos prouisos à Summo Pontifice resignare non posse, nisi in mani-
124 bus ipsius, sicut de Episcopatibus, & superioribus dignitatibus docet Glossa in Clement. 1. *de renunc.* Ostiensis, Panormitanus, & alij relati per Flaminium Parisium *de resignat. benefic. lib.7. q.11. à n.17.* Et cum deponuntur, vel priuantur, à Papa, prout Episcopi priuari, & deponi debent. Azorius *tom.2. lib.4. c.20.* & Barbosa *in vot. decisiu. lib.3. vot.89. n. 34.* vbi etiam de alijs spectantibus ad huiusmodi Prælatos.

Ex dictis porrò aditus patefit ad solutionem
125 quorundam dubiorum, quæ mihi proposita sunt ab aliquibus. Primò enim quæsitum fuit, an Episcopus, saltem, vt Sedis Apostolicæ delegatus, possit visitare Ecclesias Parochiales Regularium, quibus imminet cura animarum personarum sæcularium, quoad omnia altaria ipsarum, etiam illa, in quibus nulla fit administratio Sacramentorum.

Ad quod primo dicendum, quod si Prælati talium Regularium iurisdictionem Episcopalem, &
126 temporalem exerceant in Parochos, & Parochianos illius populi, vbi sunt tales Ecclesiæ parochiales, non possit illas, aut ipsarum altaria quæcunque visitare Episcopus. Ratio est, quia nullam super illas authoritatem videtur habere, cum sint bona Regularium, quæ omnimodam exemptionem ab ordinariorum iurisdictione habent, vt suppono ex sæpius dictis in quinque tomis meæ Summæ *quæstionum Regularium*: visitatio autem est actus iurisdictionis, potestatis, seu authoritatis, *cap. conquerente de offic. ordinar. cap. cum ex officij de præscript.* Glossa *ibid. verbo visitationem cap. cum venerabilis de censibus*, & alijs iuribus, & Doctoribus passim. Deinde, quia si Episcopus talem iurisdictionem, & potestatem haberet, maximè id esset ex Concilio Tridentin. *sess.25. de Regularib. cap.11.* vbi est sermo de iurisdictione, & potestate Episcoporum super Parochias etiam Regularium, & datur illis facultas super personas tam Regulares, quam sæculares illas administrantes: ibi autem expressè excipiuntur domus, seu Monasteria, in quibus Abbates, seu Regularium Superiores *iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent.* Vnde consequenter hoc Concilij decretum non habere locum in Monasterijs, in quibus Abbates habent
127 vtramque iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, decisum est à S. Rotæ in Marsicana *iurisdictionis* 17. Junij 1587. Coram Robusterio, & in eadem 23. Octobris 1589. Coram Comitolo, & in legionensi S. Facundi 19. Martij 1590. Coram Pamphylio seniore, & in *nullius* 11. Februarij 1594. Coram eodem. Refert Barbosa *in collectan. ad locum Concilij relatum n.27.* Addo Rotam coram Seraphino in Ciuitatensi *iurisdictionis* de ann. 1594. *decis.1067.*

Dico secundò, etiam si tales Ecclesiæ Parochia-
128 les non subsint Prælatis vtramque iurisdictionem exercentibus in Parochos, & Parochianos, nihilominus non posse ab Episcopo visitari quoad dicta altaria, in quibus nullum administratur Sacramentum. Ratio est, quia nullibi constat, hanc authoritatem concessam fuisse Episcopo, vt patet discurrendo per singula, de quibus id videtur posse colligi. Primò enim decretum Concilij Tridentini *sess. 25. de Regular. c.11.* Nullam authoritatem concedit Episcopo visitandi altaria, sed solùm personas

tam Regulares, quàm sæculares curam animarum personarum sæcularium exercentes. Dicitur enim ibi: *In monasterijs, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium præter eas quæ sunt de illorum monasteriorum seu locorum familia personæ tam Regulares, quàm seculares huiusmodi curam exercentes, subsint immediatè in ijs quæ ad dictam curam, & sacramentorum administrationem pertinent iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi in cuius diœcesi sunt sita.* Vnde Rota in Piscien si *Iurisdictionis* 15. Iulij 1590. coram Plato, quam refert, & sequitur Barbosa *in collectan. ad Concil. Trident. sess. 7. de reform. cap. 7. n. 10.* inquit ex vi huius decreti ordinarium visitare tantùm personas inibi curam animarum exercentes, & hoc cumulatiuè, non autem priuatiuè Abbatem. Si autem intendat Episcopus per visitationem, & correctionem talium personarum intelligéda quo-
130 que esse dependentia à tali cura, seu habentia connexionem cum illa, eaque denotari illis verbis: *In ijs quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent,* prout colligi videtur ex Mario Antonino *var. resolut. lib. 1. resol. 112. cas. 50. propè fin.* Marco Antonino de Amatis *decis. 89. numer. 5.* Campanili *in diuersor. Iur. Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 51.* Barbosa *de offic. & potest. Episc. allegat. 74. num. 20.* Tamburino *de iure Abbatiss. disput. 17. q. 3. num. 3. in fin.* & alijs. Veluti si inquiratur quomodo conseruentur Sanctissimum Sacramentum, & Ecclesiastica ornamenta; *nam hoc quodammodo venit in consequentiam visitationis personarum,* prout dixit relata Rota in Ciuitatensi *Iurisdictionis* coram Seraphino inter decisiones ipsius *n.* 1067. & conformiter ad declarationem quandam S. Congregationis, quæ ibi refertur, & vt calices, & decentia paramenta ad decorem administrationis Sacramentorum prouideantur; sicut referunt decisum Campanile *loc. citat. num.* 49. & Franciscus Leo *in Thesaur. for. Eccles. p. 2. cap. 31. num. 3.* Hæc, inquam, non releuant facultatem Episcopi in causa præsenti, cùm
131 altaria illa, quæ visitare prætendit nullatenus spectent neque ad conseruationem Sanctissimi Sacramenti, seu Ecclesiasticorum ornamentorum, aut prouisionem calicum, & decentium paramentorum ad decorem administrationis Sacramentorum spectantium; sed omninò casualiter, & per accidens in ordine ad hoc intentum curæ animarum erecta sint. Quia nec sunt annexa, neque connexa cum illa cum nec ab ipsa dependeant, neque ad eundem finem dirigantur, in quo annexionis, siue connexionis ratio posita est iuxta Abbatem *in cap. quando num. 5. & 6. de Iudic.* Ruinum *cons. 108. num. 6. libr. 5.* & Curtium Senensem, *cons. 20. n. 23.* sed sunt omnino disparata, & diuersa, quorum diuersum debere esse iudicium habetur ex *l. inter stipulationem §. Sacram ff. de verbor. obligat.* & Stephano Gratiano in Marchiæ *decis. 32. num. 8.* & *decis. 42. n. 10.*

Secundò nec id potest facere Episcopus in vim
132 decreti Concilij Tridentini *sess. 7. cap. 7. de Reformat.* Licet enim ibi Concilium dicat: *Beneficia Ecclesiastica curata, quæ cathedralibus, collegiatis, seu alijs Ecclesijs, vel monasterijs, seu beneficijs, seu collegijs, aut pijs locis quibuscunque perpetuo vnita, & annexa reperiuntur ab Ordinarijs locorum annis singulis visitentur.* Hoc tamen decretum solùm intelligendum venit sicut, & præcedens, quoad ea quæ spectant ad dicta beneficia curata, non quoad illa quæ omninò disparatè ad illa se habent, prout sunt prædicta altaria. Vnde Aldana *in Compend. Canonic. resolut. lib. 3. tit. 2. num. 7.* dicit resolutum fuisse in vna Curiensi 15. Aprilis 1631. visitare posse Episcopum *non solùm Ecclesiam parochialem vnitam monasterio Ordinis S. Benedicti, cuius cura geritur à Monacho dicti Ordinis, sed etiam Baptisterium, & Tabernaculum, vbi asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Ecclesia exempta existens.* En quomodo nulla fit mentio de visitatione altarium, seu aliarum rerum, quæ nullatenus spectant ad administrationem Sacramentorum, seu curam animarum; sed solum de Baptisterio, & Tabernaculo SS. Sacramenti, eo quod illa ad talem administrationem spectant. Hinc etiam Pius V. in Bulla. *Exposcit tom. 2. Bullar. inter constitu-*
133 *tiones huius Pontificis* 136. Huiusmodi visitationem exponens dicit: *In his tamen dumtaxat, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt.* Sicque etiam dicit esse decisum Armendarium *in addit. ad recopilationem legum Nauarræ libr. 1. tit. 6. de visitat. n. 102.* Dictio autem *dumtaxat,* addita maximè verbis Concilij, eam emphasim habet, vt non solum sit taxatiua, & restrictiua, *l. Iulianus ff. de petit. hæred.* Extrauagan. *Suscepti Regiminis* Ioann. 22. *de elect.* sed concludat negationem in alijs. Cardinal. *in Clement. 1. de sequestr. possess. & in cap. contingit de fide instrumentor.* quia eius natura est excludere omnia alia *libr. 3. §. cum Titio ff. de adimend. legat. libr. 2. C. de legib. cap. cum Ecclesia de verbor. significat.* & alijs iuribus, & DD.

Tertiò, nec id posse facere in vim Concilij Tri-
134 dent. *sess. 21. cap. 8.* quatenus dicit: *Commendata Monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præposituræ nuncupatæ, in quibus non viget Regularis obseruantia, nec non beneficia tam curata, quam non curata, sæcularia, & Regularia, qualitercunque commendata, etiam exempta ab Episcopis, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegatis, annis singulis visitentur, &c.* Nam præterquam quod Concilium in hoc decreto loquitur de
135 Monasterijs, & beneficijs commendatis, & vbi nō vrget Regularis obseruantia, quæ in præsenti casu non subsistunt, adhuc etsi subsisterent, solùm intelligi deberet in ijs dumtaxat quæ ad curam animarum, & exercitium Sacramentorum pertinent, iuxta dicta. Vnde Barbosa in collectan. ad illud *num. 7.* affert ex Armendar. superiùs relato decisum fuisse: *Ecclesias, vbi cura animarum exercetur, visitari posse ab Ordinarijs, etiam si illæ essent militum Ierosolymitanorum; ita tamen vt illa dumtaxat visitent, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt.* Ad quod accedit quod cum decretum Concilij *sess. 25. de Regularib. cap. 11.* superiùs relatum posteriùs sit præsenti decreto, & alio *sessionis 7. c. 7.* etiam relato, & in illo ponatur illa limitatio *in ijs quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent,* credi potest per illam explicasse Concilium decreta anteriora. Lex enim posterior explicat anteriorem etiam generalem, & abrogat ipsam. *c. 1. de cognat. spirit. & c. 1. de constit. in 6. & l. non* est

est nouum ff. de legib. & ex cõmuni DD. notat Suarez *lib.6. de leg.c.27.n.12.* & naturale est posteriora derogare prioribus. *l. sed & posteriores ff. de legib. l. cum in plures §. locator ff. locati,* & alijs iuribus.

Nec fauet Episcopo declaratio S. Congregatio-
136 nis authenticata subscriptione Eminentiss. Cardinal. Matthæi, & Illustriss. D. Fagnani Secretarij, quam nouissimè affert D. Cornelius Margarinus in Bullario Cassinensi *in clem.* 8. *constit.*255. in qua S. Congregatio sic: *Congregatio itidem Concilij censuit Episcopos, aut alios locorum Ordinarios vigore cuiusuis decreti eiusdem Concilij nullam habere facultatem quouis tempore in monasterijs, domibus, & Ecclesijs Regularium exemptorum, quibus non imminet cura animarum personarum sæcularium, visitandi Sacristias, paramenta, vasa sacra, altaria, & cætera huiusmodi, aut etiam tabernaculum, seu Pyxidem in qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruatur.*

137 Ex eo enim quod in hac declaratione dicatur *Ecclesiis Regularium, quibus non imminet cura animarum, &c.* colligit D. Episcopus quasi à contrario, & subintellecto sensu, quod in Ecclesijs Regularium, quibus è contra imminet cura animarum possit ipse visitare *sacristias, paramenta, vasa sacra, altaria, &c.* Hoc inquam nihil prorsus fauet Episcopo. Primò, quia constat ex dictis ex ipso Concilio, Pio V. &
138 decisionibus relatis, hoc solùm debere intelligi in ijs quæ pertinens *ad animarum curam, illius exercitium, & Sacramentorum administrationem,* non in alijs omnino disparatis, & nullam habentibus connexionem, aut dependentiam cum illis, qualia sunt Altaria, de quibus in præsenti fit sermo. Similiter, quia per subauditos sensus, & intellectus, non debent antiqua iura corrigi. Glossa solemnis *cap. cupientes, §. quod si per viginti, de elect. in 6.* Erasmus Cokier *tractat. de Iurisdict. Ordinar. in exempt. part.2.q.45.num.* 113. Maximè cum legum correctio sit in dubio vitanda, *l. si quando C. de inoffic. testament. l.1. C. de inoffici. dotibus. l. præcipimus in fin. C. de appellat.* & alijs iuribus, & DD. passim. Secundò, quia licet argumentum à contrario sensu validum vulgariter æstimetur; *libr.1. §. huius rei ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictio,* & alijs iuribus, ac DD. nihilominus præter innumeras exceptiones, quas hoc dictum patitur, illa est ad intentum, quod non procedat in dispositione concepta negatiuè, ita, vt ex illa deducatur argumentum affirmatiuè, nam verba negatiua semper negant, & nunquam affirmant, vt docent Baldus, Euerardus, Falconius, Fachinus, Pacianus, Riminus, Tuschus, & alij Doctores, quos refert, & sequitur Barbosa *in Tract. de loc. communib. argument. iur. loco* 27. *num.* 25. Quod contingit in proposito; siquidem ex eo quod S. Congregatio dicat Episcopos *nullam habere facultatem visitandi Sacristias, paramenta, vasa sacra, Altaria* in Ecclesijs quibus *non imminet cura animarum,* quod est dispositio negatiua, infert D. Episcopus argumentum affirmatiuũ, scilicet quod in Ecclesijs vbi imminet talis cura habeat facultatem prædicta omnia visitandi. Ad quod accedit tertiò, ꝙ non sumitur argumentũ à tacito,
139 vel præsumpto ad destructionẽ expressi, sed benè è cõtra, quia *expressũ facit cessare tacitũ,* prout ex multis iuribus, & Doctoribus probat idem Barbosa *in Axiomat. iur. Axiom.89. num.3. &* 4. Cum ergo expressum id quod dixi, quod Episcopus non habeat facultatem visitandi nisi ea, quæ pertinent *ad animarum curam, &c.* illud faciet cessare tacitum, & præsumptum à D. Episcopo, scilicet quod etiam si non pertineant possit illa visitare. Merito ergo Rota coram Seraphino 1342. *num.*1. dixit: *In decisionibus Rotæ non solet admitti argumentum à contrario sensu.* Vnde idem dicendum in proposito.

140 Secundum mihi propositum dubium fuit, an Oratorium per laicos erectum intra fines Parochiæ Regularium, quibus incumbit cura spiritualis, & temporalis loci, vbi erectum est tale Oratorium, debeat visitari per Episcopum diœcesanum, an verò per Abbatem, seu Superiorem eorum Regularium. Ad quod

In primis dicendum, tale Oratorium erigi non
141 potuisse sine Episcopi authoritate. Ita enim habetur *cap. quidam.* 18. *q.* 2. ex Concilio Chalcedonensi *cap.*4. ibi: *Placuit igitur neminem aut ædificare, aut construere Monasteria, aut Oratorij domum sine conscientia ipsius ciuitatis Episcopi.* Idem colligitur ex Authentic. *vt nullus fabric. orator.* Et fauet Tridentinum *sess.*22. *in decret. de obseruand. & vitand. in celebrat. Missar.* Imò, nec exemptis licet ædificare Ecclesias in diœcesi Episcopi siue eius licentia *cap. cum olim* 2. *de priuil. cap. auctoritate eodem in* 6. alioquin cederent dominio, & iurisdictioni Episcopi, vt inferiùs dicam. Et ita nulli permittendum est propria auctoritate Oratoria, Cappellas, Ecclesiasue fundare. Selua *tract. de benef. p.*1.*q.*6. vbi latè. Erasmus Cokier *de iurisd. Ordinar. in exempt. part.* 1. *q.*36. *num.* 1. Vnde semper præsumitur authoritate Episcopi erectum esse Oratorium, præsertim quando habet altare lapideum stabile, & non portatile. Decianus *in Tract. criminal. libr.*6. *cap.* 25. *num.* 19. Farinacius *de immunit. Ecclesiar. num.*267. & Barbosa *de iure Ecclesiastic. lib.*2. *cap.*8. *num.*7. *& sequentib.* quos sequor *tom.*4. *Summæ verbo Oratoria quoad Regulares num.*1. Et ratio est ea quæ sumitur ex ibi di-
142 ctis, videlicet, quod in hoc distinguuntur Oratoria priuata a publicis, quod illa priuata authoritate, & in priuatis domibus construi possunt, *cap. vnicuique de consecrat. dist.* 1. Angelus, & Syluester *in Summa verbo Oratorium,* non verò publica. Cum enim ordinentur ad publicum Dei cultum *capit. fin.* 42. *dist.* Pasqualigus *in decisionib. dec.*165. Cespedes *de exemption. Regul. c.*5. *dub.*92. authoritate publica Episcopi erigi debent.

Siue autem erectum sit authoritate Episcopi, si-
143 ue sine illa, nihilominus dicendum secundò, posse ab Episcopo visitari. Primò, ex Concilio Tridentin. *sess.*21. *cap.* 8. *in princip.* ibi: *Quæcunque in diœcesi ad Dei cultum spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque ijs vbi oportet prouideri æquum est.* Cum ergo tale Oratorium *ad Dei cultum,* etiam publicum, & commune, spectet, ab Episcopo, qui est verus Ordinarius, *curari, & prouideri* debet; ac per consequens visitari, cum visitatio ad hæc ordinetur. Se-
144 cundò ex eodem Concilio *sess.*22. *cap.*8. ibi: *Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, sint executores. habeant ius visitandi hospitalia, collegia quæcunque, ac confraternitates laicorum etiã quas scholas, siue quocun-* que

quæ alio nomine vocant, non tamen quæ sub Regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia eleemosynas Montis Pietatis, siue Charitatis, & pia loca omnia, quomodocunque nuncupentur etiam si prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita, ac omnia quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos, instituta sunt, ipsi ex officio iuxta Sacrorum Canonum statuta cognoscant, & exequantur, non obstantibus quacunque consuetudine etiam immemorabili, priuilegio, aut statuto. Ex hoc enim capite, & ijs quæ ibi dicuntur non solùm à simili de hospitalibus, collegijs, confraternitatibus, & scholis, quæ ibi numerantur, sed etiam ex illis verbis *pia loca omnia quomodocunque nuncupentur etiamsi prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita*, manifestè colligitur intentum. Ad quod accedit decisum esse, prout referunt Marta *de Iurisdict. p. 2. cap.* 18. *num.* 5. Armendariz *in addit. ad*
145 *recopilat. Legum Nauarræ lib. 1. tit. 6. de visit. num.* 74. Episcopum visitare posse pia loca quocunque nomine nuncupentur, etiam si sint priuata laicorum. Addit Stephanus Vueyms *in Constitut.* 24. *constitut.* 16. *num.* 9. cum Renato Chopino Synodum in hoc nouam potestatem Episcopis non attribuere, quia, & olim similium piorum locorum cura Episcopis, Ecclesiasticisque relicta fuit. Tertiò, quia cum Episcopus habeat suam intentionem probatam, &
146 assistentiam iuris quantum ad ius visitandi omnia loca suæ diœcesis, non potest hoc iure priuari, neque quia tale Oratorium fundatum fuerit sine ipsius licentia, quia si exemptus ædificet in loco exempto sine licentia totum acquiritur Episcopo cum fructibus. Franc. *cap. auctoritate num. 2. de priuil. in 6.* Antonius de pratis *tract. de iurisd. Episcop. cap. 1. num. 3. & 4.* Angelus *in Sum. verb. Exemptus num. 11. & 12.* Fumus *verb. Exemptio num.* 10. Selua *de benef. part. 1. q. 6.* quos refert, & sequitur Erasmus Cochier *de iurisdict. Ordin. in exempt. part. 2. qu.* 45. *num.* 36. Neque quia terra illa subiecta sit etiam in temporalibus Abbati, vel superiori Regulari, quia talis exemptio non tollit subiectionem Episcopo ratione membrorum, Cappellarum, Oratoriorum, &c. Abbas *cap. Ex ore num. 1. & 4. de priuil.* vbi Innocentius. Licet enim ex eo probetur exemptio capitis, non ideo censetur probata exemptio membrorum. *arg. l. liberorum ff. de adopt.* Innocentius *d. cap. ex ore*, & præsertim, exempta Ecclesia non censentur exempta Cappellæ Ecclesię subiectæ accedentes, vel connexæ. Glossa *cap. rogamus 24. q. 1.* glossa *cap. cum, & plantare*, & text. *cap. cum Cappella de priuileg.* Brixiensis *in repert. verb. an exempto monasterio.* Cochier *supra n.* 70.

Credo tamen, hoc ius visitandi dictum Orato-
147 rium competere Episcopo, non quidem *priuatiuè*, sed *cumulatiuè* cum Abbate, vel superiore Regularium habente iurisdictionem spiritualem, & temporalem in illo loco. Colligo primò ex decisione, quam refert Armendariz *supra num.* 65. in qua dicitur, decretum Concilij concedentis facultatem Episcopis visitandi hospitalia, & cætera pia loca, non prohibere quin, & iudices seculares eadem visitare possint, si hoc eis aliàs legitimè competat. Thomas Vueyms *in* 24. *Constitut. const.* 16. *n.* 10. Secundò, ex declaratione Sacræ Congregationis, quam idem Vueyms *n.* 12. refert, in qua Sacra Congregatio censuit Episcopos cumulatiuè constitutos esse executores cum alijs quibuscunque inferioribus piarum dispositionum executoribus. Ex quo à simili idem videtur dicendum ad intentum.

Præterea circa authoritatem, seu iurisdictionem
148 quam potest exercere Reuerendissimus P. Generalis ordinis monachorum S. Hieronymi Lombardiæ in locum *Hospitalette* nuncupatum situm intra Diœcesim Laudensem, in statu Mediolanensi, in quo supponitur habere iurisdictionem spiritualem, & temporalem in causis ciuilibus, & criminalibus, etiam capitalibus, banni, sicut alij feudatarij Regij, sæpius requisitus; primò, an in eo loco possit constituere Parrochum, qui curam habeat animarum sæcularium ibi existentium; secundò, an talis parochus ab ipso designatus teneatur accedere ad congregationes casuum conscientię cum alijs Parochis; tertiò, an possit audire confessiones aduenarum, seu peregrinorum ad illum locum, seu oppidum in dies venientium; quartò, an possit dictus parochus absoluere Parochianos eidem curæ creditos à casibus reseruatis à D. Episcopo Laudensi, in cuius Diœcesi extare dicitur dictus locus *Hospitalette*, quintò an possit absoluere dictos aduenas à casibus reseruatis à proprijs Episcopis, maximè à D. Episcopo Laudensi, an generaliter possit facere ea omnia, quæ alij ordinarij per potestatem iurisdictionis exercent in suis diœcesibus; denique septimò, an d. D. Episcopus ius aliquod habeat visitandi Ecclesiam, seu Monasterium dicti loci; respondeo, consequenter ad dicta per sequentes conclusiones.

Dico ergo primò, pro comperto videtur posse
149 præfatum Reuerendiss. Generalem constituere in eo loco Parochum idoneum sibi bene visum, qui curam habeat animarum sæcularium illius oppidi, ipsisque Sacramenta etiam Pœnitentiæ administret. Ratio sumitur tum ex inueterato vsu ita faciendi, qui supponitur esse; tum quia facultas ista deputan-
150 di Parochum competit omnibus iurisdictionem Episcopalem in populum habentibus, maximè cum tali iurisdictioni spirituali temporalis adiungitur, prout contingit in Reuerendissimo Generali, de quo in præsenti. Prout firmant Flores de Mena, Barbosa, Riccius, & Massobrius, quos refert, & sequitur Tamburinus *de iure Abbat. to. 3. disp. 9. quæst. 1.* Et generalis ratio id suadet, quia hic actus deputandi Parochum non est actus ordinis Episcopalis, sed iurisdictionis, ac proinde competere poterit omnibus illis, quibus iurisdictio Episcopalis competit, maximè coniuncta cum temporali. Rodriguez, Tamburinus, & alij, quos sequor *to. 3. summæ verbo Beneficium n. 12. in vltima impress.* Et talis Parochialis censetur annexa Monasterio, vel de eius mensa, ac perinde eius prouisio spectabit ad Monasterij Rectorem, qualis est P. Generalis. Rota in Vlixbonensi *iuris conferendi* coram Litta ann. 1605. inter collectas à Farinacio *to. 1. decis.* 102. *n.* 1. ex alijs decisionibus, & iuribus. Item esse de dominio Monasterij, vt pote existens in territorio ipsius. Eadem Rota *n.* 8. & alia eiusdem tituli coram Lancellotto ann. 1607. *n.* 1. apud eundem Farinacium *to. 3. decis.* 204. Vbi etiam *n.* 2. quod Ecclesiam parochialem esse

esse de iure Monasterij colligitur ex dominio territorij; perceptione decimarum; præsentatione vicariorum; solutione congruæ sustentationis. Felinus *consl.2. n.22. & 25.* & fuit resolutum in Pampilonensi de Stella 1598. coram Seraphino, & alijs decisionibus. Nec dicatur monachis, & Monasterijs
152 hoc repugnare, quia vt eadem Rota *n.8.* dixit inhærens alij Vrgellensi coram D. Pamphylio hæc procedunt in dubio, & quando de contrario non constat, prout constat in præsenti; siquidem, vt supponitur, à tempore immemorabili, hoc ius competit d. Monasterio. Deinde quidquid sit in monachis
153 particularibus, & quando Monasterium non habet populum sibi subiectum, in quibus terminis procedit textus *in ca. placuit 16. quæst.1.* vt notat ibi Glossa *in verbo placuit* de iure non est prohibitum Monasterio habere curam animarum, aut saltem de consuetudine approbata. *cap.1. de Capell. monach.* Clementina *ne in agro §. cæterum de stat. monach.* Abbas *in d. cap.1. n.1. & 6. de Capell. mon.* Rota relata coram Lancelloto *n. vlt.* Bordonus *to.1. Resolut.7. n.45.* & ego *to.1. Summæ cap.2. n.17.* Consuetudinem porrò in hoc casu subsistere, cum sit res ad factum
154 spectans non tam probari, quàm supponi debet, & quod est certum, quod si ea verè subsistit sufficiens est ad præbendum iurisdictionem, Recole dicta superiùs *n.122.*

Secundò dico, probabile valde esse non teneri dictum parochum designatum à P. Generali acce-
155 dere ad Congregationes casuum conscientię, quibus intersunt alij Parochi d. diœcesis Laudensis. Ratio est, quia etsi Curati Regulares communiter loquendo similibus congregationibus assistere debeant, propter illa quæ dico *to.1. meę Summę c.19. n.44. & to.2. c.18. n.40.* ac quæ affert Bordonus, *dicta Resolut.7. n.44.* hæc videntur vacare in casu præsenti, in quo agitur de Parocho Regulari, qui nullo modo pendet ab Episcopo Diœcesano, in deputatione, approbatione, destitutione, aut alio quopiam; & qui solum in ijs pendet à sui ordinis Generali habente in illo oppido omnimodam iurisdictionem spiritualem, & temporalem, ac per consequens pleno iure. Accedente præsertim decreto Concilij Tridentini *sess.25. c.11.* de quo postea, vbi deciditur Episcopum diœcesanum nullam iurisdictionem habere in personas tam Regulares quam sæculares curam animarum habentes in Monasterijs, seu domibus, *in quibus capita ordinum Sedem ordinariam principalem habent*, seu *Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & parochianos exercent*, prout in præsenti verificatur. Etenim si daretur D. Episcopum Laudensem cogere posse monachum Parochum illius Ecclesiæ ad accedendum ad dictas congregationes, sanè admitti deberet pręfatum Parochum subijci iurisdictioni D. Episcopi, ac corrueret dispositio ista conciliaris. Prudentissimè ergo, & conformiter ad di-
156 ctam Concilij dispositionem S. Congregatio Concilij ad d. D. Episcopum litteras has scribi, & transmitti decreuit. *Reuerendissime Domine vti frater vti frater. Exposuerunt Monachi Congregationis Sancti Hieronymi Lombardię Sacræ Congregationi Eminentissimorum Patrum Concilij Tridentini interpretum, Monasterium S. Petri loci Hospitaletti curam habens personarum sæcularium esse caput eiusdem Congregationis, in eoque Generalem sedem ordinariam principalem habere, atque iurisdictionem spiritualem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercere, & nihilominus Amplitudinem tuam iurisdictionem super eo exercere, & curam animarum ibi exercentem ad Congregationem casuum conscientię compellere velle. Quod si vt proponitur res se habeat, eisdem Monachis assistit eiusdem S. Concilij c.11. sess.25. dispositio. Quare Amplitudo tua hac in re distinctè edoceat, nihil interim innouando, vt quid iustum fuerit maturiùs decerni possit, & Amplitudinem tuam in Domino valere optamus. Romę die 6. Augusti 1634.*

Referuntur etiam ad intentum declaratio S.
157 Congregationis eiusdem die 22. Septemb. de anno 1571. referente D. Cardinali Rusticuccio, & alia fauentina *visitationis* 12. Ianuar. 1618. Referri etiam possunt plura priuilegia Religiosorum circa exemptionem Parochorum, seu Capellanorum, qui designantur à Prælatis Regularibus pro Parochijs eorum Ecclesijs vnitis, de quibus priuilegijs dixi *to.5. meę summæ* præsertim in Marimagno Carmelitarum *num.393.* vbi etiam de similibus priuilegijs aliorum Mendicantium.

Tertiò dicendum, posse dictum parochum audire confessiones non solùm incolarum illius popu-
158 li, vt de se patet, sed etiam aduenarum, seu peregrinorum illuc confluentium. Ratio est quia talis Parochus non habet minorem authoritatem, quam haberet si positus esset à vero Episcopo, cum verè obtineat parochiale beneficium, quod solùm requiritur à Concilio Tridentino *sess.23. cap.15.* quilibet autem Parochus potest peregrinorum, & aduenarum confessiones audire. Ita enim habetur tum ex vsu Ecclesiæ, & tacito consensu propriorum Pa-
159 rochorum; tum ex concessione Summi Pontificis mediante tali vsu iurisdictionem tribuentis. Siluester, Sotus, Ledesma, & victoria, quos refert, & sequitur Suarez *4. to. de pænitentia disp.25. sect.2. n.8.* Sanchez, Sà, & Laimanus, quos etiam citat, & sequitur Castrus Palaus *de Sacramento pœnitent. Tract.23. disp. vnic. punct.13. n.12.* Quibus adhærent Eminentiss. Lugo *de pænitentia disp.19. sect.1. n.7.* dicens, & in hoc cõuenire fere omnes, Conradus *p.1. suæ Sũm. q.11.* Zerola *in pract. Confess. cap.15. §.4. & cap.16. §. dico secundò.* Posseuinus *de offic. Curat. c.7. de pænit. §.5.* & alij multi eam consuetudinem approbantes.

Probabiliùs tamen reputo, imo verum, requiri
160 bonam fidem ex parte talium peregrinorum, seu aduenarum venientium ad locum illum *Hospitalette.* Si enim ea solum de causa ad eum locum accesserunt, vt proprium parochum fugerent, vitarentq; confessionem cum illo faciendam, vtique non possent vti tali facultate; cum ea solum suffragetur ijs qui habent tacitum consensum proprij Parochi, & Ecclesiæ, qui deficit in hoc casu; eo quod in eo interuenire videtur fraus, & dolus, qui nemini debet patrocinari *l. itaque fullo ff. de furtis*, & alijs iuribus. Vnde ita tenent Suarez *supr. n.9.* Vazquez *de pænit. q.93. ar.1. dub.4. n.8.* Dom. Lugo, & Palaus supra relati, Bonacina *de Sacrament. Pœnit. disp.5. quæst.7. punct.2. n.6.* post Coninck, Reginaldum, & alios recentiores, quibus adhærent etiam Posseuinus, & Megallius.

Addendum tamen quod si Religiosi huius ordi-
161 nis S. Hieronymi de Lombardia habent, vel per
communicationem cum Mendicantibus, aut alijs
Religiosis, facultatem absoluendi omnes ad se ve-
nientes, etiam ex alienis diœcesibus; prout audio il-
los habere ex Martino 5. & forsan alijs Summis Pō-
tificibus, cessabit difficultas præsens, & ex vi talium
priuilegiorum poterit dictus Parochus audire con-
fessiones omnium ad se venientium non solùm bo-
na fide, vt dictum est, sed etiam alio prætextu; si ta-
men talia priuilegia generaliter loquantur, & non
cum ista restrictione de bona fide, aut simili. De
priuilegijs porrò hoc intentum aliquo modo con-
cernentibus aliqua dixi *to. 1. meæ Summæ c. 19. n. 11.
& to. 5. in Marmagno Carmelitarum n. 198.*

Quartò, dico posse dictum Parochum absoluere
162 suos Parochianos à casibus reseruatis D. Episco-
po Laudensi. Fundamentum sumitur ex concilia-
ri dispositione Concilij Trident, *sess. 25. de Regulari-
bus c. 11.* sæpius relata vbi cum generaliter dispo-
suisset Concilium, quod *personæ tam Regulares, quam
sæculares, curam animarum exercentes in Monaste-
rijs, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet
animarum cura personarum sæcularium, &c. subsint im-*
163 *mediatè in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramento-
rum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi,
& correctioni Episcopi, in cuius diœcesi sunt sita*, &c. po-
stea facit exceptionem ab hac generali regula, de
tribus generibus Monasteriorum. Primum est *de
Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus.* Secundum
*de ijs Monasterijs, seu locis, in quibus Abbates Genera-
les, aut capita ordinum sedem ordinariam principalem
habent.* Tertium, *de alijs Monasterijs, seu domibus, in
quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdi-
ctionem Episcopalem, & temporalem in parochos, &
parochianos exercent.* Cum ergo Monasterium hoc
sit ex illis, *in quibus capita ordinum sedem ordinariam
principalem habent*, quia ibi residet ordinariè, &
164 principaliter dictus Reuerendiss. Generalis Hie-
ronymianorum; & ex illis, in quibus *Regularium Su-
periores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in
parochos, & parochianos exercent*, quia talem iurisdi-
ctionem aliquo modo exercet ibi dictus P. Genera-
lis, sanè clarescit Parochum seruientem dictæ paro-
chiæ non subijci vllo modo iurisdictioni D. Episcopi
Laudensis, *in ijs quę ad dictam Curam, & administra-
tionem Sacramentorum pertinent*, vt Concilium loqui-
tur. Quod & comprobant S. Rotæ decisiones *supr.
n. 127.* relatæ, ac decisio quam ex Sellio *in Select. ca-
non. c. 112. n. 25.* in Theatina 11. Septembr. 1621.
refert Barbosa *in Collectan. Concilij sup. hunc locum
num. 13.*

Cum igitur reseruatio casuum concernat *curam
animarum, & administrationem Sacramentorum*, prout
165 ex se patet, & colligitur ex eodem Concilio *sess.
14. c. 7.* & alijs, manifestè hinc colligitur non posse
D. Episcopum sua reseruatione casuum obstringe-
re parochum, & parochianos dictæ parochiæ, vtpo-
tè, quia Concilium eximit illos à iurisdictione Epi-
scopi Diœcesani; ac proinde veluti si talis reserua-
tio non esset in rerum natura, poterit d. Parochus
suos parochianos absoluere.

Accedit, quod stante eius loci exemptione D.
166 Episcopus non se intromittit in designatione pa-
rochi inibi curam animarum exercentis, vt dictum
superiùs manet; ac perinde nec facultatem absol-
uendi prædicto parocho tribuit: ex quo etiam fit,
quod talis facultas absoluendi auferri ab eo non
possit per casuum reseruationem à D. Episcopo fa-
ctam. Casuum enim reseruatio est quædam limi-
tatio, & restrictio facultatis absoluendi à peccatis,
vt habent Nauarrus *in Man. c. 27. n. 259.* Bonacina
de pœnitent. disput. 5. q. 7. punct. 5. §. 1. n. 2. & suppo-
nunt Coninck *de pœnitent. disp. 8. dub. 11. n. 78.* & D.
de Lugo *de Sacram. Pœnit. disp. 20. sect. 5. n. 73.*

Ad hæc siquidem facultas Episcopi circa reser-
uationem casuum ad inferiores Sacerdotes sibi
167 subditos restringitur. *l. fin. de iur. omn. Iud. & c. Vt
animarum de const. in 6.* Nec reseruatio Episcopi af-
fici exemptos à iurisdictione illius, vt per Francum
in c. 2. n. 6. de pœn. & remiss. in 6. Cùm certum sit ta-
lem Parochum subditum non esse D. Episcopo, sed
ab eius iurisdictione exēptum, pro comperto quo-
que erit non habere ligatas manus ad absoluendum
quando opus fuerit suos Parochianos etiam à casi-
bus à prædicto D. Episcopo reseruatis. Esto non
possit absoluere ab ijs, quos P. Generalis reseruauit.

Dicendum quintò, posse dictum Parochum ab-
soluere dictos aduenas, & peregrinos illuc con-
fluentes à casibus reseruatis à proprijs Episcopis in
168 suis diœcesibus, & speciatim subditos D. Episcopi
Laudensis à casibus ab illo reseruatis. Hoc asser-
tum generaliter de confessarijs vnius diœcesis re-
spectu pęnitentium aduentantium ex alijs reddunt
probabilissimum contra Sotum, Medinam, Nu-
ñum, Grassium, Zerolam, & alios illud negantes plu-
res qui illud concedunt, specialiter Caietanus, Palu-
danus, & Antoninus, quos affert, & sequitur Suarez
de Pœnitentia disp. 30. sect. 1. n. 4. Henriquez, Regi-
naldus, Homobonus, Villalobos, quos etiam referr,
& sequitur D. Cardinalis de Lugo *de Sacramento
Pœnitentiæ disp. 20. sect. 5. n. 71.* quibus etiam adhæ-
rent Diana *p. 3. tract. 4. resol.* 103. Bonacina *de Pœ-
nitentia disp. 5. q. 7. punct. 5. §. 2. n. 9.* Fagundez *præ-
cept. 2. lib. 8. c. 8. n. 19.* Comitolus *lib. 1. q. 28.* & Me-
galius *p. 1. lib. 1. c. 13. n. 8.* Quorum fundamentum
est, tum quia confessarius non tenetur scire casus
169 alijs Episcopis reseruatos, alioquin multis præ-
meretur scrupulis ferè semper dubitans aliquem
casum esse alijs Episcopis reseruatum: tum quia
reus iudicari solet iuxta leges, & consuetudines lo-
ci in quo reperitur. Ad quod accedit, quod iura
quæ vetant absolutionem impendi à reseruatis
Episcopo, loquuntur de ijs, qui in eadem Diœcesi
sub eius obedientia degunt. Cum ergo præfatus
Parochus non sit sub obedientia, nisi solum sui Ge-
neralis, poterit absoluere quoscunque ad se venien-
tes ex prædictis diœcesibus, etiam à casibus in illis
reseruatis. Quod eo fortiùs procedit, quod reser-
170 uatio casuum est quid pœnale, ac stricti iuris,
ideoque interpretanda strictè, nec vllo modo dila-
tanda. Homobonus *p. 2. exam. tr. 11. c. 6. q. 9. resol.
3.* Et quia ita videtur introductum consuetudine
satis rationabili, prout ex Suarez, & alijs affert idem
Lugo *supr. n. 72.*

Requiritur tamen ad hoc bona fides istorum ad-
171 uentantium, ne scilicet ea de causa ad dictum lo-
cum aduenerint, vt effugerent proprios pastores.
Hoc

Hoc enim fraudem, & dolum, vt in superioribus dixi, sapere videtur, & disciplinæ Ecclesiasticæ contrariatur, & omnino est contra intentionem ipsorum Pastorum, in quorum consensu tacito fundatur consuetudo relata. Prout etiam tenent inter alios Diana *supra*, & supponit D. Lugo *num. 68.* ac sequitur à fortiori ex dictis *supra num. 168.* Si enim ad hoc quod isti peregrini absoluantur in aliena diœcesi, seu territorio à peccatis non reseruatis requiritur bona fides ipsorum, multò magis id erit verum respectu reseruatorum: siquidem difficiliùs absoluuntur.

Sextò dicendum, consequenter ad dicta in superioribus,
173 præfatum P. Generalem, non solum non posse facere ea quę sunt propria Ordinis Episcopalis, vt per se patet, cum non sit Episcopus; sed neque illa omnia quæ sunt Episcopalis iurisdictionis, quæ competunt Prælatis, qui vocantur *nullius diœcesis*, quia isti omnimodam, & æqualem iurisdictionem habent sicut Episcopi, nisi in casibus ipsis specialiter prohibitis, iuxta dicta in superioribus, *num.* 16. 17. 18. 19. *&* 20. Pater autem Generalis non est Prælatus *nullius Diœcesis*, quia ad hoc requireba-
174 tur, vt nullam omnino iurisdictionem in loco illo *Hospitalette* D. Episcopus exercuisset, cuius contrarium videtur constare. Nec sufficit habere aliquem districtum, aut territorium, sed necesse est, vt inquit Rota in Calagurritana *Iurisdictionis* coram Ortembergo ann. 1604. ex Abbate *in cap. nimis n. 1. versic. hæc vera de iur. iuran.* quod *tanquam proprium territorium ad eum spectet, ita vt faciat terminum separatum à Prouincia. Item quod habeat omnia iura Episcopalia ex priuilegio Papæ, qui solus potest hoc concedere*. Quod in proposito non probatur. Ita Rota, relata ex Abbate, Ioanne Andrea, & maximè ex Felino ex quo affert illud satis ad intentum: *Licet locus non sit de iurisdictione Episcopi, tamen est de territorio, & diœcesi*.

Quia tamen præfatus P. Generalis habet aliquale
175 territorium, scilicet oppidum illud *Hospitalette*, & in ipso exercet aliquam iurisdictionem spiritualem, siquidem, vt dictum est, in eo deputat ex vsu antiquo Parochum, qui curam animarum exercet, ideo ipsi applicanda ea omnia, quæ in hoc consulto dicta sunt, *num.* 21. 22. *&* 23. cum limitationibus tamen positis, *num.* 24. *& sequentibus*, ita vt nequeat facere illa, quæ competunt Episcopis, vt Episcopi
176 sunt, vel vt Sedis Apostolicæ delegatis. Etsi quoad causas matrimoniales, & criminales ipsi relinquendas expendi debeant quæ dixi *num.* 87. Et quoad facultatem approbandi confessarios, & dandi licētiam concionatoribus ea quæ dixi *num. 91. 92. & n. 93.* Et circa facultatem remittendi denunciationes requisitas pro Matrimonio illa quæ dixi *nu.* 104. *&* 118. Et circa facultatem assistendi Matrimonijs, quæ dixi *num.* 105. *&* 119. Quæ tamen dixi
177 *num.* 109. 110. 111. 112. *&* 113. aptari videntur D. Patri Generali. Et etiam quæ dixi *num.* 114. si tamen adsit consuetudo, vel priuilegium, prout ibi dictum manet. Et quæ dixi *num.* 115. si habeat iurisdictionem spiritualem in foro externo, quod mihi non constat. Recolenda quoque quæ dixi *n.* 125. *& sequentib.*

178 Dicendum septimò, non posse D. Episcopum visitare Ecclesiā, seu Monasterium d. loci Hospitalette. Hoc enim manifestè infertur ex adductis; pręsertim *num.* 126. *& sequentib.* ac maximè ex conciliari illa dispositione Concilij Trid. *sess. 25. de Regularib. cap.* 11. vbi clarissimè habetur Monasteria illa, in quibus *Abbates Generales, aut capita Ordinum Sedem Ordinariam principalem habent*, vel in quibus *Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent*, (quæ omnia competunt præfato Monasterio) excēpta esse à iurisdictione, visitatione, & correctione Episcopi diœcesani; quibus alias subijci deberent propter curam animarum personarum sæcularium, & administrationem Sacramentorum. Idque obseruari mandasse Clementem VIII. colligitur ex Francisco Leone *in Thesauro for. Ecclesiastic. part.* 1. *cap.* 8. *num.* 20. quem affert Barbosa *de offic. & potest. Episcop. Alleg.* 74. *num.* 18. Quod etiam confirmat in terminis fortioribus, etiam pro casu quo ta-
179 lem curam in dictis Monasterijs exercentes essent personæ sæculares, declaratio S. Congregationis apud Zerolam 2. *part. prax. verbo visitatio q.* 13. & Tamburinum *de iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 7. *num.* 49. quæ talis est: *In monasterio in quo Generalis alicuius Religionis Regularium sedem ordinariam principalem habeat, licet personæ sæculares sint in eodem Monasterio curam animarum exercentes quantum ad ipsā curā, & Sacramentorum administrationē spectat, nulli visitationi Episcopi Ordinarij diœcesis, in quo ipsum Monasterium situm est, subiectæ sunt*. Ac maximè, & concludenter in hac causa decretum eiusdem S. Congregationis die 25. Maij 1641. talis tenoris: *S. Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum respondit non licere Episcopo Laudensi*
180 *Ecclesiam Monasterij nuncupatam dell'Ospidaletto, in qua Generalis Ordinis S. Hieronymi habet sedem ordinariam, & principalem, visitare, nisi Episcopus sufficienter probauerit sibi competere maiorem administrationem in præfatam Ecclesiam, vel in illius personas. Ioannes Baptista Cardinalis Pamphilius loco † Sigilli. Franciscus Paluccius S. Congregationis Concilij Secretarius*. Quod recognitum, & intimatum fuit Illustrissimo Episcopo per Apostolicæ Cameræ Auditorem litteris superinde confectis, quarum initium est; *Vniuersis*, &c. *Noueritis qualiter infra dicta die fuit coram nobis comparitum, & pro parte, & ad instantiam Reuerendissimi Patris Generalis Monachorum Ordinis S. Hieronymi, &c. Datum Romæ anno Domini 1641. die 4. Iunij. P. Paulus Caballetus Locumtenens*. Ex hoc autem S. Congregationis decreto in terminis proprijs huius causæ loquente manifestè habetur constitutionem Gregorij XV. *Inscrutabili*, quæ est *de exemptorum priuilegijs* nullatenus suffragari parti aduersæ; si enim ipsi faueret, & per ipsam Concilio derogatū fuisset, nullatenus à S. Congregatione Eminentissim. Concilij Interpretum tale decretum emanaret.

Quia tamen, quamuis prædicta concludant re-
181 spectu petitorij, nihilominus quoad possessorium præfatus D. Episcopus ius sibi competere prætendit, ideo aliqua circa hoc notanda. Primum quidem, quod cum Parochus d. Monasterij, vt dictum est in superioribus, à P. Generali, in totum, & per totum absque aliqua depēdentia à D. Episcopo deputetur,

putetur, in necessariam consequentiam venit quod
nulla visitatio potuerit esse legitima, sed intrusa,
eo quod facta fuerit à non habente vllam iurisdi-
ctionem. Secundum, quia dato quod aliqua visi-
182 tatio taliter qualiter facta præcessisset nullum ius
D. Episcopo propterea obuenire poterat, nisi ve-
rum titulum demonstrasset, ex quo talis visitatio
sustineri deberet. Etenim contra eum, qui habet
suam intentionem in iure communi, vel conciliari
dispositione fundatam, non aliter vnus vel alius
actus releuare posset. Gutierrez *practic. lib. 3. q. 19.*
à num. 11. Rodriguez *tom. 2. quæst. Regular. q. 63. art.*
7. Barbosa *in collectan. ad cap. cum personæ de priui-*
183 *leg. in 6. num. 16.* Item tertium, quod probari de-
buisset adfuisse scientiam præfati P. Generalis, vt-
pote quia de eius præiudicio principaliter ageba-
tur, prout certi iuris videtur. Ac præterea quartũ,
quod cum agatur de spoliatione iuris competentis
Ecclesiæ videtur quod esset probanda consuetudo
184 præscripta spatio quadraginta annorum, Purpu-
ratus *in l. 1. num. 200. ff. de offic. eius qui est;* Andreas
Siculus *cons. 5. lib. 2.* Pręterea deberet probari quod
185 actus essent facti eo animo, & fine, vt consuetudo
induceretur, quia cum possint fieri ex gratia, vrba-
nitate, & modestia religiosa, ac obseruantia digni-
tatis Episcopalis, debet probari finis, ne detur pro-
prij iuris renunciatio. Decius *in cap. cum accessissent*
col. penul. ante fin. vers. Et hoc comprobatur de constit.
Illuminatus Moronus *in suis respons. respons. 5. n. 26.*
Concludens etiam ex Baldo, Purpurato, & Meno-
186 chio: *Tandem vnusquisque potest recuperare ius suum,*
& possessionem præcedentiæ, si fortè sui maiores perdi-
dissent, non enim fuit suum ius deperditum. Quia
tamen in relato *cap. 11. sess. 25.* dicit Concilium:
Saluo tamen eorum Episcoporum iure qui maiorem in
prædicta loca, vel personas iurisdictionem exercent; ideò
187 præseruatum manet ius D. Episcopi si maiora
prætendat prout dicitur in decreto S. Congrega-
tionis adducto supra *num. 180.* his verbis: *Nisi Epi-*
scopus sufficienter probauerit sibi competere maiorem
administrationem in præfatam Ecclesiam, vel in illius
personas.
188 Quia etiam plures extant S. Rotæ decisiones
circa similes materias, ideo aliquot ipsarum, no-
tabiliores videlicet, hic placuit apponere pro stu-
diosis.

Marsicana Iurisdictionis.

Lunæ 23. Octob. 1589.

Coram Comitolo.

S V M M A R I V M.

Abbati datur mandatum de manutenendo quoad gubernationem Monasterij Monialium, & quoad exercitium Iurisdictionis in clericos, & Præsbyteros deseruientes in Ecclesia eiusdem Monasterij priuatiuè quoad Episcopum, n. 1. & per tot. 4.

Præter quam in casibus quibusdam, de quibus n. 12. & seqq. & n. 22.

Quasi possessio ante motam litem probatur ex antiquis scripturis, & Testium depositionibus, n. 2.

Quæ apparet titulata ex priuilegijs Pontificis, n. 3.

Moniales, & earum clerici probantur exempti à Iurisdictione Episcopi ex priuilegijs Pontificum, & quod subsunt Abbati ex reseruatione iurium, n. 3. & 4.

Obseruantia subsecuta declarat, & iustificat superioritatem, quam Abbas exercuit, n. 4.

Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicæ gubernant Monasteria Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, ex concilio, n. 5.

Sed vide num. seqq.

Exempti à Iurisdictione Episcoporum possunt habere suos immediatos Prælatos, n. 6.

Et expedit eis habere exemptionem Papalem, n. 7.

Essequè specialiter sub protectione Sedis Apostolicæ. num. 8.

Episcopi actus Iurisdictionales in Moniales non attenduntur, si præcesserunt SS. Concilium Tridentinum, n. 9. & 10.

Actus facti postea quando non attendantur, numer. 11. & seqq.

Moniales, & earum Clerici sunt exempti à Iurisdictione Episcoporum, n. 10.

Episcopalis ordinis est administratio Sacramenti Confirmationis, & collatio ordinis, n. 12.

Episcopi quæ exerceant in exemptos ex Concilio referuntur, n. 13. & seq.

Possessione antiquiori non priuatur quis per actus turbatiuos, & pro illa magis præsumitur. n. 20.

D E C I S I O L X X X I I I.

1 DOmini non recesserunt à decretis 26. Iunij
ann. 1587. coram Reuerendissimo Oriolen.
Dandum esse mandatum de manutenendo R. P.
Abbati quoad gubernationem Monasterij Monia-
lium SS. Cosmæ, & Damiani; & quoad exercitium
iurisdictionis in Clericos, & Præsbyteros deser-
uientes in Ecclesia eiusdem Monasterij.
Nam de quasi possessione Abbatis Cassinensis
2 ante litem motam constat ex antiquis scripturis, &
Testium depositionibus alias, & nunc denuo consi-
3 deratis, quæ possessio satis apparet titulata stanti-
bus Romanorum Pontificum priuilegijs; præsertim
Clementis IV. & Alexandri III. quibus eximuntur
à Iurisdictione Episcoporum Marsicanorum Mo-
niales, & clerici eiusdem Ecclesiæ, & recipiuntur
sub protectione Sedis Apostolicæ, salua debita re-
4 uerentia, & iustitia Monasterio Cassinensi, quæ re-
seruatio ex obseruantia subsequuta declaratur, &
iustificat superioritatem, quam Abbates pro tem-
pore exercuerunt. *l. si de interpretatione de leg.* Bald.
cons. 145. lib. 3. Roman. *cons. 277. n. 4.*
Neque verò hæc exemptio concludit Monaste-
5 rium esse sub immediato regimine Sedis Apostoli-
cæ, vt locus sit dispositioni *cap. 9. sess. 25. de Regul.*
in ea parte, in qua monasteria Sedi Apostolicæ im-
mediatè subiecta Episcoporum, tanquam d. Sedis
Delegatorum, gubernationi subijciuntur; Cum no-
tissimum sit exemptio à iurisdictione Episcoporum
6 habere posse suos immediatos Prælatos adnot. per
gloss. & DD. *in cap. graue de eff. ord.* quibus etiam
7 expedit habere exeptionem Papalem, Ach. *decis. 1.*
& seq.

8 & seq. de exempt. & esse specialiter sub protectione Sedis Apostolicæ, ad c. cum ibi notat. *in cap. recepimus de priuileg.*

9 Non obstant huic manutentioni actus Iurisdictionales facti per Episcopos Marsicanos.

Nam qui præcesserunt Sacrum Concilium Trident. non sunt considerabiles, propter expræssas
10 exemptiones Monialium, & Clericorum, *cap. 1. §. in eos, & cap. si Papa ac priuil. lib. 6.* & fuit resolutum coram. b. m. Lauretano 7. Ianuarij 1586. & rur-
11 sus coram Reuerendiss. Oriolen. 26. Iunij 1587. Si qui autem facti fuerunt post Concilium Tridenti-
12 num, præter concernentes ea, quæ sunt ordinis Episcopalis, qualis est administratio Sacramenti Confirmationis, & collatio Ordinum, *can. 3. de confirm. sess. 7. & can. 7. de Sacram. ordin. sess. 23.* & alia,
13 quæ ex eodem Concilio specialiter competunt Episcopis in Clericos exemptos siue ratione curæ, quæ in Ecclesia exercetur, iuxta *cap. 11. sess. 25. de*
12 *Regular.* propter quam tenentur, & exempti inter esse Synodo, ex *cap. 2. in fin. sess. 24.* siue ratione Iurisdictionis in causis ciuilibus mercedum, & misera-
15 bilium Personarum, iuxta *c. 14. sess. 7.* siue ratione
16 correctionis Episcopis residentibus permissæ in exẽptos, qui alias eorũ iurisdictione subderentur. *c.*
17 *4. sess. 14.* Siue ratione facultatis reseruatę Episcopo Diœcesano concedendi dimissorias clericis exemptis, intra eius Diœcesis fines existentibus, per *cap.*
18 *10 sess. 23.* & inhibendi etiam Regularibus, nequis ipso contradicente, etiam in Ecclesijs suorum ordinum, prædicare præsumant, per *cap. 4. sess. 24.* Nec
19 non ratione clausurę in Monialium monasterijs restituendæ, & conseruandæ, iuxta decretum Conci-
20 lij *c. 5. sess. 23. de Regul.* fuerunt pariter turbatiuè, nec priuarunt Abbates eorum quasi possesione antiquiori, pro qua magis præsumitur, *cap. licet causam,* vbi Felin. *n. 23. & seq. de probat.* Anch. *in Clem. 1. 4. notat. de sequestr. possess.* & facit Castr. *cons. 395. n. 2. lib. 2.*

Quare conclusum fuit concedendum esse mandatum de manutenendo generaliter P. Abbati, quoad gubernium Monialium, & quoad exercitium iurisdictionis in Clericos in Ecclesia SS. Cosmæ, & Damiani deseruientes, priuatiuè quoad Episcopum, præter quam in casibus in quibus Concilium Tridentinum Episcopis, tanquam Sedis Apostolicę delegatis, potestatem tribuit circa clausuram Monialium, & in exemptos clericos infra diœcesim existentes, qui casus in mandato concedendo, si expedire videbitur, specificari poterunt.

Habetur hæc decisio inter decisiones Comitolli *num. 83.*

Luceñ.

Iurisdictionis de Samos.

Coram Domino Mantica anno 1596.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio Episcopalis, vel quasi Episcopalis ex quibus actibus per testes probetur, & infra.*

2 *Abbas qui habet proprium territorium, & loca pleno iure sibi subiecta, intelligitur habere Episcopalem, seu quasi Episcopalem iurisdictionem: Item quando temporalem intelligatur habere iurisdictionem. n. 3.*

4 *Iurisdictionis quasi possessio acquiritur per actus iurisdictionales, qui per testes probantur.*

5 *Iurisdictio cum mero, & mixto imperio probatur per testes.*

6 *Res iudicata facit ius, & pro veritate habetur.*

DECISIO.

Altera parte non informante cum causa ageretur per audientiam contradictarum decisum fuit Abbatem S. Iuliani habere iurisdictionem Episcopalem, seu quasi Episcopalem, & temporalem, in parochos, & parochianos Ecclesiarum, & locorum districtus Coti, siue Cauti vulgariter nuncupati, Abbatiæ siue Archidiaconatus de Samos.

1 Nam per primum, & secundum testem probatur ab immemorabili tempore dictos Abbates in dictis locis exercuisse iurisdictionem ciuilem, & criminalem, puniendo delinquentes pœna etiam vltimi supplicij, deputando vicarios, prætores, & iudices absque alicuius contradictione; & similiter exercuisse iurisdictionem Ecclesiasticam visitando Ecclesias sitas intra limites dicti Archidiaconatus, & coercendo clericos delinquentes, & de criminibus accusatos. Idemque alij testes deponunt licet non probent immemorabilem, qui tamen ab annis 60. deponunt de visu.

2 Vnde cum Abbas dicti Monasterij habeat proprium territorium, & loca sibi pleno iure subiecta intelligitur Episcopalem, seu quasi Episcopalem habere iurisdictionem, *c. Abbates ad fin. de priuileg. lib. 6. glo. in clem. 1. in verbo proprij de rẹb. Eccles. non alien.* quod Domini dicebant etiam fuisse resolutum coram R. P. D. meo Decano in Salamantina *iurisdictionis*, & coram R. P. D. Orano in Burgeñ *S. Ioannis*.

3 De temporali etiam iurisdictione dicti Abbatis satis constat, quia ex depositionibus testium apparet, eum deputasse prætores, & curasse delinquentes coerceri.

4 Nec dubium est, quin per actus iurisdictionales, de quibus testes specialiter deponũt de visu; acqui-
5 ratur quasi possesio iurisdictionis, & per ea probetur iurisdictio etiam cum mero, & mixto imperio Bar. *in l. 1. §. si quis hoc interdicto de itin. actuque priua. & in cons. 189. num. 6. & 7. lib. 1.* Bal. *in c. cum causam, num. 20. de testibus, & in l. data opera n. 43. qui accus. non poss.* Soz. sen. *in cons. 15. num. 1. vers. secundo præmittendum lib. 3.* Natta *cons. 636. n. 72.*

Extant etiam duæ sententiæ, quarum altera de anno 1549. lata fuit à Priore Vallisoleti iudice delegato, altera Votalis quæ fuit lata à bonæ memoriæ Cotta die 9. Iulij 1568. in quibus fuit pronunciatum Abbatem, & omnes tam Laycos, quam clericos habitantes in d. Archidiaconatu ab immemorabili tempore fuisse, & esse exemptos ab omni Luceñ. Episcopi correctione, & visitatione, nullamque eidem Episcopo in eos competijsse, neque competere iurisdictionem, sed eam omnem tam criminalem quam ciuilem in omnes, & singulos, ad ipsum Abba-

Abbatem priuatiuè ad Episcopum pertinuisse, & pertinere, quæ sententiæ transiuerunt in rem iudicatam, & decretæ, & relaxatæ fuerunt litteræ executoriales.

6 Proinde cum res iudicata faciat ius, & pro veritate habeatur. *l. ingenuum de stat. hom. l. res iudicata, de reg. iur.* tollitur omnis dubitatio.

Habetur hæc decisio inter decisiones Manticæ decisione 361.

Burgeñ.

Iurisdictionis S. Ioannis.

Coram Domino Hieronymo Pamphilio anno 1598.

ARGVMENTVM.

Abbas Regularis potest in Ecclesijs sibi pleno iure subiectis cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio in Ecclesijs exemptis spectat ad Sedem Apostolicam; non autem ad Episcopum.*
2 Alius *dictio est similium explicatiua.*
3 *Abbates Regulares habentes iurisdictionem in Clericos, etiam seculares, dicuntur in primo post Pontificalem dignitatem gradu constituti, non autem de inferioribus sub ordinatis Episcopo, & n. 4.*
5 *Abbas quoad Clericos Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ comparatur Abbati habenti territorium quoad personas sui territorij.*
6 *Abbas habens territorium separatum potest cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus personarum sui territorij, nec comprehenditur sub dispositione* Concil. Trid. sess. 24. cap. 20. §. Ad hæc, *& n. 8.*
7 *Iurisdictio in personis consistit, etiam sine territorio.*
9 *Abbas habens iurisdictionem Episcopalem, potest imponere pœnam degradationis licet actus degradationis sit postea ab Episcopo faciendus.*
10 *Archidiaconus, & Decanus habentes territorium separatum, & immemorabilem possunt cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.*
11 *Archidiaconus, & Decanus non possunt degradare.*

DECISIO.

Placuit omnibus Dominis declaratio Illustrissimorum DD. Sacri Concilij interpretum quod Abbates Regulares habentes iurisdictionem criminalem in Clericos, etiam seculares non comprehenduntur sub decreto *cap. 20. § Ad hæc sess. 24.* ex rationibus pro hac parte deductis sub die 6. Nouembris 1596. coram D. meo Orano.

Intentio enim Concilij fuit restituere Episcopis iurisdictionem criminalem exclusiuè ad Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores subordinatos ipsi Episcopo in quibus militat ratio præsumptæ vsurpationis; non autem illam auferre ab Abbate Regulari exempto a iurisdictione Episcopi, & immediatè subiecto Sedi Apostolicæ, in quo cessat præsumptio vsurpationis, præsertim quoad personas Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ, in quibus alias

1 iurisdictio esset ipsius Sedis Apostolicæ, & non Episcopi. Gloss. *in c. Authoritate de priuil. in 6.* & alij omnes.

2 Et hoc etiam colligitur ex verbis ipsius §. *Ad hæc* dum loquitur de Decano, Archidiacono, & alijs inferioribus, quod intelligitur de similibus præfatis Decano, Archidiacono, & sic secularibus subordinatis Episcopo iuxta naturam dictionis *alius*, quæ est similium explicatiua. Glos. fin. *in l. Si fugitiui, & ibi* Bald. *C. de seru. fugit. c. Sedes.* Vbi Felin. *in fin. de rescript.* non autem de Abbatibus Regularibus ha-

3 bentibus iurisdictionem in Clericos etiam seculares, qui dicuntur in primo post Pontificalem dignitatis gradu constituti, *cap. Deinceps 16. q. 7.* Archid. *in c. 2. sub num. 2. de præbend. in 6.* Et nec ratione facultatis, nec dignitatis, nec ordinis dicuntur de in-

4 ferioribus subordinatis Episcopo, Lap. *alleg.* 84. Bald. *in c. Pastoralis.* in Gloss. *in verb. Superiores, & ibi* Felin. *col. 4. de off. deleg.* & nullam habent similitudinem cum Decano, & Archidiacono, ita vt ex eorum expressione inferatur ad Abbates, qui & minores sunt, etiam de quibus Concilium magis confidit, quod delicta impunita non relinquat, & specificam mentionem facere consueuit, quando voluit illos comprehendere.

5 Maximè (prout hoc casu) agitur de iurisdictione Abbatis, quoad Clericos Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ, in quibus militant omnia quæ dici possunt de Abbate habente territorium quoad personas sui territorij. Vitalin. *in Clemen. Rursus num. 10. de*

6 *stat. Monach.* Quo casu cessat dispositio §. *Ad hæc*, etiam quoad dignitates seculares, vt fuit resolutum *in causa Salamantina iurisdictionis coram bon. mem. Aldobrandino sub die 1. Iulij 1565.* Quod tamen dictum fuit per Dominos ex abundanti, cum ad hunc effe-

7 ctum non requiratur territorium, cum etiam sine eo consistat iurisdictio in personis. Bart. *in l. 1. ff. de iurisdictione omn. iudic.* Butr. & alij in *cap. Cum contingat. de for. compet.* Roch. *decis. 227.* & ex vnanimi Dominorum sententia fuit in hac causa decisum *sub d. die 6. Nouembris 1596.* coram D. meo Orano.

Nec prædictis visum fuit obstare quod dicitur de dictione taxatiua, *tantum*; quia illa intelligitur

8 respectu Decani, Archidiaconi, & aliorum inferiorum secularium similium; non autem respectu Abbatis in hac Ecclesia pleno iure sibi subiecta habentis similem iurisdictionem cum Episcopo, ad notata per Bald. *in l. 1. num. 4. C. de bon. poss. contra tabul.* Curt. Sen. *cons. 75. num. 14.* Cephal. *cons. 257. num. 24. lib. 2.*

Nec etiam obstat, quod in cognitione causarum criminalium veniat aliquando imponenda pœna

9 degradationis: quia non ideò Abbas redditur incapax huius iurisdictionis, qui prout alij iudices criminales potest imponere pœnam degradationis; licet actus ipsius degradationis sit posteà faciendus ab Episcopo. Gloss. *in c. Cum & plantare, in verb. pleno iure, & ibi* Host. Butr. *num. 27.* & alij *de priuileg.*

Vltra quod hæc ratio militat quoque in Decano,

10 & Archidiacono habente proprium territorium, & immemorabilem, quos sub hoc decreto non comprehendi

prehendi sæpius resolutum fuit tam per Illustriss. DD. Sacri Concilij interpretes, quàm etiam in Rota in quamplurimis causis. Et tamen indubitatum est non posse degradare. *cap. Degradatio. de pœn. in 6. cap. 1. de Heret. eod. lib.* Beros. *in c. 1. sub n. 26. de rebus Eccles. non alienañ.* &c.

11

Habetur hæc decisio apud Tamburinum *de iure Abbatum tomo 3. decisione 44.*

Nullius seu Squillaceñ

Iurisdictionis.

Coram Domino Martino Andrea, anno 1616.

ARGVMENTVM.

Territorium quando dicatur exemptum, & nullius diœcesis, latè in hac decisione explicatur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio non datur absque læsione.*
2 *Loca exempta, licet non sint de diœcesi, sunt tamen in diœcesi.*
3 *Prouincia plures comprehendit sub se diœceses.*
4 *Sententia præiudicat ei, ad quem primo loco spectabat definitio, licet sit lata contra alterum, si sciens permisit alterum subditum agere.*
5 *Sententia in causa status facit ius quoad omnes.*
6 *Sententia facit vehementissimam præsumptionem boni iuris.*
7 *Locus exemptus, in quo abdicatur ab ordinario omne ius Episcopale, & transfertur in inferiorem, efficitur proprium territorium inferioris, & non est amplius, neque de diœcesi, neque in diœcesi.*
8 *Decisio* in causa Constantieñ. iurisdictionis, 18. *Maij,* 1611. *ibi coram Attrebatensi declaratur.*
9 *Verba enunciatiua in dubio accipienda sunt demonstratiuè; non autem taxatiuè, nec limitatiuè.*
10 *Enunciatiua non probat, quando principaliter agitur de veritate enunciati.*
11 *Enunciatiuæ vt probent, locum esse in diœcesi, debet cõcurrere aliquod adminiculum longæuæ possessionis.*
12 *Locus, in quo inferior exercet iurisdictionem quasi Episcopalem in homines tam de Clero, quàm de populo, censetur verè, & realiter nullius diœcesis, etiam si sit circundatus limitibus Episcopatus.*
13 *Enunciatiuæ plures, antiquissimæ, & à diuersis personis emanatæ, plenè probant etiam contra tertium.*
14 *Sententia antiqua probat etiam sine actis.*
15 *Dictio,* scilicet, *regulatur secundum subiectam materiam, & quo casu stet declaratiuè.*
16 *Pertinentiarum appellatione quę veniant.*
17 *Scientia præsumitur ex lapsu longi temporis.*
18 *Scentia præsumitur ex actuum multiplicitate.*
19 *Obseruantia declarat, quid in priuilegijs, & concessionibus comprehensum fuerit.*
20 Pertinentiarum *appellatione quæ veniant, declaratur ex obseruantia.*
21 *Solemnitates supplentur ex beneplacito Apostolico.*
22 *Consensus Capituli præsumitur ex temporis antiquitate, vna cum obseruantia, etiam quod enunciatus, aut reseruatus non appareat.*
23 *Beneplacitum Apostolicum præsumitur ex temporis diuturnitate, vna cum obseruantia.*
24 *Locum non esse nullius diœcesis, non probatur ex dispensationibus matrimonialibus, & excommunicationibus in forma* Significauit *directis Episcopo, intra cuius fines locus esse prætenditur.*
25 *Episcopi in casibus, in quibus vigore Concilij Tridentini iurisdictionem in exemptos exercere possunt, non procedunt vti Ordinarij, sed vti delegati Sedis Apostolicæ.*
26 *Seminario contribuere tenentur etiam qui sunt* Nullius *Diœcesis, si aliter non sint exempti.*
27 *Obseruantia præscripta non interrumpitur per litem.*
28 *Lis non interrumpit quasi possessionem, quando sententia fertur pro possessore.*
29 *Priuilegia concessa Monasterio, ac rebus, & non personis, censentur realia, & perpetua, & suffragantur quibuscumque personis, ad quarum manus ipsa bona deuenerint.*
30 *Priuilegia concessa successoribus, censentur perpetua.*
31 *Priuilegia concessa Monasterio, seu loco, & eius bonis, censentur perpetua, & suffragantur successoribus.*

DECISIO.

Lata sententia per Illustrissimum D. Cardinalem Farnesium vigore Commissionis cum clausula, *appellatione remota,* in qua de voto Dominorum meorum Manzanedi, & Pamphilij pronunciatum fuit, omnimodam ordinariam iurisdictionem in spiritualibus, & temporalibus, quam habebant Episcopi Squillacenses ante, & de tempore donationis Theodori, Ioannis, & Donati in Parochos, & Parochialium Casalium Serræ, Spatulæ, Biangi, Montauri, & Gasparinæ, spectasse, & spectare ad Priorem, & Monasterium Sancti Stephani de Nemore Venerabilis Congregationis Carthusiensis, eosdemque in eorum possessione, seu quasi iurisdictionis præfatæ fore, & esse manutenendos: illisque ex Apostolicis indultis licuisse, & licere consecrationes, chrisma, cæterasque Episcopalis officij indigentias, à quo voluerint Episcopo consequi, vt latiùs in sententia *summ. num. 9.* Cum aduersùs eam Episcopus non acquiescens causam restitutionis in integrum, prout de iure Illustrissimo D. Cardinali Lancellotto de voto Rotę committi obtinuisset; pro eodem voto habendo fuit dubitatum coram me, an constaret de iustis causis restitutionis in integrum. Et Domini, vtraque parte informante, non constare censuerunt, nisi obstet excessus quoad loca, de quo videatur.

Nam ex donationibus, tam Comitis Rogerij, quàm Theodori, Ioannis, & Donati, Episcoporum Squillacensium à Sede Apostolica confirmatis, nec non ex priuilegijs eiusdem Sedis, Monasterio S. Stephani concessis, vna cum obseruantia subsequuta, apparet manifestè de iustitia dictæ sententiæ. Vnde cessat læsio, sine qua non datur restitutio. Rota decis. 1. de restit. in integr. in nou. Seraph. decis. 1238. num. 1. & fuit dictum *in Cæsaraugustana fructuum* 26. *Iunij*

1

26. *Iunij* 1602. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno, & *in Massiliensi pecuniaria*, 26. *Iunij* 1609. *coram Reuerendissimo Bononiensi*, & aliàs sæpè.

Nec pro læsione probanda suffragatur in sententia loca de quibus agitur, enunciari Prouinciæ Reginensi, cuius contrarium, imò quod sint in diœcesi Squillacensi patere dicebatur, ex nonnullis ex dictis iuribus. Vnde licet prædictæ donationes, ac
2 priuilegia, & confirmationes Apostolicæ continerent exemptionem quantumuis amplissimam: ita quòd dicta loca vti exempta non essent ampliùs de diœcesi; attamen in diœcesi permanebant, *c. Cum Episcopus*, & *ibi* Gemin. *num.* 3. Franc. *numer.* 2. *de offic. Ordin. in* 6. cum alijs adductis *in Constantien.*
3 *Iurisdictionis* 18. *Maij* 1611. *coram Reuerendissimo Attrebatensi*: & hic per informantes: quia simul stare possunt quod dicta loca sint in Prouincia Reginensi, & nihilominus sint in diœcesi Squillacensi, ex quo Prouinciæ nomen est generale, plures comprehendens sub se diœceses, *cap.* 26. *q.* 3. Bartol. *in Extrauag. Qui sunt rebelles.* §. *Lombardiæ num.* 7. Ruin. *consl.* 22. *num.* 4. & 5. *lib.* 1. & habetur in Prouinciali omnium Ecclesiarum, in quo Squillacensis Episcopus est descriptus inter alios suffraganeos Archiepiscopi Reginensis.

Præterea dicta casalia non fuerunt simpliciter exempta à iurisdictione Episcopi Squillacensis: verum etiam cum omnibus suis hominibus tam de Clero, quàm de populo subiecto Monasterio S. Stephani. & illius Priori, quibus per Episcopos Squillacenses fuit concessum omne ius, omnisque iurisdictio, & correctio, quæ in dictis casalibus ipsis cōpetebat; adeo quod Episcopi nullum ius sibi retinuerint in eis, etiam quoad consecrationes, ordinationes, cæterasque Episcopalis officij indigentias, quas à quocumque voluerint Episcopo recipiendi eis tribuerunt facultatem, vt in donationibus præfatorum Theodori, Ioannis, & Donati, ac confirmationibus Apostolicis Vrbani II. & Honorij III. aliorumque Pontificum. *Summ. num.* 2. & 3. Quod etiam patet ex antiquissima sententia lata de anno 1283. per Cantorem Cathaceñ. Delegatum Apostolicum, *eodem Summ. num.* 4. in qua narratis, ac visis donationibus, & confirmationibus supradictis, nec non examinatis testibus declaratur, Syndicum dicti Monasterij liquidè, & plenariè suam intentionem probasse; videlicet quod spiritualia præfatorum casalium pleno iure spectabant ad Monasterium, & à longis retro temporibus vsque tunc ab eo pacificè tenebantur, & possidebantur. Quæ sententia, & si lata fuerit inter Priorem Monasterij, & Archidiaconum Squillacensem, & sic inter
4 alios; attamen plenè probat contra modernum D. Episcopum, ex quo illius prædecessor, ad quem primo loco expectabat defensio, permisit, Archidiaconum agere, *c. pen. de re iudic. l. sæpè ff.*
5 *eod.* Et quia dicta sententia fuit lata in causa status, *l. ingenuũ. ff. de stat. hom.* Alex. *in d. l. Sæpè, n.* 56. Achill. *dec.* 5. *de sent. & re iudic.* Seraph. *decis.* 1422. Et in
6 omnem casum facit vehementissimam præsumptionem boni iuris, vt ait Seraphin. *vbi supra in versic. Verum.* Put. *decis.* 133. *in fine libr.* 1. Concurrente maximè illius antiquitate, & obseruantia circa exercitium omnimodæ iurisdictionis in casalibus præfatis, quæ obseruantia, & antiqua possessio Monasterij, optimè probatur, tam ex testibus pro illius parte formaliter examinatis, *Summario num.* 6. 7. & 8. quàm ex authenticis scripturis in processu à *fol.* 109. *vsque ad* 240.

7 Vnde sequitur quod cum omnis iurisdictio quæ Episcopo in dictis locis competebat fuerit ab eo totaliter abdicata, & in Priorem, ac Monasterium translata, dicta loca, & casalia fuerunt effecta proprium territorium ipsius Monasterij, & non sunt ampliùs neque de diœcesi, neque in diœcesi Squillacensi. Gloss. in *Clem.* 1. §. *Volumus in verbo Diœcesanis*, & ibi Card. *num.* 2. *in* 4. *quæst.* Abbas *num.* 15. Imol. *num.* 28. Vital. *num.* 4. *de for. compet.* Anchar. *in c. Postulasti, numer.* 45. *ad finem vers. licet rationes, eod. tit.* Franc. *in cap.* 2. §. *Statuto, num.* 10. *ad finem vers. Sed si per priuilegium, de const. in* 6. Rota *decis.* 207. *in fine part.* 2. *diuers.* & fuit resolutum *in Nullius iurisdictionis* 19. *Martij* 1586. *coram Bubalo. Et in Vrbinatensi iurisdictionis*, 19. *Maij* 1594. *coram Gypsio, & in Burgensi iurisdictionis*, 16. *Decembris* 1594. & 28. *Aprilis* 1595. *coram Orano, & in Nullius, seu Luceñ iurisdictionis* 12. *Februarij* 1596. *coram Mantica. Et in Constantiensi iurisdictionis* 16. *Nouembris* 1607. *coram Reuerendissimo Attrebatensi*, & nouissimè *in Adriensi, seu Nullius iurisdictionis* 28. *Maij* 1612. & 21. *Martij* 1613. *coram R. P. D. meo Vbaldo.*

8 Hinc patet responsio ad aliam decisionem Reuerendissimi Attrebateñ, *in causa Constantien. iurisdictionis* 18. *Maij* 1611. quia dicta decisio fuit facta cum præsupposito, quod Parochiales, de quibus ibi agebatur, essent in diœcesi Constantiensi; & priuilegia quibus Abbas S. Gailli nitebatur, solum continebant simplicem exemptionem, & eam restrictam ad Monasteria, & eorum membra non autem ad loca, & castra, siue populum: & denique ibi non fuerat abdicatum omne ius Episcopale; & translatum in Abbatem, prout hæc omnia in contrarium se habent in casu nostro.

Illa igitur enunciatio, in prima donatione Comitis Rogerij, & aliæ in confirmationibus Vrbani, & Honorij, ac in dicta sententia delegati, quatenus dicta casalia enunciantur diœcesis Squillacensis, referri potest ad tempus, antequam essent nullius diœ-
9 cesis; vel dicta verba stant demonstratiuè, vt in dubio accipienda sunt, non taxatiuè, nec limitatiuè. Bart. *in l. Cum pater.* §. *Mense, num.* 8. *ff. de leg.* 2. Dec. *cons.* 183. *num.* 1. *vers. Et ad hoc facit.* Est *cons.* 468. *num.* 3. Crauett. *cons.* 301. *num.* 5. Ceph. *cons.* 137. *num.* 37. vel non probant, quando prout in hoc ca-
10 su, principaliter agitur de veritate enunciati. Put. *decis.* 38. *in fine lib.* 1. Veral. *decis.* 19. *num.* 4. *part.* 2. & in specie fuit dictum in *Luceñ. seu nullius iurisdictionis* 4. *Maij* 1598. coram Seraphino, *inter impressas decis.* 1178. & *in dicta Adrieñ. seu nullius, coram D. Vbaldo*; stante maximè, quod non concurrit aliquod adminiculum longæuæ possessionis pro Epi-
11 scopo, sed pro Priore, & Monasterio: vt esse necessarium dixit Rota *in dicta Adrieñ.* Et in omnem euentum postquam Monasterium retinet territo-
12 rium distinctum per vnam leucam, in quo extant dicta loca, vna cum iurisdictione quasi Episcopali in homines, tam de Clero, quàm de populo, vt in trina donatione Comitis Rogerij, *Summ. num.* 1. &

in

in dictis concessionibus Episcoporum Squillacensium, Apostolica authoritate vallatis, sequitur manifestè, dictum Monasterium, & dicta loca, & casalia esse verè, & realiter nullius, etiam si dictum territorium sit circundatum limitibus Episcopatus Squillacensis, vt in puncto fuit dictum *in Calagurritana, seu nullius iurisdictionis. 7. Februarij* 1607. *coram Reuerendissimo Attrebatensi*, per Gloss. *in d. Clem. 1. §. Volumus, in verb. Diœcesanis*, cum alijs ibi allegatis.

Non obstat quod sententia declaret, ad Monasterium spectare omnimodam iurisdictionem, quam habebant Theodorus, Ioannes, & Donatus, Episcopi Squillacenses: & tamen de priuilegio Theodori non constet, nec constare possit: quia Fratres loca de quibus agitur in tempore Theodori, nondum acquisiuerant priuilegium autem Ioannis loquatur tantummodo de loco Arsafiæ; tertium verò priuilegium Donati videatur restrictum ad eundem locum Arsafiæ, scilicet, Montaurum, Liuianum, & Aruncum, non autem ad castra Gasparinæ, & aliorum locorum, de quibus in sententia.

Nam quoad priuilegium Theodori, satis illud probatur ex narratiua Episcoporum Ioannis, & Donati, nec non ex confirmatione Honorij III. &
13 narratiua sententiæ dicti Iudicis Apostolici de anno 1283. quæ quidem enunciatiuæ, cum sint plures, & à diuersis personis emanatæ, & antiquissimæ plenè probant, etiam contra tertium, Bald. *in l. Cum aliquis, num. 4. vers. Item quod dicit.* Salycet. *num. 3. vers. Si tamen plura.* Castren. *num. 7.* Ias. *num. 4. C. de iur. delib.* Aret. *in c. Cum causam, num. 23. de probat.* Crauet. *de antiq. 1. part. §. ampliatur num.* 14. Mantica *de tacit. & ambiguit. libr. 2. tit. 6. num. 21.* Put. *decis. 209. num. 1. & decis. 319. in fine lib. 2.* Verall. *decis. 337. num. 6. & decis. 344. num. 2. part. 3.* Rota *decis. 684. num. 1. part. 1. vers. Et præsertim*. Quia in dicta sententia non solùm enunciantur donationes omnium supradictorum Episcoporum: sed etiam affirmatiuè dicitur de illis per instrumenta eorundem Episcoporum euidenter ipsi Iudici constitisse: & cum dicta sententia sit de antiquo, non solùm
14 vltra 100. verum etiam 300. annos probat etiam sine Actis, Bald. *in l. Emancipatione num. 3. C. de fide instrum.* Alex. *consil. 30. numero 7. libro 5.* Dec. *cons. 375. n. 3.* Gabr. *de sent. conclus. 4. n. 34.* Cassad. *decis. 3. sub n. 2. de procur.* Put. *decis. 338. lib. 2.* Ant. August. *decis. 145. lib. 3.* & fuit sæpissimè resolutum.

Quo verò ad priuilegia Ioannis, & Donati, quòd scilicet, verè comprehendant dicta loca, & casalia, prout illa comprehendebat etiam priuilegium Theodori, patet ex eo, quia dicta priuilegia confirmant donationem à Comite Rogerio factam Beato Brunoni de Monasterio, & loco Arsafiæ cum omnibus pertinentijs suis, in spatium vnius leucæ pro dote dicti Monasterij: qui locus Arsafiæ licet non exprimatur in prima donatione; tamen exprimitur in secunda, & in vtraque designatur, & nominatim circumscribitur situs dicti loci, videlicet, inter locum Arenæ, & oppidum Styli, super territorio dicti loci Styli, prout etiam exprimitur in tertia donatione. Dicta autem prima donatio fuit confirmata per Vrbanum II. & Episcopum Theodorum, vt in ea dicitur, & successiuè, tam prima, quam reliquæ per dictum Vrbanum, per Ioannem, & Donatum Episcopos, ac demum per Honorium III. *Summ. n. 1. & 2.* ita quòd sumus certi, quod dictum Monasterium, & dictus locus Arsafiæ existit inter Arenam, & oppidum Styli, & in territorio dicti oppidi Styli. Vnde cum Episcopus in sua septima positione, & testes super ea inducti *Summ. n. 10.* concludentissimè probent, quod dictum Monasterium, & casalia terræ Spatulæ, & Biangi, sunt intra territorium eiusdem oppidi Styli: & quoad Montaurum, & Gasparinam habeamus donationem tertiam Rogerij confirmatam, in qua specificè dicta casalia nominantur. Vtique necesse est, fateamur, quod omnia dicta loca fuerunt comprehensa in dictis priuilegijs Episcoporum Squillacensium, & confirmationibus Apostolicis: ac propterea dicta sententia D. Cardinalis in aliquo non grauauit.

Vlteriùs, & si in priuilegio Donati fiat mentio de loco Arsafiæ, scilicet, Montauro, Liuiano, & Arunco; tamen per illam dictionem *scilicet*, non restringitur concessio, sed potiùs ampliatur, prout est
15 de natura illius dictionis, quæ regulatur secundum subiectam materiam, vt dicit Fulgos. *cons. 147. n. 2.* & propterea cum subiecta materia in casu nostro non admittat, quod ista dictio, *videlicet*, stet restrictiuè: quia non concordaret cum præcedentibus donationibus ibidem confirmatis; ideo potiùs dicendum est, quod stet declaratiuè, & quod propterea non excludat alia casalia, vt in puncto declarat Dec. *cōs. 47. n. 2. vers. Sed prædictis*, vbi dicit quod in istis terminis illa dictio *videlicet* debet intelligi declaratiuè, ita vt non excludat alia loca sita in territorio, & cōtenta in dispositione, ad quam fuit habita relatio.

Et tanto magis, quia in dicto priuilegio Donati post expressionem loci Arsafiæ, Montauri, Liuiani, & Arunci, sequuntur alia verba generalia cum omnibus pertinentijs suis, &c. prout in alio priuilegio Ioannis, & in donatione Comitis Rogerij, ad quam se referunt dicta verba, & similia reperiuntur expressa, quarum pertinentiarum appellatione ve-
16 niunt omnia ibi existentia, quamuis sint penitùs separata, *l. Si quando, la prima C. de bon. vacant. lib. 10.* Bald. *in c. 1. n. 2. de Capit. qui cur. vend.* Mandel. *cons. 322. n. 34.* & quicquid concedens ibi habeat. Alex. *cons. 105. n. 2. lib. 6.* Imò licet de eo tempore nondum existerent omnia dicta casalia; sed aliqua post modum fuissent fabricata, vt de casali Serræ deponit Ioannes Baptista Spatea Notarius super 81. interrogatorio; nihilominus in dictis priuilegijs, & donationibus adhuc essent comprehensa. *l. Verbum illud pertinere in fin. ff. de verb. signif.* Paris. *cons. 58. n. 43. lib. 3.* Decian. *cons. 123. n. 28. eod. lib. 3.* Præsertim quia in priuilegijs dictorum Ioannis, & Donati, leguntur hæc verba: *cum omnibus pertinentijs, & cum omnibus hominibus tam de Clero, quàm de populo, quos ad præsens præfatum Monasterium habet, vel in posterum habiturum est, de extraneis quoque omnibus, qui in potestate ipsius Monasterij habitāt, vel habituri sunt.*

Omnis denique cessat difficultas ex antiquissima obseruantia subsequuta, & vsque de præsenti continuata, ex qua apparet, Monasterium semper, & continuè omnimodam iurisdictionem spiritualem, & temporalem in dictis casalibus exercuisse,

& exer-

& exercere, vt in dicta sententia Delegati de anno
1283. & depositionibus testium pro parte Mona-
sterij examinatorum, quorum aliqui non solùm de-
ponunt de scientia, & patientia Episcoporum; sed
etiam de actibus positiuis: vltra quod dicta senten-
tia præsumitur ex lapsu longi temporis. Rota *de-*
cis.28.n.7. & decis.147.n.3.par.1.diuers. vbi quòd
17 in pluribus causis ita fuit resolutum: *& decis.166.*
num.2.vers. Secundò, ex lapsu temporis, ead.par.1. Et
fuit dictũ *in Hispaleñ. legitimitatis, 11.Maij 1612.co-*
ram R. P. D. meo Vbaldo quemadmodum præsumi-
18 tur ex actuum multiplicitate Abb. *in c. Cum Eccle-*
sia. n.25. de caus. poss. & propriet. Aym. *de antiq. tem-*
por. 4.par. §.Materia num.62. Put. *decis.217. in fin. &*
decis.264.n.2.vers.Concurrebat etiam lib.1. Rota *di-*
cta decis.166. n.4. par.1. Seraphin. *decis.306.n.7.* &
fuit resolutum in Calaguritana *iurisdictionis de Oña-*
te, 7.Maij 1610.coram Illustrissimo Lancellotto. Quæ
obseruantia declarat, quid in præfatis donationi-
19 bus, & priuilegijs fuit actum, & verbis comprehen-
sum, *l.Sed & Iulianus, §.Proinde ff. Ad Macedon.* Ca-
str. *cons.347.n.4.lib.1.* Crauett. *cons.101. num.3. &*
cons.211.n.8. Gabr. *cons.66. n.24. lib.2.* Rota *diuers.*
20 *decis.571.n.3.par.1.* Seraphin. *decis.600.n.3.* Et in
terminis de interpretatione verbi *pertinentiarum*,
ex obseruantia post concessionem tradit Mandel.
cons.538.n.9.

Vnde etiam tollitur aliud obiectum de defectu
consensus Capituli in priuilegijs Ioannis, & Dona-
ti, in quibus neque etiam fuit enunciatus, aut reser-
uatus. Nam vltra quòd interuenisse narratur in
litteris Honorij III. & in dicta sententia, & omisso,
quod Apostolica authoritas, de qua in confirma-
21 tionibus Vrbani II. & dicti Honorij III. supplet
istam, & alias solemnitates Abb. *cons.41.n.3.lib.1.*
sæpius canonizato, & in specie de hoc defectu consen-
sus Capituli tradit Capic. *decis.16. n.1. in fin. & seq.*
Rebuff. *in comp.alien.rer.Eccles.n.15.vers.Fallit quan-*
do Papa, & n.95. in fin. Seraph. *decis.338. n.2. & 3.*
22 Ex dicta temporis antiquitate, vna cum longissi-
ma, & antiquissima obseruantia dictus consensus
interuenisse præsumitur, etiam quod in dictis pri-
uilegijs enunciatus, aut reseruatus non appareat.
Alex. *cons.79. n.3. in fine, & seq. lib.1. & cons.219. n.*
16. lib.6. Dec. *cons.341. n.13. vers. Non obstat, si dica-*
tur, & cons.409. n.11. vers.Non obstat illud. Proland.
cons.99. n.34. lib.2. Gozad. *cons.73. n. 29.* Cephal.
cons.47. n. 10. & seq. & cons.90. in fine. Surd. *cons.28.*
n.116. Et hanc sententiam esse communem, & ve-
ram ait Felin. *in cap. Albericus. num.4. in fin. vers.Si*
autem in instrumento, de testib. Idem *in c.Sicut num.33.*
vers.septimo, & vltimo de re iudic. Redoan. *de rebus Ec-*
cles.non alien.quæst.39.n.3. & 29. in fine quam etiam
perpetuò sequuta est Rota, attestante Seraph. *decis.*
142. num. 3. & constat ex Put. *decis.355. n. 2. lib.1.*
& decis.365. n.7. lib.2. & ex alijs antiquis, & moder-
nis decisionibus, *vt in Concheñ. fructuum 10.Februarij,*
1586. Coram Gypsio, Tarraconeñ Sacristiæ 9. Iunij
1600. coram Iusto. Papieñ. bonorum 10. Maij 1602.
coram bon. mem. Card. Pamphilio. Calagurritana de
Alberite, 16. Iunij 1608. coram Reuerendiss. Attreba-
tensi. Et in Papieñ. dotis, & legatorum, 20. Decembris,
1610. & 16. Iunij 1611. coram R. P. D. meo Pamphi-
lio in quibus, & aliæ referuntur.

Defectus autem consensus Apostolici gratis alle-
gatur, cum nedum fuerit enunciatus in prima do-
natione Comitis Rogerij; sed etiam expressæ ad-
sint cõfirmationes Vrbani II. & Honorij III. *Summ.*
num.3. in quibus tam præfatæ donationes Rogerij,
23 quàm priuilegia, & concessiones Ioannis, & Dona-
ti confirmantur. Et nihilominus ille præsumeretur
ex diuturnitate temporis 500. annorum iuncta ob-
seruantia perpetua, & inconcussa, etiam quod re-
seruatus non fuisset ex prædictis.

Non obstat prætensa in obseruantia: quia non
probatur. Nam quoad ordinum collationes, Ec-
clesiarum consecrationes, & alias Episcopalis offi-
cij indigentias potest Monasterium Indultis Apo-
stolicis, ea à quocunque maluerit Episcopo petere,
& exerceri facere. Quo verò ad dispensationes
24 matrimoniales, & excommunicationes pro reuela-
tionibus in forma *Significauit*, ea per Sedem Aposto-
licam solis Episcopis diriguntur. Et propterea ip-
si D.Episcopo suffragari non possunt, vt in simili
fuit dictum *in villa Adrieñ. seu nullius iurisdictionis,*
28. Maij 1612. & 18. Martij 1613. coram R. P. D.
meo Vbaldo. Quod autem D.Episcopus in multis
casibus hodie vigore Concilij possit exercere suam
iurisdictionem in exemptos, & qui sunt nullius, hoc
25 in sententia non fuit ademptum; & ideo non gra-
uauit, cum Episcopi in dictis casibus non procedant
vti ordinarij, sed tanquam delegati Sedis Apostoli-
cæ, vt fuit in specie consideratum *in eadem causa.*

Nec subsistit in facto, quod aliqua lis vnquam
fuerit ab anno 1566. inter Priorem, & Episcopum
super iurisdictione ista, nisi ab anno 1597. citra, vt
in litteris Cardinalis Alexandrini. *Summ. Episcopi,*
num.9. quæ magis videtur fuisse extraiudicialis, &
de facto, quousque de anno 1606. hæc causa fuit
commissa, & actus ex aduerso allegati *Summ. n.8.*
sunt super *contributione Seminarij, quæ nihil com-*
mune habet cum iurisdictione, cum ad contributio-
nem Seminarij teneantur etiam, qui sunt nullius
26 diœcesis, si aliter non sint exempti, vt ex decreto
Sacri Concilij *sess. 23. c. 18. circa med.* firmauit Ro-
ta coram R. P. D. meo Vbaldo. Et quidquid sit de
initio istius litis, & omisso quod illa obseruantia
iam fuerat præscripta de tempore litis motæ, vnde
27 non potuit interrumpi Card. *cons.131. n.4.* Abbas
in c. Auditis. n.10. de præscrip. Felin. *in c. illud. n.13.*
eod. tit. Cum appareat manifestè de antiquissima
Priores, & Monasterij quasi possessione iurisdictio-
nis præfatæ, quam etiam post litem iure medio
continuarunt, ac demum fauorabilem sententiam
obtinuerunt, huiusmodi lis ad interrumpendam
eorum quasi possessionem obesse non potuit: quia
28 interruptio non inducitur per litem, quando sen-
tentia fertur pro possessione. Felin. *in d.c.Illud n.17.*
in 14.conclus. Balb. *de præscript. 6. par. princ. 3. par-*
quæst.4. n.37. Rota *decis. 534. num.6. par. 1. diuers.*
Card. Seraph. *decis.1027. n.14. & decis.1273. n.3.*

Postremò, non obstat, quòd per mutationem
Monachorum Carthusiensium, & inductionem Ci-
sterciensium in dicto Monasterio, fuerit extincta
priuilegia ipsis Carthusiensibus, vt *supra* concessa:
& licet deinde suppresso ordine Cisterciensium
post annos 300. superuenerit priuilegium Leonis
X. de nouo concedentis domum S. Stephani dictis
Car-

Carthusiensibus: attamen hoc fuit cum solis priuilegijs quæ ipsi habebant in alijs eorum Domibus, inter quæ non probatur adesse priuilegia episcopalia. Nam vltra quòd dicta concessio Leonis de præfata domo facta fuit cum omnibus, & singulis eius mobilibus, & immobilibus, bonis, iuribus, & pertinentijs suis, vt in ea legitur expressè, cum dicta priuilegia, vt constat, ex præfatis donationibus & concessionibus Episcoporum Squillacensium, ac confirmationibus Apostolicis, fuerint concessa ipsi
29 Monasterio, nec non locis, ac bonis eidem donatis, & sic rebus, & non personis; ideo fuerunt realia, & perpetua, & consequenter illa suffragantur Priori, & Monachis S. Stephani de Nemore, ad quos Monasterium, & loca, bonaque præfata deuenerunt, *l. Ætatem. §. fin. l. Forma. §. Quamquam, ff. de censibus* Rota *decis. 4. de priuil. in antiq.* Dyn. *in reg. priuilegium, n. 7. & ibi* Ioan. Andr. *n. 1. in 4. cas.* Franc. *n. 3. in fine vers. Aliquando, & 4. de reg. iur. in 6.* Bart. *in l. 1. n. 2. ad finem vers. Si verò priuilegium conceditur rei, & seq. ff. de constit. Princ.* Anchar. *cons. 327. n. 2. vers. primo namque.* Natt. *cons. 627. num. 12. & seq.* Idem *cons. 649. n. 16. & 17.* Menoch. *cons. 276. n. 8. & præsumpt. 103. n. 24. lib. 3.* Surd. *cons. 525. n. 26.* vbi alios cumulat Schrader. *cons. 23. n. 62. vers. Deinde quoque, lib. 2.*

Et tantò magis, quia dictum Monasterium, & dicta loca, & bona fuerunt donata, & confirmata Beato Brunoni, illiusque socijs, & successoribus, ac cum omnibus hominibus, tam de Clero, quàm de populo, quos tunc prædictum Monasterium habebat, vel in posterum habiturum esset de
30 extraneis quoque tunc habitantibus, & habitaturis. Vnde sine dubio illa priuilegia competunt Carthusianis ibi hodie degentibus, & in homines tam de Clero, quàm de populo, & extraneos omnes ibi nunc habitantes. Bald. *cons. 159. n. 4. vers. Primo namq. lib. 3.* Crauet. *cons. 404. n. 5.* Latè Schrader. vbi supra *num. 62. vers. Et hoc potissimum, & vers. Idem est.* Menoch. *de præsumpt. 103. n. 44. vers. Nono sumitur. lib. 3.* Etiam quod dicti Carthusienses olim exinde recesserint, attento quod postea ad eundem locum fuerunt per Leonem X. redintegrati, & di-
31 cta priuilegia ordinem, & personam Monachorum non respiciunt, sed fuerunt concessa Monasterio seu loco, & ipsius bonis. Innocent. *in cap. Abbate in fin.* Butr. *n. 22.* Abb. *num. 16. ad fin. de verb. signific.* Franc. in istis terminis *in c. Cum personæ. §. fin. num. 4. vers. Sed, si ipsa Ecclesia, & vers. Si verò Papa de priuileg. in 6.* Prob. ad Monach. *in c. Cum de beneficio n. 47. & seq. de præbend. eod. lib.* Quinimo dicta priuilegia realiter nunquam fuerunt extincta, cum etiam Monachi Cistercienses, dum in Monasterio permanserunt, dictis priuilegijs ex concessione Honorij III. & aliorum prædecessorum gauisi fuerunt, vt in dicta confirmatione Honorij III. *Summario, n. 3.*

Ex quibus ita decisum vnanimiter, non constare de causis restitutionis in integrum. Et licet ex prædictis non videretur adesse aliquis excessus in sententia quoad omnia quinq; loca, & casalia, de quibus in ea Domini tamē pro sua prudētia, & maturitate reseruarūt, vt de hoc particulariter videretur.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum *tomo 3. de iure Abbatum, decis. 69.*

Lezana Consulta Varia.

Nullius seu Aquitana

Iurisdictionis.

Coram Domino Dunozetto, anno 1624.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur exemptus, & nullius diœcesis, & quando dicatur esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure communi exercendi iurisdictionem spiritualem in omnibus Ecclesijs suæ diæcesis, & in omnes personas degentes intra limites sui Episcopatus.*
2 *Ordinario conceditur manutentio exercendi iurisdictionem spiritualem in omnibus Ecclesijs, & in omnes personas degentes intra limites suæ diæcesis ex sola iuris assistentia, nulla alia possessione probata. Limita vt num. 5.*
3 *Loca omnia, seu castra præsumuntur esse alicuius certæ diæcesis, & illius, cui sunt viciniora.*
4 *Fines antiqui probantur leuioribus probationibus.*
6 *Exemplum exempli nullum facit gradum probationis.*
7 *Enunciatiua Papæ quæ emanauit ad supplicationem partis non probat in præiudicium tertij.*
8 *Enunciatiua non probat quando principaliter disputatur de enunciato.*
9 *Limites, & fines debent esse ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca connata.*
10 *Esse hoc non probatur quod ab hoc contingit ab esse.*
11 *Mappa non facta seruatis seruandis parum aut nihil probat, sicut etiam scriptura typis impressa.*
12 *Testes deponentes super certis finibus, & limitibus, debent, etiam non interrogati, assignare rationem concludentem, non per actum intellectus, sed etiam per sensum corporis.*
13 *Testibus referentibus se ad scripturas, non plus creditur, quàm ipsis scripturis.*
14 *Visitatio non probat iurisdictionem Episcopi in locis visitatis.*
15 *Probatio æquiuoca, non autem vera, elicitur ex actu, qui potest referri ad plures causas.*
16 *Iurisdictio non acquiritur absque scientia, & patientia illius, contra quem prætenditur.*
17 *Ratio, quæ dependet à ratiocinatione, & intellectu testis, & non à sensu corporeo, non stringit.*
18 *Testes de auditu non specificantes personas à quibus audierunt, non concludunt etiam in antiquis finibus probandis.*
19 *Testes de auditu, vt probent, quæ requirantur.*

DECISIO.

MOta lite super iurisdictione spirituali castrorum seu locorum Murri, Musciani, & Notaresci inter D. Episcopum Aprutinum, & D. Abbatem S. Mariæ de Properzano, & Sancti Angeli de Musciani, causa ad Rotam deuoluta, mihique com-

missa die Mercurij 26. Iunij 1619. dubitaui, cui dan-
dum esset mandatum de manutenendo in exercitio
iurisdictionis spiritualis dictorum locorum. Ve-
rùm quia in disputatione huius dubij pro parte di-
cti D. Episcopi prætendebatur manutentio ex sola
assistentia iuris communis, quam habent ordinarij
in omnibus Ecclesijs suæ diœcesis, & pro parte dicti
D. Abbatis acerrimè negabatur, supra dicta loca
esse intra fines diœcesis Aprutinæ, sed esse nullius;
ideo Domini voluerunt videre particulariter, vtrū
prædicta loca probarentur esse intra limites dictæ
diœcesis ad effectum, vt ex assistentia iuris commu-
nis competeret dicto D. Episcopo manutentio.
Quo dubio multoties proposito, maturèque discus-
so, tandem hodierna die Domini negatiuam sunt
amplexi.

1 Non dubitarunt Domini Episcopum iuxta Sa-
cros Canones habere fundatam intentionem de iu-
re communi, exercendi iurisdictionem spiritualem
in omnibus Ecclesijs suæ diœcesis, & in omnes per-
sonas degentes intra limites sui Episcopatus; *Canon.
Omnes Basilicæ, & ibi Doct. 16. q. 7. c. Conquerente, de
2 off. iud. ordin. c. 1. de appell.* Et ex sola assistentia iu-
ris communis nulla alia probata possessione ordi-
nario conceditur manutentio, *cap. Cum personæ, &
ibi Doct. de priuil. in 6.* Certumque est omnia loca,
seu castra præsumi esse alicuius diœcesis certæ. Fe-
lin. *in cap. grauē n. 6. vers. Imò debetur, de off. iudic. or-
3 din.* Et præsumptio est esse illius diœcesis, cui sunt vi-
ciniora Natt. *cons. 672. n. 17.* Rota *in vna Fauentina
iurisdictionis 18. Maij 1609. coram Iusto; & in vna
Adrien. iurisdictionis 22. Iunij 1622. coram R. P. D.
meo Pirouano.* Nec etiam controuertitur ad pro-
4 bandos fines antiquos leuiores requiri probationes,
c. Cum causam de probat. c. Cum olim. vbi Gloss. *de cen-
sibus c. Si Papa, & ibi Gloss. in vers. Probatur de pri-
uil.* Mantic. *decis. 143. n. 12. vers. secundo.* Rota
*decis. 405. n. 8. par. 1. & decis. 334. num. 1. par. 2. re-
centior.*

5 Verùm omnes istæ regulæ limitantur, & non ha-
bent locum quotiescumque inferiores Prælati pro-
bant se exercuisse iurisdictionem spiritualem in ijs-
demmet locis, super quibus Episcopus petit manu-
tentionem ex sola assistentia iuris communis, vt in
hoc casu pro parte D. Abbatis multi [illegible] actus
iurisdictionales, cum scientia, & patientia Episco-
porum Aprutinorum, ex quibus prætendit, se esse
in possessione forsan immemorabili exercendi om-
nimodam iurisdictionem spiritualem supradictis
locis: eo enim casu tenetur Episcopus probare cla-
rè, & concludenter illa loca sita esse intra limites
suæ diœcesis. Abbas *in cap. Cum olim num. 2. de cen-
sib.* Doct. *in c. Cum venerabilis, de Relig. Domib.* An-
char. *cons. 310. n. 5.* Paris. *cons. 95. lib. 4.* Surd. *cons.
429. lib. 1. n. 61.* Rota apud Seraph. *decis. 1278. n.
4.* vbi in simili denegauit manutentionem Episco-
po, quia non concludenter probauerat, loca contro-
uersa esse intra fines suæ diœcesis cum cumulatis *in
vna Constantien. iurisdictionis 16. Nouembris, 1607. co-
ram Reuerendissimo Attrebatensi; & in illa Adrien. iu-
risdictionis 29. Maij 1612.* coram R. P. D. meo Vbal-
do. Nec sufficiunt præsumptiones, cum probatur
possessio inferioris ibidem exercentis iurisdictio-
nem. Rota *diuers. decis. 207. par. 2. & in d. Adrien.
iurisdictionis:* tunc enim ad probandos antiquos fi-
nes coniecturis non est locus, duriorique onere pro-
bandi grauatur Episcopus. Menoch. *præsumpt. 3.*
Surd. *cons. 429. n. 61.*

Hoc posito fundamento existimarunt Domini
examinatis omnibus probationibus adductis pro
parte D. Episcopi, eas omnino esse imperfectas, aut
saltem non esse sufficientes ad probandum, dicta lo-
ca esse sita intra fines diœcesis Aprutinæ, siue fun-
det se in scripturis, aut in depositionibus testium.

6 Et primò quoad Bullam Anastasij IV. ea est scri-
ptura informis, exemplum exempli, quod nullum
gradum probationis facit. *Auth. si quis in aliquo, &
ibi Doct. c. de eden.* Deinde ex eius lectura apparet
7 eam emanasse ad supplicationem partis: & sic non
probat in præiudicium tertij Abbas *in c. Dudum. n. 3.
de decimis* Imol. *in Clem. 1. col. penult. de probat.* Inno-
cent. *in c. Inter dilectos. n. 6. de fide instrumentor.* Ro-
man. *cons. 208. n. 3.* Rota *decis. 769. n. 1. par. 1. diuers.*
Seraph. *decis. 278. n. 12.* præsumitur enim inesse
8 dictæ Bullæ clausula, *Si ita est, c. 2. de rescript.* Vltra
quòd dicti limites sunt enunciatiuè in dicta Bulla
positi: & certum est tunc non probare enunciati-
uas, quando principaliter disputatur de enunciato,
Felin. *in c. Per tuas. n. 12. vers. 2. de probat.* Alex. *cons.
136. n. 11. lib. 1.* Aym. *cons. 29. n. 3.* Put. *decis. 381.
n. 3. lib. 1.*

Considerarunt denique Domini, dictam Bullam
Anastasij IV. quæ videtur assignare confines diœce-
sis Aprutinæ, aut non fuisse in vsu, aut saltem nullū
probationis gradum facere: quia intra limites ibi-
dem assignatos plurimi vicini Episcopi habent
multa loca, & castra in quibus exercent iurisdictio-
nem spiritualem, & sunt in effectu Asculanæ, Fir-
manæ, Montisalti, & Ripanæ diœcesum, vt constat
9 ex fide authentica dictorum Episcoporum, & id
non controuertitur certum est autem in iure, eam
[illegible], & finium, vt debeant ita esse
coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quo-
dammodo includant omnia loca confinata, *l. Pa-
tronus §. Sempronius. ff. de leg. 3. l. inter eos, ff. de acquir.
rer. domin.* Montan. *de finibus c. 15. n. 8.* Rota *in Cæ-
senaten. bonorum, coram Cardinali Platto, 15. Maij
1589. & in eadem* apud Mantic. *decis. 169. num. 4.*
Ex quo per necesse sequitur, limites in dicta Bulla
Anastasiana specificatos non esse fines certos, & in-
10 concussos, ita vt super his debeat fieri fundamen-
tum cum non probetur, hoc esse, quod adhoc con-
tingit ab esse, *c. In præsentia de probat. l. Neque natu-
raliter. C. de probat.*

Nec existimarunt Domini aliquod fundamen-
tum posse fieri in Mappa, quæ circumfertur: nam
11 vltra quod supradictos defectus patitur ea non fa-
cta fuit seruatis seruandis, & ideo parum, aut nihil
probat, sicuti de scriptura typis impressa, Guid.
decis. 67. & licet *in decis. 405. n. 1. par. 1. recentior.* fue-
rit dicta Mappa pro adminiculo considerata idem
factum fuit: quia vtraque pars concorditer eandem
Mappam agnoscebant fuisse legitimè factam.

Quo vero ad probationes quæ ex depositionibus
testium pro parte D. Episcopi examinatorum eli-
ciuntur, visum fuit, eas non esse sufficientes: certum
12 est enim testes omnes, qui deponunt super certis fi-
nibus, & limitibus, debere etiam, si non sint requisi-
ti assi-

ti assignare rationem concludentem, non peractum intellectus sed etiam per sensum corporis, ad hoc vt eorum depositiones stringant Baldus *cons.* 286. *num.* 3. *lib.* 2. Dec. *cons.* 221. *n.* 5. Aym. *cons.* 61. *n.* 5. In hac autem facti specie testes pro D. Episcopo examinati non assignant rationes concludentes pro probandis finibus: maior enim pars se refert ad Bullam Anastasianam, & ad Mappam, quas scripturas ex supradictis non probare firmatum fuit. Et
13 ita non probant dicti testes: non enim plus creditur testibus referentibus se ad scripturam, quàm ipsimet scripturæ. Aym. *cons.* 112. *n.* 13. Seraph. *decis.* 206. *n.* 1.

Alij verò reddunt rationem sui dicti: quia fuerunt in visitatione cum Episcopo, quæ ratio non
14 concludit: cum enim ex dispositione Sacri Concilij Tridentini possint Episcopi, vti delegatis Sedis Apostolicæ visitare omnes Ecclesias viciniores, etiā si sint nullius diœcesis, *c.* 9. *de Reformat. sess.* 24. vide sequitur, ex actu, qui potest referri ad plures causas non elici veram probationem; sed æquiuocam, quæ in hoc casu non sufficit. Surd. *cons.* 168. *n.* 33. *lib.* 2. & in ijsdemmet terminis Rota *coram R. P. D. meo Vbaldo respondit in causa Adrien. seu nullius iurisdictionis, 26. Maij 1612. & 18. Martij 1613.*

Sed consideratum fuit, quod ijdem testes expressè dicunt, quod Episcopus non visitauit loca de quibus agitur. Vnde ratio visitationis non applicatur casui nostro.

16 Imò consideratum fuit, quod etiam si daretur aliqua visitatio, vel aliquis alius actus iurisdictionalis necesse esset vt probaretur id factum fuisse cum scientia, & patientia dicti D. Abbatis, quæ fuisset necessaria ad constituendum D. Episcopum in quasi possessione iurisdictionis, Doct. *in c. Cum Ecclesia*, vbi Rip. *n.* 64. *de caus. poss. & propr.* Abb. *in c. Cum contingat. n.* 11. *de for. compet.* Calderin. *cons.* 12. *in fin. de iure patr.* Rota apud Cæs. de Graff. *decis.* 7. *n.* 9. *de testib.* & apud Put. *decis.* 281. *n.* 3. & 4. *lib.* 2.

Alij verò testes reddunt rationem vicinitatis asserentes, dicta loca, vti propinquiora comprehendi
17 intra fines diœcesis Aprutinæ. Nam vltrà quod etiam hæc ratio non stringit, redditur æquiuoca probatio, cum hoc dependeat à ratiocinatione, & intellectu testis, & non à sensu corporeo. Bald. *cons.* 286. *in fin. lib.* 2.

18 Alij verò, qui nullam aliam ratione reddunt quā de auditu, & non specificant personas à quibus id audierunt etiam in antiquis finibus probandis non concludunt. Montan. *de finibus num.* 51. 69. Ad effectum enim vt testes de auditu probent præcipuè in antiquis deberent concurrere requisita, *c. licet ex*
19 *quadam de testibus.* Corn. *cons.* 78. *n.* 5. *lib.* 3. Aymon. *de antiqu. par.* 1. §. *Viso de fama. n.* 12.

In quam sententiam eò libentiùs iuerunt Domini: quia pro parte D. Abbatis adducuntur vehementes probationes tam per scripturas, quàm per testes, ex quibus iustificarunt multos actus iurisdictionales per longissimum tempus ab Abbatibus prædecessoribus factos, & cum scientia, & patientia Episcoporum Aprutinorum, quæ ex eo necessariò colligitur, quod ipsimet Episcopi Aprutini multis Clericis sacros ordines contulerunt cum litteris dimissorijs dicti D. Abbatis; & cum expressa narratiua, quod dicta tria loca controuersa erant nullius diœcesis, ex quibus & alijs quæ in disputatione dubij principalis super mandato de manutenendo particulariter examinabuntur, visum fuit, probationes factas per D. Episcopum, aut elidi, aut saltem turbidas reddi; ita vt ad effectum manutentionem obtinendi ex sola assistentia iuris communis non probauerit supra dicta loca, de quibus agitur esse intra fines diœcesis.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de iure Abbatum tom. 3. decisione 71.

Sancti Angeli Lombardorum

Iurisdictionis

Coram Reuerendissimo P. D. Pirouano Decano
Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Monasterium aliquod ex quibus probetur, quod sit extra Diœcesim alicuius Episcopatus, & habeat statum nullius Diœcesis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario ad effectum exercendi iurisdictionem, canones vltra fines non assistunt.*
2 *Confines describendi modus qualis dicatur indubitatus.*
3 *Testi vassallo, & amica non est multum credendum.*
4 *Ad confines probandas testes debent reddere sufficientem rationem.*
5 *Confines licet oculis subijciantur tamen illorum distinctio non per sensum visus, sed per actum intellectus haberi debet, & ideo testes super eis deponentibus debent reddere rationem.*
6 *Ad confines probandos sola testium scientia non sufficit nisi rationem scientiæ concludant.*
7 *Ecclesiarum finium distinctio si esset posita in sola scientia testium frustra ageretur de diuisione facta per Dionysium Papam.*
9 *Enunciatiuæ dum contigit dubitari super enunciato, nec plenam, nec semiplenam probationem faciunt.*
10 *Abbas Generalis sua Ecclesiæ, & Ordini siuè ignoranter, siuè scienter non potest præiudicare.*
11 *Præsumptiones tolluntur ex contrarijs probationibus.*
12 *Probationes validiores in concursu semper proferuntur alijs debilioribus.*
13 *Territorium, quod sit separatum à Iurisdictione Episcopi, ex quo doceatur.*
14 *Licentia audiendi confessiones ab aliquo Monasterio petita Ordinario, & accessio ad publicas supplicationes citra ius, & nomen subiectionis contingere non possunt.*
15 *Testibus vilibus iunctis alijs exceptionibus multo minus est credendum. Testes non probant id quod deponunt si post eorum attestationem referant se ad alium testem, qui absolutè id negat.*
16 *Prælati confessio expressa si non præiudicat Ecclesiæ, multo magis præiudicabit tacita.*

18 *Monasteria etiam exempta si parum distent à Ciuitate possunt compelli per Ordinarium ad accedendum ad publicas supplicationes.*
19 *Sententia respicientes statum si transiuerint in iudicatum facit vnius quoad omnes.*
20 *Subiectio, & superioritas iudicatur ex solutione Canonis.*
21 *Testis qui deponit se aliquid fecisse, & asserat se nescire quare id fecerit, non releuat.*
22 *Testes singulares loco, & tempore nihil probant, cum pro vno teste reputentur.*
23 *Testes redduntur singulares ex diuersitate loci, & temporis.*
24 *Iudicium cæptum, si remanserit indefinitum, non est habendum in consideratione.*

DECISIO.

Omissa discussione actuum iurisdictionalium in summarijssimo retinendæ quippè qui pēdeāt, vel à statu nullius Diœcesis huius Abbatiæ S. Guilielmi, vel à statu exempto; nam primo casu semper cessat totalis Iurisdictio Ordinarij in Monacos, & Monasteria existentia extra illius limites; Secundò casu in multis Ordinarij habent iurisdictiones in exemptos; propterea sequendo mentem Dominorum ex integro dubium proposui, an Abbatia S. Guilielmi sit nullius Diœcesis, & Domini causa maturè discussa censuerunt Abbatiam esse nullius.

Nam quicquid sit de fundamentis, & rationibus Decisionis 14. Martij 1635. in qua dictum fuit Monasterium prædictum esse intra fines Diœcesis S. Angeli, & dandum esse mandatum de manutenendo D. Episcopo in quasi possessione approbandi cōfessarios, hodie ex nouo processu remissoriali, & alijs deductis pro Monasterio, clarè patet Abbatiam esse extra fines Diœcesis S. Angeli, & ab omni subiectione liberam probari.

Dantur enim quinque testes formiter examinati vigore litterarum remissorialium Rotæ, & duo in Curia recepti, & postremo super sexto deponunt de situatione Monasterij inter Diœcesim S. Angeli, & Diœcesim Nuscanam, & primus illorum est Vicarius Episcopi Nuscani, & cum prædictis concordāt testes de partibus in situatione primus, & secundus qui est Boutus Vicarius Episcopi S. Angeli, ac tertius, ac omnes insimul concludunt Casale, & Monasterium S. Guilielmi nunquam fuisse suppositum Iurisdictioni S. Angeli, nec de præsenti esse. Ordinariumque nunquam visitasse Monasterium, nec Parochos in concernentibus curam animarum, nec aliquam iurisdictionem exercuisse in Parochianos, Monachos autem nunquam accessisse ad Episcopū S. Angeli pro licentia audiendi confessiones, nec ad processiones, & synodum per Episcopos celebratas, & è conuerso Abbatem Generalem Montis Virginis esse Diœcesanum Monasterij S. Guilielmi, omnimodamque iurisdictionem in Monasterium, & Parochianos exercuisse, visitationes fecisse, licentias audiendi confessiones Monacis concessisse, Synodum tenuisse, iura quasi Episcopalia habere, & & in omnibus locis Congregationis subiectis omnimodam iurisdictionem priuatiuè quoad ordinarios pro tempore S. Angeli exercuisse.

Quoad situationem, & separationem dicta eorundem testium benè comprobantur ex inuentario antiquissimo continente scripturas Ordinarij Montis Virginis conseruatas in Archiuio Sanctissimæ Annunciatæ Neapolis, in quo sunt distincti confines Monasterij S. Guilielmi à Territorio, & Diœcesi S. Angeli, & aliorum Episcopatuum, & concordat Martyrologium Romanum, in quo dicitur Monasterium S. Guilielmi habere territorium separatum, & declaratio Caroli Secundi, & Roberti eius primogeniti Monasterium S. Guilielmi non esse de Iurisdictione S. Angeli, sed immediatè suppositum Sedi Apostolicæ.

Similiter quoad visitationes benè iustificantur dicta testium, quoniam dantur plures factæ per Abbatem Generalem ab anno 1588. vsque in præsens, & Synodi celebratæ per Abbatem Generalem dantur vsque de anno 1593. ex quibus veritas depositionum vndique conuincitur, & infertur.

Primò ex situatione intra fines non probata per
1 Episcopum, & extra limites eiusdem probata per Monachos deficere fundamentum iurisdictionis Episcopi, cui vltra confines non assistunt canones. *cap. omnes Basilicæ 16. q. 7. cap. conquærente de offic. Ordinarij*, Abb. *in cap. cum olim num. 2. de cens.* Anchar. *cons. 310. num. 5.* Caputaque *decis. 306. part. 1. 145. n. 6. p. 2. diuers. & 491. n. 2. p. 1. recent.* Seraph. *dec. 1278. & 1449. n. 1.* & corā Papa Greg. XV. 312. *n. 4.*

Non obstant tres testes pro D. Episcopo examinati super situatione, & comprehensione Monasterij S. Guilielmi intra fines S. Angeli, quorum secundus, & tertius assignant certos, & distinctos confines Diœcesi prædictæ, nempè ab Oriente attingere diœcesis Biscinianen, & Laudonien; à meridie se extendere vltra flumen olfantem, ab occasu pertingere diœcesim Nuscanam; & ab Aquilone adhærere alijs diœcesibus scilicet Mintmarano, & Treui-
2 so, qui modus describendi confines dicebatur indubitatus ad probandum existentiam inter eosdem *cap. cum olim vbi Innoc. in princ. de cens. Decis. in c. cum causam quæ n. 7. & 8. circa finem de probat.*

Quia vltra exceptiones, quæ dantur contra per-
3 sonas dictorum testium, & ex propria illorum confessione desumuntur, Primus est vassallus, & amicus Domini Episcopi, secundus est villicus, & operarius; tertius ad opus Testinum intentus. Rursus super interrogatorijs respondent multa nescire, quæ pertinent ad confinium distinctionem, & nihilominus circa confines ab eisdem allegatos in causa
4 scientiæ nihil concludunt, dum sufficientem rationem non assignant, prout requiritur ad probandum limites, qui etsi oculis subijciantur, cum tamen illo-
5 rum distinctio non per sensum visus, sed per actum intellectus haberi debet, suffragari non possunt absque redditione concludentis rationis Bald. *consil. 286. numero 3. libro secundo.* Dec. *consil. 220. numero 15.* Crauet. *consil. 61. numero quinto*, & in his terminis idem fuit dictum in Aprutina *iurisdictionis* 10. Martij 1624. coram bon. mem. Seleucien. cui satisfacere non possunt verba testium vno, & eodem sermone deponentium (e questo lo sò per la longa prattica, che hò hauuta, & hò di quel paese, e per la publica voce, e fama) quoniam in hac materia sola testium scientia non sufficit, nisi rationes
6 scientiæ illam concludāt, prout in supradicta Aprutina *iurisdictionis* testes concludebant, scilicet Episcopum

scopum

scopum peragrasse totam prouinciam,& finitima loca visitasse, iurisdictionem exercuisse, alias si in
7 sola scientia testium posita esset distinctio finium Ecclesiarum, frustra esset agendum de diuisione facta per Dionysium Papam, de qua in *cap.1.part.1.* & glos. *in capit. 1. verbo ante Christi aduentum in fin.*
8 *vers. sed diœcesis 99. distinct.* & tamen incursu ferè quingentorum annorum non dantur actus, qui per scripturam possunt dici indubitati ad hanc probationem sustinendam. Neque dicta eorundem testiũ ratione carentium adminiculari, aut suppleri possũt ex litera Abbatis Generalis directa Episcopo, aut ex Breue Sãctissimi D.Nostri,& enunciatiuis quæ dantur. Quoniã enunciatiua in Breue transportationis Reliquiarum de anno 1628. & aliæ ex litteris Leonis X. & demum ex historia vitæ S. Gulielmi, cum incidenter, & propter aliud fuerint emissæ, & absentibus Monachis, & contingat super enunciato
9 disputari neque plenam, neque semiplenam probationem faciunt secundum veriorem. De qua per Crau. *de antiq. tempor. part.1. sectione propositum nostrum principale num.24.& seqq.* Seraph. *decis.1278. num.2.* Rot. *decis.31.de probat.in antiq. & 380. num. 26. part. 5. diuers.* Altera verò enunciatiua litteræ
10 Abbatis Generalis prouenit ab eo qui suæ Ecclesię, & Ordini siue ignoranter siue scienter præiudicare non potest. Calder. *consil.5. num.1. de confess.* Castr. *cons.338. num.3.lib.1.* Rot. *decis.480.num.4. part.1. recent.* & simili litteræ Abbatis respondet Seraph. *d. decis.1278.num.3.*& quatenus ex prædictis orietur aliqua præsumptio illa benè tollitur ex contrarijs
11 probationibus Monachorum in maiori numero testium, qui magis qualificati sunt respectu personarũ Bouuti, & Aulisæ, qui respectiuè officio Vicarij fungebantur in Diœcesi S.Angeli, & Nuscana, & concurrentibus adminiculis inuentarij, Martyrologij ac declarationis Caroli II. & Roberti eius primogeni-
12 ti suprapondera tis semper præualere debent in concursu. Crau. *eod. tract. & sect. num.34.* Rot. *decis. 34. num. 9. part.4. recent. & in Adrien. seu nullius iurisdictionis 28.Maij 1612.& 27.Martij 1613.coram bon.mem. Francisco Vbaldo.*

Secundò principaliter infertur ex eadem testium depositione Abbatem Generalem Montis Virginis esse Diœcesanum Monasterij S.Guglielmi, visitare, licentias confessiones audiendi concedere, Synodũ congregare, beneficia conferre, iura quasi Episcopalia habere, & prædicta in locis Congregationi
13 subiectis exercere, quæ omnia concludunt territorium S.Guglielmi esse separatum, & perinde haberi extra Diœcesim Episcopi in omnibus; & per omnia. Glos. *in clement. 1. §. volumus verbo Diœcesanis*, vbi Cardin. Abb. Vitalinus, & Imola *de foro competent.* Federicus de Senis *consil.14. numer. 4.* Rot. *decis.207. in fin. part. 2. diuers.* Seraph. *d. decis. 1278. num. 4.* & in Squillaceñ *iurisdictionis* coram Andrea, quæ est 54.*in eius impress.* in Adrienseu nullius *iurisdictionis* 28. Maij 1612. & 15. Nouembris 1613. coram bon.mem. Vbaldo, & in nullius seu Fanen. *iurisdictionis* 27. Octobris 1617. coram D.m o Decano, Marsicen. *iurisdictionis* 11.Ian. 1621. coram bon. mem. Buratto, & in Papilonensi *iurisdictionis* 15.Decemb.1623.coram D.meo Merlino. Neque in quolibet actu supra per testes enunciato deficiunt scripturæ, & documenta publica comprobantia veritatem depositionum; nam Summario Monacorum *num.* 8. dantur visitationes, & quidem plures factæ in Monasterio S. Gulielmi per Abbatem Generalem, & Visitatores ab eo deputatos continuatæ ab anno 1588. citra; Similiter *sub n.9.* dantur Synodi celebratæ in Monasterio Montis Virginis, in quibus interuenerunt omnes Parochi, & Rectores Ecclesiarum Parochialium, tam sæcularium, quam Regularium, & signante Abbas S. Gulielmi, qui inibi curam animarum exercet, & *num.8. summ. supradicti* datur collatio beneficij per Abbatem Generalem vti Ordinarium, & Diœcesanum S. Gulielmi de anno 1608. & de licentijs audiendi confessiones sufficit, quod duo Vicarij Nuscanus, & S. Angeli concludant affirmatiuam. Demum de iuribus quasi Episcopalib. dantur Summorum Pontificum priuilegia supra enunciata. Neque obstant depositiones supradictorum testium pro D. Episcopo asserentium Abbatem pro tempore recognouisse
14 Episcopum,& illius superioritatem, petendo licentias audiendi confessiones, & accedendo ad publicas supplicationes, quæ citra ius, & nomen subiectionis contingere non poterant. Quia de licentia audiendi confessiones non dantur documenta publica sed ex tribus testibus datis, duo sunt viles personæ, quæ non versabantur in Palatio Episcopali,
15 aut in illius Cãcellaria, vnde solent similia decreta emanare, quibus parum deferendum est, & eo minus cum se referant ad Vicarium Bouutum, cui ab-
16 soluti negat hanc subiectionem. Et de accessu ad publicas supplicationes nihil refert ad fundamentum subiectionis, quia sicuti expressa confessio Prę-
17 lati non præiudicat suæ Ecclesiæ Calder. *consil. 5. num.1. de Confess.* Seraph. *d. decis.1278. num.3.* cum alijs supra alleg. multò minus tacita, quæ resultat ex prædicto accessu, maximè in actu merè voluntario, vt in præsenti, in quo non etiam subiecti absque
18 controuersia ob loci distantiam medij milliaris ab ipsa Ciuitate possunt compelli, vt sæpius Sacra Congreg. Concilij declarauit 5. Maij 1592. & 9. Martij 1597. Tertiò denique principaliter infertur ex depositionibus testium Monachorum, Abbatem Generalem Ordinis Montis Virginis exercere omnimodam iurisdictionem in omnibus locis Congregationi subiectis priuatiuè quoad Episcopum S.Angeli, quorum depositiones benè iustificantur ex obseruantia à die, quo emanarunt Bullæ,& priuilegia Cælestini, Alexandri, Vrbani,& Clementis supracitata, in quibus iura quasi Episcopalia dicto Abbati Generali conceduntur, & contra Episcopum Auellinum eadem priuilegia fuerunt canonizata in cuius Diœcesis erat situm Monasterium Montis Virginis, dum per tres sententias pronunciatum fuit esse nullius, & territorium separatum, quæ sententiæ tanquam facientes rem iudicatam, & si inter
19 alios, faciunt tamen ius quoad monasteria subiecta, cum respiciant statum. Mohed. *dec.8. de sent. & re indic.* Seraph. *dec.1422. num.8.* & firmatur in his terminis *in alleg.decis. Squillacen. Iurisd. 234. part.4. recent.* Non obstant actus contrarij totali iurisdictioni abdicatæ, ex quo testes Domini Episcopi, qui dantur *summ.num.20.* deponunt de solutione carolenarum 24. ratione fontis Baptismalis Ecclesiæ paro-

parochialis S. Gulielmi, & ex eadem causa dentur sequestra contra affictuarios Abbatiæ prędictæ *sub num.* 11. *&* 12. ex quibus iudicatur respectiuè superioritas, & subiectio. *cap. cum olim* vbi Abb. *num.* 3. *de censur. cap.* 1. cum glos. & *ibidem* Abb. *num.* 5. *de relig. domibus.* Cassan. *cons.* 16. *num.* 7. *& seqq.* Quia quoad testes primus deponit se exegisse tanquam procurator Archipresbyteri Vallatæ eius patrui à Procuratore S. Gulielmi 24. vel 25. carolenos causã exactionis nesciens, sed illam audiuisse referens ab Archipresbytero Zona admodum sene qui tenebat libros introitus Episcopi, scilicet carolenos 24. solui *per il Ius che hauea detto Monsignore in detto Monasterio del fonte Battismale*, & tamen neque locum, diem, mensem, aut annum exactionis exprimit, neque nomen Procuratoris S. Gulielmi, nec demum exhibentur libri Archipresbyteri Zonæ, qui fuit Vicarius Sancti Angeli pro iustificatione causæ per testem narratæ; secundus verò testis deponit de visu in actu solutionis per D. Mercurium procuratorem S. Gulielmi factæ Archipresbytero Zonæ exprimendo locum, & tacendo tempus, & causam exprimendo pro fonte Baptismali; tertius verò de auditu tantùm deponit, quorum depositiones vltra exceptiones contra personas, & in cõcursu inferioris
22 fidei cum sint singulares loco, & tempore nihil probant, cum pro vno teste reputentur. Bald. *in l. Iusiurandi num.* 19. *C. de Testib.* Menoch. *cons.* 96. *numer.* 12. Rol. *consil.* 95. *numero* 20. *volum.* 4. idem Bald. *consil.* 39. *numero* 4. *volum.* 3. Dicens non esse dubitandum, quin ex diuersitate loci, & tem-
23 poris testes reddantur singulares, quorum singularitas nec potest adminiculari ex sequestro, & actis in illo Iudicio factis pro exigendis dictis carolenis 24. quoniam ex eisdem actis datis *sum.* 11. *&* 12. contrarium colligitur, dum Monachi nunquam comparauerunt, & per consequens, subiectionem
24 non agnouerunt consentiendo in Iurisdictionem Episcopi, neque verè caroleni exacti fuerunt, dum iudicium quoad subhastationem frumenti sequestrati remansit in definitum.

Etsi ex prædictis sufficienter visum fuit probari, Monasterium S. Gulielmi esse extra fines Diæcesis S. Angeli, & habere statum nullius Diæcesis, & ita vtraque, &c.

Habetur hæc Decisio inter collectas à Rubeo *parte* 7. *nouissimarum n.* 203.

CONSVLTVM XLVI.

De meretricio, an in Republica Christiana permittendo.

SVMMARIVM.

Occasio scribendi hoc Consultum, n. 1.
Authores, qui huiusmodi permissionem damnant. n. 2.
Nauarri specialis opinio, n. 3.
Sacræ Scripturæ testimonia meretriciũ prohibentia. n. 4.
An in populo Hebræo meretrices fuerint, n. 5.
Quæ, illarum pœna, n. 6.
Quotuplex dicatur meretrix, n. 7.
Cuius generis meretrices in lege veteri fuerint, n. 8.
Parere cur non soleant, n. 9.
Meretrices prolem interficiunt, n. 10.
Qualis fuerit vxor Oseæ, n. 11.
Oppositio probans meretrices propriè in populo Hebræo fuisse, n. 12.
Respondetur tali oppositioni. n. 13.
Confirmatio responsionis. n. 14.
Probatur pars negatiua ex Ezechielis cap. 16. *n.* 15.
Ex D. Hieronymo, n. 16.
Ex alijs Patribus, n. 17.
Quæ, & quot damna Reipublicæ meretrices afferũt. n. 18.
Meretricis imago à Salomone depicta, n. 19.
Quare meretrix fouea profunda *vocetur, n.* 20.
Quot damna etiam temporalia afferunt, n. 21.
Quotque morbi ex libidine emanent. n. 22.
Exemplum Ethnicorum Principum, qui lupanaria interdixerunt, n. 23.
Item exemplum Catholicorum Principum, n. 24.
Item exemplum Pij V. n. 25.
Meretricis etymologia, n. 26.
Meretrix est occasio peccandi, n. 27.
Est lapis offensionis, *&* petra scandali, *n.* 28.
Ratio, qua probatur nociua meretricum permissio. num. 29.
Qualis sit Principum finis in permissione meretricum, & an illum assequantur, n. 30.
Quid sint lupanaria, & prostibula, n. 31.
An per hæc extinguatur, vel accendatur libido, n. 32.
Luxuria est sanguisuga, n. 33.
Amor mulieris qualis, n. 34.
Lupanariorum, Bachanaliumque origo, n. 35.
Meretricum permissio videtur contraria præcepto naturali cõseruationis generis humani à Deo indicato. n. 36.
Authores qui pro hac permissione scripsere, n. 37.
Tolerantia Ecclesiæ in meretricio colligitur, n. 38.
Ratio huius tolerantiæ, n. 39.
Minus malum de duobus eligendum, n. 40.
Quando minus malum in comparatione maioris mali videtur habere rationem boni, n. 41.
An hoc procedat in meretricio, n. 42.
Quomodo coitus cum meretrice sit impunibilis in foro exteriori, n. 43.
Et vulnerata videatur iustitia, n. 44.
D. Augustini de meretricibus sententia, n. 45.
Sententia D. Thomæ, n. 46.
Horum Patrum, & aliorum authorum pro permissione meretricum fundamentum, n. 47.
Prima limitatio de collocatione meretricum in loco determinato, n. 48.
Adducitur ad id exemplum, & obseruantia in plerisque locis, n. 49.
Talis locus debet esse vilior Vrbis, & semotior, n. 50.
Meretrix quomodo hebraicè appelletur, n. 51.
Ad hoc authoritas D. Augustini, n. 52.
In quibus locis meretrices olim conuersabantur, n. 53.
Vnde dicatur fornicatio, n. 54.
Thamar nurus Iudæ Patriarchæ, n. 55.
Aliud Pij V. exemplum, n. 56.
Quid quando meretrix est nobilis, n. 57.
An per meretricium amittatur nobilitas, n. 58.
An amittatur priuilegium nobilitatis, n. 59.
Quid attento iure antiquo Pandectarum, n. 60.
Meretrices possunt ab honestis locis expelli, n. 61.
Adducuntur variæ Cõstitutiones ad hoc probandũ. n. 62.

Maximè

Male

Malè se habet ad proximum. num. 165.
Cur hæc non prætermittenda. num. 166.

IESVS MARIA.

Motiuum scribendi hoc Consultum.

1 IVssus aliquando loqui in Eminentissimorum DD. quodam consessu, an expediat in Republica Christiana meretrices permittere impunè, aliqua dixi, quæ in ampliori forma hic placuit inserere; ea tamen protestatione præmissa, quod nec leuiter Catholicorum, & prudentissimorum Principum, multò minus Ecclesiasticorum Præsulum iudicio, aut sententiæ contrarius esse velim, sed ipsis humillimè aliqua in præsenti meditanda, si ipsis benè visum fuerit, proponere, vt si fieri queat innumera flagitia quæ per huiusmodi fœminas perpetrari solent euitentur, & Deus minus offensus per homines reddatur, qui vel pro vno solo læthali piaculo impediendo, iterum de cœlo ad terras descenderet, si id necessarium foret, vt Patres, & Theologi docent.

Igitur nonnulli, nec exiguæ notæ Authores valdè inclinant in eam partem, vt damnent morem,
2 seu consuetudinem Christianorum Principum permittentium, seu tolerantium in suis dictionibus vrbibus, seu ciuitatibus, lupanaria, prostibula, seu publicas meretrices, qui turpis lucri gratia sui corporis copiam viris præbent. Et prætermittendo pro nunc sectarios, ac inter ipsos Molinæum, speciatim contra Summum Christi Vicarium, quod ipsa in Alma Vrbe toleret, adlatrantes, inter Catholicos Authores pro hac parte sunt referendi Bertachinus *in Repertorio verb. Meretrix*, & si enim dicat tolerari ab Ecclesia, vt maius malum euitetur, nihilominus inquit: *Meretrices, & lenones sunt à ciuitatibus expellendi argum. text. in auth. de lenon. col. 3. & l. nullus, C. de Sum. Trinit. & ibi Iacobus Butr.* Item Claudius Spencæus Doctor Parisinus *lib. 3. de continentia cap. 4.* vbi acriter etiam contra orbis Metropolim Romam ea de causa inuehitur. Deinde Doctor celebris ille Martinus Azpilcueta, Nauarrus vulgò nuncupatus,
3 *in Manuali Confessariorum c. 17. n. 195.* cum enim de peccatis circa locata, & conducta ageret, & dixisset peccare illum, qui suam domum, aut aliam rem locat ei quem putat ad peccatum mortale ea abusurum, plura subiungit, quibus in hac parte inclinare videtur, esto enim id licere Potestati publicæ fateatur, nihilominus quod magis expediens esset id non permittere pluribus prosequitur in sequentibus. Similiter Ioannes Mariana acris ingenij, & singularis doctrinæ author *lib. de Spectac. c. 16.* quem Cornelius infra recitandus pro hac parte differentem affert. Et Ioannes Lorinus *in Deuteronom. 24.* Ac Gutierez *Canonic. quæst. lib. 2. c. 7. n. 29.* Quibus etiam annumerari potest ipse Cornelius à Lapide præclarus Sacræ Scripturæ Commentator, qui *in c. 19. Ecclesiast. vers. 3.* ex sua & Ioannis Marianæ, sententia, & si modestè, permissionem hanc auersari videtur. Accinit etiam illis Antonius Ricciullus Archiepiscopus Cosentinus *in tract. de person. quę in stat. reprob. versantur lib. 2. c. 6.* dum inquit *meretrices in Christiana Republica non esse necessarias, neque vtiles.* Maximè verò Bartholomæus Fernandez Clericus Hispanus *in quadam quæstione* de hac re.

Habet autem in sui suffragium horum Scripto-
4 rum placitum sacræ paginæ testimonium in Deuteronom. 23. *vers. 17.* vbi inter alia, quæ Deus Iudæis prohibuit illud etiam censetur: *Non erit meretrix de filiabus Israel, nec Scortator de filijs Israel.* Vnde subiungitur in tanti piaculi abominatione: *Non offeres mercedem prostibuli, nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quidquid illud est quod voueris: quia abominatio est vtrumque apud Dominum Deum tuum.* Notauit autem D. Hieronymus in Isai. *66.* quod *pulchrè canis, & meretrix copulantur, quia vtrumque animal pronum est ad libidinem.* Notant, & alij: *vtrumque etiam ob impudentiam, vilitatem, turpitudinem, & fœtorem abominantur homines, præsertim Hebræi.* Hunc porrò locum de prohibitione permittendi meretricium intelligi debere, expositores, quos vidi, testantur, & vnus eorum Cornelius inquit, moneri hac lege *Magistratum, vt non toleret in politica sua publicam scortationem, & lupanaria.* Si autem dicatur, oppo-
5 situm obseruatum fuisse, cum constet fuisse in eo populo has scortantes feminas, siquidem 3. Reg. 3. dicitur: *Venerunt duæ mulieres meretrices ad Regem* Salomonem, & Oseę 1. dicatur ipsi à Deo: *Vade, sume tibi vxorem fornicationum* meretricem videlicet, vt plures autumant; responderi potest cum Abulensi *in cap. 19. leuit. q. 27. & c. 21. q. 12.* eatenus solùm fuisse has impudicas fœminas permissas, quatenus
6 non *occidebantur*, nec ipsæ, nec cum ipsis scortantes; non verò quod mitiori modo non punirentur, sicut patet ex illis relatis: *Non offeres mercedem prostibuli, nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quidquid illud est quod vouerint, quia abominatio est vtrumque apud Dominum Deum tuum.* Et Leuit. 21. quatenus Sacerdoti præcipiebatur: *Scortum, & vile prostibulum non ducet vxorem.* En pœnæ huius flagitij, ac perinde quod non simpliciter permitteretur. Vel dici potest cum eodem Abulensi d. q. 12. quod *non omnia, quæ Deus iussit fiebant.* Hoc est, quod non obstante prohibitione legis, contra eam permitterentur istæ feminæ. Per quod respondetur ad obiecta de meretrice in vxorem accepta ab Osea, & de duabus meretricibus ad Salomonem venientibus. Forsan etiam dici potest, & melius, quod cum mulier *mere-*
7 *trix* dupliciter dicatur, vel minus propriè pro ea quæ facilè cum aliquibus carnaliter miscetur, quo sensu dicitur *ca. Vidua dist. 34. meretrix est, quæ multorum libidini patet*; vel pro ista, quæ omnibus indifferenter se exponit, prout definitur à Sayro, *lib. 8. clau. Reg. cap. 2. n. 9.* hoc est, publicè, & pro omnibus venalis extat, ipsisque sui corporis copiam facit, quæ videtur esse propria huius nominis acceptio, expressa *in ca. meretrices 32. q. 4.* ibi: *Quarum publicè venalis est turpitudo* huius posterioris generis non es-
8 sent meretrices in lege veteri, sed solùm prioris; & ex eis essent illæ commemoratæ. Cuius signum est quod vna earum, quæ Salomonem conuenit, filium pepexerat: non enim quæ huius generis sunt meretrices, parere solent, quia vt Abulensis *Genes. cap. 30.*
9 *§. tertia ratio*, ait, *mulier quæ in eodem tempore vicino cum pluribus coit, ex nullo gignere potest, sicut accidit meretri-*

meretricibus; cuius rei causas affert Illustrissimus Transmiera *de Polygam. q.*15. ex medicis, & philosophis: vel esto quod concipiant, & pariant, fœtus
10 statim interficiunt, vt patet de vna, quam Spenceus *supra* refert septem proles barbarissimè interemisse. Meritò proindè Chaldæus interpres, & Hebræi, quos sequitur idem Spencæus has Salomonicas meretrices *Cauponarias* vocant, quarum viri tunc fortè abessent, alibi negotiantes. Non igitur erant stricta significatione *meretrices* nuncupatæ, sed minus rigorosa. Quod etiam forsan dici posset de vxore
11 Osee meretricia; præsertim cum Lyranus, & Burgensis mysticè tantùm hoc matrimonium intelligant, & Haymo *per vxorem fornicationum* non meretricem propriam lupanaricam, sed fœminam, quæ aliàs nupta cum procis alijs adulterium commiserat, accipiat.

Nec huius argumenti vis infringitur à quibus-
12 dam dicentibus propriè, & stricti iuris meretrices in populo Hebraico fuisse eo quod *Genes.*34. filij Iacob conquererentur de Sychem, quia Dina eorum sorore vsus esset vti scorto. Et *Genes.*38. Iudas rem habuerit cum Thamare nuru putans meretricem. Et *Iosue* 2. exploratores Ierico hospitati fuerint apud Rahab meretricem, & postea *cap.*6. eà relicta fuerit in Israel. Hæc enim leuia valde sunt, nam tempus illud Sychem, & Dinæ non ad legem Mosis, sed ad legem naturæ spectabat, & Rahab illa ex etnicis Iericunthinis erat, non Israelitica; & cum postea inter Israelitas commorata est meretricium reliquit; siquidem Salmoni Principi Iuda nupta est. Adde Chaldæum, & Rabbinos *Cauponariam* seu *Tabernariam* hanc Rahab nominasse, forsan, quia non erat prostibularia, aut lupanaria meretrix.

Sed placeat audire, quæ circa hanc Mosaycæ le-
13 gis prohibitionem de scortationibus sensit Claudius Spoñcæus Parisinus superius relatus. Is enim postquam in principio capitis malè sentire de permissione earum visus est, dicens: *Huius enim permissionis nos non semel puduit, Christianam scilicet Rempublicam eo carere non posse, quod tandiù, hoc est, annis plus* 1500. *non admisit Mosayca*, refert Origenem, Lactantium, Clementem Alexandrinum, & Philonem eam prohibitionem Iudæis factam fuisse approbantes. Subiungit deinde hęc nostris christianis Principibus iure meditanda: *Quo minus autem hanc fœditatem lex vetus impunitam tulerit, obest etiam præter superiora, in hodiernum vsque diem Iudæorum vbiuis, & inter quosuis degant, praxis, suas meretricium facere non permittentium, dici nequit quàm incredibili Christianorum tum pudore tum etiam eorum qui verè tales sunt, cordolio, vt Iudæ filiæ scortari non liceat, Dei filiæ liceat: imò Israelis filia meretricari non aliter ante possit, quàm facta per Sanctum Baptisma Christi soror, & filia. Nam que Iudæa puella præ vel inopia, vel libidine prostare statuit, quoniam inter populares suos non sineretur, ad Christianismum scilicet conuertitur, & tingitur, inter Christianos proseda futura. Res non cælis tantum, vti propheta deplorat Ierem.*2. *sed omnibus, & Superis, & Inferis miranda stupenda, lugenda*. Subiiceam alia, quæ hic Doctor contra consuetudinem Romanæ Almæ Vrbis has peccatrices fœminas tolerantis scribit, liberiùs sane, quàm sit fas Ecclesiæ filijs, ne ipsis dicatur: *Posuerunt in cælum os suum.* Cælum voco Vrbem à Summo Nauclero, Christi Vicario diligentissimè institutam. Quæ propterea *Ciuitas Sancti*, imo & *Sanctissimi* dici potest.

14 Vrgent etiam vim huius argumenti hæc ex Mariana, & Cornelio desumpta: *In partem negantem facit primò, quod Deus Iudæis olim vetuerit meretrices Deuteron.*23.17. *Non erit, ait, meretrix de filiabus Israel, nec scortator de filijs Israel. Vnde Origenes lib.*4. *contra Celsum: Nullæ, inquit, fuere meretrices iuuentutis pestes in eorum Republica. Idem docet Clemens lib.*3. *Strom. & Philo lib. de spectacul. leg. ait, apud Iudæos capitale fuisse corpore quæstum facere. Quod si sanctitas Iudaismi non patiebatur meretrices, multò minus eas patietur sanctitas Christianismi, præsertim cum in eo maiora suppetant gratiarum, Sacramentorum, concionum, exemplorum auxilia ad castè viuendum, quàm in Iudaismo.*

Vrgent aliqui, etiam ad intentum, illud Ezechie-
15 lis 16. vbi exprobrans Deus Ierosolymæ impietates suas inter alia dicit: *Et accidit post omnem malitiam tuam (væ, væ tibi, ait Dominus Deus) & ædificasti tibi lupanar, & fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. Ad omne caput viæ ædificasti signum prostitutionis tuæ, & abominabilem fecisti decorem tuum: & diuisisti pedes tuos omni transeunti, & multiplicasti fornicationes tuas. Et fornicata es cum filijs Ægypti vicinis tuis magnarum carnium: & multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me.* Hæc tamen prope nihili sunt, quia fornicatio, prostitutio, pedumque diuisio, quam Deus hoc loco Ierosolymæ exprobrat, mysticè, & Metaphoricè accipiuntur; pro Idololatria videlicet Synagogæ, qua *lupanar, & prostibulum*, id est, excelsa, vbi idola colebantur, extruxit; sacrificãdo etiam dijs immundis, sordidis, & fœdis, sicut Ægyptij, qui teste Strabone *lib.*7. felem colebant, & testante Plinio *lib.*30. *c.*11. etiam scarabeum immundissimum animalculum, stercorarias pilulas fingens, ac versans; & quod magis stupendum, cepas, & porros, vt merito Iuuenalis eos irriserit Satyra 15. dicens:

Porrum, & cepe nefas violare, & frangere morsu,
O sanctæ Gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina.

Parum igitur hic locus pro præsenti casu iuuat, in quo de carnis fornicatione sermo agitur.

Iuuat magis Patrum authoritas, quam ijdem
16 Authores afferunt. Primò illud D. Hieronymi *in epist. ad Ocean.* dicentis: *Cæsarem, non Christum, Papianum, non Paulum, viris impudicitiæ fræna laxare, & lupanaria permittere.* Secundò quod D. Augustinus, etsi *lib.*2. *de ordine cap.*4. meretricij permissionem probare visus fuerit, ætate tamen, & vsu sapientior, videtur retractasse sententiam. Nam *lib.* 2. *de Ci-*
17 *uit. c.*20. lupanaria numerat inter illicita, & exitialia. Dicit enim pessimam, ac flagitiosissimam esse Rempublicam, vbi *abundant publica Scorta, vel propter omnes quibus frui placuerit, vel propter eos maximè qui habere priuata non possunt*, & vbi *non prohibentur impura*. Vnde etiam *lib.* 14. *c.* 18. qui per errorem apud S. Thomam *lib.*4. *de Regimine Principum c.*14. dicitur *lib.*13. *vsum scortorum, ait, terrena ciuitas licitam turpitudinem facit.* Apud Augustinum *Terrena ciuitas est, in qua sunt inimici Ciuitatis Dei*, prout ex illo opere *lib.*1. *c.*1. habetur. Ex ipso etiam *in ca. nubendi* 27. *q.* 1. habetur illud: *fornicatio autem nulli impunè conceditur*. Tertiò illud Lactantij quod sic

Tic referunt iidem Doctores. *Lactantius lib.6.c.23. docet à Dæmone lupanaria esse inuecta; ac ne quis esset, ait, qui pœnarum metu abstineret alieno, lupanaria quoque constituit, & pudorem infelicium mulierum publicauit, vt ludibrio haberet tam eos qui faciunt, quàm quas pati necesse est*. Sed nescio cur ista prætermisere eiusdem Lactātij huiuscemodi scortationes execrantis, quæ tamen retulit Spencęus: *His obscœnitatibus* (Diabolus) *animas ad sanctitatem genitas, velut in cœni gurgite demersit, pudorem extinxit, pudicitiam profligauit*.

18 Iuuat etiam maximè, quod meretricium, meretrices, & scorta infinita propemodum afferunt Reipublicæ damna, vt propter illa fugienda nullatenus permitti debere videatur. Etenim præterquam quod aliquando destructionis vrbium sunt causa, iuxta dicenda inferiùs, facultates absumunt *Prouerb.29*. Apostatare homines faciunt *Ecclesiast. 19*. prout in Caluino, Luthero, Bucero, Balæo, alijsque nostri æui nouatoribus, ijsdemque hæreticis, imò hæresiarchis, magno cum sui detrimento experta est Romana Ecclesia. Nec mirum, quia, vt ibidem Ecclesiasticus inquit; *qui se iungit fornicarijs erit nequam*, seu *audax*, vel *audacior*, vt Complutensis, & Clemens Alexandrinus. Talis enim, vt scholiastes quidam dixit *erit comessator, ebriosus, & si pecunia egeat fur, vt ventri satisfaciat, rixosus, & subinde homicida, magus, veneficus* (ait Palacius) *ac tandem hæreticus, & atheus*. Vnde meretrices scortantes iram Dei prouocant *Deuteron.22*. Earum familiaritate, homines non secus, ac venenis inficiuntur, *l.1. §. ipsas etiam, C. de natal. lib.* Hinc apud *Ecclesiast. cap.7.* nuncupantur laqueus venatorum, & Diogenes, formosa scorta similia dicebat mulso læthalibus venenis temperato, quod affert quidem initio voluptatem, quam perpetuus dolor est consequuturus, Laertius *lib.6*. Hinc fideiubens pro meretrice, aut illi credens, pecunias de mandato iuuenis, non habet actionem mandati, *l. si verò, 12. §. si adolescens ff. mandat.* ac emens à protinus scorto daturo dicitur in mala fide versari, *l. si quis cum sciret ff. pro emptore*. Sunt etiam meretrices garrulæ, vagæ, quietis impatientes, huc, atque illuc discurrentes, nec valentes loco consistere *Prouerb. 7*. sunt stultæ, procaces, clamosæ, illecebris plenæ. *Prouerb. 9*. sunt venales, *l. palam ff. de ritu nupt.* prodigæ simul, & auaræ. Tiraquell. de legib. concub. gloss. 9.n.157. sunt fallaces, & subdolæ, nam vt Faustus ait:

Scortum non est aliud, nisi blanda, & subdola Siren,
Quæ trahit humanum sub vnda cæca genus.

Exultant præterea amantium paupertate. Naso 1. *Amor.10.*

Sola mulier spolijs exultat ademptis.

Sunt impudentes, proprio non parcentes pudori, *d. l. palam ff. de ritu nupt.* Sordidæ proprij corporis locatrices. Naso *loc. cit.*

Sola locat noctes, sola locanda venit.

Sunt inuestigabiles, *Prouerb. 5*. Adulatrices, *Prouerb.2. & 7*. Quarum lingua æquiparatur gladio ancipiti, *Prouerb.5*. Familiaritatis veneno, *Ecclesiast. 7. Prouerb.5. l.1. §. ipsas etiam, C. de natural. liber.* Sapientissimus proinde Salomon rem expertus imaginem meretricis in hæc verba refert Prouerb.c.7.

19 *De fenestra domus meæ per cancellos prospexi, & considero ve cordem iuuenem, qui transit per plateam, iuxta angulum, & propè viam domus illius, graditur in obscuro, aduesperascente die, in noctis tenebris, & caligine, & ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio præparata ad decipiendas animas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians apprehensumque deosculatur iuuenem, procaci vultu blanditur dicens: Victimas pro salute voui, hodie reddidi vota mea, idcirco egressa sū in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectum meum, straui tapetibus pictis ex Ægypto, asperſi cubile meum mirrha, & aloë, & cinnamomo. Veni inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illucescat dies. Non est enim vir in domo sua abijt via longissima, sacculum pecuniæ secum tulit, in die plenæ lunæ reuersurus in domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditijs labiorum protraxit illum, statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuiens, & ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius; velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo, fili mi, audi me, & attende verbis oris mei, ne abstrahatur in vijs illius mens tua, neque decipiaris semitis eius, multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Viæ inferi domus eius penetrantes in interiora mortis*. Hæc Salomon. Hæc quoque Antonius Ricciullus superiùs commemoratus, ad intentum vrget.

Iuuant, & alia in odium meretricum, & Lupa-

20 narium ex illo Prouerb.23. *Fouea profunda est meretrix*. Profunda namque vocatur, quia veluti est alta vorago in quam cadentibus difficilis fit spes emergendi. Vnde Boetius de Ecclesiast. discipl. *Meretrix est inferni ianua, via iniquitatis scorpionis percussio; viscarium scelerum, puteus interitus*. Ita enim meretrix melleis suis laqueis, & meretricijs artibus detinet amasios, vt ex ea se expedire nequeant. Vnde Comicus:

Nil amor est aliud, nisi tristis, & ægra voluptas.
Nil nisi dulce malum, nil nisi triste bonum.
Diminuit famam, factis melioribus obstat,
Exiguo magnas tempore perdit opes.

Est etiam fouea profunda, quia scortantium cum ipsa est amara mors; amasiorum enim animas, & sæpe corpora interficit; quoniam causa est, vt inter se rixentur iuuenes, seque mutuò digladiando occidant. Hinc S. Isidorus de fornicarijs agens: *Hi*, inquit, *sunt quos iam lethale θ obsignat*. Per θ enim Iudices olim reos damnabant ad mortem. Vnde illud Persij: *Et potis est vitio nigrum præfigere theta*. S. Chrisostomus verò homil.49. in Matth. *Luxuria*, inquit, *non solùm petulantes, sed & homicidas facit*, vti Herodiadem fecit homicidiam S. Ioannis Baptistæ. Præterea, *fouea profunda*, id est, Sepulchrum, est meretrix; sed dealbatum, vt ait Chrysostomus *in Psal. 50.* quia exteriùs alba, & compta apparet, sed interiùs plena est sordibus, putredine lue venerea, alijsque morbis, quibus amasios inficit, & perdit. Est item *fouea profunda*, quia sordida, imò sordes meræ; pauperrima, sordidissima, fętidissima, plena putore, sanie, putredine. Vnde Chrysostomus homil. 29. in Matth. *Sepulchra sunt meretricum diuersoria cum multo fætore, multa putredine sunt repleta*. Est maximè *fouea profunda*, quia pernicies amasijs, perdit enim nobilissimos iuuenes, & ciues. Est denique

fouea

fouea profunda meretrix, in qua, etiamsi Crœsi opes inijcias, effluunt, & prodiguntur. Vnde Menander misit Venerem ad aurifodinas, quod nullo auro eius inopia, & sitis expleatur, teste Rhodigino *lib. 8. cap. 5.*

Specialiter idem corroborari videtur ex tempo-
21 ralibus damnis, quæ ex libidinosa fornicarij cum scorto copulatione oriri solent. Quod notauit Ecclesiasticus *cap. 19.* relato ibi: *Putredo, & vermes hæreditabunt illum, & extolletur in exemplum maius, & tolletur de numero anima eius.* Libido enim corrumpit humores, spiritus, sanguinem, totamque hominis complexionem, ideoque carnes putrescere facit, vt vermes ex eis ebulliant, ac iure dicat scortator: *Putredini dixi, Pater meus es: mater mea, & soror mea, vermibus.* Iob 17. Scortatio enim, quia sanguinem, spiritus, & succum exhaurit, corpusque exiccat, eneruat, infirmat, abbreuiat vitam hominis, mortemque accelerat. Ita Raban. Lyra. Iansen. Pala-
22 cius, & alij. Quot porrò, quantique morbi ex libidine, quasi turpissimæ voluptatis stipendia, promanent, recenset Actius *lib. 3. Atrabil.* nimirum: *Exolutio virium, cruditates, hebetudo sensuum, obliuio, tremor, articulorum dolor, renum, & vesicæ morbi, oris graueolentia, dentium dolor, gurgulionis inflammatio, vlcera in membris phthysis.*

Fauet quoque, quod pro huiuscemodi, & alijs similibus fugiendis Principes plurimi nedum Catholici, sed, & infideles, lupanaria cum lupis, prostibula,
23 & scorta interdixere. Siquidem Peränder Rex apud Corinthios meretrices omnes vndis submergi iussit, vt Heraclitus testatur *de Polit. Corinthior.* Scipio scorta, & aruspices castris depulit, vt Suidas scribit. Iustinianus Bizantij meretricum, & Lenonum sodalitias sustulit, vt refert Procopius *lib. de ædificat. Iust.* Theodosium etiam seniorem, & Catholicum Impe-
24 ratorem quod destruxerit *sistras*, scilicet arctas domunculas, vbi mulieres explendæ omnium petulantiæ exponebantur, adnotat Spencæus *supra*, ex Socrate, & Nicephoro. Qui etiam de S. Ludouico Galliarum inclyto Rege hæc habet: *Sed & apud nostratem Gaguinum lego S. Ludouicum Regem nostrũ inter leges generali Lutetiæ Conuentu de reformanda Republica habito, latas, scortis domos, & lustra habere ad explendam libidinem interdixisse.* Addit Cornelius in cap. 19. Ecclesiast. ex Mariana superiùs relato hæc de Philippo IV. Pio, & Catholico Hispaniarum Monarcha: *Sic nuper Philippus IV. Hispaniarum Rex tota Hispania lupas, & lupanaria publica lege eiecit.* De ipso autem, & Hispanorum circa harum misellarum mulierum salutem procurandam pietate, inferiùs aliqua. Iungit ista. *S. Ludouicum imitatus est recenter hoc anno 1624. inauguratus Lotharingiæ Dux, qui primordia Ducatus sui à Deo, Deique cultu auspicatus, legem tulit, & seuerè sanxit, vt blasphemis lingua perforetur, Lenones suspendantur, meretrices flagellentur, & in exilium expellantur. Hoc sui regiminis pij, sanctique præbens auspicium dedit prælustrari futuri specimen, & omen. Felix tali Duce Lotharingia. Felix tanta religione, & castimonia Dux.* Bartholomæus autem Fernandez relatus inter Catholicos Principes lupanarium euersores non solum Philippum IV. modò piè, & catholicè regnantem, sed etiam Alphonsum Arragoniæ Regem affert.

Sed exteris exemplis Roma non eget, cum pijssi-
25 mus, & Religiosissimus Summus Pontifex Pius V. propter eximias animi virtutes, ea gessent, quæ idem Cornelius sic scribit relato loco. *Memorabile est exemplum Pij V. qui Roma, omnique statu Ecclesiastico meretrices intra quindecim dies excedere iussit, paucas tantùm permisit, easque loco separato iuxta Mausoleum reclusit, sanxitque ne inde egrederentur ac per Vrbem nocte, vel die vagarentur: sacellum eis attribuit, in quo concionem audirent: quæcunque contra facerent, acriter diuerberabantur. Obstitit initio Pontifici Conseruator Populi Romani, dictitans id cessurum in Romæ detrimentum, quæ cum sit ciuitas libera meretrices semper permisit, ideoque numero, & gente accreuit. Respondit Pius, nosse se quanta hæc peccati sit illecebra tum populo, tum Clero, ac quantum per hoc apud exteros probrum Romæ, & Sedi Apostolicæ, puta Pontifici, qui eius est Princeps, tum secularis, tum Ecclesiasticus, creetur. Hæreticos enim perpetim illud Romanis obijcere; ac proinde se in conscientia teneri hoc scandalum, & probrum tollere. Vrgente Conseruatore hanc fore ruinam Romæ, respondit: Si per hoc sim futurus ruina Romæ ea excedam, & Sedem Apostolicam mecum in aliam vrbem transferam, ac Romanis suas lupas relinquam. Cessit Conseruator; ac Pontifex rigidè sanctionem suam executioni mandans Romam hoc scandalo, & probro liberauit. Ita habet eius vita.* Eadem, cum alijs ad hoc intentum spectantibus, de quibus infra, habet Hieronymus Catena author vitæ eiusdem Pij V. libro Romę edito ann. 1586. *pag. 49.*

Vrgeri etiam possunt Principes, huiusmodi fę-
26 minarum genus suis dictionibus permittẽtes, quod cum *meretrix*, vel ex ipsa ethymologia nominis idẽ sit *ac me ratio trahens à bono opere, scilicet virginitate, & castitate*, prout affert ex alijs Farinacius *in praxi q. 136. n. 77. & 80.* Idque, experientia rerum magistra comprobet, siquidem, vt Pius Doctor Nauarrus *supra*, dixit: *Multi pueri incipiunt hac occasione prius*
27 *peccare, quàm alioquin inciperent*; Item: *Ipsemet noui pueros castissimos venientes ad Academias ex terris, vbi non est eiusmodi occasio fornicandi, ob eam, quæ in illis se offerebat, animas, studia, & corpora ipsa, contagio infecta perdere*; proculdubio meretricium erit *la-*
28 *pis offensionis*, & *petra scandali*, scandalum mundi, & omnium scandalorum apertissimum; si autem simul animaduertatur quod Prædicator gẽtium Paulus ad Roman. 14. Iudicibus populorum dixerit: *Iudicate magis ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum*, & Christus ipse Saluator dixerit Mat-
29 th. 18. *Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.* Et rursus: *Væ homini illi, per quam scandalum venit*; absque dubio pij, & catholici Principes, ac Dynastæ, scandalum hoc meretricium abscindere melius iudicabunt, vel taliter permittant, vt minus Reipublicæ noceat.

Maximè tamen huic piæ causæ suffragatur, quod
30 per meretricis in Republica tolerantiam non assequuntur Principes, & Magistratus eum finem, quem prætendunt, & sub cuius prætextu illud permittere sibi licere autumant. Talis enim finis absdubiè est, quem prefixit sibi Solon Atheniensium legislator, qui primus fermè omnium hoc piaculum pro lege

induxit,

induxit, vt videlicet effuso illic libidinis iuuenum
impetu, quid turpius cogitare desisterent. Sic enim
ex Cælio, Alexandro ab Alexandro, Alciato, & alijs
eliciunt Couarrubias 1. *p. cap.* 4. *de sponsal. num.* 9.
Graffius *in decis. aureis lib.* 2. *cap.* 75. *num.* 4. & alij.
Hinc autem finem frustrari, nec hac via obtineri
demonstratur facilè. Nam cum lupanaria, & pro-
31 stibula *Schola Veneris*, *Priapi Cathedra*, *Cupidinis
Arx*, & Omnigenæ libidinis *Consistorium* sint, potius
in eis omne genus carnalium criminum addiscent
iuuenes, tanto faciliùs, quanto impuniùs. Verissimũ
enim videtur illud Nauarri, quod ij qui assueti sunt
adire meretrices, *tanto magis honestas sollicitant, quo
maiori impetu naturæ, & vitij feruntur*; & illud ex Ma-
riana à Cornelio relatum; *Per lupanaria non cane-
tur, sed augetur libido quælibet, etiam contra naturam,
vti liquet in Vrbibus, vbi ea permittuntur.* Et ratio eui-
dens est, quia, vt ipsi inquiunt: *Vna libido inflammat
aliam; libido enim vaga quasi cancer serpit; & quia in-
saturabilis, alios, & alios quęrit, & excogitat modos, &
species; nec vllis finibus consistit*. Quod etiam dixit
Nauarrus; *Libido non extinguitur, nec refrenatur; imò
accenditur eius vsus additur malæ inclinationi sensualı-
tatis malo habitu.* Et meritò quidem, quia luxuria
33 luxuriæ lenocinatur, &, vt dixit Ambrosius *de fuga
secul. Si te comprehenderit, nec de die, nec de nocte re-
quiescere sinet, exagitat, vrit, incendit*. Est etiam
Ambitiosa fames apud Lucanum IV. Pharsaliæ. Et est
sanguisuga, non solum quia optimum sanguinem, se-
men videlicet, & optimos spiritus absumit, sed quia
est illa, quæ Prouerb. 30. dicit. *Affer, affer*, propte-
rea enim ibi vocatur *os vuluæ, & terra, quæ non satia-
tur*. Vnde Hieronymus *contra Iouinianum* cum se-
ptuaginta legens *amor mulieris*, sic ait: *Non hic de
34 meretrice, non de adultera dicitur, sed amor mulieris ge-
neraliter accusatur, qui semper insatiabilis est, qui extin-
ctus accenditur, & post copiam rursum inops est, ani-
mumque virilem effæminat, & excepta passione quam
sustinet, aliud non sinit cogitare, nec ipso vsu extinguitur,
sed immoderatiùs, ac vehementiùs inflammatur.* Vnde,
vt rectè speculantur prudentes plures experientia
compertum est, quod vix solum in Vrbibus, & ma-
ioribus ciuitatibus, vbi meretricia publica toleran-
tur non verò in villis, seu paruis oppidis, vbi non
permittuntur, adulteria, raptus, & peccata contra
naturam crebrius cernuntur.

Corroborat intentum quod huiusmodi prostibu-
35 laria ars, sicut, & Bachanalia ludi Circenses, gla-
diatorij, congressus cum bestijs, monomachia alia-
que similia ex Gentilitatis penu deriuata videntur.
Non enim ex Iudęorũ ritibus id accepit Christiana
Religio, cùm vsque ad hunc etiam diẽ huiusmodi
vitiorũ cloaca hebraicus careat populus. Etsi enim
ob proteruissimam perfidiam, recutiti, fœx mun-
di sint, nihilosecius huius contagij sunt immunes.
Abijcienda ergo à Christianis ratio viuendi solum
apud cœcam Gentilitatem reperta.

Vltimò, & pro magni ponderis argumento affer-
36 tur, huiusmodi meretricium permissionem (toleran-
tiam alij vocant dulciori vocabulo) contrariam vi-
deri præcepto naturali conseruationis, seu propa-
gationis generis humani à Domino Deo indicato
Genes. 1. illis verbis: *Crescite, & multiplicamini, &
replete terram*. Quod etsi in fulse ab [illegible] singulis
hominibus applicetur, communitatem tamen ge-
neris humani obligare certum videtur, ne scilicet
sinat speciem humanam intermori, vt D. Thomas,
& alij exponunt: itaut tale præceptum non solùm
in principio mundi quando pauci homines erant,
sed nunc, & semper extare vsque ad ipsius finem,
innumeri Theologi doceant cum eodem S. Thoma
in 4. *dist.* 26. *q.* 1. Huic autem præcepto contrarium
esse meretricium ex eo liquet, quod per illud non
solùm meretrices ipsæ impediuntur prolem facere,
sed & viri qui cum illis turpiter commiscentur; nam
matrimonia idcirco honesta non ineunt, alias id fa-
cturi, nisi spurcissimum hoc diuerticulum in prom-
ptu haberent. Quemadmodum ergo simplex forni-
catio, & quæcuuque alia seminis humani effusio ex-
tra connubium legitimum illicita est ipso naturæ
iure, vt boni Theologi tenent cum Basilio legio-
nensi *de Matrimonio lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 6. ea præci-
sè ratione, quia est contra finem intentum à natu-
ra, scilicet prolis susceptionem, aut procreationem,
prout satis clarè indicat Isidorus Pelusiota, Ruper-
tus, Clemens Alexandrinus, imò, & D. Augustinus
ab eodem legionensi relati; ita similiter permissio
huiusmodi meretricij concubitus, per quem susce-
ptio, aut procreatio pro lis impeditur contraria vi-
detur naturali illi præcepto.

Quamuis autem hæc omnia efficaciter intentum
concludere videantur, quis tamen sine singularita-
tis nota improbare audebit, quod à tot Catholicis,
& Christianissimis Regibus, Principibus, ac Dyna-
stis toleratum pro comperto est? Et quod magis,
quis quod Ecclesiarum Principes Sanctissimi, sine
vllius piaculi reatus nota permittendum censent,
damnare præsumat. Eo præsertim; quod cum Pau-
li III. tempore Romæ discuteretur an huiusmodi
piacula in Vrbe impunè tolerari possent, pro per-
missione iudicatum fuit, quibusdam tamen cautio-
nibus adhibitis, vt Spencæus relatus testatur. Pro ea
37 cui vacat præter Theologos, & Summistas, legere
libeat Couarubiam *de spons. part.* 1. *cap.* 4. *num.* 7. &
9. *versic. Ecclesia igitur*. Royas *de success. cap.* 10. *ex
num.* 27. Menoc. *lib.* 1. *illustr. cap.* 48. *ex num.* 1. Spin.
in specul. testam. glos. 15. *princ. num.* 113. *in princ.* Pe-
tr. Magdalen. *de num. test. in testam. part.* 1. *cap.* 3. *n.*
54. *in fin.* Anton. Scap. *libr.* 1. *capit.* 54. *ex numer.* 22.
Menoch. *cas.* 535. *num.* 6. *cum seqq.* Maticns. *libr.* 6.
glos. 1. *num.* 13. *tit.* 8. *libr.* 5. *nouæ recopil.* Chald. Pe-
reira *in l. si Curatorem verb. cum non absimilis, num.* 12.
Mascard. *de probat. conclus.* 1063. Hieron. Fernan.
de Otero *in interpret. cap. vlt. de consuet. num.* 68. Bo-
nacinam *de Matrimon. q.* 4. *punct.* 14. plures alios af-
fert Ricciullus *supra n.* 12.

Colligitur id primò ex *can. meretrices* 32. *q.* 4. ex
38 D. Augustino desumpto illis verbis: *Meretrices esse,
& ad meretrices accedere prohibet Dominus, quarum
publicè venalis est turpitudo*. In quibus licet meretri-
cij malitia demonstretur, simul etiam ipsius tole-
rantia denotatur. Clarius *ex cap. Inter opera de spons.*
vbi Clemens III. sic inquit: *Statuimus, vt omnibus
qui publicas mulieres de lupanari extraxerint, & dux-
erint in vxores, quod agunt in remissionem proficiat pec-
catorum.* Quibus similiter, & malitia Fornicationis,
& eius permissio in lupanaribus designatur. Et ra-
39 tio est, quia Ecclesia Sancta quandoque tolerat

minus

minus malum præsens, vt euitet maius malum futurum, quod verisimilibus coniecturis timetur. *cap. requisiuit de sponsalib.* quem textum ad hoc dicit singularem Ioannes Lapi *in cap. per vestras* §. 10. *numer.* 16. *de donat. inter vir. & vxor.* Graffius *in decis. aur. lib.* 2. *cap.* 75. *num.* 3. Etenim minus malum de duobus est eligendum; *canon. duo mala* ex Concilio Toletano §. vbi sic legitur: *Duo mala, licet sint omninò cautissimè præcauenda, tamen si periculi necessitas ex his vnum perpetrare compulerit, id debemus resoluere, quod minori nexu noscitur obligare*. Vnde Turrecremata in hoc Can. *num.* 1. inquit, quod minus ma-
41 lum in comparatione maioris mali videtur habere quodammodo rationem boni, & desinere esse peccatum, iuxta verba Augustini *in libr. contra mendac. cap.* 7. & 9. dicentis, quod illa desinunt esse peccata, quæ propter grauiora vitanda suscipiuntur.
42 Quæ non sic intelligenda in præsenti, vt fornicatio desinat esse peccatum, sed tantùm, vt permissio tolerantia, seu impunitio illius in meretricibus peccatum desinat esse. Quo etiam sensu intelligenda sunt verba Aristotelis *lib.* 5. *Ethic. cap.* 3. per Couarrubiā 1. *part. c.* 4. *de sponsal. num.* 9. dum inquit, minus malum boni vicem habere si maiori malo comparetur. Coitus ergo cum meretrice, etsi malus, & omni iure prohibitus, nihilominus in foro exteriori impu-
43 nitus ex partes vtriusque extremi est. Glossa *in l. vnica, C. de raptu virgin.* Bartolus *in l. si vxor ff. ad l. Iuliam. de adult.* Marsilius *in l.* 1. Grammaticus *dec.* 107. *num.* 6. Bursattus *consi.* 218. *num.* 13. *lib.* 2. Boerius *decis.* 317. *sub numer.* 7. Vincentius de Franchis *decis.* 47. *num.* 6. Ricciullus *supra cap.* 75. *numer.* 1.
44 Etenim in huiusmodi scortantibus vulnerata videtur iustitia, vt latè Stephanus Nathen *in libr.* cui titulus est: *Iustitia vulnerata christianè, iuridicè, & politicè, cap.* 6. & 9.

Ad idem intentum deseruiunt quæ D. Augusti-
45 nus, & D. Thomas summi Theologi, & sacræ doctrinæ Coriphæi tradiderunt. Etenim D. Augustinus *lib.* 2. *de ordine cap.* 4. inquit. *Aufer meretrices de rebus humanis, turbaueris omnia libidinibus*. Non video tamen in ipso quæ, veluti ex ipso, refert Couarrubias superius relatus D. Thomam infra referendum secutus, in quo fere similia habentur, nempè: *Et sodomia totus efficietur reprobus*, scilicet *mundus*. Potius reperio ista, quibus veluti pharmaco lenit quæ dixit: *Quid sordidius, quid inanius decoris, & turpitudinis plenius meretricibus, lenonibus, cæterisque hoc genus pestibus dici potest.* Et D. Thomas 2. 2. *q.* 10. *art.* 11. *in corpore*, præfatis D. Augustino verbis inhæ-
46 rens dicit. *Sic ergo in regimine humano illi qui præsunt rectè, aliqua mala tolerant, ne aliqua bona impediantur, vel etiam ne aliqua mala peiora incurrantur, sicut Augustinus dicit in libr. de ordine. Aufer meretrices, &c.* Item *lib.* 4. *de Regimine Principum cap.* 14. postquam ex Aristotele contra Platonis sententiam dixit. *Minus malum est mulieribus carnaliter commisceri, quam in vilia declinare flagitia*, id est, Sodomitica, de illis enim loquitur ibi, subiungit. *Vnde Augustinus dicit quod hoc facit meretrix in mundo quod sentina in mari, vel cloaca in palatio. Tolle cloacam, & replebis fœtore palatium, & similiter de sentina. Tolle meretrices de mundo, & replebis ipsam sodomia.* Ex quibus, etsi in Augustino non appareant, vt etiam notauit Espen-

cæus in superioribus relatus, nihilotamen secius ex ipso Angelico Præceptore robur authoritatis accipiunt.

Commune autem horum Patrum, & aliorum
47 authorum fundamentum est, id, quod in præcedentibus tactum, nempè quod ad euitanda maiora mala, quæ prudenter timet Potestas humana, potest minora, scilicet fornicationes cum scortis permittere, non quidem illa approbando, aut pro licitis habendo, sed non puniendo, & Dei iudicio punienda relinquendo. Sic expressè Lyranus *in capit.* 19. *Genes.* maximè, & latè Abulensis locis superiùs relatis, Couarrubias, & Stephanus Nathen etiam relati, qui vltimus ad intentum affert illud Plauti *in Sticho*.

Quanta mea sapientia est
E malis multis,
Malum quod minimum est.

Quibusdam tamen limitationibus coarctandum
48 id credam, si sacris Ecclesiarum Prælatis, Catholicisque Dynastis, quorum iudicio cuncta mea subijcio benè visæ fuerint. Prima est, vt harum probosarum mulierum turba non in omni loco, sed in determinato, ac certo ciuitatum collocetur, vbi exēplo minus obesse possit. *Argum. l.* 4. *C. de spect. publ.* Meretrices enim in matronarum cœtum in virtutum concilium adducat, vt Cicero inquit *de finib.* Hinc Romani, veteris Herciniæ templum extra vr-
49 bem positum habebant, ne libido intra Vrbem inualesceret, vt refert Alexander ab Alexandro *Genial. lib.* 2. *cap.* 4. Hoc idem apud Gallos lege Regia præcipi testatur Rebuffus *in l. Massurius, col.* 2. *vers. adde quoque ff. de verb. signif.* subdens in monte Pessulano collocatas esse ad Ciuitatis pomeria. Hoc etiam fit in Hispanijs, quando tolerantur. Id quoque Sanctissimus Pius Pontifex intendit, dum ad Mausolæum scorta relegauit, vt dictum manet.

Dicerem secundò, talem determinatum locum
50 viliorem, & semotiorem Vrbis esse debere. Et meritò sanè, quia meretrix, teste Oleastro *in cap.* 38. *Genes.* hebraicè est *chedessah.* id est *separata*, quia *in*
51 *loco semoto*. Eo quia cum meretricium exercentes fœminæ, spurcissima Ciuitatum pars sit, proculdubio incongruit, vt in nobilioribus locis, & plateis Vrbium, honestarum personarum naribus fætorem subministrent. Rectè enim D. Augustinus 2. *de Ordine capit. quarto*, inquit de istis impudicis femellis: *Constitue matronarum loco, labe, ac dedecore*
52 *dehonestaueris*, Matronas scilicet. Idque suadet *cloaca* titulus, quo lupanaria D. Thomas relatus cognominat. Non enim *cloaca* in palatij qualibet parte, sed in viliori, & ab oculis remotiori, ponitur. Idem dic de *sentina*, quam etiam idem S. Doctor pro exemplo affert. *Sentina* etenim (vt Calepinus inquit) *pars nauis inferior est, in quam omnes confluunt sordes*. Infimus ergo omnium locus huiuscemodi scortis applicandus, prout etiam in Hispania obseruatur, sub pij, & Catholici Regis auspicijs. Hinc in fornicibus, seu auribus ędificiorum, suboscuris nempè locis, hoc fœminarum impudicum genus, olim
53 conuersabatur, vt propterea *fornicatio* ab huiusmodi *fornicibus* deriuatur. Vnde Seneca *libr.* 1. *contro-*
54 *uers.* cuidam dixit: *Redoles adhuc fuliginem fornicis*.

Et in Priapeia. *Nigri fornicis oblitus fauilla*. Hinc etiam Chrisippus apud Origenem *contra Celsum lib.4. meretrices olim* (inquit) *personatas, & velatas extra Vrbes primò; deinde velamine ablato etiam extra mœnia impudici corporis copiam viris impudicis præbuisse*. Hinc quoque Martialis lib.... Epigr. sæpius ipsas *submanianas*, aut *Summenianas* vocat, quia in destinatis, & Semotis locis à Romanis tolerabantur. Hinc præterea Thamar illa Iudæ Patriarchæ
55 nurus, *Genes.38*. vt prolem ex eo haberet, mirabili, & si illicita, ea stropha vsa est, vt meretricem fingens se *in biuio itineris* collocauerit, cum ipso coitura, vt contigit. Non enim id scelus in domo aliqua Ciuitatis, vel oppidi, perpetrare ausa est, sed *in biuio itineris*, vel *ad portas Ænam*, vt habent Septuaginta; siue *in compito*, vt D. Hieronymus; aut *in diuisione fontium*, vt Chaldæus Paraphrastes, in loco videlicet ab hominum habitatione discreto. Hinc æter-
56 næ memoriæ Pontifex Pius V. commemoratus, vt in eius vita *pag. 49.* refert Hieronymus Catena, quamuis, vt dictum est, meretrices Roma eiecisset, cum aliquæ minus famosæ remanerent, *comandò che tolerate si ritirassero in vn luogo della Città separato, assignato loro appresso il Mausoleo nè d'indi sotto pena della frusta, e del bando, vscissero per andar vagando per Roma nè di dì, nè di notte*.

Hæc porrò etiam asseruanda crederem in casu
57 quoque, quo meretrix, alias nobilis esset. Per me-
58 retricium nanque, licet non amittatur ipsa nobilitas, Lucas de Peña *in l.mulieres, C.de dign.lib.12.* ta-
59 men amittuntur nobilitatis priuilegia. Ita docemur *ex l.Senatoris filia 47. ff. de rit.nuptial. & ex l.3. §. emancipatus ff. de bonor. possess. contra tabul.* Peña *loc.cit.* Baldus *in d.l.Senatoris, & iterum in l.cum in antiquioribus, in princ. q.8. C.de iur.delib.* Angelus Aretinus *cons.74. n.16.* Tiraquellus *de nobilit. c. 24. n.1. & 5.* Bonifacius *de nobilit. n. 194.* Triuisanus *decis. 33. n. 6. p. 2.* Adeo vt attento iure antiquo Pande-
60 ctarum etiam illa; quæ meretricari desiderabat, erat infamis. *l.palam 43. §.non solùm, ff.de rebus nupt.*

Vnde consequenter meretricem posse ab hone-
61 stis locis expelli probat textus *in l.non aliter, ff. de vsu, & habit. & in l.si pendente, versic. Et istud solùm obseruandum, ff.de vsufr.* & ibi Peña *in l.4. de spectac. & scenic. public. lib. 11.* ibi: *in loco honesto non debent inhonestè personæ versari*, per quem ita scribunt Bartolus, Baldus, Castrensis, & reliqui *in l.2. de Summ. Trinit. & fid. Cath.* & plures alij apud Ricciullum *supra c. 21.* Estque prouidis Constitutionibus ferè vbique
62 sancitum, & præsertim in Ciuitate Neapolitana ex priuilegio Regis Catholici, vt *cap. Regni 59.* & in toto Regno Neapolitano, vt in Constitutione, quæ incipit. *Quæ passim venales sub rubric. de summota conuersatione inter fœminas lib.4. tit.77.* & in Principatu Cataloniæ, vt per Pegueram *decis. 12.* Et in ciuitate Ferrariensi, vt *in Statutis lib.1. c.23.* in Sabaudia in Constitut. sub rubric. *de mulier fornicar. & meretric.* vbi Antonius Sola *n. 6. & 12. & sub rubric. de meretric. public.* Maximè hoc procedit loquendo de Monasterijs, & Ecclesijs; illa enim sunt loca honestissima, & ita procul ab eis debent collocari hæ fœminæ scandalosæ. Authent. *de lenonib. §. quasdam verò, & in l.4. C.de spectacul.* Ricciullus *supra c. 21.* ex alijs.

63 An admittatur scortum ad licitationem domus, quod tractat idem Ricciullus *cap. 24.* dubiæ quæstionis est, quæ quia ad meum non spectat institutum, Authoribus ab ipso relatis remittenda. Notarem solùm, quod cùm meretrices odiosæ personæ sint.
64 *l.his solis, C.de reuocandis donationibus*, quæ in generali dispositione non comprehenduntur, *l. Lucius Titius 90. §. Lucius Titius*, & ibi Bartolus, & reliqui, *ff.de legat.2.* Calderinus *cons.8. de re iudicat.* Alexander *cons.99. n. 2. lib. 6. & cons. 213. n.4. eodem lib.*
65 Iason *cons.124. lib.4.* Idcirco iura loquentia in fauorabilibus de mulieribus, ipsas non comprehendunt. *d.l. Lucius Titius ff. de legib.2. l. 2. cum alijs allegat.*

In communi autem illa quæstione, an huiusmodi
66 fœminis locari possint domus ad habitandum. Quamuis scrupulosius loquatur Nauarrus superiùs
67 relatus, dicens: *Difficile defendi posse quod non peccat mortaliter qui facit, vel locat domum meretrici ad meretricandum, etiam in ea parte ciuitatis, in qua permittitur habitare, &c.* Nihilominus communis sententia
68 tenet id licere. Ita Sanchez *lib. 1. in Decal. c.7. n. 20.* qui Azorium, & Valentiam referens, sentit, etiam, nulla causa iusta interueniente, licere, domũ locare meretrici. Eo quod locatio domus sit res indifferens, & omninò per accidens se habeat in ordine ad meretricium, quod non committitur nisi propter malitiam meretricis. Idem sequitur Bonacina *de Matrim. q.4. §.14.* & Castrus Palaus *de charit. tract.6. disp.6. pun.12.* post Lessium, Vazquez, & Rebellum, & Ricciullus *supra c.23.* referens Lopez, Molinam, Veiam, Gutierez, & alios. Et colligitur ex *l. ancillarum 30. §. fin. ff. de petit. hæredit.* Vbi Vlpianus pronunciat pensiones, quæ ex locationibus domorum perceptæ sunt, venire in petitione hæreditatis, licet à lupanario emanauerint. Nam, vt inquit, *in multorum honestorum virorum prædijs lupanaria exercentur*. Item quia meretrix non priuatur rebus ad vsum necessarijs, qualis est habitatio domus, *l.legatis §.fin. ff. de adimp. & cibar. legat.* & quia habitatio ciuitatis solùm denegatur illis, qui in ea non tolerantur, *cap. vnic. de vsur. in 6.* Quamuis tamen sic res se habeat, nihilominus, vt animaduertunt Valentia, Salon, Sanchez, Rebellus, Bonacina, & Palaus aliquando locatio domus meretrici ob
69 aliquas circumstantias, quia scilicet domus sit in tali loco, vt fornicandi occasionem præbeat, cooperatio erit ad peccatum, & ita talis locatio illicita,
70 & inhonesta. Pariter etiam illicitum erit domum meretrici locare ea intentione siue principali, siue minus principali vt ibi fornicetur, vt post eundem Nauarrum tenet Grassius *in decis. aur. lib.2. c. 124. n.4.* Imò generaliter loquendo illicitam esse talem locationem ex D.Antonino, & Siluestro tenet Corradus *in respons. ad cas. conscient. quæsit. 169.* Ad minus tamen non credam personas timoratæ conscientiæ domos suas locaturas huiusmodi fœminis, nisi forsan alijs commodè locare non possint sine notabili sui damno. Cæterum quamuis Nauarrus, quem sequitur Grassius *lib.2. decis. aurear. c.124. n.4.* dicat
72 non licere locare domos meretricibus carius quam honestis personis; nihilominus satis probabiliter tenet contrarium Castrus Palaus relatus. Nec enim
73 sic faciens cooperatur turpibus actibus ipsarum, vt ex

ex dictis liquet; nec facit iniuriam ipsis, eo quod domus locata vilibus, & infamibus personis vilior efficitur, ita vt honestæ illam postea locare nolint, ac proinde ad resarciendum hoc damnum potest maiori pretio eam locare meretricibus. Adde, hoc spectare ad iustam vexationem illarum, vt vel sic retrahantur à meretricio. Patroni porrò meretricum, si solum ad eas custodiendas, & curandas ne contagioso morbo inficiantur instituti sint, tolerari possunt, prout Ledesma, Sanchez, Rodriguez, & Bonacina tenent; secus verò si in meretricio cum illis participent, aut aliquo modo ad illud cooperentur, prout sæpius contingit, vt Nauarrus, & Sanchez notant.

Crederem tertiò, posse Principes, & Magistratus meretrices cogere, vt deferant habitum, seu si-
74 gnum aliquod, quo ab honestis fœminis discernantur. Sic enim tenent Baldus, Salicetus, fulgosus, Castrensis, Decianus, & plures alij, quos refert Ricciullus *supr. c.30.* contra Benedictum Ægidium *in tract. de priuileg. honest. ar.9. n.15*. Ratio est primò,
75 quia publici, & notorij peccatores, maximè qui alijs scandalum præbent peccandi, quales sunt mulierculæ istæ, sunt digni tali nota. Idcirco enim cum pessimo Caino sic segesit Deus. Dicitur enim Ge-
76 nes. 4. *Posuitq; Dominus Cain signum*. Siue illud fuerit *cornu in capite*, prout Hebræi dicunt; siue littera nominis *Abel*, quem interfecerat, vt alij ex veteribus Hebræi, putant; seu timor, & tremor corporis, vt recentiores autumant; siue vultus ferus, & truculentus, vt quidam Rabbini; siue quid aliud incertum, prout verius forsan. Secundò, quia æquum, &
77 iustum est, vt quilibet deferat habitum, vel signum professionis, quam gerit. *l.1. & l. qui pileati C. de latina libert. tollend. cap. vt periculosa ne cleric. vel monach. cap. in nonnullis de Iudæis*. Tertiò, quia etiam
78 Hebræi, vtpote publici, & notorij peccatores, & infideles, pileum flauum gestat, vt pro talibus habeantur, iuxta Concil. Lateranens. Pauli IV. Pij V. & Caroli V. edicta. Quartò, quia hic mos in vsu
79 gentium semper fuisse videtur. Sic enim Thamar Iudæ nurus, vt meretricem se fingeret Genes. 38. *assumpsit theristrum, & mutato habitu sedit in biuio*. Sic etiam Romanæ meretrices olim habitu diuerso à matronis vtebantur, vt patet ex Vlpiano *in l. apud labeonem §. si quis virgines ff. de iniur. & ex cap. in audientia de sentent. excommunicat.* Vtebantur autem honestæ mulieres stola, quemadmodum Nonius Marcellus *in cap. de genere vestimentorum* scribit, & non obscurè colligitur ex eodem Vulpiano *in l. vestis ff. de aur. & argento*. Vnde Festus *lib.11.* matronas tradit appellatas eas, quibus stolas habendi ius esset, quod quidem vetitum fuisse meretricibus, liquet
80 ex Tertulliano *in libro de cultu fœminar.* Quare Martialis *lib.1.* inquit:

Quis floralia vestit, & stolarum
Permittit meretricibus pudorem?

Et Ouidius de Ponto *lib.3.*

Scripsimus hæc illis, quorum nec vita legatos.
Attinget vires, nec stola longa pedes.

81 Apud Sparthas etiam meretrices à matronis floridarum vestium, & mundi aurei gestatione distinctæ erant, prout ex Clemente Alexandrino *lib.4.*
82 *Pedagog.* elicitur. Id quod etiam Atheniensibus legibus fuisse constitutum Suidas probat. In Hispania etiam id obseruatum vidi, auspicante catholico Rege, vt huiusmodi infamis conditionis fœminæ
83 peplum, seu velum vulgo *manto* non extensum à capite ad pedes, vt aliæ honestę, sed plicatum gestarent. Legibus quoque habitu distingui, testatur
84 Tholosan. *Syntagm. iur. lib.10. cap.2. n.38.* Venetorum Decianus *tract. crimin. p.2. lib. 8. c.7. sub n.10. circa fin.* Sabaudiæ, patet ex eius constitutione *tit. de Meretricibus public.* Mediolanensium constat *ex statut. c.473.*

Iudicarem præterea quartò, vt Romanæ Curiæ
85 laudabilis vsus, quo fœminæ istæ infamis notæ, nec sellis, lecticis, aut rhedis, seu curribus, matronarum instar, vehi non sinuntur, vbique reciperetur. Sic etenim & iustè vexarentur, & ab honestis fœminis omnino distingui possent. Prout etiam sub Paulo III. Romæ iudicatum fuisse tradit Spencęus relatus & apud veteres Romanos fuisse consuetum elici
86 potest ex Alicarnas. *lib. 58.* Alexandro ab Alexandr. *lib.5. Genial. cap. 18.* & alijs. Est autem hæc lex exactè adeo in vrbe Alma rigorosè obseruata, vt meretrices eam transgredientes nudæ per plateas, carnificis manu, ductæ flagellentur. Quod & hoc sancti Iubilęi anno 1650. cum magna piorum ædificatione contigit, cum duabus fœminis malè famigeratis, & si aliquorum potentium fauore protectis. Iustissimè sanè, ne eo tempore, quo Christianus populus Sanctam Vrbem, magno concursu, communitatum, societatum, & congregationum, aduenerat; maximaq; deuotione, quam non semel admiratus cōspexi, quatuor præcipuas Basilicas visitabat, huiusmodi scandalosæ mulierculæ veluti triumphantes rhedis, seu curribus cernerentur. De hac porrò satis laudabili Romę consuetudine, accedente maximè prouido Vrbani VIII. edicto de anno 1624. loquitur Ricciulus *supra c.6. n. 21. & cap. 30. num. 10.*

Maximè id quintò dicerem de simili prohibitione huiusmodi fœminis facta iuxta Pij V. pijssimum
87 decretum superius relatum, de non ambulando noctu per Vrbem, nec habitando apud cauponas; (cuius etiam meminit Ricciullus loco relato ex *cap.6.*) sicut & de non habendo apud se puellas, præsertim nulla sibi consanguinitate coniunctas, prout Romæ obseruari, habet idem Ricciullus *ibi num.21. relato*. Imò generaliter loquendo idem dicerem de qua-
88 cunque vexatione illis illata, illæsis tamen regulis iustitiæ, & charitatis; quas ritè obseruauit S. Thomas Aquinas vnam ex his mulierculis ad ipsius castitatem labefactandam introductam titione fugans, quod genus quoddam vexationis fuisse videtur. Vexari ergo possunt, vt & illud Sapient. 19. in illis verificetur: *Vexationes peccatoribus superuenerunt:* idest supplicia, quæ ipsis irrogantur ad vindicandum Dei honorem, vt ait Cœlius *lib.6. c.14.* Et vt in illis quoque comprobetur illud Isaiæ 28. *Sola vexatio intellectū dabit auditui*. Huiuscemodi namq; peccatricum genus *non nisi plagis emendatur*, vt de Phrygibus olim prouerbium erat. Sic enim Isai. 26. dicitur: *Cum feceris iudicia tua in terra iustitiam discent habitatores orbis*. Quia plerique ita suis vitijs
89 sunt affixi, vt non nisi per grauia flagella corrigi possint, prout Sanctus Thomas, Adamus, Sanchez,

Cornelius, & alij exponunt. Vnde consequenter subditur: *Misereamur impio, & non discent iustitiam*, quod D. Bernardus *serm. 42. in Cantic.* exponit dicens: *Misericordiam hanc ego nolo*. Sic & Plato *in Symposio*: *Stultus*, inquit, *post acceptam plagam sapit*. Hinc Agesilaus de quibusdam Asiæ populis dicebat: *Si libertate fruerentur, malos; si seruirent, bonos fore*. Mulierculæ ergo istæ si libertate fruuntur, malæ semper erunt; sin autem vexentur, bonæ.

Arceri etiam debent non solùm à venerabilis
90 Eucharistiæ perceptione, sicut, & alij publici peccatores, dum in eo statu perseuerant, vt per se est notum, & ab omnibus receptum Doctoribus, sed etiam à Sacramento Pœnitentiæ, quoad absolutio-
91 nem quidem. Nam quoad confessionem audiri
92 debent, vt patet ex *cap. quod quidam de pœnit.* vbi dicitur, recipiendam esse confessionem eorum, qui publici sunt peccatores, & vitam emendare nolunt, etiamsi absolui non debeant. Et ratio est: quia
93 fortè consilijs adiuti confessarij resipiscent. Non
94 tenentur tamen confessarij, sub læthali, totam, & integram confessionem illæsum audire, quando prudenter præuident, non esse emendationis spem, licet teneantur audire bonam partem illius, vt nacta occasione salutaribus monitis eas ad veram pœnitentiam inducant. De quibus Viualdus *in Candelabr. aur.* vbi de confessione *dub. 63.* Couarrubias, *in cap. Alma mater, de sent. excom lib. 6. p. 1. §. 4.* Medina *in summa lib. 2. c. 7. fin.* Zerola *in prax. Episcopal. verb. lupanaria*, Fagundez *de secundo Ecclesiæ præ-*
95 *cepto lib. 3. c. 4. n. 16.* An verò illis danda sit schedula confessionis quamuis ipse Fagundez *ibid. n. 18.* cum Coninch *tom. 2. de Sacram. disp. 9. de sigillo, dub. 1. n. 14. in fin.* dicant dandam illis esse: veruntamen nisi consuetudine, aut præcepto Superiorum id sit receptum, veriùs iudicarem oppositum, eo quod schedula illa est signum absolutionis receptæ, vel validæ confessionis, quæ non contingunt in casu præsenti. Præsertim quia scandalum non paruum esset si alij scientes eam, quæ ad confessarium accessit esse meretricem, postea viderent recepisse schedulam, quæ videtur signum veræ confessionis, & absolutionis.

Præsertim quoque priuari debent meretrices si-
96 ne pœnitentia decedentes Ecclesiastica sepultura in Ecclesia, aut Cœmeterio, *cap. quibus, & cap. cùm gratia 13. q. 2. de raptor.* Turrecremata *in cap. placuit in fin. 23. q. 5.* Nauarrus *in sum. cap. 25. n. 8.* Etiamsi forsan in Paschate essent confessæ, & sacram con-
97 fessionem accepissent, quia ad effectum vt denegetur sepultura Ecclesiastica sufficit quod decesserit in statu peccati notorij *d. cap. quibus, & cap. cum gratia 13. q. 2. c. placuit in fin. 23. q. 5.* Iure ergo Romæ meretrices decedentes in statu peccati sepeliuntur in loco prophano extra Vrbis mœnia, vulgò *Muro torto* nuncupato. Cum tamen Pius V. vt in eius vita relata habetur, voluerit, *che quelle che nella loro sozza vita moriuano, fossero nello sterco sotterrate.* Quæ autem in vita emendata, vel quæ in infirmita-
98 te pœnitentiam egit, & obtinuit saltem absolutionem à peccatis, potest & debet in Ecclesia sepeliri. *c. 15. qui in infirmitate, 26. q. 6. d. cap. quibus, & c. cum gratia 13. q. 2.* Quæ etiam signa pœnitentiæ dedit, &
99 per ipsam non stetit quominus confessionem faceret, & si Episcopi arbitrio pendeat, an in loco sacro sepeliri debeat *cap. si quis de corpore in fin. 16. q. 6.* & in odium criminis meretricij, & terrorem in illo viuentium videatur quod non debeat in loco sacro sepeliri, prout de decedente in duello, vel taurorum agitatione colligitur *ex c. 1. de torneamentis*: nihilominus piè adhærere possunt ij ad quos specta t mediæ viæ, eam scilicet sepeliendo in cœmeterio sine honore, clero, & c. prout Ricciullus *supra c. 40. n. 5.* dicit cum casus accidisset in Vrbe, & ibi Vicesgerentis fungeretur officio se fecisse ductum authoritate textus *in cap. 2.* vbi Glossa *in verb. dare, & verb. sepultura de raptoribus*. Videatur Sebastianus de Medices *de sepultur. q. 11.* Et quæ dico *in Consulto 49.* de simili fermè casu.

Prudentissimè etiam, & sanctissimè coguntur hu-
100 iusmodi fœminæ venire ad conciones audiendas more Hebræorum, vt Dei verbo audito ad meliorem frugem reducantur. Etiam in Ecclesijs, siquidem non prohibentur Ecclesiam ingredi, ibique Missam, aliaq; diuina officia audire, vt in facti contingentia alias Sacra Congregatio super negotijs
101 Episcoporum respondit, scribens Episcopo Perusino, *sub die 23. Iulij 1602.* Vnde æternæ memoriæ dignus Pius V. vt in eius vita habetur pag. 49. *Volse che il giorno di festa vdissero predica in vn Tempio statuito oue ancor Messa vdiuano*. Per prædicationes autem, seu conciones plures ad pœnitentiam inductas fuisse non semel expertus sum in Curia Regis Catholici Matriti existens, sæpius videns plerasque illarum ad conciones audiendas perductas in me-
102 dio concionum ad vocem clamantis prædicatoris surrexisse, imaginem crucifixi illis ab ipso oblatam accepisse, pedes ipsius exosculasse, lacrymis eluisse, & postea ab honestis fœminis in domos delatas, pœnitentia peracta, honestè vixisse, & honesto connubio vitam christianè peregisse. Ad quod intentum Orlandinus *in historia Societatis Iesu p. 2. lib. 2. n. 143. & 144.* de Petro Madridio eiusdem Societatis refert, quod Compluti existens pridie Cineralium, quem potissimum diem cæci mortales licentiæ, ac nequitiæ adiudicare solent, prostibulum meretricum cum socio, & viris honestis adierit, illas conuocauerit, ipsisque Dei verbum ardenter proponendo ad conuersionem, & pœnitentiam induxerit.
103 Omitto plura antiquitatis monumenta de huiusmodi scortis ad sanctitatem perductis piorum exhortationibus. Vt de vna Tyria meretrice vocata *Porphyria* habetur *in vita S. Ioannis Eleemosynarij*; de alia ab ipsius fratre ad statum salutis conuersa, *in 3. lib. vit. Patr. n. 217.* de altera *Maria* nomine ad Monasterium tracta *lib. 10. vit. Patr. cap. 31.* & de alia, quæ verbis S. Ephrem Syri pœnitentiam egit in ipsius Ephrem *vita cap. 5.* ac de multis Abbatis Vitalij opera à meretricio seruatis, *in vita S. Ioann. Eleemosynarij* adducta.

Ne autem post peccati lapsum clausas sibi pu-
104 tent pœnitentiæ iannas, quin potius vt habeant asylum veluti quodam, quo diuinæ iustitiæ flagella confugientes euitent pijssimè sancitum in Vrbibus Christianis est, vt meretricibus ad bonam frugem per pœnitentiam redactis loca pia, seu monasteria in promptu adsint, vbi castitati, & alijs christianæ perfectionis virtutibus incumbere possint. Hinc

primus

105 primus omnium Iustinianus Imperator Bizantij pro mulieribus pœnitentibus monasterium extruxit, vt Procopius est author *in lib. de ædific. Iustiniani*. Hinc quoque Romæ Leo Pontifex X. in Ecclesia Sanctæ Luciæ in regione Columnæ, pro huius generis mulieribus insigne monasteriũ ædificauit, illudque pluribus exornauit priuilegijs, vt in Constitut. quæ incipit *Saluator noster*, quæ postea aucta, & extensa fuerunt per Clementem VII. in Constitut. *Cum ex corpore*. Et huic monasterio Pontifices deputare consueuernnt in patrem titularem insignem aliquem ex Sacro Collegio Cardinalium cum ampla potestate moderandi in temporalibus, & spiri-
106 tualibus. Alia etiam similia cœnobia extructa in Vrbe Pontificum pietate cernuntur; sicut, & in Hispania sub auspicijs Regis Pij. Tales autem sic conuersæ, & emendatæ non dici debent amplius meretrices, sed pro honestis habendæ, vt probant multi Doctores apud Ricciullum *supra cap*.4.& colligitur ex *l. penultima ff. de his qui notan. infam.* & ex *l. Imperialis* 23. *C. de nupt.* & ex *can. Cum renunciatur, & can. Apud misericordem, & can. Siquis vxorem* 32. *q*.1.

Illa porrò maioris dubij quæstio est, an gabella,
107 seu tributum licitè meretricibus specialiter imponatur. Ex vna enim parte videtur, id fieri posse, non quidem quia Caligula Imperator primus om-
108 nium id onus imposuerit, tantum videlicet à meretricibus, & lenonibus exigendo, quantum turpi questu quærere potuissent, vt eius vitæ Authores tradunt; quia in hoc reprehensibilis fuit ethnicus hic Imperator. Nec quia Zosimus *lib*.2. scribat tributum meretricibus, & Lenonibus à Constantino Magno Romæ impositum fuisse. Eius namque calumniam refellunt Euagrius *lib*.3. *cap*.40. Baronius *tom*.5. *pag*. 676. Iulius Cæsar Bulinger *de vectigal. Populi Romani cap*.26. & 34. Sed quia aliquorum Principum catholicorum vsus id suadeat, in hoc fundatus, quod questus ex meretricio acquisitus, licèt ex parte causæ turpissimus sit, tamen in se ipso illicitus non est, cum meretrix secundùm Sotum, &
109 plures alios Doctores communiter possit pro actu turpi mercedem accipere, itaut meretrix teste Valla *lib*.3. *elegant. cap*.110. dicta sit à *merendo*, quia stipendia, seu mercedem meretur. Vnde, vt quidam volunt, *meretrix* idem est, ac *mercatrix*. Quemad-
110 modum ergo meretrix accipiendo totum lucrum non facit actum illicitum, ità non aget illicitè Princeps, qui accipiet aliquam illius partem. *argum. l. quæ de tota, ff. de acquir. hæred.* Præsertim, quia ex bonis per eam acquisitis potest facere eleemosynam,
111 Ecclesiam dotare, imò iuspatronatus acquirere iuxta plures Doctores, de quibus Ricciullus, *supra c*.
112 35. & 36. poterit ergo etiam Princeps talium bo-
113 norum partem exigere, seruatis aliàs seruandis. Vnde Graffius superius relatus tale tributum ratione consuetudinis approbare videtur, quam dicit esse in Regno Neapolitano, & in statu Papæ. Ex alia vero parte formidabile Principibus videtur illud Michææ 1. *Omnes mercedes eius comburentur igne; & omnia Idola eius ponam in perditionem, quia de mercedibus meretricis congregata sunt*. Vnde tale tributum vocat impurum, detestabile, absurdum, Deo inuisum, indignum, & execrandum Nicephorus *lib*. 16. *histor. c*. 20. Commendantur etiam Alexander
114 Seuerus, Theodosius, & à quibusdam Anastasius Imperatores, quod illud auersati fuerint. Tertul-
115 lianus etiam *in lib. de fuga* tale tributum illicitum esse, indicat. Idemque sequuntur Albericus, Ange-
116 lus, Petrus Rauenna, Auendaño, Bullingerus, Nauarrus, & alij, quos refert, & amplectitur Ricciullus *supra cap*.37. Quorum præcipuum fundamentum est, scandalum, quod sequitur ex talis tributi impo-
117 sitione: nam per eam videtur Princeps approbare statum meretricalem, & cooperari velle meretricio. Propterea enim *Deuteronom*.23. vt dixi in superioribus, prohibetur oblatio ex mercede prostibuli, & in *Authentic. de lenonibus* §. *præconizamus, & l. qui domum cum sequenti ff. ad l. Iuliam de adulter. & l. auxilium in fin. ff. de minor*. Similis quæstus est in-
118 terdictus. Vnde Gregorius XIII. in Constitutione *Dum rectè n*.26. in reformat. Curiæ de Sabellis §.13. inquit: *Postremo exactiones illas, quæ à mulieribus inhonestis singulis annis, singulisque sex mensibus, aut alias sub nomine tributi fieri solebant omninò prohibemus, proposita Marescallo illas attentanti pœna priuationis officij ipso facto incurrenda*. Meritò autem dicit Pontifex, *nomine tributi*, quia verè tributum non erat, sed merces talis iudicis pro eius labore in iudicandis meretricibus, prout Ricciullus *sup*. defendit contra impium quemdam Authorem Cathechismi Anglicani, qui dixerat, Romæ pingue vectigal à meretricibus exigi.

Ex quibus sequitur primò, vt inquit Nauarrus *supra*, pessimam esse permissionem, qua caupones in-
119 tra domos suas, vel in tuguriolis contiguis permittunt meretrices, quia hoc est cooperari meretricio, & participare velle de turpi questu ipsius, quod est valdè improbandum, & oppositum faciens, seu permittens appellari poterit iuxta Isaiam 42. *Laqueus iuuenum*, & iuxta Oseam cap.5. *Rete expansum super Thabor*. & cap. 9. *Laqueus ruinæ*. Moraliter enim loquendo cauponas accedentes iuuenes ab huiusmodi scortis coguntur meretricari cum ipsis. Teste enim Euripide *Saturo venus adest*, & Athenæo: *Saturis venus adest, cæterum infælicibus*.

120 Infertur secundò, multò peius, & abominabilius, esse, fœminas cogere ad meretricandum, quidquid
121 dicant aliqui Doctores, qui inconsideratè ob malè intellectos quosdam textus iuris ciuilis oppositum sentire videntur. Ratio est, quia, cùm fornica-
122 tio, seu actio meretricandi intrinsecè mala sit, omni iure diuino, & naturali etiam prohibita, nullus ad illam cogi potest, prout etiam ex iure ciuili multis in locis probat Ricciullus *supra cap*. 31. vbi etiam de iure Regni Neapolitani, per quod infe-
123 rens vim meretrici libidinis causa, punitur pœna vltimi supplicij, ex Constitut. quæ incipit *Omnes nostri regiminis, sub rubric. de violent. meretr. illat. rubric*. 21. *lib*.1. De iure etiam Almæ Vrbis inquit in ea extare statutum, quo cauetur, vt, si quis ex illis, qui eius statutis subduntur, violentiam in meretricem simul cum raptu commiserit, nisi infra decem dies immediatè post condemnationem persolnerit ducatos auri 200. amputatur illi manus. Si verò violentia fit sine raptu, quæ in vrbe peculiari vocabu-
124 lo nuncupari solet *Trentuni*, punitur in quatuor ictibus funium, & in carceribus ad mensem retinetur, vt in *cap*.52. *lib*.2. Vnde nec in pœnam delicti à

feminis commissi posse in fornicem detrudi, vel co-
125 gi sui corporis copiam facere fornicariè, benè habet Couarrubias superius relatus oppositum improbum vocans, & laudans Theodosium Imperatorem, qui, teste Socrate, *lib. 5. histor. Eccles. c. 18.* tale statutum improbauit.

Infertur tertiò, quod ducere meretricem in vxorem, vt ipsam in meretricio confoueat, & de quæsitis ex meretricio viuat scelus sit improbatissimum. Tum quia est abusus Sacramenti matrimonij: tum quia sic faciens operatur directè contra bonum prolis. *cap. non enim 32. q. 1.* Turrecremata *in cap. 1. n. 3. & 4. 32. q. 1.* Angelus *in sum. verbo meretrix n. 2.* Menochius *cons. 18. n. 12.* Ioannes Andreas *in cap. inter opera num. 4. de sponsal.* Vnde contra sic facientes Sixtus V. in Bulla *ad compescendam* meritò
127 procedi iubet. Non tamen prohibitum est cum meretrice matrimonium contrahere ob fines licitos, & honestos. Vt probat manifestè textus *in cap.*
128 *inter opera de spons.* & sequuntur communiter Doctores. Vnde D. Hieronymus relatus *cap. final. 32. q. 1.* inquit: *Non est culpandus Oseas Propheta si meretricem quam duxit ad pudicitiam conuerterit, sed potius laudandus, quod ex mala bonam fecerit. Non enim qui bonus permanet ipse polluitur si societur malo, sed qui malus est in bonum conuertitur.* Imò matrimonium
129 cum meretrice contrahere opus est misericordiæ. Prout Bertachinus *in Repertorio verb. meretrix*, & alij communiter apud Barbosam *in Collect. DD. ad cap. inter opera de spons. n. 1.* Quin etiam proficit sic contrahenti in remissionem peccatorum. Ita enim expressè habetur *in cap. Inter opera de sponsal.* vbi Pon-
130 tifex Clemens III. sic habet: *Inter opera charitatis non minimum est, errantem ab erroris sui semita reuocare: Et infra: Statuimus, vt omnibus, qui publicas mulieres de lupanari extraxerint, & duxerint in vxores, quod agunt in remissionem proficiat peccatorum.* Et sic docent, vel supponunt Cassaneus *in consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. verb. s'il n'a grace, n. 98. pag. 207.* Plaza *de delict. c. 34. n. 6. ad fin* Menochius *cons. 18. num. 12.* Antonius Scap. *de iur. non script. lib. 1. cap. 54. n. 19.* Couarrubias *de sponsal. p. 2. cap. 8. §. 11. n. 3.* Viuian. *tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 33. n. 1. vers. meretricem*, Guttierez, *can. quæst. lib. 2. cap. 3. n. 25.* Farinacius *fragment. crimin. litt. C. n. 642.* plures, quos refert Cenedus *ad Decretal. collect. 140. n. 10.* An verò
131 hæc remissio peccatorum intimata contrahenti cum meretrice fit per modum indulgentiæ, an verò solùm propter bonitatem, & satisfactionem ipsius operis latè Ricciullus *supra c. 8.*

Dicerem præterea casu quo permittantur à Principibus Christianis lupanaria, & meretrices generaliter loquendo talem cautionem adhiberi debere, vt obstrui possint hæreticis contra sanctam Ecclesiam Romanam debachātibus, eo quod publica peccata permittat. Hac enim de causa Pius
132 V. huiusmodi genus flagitium tolerare nolebat, vt ex ipsius vita constat. Quin teste Ænea Syluio *in histor. Bohem.* Hussitæ propterea Catholicos in Concilio Basiliensi incusabant; quod valdè vrget Spencæus relatus dicens, non constare de responsione illis facta.

Sed placet illud maximè christianis Principibus
133 pensitandā proponere, quod quemadmodum propter abominabile Sodomiæ scelus Penapolitana Regio *Genes. 19.* cælesti igne combusta deperijt, dicente Iuda Apostolo in sua canonica: *Sodoma, & Gomorrha, & finitimę ciuitates simili modo exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram facti sunt exemplum ignis æterni pœnam sustinentes.* Sic similiter Ierichuntina Vrbs Iosue cap. 6. propter meretricium, & scortantium scelera concremata, & prodigiosè omnino euersa est, quod in alijs Chananæorum Vrbibus ab Hebreis expugnatis factum non legitur. Quā acriter autem id Deus proceperit, ac Hebræi sub
134 Iosue duce opere expleuerint ex dicto *cap. 6.* Iosue expressè habetur. Dicitur enim ibi: *Ecce dedi in manu tua Iericho, & Regem eius, omnesque fortes viros.* Deinde: *Muri funditus corrunt Ciuitatis, ingrediunturque singuli per locum contra quem steterint.* Et infra Iosue sic ad populum: *Vociferamini: tradidit enim vobis Dominus ciuitatem: sitque ciuitas hæc anathema: & omnia quæ in ea sunt, Domino: sola Rahab meretrix viuat, cum vniuersis qui cum ea in domo sunt: abscondit enim nuncios quos direximus. Vos autem cauete, ne de his, quæ præcepta sunt, quippiam contingatis, & sitis præuaricationis rei, & omnia castra Israel sub peccato sint, atque turbentur. Quidquid autem auri, & argenti fuerit, & vasorum æneorum ac ferri, Domino consecretur, repositum in thesauris eius. Igitur omni populo vociferante, & clangentibus tubis, postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit, muri illicò corruerunt: & ascendit vnusquisque per locum, qui contra se erat; ceperuntque ciuitatem, & interfecerunt omnia quæ erant in ea, à viro vsque ad mulierem, ab infante vsque ad senem, boues quoque, & oues, & asinos in ore gladij percusserunt.* Infra quoque. *Vrbem autem, & omnia quæ erant in ea succenderunt.* Subiungitur postea dira hæc imprecatio facta à Iosue de instinctu, vt par est credere idque eo fine, vt æternum in ruderibus Ierichuntinis extaret monumentum diuinæ potentiæ, & vindictæ in impios eius ciues, prout ex Massio, Aria Montano, & alijs colligitur: *In tempore illo im-*
135 *precatus est Iosue, dicens: Maledictus vir coram Domino, qui suscitauerit, & ædificauerit ciuitatem Iericho. In primogenito suo fundamēta illius iaciat, & in nouissimo liberorū ponat portas eius.* Quę dira maledictio impleta fuit in Hiel, qui Ierichuntē reædificans filios amisit, vt patet *3. Reg. 16.* vbi dicitur. *In diebus eius ædificauit Hiel de Bethel Iericho, in Abiram primitiuo suo fundauit eam, & in Segub nouissimo suo posuit porta eius, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Iosue filij Nun.* Muri etiam huius ciuitatis prodigioso euentu corruerunt, non quidem supra terræ superficiem manentes; sic enim impedirent milites ingredi ad illam concremandam, sed vt Rabini apud Tostatum, Lyranum, Serarium, & Magallianum testantur, muri vrbem ambientes à terra absorpti planū Israelitis ingredientibus ad prędam aditum fecere. Dehiscens enim terra totam hanc molem ad superficiem vsque sinu suo condidit. Vnde Caietanus inquit; *Maiori miraculo sub terram cassurus erat murus, vt Israelitæ non impedirentur à ruinis muri, sed liberum haberent ingressum circum circa in ciuitatem.*

Quamuis autem prodigiosæ, & omnino singula-
136 ris ac extraordinariæ huius Vrbis ruinæ causæ plures assignentur à Doctoribus, à Iosepho quidē, Theodoreto, & alijs, quod Deus Ierichuntem primam

mam hostilem vrbem sibi quasi primitias Chana-
næ deposceret; primitiæ enim integrę Deo persol-
ui debebant, ab alijs verò, vt Deus ostenderet, quod
ipsius solius vi hæc parta esset victoria, & Iericho
expugnata, cum in cæteris vrbibus subigendis He-
bræi acriter decertarint, & eas insultu militari su-
perarint. Sine dubio tamen id contigisse videtur in
exemplum seueræ vindictæ cæteris Chananææ vr-
bibus propter sceleratissimã vitam quæ in ea age-
137 batur. Hęc autẽ flagitiosissimę vitę ratio pręcipua
erat quod Iericho ciuitas Veneris, & Lunæ Dearũ
cultui emancipata erat, vt de Corintho legitur in
Strabone *lib.* 11. de Babilone apud Baruch *cap.* 5. &
apud Herodotum *lib.* 1. & alios de Atellana vrbe,
alijsque consimilibus, vbi lupanaria in Veneris, aut
Lunæ honorem omni spurcitiarum genere plena
instituta erant. Quod autem Iericho his Veneris,
& Lunę simulachris addicta esset non pauca fidem
faciunt. Præcipuè ipsum nomen Iericho. *Iericho*
quippè *Luna* interpretatur, inquit D. Gregorius
homil.8. in capit. 11. *Luc.* Vrbes enim vrgente paga-
nismo ex dijs quibus inseruiebant vocari solitas te-
stes sunt, Carthago dicta Iunenia à Iunone, Helio-
polis à solis cultu, Diospolis à Ioue, Heraclea ab
Hercule. *Luna autem* (inquit D. Gregorius supra)
in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur. Deinde,
quia meretrices lunæ addictæ, & sacræ erant, vt lu-
culenter Strabo *libr.* 2. *Geog.* loquens de Comana
vrbe sic: *Conueniunt eò homines sub exitu Deæ (Lunæ)
vndique ex vrbibus, & agro viri, & mulieres ad festiui-
tatem semperque etiam alij multi peregrini causa voto-
rum, & sacrificia Deæ exhibendi gratia ibi degunt. Deli-
cato victu vtuntur incolæ, & omnia ipsorum prædia vi-
tibus sunt consita. Multæ ibi sunt mulieres corpore quæ-
stum facientes, quarum pleræque sunt sacræ. Nam vrbs
hæc quasi parua quædam est Corinthus quod hic quoque
propter multitudinem meretricum Veneri sacrarum plu-
rimi peregrè agebant, ac festos dies agitabant.* Præterea
quia mulieres corpore quæstum facientes, seu amã-
tes scortationes colebant, & aduocabant Deam Lu-
138 nam, prout ex Plutarcho de Iside docet Cælius
Rhodiginus *libr.* 5. *lect. antiq. cap.* 6. Forsan ob eam
causam, quod existimarent Lunam ab Endymione
amatam, atque in eo suscepisse filias quinquaginta,
vt ex Pausania docet idem Rhodiginus *lib.* 20. *c.*6.
Accedit, quod Rahab meretrix in ea ciuitate notis-
sima erat, & veluti sacra, vt propterea domus ip-
sius à Regis ministris minimè violata est, nec in eã
sunt ausi ingredi, vt exploratores vi auferrent, sed
foris stantes dixerunt. *Educ viros qui ingressi sunt ad
te.* Quia scilicet sacrarum meretricum ædes maxi-
mo in honore erant apud Lunæ cultores, ac Vene-
ris, atque instar asyli cuiusdam habebantur. Item
accedit, quod prout Rabbi Salomon apud Lyra-
num, & Abulensem, quem plerique ex Rabbinis se-
quũtur, existimat, quod omnes illarum regionũ Dy-
nastæ apud Iericho domos ædificauerant (prout ait
Ægidius Camartus *de rebus gest. Eliæ Prophet. cap.* 8.
§. 2.) *in quibus magnam anni partem consumebant, vt
libidini, ludis, & otio cum meretricibus illis sacris va-
carent, id enim fiebat in honorem Lunæ, & Veneris.* Sub-
iungit Camartus: *Inde factum est, vt Iericho diuitijs
omnibus abundaret, cum omnium vicinarum gentium
opes in eam veluti ad sacrum aliquod prostibulum con-
fluerent.* Causa autem talis concursus erat loci Ie-
richuntini fertilitas, amænitas, & abundantia, quæ
139 maxima erat, vt habent Strabo *lib.* 16. *Geograph.*
Plinius *lib.* 5. *cap.* 14. Iosephus *de Bello Iudaic. lib.* 5.
*c.*4. *& lib.* 1. *c.*5. vbi: *Ierichus pinguissima Iudææ regio,
& palmarum plurimum, & balsamum nutrit.* Veneris
nanque illecebræ sunt soli, terræque fæcunditas. Iu-
sto igitur Dei iudicio perpetuo anathemati dam-
nata ciuitas exemplum iræ Dei in libidinosos, Ve-
140 nerique deuotos offert, & ad aures loquitur Prin-
cipibus ne similes scortantes ganneones in ciuita-
tibus degere sinant, si volunt eas saluas, & incolu-
mes conseruare. Vel saltem casu quo necessarium
141 sit huiusmodi piacula tolerare, non fiat nisi cum
cautionibus relatis, alijsque, quas Sanctus ipsorum
zelus, & amor Iesu Christi Redemptoris suppedi-
tabit?

Non prætermittendum, Bartholomæum Fernan-
142 dez clericum Hispanum, cum quæstionem mora-
lem de hac re edidisset Mediolani impressam *ann.*
1642. eam postea ad Summum Pontificem SS. D.
N. Innocentium X. dedicare volentem, in epistola
dedicatoria ad eundem Sanctissimum hęc scripsisse
postquam plura dixerat, quibus scorta, & meretri-
ces de medio tolli debere, pro casu videlicet, quo
id fieri posset, suadebat. *A multis annis cogor in scri-
pturis sacris, in quibus vox resonat Spiritus Sancti, hanc
Ecclesiæ christianæ docere veritatem manifestè, & clarè
pro mea imbecillitate. Neque ad hoc visiones, & reue-
lationes defuerunt. Cùm enim aliquando (vt de innume-
ris alijs taceam) conclusiones phylosophicas Beato Domi-
nico de Guzman meo conterraneo, qui sacrum Prædica-
torum Ordinem fundauit, deuotè dedicassem, in modo inef-
fabili in Beati ipsius Dominici specie spiritum audiui di-
centem. Serue nequam, alias volo vt conclusiones defen-
das. Currente autem tempore, hoc est, anno sequenti, no-
ctu mihi in area dormienti spiritus alius apparuit mani-
festior, in eiusdem Beati Dominici specie monens, & sua-
deas, vt pro modulo meo hanc veritatem prædicarem,
quod non liceat à consilio, & ex industria, dum videlicet
comprehendi, & puniri possunt à Republica permittere
scortatores, & meretrices.* Hæc ille. Quæ etsi cum pia
intentione dicta sint, non maiorem fidem meren-
tur, quàm ea, quæ similibus reuelationibus, quæ sæ-
piùs sunt fallaces imaginationes, à prudentibus ad-
hibetur.

Sed placet vltimò hic adiungere quæ antiquus,
143 & grauis Doctor Ordinis nostri Ioannes Beets *in
opere de Praeceptis Decalogi praecepto 6. exposit.* 3.
quod rarò inuenitur, contra luxuriæ, & luxurioso-
rum nequitiam scripsit, quæ ad intentum deseruiẽt,
pro meretricij abominatione, & quantum fieri po-
test, extirpatione. Sic autem ille. *Ad sciendum au-
tem malitiam, & grauitatem peccati Luxuriæ notandum
quod luxuriosus vndique malè, & peruersè se habet, sci-
licet ad seipsum, ad Deum, ad Angelum, ad diabolum, &
ad proximum. Primò inquam luxuriosus male se habet
144 ad se ipsum. Et primò quidem ad animam, secundò ad
corpus. Ad animam autem malè se habet multipliciter
secundum quod luxuria multipliciter derogat nobilitati,
145 & dignitati animæ. Habet namque anima humana
primo nobilitatem naturæ, quæ magna est, quia ad ima-
ginem Dei factus est homo secundum animam. Gen.* 2. *&*
9. *Ecclesiast.* 17. *Deus de terra creauit hominem, & se-
cundum*

cundum imaginem suam fecit illum. Hanc imaginem Dei
viuam, & verã proijcit luxuriosus in lutum, & ideo lu-
xuriosi cũ lucto proijciuntur in mare inferni Psal. 17. Vt
lutũ platearum delebo eos. Dignitatem animæ esse cælestẽ,
attendebat quidam philosophus, qui dixit, cum tentatus
vellet peccatum perpetrare. Erubesce cęlum intrare in ce-
num. Et per hoc auertit se à peccato, quod facere volebat.
Si nefas esset imaginẽ crucifixi, vel beatæ Virginis in lu-
tum proijcere, quantum nefas est imaginem sanctæ Trini-
tatis turpitudine luxuriæ inquinare? Vnde super illud
Psalm. Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad ni-
hilum rediges, dicit Glossa, quia ipsi iniqui in sua terrena
ciuitate imaginem Dei ad nihilum redegerunt; ideo Deus
in ciuitate sua cælesti imaginem ipsorum ad nihilum redi-
get, quia beatitudine priuabuntur, cuius capacitas est ex
imagine. De taliter per luxuriam imaginem inquinanti-
bus dicitur Naum. 2. Facies eorum, vt nigredo ollæ. Et
Ecclesiast. 47. Inclinasti fæmora tua in mulieribus, &
post dedisti maculam in gloria tua. Secundò anima ha-
bet nobilitatem gratiæ, cui etiam aduersatur luxuria.
Hæc nobilitas tanta est, vt seruos diaboli faciat filios, &
146 *hæredes Dei, & ei similes. De qua similitudine Psalm.*
Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, & in-
telligitur de lumine gratiæ, de quo Psalm. In lumine tuo,
scilicet gratiæ, videbimus lumen. Hanc similitudinem
vilipendunt luxuriosi gratiam Dei transferentes in luxu-
riam, præeligentes similitudinem porcinam diuinæ. De
hoc Hieronymus dicit, quod per luxuriam polluuntur in
homine omnia honesta, id est bona gratiæ. Dicit enim Pal-
ma vitiorum, id est victoria vitiorum, est honesta pollue-
re: nunc enim de aliquo vitia benè triumpharunt, cum per
peccatum luxuriæ honesta in eo polluerunt. Tertiò habet
anima nobilitatem suæ redemptionis, de qua Augustinus.
147 *O anima pretiosa non auro redempta, vel opibus, sed*
agni immaculati sanguine, attende, quantum valeas, quid
pro te datum sit, cogita, noli te ipsam tradere in perditio-
nem, pro qua Christus suum pretiosum effudit sanguinem.
Et Apostolus 1. ad Corinth. 6. Empti enim estis pretio
magno, glorificate, & portate Deum in corpore vestro.
Huic nobilitati animæ similiter aduersatur luxuria. Vn-
de Bernardus. Væ mihi, si talentum mihi traditum negli-
genter tractauero pretioso sanguine agni immaculati ma-
gis appretiatum. Si enim stillas Dominici sanguinis in
vase aliquo haberem, diligens custos proculdubio existe-
rem; quanto magis diligenter debeo tractare, & seruare
sanguinem Christi magis appretiatum, quem effudit pro
animæ redemptione. Quartò anima habet nobilitatem di-
uinæ inhabitationis, ex quo est templum Dei 1. Corinth. 3.
148 *Nescitis, quoniam templum Dei estis, & Spiritus San-*
ctus habitat in vobis. Siquis violauerit templum Dei di-
sperdet illum Deus. Hoc autem facit luxuriosus. Et post.
Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Et 1. Corinth. 6.
Nescitis, quoniam corpora vestra templum sunt Spiritus
Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non
estis vestri. Sequitur: Empti enim estis pretio, &c.
Ista digna creatura, & mundum Dei templum in-
quinatur per luxuriam. Vnde de luxuriosis benè
inquit Psalm. Deus venerunt Gentes in hæreditatem
tuam, polluerunt templum sanctum tuum. Super illud:
Portate Deum in corpore vestro dicit Glossa: Si tibi non
parcis propter te, parce tibi propter Deum, qui te fecit
templum suum. Quintò anima habet dignitatem diuinæ
149 *desponsationis: est enim sponsa Christi, vt patet in Cant.*
& Osee: Sponsabo te mihi in fide, misericordia, & mise-
rationibus. Idcirco luxuriosus agit contra hanc animæ
dignitatem, quia exponit animam sponsam Christi violan-
dam coram oculis sponsi Christi sui, quod non impunè fe-
ret. Prouerb. 6. Zelus, & furor viri, scilicet Christi, non
parcet in die vindictæ, nec acquiescet cuiuscunque preci-
bus, nec accipiet pro redemptione dona plurima. Sextò,
150 *anima habet nobilitatem viuacitatis suarum potentia-*
rum, secundum quam per intellectum Deum, & seipsam
cognoscit, per voluntatem Deum diligit, & per memo-
riam ipsius recordatur. Isti nobilitati luxuria aduersa-
tur, quia priuat animam vigore, & viuacitate, & exer-
citio istarum potentiarum Ecclesiast. 25. Nequitia mulie-
ris immutat faciem eius, id est cor eius, quod mutatur de
homine rationali in pecus irrationale, & obcæcauit vul-
tum suum, id est intellectũ, qui in luxuriosis obtenebratur,
tanquam vrsus, qui propter ferocitatem, & nequitiam fre-
quenter priuatur visu Iob 24. Oculus adulteri obseruat
caliginem. Et bene assimilatur luxuriosus vrso. Daniel.
7. Apparuit secunda bestia, quasi vrsus. Nam, sicut vr-
sus ducitur ad captiuitatem per mel positum vsque ad fo-
ueam: ita & luxuriosus. Prouerb. 14. Est via, quæ vide-
tur hominibus recta, nouissima autem eius ducunt ad mor-
tem. Sunt aliæ animæ nobilitates, quas gratia breuitatis
151 *omitto. De omnibus his simul inquit Bernardus. O ani-*
ma Dei illustrata imagine, decorata similitudine, dotata
spiritu, redempta Christi sanguine, reputata cum Angelis,
particeps beatitudinis, consors diuinitatis, quid tibi cum
carne? Secundò luxuriosus malè se habet ad corpus suum
152 *illud deturpando. Prouerb. 6. Turpitudinem, & igno-*
miniam congregat sibi, & opprobrium eius non delebitur
1. Corinth. 6. Omne peccatum, quodcunque fecerit homo,
extra corpus est, qui autem fornicatur in corpus suum pec-
cat, super quo verbo dicit Glossa: cætera peccata animam
maculant, fornicatio autem non solum animam, sed etiam
corpus inquinat. Vnde Deus non fecit hominem secun-
dum corpus prostratum ad lutum, sed erectum ad cælum
Ecclesiast. 17. Deus creauit hominem rectum. Seneca:
Cætera animalia deiecit ad pastum, hominem ad sydera
erexit. Augustinus: Sicut superbia de Angelo fecit dia-
bolum, sic luxuria facit de homine porcum. Bernardus:
Nihil bestialius homine, qui est ratione vigens, sed non ra-
tione vtens. Psalm. Homo cum in honore esset non intel-
lexit, comparatus est, &c. Vnde luxuriosi sunt, vt stercus
terræ, quo nihil est vilius. Ecclesiast. 9. Mulier fornicaria
quasi stercus in via conculcabitur. Seneca: Quidam de-
lectantur in senectute fieri continentes, qui tunc diligunt
seruare castitatem, quando libido spernit eos habere ser-
uos; tales non habebunt præmia, qui non habuerunt labo-
rum certamina, scilicet in iuuentute corpus à feditate lu-
xuriæ compescendo. Et præcipuè luxuriosus in proprio
corpore peccans contumeliam fecit humanitati Christi, &
deitati, cui coniuncta est, propter quam coniunctionem
etiam corpus humanum ad magnam deuenit dignitatem.
Vnde Leo Papa in serm. de Natiuitate Domini: Agno-
sce, ò Christiane, dignitatem tuam, & diuinæ cõsors factus
naturæ noli in veterem vilitatem degenere conuersatio-
ne redire. Notandum etiam, quod luxuriosus adhuc ali-
ter malè se habet ad se ipsum propter multa mala luxu-
153 *riam præcedentia, concomitantia, & subsequentia, om-*
nibus enim illis voluntariè se implicat luxuriosus, cum
non luxuriando posset ab illis manere absolutus. Primò
enim præcedit luxuriam magna anxietas, de qua Hiero-
nymus: Appetitus fornicationis anxietas est, satietas
pœnitentia. Sub ista anxietate comprehenduntur multa
mala

mala, vt molestiæ, vigiliæ, timores, sollicitudines, quæ omnia Dominus Spinas vocat Osee 2. dicens sepiam viam tuã spinis. O quantæ præcedunt vigiliæ, quàm modicum festum sequitur. Secundò præcedunt sæpe graues expensæ 29. Prouerb. Qui nutrit scortum perdit substantiam. Luc. 15. de filio prodigo qui dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosè. Tertiò concomitatur erubescentia quam ostendit absconsio. Iob 24. Oculi adulteri, &c. Hæc erubescentia ostendit indecentiam luxuriæ, quoniam erubescentia est fuga rei indecentis. Quartò sequitur luxuriam pœnitentia. Vnde Prouerb. 5. de mulieri fallaci, quæ voluptas intelligitur dicitur: Nouissima autem illius amara quasi absynthium. Et quidam qui sibi abscidit linguam vt vehementia doloris temperaret vehementiam tentationis dixit: Absit vt tanti emam vnde pœniteam. Quintò sequitur fætor, & fœditas. Senec. In voluptate nihil est magnificum, nihil quod naturam Deo proximam deceat. De hac Ioel: Computruerunt iumenta in stercore suo. Gregorius: Iumenta in stercore suo computrescere est homines in fetore luxuriæ vitam finire. Et in Psal. Disperierunt in Endor, facti sunt vt stercus terræ. Endor interpretatur fons generationis; vnde Endor est illa pars quæ opere carnali, & generationi deseruit. Propter hanc feditatem comparatur luxuriosus sui. Prouerb. 11. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra, & fatua. Sus si videret ex vna parte luti volutabrum, & ex alia parte lectum roseum prius curreret ad volutabrum: sic tales immunditiam luxuriæ præponunt delitijs paradisi. Sextò sequitur luxuriam infamia. Prouerb. 6. Oppro-
154 brium eius non delebitur. Ecclesiast. 23. In plateis ciuitatis vindicabitur, quasi pullus equinus fugabitur, & vbi non sperauit apprehendetur, & erit dedecus omnibus, quia non intellexit timorem Domini. Quod prius expoposui de adulterio expositione prima huius præcepti 3. c. Septimò sequitur luxuriam quandoq; occisio 2. Reg. 11. Interfectus est Amon quia corrupit Thamar. Hieronymus: Quotidie sanguis mæchorum funditur, adulteria damnantur Prouerb. 7. dicitur de muliere mala. Multos vulneratos deiecit fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Numer. 24. hoc peccatum præ cæteris elegit Balaam propter quod interfecti sunt 24. millia hominum. Daniel. 13. Senes qui exarserunt in Susannam interfecti sunt. Octauo sequitur luxuriam mirabilis seruitus, ita vt etiam poten-
155 tissimi Principes seruierunt mulieribus. Vnde Hieronymus: Quid Salomone sapientius, & tamen victus, & infatuatus est amore mulierum. Eccles. 19. Vinum & mulieres apostatare faciunt etiam sapientes. Hieronymus: In serico, & in pannis eadem libido dominatur, nec regum purpuras, nec mendicantium spernit squalorem. De hoc Tullius: Ego illum seruum dicam cui mulier imperat, leges imponit, vocat veniendum est, eicit abiciendum est, poscit dandum est minatur, extimescendum est. Nec solum luxuriosus efficitur seruus mulierum, sed etiam proprij corporis quod vilissimum est. Vnde Hieronymus: Nihil vilius quàm à carne vinci, nihil gloriosius quàm carnem vincere. Tertiò principaliter luxuriosus malè
156 se habet ad Deum, quia per nullum peccatum Deus tantum vilipenditur, eique tanta contumelia exhibetur sicut per luxuriam, quod patet multipliciter. Primò propter peccati luxuriæ vilitatem, quia nullum aliud vilius, nec magis fetidum, vt prius patuit. Secundò propter eius communitatem, & vniuersalitatem, quia luxuria est velut vniuersale diluuium omnes submergens nobiles, sapientes, potentes. Prouerb. 8. Multos vulneratos deiecit fortissimi quoque ab ea interfecti sunt. Augustinus: Quid fortius Samsone, quid Dauid sanctius, quid Salomone sapientius, & tamen hi omnes per luxuriam superati sunt. Tertiò per luxuriam Deo maior contumelia infertur, quia luxuriosus illud dulcius reputat quod Deo magis displicet. Magis enim amat interdum coniugatam turpem, quàm solutam pulchram; vnde non videtur quærere in peccato suo voluptatem, sed Dei contumeliam. Vnde Hieronymus: Luxuriosa mens inepta ardentius prosequitur, & quod non licet, dulcius suspicatur: sicut etiam quandoque sibi dulcius videtur peccare more inconsueto, vel contra naturam, quàm more vsitato cum tamen primus magis Deo displiceat. Quartò per luxuriam Deus
157 magis vilipenditur in eo quod anima eius spiritualis filia prostituitur, & eius sponsa in adulterium trahitur. Prouerb. 6. zelus, & furor viri non parcet in die vindictæ. Quintò quidem patet quod per luxuriam Deo contumelia infertur, quia per eam luxuriosus omnibus bonis spiritualibus priuatur. Iob 35. Si deceptum est cor meum super mulierem. Et post: Ignis vsque ad consummationem deuorans, & omnia genimina eradicans: Genimina omnium bonorum sunt dona, & virtutes. Gregorius: Illam mentem Spiritus Sanctus fugit, quam mundam non inuenit. Vnde dicit Gregorius in lib. Dialog. cap. 32. quod cum quidam Episcopi Africani contra Arianos pro defensione fidei fortiter resisterent cum exhibiti essent Regi eorum Vuandalo, nec posset eos inflectere ad errorem suum fecit eis linguas radicitus amputari, quibus diuino miraculo datum est, vt ita bene vt prius loquerentur, vnus autem illorum in luxuriam verbi lapsus, statim priuatus est illo domo lingua miraculi, & iustè, vt dicit Gregorius. Vt qui seruare noluit continentiam carnis sine lingua carnea non haberet verba veritatis. Nedum verò bonum spirituale per luxuriam amittitur, sed etiam bonum æternum. Vnde Augustinus: O quam breuis est concubitus, hora pro qua amittitur vita æterna. Sextò per luxuriam ideo maior contumelia infertur, quia ab amicis Dei, & sanctis maximè detestatur. Quod patet per exempla veteris, & nouæ legis. Nam Ioseph magis periculum mor-
158 tis, & carceris subire voluit, quàm adulterium committere. Et Susanna potius mortem subire voluit Daniel. 13. Melius est mihi incidere in manus hominum, quàm derelinquere legem Dei mei. Item beata Agatha magis voluit in mammillas torqueri, beata Agnes flammis exuri, beata Catherina magis in rota gladijs dissipari. Item in vita Pauli primi heremitæ legitur de quodam sancto martyre, qui cum non posset frangi tormentis vt Christum negaret, tentauerunt eum superare per blandimenta luxuriæ, vnde paratus est ei lectus suauissimus in orto amænissimo inter rosas, & lilia, & positus est in lecto nudus, & ligatus est, & introducta est meretrix nuda, & speciosa ad eum, qui cum incitaret eum ad libidinem tractans membra eius, & ille non haberet vnde se defenderet amputauit sibi linguam proiciens eam cum sanguine quasi expuendo in faciem meretricis, & sic per linguæ vulnus resecauit vulnus libidinis. Septimò perpendi potest, quod per luxuriam Deo maxima contumelia exhibe-
159 tur, quia per eam luxuriosus indignus redditur gratia Dei. Matth. 9. Nemo ponit vinum bonum, & nouum in vteres veteres, quia cor luxuriosi est vter sordidus vetus, & putridus non valens continere nouum vinum gratiæ. Item indignus est luxuriosus corpore Christi. Matth. 7. Nolite sanctum dare canibus. Ad Hebr. 13. Habemus altare de quo non habent edere, qui tabernaculo carnis deseruiunt

seruiunt in gula, & luxuria, hoc altare est corpus Christi. Nulli periculosius sumunt corpus Christi, quàm luxuriosi. Idem: Quid tibi cum mulieribus qui ad altare Domino famularis. Dic Sacerdos, dic clerice qualiter cum eisdem labijs oscularis filium virginis, quibus parum ante osculatus es labia meretricis. O Iuda osculo filium hominis tradis. In vitis Patrum legitur cum quidam presbyter adductus esset ad Sanctum Macharium Alexandrinum habens totum caput cancro corrosum, itaut os capitis appareret, & maneret ante cellam eius, nec vellet eum sanctus videre compassus est ei Sanctus Hieronymus, qui ibi venerat ad visitandum Sanctum, rogauit eum, vt misereretur eius, qui respondit: Habet, inquit, morbum sibi à Deo datum, quia fornicator sacramenta Dei indignè tractauerat, & ideo non merebatur curari. Ipsi autem infirmo Beato Hieronymo iuramento firmante quod de cætero sacramenta non contingeret, nec ad sacerdotis officium accederet, & peccatum suum manifestè confitenti supplicanti Beato Hieronymo Beatus Macarius manum ei imposuit, & curatus gratias agens Deo ad propria re-
160 *dijt. Item indignus est luxuriosus Ecclesiastica sepultura. Vnde in 4. Dialog. legitur de Valeriano Mediolanensis Ecclesiæ defensore, qui fuit multum lubricus, & defunctus positus est in Ecclesia Beati Sixti martyris, quem custodes Ecclesiæ viderunt nocte media trahi à teterrimis spiritibus ligatis pedibus vociferantem nimis extra Ecclesiam vbi in mane inuentus est: vbi dicit Gregorius, quod hi quos peccata grauia præmunt si in loco sacro sepeliri se faciunt, restat vt etiam de sua præsumptione iudicentur. Et ibidem varia dicit exempla de eodem. Quartò principaliter luxuriosus malè se habet ad Angelum.*
161 *Primò quia coram Angelo facit quod non faceret coram ribaldo. Bernardus: In quouis diuersorio, in quouis angulo reuerentiam habeas Angelo tuo ne audeas illo præsente quod me vidente non auderes. Secundò, quia in hoc peccato homo exhibet contumeliam Angelo; nam cum homo sit Angelo similis secundum animam, & intelligentiam in luxuria magis vult assimilari iumentis. Psal. Homo cùm in honore esset, &c. nam in fornicationis opere sic totus homo absorbetur à carne, vt iam dici non possit ipse animus suus esse, sed simul totus homo dici possit caro. Tertiò, quia luxuria infert naribus Angeli intolerabilem fetorem. Legitur in vitas Patrum quod mortuo quodam peregrino in sylua Angelus apparuit heremitæ dicens quod iret cum eo ad sepeliendum dictum peregrinum. Quod cum fecisset, & vellet eum sepelire heremita nares suas obturabat non valens ferre fetorem cadaueris, sed Angelus non; quo sepulto obuiauerunt cuidam iuueni pulchro, ornato, & luxurioso, ad quem appropinquantes Angelus nares suas obturabat, dicens quod fetor luxuriæ eius erat ei grauissimus ad tolerandum, & cadauer peregrini suauissimi odoris. Quintò principali-*
162 *ter luxuriosus malè se habet ad diabolum ei in luxuria complacendo, cui meritò displicere debemus, vltra omnia enim luxuria placet diabolo. Quod patet ex multis. Primò, quia facit de Syon, & templo Dei Babylon, & habitationem diaboli. Apocalyp. 17. facta est habitatio omnis spiritus immundi, & volucris immundæ. Iob 40. Legitur Behemoth in locis humentibus dormire, loci humentes sunt luxuriosi. Secundò, quia dicit Glossa super Lucam, quod cum dæmones de omni peccato gaudeant præcipuè tamen gaudent de fornicatione, & idolatria. Et tangitur ibi causa quare de fornicatione ita gaudent, quia ibi corpus, & anima maculantur, & etiam quia ibi duos lucrantur, & pro vili precio. Prouerb. 6. Precium scorti vix est vnius panis, mulier autem viri preciosam animam rapit: precium scorti dicit esse vix vnius panis, quia vnus panis diutius sedat ardorem appetitus, quàm delectatio illius peccati. Tertiò quia per luxuriam ludificat tam dormientes, quàm vigilantes, & quandoque met materiam administrat, vt patet in incubis. In vita Sanctorum Patrum legitur de quodam heremita habitante in deserto omnibus virtutibus ornato, qui cum summa esset abstinentiæ incepit habere sanctitatis præsumptionem, ad quē accessit diabolus in specie pulcherrima mulieris per heremum errantis, quæ in speluncam eius se iniecit, & eius prouoluta pedibus rogabat eum, vt eius misereretur errantis ne bestijs exponeretur. Ille compatitur ei causas erroris quærit, illa multa fingit. Ad vltimum post blandimenta verborum, & tactus decipitur, & dum libidinem explere vellet cum vlulatu, & derisione euanescit, tunc multitudo dæmonum, quæ spectaculo aderat maximo cachinno irridens clamauit: O monache qui vsque ad cælum te extollebas vsque ad infernum dimersus es, qui confusus, & desperans, & consortia bonorum fugiens ad seculum rediens fit dæmonum præda. Quartò ex hoc patet*
163 *quod luxuria diabolo placet, quia cum maxima instantia, subtilitate, & diuturnitate, diligentia, & labore de hoc peccato tentat, vt homines maximè bonos in hoc peccatum deiciat. Gregorius: Assidua tentatione tentat vt saltem tædio vincat, & cum vicerit gaudet. Ecclesiast. 18. Si præstes animæ tuæ concupiscentias eius dabis te in gaudium inimicis tuis. Legitur in vitis Patrum: cum*
164 *filius cuiusdam Sacerdotis idolorum mansisset solus in templo vidit ibi venire principem dæmonum inuestigantem de actibus singulorum dæmonum. Vnus dixit quod prelia concitauit, & effusionem sanguinis, & fecit illum cedi. Alius dixit quod multas naues submersit, & homines occidit spatio viginti dierum, & similiter fecit illum cedi. Tertius dixit, quod in nuptijs seditionem concitauit vbi sponsus, & sponsa, & multi alij sunt occisi in decem diebus, & fecit eum similiter verberari. Quartus dixit, quod per quadraginta annos in heremo fuerat tentans vnum monachum, & vix eum in ipsa nocte fornicari fecerat. Quo audito surrexit diabolus osculans eum, & dyadema suum posuit super caput eius, & suum fecit consendere dicens: Magnam rem fecisti. Quod audiens puer cogitauit quod erat magnum esse monachum, & postmodum factus est monachus probatus. Sextò princi-*
165 *paliter luxuriosus malè se habet ad proximum; quod tripliciter ostenditur. Primò per hoc quod aufert ei non sua, sed seipsum. Prouerb. 6. Non grandis culpa est cum quis furatus fuerit, qui autem adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam. Quod enim aliquis adulter est accidit propter cordis inopiam: nam si cor haberet indignaretur subijci vilissimæ parti suæ, & pro tam vili lenocinio se dari, vel propter cordis inopiam, id est propter sapientiæ defectum. Secundò pro hoc quod ille qui hoc vitio laborat nulli fidem seruat. Vnde 1. Reg. David fidelem militem fecit occidi pro vxore illius, & 2. Reg. Amon sororem suam Thamar corrupit. Tertiò pro hoc quod per hoc vitium aliquis aufert proximo hæreditatem suam. Ecclesiast. 23. Omnis mulier relinquens virum suum peccabit statuens hæreditatem ex alieno matrimonio, &c.*
166 Hæc omnia Ioannes Beetz, quæ etsi quadantenus fusiora, prætermitti non debuere, ob antiquitatem, & pietatem authoris, & in odium meretricis, de quo in hoc consulto.

CON-

CONSVLTVM XLVII.

De quodam matrimonio per metum celebrato.

SVMMARIVM.

Casus series. n.1.
Responsio. n.2.
Ex quibus verbis S.Scripturæ, & Concilijs indissolubilitas matrimonij denotetur. n.3.
In dubio matrimonij quid sit censendum. n.4.
Pontificis definitio. n.5.
Matrimonium in principio inualidum, post consumationem reuiuiscit. n.6.
Huius sententiæ ratio. n.7.
Et extenditur quando celebratum esset ex metu graui. n.8
An super hoc admittatur probatio in contrarium. n.9.
Quæ contra valorem istius matrimonij notantur. n.10.
Protestatio puellæ. n.11.
Protestatio contraria facto non releuat. n.12.
Protestatio cessat per actum subsequentem contrarium. num.13.
Protestans an si non repetat in omnibus protestationem, censeatur ab ea recessisse. n.14.
Instantiæ, & suasiones, &c. an releuent intentum. n.15.
Quid quando proueniunt à Principe. n.16.
Princeps semper censetur operari secundum leges. n.17.
Quid quando instantiæ sunt importunæ. n.18.
An commoueant virum constantem. n.19.
Timor patris grauis an inualidare potuerit talem matrimonij contractum. n.20.
Hic timor potuit esse reuerentialis. n.21.
Et non potest annullare matrimonium. n.22.
Rotæ decisiones, & earum fundamenta. n.23.
Pallor in puellæ facie, an sufficiat ad intentum. n.24.
De huiusmodi pallore variæ authoritates. n.25.
Dos virginum, & ornamentum pudicitia. n.26.
Lacænæ virginis dictum. ibid.
Quid de lachrymis, suspirijs, gemitibus, &c. n.27.
Aliquando sunt fallaces. n.28.
Gemitus quid apud Virgilium. n.29.
Commimatio facta an concludat pro inualiditate matrimonij. n.30.
Parentes possunt dirigere filias ad matrimonium etiam leui coactione. n.31.
Filiæ in casu grauis causa tenentur parentibus obedire. num.32.
Probabilior huius facti resolutio. n.33.
Timor reuerentialis adminiculatus reddit irritum matrimonium. n.34.
Singula quæ non prosunt, multa collecta iuuant. n.35.
Quando hoc axioma procedit. n.36.
Medium præsumitur probatis extremis. n.37.
Media declarantur ex præcedentibus, & sequentibus. num.38.
Media semper præsumuntur talia, qualia extrema sunt. num.39.
Animus dignoscitur ab operibus operantis. n.40.
Maximè si verba iungantur. n.41.
Et hæc omnia antecedentia, & consequentia sint. n.42.
Hoc maximè procedit in actu de sui natura delectabili. num.43.
Quæcunque animi declaratio videtur sufficiens ad ipsius demonstrationem. n.44.
Protestationis in hoc matrimonio interuenientis expensio. num.45.
Protestatio quid sit. n.46.
Quando protestatio contraria facto non releuat. n.47.
Preces importunæ irritant matrimonium. n.48.
Referuntur Authores. n.49.
Huius sententiæ fundamentum. n.50.
S.Scripturæ verba. n.51.
Eiusdem exemplum. n.52.
Extrauagans Execrabilis *Ioãnis* 22. de præbend. *n.53*
Adducuntur etiam alij textus pro hac sententia. n.54.
Hæc sententia videtur extrema. n.55.
Sententia quæ media via incedit est eligenda. n.56.
Videtur esse magis communis. n.57.
Huius secundæ sententiæ fundamentum. n.58.
Confirmatio. n.59.
Preces importunæ factæ ab eo cui debetur reuerentia cadunt in virum constantem. n.60.
Malum intolerabile subdito esse superioris contrariam voluntatem habere. n.61.
Maior abundantia, & cautela non nocet, sed iuuat. n.62.
Preces minis coniunctæ causant consensum inuoluntarium. n.63.
Huius rei ratio. n.64.
An tale graue malum reperiatur in casu respectu teneræ puellæ. n.65.
Puella hæc potuit, & debuit timere. n.66.
Spectata natura patris. n.67.
Iustè potuit timere quia omni erat auxilio humano destituta. n.68.
In eo qui metum patitur ætas attendi debet. n.69.
Ad timorem iustum non est necessarium quod vis actu inferatur, sed sufficit timere ne inferatur. n.70.
Metus grauis est attendendus in ordine ad fragilitatem personæ, quæ illum patitur. n.71.
Et sufficit probabilis suspicio. n.72.
Ponderatio metus reuerentialis puellæ. n.73.
Timorem reuerentialem solitariè sumptum esse sufficientem ad rescindendos quoscunque contractus, ibid.
Opposita sententia verior. n.74.
Tertia sententia verissima. n.75.
Pro præsenti quomodo sumi debet timor reuerentialis. num.76.
Timor pro pudore, & verecundia sumptus matrimonium non rescindit. n.77.
Timoris descriptio. n.78.
Leonardi Lessij sententia. n.79.
Sententia Martini Bonacinæ. n.80.
Thomæ Sanchez. n.81.
Eiusdem moderatio. n.82.
Eiusdem verba valdè ad nostrum intentum. n.83.
Non fuisse Sanchez sibi contrarium in hac sententia probatur. n.84.
Sententia Castri Palai. n.85.
Ægydij Coninch. n.86.
Pauli Layman de professione religiosi, de qua est eadem ratio, ac de contractu matrimonij. n.87.
Eiusdem verba. n.88.
Sententia Antonij Thesauri. n.89.
Sententia Zachariæ Pasqualigi. n.90.

Item

IESVS MARIA.

Casus series.

N. Vir Illustrissimus potens in opere, & sermone grauis, & seuerus erga filios, filiam 14. annorum in matrimonium tradere adolescenti per illustri cuidam destinauit; quod tamen puella sciens sæpius protestata est coram multis domesticis contra voluntatem suam esse, quin potius illud auersari. Pater nihilominus cum adolescente illo contractum conclusit, & de conclusione certiorem filiam fecit, media perillustri quadam fœmina, quam reuereri, & honorare tenebatur. Quo cognito, puella clarè dixit, nullatenus se velle cum tali iuuene matrimonium contrahere. Cœpit tunc fœmina illa ei suadere, vt opinionem mutaret, & patris voluntati annueret, qui, si hoc non egisset, contra ipsam ostenderet magna displicentiæ signa. Durante autem per plures dies huiusmodi continua suasione, tandem filia suasionibus fatigata, & valdè timens patrem grauem, & seuerum, dixit se consentire in tale matrimonium: cæterum incontinenti, & immediatè cum pluribus personis suæ familiæ, exagerauit,

uit, suspirauit, & fleuit suam infelicitatem dicens, necessitatam se esse ad contrahendum contra suam voluntatem, & sine libero sui consensu. Adueniente postea nuptiarum die, quasi in agonia posita nolebat ad Ecclesiam accedere; sed eam fœmina illa solitis instantijs, & suasionibus ad Ecclesiam perduxit; præmissis tamen ex parte puellæ solitis suspirijs, & singultibus. Vnde, cum à Parocho interrogaretur, an vellet in coniugem, seu maritum illum perillustrem adolescentem acceptare, in respondendo Si, pallidissima instar mortuæ visa est. Item post isto modo contractum matrimonium ferè nunquam coniugem sibi datum in faciem aspexit, quin postea nocte adueniente, quando cum ipso in lectum ire debebat, & consumare matrimonium, absolutè protestata est illi fœminæ, se nolle id facere. Quæ propterea maioribus instantijs, imò ipsi comminãdo se relaturam patri, quomodo resisteret ipsius voluntati, ei suasit, vt cum marito dormiret, prout fecit amaro tamen planctu premisso. Sequenti etiã die in lachrymis, & suspirijs versabatur, vt proinde necessum fuerit, vt eadem fœmina eisdem instantijs, suasorijs fere quotidiè, & semper vteretur quãdo marito adhærere debebat; versus quem etiam auersionem maximam ostendit. Quod causa etiam fuit, vt ipse maritus eam similiter auersari ceperit, itaut propterea inter vtrumque coniugem odia, & diffidia plura nascerentur. Tandem filia patri palam protestata est, se nullatenus viuere velle cum illo, etiamsi propterea vitam perdidisset. Quin etiam in talem morbum incidit, vt medici nullum pro ipso remedium repererint vsque adhuc, ipsa in mortis pallore pre animi passione perseuerante. Coactus idcircò pater fuit, generum ex ea patria in aliam mittere. Quæritur, ergo an hoc matrimonium validum, seu potius irritum, & nullum censeri debeat ob defectum voluntarij consensus.

Responsio.

2 PRo huiusmodi matrimonij validitate, & indissolubilitate militat primò, quod coram Parocho, testibus, & cum nullo impedimento consanguinitatis, vel affinitatis, aut simili, contractum sit, imò consummatum, vt supponitur, quo casu procedit à fortiori illud Genes. 2. & Matth. 19. ***Erunt duo in carne vna;*** specialiter Matth. 19. ***Iam non sunt duo, sed vna caro,*** & immediatè: ***Quòd Deus coniunxit, homo non separet.*** Quibus denotatur omnimoda indissolubilitas matrimonij; prout ex Concilijs Illiberi-
3 tano, Grangensi, Mileuitano, Agathensi, Africano, Metensi, sexta synodo, & Tridentino; Summorum Pontificum, præsertim Innocent. I. & Leonis I. decisionibus; Patrumque testimonijs, & Ecclesiæ traditione passim confirmant Doctores, Scholastici, Theologi, & Summistæ, qui de Sacramento Matri-
4 monij scripserunt. Militat secundò, quod ea, quæ pro parte aduersa adduci possunt, ad summum probant, dubium esse, an hoc matrimonium sit validum, nec ne. In dubio autem Matrimonij validi, cum pro se habeat iuris præsumptionẽ, per notata à Felino *in cap. causam Matrimonij num. 6. de offic. deleg.* Gomez *variar. lib. 2. cap. 14. num. 27.* & Sanchez *de matrimon. lib. 4. disput. 9. num. 9. & 12. & disput.* 10. *num.* 7. pro valido censendum. Eò etiam quod matrimonium inter fauorabilia sit maximè fauorabile, *cap. videtur qui matrimon. accus. poss. cap. ex litteris de probat. cap. licet ex quadam de testib. & capit. fin. de sent. & re iudic.* DD. ibidem, specialiter Stephanus Gratian. *disceptat. forens. tom.* 4. *cap.* 692. *n.* 7. Mascard. *de probat. tom.* 2. *concl.* 1027. *alias* 1023. *num.* 1. & Rota coram Robusterio *decis.* 117. *num.* 2. & 4. Et ita in fauorem ipsius matrimonij iudican-
5 dum esse, *cap. duobus §. fin. de sentent. & re iudic.* vbi Summus Pontifex definit, quod duobus Iudicibus diuersas proferentibus sententias, præfertur, & tenet sententia pro reo, seu in fauorem rei, quod subdit fallere in causa fauorabili, matrimonij scilicet, libertatis, dotis, seu testamenti, quibus in casibus vult tenere sententiam pro actore promulgatam. Ex quo textu Glossa *verb. in liberali in d. cap. Ex litteris de probat.* elicit hanc doctrinam generalem, scilicet, quod in dubio iudicandum sit pro matrimonio, quam approbant communiter Doctores *in cap. ex parte desponf.* & plurimi alij, videlicet Panormitanus, Cardinalis, M. Antonius Cuccus, Parisius, Hieronymus Gratianus, Mascardus, Menochius, Nauarrus, Gaillus, Aloysius Riccius, Gutierez, Barbosa, Franciscus Molinus, Sanchez, Sayrus, Reginaldus, Basilius Pontius, Lopez, & alij, quos refert, & sequitur Ioannes Angelus Bossius de *matrimon. c.* 3. *§.* 46. *num.* 227. *& sequentib.* Tertiò, quia dato,
6 nec concesso, quod in principio inualidum fuerit ante consummationem, post illam tamen reuixisse, & validum fore ex eo conuincitur, quod copula, seu consumatio matrimonij cum animo maritali (qualis præsumitur in præsenti) saltem secundum ius antiquum, quod, & modò viget, vbi non est publicatum, & acceptatum Tridentinum, arguit consensum in matrimonium, *cap. veniens, & capit. is qui fidem de sponsal. cap. attestationes de desponsat. impuber. & cap. vnic. eod. tit. in* 6. & DD. communiter, quorum plures referunt, & sequuntur Gutierez *de matrim. cap.* 27. *num.* 4. *cap.* 40. *num.* 3. *& cap.* 70. Sanchez *lib.* 1. *disp.* 49. *num.* 1. *& lib.* 3. *disp.* 40. *num.* 2. Basilius Pontius *lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 3. Hurtadus *disp.* 3. *diff.* 14. *n.*
7 51. Ea scilicet ratione, quod Ecclesia præsumit tunc adesse consensum coniugalem, saltem tacitum per eandem copulam præstitum, & non delictum, quale esset, si post contractum matrimonium sine debito consensu subsecuta fuisset talis copula, quia tunc
8 esset merè fornicaria. Quod etiam extenditur pro casu, quo matrimonium præcedens celebratum esset ex metu graui, & timore mortis. Couarrubias 1. *p. cap.* 4. *§.* 1. *n.* 11. Mascardus *de probat. concl.* 1031. *num.* 10. Menochius *libr.* 6. *præsumpt.* 4. *num.* 31. &
9 alij apud ipsum. Et est adeo certum, vt non admittatur probatio in contrarium, cum sit præsumptio iuris, & de iure; nam contra præsumptionem iuris, & de iure non admittitur regulariter probatio, Glossa *in cap. is qui fidem desponf.* Mascardus, Menochius, Cuccus, & alij, apud Barbosam *tom.* 2. *collect. lib.* 4. *tit.* 1. *c.* 30. *num.* 40.

Specialiter quartò, quia ea, quæ contra ipsius
10 valorem in casu notantur, leuia videntur. Primò illud de protestatione puellæ coram sua familia,
11 facta ante contractum, de voluntate non consentiendi in ipsum, & post contractum, de voluntate non

non dormiendi cum sponso, aut de non consummã-
do matrimonio. Non solùm, quia protestatio con-
traria facto non releuat, *l. cum in plures §. locator, ff.*
12 *locati cap. gratum de offic. deleg.* Oldradus, Baldus,
Cephalus, Surdus, Tuschus, & alij apud Barbosam
13 *in axiomat. iur. axiom.* 194. *num.* 1. sed etiam, quia
protestatio tollitur, & cessat per actum subsequen-
tem contrarium. Cephalus Crauetta, Surdus,
Menochius, & Rota *decis.* 539. *num.* 6. apud Farina-
cium *part.* 1. *recent.* Et protestans, si non repetat in
omnibus protestationem, censetur ab ea recessisse.
14 Rota apud Paulum de Rubeis *decis.* 29. *num.* 19. *&*
decis. 91. *num.* 12. *tom.* 2. *diuers.* aliàs *p.* 6. *recent.* Hæc
autem in præsenti casu non contingunt.
Secundò id quod etiam notatur de instantijs, &
15 suasionibus, seu, quod idem est, de precibus, & blan-
ditijs, parum releuat intentum, non solum quia im-
portunæ, & molestæ non erant, quo casu nihil peni-
tus cogere, etiam si à Principe prouenirent, colli-
16 gitur à contrario sensu ex *l. fin. C. de his quæ vi*, ibi
venditiones, donationes, transactiones, quæ per poten-
tiam extortæ sunt, præcipimus infirmari, nam extor-
quere violentiam significat *l. fidei commissa* §. *si rem*
ff. de legat. 3. Et quia alias Principibus nihil petere
liceret, cum tamen vnde iura nascuntur iniuriarum
occasio præsumi non debeat, *l. meminerint C. vnde*
vi. Et ex opposito Princeps semper censetur opera-
17 ri secundum leges, *l. ex imperfecto C. de testament. l. si*
hæredem C. de inoffic. testam. l. Papinianus §. *Imperator*
ff. eodem. Sanchez *lib.* 4. *de matrimon. disp.* 7. *numer.* 1.
Basilius Pontius *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 13. Bossius *cap.* 12.
§. 7. *num.* 112. *&* 113. In specie id etiam dicens ex
Vasquio, & Genuensi de matrimonio contracto ad
simplices preces, vel rogatu Principis. Sed etiam
18 quia dato quod essent importunæ, quales sunt illæ
quæ sunt instantissimæ, sæpius repetitæ, & inculca-
tæ, adhuc tamen non sunt sufficientes ad annullan-
dum matrimonium, & quod non videntur habere
tantam vim, vt virum constantem commouere de-
19 beant. Prout ex iuristis tenent Abbas, Rolandus,
Antonius Gabriel, & alij, ac ex Theologis Henri-
quez, Lopez, Villalobos, & alij, quos sequitur Bos-
sius *supra numer.* 118. quibus fauent Nauarrus *in*
Man. cap. 17. *n.* 16. & Ledesma 2. *part.* 4. *q.* 49. *art.* 3.
ad finem. Item tertiò (quod magis vrgere videtur)
20 id quod affertur de timore, seu metu patris grauis,
& seueri erga filios; qui cum causa fuerit consensus
in matrimonium; & copulam ex ipso securam, illud,
& illam inualidasse videtur ad effectum præsentem;
nec etiam concludit, quia talis timor, aut metus so-
lum potuit esse reuerentialis, qualis est ille, qui re-
21 peritur in illis qui iure aliquo alijs subijciuntur, vel
sub potestate eorum viuunt, vt in clericis respectu
Episcopi: Religiosis respectu suorũ Prælatorum; sub-
ditis respectu Principis, vel Magistratus, & similibus.
Hic autem reuerentialis timor, esto quod secundũ
aliquos sufficiens sit ad irritandum matrimonium
quando est causa illius; nihilominus secundum plu-
res, quorum sententia magis cõmunis est, magisque
recepta, non potest annullare matrimonium, aut
22 quemlibet alium cõtractum, prout sæpius tenuit S.
Rota Rom. *dec.* 242. *n.* 5. *& dec.* 260. *n.* 10. apud Fa-
rinacium *l.* 2. *consil. crimin.* & *dec.* 783. *n.* 10. *& dec.* 628.
num. 6. apud Buratum, *& ibidem in annot.* Ferentil-
lus, & etiam *in annotat. ad decis.* 205. quibus in locis
refert eandem Rotam ita sensisse etiam *decis.* 341.
num. 2. *part.* 2. *diuersorum*, *& decis.* 223. *num. vltim.*
apud Verallum p. 2. *& decis.* 120. *num.* 1. *apud Ludoui-*
sium, & in Valentina *Donationis* 3. *Iunij* 1624. *coram*
Merlino. Quę S. Rotæ decisiones à quibusdam recen-
tioribus relatæ, fundantur *in l. si patre cogente ff. de*
ritu nuptiar. & in l. fideiussor §. *pater ff. de pigno-*
23 *ribus*, ac iure canonico *in cap.* 1. *de desponsat. im-*
puber. cap. ex litteris eod. titul. & cap. 2. *de pact. in* 6.
& in eo quod timor reuerentialis non est ita grauis,
vt habeat vim ad cogendum voluntatem, aut ter-
rere virum constantem, prout probant Antonius
Gomez *lib.* 2. *variar. cap.* 14. & Thesaurus *q.* 52. ex
varijs iuribus, & Doctoribus, de quibus etiam Bos-
24 sius §. 6. *num.* 99. Multò magis quartò illud quod
etiam affertur de pallore in facie tempore profe-
rendi verba significantia consensum coram Paro-
cho, & testibus, infirmum est ad intentum. Pro com-
perto etenim est illud D. Ambros. *in luc. cap.* 1. *Trepi-*
dare virginum est, ad omnes viri ingressus pauere, omnes
viri affatus vereri. Et illud Ouidij. *Metamorph. lib.*
25 5. *fab.* 3. *Omnia terrent virgineas mentes.* Virgineus
ergo pudor pallorem illum effecit. Pudicitia enim
est animi virtus, qua quis verecundatur de aliqui-
bus actibus, venereis præsertim, secundum D. Au-
gust. *lib.* 14. *de Ciuit. Dei.* Maximè in nobilibus, quia
vt Cyprianus *de* 12. *abusionibus*, inquit: *Pudicitia est*
ornamentum nobilium. Et dos præcipua Virginum.
26 Vnde interrogata Lacæna quædam paupercula
virgo, quam dotem marito esset allatura, aptè re-
spondit: *Pudicitiam.* Quidni ergo nobilis Virgo cõ-
sensum in matrimonium ad carnalem coitum ordi-
natum præstitura, pallesceret? Sanè si vultu sereno
responsum daret inuerecunda appareret. Nec om-
nes Socratem imitari queunt, de quo dicitur, sem-
per eodem fuisse vultu, siue cum vxorem duxit, siue
cum venenum bibit.
Nec maiorem vim habere videtur illud de la-
27 chrymis, suspirijs, gemitibus, &c. tam pro matri-
monio contrahendo, quam pro illo consummando,
& continuando commercium cum marito; non so-
lum quia lachrymæ aliquando oriuntur ex animi
teneritudine, vt in pueris, & puellis, vt docet S. Th.
2. 2. *q.* 82. *art.* 4. *ad* 3. puellis maximè, quia vt Euripi-
des *in Med.* ait: *Mulier ad lachrymas nata est.* Et aliquã-
do sunt falsæ, & fallaces: Vnde Ouid. *de remed. amor.*
28 *Ne ve puellarum lachrymis moueare caueto,*
Vt flerent oculos erudiere suos.
Item *in Epist. ad Demophoonta*
Vidi etiam lachrymas, an, & est pars fraudis in illis?
Hæ quoque habent artes, quòque iubentur, eunt.
Sed etiam quia sæpiùs sunt signa lætitię, & ex iu-
cunditate cordis oriuntur. D. Thom. *eo art.* 4. D.
Ambrosius *de obitu Valentin.* dicens: *Mentem alleuant*
fletus, & mæstum consolantur. Et Ouid. 4. *de Tristib. Est*
quædam flere voluptas. Quorsum ergo huius puellæ
lachrymę solum ad tristitiam, seu dolorem pro ma-
trimonio contracto, seu contrahendo restringun-
29 tur? Quod etiam de gemitibus accipiendum, præ-
sertim, cum gemitus iuxta illud Virgilij *Æglog.* 1.
genus quoddam iucundi cantus sint.
Nec gemere aeria cessabit turtur ab vlmo.
Et de suspirijs. Præsertim, cum illa sæpiùs animi de-
deria

derla significent. Vnde iuuenal. *Satyr.* 11.

Suspirant longo non visam tempore matrem.

Et Tibullus *lib.* 4. *eleg.* 5.

Quod si forte alios iam nunc suspirat amores.

Et Ouidius 1. *fastor.*

Hanc cupit, hanc optat, solam suspirat in illam.

30 Nec prætereà illud de comminatione illi ab illa fœmina facta de referenda patri displicentia, & resistentia in ordine ad consummationem istius matrimonij. Hoc enim solum indicat, ipsi præpositam, & intimatam esse reuerentiam, & obedientiam patri debitam, ob quam filij, & præsertim filiæ, etsi non teneantur obedire parentibus, quantum ad cõtrahendum, vel consummandum matrimonium cũ aliqua persona, nec parentes illos, vel illas ad hoc obligare, *cap. cum virum de Regular.* Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 1. *de matrim.* D.Thom. *in* 4. *dist.* 29. *q. vnic. artic.* 4. nihilominus possunt parentes non so-
31 lum dirigere filios, & filias ad prædicta, sed etiam moderata, & leui coactione, scilicet paterna increpatione ad illa cogere. Sotus *in* 4. *d.* 29. *qu.* 1. *art.* 4. Bellarminus *lib.* 1. *de matrim. c.* 19. *propos.* 3. Sanchez *lib.* 4. *disp.* 22. *num.* 5. Imò etiam in casu aliquo grauis causæ vrgentis tenentur filij, & filiæ parentibus
32 in hoc obedire, prout ex pluribus Doctoribus communiter receptis affert Bossius *supr. cap.* 11. *§.* 7. *num.* 77.

Nihilominus tamen, re vndique, hinc, & illinc,
33 perspecta, & cum circunstantijs tam antecedẽtibus, quam comitantibus, & subsequentibus, hoc matrimonium, multum, valdeque probabile, imo probabilius esse censeo, fuisse irritum, & inualidum in vtroque foro, ob defectum consensus ad illud omni iure requisiti: & quo absente, ex omnium sententia, corruit matrimonium vomeor, quia protestatio sępius facta à puella de voluntate non contrahendi, nec consummandi illud; minę, seu comminationes virtuales coniunctæ precibus importunis; timor re-
34 uerentialis erga patrem, adminiculatus timore alicuius grauis mali, quod à patre rigido, & seuero erga filios prudenter potuit metuere, lachrymæ, suspiria, faciei pallor, & alia signa displicentiæ, doloris, & tristitiæ, & malus exitus ipsius matrimonij, si simul coniungantur, pro moraliter certo probant, illud meticulosum, inuoluntarium, & coactum, ac proinde irritum, & nullum fuisse.

Et primò, vulgare illud Iuristarum axioma:
35 *Singula, quæ non prosunt, multa collecta iuuant*, quod desumitur ex *l. Spadonem* §. *qui iura ff. de excusat. tutor. l. rationes*, *& l. instrumenta C. de probat. cap. causam quæ eodem tit. l. stipulatus in princip. ff. de vsuris.* de quo Antonius Gabriel *commun. tit. de probationib. concl.* 1. *num.* 1. Menochius *cons.* 284. *num.* 43. Cardin. Tuschus *practic. conclus. tom.* 7. *litter. S. conclus.* 276. & alij plures; si in aliquo casu procedit, maximè erit
36 in isto. Cum *singula* ista sint in genere suo perfecta, non vitiosa; quo euentu axioma procedit. Abbas *consil.* 16. *ad claram in fin. libr.* 1. Menochius *de præsumpt. libr.* 3. *præsumpt.* 39. *n.* 6. Tuschus *supra num.* 8. Et tendant ad eundem finem. Francus *Personal. cons.* 23. *ex num.* 14. *lib.* 1. Hippolytus Rimin. *cons.* 52. *n.* 112. *lib.* 1. Cephalus *cons.* 608. *num.* 58. *&* 59. *vol.* 4. Rota in Hispalensi *Matrimonij de Alcala* coram Ludouisio postea Gregorio XV. *decis.* 374. *num.* 3. Ma-

ximè cum agatur de re difficilis probationis, scilicet de interno consensu fœminæ ad contrahendum matrimonium. Quo etiam casu præcipuè procedit axioma. Alexander *cons.* 115. *num.* 9. *& seqq. libr.* 4. Barbosa *in axiomat. Iur. axiom.* 209. *num.* 3. Maximè *in vot. decisiu. lib.* 3. *vot.* 77. *n.* 110. *&* 111.

Deinde, si, iuxta aliud Iuris axioma: *Medium*
37 *præsumitur probatis extremis, videlicet principio, & fine. l. sicut, §. non videtur, ff. quibus modis pignus, vel* hypotech. Bartolus *in l. Celsus, n.* 21. *ff. de vsucap.* Alciatus *de præsumpt. reg.* 3. *præsumpt.* 22. Baldus *cons.* 247. *circa med. lib.* 2. vbi ampliat in omni materia, & in omni actu, qui recipit continuationem: eo
38 quod media declarantur ex præcedentibus, & sequentibus. Rollandus à Valle *consil.* 25. *num.* 30. *&* 31. *lib.* 4. Barbosa *supra axiom.* 145. *num.* 2. Et sem-
39 per media talia pręsumuntur, qualia sunt extrema. *argum. text. in l. sicut, §. non videtur, ff. quibus modis pign. l. existimo, ff. de verb. signif.* Rota *dec.* 111. *n.* 41. *p.* 5. *recent.* Profectò moraliter certum videbitur nõ adfuisse in actu contrahendi hoc matrimonium voluntarium consensum, sed potius inuoluntarium, meticulosum, & coactum, siquidem lachrymæ, suspiria, protestationes, preces importunæ metum afferentes, tam quæ antecesserunt, quàm quæ consequutæ sunt, idem manifestant.

Ad hæc, si, iuxta aliud axioma Iuris: Animus ab
40 operibus operantis dignoscitur, & talis præsumitur, qualem facta demonstrant, *l.* 1. *§. fin. ff. de dolo*, Mascardus *de probat. concl.* 95. *num.* 1. *& seq. & concl.* 1304. *num.* 24. *& seq.* Farinacius *in prax. crim. q.* 89.
41 *num.* 76. Maximè, si verba etiam iungantur, quia ex illis etiam cum operibus benè dignoscitur animus, & intentio hominis, *l. Labeo, ff. de supellect. leg. cap. Secundò requiris de appellat.* Albanus *cons.* 119. *& cõs.* 626. *num.* 9. Surdus *cons.* 82. *num.* 33. *& cons.* 471. *num.* 33. Sanè cum verba, & opera quæ dixit, & fecit hæc puella, significent dissensum erga hoc matrimonium, manifestè denotare videntur, de fuisse consensum pro illo necessarium. Præsertim cum ta-
42 lia verba, opera, seu facta, non solùm antecedentia, sed etiam consequentia fuerint. Rota *decis.* 64. *num.* 5. *part.* 2. *recent. & decis.* 306. *num.* 3. *ead. part.* 2. *recent.* Menochius *cons.* 1. *n.* 294. *cum seqq.*

Quod adhuc maximè, & præcipuè probat, quan-
43 do sumus in actu de sui natura delectabili, qualis est contractus matrimonialis, puellis puberibus, & exire de potestate patris rigidi, & seueri, ac fieri matres familias, dominæ, &c. In simili enim euentu
44 quæcunque animi declaratio sufficiens videtur ad animi demonstrationem. Natta *consil.* 474. *num* 20. *libr.* 2. Barbosa *in tractat. de clausul. clausul.* 105. *numer.* 6.

Specialiter, singula, quæ in hoc matrimonio in-
45 teruenerunt expendendo, protestatio illa à puella facta sæpius de dissensu, quem habebat circa hoc matrimonium, ipsi suffragari debet. Est enim pro-
46 testatio declaratio voluntatis illius, qui protestatur. Seraphinus *decis.* 1168. *num.* 9. Rota *decis.* 567. *num.* 7. apud Farinacium *p.* 1. *recent.* Et ita, sicut declarat animum alienissimum à consensu, ita omnino remouet illum. *l. siquis §. plerique ff. de relig. & sumpt. fun. l. si mihi, & tibi, §. interdum ff. de legat.* Rota coram Ludouisio *decis.* 326. *num.* 9. Præsertim

ſtantibus alijs adminiculis. Angelus *in l. motus ff. de
eo quod met.cauſ.* Rota relata coram Ludouiſio *num.*
30. Eſto autē proteſtatio contraria facto regulari-
47 ter non releuet, limitatur tamen hoc non procede-
re quando actus eſt inuoluntarius, & inuitus, vt
contingit in præſenti. Seu, quod idem eſt, quando
actus non eſt contrarius, itaut poſſit compati cum
proteſtatione. Bartolus, Alexander, Tuſchus, & alij,
quos refert Barboſa *in tr. de axiom. iur. axio.* 194. *n.* 4.
& 5. Cū ergo actus contrahendi, & conſummandi
hoc matrimonium, eo quod fuerit inuitus, & coa-
ctus poſſit compati cum proteſtatione, non tollet
illam, ac per conſequens talis proteſtatio releuans
erit. Adde quod illud axioma non procedit in ijs, in
quibus factum dependet à ſola voluntate proteſtā-
tis, quia tunc attenditur proteſtatio contraria fa-
cto. Bartolus *in l. qui in aliena §. Celſus, ff. de acquir.
hæred. & in l. non ſolum §. morte, n.* 17. *ff. de nou. oper.
nunciat.* Alexander *conſ.* 7. *Videretur, n.* 12. *verſ. nec
obſtat.* Cùm igitur proteſtatio hæc à puella fuerit in
re à ſola eius voluntate pendente, ſcilicet à conſen-
ſu interno attendi debet talis proteſtatio, etiamſi
videatur contraria facto ſubſequuto, ſcilicet con-
tractui matrimonij figurato.

Deinde preces, & inſtantiæ importunæ ab illa
48 fœmina nomine patris puellæ factæ videntur etiā
concludere intentum. Primò, quia vulgatiſſima
ſententia eſt huiuſmodi preces importunas ſiue per
ſe ſumptas, ſiue coniunctas cum metu reuerentiali
inferre metum, ſeu coactionem ſufficientem ad an-
nullandum matrimonium, & reſcindendos alios
49 contractus. Ita Couarrubias, Maſcardus, Afflictus,
Baſilius Legionenſis, Naldus, & alij, quos refert Boſ-
ſius *ſupra cap.* 12. *num.* 115. Raphael Auerſa *de ma-
trim. qu.* 4. *ſect.* 5. Dicens experientia conſtare plus
ſæpè valere, quam terrores ad flectendum, & labe-
factandum generoſum, & fortem. Bartholomeus de
Vecchis *in prax. nouit. diſputat.* 13. *dub.* 12. *num.* 20.
alijque quamplurimi, quos affert Sanchez *lib.* 4. *de
matrim. diſp.* 7. *num.* 4. Quod etiam tenet P. Diana
50 *p.* 3. *tract.* 5. *reſol.* 20. ex Gloſſa, Hoſtienſi, Imola, Re-
buffo, & alijs. Specialiter Barboſa *in votis deciſiuis
libr.* 1. *vot.* 1. *num.* 30. *& ſequentib.* vbi *num.* 31. quod
*nimiæ perſuaſiones habentur loco compulſionis, & coa-
ctionis.* Ac maximè Rota coram Ludouiſio *deciſ.*
326. *num.* 13. illis verbis quaſi pro caſu præſenti di-
ctis: *Concurrunt importunæ, & continuæ perſuaſiones,
quibus nomine patris ſolicitabatur à nouerca.* Deinde:
Quæ ſufficiunt ſine minis, & verberibus. Quæ ſenten-
tia validum habet fundamentum in Sacra Scriptu-
ra. Luc. 11. vbi de petente ab amico panes, amico-
que negante, ponderat Chriſtus vim precum im-
portunarum, & qualiter cogant, atque ita ait: *Si
51 ille perſeuerauerit pulſans, etſi non dabit illi eo quod
amicus eius ſit, propter improbitatem eius ſurget, & da-
bit illi.* Interpretatio Syriaca vertit, *propter impor-
tunitatem.* Et fortiùs vrget illud Iudic. 16. vbi for-
tiſſimum Samſonem importunis vxoris precibus
52 coactum detegere veritatem, Scriptura comme-
morat his verbis: *Cumque moleſta eſſet ei, & per mul-
tos dies iugiter adhæreret, &c.* Vbi verſio Septuaginta
Interpretum, ait. *Et factum eſt quando vexauit illum
ſermonibus ſuis.* Chaldaica, *cum moleſtaret illum in
verbo ſuo, & oppreſſit eum*, Vatablus *ibid. numer.* 34.
vertit, *coarctaret, & penè cogeret.* Abulenſis ſuper ea
verba *q.* 15. in fine, ait; *Moleſtabat, & per iſtum mo-
dum neceſſe erat, quod tædio affectus exponeret verita-
tem.* Deinde ex *Extrauag. Execrabilis. Ioannis* 22. *de
53 præb.* ſtatim in principio, ibi. *Et improbitas impor-
tuna petentium à nobis prædeceſſoribus noſtris, non tam
obtinuiſſe, quàm extorſiſſe plerumque noſcuntur.* Vbi
Gloſſa verb. *Extorſiſſe*, ait, *ab inuito per talem importu-
nitatem.* Quibus etiam accedunt *text. c. fin. de reſcr. in
54 6. & l.* 1. *C. de petit. bonor. lib.* 10. *& l. vnic. C. de rapt.
virg. ad fin. & l.* 3. *ff. de lib. hom. exhib.* & alij textus,
quos præfati Authores expēdūt, & Sāch. latè refert.

Secundò, quia eſto quod huiuſmodi ſententia
55 vtpote extrema, & procedens in re valdè odioſa,
qualis eſt diſſolutio matrimonij in facie Eccleſiæ
celebrati quæ non eſt facienda, niſi propter vrgen-
tiora fundamenta, teneri non debeat, media tamen
56 ſententia, quæ, vtpote media via incedens, ſemper
eſt eligenda §. *penul. Inſt. quibus ex cauſis manum. non
licet.* §. *cum ex aliena Inſtitution. de rerum diuiſion.*
Thom. de Thomaſſettis *in flor. leg. reg.* 178. Tuſchus
Cardinalis *pract. concluſ. tom.* 5. *litt. M. concl.* 170. *per
totam.* Aſſerens preces importunas à perſona, cui
debetur reuerentia, prouenientes, ſeu metui reue-
rentiali coniunctas incutere iuſtum metum, & vim
coactionis habere ſufficientem ad annullādum ma-
trimonium, & alios contractus reſcindendos, in hac
parte videtur ſequenda. Quam tenent Innocentius
Socinus, Curtius iunior, Aymon, Albanus, Ioannes
Baptiſta Ferretus, Farinacius, Sanchez, Coninch,
Layman, Bonacina, Leſſius, Hurtadus, quos refert
Boſſius *ſupra num.* 117. Quibus iunguntur alij à Fa-
rinacio 2. *p. fragm. criminal. verb. metus, num.* 99. re-
lati, & Raphael Auerſa *de Matrim. q.* 4. *ſect.* 5. dicens
hoc caſu preces iſtas, etiamſi non ſint importunę,
& inſtantiſſimæ, ac ſæpius repetitæ, & inculcatæ, ſi
habeant tamen adiunctum periculum grauis indi-
gnationis, & offenſionis in patre, quod ex eius con-
ditione, & conſuetudine diſcernendum eſt, eas ſuf-
ficere ad reddendum irritum matrimonium, quia
talis caſus reducetur ad metum grauem iniuſtè in-
cuſſum, quam ſententiam Boſſius appellat magis
57 communem, magiſque receptam, ſubiungens. *For-
taſſe ab ea in praxi non recedendum quoad forum exte-
riùs.* Quod inquit propter Rotæ Romanæ authori-
tatem *deciſ.* 242. *num.* 8. *apud Farinacium libr.* 2. *conſ.
crimin.* quæ ipſam tenet. Cuius etiam ſolidum fun-
damentum eſt, quia cum ex vna parte non videatur
58 poſſe negari inſtantes, & importunas preces habe-
re multam vim conſtringendi, & valde vrgere, ac
opprimere. Et ex altera parte reuerentia alteri de-
bita reddat rogatum puſillanimem, & timidum,
nec audentem contradicere, ex his duobus conſur-
gere videtur coactio ſufficiens ad extorquendum
59 conſenſum etiam viri conſtantis. Confirmatur,
quia vbi concurrit reuerentia alteri debita, leuior,
& minor coactio ſufficit ad incutiendum iuſtum
metum, & ad reſcindendos contractus, matrimo-
niumque annullandum, vt poſt Franciſcum Mar-
cum *deciſ.* 1190. *num.* 1. *part.* 1. tradit eadem deciſio
Rotæ *num.* 5. & colligitur ex alia *deciſ.* 205. *num.* 19.
apud Burattum, & ex alia Hiſpalēſi 23. Iunij 1608.
coram Ludouiſio *deciſ.* 374. *num.* 14. & alibi ſæpè, vt
refert eadem Rota, dicto *n.* 19. Ad quos accedit in-

ter

ter neothericos Authores Castrus Palaus *Oper. moral. p.1. tract.2. disp.1. pun.7. n.7.* vbi inquit, huius-
60 modi preces importunas , & sæpius repetitas ab his, quibus reuerentia debetur, probabilius esse cadere in virum constantem , quia molestissimum est has preces sustinere, & vix est, qui possit diu resiste-
61 re: graue enim est, & intolerabile subdito habitare cum superiore, cuius voluntatem continuò despicit; ex tali enim despectu necessariò Superior implacidum, & inostensum se subdito ostendet, quod certè de se graue malum est. Barbosa etiam *in vot. decisiu. lib.1. vot.1. n.38.* innitens præcipuè Rotæ *in decis.326. n.13. & 14.* coram Ludouico. Item Diana *supra* referens, Socinum, Afflictum, Mandellum, Guttierez, Garziam, Barbatium, & Paulum de Castro. Fauet etiam Ludouicus Caspensis *in cursu Theolog. to.2. tract.26. disp.5. sect.2. n.13.*

Ad maiorem etiam abundantiam , & ad abun-
62 dantiorem cautelam, quæ non nocet, sed iuuat, iuxta commune axioma, esto quod preces importunæ etiam coniunctæ cum reuerentiali timore non irritarent matrimonium, aut alios contractus, nec facerent metum iustum, seu cadentem in virum constantem, si tamen tales preces vlterius sunt armatę, seu coniunctæ minis tacitis , vel expressis alicuius mali grauis, quales in pręsenti casu contigere; siquidem fœmina illa perillustris, quam puella aliàs reuereri tenebatur sæpius suadendo ipsi consensum in hoc matrimonium, & consummationem ipsius, illi comminabatur se relaturam patri contradictionem, & dissensum, proculdubio nullus refragari po-
63 terit, quin causent consensum inuoluntarium, meticulosum , & sufficientem ad rescindendum quoscunque contractus. Ita Eminentissimus Lugo *to.2. de Iust. disp.22. sect.7. num.145.* Basilius Legionensis *lib.4. cap.5. n.16.* dicens, id esse verum, *etiam si minæ non adeo graues sint,* Castrus Palaus *supra*; idemque supponit Bossius *supra n.118.* maximè Bonacina de *Matrimon. q.3. pun.8. n.6. §. Addo cum aliquibus,* Antonius Thesaurus *in prax. Ecclesiast. p.2. verb. Moniales c.1. §. Amplia primò,* & fauet Caspensis relatus. Et
64 ratio est, quia hoc adminus probant ea quæ adduxi *n.51. & 52.* pro sententia ibi relata; & quia si tale malum per se solum immineret sufficiens esset ad extorquendum consensum , multò magis id faciet quando est coniunctum cum precibus importunis, & comminatione expressa, vel tacita talis mali. Pręsertim cum metus dicatur sic quia *mentem terret.* Butrius *in cap. Ad audientiam n.14. in fin. de his quæ vi, metusque caus. fiunt.* Rota relata *decis.326. n.3.* dicens: *Pręsertim quãdo infertur à patre filiæ secũ habitãti.*

Porrò tale graue malum erit in præsenti, maxi-
65 mè respectu teneræ puellæ non habentis aliud refugium nisi patris amorem, & beneuolentiam, ipsius patris vultus asperitas, rigida tractatio, exprobratio ordinaria de non acceptato matrimonio ab ipso oblato, vel similia, prout aliqui ex relatis authoribus expressè tenent, maximè Bonacina plures alios referens, Castrus Palaus, & Thesaurus, quorum verba inferius referam.

Potuisse autem, imò debuisse , prudenter hanc
66 puellam timere hoc malum sibi imminere si patri non obtemperaret consentiendo in matrimonium illud , præter communia plurima de varijs gestis, quæ referuntur de parentibus, quibus filiæ in similibus casibus morem non gerunt , specialiter in præsenti vrget conditio, seu natura istius patris, quæ vt
67 supponitur in casu, est rigida, & seuera erga filios: hoc enim magni ponderis est ad cogendum. Rota coram Ludouisio *decis.326. n.12. & decis.374. n.16.* Sigismundus à Bononia *de elect. dub.54. n.7.* Valdellus *lib.1. disp.22. n.13.* in rebus etiam minoris momenti : prout de facto contigisse dicitur, & experientia comprobatum in quodam ipsius filio.

Multò ergo magis tenera adolescentula , qua-
68 tuordecim annorum, omni humano auxilio destituta timere iustè potuit patris sæuitiam, & sic contrahere contra propriam voluntatem. Etenim æta-
69 tem principaliter attendi debere in eo qui metum patitur resoluunt communiter DD. & tenuit Rota *decis.326. n.24. & 26.* & optimè notauit de pueris (quod potiori ratione dicendum de puellis) Menochius *lib.6. præsumpt.50. n.31.* quia ipsę *omnia maiora quam sint iudicant, & quibuscunque etiam leuissimis* terrentur. Præsertim quia ad timorem iustum non est necessarium quod vis actu inferatur, sed sufficit timere ne inferatur, spectata conditione personæ,
70 *l. nouissimè ff. quod falso tutore* ibi, *aut metuens ne compelleretur, l. si donationis C. quod metus causa, l. interpositas C. de transactionibus* , & alijs multis allegatis à Mascardo *de probationibus verbo metus concl.1055. n.49.* quem sequitur Castrus Palaus supra. Quod maximè procedit respectu personæ non potentis facilè resistere, qualis erat puella, de qua in præsenti. Litigare enim cum superiori *furiosum est*, prout ex Seneca habet Baldus *cons.218. lib.3.* Castrus Palaus *supra num.10.* ex Siluestro, Cuco, Sanchez, Coninch, Bonacina, & Basilio Legionensi. Metus enim grauis attendendus est non tam absolutè, quam respectiuè in ordine ad fragilitatem personæ, quæ il-
71 lum patitur, *ca. indignantur 32. q.6. & cap. sicut de homicidio.* Prout ex Soto, Veracruz, Palatio, Rodriguez , Aragon , Nauarro , Sanchez , & alijs approbat D. Lugo relatus *n.133.* Et sufficere pro-
72 babilem suspicionem, ita vt suspicio probabilis metus æquipararetur metui habet Baldus *in l. in repositas n.6. in princip.* & colligitur ex Rota apud Seraphin. *decis.863. n.3.* vbi quod ita sæpius fuerit resolutum. Latèq; probat ex iuribus, & Doctoribus Barbosa , *in vot. decisiu. lib.3. vot.77. n.135. cum sequentibus.*

Maximè tertiò in hoc contractu matrimonij põderandus venit metus reuerentialis filiæ illud con-
73 trahentis , erga patrem suum. Etenim in eo adfuisse talem metum negari non potest, si circunstantiæ relatæ in casu, & quæ dicta sunt de minis, teneritudine puellæ, & rigorosæ conditionis patris, &c. ac alia tangenda in sequentibus inspiciantur. Eo etiam, quod, regulariter saltem, timor reuerentialis præsumitur *in filijs erga parentes,* prout ex Cancer. *variar. resolut. to.3. cap.15. n.243.* elicit Barbosa *in vot. decisiu. lib.1. vot.1. n.48.* Hunc autem timorem reuerentialem etiam solitariè sumptum sufficientem esse ad rescindendos quoscunque contractus; imò illos irritos, & nullos reddere tradiderunt plures DD. Iuristę, & Theologi, quos referunt Farinacius *2. par. fragment. criminal. verbo metus n.118.* Gomez, *to.2. variar. c.14. n.27.* Sanchez *lib.4. disp.6. n.4.* & Bossius *supra c.12. n.92.* non leuibus fundamen-

tis nixi. Etsi verò opposita sententia verior, & plausibilior sit id negans, quam tenent multo plures
74 authores, quos iidem Farinacius, Sanchez, & Bossius referunt, & sequuntur, innixi etiam varijs textibus, & S. Rotæ decisionibus; nihilominus omnium verissima opinio, &, vt videtur, sine dubio sequenda, quam non negarent secundæ sententiæ sectatores (quia solum loquuntur de metu purè, & nudè reuerentiali) est, timorem reuerentialem non nudè, ac solitariè sumptum, sed adminiculatum, & coniunctum cum timore alicuius mali imminentis, vel minis ipsius, vel precibus importunis, vel quando incutitur à persona, vel propter personam, quæ est se-
75 uera, aut terribilis, cassare, & annullare matrimonium, & alios contractus. Pro qua sententia, quia in ea cardo difficultatis consistit, aliqui DD. in particulari afferendi sunt.

Præmittendo tamen cum Castro Palao *supra n.6.*
76 timorem, seu metum reuerentialem non sumi in præsenti pro pudore, & verecundia, quam subditus pati timet, si neget petitum à superiore, sed sumi pro vultus asperitate, rigida tractatione, & iugi exprobratione, quæ subditus pati timet, si Superiori
77 contradicat. Primus enim timor non videtur tantæ considerationis, vt propterea contractum matrimonij rescindat, aut cadat in virum constantem; vt etiam notat D. Lugo *supra n.150.* benè tamen secundus, quem optime describit Baldus in Tractatu de Schismate, & viuis coloribus repræsentans eum, qui ad fuit in casu præsenti. *Est meticulosa voluntas prægnans, impura, & multiplicans quendam dissensum*
78 *cum consensu, & quandam cum affirmatione negationem: habet enim in superficie volitionem, in medulla nolitionem, & scinditur cor hominis in duas partes, & vna pars est velle, altera non velle, prima superficialis, secunda realis.* Nunc iam Authores referendi, qui metum reuerentialem adminiculatum, & circumstantiatum, metum *grauem* appellant *cadentem in virum constantem*, & sufficientem ad rescindendum *matrimonium*, & alios contractus.

Leonardus Lessius *lib.2. de Iustitia c.17. dub. 6. n.*
79 *36. Ad metum quoque grauem pertinet metus reuerentialis, quo filius timet offensionem parentum, pupillus tutorum, subditus Principis, vxor viri, monachus Abbatis, Clericus Episcopi, nimirum si hæc offensio putetur fore magna, & diuturna cum asperitate vultus, vel verborum, vel alia mala tractatione. Item, si parens vel alius, cui hæc reuerentia debetur, aliquid importunè, & assiduè petat. Vnde non quiuis metus reuerentialis censetur grauis, sed ingens, vel si coniunctæ sint minæ, vel timor malæ tractationis, vel preces importunæ, id est vehementes, & sæpius repetitæ: hæc enim, dum iunguntur illi reuerentiæ, quæ superioribus deferri solet, æquiualent metui graui.*

Martinus Bonacina *de Matrimonio q.3. punct.8. n.*
80 *6.* sic inquiens: *Addo cum aliquibus Doctoribus, ad metum cadentem in constantem virum reduci timorem reuerentialem, non quemcunque, sed grauem, quo scilicet aliquis timet offensam patris, vel alterius sui Superioris diuturnam cum vultus asperitate, cum verberibus, aut cum aliqua mala tractatione. Quare non quilibet metus reuerentialis censetur grauis: sed ille tantum, qui coniunctus est cum minis, vel cum timore malæ tractationis, vel cum alio graui incommodo, vel etiam cum precibus importunis, vehementer, & sæpius repetitis à Patre, vel à superiore.* Refert autem postea Lessium, Rebellum, Henriquez, Valentiam, Reginaldum, & alios.

Thomas Sanchez de Matrimonio *lib.4. disp.6. n.*
81 *14.* vbi postquam dixit ex aliquibus Authoribus: *Tertiò infertur, si filia matrimonium contrahat non præcedentibus minis, solum eo timore, ne patris indignationem incurrat, esse validum: non enim is metus censetur cadens in virum constantem.* Subiungit postea pro horum sententiæ moderatione. *Hoc tamen moderarer, vt intelligatur, quando indignatio illa patris, vel viri non*
82 *diù permanebit, sed spes est futuræ reconciliationis: si enim teneret probabiliter, diuturnam fore indignationem, & semper se habituram patrem, aut virum valdè infensum, & indignatum, obiecturumque passim illam inobedientiam, crediderim, esse timorem cadentem in virum constantem. Quis enim vir constans, aut prudens non reputabit graue malum semper coram oculis habere infensum patrem, aut virum, aut alium, à quo pendet, & cũ quo semper versaturus est: maximè, cùm vix inuenias, qui linguam moderari valeat, ne malè sentiat, peiusque loquatur de eo, cui infestus est. Et confirmatur, quia vir prudens ita graue hoc existimat, vt potius eligat, relicta patria, domoque paterna exul esse.* Quæ posteriora verba, ad-
83 iuncto eo, quod supra dictum est *n.67.* de filio huius patris, satis efficaciter seruiunt ad intentum. Notat autem Castrus Palaus supra contra Basilium
84 Legionensem, non fuisse sibi contrarium Sanchez, dum *dicta disput.6. n.7.* dixit metum reuerentialem non cadere in virum constantem; quia ibi loquitur solùm de metu reuerentiali pudoris, & verecundiæ, quem patitur subditus Superiori contradicens, non de metu rigidæ tractationis implacidi vultus, & similium. De quibus loquitur *n.14. relato.*

Idem Castrus Palaus *supra* præmissa distinctio-
85 ne de metu reuerẽtiali superius adducta, inquiens: *Si metus reuerentialis primo modo sumatur, non videtur metus sufficiens, vt cadat in constantem virum. Non enim pudor, & verecundia ita subditum occupare debet, vt eius liberam dispositionem impediat; neque pati illum pudorem, & verecundiam, quæ statim transeat, est malum tantæ considerationis, vt obinde contractus rescindendus sit. Verum, si non solum timet, hanc verecundiam pati, cum negat, sed continuò, quia continuò sibi obijci timet, timetque, vt offensum, austerum, & implacidum superiorem habiturum, talis timor sine dubio cadit in virum constantem.*

Ægydius Coninch de matrimonio disp.28. dub.
86 2. n.35. *Disputant autem Doctores, vtrum metus reuerentialis, aut ortus ex precibus importunis cadat in virum constantem. Sed verius est, neutrum per se cadere in constantem, nisi aut ille coniunctas habeat graues minas, aut periculum diuturnæ offensionis cum asperitate vultus, & verborum eius, cui reuerentia debetur; hæc enim inferior meritò grauissimum malum iudicat: aut nisi vtraque coniuncta sint: tunc enim fortissimum animum possent concutere, cum grauissimum sit diuturnas, ac continuas preces Superiori semper reijcere, cùm hoc non fiat sine periculo grauissimæ offensionis. Aliàs, etsi hæc solitariè sumpta aliquo modo dicantur cogere, non tamen virum constantem.*

Paulus Layman *lib.4. tract. 5. de Statu Religionis*
87 *cap.5. n.6. §. His adde*, dicens de professione Religiosi, de qua est eadem ratio, ac de contractu matrimonij, quia secundum iura, & Doctores ex vno ad aliud valet argumentum, vt post Suarez, & Sigismundum

mundum de Bononia probat Barbosa *lib.2.voto 37. n.7.* hæc. *Licèt metus reuerentialis propter preces, vel imperium Prælati, aut consanguineorum, plerisque à*
88 *Doctoribus non censeatur grauis, aut sufficiens ad infirmandam professionem, sicut videre est, apud Abbat. cap. cum virum de regul. n.8. Couar. in epit.4. decret. p.2. c. 3. §.6. n.8. Sanchez lib.4. de matrim. disp.6. n.18. contra Nauarrum cons.89. de Regul. edit.2. & in Manual. cap.22. num.50. secus tamen esse, si alia concurrant, quæ difficilè homo à se repellere possit: puta precum, aut imperij sæpius repetiti importunitas, adiunctæ frequentes blanditiæ, quæ interdum efficiunt, vt toties cum auctoritate instanti homo contradicere omnino non audeat: grauis item offensio, aut diu duratura indignatio eorum, v.g. consanguineorum, à quibus hominis vita, aut fortuna dependet, præsertim, si minæ expressæ adiunctæ fuerint, videlicet nihil amplius subsidij præbendum, si ex Religione egressus fuerit. Hæc enim vel singula, vel certè simul iuncta, viri prudentis iudicio, considerata etiam hominis conditione, vt si rudis, & ad importunitates repellendas minus idoneus sit, metum iustum efficere professionemque irritam reddere possunt.*

Antonius Thesaurus Pœnitentiarius S. Petri *in*
89 *Praxi Ecclesiast. p.2. verb. monialis, cap.1.* Loquens de metu irritante professionem, de qua, vt dixi, est eadem ratio, ac de matrimonio: *Adde, quod sufficit metus reuerentialis coniunctus cum timore incurrendæ grauis, ac diurnæ offensionis patris sui sibi exhibendæ cum asperitate vultus, verborum, & tractationis.* Quæ verba omninò ad vnguem, & adamussim colludunt cum casu præsenti.

Zacharias Pasqualigus *in decis. moral. decis. 125. n.*
90 *8. Dices: Reuerentialem metum non cadere in virum constantem: vt cum pluribus docet Sanchez lib.4. de matrim. disp.6. n.7. & ideò non impedire ex se libertatem disponendi, sed tantum ex imbecillitate disponentis. Respondeo, quod quidquid sit, quando metus reuerentialis concipitur ex sola qualitate personæ, an impediat liberam dispositionem; quando tamen concipitur, non solùm ex persona, sed etiam ex qualitate petitionis; quia videlicet ostendit animum omninò determinatum ad obtinendum, quod petitur: tunc certè cadit in constantem virum; quia rationabiliter sibi persuadet, quod, nisi obsequatur, petens grauiter indignabitur; vnde verecundia coniuncta est cum timore indignationis, & damni, quod potest ex ea sequi: & ideo est sufficiens, vt cadat in constantem virum. Imò, si non timeret, non esset constans, sed temerarius.*

Angelus Bossius superius relatus *cap.12. num.99.*
91 inquiens metum purè reuerentialem, cui non coniunguntur minæ actuales, vel virtuales, non censeri legaliter iustum, & cadentem in virum constantem, ac proinde non irritare matrimonium; ex hoc enim sequitur à contrario sensu, quod è contra, si tali metui reuerentiali adiungantur prædicta, tunc annullare matrimonium. Quid verò intelligat per minas virtuales (quod valde deseruit ad intentum) sic explicat *n.69. Absque minis, aut præcedentibus verbe-*
92 *ribus, solo iussu, aut præcepto, vel precibus eius, cui debetur reuerentia, inducitur iustus metus, & in virum constantem cadens, sufficiens ad annullandum matrimonium, vel rescindendos contractus eo metu celebratos, si ille (siue sit pater, siue dominus, siue quilibet alius Superior) sit terribilis, seuerus, & asper, quique facilè sæuire solet in non obtemperantes suæ voluntati: tunc enim adsunt virtuales minæ.* Hæc Bossius aptè ad casum.

Bartholomæus de Vecchis *in prax. nouit. disp.13. dub.12. n.19.* ibi. *Sicut in muliere sufficit metus reue-*
93 *rentialis ad rescindendum contractum, quando habet virum rigorosum, iracundum, & solitum inferrè iniuriam ijs, qui illius mandatis non parent, &c. ita pari ratione hic motus reuerentialis censetur sufficiens ad irritandum professionem causa huius timoris emissam à filio, vel filia talem patrem habente. Quod confirmatur, nam reuerentia cum seueritate, & terribilitate censetur sufficiens pro iusto metu.* Quod probat ex Panormitano, & Felino, ac ex Rota coram Ludouisio sæpius relata, & ex alijs duabus vna Neapolitana *Professionis* coram Gypsio, & alia *Professionis* coram Pamphylio.

Tannerus *4. par. disp.18. q.3. dub.2.* sic: *Metus an-*
94 *tem reuerentialis per se non est grauis, vt ex communi docent Sotus, Lopez, Henriquez, & Sanchez. Secus, si ad metum reuerentialem accedant minæ non inaniter iactari solitæ, vt ex communi docent Henriquez, Lopez, & Sanchez post Couarrubiam, &c.*

Quia tamen metus est difficilis probationis. Parisius *cons.53. n.63.* Seraphynus *decis.771. n.1.* tam
95 ex parte illum patientis, cùm in eius animo sit reconditus, *l.1. ff. quod metus causa,* Ancharanus *cons. 299. n.1.* quàm ex parte incutientis, cum secretò, & clam inferatur. Seraphinus *decis.818. n.3.* Ludouisius *decis.326. n.2. cum seqq.* Rota *decis.242. n.1.* apud Farinacium *to.2. cons.* Ideò pro eo probando sufficiunt leuiores probationes, indicia, coniecturæ, & verisimilia. Rota apud Seraphinum, & Ludouisium relata, & plures Doctores apud Farinacium *to.2. consil.* & Barbosam *in votis decis. lib.3. vot.77. n.*
96 *52. & seqq.* De huiusmodi indicijs ergo, & præsumptionibus agendum pro probatione huius metus, ex quo simul ea, quæ in hoc matrimonio interuenerunt, expendentur.

Et primo occurrit nimia auersio animi huius
97 puellæ ad matrimonium cum illo adolescente, quæ arguit efficaciter talem metum. Rota coram Ludouisio *decis.326. n.7.* & apud Farinacium *decis.260. n.1. post to.2. cons.* ibi: *Maximum autem indicium videbatur nimia auersio animi Marchionissæ erga huiusmodi nuptias.* Eadem Rota *decis.779. n.1. p.1. in posthum.* ibi: *Quæ auersio, & repugnantia Renati multum confert ad metum probandum, &c.* De auersione porrò puellæ ad hoc matrimonium meridiana luce cla-
98 rius constat ex ijs, quæ in facto narrantur, de protestationibus, lachrymis, gemitibus, suspirijs, & renitentia adeundi Ecclesiam, & ad lectum cum marito, pallore in facie, quando interrogata à Parocho dixit *si*, & quod vix vnquam in faciem aspexerit, ac quod idcirco idem adolescens eam auersari ceperit, ac tandem, quod in morbum incurabilem inciderit, & protestata fuerit patri, se nolle cum ipso viuere, etiam si propterea vitam perdidisset, cum alijs in casu relatis.

Secundò, lachrymæ illæ, gemitus, & suspiria iterata, & fermè continua signum euidens sunt, quod
99 inuita, coacta, & meticulosa celebrauit matrimonium. Ita S. Rota sæpius, præsertim in relata coram Ludouisio *decis.326. n.40. cum sequentibus.* Vbi inter indicia metus enumerat mæstitiam, lamentationes, conquæstiones, & suspiria. Item *decis.260.* apud Farinacium *to.2. Consil.* ibi: *Sed etiam continuæ*

lamen-

lamentationes,quas vbique, & omni tempore emittebat,
suspiria, lachrymæ, &c. Ac eadem Rota decis.779. n.
5. par. 1. in posthumis Farinacij ibi: Quartò de mæsti-
tia, afflictione, lamentationibus, lachrymis, & suspirijs
100 Renati,tam ante, quam post, &c. & alia Rota apud
Seraphinum decis.859. n.2. illis verbis: Hanc metus
continuationem clarè probant querelæ, & lachrymæ ip-
sius Ludouicæ tunc temporis recusantis matrimonium
contrahere. Ex Doctoribus etiam Menochius lib.3.
præsumpt. 126. n.17. illis etiam verbis: Quarta con-
iectura, quando is, qui contraxit, vel contractui consentit,
eo tempore lachrymabatur. Nec mirum, quia teste
Diogene in Troade: Suspirium morsus est doloris, & vt
lib.3. de Ponto elegia 1. dixit Ouidius, aptè ad hoc
intentum.

Interdum lachrymæ pondera vocis habent.

Tertiò fere assidua, & continuata repugnantia,
101 & resistentia dormiendi cum marito, ex qua nul-
lus prudens non eliciet matrimonium illud inuolun-
tarium, coactum, inuitum, & meticulosum fuisse.
Cum nihil magis appetibile sit iuuenibus, & adole-
scentulis in ea ætate, quam carnalis coniunctio.
Item, quia cum maritalis coniunctio sit operatio,
executio, & effectus matrimonij (D.Thom. in 4.
dist. 27. q. 1. art.1.) ex auersione ad illam rectè in-
fertur auersio ad matrimonium. Causa enim, & cau-
102 sati est idem iudicium, l. quominus ff. de fluminibus,
l. etsi amicis ff. ad leg. Iul. de adulter. l. si autem in fin. ff.
de aqua pluu. Et quia causatum regulatur secundum na-
turam causæ. Baldus cons.150. libr. 5. Tuschus concl.
138. num.10. Rota decis.287. num. 1. apud Farina-
cium part.1. recent. Fuit etiam ista auersio consum-
mandi matrimonium, seu accedendi ad lectum cum
illo adolescente, veluti fuga quædam à domo pa-
terna eo modo, quo puellæ teneræ, & delicatæ fuit
possibilis. Hanc autem fugam esse manifestam præ-
103 sumptionem dissensus matrimonij contracti, pro-
bat Rota decis.643. num.16. part.1. recentior. Petrus
de Barbobus cons.24. num.7. inter consilia matrimon.
Barbosa in vot. decisiu. libr. 1. vot. 1. relato num. 68.
Etiam si sit matrimonium taliter qualiter contra-
ctum, quia metus, non solum probatur ex præce-
dentibus, sed etiam ex consequentibus. Prout sæpius
relata Rota coram Ludouisio decis.326. num.42. ex
Alexandro de Neuo, & alijs.
Item quartò pallor vultus in ista puella visus,
104 quando in præsentia Parochi consensum pro ma-
trimonio hoc visa est præstare. Etenim talem pal-
lorem vultus, sicut, & mæstitiam, indicia esse metus,
decidit Rota relata coram Ludouisio, num. 42. ex
Parisi, & Petro de Barbobus. Et merito sane, quia
mens per corpus, & faciem pellucet, sicut fax per
laternam, & Sol per vitrum, iuxta illud Pacati in
105 Panegyrico Theodosij Imperatoris intimos mētis affe-
ctus proditor vultus enūtiat, vt in speculo frontium imago
extet animorum. Vnde de modo viuendi c. 65. sic Ber-
nardus: Facies hominis speculum est cordis. Et Author
Catenæ Græcæ circa illud Prouerb. 15. Cor gaudens
exhilarat faciem, in mœrore animi deijcitur spiritus, sic
apposite: Quando cor gaudet, facies viret, cum autem in
mœrore iacet, spiritus tristis, ac tetrus incedit. Maximè
autem pallorem metus indiculum esse habet Cale-
pinus verbo pallor dicens, quod ille accidere solet in su-
bito metu. Ouidius 6. fastorum.

Abstulerat vires corporis ipse timor.

Et Epist. 14.

Vires substrahit ipse timor.

Lucanus lib. 1. belli Pharsalic.

Dirigueres metu, gelidus pauor occupat artus.

106 Pro coronide autem, & maiori eorum, quæ di-
cta sunt, firmitate, illud animaduersione dignum,
quod etiam dato, & minimè concesso, quod ea, quę
pro probatione metus, seu dissensus, qui in hoc ma-
trimonio interuenerunt, adduxi, non probent me-
tum iustum, legalem, aut cadentem in virum con-
stantem; nihilominus pro comperto esse debeat,
probare omnino præfatum metum respectu puellę,
virginis, quatuordecim annorum, & humanis qui-
buscunque auxilijs destitutæ; pupillæ, & sub patris,
rigidi, & seueri ferula constitutæ; ac per consequēs
vocari debere hunc metum cadentem in fœminam
107 constantem. Pro quo solum afferenda verba S. Rotę
Romanæ coram Ludouisio decis.374. ex qua, & alijs
eiusdem Ludouisij, quia tangūt similem materiam
de quadam illustrissima Marchionissa, quæ matri-
monium etiam meticulosum contraxit, plura in
hoc Consulto referuntur. Quæ talia sunt. Considera-
runt etiam Domini qualitatem personæ tam incutientis
metum quam patientis, iuxta consilium Calder. 1. de his
quæ vi, metusue causa fiunt. Agebatur enim cum patre
potente, seuero, irato, & minante, ac solito minas exe-
qui contra oppugnantes suam voluntatem, &c. (Aliqua
prætermitto, quæ ad rem non faciunt.) E contra
aderat Marchionissa filia puella, & virgo, quæ, vt di-
cunt testes, patrem valde metuebat, & non est dubium
minorem metum requiri in muliere quam in masculo,
iuxta Glossam communiter receptam in cap. cum locum
verbo metus de sponsal. faciliùs enim in fragiliori sexu
metus toleratur, & præsumitur. Aret. cons. 24. post n.
7. & in debiliori persona minor metus sufficit. Imola in
cap. cum dilectus post num.8. de his quæ vi, metusue cau-
108 sa fin. Neque est verum quod in muliere requiratur me-
tus, qui in virum constantem cadat, quia sufficit ille qui
cadit in constantem mulierem. Anton. de Butr. in cap.
consultationi in 4. notab. & ibi Præposit. in vlt. not. Ab-
bas num.4. de sponsal. Aretinus consul. 24. num.7. Ro-
man. singul.229. felin. cons.14. sub num. 7. Dec. in cap.
causam matrimonij sub num.7. de offic. deleg. Boer. dec.
100. num.2. ad fin. Et ad d. cap. consultat. quod loquen-
do de muliere requirit metum cadentem in constantem vi-
rum, bene respondet Prapos. & Dec. vbi supra. Et, si ve-
rum esset quod indistinctè tam in fœmina quam in mascu-
lo requireretur metus cadens in virum constantem, inanis
esset regula, quod metus probetur inspecta qualitate per-
sonæ. Quam constituunt Bald. in cap. sup. eo in fin. de te-
stib. Alber. in Rubric. ff. ex quibus causis maior. num. 1.
Purpur. d. cons.579. num. 4. cum alijs adductis in deci-
sione. Hæc Rota appositissimè ad intentum huius
109 Consulti. Negans etiam numer. 10. & sequentib.
quod ad annullandum matrimonium requirantur
minæ mortis, aut cruciatus corporis. Non enim inquit
requiritur nisi metus cadens in virum constantem
(& ad propositum in fœminam constantem) & quod
talis metus relinquitur arbitrio iudicis; & quod mi-
nus metus sufficiat quando est illatus ab eo, cui re-
uerentia debetur, & quod minæ iunctæ cum metu
reuerentiali inducant iustum metum, etiam si non
sint minæ mortis, & quod ille inducitur ex terribili-
tate

tate personæ, cui reuerentia debetur; & quod dato quod requireretur metus mortis, &c. sufficeret quod passus metum ita suspicari posset, quia metus iustus ex affectu metuentis dignoscitur, & matrimonium requirit libertatem animi non solùm à compulsione, sed etiam à timore compulsionis. Quę etiam congruunt valdè casui præsenti, & tacta sunt in superioribus. Ac fere à Tannero superiùs relato §. *posterioris generis*.

Illa tamen omnia infirmari quis forsan credet,
110 eo quod metus istæ videatur omnino euacuatus, & purgatus per verba illa, quibus in Ecclesia existens hæc puella significauit se consentire in matrimonium cum adolescente illo, nulla præmissa protestatione, aut signo metus, seu dissensus. Sed facile hoc corruit. Primò, quia ex pallore vultus opti-
111 mè manifestauit metum, & dolorem animi in tali matrimonio contrahendo, quia vt dictum est supra *num.* 105. *Facies hominis speculum est cordis*. Secundò quia solitis instantijs, & suasionibus ad Ecclesiam accedere coacta est, præmissis etiam solitis suspirijs, & singultibus. Tertiò, quia protestationes antece-
112 dentes talem contractum sufficientes erant ad manifestationem sui dissensus; nec requirebatur quod fierent à virgine verecundissima in publica Ecclesia. Rota sæpius relata coram Ludouisio *decision.* 326. *numero* 30. ex Geminiano, Corneo, Parisio, & Couarrubia, quos etiam sequitur Barbosa *voto illo* 77. *relato numer.* 100. *& sequentibus*.
113 Quartò, quia postea tempore consummationis matrimonij expresse protestata est se nolle id facere. Ex quo etiam manifestabatur metus; siquidem non solum ab antecedentibus, sed etiam à consequentibus manifestatur, vt dictum est supra ex Rota relata *decis.* 326. *n.* 42. & ex Alexandro de Neuo, quod etiam tenent Parisius, & alij à Rota relati, & Barbosa *supra n.* 102.

Demùm hæc regula generalis est tàm pro hoc,
114 quàm alijs casibus, quod metus semel illatus semper durare præsumitur, nisi per actus contrarios sublatus doceatur. Bartolus, Iason, Rebuffus, Osaschus, & alij, quos refert, & sequitur Rota *decis.* 273. *n.* 5. apud Farinacium, *to.* 2. *cons. crimin.* & apud eundem Farinacium *decis.* 705. *n.* 2. *in recent. p.* 2. Quod de plano procedit apud omnes, vigente causa, & ra-
115 tione metus semel illati, quæ quandiu durat, semper etiam perdurare, & in omnes actus sequentes influere præsumitur metus, prout ex innumeris Authoribus, & S. Rotæ decisionibus probant Genuensis *in prax. cur. Neapolit. c.* 105. Bossius supra, *c.* 12. *n.* 406. & Barbosa etiam *supra n.* 121. *& vot.* 1. *etiam relato n.* 122. *& sequentibus*, ac maximè ferè in terminis huius causę Rota coram Ludouisio *decis.* 392. *n.* 2. *&* 3. vbi quod quandiù durat causa metus *quicunque actus fiant, etiam si præ se ferant liberam volun-*
116 *tatem, & latum, iucundumque animum, nedum metum non purgant, sed potius magis confirmant, quodcunque temporis interuallum intercedat*. Vnde Oliuerius Beltraminus *in annot.* ad huiusmodi decisionem Ludouisij notat ex decisione Rotæ 643. *n.* 4. *p.* 1. *recent.* quod *nec oscula, nec amplexus, nec alij actus præ se fe-*
117 *rentes liberam voluntatem inducunt purgationem quādo durat eadem causa metus*. Sic similiter, quod nec risus in ipso actu contrahendi sit indicium consensus, aut purgationis metus, vt ex Abbate antiquo, Ioanne Andrea, Buttrio, Imola, & alijs probat Genuensis *supra* Barbosa *vot.* 1. *relat. num.* 107. afferens ex Alciato *cons.* 5. *n.* 38. *l.* 1. illud: *Quamuis in desponsatione interuenerit risus, vel oscula, præsumitur tamen durare metus, & fingere risum*.

Quia verò inquiri potest quandiù censeatur du-
118 rare causa metus ad effectum hunc auferendi liberum consensum ab actibus sequentibus, & impediendi actus meticulosi ratificationem, verissima sententia est tandiù durare istam causam metus quandiù durat eadem cogendi, & nocendi potestas illius qui ab initio metum intulit. Ita ex Aretino, Soccino, Boerio, Sanchez, et pluribus Rotæ decisionibus probat Bossius *supra n.* 410. Maximè Rota illa relata coram Ludouisio *decis.* 392. *n.* 5. *&* 6. dicit, metus causam durare donec viuit ille qui metum intulit, & ille qui metum passus fuit non est in sui plena libertate, sed sub potestate illius, qui metum induxit. Quod etiam habet Rota *decis.* 859. *n.* 2. apud Seraphinum, & *decis.* 863. *num.* 2. *&* 3. apud eundem, quarum decisionum hæc est ratio, quia pa-
119 ria sunt quod quis compellatur, vel quod compelli possit, *l. nouissimè, ff. quod fals. tut. gestum*. Cum autem aliquis est sub potestate illius, qui semel illum ad aliquid faciendum compulit cùm possit iterum compelli, censetur compulsus. Quia *in causis* (inquit Cassiodorus 3. *var. epist.* 36.) *semper est suspecta potentia?*

Ex quibus omnibus non solùm habetur metum
120 incussum puellæ, de qua in casu, à patre, mediante illa fœmina, cum per nullum actum contrarium doceatur sublatus; & permanserit causa illum inferens, pater scilicet, & ipsa fœmina; & puella semper fuerit sub patris potestate; imò pluribus actibus positiuis, lachrymis videlicet, auersione ad maritum, infirmitate, & alijs relatis videatur confirmatus, præsumendum esse semper manere, nec vllo modo purgatum aut euacuatum fuisse. Sed etiam ea quę pro contraria parte afferri possunt, nihil omnino ipsam releuare.

Primò enim si dicatur consensum in copulam
121 purgasse talem metum, facilè corruit ex dictis; cum non solùm propter protestationem antecedentem, sed & propter lachrymas, & suspiria, quæ postea secuta sunt, clarè demonstretur inuitam, coactam, & meticulosam fuisse; sed etiam quia adhuc quando voluntaria fuisset, non idcircò euacuatus esset metus dum puella erat sub potestate pa-
122 tris, & fœminæ, qui metum à principio incusserunt. Vt tradit Rota *decis.* 863. *n.* 7. *&* 873. *num.* 1. apud Seraphinum, referens se ad Rotam in Ianuensi *Matrimonij* coram Pamphylio, & in Niciensi *Matrimonij* coram Gypsio. Et alia Rota in vna Veneta *legitimitatis* apud eundem Seraphinum, quam sequitur relatus Barbosa *eo vot.* 1. *n.* 123. *&* 124. Et in terminis Nouarius *in collect.* 34. *n.* 3. Sicque decisum refert in Curia Archiepiscopali Neapolitana Riccius *decis.* 15. *par.* 2.

Item secundò, si dicatur purgatum fuisse talem
123 metum per cohabitationem per notabile tempus. Etenim durante eadem causa metus, & potestate cogendi in eo, qui ipsum primò intulit, & deficiente plena libertate recedendi, non præsumitur metus

metus purgatus etiam per longam cohabitatio-
nem. Rota in Toletana *Matrimonij* coram Seraphi-
no *decis.*873. *&* 887. Sanchez *lib.*4. *de matrim. disp.*
18.*num.*7. Boßius *supra num.*412.*&* 417. ex aliis Do-
ctoribus.

Quod idem respondendum, si dicatur tertiò,
124 quod, si voluisset, puella potuisset aufugere, & in
aliquo Monasterio recludi, ac sic effugisset vim sibi
illatam. Optimè enim respondet Rota in Niciensi
Matrimonij coram eodem Seraphino *decis.*771.*n.*12.
dicens appositè ad nostrum casum, hanc obiectio-
nem esse *nullius momenti, inspecta ætate, & qualitate*
puellæ, quæ sola nunquam ausa fuisset talem fugam, ne
125 *animo quidem concipere, cum esset ab omnibus destitu-*
ta, & à familia protomedici (intellige pro hoc casu,
patris) *custodita*. Et in *decis.*873. *n.*2. coram eodem
ibi: *Quod autem dicitur, eam aufugere potuisse, est omni-*
no ridiculum considerata ætate puellæ. Fauet etiam alia
Rota corã eodem *decis.* 887. Addit alia Rota apud
126 eundem *decis.* 881. & sequitur Boßius *supra* 422.
ex Præposit. *in cap. ad id quod n.*1. *de Sponsalibus*. Da-
to quod aufugisset, non tamen ideo cessaret causa
metus, quando quidem duraret eadem superiori-
tas patris valde potentis super filiam. Sicut (inquit
Additionator Præpositi) ex eo quod vxor alicuius
127 fugiat è domo mariti ad aliquod Monasterium,
non propterea cessat superioritas mariti in ipsam.
Rota, & Boßius *ibid.* Idem responderi potest ad
aliam obiectionem, quæ fieri posset, scilicet potuisse
hanc puellam recurrere ad Magistratum Ciuitatis,
128 & ita liberari à metu sibi incusso. Hoc enim vi-
detur chimæricum, spectata ætate, & qualitate
puellæ, & potentia, ac authoritate magna patris.
Rota coram Ludouisio 326. *n.*34.

Corruunt pariter ex dictis adducta pro parte cõ-
129 traria in principio huius Consulti. Primò qui-
dem illud de matrimonio rato, & consummato, &
si enim sit verissimum omni iure indissolubile esse;
sed intelligendum id est cum grano salis, quando
scilicet non constat, prout in præsenti constare vi-
detur ex antecedentibus, consequentibus, & conco-
mitantibus, inuoluntariè, inuitè, coactè, & meticu-
losè celebratum esse; quando enim tale fuerit, ex
praxi Ecclesiæ, communi DD. sententia, & omnium
Tribunalium, maximè S. Rotæ Romanæ vsu etiam
constat, dissolui posse, imò non dissolui, sed declara-
ri dissolutum, cassum, irritum, & inane fuisse.

Similiter illud de dubio huius matrimonij, quo
130 casu pro ipsius valore iudicandum est, ex dictis
etiam corruit. Etsi enim id verissimum sit in du-
bio speculatiuo, seu etiam practico, quando æqua
lance pro vtraq; parte probabiles possunt esse ra-
tiones; non tamen quando pro parte matrimonium
impugnante sunt adeo graues, & efficaces, vt mora-
liter certa reddatur nullitas ipsius, prout in præsen-
ti contingit; accedentibus præsertim S. Rotæ deci-
sionibus, quæ adductæ sunt, & quæ in similibus ferè
terminis matrimonia irrita, & cassa fuisse, indica-
131 runt. Vnde Rota coram Seraphino in vna Tole-
tana *Matrimonij decis.*893. *n.*32. inquit: *Neque debe-*
mus in hoc matrimonio procliues esse in eius fauorem, iux-
ta cap. vlt. de re iudic. quia, cum constet metu esse contra-
ctum, non debemus ei fauere, vt bene tradit Purpurat. in
*consil.*579.*n.*16. *lib.*2. *nam nuptiæ coactæ malos exi-*
tus habere solent, cap. cum locum de sponsalibus cum aliis
*deductis per Riminald. iunior. in consil.*362. *n.*50. Item
alia Rota *decis.*246. *num.*17. apud Barbosam *vot.*1.
*relato n.*137. etiam habet: *Nec eos mouit, quod in du-*
bio pro validitate matrimonij pronuntiandum est, nam
stantibus prædictis sumus extra probabilem dubitatio-
nem, nec procliues esse debemus in fauorem huius con-
tractus, alieno impulsu potius, quam propria inductione
celebrati. Hinc Alexander *in cons.*98. *in princip. vol.*
3. rectè ait: *Nec minus peccatum est iungere non con-*
133 *iungendos, quàm separare non separandos*, vt notatur,
in cap. iurauit de probat. cum similibus per Parisium,
*cons.*58. *n.*47. *vol.* 4. & Monaldus *cons.*6. *n.*14. *p.* 2.
inquiens: *Et in hoc multum oneratur conscientia Iudicis,*
cum æque fauor sit, dissoluere matrimonium contra legem
Dei contractum, sicut legitimum confirmare.

Id porrò, in quo Sacra Rota, & Authores relati
fundantur scilicet: *Nuptiæ coactæ malos exitus habe-*
134 *re solent*, seu prout *in cap. cum locum de sponsal.* dici-
tur: *Ne per timorem dicat sibi placere, quod odit, & se-*
quatur exitus, qui de inuitis solet nuptijs prouenire: quia
sanè, quod quis non diligit, facilè contemnit, *ca. præ-*
sens 20. *q.*3. de quo Farinacius *p.*4. *decis.*69. *num.*16.
Cœnedus *ad Decretal. collect.*161. *n.*1. In hoc matri-
monio ad vnguem adimpletum videtur, cum con-
135 stet, puellam pergraui infirmitate ex passione ani-
mi proueniente torqueri: inter ipsam, & coniugem
diffidia, & odia exorta fuisse: & ipsum à patria exu-
lare, patre puellæ iam, & si serò sciente, & consen-
tiente, fuisse coactum. Et sanè, si iuxta commune
axioma iuris: *Exitus acta probat, l. quidam ff. de rebus*
dubijs, l. cum Syllanianum, C. de his quibus, & aliis iuri-
136 bus rectè infertur matrimonium, quod tales exi-
tus habuit in principio malè contractum fuisse.

Id quoque, quod tangitur de matrimonio reuiui-
scente per copulam animo maritali factam his tem-
137 poribus nihil iuuat, quando ad verum matrimo-
nium requiritur consensus per verba de præsenti
coram Parocho, & testibus expressus, iuxta doctri-
nam Tridentini. Vnde Rota coram Ludouisio *de-*
138 *cis.*395. in simili causa de matrimonio per vim, &
metum celebrato determinauit tale matrimonium
non reuiuiscere, nisi de nouo cum solemnitatibus
ab Ecclesia requisitis celebraretur; conformiter ad
declarationem Sacræ Congregationis Concilij, &
aliam Rotæ decisionem in Toletana *matrimonij* co-
ram Seraphino, ac doctrinam Victoriæ, Gutierez, &
aliorum, *quorum rationes* (inquit Rota) *placuerunt*
139 *Dominis, quicquid in contrarium dicat Moder. Cordub.*
*lib.*2. *de matrim. disp.*37. In hoc notans, & si nomine
patriæ Thomam Sanchez, qui oppositam senten-
tiam tenuit. Quod maximè procedit, quando in
celebratione matrimonij defuit consensus; nihil
140 enim est, à quo ita dependeat, quàm à consensu.
cap. tua nos in fin. vbi *Gloss. pen.* Ant. de Butreo *n.*10.
& seqq. Abbas *n. vlt. de sponsal.* Rota eadem coram
Ludouisio. Adde, dato quod subsisteret ea doctri-
141 na, solùm esset pro casu, quo copula fuisset sponta-
nea, & non coacta, qualis non præsumitur ea, quæ in
præsenti potuit contingere, prout ex protestatio-
nibus antecedentibus, lachrymis, & suspirijs sequen-
tibus, de quibus in casu colligitur. Illud etiam, quod
affertur in obiectione de matrimonio præcedente,
142 etiamsi celebratum esset per vim, & metum, so-
lùm

lùm videtur applicandum ad casum, quod vir, seu sponsus cogeretur coire cum sponsa, non pro contrario, in quo sponsa cogeretur coire cum sponso. Menochius *de præsumpt.lib.3.præsumpt.1. & 4.* Bossius *supra c.3. n.79.*

143 Similiter id quod affertur de nullitate protestationum, eo quod essent contrariæ facto, & cessarent per actum subsequentem contrarium, infirmatum
144 est ex dictis *num.47.* Sicut, & infirmum illud est, quod protestans si non repetat in omnibus protestationem censetur ab ea recessisse. Hoc enim solùm est admittendum in Iudicialibus protestationibus, iuxta resoluta per Mohedanum *dec. 2. de Iudic.* Ludouisium *decis.44. num.8.* non tamen in præ-
145 senti casu, quando agitur de metu illato ad consensum. Tunc enim non requiritur protestatio pro omnibus actibus, sed sufficit aliqua, vel aliquæ precedentes. Geminianus *cons.15.* Parisius *cons.60.* & Couarrubias, quos refert, & sequitur Rota relata coram Ludouisio *dec.326.n.30.* & adhæret Barbosa *vot.77. relat. n.99. & 100.*

Quid etiam iudicandum de eo quod additur de
146 instantijs, & suasionibus, quod scilicet non essent importunæ, neq; molestæ, & dato quod essent, quod non possent habere tantam vim, vt virum constantem commmouere possent, constat ex dictis supra *n.54. & 55.* præsertim, quia ad minus tales preces sufficientes essent mouere *fœminam constantem*, puellam videlicet virginem, & teneram sub patria potestate constitutam, & ab ipso media illa fœmina illustri instanter solicitatam, iuxta tacta etiam in superioribus.

Vbi etiam *à n.73.* qualiter timor reuerentialis
147 adminiculatus, prout contigit in præsenti sufficiens fuerit ad causandum grauem metum, tollendum consensum, & irritandum matrimonium; respectu scilicet constantis fœminæ, vt Tannerus *supra* dicit.

Illud præterea, quod adiungitur de pallore in fa-
148 cie tempore proferendi verba necessaria pro matrimonio, item lachrymas, & suspiria, ac gemitus vera fuisse, non ficta, neque ex alio capite dimanasse, quàm ex dolore, displicentia, & metu talis matrimonij, ea quæ adducta sunt in casu, & circumstantię antecedentes, & consequentes matrimonium, morbus, seu infirmitas puellæ, diffidia, & odia inter ipsam, & coniugem sibi copulatum plus æquo demonstrant. Quibus addendum, potius rubedinem, quam pallorem signum esse pudoris, filia Aristotelis testante: *Optimus color est, quem pudor gignit ingenis.* Rubedo videlicet, non pallor; qui potius tristitiæ, & timoris index est. De quo Calepinus, & Thesaurus linguæ Latinæ, *verbo Pallor.* Sed quid in hoc morandum? siquidem, *vbi timor ibi pudor.* Erasmus *Chiliad. 1. cent.2.*

Comminationem quoque illam huic puellæ fa-
149 ctam de referenda patri contradictione ipsius, quod non fuerit mera intimatio, aut propositio reuerentiæ, & obedientiæ patri debitæ, sed potius implicitè, & virtualiter saltem de malo aliquo graui à patre ipsi infligendo si non obtemperaret suæ iussioni, cuncta quæ antecesserunt, & subsequuta sunt de protestationibus, lachrymis, pallore in facie, & alijs, quæ tacta sunt, satis superq; demonstrant.

150 Quia tamen ea quæ adduxi non solum contendere videntur matrimonium hoc in foro conscientiæ inualidum fuisse, sed & in foro externo à Iudice legitimo dissolui posse, seu potius declarari cassum, & irritum à principio; cum forus externus quando non innititur falsæ præsumptioni semper colludat interno, ipsumque sequatur, vt aduertunt Sotus *4. de iust.q.5. ar.3.* Couarrubias *cap.Cum esses n.7.de testam.* Ledesma *2.p.4.q.18. ar.1. dub.12.* & Sanchez *lib.1. de sponsal. disp.5.n. 20.* ideo animaduersione dignum censeo, quod casu quo matrimonium hoc per legitimam Iudicis authoritatem dissoluatur,
151 nullam prorsus perinde honestati, & decori puellæ nobilis, & honestæ, quæ illud contraxit, & consummauit, notam, aut maculam contingere posse. Nedum quia vt colligitur ex *l. his verb. 18. §. Interdum, ff. de hæred. instit.* in omnibus quæ quacunque ratione permittuntur *ius honestatis censetur reserua-*
152 *tum.* Sed & quia, cum matrimonium illud præcedens *in facie Ecclesiæ* celebratum sit, siquidem coram Parocho, & testibus, denunciationibusq; præmissis, quod est in facie Ecclesiæ celebrari, iuxta Nauarrum *in sum.cap.22. n.70.* Coronam Confessorum *4. p.de matrim. cap.8.n.18.* & Sanchez *lib.3. de matrim. disp.15. num.20.* nemo prudens dicere potest illud contraxisse, aut consummasse, vel leuem dedecoris notam puellæ indidisse; sicut nec alij contractus ab Ecclesia in foro externo recepti, & approbati illam inurere possunt. Et sanè si fœmina, quæ vni tan-
153 tùm se subiecit etiam luxuriosè non potest dici turpis persona, vt probat Ricciullus *in tract. de personis quæ in statu reprobo versantur lib.2. cap.15.n.13.* profectò, imò incomparabiliter maiori ratione, puella nobilis, honesta, & verecunda, quæ inuita, & coacta matrimonium legitimè figuratum cum vno contraxit, & consummauit ab omni turpitudinis labe immunissima erit. Quod idem de marito illam
154 ducente eodem iure affirmari debet: nunquam enim fœmina per legitimum putatum matrimonium violata notam aliquam dedecoris secundo viro attulit. Pro quo egregia adest historia *2.Reg. c.*
155 *3.* in nobilissimo, & inter Reges superclarissimo Dauide, qui cum Michol filiam Saulis sibi desponsatam iniustè à patre sublatam, & Phaltiel filio Lais in matrimonium datam, ac ab ipso violatam agnouisset; nihilominus mortuo Saule ad Isboseth Saulis filium nuncios misit dicens: *Redde vxorem meam Michol, quam despondi mihi centum præputijs Philisthijm.* Repetijt ergo vxorem, & iterum accepit sine vlla honestatis nota quod corrupta fuisset ab alio viro, quia videlicet id contigerat per matrimonium vi celebratum; quę ad hoc intentum valdè deseruiunt: sicut, & illa Leonis Papæ *can. cum per bellicam, 34.q.*
156 *1. Redeant ergo in suum statum voluntaria redintegratione coniugia: neque vllo modo ad opprobrium malæ voluntatis trahatur, quod conditio necessitatis extorsit.*

Quia tamen plura ex his, quæ dicta sunt, ex aliquibus S.Rotæ Romanæ decisionibus coram Ludo-
157 uisio postea Gregorio XV. Summo Pontifice, extraxi, eas hic placuit adiungere pro studioso lectore; sunt etenim pro casu ferme simili.

Hispalen

Hispalen Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 18. Iunij 1607.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Metus in filia matrimonium contrahente ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Metus probatio maximè pendet ex eo, an extiterit principium meticulosum.*
2 *Metus est difficilis probationis.*
3 *Metus dicitur, quasi mentem terrens.*
4 *Metus maximè est difficilis probationis, quando infertur à patre filiæ secum habitanti.*
5 *Metus huiusmodi probatur ex leuioribus probationibus, & ex testibus domesticis, & aliàs inhabilibus, ac etiam ex indicijs, & coniecturis.*
6 *Metus valde arguitur à verisimili, sicut etiam è contra à verisimili excluditur.*
7 *Metus probatur ex magna animi auersione, & repugnantia circa actum gestum.*
8 *Metus in muliere respectu matrimonij contracti colligitur ex declaratione, quam fecerat de nubendo cum alia diuersa persona.*
9 *Metus probatur ex lamentationibus, & protestationibus.*
10 *Metus arguitur ex qualitate personæ tam incutientis, quàm patientis metum.*
11 *Metus solus reuerentialis iuxta magis communem opinionem non sufficiat ad annullandum matrimonium, iunctus tamen cum alio etiam leui metu sufficit, & num. 51.*
12 *Metus illatus à persona, cui debetur reuerentia, est multum considerabilis, quando illa persona erat multum terribilis, & seuera.*
13 *Metus reuerentialis sufficit, quando vnà cum reuerentia concurrunt importunæ, & continuæ persuasiones, quia illæ iustum metum inducunt.*
14 *Metus valdè incutitur ex indignatione.*
15 *Virginali pudori non conuenit eligere sibi maritum inscio patre.*
16 *Metus illatus ex propria culpa non debet prodesse.*
17 *Fallit in matrimonio, quod nullum est propter metum, licet metuens in illum culpa sua inciderit.*
18 *Metus inducitur ex minis illatis à persona, cui debetur reuerentia.*
19 *Metus inducitur ex minis de nece, & de priuatione successionis.*
20 *Melioramenta, & augmenta primogenituræ spectant ad liberam dispositionem meliorantis.*
21 *Metus iustus inducitur etiam ex amissione magni lucri.*
22 *Successio paterna dicitur, quasi debita filio, & illius priuatio sonat potius in damnum, quàm in lucri amissionem.*
23 *Metus inducitur ex minis paternis, etiamsi non fuerint factæ in faciem filiæ, dummodo fuerint ei notificatæ.*
24 *Metus redditur verisimilis attenta persona metum patientis.*
25 *Metus minor requiritur in muliere, quàm in masculo.*
26 *Metus minor exigitur in minore, quàm in maiore.*
27 *Metus eò magis est considerabilis, si constat, quod metum passus valdè metuebat illum, qui metum incussit.*
28 *Metus minor sufficit in filia matre carente, & non habente personam, quæ illam confortet.*
29 *Metus, & incussio arguitur à solito.*
30 *Metus, licet non probetur ex protestationibus, valdè tamen ex illis coadiuuatur, etiam si non sint factæ in ipso actu, nec parte præsente, & n. 43.*
31 *Metus arguitur, quando contrahens non erat in sua libertate planè constitutus.*
32 *Metus arguitur ex diligenti custodia facta personæ metum passæ.*
33 *Item arguitur ex prohibitione commercij, & loquelæ.*
34 *Metus iustus dicitur quando non potest adiri Magistratus sicut è contra non est iustus metus, quando potest adiri.*
35 *Metus multùm præsumitur ex serie facti, & ex circumstantijs.*
36 *Metus arguitur ex modo insolito, & ex nimia festinatione.*
37 *Metus præsumitur interuenisse in matrimonio, quod fuit celebratum ianuis clausis.*
38 *Item astantibus hominibus armatis,*
39 *Metus præsumitur in matrimonio, quod fuit celebratum nullis interuenientibus consanguineis.*
40 *Metus præsumitur contractum matrimonium ex lamentationibus, & conquestionibus.*
41 *Item ex lachrymis.*
42 *Metus in contractu matrimonij arguitur non solum ex præcedentibus, sed etiam ex subsequentibus.*
43 *Metus adhibitus in ratificatione arguit etiam violentiam in ipso contractu adhibitam.*
44 *Metus, postquam est probatus, difficile est probare contrarium.*
45 *Testes duo deponentes de metu præferuntur mille deponentibus de libera voluntate.*
46 *Metus probatur ex testibus singularibus.*
47 *Minæ probantur ex testibus singularibus.*
48 *Restitutio vxoris non est impedienda marito, non obstante quacunque exceptione, etiam notoria.*
49 *Arbitrium minuit iuris rigorem, & operatur, vt possit cumulari petitorium cum possessorio reintegrandæ.*

DECISIO CCCXXVI.

1 QVoniam vbi de metu agitur, attendi debet in primis (si adsit) principium meticulosum, à quo cætera subsecuta regulantur, *vt admonet Barbat. cons. 54. col. 12. in fin. libr. 1. & post eum Riminal. Iun. cons. 77. post num. 29. inter cons. matrim.* summa ratione Domini statuerunt, vt ante omnia particulari dubio discuteretur. An constet de metu Marchionissæ de Alcalà ab initio contracti matrimonij cum Don Philippo de Aragon, & de Guzman, quod
2 vtraque parte informante, omnibus idem sentientibus, fuit affirmatiuè resolutum, pro resolutione autem præmittebatur, metum esse difficilis probationis. *Paris. cons. 53. num. 63. lib. 4. Menoch. de arbitr. cas. 116. num. 17. dixit Rota in vna Nicien. Matrimonij 6. Martij 1587. coram Illustriss. Card. Seraphino,* tam
3 ex parte illum patientis, cum in eius animo sit recon-

conditus, l. 1. ff. quod met. cauſ. Anchar. conſ. 299. n. 1.
Alciat. conſ. 5. num. 25. libr. 1. Dicitur enim metus,
quaſi mentem tenens, Ant. de But. in c. ad audientiam.
num. 14. in fin. De his quæ vi metuſue cauſ. fin. quam ex
4 parte inferentis cum ſecreto, & clam inferatur. Al-
ciat. reg. 3. præſ. 7. num. 3. & conſ. 5. num. 9. lib. 1. And.
Gail. obſeruat. 93. num. 19. lib. 2. præſertim, quando in-
fertur à patre filiæ ſecum habitanti. Corn. conſ. 124.
num. 4. libr. 3. Purpur. conſil. 579. num. 11. in fin. & n.
5 ſeq. Socin. Iun. conſil. 47. ſub num. 33. lib. 3. Et propte-
rea in eo leuiores probationes ſufficiunt. Corn. d.
conſ. 124. ſub num. 4. Alba conſ. 77. num. 9. Alciat. &
Andr. Gail. vbi ſup. admittuntur teſtes domeſtici.
Purp. d. conſ. 579. num. 11. in fin. & num. ſeq. & qui
aliàs non admitterentur. Alex. conſ. 156. num. 15.
lib. 5. & etiam inditia, & coniecturæ. Anchar. conſil.
299. ſub num. 1. Alex. conſ. 98. num. 6. libr. 3. Dec. in l.
in omnibus num. 7. ff. de reg. iur. Ruyn. conſ. 121. num. 12.
lib. 4. Pariſ. conſil. 60. num. 21. libr. 4. Cepoll. conſil. ci-
uil. 2. num. 5. Corn. d. conſil. 124. ſub num. 4. Socin. Iun.
conſ. 77. num. 45. lib. 1. Purp. d. conſ. 579. num. 12. Grat.
qui dicit communem. conſ. 38. n. 25. lib. 2. fuit dictum in
illa Nicien. Matrimonij, & in vna Romana legatorum
13. Nouemb. 1595. coram bon. me. Orano. Et multum
6 in eo valet argumentum ductum à veriſimilibus.
Bald. conſ. 364. ſub num. 5. lib. 3. Anchar. d. conſ. 299.
num. 3. Pariſ. conſ. 139. num. 21. in fin. & n. 27. libr. 4.
Rimin. Sen. conſ. 15. num. 18. & ſeq. Aym. conſ. 49. n. 5.
Rolan. conſ. 100. num. 118. lib. 4. ſicuti è contra à ve-
riſimili arguitur libertas animi, & quod ſpontè, &
libenter fiat. Syluest. Aldob. conſ. 23. n. 34. præſumi-
tur enim metu, & coactè feciſſe, qui facit actum
quem veriſimiliter non feciſſet. Pariſ. conſ. 53. n. 64.
lib. 4. & d. conſ. 139. num. 20. Aym. d. conſ. 49. num. 4.
Alba conſ. 77. num. 24. Rolan. d. conſ. 100. num. 112.
Menoch. præſump. 4. num. 13. lib. 3. ſicuti è contra ceſ-
ſat metus præſumptio in actu, quem aliàs veriſimi-
liter fuiſſet facturus. Bald. de Sch. in princ. num. 27. cir-
ca medium. Hoc argumento vſi ſunt Domini veriſi-
militudinem deducēdo à nimia animi auerſione, &
7 repugnantia, quæ erat in Marchioniſſa nubendi cū
Don Philippo, prout in terminis arguit, Rim. Iun. d.
conſil. 77. ſub n. 24. inter conſil. matrim. poſt Alex. quem
allegat.

8 Animum autem Marchioniſſæ alienum, & con-
trarium probat, primò cedula ſcripta, & ſubſcripta
manu ipſius, in qua promittebat nubere Don Fran-
ciſco de Zuniga, & ad ipſum tranſmiſſa, velle enim
nubere Don Franciſco, erat nolle nubere Don Phi-
lippo, argumento c. gaudemus, de diuort. Tantò magis,
quia vt deponunt 2. 3. & 4. Teſtis ſuper 2. artic. be-
nè informati de animo Marchioniſſæ, non tam fe-
cerat prædictam cedulam, vt nuberet Don Franci-
ſco, quàm vt ſe liberaret è periculo nubendi Don
Philippo, quod eſt etiam multum veriſimile, tum
quia cedula ſcripta, & tranſmiſſa fuit pendente
tractatu matrimonij cum Don Philippo, tum quia
non apparet, quod Marchioniſſa vnquam fuerit
conqueſta, quod impediretur nubere Don Franci-
ſco, cum tamen continuæ ſint lamentationes, quod
inuita cogeretur contrahere cum Don Philippo.

De veritate autem cedulæ, & quod eſſet ſcripta
manu Marchioniſſæ, dubitari non poteſt, cum de ea
deponant primus, ſecundus, tertius, quartus, &
quintus Teſtis ſuper 2. artic. quorum aliqui vide-
runt eam, dum ſcriberetur, aliqui ſcriptam, & ha-
bent bene notam eius manum, aliquibus Marchio-
niſſa expoſuit, ſe illam ſcripſiſſe. Et, ſi non fuiſſet
ſcripta manu ipſius non ita fuiſſet turbatus, & in
furorem raptus Marchio pater, quando illi fuit
oſtenſa, nec ita fuiſſet ſollicitus, quod Marchioniſſa
illam negaret, & manum contrafaceret, vt dicunt
teſtes in Summario Marchioniſſæ num. 3.

Nec refert, quod Marchioniſſa cedulam nega-
uerit, quia, vt dicunt teſtes, fuit vi, & metu compul-
ſa ad negandum, prout etiam eodem metu territa
nouerca negauit, ſe cognoſcere, An eſſet manu Mar-
chioniſſæ conſcripta, vt ipſa teſtatur ſuper 2. art. Se-
9 cundo, & apertius repugnantiam animi declarant
lamentationes, & proteſtationes continuæ, quibus
cum iuramento, & maximis imprecationibus nega-
bat, ſe vnquam nupturam Don Philippo, quæ ſicut
declarant animum Marchioniſſæ alieniſſimum à
contrahendis dictis nuptijs. l. ſi. quis. §. pleriq. ff. de
relig. & ſump. fun. l. ſi mihi, & tibi, §. interdum. ff. de
leg. 1. ita remouent conſenſum à contractis. l. ſi quis
in principio teſtam. ff. de leg. 3. Natta conſil. 451. num.
20. & dixit Rota in vna Toletana matrimonij 3. Mar-
tij 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino.

10 Et quoniam multum inſpici debet qualitas per-
ſonæ, tàm incutientis, quàm patientis metum,
Calderin. conſ. 1. circa prin. verſ. ſecundo quod metus,
ſub tit. de his quæ vi metuſuè cau. fin. cum alijs, quos re-
fert, & ſequitur Tiber. Decian. conſ. 30. num. 24. libr. 4.
Surd. deciſ. 194. num. 3. Inferens metum in caſu iſto
eſt pater, cuius ſolam reuerentiam in filio pro iuſto
metu ſufficere voluerunt, plures relati à Menoch. conſ.
1. num. 492. & ſeq. quorum opinio, licet communi-
11 ter non recipiatur, negari tamen non poteſt, quin
propter huiuſmodi reuerentiam minor metus re-
quiratur. Franc. Marc. deciſ. 1090. num. 2. part. 1. &
quod non ſufficiat iunctis adminiculis. Alciat. conſ.
1. num. 15. libr. 8. & dixit Rota in Valen. profeſſionis
17. April. 1570. coram Illuſtriſs. Card. Lancellotto.

Accedit, quod Marchio, vt dicunt teſtes, erat
12 multum terribilis, aſper, & ſeuerus, quæ qualitas
præcipuè in perſona, cui debetur reuerentia, eſt
multum conſiderabilis. Alba poſt Ang. quem alle-
gat conſ. 77. num. 19. Felin. conſ. 14. ſub num. 9. verſ. &
aduerte ad perſonam iſtam patris, Iaſ. ex mente Bal.
quem allegat conſ. 3. col. penul. verſ. non obſtat dictum
Bal. lib. 1. deciſ. Pedem. quæ alios cumulat, & de com-
muni teſtatur 179. poſt num. 10. Hond. conſ. 29. ſub n.
36. libr. 1. Quam qualitatem magni fecit Rota in vna
Neapolitana profeſſionis 15. Iunij 1598. coram bo. me.
Gipſio.

Nec in contrarium faciunt teſtes aduerſarij, di-
centes, quod erat homo placidus, quia non loquun-
tur, quando erat iratus, & quando contrauenieba-
tur eius voluntati, vt loquuntur teſtes Marchioniſ-
13 ſæ, ſed quando erat ſedato, & tranquillo animo.
Cum reuerentia paterna concurrunt importunæ,
& continuæ perſuaſiones, quibus nomine patris ſol-
licitabatur, tam à nouerca, quàm à quodam Sacer-
dote, quæ ſufficiunt ſine minis, & verberibus. Affl.
deciſ. 69. num. 4. Aym. conſ. 461. num. 21. Hond. d. conſ.
29. num. 34.

Huiuſmodi enim perſuaſiones importunæ, quan-
do

do sumus in persona, cui debetur reuerentia iustum metum incutiunt, & vim coactionis habent. *Innoc. in c.petitio de iureiur. Soc.cons.263.num.8.lib.2. Cur. Iun.cons.41.num.18.Aym.cons.10.num.17.& d.cons. 461.num.11. Alba d.cons.77.num.10. Io. Bap.Ferret. cons.296.num. 17. & seq. Et fuit dictum in illa Romana legatorum 13. Nouemb.1595. coram Orano.* Et huiusmodi importunitatem suadendi considerauit *Rota in Valen. professionis 15. Iun. 1587. coram Illust. Card. Pamphilio*, & multo magis, quia vltra persuasiones apparet de repetitis contradictionibus Marchionissæ, *Aym. d. cons.461. sub num.11.* De quibus contradictionib. bene deponit Doctor Sebastianus Martinez iuxta interrogatorium 2.art.in Summar. num. 10.

Consideranda est etiam in patre magna illa indignatio quam concepit ex apoca, quam filia con-
14 fecerat, & ex eo quod nolebat suæ voluntati obedire, quæ indignatio plurimum conducit ad incussionem metus. *Boer. cons.20.n.37.ver. & idem Abb. fuit dictum in illa Valen. professionis coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio.*

Nec facit quod illa indignatio processerit culpa Marchionissæ,cum non sit pudoris virginalis eli-
15 gere sibi maritum inscio patre. *c. honorantur 32. quæst.2.* & propterea metus illatus ex sua culpa non debet illi prodesse, *l. si mulier in princ.ff. quod met.*
16 *caus.* quia respondetur hoc nō procedere in matrimonio, quod nullum est propter metum, licet metuens in illum culpa sua inciderit, *c.veniens el secondo, vbi Franc.num.6.in fin. Ant.de Butr. in 4. not. de*
17 *spons.glos. in c. Clericum, in glos.vlt.50. distinct. Abb. in cap.2.n.8.de his quæ vi met.caus.fin. Alex.cons.99.in princ.lib.3.Paris.cons.61.n.19.libr.4. Rim.Iun.d.cons. 77.n.20. inter cons. matrim.*

18 Concurrunt etiam minæ, quæ cum reuerentia personæ debita minanti generant iustum metum. *Bart.in l.1.in fin.ff.quar.rer.act. non det. Dec. cons.232. post num.4. Purpur.qui de communi d.cons.579.num.6. Paris.cons.26.n.67.lib.3. Alba de communi d.cons.77. num.5. Rol.cons.95. num. 30. libr. 1.* quæ minæ sunt
19 de ijs quæ iustum metum ingerunt. Tum quia de nece sunt, *c.cum dilectus de ijs quæ vi met.caus.fin.Bald. & alij in l. interpositas, C. de transact.* Tum quia de priuatione successionis Marchionatus; Iustus est enim timor amissionis maioris partis bonorum. *Bald.post Guid. & Cyn. in l.isti quidem. §. si is in fin. ff. quod met.caus. Abb.in cap.2.num.1.eod.tit.Paris.cons. 77. num. 34. libr. 1. latè Aym. consil. 387. num. 19. & 20.*

Nec facit quod maioratus ad illam spectasset ex prouisione maiorum,& propterea pater in illo præiudicare non potuisset, quia vt dicunt testes pater
20 illum in maxima parte auxerat,& de hoc augmento loquebatur, quod vti separatum à maioratu illi non cedebat, sed erat sub libera dispositione Patris augentis. *ad latè trad. per Molin. de Primog. libr. 1. cap.26.*

Nec etiam facit, quod illud contineat non damnum, sed amissionem lucri, quæ non causat iustum metum, quia vltra quod non procedit,quando agi-
21 tur de amissione magni lucri, *Cyn.in l.interpositas,C. de transact.Ias.in l.Titia sub num.10. vers.2.notabiliter. ff. de verb.oblig. Ruyn.cons.121.num.10.libr.4. Neuiz. cons.47. num.18.Cephal.cons.295. num.17. Rol. cons.*
22 *100.num.126.lib.4.* Cùm agatur de successione paterna filio quasi debita potiùs sonat in damnum, quam in amissionem lucri, *l.vlt.ante fin.C. de Codicil. Bart.in l.si quis testamento circa medium,ff. de cond inst. Alex.cons.144.num.15.lib.6.Aret.cons.2.col.1.vers. pro ista conclusione, latissimè Tiraq. in l. si vnquam in præfat. num. 19.C. de reuocan. donat.* licet in hoc non sit laborandum, cum minæ sint etiam de morte. Prout nec etiam est necessarium discutere, an in patre minante sit necesse probare, quod sit solitus exequi minas, de quo latè *per Rimin.Iun.in repet.c.1. num. 27. de offic. deleg.* quia solitum probant concludenter testes benè informati.

Non obstat, quod non probetur Marchionissam fuisse præsentem quando Pater minabatur, quia
23 multum est verisimile, quod pater fuisset illi in faciem minatus: sed forsan probari non potuit, quia minæ à patre illatæ sunt difficilis probationis. *Bertra.cons.64.num.5.part.1.in antiq. Boer.decis.101.n.1. Alba d. cons. 77. num. 9.* sufficit, quod fuerint Marchionissæ notificatæ à nouerca, & illo sacerdote, qui adhibiti fuerunt mediatores ad terrendum, & minandum nomine patris.

24 Multum etiam attendi debet qualitas personæ metum patientis vbi de illius iustitia agitur, vt dictum est, *& tradit Dec. in l.in omnibus sub num.2.vers. & aduertendum de reg. iur.Purpur.d.cons.579.num.7. Boer. decis.100.num.2. Alba d.cons.77. num.2. Menoch. de arbit.cas.135.num.4.& dixit Rota in illa Nicien. Matrimonij.* sumus autem in muliere in qua requiri-
25 tur minor metus, quam in masculo, *Glos.& Doct. in c. quod locum de spons. Innoc. & alij in c.cum causam matrimonij de offic.deleg. Calder.cons.1.vers.3. quod sub titulo quod met. caus. Anchar. cons. 24. sub n.7. Abb.*
26 *cons.4.n.5.lib.1.Felin.cons.14.n.2.& 3.* & in puerula, vt dicit vnus Testis, aut saltem in constituta in minore ætate, minor autem metus exigitur in minore,quam in maiore, & perfectæ ætatis, *Paul. de Castr.cons.174.post n.3.lib.1. Purpur. d.cons.579.n.7. Rimin. Sen. cons.15.n.22.*

Marchionissa etiam valdè metuebat patrem, vt
27 plenè dicunt testes, primus videlicet, secundus, & tertius super 13. articulo secundæ instantiæ, quæ qualitas est consideratione digna, prout eam considerat, *Alex. de Neuo cons. 3. num. 7. in fin.* ratione enim huius timiditatis minor requirebatur metus, *vt per Boss. de plur.violen. sub n.80.*

28 Non est etiam ommittendum,quod Marchionissa non solum carebat matre, quæ illam haberet confortare, sed habebat nouercam, quæ haberet illam terrere, & in odio patris ponere, vt in proposito considerandum dicit, *Paul.de Castr. d.cons. 174.n.2. ad fin.* quod in casu nostro non stat in terminis præsumptionis, quia sumus in claris,quod nouerca assiduè terrebat Marchionissam, vt ipsa fatetur, & deponunt alij testes.

Ad probandum metum matrimonio adhibitum multum confert vis, & metus illatus quo compulsa fuit Marchionissa ad negandum cedulam a se conscriptam, tùm quia vis illa tendebat ad eundem finem, videlicet ad tollendum impedimentum,quod præstabat matrimonio contrahendo cum Don Phi-
29 lippo, tùm quia à solito benè arguitur incussio, & coactio,

coactio, vt in proposito arguit, *Aym.cons.461.n.8. in fin.Rim.Sen.cos.15.n.15.& seq. Tib.Dec.d.cons.30. n.20.lib.4. Rot.in illa Romana professionis coram Illustriss. Card. Pamphilio.*

Conferunt etiam multæ protestationes Mar-
30 chionissæ de vi, & metu, quæ licet illum non probent. *l. metum, C. quod met. caus.* multum tamen coadiuuant, & operantur, vt faciliùs probetur. *Ang.in l.metum l.a 3. ff. eodem.Dec.in c.fin.sub num.21. vers. benè verum est de appell. Rip. in c. cum M. Ferrarien. sub num.93. vers. protestatio enim, de constit.Natt. cons.50.n.18. Couar.in Epit. de spons.p.2.c.3.§.5.n.12. Honded. d.cons.29.n.55.*

Nec refert quod non sint factæ in actu contrahendi matrimonij: sed ante, *Gemin. cons. 15. ante n. 13.Corn.d.cons.41.n.14.Paris.consil.60.num.14.lib.4. Couar.vbi supra. sub num.12. vers. si verò fiat.* Prout nec etiam, quod sint factæ absente patre, & Don Philippo, *Glos. & Doct.in c. 1. de his, quæ vi met.ve. caus.fin. Dyn.Bal.Paul.de Cast. & Imol. in l. qui aliena. §.fin. vbi Ias. n. 46.ff. de acquir. hæred. latè Natt.cons.*
31 *451.num.22.* Ad arguendum insuper metum maximè perpendi debet, an contrahens esset in sua libertate constitutus, *Bal. cons.117. sub num.1.vers.1. est, & 364. sub num.5.lib.3. Aym.cons.49. num.6. Rimin.Iun.cons.215.num.58.* præsertim in contrahendo matrimonio in quo contrahentis animus debet plurima securitate, & libertate gaudere, *c.cum locum. & ibi Abb.num.4.de spons.Felyn. d.cons.14.sub n. 5.Io.Bapt.Ferret. cons.311.n.7.*

Marchionissa autem, vt dicunt Testes custodiebatur cum maxima vigilantia, & obseruabatur diligentissimè, ne posset loqui cum aliqua persona, cui detegeret animum suum, & Marchio Pater vetuit ne ipsa iret ad confitendum peccata sua solitis Cōfessarijs: sed voluit, quod proprio ipsius Marchionis Confessario confiteretur, & quod non accederet ad aliquam Ecclesiam, nisi ad Ecclesiam cuiusdam Hospitalis propè domum, vt illi subtraheret tempus, & locum loquendi cum aliquo in itinere.
32 Quæ tam diligens custodia proculdubio excludit libertatem, imò plurimum confert ad probationem metus, *Barba.cons.14.num.19.libr.1. Corn.d.cons.41. sub num.12.vers.maximè cum custodirent, lib. 2. Paris. cons.61.num.16.lib.4. Aym.d.cons.461.num.7. in fin. & n. seq. Rimin. Iun.cons.77.num.19. inter cons. matr.* Est enim talis custodia species carceris. *Fulgos. cons. 5.ante fin.Ang.Aret.cons.96.sub num.2.Dec.cons.219. n.5.Io.Bapt.Ferret.cons.311.post n.8. Aym. vbi supra.*

Prohibitio etiam commertij, & loquelæ, non pa-
33 rùm conducit ad arguendum metum. *Aym.d.cons. 461.post num.25. Alba d.cons.77. sub n.7. Grammat. decis.103. sub n.56. vers. maximè ex prohibitione commertij fuit dictum in illa Nicien. matrimonij.*

Et Marchionissa, quæ desiderabat poni in liber-
34 tate procurabat propterea Breue Nuncij Apostolici postquam Archiepiscopus Ispalen. ad cuius officium spectabat. *c.cum locum, vbi glos. in vers. nihil etiam timere, & Doct.de spon.* illud expresè negauit: sed nec etiam breue obtinere potuit, etsi non est iustus metus, quando adiri potest Magistratus. *l. fin. in princ.ff.quod met.caus.Bellon.cons.18.num.14.* à contrario iustus erit in Marchionissa cui aditus vndique præcludebatur.

Considerare etiam oportet, non solum amicitiam, quæ maxima erat inter Archiepiscopum, & Marchionem, prout considerat *Grammat. d. decis. 103. num.63.* sed etiam persuasiones, quibus continuò vrgebat Marchionissam, vt obediret Patri, cum enim prouenirent à persona, cui Marchionissa reuerentiam debebat, *iuxta tradita per Aym. consil. 483. num. 16.* incutiebant illi metum, vt dictum est de suasionibus Patris, Considerandus est etiam abusus iustitiæ. *Angel.cons.215.n.3. in fin.*

Perpendebant etiam Domini seriem facti, & cir-
35 cumstantias, vt admonet *Alex. consil.99.num.7.circa med. lib.3.Paris.cons.53.n.55.lib.4.* & modum in-
36 solitum ex quo arguitur, non bona fides, *vt dixit Rota in illa Nicien. matrimonij.*

Illa enim nimia festinantia mittendi Tabellarium pro habendo mandato procuræ Don Philippi, & in alijs non carebat suspicione. *Aym.cons.6.n. 34.* & similem celeritatem ad arguendam fraudem, & metum adducit. *Paul.de Cast.d.cons.174.n.3. circa med.vers. est etiam hæc præsumptio, & considerauit Rota in illa Valentin.professionis coram Illustriss. Card. Pāphilio.* Immò in casu nostro est manifestè fraudolenta, quia vt dicunt expresè testes, ista sollicitudo erat, ne superueniret aliquod impedimentum.

Accedit pro metu, quod matrimonium fuit cele-
37 bratum Ianuis domus clausis. *Alex. d. consil.99. sub num.4.vers.item coadiuuant prædicti testes, Cepol. cons. ciuil.2. sub num.5.vers.3 coniect.Io.Bapt. Ferret.consil. 311.sub num.7. Petr.de Barbob.consil.24. num.20. & 21.inter consil. matrim. Rimin. Iun. d.consil.77. n.18.*
38 Item astantibus famulis armatis. *Corn. d. consil.41. num.10. & 11. Paris.consil.60.num.15 lib.4.Io.Bapt. Ferret. vbi supra, & consil.296. sub num.13. Menoch.*
39 *præsumpt.4.num.8.lib.3.* Et nullis interuenientibus consanguineis. *Alciat.consil.5.n.22.lib.1.Grat.consil. 38.num.18.& 20.lib.2.Ferret. d.consil.296. num.11. post med Menoch. d.præsumpt. sub n.14.*

Concurrunt etiam alia inditia metus in ipsamet
40 nocte, vt lamentationes, & conquestiones, quod contra propriam voluntatem inducebatur, & cogebatur ad contrahendum. *Aym. d. consil. 461. n.12. Honded.consil.29.num.39.lib.1.* Assiduæ lacrimæ, *Me-*
41 *noch.d.præsumpt.4.n.11.& præsumpt. 126.n.17.eodē l.3.* Suspiria, *Alex d.cons.99.n.11.vers.secundo est præsumptio,* Pallor vultus, mestitia, deliquium. *Paris.cōs. 53.n.33. l.4. Petr. de Barbob. d.cons.24.n.20. & seq.*

Arguitur etiam metus Marchionissæ, non solùm
42 à præcedentibus, & ab ijs, quæ circa actum contrahendi matrimonium interuenerunt: sed etiam à
43 secutis post matrimonium. *Alex.de Neuo cōs.3.n.11. Paris.d.consil.53.num.56.Grat.d.consil.38.num.23.* & ad hoc deseruiunt protestationes post illud emissæ. *Anchar.consil.299.sub num.1. Alexand. d. consil.99. post num.4. Grammat.decis.76.num.9.Rimin.Iun.cons. 362.num.81. & seq.cum alijs per Menoch. d.præsumpt. 126.num.23.* & apertissimè demonstrant maxima tristitia, & inconsolabilis afflictio, qua Marchionissa afficiebatur. Ploratus, & maximi clamores quos emittebat, dum ex Ciuitate Ispalen duceretur ad Oppidum de Coria, ad ratifican.matrimonium, ita vt ipsa præ nimia tristitia facta fuisset valdè deformis, & omnes cogeret ad collacrimandum, vt plenè deponunt testes in Summario Marchionissæ

num.13. Quod etiam contigit in actu ratificandi, quem fecit cum magna displicentia metu,& violenter, vt abundè dicunt testes in dicto Summario à num.13.vsque in finem. Et illa violentia in ratificatione optimè detegit violentiam in ipso contractu adhibitam, *vt per Rmm. Sen. consil.15. num. 15. & plurib. seqq.*

Non est verum, vt ex aduerso prætenditur,quod intentio Marchionis esset solum, quod filia non nuberet Don Francisco, & indignationem, minasque processisse, ex eo quod ipsa vellet illi nubere, quia sicut intentio principalis filiæ non erat nubendi Dō Francisco: sed impediendi ne contrahere cogeretur cum Don Philippo, ita è conuerso intentio Patris, prima erat,quod nuberet Don Philippo, non quod se opponeret matrimonio cum Don Francisco. Primus enim testis in Summario num.7. dicit, quod Pater erat iratus, & collericus, quia Don Antonia sua filia recusabat nubere Don Philippo; Et secundus ibi dicit, quod Marchio dixerat vxori, vt illam suasionibus, & minis induceret ad contrahen. cum Don Philippo. Decimus testis in Summario num.3. dicit quod Pater nunquam libenter aspexit Marchionissam, nisi postquàm nupsit Don Philippo. Quintus num.4. quod fiebat violentia,vt contraheret cum Don Philippo.Primus num.4.quod ita collericus euaserat intelligendo, quod recusabat nubere Don Philippo, & quod nisi nupsisset illam interficeret,quod etiam dicunt tertius,& sextus n.6. Et lamentationes, ac protestationes Marchionissæ (vt supra dictum est) non erant, quod impediretur contrahere cum Don Francisco: sed quod vi, & metu cogeretur ad contrahendum cum Don Philippo.

45 Non obstat, quod testes ex aduerso examinati videantur dicere Marchionissam sponte, & libenter contraxisse, quia cum fuerit pro parte Marchionissæ probata vis, & metus difficile est probari contrarium. *Albad. consil.77. num.12.* immò quasi impossibile, *Abb. in c. super hoc, sub num.34. de renunciat. Ias. in §. quadrupli num.72. instit. de act.* sed quic-

46 quid sit sufficit, quod in cōcursu plus creditur duobus testibus de metu, quam mille deponentibus de voluntate spontanea, & libera. *Innoc. in d. cap. super hoc, Bald. in l. obseruare. §. profecisse num.15. in fin. ff. de offic. procons. Rom. in Rub. ff. de arbit. num. 22. Alex. consil.156. num.3. lib.5. Purpurat. consil.282. num.14. Crot. consil.106. num.27. Ias. in l. interpositas num.5. C. de transact. cum alijs per Gabr. de testib. concl.4. num.15. Menoch. d. præsumpt. 126. n.31.* quod sine scrupulo procedit, quando testes non solum deponunt de metu: sed etiam de minis,& alijs actibus metum inferentibus. *Alciat. post Imol. quem allegat cons.55. n. 22. lib.9. Gabr. d. concl. n.16.*

47 Minus etiam verum est, quod testes sint singulares, quia immo sunt contestes in multis saltem, & vbi essent singulares adhuc probarent metum. *latè Crot. consil.106. in 2. dub. Surd. cons.395. n.26.* prout

48 etiam testibus singularibus probantur minæ. *Grammat. dec.5. n.15. Gabr. de test. concl.2. n.56.*

49 Non obstat, quod deducatur metus ad effectum impediendi restitutionem vxoris marito, quo casu non admittitur exceptio etiam notoria. *cap. porrò de diuort.* quia adest clausula arbitrio, quæ minuit iuris rigorem, & operatur, vt possit à dicta regula recedi, vt in hac specie cumulationis petitorij, & possessorij fuit firmatum *in Romana Cottiui 6. Martij anni præteriti coram R.P.D. meo Sacrato.* Alia benè tolluntur per informantes.

Oppositiones verò, quæ pro parte Don Philippi dantur contra examen, & Testes Marchionissæ, Domini reseruarunt videre in alia positione.

Hispalen. Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 28. Ianuarij 1608.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Testes ad probandum metum ad effectum rescindendi matrimonium quales esse debeant, & qui sint admittendi, & plura in fine decisionis circa validitatem examinis.

SVMMARIVM.

1 *Testes idonei præsumuntur, donec contrarium non probetur.*

2 *Testes omni exceptione maiores requiruntur ad effectum rescindendi matrimonium.*

3 *Testes omni exceptione maiores qui dicantur, est Iudici arbitrarium.*

4 *Testium numerus supplet defectum etiam ad effectum, quod censeantur omni exceptione maiores.*

5 *Procedit etiam si omnes patiantur aliquas exceptiones, si sunt vltra numerum trium.*

6 *Metus per patrem filiæ illatus censetur illatus intra domesticos parietes non palam coram extraneis personis.*

7 *Testes ad probandum factum intra domesticos parietes admittuntur etiam consanguinei domestici, & aliàs inhabiles.*

8 *Domestici in his quæ domi fiunt non solùm non repelluntur in testes, sed imo eis magis creditur, quàm extraneis, & sub n.16.*

9 *Testes vbi aliàs debent esse omni exceptione maiores, non requiritur ista qualitas concurrentibus aliunde adminiculis, præsumptionibus, & serie facti.*

10 *Testis Sacerdos est maiori fide dignus, quàm laicus.*

11 *Testis deponens de facto proprio maiorem fidem meretur, quàm testis ordinarius Testis in facto proprio quam probationem faciat, & n.50.*

12 *Parochus non prohibetur esse testis pro eo, quem baptizauit.*

13 *Testis quilibet est idoneus, qui non reperitur specialiter in iure prohibitus esse testis.*

14 *Testis malum adiuuat fidem nobilitas.*

15 *Testi deponenti contra proprium intereſse multum creditur.*

16 *Nouerca desinit esse talis eo ipso, quod desinit vxor esse patris.*

17 *Confessio cum qualitate actus acceptari potest reiecta qualitate metus, quæ habet contra se præsumptionem iuris.*

18 Malum

18 *Malum minus est præsumendum.*
19 *Iuramentum in teste non præsumitur etiam ad effectum, vt probet.*
20 *Periurium, vt euitetur est facienda omnis interpretatio.*
21 *Testes non dicuntur contrarij, nec varij si vnus deponat plus, quàm alter.*
22 *Testis deponens plus in secundo examine, quàm in primo, non propterea dicitur se corrigere.*
23 *Testis vt patiatur se examinari, licèt vti iussu, prece, & pretio.*
24 *Socius criminis admittitur in testem in casibus, in quibus veritas aliunde haberi non potest.*
25 *Testis deponens de facto proprio maximè probat, adeo quod etiam si esset inhabilis, faciat semiplenam probationem.*
26 *Testis omni exceptione maior dicitur, qui est benè informatus, & nulla exceptione legitima repelli potest.*
27 *Domestica persona non repelluntur à testificando.*
28 *Testis varius, & contrarius circa accidentalia, non circa substantialia, non repellitur.*
29 *Testis mendax, & falsus circa accidentalia non repellitur.*
30 *Testes vt ad concordiam reducantur, interpretari debent, vt deponant de tempore diuerso, & successiuo.*
31 *Testis vnus si non deponit de aliqua qualitate, de qua deponit alius, qui fuit præsens eidem actui non propterea tollitur ei fides, quia fortaße non aduertit, aut non audiuit, prout aduertit, & audiuit alter.*
32 *Testis habilitas, & inhabilitas inspicitur de tempore depositionis.*
33 *Coniunctus admittitur in causa matrimonij, quando non est disparitas inter coniuges.*
34 *Famulus admittitur in testem, si de tempore depositionis non erat in seruitio, & n. 51.*
35 *Famuli illustrissimæ personæ admittuntur in testes maximè circa gesta domi.*
36 *Testium dicta non sunt cauillanda, sed adiuuanda, & sustinenda pro viribus.*
37 *Testium contrarietates, quàm maximè fieri possunt sunt conciliandæ.*
38 *Possessorium sæpe in Rota terminatur per depositum, & per sequestrum.*
39 *Restitutio non datur in matrimonio, nisi quando constat de legitimo consensu.*
40 *Matrimoniale possessorium habet admixtam causam proprietatis.*
41 *Et in eo admittuntur probationes excludentes consensū.*
42 *Metus excludit consensum in matrimonio.*
43 *Restitutio in spolio matrimoniali non datur, si possessio non fuit iusta, vel fuit violenta.*
44 *Probationes quando sunt in promptu respectu nullitatis matrimonij, non est danda restitutio propter periculum amittendi virginitatem.*
45 *Testium examen non est nullum ex omissione interrogatoriorum.*
46 *Interrogatoria si non fuerunt exhibita coram Iudice, sibi imputare debet pars, qua non exhibuit, & n. 52.*
47 *Testium receptor, qui habet facultatem solùm examinandi super articulis non potest admittere interrogatoria, sed recurrendum est ad Iudicem.*
48 *Intimatio commissionis Receptoris in qua dicitur, quod examinarentur testes super articulis supplet defectum citationis ad dicendum contra articulos.*

DECISIO CCCLI.

TEstes Marchionissę esse idoneos pro nullitate matrimonij, & ritè, ac validè examinatos fuit conclusum vnanimiter per Dominos, & ommisśis multis, quæ informantes pro parte D. Philippi inculcant extra dubium circa probationem metus iam decisam.

Quantum ad idoneitatem, quæ est prima pars dubij, cum illa præsumatur etiam ad effectum de
1 quo agitur, quamdiù contrarium non probatur, *vt per Caputaq. decis.276. num.7. par.3.* sufficit respondere obiectionibus, quæ multæ exaduerso dantur in genere, & in specie. Et quoniam fundamentum super, quo tota obiectionum machina construitur
2 est, quod ad effectum rescindendi matrimonij requirantur testes omni exceptione maiores, ad illud
3 labefactandum Domini (quorum arbitrio remissum est, qui testes dicantur omni exceptione maiores, *Abb. in c. cum Ioannes num. 13. circa fin. vers. Ego concordando, vbi Felin. n.44. post med. vers. in hoc multum versabitur, de fid. instrum. Couar. de sponsal. par. 2. cap. 8. §. 12. sub num. 8. vers. Nam in hac coniugali causa)* Dixerunt non deesse Marchionissæ, testes huiusmodi, & ex eorum discusśione apparebit. Et quando deessent, qualitatem hanc in casu isto, aut non requiri, aut suppleri ex tribus.
4 Primò ex numero testium, qui sunt decem & octo, *Alex. cons. 47. num. 2. lib. 2. Dec. cons. 163. n. 14. Natt. cons. 161. n. 11. qui* omnes loquuntur in causa matrimoniali. Et quod in ea suppleat numerus hanc qualitatem, *dixit Rota apud Cæsar de Graß. decis. 5. num. 8. de sponsal. Et latius in Valentina professionis prima Martij 1584. coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto,* vbi etiam fuit dictum, id maximè procedere, quando negocium est difficilis probationis, & in terminis nostris ad probandum minas paternas pro annullando matrimonio tradit, *Alex. de Neuo consil. 37. num. 3. inter consilia matrimonialia, & tenuit Rota in vna Nicien. matrimonij 27. Ianuarij 1586. coram bo. mem. Gypsio.* Et est regula generalis, & trita,
5 *glos. in l. 3. in ver. numerus. ff. de test.* quæ procedit etiam, vbi omnes patiuntur aliquas exceptiones, si testes sunt vltra numerum trium, *Cæs. de Graß. dicta decis. n. 9.*

Secundò, quia agitur de annullando matrimo-
6 nio ex metu illato à Patre Marchionissæ, qui cum inferatur intra domesticos parietes, non coram extraneis personis, *Purpur. cons. 579. n. 11. in fin. Cor. cons. 124. num. 4. lib. 3. Socin. Iun. consil. 47. sub n. 33.*
7 *libro 3.* non requiruntur testes omni exceptione maiores, *Purpurat. ibi num. 11.* sed admittuntur, qui alias non admitterentur, *Alex. cons. 156. n. 15. lib. 5. Honded. consil. 29. num. 24. lib. 1.* Et propterea admittuntur consanguinei, & domestici, *Purpur. ibi n. 11. in fin. & num. seq. Ang. de Cast. cons. 36. n. 1. & Alexan. de Neuo cons. seq. n. 1. inter consilia matrimo-*
8 *nialia.* In his enim quæ domi fiunt, non solùm admittuntur domestici in testes, *l. consensu, C. de repud. cap. veniens el secondo de test. Car. in l. lex qui tutores n. 3. C. de adminstr. tutor. Bald. consil. 427. n. 5. lib. 5. Alex. consil. 151. n. 3. in fin. lib. 5.* Sed etiam eis magis creditur, quàm extraneis, *Aret. cons. 13. n. 17. Felin. in*

cap. in literis post n.6. de test. cum alijs per Gabr. de test.
*conclus.*10. *n.*38.

Tertiò, non requiruntur testes in casu isto, omni
exceptione maiores, propter adminicula, præsum-
9 ptiones, & seriem facti, de quibus in decisione, & la-
tius per informantes, vt resoluit Rota, in vna Tole-
tana, seu Mediolanen Matrimonij 17. *Martij* 1572.
coram Oradino.

Non obstat, quod dicitur prædicta non procede-
re in testibus patientibus plures defectus, quia vltra
quod non omnibus dantur exceptiones, illæ quę ad-
ducuntur visæ fuerunt Dominis læues.

Nam quoad Sebastianum Martinez, quem Do-
mini sine difficultate dixerunt esse omni exceptio
10 ne maiorem, tùm quia Sacerdos, & ob id maiori fi-
de dignus, quam laycus. *Alex. cons.*143. *n.*5. *lib.*7.
*Socin. Iun. consil.*31. *n.*30. *lib.*2. *Aym. consil.*267. *n.*1.
faciunt tradita à Gabr. de test. conclus. 4. *num.*40. Tùm
11 quia deponit de facto proprio, & propterea maio-
rem fidem mæretur, quam testis ordinarius. *Aym.*
*cons.*178. *n.*7. *circa med.* & facit plusquam semiple-
nam probationem, *Cæs. de Grass. decis.* 2. *in fin. de empt.*
& vend. fuit dictum in Vrbeuetana bonorum 4. *Iunij*
1596. *coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, & sæpius*
in alijs. Tùm, & vltimo, quia fuit à parte aduersa
approbatus, adhibendo illum ad solemnizationem
matrimonij.

Neque eius fidei aliquid est detrahendum ex eo
quod sciret animum Marchionissæ alienum à con-
trahendo matrimonium cum Don Philippo, quia
de mandato Cardinalis de Castro Archiepiscopi
interfuit, & ad effectum illum excusandi sufficit,
quod in actu matrimonij Marchionissa non recla-
mauit.

12 Minus facit, quod vti Parochus baptizauerit
Marchionissam, quia nullibi in iure cauetur, quod
propterea repellatur à testificando pro ipsa, & cla-
13 rum est ædictum de testibus esse prohibitorium
certarum personarum, itaut quilibet admittatur
in testem, qui non prohibetur *l.*1. *in princ. vbi Bal. ff.*
*de test. Nell. in tract. de test. par.*1. *n.*1. *&* 2. *Socin. Iun.*
*cons.*32. *n.*26. *& seq. lib.*2.

Multum etiam deferebant Domini Donnę Fran-
ciscæ Enriquez, tùm quia plenissimè informata, tùm
14 quia est de nobilissimo genere, quod multum auget
eius fidem, *Bal. in l. testium, n.*16. 6. *de test. Aym. cons.*
6. *n.*28. *Latè Tiraq. de nobilit. cap.*20. *n.*33. vbi post
Gerard. quem allegat, dicit testimonium mulierum
15 nobilium præferri testimonio virorum non nobi-
lium; Item quia deponit contra proprium interesse
in præiudicium propriæ filiæ, vt benè deducunt in-
formantes, quo casu multum creditur testi, *Soc. Iun.*
*cons.*61. *sub n.*19. *vers. quod etiam lib.*2. *Surd. dec.*107.
*n.*5. & multum considerare solet Rota, *vt decis.*11.
*de iurepat. in nou. Put. decis.*243. *lib.*2.

16 Non obstat obiecta domesticitas, quia vt dictum
est non minuit, sed potius auget fidem testis in hac
materia ratione præsumptæ melioris scientiæ, &
veritatis, *vt per Purpurat. cons.*579. *sub n.*12.

Prout nec etiam qualitas affinitatis ex eo quod
esset Nouercha Marchionissæ, vltra quod eo ipso,
17 quod desijt esse vxor Marchionis Patris, desijt esse
Nouerca Marchionissæ, *Alex. cons.*207. *n.*10. *in fin.*
*lib.*6.

Quod fuerit consultrix, & mediatrix in hac cau-
sa, non benè probatur, & mirum est, quod notetur
de magna affectione erga personam Marchionissæ,
cum in Adasium abierit Nouercalis Amor.

Et quatenus dicitur eam mendacem, & periu-
ram, dum dicit se aliàs deposuisse non cognoscere,
quod Apoca esset scripta manu Marchionissæ, nec
iuuari ex eo, quod subiungit negasse ob mætum
18 mariti, quia potest acceptari confessio negationis,
& reijci qualitas mætus, quæ habet contra se præ-
sumptionem. Respondetur potius esse præsumen-
dum mætum, quia cùm clarum sit apocham fuisse
scriptam manu Marchionissæ, vt fuit ostensum in
decisione, & indubitatum Donnam Franciscam
habuisse notam manum Marchionissæ, excludendo
mætum, includeremus fraudem, & dolum in negan-
do. Vnde pro minori malo dicere debemus, vt fuit
19 dictum in decisione, quod mætu mariti territa id
fecerit *ad tradita per Gabr. de crimin. conclus.*1. *num.*6.
& mætus est multum verisimilis propter indigna-
tionem, & furorem, qui maritum inuaserat, propter
talem scripturam, & quia coegit Marchionissam
mætu, & minis ad illam negandum, & contrafacien-
dum manum.

Quoad periurium, non est agendum an ex mæti-
culoso iuramento incurratur in quo contendunt
Doct. & laborant informantes pro vtraque parte.
Quia non dicit se negasse cum iuramento, nec de il-
20 lo apparet, & non præsumitur iuramentum in te-
ste, etiam ad effectum vt probet, *Abb. in cap. tuis, n.*
8. *de test. Crot. de test. par.*7. *n.*15. Vnde multò minus
ad effectum, vt notetur de periurio pro quo euitan-
21 do semper est omnis interpretatio facienda, *c. que-*
madmodum, de iureiurandum cum alijs per Bero. consil.
149. *n.*12. *lib.*1.

Non obstat, quod in primo examine nullum ver-
bum dicat, quod *Marchio eius vir fuisset occisurus*
filiam, cùm tamen id deponat in secundo. Quia
non propterea debet iudicari sibi contraria, nec va-
22 ria, prout non sunt contrarij, nec varij testes, si vnus
deponat plusquam alter, *Anton. de Butr. in c.*1. *in se-*
*cunda oppositione, de off. leg. Alex. cons.*64. *n.*11. *lib.*2.
*Dec. cons.*163. *n.*15. *vers. & pro fundamento; Corn. cons.*
220. *col.* 2. *vers. tamen dicta Thomasina lib.* 1. pot est
.n. esse, quod super eo non fuerit interrogata, & te-
stis potest examinari super ommissis in primo exa-
23 mine, nec propterea dicitur se corrigere, *latè Gabr.*
*de crim. conclus.*28. *n.*7. *& seq.* Nec faciunt tradita
per Innoc. & Abb. in cap. præterea de test. cogen. quia
loquuntur quando est timor, quod testis potuerit
instrui à parte, quod non potest applicari in casu
nostro, attento quod Donna Francisca erat om-
nium benè conscia, & dicit ibi, *Abb. num.*12. *circa*
med. quod hoc est arbitrarium Iudici, qui habet
considerare qualitatem personæ, & alias circum-
stantias. Non est etiam inconueniens, quod ipsa
dixerit eius famulæ, quod se examinaret, & diceret
24 veritatem, quia licuit non solum iussu, sed etiam
præce, & prætio id facere, *Dec. qui alios allegat cons.*
189. *n.*16. *Rip. in l.*1. *num.*37. *ff. si cert. pet.*

Minus etiam facit, quod dicitur fuisse sociam
criminis in inferendo mætum Marchionissæ, om-
25 misso enim quod in casibus, in quibus veritas aliun-
dè haberi non potest admittitur particeps, & socius
criminis,

criminis, *Dec. cons.189. num.10. Aym. cons.178. post num.3. Alex. de Neuo dicto cons.37. sub n.2. inter consilia matrimonialia, Caputaq; decis.277. n.8. & sequen. par.3. fuit dictum in vna Romana releuationis indemnitatis, 1. Iulij 1593. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino*. Donna Francisca non intulit, sed retulit minas paternas, intuitu forsan pietatis, dubitans (vt ipsa testatur) ne pater verè minas exequeretur in

26 filiam, quando illa suo non obtemperasset imperio, & cùm deponat de eo, quod ipsa fecit, tantò magis probat, vt in terminis *per Mandel. cons. 77. n.7.* Imò si aliàs esset inhabilis ex eo solum, quod deponit in facto proprio, faceret semiplenam probationem *Paul. de Cast. in l.2. §. si absens, post num.5. ff. si ex noxa cau. aga. Dec. cons.363. n.3. Afflict. decis.369. n.7. Siluest. Aldobr. cons.14. n.14.*

27 Lupus deslaua, fuit etiam habitus omni exceptione maior, quia erat benè informatus, cùm de tempore contracti matrimonij esset Secretarius Marchionis Patris, & nulla exceptione legitima repelli potest, *glos. in c.1. in ver. maiores, vbi Hostien. n.2. ver. maiores, Abb. n.5. Prapos. n.7. de consang. & affin. Rolan. cons.7. n.13. lib.1.* Licèt enim de tempore examinis esset familiaris, & domesticus Donnæ Franci-

28 scæ Nouercæ attamen domesticus personæ domesticæ non repellitur à testificando *Innoc. & alij in c. insinuanti, de off. deleg. Corset. in ver. testis sing.20. Aufrer. de test. n.34. Gabr. conclus.10. n.53. de test. facit decis. Ægid.605. & Rotæ 12. de test. in nou.*

Et nihil facit, quod dicat Sebastianum Sacerdotem de tempore contracti matrimonij fleuisse, & tamen Sebastianus examinatus id non dicat, quia non fuit de hoc interrogatus, & sufficit quod non neget.

Dum dicitur conuinci de mendacio, quia dicit retulisse Hieronymæ suæ matri Marchionem sibi dixisse, quod filiam occidisset si in sua perseuerasset opinione Hieronyma autem dicat filium sibi solùm

29 dixisse de exhæreditatione, quia cum hæc varietas, seu contrarietas, non sit circa substantialia non est attendenda, *Alex. cons.5. n.10. lib.1. Ias. in l.2. sub n.16. vers. confirmo, C. de bonor. poss. secund. tab. Dec. cons.100. post n.4. vers. tertio hoc, Ruin. cons.36. n.2. lib.4. Caputaq. decis.270. n.2. circa med. par.3.* prout nec mendacium, & falsitas, *Dec. d. cons. sub n.4. vers. similiter falsitas, Rim. Sen. consil.44. n.6. Ruin. d. cons. 36. n.3. Caputaq. vbi supra*. Vlterius facilè euitatur

30 contrarietas referendo illam dictionem (solum) ad verbum, sibi, idest quod sibi soli, & non alijs dixerit, aut ad alia verba, ex quibus tollatur repugnantia, licèt in originali materno sermone concepto non reperiatur huiusmodi dictio, sed errore interpretantis fuerit adiecta.

Facile etiam conciliatur alia prætensa contrarietas, quod dicat se fuisse præsentem, quando Cardinalis loquebatur cum Marchione Patre, cùm tamen septimus, & nonus testis dicant neminem vidisse, quia testis iste deponit de tempore, antequam Marchionissa fuisset vocata, alij de tempore quo ibi reperiebatur Marchionissa, præsumendum est enim, quod loquantur de tempore diuerso, & suc-

31 cessiuo ad euitandam contrarietatem, *Felin. in c. translato num. 8. circa med. de constit. Ruin. cons.130. num.6. lib.4. fuit dictum in vna Vlixbonen. professionis* 9. *Maij* 1580. *coram Lauretano*.

Corruit etiam alia prætensa contrarietas inter suum dictum, & depositionem Sebastiani Martinez, quia dicit nullum extraneum fuisse vocatum ad celebrationem matrimonij, & Sebastianus attestatur fuisse præsentes nedùm famulos, sed etiam Equites, & nobiles. Quoniam idem Sebastianus subiungit dictos Equites, & nobiles fuisse de domo Marchionis.

Sunt etiam vanæ exceptiones, quę dantur contra Donnam Hieronymam, licèt enim dicat Nouercam fecisse minas mortis, quas Nouerca examinata non dicat fecisse. Attamen satis est, quod non neget fecisse.

Et dùm obijcitur, quòd testes dicunt nullum remansisse in cubiculo in quo erat Cardinalis, respondetur Hieronymam nullibi deponere, quod aliquis remanserit.

Ad illud, quod alij qui fuerunt præsentes non deponant de minis mortis, vt deponit ipsa, respondetur, quod forsan non aduerterunt, aut non audiue-

32 runt, prout aduertit, & audiuit ipsa, vt in fortioribus terminis dicunt, *Alex. cons.10. n.5. lib.1. Corn. cons.202. n.2. lib.4.*

Nullam etiam exceptionem patiuntur Antonius de Galarza, & Donna Francisca de Figueroa. Quia licet dicatur fuisse eiectos à Marchione, eo quia suspicabatur, ne ipsi præstarent consilium Marchio-

33 nissæ, Marchio erat mortuus de tempore depositionis, quod tempus semper inspicitur ad effectum habilitandi, vel inhabilitandi testem, *l.3. in princ. ff. de test. glos. in l. Carbonianum §. causa in ver. non eandem. ff. de Carbo. edict. Bart. in l. ad testium §. conditionem n.4. ff. de testam. Alex. cons.149. num.7. lib.5.* & nihil habent agere cū Don Philippo cùm quo causa agitur.

Nihil etiam refert, quando esset verum, quod Donna Francisca desiderasset, quod Marchionissa nuberet cum Don Francisco de Zuniga, quia Don Franciscus de tempore examinis erat vxoratus, & sic euanuerat huiusmodi desiderium.

Donna Ioanna Enriquez, licèt sit soror Mar-

34 chionissæ, attamen admitti debet in causa matrimonij, præsertim quando non est disparitas inter coniuges, *glos. & Doct. in c. super eo el 2. de test. Abb. in c. videtur, n.2. & sub n.6. qui matrim. accus. poss. Dec. cons.163. n.26. Paris. cons.58. sub n.24. lib.4. & dixit Rota in illa Valentina professionis coram Illustriss. Blanchetto*. Imò præfertur extraneis, quia præsumitur habere plenam notitiam contractus matrimonij, *Abb. vbi supra*.

Quod Ruffina Lopez inseruiuerit Marchionissæ

35 nihil est, quia quando etiam seruientes repellerentur, non esset repellenda ipsa, quæ tempore depositionis non erat in eius seruitio, *Spec. de test. §.1. n.12. vers. quid si olim, Abb. in c. in literis n.6. vbi Felin. n.8. de test. Alex. cons.5. n 9. lib.1. Crot. cons.131. n.56.*

36 Contra Ioannam de Segura, Mariam de Naruaez, & Ioannem Antonium Galarza opponitur, quod sunt famuli Marchionissæ: sed nihilominus admitti debent famuli Illustrissimæ personæ, *Lanfranc. de test. n.63. Aufrer. de reprobat test. sub n.43. vers. fallit si sit famulus*, præsertim ad testificandum de his, quæ domi facta sunt, *ad not. in l. consensu. §. seruis etiam seù ancillis, C. de repud. Crot. d. cons.131. n.26. Alex. de Neuo, cons.4.*

uo,conf.4. n.15. qui de probatione metus loquitur.

Catherina de Maiorga, Magdalena, & Aloysia de Figueroa non prohibentur testificari pro Marchionissa, eo quia sunt famulæ Donnæ Franciscæ Nouereæ, vt supra dictum est de Lupo de Slaua.

Aliæ exceptiones, quæ dantur, visę sunt Dominis parui momenti, & benè sublatæ per informantes pro Marchionissa, dicta enim testium non sunt cauillanda, sed iuuanda, & substinenda pro viribus, *Cassad. decis. 3. n.5. de probat.* etiam per suppletio-
38 nem, *Dec. conf.292.n.2.& 595.n.5.* & contrarietates, quam maximè fieri possunt sunt conciliandæ, *Cæs.de Graf.decis.4. n.5. de test.*

Ad secundam partem dubij, quæ respicit validitatem examinis; duæ principaliter obijciuntur nullitates. Prima ex suspensione petitorij; Ex ommissione interrogatoriorum altera.

39 Qnoad primam fuit dictum possessorium fuisse terminatum per depositum Marchionissę, prout sępè contingit in Rota per sequestrum, & alio modo terminari non poterat, quia restitutioni non erat
40 locus, cum ea non detur in matrimonio, nisi quando constat de legitimo consensu, *c. ex transmissa, vbi glos. in ver. legitimè, Io. And.n.5. Ant.de Butr. sub n.10. vers. Ioannes Andræas approbat, Abb. sub num.5. vers. contra quod de rest. spol.c.ex parte, vbi Butr. in Summario Bellamer. sub n.12. eod.tit.* & ratio est, quia non potest in persona libera haberi quasi possessio huius seruitutis coniugalis, nisi ex legitimo consensu, *Bel-*
41 *lamer. ibi sub n.13.* & propterea possessorium matrimoniale habet admixtam causam proprietatis. *Card in d.c.ex parte,n.4. Bellamer.n.12. Anchar.in d. c. ex transmissa in fin. Mill. in verbo possessio, & quasi iuris matrimonialis, Rip. in l naturaliter. §. nihil commune, sub n.83. ff. de acquir. poss.*

42 Hinc sequitur probationes Marchionissæ ad excludendum consensum fuisse admittendas, non solùm ratione mixturæ, sed etiam quia in hoc procedit possessio iuris, *vt dicit Imol. in d. c. ex parte post n.*
43 *10.* & probationes super metu benè excludebant consensum, qui adesse non potest vbi metus, & coactio interuenit, *c. cum locum, de sponsal.* & in filia à Patre territa. Quod non dicatur matrimonio con-
44 sensisse, *tradit Felin. conf.14. n.6.* facit quia restitutio in spolio matrimoniali non datur, si possessio non fuit iusta, vel fuit violenta, *Specul. de petit. & possess. §. fin. n.2. in fin. Goffred. in Summa de restit. spoliat. n.2 ad fin.*

45 Rursus cùm negaretur matrimonium, & essent in promptu probationes debebāt admitti, & retardari restitutio, propter periculum animæ, & timorem peccati, ne daretur cohabitatio illicita *c. gaudemus, de diuort. Alex. in l.naturaliter. §. nihil commune num.20. vbi Rip. sub n.83. ff. de acquir. poss. Couar. de sponsal. par.2. cap.7. §.5. n.9. post med. cum multis per Gabr. de restitut. spoliat. conclus.1. n.150.* Vbicunq; enim ad restitutionem faciendam possessio dat occasionem peccati debet admitti pars aduersa ad docendum de proprietate, *Feder. de Sen. conf.283. n.4.*

Præsertim quia concurrebat aliud periculū propter virginitatem, & incorruptionem Marchionissæ, *glos. in c. . in verb. suspectum, vt lit. non contest. Specul. vbi supra sub n.2. latè Bellam. in c. ex parte sub n.11. vers. secunda conclusio de restit. spoliat.*

46 Ad secundam nullitatem ex ommissione interrogatoriorum fuit dictū ex tali ommissione non concludi ad nullitátem examinis, *Alex. conf.172. n.9. lib.2. Dec. in c. licèt causam, n.56. de probat. Put. decis. 417. lib.3. & 317. lib.2. Accoramb. decis.49.*

47 Et imputare sibi debet pars aduersa, quòd illa non exhibuerit coram Nuncio, prout fuerat monita sub comminatione, quòd aliàs examinarentur sine illis, *Pereg. decis.129. lib.1. & 68. lib.2.*

Neque obstat, quod dicitur fuisse exhibita quædam interrogatoria, tùm quia de dicto tempore
48 erant examinati plures testes. Tùm quia cum receptor haberet in mandatis solum facultatem examinandi super articulis non poterat aliquid addere, & alterare formam sibi traditam, & benè fecit illa non admittendo, & debuisset pars redire ad Iudicem, *vt per Franc. Marc. decis. Delphin.427. par.2.* & in omnem euentum sufficere possunt testes examinati ante illorum exhibitionem.

49 Alia oppositio ex defectu citationis ad dicendum contra articulos non placuit, quia satis est, quod fuit intimata commissio receptoris in qua dicebatur, quod examinaretur super articulis hinc inde deductis. Vnde pars tunc potuit opponere, *Cæs. de Graf. decis.15. n.4. de fid. instr.*

Cætera deducta ex aduerso pro nullitate examinis benè tolluntur per informantes, quorum responsiones placuerunt Dominis.

Ex quibus fuit conclusum testes esse idoneos, & validè examinatos, &c.

Hispalen Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 23. Iunij 1608.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Ex quibus metus probetur ad effectum annullandi matrimonium.

SVMMARIVM.

1 *Metus probatur per indicia, & coniecturas, etiam si agatur de infirmando, matrimonio ex causa metus.*
2 *Hoc tamen procedit in coniecturis propinquis, & mediatis, non autem in remotis, & distantibus.*
3 *Coniecturæ, & indicia metus in muliere contrahente matrimonium, quænam sint.*
4 *Metus multum præsumitur ex protestationibus metum passi.*
5 *Et concurrentibus indicijs protestationes plenè probant metum.*
6 *Metus valdè arguitur ex qualitate personarum tam incutientis, quàm patientis metum.*
7 *Metus minor requiritur in muliere, quàm in masculo propter fragilitatem sexus.*
8 *Et ideo in muliere non requiritur metus qui cadat in constantem virum sed sufficit, vt cadat in constantem mulierem.*

9 *Metus*

9 *Metus reuerentialis licet solus, & nudus sufficiat ad infingendum matrimonium, tamen secus est si cum eo concurrant alia metus indicia.*
10 *Coactio leuis non sufficit pro iusto metu.*
11 *Metus ad annullandum matrimonium non est necesse quod sit talis quod interueniant minæ mortis, aut cruciatus corporis, sed sufficit metus cadens in constantem virum, & sub n.13. respondetur ad plures auctoritates in contrarium facientes.*
12 *Metus cadens in constantem virum qui sit, relinquitur arbitrio Iudicis.*
13 *Metus minor sufficit quando est illatus ab eo, cui reuerentia debetur, quàm si esset illatus ab extraneo.*
14 *Minæ iunctæ cum metu reuerentiali inducunt iustum metum, etiam si non sint minæ mortis.*
15 *Metus iustus inducitur ex terribilitate personæ, cui reuerentia debetur.*
16 *Metus iustus, dato quod esse debeat mortis, aut cruciatus corporis, sufficit quod passus metum de istis probabiliter suspicari potuerit.*
17 *Metus iustus ex affectu metuentis dignoscitur.*
18 *Matrimoium requirit libertatem animi non solùm à compulsione, sed etiam à timore compulsionis.*
19 *Minæ paternæ sunt difficilis probationis, & ideo admittuntur ad illas probandas testes, qui aliàs non admitterentur.*
20 *Metus probatur ex testibus singularibus reprobata contraria opinione.*
21 *Testes singulares probant concurrentibus adminiculis.*

DECISIO CCCLXXIV.

Die 18. Iunij anni præteriti resolutum fuit constare de metu Dominæ Marchionissæ ab initio contracti Matrimonij, sed quia informantes pro parte D. Don Philippi, aut non acquiescebant Decisioni, aut saltem eam tantum admittebant ad effectum, qui tunc agebatur, cumulandi petitorium cum possessorio iuxtà arbitrium Rotæ traditum à Signatura Sanctissimi, non autem ad effectum infringendi matrimonium, placuit Dominis, quod particulariter dubitarem, An constet de tali metu, qui sufficiat pro annullando matrimonio, Et parte vtraque informante fuit vnanimi omnium voto affirmatiuè conclusum, Regula enim rationibus, &
1 authoritatibus in decisione firmata, quod metus probetur per indicia, & coniecturas, procedit etiam quando agitur de infirmando matrimonio, ea enim in his terminis passim vtuntur Doctores, *& signanter Barbat. latè cons.45. in secundo dubio lib. 2. Alex. cons.98. n.6. lib.3. & cons.21. n.8. inter cons. matrim. Purpurat. cons.579. n.12. Paris. cons.60. n.20. lib.4 Conar. in Epitom. de sponsal. p.2. c.3. §.5. n.10. & vsa fuit Rota in Nicien. matrimonij 6. Martij* 1588. *coram Illustrissimo Cardinali Seraphino.*

Nec turbabat Dominos doctrina Salic. ex ad-
2 uerso allegata *in l. interpositas n.3. C. de transact.* dum ex illo tex. notat non sufficere probare quasdam verisimilitudines, vel hominis coniecturas ad probandum metum, quia debet intelligi de coniecturis, & verisimilitudinibus remotis, & distantibus non autem de propinquis, & immediatis, vt declarat *Bald. in d. l. num.6. Paul. de Cast. num.4. Ias. n.1. in fin.* aliàs Salic. ita simpliciter, & indistinctè intellectus loqueretur, non solùm contra veram interpretationem illius tex. sed etiam contra receptissimam regulam in materia metus.

Coniecturæ autem propinquę, & immediatæ hic plures concurrebant sigillatim perpensæ in decisione, tàm ex præcedentibus, & sequentibus, quàm ex ipso actu matrimonij.

Maximum autem inditium videbatur nimia
3 auersio animi Marchionissæ erga huiusmodi nuptias, cuius apertissimum reddebant testimonium, non solùm contradictio, quàm sæpiùs fecit importunis sollicitata precibus eorum, quorum nutui alias obedire debuisset, sed etiam continuæ lamentationes, & frequentes protestationes, quas vbique, & omni tempore emittebat: suspiria, lachrymę, animi deliquium, & tristitia, & alia signa quod inuita trahebatur ad dictas nuptias.

Ex circumstantijs etiam facti præcedentibus matrimonium vehementia metus oriebantur inditia, & præsertim, quia Marchionissa fuit in perpetua custodia posita omni destituta libertate, tàm eundi, quàm loquendi, nisi quò, & cum quibus placuisset Marchioni Patri.

Et illi erat non solùm interdicta omnis spes recursus ad Superiorem pro libertate consequenda, sed etiam patiebatur contrarium Superioris Imperium, & vim. Ex circumstantijs insuper in actu matrimonij multa se offerebant argumenta metus, videlicet, nimia festinantia, clausura hostij, præsentia virorum armatorum exteris introitum prohibentium, absentia propinquorum, & alia in decisione adducta.

Quæ saltem simul iuncta metum sufficientem
4 probant, præsertim stantibus protestationibus toties iteratis, quæ multum conferunt ad probationem metus, *Ang. in l. metum la ij. ff. quod met. caus. Dec. in cap. fin. sub num.* 21. *vers. benè verum est, de appellat. Purpur. d. cons.* 579. *num.4. in fin. Rip. in c. cum M. Ferrarien. sub num.93. vers. protestatio enim, de cõst. Natt. cons.50. num.18. Couar. in Epit. de Sponsal. part.2.*
5 *cap.3. §.5. num.12.* & concurrentibus coniecturis, & inditijs eum plenè probant *Bald. in c. quæ causa n.4. in fin. de his, quæ vi, metusue caus. fin. Ang. in l. metũ autẽ la seconda in princ. vers. tunc qualiscunque, ff. de eo, quod met. caus. Purpur. d. cons. n.4. ante med. Petr. de Borbob. cons.24. n.14. inter cons. matrim.*

6 Considerarunt etiam Domini qualitatem personæ tàm incutientis metum, quàm patientis *iux. consil. Calder.* 1. *de his quæ vi metusue. caus. fiunt.* Agebatur enim cum Patre potente, seuero, irato, & minante, ac solito minas exequi contra oppugnantes suam voluntatem, qui ad magis terrendum adhibuerat etiam Superioris, & Archiepiscopi imperiũ, Econtra aderat Marchionissa filia, puella, & Virgo, quæ, vt dicunt testes Patrem valdè metuebat, & non est dubium minorem metum requiri in muliere, quèm in masculo, *iux. gloss. communiter recept. in*
7 *c. cum locum, in verb. metus, de sponsal.* faciliùs enim fragiliori sensu metus tolleratur, & præsumitur *Aret. cons.24. post n.7.* & in debiliori persona minor metus sufficit, *Imol. in cap. cum dilectis post n.8. de his, quæ vi met. caus. fin.*

8 Neque est verum, quod in muliere requiratur metus, qui in virum constantem cadat, quia sufficit ille,

ille, qui cadat in constantem mulierem, *Ant. de Butr. in c. consultationi in 4. notab. & ibi Prapos. in ult. not. Abb. n. 4. de spons. Aret. cons. 24 num. 7. Roman. sing. 129. Felin. cons. 14. sub num. 7. Dec. in c. causam matrimonij sub num. 7. de offic. deleg. Boer. decis. 100. n. 2. ad fin.* & ad *d. c. consultationi*, quod loquendo de muliere requirit metum cadentem in constantem Virum, benè respondent *Prapos. & Dec. vbi supra*.

Et si verum esset, quod indistinctè, tàm in fœmina, quàm in masculo requireretur metus cadens in virum constantem, inanis esset regula, quod metus probetur inspecta qualitate personæ, quam constituunt *Bald. in c. super eo in fin. de Testib. Alber. in rub. ff. ex quib. caus. maior n. 1. Purpur. d. cons. 579. n. 4. cum alijs adductis in decisione*.

Non obstat, quod exaduerso dicitur non sufficere probare metum in genere, sed debere probari in specie, quia hic habemus metum in specie proba-
9 tum, videlicet metum reuerentialem, qui licet solus, & nudus non sufficiat, attamen secus est si cum eo concurrant alia metus inditia, & adminicula, *Bald. in l. si cogente. ff de rit. nupt. Alciat. cons. 1. n. 15. lib. 8. Molin. qui alios congerit, de primog. Hispan. lib. 2. c. 3. n. 9. & 10. qui dicit præcipuè verum in muliere, & dixit Rota in Valentina professionis 17. Aprilis 1570. coram Cardinali Lancelloto*.

Iura autem, ac auctoritates, quæ exaduerso allegantur, vel loquuntur in metu reuerentiali nudo, & solo. ita enim loquitur allegata *l. si cogente*, cum sic eam intelligant *Bald. ibi, & Abb. in c. 1. n. 4. de spons. impub.* vel loquuntur de coactione non graui,
10 sed leui, quæ non sufficit. *glos. in cap. præsens in verb. patrem in fin. 20. q. 3. Abb. in c. cum virum num. 8. circa med. de regul. Felin. in c. causam matrimonij n. 3. ante fin. vers. in isto probatur, & ibi Dec. sub num. 7. de offic. deleg. Couarr. de spons. p. 2. c. 3. §. 5. circa fin.*

Non obstat illud in quo informantes pro Don Philippo faciunt præcipuum fundamentum, quòd ad annullandum matrimonium requirantur minæ mortis, aut cruciatus corporis pro sufficienti metu, quia fuerunt datæ plures responsiones.

11 Et primò hoc non esse verum, quia ad illum effectum sufficit metus cadens in constantem Virum, *d. c. consultationi de spons.* quis autem sit metus cadēs in constantem Virum relinquitur arbitrio Iudicis,
12 *Alex. cons. 156. n. 5. in fin. libr. 5. Socin. Iun. cons. 77. n. 45. lib. . plures cumulat Thomas Sanchez lib. 4. disputationum disp. 5. num. 1.* qui rationem assignat, eo quia non possunt in particulari exprimi omnes casus. & in discursu dictæ disputationis enumerat duodecim casus metus cadentes in virum constantem. Non posset autem esse arbitrarium Iudici si esset absolutè in iure diffinitum, quod requirerentur minæ mortis, aut verbera, & non esset verum, quod reperiantur tot casus, in quibus verificari posset metus Viri constantis.

13 Non obstat *l. interpositas C. de transact.* nam quatenus requirit salutis periculum, vel corporis cruciatum hoc habet locum quoad verba edicti, & actionem directam, secus est quoad vtilem actionem, & mentem Prætoris, quia sufficit minor metus, & aliunde prouenien s, vt declarant ibi Doctores, & in specie *Ang. & Paul. de Castr. in princ.* Et propterea *Bald. ibi num. 8. Salic. num. 5. & Cur. Iun. num. 7.* dicunt sufficere si timeatur graue damnum in bonis.

Glos. in d. c. consultationi in ver. in constantem Virum intelligi debet, vt loquatur per modum exempli, quod metus mortis, aut cruciatus corporis sint quidem metus cadens in constantem, sed non ita, quod non possit aliter dari talis metus hoc benè comprobat *Ang. in d. l. interpositas in princ.* dum dicit notā quod metus debet esse talis, qui cadat in virum constantem, puta, mortis, vel corporis cruciatus, facit etiam quod tradit, *Cald. cons. 1. circ. princ. de his quæ vi met. ve. caus. fiunt*, vbi dicit metum iustum iudicari ex circumstantijs, vt non solùm quæ continent cruciatum corporis, sed etiam quæ continent verba comminatoria maximè mortis.

Alex. cons. 156. n. 20. libr. 5. refert se ad superiùs per ipsum dicta, supra autem *num. 5. vers. & etiam* dixerat, quod potest varijs ex causis, & per minas, & aliter inferri iustus metus cadens in constantem Virum.

Secundò principaliter respondetur, quod dicitur de metu cruciatus corporis, aut mortis, procedere in extraneo, non in eo, qui reuerentiam debet
14 *Bart. in l. 1. §. quæ onerandæ num. 4. ff. quar. rer. act. non dat.* clarum est enim propter reuerentiam debitam minorem metum sufficere *Franc. Marc. decis. 1090. n. 2. p. 1.* & fuit dictum in decisione.

Accedit, *quod Bar. in d. §. qui onerandæ in fin.* & con-
15 cordantes adducti in eadem decisione, dum dicunt minas cum metu reuerentiali sufficere loquuntur simpliciter de minis, nec se restringunt ad minas mortis. *& Ant. Gom. s. var. resolut. Thom. 2. c. 14. n. 17. vers. sed his non obstantibus, ibi, præterquam si cum prædicto metu,* dicit, quod quales debeant esse istæ minæ, cum non reperiatur à iure determinatum pendet ab arbitrio iudicantis, & est de mente *Abb. in*
16 *c. cum Virum num. 8. circa fin. vers. Iudex ergo ex circumstantijs de regul.* Et propterea dicit *Abb. paulo superiùs*, quod reuerentia cum terribilitate personę sufficiunt pro iusto metu, quod etiam vult *Felin. in c. causam matrimonij sub n. 4. vers. quod talis reuerentia, de offic. deleg.*

Tertiò respondetur, quod vbi verum esset timo-
17 rem debere esse mortis, aut cruciatus corporis, non tamen propterea requirerentur minæ mortis, aut cruciatus, sed sufficeret, quod Marchionissa probabiliter suspicari potuerit de morte, aut cruciatu. *Alex. consil. 98. num 5. & Alex. de Neuo consil. seq. n. 6. & 7. lib. 3. idem Alex. cons. 21. sub num. 5. inter cons. matr. Rimin. Iun. cons. 361. n. 73.*

Timor enim iustus ex affectu metuentis digno-
18 scitur *Alber. in rub. ff. ex quib. caus. maior. num. 1* & iusta metus suspicio sufficit pro metu *Bald. in l. fin. n. 7. C. de iur. delib. Rimin. Sen. cons. 15. num. 16. Alba consil. 77. n. 11. Gram. decis. 5. n. 7. cum duobus seqq. Paris. cons. 60. n. 13. lib. 4.* & dicit *Bald. cons. 165. ad fin. lib. 2.* quod
19 in matrimonio animus debet esse liber, non solùm à compulsione, sed etiam a timore compulsionis.

Marchionissam autem talem metum, & suspicionem cōcepisse, probat Doctor Sebastianus Martinez super 6. qui deponit se ab ea rogatum fuisse ne abiret propter dubium, quod habebat ne Pater aliquid damni sibi afferret, Melius etiam Donna Maria de Naruaez, quæ deponit Marchionissam dixisse,

dixisse, quod timebat ne à suo Patre occideretur: sed dixisset nolle contrahere matrimonium cum Don Philippo. Et quod ista suspicio non esset omninò vana probat depositio Materteræ, quæ benè informata de animo, natura, & ira sui viri dicit se pro certo habere, quod Marchio occidisset filiam si sibi in hoc non obtemperasset.

Quartò præsupposito ad omne peius, quod requirerentur minæ mortis, aut verberum. Respondetur minas huiusmodi intercessisse, illas enim probant Lupus de Slaua, & Donna Hieronyma de Mendoza, quorum dicta coadiuuantur ex dicto Donnæ Franciscæ de Figuerta deponentis de auditu, & depositione Donnæ Hieronymæ de Mendoza, & Donnæ Franciscæ Enriquez, quæ dantur in Summario.

Nec obstant obiectiones, quæ dantur contra personas, & eorum dicta, quia placuerunt Dominis re-
20 sponsiones datæ in vltima decisione facta 28. Ianuarij præteriti supponendo minas Paternas esse difficilis probationis, *Bertran. cons. 64. n. 5. par. 1. in antiq. Alb. cons. 77. n. 9. Boer. decis. 101. n. 1.* itaut propterea admittantur Testes, qui alias non admitterentur *Alex. cons. 156. n. 15. lib. 5. Hond. cons. 29. num. 24. lib. 1.*

Nec obstat, quod dicitur testes esse singulares, & propterea non probare minas, quia magis placuit
21 Dominis sententia *Angel. Crot.* & aliorum violentium, quod in hoc admittantur Testes singulares, & Doctores in contrarium adducti, vel non dicunt id, ad quod allegantur, vel procedunt quando ageretur de probandis minis solis, & propter se, non autem pro eruendo metu *iux. distin. Ancbar. consil. 277. num. 7. circa med. quem sequ. Sylu. Aldobr. ex aduerso alleg. cons. 71. num. 38. & 39. qui facit pro opinione Ang. & Crot.*

Præterea Testes singulares probant concurrentibus adminiculis, *Paul. de Cast. consil. 281. n. 10. ad fin. vers. item non obstat, quod Testes sunt singulares libr. 1. & consil. 250. post num. 3. lib. 2. Aym. consil. 178. num. 8. Cephal. consil. 141. sub num. 12. vers. & propterea Gabr. de Testib. conclus. 3. in fin. Rolan. consil. 82. num. 47. libr. 2. Surd. consil. 93. n. 65. fuit dictum in vna Bisignanien. pensionis 17. Maij 1574. coram Card. Lancellotto, & in vna Romana fideicommissi 20. Decembris 1582. coram Bubalo.*

Adminicula autem sunt ex depositionibus aliorum Testium, & ex multis circumstantijs ponderatis per informantes, & adductis in prima decisione huius causæ.

Alia ex aduerso deducta, vel sunt sublata in dicta decisione, vel tolluntur ex deductis per informantes pro parte Dominæ Marchionissæ.

(.·.)

Hispalen matrimonij de Alcalà.

Lunæ 15. Decembris 1608.

Coram Ludouisio

ARGVMENTVM.

Metus nunquam censetur purgatus durante eadem causa metus, non obstante, quod actus gesti præseferant liberam voluntatem, & non obstante quocunque temporis interuallo.

SVMMARIVM.

1 *Metus semel illatus durare præsumitur.*
2 *Quod de plano procedit vigente eadem causa metus, & num. 8.*
3 *Meticulosi censentur omnes actus facti durante eadem causa metus etiam si præ se ferant liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum.*
4 *Ampliatur procedere non obstante quocunque temporis interuallo.*
5 *Metus causa dicitur durare, donec viuit ille, qui metum intulit.*
6 *Metus purgatio requirit, vt ille, qui metum passus fuit sit in plena libertate constitutus.*
7 *Metus purgatio cessat stantibus præcedentibus protestationibus metum passi, maximè vigente eadem causa metus.*

DECISIO CCCLXXXXII.

Actum fuit de purgatione metus per Dominam Marchionissam passi in contrahendo Matrimonio cum Don Philippo, quæ discussio triplicem habuit inspectionem, prout tria respiciebat tempora, Tempus videlicet quo hac vita functus fuit Don Petrus Lopez Portocarero Marchio Pater Marchionissæ, Tempus quo Marchioni superuixit Cardinalis de Castro Archiepiscopus Hispalen. & demùm tempus post obitum vtriusque.

Domini pro nunc determinantes primum tempus tantùm sine contradictione, & difficultate resoluerunt per actus factos viuente Marchione Pa-
1 tre non fuisse purgatum metum. Moti ex regula quod metus semel illatus durare præsumitur, *Bart. in l. 2. num. 10. C. de his, quæ vi, metusuè caus. fin. Aret. cons. 14. num. 18. Ias. cons. 165. col. penul. vers. benè facit quod notabiliter libr. 2. Rebuff. cons. 68. num. 24. decis. Pedem. quæ alios allegat, & rationem adducit 179. sub num. 11. vers. hic infert.* Qua regula ad excluden. purgationem metus vsa fuit Rota *in Neapolitana Professionis 26. Iunij 1598. coram Orano.*

2 Et de plano procedit vigente causa, & ratione metus *c. cum locum de spons. c. accedens. de Procurat. Bart. in l. penult. num. 7. vbi etiam Ias. sub num. 3. vers. 3. limita. ff. de condit. ob turpem caus. Bald. in l. 2. sub num. 10. vers. 2. casu. C. quod metus caus. Angel. in l. qui aliena. §. Celsus ff. de acquiren. hæred. Barbat. cons. 54. n. 6. & 13. libr. 1. Alex. cons. 98. sub num. 7. libr. 3. latè Dec. cons. 219.*

cons. 219. num. 4. circ. med. vers. sed his, & similibus Purpur. cons. 579. n. 14. & 15. Corn. cons. 42. n. 15. in fin. l. 2. Paris. cons. 139. in fin. lib. 4. Grat. cons. 38. num. 17. lib. 2. Alba cons. 77. n. 14. dixit Rota in Toletana Matrimonij, coram Illustriss. Cardinali Seraphino 23. Ianuarij 17. Martij, & 27. Octobris anni 1589. & prius in Nicien. Matrimonij 27. Ianuarij 1586. coram Giptio.

3 Quamdiù enim durat causa metus, quicumque actus fiant, etiam si præseferant liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum, nedum metum non purgant, *Abb. antiq. in c. super hoc vers. filia cuiusdam Ciuis de renunc. vbi etiam Ioann. Andr. Imol. & Abb. Alex. cons. 99. sub n. 8. lib. 3. Barbat. dicto cons. 54. n. 5. Paris. cons. 43. n. 7. lib. 4. Grat. dicto cons. 38. sub n. 17. cum alijs quos refert, & sequitur Menoch. præsump. 4. n. 23. lib. 3. plures etiam cumulat Thom. Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 18. n. 7. & fuit dictum in illa Toletana 17. Martij 1589.* Sed potiùs eum Magis confirmant, *vt* dixit Rota *in præallegata Neapolitana Pro-*
4 *fessionis coram Orano.* Quod verum est, quodcumque temporis interuallum intercedat *Bald. in l. 2. sub n. 10. C. de his quæ vi, metusuè caus. fi. Aretin. in l. interpositas n. 4. C. de transact. Dec. in l. in omnibus causis sub n. 12. vers. sed eadem causa ff. de reg. iuris, & dicto consil. 219. sub n. 4. vers. 1. ex eo cum alijs per Thom. Sanchez vbi suprà.*

5 Durauit autem proculdubio causa metus quamdiù vixit Marchio metus illator *Glos. in c. 1. in glos. fin. circa med. vbi Hostien. in verb. non timore mortis, Abb. n. 12. Imol. n. 14. de his, quæ vi, metusuè caus. fin. Prob. ad Monach. in c. vnic. n. 8. ad fin. eod. tit. in 6. Calder. consil. 1. quod metus causa Alex. dicto cons. 99. n. 8. Dec. cons. 219. sub n. 5. vers. septimo adduco. Ruyn. consil. 120. n. 28. lib. 4. Purpur. cons. 579. n. 15. Natt. cons. 451. n. 17. Rebuff. dicto cons. 68. sub n. 24. Ioan. Baptist. Ferret. cons. 79. num. 12. & tenuit Rota in dicta Neapolitana professionis.*

Ad effectum enim, vt metus durare præsumatur, sufficit, quod duret eadem cogendi, & nocendi potestas *Aret. cons. 14. post n. 18. Socc. cons. 263. post num. 11. lib. 2. Corn. dicto cons. 41. num. 14. & 15. Boer. decis. 100. n. 13.*

Accedit, quod dicto tempore Marchionissa nun-
6 quàm fuit in plena libertate constituta, vt requiritur ad purgationem metus, *c. accedens de Procurat. c. cum locum de spons. Barbat. dicto cons. 54. sub n. 15. Neuiz. cons. 52. n. 53. circa fin. & dixit Rota in dicta Toletana Matrimonij 3. 12. & 17. Martij 1589. & in Neapolitana Professionis 26. Iunij 1598. coram Orano.*

Considerabant etiam Domini plures protesta-
7 tiones Marchionissæ præcedentes emissas tempore contracti Matrimonij, siuè ante, quæ, cum remouerent consensum ipsius ab actibus futuris, vt plenè fuit deductum in prima decisione huius causæ, impediebant purgationem metus, præsertim eius causa adhuc vigente, vt resoluit Rota *in dicta Toletana Matrimonij 17. Martij 1589.*

Ex quibus, & alijs deductis per informantes resolutum fuit pro continuatione metus toto tempore vitæ Marchionis Patris.

Hispalen. Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 26. Ianuarij 1609.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Matrimonium à principio nullum non potest per ratificationem conualidari, nisi denuo contrahatur cum omnibus solemnitatibus à Concilio requisitis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium, quando fuit ab initio contractum per metum, vel ex aliquo impedimento est nullum cessante metu, & impedimento non conualidatur, sed requiritur, quod de nouo ex integro contrahatur cum solemnitatibus requisitis à Concilio.*
2 *Consensus est de substantia matrimonij.*
3 *Consensus deficit stante metu.*
4 *Matrimonium, in quo deficit consensus non solùm est ipso iure nullum, sed etiam dici potest, non fuisse contractum, & ideo omnia sunt de nouo iteranda.*
5 *Præsentia Parochi in matrimonio requiritur de forma.*
6 *De forma dicitur, quando quid requiritur sub pœna nullitatis.*
7 *De forma, quæ sunt, debent interuenire in tempore, quo actus producitur in esse.*
8 *Matrimonium ipso iure nullum ex defectu consensus non reconualescit ex consensu subsequenti, vt tunc, sed vt ex nunc.*
9 *In ratificatione actus nulli consideratur tempus ratificationis, & n. 16.*
10 *Ratificatio actus inualidi nihil aliud est, quàm nouus actus.*
11 *Ideo requiritur eadem forma, & solemnitas in ipsa ratificatione, quæ est necessaria in actu denuo facto, & num. 17.*
12 *Retrotractio non, fit quando actus est omnino nullus, quia non inuenit principium conseruabile.*
13 *Consensus, vbi requiritur certo tempore, nunquam retrotrahitur.*
14 *Resignatio nulliter facta à procuratore, qui non implet mandatum, non conualidatur ex ratificatione principalis resignantis, sed denuo est præstandus nouus consensus formalis.*
15 *Manifestum non occultum dicitur, quod probari potest.*

DECISIO CCCXCV.

PRætendebatur pro parte D. Philippi purgatio metus, ex longa cohabitatione, & multis actibus, quos, dicebat, esse spontaneos, & non solum libero, verum etiam læto animo factos, pro parte verò Marchionissæ respondebatur, non probari purgationem, & probatam non releuare, eo quod metu cessante, & animo ad suam libertatem redacto, requirebatur matrimonium denuò contrahi, adhibitis,

tis,

tis, seù repetitis solemnitatibus à Sacro Concilio Trid. requisitis. Et propterea dubitaui de ordine Rotæ, An constet de purgatione metus, quæ suffragetur D.Philippo? Quo dubio proposito, Domini resoluerunt, per actus factos viuente Marchione patre, non fuisse metum purgatum, respectu autem temporis post mortem nihil fuit resolutum.

Pro faciliori autem,& celeriori causæ expeditione, Rota, instante Marchionissa, & citato Procuratore D.Philippi, statuit, vt videretur, An fuerit necessarium, quod matrimonium de nouo cum solemnitatibus ab Ecclesia requisitis, celebraretur? si enim requiritur, frustra laboratur super purgatione metus, quæ non sufficeret.

1 Quod dubium Domini, informante tantum Marchionissa, affirmatiuè resoluerunt, sequendo declarationem Sacræ Congreg. Illustrissimorum Interpretum Concilij, quam in proprijs terminis prius fuerat amplexa Rota *in Toletana matrimonij, coram Illustriss. Card. Seraphino*.

Quotiescumque enim matrimonium non tenet ex aliquo impedimento, quod ab initio viget, si postea cesset, opus est, quod omnia de integro ponantur, quæ sunt necessaria, & de essentia matrimonij, vt ex multis bene comprobat *Victoria in suis Relectionibus Theologicis Relect.7. de matrim. in 2. punct.1. par. vers. in contrarium n.9. Io.Gutierez in Canon. quæst. cap.19. num.4. & trib. seqq. relati in illa Toletana, & Nauar. cons.14. de sponsal. & alij per Informantes adducti* quorum rationes placuerunt Dominis, quicquid in contrarium dicat *Moder. Cordub. lib.2. de matrim. disp.37.*

2 Et si hoc generaliter est verum in impedimentis, maximè procedere debet in defectu consensus, quia nullum est impedimentum ità dirimens, & nihil à quo ità dependeat matrimonium; est enim consensus de substantia matrimonij: *c. tua nos, in fin. vbi glos. pen. Ant. de Butr. num.10. & seqq. Abb. n. vlt. de sponsal.* & causa efficiens ipsius: *c. sufficiat. 27. q.2. c. cum apud, & c. tua de sponsal. c. tuas: de sponsa duor. Concil. Florent. in decret. de matrim. & probat. l. nuptias ff. de reg. iur.*

3 Defectus autem consensus in Marchionissa est clarus, stante metu, quo nihil magis contrarium consensui: *l. nihil consensui. ff. de reg. iur. c. super hoc & ibi not. Abb. de renun.* præsertim iunctis præcedentibus protestationibus, vt benè per *Ruin. cons.120. n. 24. & seq. lib.4.*

4 Vbi autem in matrimonio deficit consensus, matrimonium non solùm est ipso iure nullum, *Abb. in c. 2. n.2. vbi alij communiter de eo, qui dux. in matrim. quā pollu. per adult.* sed etiam dici potest, non fuisse contractum, quia vbi deficiunt substantialia, nihil dicitur actum, *Io. Andr. in c.1. n.3. vbi etiam Ant. de Butr. sub n.7. Io. de Anan. n.1. de sacr. vnct.* Et propterea omnia sunt iteranda,& non est locus suppletioni, vt dicunt *post Host. Io. And. & alij ibi.*

5 Accedit etiam, quod præsentia Parochi à Concilio requiritur pro forma, vt dixit *Rota in vna Floren. matrimonij, 1. Februarij 1580. coram Vicecomite*, & probatur, quia Concilium procedit annullando
6 matrimonium eo absente factum *Bal. in l.1. post n.2. vers. in contrarium ff. de lib. & posthu. Fel. in c. cum dilecta. in quinto signo formæ, de rescript. Dec. cons.528. n.11.*
7 *Sarn. in reg. de idiom. q.8. in princ.* Quæ autem sunt de forma debent interuenire in tempore, quo actus producitur in esse, *Bal. in l. obseruari. §. fin. num.5. de off. Procons. Ant. de Butr. in c. cum consuetudinis. num. 20. de consuet. Fel. in d. c. cum dilecta. num.8. vers. & ideo.*

8 Nec potest agi de ratificatione, ex subsecuto consensu, quia si matrimonium metu contractum ex consensu subsequenti reconualesceret, reconualesceret, vt ex nunc, non vt ex tunc: *vt not. Abb. in c. ad*
9 *id in 1 not. n.1. in fin. de sponsal.* in ratificatione enim actus nulli, consideratur tempus ratificationis: *Surd. qui alios allegat decis.241. n.7.* cum ratificatio actus
10 inualidi nihil aliud sit, quàm nouus actus: *l. asse toto. ff. de hared. inst. l. obuenire solet. ff. de verb. signif. Socc. cons.92. n.11. lib.3. Menoch. cons.80. n.66.* Et pro-
11 pterea omnis forma, & solemnitas, quæ debet interuenire in actu, vt valeat, interuenire debet, iuxta ratificationem, *Socc. ibi cum multis cumulatis per Informantes, & tenuit Rota in vna Romana donationis 13. Iunij 1586. coram Illustriss. Card. Seraphino, & in vna Cornetana bonorum, coram Illustrissimo Cardinali Platto, & sæpius in alijs.*

Nec potest deseruire solemnitas per prius seruata, quoniam, vt dictum, illa debet concurrere de tempore actus, nec potest ab eo separari, Neque iu-
12 uare potest fictio, aut retrotractio, cum non fiat quando actus est omninò nullus: *Bar. in l. obseruari, n. 4. ff. de off. Procons. Alex. cons.78. n.24. lib.7. Dec. in l. semper qui non probibet. n.16. ff. de reg. iur.* quia tunc retrotractio non inuenit principium conseruabile: *Bal. in l. fin. n.2. C. ad velle.*

Et vbi consensus requiritur certo tempore, prout requiritur, ex dispositione Concilij, tempore quo Parochus est præsens, nunquam retrotrahitur, Bal.
13 *in l. fin. sub n.2. C. ad velle.* Facit simile de consensu præstito, iuxtà formam regulæ à Procuratore, qui non implendo mandatum nulliter præstitit: resi-
14 gnatio enim non conualidatur ratificatione resignantis, sed denuò est præstandus alius consensus formalis, *Put. decis.111. lib.3. Cotta decis.399. fuit dictum in Hispalen. & Corduben. præstimoniorum 1. Iunij 1592. coram Gypsio.*

Nullus autem remanet dubitandi locus, cum habeamus in terminis declarationem Sacræ Congregationis, qua audita ad relationem Ponentis, sine aliqua discussione, Rota in illa Toletana omisit longam disputationem super metus purgatione,& ordinauit, vt causa expediretur, prout fuit expedita.

15 Cessat etiam omnis scrupulus, quia non sumus in impedimento metus occulto, sed manifesto, cuius fuit conscius Ordinarius, Sacerdos, qui interfuit celebrationi matrimonij,& plures testes, qui postea de eo deposuerunt; manifestum enim non occultum dicitur quod probari potest. *gloss. in c. vestra. in ver. Notorium circa med. de cobab. cler. & in c. manifesta. 2. q.1. Card. in cle. nolentes, in ver. Notarij. n.1. de haret. Gemin. cons.54. sub n.3. ver. restat igitur, Abb. cons.22. col.2. vers. item, & secundo lib.1.* & in nostris terminis plures refert, & sequitur, *Thom. Sanchez de matrim. lib.2. disput.37. n.11.*

Hispalen Matrimonij de Alcalà.

Veneris 15. Iunij 1609.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Remissoria est deneganda super materia alias articulata, & probata in partibus. Item quando continet magnam inuerisimilitudinem, & quando adest vehemens suspicio calumniæ.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria denegatur super articulis, super quibus in partibus fuerunt examinati testes, quia tunc præsumendum est fuisse examinatos testes magis idoneos.*
2 *Paterna maledictio est perhorrescenda.*
3 *Remissoria denegatur stante inuerisimilitudine materiæ articulatæ.*
4 *Aut saltem tunc est dandus fumus non leuis, quia testes non ita de facili audiuntur cōtra inuerisimilitudinem.*
5 *Inuerisimilitudo operatur, vt quis non sit admittendus ad probandam.*
6 *Suspicio calumniæ ex quibus deducatur.*
7 *Ignorantia non cadit super eo, quod omnes publicè sciunt.*
8 *Remissoria licet de facili propter suspicionem calumniæ non soleat denegari tamen secus est, quando suspicio est multum vehemens, & declaratur sub n. 13.*
9 *Suspicio calumniæ quando est vehemens est necessarius fumus.*
10 *Remissoria super articulis tendentibus ad reprobandum testes non de facili admittitur; quia est materia, quæ sapit crimen, & agitur de detegendo periurio.*
11 *Virginali pudori non congruit, quod inscio patre tractet de se nubendo, & quod scribantur literæ missiuæ amasio.*
12 *Testis vnicus, dato quod probetur, quod per metum deposuerit, non inde infertur quod etiam alij testes deposuerint per metum.*

DECISIO CCCCXIV.

Post plures positiones Domini resoluerunt, Don Philippo non esse dandam remissoriam, nam quoad articulum continentem liberam, & libentem voluntatem Marchionissæ in contrahen. matrimonium cum ipso, ea fuit pluries in partibus articulata, & plurimi inducti, & examinati testes, quo casu Rota solet denegare remissoriam *Caput. Dec. 5. n. 6. par. 3. & denegauit in vna Veneta illegitimitatis 23. Iunij 1589. coram Illustrissimo Cardinali Platto, in vna Caputaquen. vnionis 26. Maij 1594. coram R. P. D. meo Decano, & in vna Pampilonen. decimarum 15. Iunij 1598. coram bo. me. Orano.* Credendum est enim, quod induxerit, & examinauerit Testes, quos habuerit magis idoneos, *Ægid. decis. 38. post princ.* & fecerit meliorem, ac pleniorem probationem quā potuerit *Aym. cons. 134. n. 3.* & tantò minus venit iterum admitten. Don Philippus ad probandum liberum, & lætum animum Marchionissæ, quia ipsemet cum iuramento in iudicio declarauit sciuisse, antequam duceret Marchionissam, Marchionem Patrē illi dixisse, quòd non nuberet Don Francisco; sed ipsi Don Philippo, & quòd, nisi ità faceret, eius
2 maledictio super eam caderet: quæ maledictiō paterna quantum esset perhorrescenda à filia Virgine, nemo est qui nesciat.

Quoad alium articulum in quo articulatur testes, qui de metu Marchionissę in hoc iudicio deposuerunt, prius in alio inter ipsam, & Don Franciscum de Zuniga deposuisse de spontanea, & libera voluntate, visum fuit Dominis ab omni verisimilitudine alienissimum decem, & octo testes pro maiori parte graues, inter quos est etiam Sacerdos, & Parrochus in re tam graui inter magnates, & potentes tàm breui temporis spatio in eodem Tribu-
3 nali contraria deponere fuisse ausos. Qua inuerisimilitudine stante reijciuntur articuli, & denegatur remissoria *c. quia verisimile, de præsumpt. Specul. de probat. §. nunc dicen. n. 1. Rot. decis. 23. de test. in antiq Than. decis. 86. fuit dictum in Toletana portionis 10. Maij 1595. coram Reuerendissimo Pacen.* aut saltem
4 debet dari fumus non læuis, quia testes non sunt facilè audien. contra verisimilitudinem *Anch. cons. 330. n. 8. ante fi. vers. Quinimò, contra id Tiraq. in l. si vnquam. in præfat. num. 39. in fin. C. de reuoc. donat.* Et
5 quandò est tanta inuerisimilitudo non admittitur quis ad probañ. sine causæ cognitione *c. super eo. de renunc. Imol. in d. c. quia verisimile sub n. 1. vers. quandòq; est tanta, & Abb. sub n. 2. vers. quandoque verisimilitudo est maxima.*
6 Accedit vehemens suspicio calumniæ: cùm sit quasi impossibile, quod habeantur Testes, qui viderint, legerint, & obseruauerint depositiones decem, & octo Testium, & post tantum tempus recordari possint, quid singuli deposuerint.

Augetur magis suspicio calumniæ, quia neque in articulis pro parte Don Philippi exhibitis, neq; in interrogatorijs datis in examine Testium Marchionissę aliqua vnquàm facta fuit mentio de contraria Testium depositione, quæ si fuisset vera, proculdubio fuisset opposita, cum Don Philippus contrà istos testes plures opposuerit exceptiones; Tanto etiam magis, quia petijt restitutionem in integrum aduersus omissam probationem, & tamen in articulis datis in gradu dictæ restitutionis nihil articulauit super prætenso examine.

Nec iuuat allegata ignorantia, quia Don Philippus 12. *Iunij* 1602. fassus fuit coram Ordinario cum iuramento se habuisse scientiam litis agitatæ inter Marchionissam, & Don Franciscum de Zuniga. Nec facit quod non propterea concludatur notitia depositionis dictorum Testium, quia Domini nullo pacto adduci poterant, vt crederent quòd
7 fuerit actum de validitate matrimonij cum Don Philippo contracti, ipso non solum non citato, sed etiam inscio, præsertim cum articuletur fuisse publicum, & notorium; non enim potuisset ignorare id, quod omnes publicè sciebant. Vndè excluditur præcipuum fundamentum, quòd istas exceptiones contra Testes nunquàm adduxerit vsque quo de anno 1605. cognouit processum fuisse occultatum, & mirum

& mirum est, eum sciuisse, quòd contineret processus post amissionem, & non antè, quod præbet suspicandi occasionem, fuisse expectatum hoc tempus, quia si fuisset oppositum, antè occultationem ex visione processus statim conuinci potuisset oppositio.

8 Et licet Rota non facilè soleat denegare remissoriam propter suspicionem calumniæ, id tamen non procedit, quando suspicio est multum vehemens, *vt fuit dictum in Caurien. Iurisdictionis 16. Februarij. 1587. coram Orioleñ, & in alijs congestis in Cordubeñ. redecimarum 27. Martij 1607. coram R. P. D. meo Coccino.*

9 Ad minus videbatur Dominis pro excludeñ tanta præsumptione calumniæ necessarius fumus *Cassad. decis. 3. num. 2. de dilat. Put. decis. 366. n. 7. lib. 2.*

10 Præsertim, cum articuli tendant ad reprobandum Testes, quæ reprobatio sapit quandam naturam criminis, vt dicit *Oldr. cons. 311.* sub n. 8. & de redarguendo ipsos de contrarietate, qui sine periurio contingere non potest *Menoch. de arbitr. cas. 108. n. 9.* ad quod periurium detegeñ. non facilè conceditur remissoria. *Put. decis. 18. de dilat. facit dec. Caputaquen. 62. & 63. par. 3.*

Nullus autem datur fumus, non solum, quòd isti Testes contrarium deposuerint, sed neque, quod fuerint in dicto iudicio examinati, immò nec quod aliqua lis fuerit cum Don Francisco super matrimonio Don Philippi.

Prætereà occultatio processus ex parte Marchionissæ, quando esset probata, nullum præstaret indicium talis depositionis, nec quòd fuisset occultatus, ne ea detegeretur, non enim defuisset alia verisimilior ratio, videlicet, nè in publicum prodiret, quòd

11 virgo talis conditionis non solum inscio, sed etiam inuito Patre, procurasset nubere, & misisset apocham propria manu scriptam illi, cum quo cupiebat matrimonio copulari.

Non obstat, quòd dicitur, nouercam fateri, se aliàs contrarium deposuisse, quia ipsa dicit, quod metu mariti adducta fuit ad diceñ, se non cognoscere, an apocha esset scripta manu Marchionissæ, non autem dicit, quòd contrarium deposuerit circa metum, & sicut vltrò ipsa circa cognitionem scripturæ dixit se aliàs aliud dixisse, idem etiam dixisset de metu, si contrarium de metu prius deposuisset *ad l. vni. §. fin autem C. de cad. tol.* Prætereà malè in-

12 fertur, quòd sicut ipsa dixit contrarium, ita, & alij Testes, præsertim, quia dicit se metu Marchionis Mariti territam dixisse, qui metus non cadebat in personis aliorum Testium.

Articulus concernens absentiam aliquorum Testium à loco, vbi ipsi dixerunt, fuisse præsentes, vltrà quod non percutit omnes, & ob id est irreleuans, non est admitten. etiam sinè fumo, cùm agat de conuinceñ Testes non solum de periurio, sed etiam de falsitate per prædicta.

Super alijs articulis Domini non fecerunt aliquam vim, & placuerunt dicta per Informantes pro parte Marchionissæ.

CONSVLTVM XLVIII.

De opinione singulari, an tenenda.

SVMMARIVM.

Dubij ratio. n. 1.
Quid sit opinio. n. 2.
Et quotuplex. n. 3.
Responsio. n. 4.
Quot conditiones requiruntur, vt opinio vnius Doctoris in praxi teneatur. n. 5.
Referuntur Doctores, qui hanc sententiam sequuntur. n. 6
Ex quo colligi videatur hæc sententia. n. 7.
Videtur esse antiqua praxis scholæ. n. 8.
An in hoc recipienda sit aliquorum limitatio. n. 9.
Vel alia limitatio tradita à Corduba. n. 10.
Quando limitatio, quam Portellus affert locum habeat. num. 11.
Ratio dictorum generalis. n. 12.
Roboratur ex verbis l. 1. §. neque, C. de veteri iure enucleando. *num. 13.*
Et ex verbis Cantic. 6. n. 14.
Item ex alijs iuribus, & Doctoribus. n. 15.
Quid veritas apud Gellium. ibid.
Obiectio prima comprobata à plurimis Doctoribus. n. 16.
Confirmatio obiectionis ex iuribus. n. 17.
Respondetur obiectioni, & declaratur, quid, & quando procedit obiectio. n. 18.
Secunda obiectio. n. 19.
Responsio, vbi demostratur, quando opinio dicitur temeraria. n. 20.
Prima conditio requisita est vt Doctor sit pius, & probus. *n. 21.*
Authores, qui hanc conditionem afferunt, & confirmant. ibidem.
Iacobi Granadi verba. n. 22.
Quid per pium, & probum Doctorem *intelligatur. num. 23.*
An hæc tantùm conditio sufficiat pro Magisterio, vel requiratur conditio alia, scilicet quod sit doctus. n. 24.
Huiusmodi doctrina an debeat esse in ea materia, an in alia diuersa. n. 25.
Sententia Bresseri, & eius verba. n. 26.
Affertur tertia conditio, & Authores qui illam tradunt num. 27.
Ratio huius tertiæ conditionis. n. 28.
Resolutio inciddenter facta an præiudicet veritati. n. 29.
Vnde colligatur quarta conditio pro opinione vnius singularis Doctoris. n. 30.
Non tam respiciendum est ad numerum Authorum, quàm ad rationes eorum. n. 31.
Quod censeatur melius, aut firmius fundamentum. n. 32.
Refertur quinta conditio. n. 33.
Ratio huius conditionis. n. 34.
Quid de vanitate, & singularitate opinionis dixerint Authores. n. 35.
Sexta conditio qualis. n. 36.
Huius conditionis ratio. n. 37.
Quando maximè hæc de opinione singulari procedant. num. 38.

Adducuntur plura exempla pro confirmatione. num. 39.
Quando etiam procedit tradita doctrina. n. 40.
Anima sancta à Deo illustratur, & dirigitur, vt ex exemplis. n. 41.
Ex quo petenda sit veritas. n. 42.
Traditæ doctrinæ extensio. num. 43.
Quid sit veritas apud Platonem, & alios. n. 44.
Vanitatis detestatio. num. 45.
Mundi definitio per quendam Philosophum. n. 46.
An qui singularem sententiam his conditionibus non munitam, sequuntur, contra conscientiam agant. n. 47.
Ratio affirmatiua. n. 48.
De sequente hanc opinionem singularem, non concurrentibus conditionibus, quid dici possit. n. 49.
Videtur illud Isaiæ 30. *illi adaptari. n. 50.*
An qui singulares istas sententias proferunt, grauiter peccent. n. 51.
Ratio pro parte affirmatiua. n. 52.
Verba Apostoli ad intentum. n. 53.
Prophetia Ezechielis. n. 54.
Doctores exponentes verba Ezechielis. n. 55.
Quid sit consuere puluillos, & ceruicalia. n. 56.
Adulationes quibus sint similes. n. 57.
Patrum expositio, præsertim D. Hieronymi. n. 58.
Quid aliud contra Doctores opiniones singulares consulentes etiam militet. n. 59.
Nouitatis definitio, & inuectio. n. 60.
Iudicium de sententijs neotericorum Ioannis Azorij. n. 61
Eius verba. n. 62.
Exempla ab eo tradita. n. 63.
An peccet lethaliter siquis non peroratis matutinis precibus, & absque iusta causa faciat missæ sacrificium. num. 64.
Constitutiones Pontificias in Curia Romana promulgatas, an sit communis sententia, omnes vbique locorum tenere. ibid.
Missæ sacrificium an sit certi, & finiti fructus. n. 65.
Siquis, vt innocentem parentem, aut filium, &c. defendat occiderit eum, qui per iniuriam in aliquem ipsorum irruit, an irregularitatem incidat. n. 66.
Expositio doctrinæ Azorij. n. 67.
Adnotatio circa opinionẽ Soti ab Azorio relatam. n. 68.
Animaduersio circa obligationem obseruandi constitutiones Apostolicas. n. 69.
Quid sentiendum de valore sacrificij missæ, an scilicet sit finitus, vel infinitus. n. 70.
Refertur S. Congregationis decretum, vbi alia remissiuè de hac materia. n. 71.
An omnis opinio speculatiuè probabilis, sit etiam practicè probabilis. n. 72.
Opinionum conciliatio. n. 73.
De irregularitate ex homicidio in defensionem facto aliqua remissiuè. n. 74.
De hac materia irregularitatis ex homicidio exemplum. num. 75.
Vasquez singularis sententia. n. 76.
Exempla Patris Suarez, in quibus opinio minus probabilis, relicta probabiliori teneri potest. n. 77.
Quid tenendum de eius opinione circa absolutionem sacramentaliter à peccatis factam absenti. n. 78.
Bulla Clementis VIII. ad intentum. n. 79.
Probatio sextæ conditionis pro opinione singulari requisitæ. n. 80.
Secundum exemplum Suarez de absolutione Sacramentali illius, qui solùm signa contritionis dedit. n. 81. vbi etiam remissiuè.
Exemplum de alijs opinionibus, quæ vt probabiles censentur. n. 82.
Huius exempli expositio. n. 83.
Sententia, quæ habet, opinionem Glossæ præferendam esse communi, an sit vera. n. 84.
Sententia, quæ asserit omissionem vnius horæ canonicæ, nempè tertiæ, sextæ, &c. non esse peccatum mortale, an sit probabilis. n. 85.
An sententia illa, quod scilicet præceptum ieiunij non obliget per se ad mortale peccatum, secluso contemptu, sit falsa. n. 86.
Notatio super hac sententia. n. 87.
Sententia affirmans, potionem illam vulgò chocolate dictam, non frangere ieiunium, non videtur probabilis. num. 88.
Responsio ad fundamentum contrariæ opinionis. n. 89.
Confirmatio nostræ sententiæ. n. 90.
Authores, qui opinionem contrariam communiter reijciunt. n. 91.
Notatio pro defensione Authoris. n. 92.
Secunda confirmatio probans nostram sententiam de dicta Chocolate. *n. 93.*
Oppositio. n. 94.
Solutio. n. 95.
Quænam sit parua materia huius Chocolatæ, quæ excusat à transgressione ieiunij. n. 96.
Sententiæ improbabiles de priuilegijs Regularium. num. 97.
Sententia contra praxim Ecclesiæ. n. 98.
Sententia improbabilis de priuilegijs Regularium. n. 99.
Nullatenus admittenda. n. 100.
Qualis fuerit concessio Pij V. & Gregorij XIII. num. 101. & 102.
Intelligentia recta huius concessionis. n. 103.
Quam tenent alij. n. 104.
Bulla Gregorij XV. n. 105.
Quando Magistri, & Doctores opiniones probabiles docebunt. n. 106.
Oratio authoris. n. 107.

IESVS MARIA.

Dubij ratio.

1 AGitatur sæpius inter plures difficultas quædam communis, & generalis, ex qua quamplurimarum in materijs diuersis resolutio pendet; an videlicet opinio, seu potius sententia singularis, vnius scilicet tantum doctoris, tantum robur authoritatis habere possit, vt ipsi conformari quilibet queat, relicta etiam opposita communi. Vidi autem quosdam adeo philautiæ morbo, proprijsque affectibus, & passionibus laborantes, vt quamcunque sententiam à Doctore quocunque, etiam exiguæ notæ, aut æstimationis, prolatam viderunt, magna obstinatione sectandam crediderint, alijsque idem facere posse, cum notabili animarum detrimento, in publicis etiam congressibus, prædicauerint, *nugas tenentes* (vt quondam D. Hieronymus dixit) *& fonte veritatis amisso, falsarum opinionum riuulos consectantes*. Alios verò è contra (etsi [illegible] paucio-

pauciores) qui, etsi sententiam aliquam à pluribus emeritis, & Sapientibus Doctoribus approbatam cernerent, nihilominus, quia pro parte aduersa plures quoque astare videbant, veluti in biuio ancipites manentes, nec operari, nec resolui, nec alteram partem sectari auderent. Pro vtrisque ergo hoc consultum scribam, quia; vt ille quondam *est modus in rebus*, inhærendo, quoad potero, quamplurium Doctorum, recentiorum præsertim, scriptis, & ijs, quæ *tom.4. meæ Summæ Quæstionum Regularium*
2 *verbo opinio Regularibus tenenda*, dixi. Præmittendo, vt eo loco *num.1.* annotaui, quod opinio est *assensus incertus intellectus ad aliquam partem contradictionis, cum formidine contrariæ*. Sic enim habetur non solum ex Sayro, & Cornexo nostro, quos eo loco retuli, sed ex communi Doctorum Theologorum, & Summistarum. Item, quod, vt in eodem
3 etiam loco dixi, opinio alia est improbabilis, alia probabilis, alia probabilior. Improbabilis, ea, quæ nulli, aut debili fundamento, seu rationi innititur; vnde melius sententia falsa, quam opinio dici debet, etiam si plures authores pro se habeat. Probabilis autem opinio ea est, quæ innititur rationibus, seu fundamentis alicuius momenti, & pro contraria parte nihil euidens, aut conuincens sit. Probabilior vero illa, quæ pluribus, seu melioribus fundamentis innititur: Ita habetur ex Sanchez, Portello, Ioanne Sancio, & Bordono, quos eo loco adduxi, & sequuntur communiter DD. tam antiqui quam moderni, ex quibus vltimis rem exactiùs, & pleniùs tradiderunt Martinus Bresserus Boxtellanus ex PP. Iesuitis, in opere, seu Tractatu *de conscientia*, & Candidus Philalethus Clericus Genuensis *in disput. de opinion. praxi*, tum Matriti ann. 1645. tum Cremonæ ann. 1646. typis edita Marcus Vidal *in opere moral. de opinione probabili*, & Iulius Clemens Scotus *in Opusculo de Probabilitate opinionum*.

Responsio.

4 RESpondeo ergo ad quæsitum. Opinio vnius, & singularis Doctoris teneri in praxi potest, & secundum illam quilibet operari, positis tamen
5 sex istis conditionibus. Prima est, quod Doctor ille sit pius, & probus. Secunda, quod sit doctus, & versatus in illa materia. Tertia, quod rem ex professo, non casualiter, obiter, aut incidenter, discusserit. Quarta, quod meliùs, aut firmiùs fundamentum, quam alij attulerit. Quinta quod ea opinio non reijciatur communiter ab alijs Doctoribus, vt falsa, seu improbabilis. Maximè sexta, quod ea reprobata non sit ab Ecclesia, Summo Pontifice, aut Sede Apostolica.

Et quidem, quod vnius authoris opinio, seu opinio singularis tantæ authoritatis possit esse, vt eidem conformari aliquis possit eam in praxi sequẽdo, & secundum ipsam operando, contraria quantumuis communi relicta communis fermè senten-
6 tia Doctorum est. Specialiter Angeli, Syluestri, Nauarri, Valentiæ, & Sà, quos refert, & sequitur Sanchez *tom.1. in Decalog. lib.1. cap.9. num.7.* Merollæ, Filliucij, & aliorum, quos refert Diana *4. part. Tract. 4. Resolut. 30.* Azorij, Sayri, Vazquez, Villalobos, Ioannis Sancij, Castri Palao, Mascardi, Baldi, Abbatis, Moditij, Baldelli, Azoguidi, Rolandi, Rimini, & aliorum, quos etiam refert, & sequitur Pasqualigus *in decisionib. decis. 2. & 3.* Quibus etiam adhærent, Montesinos, Tannerus, Granadus, Caspenpensis, Arriaga, & alij, Tractatus conscientiæ cum S. Thoma scribentes. Bonacina *de peccatis disp. 2. q. 4. punct. 9. num. 1.* Fauet Naldus *in Summ. verbo Doctor. num. 4. & verbo litigare num. 2.* vbi ex *decis. Grationopolitan. Guidon. Pap.* sæpius refert decisam opinionem vnius Doctoris releuare ab expensis, & sequuntur Marcus Vidal *supra num. 37.* & Iulius Clemens *supra positione 30.*

Colligunt communiter DD. hanc sententiam
7 ex D.Th. *quodlib. 3. art. 10.* Sed melius notat Candidus Philalethus *in disputat.* relata *de opinion. praxi q.8. in princip.* potius oppositum colligi debere ex S. Thom. quia expressè dicit: *In his, quæ pertinent ad fidem, & bonos mores, nullus excusatur, si sequatur erroneam opinionem alicuius magistri.* Nihilominus efficaciter suadetur. Quia illam opinionem potest homo prudenter sequi, quæ in re incerta habet fundamẽtum non leuis momenti: sed authoritas vnius Doctoris probi, & pij, docti, & versati in illa materia, quam non casualiter, obiter, aut incidenter discussit; & suam sententiam firmiori, quam alij fundamento fulciuit; nec in ea ab Ecclesia reprobatus est, aut ab alijs Doctoribus communiter reiectus, est fundamentum non leuis momenti: ergo licitum ipsi conformari, & talis opinio in praxi teneri poterit. Confirmatur, quia in speculabilibus prudenter faciet aliquis, si credat homini probo, pio, cordato, & qui rem scire potuit, dicenti se aliquid vidisse, v.g. Romæ, aut Matriti: ergo etiam in rebus practicis faciet homo prudenter, credendo tali vi-
8 ro, & positis illis circunstantijs. Secundò, quia hæc videtur antiqua praxis scholæ, vt opinio vnius singularis Doctoris reciperetur, etiam contra reliquos omnes, quando scilicet illa habebat præfata requisita. Vnde, vt inquit *supra* Montesinos, *Diuus Thomas multa scripsit, & docuit contra alios, qui ante ipsum scripserunt, & tamen eius opiniones statim ac ab ipso traditæ sunt, existimatæ sunt probabiles, tum propter eius magnam authoritatem, apud omnes Theologos; tum etiam quia non leuibus, sed rationabilibus fundamentis ductus est ad sic opinandum.* Addo ego; quia in ipso exactè concurrebant conditiones adductæ.

Neque in hoc recipienda est limitatio, quam
9 tradunt Adrianus, & Corduba, quod scilicet solum admitti debeat hæc doctrina in ijs, quæ pertinent ad ius humanum, nõ in ijs, quæ spectant ad ius diuinum; eo quod in iuris humani rebus indagandis non requiritur tanta diligentia, ac in rebus iuris diuini. Non inquam est admittenda, quia in vtrisque non est leuis, sed magni ponderis authoritas, viri probi, pij, docti, & versati, positis circumstantijs relatis; atque ita eius sententiæ credi potest. Ita fermè Sanchez, Granadus, Pasqualigus, Bresserus *lib. 3. de conscient. c. 3. n. 39.* & alij.

10 Similiter, nec recipienda limitatur alia eiusdem Cordubæ, quod scilicet doctrina tradita de recipienda opinione vnius tantum Doctoris solum sit vera respectu viri simplicis, idiotæ, aut indocti, non respectu viri docti, qui de ea re iudicare possit. Vt enim bene Sanchez, Granadus, & alij dicunt, esto quod

quod vir doctus rationes examinare, ac ponderare debeat, nihilominus illis examinatis, in re dubia acquiescere poterit sententiæ singulari vnius Doctoris habentis relatas qualitates.

11 Limitatio porrò, quam Portellus *in Dub. Regular. verb. opinio eligenda num.* 4. affert, scilicet, quod tradita doctrina solum sit vera in casu nouo, nunquam ab alijs disputato; tunc enim solum poterit quilibet acquiescere doctrinæ singulari vnius; non videtur necessaria; tum quia rationes adductæ pro omni casu probant; tum quia quando vnus solus rem disputauit non habet pro se Doctores in contrarium, ac proinde tunc est certum posse teneri sententiam singularem illius, si non leui fundamento eam fulciat, & dictis qualitatibus sit ornatus. Pasqualigus *supr.* Castrus Palaus 1. *part. disp.* 2. *punct.* 1. *n.* 3.

Generalis porrò dictorum ratio est, quia in eli-
12 genda opinione, quam homo prudenter sequi potest, magis attendere debet ad fundamētū, & rationem illius, quam ad multitudinem authorum illam tenentium. Sic enim Clemens III. alijs Cælestinus III. *in cap. Capellanus de ferijs*, sequitur quandam sententiam, non, quia à pluribus teneatur, sed quia (inquit) *meliori, & subtiliori nititur ratione.* Neque enim homines debent esse veluti pecudes, & oues, aut aues, quæ aliarum nutu diriguntur ambulando, & volando, prout ex Decio *in quodam consilio* docet pius author Nauarrus *in Man. cap.* 27. *n.* 289. Cum ergo possit contingere, quod vnus author probus, & pius; doctus, & versatus in aliqua materia; quam ex professo, & non casualiter, aut perfunctoriè tractauit, adinuenerit solidiùs, & firmiùs fundamentum quam alij minus pij, & docti, minusque versati in ea materia inuenire potuerunt, proculdubio eius sententia teneri poterit, etiam relicta communi contraria; cum conditionibus tamen assignatis.

13 Roboratur ex *l.* 1. *§. neque C. de veteri iure enucleādo*, vbi habetur: *Sed neque ex multitudine authorum, quod meliùs, & æquiùs est, iudicari debet: cum possit vnius forsan, & deterioris, sententia, & multos, & maiores aliqua in parte superare.*

Item roboratur, quia Ecclesia est veluti *Aurora*
14 *consurgens*, vt habetur *Cantic.* 6. id est, progrediens, seu progressus quotidie faciens. Quotidie etiam à Deo illuminatur, propterea enim etiam vocatur *Luna*, quæ semper lumen recipit à Sole. Interdum quoque reuelatur minori, quod maioribus notum non erat, Glossa *in cap. ad nostram de consuetud. verbo incipientibus, cap. esto subiectus dist.* 95. ex D. Hiero-
15 nymo ibi: *Si alicui fuerit reuelatum prior taceat*, & *cap. Si habes* 24. *q.* 3. ex D. Augustino ibi: *Si habes de hac re sententiam certis rationibus, vel Scripturam testimonijs exploratam nos quoque docere digneris.* Deinde, *veritas*, (vt ait Gellius) *temporis filia est*. Quid ergo mirum quod sententia vnius Doctoris prędictis conditionibus ornati, qualis fuit suo tempore S. Thomas, & etiam D. Bonauentura, præponatur alijs communiter oppositum sectantibus? Si temporis cursu magis probata reperitur.

16 Sed dices primò, contra rationem omnino videri, quod relicta cunctorum sententia, id aliquis sectetur, quod vnus quispiam docuit. Prout probant concorditer Doctores post Bartholum, & Baldum, specialiter Guid. Pap. *decis.* 134. *& singul.* 291. *&* 212. Gaillus 2. *obs.* 39. *n.* 27. *& obs.* 94. *num.* 18. Carotius *in Tractat. comm. opin.* Mascardus *de probat. concl.* 1138. Pro quo facit illud Ecclesiast. 4. *Væ soli, quia cum ceciderit, &c.* Vbi hoc, quod est cadere *soli* tribuitur, veluti proprium. Cum paulò ante dixisset, *meliùs esse duos simul quàm vnum*, quod, & vsurpatur *in cap. in omnibus, dist.* 81. & *cap. illud* 7. *q.* 1. Vnde Plinius *in Panegyr. ad Traianum Imperat. Melius*, inquit, *omnibus, quàm singulis creditur, singuli enim decipere, & decipi possunt, nemo omnes, neminem omnes fefellerunt.* Et Cicero 1. *Tusculan.* inquit: *Omnium consensus naturæ vox est.* Græcorum quoque vetus prouerbium est: *vir vnus nullus est.* Et proinde, prudens est monitum poeticum:

Iudicium populi nunquam contempserit vnus.

Pro confirmatione prædictorum multa solent ad-
17 duci iura *cap. vlt. dist.* 20. *cap.* 5. *dist.* 64. & passim DD. Præsertim, quia vbi adest communis opinio Doctorum, ibi dicitur esse ius clarum. Puteus *decis.*
18 123. *libr.* 3. Respondetur tamen hæc omnia solum probare, passim, aut crebrò non licere vnius singularis Doctoris sententiam sequi, relicta communi aliorum, vt benè Azor *tom.* 1. *constit. moral. lib.* 2. *c.* 16. *q.* 6. Imò, vt bene etiam Palaus *supra* ex Nauarro inquit, talis Doctor timere debet, *ne lumen, quod tibi esse videtur, tenebræ sint*, non verò, quod in casu quo vir probus, pius, & doctus, ac in illa materia versatus, rem non obiter, aut casualiter tractans, meliori, & firmiori fundamento nitatur, & cum alijs circumstantijs relatis, non possit eius sententia teneri, relicta etiam alia communi aliorum.

19 Si autem secundò obijciatur, quod sententia vnius Doctoris contra cæteros videatur omnino singularis, ac veluti temeraria; ergo non sequen-
20 da. Respondeo, quod etsi possit dici singularis, quatenus scilicet singularitas denotat esse tantū vnius Doctoris, non tamen poterit dici singularis, quatenus singularitas denotat aliquid vitiosum, & reprehensibile; de qua in sequentibus. Multominus debet dici temeraria, quia ad hoc vt talis sit, debet esse non solum in re graui, sed etiam ex leui fundamento. Sic fermè Montesinos post Cordubam, & Vasquez.

Prima porrò conditio illa ad hoc quod opinio,
21 vnius Doctoris prudenter teneri possit, videlicet quod is sit *pius, & probus*, assignatur à Nauarro *in Man. c.* 27. *n.* 288. dum dicit, posse nos sequi opinione eius, *quem meritò censemus esse virum scientia, & conscientia præditum.* Etenim per *conscientia præditum*, intelligitur *pius, & probus.* Et à Valentia *tom.* 2. *disp.* 2. *q.* 14. *punct.* 4. *dub.* 4. ibi, *quam aliquis probus, & doctus putaret esse veram.* Item à Bonacina supra ibi: *Sufficit authoritas vnius Doctoris valdè periti, & bonæ conscientiæ.* Idem Sanchez ibi: *Vnius Doctoris probi, & docti.* Martinus Bresserus supra *lib.* 3. *cap.* 3. ibi: *Vnius viri pij, & docti authoritas.* Et Caspensis: *Vnius viri docti, & probi, & rerum moralium benè periti:* Fauent Panormitanus, Imola, & Villalobos, quos refert, & sequitur Castrus Palaus *part.* 1. *disp.* 2. *pūct.* 1. *n.* 4. ibi: *Alicuius doctoris pij, & sanis.* Ac Pasqualigus *supra decis.* 2. *num.* 8. illis verbis. *Si author sit celebris, & bonæ existimationis.*

Præ cæteris autem Iacobus Granadus doctus,
22 pius, & modestus author *in* 1. 2. *S. Thom. Controu.* 2.

Tract. 12.

Tract. 15. disp.4. sect.1. sic habet ad intentum. *Tertiò ergo maximè attendendum est, vt sit probabilis opinio alicuius viri docti, an ille sit vere in re morali sufficienter instructus, an sit pius, & liber ab interdinato affectu, & denique, an sit cordatus, & minimè singularis in opinando: nam si ista circumstantia non concurrant, meritò timeri poterit an in eo, quod modò dicit, habeat sufficientem auctoritatem, vt ego deponam meam conscientiam, & illius doctrinæ adhæream; qui enim non est à passionibus liber, aut frequenter docet opiniones valdè singulares, aut respondere solet audacter sine matura consideratione, facilè me decipere poterit, & consulere rem improbabilem.* Et infrà *Dico ergo breuiter, per se loquendo esse probabilem opinionem quæ habetur in aliquo Doctore ex recentioribus, qui sit doctus in morali Theologia, pius, & minimè singularis.* Inferius quoque: *Quibus adde, quod si scirem illum esse singularem, aut præcipitem in opinando aut amplecti sententias planè improbabiles, non possem tuta conscientia illius opinionem reputare probabilem sine maiori examine, aut consilio maximè in re graui.* Consonat Bresserus inquiẽs: *considerandum est, an is non loquatur magis ex passione, quam ratione, an non sit præceps, singularis, & audax in sententijs suis.*

23 Vno autem verbo dicerem ego per *pium, & probum* Doctorem intelligi hominem timoratæ consciẽtiæ. Etenim iuxta Ecclesiast. 15. *Qui timet Deum faciet bona.* Et infra: *cibabit illum* (scilicet Deus) *pane vitæ & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum.* Et inferius: *In medio Ecclesiæ aperiet os eius, & adimplebit illud spiritu sapientiæ, & intellectus.* Vnde Ecclesiast. c. 1. *Plenitudo sapientiæ est timere Deum*, seu vt Rabanus exponit: *quantò quis magis Deum timet, tantò sapientior apparet.* Timoratæ ergo conscientiæ virorum opinio receptibilis erit. Vnde Conradus *de contract. quæst.* 100. & ex eo Candidus Philalethus *disp. relat. q.* 8. nomine literatorum, quibus fidendum est in opinionum electione intelligunt *timentes Deum.*

24 Quia tamen pro magisterio non sufficit timorata conscientia, sed vlterius doctrina, idcirco secunda conditio Doctoris singularis, vt eius sententia teneri possit, est quod sit *doctus.* Quam assignant Nauarrus, Valentia, Bonacina, Sanchez, Caspensis, Pasqualigus, Bresserus, Vidal, & Granados relati, & Arriaga *in 1.2. disp.* 24. *sect.* 3. ibi *vnius Doctoris ingeniosi, prudentis*, seu, vt in principio sectionis dicit: *à viro docto, & prudenti, ac boni nominis.* Montesinos, dum *disp.* 29. *quæst.* 5. *in* 1. 2. *S. Th.* inquit: *Potest esse opinio probabilis, quæ vnius viri docti est, etiam si sit contra reliquos omnes, qui de illa scripserunt; præsertim, quando iste vir doctus pollet ingenij acumine, maturitate iudicij, atque consilij, & clarè soluit argumenta contrariæ partis, neq; ex leui fundamento ducitur ad id asserendum.* Huiusmodi autem do-

25 ctrina, & sufficientia Doctoris debet esse in ea materia, non in alia diuersa. Non enim sufficit ad hoc quod aliquis tenere possit sententiam in materia purè Theologica, quod Doctor illam docens sit celebris iurista; neque è contra in materia purè iuridica, quod Doctor sit magnus Theologus. Imò etiam? quia sermo est in præsenti non de opinionibus in rebus speculabilibus, sed maximè, & præcipuè in practicis, & operabilibus, circa moralia videlicet, ideo oportet, quod talis Doctor doctus sit

26 in Theologia morali. *Constat enim* (inquit rectè Bresserus supra) *multos insigni ingenio, & doctrina in Theologia Scholastica, parum in morali, ac casibus versatos esse. Quorum proinde authoritas resolutionem casus practici non reddet probabilem, nisi diligenter illum examinauerint.* Infra quoque ad intentum: *Vt quis opinionem reddat probabilem, absolutè debet esse actu, vel potentia probatus Doctor, id est, cum approbatione facultatem aliquam publicè docuisse, aut calamo, & impressis libris, vel saltem iudicari ad id idoneus, idque potentia aliquo modo proxima, habita ratione doctrinæ iam acquisitæ.* Item inferius: *Ad probabilitatem absolutam non sufficere authoritatem cuiuscumque publici professoris, seu lectoris; constat enim aliquos isti muneri non satisfacere, vel quia non satis docti; vel quia in delectu opinionum nimis præcipites sunt, ac singulares.* Adhuc inferius: *Clarius est, non sufficere ad eiusmodi probabilitatem authoritatem Doctoris, idest, promoti in aliqua Vniuersitate ad Doctoratũ, nedum Licẽtiati, & Baccalaurei. Nam experientia testatur ad illos gradus promoueri multos tenuiter solida doctrina tinctos: neque isti tituli conferunt doctrinam ex opere operato.* Hæc porrò, etsi ab Authore neotherico dicta, hic placuit adiungere, quia veritatem continent, & vtilia pro dicendis erunt.

27 Tertia autem illa conditio opinionis singularis tenendæ, videlicet quod author ipsius ex professo, non casualiter, obiter, aut incidenter rem discusserit, traditur à Nauarro *in cap. si quis autem de pænitent. dist.* 7. *num.* 53. Granado supra relato dicente: *Non posse tutò reputari probabilem opinionem alicuius Doctoris, quando ille non respondet seriò, sed veluti obiter, & parum consideratè: tunc enim illius authoritas non facit sufficientem fidem* Castro Palao *supr. num.* 5. dicente: *vt opinio alicuius Doctoris aduersus communem probabilis censeatur, non sufficit, si perfunctoriè, & incidenter, & occasione alicuius argumenti dicta sit.* Bressero etiam *supra* cum Nauarro, & Granado sentiente. Et colligitur ex Menochio *de præsumpt. lib.* 2. *præs.* 71. *num.* 39. & Alciato *de præsumpt. reg.* 1. *præsumpt.* 51. *num.* 2. Et Arriaga *supra.*

28 Ratio porro huius conditionis ea est non solùm quia illa quæ dicuntur incidenter minus consideratè dicuntur, & quandoque ex necessitate soluendi aliquod argumentum, pro quo alia solutio non suppetit, sed etiam quia vt Castrus Palaus *supra* ex Mascardo animaduertit ea quæ dicuntur incidenter ad colorem potius, quàm ad probationem dicuntur. Vnde quemadmodum confessio incidenter facta non præiudicat confitẽti, vt asserit Glos-

29 sa *in cap. pænitentibus* 50. *dist.* per DD. *in cap. At si Clerici in princ. de Iudic.* ita etiam resolutio incidenter facta non præiudicabit veritati, nec merebitur fidem.

30 Quarta porro illa conditio pro opinione vnius singularis Doctoris amplectenda, cõmuni relicta, scilicet, quod *melius, aut firmius fundamentum quam alij* attulerit, colligitur satis ex *cap. Capellanus de ferijs*, vbi Pontifex eam sententiam amplectitur, quę *meliori, & subtiliori nititur ratione* fauet *l. sed licet*, & ibi Bartol. *ff. de off. Præsid.* Et ita ex Theologis relatis hanc conditionem tradunt Azor. *d. q.* 6. Sanchez *supra num.* 9. Palaus *num.* 3. Pasqualigus *decis.* 2. *n.* 5.

Caspen-

Caspensis *de conscientia disp.3.sect.1.* & alij. Et me-
31 ritò quidem, quia in hoc casu rectè intrat, illud Poetæ: *non vis, aut numerus melior, sed causa triumphat.* Et ita S. Rota Rom. vt videre est in Robusterio *decis.501. post princip. p.1. diuers.* Seraphino *decis.1360. num. 2.* & Eminentiss. Panzirolo in Romana de Ghezzis 9. *Februar.* 1635. & alibi sæpè, non tam respicit ad numerum authorum, quam ad rationes eorum; vide Iulium Clementem *supra*.

32 Quia verò dubitari potest, quodnam censeatur melius, aut firmius firmamentum, seu melior, aut firmior ratio; ideo dicendum, attendendum esse primò, an tale fundamentum sit S. Scriptura, Traditio Ecclesiæ, vel authoritas ipsius desumpta ex definitione aliqua Summi Pontificis, vel Concilij ab eo confirmati; quia ista habent primum locum. Deinde authoritas PP. & DD. aut communis Ecclesiæ sensus. De quo Coratius *in tract.comm.opin. lib.2.tit.9.* & Felinus *in cap.ne innitaris de constit.* Inter fundamenta verò ex ratione petita, videtur dicendum cum Stephano Nathen. *in tract. de Iustitia vulnerata par.2.tit.5.c.5.* quod *illa ratio efficacior habeatur, quæ est secundùm ius naturale, quàm quæ est secundum ius ciuile; item illa est efficacior, quæ est secundum ius Diuinum, quàm quæ est secundum Canonicum; item illa, quæ est secundum æquitatem scriptam, quàm quæ est secundum rigorem; item efficacior est, quæ secundum mentem, quàm quæ secundum verba; item potior illa, quæ est secundum verba, quàm quæ est secundum similitudinem, quæ fallax est; vti & illa, quæ fit per incertam rationem; item euidentior est illa, quæ est secundum regulam iuris, quàm ea, quæ tenet, vt sit speciale.* Hæc ille, quæ rectè intellecta satis sunt ad intentum.

33 Quintam conditionem requisitam ad hoc, quod opinio singularis teneri possit, videlicet, quod ipsa non reijciatur communiter ab alijs Doctoribus, vt falsa, seu improbabilis, assignant Bresserus, Caspensis, & fauet Sanchez *supra n.11.* maximè verò Azorius *d. q. 6.* dicens: *Animaduertendum tamen, quod quando vnus, vel duo, vel tres classici Doctores contra communem sententiam opinantur, non continuò esse adhærendum, quia tres, quatuorne sint; videndum enim est, an post eos etiam alij plures scripserint, qui eos communi consensu refellant.* Ex hoc enim sequitur multò magis, & à fortiori, vt dicitur, id esse dicendum, quando sententia est vnius solius Doctoris. Cuius con-
34 ditionis ratio ea esse potest, quod casu quo opinio vnius Doctoris ab alijs communiter reprobetur, iam debet censeri omnino singularis, ac vitiosa; & author illius is, de quo *in Ps.79.* dicitur: *Exterminauit eam aper de Sylua, & singularis ferus depastus est eam.* Alij *fera agrestis.* D. Hieronym. *omnes bestiæ agri.* Quia scilicet tantum damni facere conscientijs potest iste solus, quantum plures simul. Vnde Hugo hunc locum interpretatur de superbo, quia superbus sit *aper*, id est asper; singularis in opinione: *ferus* in disputatione, siue locutione. Pro quo facit illud Ioannis Cassiani *lib.5. cap.13.* *Quidquid*
35 *extra consuetudinem præsumitur, vsumque communem, vt vanitatis & gloriæ, atque ostentationis morbo pollutum, antiquissima Patrum traditio tenet.* Vnde de tali vitiosè singulari opinione rectè *de constantia cap. 5. & 6.* Lypsius: *Est vana rationis imago, & vmbra, malè consulens, malè iudicans.*

36 Sexta etiam conditio pro opinione singulari cõtra communem tenenda, scilicet, quod nõ sit reprobata ab Ecclesia, Summo Pontifice, vel Sede Apostolica, est de mente Suarez in *1.2. disp.12. sect.6. n.11.* vbi ponit exemplum in opinione illa de absolutione absentis reprobata à Clement. VIII. Sanch. *supra n.11.* vbi ponit pro conditione opinionis probabilis, quod non contineat errorem, quod est dicere, ne sit ab Ecclesia reiecta Palai *supra n. 4.* Caspensis etiam *supra §. vnde infero*, & Bresser. *supra §. ex quibus.* Arriagæ etiam *supra.* Et ratio est, quia, si opinio singularis desinit esse probabilis eo, quod sit
37 communiter reiecta ab alijs DD. vt dixi, multò magis id erit, quãdo fuerit reiecta ab Ecclesia, aut Sede Apostolica, quæ maioris authoritatis est quam consensus DD. Sedes enim Apostolica comparatur horologio Solis, quod est mensura horologiorum pulsantium, scilicet Doctorum opinantium, vt dicebat Seneca.

Hoc porrò, quod dixi de tenenda, vel sequenda
38 opinione singulari alicuius Doctoris, si tamen habeat conditiones, seu qualitates designatas, maximè procedit, quando talis opinio singularis fauet causæ piæ, qualis est, quæ fauet iuramento, *argum. cap. quamuis de pact. lib.6. & cap. cum contingat de iureiur.* Matrimonio, doti, testamento, aut libertati, *l. quoties dubia ff. de reg. iur. cap. fin. de re iudic.* aut alijs pijs, & religiosis rebus, *l. sunt personæ ff. de relig. & sumpt. fun.* Aut pupillo, viduæ, peregrino, aut alteri personæ miserabili, *argum. totius dist.85.* Qualis etiã est, quæ priuato fauet contra fiscum, cum fiscus in delicto priuati fundatur, *l. non puto ff. de iure fisc.* Itẽ generaliter cum agitur de valore actus, *l. quoties ff. de reb. dub. l. quoties ff. de verb. significat.* & alijs iuribus Nauarrus *supr. n.287.* Villalobos *tom.1. summ. tract.1. difficult.7.* noster Petrus Cornexo *in 1.2. S. Thom. circa q.19. tract.8. disp. 3. dub. 6.* Castrus Palaus *sup. n.12.* & plures alij, quos refert & sequitur Sanchez *lib.1. de matrim. disp.18. n.7.* loquens maximè de casu matrimonij dubij.

Procedit etiam tradita doctrina, quando Doctor, qui consulitur, vel qui opinionem singularem
40 docet, est vir spiritualis, Deum assuetus media oratione consulere in rebus dubijs. Pro tali enim stat præsumptio, cum non constat de opposito, quod eius sententia sit probabilis, & secundum Deum, & rationem regulata. Etenim, in *Ecclesiast.37.* habetur: *anima viri sancti enunciat aliquando vera, quam* (id est plusquam) *septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum*; id est, *plusquam multi Doctores, qui sedent in Cathedris, vt circumspiciant, id est, spe-*
41 *culentur veritatem*, vt exponit Cornelius. Anima enim sancta peculiariter illustratur, & dirigitur à Deo, prout constat ex ijs, quæ de S. Antonio scribit Athanasius; de S. Hilarione, Hieronymus; de S. Francisco, Bonauentura; & de Sancta Theresia, ac B. Virgine Magdalena de Pazzi, qui earum vitam scripserunt. Et generaliter colligitur ex D. Basilio *in probæm. in Isaiam*, & S. Maximo *Centur. prima de*
42 *charit. c.95* & pluribus alijs. Et ex eo, quod veritas non de riuulis, sed de fonte hauriri debet, Deo scilicet, qui est prima veritas.

Procedit quoque tradita doctrina, quando Do-
43 ctor, qui consiliũ dat, vel scribit, est veritatis amator;

tor; non vanitatis, aut alicuius inanis gloriæ cupidus. Qui enim veritatis amator est, lucem habet in agendis specialem. Hinc Christus Ioann. 17. dicebat: *Omnis, qui est ex veritate audit vocem meam*. Plato etiam *lib. 5. de legib. veritas hominibus ad omnia bona dux est*. Philo quoque: *veritas est feculta res obumbratas in lucem producens*.

45 Ex opposito autem, qui vanitatem sectatur, in tenebris ambulat, nec veritatem assequi potest: quia vanitas ipsa falsitas est, & mendacium. Hinc Exod. 20. illud *non assumes nomen Dei tui in vanum*, idem est, ac *ad mendacium*. Et ita alij vertunt *non perierabis*, id est, non mentieris. Sic si non Æneid. 2.

Finxit, vanam etiam, mendacemque improba finget.

46 Vnde rectè Philosophus quidam mũdum definiens inquit: *Est schola vanitatis, forum impostorum*. Si ergo Doctor, vel Magister de re aliqua inquisitus, veritatem, non vanitatem, pro scopo habebit, à prima veritate de veritate illuminabitur, & eius sententia veritatem assequetur.

Ex dictis porrò elicitur eos, qui singularem ali-
47 cuius Doctoris sententiam præfatis conditionibus non munitam, sequũtur, in rebus ad mores spectantibus, contra conscientiam omnino agere, nec tutos dici posse. Sic colligitur ex Salone 2. 2. *q. 63. art. 3. controuers.* 2. dicente eos, qui in rebus moralibus parum versati sunt, non posse tuta cõscientia, quod in vno, vel altero Doctore inuenerint, sequi. Et supponunt ex relatis Doctoribus Montesinos *supra §. ex quibus*, Granadus *n. 10.* Nauarrum sequens, & §. *quinto hæc*, verbis quæ ex ipso retuli, &c. num. ...
48 & Caspensis etiam *supr. §. vnde infero*. Et ratio in promptu est, quia talis opinio non est probabilis; imò, non tam opinio, quam sententia falsa, si quidẽ opponitur communi, cui, cæteris paribus, est inhærendum. Vt enim Ioannes Maior *in 4. q. 3. prolog. conclus. 5.* inquit duobus circumspectis maior fides datur, quam vni, tribus plusquam duobus, quatuor plusquam tribus sententia. Vnde de illo, qui sequitur opinionem singularem, quando non concur-
49 runt in illa conditiones assignatæ dici potest illud Ecclesiastic. 10. *Qui cito credit, leuis corde est, & minorabitur*. Et illud Senecæ *in prouerb. Ad pænitendum properat, cito qui iudicat*. Prouerbialiter etiam de talibus dicitur *quod ad primam tabernã subsistunt*, quia scilicet sine delectu opinionum operantur. Verendum etiam est, ne illis aptetur illud Isai. 30. in prin-
50 cipo: *Væ filij desertores, vt faceretis consilium, & non ex me*. Et infra: *os meum non interrogastis*. Ac maximè illud Apostoli 1. ad Timoth. 4. *sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur*. His enim verbis carpuntur à Paulo illi, qui temerè, & sine delectu, prout eos agit libido, seu inordinata aliqua cupiditas, quærunt sibi Doctores ad suos pruritus, & desideria accomodatos; non qui verbo mordeant, & abradant vitia, sed qui vitijs ablandiantur, aures scalpant, & omni cubito puluillum assuant; dum noua, curiosa, voluptaria, & mellita suadent.

Infertur pariter Doctores illos, qui singulares
51 istas sententias vel ore, vel scripto proferunt, grauiter quoque peccare, & in statu damnationis esse, donec palinodiam cantent, & ea, quæ dixerunt, vel scripserunt, quoad fieri poterit, retractent. Ita enim supponunt authores relati, specialiter Nauarrus *supr. num. 288.* Suarez etiam *supr. num. 9.* dicens: *Tenetur præceptor saniorem, & veriorem doctrinam docere, in quo potest per gradus peccare, iuxta materiæ qualitatem*. Bresserus quoque *supra cap. 4. in fin.* inquiens de similibus: *Merentur etiam censuram alicuius temeritatis, & arrogantiæ, qui tam libenter, & facilè ob leuem aliquam rationem, ac speculationem dicunt aliquid paradoxum, & alienum à communi hominum sensu, præ-*
52 *sertim in moralibus, & sacris*. Cuius rei ratio iam assignata est, videlicet, quia tales singulares sententiæ non sunt probabiles opiniones, sed improbabiles, & falsæ, scandalum, & offendiculum animabus infirmorum præbentes. De quibus Doctoribus loquitur Apostolus 1. *Corinth.* 8. ibi: *Videte, ne forte hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis*. Et infrà: *Et pe-*
53 *ribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est? Si autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis*. Quondam etiam de illis prophetatum erat cap.
54 13. Ezechielis: *Vident vana, & diuinant mendacium, dicentes: Ait Dominus: cùm Dominus non miserit eos: & perseuerauerunt confirmare sermonem*. Et infra, *ideo ecce ego ad vos, dicit Dominus Deus: Et erit manus mea super prophetas, qui vident vana, & diuinant mendacium: in concilio populi mei non erunt, & in scriptura domus Israel non scribentur, nec in terram Israel ingredientur: & scietis, quia ego Dominus Deus. Eo quod deceperint populum meum*. Et infrà: *Væ quæ consuunt puluillos sub omni cubito manus: & faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas animas: &, cùm caperent animas populi mei, viuificabant animas eorum. Et violabant me ad populum meum propter pugillum hordei, & fragmen panis, vt interficerent animas, quæ non moriuntur; & viuificarent animas, quæ non viuunt, mentientes populo meo credenti mendacijs. Propter hoc hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad puluillos vestros, quibus vos capitis animas volantes, & dirumpam eos de brachijs vestris: & dimittam animas, quas vos capitis, animas ad volandum. Et dirumpam ceruicalia vestra, & liberabo populum meum de manu vestra, neque erunt vltra in manibus vestris ad prædandum, & scietis,*
55 *quia ego Dominus*. Circa quæ Theodoretus, & alij. *Puluillus*, inquiunt, *& ceruical sunt molles, & blandiores sermones ad lucrum compositi, qui ad tempus titillant auditum, sed animas euertunt*. Sic, & Gregorius XVIII. Moral. 4. *Quisquis*, ait, *male agentibus adulatur, puluillum sub capite, vel cubito iacentis ponit; vt, qui corripi ex culpa debuerat, in eo fultus laudibus molliter*
56 *quiescat*. Ergo ad intentum, consuere puluillos, & ceruicalia, est adagium significans palpare, & adulari; quod faciunt mali Doctores, dum singulares illas opiniones, quas dixi, se consulentibus proponunt. Etenim, vt Plutarchus *lib. de discrimine adulatoris, & amici*, adulationes similes sunt puluillis, & ceruicalibus, quæ, cum videantur incumbentium
57 capitibus resistere, & reniti, cedunt magis, & obsecũdant. Sic enim, & adulator assumit fucatam dicẽdi libertatem, & subinde quædam carpit, & reprehendit, videturque attolli, & tumere, vt subsidens, & contrahens sese capiat, & pariter abripiat in ipsam se conijcientem. Et hoc est, quod subdit Propheta,

pheta, *ad capiendas animas*. Simili phrasi Plautus, & & alij dicunt, *consuere dolos, fraudes, mendacia*. Sic ex
58 Origene, Theodoreto, Hieronymo, & alijs moderni expositores. Quibus addendum illud D. Hieronymi ad Eustochium epist. 19. *Quoniam mel in Dei sacrificijs non offertur, nimia dulcedo arte mutata est, & quadam, vt ita dicam, piperis austeritate condita. Apud Deum enim nihil voluptuosum, nihil tantùm suaue placet, nisi quod in se habet mordacis aliquid veritatis.*

Militant etiam contra Doctores istos opiniones
59 singulares consulentes quamplurima, quæ ex PP. Doctoribus, & Philosophis contra nouitates, & nouitatum amatores scribentibus cunctis vulgaria sunt. Quale est illud D. Bernardi *epist.* 174. Nouitas est *mater temeritatis, soror superstitionis, & filia leuitatis*. Et Baldi *consil.* 112. *lib.* 2. dicentis: *Rarò benè loquitur, qui contra omnes loquitur*. Sed sufficeret illis ethymologia nominis *nouitas*, quæ est *non veritas*, & illud Ciceronis 2. *de diuin. Eumque errorem, quem tibi rei nouitas attulerit, naturæ ratione depellito*. Ac præsertim, quæ celebris valde author Vincentius Lerinensis aduersus prophanas nouitates egregiè scripsit. Quæ, etsi præcipuè hæreticos *nouantes*, seu *nouatores* tangant, non idcirco Catholicos singularium opinionum studiosos præseruant.

Ex his autē, quæ adducta sunt facile erit de qui-
61 busdam neothericorum sententijs inter singulares recensitis iudicium ferre, & an probabilitatis, seu potius improbabilitatis nota censeri debeant, disquirere. Et primò quidem Ioannes Azorius in superioribus relatus *d. tom.* 1. *instit. moral. lib.* 2. *cap.* 16. *q.* 6. postquam dixit, in foro conscientiæ licere *contra communem opinionem vnius tantum classici authoris sententiam tenere*, explicare volens, quales sint huiusmodi singulares opiniones, sic habet, quæ in præsenti referenda, explicanda, & enucleanda erunt, pro maiori firmitate eorum, quæ dixi. *Ponamus exemplum: Communis opinio est, Beneficium Ecclesiasticum, quamuis tenue, & exiguum nos vinculo iuris obstringere, itaut totum diuinum officium persoluere debeamus: contra quam opinionem sensit, & scripsit Sotus ea ratione*
62 *ductus, quod beneficium propter officium confertur: ergo, si tenue est, & exiguum, nulli subijcit obligationi possessorem, qua preces horarias recitare cogatur. Et certè quibusdam valdè probabile videtur, quod Sotus ait; quod sa-*
63 *nè si quispiam sequeretur, non condemnarem. Præterea communis est opinio, peccatum læthale contrahere siquis matutinis precibus non peroratis, & absque iusta, & debita causa faciat missæ sacrificium. Contra quam sententiam Sotus lib.* 10. *de Iust. q.* 5. *art.* 4. *concl.* 2. *& in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *artic.* 2. *ad finem scripsit, negans lethale in ea re peccatum inesse: eo quod tale quippiam nec ex iure colligatur, nec ex vsu, & more, nec ratione efficaciter comprobetur: quia non omnes consuetudines tanti sunt ponderis, & momenti, vt violatores earum tanquam reos peccati lethalis condemnent. Negari non potest, quin Soti sententia sit mediocriter probabilis, nec facile, & cito condemnanda, nisi vbi Episcoporum constitutiones sanciuerint, ne quis matutinarum precum non absoluto, penso rem diuinam faciat. Insuper, vt exemplum quorundam vtar,*
64 *est omnium ferè communis sententia, constitutiones Pontificias, quas Bullas vulgò nominamus, si in curia Romana promulgentur, omnes vbique locorum tenere, itaut vniuersi eas obseruare debeant. Contra quam opinionem scripsit Sotus, probans eas vbique terrarum vim obligandi non habere, nisi in singulis Prouincijs Antistitum opera, & cura denuncientur. Et Sotum secuti sunt alij, & id ipsum ante Sotum tradiderant Angelus, & quidam alij sanè mihi in hac re opinio communis semper visa est, non solùm tutior, sed verior etiam, & certior, & in agendo amplectenda. Veruntamen aliquos nonnunquam audiui dicentes, dubitari non posse, quin opinio Soti aliqua probabilitate innitatur, quippe quæ non ipsius duntaxat Classici alioquin aucttoris; sed Angeli quoque, & quorundam aliorum auctoritate, & testimonio muniatur. Ex quo efficitur, inquiunt, vt siquis eam fuerit in agendo secutus, in foro conscientiæ nullum temeritatis, aut imprudentiæ crimen incurrat. Cæterum aliter ego dicendum existimo; siquis Soti in hac parte sententiam sequatur, iustam excusationem non habet, quia, vt suo loco fusius explicabo probabilis opinio Soti non est, nisi quando Pontificiæ constitutiones vsu receptæ non sunt, quamuis alioqui in Romana Curia publicè promulgatæ. Item communis est Theologorum opinio, Missæ sacrificium certi, ac finiti esse fructus, & ponderis, ac proinde pro pluribus ob-*
65 *latum minùs singulis prodesse, quàm si pro vno tantum offerretur. At Caietanus tom.* 2. *opuscul. tractat.* 3. *qu.* 2. *& quidam alij, de quibus Herueus quodl.* 10. *q.* 13. *censent, non esse certæ, & finitæ efficaciæ per se, sed infinitæ, finiri tamen eam in ijs pro quibus offertur, & ipsi non offerunt, sola Christi Domini voluntate; in ijs verò pro quibus offertur, & ipsi sunt offerentes, finiri pro maiori, minoriue eorum studio, & affectu, & quando pro his affertur, etiamsi pro multis offeratur non minus singulis prodesse, quam si pro vno tantum offerretur. Mihi semper verior est visa prima sententia; sed, vt aliqui sentiunt Caie-*
66 *tani opinio sua probabilitate non caret, vt suo loco explicabo. Insuper communis omnium opinio sentit irregularitate affici, siquis, vt innocentem parentem, vxorem, aut filium, immò etiam cognatum vicinum, amicum, aut etiam extraneum defendat ab iniqua morte, occiderit eū, qui per iniuriam in aliquem ipsorum irruit; aut Couarruuias Fortunium sequutus probabiliter censuit in nullam irregularitatem incurrere. Item constans est omnium sententia, irregularitatem contrahere, siquis occiderit furem, vt res suas tueatur, & seruet. Couarrubias oppositū tradit, certè in vtraque quæstione eum, qui, vt probabilem sententiam Couarrubiæ sequeretur non damnarem. Et idem dicendum de Clerico qui ne patria euerteretur ab hostibus, aut ne exercitus Christianorum deleretur, aut ne Rex, vel Princeps necaretur, hostem occideret communis opinio sentit eum inirregularitatem labi, at Couarrubias putat oppositum esse valdè probabile, quamuis contra eum facere videatur, quod respondet Pontifex in c. Petitio de homicid.*

Hanc ergo Azorij doctrinam enucleando, primò
67 negari non potest, probabilem esse illam opinionem, quam ex Soto refert, scilicet, quod clericus (qui alias non habet ordinem sacrum, Subdiaconatus saltem) habens beneficium perexiguum, & tenue, non teneatur totum officium canonicum, seu horarum canonicarum recitare. Ita enim tenent ex probabili fundamento non solum Sotus, sed etiam Lessius, Ledesma, Malderius, Arragonius, Rodriguez, & Molfesius, quos refert Diana *part.* 2. *Tract.* 12. *resolut.* 9. item Palatios, & alij, quos refert Sanchez *tom.* 1. *consil. moral. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 66. Quod tamen non tollit maiorem probabilitatem, & securitatem

tatem oppositæ sententiæ, pro qua sunt multo plures authores apud eosdem Dianam, & Sanchez, & Annellum *de Horis canonicis cap.5.dub.5.* apud quos etiam quod nam sit beneficium tam tenue vt excuset à totali obligatione secundum opinionem probabilem.

Similiter secunda illa opinio Soti ab Azorio re-
68 lata, & ab ipso *mediocriter probabilis* appellata, scilicet quod non sit peccatum mortale dicere Missã ex rationabili causa non recitatis matutinis, non solum *mediocriter probabilis*, sed satis probabilis his temporibus est, quam ex eodem Soto, Suarez, & alijs secutus sum *in mea Summa tom.1. cap.21.num.3.* Vbi etiam ex Syluestro, & alijs, quod ad minus erit peccatum veniale id facere sine rationabili causa.

Circa tertium quod tangit Azorius de obliga-
69 tione obseruandi Constitutiones Apostolicas, seu Bullas Pontificias, quamuis plura dici possent, quæ sæpiùs diuersis in locis tetigi, hoc solum pro præsenti dicam; videlicet mihi certum videri eas in foro conscientiæ non obligare nisi ipsarum notitia habeatur; promulgatio enim intrinsicè requiritur pro legis obligatione in foro autem externo, cum Summi Pontifices in eisdem Constitutionibus dicere soleant quod publicatæ in locis publicis Romæ singulos per orbem astringant, non videtur id negari posse. De hac tamen materia latius Vazquez *in 1.2. disput.156.* Auersa *in 1. 2. q.95.* & Diana sæpius, scilicet *part.1.Tract.10. Resolut.8. & 9.* & *part. 4.Tract.4.Resolut.127.* & *part.5. Tract.14. Resol.25.* post plures alios, quos refert.

Circa quartum porrò, de quo Azorius, videlicet
70 de valore sacrificij Missæ quantum ad applicationem pro multis, an scilicet sit finitus, vel potius infinitus, etsi multa etiam dici possint, credo tamen
71 ad sufficientiam dixisse 4. *tom. meæ Summæ verbo Missa num.2. & sequentibus*. Solum in hoc loco dicam, quod licet sententia affirmans valorem sacrificij Missæ infinitum esse, ac proinde applicatum multis singulis prodesse ac si pro ipsis solis applicaretur, ita vt propterea Sacerdos plura stipendia pro vna Missa accipere possit, probabilis iudicetur, attentis fundamentis, quæ habet; nihilominus stante decr.S.Congreg.Cõcilij, quod *eo verbo Missa n.10.* retuli, vbi vocatur *teterrimus abusus, è Christiana Republica conuellendus, atque eradicandus,* iam non est ad praxim reducibilis, seu practicabilis. Pro quo notandum id, quod pro præsenti consulto, & alijs occasionibus est valde necessarium. Quod non omnis opinio speculatiuè probabilis potest practicari, seu ad praxim reduci. Stat namque quod aliqua opinio in se probabilis sit, nihilominus quod accedente præcepto, seu mandato Superioris id prohibentis, practicari non possit, aut ad praxim reduci, ac per consequens practicè probabilis amplius dici non possit. Quarum opinionum plura exempla affert Castrus Palaus *part. 1. oper. moral.disp. 2.punct. 5. num.6.* Et indicat Suarez inferius referendus loquens de opinione illa antiquata (si nomen opinionis merebatur) de absolutione absentis per litteras; dato enim, (exempli causa) quod illa ante decretum Clementis VIII. apud aliquos esset probabilis, modo tamen talis non est, sed *falsa, temeraria, & scandalosa,* vt Pontifex decernit. Idem dici deberet casu, v. g. quod Summus Pontifex, aut alius legitimus Superior prohiberet practicari aliquam opinionem, quæ aliàs probabilis censebatur, vt sæpius facere solet S. Congregatio Eminentiss. DD. Cardinal. in diuersis materijs: tunc enim talis opinio, esto in se probabilis sit, non est tamen ad praxim reducibus, propter extrinsecam Superioris prohibitionem.

Ex quo sequitur conciliatio duarum sententia-
72 rum, quæ sunt circa hanc difficultatem an omnis opinio speculatiuè probabilis sit etiã practicè probabilis. Prima enim, quæ est ferme communis, & præsertim Gersonis, Nauarri Suarez, Salas Lessij, Garziæ, Becani, & Merollæ, quos refert Pasqualigus, *decis.362. num.1.* quibus etiam adhæret sæpius Sanchez, & alij, negat omnem opinionem speculatiuè probabilem esse talem practicè, aut in praxi. Secunda verò, quam tenent Ioannes Sancius *in suis selectis disp.54. n.11.* Pasqualigus, *supra,* & Pellizzarius *to.1. Man. Regul. tract.4. cap.1. sect.2. num.129.* affirmat omnem opinionem speculatiuè probabi-
73 lem, esse etiam in praxi, seu practicè probabilem. Conciliantur namq; hæ duæ sententiæ, ita vt prior sit vera attendendo non solum ad principia intrinseca probabilitatis alicuius opinionis, quæ sunt fundamenta quæ pro illa sunt, & authoritas DD. qui illam tenent; sed etiam ad extrinseca, scilicet præceptum, vel prohibitionem Superiorum consuetudinem, legem, &c. in hoc enim sensu manifestum est aliquas opiniones speculatiuè probabiles non esse tales in praxi, vt dixi, propter præceptum, vel prohibionem Superiorum. Posterior autem sit vera attendendo solum ad principia intrinseca probabilitatis, opinionis, hoc enim modo cõsiderata opinione, ea quæ est speculatiuè probabilis, etiã est in praxi talis, quia praxis oritur ex speculatione tanquã effectus ex causa, & sequitur naturam ipsius quod est fundamentum Ioannis Sancij, & aliorum.

74 Circa quintum de irregularitate ex homicidio in defensionem facto, quod etiam tãgitur ab Azorio supra, sufficienter dixi *tom.3. summæ verbo Bannitus, verbo bellum, verbo homicidium,* & *verbo irregularitas num.65.* & sequentibus.

In hac tamen materia irregularitatis ex homicidio videtur extare congruum exemplum de eo
75 quod in superioribus dixi, scilicet quod tunc opinio vnius authoris singularis poterit haberi, vt probabilis, etiam si sit contra communem aliorum, quando ea, & non leui nititur fundamento, & ab alijs communiter non reijcitur. Etenim singularis sententia, fuit P. Vazquez asserentis irregularitatem ex homicidio iustè facto, quæ vocatur ex *defectu lenitatis*, & contingit quando quis publica au-
76 thoritate occiditur vt malefactor, non incurri nisi ab ijs, qui concurrunt ad talem occisionem vt ministri publici, & iustitiæ, non ab ijs qui concurrunt vt personæ priuatæ: eo quod iura imponentia talem irregularitatem solùm loquuntur de prioribus, nõ de posterioribus. Quia etenim fundamentum hoc non est leue, cum certum in iure sit nullam irregularitatem incurri nisi sit in ipso iure expressa; & ex alia parte hanc sententiam postea secuti sunt Turrianus *de censur.lib.9. disp.66. dub.3.* Gaspar Hurtadus *disp.2.de irregularit.diff.11.n.39.* Diana *par.2. tract.*

tract.5.resol.79.& in addit.ad 2.p.resol.15.& expressius 5.par. in addit. ad resolut. 46. tract.5. ac Celestinus *in compend.Theolog. moral.tract.4.c.5.q.1.* ideo videtur probabilis, non obstante quod contraria communior valde sit, & propterea illam secutus sim *tom.3.summa verbo irregularitas num.21.22. & sequentibus*. Ex dicta autem opinione probabili sequitur etiam probabilis resolutio ad plures casus conscientiæ, de quibus relati authores, Diana præcipuè.

Suarez etiam loco relato superius, scilicet in 1.2.
77 *disp.12.sect.6.* affert aliquot exempla, in quibus opinio minus probabilis, relicta probabiliori, teneri possit, quæ etiam deseruiunt ad intentum. Primùm est de opinione illa quorumdam, quod scilicet absens posset in casu necessitatis Sacramentaliter à peccatis absolui, quàm dicit olim probabilem fuisse non paucis, licet modo standum esse Deplomati Clementis VIII. circa hanc rem editi. Cæ-
78 terũ, quidquid sit de antiqua probabilitate huius opinionis, siuè à multis, siuè a paucis ea recepta fuisset; certum est his temporibus nullatenus amplectẽdam esse, propter decretum Clementis VIII. emanatum die 20. Iunij 1602. vbi eam damnat vt falsam, temerariam, & scandalosam, ac prohibet ne deinceps doceatur, defendatur, aut imprimatur, sub pœna excommunicationis Papæ reseruata, his verbis apud Quarantam *in summ. Bullar. verb.*
79 *confessio Sacramentalis*, & alios. *S.D.N. auditis votis, &c. hanc propositionem, scilicet licere per litteras, seu internuntium confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus vti falsam, temerariam, & scandalosam damnauit, ac prohibuit; præcepitque ne deinceps ista propositio in publicis, priuatisque lectionibus, concionibus, & congressibus doceatur, neuè vnquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quouis modo deducatur: quod si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam disputatiuè tractauerit (nisi, forsan impugnando) vel ad praxim directè seu indirectè deduxerit, præter excommunicationem latæ sententiæ, quam ipso facto incurrat, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam dignitate fulgente, etiam S. R. E. maiori Pœnitentiario, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice absolui, alijs etiam pęnis pro arbitrio infligendis subiaceat.*

Ex his porrò magis firmatur id quod dixi *supra*
80 *n.* .... de sexta conditione requisita pro opinione singulari vnius Doctoris vt probabili habenda, videlicet, quod talis opinio non sit à Sede Apostolica reprobata. Si enim opinio ista de absolutione absentis per litteras quamuis à multis probabilis reputaretur, nihilominus, accedente postea Clementis VIII. decreto relato, iam nullo modo est probabilis, sed *falsa, temeraria, & scandalosa*, multò minùs opinio singularis ab vno solo Doctore promulgata, probabilis erit, si à Sede Apostolica (quæ est veluti Lapis Lydius probationis, vel reprobationis sententiarum) reprobetur, aut improbabilis, seu falsa declaretur.

81 Secundum exemplum, quod affert Suarez, est de opinione illa, quod scilicet possit absolui Sacramentaliter aliquis, qui nullo modo confiteri potest, & solùm signa contritionis dedit. Sed de ea dixi *tom. 3. summæ quæstion. regular. verbo confessio n. 9. & sequentib.* ex doctrina D. Cardin. Lugo, P. Dianæ, & aliorum, vbi etiam de alijs casibus similibus. Et sanè negari non potest, quin probabilis valdè sit siquidem extremę necessitati spirituali proximi succurrit, & nullum incommodum in praxi continet, ac à multis docetur, & practicatur.

82 De alijs quoque opinionibus, quæ vulgò vt probabiles censentur, loquendo, primò occurrit in materia Sacramentorum illa quæ asserit posse in articulo mortis non Sacerdotem, seu etiam Laicum se ipsum communicare; ac etiam in eodem articulo, seu extrema necessitate alijs ministrare Sacrã Eucharistiam. Quia tamen de huius opinionis probabilitate sufficienter dixi *eo 3. to. summæ verbo Eucha-*
83 *ristia quoad regulares n. 15.* ideo solùm addendum, quod cum hęc sententia valdè faueat saluti animarum, quæ pendere potest ex receptione venerabilis huius Sacramenti in ea extrema necessitate; siquidem, iuxta S. Thomæ, & aliorum sententiã confert aliquando primam gratiam, & remissionem peccatorum mortalium; & ex alia parte iura, quæ hanc facultatem solis Sacerdotibus tribuunt, intelligi possint extra casum dictæ extremæ necessitatis, non videtur negari posse esse probabilem; præsertim cum plures Doctores pij, & docti, quos eo loco retuli, eam sequantur. Etiam si Bordonus nouissimè *in Sacro Tribunali c.22. n.42.* eam vocet valdè præiudicialem *iuri Sacerdotali*.

84 Secundò, sententia illa, quæ habet opinionem Glossæ præferendam esse communi, prout tenent Baldus *in l.1. ff. de vulg. & pup. & l. cum hæreditas C. depos. & l. fin. §. necessitate C. de bon. quæ lib. & l. præcibus C. de impub. & al. subst. & cons. 398. lib. 1. & cons. 159. lib. 2. & cons. 450. eod. lib.* Bartolus *in l. vt vim, ff. de iust. & iur.* Iason *ibid.* Decius *cons. 23. circa fin.* Curtius Iunior *cons. 160. n. 12.* Ferrettus *cons. 43. n. 3.* Azoguidus *lib. 3. de com. opin. c. 8. n. 2.* Butrius relatus per Angelum *in l. 1. C. qui per sua iurisd.* Villalobos *1. p. summæ tract. 1. difficul. 4. n. 6.* Moditius *in §. lex est, dub. 52. n. 2. & in §. Prudentum responsa dub. 6. n. 10.* vt puto est falsa, & vt rectè Pasqualigus *supra dec. 4.* ex illis opinionibus quam sine discussione Doctores sequuntur. Ratio est; tum quia Glossa est quidam doctor particularis, cuius authoritas non est tanta, vt præferri iure debeat communi sententiæ Doctorum: tum quia sæpè relinquitur, reijcitur, & impugnatur à Doctoribus. Ergo saltem iuxta communem praxim opinio Glossæ non debet præferri communi sententiæ. Vt enim habet vulgaris versiculus.

Practica est pluris quàm tota scientia Iuris.

85 Tertiò, in materia Officij Diuini, seu Horarum Canonicarum, sententia Philiberti Marchini *de Sacramento ordin. tract. 2. p. 6. diffic. 3. n. 5.* dicentis, omissionem vnius Horæ Canonicę, (paruæ scilicet, nempè Tertiæ, Sextæ, aut Nonæ) non esse peccatum mortale, est falsa, & improbabilis. Ratio est, quia leui nititur fundamento, scilicet, quod sit parua materia respectu totius Officij Diuini; non enim est nisi notabilis deformatio, & mutilatio Diuini Officij: & quia est contra torrentem Doctorum, nempè D. Antoninum, Syluestrum, Tabienam, Sotum,

Nicolaum

Nicolaum de Ploue, Nauarrum, Azorium, Lessium, Suarez, Sanchez, & Reginaldum, quos refert, & sequitur Petrus Auellus *de Hor. Can. cap.8. dub.2. n.5.* Item Molanum, Vuigers, Fabrum, Vegam, Fernandez, Ledesmam, Bellochium, Bonacinam, Naldum, Molsesium, Oliuerium, Bonarcium, Macignum, Squillantem, Merollam, Faustum, & alios, quos etiam refert, & sequitur Diana *p.6. tract.6. resol.6.* Adde, quod ratione huius, & quarundam aliarum propositionum, quæ in hoc libro continentur, delatus est ad S. Congregationem indicis. Excusabilis tamen author est, quia dicit se, ita arbitrari *saluo meliori iudicio*. Hanc porrò sententiam ideo inter improbabiles, & falsas recensere volui, timens de malitia téporum, ne plus æquo serperet, aut plausibilis fieret, cum bonarũ conscientiarum dispendio.

86 Quartò, in materia ieiunij, sententia illa, quæ ex Caietano à pluribus refertur, quod scilicet præceptum ieiunij non obliget per se ad mortale peccatũ, secluso contemptu, prout colligitur ex eodẽ Caietano *in summ. verbo ieiunium cap.4. & 2.2. q.147. art. 3. §. ad huius*, falsa est, & improbabilis. Etenim talis communiter reputatur ab omnibus, specialiter D. Thoma, Durando, Ricardo, Gabriele, Paludano, Panormitano, Archidiacono, vtroque Medina, Syluestro, Soto, Ledesma, Cano, Nauarro, Azorio, Angles, Syluio, Gordono, Palatio, Couarrubia, Valentia, Toleto, Victoria, & alijs, quos referunt, & sequuntur Sanchez *consil. moral. lib.5. c.1. dub.1. n.5.* & Pasqualigus *de ieiunio decis. 30. num.3.* Ad quod accedit quod id videtur denotari *cap. non liceat, & cap. non oportet, & cap. placuit de consecrat. dist.3. & cap. quadragesima, & cap. ieiunia de consecrat. dist. 5.* Item *ex can. 68. Apostolorum*, Concil. Grangens. *c. 69.* & Toletan. 4. *can.7.* Adde, quod secundum aliquos hoc constat ex viua voce Apostolorum ab ip-

87 sorum tempore. Nota tamen quod non propterea sententia Caietani censeri debet erronea, aut temeraria, quia ipse concedit ex consuetudine Ecclesiæ introductum esse hoc præceptum. Est tamen falsa, & improbabilis, vt dixi, quia etiam seclusa consuetudine, ex vi institutionis Ecclesiæ extat tale præceptum ad mortale obligans. Sanchez *supr. num.6.* Ex quo magis roboratur id quod in superioribus dixi, scilicet opinionem aliquam non propterea esse probabilem, quia à viro doctissimo (qualis erat Caietanus) doceatur, si communiter ab alijs Doctoribus reijciatur.

88 Quintò, in eadem materia ieiunij, sententia, quæ affirmat, potionem illam ex indijs Hispaniam aduectam vulgo *chocolate* non frangere ieiunium (intellige, quando in aliqualiter notabili quantitate sumitur) non videtur mihi probabilis, sed potiùs falsa. Quod quidem, salua pace meorum Hispanorum, quos valdè veneror, dictum sit. Primò, quidem, quia, vt dixi in superioribus, sententia illa, quæ ab vno, vel altero authore defenditur tunc tantùm est probabilis, quando non leui, sed graui alicui innititur fundamento, & ab alijs doctoribus communiter non reijcitur, quę singula huic senten-

89 tiæ deficiunt. Etenim fundamentum, cui ea innititur, scilicet, quod *chocolate* non sumatur per modum cibi, sed per modum potus, debilissimum prorsus est; concors enim, & constans doctrina Theologorum asserit, quòd quando id, quod sumitur est verè cibus, nihil omninò refert in ordine ad non frangendum ieiunium, quod sumatur per modum potus; aliàs in magna absurda incidere possemus, scilicet dicendo potum lactis, potum iuriũ ex gallina, vel carnibus; imò potum stillatus gallinæ, vel carnium, italicè pisto, non soluere ieiunium; ista namque omnia per modum potus sumuntur, & aliquando ad extinguendam sitim, quod est propriũ rei potabilis. Cum ergo *chocolate* sit verè cibus, & cibus substantialissimus, valde nutritiuus, ita vt in nutritiua virtute excedat fere omnes alios cibos, & vt habet Pasqualigus *de ieiunio disp. 141. num.3.* vna tantum vncia illius sufficiat pro hominis sustentatione per 24. horas absque vlla corporis debilitatione; imò expellat somnum, & efficiat, quod eo non egeat homo, profectò leuissimè dicitur, non soluere ieiunium eo, quod sumatur per modũ potus. Roboratur intentum ex eo, quod à viro gra-

90 uissimo, dignitate, & scientia clarissimo in Vrbe audiui. Occasione namque cuiusdam functionis laboriosissimæ, in qua necessum erat ipsi, assistere per multas horas, mihi cum ipso loquenti dixit, sumptione *chocolate* roboratum non timere fastidiosissimum laborem, quem passurus erat in illa functione.

Quod autem hæc sententia ab authoribus com-

91 muniter reijciatur, constat, ex Paludano, Abulensi, Angles, Palatio, Henriquez, & alijs, quos refert, & sequitur Sanchez *to.2. consil. moral. lib.5. cap.1. dub. 23. n. 1.* dicentibus liquida, quæ traijciuntur per modum potus, si verè habeant rationem cibi (prout contingit in *chocolate*) frangere ieiunium. Deinde ex Azorio, Laymano, Villalobos, Ludouico à S. Ioanne, Siluio, & Fagundez, quos etiam refert, & sequitur Diana 4. *par. tract.4. resol.194.* dicentibus liquida, seu potus habentia rationem cibi (sicut habet *chocolate* ieiunium soluere. Item ex Antonio de Leone in quæstione morali Hispano idiomate de hac re edita, Trullenck *lib.3. in Decalog. c.2. dub.2.*

92 *num.15.* quos sequitur Pasqualigus supra, qui idem dicunt. Notet tamen lector P. Pasqualigum inaduertẽter me in ea decisione *n.1.* citasse pro opinione negante, potum *chocolate* frangere ieiuniũ. Nunquam enim fui, nec ero in tali sententia, vt patet ex ijs quæ dixi *to. 3. mea summa verbo ieiunum n. 2.* solum enim ibi dixi, aliquos apud Dianam existimasse oppositum pro Hispania. Non tamen illud approbaui. Aliqui autem Doctores ex Societate Iesu, & Ordine Eremitarum S. Augustini, in vniuersitate Salmanticensi Professores, quos P. Diana loco relato refert ex relatione Illustrissimi D. Didaci Trasiniera Inquisitoris Siciliæ, tenuisse, potum *chocolate* non soluere ieiunium, cum suam sententiam in scriptis non protulerint, solùm intelligendi erunt, quando talis potus modicissimam quantitatem *chocolate* contineat, præsertim, si sumatur in ea modicissima quantitate ad stomachi confortationem. Nec aliud credendum, est eos sensisse, aut prædictum Illustrissimum de ipsis retulisse.

Secundò, roboratur intentum, quia id solùm

93 non derogat abstinentiæ per ieiunium ab Ecclesia indictæ, quod est verè, & substantialiter potus, vt communiter tenet schola: sed potio ex *chocolate*

confecta non est verè potus; tum, quia, vt probatum
manet, potius est verè cibus; tum, quia non sumitur,
vt vehiculum cibi, aut ad extinguẽdam sitim, quod
est natura, vel signum potus, sed ad sustentatio-
nem, vel confortationem stomachi; tum, quia vix
vnquam sumitur frigida, sed potius calida, quod
signum etiam est, quod non verè sit potus, cum po-
tus sit propter sitim, quæ est appetitus frigidi, &
humidi, tum denique, quia, prout ex D.Thoma,
Lessio, Laymano, & alijs Theologis, & Philosophis
elicit Diana supra, merus potus per se, & principa-
liter deseruit ad alterationem, siuè refrigeratio-
nem, vel ad deijciendum cibum in ventriculum, &
alimenti, sanguinisque distributionem, non ad nu-
triendum, alendum, & confortandum corpus, vt
chocalate: Ergo non est potus.

Nec valet dicere, quod vinum etiam nutrit, &
94 tamen eius sumptio non frangit ieiunium. Primò
quidem, quia propterea multi DD. dixerũt, vinum
frangere ieiunium; & esto hæc sententia communi-
ter reijciatur, saltem est certum, quod, si vinum, mi-
sceatur aliquibus ingredientibus cibarijs, videlicet
sacaro, canela, pipere, & huiusmodi, prout dicitur
de vino *Hypocras* in Hispania, tale vinum in nota-
bili quantitate sumptum franget ieiunium, quod
idem erit de *chocolate* propter eandem mixtionem
similium rerum. Deinde, vinum in omnium sen-
tentia est verus liquor, non autem *chocolate*. Tertiò,
vinum extinguit sitim, quod est proprium potus,
non sic *chocolate*. Quartò, (inquit Diana) vinum
nutrit aliquantulum per accidens; nam per se, &
principaliter non ordinatur ad hoc: quod è contra
accidit in *chocolate*.

95 Cum etiam *chocolate*, vt dictum est, sit substan-
tialissimus, & maximè nutritiuus cibus, vtique vsus
ipsius tempore ieiunij, maximè contrariatur fini
intento ab Ecclesia, scilicet macerationi corporis,
ac proinde vellem Hispanos, alioquin veræ pieta-
tis, & Religionis cultores, alijs nationibus non præ-
bere in hoc disciplinæ Ecclesiasticæ relaxandæ
exemplum, sed sanioris, & securioris Theologiæ
magisterium. Nec credant vsum in contrarium,
qui apud aliquos forsan viget, veram, aut legiti-
mam consuetudinem, sed prauum abusum esse.

96 Quænam autem sit parua materia huius *choco-
late*, quæ propterea excusare posset à transgressio-
ne ieiunij illam sumentes, non pertinet ad meum
institutum id discutere. De eo tamen agunt Anto-
nius Leo, & Pasqualigus relati, ac Diana 5.*p.tract.*
5.*resol.*11.

Sexto, de materia priuilegiorum Regularium
97 plures extãt falsæ, & improbabiles opiniones, quas
in mea summa per quinque tomos sæpius reieci; in-
ter alia, quia propterea talia priuilegia redduntur
exosa apud Ecclesiarum Prælatos, & idcirco sæpius
instant pro eorum derogatione à Sede Apostolica
facienda, prout quotidiè accidit, specialiter vna,
vel altera ex huiusmodi opinionibus referenda, &
refellenda occurrit. Qualis est ea, quam *tom.4.sum-
ma verbo Missa num.* 31. in impressione Veneta *de
ann.*1646. retuli ex Marchino, quem immeritò alij
docti sequuntur, quod scilicet cum, Sedes Apostoli-
ca reducit Missas vnius Conuentus alicuius Religio-
nis ad minorem numerum per Breue, vel alio mo-
do, possint alia Monasteria eiusdẽ Religionis, quin
& omnia aliorum Ordinum habentium communi-
cationem priuilegiorum cum illa, vti eadem facul-
98 tate. Hæc enim sententia omnino est contra pra-
xim Ecclesiæ, & Religionum; generans magnam
confusionem, vt ibidem dixi, imò scandalum, vt ali-
quando expertus fui, & propter ipsam liber ipsius
Marchini à S.Congregatione Indicis, me teste, non
approbatus.

Inuitus etiam, & veluti coactus, quia Doctorũ vi-
99 rorum opinionibus contrarius videri non vellem,
inter huiusmodi improbabiles sententias vnam re-
feram, quam circa huiusmodi priuilegia Regula-
rium video apud P. Franciscum Amicum virũ val-
dè doctum *to.*5. *de Iust. & Iur. disp.*9.*sect.*10. *n.*148.
vbi loquens de priuilegijs Societatis, inquit à Gre-
gorio XIII. concessum illi fuisse in Bulla *Aequum
reputamus*, vt *nullius indulti, aut priuilegij reuocatio
Societatis iuribus præiudicet, nisi sit illi per trinas distin-
ctas litteras eundem tenorem continentes tribus similiter
distinctis vicibus intimata, & insinuata foret*, eidẽ sci-
licet Societati, vt Bulla loquitur. Sed miror, do-
100 ctorem istum hæc protulisse, quæ tum ipsi Socie-
tati, tum alijs Religionibus, quæ cum ipsa commu-
nicationẽ priuilegiorũ habent, & possunt vti eiusdẽ
priuilegijs, veluti proprijs occasionem præbent sæpissi-
mè errandi in grauissimis rebus ad conscientiã spe-
ctantibus, si videlicet, quando à Papa reuocantur
eorum priuilegia, non crederent ea pro reuocatis
haberi, aut reuocata esse, nisi seruata illa forma,
quod scilicet *per trinas distinctas litteras eundem teno-
rem continentes tribus similiter distinctis vicibus inti-
mata, & insinuata foret*, talis reuocatio dictis Reli-
gionibus. Et primò, quidem Pontifex Gregorius
neutiquam tale priuilegium Societati in dicta Bul-
101 la concedit, prout videre potui in ea, quæ est in
Bullario communi Laertij Cherubini *to.*2. *in Grego-
rio XIII. Bulla prima*, & in Bullario Rodriqu. *to.*2.
inter Bullas Gregorij XIII. Bulla 18. Solùm enim in
dicta Bulla concedit, vt ea, qua Pius V. prædecessor
Societati concesserat, *licèt eius superueniente obitu lit-
teræ Apostolicæ desuper confectæ non fuerint, suum sor-
tiantur effectum*. Pius autem V. solùm concessit fa-
cultatem assumendi Iudices cõseruatores pro cau-
sis Religionis, cum amplissima facultate illis con-
cessa ad procedendum in ipsis. Addens postea,
quod litteris dictorum conseruatorum nullatenus
derogari censeretur, nisi seruata illa forma, & alijs
conditionibus, quas sic exprimit Pontifex: *Ac tunc
desuper conficiendis litteris, & in eis contentis dispositio-
nibus per quascumq; derogationes, in quibusuis alijs litte-
ris Apostolicis gratiam, vel iustitiam, & mixtum conue-
nientibus per eundem prædecessorem, & sedem Aposto-
licam etiam cum derogatoriarum derogatorijs, alijsque
efficacioribus, & insolitis clausulis, & per quas earun-
de litterarum tunc desuper conficiendarum tenor, ac si de
verbo ad verbum in eis insertus foret pro expresso habe-
102 retur quibuscunq; personis seu in eorum fauorem etiam
motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ po-
testatis plenitudine concessas, & factas, ac faciendas, &
concedendas nullatenus derogatum censeretur, aut dero-
gari posset, nisi tenor earundem tunc desuper conficien-
darum litterarum de verbo ad verbum, nihil penitus
omisso, foret in illis insertus, & derogatio pro tempore fa-*
cta

Et à huiusmodi per trinas distinctas litteras eundem tenorem continentes, tribus similiter distinctis vicibus eidem Societati intimata, & insinuata foret, & quod aliter earumdem litterarum tunc desuper conficiendarum pro tempore factæ derogationes nemini suffragarentur. Forma ergo ista, & cum conditionibus in illa positis solum seruari debet, vt Pius V. concedit, & Gregorius XIII. obseruari, & publicari præcipit, quantum ad derogationem litterarum spectantium ad dictos conseruatores, non quantum ad derogationem aliorum priuilegiorum Religionis. Quo ergo iure extenditur hæc concessio ad derogationem aliorum priuilegiorum Religionis? Præsertim, cum valde exorbitans sit non solum à iure communi, sed etiam à communi modo concedendi priuilegia, & praxi Ecclesiæ in derogandis priuilegijs. Quod verò hæc sit planissima intelligẽtia dictæ concessionis,
103 non solum constat ex ipsa Bulla, & verbis relatis, sed etiam ex Summario clausulæ prędictæ in Bullario Rodriguez, vbi *num.4.* dicitur: *Conseruatoria per quascunque alias derogationes non censetur derogatum*, & ex margine eiusdem clausulę in Bullario Laertis, vbi sic: *Et istam concessionem per quascunque derogationes non ablatam, nec diminutam censeri, decreuit.* Sic que illam intellexit vir doctus Societatis, cum quo rem
104 communicaui. Flauius etiam Cherubinus à P. Amico relatus sic quoque eam intellexit in Compendio huius Bullæ, hoc enim modo compilauit dictam clausulam. *Et huic priuilegio* (scilicet conseruatoriæ) *non censeri derogatum, statuit per quasuis litteras Apostolicas quibuscunque suffultas clausulis derogatorijs, nisi illius tenor de verbo ad verbum esset insertus, & derogatio eiusmodi Societati intimata foret*. Quo etiam modo loquitur in *Schol.2. eiusdem Bullæ*. Dicit enim. *Quæro; huiusmodi Societatis indulto eligendi in suis causis conseruatores in Iudices, erit ne derogatum à Sixto V. qui Rotæ Maceratensi causarum Ecclesiasticarum cognitionem infra in sua constitutione 94. concessit aliorum priuilegijs plenissimè derogando? Resp. Rota mei Maceratensis in causa in ea promota à Gesuitis censuit, non fuisse derogatum, multiplici ratione, & præsertim quod eorum priuilegio* (non dixit priuilegijs, sed priuilegio, præsenti videlicet) *nulla præiudicat derogatio eisdem non intimata, vt videre est in decisionibus Prouinciæ Marchiæ collectis à M. Antonio Amato decis. 17. per totam*. Ergo nec Flauius Cherubinus, nec Amatus fauent P. Amico. Fauet quidem illi P. Diana, quem refert ex *Tract.2. de dub. Regular. resol. 68.* quod mirum est, & si de ipsius pietate credam, se explicaturum fore in alia occasione, pro bono conscientiarum.

Addo, quod cum Gregorius XV. in Bulla *Sanctis-*
105 *simus* de anno 1621. reuocauerit omnes conseruatorias Religionum, nouamque formã pręscripserit conseruatores eligendi, cum reuocatione quorumcunque priuilegiorum eisdem Religionibus, etiã Societati concessorum, *sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac quibuscunque etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, &c.* prout in dicta Bulla dicitur; proculdubio videtur cessasse dictum priuilegium Societati concessum, etiam dato, & minime concesso, quod illud tam amplè, & supra ipsius veram intelligentiam, accipiendum esset.

Concludam tandem hoc consultum asserens, quod tunc Doctorum, seu Magistrorum opiniones pro-
106 babiles erunt, cum præuia humili, & deuota ad Deum, vel Christum Saluatorem oratione meditatæ fuerint. Hoc enim condimento Deo, & proximo sapidæ erunt. Sic D. Hieronymus in Regula Monachorum per lupum collecta: *Tunc scriptura vtilis est, cum absque Christo non discitur*. Sic etiam & bellè Nillus Abbas *in cap.57. de oratione* dicebat: *Si es Theologus verè orabis, & si eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris*. Optimè etiam S. Vincentius Ferrerius *de vit. spirit.* sic: *Qui legit, & studet debet ad Christum inflectere, cum ipso loquendo, & ab ipso intelligentiam postulando*. Plura de hoc in nostro opere *de Reformatione Regularium* præsertim *c.3. 4. & 11.* ex Partibus, & Doctoribus. Sed quid ni hæc ipsi dixerint, cum ethnicus homo Seneca epist. 7. dixerit: *Quoties quid fugiendum sit, aut quid petendum voles scire, ad summum bonum totius vitæ respice*
107 Dicam ergo, nunc, & semper, de rebus dubijs interrogatus, antequã respondeam. *Tu Domine Iesu Christe, qui es via veritas, & vita, & prope semper es innocentibus te in veritate faciem tuam illumina super seruum tuum, & doce me iustificationes tuas. Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam. Domine videam lumen. Ne auferas de ore meo verbum veritatis. Illumina lucernam meam Domine, illumina tenebras meas. Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis, & regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen*. Vel cum Leone à S. Ioanne Ordinis nostri viro doctissimo de vera Religione lib.3. in fin. *Deus meus, & omnia; luminum parens fons amoris, origo sapientiæ, da quæso nosse sanctissimam voluntatem tuam bonam, beneplacentem, perfectam. Et quando, ò bone! tu mihi principium, tu finis: creator, reparator, sanctificator, cognitam lumine tuo, fac viuens, moriensque exequar, per Dominum nostrum Iesum Christum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti in sæculorum sæcula. Amen.*

CONSVLTVM XLIX.

De Sepultura cuiusdam de hæresi, & duello suspecti.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num.1.
Responsio. num.2.
Prima ratio desumpta à Iure. num.3.
Delictum in dubio non præsumitur. num.4.
Et hoc maximè procedit in mortuis. num.5.
Mortui sunt miserabiles personæ. num.6.
Regula illa: Morte delicta extinguuntur, *an procedat etiam in crimine hæresis. num.7.*
Maximè, quia mortui diuino Iudicio sunt subiecti. n.8.
In hæreticos inquiritur etiam post mortem. n.9.
Ad damnandam hæretici defuncti memoriam requiritur plena probatio. n.10.
Nec sufficiunt suspiciones. n.11.
Maior probatio contra mortuum requiritur, quàm contra viuum. num.12.

Testes deponentes in fauorem mortui.n.13.
Interesse Missæ cuius naturæ sit apud hæreticos.n.14.
Missa per antonomasiam appellatur mysteri fidei.n.15.
Matris occisi testimonium. num. 16.
An illi sit credendum. n.17.
Et ad hoc rationes. n.18.
An obstet præsumptio inuenti libri hæresim continentis. num.19.
Præter coniecturas huius libri debent concurrere grauissimæ aliæ præsumptiones.n.20.
Hæreticus non denunciatus potest tradi Ecclesisticæ sepulturæ.n.21.
Et propter hoc Ecclesia non polluitur. n.22.
Huius rei fundamenta. num.23.
Possumus communicare cum mortuis illis cum quibus viuis communicauimus.n.24.
Excommunicatus toleratus non priuatur sepultura Ecclesiastica.n.25.
In Germanicæ locis quibusdam Lutherani sepeliuntur in locis sacris. n.26.
Quid sentiendum de duello.n.27.
An plenè probetur. n.28.
Probatio dubia, & generalis non concludit. n.29.
Duelli factum. n.30.
In quo consistat verum duellum. n.31.
Quomodo quis effugere poterit duelli censuras.n.32.
Concilij Trident. & Clementis VIII. de duellantibus expositio.n.33.
Quid dicendum de notorio peccatore mortaliter. n.34.
Peccatores notorij mortaliter carent Ecclesiastica sepultura.n.35.
An constet occisum peccatorem mortaliter notorium fuisse. n.36.
Notorium id dicitur quod nulla tergiuersatione excusari potest. n.37.
Quid de non inuocando nomen Iesu. n.38.
Generaliter loquendo excommunicatus quoties dubitatur vtrum pœnitens discesserit an possit in loco sacro sepeliri.n.39.
Decretum S.Congregationis Inquisitionis. n.40.
Cautissimè in hoc procedendum. n.41.
Casus singularis ex Trato spirituali. ibid.
Nicolai Myleri hæretici assertum expenditur.n.42.

IESVS MARIA.

1 Contigit Romæ, vt Iuuenis quidam natione, vt dicebatur, Hollandus, repertus fuerit læthaliter percussus, & mortuus. Cum autem quod eum inuentus esset libellus quidam idiomate Flandrico, vel Hollandico descriptus, in quo apparebant multa quibus denotabatur libri authorem hæreticum esse; eo quoque quod dicebatur occisus erat à socio quodam eiusdem patriæ, diffidatus, & in duello; & cadauer sepeliendum esset in nostra Parochia Transpontinæ, dubitatum fuit, an sacræ sepulturæ tradi posset, & de hoc interrogatus à meis Religiosis sic respondi.

2 Inclinor valdè ad credendum Hollandum istum de quo in præsenti posse sepeliri in loco sacro, non obstante suspicione hæresis, & dubio quod mortuus fuerit in duello.

Primò ex generali illo axiomate Iuris: Bonus quilibet in dubio præsumitur. *l. merito ff. pro Socin. l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. cap. vnic. de scrutin. in Ordin. facien. cap. Dudum, & cap. vlt. de præsumpt.* vbi DD. communiter. Cui consonat illud etiam: Delictum in dubio non præsumitur, & ideo actus qui potest sonare in delictum, & non delictum semper
4 interpretatur vt absit delictum. *d.l. merito ff. pro soc. l. Prætor, §. docere, ff. de vi bonorum rapt. cap. estote, de reg. Iur. in Decretal.* Vbi etiam DD. communiter inter quos Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib. 13. q. 1. n. 72. & lib. 14. q. 7. n. 55. cum seqq.* vbi ait, quod vbi alia coniectura sumi potest, non est delictum præsumen-
5 dum. Quod maximè procedit in mortuis, seu defunctis. Illi enim sunt miserabiles personæ, & inter miserabiles miserabiliores, & ita sunt sub protectio-
6 ne Ecclesiæ. *cap. super quibusdam in fin. de verbor. signif.* & eas debet Iudex ex officio tueri ne opprimantur. Bertachinus *in Repert. 3. p. verb. miserabiles personæ.* In mero ergo dubio facti de suspicione hæresis, & morte in duello, in fauorem defuncti, qui non potest loqui, nec se defendere, vel excusationem aliquam afferre, iudicari debet.

Accedit quod licet regula illa. *Morte delicta ex-*
7 *tinguuntur*, de qua Vulp. *l. vltim. ad l. Iul. Maiest.* & Modestinus *l. ex Iudiciorum ff. de accusat.* & ibi per illos textus hoc notant omnes, quia mortui diuino Iuditio subiecti ab humano sunt exempti, vt dicitur
8 *in cap. quorundam dist. 23. &c.* ex epist. ibid. præuenti enim à Summo Iudice Deo sunt, & vocati ad maius Tribunal, vt latè hæc exornantes probant Symanchas *in Enchir. Iud. Viol. reliq. tit. 62. num. 1.* & Dec. *tract. crim. lib. 5. c. 67. num. 1.* Licet inquam hęc regula in crimine hæresis ob eius immanitatem nō procedat, sed in hæreticos etiam post mortem in-
9 quirantur. Symanch. *de Cath. Instit. tit. 18. n. 1. & seq.* Decian. *loc. cit.* Peña part. 3. comm. 92. Ludouicus à Paramo *de Orig. S. Inquis. lib. 3. qu. 4. num. 78. & seq.* cum alijs cumul. per Farinac. *de Hæres. q. 197. n. 86.*
10 Nihilominus certum est ad defuncti hæretici memoriam damnandam plenam requiri probationē, nec sufficere solas suspiciones, vt probat longa serie Farinac. *de hæres. q. 197. num. 103.* & supponit Carena *de offic. S. Inquis. p. 2. tit. 19. §. quinto, num. 9.* Quia
11 contra defunctum plenior, & clarior probatio requiritur, quàm contra viuum. Carena *ibid.* ex Sy-
12 manch. & Farinac. Cum igitur in præsenti non adsint huiusmodi plenæ probationes, sed solummeræ suspiciones in fauorem defuncti iudicare debemus.

Accedit quoque in fauorem illius (quod attinet
13 ad amouendam hæresis suspicionem) quod ipse actibus positiuis contrarijs eam purgasse videtur. Cum testes ad hoc inducti expressè dicant se cognouisse defunctum de tempore immediatè præcedente obitum pro Catholico, & bonæ conuersationis; cum ipso sæpius Sacræ Missæ officio interfuisse, & cum ipsomet visitasse Ecclesias ad effectum lucrandi indulgentiam anni Iubilæi, ac habuisse ad caput lectuli pendentem coronam precariam. Qui actus nullo modo sunt æquiuoci, sed necessariò in-
14 ferunt ad Religionem. Immò interfuisse Missæ est talis naturæ apud hæreticos illius Patriæ, vt vix alia maior, aut expressior protestatio fidei Catholicæ repe-

reperiatur. Et meritò quidem cum in illa celebretur venerabile Sacramentum Eucharistiæ, quod per
15 antonomasiam *Mysterium fidei* appellatur.

Quartò accedit matris huius defuncti testimo-
16 nium petentis sepulturam pro filio *iuxta ritum Romanum*, vt ipsa loquitur, cui multum valdeque deferendum, quia in causa status filij matri fides ad-
17 hibetur, iuxta sententiam Bartholi, & aliorum, prout refert Mascardus *de probat. vol. 2. concl.* 1020. *n.* 12. Immo ex hoc facto matris tale nec inefficax emergit argumentum. Vel enim ea est Catholica, vel hæretica: Si catholica, cum peccaret petendo sepulturam Catholicam pro hæretico, credendum est existimasse filium suum pro Catholico: si autem est hæretica, nullatenus pro filio hæretico postularet Catholicam sepulturam: quia hæretici illius partis, Caluinistæ videlicet, magis horrent consepeliri cum Catholicis, quàm Catholici cum hæreticis. Experientia namque compertum est, quod hæretici in vrbibus captis à Catholicis ossa Catholicorum effoderunt, & proiecerunt, ne cum illis commiscerentur. Mater ergo postulans, vt filius Catholica sepultura condiatur pro Catholico ipsum habet.

18 Nec obstat liber inuentus apud ipsum, in quo Cathechismus Hæreticorum continebatur, ex quo
19 præsumptio oriri videtur de hæresi iuxta tradita per Archidiac. Felyn. Arnald. & alios apud Mascardum *supra concl.* 862. *num.* 6. & alios plures. Nam præter quamquod in libello illo multa continebantur ad pietatem conducentia, scilicet Psalmi Dauidici, preces, quibus Deus exorandus est, & laudandus manè, & vespere, qua ratione Christiani hominis vita instituenda, & similia. Vlterius quod ad suspicionem hæresis attinet Mascardus *supr. num.* 15. ex Gundisaluo, Menochio, Conrado, Bursacio, & Arnaldo expressè ait præter coniecturam inuentionis
20 libri hæresim continentis, debere concurrere grauissimas alias præsumptiones, vt qui illum habebat hæreticus præsumatur, quæ præsumptiones in præsenti non subsistunt.

Cessat autem omnis difficultas in hoc, quia etsi admitteremus hunc Hollandum fuisse verè hæreticum, quia tamen non erat hæreticus notorius, nec pro hæretico denuntiatus, potest illi sepultura concedi. Prout expressè tradunt Henriquez *libr.* 13. *c.*
21 11. *n.* 3. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. disp.* 12. *sect.* 4. *num.* 13. Ægidius Coninck *disput.* 14. *de excommunicat. dub.* 8. *concl.* 2. *n.* 64. & colligitur ex Laymano *lib.* 1. *Tract.* 5. *part.* 2. *c.* 4. §. *altera quæstio est*, referente Nauarrū, & Auilam, & ex Cardinali Lugo *de Sacram. Euchar. disput.* 20. *sect.* 2. *n.* 56. vbi fatetur non pollui Ecclesiam per sepulturam hæretici non denunciati, quod etiam fatentur Baldellus *in Theolog. mor. tom.* 2. *libr.* 1. *disp.* 42. & Diana *part.* 9. *Tract.* 8. *Resolut.* 1. etiam si dicant hæreticum non denunciatum priuari Ecclesiastica sepultura. Sed nostrum assertum proba-
22 tur. Primò *ex cap. Quicumque de Heret. in* 6. vbi dum excommunicantur tradentes sepulturæ Ecclesiasti-
23 cæ hæreticos, eos vocat *damnatos* per quod verbum denotantur hi qui *per publicam sententiam de hæresi damnati sunt, nam solùm illi videntur in rigore dici damnati*, vt inquit Suarez, & sequitur Coninck. Secundò ex Clement. I. de sepult. vbi etiam dum excommunicantur sepelientes excommunicatos expressè dicitur *excommunicatos publicè*. Tertiò ex extrauag. Martini V. *ad euitanda*, vbi expressè statuitur ne quis in posterum in perceptione, vel administratione Sacramentorum, aut in diuinis officijs, aut etiam extra ea teneatur ligatos excommunicatione, aut alia censura vitare, nisi censura sit nominatim contra eos à iudice publicata, vel denuntiata exceptis Clericorum percussoribus ita notorijs, vt factum nulla tergiuersatione possit celari, aut excusari. Ex hac enim Extrauag. manifestè euincitur, prout Authores relati comprobant hæreticos non denuntiatos, maximè, si notorij non sunt, posse tradi sepul-
24 turæ Sacræ. Confirmatur, quia possumus communicare cum illis mortuis cum quibus viuis communicare poteramus, vt apertè colligitur à contrario sensu ex *cap. Sacris de Sepult.* ibi: *Sacris est canonibus institutum, vt quibus non communicauimus viuis, non communicemus defunctis*: sed cum hæreticis non denunciatis viuis possumus communicare inhumanis, & diuinis, ergo etiam cum illis mortuis, ac perinde tradere illos sepulturæ. Ita ex Coninck, & Laymano.

Ex quibus elicitur nihil obstare dictis quod præfatus Hollandus repertus fuerit cum libello illo in quo continebantur hæreses, & de Religione tractabatur quod prohibitum est in prima excommunicatione Bullæ Cœnæ, quæ est Papæ reseruata. Etsi enim propterea incurrere posset dictam excommunicationem, non tamen idcirco tradi non potest sepulturæ, eo quod esset excommunicatus tolera-
25 tus, qui nullatenus sepultura priuatur, vt tradunt relati Authores, & colligitur ex Bonacina *de censur. disput.* 2. *qu.* 2. *punct.* 3. §. 3. *num.* 2. referente Suarez, Henriquez, Reginaldum, Filliucium, & alios. Quibus adde Cardin. Lugo relatum.

Addi etiam potest quod vt refert Laymanus *supr.* §. *Nota etiam*, & supponunt Suarez, & Fagundez, quos refert, & sequitur idem Cardin. Lugo in quibusdam Germaniæ locis diuturna consuetudine permittitur, vt Lutherani in locis sacris sepelian-
26 tur. Si enim hoc fit cum notorijs hæreticis, & excommunicatis tum propter hæresim, tum propter retentionem librorum hæreticorum eo solum quia tales non sunt denuntiati, cur id permitti non poterit in isto Hollando, qui non constat hæreticum fuisse, nec notorius, aut denuntiatus erat?

Quod verò attinet ad duellum propter quod
27 creditur priuandus sepultura Ecclesiastica plura sunt quæ huiusmodi obstaculum auertunt. Primum
28 quod tale duellum non probatur plenè, prout requiritur ad priuandum Christianum communibus Ecclesiæ suffragijs, quæ in ipsa sepultura includuntur. Etenim probatio dubia, & generalis non concludit, prout declarat Abbas *in cap. Bonæ, num.* 15. *de*
29 *appellat.* Et quatenus dubia est adaptari debet ad partem per quam euitetur delictum, iuxta notata per Bartolum *in l. non solum*, §. *sed vt probari*, *ff. de oper. nou. nunc.* & per Bald. *in leg. precibus colum. secunda vers. & scias*, C. *de impuber.* & alijs apud Mascard. *de probat. volu.* 3. *concl.* 1174. *numero* 49. Secundò, quia factum, prout refertur tale fuit. Hollandus iste nocte præcedente suam occisio-
30 nem verba habuit cum quodam N. sed illicò inter ipsos intercessit animorum sedatio, nihilo-

minus manè sequente N. adijt Hollandum eumque
expergiscens ipsi dixit: *Sequere me, habeo quod te conueniam.* Fuerunt igitur simul; pugnauerunt, & læthaliter percussus est Hollandus. Ex his autem non colligitur manifestè duellum. Duellum namque prout constat ex Diplomatibus Gregorij XIII. &
31 Clementis VIII. consistit in pugna orta ex *condito, & composito*, id est ex pacto cũ designatione loci, & temporis. Quod non constat interuenisse in præsenti casu cum potuerint ad eum locum accedere animo non pugnandi, sed petendi, & dandi satisfactionem de iniuria prætensa, & tuendi suum honorem. Pro quo faciunt Lucas Floronus *in Tractat. de Duello cap. 6. §. 2.* Filliucius, *tract. 15. cap. 5. q. 5. num. 107.* Naldus *in Sum. in verb. Duellum num. 2.* Diana *part. 3. tract. 6. resol. 1.* à quibus non recedit. Barbosa *in Collect. DD. in Concil. Trident. sess. 25. de reform. c. 19. §. nono quæritur.* Item faciunt Iosephus Ludouicus, Cenedus, & Aloysius Riccius, quos refert idē Barbosa *ibid. §. decimo quæritur*, & plures alij quos refert, & sequitur Diana *supr.* dum inquiunt excusari à pœnis duelli, qui calores iracundiæ incontinenti accederent ad aliquem locum, ibique dimicarent. Quod forsan in præsenti contigit casu. Quid etiamsi dicamus Hollandum istum fictè, & non animo pugnandi, sed ea solùm intentione, vt videretur fortis, animosus, & non vilis se contulisse cum N. ad eum locum, vbi fuit pugna cum morali securitate, quod non esset futura, sed pax componenda? In hoc au-
32 tem casu effugere poterat duelli censuras, iuxta ea quę dixi *t. 3. qq. reg. verb. Duellū n. 17.* ex Naldo, Diana, & Filliucio. De quo videndus Trullench *in Decal. to. 2. lib. 5. c. 2. dub. 13. n. 22.* Et maximè ponderandum, quod iuxta Stephanum Baunnium *in Theolog. moral. disput. 3. tract. 1. q. 19.* cui adhærere videntur Castrus Palaus *tom. 1. tract. 6. disp. 5. part. 7.* & Diana *p. 7. tract. 11. resol. 44.* ad hoc quod duellans occisus careat Ecclesiastica sepultura necessaria est declaratio criminis à Iudice facta, saltem quando delictum non est notorium.

Præterea expendendum, quod cum Concilium
33 Tridentinum, & Clemens VIII. pœnam carendi perpetua sepultura imponant duellantibus, si in ipso conflictu decesserint, vt patet illis verbis Clementis VIII. *& si in ipso conflictu obierint sepultura Ecclesiastica perpetuo priuatos esse volumus*; Ideò si aliquo tempore post peractū duellū obierint, etiāsi ob vulnus in duello acceptū talis mors ipsis contingerit, non sunt priuandi dicta Ecclesiastica sepultura. Concilium enim, & Pontifex loquuntur de illis, qui in ipso conflictu, non post ipsum decesserint; & cum sit lex pœnalis extendi non debet, sed potiùs restringi. Prout tenent Laurentius Portellus *in respons. moralibus p. 3. cas. 10. num. 4.* Et P. Diana *p. 2. tract. 16. resol. 52.* quos sequor loco relato *num. 14.* Cum autem constet hunc, de quo in præsenti non decessisse in duello, sed finito duello per aliquod tempus dum curreret post suum inimicum, qui ipsum læthaliter vulnerauerat, probabiliter excusari videtur à pœna carentia sepulturę Ecclesiasticæ.

Difficiliùs obijci potest, si dicatur, hunc Hollādū
34 priuari debere Ecclesiastica sepultura, eo quod esset notorius peccator mortaliter, non tam propter suspicionem hæresis, aut duelli, quàm propter retentionem illius libelli, qui non solùm hæreticus erat, & hæreses continebat, sed etiam erat cathechismus hæreticorum; & quia, vt diximus, insequebatur suū occisorem proculdubio, vt se de illo vindicaret; ac maximè, quod cùm in terram cecidisset, & fœmina quædam ad illum accessisset, & dixisset, vt Iesum inuocaret, nullum motum, nec signum pietatis, aut
35 pœnitentiæ ostendit. Peccatores autem mortaliter si notorij sint, & absque pęnitētia decessisse pręsumantur sepultura sacra priuari debere habetur, *ex can. Quibus, & seqq. 13. q. 2.* & docet Gloss. *in cap. Quia de vsuris,* Abbas *in cap. ex parte 1. in fin. de sepul. & cap. Fures de furtis,* Paludanus *in 4. dist. 18. qu. 18. art. 1. §. quantum ad 4. conclus. 5.* Syluester, *verb. sepultura qu. 9. dic. 7.* Sā *num. 3.* Layman *libr. 3. sect. 5. tract. 5. cap. 12. n. 12. §. Quartò omnis,* ponens exemplum ad intentum: vt si aliquis in ipso facinore quod nullo modo excusari potest à mortali occisus deprehendatur. Quia mutatio animi est quid facti, quod non præsumitur, sed ostendi debet.

Sed nec ista cogunt omnino, aut tollunt, quod cū aliqua probabilitatis specie dici possit, hunc de quo
36 in præsenti sepeliri posse in loco sacro. Nam ea, quæ adducuntur non probant omnino ipsum fuisse notorium peccatorem mortalem: nam, vt colligitur ex Extrauag. *Ad euitanda* relata, notorium solùm dicitur illud, quod nulla tergiuersatione excusari
37 potest. Hic autem cum aliqua benignitate excusari potest à peccato mortali. Quoad hæresim, & duellum propter dicta; à retentione libelli, partim propter ignorantiam, & partim propter vsum suæ patriæ; & à voluntate insequendi suum inimicum propter calorem iracundiæ, quæ absorbere solet vsum rationis, & à non inuocando nomen Iesu propter priuationem sensus, quæ ex vulnere mortali sibi inflicto, & sanguinis fluxu ipsi prouenire poterat. Alioquin quantumuis hæreticus esset nomen Iesu inuocaret, cum hæretici etiam cùm sint chri-
38 stiani, sciant Apostolicum illud. *Omnis quicunque inuocauerit nomen Domini saluus erit*, & illud Petri Act. 4. *Nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri.* Horum porrò ratio est, quia nullus quantumuis peccator præsumitur immemor suæ salutis æternæ in extremis constitutus, vt docent Piaza *de delictis lib. 1. cap. 23. num. 9.* & Ioānes Sācius *disp. 36. n. 3.* Ad quod facit Menochius *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 1. num. 29.* Propter hanc enim causam adulteri depræhensi in adulterio, & à marito interfecti sepeliuntur in loco sacro, vt docent etiam Graffis *tom. 1. consil. lib. 3. de sepultur. cons. vnic. n. 6.* & Sancius *supra.* Qui idem dicit de rixantibus, & mutuo se occidentibus, licet in conflictu iaceant mortui, nullis pœnitentiæ signis exhibitis. Et de illis, qui in cornibus taurorum vitam finiunt, cū Villalobos *tom. 2. Summæ Tract. 31. difficult. 3.* Item propter similem causam Nauarrus *libr. 3. consil. de sepultur. cons. 4.* & Portellus supra *num. 5.* approbant quod meretrix, quæ in domo sui amasij inuenta est vulneribus confossa, & mortua, possit in loco sacro sepeliri. Et generaliter loquendo Ægidius Co-
39 ninck superiùs relatus *concl. 5. n. 66.* inquit sepeliendum esse in loco sacro excommunicatum quoties dubitatur vtrum talis pęnitens discesserit, *quia* (ait) *melior*

melior pars præsumenda est. Quæ ratio etiam deseruit ad intentum.

Quamuis autem hęc solùm sub probabili opinio-
40 ne scripta à me fuerint, & sub censura Sedi Apostolicæ, & SS. Congregationum, magnum tamen authoritatis pondus habere iam videntur propter decretum Sacræ Generalis, & vniuersalis Inquisitionis Romanæ, in quo permissum fuit sepulturā in loco sacro concedi præfato Hollando; prudentissima tamen adhibita cautione, scilicet *secreto*, & *sine pompa*, prout ex eodem decreto, quod hic adiungimus, innotescit.

Feria 4. die 6. Iulij 1650.

In generali Congregatione S. Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis habita in Conuentu S. Mariæ super mineruæ coram Eminentissimis, & Reuerendiss. DD. S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Relato processu fabricato in Curia Burgi circa cadauer quondam Nicolai Roy depositatum vsque ad ordinē huius Sacræ Congregationis in loco non sacro Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini Cardinales Generales Inquisitores prædicti mandarunt dictum cadauer consignari D. Theodoro à Mayden nationis Flandriæ Promissori ad effectum illud sepeliri faciendum in loco sacro, secreto tamen, & sine pompa.

Esse porrò prudentissima cautione procedendū
41 in similibus casibus, prout dixi S. Congregationem S. Inquisitionis processisse, ex eo euincitur, quod ipsi etiam mortui fideles, auersantur, & exhorrent apud hæreticos sepeliri. Prout mirabiliter constat ex casu, quem Sophronius Ierosolymitanus, vel potius Ioannes Moschus *in pract. spirit. c.* 40. refert, de Cosma videlicet sancto Abbate eunucho miraculis claro, inter quæ vnum erat, quod cum post mortem sepultus esset in quadam Ecclesia, vbi etiam sepultus erat quidam Episcopus hæreticus singulis noctibus audiebatur clamare, ac dicere ad Episcopum: *Noli me tangere, hæretica; ne appropinques mihi inimice sanctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ.* Quod fiebat prout Abbas Gregorius Patriarcha dicebat, *vt senis virtus, zelusque fidei nobis innotesceret, qualis scilicet fuerit, qualisque sit etiam post carnis occubitum, vtque Episcopi nobis proderetur opinio, ne illum arbitraremur orthodoxum fuisse, atque Catholicum.*

Post hæc autem scripta vidi Nicolaum Mylle-
42 rum in addit. ad comment. Martini Rumellini super auream Bullam Caroli IV. *p.* 3. *dissert.* 2. *n.* 6. sic dicentem: *obseruandum, cum ad antiquissimam Patauiæ Academiam innumeri studiosi Augustanæ Confessioni, ac reformatæ Religioni addicti accedere soleant, ibique sæpè vnius, vel alter, vt fert fortuna mortalium, è viuis decedat: Serenissima Respublica Veneta nationibus hisce exoticis etiam si diuersæ Religionis sint, singulari priuilegio ius sepulturæ in Ecclesijs concessit; quod ius cum meo tempore Anglo cuidam reformatæ Religionis piè defuncto ab Ecclesiæ Parocho denegaretur, eo quod priuilegium hoc Pontificum decretis repugnaret: contraria enim Religioni addictos in Cœmiterijs Catholicorum sepelire Canonibus auuersatur: attamen Parochus Anglo sepulturam concedere à Pratore Ciuitatis Patauinæ per viam iuris adactus fuit.* Ita hic Author. Sed quia hæreticus est, vt ex verbis ipsius manifestè conuincitur, plena fides ipsi deneganda, nec credendum pijssimam Venetorum Rempublicam sepulturam notoriorum hæreticorum cum Catholicis permittere, vel si id facit ex assensu Sedis Apostolicæ id efficere, existimandum. Quæ dixerim, ne propter dicta aliquis imprudens similium aliquid de valdè Catholica, & Serenissima Republica suspicetur.

CONSVLTVM VLTIMVM.

De singularissimo D. Petri Apostoli Primatu in totam Ecclesiam supra omnes fideles; supra D. Paulum Coapostolum etiam.

SYNOPSIS, SEV SVMMARIVM Contentorum in hoc Consulto.

Casus, seu facti occasio, *in principio.*

Anonymi propositio, quod S. Paulus sit Ecclesiæ caput sicut S. Petrus sublata subordinatione Pauli ad Petrum, num. 1.
Propositio ista est schismatica, ibid.
Est etiam scandalosa, num. 2.
Adeò quoque singularis, vt populus Christianus eam cum admiratione audierit, num. 3. *Item temeraria, ibid.*
Potest etiam dici Blasphema, num. 4.
Etiam dici potest hæretica, n. 5.
Colligitur hæc censura ex illo Matth. 16. Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. *n.* 6.
Ex clauium etiam methaphora, ibid.
Ex Ioannis 21. *illis verbis.* Pasce agnos meos; Pasce oues meas, &c. *n.* 7.
Ex illo Lucæ 22. *confirma fratres tuos, n.* 8.
Ex ministerio, seu munere, ad quod vocatus fuit S. Paulus, num. 9. *&* 10.
Ex eo quod Hierosolymam ascenderit communicare cum Petro Euangelium quod prædicabat. n. 11.
Ex eo etiam, quod Petrum reprehenderit, sicut minor potest reprehendere maiorem. num. 12.
Ex eo quoque quod ascenderit Hierosolymam videre Petrum.
Maximè ex Concilio Hierosolymitano, vbi solus Petrus, non Paulus præsidebat. n. 14.
Ex perpetua sibique constanti Ecclesiæ traditione. n. 15.
Testimonia Patrum primi sæculi. n. 16.
Testimonia Summorum Pontificum, & Patrum secundi sæculi. n. 17.
Pontificum, & Patrum tertij sæculi testimonia. n. 18.
Quarti sæculi Conciliorum, & Patrum authoritates. num. 19.
Quinti sæculi Patrum, ac Doctorum testimonia. n. 20.
Sexti sæculi Summorum Pontificum, & Doctorum authoritates. n. 21.
Synodi Generalis, & aliorum septimi sæculi Patrum dicta. n. 22.
Octaui sæculi testimonia. n. 23.
Conciliorum, & Patrum noni sæculi authoritates. n. 24.

Autho-

IESVS MARIA.

Casus, seu facti occasio.

EX quodam libro, in quo *de frequenti communione* sermo erat hauserunt nonnulli in Galliarum partibus propositionem illam de Diuis Petro, & Paulo Apostolis, quod scilicet fuissent (Gallice) *Deux chefs de l'Eglise*, latinè; *duo Duces, duo Principes, & Ecclesiae Coryphaei*. Quia tamen illa in bonum, & Catholicum sensum trahi poterat, curiosiùs rem alij inuestigantes, eam sic exprimere ausi sunt, vt eosdem Petrum, & Paulum duo Ecclesiae capita, quae vnum constituerent cum omnimoda aequalitate inter ipsos, & sine vlla subordinatione Pauli ad Petrum, compellarent. Prout constat ex libro Gallico idiomate conscripto, cui titulus: *Le grandeur del Eglise Romainè establè sur l'autoritè di S. Pietre, e di S. Paul*, absque nomine authoris, ac loco impressionis, in quo Anonymus quam plurimis authoritatibus, & rationibus conatur defendere, & comprobare dictam propositionem. Item ex Epistola etiam sine nomine authoris ad SS. D. N. Innocentium Papam X. Parisijs ann. 1645. missa cum libro eiusdem argumenti, huius tituli; *De suprema Romanae Ecclesiae amplitudine in Petri, & Pauli, ex Summorum Pontificum, Patrum, & Conciliorum testimonijs, indiuidua authoritate fundata*. Et si autem grande aliquid

quid hic titulus sonare videretur; quippe supræmā Rom. Ecclesiæ amplitudinem in eo præfixam; nihilominus, quia res ipsa intimius perspecta Ecclesiam Christi inconsutilem tunicam bicipitam, ac perinde monstrosam reddebat; D. Petri Apostolorum Primatis iuri derogabat; insinuatio alterius præter ipsum Papæ schismati nefario de duplici permittendo Romano Pontifice viam sternebat; ac perinde quod nullus esset qui omnino supræma, & integra potestate frueretur; id circo paradoxa hæc adinuentio pijs scandalum, impijs lætitiam, imperfectis, & fluctuantibus dubitationem; ac vrbi solicitudinem accreuit. Quid ni faceret Supræmus Vigil Innocentius. Rem agitandam acriter, discutiendam solerter, & ne cancer serperet, dispiciendam celeriter, grauissimis aliquot purpuratis Patribus, Prælatis præstantissimis, ac Theologis peritissimis commendauit. Quia tamen idem Sanctissimus inter hos Theologos pusillitatem meam cooptandam sua benignitate indixit, ea propter, quæ hac de causa eiusdem de mandato transcripsi, inter consulta hæc recenseri censui. Id animitus protestans me nec in capitis pilo iniurium videri velle Epistolæ, & librorum, de quibus dixi, authoribus; mihi enim fortiter credendum arridet, ipsos, & alios ipsorum fautores, Sorbonicæ Scholæ, vt dicebatur, alumnos, quos pro ipsis propugnatores Romæ aspexi, colla iam Pontificiæ, de finitioni, vt veros orthodoxos, & doctrinæ reconditæ viros submisisse; ipsisque contigisse quod pluribus alijs, Ecclesiæ etiam luminaribus, qui priuato sensu aliquid scribentes, vel docentes, postea veritatè à Summo Pastore decisa comperta, humiliter acquieuerunt, & palinodiam recantarunt.

1 Propositio illa: *Sanctus Petrus, & Sanctus Paulus sunt duo Ecclesiæ capita, quæ vnum constituunt*, quatenus ponit omnimodam æqualitatem inter ipsos in potestate, & regimine vniuersalis Ecclesiæ, sublata scilicet subordinatione S. Pauli ad S. Petrū, prout explicatur in libro Anonymo, Gallico idiomate impresso anno 1645. cuius author *Eranista* ab aliquibus nuncupatur ad instar illius, cum quo Theodoritus *dialog.* 1. pugnam adorsus est, in primis est *schismatica*, & viam parans ad Ecclesiæ diuisionem. Ita sensit facultas Theologica Parisiensis contra Marcum Antonium de Dominis malę notę authorem, qui *in lib.* 1. *de Republica Ecclesiastica, c.* 2. *n.* 18. *&* *lib.* 4. *c.* 6. Similem doctrinam scripserat, dicens: *Petrus non habuit quidquam peculiare in quo ei dari debeat magis quàm cæteris successio*: Et: *Disparitas potestatis inter Apostolos est humanum inuentum.* Vtramq; enim propositionem *schismaticam* esse declarat, & de prima dicit quod sit *Hierarchici ordinis perturbatiua.* Ita etiam fere in terminis Simancas *Cath. instit. tit.* 54. *n.* 14. Ludouicus à Paramo *de orig. S. Inquisit. lib.* 4. *q.* 3. *n.* 111. Ricciulius *de Iure personarum extra Ecclesię gremium lib.* 5. *c.* 8. *n.* 18. Molfesius *in sum tom.* 1. *tract.* 11. *c.* 2. *n.* 61. Carena *de offic. S. Inquisit. p.* 2. *tit.* 16. §. 3. *n.* 9. Nam ratio quare à Christo, speciali, & extraordinaria prouidentia, nascente Ecclesia, ordinatum est, iuxta huius Anonymi placitum, vt duo isti Apostoli duo Ecclesiæ capita essent, fuit ad vniendum, & coagmentandum duos populos Iudæorum, & Gentium, moribus, studijs, & institutis dissimiles in vnam Ecclesiæ societatem, ita scilicet vt Petrus pro Iudæis, Paulus verò pro Gentibus, cōstituerētur. Hæc autem ratio etiam modo perseuerat, cum plurimi Iudęi, & Gentiles ad fidem eodem modo dissimiles conuersi non sint, nec conuerti velint, & Ecclesia pro ipsorum conuersione laboret. Esto autem eadem ratio modo non vigeat, saltem similis, vel æquiualens alia adinueniri potest, propter quam ex speciali etiā, & extraordinaria Christi dispensatione duplex caput Ecclesiæ necessarium esse fingatur, ad vniendum videlicet Græcos cum Latinis, Orientales cum Occidentalibus, &c. Talis ergo propositio Schismatica est, & viam parans ad Ecclesiæ diuisionem introducendam.

2 Consequenter etiam est hæc propositio *Scandalosa*; quia in materia grauissima doctrinæ ansam præbet fidelibus errandi, & existimandi dari posse duos simul Romanos Pontifices, aut duo Ecclesiæ Capita. Ricciulius *supr. n.* 14. Molfesius *supr. n.* 60. Carena *supr. n.* 12. Suarez *de Fide disput.* 19. *sect.* 2. *n.* 19. Ex quo quis non videt infinitis errorum sentibus vniuersam cruentari Ecclesiam? Pōtifices summos è Petri Sede deturbari? Euocari è barathro innumeros Christi sponsæ perduelles? Ac turbamgannionum ex Orco ad nouas tragædias excitari?

3 Est etiam adeo singularis, vt totus christianus populus cum primùm audijt ab Anonymo assertam, veluti admiratione obstupuerit, dicens *Manū*, quid est hoc? Quod indicat eam non solùm paradoxon esse, sed veritatem oppositam communi totius Ecclesiæ consensu recipi. Ita etiam singularis, vt Hæresiarcharum pestilentissimus Caluinus ab ea dissenserit, Paulum subiacuisse Petro agnoscens, vt docti quidam apud ipsum legere potuerunt. Sic quoque singularis, vt in eam nullus Catholicus cōsenserit, nec ex hæreticis vix vnus, aut alius impegerit. Et si enim hæreticorum ferè omnium post Vvicleph ab Vvaldēsi impugnatum communis error sit Petrum nequaquam superiorem alijs Apostolis fuisse, nullus tamen eorum specialiter de Paulo dixit æqualem Petro in authoritate fuisse, vno forsan excepto Raynaldo Anglo *in Colloq.* & Marco Antonio de Dominij locis relatis ex *lib.* 1. *&* 4. *de Repub.* Vnde propterea *temeraria* etiam censenda est, vtpote quia in re grauissima singularis, & contra torrentem Doctorum, quod proprium est propositionis temerariæ?

4 Potest etiam dici *blasphema*, prout eam vocat Ioannes Matthæus Caryophylon Archiepiscopus Iconiensis *in refutat. Pseudochristianę Cathec.* editæ à Zaccharia Gergano græco, *blasphem.* 35. Licet enim blasphemia ex vsu Patrum, & Theologorum regulariter solùm accipiatur pro contumelia in Deum, qui est summæ excellentiæ, & dignitatis, nihilominus in quadam læta significatione accipitur pro conuitio, & maledicto in personam alicuius dignitatis, & excellentiæ, vt ex authoribus profanis constat, & ex Apostolo 1. *ad Corinth.* 4. *Blasphemamur, & obsecramus.* Et *ad Titum* 3. *Admone illos neminem blasphemare;* hoc est maledicere, conuitiari, vt Hieronymus ibidem docet. Cum ergo dicta propositio conuitiosa sit D. Petro, vtpote, cum per ipsam derogetur eius honori, & dignitati, ratione cuius præest omnibus Apostolis, & etiam Paulo; vtique

blasphema

blasphema appellari poterit. Præsertim, quod contumelia Sanctorum in Deum ipsum redundat, ac per consequens quadantenus habet rationem blasphemiæ. Lessius *de Iustit. & Iur. lib. 2. c. 45. dub. 5. n. 23.* iuxta doctrinam Nauarri.

5 Maximè etiam, & toto iure dici potest, & debet talis propositio *haretica*. Hac enim censura illam notat facultas Theologica Parisiensis relata, quod magni ponderis esse poterit Anonymo Gallo Antigonistæ. Cui censuræ fauet Sotus *in 4. dist. 24. q. 2. ar. 5.* dicens, non solùm erroneum, sed & hæreticum esse asserere, posse esse duos Summos Pontifices in Ecclesia. Quamuis enim non loquatur de Petro, & Paulo, ratio tamen, quæ ad id adducit, scilicet quia regimen Ecclesiæ debet esse monarchicum, etiam ipsos comprehendit Bañez *2. 2. q. 1. ar. 10. dub. 4. cō̄cl. 1.* adiuncta solut. *ad 1. arg.* Clarius Paulus Grysaldus *in dec. Fid. Cath. verb. Petrus*, vbi vocat hanc propositionem hæreticam *Petrus non erat super omnes Apostolos*. Azor *p. 2. lib. 4. c. 12.* ex glossa *in Can. si autem 7. q. 1.* Gersone, & Soto, dicens esse improbabilem, & pugnantem cum iure diuino, & institutione Christi sententiam asserentem, *posse esse duos Summos Pontifices*.

Hoc elicitur, nedum, vt dicitur *negatiuè*, ex eo quod nullum vel minimum S. Paginæ oraculum pro aduersæ sententiæ suffragio afferri possit ab Antigonista Anonymo, sed & *positiuè* plura ipsorū referendo, quib. nostra veritas cunctorū applausu euin-

6 citur. Desumitur primū ex illo Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claues Regni Cælorum: Et quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum, & in Cælis: Et quodcunque solueris super terram, erit solutum, & in Cælis.* In quibus specialiter expēdendum ex communi Patrum, & Doctorum expositione illis promitti Petro Primatum Ecclesiæ, postea concedendum Ioan. 21. illis verbis: *Pasce oues meas*, &c. Promitti autem illi hunc Primatum super omnes etiam Apostolos, & Paulum ipsum, colligitur ex duplici illa metaphora *Petræ, & Clauium*. Ex eo enim, quod specialiter appellatur *Petra* denotatur ipsum solum, & non alium cum ipso esse lapidem fundamentalem super quem totius Ecclesiæ structura firmatur. Vnde Cyprianus *Tract. de Vnit. Eccles.* ait: *Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur*: Hieronym. *lib. 1. contra Iouin. Vnus eligitur*, vt capite *constituto schismatis tolleretur occasio*: Ambr. *serm. 4. Petra dicitur Petrus, eo quod tanquam saxum immobile totius operis Christiani compagem, molemque sustineat.* Augustin. *serm. 16.* vel 28. *de Sanct. Solus Petrus inter Apostolos meruit audire. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Dignus certè, qui ædificandis in domo Dei populis lapis esset ad fundamentum.* Eò præsertim, quia, cum ipse Christus sit petra *1. Corinth. 10. & c. Cum Paulus 1. q. 1. Cap. fin. de Presbyt. non baptizato* Petrum vocando *Petram* denotat ipsi concessisse totam authoritatem, quam habebat super cunctos, etiam Apostolos, ac proinde etiam super Paulum. Vnde S. Leo Papa I. ex hoc titulo Patrę Petro à Christo concesso infert *Can. Ita Dominus d. 19.* ipsum in consortiū indiuiduæ vnitatis assūptum fuisse. Vnicus ergo Pastor Petrus fuit, super omnes Apostolos, Paulum etiam. De quo iterum n....

Ex clauium etiam metaphora idem elicitur: Claues enim non nisi Regibus, & Gubernatoribus conceduntur: specialiter ergo Petro concessæ, & non alijs, denotant Christum ipsum constituisse vnicum Regem, & Gubernatorem Ecclesiæ. Vnde Augustin. *super solus Petrus inter Apostolos meruit audire. Tu es Petrus, &c. Clauis ad Regnum, &c.* Ad idem Leo Papa *serm. 2. de natal. Apost. & serm. 3. de anniuers. sui Pontificat.* Optatus Mileuitanus *lib. 2. contr. Parmen. & lib. 7. de schism.* S. Thomas *4. contr. Gent. c. 76.* & ante eos Tertullianus *in Scorpiaco*.

7 Secundò, ex Ioan. 21. illis verbis: *Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis diligis me? Ait illi: etiam Domine tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Amas me? Et dixit ei: Domine tu omnia nosti, tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce oues meas.* Ex hoc enim loco habetur Petrum non solùm esse Superiorem communibus fidelibus per *agnos* denotatis, sed etiam ipsis Apostolis designatis per *oues*, ac per consequens Paulo. Vnde Chrysostom. Theophyl. & Euthimius eum vocant, *os verticem, & eximium Apostolorum*, Epiphanius *hæres. 51. Ducem Discipulorum*. Hieronym. loco relato ex *lib. 1. contr. Iouinianum* egregiè satis inquiens: *Propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite constituto schismatis tolletur occasio*. Et S. Leo *serm. 3. de Assumpt. sua ad Pontif. De toto mundo vnus Petrus eligitur, qui, & vniuersarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur*: Et rursus; *Siquid* inquit, *cum eo Petro commune cæteris voluit esse Principibus, nunquam, nisi per ipsum dedit, quidquid alijs non negauit*. Idem Epist. 89. *Huius* ait, *muneris Sacramentum ità Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in Beatissimo Petro Apostolorum omnium Summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet*: Et Bern. *lib. 2. de Consid.* loquens de Petro: *Non modò ouium, sed etiam Pastorum tu vnus omnium Pastor. Vnde id probem, quæris? Ex verbo Domini: Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolutè, & indiscretè totæ commissæ sunt oues? Si me amas Petre pasce oues meas.* Et Optat. Mileuit. *lib. 7. contra Parmen. Bono vnitatis*, inquit, *Beatus Petrus præferri omnibus Apostolis meruit, & claues Regni Cęlorum communicandas cæteris solus accepit.* Et Innocent. III. *C. solitæ de Maiorit. & obed.* notat, quod Christus oues commiserit Petro, non distinguens inter has oues, & alias, & Eucherius Lugdunens. in *vigil. S. Petri*, illum appellans, non solùm Pastorem, *sed Pastorem Pastorum*. Alia apud Caietanum, Bellarminum, Dualium, Maldonatum, & alios. Petrus ergò superior erat Paulo, & Pastor ipsius.

8 Accedit, & illud *Lucæ 22.* ad Petrum dictum: *Confirma fratres tuos*: Quo testimonio veluti egregio fundamento Primatus Petri à Patribus, & Doctoribus ac Greg. IX. Pap. *in Ep. ad Patriarch. Constantinop.* inferius referenda defenditur. Nec opus illorum testimonia referre, quia cuique obuia sunt; intentumque specialiter etiam de Paulo probant, qui sæpius à Patribus *frater*, & *socius Petri* nuncupatur.

tur. Erant ergò Petri partes, Paulum, ficut, & alios Discipulos cunctos Primicerij Primatus potestate cofirmare. Cur ergo ipsi suppar dici poterit? De hac Pauli fraternitate cum Petro iterum infra erit sermo, & de hoc loco pro Petri Sũmo Patriarchatu apud Patres, & expositores plura, specialiter Theophilactum inferius *num.26*.

Tertiò, ex vocatione Pauli *Act. 9.* vbi Christus
9 ministerium, ad quod eum vocabat, exprimens solùm dixit: *Vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus, & filijs Israel.* Non enim dixit, ficut de Petro: *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; aut: *Tibi dabo claues Regni Cælorum*; aut: *Pasce oues meas*: sed, *vt portet nomen meum*, ficut præco, aut doctor Gentium, vt Doctores exponunt. Non ergo erat Pastor Ecclesiæ, ficut Petrus.

Corroboratur maximè ex eo, quod dicitur *Act.*
10 *cap.13.* videlicet: *Segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos*, idest, *accersiui eos*, vt Pagninus, & Tigurina, seu *aduocaui eos*, pro vt alij, velut melius alij exponunt, *prædestinaui eos* Atqui Paulus, & Barnabas non fuerunt assumpti, accersiti, aduocati, vel prædestinati ad opus supremi, & præcipui gubernij, & regiminis totius Ecclesiæ, vt Petrus. Quis enim de Barnaba cum Paulo hìc parificato id vel somniauit? Deinde ex sequentibus eiusdē cap. verbis elicitur manifestè, hoc opus solùm fuisse Euangelij publicationem in gentibus. Dicitur enim ibid. *Et ipsi quidem missi à Spiritu sancto abierunt Seleuciam, & inde nauigauerunt Cyprum, & cum venissent Salaminam, prædicabāt verbum Dei, &c.* Ecce totum Pauli negotium, verbi Dei prædicationis limitibus circumseptum. Vnde ergo locus Pauli Papatui? nec abs re est, quod idem textus eo loco habet, scilicet: *Erant autem in Ecclesia, quæ erant Antiochiæ Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus, Ministrantibus autem illis Domino, & ieiunantibus dixit illis Spiritus sanctus, segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos.* Non solùm, quia Paulus vltimo loco post Prophetas, Doctores, Barnabam, Symonem Nigrum, Lucium Cyrenensem, & Manahenum numeratus, quod dedecēs, & indignum valdè esset, si ipse esset totius gregis Christi, vt alter Petrus, Summus Coryphœus: sed etiam, quia nominati illi dicuntur imposuisse ipsi *manus.* Siue enim hæc manuum impositio sit ordinatio in Episcopum, prout Chrysostomus, Leo, Bellarminus, & alij putant, siue precatoria quædam apprecatio, seu acclamatio prout Arias Montanus, Caietanus, Suarez, & alij autumant; semper arguit, Paulum non fuisse supremum Ecclesiæ caput, quippe qui tali manuum impositione egebat. Vt enim ipse Paulus *ad Hebr.7.* dixit: *sine vlla contradictione, quod minus est à meliore benedicitur.* Idem elicitur ex verbo *Dimiserunt*, quod etiam arguit authoritatem dimittentis. Adde, quod secundum aliquos illa manuum impositio fuit traditio quædam iuridica possessionis, seu administrationis Apostolatus Pauli.

11 Iuuat, & illud ad Galat. 2. in princ. *Deinde post annos 14. iterum ascendi Hierosolymam cum Barnaba assumpto & Tito. Ascendi autem secundùm reuelationem, & contuli cum illis Euangelium, quod prædico in Gentibus, seorsum autem ijs, qui videbantur aliquid esse, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Certum enim est, & communi calculo Doctorum receptum, eos, cum quibus Paulus suum communicauit Euangelium, fuisse Petrum, & alios Apostolos, & caufam communicandi illud, fuisse eam, *ne forte* (inquit) *in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Quæ omnia denotant ipsum non fuisse primarium Ecclesiæ caput, sed Petrum, cui illud communicauit. Si enim ipse Summus Ecclesiæ Antistes esset, prout Anonymus, quem reprobamus, existimat, necessarium illi non fuisset, hoc facere, ficut fecit ascendens Hierosolymam, & cum testibus Barnaba scilicet, & Tito, sed vt inquit Hieronymus supra relatus in epist. ad Augustinum 89. *Id fecit ostendens, non habuisse securitatem Euangelij prædicandi, nisi Petri, & qui cum eo erant, fuisset sententia roboratum.* Expendit etiam rectè egregius author Thomas Vvaldensis *tomo 1° Doctrinal. fid. lib.2. art.1. c.3.* quod S. Marcus Euangelium suum cum Petro duntaxat contulerit, non cum Paulo: *Beatus Marcus*, inquit, *Euangelista tantum sub authoritate Petri probatum, & visum scripsit, & retulit suum Euangelium*; quod probat authoritate Hieronymi *de scriptoribus Ecclesiast. in Marc.* dicentis: *Scripsit Euangelium, quod, cum Petrus legisset probauit, & Ecclesijs legendum sua authoritate tradidit.* Authoritas ergo sola Petri desiderabatur pro Euāgelio, quod condidit Marcus, & prædicauit Paulus, ac proinde solus Petrus Pastor Ecclesię primarius erat. Expendit etiam Augustinus *contra Faustum cap.4.* quod, si S. Paulus suum Euangelium cum Petro, & alijs Apostolis non communicaret, Ecclesia illi non crederet. *Cum ipse*, inquit, *Apostolus Paulus post auersionem Domini de Cælo vocatus, si non inueniret in carne Apostolos, quibus communicando Euangelium eiusdem Societatis esse appareret, Ecclesia illi non crederet.* Egregiè etiam ad intentum Gregorius Papa IX. *in epist. ad German. Patriarch. Constantinop seu Archiep. Græcor.* quæ extat in Bullario Roman. *nouiss. n.14.* Primatum Petri etiā supra Paulum comprobans inquit: *In Petro authoritatis officium recognoscens, & ideo ad eum, tanquam Primatem, & Euangelij Dominici fontem venit Hierosolymam, & postmodum cum ipso, & alijs secundum reuelationem contulit Euangelium, ne in vacuum curreret, vel etiam cucurrisset.* En Petrum, non Paulum, Ecclesiæ Primatem.

12 Ad hæc, ex reprehensione Petri à Paulo facta eo *cap.2. epist. ad Galat. vers.11. & 14.* quæ magnum argumētum subministrare videtur prætensæ æqualitati Pauli cum Petro, potius colligitur cōtrarium. Si enim Patrum, & Doctorum mentem circa huiusmodi reprehensionem inuestigemus, videbimus sanè, ipsos tenuisse Paulum, & si reprehenderet Petrum, nihilominus reprehendisse illum iuxta modum, quo inferiores possunt suos superiores, humili videlicet charitate, corrigere. Ita enim habent Cyprianus *epist. ad Quintum*, laudans humilitatem Petri, quod permiserit corrigi à Paulo, scilicet minori. Gregorius homil. 18. in Ezech. dicens: *A minori suo reprehenditur, vt reprehendi non dedignatur.*

S.Thom.

blasphema appellari poterit. Præsertim, quod contumelia Sanctorum in Deum ipsum redundat, ac per consequens quadantenus habet rationem blasphemiæ. Lessius *de Iustit. & Iur. lib.* 2. *c.* 45. *dub.* 5. *n.* 23. iuxta doctrinam Nauarri.

Maximè etiam, & toto iure dici potest, & debet
5 talis propositio *hæretica*. Hac enim censura illam notat facultas Theologica Parisiensis relata, quod magni ponderis esse poterit Anonymo Gallo Antigoniftæ. Cui censuræ fauet Sotus *in* 4. *dist.* 24. *q.* 2. *ar.* 5. dicens, non solùm erroneum, sed & hæreticum esse asserere, posse esse duos Summos Pontifices in Ecclesia. Quamuis enim non loquatur de Petro, & Paulo, ratio tamen, quæ ad id adducit, scilicet quia regimen Ecclesiæ debet esse monarchicum, etiam ipsos comprehendit Bañez 2. 2. *q.* 1. *ar.* 10. *dub.* 4. *cõcl.* 1. adiuncta solut. *ad* 1. *arg.* Clarius Paulus Grysaldus *in dec. Fid. Cath. verb. Petrus*, vbi vocat hanc propositionem hæreticam *Petrus non erat super omnes Apostolos*. Azor *p.* 2. *lib.* 4. *c.* 12. ex glossa *in Can. si autem* 7. *q.* 1. Gersone, & Soto, dicens esse improbabilem, & pugnantem cum iure diuino, & institutione Christi sententiam asserentem, *posse esse duos Summos Pontifices*.

Hoc elicitur, nedum, vt dicitur *negatiuè*, ex eo quod nullum vel minimum S. Paginæ oraculum pro aduersæ sententiæ suffragio afferri possit ab Antigoniita Anonymo, sed & *positiuè* plura ipsorũ refe-
6 rendo, quib. nostra veritas cunctorũ applausu euincitur. Desumitur primũ ex illo Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claues Regni Cœlorum: Et quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum, & in Cœlis: Et quodcunque solueris super terram, erit solutum, & in Cœlis*. In quibus specialiter expẽdendum ex communi Patrum, & Doctorum expositione illis promitti Petro Primatum Ecclesiæ, postea concedendum Ioan. 21. illis verbis: *Pasce oues meas*, &c. Promitti autem illi hunc Primatum super omnes etiam Apostolos, & Paulum ipsum, colligitur ex duplici illa metaphora *Petræ, & Clauium*. Ex eo enim, quod specialiter appellatur *Petra* denotatur ipsum solum, & non alium cum ipso esse lapidem fundamentalem super quem totius Ecclesiæ structura firmatur. Vnde Cyprianus *Tract. de Vnit. Eccles.* ait: *Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur*: Hieronym. *lib.* 1. *contra Iouin. Vnus eligitur, vt capite constituto schismatis tolleretur occasio*: Ambr. *serm.* 4. *Petra dicitur Petrus, eo quod tanquam saxum immobile totius operis Christiani compagem, molemque sustineat*. Augustin. *serm.* 16. vel 28. *de Sanct. Solus Petrus inter Apostolos meruit audire. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Dignus certè, qui ædificandis in domo Dei populis lapis esset ad fundamentum*. Eò præsertim, quia, cum ipse Christus sit petra 1. *Corinth.* 10. & *c. Cum Paulus* 1. *q.* 1. *Cap. fin. de Presbyt. non baptizato* Petrum vocando *Petram* denotat ipsi concessisse totam authoritatem, quam habebat super cunctos, etiam Apostolos, ac proinde etiam super Paulum. Vnde S. Leo Papa I. ex hoc titulo Patrẽ Petro à Christo concessa infert *Can. Ita Dominus d.* 19. ipsum in consortiũ indiuiduæ vnitatis assũptum fuisse. Vnicus ergo Pastor Petrus fuit, super omnes Apostolos, Paulum etiam. De quo iterum n....

Ex clauium etiam metaphora idem elicitur: Claues enim non nisi Regibus, & Gubernatoribus conceduntur: specialiter ergo Petro concessæ, & non alijs, denotant Christum ipsum constituisse vnicum Regem, & Gubernatorem Ecclesiæ. Vnde Augustin. *super solus Petrus inter Apostolos meruit audire. Tu es Petrus, &c. Clauis ad Regnum, &c.* Ad idem Leo Papa *serm.* 2. *de natal. Apost.* & *serm.* 3. *de anniuers. sui Pontificat.* Optatus Mileuitanus *lib.* 2. *contr. Parmen.* & *lib.* 7. *de schism.* S. Thomas 4. *contr. Gent. c.* 76. & ante eos Tertullianus *in Scorpiaco*.

7 Secundò, ex Ioan. 21. illis verbis: *Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis diligis me? Ait illi: etiam Domine tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Amas me? Et dixit ei: Domine tu omnia nosti, tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce oues meas*. Ex hoc enim loco habetur Petrum non solùm esse Superiorem communibus fidelibus per *agnos* denotatis, sed etiam ipsis Apostolis designatis per *oues*, ac per consequens Paulo. Vnde Chrysostom. Theophyl. & Euthimius eum vocant, *os verticem, & eximium Apostolorum*, Epiphanius *hæres.* 51. *Ducem Discipulorum*. Hieronym. loco relato ex *lib.* 1. *contr. Iouinianum* egregiè satis inquiens: *Propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite constituto schismatis tolletur occasio*. Et S. Leo *serm.* 3. *de Assumpt. sua ad Pontif. De toto mundo vnus Petrus eligitur, qui, & vniuersarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur*: Et rursus; *Si quid* inquit, *cum eo Petro commune cæteris voluit esse Principibus, nunquam, nisi per ipsum dedit, quidquid alijs non negauit*. Idem Epist. 89. *Huius* ait, *muneris Sacramentum ità Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in Beatissimo Petro Apostolorum omnium Summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet*: Et Bern. *lib.* 2. *de Consid.* loquens de Petro: *Non modò ouium, sed etiam Pastorum tu vnus omnium Pastor. Vnde id probem, quæris? Ex verbo Domini: Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolutè, & indiscretè totæ commissæ sunt oues? Si me amas Petre pasce oues meas*. Et Optat. Mileuit. *lib.* 7. *contra Parmen. Bono vnitatis*, inquit, *Beatus Petrus præferri omnibus Apostolis meruit, & claues Regni Cœlorum communicandas cæteris solus accepit*. Et Innocent. III. *C. solitæ de Maiorit. & obed.* notat, quod Christus oues commiserit Petro, non distinguens inter has oues, & alias, & Eucherius Lugdunens. in *vigil. S. Petri*, illum appellans, non solùm Pastorem, *sed Pastorem Pastorum*. Alia apud Caietanum, Bellarminum, Dualium, Maldonatum, & alios. Petrus ergò superior erat Paulo, & Pastor ipsius.

8 Accedit, & illud *Lucæ* 22. ad Petrum dictum: *Confirma fratres tuos*: Quo testimonio veluti egregio fundamento Primatus Petri à Patribus, & Doctoribus ac Greg. IX. Pap. *in Ep. ad Patriarch. Constantinop.* inferius referenda defenditur. Nec opus illorum testimonia referre, quia cuique obuia sunt; intentumque specialiter etiam de Paulo probant, qui sæpius à Patribus *frater*, & *socius Petri* nuncupatur.

tur. Erant ergò Petri partes, Paulum, sicut, & alios Discipulos cunctos Primicerij Primatus potestate cōfirmare. Cur ergo ipsi suppar dici poterit? De hac Pauli fraternitate cum Petro iterum infra erit sermo, & de hoc loco pro Petri Sūmo Patriarchatu apud Patres, & expositores plura, specialiter Theophilactum inferius *num.26.*

9 Tertiò, ex vocatione Pauli *Act. 9.* vbi Christus ministerium, ad quod eum vocabat, exprimens solùm dixit: *Vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus, & filijs Israel.* Non enim dixit, sicut de Petro: *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam;* aut: *Tibi dabo claues Regni Cælorum;* aut: *Pasce oues meas:* sed, *vt portet nomen meum,* sicut præco, aut doctor Gentium, vt Doctores exponunt. Non ergo erat Pastor Ecclesiæ, sicut Petrus.

10 Corroboratur maximè ex eo, quod dicitur *Act. cap.13.* videlicet: *Segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos,* idest, *accersiui eos,* vt Pagninus, & Tigurina, seu *aduocaui eos,* pro vt alij, velut melius alij exponunt, *prædestinaui eos* Atqui Paulus, & Barnabas non fuerunt assumpti, accersiti, aduocati, vel prædestinati ad opus supremi, & præcipui gubernij, & regiminis totius Ecclesiæ, vt Petrus. Quis enim de Barnaba cum Paulo hic parificato id vel somniauit? Deinde ex sequentibus eiusdē cap. verbis elicitur manifestè, hoc opus solùm fuisse Euangelij publicationem in gentibus. Dicitur enim ibid. *Et ipsi quidem missi à Spiritu sancto abierunt Seleuciam, & inde nauigauerunt Cyprum, & cum venissent Salaminam, prædicabāt verbum Dei, &c.* Ecce totum Pauli negotium, verbi Dei prædicationis limitibus circumseptum. Vnde ergo locus Pauli Papatui? nec abs re est, quod idem textus eo loco habet, scilicet: *Erant autem in Ecclesia, quæ erant Antiochiæ Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus, Ministrantibus autem illis Domino, & ieiunantibus dixit illis Spiritus sanctus, segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos.* Non solùm, quia Paulus vltimo loco post Prophetas, Doctores, Barnabam, Symonem Nigrum, Lucium Cyrenensem, & Manahenum numeratus, quod dedecēs, & indignum valdè esset, si ipse esset totius gregis Christi, vt alter Petrus, Summus Coryphœus: sed etiam, quia nominati illi dicuntur imposuisse ipsi *manus.* Siue enim hæc manuum impositio sit ordinatio in Episcopum, prout Chrysostomus, Leo, Bellarminus, & alij putant, siue precatoria quædam apprecatio, seu acclamatio prout Arias Montanus, Caietanus, Suarez, & alij autumant; semper arguit, Paulum non fuisse supremum Ecclesiæ caput, quippe qui tali manuum impositione egebat. Vt enim ipse Paulus *ad Hebr.7.* dixit: *sine vlla contradictione, quod minus est à meliore benedicitur.* Idem elicitur ex verbo *Dimiserunt,* quod etiam arguit authoritatem dimittentis. Adde, quod secundum aliquos illa manuum impositio fuit traditio quædam iuridica possessionis, seu administrationis Apostolatus Pauli.

11 Iuuat, & illud ad Galat. 2. in princ. *Deinde post annos 14. iterum ascendi Hierosolymam cum Barnaba assumpto & Tito. Ascendi autem secundùm reuelationem, & contuli cum illis Euangelium, quod prædico in Gentibus, seorsum autem ijs, qui videbantur aliquid esse, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Certum enim est, & communi calculo Doctorum receptum, eos, cum quibus Paulus suum communicauit Euangelium, fuisse Petrum, & alios Apostolos, & causam communicandi illud, fuisse eam, *ne forte* (inquit) *in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Quæ omnia denotant ipsum non fuisse primarium Ecclesiæ caput, sed Petrum, cui illud communicauit. Si enim ipse Summus Ecclesiæ Antistes esset, prout Anonymus, quem reprobamus, existimat, necessarium illi non fuisset, hoc facere, sicut fecit ascendens Hierosolymam, & cum testibus Barnaba scilicet, & Tito, sed vt inquit Hieronymus supra relatus in epist. ad Augustinum 89. *Id fecit ostendens, non habuisse securitatem Euangelij prædicandi, nisi Petri, & qui cum eo erant, fuisset sententia roboratum.* Expendit etiam rectè egregius author Thomas Vvaldensis *tomo 1. Doctrinal. fid. lib. 2. art. 1. c.3.* quod S. Marcus Euangelium suum cum Petro duntaxat contulerit, non cum Paulo: *Beatus Marcus,* inquit, *Euangelista tantum sub authoritate Petri probatum, & visum scripsit, & retulit suum Euangelium;* quod probat authoritate Hieronymi *de scriptoribus Ecclesiast. in Marc.* dicentis: *Scripsit Euangelium, quod, cum Petrus legisset probauit, & Ecclesijs legendum sua authoritate tradidit.* Authoritas ergo sola Petri desiderabatur pro Euāgelio, quod condidit Marcus, & prædicauit Paulus, ac proinde solus Petrus Pastor Ecclesię primarius erat. Expendit etiam Augustinus *contra Faustum cap.4.* quod, si S. Paulus suum Euangelium cum Petro, & alijs Apostolis non communicaret, Ecclesia illi non crederet. *Cum ipse,* inquit, *Apostolus Paulus post auersionem Domini de Cælo vocatus, si non inueniret in carne Apostolos, quibus communicando Euangelium eiusdem Societatis esse appareret, Ecclesia illi non crederet.* Egregiè etiam ad intentum Gregorius Papa IX. *in epist. ad German. Patriarch. Constantinop seu Archiep. Græcor.* quæ extat in Bullario Roman. *nouiss. n.14.* Primatum Petri etiā supra Paulum comprobans inquit: *In Petro authoritatis officium recognoscens, & ideo ad eum, tanquam Primatem, & Euangelij Dominici fontem venit Hierosolymam, & postmodum cum ipso, & alijs secundum reuelationem contulit Euangelium, ne in vacuum curreret, vel etiam cucurrisset.* En Petrum, non Paulum, Ecclesiæ Primatem.

12 Ad hæc, ex reprehensione Petri à Paulo facta eo *cap.2. epist. ad Galat. vers.11. & 14.* quæ magnum argumētum subministrare videtur prætensæ æqualitati Pauli cum Petro, potius colligitur cōtrarium. Si enim Patrum, & Doctorum mentem circa huiusmodi reprehensionem inuestigemus, videbimus sanè, ipsos tenuisse Paulum, & si reprehenderet Petrum, nihilominus reprehendisse illum iuxta modum, quo inferiores possunt suos superiores, humili videlicet charitate, corrigere. Ita enim habent Cyprianus *epist. ad Quintum,* laudans humilitatem Petri, quod permiserit corrigi à Paulo, scilicet minori. Gregorius homil. 18. in Ezech. dicens: *A minori suo reprehenditur, vt reprehendi non dedignatur.* S.Thom.

S.Thom. 2.2.q.33. art.4. ad 2. inquiens: *Paulus, qui erat subditus Petro, propter imminens periculum scandali circa fidem Petrum publicè arguit*. Aquinatem autem sequuntur Abulensis *in cap. 18. Matth. q.86.* & contra Vviclephum Thomas Vvaldensis *in Doctrinal. fid. tom.1. lib.2. art.1. cap.3.* sed pro omnibus audiendus est hæreticorũ malleus Augustinus *epist. 19. ad Hieronymum* his verbis rem concludens. *Rarius, & Sanctius exemplum Petrus posteris præbuit, quo non dedignentur à posterioribus corrigi, quàm Paulus, quo confidenter auderent minores maioribus pro defendenda veritate, salua charitate, resistere*. Item tractans de hac Petri reprehensione: *Firmitas, & charitas Petri, cui ter à Domino dictum est Amas me: Pasce oues meas; obiurgationem talem posterioris Pastoris pro salute gregis libentissimè sustinebat*. Ad idem deseruiunt, quæ alij dicunt, quos æmulatur Gregorius IX. *in epist. ad German. Patriarch. Constantinop.* Paulum *dispensatiuè*, Petro in faciem restitisse, quod dicit in orthodoxis Patribus legi; hæc enim dispensatio in eo posita est, vt, qui non erat superior, nec æqualis, reprehenderet Summum Pastorem.

Nec prætermittendum illud, quod in eadem
13 epistola ad Galat. *c.1. vers.18.* dicitur *Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus quindecim*. Intentum enim Pauli eo loco est, commendare Euangelium à se prædicatum Galatis, ne illud desererent, eo quod illud non accepisset ab aliquo etiam ex Apostolis, nisi solùm à Christo. Nam propterea dicit in principio capitis: *Paulus Apostolus non ab hominibus, nec per hominem, sed per Iesum Christum*. Deinde: *Notum vobis facio Euangelium, quod Euangelizatum est à me, quia non est secundum hominem, neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per reuelationem Iesu Christi*. Et postea: *Cum autem placuit ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam suam, vt reuelaret filium suum in me, vt Euangelizarem illum in Gentibus, continuò non acquieui carni, & sanguini, nec veni Hierosolymam ad antecessores meos Apostolos.*

Cum ergo specialiter dicat, se venisse Hierosolymam, vt videret Petrum, & mansisse apud eum *diebus quindecim*, manifestè denotat, Petrum fuisse sibi superiorem, ac propterea venisse ad ipsum ad communicandũ cum eo Euangelium, quod à Christo acceperat. Vnde Tertullianus *de præscript. prope fin.* inquit: *Ascendit videre Petrum ex officio, & de Iure*, id est, quia ad id tenebatur, tanquam subditus. Clariùs Gregorius IX. *in epist. illa ad German. Patriarch.* illis verbis: *Ad Petrum tanquam ad Primatem, & Euangelij fontem ascendit*. Chrisostomus *homil.87. in Ioan.* inquit: *Petrus eserat Apostolorum, & Princeps, propterea, & Paulus eum præter alios visurus ascendit*. Et Hieronymus in hunc locum: *Venit Paulus videre Petrum, bonoris priori Apostolo deferendi*, scilicet gratia. Item *in epist. ad Augustin. 89. Tantæ Petrus authoritatis fuit, vt Paulus in epistola sua scripserit: Deinde post annos tres veni Hierosolimam videre Petrum, ostendens, se non habuisse securitatem prædicandi Euangelium, nisi Petri, & cæterorum Apostolorum, qui cum eo erant, fuisset sententia roboratum*. Et Ambrosius *in cap.1. ad Galat. Dignum fuit*, inquit, *vt cuperet, videre Petrum, quia primus erat inter Apostolos, cui delegauerat Saluator curam Ecclesiarum*. Et Theodoretus *in epist. ad Leon.* de ead. re sic loquitur: *Paulus præco veritatis, Tuba sanctissimi spiritus, ad magnum Petrum accurrit, vt ijs, qui Antiochiæ de legalibus institutis contendebant, ab ipso adferret solutionem*. Et in hoc *cap.1. ad Galat. Cum humana doctrina non indigeret, vt qui ab vniuersorum Deo eam accepisset, Apostolorum Principi, quem par est, honorem tribuit*. Et Oecumenius in hunc locum: *Post tot, tantosque agones pergit ad Petrum, tanquam maiorem visurus*. Theophylactus: *Honorans, eum ceu maiorem*.

Similiter ex 15. *cap. Act. Apost.* expendendum,
14 quod, cum propter controuersiam ortam Antiochiæ, an Gentiles christiani facti deberent circumcidi, & legem Mosaycam seruare, missi essent ad Apostolos, scilicet Petrum, Iacobum, & Ioannem Hierosolymis commorantes Paulus, & Barnabas, vt controuersia dirimeretur, congregato Concilio Apostolorum, & Seniorum Petrus determinauit non esse obligandos christianos ex Gentilitate venientes obseruare legem Mosaycam; quod etiam approbat Iacobus Apostolus Hierosolymorum Episcopus; & remittitur Paulus cum Barnaba, & alijs litteras Concilij ad Antiochenses portantes de determinatis in ipso. Ex hac enim historia plura notari possunt, ex quibus elicitur solùm Petrum, non autem Paulum, fuisse caput Ecclesiæ. Primò, ex eo, quod Paulus missus fuerit à fratribus ad Petrum, & alios Apostolos pro huius controuersiæ decisione. Si enim Paulus caput Ecclesiæ esset tantam quantam Petrus authoritatem in eius regimine habens, cur pro dubij decisione ad Petrum mittitur. Mitti enim subditorum est. Nec vis huius argumenti eneruatur ex eo, quod etiam ipse Petrus dicatur missus *in Act. Apost. cap.8.* ibi: *Cum audissent Apostoli, qui erant Hierosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Ioannem*. Potius enim ex hoc vires resumit argumentum. Constat enim, Patres, Doctores, & Expositores loci relati dubium, & quæstionem excitare, quomodo Petrus Apostolorum vertex *missus* dicitur; nunquam autem de Paulo hanc quæstionem, seu dubium excitarunt, etiamsi sæpius missum fuisse comprobetur. Quod est euidens signum Primatus Ecclesię recogniti in Petro, & non in Paulo. Ad hæc, si Paulus æquè, ac Petrus Pontificia summa dignitate fulgebat, & ea fulgere in Ecclesia compertum erat, cur ipse quæstionem non decidit? Cur, qui illam mouerunt, Pauli sententiam non sequebantur? Vnde Theodoretus dict. epist. ad Leonem. *Si Paulus*, inquit, *præco veritatis, tuba Sancti Spiritus ad magnum Petrum cucurrit, vt ijs, qui Antiochiæ de legalibus institutis contendebant, ab ipso afferret solutionem: multò magis nos, qui abiecti sumus, & pusilli, ad Apostolicam vestram Sedem currimus, vt Ecclesiarum vulneribus medicinam à vobis accipiamus. Vobis enim per omnia primos esse conuenit*. Accedit nõ leuis ponderis argumentum ex eo c.15. desumptum. Accessus enim Pauli, & Barnabæ ad Petrum, & alios Apostolos Hierosolymis agentes non vltronea, aut spontanea, sed coacta fuit; videlicèt, quia accusabantur, quod impediebant nouiter christianos Mosaycam legem derelinquere. Ait enim Irenæus *lib.3. cap.13.* sic: *Quoniam autem ijs, qui ad*

qui ad Apostolus vocauerunt eum (scilicet Paulum) *de quæstione acquieuit Paulus*, &c. Clariùs D. Hieron. *ep.* 11. *seu* 89. *ad Augustin.* inquiens: *Statuerunt ascendere, & ipsi, qui accusabantur, & ij, qui accusabant ad Apostolos*. Quos etiam plures alij etiam ex expositoribus sequuntur. Quis autem prudens existimare poterit, Paulum ab Ecclesia summum Pastorem æstimatum fuisse, quem ad Petrum, & alios Apostolos prouocantes accusabant christiani? Deinde, si Paulus eadem cum Petro in Ecclesiæ regimine authoritate potiebatur, cur non in isto primo, & generali Concilio, in quo maximè agebatur de spectantibus ad ipsum Paulum, scilicèt de gentibus cogendis, vel non cogendis ad legem Moysis simul cum ipso quæstionem hanc definiuit? Cur non Petrus, & Paulus simul Præsidum munus gerunt? Solus enim Petrus, vt Princeps Apostolorum, & Primas Ecclesiæ eam quasi Iudex, audita vtriusque partis disceptatione definiuit, vt habet S. Hyeron. ep. 89. q. 11. est inter epist. S. Augustini c. 3. vbi ait, Petrum fuisse Principem huius decreti. Et quod magis est, cum Iacobus Apostolus, qui solùm erat Hierosolymorum Episcopus sententiam suam in hoc concilio protulisset Petri decretum approbantem, laudantem, & corroborantem: Paulus tamen nihil tale fecit, sed solùm narrabat, veluti testis, ea signa, & prodigia, quæ per eū in gentibus fiebant. Dicitur enim eo cap. 12. *Tacuit autem omnes multitudo*, (vtique hoc suo silentio reuerens Petrum, ipsiusque decretum) *& audiebant Barnabam, & Paulum narrantes, quanta Deus fecisset signa, & prodigia in Gentibus per eos*. Præterea ex verbis, quibus Petrus rem definiuit, infertur, solùm ad ipsum, non autem ad Paulum, qui præsens aderat, id negotij spectasse. Dicit enim: *Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire Gentes verbum Euāgelij, & credere.. Et qui nouit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum Sanctum, sicut, & nobis, & nihil discreuit inter nos, & illos*. Id est, iuxtà expositorum mentem, me elegit Deus, vt per os meum Gentes audiant Euangelium, & credant, quod credere debent, siquidem mihi dixit Christus. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meā.* Ex quo infertur fundamentum Authoris propositionis, quam reprobamus in eo valde deficere, quod putet Petrum solùm pro Iudæis, Paulum verò pro Gentilibus designatos esse, ac propterea duo capita Ecclesiæ fuisse. Constat enim ex hoc loco, Petrum dixisse, se electum fuisse à Deo, vt *per os* ipsius Gentes *audire* possent, & *credere* Euangelium. Demum ex huius capitis historia elicitur, falsò asseruisse authorem Anonymum propositionis relatæ, S. Paulum æquè ac Petrum fuisse Ecclesiæ Summum Pontificem. Primò vers. 12. relato, dum referuntur Paulus, & Barnabas, in Cōcilio loquētes, ponitur primo loco Barnabas, & postea Paulus. Dicitur enim: *Audiebant Barnabam, & Paulum narrantes*, &c. Et quod pluris est, in Epistola Concilij ad Antiochenses missa etiam Barnabas præmittitur Paulo. Sic enim ibi dicitur; *Placuit nobis collectis in vnū eligere viros, & mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba, & Paulo*. Secundò, quia, vt constat ex vers. 36. 37. 38. & 39. orta fuit dissentio inter Paulum, & Barnabam super assumptionem Marci, ita vt stomacati fuerint, vt inquit S. Hieronymus *in Apolog. contra Rufin.* & ad inuicem discesserint, & Barnabas non acquieuerit Paulo roganti, & deprecanti. Quę omnia arguunt, Paulum non fuisse totius Ecclesiæ primarium Antistitem, alioquin Barnabas vir Sanctissimus ipsū audiret, & vti superiori obtēperaret.

15 Corroborari id quoque potest ex perpetua, sibique constanti traditione Ecclesiæ, Summorum Pōtificum, Conciliorum, Patrum, Doctorum, & Scholasticorum, quæ Petrum solùm Christi Vicarium, Papam, & Summum Romanum Pontificem agnoscit, ipsi soli hanc prærogatiuam concedendo, & eum sæpius, nedum cunctis fidelibus, sed Apostolis etiam alijs, quandoque quoque Paulo nominato, præferendo. Quæ traditio, vt clarissimè innotescat quàm rectè Concilium Ephes. dixerit. *Sęculis omnibus notum Petrum principem, & caput Apostolorum fuisse*, euidenter comprobatur discurrendo per 17. sęcula, quæ à Christo nato numerantur, & ipsorum seruata antiquitate, loca in quibus id dicunt referendo, ac aliquorum testimonia sigillatim notādo.

16 Etenim primò sęculo id habent S. Clemens Romanus ep. 1. in initio vocans Petrum Apostolorum *primum, fundamentum Ecclesiæ, & Comitem Christi*. Non enim fuit primus inter Apostolos ætate, vocatione, aut dilectione: sed Primatus dignitate, vt inferiùs expendemus: Sicut, & quod inaniter pro aduersa parte citetur. Dionys. Areopag. Pauli Discipulus *de Diuin. nomin. c.* 3. post medium eum vocans *verticem*. Seu vt Ioann. Matth. Caryophil. Archiep. Iconiensis vertit, *Coryphæam, & honoratissimam summitatem*. Refertur etiam à Thoma Vualdensi *tom.* 1. *Doctrin. fidei, lib.* 2. *artic.* 1. *cap.* 6. Melchiore Cano *de locis lib.* 6. *cap.* 3. Alexandræ de Turre, *de Hierarch. Ecclesiast. libr.* 4. *radic.* 12. Feliciano Ninguatda *in Assert. Cathol. art.* 12. & Francisco Maria Torrigio Romano *in libro, cui titulus: I Sacri trofei Romani del trionfante Principe degli Apostoli S. Pietro c.* 10. ex eodem Dionysio *in Epist. ad Timoth.* quod, cum ad mortem Petrus, & Paulus ducti separarentur, Paulus dixerit Petro. *Pax tibi fundamentum Ecclesiarum, & Pastor Agnorum, & Ouium Christi*; & Petrum vicissim Paulo: *Vade in pace Prædicator bonorū, meditator salutis, & Dux Iustorum.* Quibus verbis discrimen quod est inter munera Petro, & Paulo concessa graficè describuntur, & machina Anonymi, quem impugnamus miserè corruit. Extat huius historiæ trophæum Romæ in Cappella, vbi id contigit, his verbis effigiatum. *In questo luogo si spartirono S. Pietro, e S. Paulo andando al martirio, e disse Paolo à Pietro: Pace à te, ò fondamento delle Chiese, e Pastor delle pecorelle, & Agnelli di Christo, e Pietro à Paulo: Vanne in pace Predicator de' buoni, e guida della salute de' giusti. Dionys. in ep. ad Timoth.* Concinunt, & alia eorund. Petri, & Pauli verba ad inuicem prolata tempore, quo Simon Magus misero casu ex aere, quo vocitans Diaboli opera ascenderat ad inferos detrusus est. Tunc enim dixit Paulus ad Petrum. *Meum est orare tuum imperare*. Et Petrus ad Paulum, *erige caput, & vide*. Ipsa refert D. Antonin. 1. *part. cap.* 4. *tit.* 6. *§.* 2. Ex illis portò benè patet discrimen dignitatis Petri, & Pauli. Pro quo legendus Ioannes Echius *de primat. Petri lib.* 3. *c.* 37.

In secundo seculo Papa Anacletus *in epistola* 3. *ferè*

17 *re in princip. & inferiùs*. Papa [illegible] primus *in epist. sua prima ad Vniuersos*, quæ extat *tom. 1. Concil*. S. Irenæus Martyr *lib. 3. aduers. hæres. cap. 1. & 3*, malè intellectus ab Anonymo nostro, vt inferiùs dicetur. Theophyl. Antiochen. Patriarcha *lib. 2. Allegor. in Euangel. Marci* in initio. Extat *tom. 1. Biblioth. Patrum edition. Parieus. anno 1589*. dicens, quod Ecclesia sit filia S. Petri. Tertull. *de Præscript. cap. 22. & in lib. de Monogamia cap. 8. num. 58*. vbi notat Petrum solum maritum per Ecclesiam, quæ super illum ædificata, idest solum ipsum dici sponsum Ecclesiæ. Non ergò Paulus, aut alius tale nomen meretur. Notabilia etiam eiusdem Tertulliani verba *lib. 1. in Marcum*. post initium scilicèt. *Nec inter Reges plurifarium videri potest summum magnum, sed vnicum, atque singulare*. Illis enim mirè firmatur Monarchia Ecclesiæ in vno Petro constituta, & euertitur *plurifarium* petri, & Pauli ab Aduersario adinuentum.

18 Et in tertiò sæculo, quamplurimi; adeo constanter, vt Porphyrius Ethnicus infensissimus Christianitatis hostis, in libris contra christianos editis, solius petri primatum, excluso Paulo, & vt inuidiam ipsi constaret, prædicare non erubesceret, prout ex D. Hyeronymo notat Genebrardus *libr. 3. Chronolog. sub hoc tempore*. Ex illis vnus est S. Hyppol. Martyr. *in orat. de Consumat. mundi* à quo vocatur Petrus *Princeps, fidei Petra, Doctor Ecclesiæ, Primus discipulorum, qui Regni claues habet*. Origen. *Homil. 5. in Exod. & in lib. 5. explan. in Euangel. Ioannis*, referente Eusebio *lib. 6. Historiæ cap. 19*. æditionis Latinæ Colonien. *& Homil. 17. in Lucam, & in epist. Pauli ad Roman. lib. 5*. Quibus in locis Petrum compellat *magnum Ecclesiæ fundamentum, Petram solidissimam, & Apostolorum Principem*. S. Anter. Pap. & Martyr. *in epist. ad Episcop. Bethicæ, & Toletanæ Prouinc. propè init*. S. Lucius Pap. I. & martyr *ad Episc. Galliæ, & Hispaniæ* S. Cyprianus martyr *in epist. 40*. vbi inquit. *Deus vnus est, & Christus vnus, & vna Ecclesia, & Cathedra vna super Petram Domini voce fundata*. Solus ergo petrus, non paulus Ecclesiæ caput primum vocandum. Similis est sibi Cyprian. *in epist. 55. ad Cornel. & 70. ad Ianuar. & 79. ad Iubaian*. specialiter *in lib. de exort. ad martyrium*, qui alio titulo *de vnitate Ecclesiæ, seu simplicitate Prælatorum*, vocari solet, cōparans Petrum cæteris Apostolis, inquit; *Erant vtique, & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus pari consortio prædit, & honoris, & potestatis, sed exordium ab vnitate proficiscitur, Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur*, non ergò Paulo relinquitur Primatus. Euseb. Alexandr. *in Homil. de Resurrect*. apud Cocc. *lib. de Summis Pontif. art. 4*. Sic introducit Christum cum Petro loquentem. *Veni ne timeas nihil tibi de gloria Apostolici chori minui, non te à dignitate remoui, non feci te secundum infra alterum, non dedi alteri claues: ne timeas, quod promisi impleo, super tuam fidem, quæ sit Petra ædificabo Ecclesiam meam*. Exclusus ergò Paulus à Primatu Ecclesiæ.

In quarto sæculo S. Marcell. Pap. I. *in ep. 1. ad Epi-*
19 *scop. Antioch. Prouinc*. Petrum appellans *totius Ecclesiæ caput*. S. Melchiades Pap. *in epist. ad Episc. Hispaniæ*, asserens, *inter beatos Apostolos fuit quædam discretio potestatis, vt licet cunctorum par electio foret, beato tamen Petro concessum est, vt alijs præemineret*. Ergo Paulo etiam. Adstipulantur in hoc sæculo Euseb. Cæsarien, *in Chron. anno 44. & lib. 2. Historiar. cap. 13. edit. Latinæ*. Concilium Nicæn. I. *can. 39*. secundū translationem ex Codice Arabico factam apud Coccum *lib. 7. de Hierarch. Eccles. art. 4*. S. Hilar. *in Ps. 131. & can. 16. in Matth*. vbi vocat eum *Ecclesiæ fundamentum*. S. Basil. *in Is. c. 2. & lib. 2. contra Eunom. & in Præfat. Reg. fusius disputatar et in orat. 3. de Peccato*. S. Cyrill. Hyerosol. *in Catech. 2. 11. & 17*. eum compellans *supremum omnium caput, Apostolorum Præsidem*, & Ecclesiæ *Summum Præconem*. S. Gregor. Nazianz. *in Orat. 7*. Petrum vocitans *Ecclesiæ columnam*. S. Epiphan. *Hæres. 51. & in Ancor. inter init. & med*. (quomodo autem nihil Aduersario faueat inferiùs dicetur) S. Ambr. *in c. 24. Lucæ, & serm. 11. de mirab. & serm. 47. ac 68*. Idē optimè. *Ps. 40. circa finē. Ipse*, inquit: *est Petrus, cui dixit: Tu es Petrus, & super hanc petrā ædificabo*, &c. Et addit, *vbi Petrus, ibi Ecclesia* Pacian. *ep. 3. ad Simpron*. inquiens; *Ad Petrum locutus est Dominus, ad vnum ideò, vt vnitatem fundaret ex vno*, & statim refert verba, *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*. Expendant quæso verbum illud *vnum* his repetitum, & verbum *vnitatem*, qui duo summa capita, & dualitatem in Christi Ecclesia fingunt. Optat. Mileuit. *libr. 2. contra Parmen*. schismaticos plura capita Ecclesiæ fingentes sic impugnans. *Inde Cephas appellatus est, in quo vno cathedræ vnitas ab omnibus seruaretur*. Et inferiùs. *Ergo cathedra vnica, quæ est prima de dotibus, sed, & Prior Petrus, cui successit Linus, &c. Iulio Liberius, Liberio Damasus, Damaso Siricius hodiè, qui noster est socius*. Cur non numerat Paulum si cùm Petro vnum caput Ecclesiæ constituit? Aurelius Prudentius sic mirè ad intentum concinens *in hym. S. Laurentij*.

Hic nempè iam regnant duo
Apostolorum Principes:
Alter vocatur Gentium,
Alter cathedram possidens
Primam, recludit creditas
Æternitatis Ianuas.

S. Ephrem Syrus *in serm. de Transfigurat*. S. Hyeron. *in cap. 2. ep. ad Galat. & lib. 1. contra Iouin. & epist. 89*. superiùs relata ad Augustin. Alijs autem locis quæ Anonymus opponit, quibus Paulum Petro parem fuisse existimare visus est rectè exponitur de Apostolatus dignitate, non de Primatu Ecclesiæ. Legatur Sixt. Senens. *lib. 6. Bibl. annot. 269*.

Et in quintò sæculo S. Ioannes Chrysost. *in Orat.*
20 *Encomiast. in Petro, & Paulo, & Homil. 2. in Psal. 50. & Homil. 83. in Matth. & Homil. 87. in Ioann. & Hom. 80. ad Popul. Antiochen*. quæ est *de Pænit. & Hom. 39*. quæ est *6*. aduersus Iudæos, & *Homil. 42*. quæ est in S. Ignatium Martyr. & *Homil. 53*. quæ est prima *de Pænit*. & *Homil. 59*. quæ est *9. de Pænit*. & Homil. 69. Quibus in locis Petrus à Chrysostomo vocatur *Orthodoxæ fidei principium, Apostolorum Doctor, Coryphæus, Columna Ecclesiæ, fidei Basis, Apostolici chori caput, Apostolorum vertex, inter Apostolos Primus, Crepido immobilis*, & alijs epithetis singularitatem ipsius Primatus exprimentibus. S. Nilus Chrysostomi discipulus *in epist. ad Magnū* Petrū dicens, τὸν πρόκριτον idest *Primarium Apostolorum*. Idem faciunt S. Augustin. Hæreticorum malleus *lib. 2. de Baptis. contra Donatis, c. 1. & in enarrat. 1 in Ps. 108. & in quæstionibus*

bus noui Testam.q.75.& serm.13.de Verb. Domini,& serm.15.de Sanct. qui est de Festo Cathedræ S. Petri, & serm.16.de eodem Festo,& serm.26. de Sanct. & serm. 124. de tempore,& serm.29.de Sanct. & Conc.2.in Ps. 13.S.Innoc.Pap.I.in epist.2. ad Victriciũ,& in epist.1. ad Decentium, & epist.31.ad Arcadium Imper.S.Paulinus Rolan. in Quarto Natali S. Felicis. S. Cyrillus Alexand.lib.2.in Ioann.c.12.lib.4.c.28.lib.10.c.4. & lib. 12. c.64. Audiatur specialiter sic Petrum commendãs, & differentiam,qua Paulus minor ipso est, assignans. De Petro enim sic dicit: Ipse sanctorum discipulorum Prælatus. De Paulo verò sic: Mysteriorum ille dispensator, Præco, & Apostolus, & euangelicarum sanctionum sacer administrans sapientissimus. En discrimen Aduersarij sententiam euertens. Sozomenus lib.7.Histor.Ecclesiast.c.4.S.Isidor.Pelusiota l.1.epist. 142.ad Ironem,& l.2.epist.58.ad Schirionem, ac epist. 96. ad Aphrodiseum. S.Maximus Tannensis Hom.1. de Natali Petri, & Pauli, & Homil.3. Theodoret. Locis superiùs relatis.S. Leo Magnus Papa perperã pro aduersa parte ab Antigonista nostro relatus in serm.2. de Auniuers. sui Pontif. & serm.3. & serm.de Transfigur.& in epist.89.aliàs 87.Eius verba in Can. Ita Dominus dist. 14. relata satis indicant intentum. Vocat enim S. Petrum Apostolorum omnium Summum, & in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum à Christo, eò quod eum appellauit Petram, quo nomine idem Christus insignitur 1. Cor. 10. Quemadmodum ergo Christus vnicum, & indiuiduum Ecclesię caput fuerit, sic, & eius Vicarius Petrus. Et quod magnum est, Concil. Calcedonense in sententia contra Dioscorum. S. Prosper Aquitanus in lib. de Ingrat. Cassian.lib.3.de Incarn.c.12.Arnobius in Ps.38. Petrum appellans Episcopum Episcoporum.

In sextò seculo Symmachus Papa in Apologet. cõ-
21 tra Anastas. Imperat. Ioannes secundus Constantinop.Patriarcha in epist. ad Hormisdam Pap. Bonifacius secundus in epist. ad Eulalium Alexand. Cassiod. in lib. de Amicitia cap. Quali discretione. Elpis vxor Boetij in Hymno ab Ecclesia recepto graphicè discrimen, quod est inter Petrum, & Paulum delineans. De Petro inquiens: Iam bone Pastor Petre. De Paulo verò Doctor egregiè Paule, &c. Idem facit Venantius Fortunat. eius seculi decor his carminibus.

Cælorum Portæ,latiduo lumina mundi
Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus,
Inter Apostolicas radianti luce coronas
Doctor hic montis, celsior ille gradu.

Et lib.9. ad Chilperic. Reg.

Excellit cum claue Petrus,
Cum dogmate Paulus,

Ex quibus vtpote clarioribus explicandus in alijs, in quibus eos pares, & Sedis honore Curules vocat. Arator Poeta in lib.1. & 2. Histor.Apostol. Euagrius lib.2.Histor.Ecclesiast.c.4. S. Gregor. Magnus libr.1. epist. 24. & libr. 3. epist. 33. & libr. 4. epist. 32. & lib.6.ep.37.& Homil.21.in Euangel.specialiter dicta epist. 37. vbi sic: Cum multi sint Apostoli, pro ipso tamen Principatu sola Apostolorum Principis Sedes in authoritate conualuit, quæ in tribus locis vnius est. Ipse enim sublimauit sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. Ipse decorauit sedem, in qua Euangelistam discipulum misit. Ipse firmauit sedem, in qua septem annis sedit.

22 In Septimò seculo S.Isidor. Hispalens.in lib.de vita,& morte Sanctor.cap.69. & lib.2.de offic. Ecclesiast. c.5.S.Adhelmus Schireburgens.Episc.ad Geruntium. S.Agatho Papa in epist. sua ad Constantin. quartum Imper. maiorem. Sexta Synodus generalis in sermone acclamatorio ad Imperator. Constantinum quartum de S.Petro, deque eius successore S.Agathone. Studiosè legendus hic Agatho Papa ea sexta Synodo, vbi sæpius Apostolum Petrum Principem discipulorum, & Apostolorum Christi compellat,vt mirum sit, Anonymum sibi in patronum hunc Papam adsciscere voluisse. Imperator Constantinus IV. in sua diuina iussione ad Synodum.

23 In octauo seculo Venerabilis Beda in c.13.Ioann. & in Homil.de Vigil.Sanctor.Petri,& Pauli,& in Homil.de eorum festo, & in lib. de sex ætatibus Mundi. S. Ioannes Damascen. in Orat. Transfigurat.Domini,& in orat.de Assumpt.B.Mariæ,& in historia Barlaam cap. 11.vbi conceptis verbis Petrum vocat. Discipulorum Principem, Fidei Petram, totius orbis Magistrum institutum. Germanus Constantinop. tom.2. Bibliot. Patrum dicens: Duodecim lapides Apostoli: Petra Apostolus Christi Archierarcha,seù Hierarcharum Princeps. Alcuinus in lib.de diuin. offic. c.de celebrat.Missæ.Concil.7.generale,quod est 2.generale Nicænum can.4. eundem Petrum compellans Primarium Apostolorum Apicem, & Principem Apostolorum.

24 In nono seculo Haymo Dominic.2.post Pascha, Ionas Episcop.Aurelianens lib.3. de Cultu Imagin.specialissimo encomio Petrum commendat, eum vocans Eminentissimum Sanctæ Ecclesiæ membrũ. Simeon Metaphrast. in Vita S.Iacobi Apostoli,& in Encomio S.Ioannis Euangelistæ. Rabanus in cap. vltimo Ioann. Concil.octauum generale, quartum generale Constantinopolitanum anno 869.sub Hadriano II. celebratum Can.21.

In decimo etiam seculo,licet aliàs infelici ab authoribus nũcupato propter penuriam Scriptorum,
25 Regino Abbas lib.1.Annal.an.865. Sic habet. Stultitiæ quodam elogio notandi sunt, qui illam Petri Sedem aliquo prauo dogmate fallere posse arbitrati sunt. Vbi, cùm Ecclesiam Romanam antonomasticè Petri Sedem appellet, à consortio Pontificij Paulum excludit. Item Luitprandus Papiensis Historicus lib.6. c.8. Petrum Apostolorum Principem compellans. Et lib.4.c.3. inquiens: Petrus Antiochena dimissa Ecclesia, ad Romanam Vrbem, quæ potentiæ magnitudine cunctis tunc nationibus imperabat, postmodum transuolauit. Vbi cum disponente Deo sanctam toto orbe venerandam fundaret Ecclesiam. De Leone etiam sexto Imperatore non sine causa Sapiente cognominato, qui sub hoc sæculo vixit, aliqua etiam ad intentum habebit Lector,si eius scripta diligenter euoluerit.

In vndecimo, seculo Oecumenius in cap. 1. Act. Apost.& in epist.ad Galat.c.1.verbis superius relatis,
26 S.Leo Papa IX.in epist.sua ad Petrum Patriarch.Antiochen.Petrum Apostolum commendans,quod ipse vertex,atque Cardo Apostolorum sit, & Thronus eius Roma. Petrus Damianus in epist. 12. quæ est ad Nicolaum Pap.c.5.Theophylatus in c.16. Matth. & Lucæ 22.& in c.21. Ioan. nam in illum locum Lucæ sic inducit Christum cum Petro loquentem: Quia te habeo, vt Principem Discipulorum, postquam negato me flene-

fleueris, & ad pœnitentiam veneris confirma cæteros: hoc enim te decet, qui post me Ecclesiæ petra es, ac firmamentum. Et in locum Ioannis. *Totius orbis ouium præfecturam Petro committit, non autem alij, sed huic tradit. Primum quidem quia omnes praecellebat, & totius cœtus os erat*. Expendat Anonymus cum quo contendimus, verbum illud *non alij*.

In decimo secundo sæculo Rupertus *lib.9. de processione Spiritus Sancti c.18.* & in *vol.4. Euang. lib.1. c.*
27 *25*. S.Bernardus *lib.2. de consid. ad Eugen. Pap.3. c.8.* vbi Petrum omnium Apostolorum Pastorem vniuersalem appellat illis verbis: *Cui non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolutè, & indiscretè tota commissæ sunt oues? Si me amas Petre pasce oues meas. Quas? Illius, vel illius populi Ciuitatis, aut regionis, aut certi Regni. Oues meas inquit. Cui non planum non designasse aliquas, sed assignasse omnes. Nihil excipitur vbi distinguitur nihil*. Expendendum etiam, quod cum eo loco Eugenius Papa ab ipso nuncupetur sic: *Sacerdos magnus Summus Pontifex, tu Princeps Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu Primatu Abel, Gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchisedech, Dignitate Aaron, Authoritate Moyses, Iudicatu Samuel, Potestate Petrus, Vnctione Christus*, nihilominus nullam mentionem Pauli fecit, neque Eugenium aliquo modo Paulum esse asseruit. Hugo de S.Victore *serm. 64.* qui est Sanctis Apost. Petro, & Paulo, sic loquens ad intentum, & controuersiam, totam dirimens, si quæ potest esse. *Petrus enim cæteris eminet excellentia potestatis. Paulus excellentia prædicationis. Petrus Sol, Paulus Luna; Petrus Sol per collatam sibi diuinitus potentiam; Paulus Luna per collatam sibi cœlitus sapientiam*.

In 13. sæculo pro mille vnus S.Thomas Aquinas
28 *in opusc.1.* quod est contra Græcorum, & Schismaticorum errores, & *in opusc. 5.* quod est in Symbolum Apostolorum, & *in opusc. de Regimine Princip. c. 14. & lib.3. c.10.* Maximè verò, & proprius ad intentum rem fermè totam concludens *2.2. q.33. art. 4.* vbi *in solut. ad 2.* loquens de correctione Petri à Paulo facta, etiamsi dicat quod Paulus Petrum non reprehendisset, nisi aliquo modo par esset, quantum ad fidei defensionem, subdit tamen. *Sciendum tamen est, quod vbi immineret periculum fidei etiam publicè essent Prælati à subditis arguendi. Vnde, & Paulus qui erat subditus Petro propter imminens periculum scandali circa fidem Petrum publicè arguit*. Optimè etiam Papa Gregorius IX. *in epist. superiùs relata* Germanum Constantinop. Patriarch. Schismatis labe infectum redarguens, & dicens. *Primum, & præcipuum Ecclesiæ fundamentum, in quo sicut in capite alij omnes continentur Petrum esse*. Secundò Paulum in ipso authoritatis officium recognouisse, & ideo ad eum tanquam ad Primatem, & Euangelij Dominici fontem Hyerosolymam venisset. Tertiò ipsi soli oues suas indiscretè Christum commisisse. Quartò claues regni cælorum solum ipsum accepisse. Quintò propterea Christum pro ipso rogasse ne deficeret fides ipsius. Vnde sextò concludit per hæc verba. *Ex quo colligitur euidenter quod ad Sedem Petri omnis sit quæstio fidei referenda*. Hæc latiùs dixi, quia Antigonista noster ea non vidit, vel si vidit vidisse dissimulauit. Concinit Nicephorus Calixtus eiusdem sæculi author *lib.1. Histor. c.24.* conuocans Petrum *Apostolorum Principem*, & *lib.2. c.14.* appellans *Antesignanum, & Primatem*. Et *cap. 44.* de Choro Apostolorum loquens. *Coryphæus itaque, & Princeps Chori eius est Petrus*.

In 14. sæculo solus sufficeret ad Anonymi, perui-
29 caciam infringendam, & rem totam firmiter comprobandam Ioannes 22. Papa, qui in Bulla contra duos Antichristi præcursores Marsilium Paduanum, & Ioannem Iandunum, quam refert Bzouius *sub anno 1327. n.7.* ex m. s. Bibliothecæ Vaticanæ plura dogmaticè scribit pro intento. Primò illa. *Isti Filij Belial dogmatizare præsumūt, quod B. Petrus Apostolus non plus authoritatis habuit, quàm alij Apostoli habuerunt, nec aliquis Apostolorum*. Et infrà. *Quod autem B. Petrus plusquam alij Apostoli authoritatis habuit ex prædictis concluditur euidenter. Certum est enim, quod maior est authoritas Pastoris, quàm gregis. Petrus autem totius gregis Dominici generalis constitutus est Pastor, vt probatū est superius, quod de nullo alio Apostolo potest dici. Præterea constat, quod maior est potentia, vel authoritas non limitata, quàm limitata. Omnes autem alij Apostoli receperunt authoritatem limitatam*. Et posteà subiungit de Petro. *Petro autem sine limitatione aliqua commisit curam Dominici gregis, cum sibi dixit. Pasce oues meas, pasce agnos meos. Item sibi soli, &c.* Et post alia ex D. Clementis authoritate concludit. *Non ipsorum Apostolorum par fuit institutio, sed omnibus præfuit vnus, scilicet Petrus*. Augustinus quoque Triumphus Anconitanus *in Sum. de Potest. Eccles. q.7. art. 2. ad 1.* sic triumphat de Anonymo nostro. *Paulus fuit minor Petro, & maior, & æqualis. Minor quidem fuit potestate Prælationis, quia solus Petrus fuit Cephas, idest caput totiùs Ecclesiæ. Maior autē prærogatiua electionis, quia electus fuit à Christo post resurrectionem, &c. Sed æqualis fuit officio prædicationis, & fidei defensionis*. Et *q.20. art.3.* sic. *Dicendum, quod singulariter solus Petrus dicitur habere claues per immediatam commissionem, per immediatam deriuationem; per vniuersalem administrationē*. Noster Guido Carmelita Elnensis Episcop. *in Tract. de Hæresib. in 3. errore Græc. c.3. & in 15. error. Armenor. cap.15. & in 26. eorundem Armenor. error. c.26. & in 1. error. Valdens. c.1.* Petrus de Palude *in 4. Sententiarum dist. 24. q.6.* dicens: *Potestas iurisdictionis, quæ ad regendum populum tota in suo fonte data fuit soli Petro, & in eo successoribus eius quando cura Ecclesiæ sibi soli commissa fuit, dicente Domino Ioan. 21. 17. Pasce oues meas. Hoc nulli aliorum dictum fuit, nec nunc, nec ante, nec post*. Durandus de S. Portiano *in 4. distinct. 24. q.5.* Alnarus Pelagius *lib.1. de Planctu Ecclesiæ artic. 68.* Ludolphus Carthusianus *in 2. part. Vit. Christi c.1.* Cardinalis Bertrandus *in Tract. de orig. & vsu Iurisdictionum q.2.*

In 15. sæculo Summus Pontifex Pius secundus in Bulla anno 1463. data his verbis, quæ sola sufficerent, vt aduersarij ceruicem iugularent. *Pastor Primus ipse Christus fuit, & pastor bonus, qui posuit animā suam pro ouibus suis. Secundus Pastor Petrus extitit ab ipso Domino institutus, atque omni potestate dotatus, quæ ad benè regendum commissas oues necessaria dicitur*. Et infrà. *Quamuis plures per orbem Ecclesiæ institutæ fuerint, & plures Episcopi, idest plures greges, & ouilia plura, & Pastores plures, omnes tamen sub vno Pastore, & in vno Grege, atque ouili continebantur, sicut, & hodie conti-*

continentur, quia vnus est Christi thalamus, vna sponsa, vnum ouile, & vnus Pastor, & omnium episcoporũ vnus Episcopus Romanus Præsul beati Petri successor, & Iesu Christi Vicarius. Inferius etiam; *Dedit ergò & regimen pacis amicum, idest Monarchicum sub B. Petro, & successoribus suis administrari, cuncta præcipiens, clauibus illi commissis, & cura gregis demandata.* Egregius Author noster Thomas Vualdens *tom. 1. doctrin. fid. lib. 2. art. 1. per 7. c.* agmen ducit Vuicleff. impugnãs; dicit enim *c. 3.* de Petro, & Paulo loquens: *Attendat Vuicleff. Petrum maiorem, Paulum minorem fratrẽ, & hoc in potestate Apostolatus, in qua fuerunt omnes æquales.* & infrà; *Paulus in ministerio æqualis est, minor frater in comparatione culminis, &* inferiùs; *In comparatione ergò Pauli Petri prioratum accepimus; in comparatione autem Petri Pauli Posterioritatem quæramus.* & *c. 6.* præponit Petrum in ordine Apostolorũ, *omnes ergò Apostoli fundamentum; sed post Christum Petrus fundamentum fundamentorum, & omnis Ecclesiæ fundamentum.* Celebris etiam Parisiorum Cancellarius Ioannes cognomento Gerson, qui in sermone quodam de Domini circuncisione Petrum, ait, fuisse Papam; Paulum verò Cardinalem; seu, vt ait in *Tract. de appellat.* eius Theologum. En latissimum discrimen inter Petrum, & Paulum ab hoc clarissimo authore prædicatum. B. Laurent. Iustin. *in lib. de obed. cap. 12.* Card. Ioann. de Turrecremata *in summa de Ecclesia,* & quod magis est Concilium Florentinum *sess. vlt.* his verbis; *Definimus, sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in vniuersum Orbẽ tenere Primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum Patrem, ac doctorem existere, & ipsi in beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem Ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plenã potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus cõtinetur.* Qua definitione cum nullo modo Paulus, sed solùm Petrus referatur, manifestè infertur, solùm Petrum, & non Paulum Ecclesiæ Pastorem esse, alioquin ipsa manca, mutila, & trunca esset, quod nullus Catholicus fatebitur. Annumerandus etiam insignis Christianus Poeta Baptista Mantuanus noster *in oper. de fac. dieb. in Mense Iunio* Petrum, & Paulum, eorumque excellentias sic discriminans. De Petro quidem sic primò canens.

Nomen erat Petro Simon ab origine, sed cum
Vellet eum Deus esse basim templo ædificando
Fecit ei solidę nomen de nomine petræ
Posteritas, quia Rector erat, clauumque tenebat
Appellare Cepham voluit.

De Paulo verò sic:

Nomen & euasit Paulus, qui voce per Orbem
Intonuit tanta, vt Boreas audiret, & Auster
Ortus, & Occasus, maria vndique, & vndique terræ.

Item Alphonsus Tostatus Abulensis Episcop. non solum in *c. 16. Matth. q. 68.* sed etiam in c. 18. qu. 86. Paulum Petro subditum dicens.

31 In *16.* sæculo ingens admodum numerus est eorum, qui animosè pro hac veritate dimicarunt, præcipuè isti: Nicolaus Sanderus, Cardinalis Hosius, Gulielmus Lindanus, Ioannes EKius, Thomas Stapletonius, Cardinalis Caietanus, Honuphrius, Thomas Elisius, Grysaldus, Todorus Coctius, Laurentius Arturus, Franciscus Turrianus, Petrus Canisius. Cardinalis Baronius, Dominicus Sotus, Dominicus Bañez, Azorius, & alii innumeri. Quibus annumerandus Summus Pontifex Gregorius XIII. qui in Pontificali Romano sub eodem Pontifice edito in quadam collecta pro consecratione Summi Pontificis sic habet: *Deus, qui Apostolum tuum Petrum inter cęteros Apostolos Primatũ tenere voluisti, eique vniuersæ Christianitatis molem super humeros imposuisti.* & infrà; *In Thronum eiusdem Apostolorũ Principis sublimamus.*

32 In 17. sæculo veritatem hanc prædicãt Concilia duo Prouincialia Senonense, & Aquense, quæ referunt Andreas Duualius *in lib. de suprema Romani Põtificis in Ecclesiam potestate.* & Iacobus Gualterius *in tabul. Geograph. sub hoc sæculo,* in quibus damnatur liber Anonymus contra Summi Pontificis authoritatem editus, Cardinalis Bellarminus, Franciscus Suarez, Nicolaus Coeffetheau, Hieremias Ferrerius, alijque quàm plures expositores S. Scripturæ, & S. Thomæ, quos referre prolixum esset, & de quibus docti aliqui pro nostra causa pugiles.

33 Referri etiam possent Historici, Chronologi, & Annalistæ Ecclesiastici cuncti, qui rem summorum Pontificum seriem, nomina, gesta, historiamque referunt, nunquam S. Paulum Apostolum *Papam* nominarunt; alioquin si *Papam* cognouissent, vtique sex Pauli Summi Pontifices in Pontificum linea recenserentur, itaut, qui Paulus primus ab ipsis dicitur, secundus diceretur, & qui secundus, tertius, & tertius, quartus, & quartus, quintus, ac quintus, sextus. Nec enim sicut Petro hoc obseruantiæ genus Paulo præstitere, vt ipsius nomine frui nollent. Vnde vel hinc agnosci potest disparitas Petri, & Pauli.

34 Quamuis autem Anonymus in epistol. quam ad Sanctissimum Dominum Innocentium scribit, suã sententiam rationibus non comprobandam dicat, ne opposita rationibus destituta, veluti irrationabilis, sicut aduersa, quę illis orbata est, existimetur aliquibus comprobãda. Prima desumitur ex eo quod vt certa fides Orthodoxorum omnium Summorum Pontificum, & Conciliorum definitionibus firmata tenet Petrus Apostolus constitutus fuit locis illis *Matth. 16. Io. 21. & Luc. 22.* Christi Vicarius, Ecclesiæ vniuersalis caput, & Pastor totius ouilis, & omnium ouium Christi: etiã ipsos Apostolos, aliosque discipulos comprehendendo. Vnde Caiet. *in opusc. de auth. Pap. c. 3.* inquit *Etiam ipsi Apostoli oues erant Christi, à quo statutum est, vt sit vnũ ouile, & vnus Pastor.* Et infrà: *Petrus inuenitur ille vnus Pastor, cui dictũ est. Pasce oues meas, non has, vel illas, & reliqui inueniuntur vnius ouilis oues.* Cum ergò Paulus fuerit ouis ouilis Christi, membrum Ecclesiæ, & vnus ex fidelibus, quis hoc neget? Præsertim, cum ipse *ad Rom. 12.* se Ecclesiæ membrum appellet illis verbis: *multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* proculdubio inferior erat summo Pastori, & capiti Ecclesiæ, ac omnium fideliũ Petro, ac proinde non æqualis ipsi. Nec tollitur vis argumenti, si dicatur hæc, & testimonia adducta duntaxat probare, Petrum quidem Summum Pastorem, & Caput Ecclesiæ fuisse iure ordinario, non autem ipsum solum, præsertim ex speciali priuilegio, pro Paulo contingebat. Hoc enim, quod attinet ad particu-

ticulare priuilegium Paulo concessum, cum Aduersarius illud non probet, reijciendum est vt figmentum. Præsertim, cumque pro illo cōfirmando affert subobscura, & ambigua sint: illa verò, quæ pro Primatu indiuiduali Petri allata sunt liquida, & manifesta, & iuxta *l. vlt. C. de compens.* liquidum nō compensetur per nō liquidum, sed solùm per liquidum. Quoad aliud verò, constat soli Petro singularissimè, & priuatiuè, quoad omnes alios concessam fuisse supremam hanc, & monarchicam potestatem super totam Ecclesiam, & omnia ipsius membra. Equidē prima ex testimonijs Conciliorum, & Patrum relatis, quorum plura expressis verbis id demonstrant; alia verò, & si id non exprimant, tamen ex contextu, & intentione loquētium; id etiam denotare manifestè conuincitur. Secundò, quia solùm priuilegiū ad personam, de qua in ipso sermo extenditur, vt communiter Iuristę. Hoc verò priuilegium Primatus Petri super totam Ecclesiam ipsi tantùm, & ipsius successoribus legitimis concessum fuisse suadetur ex eo, quod illud Matth. 16. *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c.* concessum ipsi fuit, eò quod alijs aberrantibus, circa Christi personam ipse solus dixit: *Tu es Christus filius Dei viui*, & illud Lucæ 22. *Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*, ideò etiam illi concessum, quia solùm illi dictum; *Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua.* Et illud Io. 21. *Pasce agnos meos, & pasce oues meas*, ex eo etiam illi datum, quia præmissum fuit: *Tu scis Domine, quia amo te.* Hæc enim omnia denotant priuilegij singularitatem, vt etiam Iuristæ communiter loquuntur. Tertiò, quia dictio illa *Tu*, qua vtitur Christus cum Petro loquens locis relatis ex Matt. 16. & Lucæ 22. *est personalissima*, & demonstratiua ad oculum, vt habent Iuristæ, specialiter Steph. Gratia. *in decis. March. dec.* 51. *n.* 28. Barbosa *in tr. de dictionibus dict.* 411. & sequitur Rota *dec.* 101. *n.* 3. *&* 8. *p.* 5. *recent.* Ergo singularissimè, & indiuidualissimè Petro, & ipsius successoribus, non autem alijs concessum est hoc priuilegium. Quartò, quia vt communiter ijdem Iuristæ astruunt, forma legis, priuilegij, vel rescripti in indiuisibili consistit, & est omninò indiuidua, & singularissima, vt notatur *in l. si veritas C. de fideicom.* Tiraq. *de iure mariti, glos.* 6. *n.* 4. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 17. Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 8. *q.* 8. *n.* 94. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 18. *n.* 76. *cum seqq.* Pereira *de potest. eligendi c.* 7. *n.* 13. *propè fin.* Escobar *de ratioc. c.* 11. *n.* 19. & alij vulgariter. Cum ergò ijs locis Christus tradat formam regiminis Ecclesiæ, scilicet sub vno Petro, vt etiam cōcorditer supponunt Patres, & Doctores proculdubio denotatur eam omninò indiuisibiliter, & solitariè cōpetere Petro. Quintò, quia etiamsi in sacra scriptura solū habeatur *Verbum caro factum est*, & quod filius factus sit homo, non verò habeatur expressè, quod solus filius sit factus homo, aut solum Verbū factum fuerit caro; nihilominus, vt de fide tenetur, etiam stando in terminis sacræ scripturæ, quod solū Verbum diuinū, non autem Pater, vel Spiritus Sanctus carnem assumpserit similiter quamuis in sacra scriptura non dicatur expressè Deum nō produxisse duos mundos, sed tātum sit sermo in illa de productione vnius mundi; nihilominus de fide quoque censetur, etiam in terminis sacræ scripturæ, quod nō sint duo mundi, sed vnus duntaxat. Pariter, cū Christus in institutione Baptismi dixerit: *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, etiamsi nō dixerit solùm, aut duntaxat *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, nihilominus de fide certum est, quod si quis baptizaret etiam in nomine B. Virginis, aut alterius sancti N. talis forma non teneret. Similiter ergo in præsenti, etiāsi in testimonijs relatis non exprimatur, quod soli Petro, & non alij concessum sit priuilegium Primatus in Ecclesiam, censendum erit soli ipsi singularissimè, & indiuidualiter, eiusque successoribus, non alij cuicunque concessum esse.

35 Secunda ex eo desumitur, quod cum ad probandum valorem alicuius gratiæ, seù priuilegij necesse sit tempus ipsius concessionis assignare, vtpotè de ipsius substantia, prout colligitur ex *l. non solum §. sciendum ff. de oper. non. nunciat.* & ibi Bar. alijsque Iuristis, quæram ab Anonymo nostro, quo tempore Christus priuilegium hoc Primatus Ecclesiæ, ac paritatis cum Petro Paulo concesserit. Et quidem cum omninò irrationabile sit aliquod tempus ante ipsius conuersionem pro hac concessione designare, cum tunc Paulus Christi iuratus hostis, & Ecclesiæ Dei acerrimus impugnator esset, solùm à conuersionis tempore incipere debemus. Et primò, quod Anno Christi 36. quo conuersio Pauli contigit talē à Christo gratiam non susceperit, ex eo conuincitur, quod tūc Christus munus, ad quod ipsum destinabat designans Actor. 9. solùm dixerit; *Vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus, & filijs Israel, & ego ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* In quibus nullo prorsus modo includitur talis concessio. Nec ipse aliquando id dixit. Potius, prout ex eod. Act. c. 9. cōstat cum tentaret se posteà iūgere Christi Discipulis, omnes timebant eum non credentes, quod esset discipulus, ita vt necessarium fuerit, vt Barnabas eum apprehensum duceret ad Apostolos, vt pro Christiano ab ipsis haberetur. Pariter nec hoc contingere potuit ante annum Christi 39. quo Hierosolymam venit, *vt videret Petrum.* Vt enim supra visum est Petrum adijt communicandi Euangelij cū ipso causa, *ne fortè*, vt ipse inquit, *in vacuum curreret*, quo denotatur tunc omninò subditum, & inferiorē Petro fuisse, non ipsi æqualem. Maiori veritatis apparētia id dici potest de anno Christi 44. quo Paulus iturus euangelizatum gentibus raptus est vsque ad *tertium Cœlum*, maximè si per illud *Cœlum* Empireum, quod est beatorum sedes intelligatur cū Damasceno, Theophyl. Pomerio, S. Thoma, & alijs passim. Sed nec hac occasione hanc gratiam ipsi concessam fuisse ex eo conuincitur, quod nunquam ipse hoc affirmauit, prout necessarium videbatur, vt Euangelium quod prædicabat maius pōdus authoritatis haberet. Præsertim quod de tempore raptus loquēs solùm dicit 2. Cor. 10. Audiuisse *arcana verba, quæ non licet homini loqui*, quod de cognitione Angelorum, dotibus gratiæ, & gloriæ intelligitur prout exponit Gregorius: Vel de Paradisi pulchritudine, & sanctorum gaudijs, prout autumat Theodoret. vel de ordine diuinæ prædestinationis, seù reprobationis, præsertim Gētium, cuius specialis prędicator erat, prout Baronius putat; vel denique de

arcanis

arcanis redemptionis, ac Euãgelij Christi misterijs prout alij existimant. Vnde postea anno sequenti missus est ab alijs Christi discipulis cum Barnaba ad prædicandum Gentibus, iuxta historiam *cap.* 13. *eorund. Act. Apost.* ex qua vt supra probatum manet, potius infertur ipsum omninò subditum, & inferiorem alijs esse, & nullo modo supremum Ecclesiæ Pastorem: præsertim cum Spiritus Sãctus dicat: *Segregate mihi Paulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos.* Quod, vt constat ex contextu ipsius Capitis, & dixi supra solum erat prædicare Euangeliũ per Orbem. Similiter, cum anno sequenti, qui erat Christi 45. solus Petrus Romam veniens ex Antiochia Romanam cathedram constituerit, & primam epistolam ad fideles dispersos per Ponthum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, & Bithiniam scripserit, Marcumque Alexandriam miserit, Euãgelio ab ipso conscripto approbato, cum in ijs nullas partes Paulus in Syria occupatus, haberet manifestè etiã elicitur, nec tunc hanc à Deo gratiam obtinuisse. Idem dicendum de sequentibus annis 46. 47. 48. 49. 50. quibus solùm prædicationis munus obijsse sacra pagina describit, nihil cõmemorans de summo ipsius in Ecclesia principatu ab Anonymo cõficto. Vnde posteà anno Christi 51. ad Concilium Hierosolymitanum ab Antiochia cum Barnaba mittitur vbi erat in synodo nihil decidens, sed audiens, quæ à Petro decidebantur, eaque posteà ad Antiochenses deferens, quæ, iuxtà notata superiùs, potius euincunt nihil ad Paulum spectasse Primarium regimen Ecclesiæ. Quod confirmat acris contentio inter ipsum, & Barnabam exindè orta, quæ nullatenus contingeret si Paulus totius Ecclesiæ gubernacula teneret. Si enim sic esset, Barnabas humilis, & Sanctus, ipsi, vt dicebat, morem gereret, non contentiosè resisteret. Sequentibus porro annis à 52. Christi vsque 58. & si Paulus in Orbis peragratione, ac Euangelij vbique Gentium prædicatione laboraret, quod tamen Romanum Papatum sicut Petrus à Christo acceperit omnino sine fundamento in pagina sacra, aut alijs scriptoribus dicetur. Quamuis autem anno Christi 59. Romam peruenerit vinctus, Petro ab Vrbe absente, (quod Claudius Imperator sub anno Christi 51. Roma expulerit Iudæos) qua occasione congruum videbatur, vt hæc authoritas ipsi concederetur ob supremi Pastoris absentiam, tamen nihil de hoc in Sacra Scriptura *Act.* 28. vbi de hoc aduentu Pauli Romam mentio reperitur, neque in alijs Ecclesiasticis, aut etiam prophanis historijs aliquid ad intentum cernitur. Et, quod mirum est, cum eo capite 28. dicatur Paulum cùm primò Romam attigit Iudæos ad se vocasse, ipsosque ad eum conuenisse, quod tamen christiani ad eum, vel inuisendum accesserint, nihil prorsus ibi habetur. Quod si ipse supremum Ecclesiæ caput, vt alter Petrus, esset, vtique fideles omnes ipsum reueriti essent, & Lucas Actor. Apostolic. Author id non tacuisset. Narrans quidem hunc casum, secundum aliquos, idem Paulus 2. *ad Timoth.* 4. inquit: *Dominus mihi astitit, & confortauit me, vt per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes, & liberatus sum de ore Leonis,* idest Neronis, vt plures exponunt. Sed hæc tantum probant in hac sua tribulatione Dei adiutorium speciale habuisse, non tamen, quod similis Petro in Ecclesiæ regimine constitutus esset. De sequentibus annis, quibus epistolas ad Philippenses, Ephesios, Colossenses, Philæmonem, & Hebræos scribebat, variasque Prouincias, ac nominatim Hispaniam euangelizando peragrabat, quod hanc dignitatis prærogatiuam acceperit, futiliter, & inaniter dicitur, cum nullum, vel leue fundamentum ad id afferri possit. Redierũt posteà Petrus, & Paulus Romam sub anno Christi 68. vt collabentem penè Ecclesiam ob Neronis inceptam persecutionem instaurarent, & Simoni Mago, ac Apollonio Thiœnæo opponerentur. Sed, quod hoc tempore. Primatus hanc dignitatem Paulus acceperit omninò gratis, & sine vlla veritatis specie effigiatur. Præsertim, cum in concertatione cum Simone Mago habita, prout supra visũ est ex D. Antonin. Paulus Petro dixerit eius Principatum agnoscens. *Meum est orare, tuum est imperare.* Et cum postea anno sequenti ad martyrium ambo ducerentur, iuxta dicta etiam supra, Paulus Petrum vocauerit *fundamentum Ecclesiarum, & Pastorem ouium Christi;* Petrus verò Paulum *Prædicatorem bonorum, & ducem Iustorum.* Nullum ergo superest tempus quo Pugil noster hanc Primatus dignitatem Paulo concessam fuisse confingere possit.

Similiter expendendum quod quemadmodum
36 argumenta, quæ probãt Deum esse, probant etiam *vnum* esse ita vt *Numinum pluralitas*, sit *Numinum nullitas,* prout ex Athanasio *Orat. contra Idol.* eliciũt diligentiores Polytheismi impugnatores, sic etiam omnia argumenta, quæ probant in Ecclesia debere esse aliquem Iudicem controuersiarum fidei, seu supremum Pastorem, probant etiam eum debere esse solùm vnum. Id porrò constat in argumento illo petito ex modo regiminis, qui est *Monarchia.* Implicat enim eam esse vbi sunt duo Rectores, aut Gubernatores, etiamsi fingatur, vt Anonymus fingit, in eis esse vnam numero potestatem; cùm enim in eis sint duæ diuersæ voluntates, oportet quod in illis potius Aristocratia, quam monarchia conseruetur. Si dicatur miraculosè à Deo effectum fuisse vt vna indiuisa, & numerica potestas vtrique Apostolo attributa sit prout Aduersarij autumare videntur, certè vel tyrones Theologi in ipsos insurgent, quod miraculum nouum à seculis inauditum, & sine necessitate confingant, & vnam veluti naturam indiuisæ Pontificiæ dignitatis in duabus realiter discretis suppositis consistentem. Si vlterius dicant veram monarchiam cum voluntatum diuersitate constare posse, alioquin Christus Monarcha non esset, cum in illo duæ voluntates diuina, & humana reperirentur: admittendum dumtaxat id est, quando inter illas subordinatio vnius ad aliam prout in Christo contingit daretur, etsi hoc pacto in Petro, & Paulo constituuntur, vtique cessabit quæstio, iam enim Paulus Petro subiectus esset, ac proinde non æqualis cum ipso authoritatis. Dicere autem Pauli voluntatem nedum diuersam, sed nec subordinatam Petri voluntati esse, & nihilominus ex vtroque fieri potuisse vnum caput, & Monarcam Ecclesiæ, merum, & inauditum commentum est. Et in alio, quod etiam communiter adducitur ex eo, quod si essent duo Summi Pontifices

fices posset esse dissensio inter illos, prout de facto fuit in Petro, & Paulo ratione cessationis legaliũ. Quid enim (Anonymum compeniam) si cum Petrus Marcum Alexandriam mittere volebat, diceret Paulus, mittendum non esse? Cui staret Ecclesia? vtrique? contradictio est. Petro? Ergo Paulo superior. Paulo? Ergo supra Petrum. At tu dicis, neutrum alteri anteferri. Neutri ergo stare poterat. Rectè ergo dictum est, quod Papatus *binitas, nullitas* est. Vide, si arridet consecutio. Vtinam non ita. Item in alio, quod sumitur ex vnitate Ecclesiæ, vt quemadmodũ Ecclesia est vna, ità & caput ipsius tantum bebeat esse vnum. Accedit, quod, si Ecclesia habuisset, vel per breue tempus duos Summos Pontifices, non posset dici tota pulchra, sed biceps, & mostruosa, vtpotè quæ haberet duo capita, & duos sponsos. Vnde Gregor. IX. in epist. relata Petrum solùm Regni Cęlestis claues accepisse, *cum vnus*, inquit, *sit Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnum principium, vnum corpus Ecclesiæ militantis, & corpus cum pluribus capitibus monstruosum*. &c. Et Bonifacius VIII. in Extrauag. *Vnam sanctam de maiorit. & Obed. Igitur Ecclesiæ vnius, & vnicæ vnum corpus, vnum caput, non duo capita, quasi monstrum, Christus videlicet, & Christi Vicarius Petrus, Petriquè Successor*. Ex eo etiam, quod duos Sponsos Summos Pontifices, vel per instans habuisse dicatur, & ipsos veluti bigamos, & ipsam quasi spiritualiter diuisam fuisse, conuincetur, nec sine iniuria. Si porrò istis obuiet Anonymus, quod salua Monarchia in Romano Imperio, quondam plures essent, qui Imperatores, vocabantur, nihil faciet; cum constet illos diuersis Regionibus, Gentibus, negotijs, bellisque præfuisse, cum dominij partitione; & quod magis est, minoris ad maiorem, asciti ad asciscentem quadam subiectione; & (quod Summum) magna scissionum, tumultum, ac seditionum confusione. Etenim, vt rectè ille: *Nulla fides regni socijs, omnisque potestas impatiens consortis*. &c. vel notet Romulum, & Remum; Iulium, & Pompeium; Octauianum, & Antonium; & videat, an sibi placeat, similia discrimina à sapientissimo Ecclesiæ artifice præpedita non fuisse, aut imperfectam, & mancam Monarchiæ œconomiam illi prouidisse.

37 Quæ verò Aduersarius Anonymus pro sua singulari sententia affert, ex Lutheri penu, & Marco Antonio de Dominis malæ notæ authore, magna ex parte forsan mutuam, leuidensia sunt contra relata fundamenta. Et vt vno verbo cunctis satisfiat, illud animaduertendum, quod nullus ex ijs, quos pro se ex Patribus adducit, rem hanc ex professo disputauit; sed solùm obiter, incidenter, encomiasticè, & panegyricè, ac concionatorio modo Apostoli Pauli excellentissimam Sanctitatis prærogatiuam extollentes. Cuius signum est, quod plura ex ills applicantur vniuersaliter omnibus Apostolis, qui sæpissimè vocantur *Principes Ecclesiæ*, vel *Orbis Columnæ, fundamenta, lapides fundamentales, Rectores, & Pastores Ecclesiæ*. Ex quibus si arguens consequenter loqui vellet, inferre etiam posset fuisse Apostolos omnes Summos Pontifices Ecclesiæ Romanæ. Quod maximè cernitur in Iacobo Apostolo fratre Domini cognominato, de quo Clemens Rom. Chrisostomus, Laurentius Iustinianus, & plures alij similia fermè encomia protulere. Idem dicemus in sequentibus de Barnaba. Et de Ioanne Apostolo, & Euangelista plura pariter reperiet curiosus lector. Idem de Summis Pōtificibus, Concilijs, & Doctoribus similiter ab eo coaceruatis intelligendum. Expendi etiam oportet in præfatis Summorum Pontificum, & Patrum testimonijs, nunquam Paulum à Petro segregatum appellatum fuisse *Petram, vniuersalis Ecclesiæ Caput*, seu *Pastorem Supremum, Romæ primum Antistitem*, vel alijs similibus Epithetis, quæ ijdem Pontifices, & Patres eidem Petro etiam seorsim à Paulo attribuunt. Nihil ergò ex testimonijs pro se relatis ad intentum elici valet, cum quæstio iam sit theologico sensu, ac rigore agitanda. Sed sigillatim singulis obuiandum, vt vel aduersarij prolixæ importunitati satisfiat.

38 Et primò liber *Constit. Apostolic.* S. Sclementi Papæ attributus vanè, & inutiliter affertur. Constat enim, ab Hęreticis vitiatum, vel saltem apocriphũ esse, prout elicitur ex Epiph. *hæres.* 30. dicente, Ebionitas hæreticos deprauassee, quæ Clemens Romanus de Gestis S. Petri scripserat, idque agnoscunt Græci in Concil. Trullan. *cap.* 2. & speculantur Baronius *sub anno* 102. Bellarm. *de Scriptorib. Ecclesiast. in Clem. Rom.* Cornelius à Lapide *in Act. Apost. cap.* 15. *vers.* 2. & alij, idque suadetur ex eo, quod Author ipsius libri dicat omnes duodecim Apostolos per Orbem dispersos Hierolymitano Concilio, vbi de obseruantia legalium agebatur, adfuisse, Mariam Magdalenam non fuisse Mariam sororem Lazari, quartas nuptias esse libidinem, & manifestam impudicitiam, seruandùm sabbatum sicut Dominicam, Iacobum fratrem Domini, & primum Episcopum Hierosolymorum esse extra numerum Apostolorum, & alia similia absurda.

39 Dato autem, & non concesso, quod liber iste S. Clementis Pap. legitima proles esset, adhuc nihil pro suo intento habebit Anonymus, cum quo pugnamus. Etenim præterquam ex ipso *lib.* 8. *cap.* 4. & *lib.* 6. *cap.* 8. plura colligunt aliqui nostræ sententiæ præclari propugnatores, quæ ipsis relinquimus, verba illa ex *lib.* 7. *cap.* 47. quæ obijcit, scilicèt (iuxtà versionem Turriani) *Ecclesiæ verò Romanæ Linus Claudiæ filius primus à Paulo, Clemens vero post mortem Lini secundus à me Petro ordinatus est*, solùm suadent S. Linum à paulo ordinatum fuisse Episcopum Coadiutorem petri in administratione pontificatus, præsertim tempore, quo ipse petrus à Roma abesset, petrum verò ordinasse Clementem vel ad idem munus, vel vt ipsi in papatum succederet: fuisse enim Linum, Cletum, immò etiam Clementem Episcopos Romæ Coadiutores petri, vel ex vno Annalist. Coryphæo Baronio *sub anno Christi* 69. colligitur, vt alios omittamus. Hæc autem Lini ordinatio sicut, & alia Ignatij eo loco recensita paulo competebat, vel ob Apostoli dignitatẽ, cum constet Ioannem in Asia, & Iacobum in Hispania plures Episcopos ordinasse, vel ex voluntate, & consensu petri, vel saltem cum subordinatione ad ipsum, vtpotè Summum, & primarium pastorem. & sanè, si ex eo quod paulus Linum Romæ Episcopum ordinauerit, elici valet, paulum Episcopum Romanum extitisse, pari licentia dici etiam posset Antio-

Antiochenum quoque Episcopum fuisse, siquidem eodem loco dicitur Ignatium Antiochenum Antistitem à Paulo ordinatum fuisse. Quis autem sanæ mentis Author vnquam Paulum Episcopalem Sedem Antiochiæ habuisse fatebitur? Legendus relatus Turrianus, qui etiam circà illud *lib. 8. cap. 33.* (quod etiam Anonymus noster notat) *Ego Paulus, & ego Petrus constituimus*, inquit, positum esse nomen Pauli priusquàm nomen Petri, œconomicæ, modestiæ, humilitatis, & vrbanitatis causa, iuxtà consilium ipsius *in Epist. ad Rom. 12.* dicentis *honorem inuicem præuenientes*: præsertim cum sublatus esset iam scrupulus eodem libro *cap. 4.* vbi sic: *Nos igitur duodecim Apostoli Domini, qui vnà sumus, has vobis Constitutiones de omni Ecclesiastica forma indicimus præsente Paulo vase electionis, & Coapostolo nostro, & Iacobo Episcopo, ac reliquis Presbyteris, & septem Diaconis. Ego igitur Primus Petrus dico*. Quibus verbis inter duodecim Apostolos, & Paulum ipsum Petrus vocatur, & loquitur Primus. Vnde ipse Clemens *in Epist. 1. ad Iacob Fratrem Domini*, quæ maioris authoritatis est quàm liber Apostolic. Constit. sic inquit Petri Primatum super cunctos Apostolos exprimens: *Notum sibi facio Domine quia Simon Petrus qui veræ fidei merito, & integræ prædicationis obtentu fundamentum esse Ecclesiæ definitus est: qua de causa etiam Domini ore diuino cognominatus est Petrus, qui fuit primitiæ electionis Domini, Apostolorum Primus*. Alia de hoc Clemente vrgent disserti alij veritatis pugilles.

40 Immeritò etiam S. Lucius Pap. pro parte aduersa ab Aduersario nostro notatur. Ex eo enim quod in epistola ad Galliæ, atque Hispaniæ Episcopos dicat: *Hæc sancta, & Apostolica mater omnium Ecclesiarum Christi Ecclesia, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata succubuit, sed vt in exordio normam fidei Apostolicæ percepit ab Autoribus suis Apostolorum Christi Principibus*, solùm sequitur Rom. Ecclesiam normam fidei Apostolicæ percepisse tùm à Petro, tùm etiam à Paulo. Diuersimodè tamen quia à Petro veluti à primo Pastore, à Paulo verò vt ab egregio concionatore: Petri potestate, & authoritate Pauli sapientia, & doctrina. Vnde ipse Lucius in principio eius Epistolæ hoc agnouisse videtur cum Romanam Ecclesiam *B. Petri Apostoli Sedem* compellat. *Litteras*, inquit, *dilectionis vestræ, quas ad Beati Petri Apostoli Sedem pro vestri causa negotij misistis*. Non eam Pauli, aut Petri, & Pauli, sed solius Petri Sedem cognominat.

41 Nec maius pondus authoritatis habet, quod ex *epist. 3.* B. Anacleti Pap. adducitur, videlicèt: *Adhibita est etiam societas in eadem Romana Vrbe Beatissimi Apostoli Pauli vasis electionis, qui vno die, vno quoque tempore gloriosa morte cum Petro sub Principe Nerone agonizans coronatus est, & ambo Sanctam Romanam Ecclesiam consecrarunt, alijsque omnibus Vrbibus in vniuerso Mundo eam sua præsentia, atque venerando triumpho prætulerunt*. Hæc enim societas Pauli cum Petro in Romanæ Ecclesiæ consecratione malè arguit primatus, seu pontificatus Romani communionem, nisi solum in præsentia, doctrina, morte, & triumpho, prout ex ipsis Anacleti verbis infertur. Idque colligitur ex anterioribus eiusdem Epistolæ verbis, vbi in his quæ in ea Epistola decernit, inhæret statutis à Beato Petro singulariter nominato, & à reliquis Apostolis, Paulo non expresso, & à B. Clemente Papa quod satis denotat diuersimodè consecratam fuisse Romanam Ecclesiam à Petro, quàm ab alijs Apostolis Paulo quoque. Ipsius hæc sunt verba. *Quantum hactenus de his à B. Petro Apostolo, & à reliquis Apostolis, ac beato Clemente nostro sancto prædecessore, & martyre nouimus statutum*.

42 Referuntur à S. Victore Pap. *epist. 1.* hæc *licèt Ecclesiæ, in qua S. Apostolus residens docuit quodammodo nos gubernacula teneamus, tamen profitemur nos honore, & sanctitate minores esse*. Sed ea nec in Epistolis eiusdem Victoris inueniuntur, nec intentum vel mediocriter probant. Si vis aliqua fiat in verbis illis eiusdem Epistolæ, videlicèt nisi *Apostolorum suorumque Successorum terminos transgredi, &c.* quibus denotat Romanos Pontifices Apostolorum successores esse, ac proinde etiam Pauli, animaduertatur, ibi loqui Victorem de omnibus Apostolis, propterea enim dixit in antecedentibus; *ita constitutum liquet à tempore Apostolorum*. Si ergo propterea existimatur Paulus Romanus Pontifex, quia Victor dicat Antistites Romanos successores esse Apostolorum, pariter de omnibus Apostolis affirmari id posset, ac proinde non duos tantùm, sed duodecim simul Romanos Pontifices extitisse. Facessat hæc fabula.

43 Exigui etiam momenti sunt verba illa Siricij Pap. *in ep. 1. ad Himer. Tarracon. Episcopum* (quæ etiā habentur in Epist. 9. Simplicij Pap. ad Zenonem Imperat.) videlicet. *Si ergo Beatus Propheta ad lugenda populi peccata non sibi ait lachrymas posse sufficere, quanto nos possumus dolore percelli, cum eorum qui in nostro sunt corpore compellimur facinora deplorare? Præcipuè quibus secundum beatum Paulum, instantia quotidiana, & solicitudo omnium Ecclesiarum indesinenter incumbit*. Quid enim inde? nunquid propterea Romanæ Ecclesiæ Paulus Summus Pontifex erit? Eadem sanè facilitate dici posset Ioannem, Iacobum, & Iudam Apostolos pariter eiusdem Ecclesiæ Antistites fuisse, cum sæpius Pontifices eorum instituta sequi profiteantur. Æquiùs expenderet Anonymus noster eiusdem Siricij verba circà initium eiusdem Epistolæ. *Portamus onera omnium, qui grauantur, quinimò hæc portat in nobis beatus Apostolus Petrus, qui nos in omnibus, vt confidimus, administrationis suæ protegit, & tuetur hæredes*. Quibus solius Petri hæredem se nominat, non Pauli.

44 Leuissimum quoque quod ex Adriano 2. Pap. *in ep. ad Imper. Basilium* affertur: ibi enim solùm memoria extat Principum Apostolorum, & ipsorum Sedis Romæ. Hæc enim, iuxta dicta solùm suadent eam Sedem à Petro, & Paulo, diuersimodè tamen, vt explicatum est, & in sequentibus dicetur, erectam. Notatur insuper alia eiusdem Adriani epistola ad eundem Basilium Imper. in qua etiam Roma vocatur *Petri, & Pauli Apostolorum Sede*, & quæ lecta fuit in 8. Synodo Constantinop. 4. act. 1. ijsdem verbis relatis. Quæ etiā habent eundem sensum, prout indicatur in eadem *Action.* 1. vbi Petrus *Apostolorum eximius* compellatur, Paulo nec nominato.

Epistola

45 Epistola Acacij ad simplicium omninò abs re adducitur, nihil enim prorsus ex illa excipiet lector pro aduersa parte. Idem est iudicium de epistolis Ioannis 8. scilicet 169. 18 . 202. *&* 219. quæ referuntur quasi eidem parti aduersæ adstipulantes. Ac de Epistola Nicolai I. ad *Aduentium Episcop. Metens* & S. Bernar. Epist. *ad Eugen. Pap.* & Ioann. Sarisburgens. de nugis Curialium *lib.8. c.* 23. Item de Epistola Leonis I. *ad Theodoretum*, quæ est 61. *in 2. tom. Concil.* vbi potius video contrarium, scilicet, quod Roma appelletur *Sedes Petri*, Pauli nulla mentione facta. Item de Epistola Innocentij I. ad Concil. Mileuitanum, quæ est 93. inter epistolas Augustini. Quid enim infert Anonymus ex eo, quod Innocentius in ea dicat: *Diligenter, & congruè Apostolico consulitis honori, honori inquam illius, quem præter illa, quæ sunt extrinsecus, solicitudo manet omnium Ecclesiarum.* Nunquid ex eo inferri valet: Ergo Paulus fuit Pontifex Romanus? Vnde locus? Soli Petro id tribuere videtur idem Innocentius inferius dicens: *Non nisi ad Petrum, id est sui nominis, & honoris authorem referre debere*, &c. *quod per totum mundum possit omnibus Ecclesijs in commune prodesse.*

46 De sermone S. Leonis Papæ *in Natali SS. Apostol. Petri, & Pauli*, & si latissimè expendatur ab Aduersario in suæ sententiæ fauorem, nihil vsque ad hæc tempora Catholici hauserunt, nisi Romanam Ecclesiam, cum Petrum, tum Paulum sui authores, patres, promotores, & prouectores agnoscere. Inæqualiter tamen, & hierarchico modo, iuxta dicta, Petrum quidem ratione potestatis, & authoritatis Primatus Ecclesiæ; Paulum verò ratione doctrinæ, & prædicationis; vtriusque etiam sanctitate, conuersatione, & sanguinis ea in Vrbe effusione. Quę etiam differentia inter Petrum, & Paulum à Leone cognita fuit, vt loca ex ipso supra relata manifestant. Nec ex eo, quod dicat Leo *in eo sermone: Isti sunt Patres tui, verique Pastores* inferri vllatenus potest, Paulum æquè, ac Petrum Ecclesiæ gubernacula tenuisse. Tum, quia Apostoli omnes Ecclesiæ Pastores in Missæ præfatione nuncupantur illis verbis: *Eisdem contulisti preesse Pastores.* Tum, quia, cum Pastoris nomen à pascendo dicatur, cum Apostoli cuncti fideles omnes ex vi Apostolici muneris pascere possent, Pastores abs dubiè Ecclesiæ dicentur. Quod idem S. Leo dicat: *Isti sunt, quos electio pares, & labor similes, & finis fecit æquales*, solū etiam euincit ipsos, quoad Apostolatum, & Apostolorum munia dumtaxat, non impares, aut dissimiles extitisse, non quoad Ecclesiæ primatum. Siquidem ipse Leo *ser. 3. de Assumpt. sua*, & maximè *ep. 87. ad Episcopos Prouinc. Viennensis cap. 1.* rotunde, & disertè ait, Petrum omnibus Apostolis, Patribus, & doctoribus præpositum esse, & in consortium indiuiduæ vnitatatis assumptum, idest, quod, quemadmodum Christus primum, & vniuersale Ecclesiæ caput est, sic & Petrus post ipsum Vicaria authoritate. Quod dixerim contra Marcum Antonium de Dominis, qui in hunc locum Leonis impegit Ducatum præbens Anonymo concertatio nostro.

Pro quo animaduertendum inter Apostolorum omnium priuilegia hæc iure à Theologis recenseri. Primò esse Christi Legatos, veluti à latere, idest ab ipso missos, iuxta illud Matth. 28. *Euntes docete omnes gentes*, adiuncto illo 2. Corinth. 20. *Pro Christo legatione fungimur.* Secundò, prædicare Euangelium in toto orbe, iuxta illud relatum: *Docete omnes gentes*: & ad Roman 1. *Ad obediendum fidei in omnibus gentibus.* Tertiò, scribere Libros Canonicos: Vnde Paulus hunc dignitatis, & potestatis suæ titulū suis pręfigit Epistolis, dicens. *Paulus vocatus Apostolus*, vt faciunt modò Legati dicentes. *Nos N. Dei gratia Legatus, &c.* Hoc etiā pacto Ioānes, Iacobus, & Iudas libros canonicos ediderunt. Quartò fundare vbique Ecclesias, & creare Episcopos, & Presbyteros, &c. pro ipsis, ac pascere, & regere cunctos fideles doctrina, & fide vbique gentium Hierarchico tamen modo, & cum obedientia, & subordinatione ad Petrum, qui propterea cap. 10. Matth. inter Apostolos non solùm ponitur primus, sed etiam vocatur *Primus* illis verbis, *Duodecim Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Petrus*, &c. Non enim dicitur *Primus* ætate, quia eo senior erat Andreas, teste Epiphanio *hæres. 51. sub med.* non etiam vocatione, quia prior eo vocatus à Christo fuit Andreas, vt patet *Ioann.* 1. non etiam dilectione, quia præ omnibus à Christo dilectus fuit S. Ioannes, ideòque in vltima Cœna ipse in pectore Christi recubuit. Superest ergò, vt Petrus Apostolorum sit *Primus* excellentia, & authoritate, quia scilicèt eorum fuit Caput, superior, & Rector. Vnde poterat alijs Apostolis quasi superior præcipere, & si errarēt, Petri erat eos corrigere; & si dissiderent, eiusdem erat lites eorum dirimere; onera insuper, & Prouincias cuique distribuere. Ità S. Cypr. *lib. de Vnit. Eccles.* Vnde rectè infert Cornelius à Lapide *in Epist. 1. Petri c. 5.* circa illa verba. *Qui in vobis est*, Apostolos fuisse totius orbis Episcopos, & Pastores quod tamen sic accipiendum, vt veluti in actu primo, seù habitualiter tales essent, non actualiter, & in exercitio nisi subordinatè illi cui dictum est à Christo *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo Claues, &c. & quodocunq; ligaueris, &c. & pasce oues meas, &c. & confirma fratres tuos, &c.* Addit idem Cornelius hoc voluisse S. Clementem *epist.* 1. vbi S. Iacobum vocat *Episcopum Episcoporum, & Regentem omnes Ecclesias.* Idque colligitur ex Hymno Ecclesiæ, vbi omnes Apostoli vocantur *Ecclesiarum Principes*; & ex eo, quod illis omnibus applicat illud *Constitues eos Principes super omnem terram*: & illud: *Nimis confortatus est Principatus eorum.* Ex quibus liquet intelligentia epithetorum, quæ S. Leo beato Paulo simul cum Petro in relato sermone tribuit, corruuntque machinæ sententiæ, quam reprobamus: quæ propter similes titulos Paulo à Leone Papa, & alijs Patribus concessos eum æquiparare voluit cum Petro. Et sanè, si propter hæc, & similia encomiastica epitheta à Leone, & alijs Patribus Paulo concessa eum Summum Ecclesiæ Apicem, & Petro similem credere possemus, idem de Barnaba Apostolo (alios omitto) dici posset, qui ab Alexandro Monacho, initio vitæ ipsius his elogijs decoratur. *Barnabas magnus Ecclesiæ orator, Euangelicæ prædicationis tuba, magna Christi vox, Spiritus Sancti cithara, diuinæ gratiæ plectrum, Christi miles robustissimus, christiani ouilis Dux certus, fidei germen, pietatis magister, fidei columna, ac fastigium, turris firma, & immobilis, fundamentum stabile, crepido indissolubilis,*

lis, Christi mysteriorum thesaurus, orthodoxorum minister, Christiani gregis custos vigilantissimus, Gentium Dux, Ecclesiarum præco, electum Dei vas, Sanctæ Trinitatis Templum. Alia prætereo.

Adducitur etiam ab Aduersario Antigonista Gelasius papa dicens: *Sancta Romana Catholica, & Apostolica Ecclesia nullis Synodicis constitutis cæteris Ecclesijs prælata est, sed Euangelica voce Domini, & saluatoris nostri Primatum obtinuit. Tu es Petrus, &c. cui data est etiam societas B. Pauli Apostoli Vasis electionis, qui non diuerso sicut hæretici garriunt, sed vno tempore, vno eodemq; die gloriosa morte cum Petro in Vrbe Roma coronatus est, & pariter supradictam sanctam Romanam Ecclesiam Christo Domino consecrarunt, talemque omnibus Vrbibus in vniuerso mundo sua præsentia, atque venerando triumpho prætulerunt.* Sed hæc verba *in Can. Sacrosancta d. 22.* relata non tribuuntur Gelasio, sed Anacleto *ep. 3. c. 3.* Cuiuscunque tamen sint parùm iuuant aduersæ parti. Quod enim
48 paulus socius petri appelletur nullatenus apud prudentes infert tantæ authoritatis, ac illum fuisse. Etenim Exod. 31. Ooliab vocatur socius Beseleel in architectura Tabernaculi, & tamen ex ipso textu luce spl didius liquet Beseleel principalem, Ooliab verò inferiorem fuisse. petrum autem, & paulum per Beseleel, & Oolhab Architectos in structura Ecclesiæ indigitatos fuisse conceptis verbis exprimit Glossa. Item *Lucæ 5.* Iacobus, & Ioannes vocantur socij eiusdem petri, & tamen ipsi inferiores erant. Verba etiam illa: *pariter & prætulerunt* solùm probant Romanam Ecclesiam ab vtroq; consecratam fuisse, seruata tamen inæqualitate, vt dictum est.

Ex D. Gregorio pap. plura afferuntur. primo ex *1. Dialog. c. 12.* illa: *Nunquid nam nescis quoniam Paulus Apostolus Petro Apostolorum Primo in Principatu Apostolico frater est? Petr. Diac. Scio planè, nec dubium est.* Secundò ex *lib. Sacram. in Vigil. Sanctor. Apostol. Petri, & Pauli,* illa: *Deus qui ligandi, soluendique licen-*
49 *tiam tuis Apostolis contulisti.* Tertiò in octaua eorundem: *Beatorum Apostolorum tuorum Domine Petri, & Pauli desideria solemnia recensentes, præsta quæsumus, vt eorum supplicationibus muniamur, quorum regimur Principatu.* Quartò, ex *Homil. 18 in Ezech.* illa: *De duobus Ducibus cælestis exercitus loquor.* Quintò, ex *lib. 4. in 1. Reg. c. 10.* hæc: *Qui talis extitit Christum persequens ad Christum conuersus caput effectus est Nationum, quia obtinuit totius Ecclesiæ Principatum. Dũ ergò tàm magnum peccatorem conuersum tàm sublimi dignitate à Domino honoratum conspicimus, peccatorum nostrorum inuenire non posse remissionem præsumamus.* Sed quis propter hæc primatum petri supra cunctos Apostolos Sacræ Scripturæ testimonijs, & constanti doctrina patrum vallatum relinquet? paulus enim *Frater* petri vocatur tùm natione, quia vterque Iudæus, tum religione, quia vterque Christianus; tùm doctrina, quia vterque catholicam docebat; tum principatu, quia vterque Apostolorum princeps, & si Hierarchico modo, vt dictum est; tum morte, & passione, quia vterque Romæ prædicantes Ecclesiam Romanam sanguine suo dedicarunt. propterea Ecclesiam eorum regi principatu dicitur; & vtrique licentia ligandi, & soluendi concessa fuit. Sed nunquid ex eo quod paulus petri *Frater* appelletur par ipsi censendus? Minimè sanè; alioquin Cardinales, & Episcopi fratres papæ dicti ipsi compares essent, potius ex eo, quod frater petri paulus vocitetur indigitatur eum ipsi subditum fuisse cum generaliter Saluator noster petro Luc. 22. dixerit *Confirma fratres tuos*: paulum ergò firmare, seù confirmare poterat petrus. Quinimò cum ipse petrus in sua ep. 2. c. 3. pauli canonizans doctrinam eum vocet carissimũ fratrem illis verbis: *Sicut & carissimus Frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam, &c.* paulus verò nunquam eo titulo petrum compellet, sed petrum, vel Cepham, quod interpretatur *Caput* prout Gregor. IX. in litteris superius relatis animaduertit, satis, superque notatur petrum Summum Ecclesiæ, & solum pontificem fuisse; paulum verò illi inferiorem; cum pontifex Romanus petrum æmulando Episcopos omnes alios Fratres, vel carissimos Fratres in litteris Apostolicis appellare soleat. Quod etiam *cælestis exercitus Duces* dicantur nihil probat ad intentum, cum cunctis Apostolis commune hoc sit, de quibus Ambros. *in hymno* ab Ecclesia cãtato *Ecclesiarum Principes, Belli triumphales Duces.* porrò Paulus dicitur *Caput Nationum:* quia doctrinam Christi in totum orbem influebat, tum scribendo, tùm docendo. Obtinuisse autem totius Ecclesiæ principatum nihil etiam conuincit pro arguente. Nam præterquam quod, vt dictum est, Apostoli cuncti totius Orbis, & Ecclesiarum
50 principes dicuntur, specialiter id competit Paulo propter eximiam eius sapientiam, & doctrinam, ac Petri, qui omnium Apostolorum vertex erat, vt patres dicunt, societatem. Sanè, mirandus est Aduersarius quod cum in D. Greg. clarissima multa inuenire potuerit pro orthodoxa firmanda veritate ipse obscura, & ambigua solum scrutari voluerit illius instar, qui Lymphas limpidissimas respuens turbidas epotandas eligit. propinet ista ex eod. Greg. *in registro lib. 4. in dict. 13. c. 82.* & vix clariora desiderabit: *Certè Petrus Apostolus primum membrum sanctæ, & vniuersalis Ecclesiæ est. Paulus, Andreas, Ioannes quid aliud, quam singularium sunt plebium capita?* Quid amplius desiderandum?

Quod Roma, seù Romana Ecclesia obtinuisse dicatur principatum supra omnes Mundi Ecclesias, prout ex S. Maximo *Homil. 1. de Natal. Apostol.* Petro Dam. *serm. 1. de S. Vual. & epist. Episcop. Prouinciæ Arelatensis* ad S. Leonem inter Leonis Epistolas, ac Alexandro 3. *ep. 21.* Regibus, & Principibus Daniæ, & Nornegiæ affert noster Anonymus omninò extra rem est, cum nec ipse, nec alij Catho-
51 lici id negare queant. Necessum tamen illi foret, vt ad intentum loqueretur probare id æque paulo, ac Petro tribuendum quod non facit.

52 In medium quoque producit tabulam marmoream ad porticum S. petri parieti affixam a D. Gregorio, vt dicitur; in qua sic. *Dominis sanctis, ac beatissimis Petro, & Paulo Apostolorum Principibus Gregorius indignus seruus. Quotiens lauatis vestræ vsibus seruitura quædam licèt parua conquirimus, vestra vobis reddimus, non nostra largimur, vt hæc agentes non simus elati de munere, sed de solutione securi. Nam quid, inquam, sine vobis nostrum est? Qui non possumus accepta reddere, nisi quia per vos iterum, & ipsum hoc, vt redderemus accepimus? Vnde ego vester seruus reducens*

ad

ad animum multum me vobis, Beati Apostoli Petre, & Paule, esse debitorem; propter quod ab vberibus matris meæ, diuinæ potentiæ gratia protegente intra gremium Ecclesiæ vestræ aluistis, & ad incrementum per singulos gradus vsque ad summum apicem sacerdotij licèt immeritum, producere estis dignati. Ideoque hoc priuilegij munusculum humili interim offerre deuotione prouidi. Hæc enim omnia, sicut, & alia, quæ ex D. Bernardo ep. 242. ad Romanos congerit idem Author, solùm suadent, Petrum, & Paulum Apostolorum Principes esse Romæ Protectores, eiusque suis orationibus apud Deum suffragatores. De Petro enim id indubitatum, & de Paulo id colligitur ex epistola ad Roman. cap. 1. dicente; *Testis enim mihi est Deus, cui seruio in spiritu meo in Euangelio filij eius, quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis.*

53 Quod ex Tagione Episcopo ante *libr. 1. Moral.* Greg. refert idem Author, in quo denotatur, Pontifices Romanos successores Petri, & Pauli esse, non releuat. Possunt enim illorum successores esse; Petri quidem, quoad Primatum in Ecclesia; Pauli verò quoad doctrinam; non æquè ab vtroque. Verba ibi relata, ne à lectore desiderentur, hæc damus: *Duo illi, quos præcedentes, seque inuicem manu inserta vides complectentes, beati Apostoli sunt Petrus, & Paulus: Reliqui verò, quos post eos cernis stantes, ipsi sint successores eorum, huius Apostolicæ Sedis Pontifices. Et eodem ordine, quo eas in Episcopatu sunt sequuti, etiamnum eos sequuntur.*

54 Testimonium etiam Agathonis Papæ in epist. ad Imper. videlicet; *Hæc spiritalis mater vestri tranquillissimi Imperij Apostolica Christi Ecclesia per Omnipotentis gratiam à tramite Apostolicæ traditionis nūquam errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata succubuit, sed, vt ab exordio fidei Christianæ percepit ab authoribus suis Apostolorum Christi Principibus, illibata fine tenus permansit.* Item illud eiusdem Agathonis ad eosdem; *Catholicæ fidei lumen ex veri luminis fonte tanquam de radio viuifici fulgoris per ministros Beatos Petrum, & Paulum Apostolorum Principes, eorumque Discipulos, & Apostolicos successores gradatim vsque ad nostram paruitatem Dei opitulatione seruatū est.* Hæc inquam, quanti roboris sint; cum ex ipsis solùm habeatur Petrum, & Paulum *Christi Principes* fuisse, *Authores fidei catholicæ*, seu *Ecclesiæ Romanæ, ministros Christianæ fidei, Apostolorum Principes, & quorum Romani Pontifices successores sunt* ex dictis innotescit. Eo præsertim, quod idem Agatho sæpius inculcat, Petrum Discipulorum, & Apostolorum Principem extitisse, nulla facta mentione Pauli. Adeò vt meritò Habertus compræliator noster dixerit ex mente Agathonis, esse Principem intellige Primarium Apostolorum, ipsum vero Agathonem Petri, non Pauli successorem.

55 Sergij etiam I. verba *in epist. ad Geolphrid. Abb.* in quibus vocantur Petrus, & Paulus Apostolorum Principes, Domini, ac Protectores, parum etiam vrgent ad intentum, sicut & similia Gregorij Papæ, quæ etiam inculcat Anonymus. Quomodo enim ex ijs inferre potest, tùm Petrum, tùm similiter Paulū Romanos Pontifices fuisse? Præsertim cum S. Leo *ep. 62. ad Galliæ Episc.* solùm Petrum, non Paulum, suum Dominum appellet.

56 Minus illi fauent Papæ Gregor. 3. *in ep. 3. ad Carolum Martellum*, & Ioannes 8. *ep. 87. ad Ludouicum Reg.* dum Petrum, & Paulum protectores Romæ compellant. Quid enim inde ad intentum? Nunquid vterque Papa propterea? Idem iudicium esto de alijs, quos congerit, eò quod afferant Romanorum bona, res esse Apostolorum, præsertim cum idem Gregorius III. res Beati Petri, non nominato Paulo, illas vocet.

57 Coaceruat etiam idem Antigonista testimonia Adriani *Pap.* I. quæ piget referre, quia nihil aliud continent, nisi Petrum, & Paulum Apostolorum Principes esse, sedem ipsorum tenere ipsum Adrianum, ipsorum sequi doctrinam, & alia huiusmodi, quæ ex dictis eneruata sunt.

58 Idem esto iudicium de verbis Nicolai I. *ad consulta vulgarorum c. 92.* vbi inquit Romanam Ecclesiam Petrum, & Paulum prædicatione sua instituisse. Et epistola 32. dicentis eosdem Apostolos agone suo illam consecrasse, & similia alibi; parui ponderis certè ad intentum.

59 Magis vrget epistola 8. eiusdem Nicolai *ad Michael. Imper.* quam ad longum refert, in qua Nicolaus inquit S. Petro additam esse societatem S. Pauli, & ipsos tanquam duo lumina magna cæli in Ecclesia Romana diuinitus constitutos totum orbem illustrasse, & ipsum Nicolaum hęredem esse potestatis, quam à Domino acceperunt. Sed nec ista releuant. Esto enim Paulus Petri socius sit, perperam inde æqualem ipsi esse, elicitur iuxta dicta. Similiter, quod Petrus, & Paulus *luminaria magna cæli* dicantur, parum obstat veritati, quam tuemur. De omnibus namque Apostolis Christus dixit: *Vos estis lux mundi*, & de omnibus illis canit Ecclesia in Hymno; *Vera Mundi lumina*. Lumina ergò magna cæli esse Petrum, & Paulum solū arguet, alijs Apostolis præferri, non Paulū Petro coæquari. Etsi enim vtrumque luminare magnum orbis sit, ad inuicem tamen comparati Petrus erit luminare maius, & Paulus *luminare maius*, ad instar illorum, quæ fecit Deus in principio Mundi *Genes.* 1.

60 Adriani etiam 1. Pap. authoritates ab Anonymo in medium prolatæ ferè nihil ipsi fauent. Quod enim ex ipsis eliciat, Romanam Ecclesiam dici Petri, & Pauli sedem, solùm cōcludit vtrumque Apostolum sedisse Romæ, Petrum quidem, vt Papam: Paulum, vt coadiutorem, Coapostolum, & socium, non æquali potestate. Quo etiam sensu accipiendus Ioann. 8. etiam ab eodem relatus, quatenus inquit: *Petrus Apostolus sanctam Romanam Ecclesiam in fide fundatam proprio sanguine cum Paulo, qui ab Hierusalem, vsque ad Illyricum, Regionem scilicet, in qua nunc vos habitatis, Euangelio repleuit, Domino Deo consecrauit, & dedicauit.* Hæc enim omnia solum arguunt cooperationem, non principalitatem, prout ex ipsis verbis, si rectè expendantur inferet prudens lector. Idem esto iudicium de authoritate Nicolai Pap. II. quam etiam affert. Item de authoritate Gregorij VII. vbi Ecclesiam Romanam specialem Apostolorum Petri, & Pauli Ecclesiam dicit, ipsorumque thronum. Et Paschalij II. dicentis: *Episcopos sub obedientia Principum Apostolorum persistere*, ac Martini V. & Pij II. similia fermè dicentium.

Adij-

61 Adijcit etiam, pleraque Summorum Pontificum testimonia, præsertim Gregor. VII. Innocentij III. Pij II. Pauli III. Iulij II. inquibus hi summi Pontifices sæpius dicunt, se facere, decidere, definire, commutari aliqua ex parte, authoritate in persona *Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli.* Sed nec ista iuuant aduersarium, sicut enim ex illis malè arguet, Petrum, & Paulum authores esse authoritatis qua funguntur Pontifices Romani, itaut ab ipsis eam acceperint, cum certum, sit Romanos Pontifices legitimè electos suam potestatem, & authoritatem à solo Christo immediatè accipere, vt probat Turrecremata *de potest. Eccles. libr. 2. cap. 42.* & faciunt in simili, quæ notantur in *l. vnum ex familia §. sed si de fiducia ff. de legat. 2.* Ideò testimonia illa, & similia solum conuincunt, orationibus, protectione, ac defensione Apostolorum Petri, & Pauli eam authoritatem Summis Pontificibus concessam fuisse. Ex quo nihil ad intentum. Quod si verba illa, nō sumantur causaliter modo explicato, sed formaliter, ita vt illis indicetur, Summos Pontifices habere eandem authoritatem, quam habuerunt Petrus, & Paulus, intelligi debent respectiuè, proportionatè, & secundum distributionem accommodam, ità scilicet, vt, quemadmodum Sanctus Petrus fuit caput, & Pastor vniuersalis Ecclesiæ, Vicarius Christi, & supremus Pontifex, & Paulus fuit Prædicator Euangelij per totum Orbem, Doctor Gentium, Fundator ecclesiarum, &c. Sic etiam Summi Pontifices hæc omnia habeant. Non tamen inde sequitur, Paulum Petro fuisse æqualem in summi Pastoris Hierarchica, Monarchica, & suprema dignitate.

62 Authoritas Alexandri III. *in epist. quadam ad Archiepis. Vrspalens.* omninò abs re adducitur: ibi enim, licet Pontifex successorem se vocet Apostolorum, & in eorum Cathedra præsidere se dicat, non tamen loquitur determinatè de Apostolis Petro, & Paulo, sed genericè de omnibus Apostolis, de quibus dictum est: *In omnem terram exiuit sonus eorum:* ex quo non solùm colligitur, valde infirmum esse hoc argumentum; sed etiam quomodò intelligenda sint similia testimonia, & quod Romana Ecclesia, non solum Apostolica dicatur propter Apostolos Petrum, & Paulum, sed propter Apostolos cunctos, in quorum doctrina fundata est.

Inculcat præterea innumera ex Officijs, & solemnibus ecclesiæ festis eorundem Apostolorum Petri, & Pauli, quæ leuiter inducta esse ex dictis, & dicendis, liquet manifestè; præsertim, cum plurima illorum de omnibus Apostolis similiter prædicantur, & quę specialiter de solo Petro, & Paulo enunciantur intelligenda veniunt secundum distributionem accommodam, prout Logici dicunt; scilicet de Petro, vt de primario capite ecclesiæ totius; de Paulo autem, vt de eius præcipuo cooperatore, eximio prædicatore, & sapientissimo Orbis doctore.

64 Veritatem præterea quasi obruere volens innumera coaceruat sanctorum Patrum testimonia; pręsertim Ignatii, Ambrosij, Hieronymi, Augustini, Maximi, Paulini, Theodoreti, Chrysologi, Prosperi, Hilarij, Fulgentij, Bernardi, Catharinæ Senensis, B. Laurentij Iustiniani, quæ ex dictis omninò euanescunt, eò præsertim cum illorum plures contrarium expressius docuerint locis relatis in superioribus. Et ideò omninò prætermittenda, illis exceptis, quæ specialem ingerere videntur difficultatem.

65 Quale est illud desumptum ex D. Cyrillo Hierosolym. *Catech. 6.* Petrum, & Paulum ecclesiæ *Caput* appellantis. Sed non ita id accipiendum est, vt istos duos Apostolos vnum caput ecclesiæ existimemus eo sensu, quo Anonymus putat, sed itaut vterque Ecclesiam plantauerit, rexerit, & ædificauerit, hierarchico tamen modo Petrus, vt primatium Caput ratione regiminis, & potestatis supremæ: Paulus verò, vt secundarium ratione summæ sapientiæ, & doctrinæ.

66 Item authoritas Epiphanij *hæres. 27.* dicentis, Linum, & Cletum fuisse successores in Pontificatum Petri, & Pauli. Sed ipsius mens nullatenus, fuit Paulum Petro exæquare; cùm constet ipsum *in Ancorato* Petrum appellare primum Apostolum, & Petram solidam, super quam Ecclesia ædificata est: Et quod ipse pro magno in eodem *Ancorato* referat, quod Petrus Paulo dexteram dedit, quod magnum non esset, si Paulus æqualis Petro esset. Ergo Linum, & Cletum vtriusque Apostoli successores solùm eatenus appellauit, quatenus hi Apostoli fuere Romanæ Ecclesiæ fundatores; Petrus quidem regendo, & Paulus concionando, & docendo. Quo etiam modo satisfit eidem Epiphanio *hæres. 41.* dū ait, Higinium Papam nonum locum successionis à Petro, & Paulo habuisse. Præsertim, quia etiam dicit, successisse Iacobo, de quo nullus tam procax hęreticus fuit, qui Petro in Papatu Romano eum exæquaret.

67 Vrgentior videtur eiusdem Epiphanij locutio; dum eadem *hæres. 27.* inquit, Petrum, & Paulum Romæ non solum Apostolos, sed etiam Episcopos fuisse. Quæ cogunt, vt diligentius examinetur, an aliquo vero sensu Paulus Romæ Episcopus appellari possit. Et affirmatiuè respondendū censeo, non solū si ly Romę nō sit genitiuus possessionis, vt dicitur, sed sit idē quod *in Roma*, quia in hoc sensu pro cōperto est, Paulū fuisse *Romæ* Episcopum, idest, fuisse Episcopum, quando erat Romæ, sed etiam in alio propriori sensu. Primò quidem, quia Apostolus erat, Apostolis autem commune fuit, vt totius Orbis Episcopi, & Pastores dici possint, iuxta dicta superius: habitualiter quidem, & in actu primo, non in exercitio, aut actu secūdo, aut sine sub ordinatione ad Primarium Episcopū, & Pastorem Petrum. Quod magis congruit Paulo, cum esset Apostolus Gentiū, quarum caput ratione Imperij Roma erat. Secundò, quia sine dubio Petri Coadiutor Episcopus Romæ fuit, immò egregius coadminister, & cooperator excellentiori modo, quàm Linus, Cletus, & Clemens, qui in eo munere Petro inseruiebant, cùm absens ab vrbe erat: Paulus verò etiam ipso pręsente. Tales erant ij, qui antiquitus Chorepiscopi vocabantur, etsi enim aliquando forsan non Episcopi, sed sacerdotes simplices essent, prout colligi videtur ex Concil. Neocesariens. *cap.* 13. Isidoro *libr. 2. de offic. cap. 6.* S. Damas. *ep. 4.* Francisco Turriano *in Annot. ad Concil. Nicæn. can. 54.* & Aiala *de tradit. ecclesiast. 3. par. Consid. 4.* nihilominus sæpius etiam Episcopos fuisse colligitur ex Concil. Antioch. *cap.* 10. Baronio *to. 3. anno 357. nu. 54.* Vasquez *tom. 3.* in

in 3.p.disp.238.cap.7. & aliis. Tales quoque ij, qui his temporibus Episcopi suffraganei alijs Episcopis subseruientes vocitantur. Tertiò etiam, quia Romę pontificalia, & episcopales functiones sine dubio exercuit, prout habet Lorinus *in Act. Apost. c. vlt. in fine*. Credendum etiam, quod quemadmodum in pluribus Orientalibus præsertim, & Græcis Ecclesijs, ipsa etiam Hierosolyma, fuerunt plures Patriarchæ, siué Episcopi pro diuersis nationibus Christianorum ibi commorantibus, Syris videlicet, Græcis, Armenis, Latinis, &c. inter quos veluti diuisæ essent operæ pro illis Nationibus, sic Romæ contingeret, itaut Petrus Paulo maximè committeret ea, quæ ad Gentes spectabant. Ex quibus omnibus patet, qualiter Epiphan. veritati contrarius non existat.

68 Idem de D. Irenæo censendum, quatenus *lib. 3. c.3.* Sedem Romanam à Petro, & Paulo fundatam fuisse, & primos in ea Episcopos sedisse indigitat. Primũ enim istorum sæpius ex præcedentibus euacuatum est, posteriùs verò in præsenti. Illud etiam quod idem Irenæus eo loco dicit videlicèt: *Fundantes igitur, & instruentes BB. Apostoli Ecclesiam Lino Episcopatum administrandæ Ecclesiæ tradiderunt*. Quod attinet ad primum de Ecclesiæ Romanæ fundatione, & institutione iam in superioribus explicatum. Secundum verò de traditione Episcopatus Lino data ab eisdem Apostolis parùm iuuat aduersarium. Tùm quia cum tàm Paulus, quàm Petrus Apostoli essent, vtrique competebat facultas ordinandi Episcopos: Tùm quia, si id intelligatur de Episcopatu Romano magis recepta est sententia illorum, qui dicunt Petrum in successorem ordinasse Clemẽtem, non Linum. Et casu quo Paulus illum in successorem ordinasset, proculdubio, annuente Petro, id fecisset. Quid inde ergo?

69 Item Ambrosij *lib.2. de Spiritu sancto cap.12.* asserentis nec Paulus inferior Petro. Accipiendus namque quantum ad Apostolatus dignitatem, doctrinam, & sanctitatem, quod ipse recognoscit verbis sequentibus, in quibus Petrum Ecclesiæ fundamentum vocat: Paulum verò sapientem Architectum. Quibus discrimen Petri, & Pauli manifestè indigitat.

Iniustè autem affertur Chrysostomus pro Ad-
70 uersarij partibus, cùm ex testimonijs superiùs ex ipso relatis constet, ipsum prætulisse sæpiùs Petrum Paulo, &, si quandoque illos exæquauit, non in potestate regiminis, sed in Apostolatu, doctrina, & sanctitate est accipiendus, encomiastico, panegyrico, & exclamatorio more, in quo os aureum Chrysostomi valdè excelluit. Quod verò ipse Chrysostomus Petrum, & Paulum fundatores, & Episcopos Ecclesiæ Romanæ appellare videatur, prout ex ipso accipit Anonymus in textu Græco parùm eum iuuant; nam quomodo fundatores, & Episcopi Rom. Eccles. fuerint sæpiùs explicatum est. Pro Chrysostomi autem intelligentia rectè annotauit *in Biblioth. sua libr.6. annot.271.* perdoctus Author Sixtus Senensis, quod, cum Chrysostomus ait, Paulum fuisse honore parem Petro, *verborum sensus, & occasio palam arguunt, eum loqui de honore Apostolatus, & dignitate Euangelicæ prædicationis, quibus Paulus nihilo Petri inferior fuit*; non verò *de Petri Monarchia, & de primaria Petri authoritate, ac iurisdictione super omnes Apostolos, & in omnem Ecclesiam*; monens propterea Germanum Brixiensem, & Erasmum annotasse, ea cautione legendum esse Chrysostomum, cum Paulum parem dicit Petro.

71 Nomen *Primatus*, quod Author Commentarij in Paulum *in epist. ad Galat.* prout etiam obijcit Anonymus, tribuit eidem Paulo nullatenus denotat Primatum regiminis, seù gubernij Ecclesiæ S. Petri propriam, sed solùm dignitatem Apostolicam in Paulo præ cæteris magis fulgentem doctrinam, sapientissimam, & egregiam prædicandi Euangelij gratiam.

Verba quoque illa S. Fulgentij *serm. 58. in Natal.*
72 *Apost.* ab Aduersario obiecta scilicèt: O *beata Apostolorum merita, vt vna duobus concessa sit gratia, in tantum, vt amborum videaris appellare nomina; si enim Paulum dices, Petrum non taces, & si Petrum dixeris, Paulum non siles. Denique vtraque sibi pro cognominibus habentur vocabula*; nisi cum grano salis intelligantur, absurdissima, & ineptissima ex eis inferentur, videlicèt, quod quæcunque in Euangelijs, Actibus Apost. & alijs Canonicis Scripturis, historijs etiam Ecclesiasticis de vno illorum dicuntur, de alio etiam intelligerentur. Solum ergo accipienda, vt ipse Fulgentius indicat, quantum ad merita, itaut quoad sanctitatem, doctrinam, fidem, prædicationem, Apostolatum, & similia pares veluti sint, nõ quoad Primatum, cum soli Petro præcunctis hominibus dictum sit. *Super hanc petram, &c. Tibi dabo claues, &c. Pasce oues meas, &c. Cõfirma fratres tuos, &c.*

73 Quæ ex Petro Dam. obijciuntur ab Anonymo, eiusdem ponderis sunt, ac cætera alia. Solùm in eo videntur scrupulum ingerere verba illa *Opusc.35. c.4.* Dum inquit, Paulum Christi similitudinem tenere, *quod non vni dumtaxat Ecclesiæ, sed omnibus præsidet*. Item illa. *Ipse in toto terrarum Orbe vniuersalem fundauit Ecclesiam, dignum est, vt sicut in omnibus fidei semen sparsit, sic etiam in omnibus ius teneat Præsidentis*. Illa quoque: *Cùm omnes Apostoli distributi terrarum Regionibus proprias obtineant Cathedras, iste, dum nullam specialiter teneat, videtur aliquatenus communiter omnibus præsidere*. Hæc enim omnia accipienda sunt ob Prædicatoris, & Doctoris Gentium munus, quod in toto fermè orbe exercuit, Asiam, Græciam, Italiam, Hispaniam, & Galliam, prout historiæ narrant, peregrando. Et ob munus Apostoli, quo per totum orbem Euangelium seminare Ecclesias fundare, & Episcopos consecrare poterat. Propter quod, vt dictum superius est, poterat dici Episcopus totius Orbis habitualiter tamen, & in actu primo, non actualiter, in actu secundo, nec sine dependentia, & subordinatione in prædictis omnibus ad Petrum, qui Pastor communis erat omnium ouium Christi. Expendat lector, quæ nos superius de Damiano adduximus, & legat ipsum in *epist.16. ad Desiderium*, & sic videbit eum cum nobis palam esse.

Idem de authoritatibus Concilij Aquisgranens. & Concil. VIII. Oecumenici, & Lateran. Portigenens. Constantiens. ac Florentini, quæ leuem ob causam ad intentum producit, sentiendum, ac de authoritatibus Sanctorum patrum relatis. Solùm aliqualem difficultatem habere videntur verba

Concilij

Concilij Ticiniens. sub Ioann. 8. vbi 15. Pontifex vocatur *Vicarius Apostolorum Petri, & Pauli*. Sed, quidquid sit de proprietate huius nomen claturæ, cum certum sit, Romanum Pontificem solius Christi Vicarium esse, & Petri successorem, quod ea tribuatur Pontifici isti, solùm probat, ipsum successisse Petro, & Paulo; respectiuè tamen, & diuersimodè iuxta diuersa munera, quæ Petrus, & Paulus Romæ obibant, de quibus sæpiùs. Quod idem sentiendum de testimonio Luitprandi *libr. 1. historiæ cap.* 8. Sergium vocantis *Apostolorum Vicarium*, & de Concilio Constantiensi *sess.* 8. damnante illos, qui negant, Summum Pontificem non esse *Vicarium Apostolorum Petri, & Pauli*.

75 Præterea, vt nullum non moueat lapidem pro suæ sententiæ firmitate, plurimorum grauium Authorum testimonia pro illa refert, specialiter Aurelij Prudentij, Dorothei Tessalonicens. Euodij Papiensis, Primasij Vticensis, Vincentij Lirini, Fortunati, Tarasij, Flori, Reghynij Mosis Barcœphæ, Oecumenij, Ruperti, Ioannis Sarisberiensis, Iacobi Cardinalis S. Georgij, Ægidij Viterbiensis, Ioannis Baptistæ Gargæ, Pauli Æmilij, Cardinalis Contareni, quorum vis, & efficacia ex dictis in superioribus euacuata omninò manet. Aliqua tamen ex ijs, quæ specialiorem indaginem exquirunt, ad trutinam vocanda.

Ex quibus vnus est Claudius Episcopus Taurin.
76 *in ep. ad Galat. tom. 1. Biblioth. Sanctorum PP.* illis verbis. *Qui operatus est Petro in Apostolatu Circumcisionis, operatus est mihi inter gentes, idest, non illi sum inferior, quia ab vno sumus ambo in vnum ministerium ordinati.* Et illis: *Petrum solum nominat, & sibi comparat. Quia Primatum ipse accepit ad fundandam Ecclesiam, se quoque pari modo electum, vt Primatum habeat in fundandis Gentium Ecclesijs.* Et illis: *Ab Apostolis itaque probatum dicit donum, quod accepit à Deo, vt dignus esset, habere Primatum in prædicatione Gentium, sicuti, & Petrus in Prædicatione Circumcisionis.* Et ibidem: *Gratiam Primatus sibi soli vindicat concessam à Deo, sicut, & Soli Petro concessa est inter Apostolos.* Ceterum hæc omnia specietenus solùm dumtaxat fauent Aduersario, quia, vt ex ipsis rectè expensis colligitur, solum infertur æqualitas Pauli cum Petro in Apostolatu, facultate fundandi Ecclesias prædicatione, &c. non in suprema, & monarchicha potestate regendi Ecclesiam, & cunctos fideles, quæ soli Petro propria est.

77 Mirum etiam quod inter istos referat Goffrid. Abb. *lib. 1. epist. 7. ad Paschal. Pap.* ibi enim nihil pro se, sed pro veritate nostra potius patronus ostenditur. Dicit enim: *Firmiter credimus, nec erramus, Dominum nostrum Discipulis, Petro videlicèt, & Paulo Ecclesiæ dedisse Principatum, Petrum fidei Catholicæ Principem fecit, Paulum doctrinæ.* His enim huius authoris verbis clarè denotatur discrimen, quod inter Petrum, & Paulum versatur, quòd scilicet Petrus sit *Catholicæ fidei* princeps, ratione reginimis, seù potestatis Monarchicæ sibi à Deo concessæ, Paulus verò ratione *doctrinæ*, idest prædicationis.

78 Verba illa Lilani *ad Galat.* 2. circa illud: *In faciem eius restitit*, videlicet *quod non auderet, nisi se non imparem sciret*, quæ etiam habentur *Can. Paulum Petrum* 2. *q.* 7. nec sunt Hieronymi, nec Augustini, vt ibi notatur, vbi hoc pacto exponuntur. *Hoc non de officio Ecclesiasticæ dignitatis, sed puritate vitæ, & sanctitate conuersationis intelligitur, solus enim Petrus inter Apostolos Primatum gerebat.* Addo ego, ea intelligi de æqualitate Apostolatus.

79 Subobscura Cardinal. de Cusa *ep. 2. de vsu Comm. ad Bohemos* verba, quibus indicare videtur, Pontificem Romanum Successorem esse Petri, quantum ad Iudæos, & Pauli quantum ad Gentes, & per illos constitutam esse vnam Sedem, & Episcopatum; iuxta dicta intelligi debent; respectiuè videlicèt, & cum subordinatione Pauli ad Petrum, qui erat Apostolorum omnium *Apex, vertex, & Coryphæus*, vt Patres sæpiùs dicunt, & indicat ipsemet Cardinalis, dicens eo loco *per Principatum fortissimum Petri, debiles demum confortati in fide ad eius vnionem reducti sunt; vnde infallibilitatis refugium est, in vnione esse cum Principe in Ecclesia.* Notet & lector, hunc Cusanum non bene audire apud plures; fuit etenim Conciliabuli Basiliensis coadminister.

80 De Cardinali Bellarm. multa affert Anonymus inutiliter sanè. Tùm, quia in præcedentibus euacuata sunt. Tùm præcipuè, quia ipse *lib. 1. de Rom. Pontif. cap.* 27. perspicuis verbis affirmat primatum, & superioritatem Petri, etiam super ipsum Paulum. Dicit enim *eo cap.* 27. §. *Quod autem* sic: *Tametsi satis constat, Petrum Paulo authoritate maiorem fuisse, vt suprà docuimus testimonio Cypriani in ep. ad Quintum, Augustini Ep. 19. ad Hieron. Hieronymi ep. 89. ad Aug. Greg. homil. 18. in Ezech. Theodor. in ep. ad Leon. & Oecumenij in 1. cap. ad Gal.* & infra §. *Et fortasse. Etsi Petrus maior est potestate, Paulus maior est sapientia:* Illa autem, quæ habet eo §. *Quod autem, & seq.* videlicèt: *Tamen, etiamsi constaret Paulum Petro omnibus nominibus anteponendum esse, nihil id Romanis Pontificibus officeret, aut ipsi etiam Petri Summo Pontificatui. Non quidem Pontificibus Romanis, quoniam ipsi tàm Petrum, quàm Paulum prædecessorem, & parentem agnoscunt. Siquidem vterque Apostolus Romanam Ecclesiam fundauit, & gubernauit, vt præter alios testatur Irenæus lib. 3. cap. 3. & in Vrbe Roma vterque per martyrium vitam finiuit. Itaque omnis Pauli gloria ad Romanos Pontifices pertinet. Nihil etiam Petri Pontificatui officeret summa dignitas, & authoritas Pauli: quoniam extraordinaria erat, quanta tandem esset. Quare, quemadmodum in populo Iudæorum maior erat Moses Aarone, & nihilominus tamen Aaron verè, ac propriè Summus Pontifex fuit, & non Mosis, sed Aaronis posteri in summa illa dignitate patri successerunt, quoniam potestas Mosis extraordinaria, Aaronis ordinaria erat: ità quoque, si admitteremus, extraordinario priuilegio Paulum Petro maiorem fuisse, non propterea negaremus, Petrum ordinarium, ac Summum Pontificem fuisse.* Hæc inquam verba, cum solùm hypotheticè, & conditionatè dicta sint, nihil obsunt veritati, siquidem iuxta dialecticorum regulam *conditionalis nihil ponit in esse*, & familiare sit Doctoribus, etiam cum hæreticis disputantibus, aliqua admittere, seù potiùs illis permittere, non, quia vera sint, sed, vt ostendant inefficacitatem argumentorum, quæ conferuntur. Sic in proposito de Bellarm. sentiendum.

81 Quod addit idem Anonymus, quod si Paulus dicitur à Patribus *minor Petro*, id intelligendum de minori-

minoritate in ætate, vel Apostolatu, prorsus falsum esse constabit legenti superiùs dicta; & præsertim, quia inter Apostolos Christi nunquam de maioritate in ætate, vel vocatione ad Apostolatum curatum est, cùm constet Andream natu, & vocatione Petro maiorem, ipsi postpositum fuisse; ac Ioannem natu minimum cæteris in dilectione præpositum; ac in discumbitu in mensa: siquidem præ alijs in vltima cœna *supra pectus Domini discubuit*, quòd non fieret nisi proximior Christo alijs esset. Idem de cæteris Apostolis facilè eliciet lector ipsorum historias euoluendo. Vnde Ioann. Matth. Cariophil. Archiep. Iconiens. *in Refutat. Pseudochristiana Catechesis edita à Zaccharia Gergano Græco Blasphem.* 42. inter blasphemias istius Gergani refert illam. *Non quia primus numeratur Petrus, est Ecclesiæ fundamentum. Numeratur enim primus, quia primo loco sedebat, quia senex erat, quia primo vocatus.* Hinc etiam Marcus Antonius de Dominis, qui solùm Primatum Petri in ætate, vocatione, & feruore constituebat, à Sorbonensi Academia rigidissimè etiam, vt hæreticus, damnatus est.

82 Ad vulgare argumentũ de aliquibus imaginibus, seù picturis, in quibus Paulus ad dexteram Petri collocatus cernitur, multi multa dicũt ad quorũ scripta lector remittendus. Perstrictim verò rem tangẽdo. Primò astruendum, quod ad dexteram, vel sinistram sedere non semper maiorem dignitatem; immò nec æqualem arguit: Tùm quia antiquitus in pluribus locis, & nationibus dignius erat sedere ad sinistram, quam ad dexteram, vt probat Anton. Nebriensis *in annot. ad Quinquaginta loca scripturæ*, Baronius *anno Christi* 213. *&* 325. *&* 451. Bellarmin. *supra*, Stephanus Gratian. *Discept. forens. cap.* 106. *num.* 43. Barbosa *in Collect. Doct. in cap. soluta de maiorit. & obedien.* ex pluribus Rotæ decisionibus; Tùm quia is, qui ad dexteram Petri, Paulus in vtriusque Apostoli imagine cernitur, si ad inspicientes referatur, sinistrum locum obtinet. Ex inspicientium autem obtutu dexteram vel sinistram partem metiri debere, plura astruunt exempla; legatur Petrus Marca *in opusculo de hac re*. Et animaduertatur in S. Pagina nonnunquam istam localem positionem, sicut, & priorem nominationem minus digni non valde curari siquidem. *Act. cap.* 15. Paulus, & Barnabas indiscriminatim modò vnus, modò alius priori loco nominantur; & quod magis est ad Galat. 2. v. 9. refertur primo loco Iacobus, quam Petrus illis verbis: *Iacobus, & Cephas, & Ioannes.* Secundò dicendum plura esse, & potiora antiquitatis monumenta, in quibus Petrus ad dexteram Pauli collocatur, vt notant aliqui ex relatis Authoribus. Tertiò plura quoque esse rationum monumenta propter, quæ Paulus sine præiudicio Primatus Petri ad dexteram ipsius collocari potuit. Scilicet, quia plus Ecclesiæ profuisse videtur prædicatione, zelo, litteris, scriptis, & prouinciarum peragratione, & quia Doctor, & Apostolus Gentium, Petrus verò Iudæorum, Gentiles autem antepositi sunt Iudæis, iuxta illud. *Maior seruiet Minori*, & quòd Paulus fuit Apostolus electus à Christo immortali, & in cælo regnante; Petrus verò ab eodem Christo mortali, & passibili, ac in terris cõstituto. Innoc. III. *in ser. de Euangelist. Petr. Damianus in ep. ad Desid.* S. Thomas *lect.* 1. *in epistol. ad Galat.* Addit Damianus id fieri potuisse, quia Paulus fuit ex Tribù Beniamin, qui interpretatur *filius dexteræ*. Alii addunt ideò hoc contigisse, quia Paulus particeps fuit beatitudinis æternæ, quando raptus est ad 3. Cælum, quod non contigit Petro. Per dexteram namque significari æternam beatitudinem habet inter alios D. Greg. *homil.* 21 *in Euang.* Addiderim etiam, quod mihi arridet, quod, cum iuxta vsum Ecclesiæ Imagines, seù picturæ correspondeant veritati in sacra scriptura cõtentæ, hinc enim Ioannes Apostolus depingitur in Cæna supra pectus Domini recumbere, quia in sacra scriptura id continetur, & Ioannes Baptista Agnum demonstrare, quia etiam id habetur in euangelio, & Petrus cum clauibus in manu, quia illi à Christo in euangelio promissæ, & datæ sunt. Cùm ergo Paulus ad Galat. 2. dicat, Petrum, Iacobum, & Ioannem ipsi *dexteram dedisse*, idest, cum illo societatem, & amicitiam iniisse, itaut, sicut ipse Iudæis, sic Paulus gentibus Euangelium prædicaret, ideò ad denotandum hoc factum, quod in Pauli gloriam cedebat potuit proculdubio ad dexteram Petri depingi sine præiudicio supremæ Petri potestatis. Alia de hoc Franciscus Mucantius *in peculiari libello de SS. Apostol. Petri, & Pauli imaginibus*, & Marcus Anton. Georgius *in libello inscripto statua D. Pauli ad dexteram D. Principis Ecclesiæ Petri non remouenda*. Quibus etiam addendum, maximè pro illis horum Apostolorum perantiquis imaginibus, quæ etiam in S. Palatio Sancti Petri in Vaticano vsque hodie cernuntur, meritò dici posse, ob vrbanitatem, quę nec à Cælitibus abest, factum fuisse, vt Paulus in domo, & Vrbe Petri dexteram, & nobiliorem partem, hospitij iure teneat. Annectitur etiam, alicui forsam arridere posse, quod, cum Paulus specialis Legatus à latere Christi fuerit pro Gentilitatis, cuius caput Roma erat, conuersione, & Petrus Ordinarius Pastor meritò ipsi locum dextrum honoris, & hospicij causa concedere debuisse. Etenim Legatum præcedere debere Ordinarium Pastorem colligitur ex *cap. sanè de offic. Delegati*, & tenent Sbroz. *de offic. Vic. lib.* 2. *quæst.* 62. *numero* 10. Bellencin. *de charit. subs. q.* 91. *n.* 1. Franc. Molin. *de Brach. secul. cap.* 6. *num.* 12. Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 3. *n.* 65. cum seqq. Robadil. *in sua polit. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 59. Gutier. *de matrim. cap.* 63. *numero* 29. Ioseph. Ald. *de Relig. discept. tuen. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 33. Molin. *de iust. tom.* 6. *tract.* 5. *disp.* 26. *numero* 1. & Barbosa *de Iure Eccles. libro* 1. *capit.* 2. *numero* 83.

83 Quod Paulus vocetur Antonomasticè *Apostolus*, prout ex August. *lib.* 3. *ad Bonif.* colligunt alij communiter, solùm conuincit Paulum Petro superiorem fuisse sapientia, prædicatione, Canonicorum librorum scriptione, Orbis peragratione. &c. non in Ecclesiæ gubernio, Primatu, potestate, iurisdictione, aut hierarchica, & Monarchica dignitate. Si enim ad hæc atendatur, Petrus antonomasticè quoque Apostolus vocari posset. Ex scriptura nanquè, & Patribus iuxtà superiùs dicta colligunt Catholici contra etherodoxos plura priuilegia, pluresquè prærogatiuas, ex quibus ipsius Petri Primatus superioritas, ac eminentia super alios Apostolos,

los, ipsumque Paulum manifestè deducunt. Ex sacra Scriptura sunt hæc præcipuè Petri priuilegia collecta. Primum, quod Christus soli Petro inter omnes Apostolos proprium nomen mutauerit: Secundum, quod quando in Euangelio recensentur nomina Apostolorum, semper primo loco ponatur Petrus. Tertium, quod scriptura loquatur de Petro tanquam de Principe, de alijs Apostolis tanquam de Subditis. Quartum, quod Petrus sæpè loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam illorum Antesignanus. Quintum, quod inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima reuelatio diuinitatis Christi. Sextum, quòd soli Petro inter Apostolos promissa sit stabilitas fidei, & Cathedræ. Septimum, quòd Christus pro solo Petro, & se ipso voluerit tributum solui in Capharnaum. Octauum, quòd post Resurrectionem inter omnes Apostolos soli Petro primum apparuerit. Nonum, quòd Petrus sua authoritate vocauerit alios ad electionem noui Apostoli, in locum Iudæ proditoris. Decimum, quod primus promulgauerit Iudæis Euangelium post acceptum Spiritum sanctum. Vndecimum, quòd primum miraculum apud Iudæos fecerit in confirmationem Euangelij. Duodecimum, quòd etiam primùs prædicauerit gentibus Euangelium; & quod ipsi soli oblata sit visio Cœlestis de vocatione gentium, Tertiodecimum, quòd primus in Concilio Hierosolymitano sententiam dixerit. Ex Patribus autem plura etiam eiusdem Petri Priuilegia deducunt theologi, quæ etsi tacta sint in præcedentibus omitti hoc loco non debent, vel pro Synopsi eorum, quæ allata sunt, & maiori ipsorum confirmatione.

84 Aliqui enim vt Arnobius *in Psal.* 138. eum appellant *Episcopum Episcoporum*; Aliqui *Vicarium Christi*, vt Ambros. *ad cap.* 24. Lucæ Anselm. *ad cap.* 16. *Matth.* Bernard. *lib.* 2. *de Considerat. ad Eugen.* Gennadius Scholarius *de Primatu Pap. sect.* 2. Alij *caput Ecclesiæ*, vt Hieronym. *in Psal.* 13. Chrisost. *homil.* 11. *in Matth.* Philo Carpacius *in Cantica.* Alij *Caput fidelium*, & *Pastorem gregis Dominici*, vt August. (vel quisquis author est) *in lib. quæst. Veteris, ac noui Testam. quæst.* 75. Alij *Caput omnium Apostolorum*, vt Optat. Mileuit. *lib.* 2. *contra Parmenian.* Cirillus Alexandrinus *lib.* 12. *in Ioann. cap.* 64. Alij *Principem Apostolorum*, vt Cyrillus Hierosolymitan. *cath.* 2. *&* 11. Basilius *in Proœmio præceptionum latius disputatarum*, Hieronymus *in cathalogo Scriptorum Ecclesiasticorum*. Alij *Pastorem Pastorum*, vt Eucherius Lugdunensis *in Vigil. S. Petri*, Bernard. *lib.* 2. *de Consid. ad Eugen.* Alij *Coryphæum Apostolorum*, vt Doroth. Tyrisius *in Synopsi*, Isidorus Pelusiota *lib.* 1. *Epist.* 142. Andreas Cæsariensis *ad c.* 13. *Apoc.* Alij *verticem Apostolorum*, vt Origenes *hom.* 2. *in diuersa loca noui testamenti*, Chrysostom. *in homil. in Petrum Apost. & Heliam Prop.* Alij *Apicem Apostolorum*, vt Cyrillus Alexandrinus *lib.* 14. *Thesauri cap.* 1. Alij *Antesignanum Apostolorum*, vt Isidorus Pelusiota *lib.* 2. *ep.* 58. Alij *Petram*, *& crepidinem Ecclesiæ catholicæ*, *& rectæ fidei fundamentum*, vt Synod. Chalcedon. *act.* 3. Alij *Principem Ecclesiæ Christianorum*, vt Ephrem Syrus *serm. de Transfig. Domini.* Alij *Ducem Discipulorũ Christi*, vt Epiphan. *Hæres.* 51.

Nec effugiet Anonymus Antigonista noster censuras contra propositionem ipsius relatas eam explicando prout quidam ipsius sectator, & assecla facit dicendo videlicet, se non negare, S. Petrum fuisse à Christo Domino institutum Ecclesiæ vniuersalis caput, totius christianitatis Pastorem, & eiusdē Christi Vicarium, immò ex ipsiusmet Christi institutione vnicum, solùm, & singulare Ecclesiæ caput, & totius Christianitatis Prælatum, posteà nihilominus Ecclesiæ necessitate permotum ipsum Christum elegisse contra primam à se factam institutionem etiam Paulum in comitem, socium, & collegam Petri cum eadem authoritate cum ipso, & ea solùm subordinatione, quam frater ætate minor habet ad fratrem ætate maiorem. His inquam dicterijs non effugiet Anonymus censuras contra ipsius sententiam superiùs prolatas. Nam, quod attinet ad subordinationem Pauli ad Petrum, tam certum est, eam debere credi non solùm ratione maioritatis in ætate, aut vocationis, sed etiam ratione supremæ monarchicæ, & hierarchicæ potestatis, & dignitatis super totam Ecclesiam, quam est certum singularissimè, indiuidualissimè, omninò solitariè, & priuatiuè eam Petro competere prout ea, quæ allata sunt manifestè conuincunt. Quod etiam adducitur de institutione Pauli ad eamdem dignitatem cum Petro facta à Christo contra primam institutionem à se primo de solo Petro promulgatam ob necessitatem Ecclesiæ, temeritatis conuincitur, non solùm, quia iuxtà dicta, *numer.* 1. etiam alijs temporibus fuit, immò est modò eadem necessitas, qua non obstante solus vnus Romanus Pontifex à Christo semper institutus perseuerat: sed etiam, quia ponere huiusmodi institutionem Pauli contrariam institutioni Petri euidenter arguit in Christo vnum de duobus, ignorantiam videlicèt dictæ futuræ necessitatis tempore Pauli; vel inconstantiam, & mutabilitatem, quod hoc argumento conuincitur. Vel enim, quando Christus instituit Petrum in vnicum, & singularissimum Ecclesiæ caput, & ipsius Vicarium cognouit illam necessitatem futuram, vel illam non cognouit; si primum, cùm tunc solùm habuerit voluntatem instituendi Petrum in summum, & supremum Pastorum Ecclesiæ, & non Paulum, posteà verò etiam Paulum eadem dignitate, & præeminentia decorauerit manifestè sequitur in Christo fuisse contrarietatem voluntatum, etiam efficacium contra totam Theologorum Scholam, Patres, & Doctores, & quod magis est contra 6. Synod. *act.* 4. *in epist. Agath.* vbi plura refert Sanctorum testimonia, *& act.* 11. *in epist.* Sophron. *act.* 17. *indefinit. fidei*. Concil. Lateran. *sub Mart. consult.* 5. *cap.* 16. Immò etiam vitiosam inconstantiam, quæ ex illa contrarietate voluntatum efficacium sequitur. Si verò dicatur secundum, scilicèt Christum quando Petrum in summum Pastorem Ecclesiæ instituit non præcognouisse præfatam futuram necessitatem, impinget Anonymus in non dissimilem scopulum, & falsitatis baratrum, cùm communis sententia totius Scholæ teneat Christum Seruatorem, quem iuxta Isaiam *cap.* 11. repleuit Deus *Spiritu sapientiæ, & scientiæ*, & in quo iuxta, Paulum ad Colosen. 2. *sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei*, vidisse omnia, quæ Deus ipse videt scientia visionis;

scilicet

scilicèt præterita, præsentia, & futura; ea præsertim, quę ad Ecclesiæ statum pertinebant, qualis erat dictā conficta necessitas, itā vt nullam ignorātiam dictorum habuerit. Habet etiam contra se Anonymus in hoc suo nouo glossemate præposteræ institutionis Pauli in Ecclesiæ Primatum contrarios Euseb. Alexandrin. supra inter Patres 3. sæculi relatum illis verbis Christi ad Petrum. *Nihil tibi de gloria Apostolici chori minui, &c. non dedi alteri claues, &c.* & Theophylactum inter Patres 11. sęculi relatum verbis illis: *totius orbis ouium præfecturam Petro committit, non autem alij.* Et Pium II. 13. seculo relatum verbis illis: *Ipsi soli oues suas indistinctè Christus commisit.* Item Augustinum Triumphum inter Doctor. 14. sęculi adductum, & specialiter Petrum de Palude eo loco relatum dicentem de verbis illis: *Pasce oues meas, hoc nulli aliorum dictum fuit, nec nunc, nec antè, nec post.* Quibus si iungas, nullum assignari posse cum fundamento aliquo tempus, in quo tale priuilegium à Christo Paulo concessum asseratur, iuxta dicta in superioribus, manifestè conuincitur, præposteram hanc eiusdem pauli ad papatum assumptionem merum commentum Anonymi, & ipsius sectatorum esse.

86 Huic tandem controuersiæ finis, & terminus fæliciter impositus est decreto Sanctissimi Domini Nostri Innocentij Decimi cum Sacræ Congregatione S. Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis Romæ ex Typographia Cameræ Apostolicæ Anno 1647. quo prædicta propositio Anonymi hæretica censetur, & declaratur, librique pro ipsa editi, aut edendi interdicuntur, & prohibentur. Quod talis tenoris est.

Feria 5. die 24. Ianuarij 1647.

IN Congregatione generali S. Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo Domino Nostro Innocentio Diuina prouidentia Papa Decimo, ac Eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in vniuersa Republica Christiana aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Editus est anno 1645. liber Gallico idiomate impressus, cui titulus Del Autoritè de S. Pirre, e de S. Paul, qui reside dans le Pape successeur de ces deux Apostres, absque nomine authoris, & impressionis loco. Huius libri euulgationem subsequuta est editio alterius libri Anonymi eodem idiomate impressi, cui titulus. La Grandeur del'Eglise Romaine establi sur l'autoritè de S. Pierre, e de S. Paul: nec non epistolæ eiusdem argumenti latino idiomate conscriptæ, ac typis excussæ pluribus adductis, atque congestis Sanctorum Patrum, Summorum Pontificum, sacrorum Conciliorum, & Doctorum locis.

Quo circa, ne in re tanti ponderis error aliquis mentibus Christi fidelium irreperet, libris prædictis de mandato Sanctissimi maturè examinatis, locisque adductis diligenter inspectis, ac ponderatis.

Sanctissimus relata vnanimi Theologorum ad hoc specialiter deputatorum censura, & auditis votis Eminentiss. & Reuerendiss. DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum, propositionem hanc; S. Petrus, & Sanctus Paulus sunt duo Ecclesiæ Principes, qui vnicum efficiunt: vel: sunt duo Ecclesiæ Catholicæ Coriphæi, ac supremi Duces, summa inter se vnitate coniuncti; vel: sunt geminus vniuersalis Ecclesiæ vertex, qui in vnum diuinissimè coaluerunt; vel: sunt duo Ecclesiæ summi pastores, ac præsides, qui vnicum caput constituunt, ita explicatam, vt ponat omnimodam æqualitatem inter S. Petrum, & S. Paulum sine subordinatione, & subiectione S. Pauli ad S. Petrum in potestate suprema, & regimine vniuersalis Ecclesiæ, hæreticam censuit, & declarauit.

Epistolam verò, ac libros prædictos, aliosque in quibus propositio, vt supra, explicata, & damnata asseritur, & defenditur, tam impressos, quàm imprimendos quocunque Idiomate, aut quomodolibet etiam in scriptis euulgatos, vel in posterum euulgandos, Sanctitas sua omninò damnatos, & prohibitos esse, voluit, prout præsenti decreto damnat, & prohibet.

Mandans, vt nemo cuiuscunque gradus, & conditionis exstat, etiam speciali, seu specialissima nota dignus libros prædictos, aut aliquem ex illis apud se retineat, aut legat, nec imprimere, aut imprimi curare, audeat, sub censuris, & pœnis contra huiusmodi delinquentes statutis, sed statim à præsentis decreti notitia, quicunque illos habuerit locorum Ordinarijs, seu Inquisitoribus consignare, teneatur.

FINIS.

INDEX RERVM
MAGIS NOTABILIVM.

Quæ in hoc Opere continentur.

Prior numerus Consultum, secundus verò marginalem numerum Consulti denotat: Decisiones autem Consultis aliquibus adiuncta suis numeris denotantur.

A

B

Bea-

Con-

Index Rerum magis notabilium.

nita

S

T

FINIS.

6-4